ترجمه وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه المجلد ۷

مشخصات کتاب

سرشناسه:حرعاملی، محمدبن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰٤ق.

عنوان و نام پدیدآور: ترجمه وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه

تالیف: محمد بن الحسن الحر العاملی؛ تحقیق: محمدرضا الحسینی الجلالی / ترجمه: گروهی از محققین مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

مشخصات نشر دیجیتالی: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان ۱٤۰۰ ه ش

مشخصات ظاهری:۳۰ ج.

موضوع:احادیث شیعه -- قرن ۱۱ق.

موضوع:احادیث احکام

شناسه افزوده: متن عربی موسسه آل البیت علیهم السلام لاحیاء التراث(قم)

رده بندی کنگره:BP۱۳۵/ح٤ت۷ ی۱۳۰۰

رده بندی دیویی:۲۱۲/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی:۱۳۲۱٦۹۰

ص: ۱

اشارة

تفصيل وسائل الشيعه الى تحصيل مسائل الشريعه

تاليف: محمد بن الحسن الحر العاملى

تحقيق: محمدرضا الحسينى الجلالى

ص: ٢

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ٣

ص: ٤

[تتمة كتاب الصلاة]

أَبْوَابُ سَجْدَتَيِ الشُّكْرِ

١- بَابُ اسْتِحْبَابِهِمَا بَعْدَ الصَّلَاةِ فَرِيضَةً كَانَتْ أَوْ نَافِلَةً

اشارة

(١) ١ بَابُ اسْتِحْبَابِهِمَا بَعْدَ الصَّلَاةِ فَرِيضَةً كَانَتْ أَوْ نَافِلَةً

باب مستحب بودن انجام دو سجده بعد ازهر نماز واجب يا مستحب

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٦٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٥٦٠- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ سَجَدَ سَجْدَةَ الشُّكْرِ لِنِعْمَةٍ (٣) وَ هُوَ مُتَوَضِّئٌ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا عَشْرَ صَلَوَاتٍ وَ مَحَا عَنْهُ عَشْرَ خَطَايَا عِظَامٍ.

******

ترجمه:

رحمان بن حجاج از امام صادق (علیه السلام)نقل میکند که فرمودند: هر کس با وضو بخاطرنعمتی سجده شکر انجام دهد خداوند ده صلوات (درجه)برایش می نویسد و ده گناه بزرگ را از او محو میکند

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٦١ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٥٦١- ٢- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي الْحُسَيْنِ الْأَسَدِيِّ يَعْنِي مُحَمَّدَ بْنَ جَعْفَرٍ أَنَّ الصَّادِقَ ع قَالَ: إِنَّمَا يَسْجُدُ الْمُصَلِّي سَجْدَةً بَعْدَ الْفَرِيضَةِ لِيَشْكُرَ اللَّهَ تَعَالَى ذِكْرُهُ فِيهَا عَلَى مَا مَنَّ بِهِ عَلَيْهِ مِنْ أَدَاءِ فَرْضِهِ وَ أَدْنَى مَا يُجْزِي فِيهَا شُكْراً لِلَّهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

******

ترجمه:

حسین اسدی ازامام صادق علیه السلام نقل میکند که حضرت فرمودند :برای نماز گزارلازم است بعد از هر نماز سجده شکر انجام دهد که خداوند متعال براو منت گذاشته که توفیق انجام واجب را پیدا کرده وحد اقل ذکر سجده شکر گفتن سه مرتبه شکرا لله می باشد

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٦٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

۸۵۶۲- ۳- (۵) وَ فِی الْعِلَلِ وَ عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالَقَانِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْکُوفِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ (٦) عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ:

۱- الباب ۱ و فیه ٦ أحادیث.

۲- الفقیه ۱- ۳۳۲- ۹۷۲.

۳- کتب المصنّف علی (لنعمة) علامة نسخة.

٤- الفقیه ۱- ۳۳۳- ۹۷۸.

۵- علل الشرائع- ۳٦۰ الباب ۷۹، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۲۸۱- ۲۷.

٦- لیس فی العلل- هامش المخطوط-.

السَّجْدَةُ بَعْدَ الْفَرِیضَةِ شُکْراً لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَی مَا وَفَّقَ لَهُ الْعَبْدَ مِنْ أَدَاءِ فَرْضِهِ (۱) وَ أَدْنَی مَا یُجْزِی فِیهَا مِنَ الْقَوْلِ أَنْ یُقَالَ شُکْراً لِلَّهِ شُکْراً لِلَّهِ شُکْراً لِلَّهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قُلْتُ فَمَا مَعْنَی قَوْلِهِ شُکْراً لِلَّهِ قَالَ یَقُولُ هَذِهِ السَّجْدَةُ مِنِّی شُکْراً لِلَّهِ عَلَی مَا وَفَّقَنِی لَهُ مِنْ خِدْمَتِهِ وَ أَدَاءِ فَرْضِهِ وَ الشُّکْرُ مُوجِبٌ لِلزِّیَادَةِ فَإِنْ کَانَ فِی الصَّلَاةِ تَقْصِیرٌ لَمْ یَتِمَّ بِالنَّوَافِلِ (۲) تَمَّ بِهَذِهِ السَّجْدَةِ.

******

ترجمه:

علی بن فضال از پدرش واو ازحضرت رضا علیه السلام نقل میکند که فرمودند :سجده بعد از نماز واجب بعنوان قدر دانی از خداوند بخاطراینکه توفیق انجام واجب را به او داده است میباشد وحد اقل ذکر درسجده شکرگفتن سه مرتبه شکرا لله میباشد .راوی میگوید عرض کردم معنای شکرا لله

چیست ؟ حضرت فرمودند :(در واقع)سجده کننده میگوید این سجده من بعنوان قدردانی از خداوند است که که توفیق خدمت به او و انجام واجبش را به من داده است و شکر موجب زیاد شدن است پس اگر درنماز قصور و کوتاهی بوده که با نافله جبران نشود پس با این سجده جبران خواهد شد .

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٦٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٥٦٣- ٤- (٣) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِذَا قَامَ الْعَبْدُ نِصْفَ اللَّیْلِ بَیْنَ یَدَیْ رَبِّهِ فَصَلَّی لَهُ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ فِی جَوْفِ اللَّیْلِ الْمُظْلِمِ ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَةَ الشُّکْرِ بَعْدَ فَرَاغِهِ فَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ مِائَةَ مَرَّةٍ نَادَاهُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ مِنْ (فَوْقِ عَرْشِهِ) (٤) عَبْدِی إِلَی کَمْ تَقُولُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنَا رَبُّکَ وَ إِلَیَّ الْمَشِیَّةُ وَ قَدْ شِئْتُ قَضَاءَ حَاجَتِکَ فَسَلْنِی مَا شِئْتَ.

******

ترجمه:

مفضل بن عمر از حضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :هرگاه بنده ای نصف شب بیدار شود ودر دل ان تاریکی چهار رکعت نماز برای خداوند بخواند سپس به رفته و صد مرتبه بگوید ماشاءالله خداوند متعال او از بالای عرش صدا میزند :ای بنده من چقدر میگوی ماشاءالله منم پروردگارت و مشیت و اراده به من برمیگردد من میخواهم حاجت تو را بدهم پس هرچه میخواهی درخواست کن

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٦٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

٨٥٦٤- ٥- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ مُرَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَجْدَةُ الشُّکْرِ وَاجِبَةٌ عَلَی کُلِّ مُسْلِمٍ تُتِمُّ بِهَا صَلَاتَکَ

وَ تُرْضِی بِهَا رَبَّکَ وَ تَعْجَبُ الْمَلَائِکَةُ مِنْکَ وَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا صَلَّی ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَةَ الشُّکْرِ فَتَحَ الرَّبُّ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی الْحِجَابَ بَیْنَ الْعَبْدِ وَ بَیْنَ الْمَلَائِکَةِ فَیَقُولُ یَا مَلَائِکَتِی انْظُرُوا إِلَی عَبْدِی أَدَّی قُرْبَتِی (٦) وَ أَتَمَّ عَهْدِی ثُمَّ سَجَدَ لِی شُکْراً

١- کتب المصنّف (فریضة) عن نسخة.

٢- کتب المصنّف قوله (لم یتم بالنوافل) فی الهامش عن العلل.

٣- امالی الصدوق- ١١٩- ٦.

٤- فی المصدر- فوقه.

٥- التهذیب ٢- ١١٠- ٤١٥.

٦- فی الفقیه- فرضی (هامش المخطوط).

عَلَی مَا أَنْعَمْتُ بِهِ عَلَیْهِ مَلَائِکَتِی مَا ذَا لَهُ عِنْدِی (١) قَالَ فَتَقُولُ الْمَلَائِکَةُ یَا رَبَّنَا رَحْمَتُکَ ثُمَّ یَقُولُ الرَّبُّ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی ثُمَّ مَا ذَا لَهُ فَتَقُولُ الْمَلَائِکَةُ یَا رَبَّنَا جَنَّتُکَ فَیَقُولُ الرَّبُّ تَعَالَی ثُمَّ مَا ذَا فَتَقُولُ الْمَلَائِکَةُ یَا رَبَّنَا کِفَایَةُ مُهِمِّهِ فَیَقُولُ الرَّبُّ تَعَالَی ثُمَّ مَا ذَا فَلَا یَبْقَی شَیْ ءٌ مِنَ الْخَیْرِ إِلَّا قَالَتْهُ الْمَلَائِکَةُ فَیَقُولُ اللَّهُ تَعَالَی یَا مَلَائِکَتِی ثُمَّ مَا ذَا فَتَقُولُ الْمَلَائِکَةُ یَا رَبَّنَا لَا عِلْمَ لَنَا فَیَقُولُ اللَّهُ تَعَالَی لَأَشْکُرَنَّهُ کَمَا شَکَرَنِی وَ أُقْبِلُ إِلَیْهِ بِفَضْلِی وَ أُرِیهِ رَحْمَتِی.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ أُرِیهِ وَجْهِی (٢).

قَالَ الصَّدُوقُ مَنْ وَصَفَ اللَّهَ بِوَجْهٍ کَالْوُجُوهِ فَقَدْ کَفَرَ وَ أَشْرَکَ وَ وَجْهُهُ أَنْبِیَاؤُهُ وَ رُسُلُهُ بِهِمْ یَتَوَجَّهُ الْعِبَادُ إِلَی اللَّهِ وَ النَّظَرُ إِلَیْهِمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ ثَوَابٌ عَظِیمٌ یَفُوقُ کُلَّ ثَوَابٍ.

******

ترجمه:

احمد بن محمّد بن خالد برقی از پدرش از محمّد بن ابی عمیر از حریز از مرازم از امام صادق علیه السّلام روایت کرده است که فرمود: سجدهٔ شکر بر هر مسلمانی واجب است، نمازت را با آن کامل و رضای پروردگارت را حاصل میسازی، و فرشتگان آن را از تو بپسندند، و بدون شك هر گاه بنده نماز بگزارد و پس از فراغ در پی آن بسجدهٔ شکر رود، پروردگار متعال حجاب از میان او و فرشتگان برگیرد، و به آنان خطاب کند: بنگرید بسوی بندهٔ من که وظیفهٔ واجب انجام داده و به پیمان من وفا نموده، و بشکرانهٔ برخورداری از انعام من برایم بسجده افتاده، اکنون بگوئید نزد من پاداش او چه خواهد بود؟ فرشتگان گویند: ای پروردگار ما پاداش او رحمت تو است، خداوند متعال فرماید: دیگر چه؟ گویند: خداوندا بهشت تو، باز پرسید دیگر چه پاداشی دارد؟ گویند: آنکه گرفتاریهای او را برطرف سازی، باز خداوند پرسید: دیگر چه؟ امام علیه السّلام فرمود: چیزی باقی نماند مگر آنکه فرشتگان آن را نام برند، باز خداوند تکرار فرماید: دیگر چه؟ آنها گویند: بار الها ما را فهم آن نیست، آنگاه خداوند متعال گوید: آنکه من از او تشکّر نمایم همان طور که او مرا شکر نمود، و با فضل خود به او رو کنم، و از دیدار وجه خویش برخوردارش سازم.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٥٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٨٥٦٥- ٦- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ سَجْدَتَيِ الشُّكْرِ فَقَالَ أَيُّ شَيْ ءٍ سَجْدَةُ الشُّكْرِ فَقُلْتُ إِنَّ أَصْحَابَنَا يَسْجُدُونَ سَجْدَةً وَاحِدَةً بَعْدَ الْفَرِيضَةِ وَ يَقُولُونَ هِيَ سَجْدَةُ الشُّكْرِ فَقَالَ إِنَّمَا الشُّكْرُ إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ النِّعْمَةَ أَنْ يَقُولَ سُبْحانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنا هذا وَ ما كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنَّا إِلى رَبِّنا لَمُنْقَلِبُونَ (٤) وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ (٥)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى التَّقِيَّةِ وَ يُمْكِنُ الْحَمْلُ عَلَى نَفْيِ الْوُجُوبِ وَ تَقَدَّمَ

ص: ٧

١- كلمة (عندى) وردت فى الفقيه فقط.

٢- الفقيه ١- ٣٣٣- ٩٧٩.

٣- التهذيب ٢- ١٠٩- ٤١٣.

٤- سورة الزخرف ٤٣- ١٣ و ١٤.

٥- الفقيه ١- ٣٣٢- ٩٧٣.

مَا يَدُلُّ عَلَى الْمَقْصُودِ فِي أَعْدَادِ الْفَرَائِضِ (١) وَ فِي التَّعْقِيبِ (٢) وَ غَيْرِ ذَلِكَ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤) وَ قَدْ وَقَعَ التَّعْبِيرُ فِي بَعْضِ الْأَحَادِيثِ بِسَجْدَتَيِ الشُّكْرِ بِاعْتِبَارِ التَّعْفِيرِ وَ فِي بَعْضِهَا بِسَجْدَةِ الشُّكْرِ إِمَّا بِاعْتِبَارِ أَنَّ التَّعْفِيرَ وَاقِعٌ فِي أَثْنَاءِ السَّجْدَةِ لِعَدَمِ اسْتِيفَاءِ الرَّفْعِ أَوْ لِجَوَازِ الِاقْتِصَارِ عَلَى وَاحِدَةٍ وَ تَرْكِ التَّعْفِيرِ.

******

ترجمه:

سعد اشعری ازحضرت رضا علیه السلام نقل کرده که ازایشان درمورد سجده شکر سوال کردم حضرت فرمودند (منظورت از)سجده شکر چیست ؟ عرض کردم دوستان ما بعد نماز واجب یک سجده انجام میدهند و میگویند این سجده شکر است .حضرت فرمودند : شکر زمانی است که خداوند بنده خود را مورد لطف قرار دهد (باید)بگوید :منزه است خداوندی که اینرا در اختیار ما قرارداد و ماقدرت دستیابی به انرا نداشتیم و ما حتما بطرف پروردگارمان بازگشت خواهیم کرد

٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِطَالَةِ سَجْدَةِ الشُّكْرِ وَ إِكْثَارِ السُّجُودِ

اشارة

(٥) ٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِطَالَةِ سَجْدَةِ الشُّكْرِ وَ إِكْثَارِ السُّجُودِ

باب مستحب بودن طولانی کردن سجده شکر و زیاد انجام دادن آن

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٦٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٥٦٦- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ ع يَسْجُدُ بَعْدَ مَا يُصَلِّي فَلَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ حَتَّى يَتَعَالَى النَّهَارُ.

******

ترجمه:

محمد بن علی میگوید :حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام بعد از نماز (صبح)سجده میکردند و تا برآمدن آفتاب سر از سجده بر نمی داشتند

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٦٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٥٦٧- ٢- (٧) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَقُولُ إِذَا نَامَ الْعَبْدُ وَ هُوَ سَاجِدٌ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَبْدِي قَبَضْتُ رُوحَهُ وَ هُوَ فِي طَاعَتِي.

وَ

عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ زَادَ بَعْدَ قَوْلِهِ تَعَالَى لِلْمَلَائِكَةِ انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي (٨)

******

ترجمه:

حسن بن علی وشاء میگوید :شنیدم که حضرت رضا علیه السلام می فرمودند :وقتی بنده ای درحال سجده(شکر)خوابش ببرد خداوند متعال(به ملائکه) میگوید :روح او را گرفتم درحالیکه او مشغول عبادت من بود

ص: ۸

۱- تقدم فی الحدیث ۲٤ من الباب ۱۳ من أبواب أعداد الفرائض.

۲- تقدم فی الباب ۳۱ من أبواب التعقیب.

۳- تقدم فی الأحادیث ٥ و ٦ و ۷ من الباب ۲۷ من أبواب السجود.

٤- یأتی فی الأبواب الآتیة.

٥- الباب ۲ و فیه ۹ أحادیث.

٦- الفقیه ۱- ۳۳۲- ۹۷۱.

۷- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۲۸۰- ۲٤، أورده فی الحدیث ۷ من الباب ۲۳ من أبواب السجود.

۸- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۸- ۱۹.

[رقم الحدیث الکلی: ۸٥٦۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸٥٦۸- ۳- (۱) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ فِی حَدِیثٍ قَالَ: رَأَیْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع صَلَّی سِتَّ رَکَعَاتٍ أَوْ ثَمَانَ رَکَعَاتٍ قَالَ وَ کَانَ مِقْدَارُ رُکُوعِهِ وَ

سُجُودِهِ ثَلَاثَ تَسْبِيحَاتٍ أَوْ أَكْثَرَ فَلَمَّا فَرَغَ سَجَدَ سَجْدَةً أَطَالَ فِيهَا حَتَّى بَلَّ عَرَقُهُ الْحَصَى قَالَ وَ ذَكَرَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا أَنَّهُ أَلْصَقَ خَدَّيْهِ بِأَرْضِ الْمَسْجِدِ.

******

ترجمه:

علی بن فضال در روایتی نقل میکند که حضرت کاظم علیه السلام را دیدم که ٦ یا٨ رکعت نماز خواندند و رکوع وسجده را به اندازه گفتن سه مرتبه تسبیح یا بیشتر طول دادند بعد از آن یک سجده طولانی انجام دادندبطوریکه عرق سر وصورتشان شنها را خیس کرد

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٦٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٥٦٩- ٤- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَحْرٍ الشَّيْبَانِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ الْجَزَرِيِّ (٣) عَنِ الثَّوْبَانِيِّ قَالَ: كَانَتْ لِأَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع بِضْعَ عَشْرَةَ سَنَةً كُلَّ يَوْمٍ سَجْدَةٌ بَعْدَ ابْيِضَاضِ (٤) الشَّمْسِ إِلَى وَقْتِ الزَّوَالِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

ثوبانی میگوید :حضرت کاظم علیه السلام درحالی حدودا ده سال داشتند هرروز از زمان بالا آمدن آمدن آفتاب به سجده میرفتند و تا ظهر آنرا طول میدادند...

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٧٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

۸۵۷۰- ۵- (۵) وَ عَنْ تَمِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ تَمِيمٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحٍ الْهَرَوِيِّ عَنِ الرِّضَا ع فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ صَلَّى رَكَعَاتٍ وَ دَعَا بِدَعَوَاتٍ فَلَمَّا فَرَغَ سَجَدَ سَجْدَةً طَالَ مَكْثُهُ فِيهَا فَأَحْصَيْتُ لَهُ خَمْسَ مِائَةِ تَسْبِيحَةٍ ثُمَّ انْصَرَفَ.

******

ترجمه:

صالح هروی (درباب حالات حضرت رضا) نقل میکند حضرت چند رکعت نماز خواندند و کمی دعا کرده وسپس یک سجده طولانی کردند من تعداد ذکرهای آنرا شمردم ایشان پانصد بار تسبیح را تکرار کرده سپس سر برداشتند .

[رقم الحديث الكلي: ۸۵۷۱ - رقم الحديث الباب: ٦]

۸۵۷۱- ٦- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ رَجَاءِ بْنِ أَبِي الضَّحَّاكِ فِي حَدِيثٍ قَالَ: كَانَ الرِّضَا ع إِذَا أَصْبَحَ صَلَّى الْغَدَاةَ فَإِذَا سَلَّمَ جَلَسَ فِي مُصَلَّاهُ يُسَبِّحُ اللَّهَ وَ يَحْمَدُهُ وَ يُكَبِّرُهُ وَ يُهَلِّلُهُ وَ يُصَلِّي عَلَى النَّبِيِّ وَ آلِهِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَةً يَبْقَى فِيهَا حَتَّى يَتَعَالَى النَّهَارُ.

******

ترجمه:

حضرت رضا علیه السلام هرروز بعد از نماز صبح در مصلای خود می نشستند وتا طلوع صبح به گفتن تکبیر وتهلیل و تسبیح وصلوات برپیامبر و اهل بیشان مشغول بودند سپس به سجده رفته وتا بالا آمدن خورشید سجده را طول میدادند.

١- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٧- ٤٠، أورده بتمامه فى الحديث ٣ من الباب ١٥ من أبواب المزار و تقدمت قطعة منه فى الحديث ٢ من الباب ٣٧ من أبواب لباس المصلى.

٢- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ١- ٩٥- ١٤.

٣- فى المصدر- أبو العباس الخرزى.

٤- فى المصدر- انقضاض و فى نسخة- انفضاض.

٥- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٣٦- ١، و أورده بتمامه فى الحديث ٢٤ من الباب ٨٢ من أبواب المزار.

٦- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٨٠- ٥، تقدم بتمامه فى الحديث ٢٤ من الباب ١٣ من أبواب أعداد الفرائض، و أورد صدره فى الحديث ٧ من الباب ١٨ من أبواب التعقيب.

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٧٢ - رقم الحديث الباب: ٧]

٨٥٧٢- ٧- (١) وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع لِمَ اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا قَالَ لِكَثْرَةِ سُجُودِهِ عَلَى الْأَرْضِ.

******

ترجمه:

ابن ابی عمیر از شخصی نقل میکند که خدمت حضرت صادق علیه السلام عرض کردم چرا خداوند حضرت ابراهیم علیه السلام را دوست خود قرارداد حضرت فرمودند :بخاطر سجده های زیاد ایشان بر روی خاک .

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٧٣ - رقم الحديث الباب: ٨]

۸۵۷۳- ۸- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِی الْإِرْشَادِ قَالَ: کَانَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَی ع أَعْبَدَ أَهْلِ زَمَانِهِ وَ أَفْقَهَهُمْ وَ أَسْخَاهُمْ کَفّاً وَ أَکْرَمَهُمْ نَفْساً.

******

ترجمه:

مرحوم مفید در ارشاد فرموده اند :حضرت کاظم علیه السلام در زمان خودشان عابد ترین وفقیه ترین و باسخاوترین و کریم ترین فردجامعه خود بودند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۵۷٤- ۹- (۳) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ کَانَ یُصَلِّی نَوَافِلَ اللَّیْلِ وَ یَصِلُهَا بِصَلَاةِ الصُّبْحِ ثُمَّ یُعَقِّبُ حَتَّی تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَ یَخِرُّ لِلَّهِ سَاجِداً فَلَا یَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ الدُّعَاءِ وَ التَّحْمِیدِ حَتَّی یَقْرُبَ زَوَالُ الشَّمْسِ وَ کَانَ یَدْعُو کَثِیراً فَیَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ وَ یُکَرِّرُ ذَلِکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی أَحَادِیثِ السُّجُودِ (٤) وَ فِی حَدِیثِ الِاعْتِمَادِ فِی الْوَقْتِ عَلَی خَبَرِ الثِّقَةِ (٥) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی بَعْضِ الْأَدْعِیَةِ الْمَأْثُورَةِ (٦).

******

ترجمه:

مرحوم مفید در ارشاد فرموده اند حضرت کاظم علیه السلام هرشب نافله شب را می خواندند وآنرا به نماز صبح وصل میکردند بعد مشغول تعقیبات می شدند تا طلوع خورشید سپس به سجده رفته وبه دعا وحمد خداوند تا نزدیک ظهر ادامه میدادند وزیاد این دعا را تکرار میکردند :خداوندا ازتو راحتی درحال مرگ و عفو و گذشت درزمان حسابرسی را ازتو درخواست میکنم

٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَعْفِيرِ الْخَدَّيْنِ عَلَى الْأَرْضِ بَيْنَ سَجْدَتَيِ الشُّكْرِ

اشارة

(٧) ٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَعْفِيرِ الْخَدَّيْنِ عَلَى الْأَرْضِ بَيْنَ سَجْدَتَيِ الشُّكْرِ

باب مستحب بودن قراردادن دو طرف صورت بر روی خاک درحال سجده

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٧٥ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٥٧٥- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ

١- علل الشرائع- ٣٤- ١.

٢- إرشاد المفيد- ٢٩٦.

٣- إرشاد المفيد- ٢٩٧.

٤- تقدم فى الباب ٢٣ من أبواب السجود.

٥- تقدم فى الحديث ٢ ٥٩ من الباب ٥٩ من أبواب المواقيت، و فى الحديث ٢ من الباب ١٠١ من أبواب آداب الحمام.

٦- يأتى فى الحديث ٣ من الباب ١٥ من أبواب المزار، و فى الباب ٦ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٣ و فيه ٤ أحاديث.

٨- الكافى ٢- ١٢٣- ٧.

أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى ع- أَ تَدْرِي لِمَ اصْطَفَيْتُکَ بِكَلَامِي دُونَ خَلْقِي قَالَ يَا رَبِّ وَ لِمَ ذَاکَ قَالَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ يَا مُوسَى إِنِّي قَلَّبْتُ

عِبَادِی ظَهْراً لِبَطْنٍ فَلَمْ أَجِدْ فِیهِمْ أَحَداً أَذَلَّ لِی نَفْساً مِنْکَ یَا مُوسَی إِنَّکَ إِذَا صَلَّیْتَ وَضَعْتَ خَدَّیْکَ عَلَی التُّرَابِ أَوْ قَالَ عَلَی الْأَرْضِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْعِلَلِ (۱) عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ فَرْقَدٍ (۲) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ نَحْوَهُ وَ تَرَکَ قَوْلَهُ أَوْ قَالَ عَلَی الْأَرْضِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع وَ ذَکَرَ نَحْوَهُ (۳).

******

ترجمه:

علی بن یقطین از شخصی نقل میکند که امام صادق علیه السلام فرمودند :خداوند به حضرت موسی وحی کرد آیا میدانی چراز بین مخلوقاتم تو را برای همکلامی خود انتخاب کردم ؟ موسی عرض (خیر)چرا من انتخاب شدم خداوند وحی کرد ای موسی من ظاهر وباطن بندگانم را زیر ورو کردم کسی را متواضع تر ازتو پیدا نکردم ای موسی تو درحال(سجده) نماز دو طرف صورت خود را روی خاک قرار میدهی (راوی)میگوید شاید گفتند تو صورت خود بر زمین میگزاری

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۷۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۵۷۶- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: کَانَ مُوسَی بْنُ عِمْرَانَ ع إِذَا صَلَّی لَمْ یَنْفَتِلْ حَتَّی یُلْصِقَ خَدَّهُ الْأَیْمَنَ بِالْأَرْضِ وَ خَدَّهُ الْأَیْسَرَ بِالْأَرْضِ.

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از امام صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :حضرت موسی بعد ازهر نماز رو از قبله برنمیگرداندند تا اینکه طرف راست و چپ صورت خود را (درسجده شکر)به زمین بگذارند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۵۷۷- ۳- (۵) وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ (الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ) (٦) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ وَ زَادَ قَالَ وَ قَالَ إِسْحَاقُ رَأَیْتُ مِنْ آبَائِی مَنْ یَفْعَلُ ذَلِکَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ یَعْنِی مُوسَی فِی الْحِجْرِ فِی جَوْفِ اللَّیْلِ.

-

******

ترجمه:

محمد بن سنان هم مثل این روایت را نقل کرده فقط یک مقدار اضافه دارد وآن اینکه حضرت در ادامه فرمودند ازپدرانم کسانی بودند که چنین میکردند محمد بن سنان میگوید منظور حضرت پدرشان حضرت کاظم درحجر اسماعیل آنهم درتاریکی شب بوده است

۱- علل الشرائع- ٥٦.

۲- فی المصدر- یعقوب بن یزید.

۳- الفقیه ۱- ۳۳۲- ۹۷۵.

٤- الفقیه ۱- ۳۳۲- ۹۷٤.

٥- التهذيب ٢- ١٠٩- ٤١٤.

٦- فی المصدر- أحمد بن محمّد بن عیسی.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٥٧٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٨٥٧٨- ٤- (١) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّ اللَّهَ أَوْحَی إِلَی مُوسَی فَقَالَ یَا مُوسَی- إِنِّی اطَّلَعْتُ إِلَی خَلْقِی اطِّلَاعَةً فَلَمْ أَجِدْ فِی خَلْقِی أَشَدَّ تَوَاضُعاً لِی مِنْکَ فَمِنْ ثَمَّ خَصَصْتُکَ بِوَحْیِی وَ کَلَامِی مِنْ بَیْنِ خَلْقِی قَالَ وَ کَانَ مُوسَی إِذَا صَلَّی لَمْ یَنْفَتِلْ حَتَّی یُلْصِقَ خَدَّهُ الْأَیْمَنَ بِالْأَرْضِ وَ الْأَیْسَرَ.

وَ رَوَاهُ الْحُسَیْنُ بْنُ سَعِیدٍ فِی کِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع نَحْوَهُ (٢) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار درحدیثی ازحضرت صادق علیه السلام نقل میکند که ایشان فرمودند :خداوند به حضرت موسی وحی کرد ای موسی من به بندگانم توجه کردم و کسی را متواضع تر از تو نسبت به خودم پیدا نکردم به همین دلیل تورا برای وحی و همکلامی خود انتخاب کردم حضرت در ادامه فرمودند :از خصوصیات جناب موسی این بوده که بعد ازهر نماز قبل از اینکه روی خود را از قبله برگرداند طرف راست و چپ صورت خود را بر زمین می گزاشتند.

٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ بَسْطِ الذِّرَاعَیْنِ وَ إِلْصَاقِ الصَّدْرِ وَ الْبَطْنِ بِالْأَرْضِ فِی سَجْدَتَیِ الشُّکْرِ

اشارة

(٥) ٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ بَسْطِ الذِّرَاعَيْنِ وَ إِلْصَاقِ الصَّدْرِ وَ الْبَطْنِ بِالْأَرْضِ فِی سَجْدَتَیِ الشُّکْرِ

باب مستحب بودن باز کردن دستها و چسباندن سینه و شکم روی زمین درحال سجده شکر

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۵۷۹- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا نَزَلَتْ بِرَجُلٍ نَازِلَةٌ أَوْ شَدِیدَةٌ أَوْ کَرَبَهُ أَمْرٌ فَلْیَکْشِفْ عَنْ رُکْبَتَیْهِ وَ ذِرَاعَیْهِ وَ لْیُلْصِقْهُمَا بِالْأَرْضِ وَ لْیُلْزِقْ جُؤْجُؤَهُ (٧) بِالْأَرْضِ ثُمَّ لْیَدْعُ بِحَاجَتِهِ وَ هُوَ سَاجِدٌ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم از حضرت صادق علیه السلام نقل میکند که ایشان فرمودند :زمانیکه ناراحتی یا گرفتاری یا مشکلی به انسان رسید شخص باید پاها را تا زانو ودستها را تا آرنج برهنه کرده وروی زمین قرار دهد وسینه خورا نیز به زمین بچسباند و در حالت سجده برای حاجتش دعا کند

۱- علل الشرائع- ٥٦- ۲.

۲- الزهد- ٥٨- ۱٥۳ (و فیه عن ابی جعفر (علیه السلام)).

۳- تقدم فی الحدیث ٥ من الباب ۲۹ من أبواب الملابس، و فی الحدیث ۳ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی الحدیث ۳ من الباب ٥، و فی الحدیث ۱ و ٥ من الباب ٦، و فی الباب ۷ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۱ من الباب ۳۸ من أبواب الصدقة.

٥- الباب ٤ و فيه ٣ أحاديث.

٦- الكافى ٢- ٥٥٦- ٣.

٧- الجؤجؤ، كهدهد- الصدر (عن القاموس المحيط ١- ١٠) (هامش المخطوط).

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٨٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٥٨٠- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ خَاقَانَ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ الثَّالِثَ ع سَجَدَ سَجْدَةَ الشُّكْرِ فَافْتَرَشَ ذِرَاعَيْهِ وَ أَلْصَقَ جُؤْجُؤَهُ (وَ صَدْرَهُ) (٢) وَ بَطْنَهُ بِالْأَرْضِ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ كَذَا يَجِبُ (٣).

******

ترجمه:

عبد الرحمن بن خاقان میگوید :حضرت ابو الحسن ثالث (امام هادی)را دیدم در حال سجده شکر دیدم در حالیکه دو دست خود را تا آرنج روی زمین گذاشته وشکم وسینه را به زمین چسبانده بودند من از(حکم)این طرز سجده کردن سوال کردم حضرت فرمودند به همین صورت واجب است

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٨١ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٥٨١- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ (٥) ع وَ قَدْ سَجَدَ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَبَسَطَ ذِرَاعَيْهِ عَلَى الْأَرْضِ وَ أَلْصَقَ جُؤْجُؤَهُ بِالْأَرْضِ فِي دُعَائِهِ (٦).

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٧) وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

جعفربن علی میگوید امام ابو الحسن سوم(امام هادی)علیه السلام رادیدم که بعد از نماز به سجده(شکر)رفتند در حالیکه دستها را از هم باز کرده و روی زمین قرار داده و سینه (و شکم) را بر زمین چسبانده بودند .

۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ مَسْحِ الْيَدِ عَلَى مَوْضِعِ السُّجُودِ ثُمَّ مَسْحِ الْوَجْهِ بِهَا وَ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ

اشارة

(۸) ۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ مَسْحِ الْيَدِ عَلَى مَوْضِعِ السُّجُودِ ثُمَّ مَسْحِ الْوَجْهِ بِهَا وَ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ (۹)باب استحباب کشیدن دست بر روی محل سجده (مهر)وسپس کشیدن دست بر صورت و خواندن دعاهای وارد شده

[رقم الحديث الكلى: ۸۵۸۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۵۸۲- ۱- (۱۰) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ أَنَّ الصَّادِقَ ع قَالَ لِرَجُلٍ إِذَا أَصَابَكَ هَمٌّ فَامْسَحْ يَدَكَ عَلَى مَوْضِعِ سُجُودِكَ ثُمَّ امْسَحْ يَدَكَ عَلَى وَجْهِكَ مِنْ جَانِبِ خَدِّكَ الْأَيْسَرِ وَ عَلَى جَبْهَتِكَ إِلَى جَانِبِ خَدِّكَ الْأَيْمَنِ ثُمَّ قُلْ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمِ الْغَيْبِ

۱- الكافى ۳- ۳۲٤- ۱۵، التهذيب ۲- ۸۵- ۳۱۲.

۲- ليس فى المصدر.

۳- فى المصدر- نحب.

٤- الكافى ۳- ۳۲٤- ۱٤.

۵- كتب المصنّف هنا- (الثالث) عن نسخة.

٦- فى التهذيب- ثيابه (هامش المخطوط).

۷- التهذیب ۲- ۸۵- ۳۱۱.

۸- الباب ۵ و فیه ۳ أحادیث.

۹- کتب المصنّف فی هامش الأصل هنا-" کتب فی سبزوار".

۱۰- الفقیه ۱- ۳۳۱- ۹۶۹، و التهذیب ۲- ۱۱۲- ۴۲۰.

وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّی الْهَمَّ (۱) وَ الْحَزَنَ ثَلَاثاً.

******

ترجمه:

عبد الحمید میگوید امام صادق علیه السلام به مردی خطاب کرده و فرمودند :وقتی گرفتار غم و غصه ای شدی دست خود را روی محل سجده ات (مهر)کشیده وسپس صورت خود مسح کن به این شکل که از سمت گونه چپ شروع کرده بعد پیشانی وبعد گونه راست در حالیکه سه مرتبه این دعا را میخوانی :بسم الله الذی ... به نام خداوندی که معبودی جز او نیست کسیکه دانای پنهان و آشکار و رحمان و رحیم است خدایا برطرف از من غم وقصه را

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۵۸۳- ۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع دُعَاءٌ یُدْعَی بِهِ فِی دُبُرِ کُلِّ صَلَاةٍ تُصَلِّیهَا فَإِنْ کَانَ بِکَ دَاءٌ مِنْ سَقَمٍ وَ وَجَعٍ فَإِذَا قَضَیْتَ صَلَاتَکَ فَامْسَحْ بِیَدِکَ عَلَی مَوْضِعِ سُجُودِکَ مِنَ الْأَرْضِ وَ ادْعُ بِهَذَا الدُّعَاءِ وَ أَمِرَّ یَدَکَ عَلَی مَوْضِعِ وَجَعِکَ سَبْعَ مَرَّاتٍ تَقُولُ یَا مَنْ کَبَسَ الْأَرْضَ عَلَی الْمَاءِ وَ سَدَّ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ وَ اخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ افْعَلْ بِی کَذَا وَ کَذَا وَ ارْزُقْنِی کَذَا وَ کَذَا وَ عَافِنِی مِنْ کَذَا وَ کَذَا.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ الْأَوَّلَ نَحْوَهُ.

******

ترجمه:

احمد بن محمداز حضرت صادق علیه السلام نقل میکند که :اگر کسی بیماری یا دردی داشته باشد این دعا را بعد از نمازبخواند درحالیکه هفت بار دست خود را بر محل درد یا بیماری میکشد بگوید :یَا مَنْ کَبَسَ الْأَرْضَ عَلَی الْمَاءِ وَ سَدَّ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ وَ اخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ افْعَلْ بِی کَذَا وَ کَذَا وَ ارْزُقْنِی کَذَا وَ کَذَا وَ عَافِنِی مِنْ کَذَا وَ کَذَا.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۸٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۵۸٤- ۳- (٤) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْخُرَاسَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُمْهُورٍ الْقُمِّيِّ (٥) عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ ع- أَ تَدْرِي يَا مُوسَى لِمَ انْتَجَبْتُکَ مِنْ خَلْقِي وَ اصْطَفَيْتُکَ لِكَلَامِي فَقَالَ لَا يَا رَبِّ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ إِنِّي اطَّلَعْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَلَمْ أَجِدْ عَلَيْهَا أَشَدَّ تَوَاضُعاً لِي مِنْکَ فَخَرَّ مُوسَى سَاجِداً وَ عَفَّرَ خَدَّيْهِ فِي التُّرَابِ تَذَلُّلًا مِنْهُ لِرَبِّهِ

ص: ١٤

۱- فی المصدر- الغم.

۲- الکافی ۳- ۳٤٤- ۲۳.

٣- التهذيب ٢- ١١٢- ٤١٩.

٤- أمالی الشيخ الطوسیّ ١- ١٦٦.

٥- كذا فی الأصل و المصدر، و سيأتی فی خاتمة الكتاب انه (العمی).

عَزَّ وَ جَلَّ فَأَوْحَی اللَّهُ إِلَيْهِ ارْفَعْ رَأْسَکَ يَا مُوسَی- وَ أَمِرَّ يَدَکَ عَلَی مَوْضِعِ سُجُودِکَ وَ امْسَحْ بِهَا وَجْهَکَ وَ مَا نَالَتْهُ مِنْ بَدَنِکَ فَإِنَّهُ أَمَانٌ مِنْ كُلِّ سُقْمٍ وَ دَاءٍ وَ آفَةٍ وَ عَاهَةٍ.

******

ترجمه:

جميل بن دراج ميگويد حضرت صادق عليه السلام فرمودند :خداوند به حضرت موسی وحی كرد كه ای موسی آيا ميدانی چرا تو را (برای نبوت)وهمكلامی خود انتخاب كردم ؟موسی عرض كرد خير پروردگارم خداوند فرمود :بر(موجودات)كره زمين توجه كردم هيچكس را متواضع تر از تو به خودم نديدم پس موسی به سجده افتاد و از روی فروتنی در بابر خداوند صورت خود را برخاک ماليد .خداوند فرمود ای موسی سرت را بالا بگير و دست خود بر محل سجده ات بكش وسپس آنرا بصورت وهرمقدار ازبدنت تا جائيكه ممكن است بكش زيرا (اينكار)شخص را از هر بيماری ودرد وناراحتی در امان قرار ميدهد

٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِی سَجْدَتَیِ الشُّكْرِ وَ بَيْنَهُمَا بِالْمَأْثُورِ

اشارة

(١) ٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِی سَجْدَتَیِ الشُّكْرِ وَ بَيْنَهُمَا بِالْمَأْثُورِ

باب استحباب دعا كردن در حال سجده شكر وبين آنها به دعاهای وارد شده

[رقم الحديث الكلی: ٨٥٨٥ - رقم الحديث الباب: ١]

۸۵۸۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ قَالَ: تَقُولُ فِي سَجْدَةِ الشُّكْرِ اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ وَ أُشْهِدُ مَلَائِكَتَكَ وَ أَنْبِيَاءَكَ وَ رُسُلَكَ وَ جَمِيعَ خَلْقِكَ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ رَبِّي وَ الْإِسْلَامَ دِينِي وَ مُحَمَّداً نَبِيِّي وَ عَلِيّاً وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ- وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ- وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ- وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ- وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ- وَ الْحُجَّةَ بْنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ أَئِمَّتِي بِهِمْ أَتَوَلَّى وَ مِنْ أَعْدَائِهِمْ أَتَبَرَّأُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ دَمَ الْمَظْلُومِ ثَلَاثاً اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ بِإِيوَائِكَ عَلَى نَفْسِكَ لِأَعْدَائِكَ لَتُهْلِكَنَّهُمْ بِأَيْدِينَا وَ أَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ بِإِيوَائِكَ عَلَى نَفْسِكَ لِأَوْلِيَائِكَ لَتُظْفِرَنَّهُمْ بِعَدُوِّكَ وَ عَدُوِّهِمْ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ- وَ عَلَى الْمُسْتَحْفَظِينَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ ثَلَاثاً اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْيُسْرَ بَعْدَ الْعُسْرِ ثَلَاثاً ثُمَّ ضَعْ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ عَلَى الْأَرْضِ وَ تَقُولُ يَا كَهْفِي حِينَ تُعْيِينِي الْمَذَاهِبُ وَ تَضِيقُ عَلَيَّ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ يَا بَارِئَ خَلْقِي رَحْمَةً بِي وَ كُنْتَ عَنْ خَلْقِي غَنِيّاً صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ عَلَى الْمُسْتَحْفَظِينَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ ثَلَاثاً ثُمَّ تَضَعُ خَدَّكَ الْأَيْسَرَ عَلَى الْأَرْضِ وَ تَقُولُ يَا مُذِلَّ كُلِّ جَبَّارٍ وَ يَا مُعِزَّ كُلِّ ذَلِيلٍ قَدْ وَ عِزَّتِكَ بَلَغَ مَجْهُودِي ثَلَاثاً ثُمَّ تَعُودُ لِلسُّجُودِ وَ تَقُولُ مِائَةَ مَرَّةٍ شُكْراً شُكْراً ثُمَّ تَسْأَلُ حَاجَتَكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ

ص: ۱۵

۱- الباب ٦ و فيه ٥ أحاديث.

۲- الفقيه ۱- ۳۲۹- ۹٦۷.

نَحْوَهُ (۱) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

عبد الله بن جندب ازامام کاظم علیه السلام نقل میکند که فرمودند :درسجده شکر این ذکر را بگو اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ وَ أُشْهِدُ مَلَائِکَتَکَ وَ أَنْبِیَاءَکَ وَ رُسُلَکَ وَ جَمِیعَ خَلْقِکَ أَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ رَبِّی وَ الْإِسْلَامَ دِینِی وَ مُحَمَّداً نَبِیِّی وَ عَلِیّاً وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ- وَ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ- وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ- وَ عَلِیَّ بْنَ مُوسَی وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ- وَ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ- وَ الْحُجَّةَ بْنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ أَئِمَّتِی بِهِمْ أَتَوَلَّی وَ مِنْ أَعْدَائِهِمْ أَتَبَرَّأُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَنْشُدُکَ دَمَ الْمَظْلُومِ ثَلَاثاً اللَّهُمَّ إِنِّی أَنْشُدُکَ بِإِیوَائِکَ عَلَی نَفْسِکَ لِأَعْدَائِکَ لَتُهْلِکَنَّهُمْ بِأَیْدِینَا وَ أَیْدِی الْمُؤْمِنِینَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَنْشُدُکَ بِإِیوَائِکَ عَلَی نَفْسِکَ لِأَوْلِیَائِکَ لَتُظْفِرَنَّهُمْ بِعَدُوِّکَ وَ عَدُوِّهِمْ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ- وَ عَلَی الْمُسْتَحْفَظِینَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ سه مرتبه اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ الْیُسْرَ بَعْدَ الْعُسْرِ سه مرتبه سپس قسمت راست صورت خود را روی زمین می گذاری و می گوی یَا کَهْفِی حِینَ تُعْیِینِی الْمَذَاهِبُ وَ تَضِیقُ عَلَیَّ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ یَا بَارِئَ خَلْقِی رَحْمَةً بِی وَ کُنْتَ عَنْ خَلْقِی غَنِیّاً صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ عَلَی الْمُسْتَحْفَظِینَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ سه مرتبه سپس قسمت چپ صورت خود را روی زمین می گزاریبَا مُذِلَّ کُلِّ جَبَّارٍ وَ یَا مُعِزَّ کُلِّ ذَلِیلٍ قَدْ وَ عِزَّتِکَ بَلَغَ مَجْهُودِی ثَلَاثاً ثُمَّ تَعُودُ لِلسُّجُودِ وَ تَقُولُ مِائَةَ مَرَّةٍ شُکْراً شُکْراً .سپسحاجت خود را درخواست میکنی

[رقم الحدیث الکلی: ٨٥٨٦ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٨٥٨٦- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ حَفْصٍ الْمَرْوَزِیِّ أَنَّهُ قَالَ: کَتَبَ إِلَیَّ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا ع قُلْ فِی سَجْدَةِ الشُّکْرِ مِائَةَ مَرَّةٍ شُکْراً شُکْراً- وَ إِنْ شِئْتَ عَفْواً عَفْواً.

وَ رَوَاهُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ حَفْصٍ (٤) وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ (٥) عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ (٦) عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِیِّ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ حَفْصٍ الْمَرْوَزِیِّ نَحْوَهُ وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٧)

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ (٨) أَيْضاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَفْصٍ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

سلیمان بن حفص مروزی میگوید حضرت رضا علیه السلام در نامه ای ازمن خواست که در سجده شکر صد مرتبه بگویم شکرا یا بگویم عفوا

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٨٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٥٨٧- ٣- (٩) قَالَ الصَّدُوقُ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا

ص: ١٦

١- الكافى ٣- ٣٢٥- ١٧.

٢- التهذيب ٢- ١١٠- ٤١٦.

٣- الفقيه ١- ٣٣٢- ٩٧٠.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ١- ٢٨٠- ٣.

٥- الكافى ٣- ٣٢٦- ١٨.

٦- ليس فى المصدر.

٧- التهذيب ٢- ١١١- ٤١٧.

٨- الكافى ٣- ٣٤٤- ٢٠.

٩- الفقيه ١- ٣٣٣- ٩٧٦.

سَجَدَ فَقَالَ يَا رَبِّ يَا رَبِّ حَتَّى يَنْقَطِعَ نَفَسُهُ قَالَ لَهُ الرَّبُّ تَبَارَکَ وَ تَعَالَى لَبَّيْکَ مَا حَاجَتُکَ.

******

ترجمه:

مرحوم صدوق گفته اند حضرت صادق علیه السلام فرمودند :شخص وقتی در سجده اش بگوید یا رب وآنقدر تکرارکند تا نفسش قطع شود خداوند متعال در جواب او میگوید : بله بنده (من)درخواست و حاجت تو چیست

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٨٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٥٨٨- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ فِي سَجْدَةِ الشُّكْرِ مِائَةَ مَرَّةٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ شُكْراً وَ كُلَّمَا قَالَهُ عَشْرَ مَرَّاتٍ قَالَ شُكْراً لِلْمُجِيبِ ثُمَّ يَقُولُ يَا ذَا الْمَنِّ الَّذِي لَا يَنْقَطِعُ أَبَداً وَ لَا يُحْصِيهِ غَيْرُهُ عَدَداً وَ يَا ذَا الْمَعْرُوفِ الَّذِي لَا يَنْفَدُ أَبَداً يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ ثُمَّ يَدْعُو وَ يَتَضَرَّعُ وَ يَذْكُرُ حَاجَتَهُ.

******

ترجمه:

محمد بن حسن درمصباح میگوید :امام سجاد علیه السلام همیشه درسجده شکر صد مرتبه می گفتند الحمد لله شکرا وبعد ازهر ده مرتبه عرض میکردند شکرا للمجیب (شکر خداوندی که اجابت میکند بع اینگونه دعا میکردند يَا ذَا الْمَنِّ الَّذِي لَا يَنْقَطِعُ أَبَداً وَ لَا يُحْصِيهِ غَيْرُهُ عَدَداً وَ يَا ذَا الْمَعْرُوفِ الَّذِي لَا يَنْفَدُ أَبَداً يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ بعد از آن دعا و تضرع کرده و حاجت خود را بیان میکردند

ُ

[رقم الحديث الكلی: ۸۵۸۹ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸۵۸۹- ۵- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع إِلَى بَعْضِ أَمْوَالِهِ فَقَامَ إِلَى صَلَاةِ الظُّهْرِ فَلَمَّا فَرَغَ خَرَّ لِلَّهِ سَاجِداً فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ بِصَوْتٍ حَزِينٍ وَ تَغَرْغَرُ دُمُوعُهُ رَبِّ عَصَيْتُکَ بِلِسَانِي وَ لَوْ شِئْتَ وَ عِزَّتِکَ لَأَخْرَسْتَنِي وَ عَصَيْتُکَ بِبَصَرِي وَ لَوْ شِئْتَ وَ عِزَّتِکَ لَأَكْمَهْتَنِي (۳) وَ عَصَيْتُکَ بِسَمْعِي وَ لَوْ شِئْتَ وَ عِزَّتِکَ لَأَصْمَمْتَنِي وَ عَصَيْتُکَ بِيَدِي وَ لَوْ شِئْتَ وَ عِزَّتِکَ لَكَنَّعْتَنِي (٤) وَ عَصَيْتُکَ بِرِجْلِي وَ لَوْ شِئْتَ وَ عِزَّتِکَ لَجَذَمْتَنِي وَ عَصَيْتُکَ بِفَرْجِي وَ لَوْ شِئْتَ وَ عِزَّتِکَ لَعَقَمْتَنِي وَ عَصَيْتُکَ بِجَمِيعِ جَوَارِحِيَ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ وَ لَيْسَ هَذَا جَزَاءَکَ مِنِّي قَالَ ثُمَّ أَحْصَيْتُ لَهُ أَلْفَ مَرَّةٍ وَ هُوَ يَقُولُ الْعَفْوَ الْعَفْوَ قَالَ ثُمَّ أَلْصَقَ خَدَّهُ الْأَيْمَنَ بِالْأَرْضِ فَسَمِعْتُهُ وَ هُوَ يَقُولُ بِصَوْتٍ حَزِينٍ بُؤْتُ إِلَيْکَ بِذَنْبِي عَمِلْتُ سُوءاً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرُکَ يَا مَوْلَايَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ أَلْصَقَ خَدَّهُ الْأَيْسَرَ بِالْأَرْضِ فَسَمِعْتُهُ وَ هُوَ يَقُولُ ارْحَمْ مَنْ أَسَاءَ

ص: ۱۷

۱- مصباح المتهجد- ۷۹.

۲- الكافی ۳- ۳۲٦- ۱۹.

۳- أكمهتنی- اعميتنی (مجمع البحرين- كمه- ٦- ۳٦۰).

٤- كنعتنی، التكنع- التقبض، و يقال كنعت اصابعه بالكسر كنعا أی تشنجت و يبست (مجمع البحرين- كنع- ٤- ۳۸٦).

وَ اقْتَرَفَ وَ اسْتَكَانَ وَ اعْتَرَفَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۱)

أَقُولُ: هَذَا لَا يُنَافِي الْعِصْمَةَ الثَّابِتَةَ بِالْأَدِلَّةِ الْعَقْلِيَّةِ وَ النَّقْلِيَّةِ لِاحْتِمَالِهِ التَّأْوِيلَاتِ الْمُتَعَدِّدَةَ قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ فِي كِتَابِ الزُّهْدِ لَا خِلَافَ بَيْنَ عُلَمَائِنَا فِي أَنَّهُمْ ع مَعْصُومُونَ مِنْ كُلِّ قَبِيحٍ مُطْلَقاً وَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُسَمُّونَ تَرْكَ الْمَنْدُوبِ ذَنْباً وَ سَيِّئَةً بِالنِّسْبَةِ إِلَى كَمَالِهِمْ ع انْتَهَى (٢) وَ نَحْوُهُ فِي كَشْفِ الْغُمَّةِ (٣) وَ يَحْتَمِلُ إِرَادَةَ التَّعْلِيمِ وَ غَيْرَ ذَلِكَ وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى الْمَقْصُودِ (٤) وَ الْأَحَادِيثُ الْمُشْتَمِلَةُ عَلَى الْأَدْعِيَةِ الطَّوِيلَةِ وَ غَيْرِهَا فِي سَجْدَةِ الشُّكْرِ كَثِيرَةٌ جِدّاً.

******

ترجمه:

محمد بن سليمان از پدرش نقل ميكند روزى در خدمت حضرت كاظم عليه السلام براى سركشى ار اموالشان بيرون رفتم وقت نماز ظهرحضرت مشغول نماز شدند بعداز نماز به سجده افتادند شنيدم در حال سجده با صدائ غمگين واشک جارى عرض ميكردند :خدايا با زبانم تورا نافرمانى كردم به عزتد سوگند اگر ميخواستى (مى توانستى)مرا لال كنى . باچشمانم تو را نافرمانى كردم به عزتد سوگند اگر ميخواستى مرا نابينا ميكردى .با گوشم تو را نافرمانى كردم اگر ميخواستى مرا كر ميكردى .باپاهايم تورا نافرمانى كردم به عزتد سوگند اگر مى خواستى مرا فلج ميكردى .باشهوت جنسى خود تورا نافرمانى كردم اگربه عزتد سوگند اگر ميخواستى مرا عقيم ميكردى .(خدايا)باتمام اعضاى بدنم كه تو به من عنايت كرده اى گناه كردم و(خودم ميدانم)اين گناهان من پاداش اين عنايات تو نبود .بعد از آن شمردم حضرت هزار مرتبه گفتند العفو سپس سمت راست صورت خود را روى زمين گزاشته وبا صداى غمگين ميگفتند خدايا با گناهانم بسويت آمدم بد كردم به خودم ظلم كردم پس اى مولاى من مرا ببخش چون غير از تو بخشنده اى نيست(سه مرتبه) .سپس سمت چپ صورت خود راروى زمين گزاشته ميگفتند (خدايا)رحم كن به كسيكه بد كرده و زياده روى نموده واعتراف كرده (به گناهانش)بعد سراز سجده برداشتند .

٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ السُّجُودِ لِلشُّكْرِ وَ إِطَالَتِهِ وَ إِلْصَاقِ الْخَدَّيْنِ بِالْأَرْضِ عِنْدَ حُصُولِ النِّعَمِ وَ دَفْعِ النِّقَمِ وَ عِنْدَ تَذَكُّرِ نِعْمَةِ اللَّهِ وَ لَوْ بِالْإِيمَاءِ مَعَ الِانْحِنَاءِ عِنْدَ خَوْفِ الشُّهْرَةِ

اشارة

(٥) ٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ السُّجُودِ لِلشُّكْرِ وَ إِطَالَتِهِ وَ إِلْصَاقِ الْخَدَّيْنِ بِالْأَرْضِ عِنْدَ حُصُولِ النِّعَمِ وَ دَفْعِ النِّقَمِ وَ عِنْدَ تَذَكُّرِ نِعْمَةِ اللَّهِ وَ لَوْ بِالْإِيمَاءِ مَعَ الِانْحِنَاءِ عِنْدَ خَوْفِ الشُّهْرَةِ

باب استحباب سجده برای شکر وطولانی کردن آن وچسباندن صورت به خاک هر گاه نعمتی به انسان رسید یا بدی از انسان دور شد وزمان یادآوری نعمت ولو بصورت اشاره وخم شدن اگر خوف تظاهر وشهرت برای انسان باشد

[رقم الحديث الكلى: ٨٥٩٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٥٩٠- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ فِي سَفَرٍ يَسِيرُ عَلَى نَاقَةٍ لَهُ إِذْ نَزَلَ فَسَجَدَ خَمْسَ سَجَدَاتٍ فَلَمَّا رَكِبَ قَالُوا يَا

١- التهذيب ٢- ١١١- ٤١٨.

٢- كتاب الزهد- ٧٣- ١٩٦، عنه فى البحار ٢٥- ٢٠٧- ٢٠.

٣- كشف الغمّة ٢- ٢٥٢ و ٢٥٣، و عنه فى البحار ٢٥- ٢٠٣- ١٦.

٤- تقدم ما يدلّ عليه فى الباب ٢، و فى الحديث ١٣ من الباب ٢٣ من أبواب السجود.

٥- الباب ٧ فيه ٩ أحاديث.

٦- الكافى ٢- ٩٨- ٢٤.

رَسُولَ اللَّهِ- إِنَّا رَأَيْنَاکَ صَنَعْتَ شَيْئاً لَمْ تَصْنَعْهُ فَقَالَ نَعَمْ اسْتَقْبَلَنِی جَبْرَئِيلُ- فَبَشَّرَنِی بِبِشَارَاتٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَسَجَدْتُ شُكْراً لِلَّهِ لِكُلِّ بُشْرَی سَجْدَةً.

******

ترجمه:

از ابن مسکان از حضرت صادق علیه السّلام که رسول خدا صلّی الله علیه و آله در سفر خود که بر شترش سوار بود و راه را می پیمود که ناگهان پیاده شد و پنج بار سجده نمود.و چون سوار بر مرکب شد اصحاب گفتند یا رسول الله ما از تو عملی را مشاهده کردیم که تاکنون ندیده بودیم.حضرت فرمود.آری جبرئیل آمد مقابل من و بشارات و مژده هائی از جانب خدا بمن بشارت داد من هم برای هر بشارت و مژده ای سجدهٔ شکری بجا آوردم.

[رقم الحديث الكلی: ۸۵۹۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۵۹۱- ۲- (۱) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ خَرَّ سَاجِداً فَأَطَالَ السُّجُودَ.

******

ترجمه:

مرحوم صدوق در امالی همین روایت را آورده اند فقط یک اضافه دارد وآن اینکه :حضرت به سجده افتاده و سجده طولانی انجام دادند .

[رقم الحديث الكلی: ۸۵۹۲ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۵۹۲- ۳- (۲) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا ذَكَرَ أَحَدُكُمْ نِعْمَةَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَلْيَضَعْ خَدَّهُ عَلَى التُّرَابِ شُكْراً لِلَّهِ فَإِنْ كَانَ رَاكِباً فَلْيَنْزِلْ فَلْيَضَعْ خَدَّهُ عَلَى التُّرَابِ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ يَقْدِرُ عَلَى النُّزُولِ لِلشُّهْرَةِ فَلْيَضَعْ خَدَّهُ عَلَى قَرَبُوسِهِ فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ فَلْيَضَعْ خَدَّهُ عَلَى كَفِّهِ ثُمَّ لْيَحْمَدِ اللَّهَ عَلَى مَا أَنْعَمَ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

یونس بن عمار ازحضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :وقتی یکی از شما نعمتی را به یاد آورد، بعنوان شکر گونه خود را بر خاک بگذارد واگر سواره بود پیاده شده و صورت خود را برزمین بگذارد واگر بخاطر اینکه شاید باعث شهرت او شود ممکن نبود که پیاده شود صورت خود را روی زین (اسب)بگذارد واگر اینهم ممکن نبود صورت خود را روی کف دستش بگذارد و خداوند را بخاطر آن نعمت شکرکند .

[رقم الحديث الكلى: ۸۵۹۳ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۵۹۳- ٤- (۳) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ أَحْمَرَ قَالَ: كُنْتُ أَسِيرُ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ ع فِي بَعْضِ أَطْرَافِ الْمَدِينَةِ- إِذْ ثَنَى رِجْلَهُ عَنْ دَابَّتِهِ فَخَرَّ سَاجِداً فَأَطَالَ وَ أَطَالَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَ رَكِبَ دَابَّتَهُ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَدْ أَطَلْتَ السُّجُودَ فَقَالَ إِنِّي ذَكَرْتُ نِعْمَةً أَنْعَمَ اللَّهُ بِهَا عَلَيَّ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَشْكُرَ رَبِّي.

******

ترجمه:

هشام بن احمر میگوید من همراه ابو الحسن (امام رضا)علیه السلام بیرون مدینه بودم که حضرت از مرکب خود پیاده شده و به سجده افتاده و سجده ای طولانی انجام دادند سپس از مدتی سر برداشته و سوار مرکب شدند عرض کردم فدای شما بشوم سجده طولانی کردید فرمودند :به یاد نعمتی افتادم که خداوند بمن عنایت کرده بود خواستم ازپروردگارم قدر دانی کنم .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۵۹٤- ۵- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ النَّهَاوَنْدِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِذَا ذَكَرْتَ نِعْمَةَ اللَّهِ

ص: ۱۹

۱- امالی الصدوق- ٤۱۱- ٦.

۲- الکافی ۲- ۹۸- ۲۵.

۳- الکافی ۲- ۹۸- ۲٦.

٤- التهذیب ۲- ۱۱۲- ٤۲۱.

عَلَيْکَ وَ كُنْتَ فِي مَوْضِعٍ لَا يَرَاکَ أَحَدٌ فَأَلْصِقْ خَدَّکَ بِالْأَرْضِ وَ إِذَا كُنْتَ فِي مَلَإٍ مِنَ النَّاسِ فَضَعْ يَدَکَ عَلَى أَسْفَلِ بَطْنِکَ وَ احْنِ ظَهْرَکَ- وَ لْيَكُنْ تَوَاضُعاً لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّ ذَلِکَ أَحَبُّ وَ يُرَى أَنَّ ذَلِکَ غَمْزٌ وَجَدْتَهُ فِي أَسْفَلِ بَطْنِکَ.

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار میگوید شنیدم که حضرت صادق علیه السلام فرمودند وقتی بیاد نعمتی افتادی که خداوند به تو داده اگر درجای بودی که کسی تورا نمی بیند صورت خود را روی زمین بگذار واگر بین مردم بودی خم شو وصورت خود را برپائین ترین نقطه شکمت بگذار واینکار باید بعنوان بعنوان تواضع در برابر خداوند باشد و اینطوربهتراست زیرا دیگران فکر میکنند تو درحال فشار دادن چیزی هستی که در پائین شکمت پیدا شده .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۹۵ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۸۵۹۵- ٦- (۱) وَ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُحَسِّنٍ عَنْ إِدْرِیسَ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الرَّبِیعِ بْنِ کَامِلٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ الرَّبِیعِ عَنْ أَبِیهِ الرَّبِیعِ بْنِ یُونُسَ قَالَ: سَأَلْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ع عَنْ سَجْدَةِ الشُّکْرِ الَّتِی سَجَدَهَا أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع مَا کَانَ سَبَبُهَا فَذَکَرَ حَدِیثاً طَوِیلًا فِی آخِرِهِ أَنَّ جَبْرَئِیلَ ع- نَزَلَ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالَ یَا مُحَمَّدُ- هَذَا ابْنُ عَمِّکَ عَلِیٌّ إِلَی أَنْ قَالَ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَکَ سَیِّدَ الْأَنْبِیَاءِ وَ جَعَلَ عَلِیّاً سَیِّدَ الْأَوْصِیَاءِ وَ خَیْرَهُمْ وَ جَعَلَ الْأَئِمَّةَ مِنْ ذُرِّیَّتِکُمَا قَالَ فَأَخْبَرَ عَلِیّاً ع بِذَلِکَ فَسَجَدَ عَلِیٌّ ع لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ جَعَلَ یُقَلِّبُ وَجْهَهُ عَلَی الْأَرْضِ شُکْراً.

******

ترجمه:

ربیع بن یونس میگوید ازحضرت صادق علیه السلام سئوال کردم جریان سجده شکری که حضرت علی علیه السلام انجام دادند چه بوده حضرت یک روایت طولانی را بیان کردند که آخرش اینطور بود ...حضرت جبرئیل علیه السلام بر رسول اکرم صلی الله علیه وآله نازل شد و عرض کرد ای محمد

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۹٦ - رقم الحدیث الباب: ۷]

٨٥٩٦- ٧- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ ذَرِيحٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَجَدَ (٣) سَجْدَةً لِشُكْرِ نِعْمَةٍ فِی غَيْرِ صَلَاةٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَ مَحَا عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ وَ رَفَعَ لَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ فِی الْجِنَانِ (٤).

******

ترجمه:

ذریع میگوید حضرت صادق علیه السلام فرمودند :هرگاه مومنی در غیر نماز سجده شکری انجام دهد بخاطر نعمتی که خداوند به او داده خداوند برایش ده حسنه می نویسد و ده گناه او را پاک میکند و ده رتبه مقام او را بالا میبرد

[رقم الحديث الكلی: ٨٥٩٧ - رقم الحديث الباب: ٨]

٨٥٩٧- ٨- (٥) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِصَامٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ٢٠

١- أمالی الطوسیّ ٢- ٢٠٣.

٢- ثواب الأعمال- ٥٦.

٣- فی المصدر زيادة- لله.

٤- فی هامش الأصل هنا بخط المصنّف-" كتب فی مهر".

٥- علل الشرائع- ٢٣٢- ١، و أورد قطعة منه فی الحديث ١ من الباب ٤٤ من أبواب قراءة القرآن، و فی الحديث ٢ من الباب ٢١ من أبواب السجود.

يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ جَمِيعاً عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَحْمَرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْخُزَاعِيِّ عَنْ نَصْرِ بْنِ مُزَاحِمٍ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرُ ع إِنَّ أَبِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع- مَا ذَكَرَ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ نِعْمَةً عَلَيْهِ إِلَّا سَجَدَ وَ لَا قَرَأَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهَا سُجُودٌ إِلَّا سَجَدَ وَ لَا دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ سُوءاً يَخْشَاهُ أَوْ كَيْدَ كَائِدٍ إِلَّا سَجَدَ وَ لَا فَرَغَ مِنْ صَلَاةٍ مَفْرُوضَةٍ إِلَّا سَجَدَ وَ لَا وُفِّقَ لِإِصْلَاحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا سَجَدَ وَ كَانَ أَثَرُ السُّجُودِ فِي جَمِيعِ مَوَاضِعِ سُجُودِهِ فَسُمِّيَ السَّجَّادَ لِذَلِكَ.

******

ترجمه:

پدرم علی بن الحسین علیهماالسلام هیچ گاه نعمتی را یاد نمی کرد جز این که سجده شکر انجام می داد، و آیه ای از کتاب خدا را نمی خواند که دارای سجده بود مگر اینکه سجده می کرد، و هرگاه خداوند، مکر حیله گری یا خطری را از او بر طرف می کرد سجده شکر به جا می آورد و هر وقت از نماز فارغ می شد سجده می کرد و زمانی که موفق می شد بین دو نفر اصلاح کند سجده می کرد و طوری بود که اثر سجده در تمام اعضای هفتگانه سجده او نمایان بود از این جهت او «سجّاد» نامیده شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۵۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۵۹۸- ۹- (۱) سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فِي بَصَائِرِ الدَّرَجَاتِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ وَ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ النَّهْدِيِّ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع بِالْمَدِينَةِ- وَ هُوَ رَاكِبٌ حِمَارَهُ فَنَزَلَ وَ قَدْ كُنَّا صِرْنَا إِلَى السُّوقِ أَوْ قَرِيباً مِنْهُ قَالَ فَنَزَلَ فَسَجَدَ وَ أَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَيَّ فَقُلْتُ لَهُ رَأَيْتُكَ نَزَلْتَ فَسَجَدْتَ فَقَالَ إِنِّي ذَكَرْتُ نِعْمَةً لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ (۲) قَالَ قُلْتُ: قَرِيباً مِنَ السُّوقِ وَ النَّاسُ يَجِيئُونَ وَ يَذْهَبُونَ فَقَالَ إِنَّهُ لَمْ يَرَنِي أَحَدٌ غَيْرُكَ.

وَ رَوَاهُ الرَّاوَنْدِیُّ فِی الْخَرَائِجِ وَ الْجَرَائِحِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ نَحْوَهُ (۳).

ص: ۲۱

۱- مختصر بصائر الدرجات- ۹.

۲- فی المصدر زیادة- علی فسجدت.

۳- الخرائج و الجرائح- ۲۰۳، تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ۱٤ من الباب ۲۳، و فی الحدیث ۵ و ٦ من الباب ۲۷ من أبواب السجود، و فی الباب ۱ من هذه الأبواب، و یأتی ما یدلّ علی استحباب السجدة للحاجة و لدفع النقم فی الأحادیث ۵ و ۱۵ و ۱٦ من الباب ۳۳ من أبواب الدعاء.

******

ترجمه:

معاویه بن وهب میگوید من در مدینه محضر امام صادق علیه السلام بودم درحالیکه ایشان بر الاغ خود سوار بودند درحالیکه ما در بازار یا کنار آن بودیم پس حضرت پیاده شده و یک سجده طولانی انجام دادند بعد به من رو کرده و من عرض کردم دیدم پیاده شده و سجده طولانی انجام دادید فرمودند به یاد یکی از نعمات خداوند افتادم عرض کردم اینجا کنا بازار است و مردم در حال رفت و آمد هستند .حضرت فرمودند :غیر تو کسی مر ا نمی بیند ٔ

ص: ۲۲

اَبْوَابُ الدُّعَاءِ

۱- بَابُ تَحْرِیمِ الِاسْتِکْبَارِ عَنْهُ

اشارة

(۱) ۱ بَابُ تَحْرِيمِ الِاسْتِكْبَارِ عَنْهُ

[رقم الحديث الكلی: ۸۵۹۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۵۹۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِينَ (۳) قَالَ هُوَ الدُّعَاءُالْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

زراره از حضرت باقر علیه السلام نقل میکند که فرمودند : خداوند میفرماید :همانا کسانیکه ازعبادت کردن من تکبر کنند بزودی وارد جهنم خواهند شد که منظور خداوند از عبادت دعا میبا شد ...ادامه

[رقم الحديث الكلی: ۸٦۰۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸٦۰۰- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ فِي حَدِيثٍ إِنَّ الدُّعَاءَ هُوَ الْعِبَادَةُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِينَ- وَ قَالَ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (٥).

******

ترجمه:

حماد بن عیسی میگوید شنیدم که حضرت صادق علیه السلام میفرمودند :دعا همان عبادت است (زیرا)خداوند میفرماید :همانا کسانیکه ازعبادت کردن من تکبر کنند بزودی وارد جهنم خواهند شد و (باز درجائی دیگر)میفرماید :مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم

[رقم الحديث الكلی: ٨٦٠١ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٦٠١- ٣- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ وَ ابْنِ مَحْبُوبٍ جَمِيعاً عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: وَ مَا أَحَدٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِمَّنْ

ص: ٢٣

١- الباب ١ فيه ٨ أحاديث.

٢- الكافی ٢- ٤٦٦- ١، و أورد ذيله فی الحديث ١ من الباب ٣، و يأتی قطعة منه فی الحديث ١ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٣- غافر ٤٠- ٦٠.

٤- الكافی ٢- ٤٦٧- ٥، يأتی صدره فی الحديث ٢ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٥- غافر ٤٠- ٦٠.

٦- الكافی ٢- ٤٦٦- ٢، يأتی صدره فی الحديث ٢ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

يَسْتَكْبِرُ عَنْ عِبَادَتِهِ وَ لَا يَسْأَلُ مَا عِنْدَهُ.

******

ترجمه:

كسی نزد خدای عزّ و جلّ مبغوض تر از اين نيست كه از عبادت او تكبر ورزد و از آنچه كه نزد اوست درخواست نكند.

[رقم الحديث الكلی: ٨٦٠٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٦٠٢- ٤- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَارَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَجُلٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِينَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

عبید بن زراره میگوید :امام صادق علیه السلام فرمودند دعا همان عبادت است همانطور که خداوند هم میفرماید :کسانیکه از عبادت کردن من تکبر کنند بزودی با ذلت وارد جهنم خواهند شد

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٠٣ - رقم الحديث الباب: ٥]

٨٦٠٣- ٥- (٢) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُيَسِّرِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: لَوْ أَنَّ عَبْداً سَدَّ فَاهُ وَ لَمْ يَسْأَلْ لَمْ يُعْطَ شَيْئاً فَسَلْ تُعْطَ.

******

ترجمه:

میسر بن عبد العزیز ازحضرت صادق علیه السلام نقل میکند که حضرت فرمودند :اگر کسی دهانش راببندد و دعا نکند چیزی هم به او داده نمی شود پس درخواست کن تا به تو داده شود

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٠٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

٨٦٠٤- ٦- (٣) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْخَشَّابِ عَنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ مُعَاذٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ فَضْلِهِ افْتَقَرَ.

******

ترجمه:

عمر بن جمیع از حضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند:کسیکه از فضل وعنایت خداوند (چیزی) درخواست نکند فقیر خواهد شد

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۸۶۰۵- ۷- (٤) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی نَقْلًا مِنْ کِتَابِ الدُّعَاءِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ (٥) عَنْ حُسَیْنِ بْنِ سَیْفٍ عَنْ أَخِیهِ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلَانِ کَانَا یَعْمَلَانِ عَمَلًا وَاحِداً فَیَرَی أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَوْقَهُ فَیَقُولُ یَا رَبِّ بِمَا أَعْطَیْتَهُ وَ کَانَ عَمَلُنَا وَاحِداً فَیَقُولُ اللَّهُ

ص: ٢٤

١- الکافی ٢- ٤٦٧- ٧، یأتی ذیله فی الحدیث ٣ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٢- الکافی ٢- ٤٦٦- ٣، یأتی صدره فی الحدیث ١ من الباب ٦، و ذیله فی الحدیث ٢ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٣- الکافی ٢- ٤٦٧- ٤.

٤- عدّة الداعی- ٣٦.

٥- و اعلم ان أحمد بن فهد فی عدّة الداعی و عدة من المتاخرین قد رووا أکثر أحادیث الدعاء و الذکر التی تاتی، و الظاهر أنهم نقلوها من الکتب التی نقلناها منها و لم نتعرض لبیان ذلک اختصارا" منه. قده".

تَعَالَی سَأَلَنِی وَ لَمْ تَسْأَلْنِی ثُمَّ قَالَ سَلُوا اللَّهَ وَ أَجْزِلُوا فَإِنَّهُ لَا یَتَعَاظَمُهُ شَیْ ءٌ.

******

ترجمه:

عثمان بن اسود بصورت مرفوع از حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وآله نقل کرده که فرمودند :دو نفر وارد بهشت میشوند که هر دو اعمالی مثل هم داشته اند ولی یکی ازآنها میبیند جایگاه دوستش بالا تر است عرض میکند خدایا با اینکه عمل هردوی ما مثل هم بوده چرا مقام او بالا تر است خداوند میفرماید :او (این مقام را)درخواست (دعا)کرد ولی تو از من درخواست نکردی .سپس حضرت فرمودند : ازخداوند چیزهای زیاد وبزرگ بخواهید زیرا (دربرابرلطف خداوند)چیزی عظیم وبزرگ نیست

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٠٦ - رقم الحدیث الباب: ٨]

٨٦٠٦- ٨- (١) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَتَسْأَلُنَّ اللَّهَ أَوْ لَيَغْضَبَنَّ عَلَيْكُمْ إِنَّ لِلَّهِ عِبَاداً يَعْمَلُونَ فَيُعْطِيهِمْ وَ آخَرِينَ يَسْأَلُونَهُ صَادِقِينَ فَيُعْطِيهِمْ ثُمَّ يَجْمَعُهُمْ فِي الْجَنَّةِ فَيَقُولُ الَّذِينَ عَمِلُوا رَبَّنَا عَمِلْنَا فَأَعْطَيْتَنَا فَبِمَا أَعْطَيْتَ هَؤُلَاءِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ عِبَادِي أَعْطَيْتُكُمْ أُجُورَكُمْ وَ لَمْ أَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئاً وَ سَأَلَنِي هَؤُلَاءِ فَأَعْطَيْتُهُمْ وَ هُوَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢).

******

ترجمه:

از خدا بخواهید تا او حکم کند، همانا خداوند متعال به یک سری از بندگانش در مقابل اعمالشان بخشش دارد و به گروه دیگر در برابر درخواست صادقانه شان، سپس هر دو گروه را در بهشت جمع می کند، گروه اول می گویند: پروردگارا! ما اهل عمل بودیم، به ما عطا کردی اما اینها را به چه سبب؟ می فرماید: اینان بندگان من هستند، من اجر و پاداش شما را دادم و از آن چیزی کم نکردم، اما اینان

از من درخواست کردند و من هم از فضل و رحمت فوق العاده خود به آنان دادم (بلکه) به هر کسی که بخواهم، می دهم».

۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الدُّعَاءِ

اشارة

(۳) ۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الدُّعَاءِ

[رقم الحديث الكلى: ۸۶۰۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۶۰۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ (٥) قَالَ الْأَوَّاهُ هُوَ الدَّعَّاءُ.

******

ترجمه:

زراره ازحضرت باقر علیه السلام ازایشان سوال کردم (معنی آیه)ابراهیم اواه وحلیم است یعنی چه ؟فرمودند :اواه کسیکه زیاد دعا میکند .

[رقم الحديث الكلى: ۸۶۰۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۶۰۸- ۲- (٦) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ

۱- عدّة الداعی- ۳٦.

٢- يأتى فى الحديث ٤ من الباب ٦، و فى الحديث ٩ من الباب ٨ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٢ من الباب ٢ من أبواب الذكر، و تقدم ما يدلّ عليه فى الباب ٦ من أبواب التعقيب.

٣- الباب ٢ فيه ١٨ حديثا.

٤- الكافى ٢- ٤٦٦- ١، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ١، و قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٥- التوبة ٩- ١١٤.

٦- الكافى ٢- ٤٦٦- ٣، يأتى صدره فى الحديث ١ من الباب ٦، و تقدم قطعة منه فى الحديث ٥ من الباب ١ من هذه الأبواب.

صَفْوَانَ عَنْ مُيَسِّرِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى حَدِيثٍ قَالَ: سَلْ تُعْطَ يَا مُيَسِّرُ- إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ بَابٍ يُقْرَعُ إِلَّا يُوشِكُ أَنْ يُفْتَحَ لِصَاحِبِهِ.

******

ترجمه:

میسر بن عبد العزیز ازحضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :ای میسر دعا (درخواست)کن تا به تو داده شود هیچ دری نیست که کوبیده شود مگر اینکه بالاخره باز شود .

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٠٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٦٠٩- ٣- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى حَدِيثٍ قَالَ: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع رَجُلًا دَعَّاءً.

******

ترجمه:

قداح از حضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند:حضرت علی علیه السلام فوق العاده دعا میکردند.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦١٠ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٨٦١٠- ٤- (٢) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع الدُّعَاءُ تُرْسُ الْمُؤْمِنِ وَ مَتَى تُكْثِرْ قَرْعَ الْبَابِ يُفْتَحْ لَكَ.

******

ترجمه:

باهمین سند از حضرت علی علیه السلام نقل میکند که فرمودند :دعا سپر و حفاظ مومن است و هرگاه دری را مرتب بزنی بالاخره به رویت باز میشود .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦١١ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٨٦١١- ٥- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الدُّعَاءُ كَهْفُ الْإِجَابَةِ كَمَا أَنَّ السَّحَابَ كَهْفُ الْمَطَرِ.

******

ترجمه:

«عبد الله بن میمون قدّاح»از امام صادق-علیه السّلام-روایت کرد که فرمود: «دعا معدن(و موجب)اجابت است همچنان که ابر،معدن باران می باشد».

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦١٢ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۸۶۱۲- ۶- (۴) وَ بِأَسَانِيدَ تَأْتِي (۵) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي رِسَالَةٍ طَوِيلَةٍ قَالَ: أَكْثِرُوا مِنْ أَنْ تَدْعُوا اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ يَدْعُوهُ وَ قَدْ وَعَدَ (۶) عِبَادَهُ الْمُؤْمِنِينَ الِاسْتِجَابَةَ وَ اللَّهُ مُصَيِّرُ دُعَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- لَهُمْ عَمَلًا يَزِيدُهُمْ فِي الْخَيْرِ (۷).

******

ترجمه:

با سندی که بعدا خواهد آمد حضرت صادق علیه السلام در ضمن یک روایت طولانی فرمودند :زیاد دعا کنید خداوند دوست دارد بندگان مومنش دعاگو باشند و به آنها وعده اجابت داده و خداوند دعای مومن را در قیامت تبدیل به کاری میکند که الطاف خداوند را برایشان زیاد میکند .

[رقم الحديث الكلى: ۸۶۱۳ - رقم الحديث الباب: ۷]

۸۶۱۳- ۷- (۸) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الدُّعَاءُ يَرُدُّ

۱- الكافى ۲- ۴۶۸- ۸، يأتى صدره فى الحديث ۴ من الباب ۳ من هذه الأبواب.

۲- الكافى ۲- ۴۶۸- ۴.

۳- الكافى ۲- ۴۷۱- ۱.

۴- الكافى ۸- ۷- ۱، أورد قطعة منه فى الحديث ۷ من الباب ۵ من أبواب الذكر.

۵- تاتى فى الفائدة الثالثة من الخاتمة و انظر الكافى ۸- ۲- ۱.

۶- فى المصدر- وعد اللّه.

۷- و فيه- الجنة.

٨- الکافی ٢- ٤٧٠- ٧.

الْقَضَاءَ بَعْدَ مَا أُبْرِمَ إِبْرَاماً فَأَكْثِرْ مِنَ الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ مِفْتَاحُ كُلِّ رَحْمَةٍ وَ نَجَاحُ كُلِّ حَاجَةٍ وَ لَا يُنَالُ مَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا بِالدُّعَاءِ وَ إِنَّهُ لَيْسَ بَابٌ يُكْثَرُ قَرْعُهُ إِلَّا يُوشِكُ أَنْ يُفْتَحَ لِصَاحِبِهِ.

******

ترجمه:

عبد الله بن سنان ازحضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :دعا قضا وقدر حتمی را برمیگردانند .عا کلید بخشایش و رحمتهای پروردگار، و راه رسیدن به تمام خواسته ها و حاجتهاست، و به آنچه از خیر و خوبی که در نزد خداوند است، نمی توان رسید، مگر با دعا و هیچ دری زیاد زده نمی شود مگر اینکه بالاخره بروی شخص باز میشود .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦١٤ - رقم الحدیث الباب: ٨]

٨٦١٤- ٨- (١) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِي عُدَّةِ الدَّاعِي عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا مِنْ مُسْلِمٍ (٢) دَعَا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ دَعْوَةً لَيْسَ فِيهَا قَطِيعَةُ رَحِمٍ وَ لَا إِثْمٌ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا أَحَدَ خِصَالٍ ثَلَاثَةٍ إِمَّا أَنْ يُعَجِّلَ دَعْوَتَهُ وَ إِمَّا أَنْ يَدَّخِرَ (٣) لَهُ وَ إِمَّا أَنْ يَدْفَعَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَنْ نُكْثِرُ قَالَ أَكْثِرُوا.

******

ترجمه:

ابو سعید خدری میگوید :رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند :هیچ فرد مسلمانی نیست که بدرگاه خداوند دعا کند ودعایش برای قطع رحم یا (انجام)گناه نباشد مگر اینکه خداوند یکی از این سه مطلب را به او میدهد ١ دعایش فورا مستجاب میشود ٢برای (قیامتش)ذخیره میشود ٣

بدی(خطریا آسیبی) را از او دور میکند (اصحاب) عرض کردند بنابر این ما زیاد دعا خواهیم کرد حضرت هم فرمودند : زیاد (دعا)کنید .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۶۱۵- ۹- (٤) قَالَ وَ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ وَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ یَدْعُو اللَّهَ إِلَّا اسْتَجَابَ لَهُ إِمَّا أَنْ یُعَجِّلَ لَهُ فِی الدُّنْیَا أَوْ یُؤَجِّلَ لَهُ فِی الآخِرَةِ وَ إِمَّا أَنْ یُکَفِّرَ عَنْهُ مِنْ ذُنُوبِهِ بِقَدْرِ مَا دَعَا مَا لَمْ یَدْعُ بِمَأْثَمٍ.

******

ترجمه:

در عده الداعی آمده که رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند :دعا مغز عبادت است هیچ یک از افراد مومن دعا نمیکند مگر اینکه اجابت میشود (حالا)یا فوری و در دنیا یا (ذخیره شده و)در آخرت اجابت میشود یا اینکه به اندازه دعاهایش از گناهانش بخشیده خواهد شد

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۱۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۸۶۱۶- ۱۰- (٥) قَالَ وَ عَنْهُ ع قَالَ: أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ وَ أَبْخَلُ النَّاسِ مَنْ بَخِلَ بِالسَّلَامِ.

******

ترجمه:

در عده الداعی از رسول اکرم صلی الله علیه و آله نقل میکند که فرمودند :عاجز ترین مردم کسی است که از دعا کردن ناتوان باشد وبخیل ترین مردم فردی است که از سلام کردن بخل بورزد

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۸۶۱۷- ۱۱- (۶) قَالَ وَ قَالَ الْبَاقِرُ ع وَ لَا تَمَلَّ مِنَ الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ.

******

ترجمه:

درعده الداعی آمده که حضرت باقر علیه السلام فرمودند :ازدعا کردن خسته وناامید نشو زیرا برای خدا(کاری ندارد)ممکن است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۸۶۱۸- ۱۲- (۷) وَ عَنْ عَلِيٍّ ع مَا كَانَ اللَّهُ لِيَفْتَحَ بَابَ الدُّعَاءِ وَ يُغْلِقَ عَلَيْهِ بَابَ الْإِجَابَةِ.

******

ترجمه:

در عده الداعی آمده که حضرت علی علیه السلام فرمودند :اینطور نیست که خداوند دردعا کردن را (به روی مردم)باز کند ولی دراجابت کردن را بر(آنها)ببندد

۱- عدّة الداعی- ۲۴.

۲- فی المصدر- مؤمن.

۳- و فیه- یؤخر.

۴- عدّة الداعی- ۳۴.

۵- عدّة الداعی- ۳۴.

٦- عدّة الداعی- ١٤.

٧- عدّة الداعی- ٢٣.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦١٩ - رقم الحدیث الباب: ١٣]

٨٦١٩- ١٣- (١) وَ قَالَ ع مَنْ أُعْطِیَ الدُّعَاءَ لَمْ یُحْرَمِ الْإِجَابَةَ.

******

ترجمه:

درعده الداعی نقل میکند که حضرت فرمودند :هرکس توفیق دعا کردن به او داده شود از اجابت دعا محروم نخواهد شد

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٢٠ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

٨٦٢٠- ١٤- (٢) وَ عَنْهُ ع (٣)

الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ.

******

ترجمه:

عده الداعی نقل میکند علی علیه السلام از قول رسول اکرم صلی الله علیه وآله فرمودند :دعا اصل و اساس وریشه عبادات است

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٢١ - رقم الحدیث الباب: ١٥]

٨٦٢١- ١٥- (٤) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الطَّيِّبِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ التَّمَّارِ عَنْ (أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَيُّوبَ) (٥) عَنْ يَحْيَى بْنِ عَنْبَسَةَ الْجُعْفِيِّ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا فُتِحَ لِأَحَدٍ بَابُ دُعَاءٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ لَهُ فِيهِ بَابَ إِجَابَةٍ فَإِذَا فُتِحَ لِأَحَدِكُمْ بَابُ دُعَاءٍ فَلْيَجْهَدْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا.

قَالَ أَبُو الطَّيِّبِ الْمَلَلُ مِنَ الْإِنْسَانِ الضَّجَرُ وَ السَّأْمَةُ وَ مِنَ اللَّهِ عَلَى جِهَةِ التَّرْكِ لِلْفِعْلِ.

******

ترجمه:

انس بن مالک ازقول رسول اکرم صلی الله علیه وآله نقل میکند که حضرت فرمودند :باب دعا کردن به روی کسی باز نمی شود مگر اینکه خداوند باب اجابت را به روی او باز میکند پس هرگاه باب دعا کردن بروی کسی باز شد باید بکوشد زیرا خداوند از (شنیدن دعا)ملول نمیشود تااینکه شما(ازدعا کردن)خسته شوید ابو طیب میگوید :ملل ازطرف انسان یعنی ضجر وناراحتی و ازطرف خداوند ترک فعل

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٢٢ - رقم الحديث الباب: ١٦]

٨٦٢٢- ١٦- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعَسْكَرِيِّ (٧) عَنْ بَدْرِ بْنِ الْهَيْثَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُنْذِرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ قَالَ: قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ع مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعاً لَمْ يُحْرَمْ أَرْبَعاً مَنْ أُعْطِيَ الدُّعَاءَ لَمْ يُحْرَمِ الْإِجَابَةَ وَ مَنْ أُعْطِيَ الِاسْتِغْفَارَ لَمْ يُحْرَمِ التَّوْبَةَ وَ مَنْ أُعْطِيَ الشُّكْرَ لَمْ يُحْرَمِ الزِّيَادَةَ وَ مَنْ أُعْطِيَ الصَّبْرَ لَمْ يُحْرَمِ الْأَجْرَ.

******

ترجمه:

ابو صباح میگوید حضرت صادق علیه السلام فرمودند :هرکس چها چیز به او داده شود از چهار چیز محروم نمیشود کسیکه (توفیق)دعا کردن به او داده شود از اجابت دعا محروم نمیشود کسیکه استغفار کردن به او داده شود از(قبول)توبه محروم نمی شود کسیکه به او شکر کردن داده شود از افزیش (نعمت)محروم نمیشود وبه هرکس صبر داده شود ازپاداش محروم نمی شود

۱- عدّة الداعی- ۲۳.

۲- عدّة الداعی- ۲٤.

۳- فی المصدر- عن النبیّ (صلّی اللّه علیه و آله).

٤- أمالی الطوسیّ ۱- ٥.

٥- فی المصدر- أحمد بن محمّد بن عبد اللّه بن أیوب.

٦- معانی الأخبار- ۳۲۳ و الخصال- ۲۰۲- ۱٦.

۷- فی المعانی- أبو أحمد بن الحسن بن عبد اللّه، و فی الخصال أبو احمد الحسن بن عبد اللّه.

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۸٦۲۳- ۱۷- (۱) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یَا مُعَاوِیَةُ مَنْ أُعْطِیَ ثَلَاثَةً لَمْ یُحْرَمْ ثَلَاثَةً مَنْ أُعْطِیَ الدُّعَاءَ أُعْطِیَ الْإِجَابَةَ وَ مَنْ أُعْطِیَ الشُّکْرَ أُعْطِیَ الزِّیَادَةَ وَ مَنْ أُعْطِیَ التَّوَکُّلَ أُعْطِیَ الْکِفَایَةَ فَإِنَّ اللَّهَ یَقُولُ فِی کِتَابِهِ وَ مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ (۲) وَ یَقُولُ لَئِنْ شَکَرْتُمْ لَأَزِیدَنَّکُمْ (۳) وَ یَقُولُ ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ (٤).

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

امام صادق(ع)به معاويه بن عمار فرمود: اي معاويه آن را كه سه چيز نصيب گشته از سه چيز بي نصيب نمانده است هر كه را توفيق دعا داده شده پذيرش نيز داده شده و هر كه را توفيق سپاسگزاري نعمت داده شده افزايش نعمت نيز نصيبش گشته است و آن را كه توكل داده شده بانجام كارها نيز نايل آمده است چرا كه خداي عز و جل در قرآنش ميفرمايد: هر كه بر خدا توكل كند خدا او را بس است و ميفرمايد: اگر سپاسگزاري كرديد بطور حتم نعمتم را بر شما افزون كنم و ميفرمايد: از من بخواهيد تا خواسته شما را بنفع شما بپذيرم

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٢٤ - رقم الحديث الباب: ١٨]

٨٦٢٤- ١٨- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِي الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ الْفَضْلِ بْنِ قَيْسِ بْنِ رُمَّانَةَ (٧) عَنِ الرِّضَا ع عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا عَلِيُّ أُوصِيكَ بِالدُّعَاءِ فَإِنَّ مَعَهُ الْإِجَابَةَ وَ بِالشُّكْرِ فَإِنَّ مَعَهُ الْمَزِيدَ وَ أَنْهَاكَ عَنْ أَنْ تَخْفِرَ (٨) عَهْداً وَ تُعِينَ عَلَيْهِ وَ أَنْهَاكَ عَنِ الْمَكْرِ فَإِنَّهُ لَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ وَ أَنْهَاكَ عَنِ الْبَغْيِ فَإِنَّهُ مَنْ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٩)

١- الخصال- ١٠١- ٥٦.

٢- الطلاق ٦٥- ٣.

٣- إبراهيم ١٤- ٧.

٤- غافر ٤٠- ٦٠.

٥- المحاسن- ٣- ١، أورده فی الحدیث ٤ من الباب ١١ من أبواب جهاد النفس.

٦- أمالی الطوسیّ ٢- ٢١٠.

٧- فی المصدر- الفضل بن قیس بن ربابة، و قد کتب المصنّف علی کلمة (الفضل) الثانیة علامة نسخة.

٨- فی المصدر- تحقر.

٩- تقدم فی الباب ٢٢ من أبواب التعقیب، و فی الباب ٦ من أبواب سجدتی الشکر، و فی الباب ١ من هذه الأبواب.

قیس بن رمانه از حضرت رضا علیه السلام و ایشان از پدران خود از علی علیه السلام که رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند :وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (١).

******

ترجمه :

قیس بن رمانه از حضرت رضا علیه السلام و ایشان از پدران خود از علی علیه السلام که رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند :ای علی تو را سفارش می کنم به دعا زیرا اجابت با او قرین و همراه است، و به شکر و سپاسگزاری زیرا فزونی نعمت را به دنبال دارد. عهدی و پیمانی را که بسته ای محترم بشمار و در صدد نقض آن برنیا و از مکر و حیله تو را بسختی نهی می کنم زیرا حیله و نیرنگ بد به صاحبش باز می گردد و تو را از ظلم و ستم نهی می کنم زیرا کسی که بر او ستم شود خداوند به طور حتم او را یاری خواهد کرد

٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ الدُّعَاءِ عَلَی غَیْرِهِ مِنَ الْعِبَادَاتِ الْمُسْتَحَبَّةِ

اشارة

(۲) ۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الدُّعَاءِ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْعِبَادَاتِ الْمُسْتَحَبَّةِ

باب استحباب انتخاب دعا کردن بر عبادات دیگر

[رقم الحديث الكلى: ۸٦۲۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸٦۲۵- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ.

******

ترجمه:

زراره از امام باقر علیه السلام نقل میکند که فرمودند :بهترین عبادات دعا کردن است.

[رقم الحديث الكلى: ۸٦۲٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸٦۲٦- ۲- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ وَ ابْنِ مَحْبُوبٍ جَمِيعاً عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع أَيُّ الْعِبَادَةِ أَفْضَلُ فَقَالَ مَا مِنْ شَيْ ءٍ أَفْضَلَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ وَ يُطْلَبَ مِمَّا عِنْدَهُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از حنان بن سدیر از پدرش روایت شده که بحضرت باقر(علیه السّلام)عرضه داشتم که چه عبادتی از همهٔ عبادتها بالاتر است؟امام علیه السّلام فرمود: هیچ چیز نزد خداوند تبارك و تعالی از آن محبوبتر نیست که دعا کنی و از او حاجت بخواهی...

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۶۲۷- ۳- (۵) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ سَیْفٍ التَّمَّارِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ عَلَیْکُمْ بِالدُّعَاءِ فَإِنَّکُمْ لَا تَقَرَّبُونَ بِمِثْلِهِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

سیف تمّارگوید:شنیدم امام صادق علیه السّلام می فرمود:دعا کنید زیرا شما با هیچ کاری مانند آن به خدا نزدیك نمی شوید

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۲۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۶۲۸- ٤- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ

۱- یأتی فی الباب ۳، و فی الحدیثین ۵ و ۷ من الباب ۸ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۸ من الباب ۲۳ من أبواب الذکر، و فی الحدیث ۱۰ من الباب ۳٤ من أبواب أحکام العشرة، و فی الحدیث ۸ من الباب ۱۵ من أبواب فعل المعروف.

۲- الباب ۳ و فیه ۷ أحادیث.

۳- الکافی ۲- ٤٦٦- ۱، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۱، و ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

٤- الکافی ۲- ٤٦٦- ۲، و أورد ذیله فی الحدیث ۳ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

٥- الکافی ۲- ٤٦٧- ٦، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

٦- الکافی ۲- ٤٦٧- ۸، أورد ذیله فی الحدیث ۳ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِی الْأَرْضِ الدُّعَاءُ وَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْعَفَافُ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

پسر قداح ازحضرت صادق علیه السلام نقل میکند که حضرت علی علیه السلام فرمودند :محبوبترین اعمال پیش خداوند متعال در زمین دعا کردن وافضل همه عبادات پاکدامنی است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۲۹ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۸٦۲۹- ٥- (۱) وَ بِالْإِسْنَادِ الْآتِی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رِسَالَةٍ طَوِیلَةٍ قَالَ: وَ عَلَیْکُمْ بِالدُّعَاءِ فَإِنَّ الْمُسْلِمِینَ لَمْ یُدْرِکُوا نَجَاحَ الْحَوَائِجِ عِنْدَ رَبِّهِمْ بِأَفْضَلَ مِنَ الدُّعَاءِ وَ الرَّغْبَةِ إِلَیْهِ وَ التَّضَرُّعِ إِلَی اللَّهِ وَ الْمَسْأَلَةِ فَارْغَبُوا فِیمَا رَغَّبَکُمُ اللَّهُ فِیهِ وَ أَجِیبُوا اللَّهَ إِلَی مَا دَعَاکُمْ لِتُفْلِحُوا وَ تَنْجَحُوا (۲) مِنْ عَذَابِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

بر شما باد به دعا کردن، چرا که مسلمانان در رسیدن به نیازهایشان نزد پروردگار وسیله ای بهتر از دعا و گرایش به سوی خدا و زاری به درگاه او در اختیار ندارند. به هر آنچه خدا تشویقتان کرده گرایش یابید و در آنچه خدایتان به سوی آن خوانده پاسخش گویید تا رستگاری یابید و از عذاب خدا نجات پیدا کنید.

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۳۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۸٦۳۰- ٦- (۳) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ: قَالَ الْبَاقِرُ ع لِبُرَیْدِ بْنِ مُعَاوِیَةَ- وَ قَدْ سَأَلَهُ کَثْرَةُ الْقِرَاءَةِ أَفْضَلُ أَمْ کَثْرَةُ الدُّعَاءِ فَقَالَ کَثْرَةُ الدُّعَاءِ أَفْضَلُ ثُمَّ قَرَأَ قُلْ ما یَعْبَؤُا بِکُمْ رَبِّی لَوْ لا دُعاؤُکُمْ (٤).

******

ترجمه:

حضرت باقر علیه السلام درجواب برید بن معاویه که سوال کرده بود آیا تلاوت زیاد قران بهتر است یا زیاد دعا کردن :زیاد دعا کردن افضل است سپس حضرت این آیه تلاوت کردند : بگو پروردگارم به شما اعتنا نمیکرد اگر دعای شما نبود

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۸٦۳۱- ۷- (٥) قَالَ وَ عَنِ النَّبِیِّ ص أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ وَ إِذَا أَذِنَ اللَّهُ لِعَبْدٍ فِی الدُّعَاءِ فَتَّحَ لَهُ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ إِنَّهُ لَنْ یَهْلِکَ مَعَ الدُّعَاءِ أَحَدٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی التَّعْقِیبِ وَ غَیْرِهِ (٦) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۷).

******

ترجمه:

درعده الداعی از رسول اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده که فرمودند :بهترین عبادات دعا است و آنگاه که خداوند بنده ای را به دعا موفّق نماید،باب اجابت به رحمت خویش را به رویش می گشاید،و هرگز بندهٔ دعاکننده هلاك نمی شود

ص: ۳۱

۱- الکافی ۸- ٤.

۲- فی نسخة- و تنجوا (هامش المخطوط).

۳- عدّة الداعی- ١٤، أورده عن السرائر فی الحدیث ۳ من الباب ٢٦ من أبواب الرکوع.

٤- الفرقان ٢٥- ٧٧.

٥- عدّة الداعی- ٣٥.

٦- تقدم فی الباب ٥ و ٦ من أبواب التعقیب.

٧- یأتی فی الحدیث ٢ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِی الْحَاجَةِ الصَّغِیرَةِ وَ کَرَاهَةِ تَرْکِهِ اسْتِصْغَاراً لَهَا

اشارة

(۱) ٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِی الْحَاجَةِ الصَّغِیرَةِ وَ کَرَاهَةِ تَرْکِهِ اسْتِصْغَاراً لَهَا

باب استحباب دعا کردن در مورد حاجات کوچک و مکروه بودن ترک دعا بخاطر کوچک شمردن حاجت

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٣٢ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۶۳۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ سَیْفٍ التَّمَّارِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ عَلَیْکُمْ بِالدُّعَاءِ فَإِنَّکُمْ لَا تَتَقَرَّبُونَ بِمِثْلِهِ وَ لَا تَتْرُکُوا صَغِیرَةً لِصِغَرِهَا أَنْ تَدْعُوا بِهَا إِنَّ صَاحِبَ الصِّغَارِ هُوَ صَاحِبُ الْکِبَارِ.

******

ترجمه:

سیف تمار میگوید :شنیدم که حضرت صادق علیه السلام فرمودند :بر شما باد به دعا کردن زیرا به چیزی مثل دعا نمی توانید به خدا تقرب پیدا کنید ودعا را ترک نکنید بخاط کوچکی حاجت (زیرا)کسیکه حاجات کوچک دارد (درواقع)دارای حاجات بزرگ است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۶۳۳- ۲- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ أَحَبَّ شَیْئاً لِنَفْسِهِ وَ أَبْغَضَهُ لِخَلْقِهِ أَبْغَضَ لِخَلْقِهِ الْمَسْأَلَةَ وَ أَحَبَّ لِنَفْسِهِ أَنْ یُسْأَلَ وَ لَیْسَ شَیْ ءٌ أَحَبَّ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ أَنْ یُسْأَلَ فَلَا یَسْتَحْیِی أَحَدُکُمْ أَنْ یَسْأَلَ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ وَ لَوْ شِسْعَ نَعْلٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٤).

******

ترجمه:

ابراهیم بن عثمان گوید: امام صادق علیه السّلام فرمود رسول خدا صلّی اللّه علیه و اله فرمود:

خداوند تبارك و تعالى، صفتى را بر خود محبوب و بر آفريدگانش مبغوض داشته است؛ گدايى و دريوزگى را در برابر خود، محبوب مى شمارد و در برابر ديگران مبغوض مى دارد. هيچ عبادتى به درگاه خدا بالاتر از اين نيست كه دست طلب بردارند و از پيشگاه او مسألت نمايند. مبادا كسى از گدايى درگاه خدا شرم كند، گرچه به خاطر يك بند كفش باشد.

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٣٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٦٣٤- ٣- (٥) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِى عُدَّةِ الدَّاعِى قَالَ فِى الْحَدِيثِ الْقُدْسِىِّ يَا مُوسَى سَلْنِى كُلَّ مَا تَحْتَاجُ إِلَيْهِ حَتَّى عَلَفَ شَاتِكَ وَ مِلْحَ عَجِينِكَ.

******

ترجمه:

در عده الداعى دريک حديث قدسى خداوند به حضرت موسى فرمود :اى موسى، هرچه نياز دارى از من بخواه، حتى علف گوسفندان و نمک غذايت(خمر مايه ات) را.

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٣٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٦٣٥- ٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ أَبِى الْقَاسِمِ الطَّبَرِىُّ فِى بِشَارَةِ الْمُصْطَفَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحُسَيْنِ الرَّقَّاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ

١- الباب ٤ و فيه ٤ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٤٦٧- ٦، أورد صدره فى الحديث ٣ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٣- الكافى ٤- ٢٠- ٤.

٤- الفقيه ٢- ٧٠- ١٧٥٥.

٥- عدّة الداعی- ١٢٣.

٦- بشارة المصطفی- ١٣.

الْفَقِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَهْبَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَبَشِيٍّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ نَصْرِ بْنِ مُزَاحِمٍ عَنْ (مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ) (١) بْنِ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: وَ اللَّهِ إِنِّی لَأُحِبُّ رِيحَكُمْ وَ أَرْوَاحَكُمْ وَ إِنَّكُمْ لَعَلَى دِينِ اللَّهِ فَأَعِينُونَا بِوَرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ إِلَى أَنْ قَالَ أَلَا وَ مَنْ سَأَلَ مِنْكُمْ حَاجَةً فَلَهُ بِهَا مِائَةُ حَاجَةٍ أَلَا وَ مَنْ دَعَا مِنْكُمْ فَدَعْوَتُهُ مُسْتَجَابَةٌ.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

حضرت صادق ازپدرشان (علیهما السلام)نقل میکنند که حضرت فرمودند :(خطاب به شیعیان)به خدا سوگند که من عطر و بوی و روحیه مصفای شما را دوست دارم (زیرا شما) بر دین خدا هستید پس کمک کنید ما را به وسیله پرهیزگاری و کوشش در کارهای نیکو تا آنجا که فرمودند:پس وقتی کسی از شما یک حاجت (ازخدا)بخواهد صد حاجتش برآورده خواهد وهرکس از شما دعا کند دعایش مستجاب خواهد شد.

ا

٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ طَلَبِ الْحَوَائِجِ مِنَ اللَّهِ وَ تَسْمِيَةِ الْحَاجَةِ وَ لَوْ فِی الْفَرِيضَةِ وَ طَلَبِ الْحَوَائِجِ الْعِظَامِ مِنْهُ وَ خُصُوصاً قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ غُرُوبِهَا

اشارة

(٤) ٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ طَلَبِ الْحَوَائِجِ مِنَ اللَّهِ وَ تَسْمِيَةِ الْحَاجَةِ وَ لَوْ فِي الْفَرِيضَةِ وَ طَلَبِ الْحَوَائِجِ الْعِظَامِ مِنْهُ وَ خُصُوصاً قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ غُرُوبِهَا

باب استحباب درخواست حاجت از خداوند و نامبردن حاجت حتی در نماز واجب و درخواست حاجات بزرگ از خداوند بخصوص قبل از طلوع و غروب خورشید .

[رقم الحديث الكلي: ٨٦٣٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٦٣٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْفَرَّاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَعْلَمُ مَا يُرِيدُ الْعَبْدُ إِذَا دَعَاهُ وَ لَكِنَّهُ يُحِبُّ أَنْ تُبَثَّ إِلَيْهِ الْحَوَائِجُ فَإِذَا دَعَوْتَ فَسَمِّ حَاجَتَكَ.

******

ترجمه:

ابو عبد الله فراء گويد: حضرت صادق عليه السلام فرمود: خداى تبارك و تعالى ميداند كه بنده اش چه ميخواهد هر گاه بدرگاهش دعا كند، ليكن دوست دارد كه حاجتها بدرگاهش شرح داده شود پس هر گاه دعا كردى حاجتت را نام ببر.

[رقم الحديث الكلي: ٨٦٣٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٦٣٧- ٢- (٦) قَالَ وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ قَالَ: قَالَ: إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ حَاجَتَكَ وَ مَا تُرِيدُ وَ لَكِنْ يُحِبُّ أَنْ تُبَثَّ إِلَيْهِ الْحَوَائِجُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام درحدیثی فرمودند:خداوند حاجت و خواسته تو را می داند، ولی دوست دارد که حوایج خویش را نزد او شرح دهی .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۶۳۸- ۳- (۷) الْحُسَیْنُ بْنُ سَعِیدٍ فِی کِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ

ص: ۳۳

۱- فی المصدر- أحمد بن عمران.

۲- تقدم فی الأبواب السابقة من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی الأبواب اللاحقة من هذه الأبواب.

٤- الباب ٥ و فیه ۳ أحادیث.

٥- الکافی ۲- ٤٧٦- ۱.

٦- الکافی ۲- ٤٧٦- ۱.

۷- الزهد- ۱۹- ٤۲.

فُضَیْلِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَوْصِنِی قَالَ أُوصِیکَ بِتَقْوَی اللَّهِ وَ صِدْقِ الْحَدِیثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ حُسْنِ الصِّحَابَةِ لِمَنْ صَحِبَکَ وَ إِذَا کَانَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ الْغُرُوبِ فَعَلَیْکَ بِالدُّعَاءِ وَ اجْتَهِدْ وَ لَا یَمْنَعُکَ مِنْ شَیْ ءٍ تَطْلُبُهُ مِنْ رَبِّکَ وَ لَا تَقُولُ هَذَا مَا لَا أُعْطَاهُ وَ ادْعُ فَإِنَّ اللَّهَ یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی السُّجُودِ (۱) وَ غَیْرِهِ (۲).

******

ترجمه:

فضیل بن عثمان میگوید هحضر امام صادق علیه السلام عرض کردم : مرا سفارشی(نصیحتی)بفرمائد .حضرت فرمودند : تو را به حفظ حریم الهی و تقوا سفارش می کنم؛ مراقبت زبانی داشته و راستگو باشی و امانت را ادا کرده و خیانت در امانت نکنی و با کسی که معاشرت داری، خوب رفتار نمایی. پس هنگامی که هنوز آفتاب طلوع نکرده، بر تو باد به دعا و استغفار و درخواست کردن از خداوند و در این کار کوشش کن و از این که از پروردگارت در مورد چیزی درخواست کنی، فروگذاری نکن؛ وهرگز نگو اگر من چیزی از خداوند بخواهم به من نمی دهد؛ تو دعای خود را بکن و از او درخواست بنما و خداوند هم آن چه را که مشیت حکیمانه اش قرار بگیرد، انجام می دهد.

٦- بَابُ كَرَاهَةِ تَرْكِ الدُّعَاءِ اتِّكَالًا عَلَى الْقَضَاءِ

اشارة

(٣) ٦ بَابُ كَرَاهَةِ تَرْكِ الدُّعَاءِ اتِّكَالًا عَلَى الْقَضَاءِ

باب کراهت ترک کردن دعا و واگزار کردن امور به قضا و قدر اللهی

[رقم الحديث الكلي: ٨٦٣٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٦٣٩- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُيَسِّرِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ لِي يَا مُيَسِّرُ ادْعُ وَ لَا تَقُلْ إِنَّ الْأَمْرَ قَدْ فُرِغَ مِنْهُ إِنَّ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْزِلَةً لَا تُنَالُ إِلَّا بِمَسْأَلَةٍ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از میسّر بن عبد العزیز - : امام صادق علیه السلام به من فرمود : ای میسّر دعا کن و مگو : کار از کار گذشته است [و آنچه مقدّر شده همان می شود] ، همانا نزد خداوند عز و جل مقام و منزلتی است که جز با درخواست به دست نمی آید .

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦٤۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸٦٤۰- ۲- (۵) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ ادْعُ وَ لَا تَقُلْ قَدْ فُرِغَ مِنَ الْأَمْرِ فَإِنَّ الدُّعَاءَ هُوَ الْعِبَادَةُ إِلَی أَنْ قَالَ إِنَّ اللَّهَ یَقُولُ ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ (٦).

******

ترجمه:

حماد بن عیسی میگوید از حضرت صادق علیه السلام شنیدم که فرمودند:(مرتب)دعا کن ونگو کار ازکار گذ شته (ودیگر فایده ندارد) زیرا دعا خودش عبادت است تا آنجا که فرمودند:خداوند میفرماید مرا بخوانید (دعا کنید)من شما را اجابت میکنم .

ص: ۳٤

۱- تقدم فی الباب ۱۷ من أبواب السجود.

۲- تقدم فی الأبواب ۲۲ و ۲٤ و ۲٦ و ۲۸، و فی الحدیث ۱ من الباب ۲۹ و الباب ۳۲ من أبواب التعقیب، و فی الأبواب السابقة من هذه الأبواب، و یأتی ما یدلّ علیه فی الأبواب اللاحقة من هذه الأبواب.

۳- الباب ٦ و فیه ٤ أحادیث.

٤- الكافی ٢- ٤٦٦- ٣، أورد ذيله فی الحديث ٥ من الباب ١، و فی الحديث ٢ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٥- الكافی ٢- ٤٦٧- ٥، أورد ذيله فی الحديث ٢ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٦- غافر ٤٠- ٦٠.

[رقم الحديث الكلی: ٨٦٤١ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٦٤١- ٣- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَارَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَجُلٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ ادْعُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَا تَقُلْ إِنَّ الْأَمْرَ قَدْ فُرِغَ مِنْهُ.

قَالَ زُرَارَةُ إِنَّمَا يَعْنِی لَا يَمْنَعُکَ إِيمَانُکَ بِالْقَضَاءِ وَ الْقَدَرِ أَنْ تُبَالِغَ بِالدُّعَاءِ وَ تَجْتَهِدَ فِيهِ أَوْ كَمَا قَالَ (٢).

******

ترجمه:

از زرارة از مردی نقل میکند که : امام صادق علیه السلام فرمود : خداوند عزّ و جلّ را بخوان و مگو : کار از کار گذشته است

زراره می گوید : مقصود آن حضرت این است که ایمان تو به قضا و قدر، مانع از این نشود که در دعا کردن اصرار و پافشاری کنی -

[رقم الحديث الكلی: ٨٦٤٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٦٤٢- ٤- (٣) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَسَنِ (٤) بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: ادْعُهْ وَ لَا تَقُلْ قَدْ فُرِغَ مِنَ الْأَمْرِ فَإِنَّ الدُّعَاءَ

هُوَ الْعِبَادَةُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِینَ (٥) وَ قَالَ ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ (٦).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٧) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٨).

******

ترجمه:

ابن مغیره از حضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :دعا کن (اورا) ونگو کار از کار گذشته (وفایده ندارد)زیرا دعا خودش عبادت است (در این باره)خداوند میفرماید : کسانیکه متکبرانه از عبادت کردن من دوری کنند بزودی با ذلت وارد جهنم خواهند شد و(باز)میفرماید :مرا بخوانید من شما را اجابت میکنم .

ص: ٣٥

١- الکافی ٢- ٤٦٧- ٧، أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٢- قوله أو کما قال معطوف علی محذوف أی قولی المذکور إما عین قوله أو کما قال فهو خبر مبتدأ محذوف و الجملة معطوفة علی جملة محذوفة أو معطوف علی الخبر المحذوف و المجموع جملة واحدة و هذا الترکیب شائع" منه. قده".

٣- الکافی ٣- ٣٤١- ٤، أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٤ من أبواب التعقیب، و أورد ذیله فی الحدیث ٦ من الباب ٣١ من هذه الأبواب.

٤- ورد فی هامش المخطوط عن نسخة- الحارث.

٥- غافر ٤٠- ٦٠.

٦- غافر ٤٠- ٦٠.

۷- تقدم فی الباب ۱، و فی الحدیث ۷ من الباب ۲ من هذه الأبواب.
۸- یأتی فی الباب ۷ من هذه الأبواب.

۷- بَابُ جَوَازِ الدُّعَاءِ بِرَدِّ الْبَلَاءِ الْمُقَدَّرِ وَ طَلَبِ تَغْيِيرِ قَضَاءِ السُّوءِ وَ اسْتِحْبَابِ ذَلِکَ

اشارة

(۱) ۷ بَابُ جَوَازِ الدُّعَاءِ بِرَدِّ الْبَلَاءِ الْمُقَدَّرِ وَ طَلَبِ تَغْيِيرِ قَضَاءِ السُّوءِ وَ اسْتِحْبَابِ ذَلِکَ

باب دعا کردن برای برگرداندن بلای مقدر ودرخواست تغییر دادن قضا وقدر بد و(حتی)استحباب این مطالب

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦٤۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸٦٤۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي وَلَّادٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى ع عَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ فَإِنَّ الدُّعَاءَ لِلَّهِ وَ الطَّلَبَ إِلَى اللَّهِ يَرُدُّ الْبَلَاءَ وَ قَدْ قُدِّرَ وَ قُضِيَ وَ لَمْ يَبْقَ إِلَّا إِمْضَاؤُهُ فَإِذَا دُعِيَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ سُئِلَ صَرْفَ الْبَلَاءِ صَرَفَهُ.

******

ترجمه:

ابو ولاد از امام کاظم علیه السلام نقل میکند که فرمودند :بر شما باد به دعا کردن که دعا به درگاه خدا عبادت اوست و درخواست از خدا، بلا را رد می کند؛ هرچند آن بلا مقدّر و قضای آن، حتمی شده باشد و باقی نمانده باشد مگر امضای آن.

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦٤٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

٨٦٤٤- ٢- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي هَمَّامٍ إِسْمَاعِيلَ بْنِ هَمَّامٍ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع إِنَّ الدُّعَاءَ وَ الْبَلَاءَ لَيَتَرَافَقَانِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ- إِنَّ الدُّعَاءَ لَيَرُدُّ الْبَلَاءَ وَ قَدْ أُبْرِمَ إِبْرَاماً (٤).

******

ترجمه:

اسماعیل بن همام از حضرت سجاد علیه السلام نقل میکند که ایشان فرمودند:دعا و بلا تا روز قیامت با هم همراهند، و دعا بلای حتمی را هم دفع می کند.

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٤٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٦٤٥- ٣- (٥) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ بِسْطَامَ الزَّيَّاتِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الدُّعَاءَ يَرُدُّ الْقَضَاءَ وَ قَدْ نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ وَ قَدْ أُبْرِمَ إِبْرَاماً.

******

ترجمه:

بسطام زیات ازحضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :همانا دعا قضا وقدری که از آسمان نازل شده و قطعی وحتمی هم شده باشد را برمیگرداند .

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٤٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٦٤٦- ٤- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ (عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع) (٧) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الدُّعَاءَ يَرُدُّ الْقَضَاءَ يَنْقُضُهُ كَمَا يُنْقَضُ السِّلْكُ وَ قَدْ أُبْرِمَ إِبْرَاماً.

******

ترجمه:

حماد بن عثمان از حضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :همانا دعا قضا را برمی گرداند، و آن را از هم باز می کند همان گونه که رشته نخ از هم باز می شود اگر چه بسختی تابیده شده باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٨٦٤٧- ٥- (٨) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ

ص: ٣٦

١- الباب ٧ فيه ٩ أحاديث.

٢- الكافی ٢- ٤٧٠- ٨.

٣- الكافی ٢- ٤٦٩- ٤.

٤- الإبرام- الاحكام. (مجمع البحرين- برم- ٥- ١٦).

٥- الكافی ٢- ٤٦٩- ٣.

٦- الكافی ٢- ٤٦٩- ١.

٧- ليس فی المصدر.

٨- الكافی ٢- ٤٦٩- ٢.

عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ إِنَّ الدُّعَاءَ يَرُدُّ مَا قَدْ قُدِّرَ وَ مَا لَمْ يُقَدَّرْ قُلْتُ وَ مَا قَدْ قُدِّرَ قَدْ عَرَفْتُهُ فَمَا لَمْ يُقَدَّرْ قَالَ حَتَّى لَا يَكُونَ.

******

ترجمه:

عمربن یزید ازحضرت کاظم علیه السلام نقل میکند که فرمودند : همانا دعا برمی گرداند آنچه را مقدر شده و آنچه را مقدر نشده، راوی می گوید پرسیدم: مقدر شده را دانستم، مقدر نشده کدام است؟ حضرت فرمود: تا این که تقدیری در باره آن نشود.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٤٨ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٨٦٤٨- ٦- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ لِي أَ لَا أَدُلُّکَ عَلَى شَيْ ءٍ لَمْ يَسْتَثْنِ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ص- قُلْتُ بَلَى قَالَ الدُّعَاءُ يَرُدُّ الْقَضَاءَ وَ قَدْ أُبْرِمَ إِبْرَاماً وَ ضَمَّ أَصَابِعَهُ.

******

ترجمه:

زراره از حضرت باقر علیه السلام نقل میکند که فرمودند:آیا تو را راهنمای کنم به چیزی که رسول اکرم صلی الله علیه وآله هیچ موردی از انرا استثنا نکردند (بطور مطلق انرا موثردانسته اند)عرض کردم بله فرمودند (ان)دعا ست .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٤٩ - رقم الحدیث الباب: ٧]

٨٦٤٩- ٧- (٢) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَيَدْفَعُ بِالدُّعَاءِ الْأَمْرَ الَّذِي عَلِمَهُ أَنْ يُدْعَى لَهُ فَيَسْتَجِيبُ وَ لَوْ لَا مَا وُفِّقَ الْعَبْدُ مِنْ ذَلِکَ الدُّعَاءِ لَأَصَابَهُ مِنْهُ مَا يَجْتَثُّهُ (٣) مِنْ جَدِيدِ الْأَرْضِ.

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از حضرت صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود: خدای عز و جل هر آینه دفع می کند بوسیله دعاء آنچه را که می داند برای آن دعاء می شود پس اجابت خواهد کرد، و اگر بنده به این دعا موفق نشود به او بلائی می رسد که او را از روی زمین بردارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸٦۵۰- ۸- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ الدُّعَاءُ يَدْفَعُ الْبَلَاءَ النَّازِلَ مَا لَمْ يَنْزِلْ.

******

ترجمه:

امام زین العابدین علیه السلام : دعا ، بلای نازل(قطعی) شده تا زمانی که واقع نشده را دفع می کند

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸٦۵۱- ۹- (۵) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الدُّعَاءَ لَيَرُدُّ الْقَضَاءَ الْحَدِيثَ.

ص: ۳۷

۱- الکافی ۲- ٤۷۰- ٦.

۲- الکافی ۲- ٤۷۰- ۹.

۳- قوله تعالی- (كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ) أی استؤصلت و قلعت من قولهم- اجتثه أی اقتلعه، و جثه- قلعه، و الجث- القطع- (هامش المخطوط) مجمع البحرين ۲- ۲٤۳، و فی المصدر- يجثه.

٤- الكافی ۲- ٤٦۹- ٥.

٥- قرب الإسناد- ١٦.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

بكر بن محمد از حضرت صادق عليه السلام نقل می كند كه فرمودند :همانا دعا قضا و قدر را بر می گرداند .

٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ الْخَوْفِ مِنَ الْأَعْدَاءِ وَ عِنْدَ تَوَقُّعِ الْبَلَاءِ

اشارة

(٣) ٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ الْخَوْفِ مِنَ الْأَعْدَاءِ وَ عِنْدَ تَوَقُّعِ الْبَلَاءِ

باب استحباب دعا وقت ترس از دشمن و زمان احتمال بلا

[رقم الحديث الكلی: ٨٦٥٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٦٥٢- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الدُّعَاءُ أَنْفَذُ مِنَ السِّنَانِ (٥) الْحَدِيدِ.

******

ترجمه:

ابن سنان از حضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :دعا از نیزه (هم) کاری تر است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸٦۵۳- ۲- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِی سَعِيدٍ الْبَجَلِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الدُّعَاءَ أَنْفَذُ مِنَ السِّنَانِ.

******

ترجمه:

سعید بجلی از حضرت صادق علیه السلام نقل میکند که فرمودند :دعا از نیزه (هم) کاری تر است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸٦۵٤- ۳- (۷) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ وَ عَمُودُ الدِّينِ وَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی (عُيُونِ الْأَخْبَارِ) (۸) بِأَسَانِيدَ تَقَدَّمَتْ فِی إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ (۹).

******

ترجمه:

سکونی از امام صادق و ایشان از رسول اکرم صلی الله علیه وآله نقل می کنند که فرمودند : دعاء سلاح مؤمن و ستون دین و نور آسمانها و زمین است.

ص: ۳۸

۱- تقدم فی الأبواب السابقة من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الباب ۸ و ۹ و ۱۰ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۲٤ من الباب ۳ من أبواب ما تجب فیه الزکاة، و فی الحدیث ٤ و ۱۱ من الباب ۱۸ من أبواب أحکام شهر رمضان.

۳- الباب ۸ و فیه ۹ أحادیث.

٤- الکافی ۲- ٤٦۹- ۷.

٥- السنان- الرمح یجمع علی أسنة. (مجمع البحرین- سنن- ٦- ۲۹٦).

٦- الکافی ۲- ٤٦۹- ٦.

۷- الکافی ۲- ٤٦۸- ۱.

۸- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۳۷- ۹٥.

۹- تقدمت أسانیده فی الحدیث ٤ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸٦٥٥- ٤- (۱) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع الدُّعَاءُ مَفَاتِیحُ النَّجَاحِ وَ مَقَالِیدُ الْفَلَاحِ وَ خَیْرُ الدُّعَاءِ مَا صَدَرَ عَنْ صَدْرٍ نَقِیٍّ وَ قَلْبٍ تَقِیٍّ وَ فِی الْمُنَاجَاةِ سَبَبُ النَّجَاةِ وَ بِالْإِخْلَاصِ یَکُونُ الْخَلَاصُ فَإِذَا اشْتَدَّ الْفَزَعُ فَإِلَی اللَّهِ الْمَفْزَعُ.

******

ترجمه:

امیرالمؤ منین علیه السلام فرموده : دعاء کلیدهای نجات و گنجینه های رس-ت-گ-اري-س-ت ، و ب-ه-ترین دعاء آن دعائیست که از سینه پاك و دلی پرهیزکار بر آید، و وس-ي-له نجات در مناجات است ، و خلاصی به اخلاص آید، و چون فزع و بی تابی سخت شود مفزع و پناهگاه خدا است .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٥٦ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٨٦٥٦- ٥- (٢) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ص أَ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى سِلَاحٍ يُنْجِيكُمْ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ يُدِرُّ أَرْزَاقَكُمْ قَالُوا بَلَى قَالَ تَدْعُونَ رَبَّكُمْ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ فَإِنَّ سِلَاحَ الْمُؤْمِنِ الدُّعَاءُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرَكِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ ع مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

پیامبر صلّی اللّه علیه و اله فرمود:

آیا شما را به سلاحی رهنمائی نکنم که شما را از دشمن نجات بخشد و روزی شما را فراوان و سرشار کند؟

گفتند:چرا،

فرمود:به درگاه پروردگارتان در شب و روز دعا کنید،زیرا سلاح مؤمن دعاء است.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٥٧ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٨٦٥٧- ٦- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ الرِّضَا ع أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ عَلَيْكُمْ بِسِلَاحِ الْأَنْبِيَاءِ فَقِيلَ مَا سِلَاحُ الْأَنْبِيَاءِ قَالَ الدُّعَاءُ.

******

ترجمه:

از امام رضا علیه السلام نقل شده که همواره به اصحاب خود می فرمود: بر شما باد سلاح پیامبران، از او پرسیده شد که سلاح انبیاء چیست؟ فرمود: سلاح انبیاء دعا می باشد.

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٥٨ - رقم الحديث الباب: ٧]

٨٦٥٨- ٧- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع الدُّعَاءُ تُرْسُ الْمُؤْمِنِ وَ مَتَى تُكْثِرْ قَرْعَ الْبَابِ يُفْتَحْ لَكَ.

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین(علیه السلام):دعا سپر و حفاظ مؤمن است. تو هر وقت دری را زیاد بکوبی بالأخره به روی تو باز خواهد شد.

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٥٩ - رقم الحديث الباب: ٨]

٨٦٥٩- ٨- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِي الْمَجَازَاتِ النَّبَوِيَّةِ عَنْهُ ص قَالَ: الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ وَ عَمُودُ الدِّينِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند :دعا سلاح مومن و ستون دین است .

ص: ۳۹

۱- الکافی ۲- ٤٦٨- ۲.

۲- الکافی ۲- ٤٦٨- ۳.

۳- ثواب الأعمال- ٤٥.

٤- الکافی ۲- ٤٦٨- ٥.

٥- الکافی ۲- ٤٦٨- ٤

٦- المجازات النبویّة- ۲۱۰- ۱۷۱.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٦٠ - رقم الحدیث الباب: ۹]

٨٦٦٠- ۹- (۱) عَلِیُّ بْنُ مُوسَی بْنِ جَعْفَرِ بْنِ طَاوُسٍ فِی مُهَجِ الدَّعَوَاتِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ یَزِیدَ (۲) النَّهْشَلِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: التَّحَدُّثُ بِنِعَمِ اللَّهِ شُکْرٌ وَ تَرْکُ ذَلِکَ کُفْرٌ فَارْتَبِطُوا نِعَمَ رَبِّکُمْ بِالشُّکْرِ وَ حَصِّنُوا أَمْوَالَکُمْ بِالزَّکَاةِ وَ ادْفَعُوا الْبَلَاءَ بِالدُّعَاءِ فَإِنَّ الدُّعَاءَ جُنَّةٌ مُنْجِیَةٌ تَرُدُّ الْبَلَاءَ وَ قَدْ أُبْرِمَ إِبْرَاماً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

امام کاظم علیه السلام

نعمت های الهی را به زبان آوردن، «شکرانه» است، و ترک آن «کفران»!

پس نعمت های پروردگار را به شکر پیوند دهید، و با پرداخت زکات (انفاقات واجب)، دارایی های خود را حفظ و با دعا، دفع بلا کنید.همانا دعا سپری نجات دهنده است که بلای قطعی را بر می گرداند .

۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّقَدُّمِ بِالدُّعَاءِ فِی الرَّخَاءِ قَبْلَ نُزُولِ الْبَلَاءِ وَ کَرَاهَةِ تَأْخِیرِهِ

اشارة

(۵) ۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّقَدُّمِ بِالدُّعَاءِ فِی الرَّخَاءِ قَبْلَ نُزُولِ الْبَلَاءِ وَ کَرَاهَةِ تَأْخِیرِهِ

باب استحباب دعا در حال خوشی قبل از نازل شدن بلا و مکروه بودن تاخیر آن

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦٦۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸٦٦۱- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ تَقَدَّمَ فِی الدُّعَاءِ اسْتُجِیبَ لَهُ إِذَا نَزَلَ بِهِ الْبَلَاءُ وَ قِیلَ (۷) صَوْتٌ مَعْرُوفٌ وَ لَمْ یُحْجَبْ عَنِ السَّمَاءِ وَ مَنْ لَمْ یَتَقَدَّمْ فِی الدُّعَاءِ لَمْ یُسْتَجَبْ لَهُ إِذَا نَزَلَ بِهِ الْبَلَاءُ وَ قَالَتِ الْمَلَائِکَةُ إِنَّ ذَا الصَّوْتَ لَا نَعْرِفُهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : کسی که در دعا کردن پیشدستی کند (همیشه دعا کند نه فقط موقع بلا و گرفتاری) ، هرگاه بلا بر او نازل شود، دعایش اجابت گردد و فرشتگان گویند : صدایی آشناست و از

آسمان (درگاه خدا) پوشیده نمانَد . اما کسی که در دعا کردن پیشدستی نکند ، چون بلا به او رسد، دعایش مستجاب نشود و فرشتگان گویند : ما این صدا را نمی شناسیم .

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦٦۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸٦٦۲- ۲- (۸) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ

ص: ٤٠

۱- مهج الدعوات- ۲۱۸.

۲- فی المصدر- زید النهشلی عن ابیه.

۳- تقدم ما یدلّ علی ذلک، و فی الحدیث ٥ من الباب ۱۲، و فی الحدیث ۲ من الباب ۲۳ من أبواب التعقیب.

٤- یأتی فی الباب ۹ و ۱۰ من هذه الأبواب، و یأتی ما یدلّ علیه بعمومه فی أحادیث الأبواب الآتیة.

٥- الباب ۹ فیه ۱۳ حدیثا.

٦- الکافی ۲- ٤۷۲- ۱.

۷- فی المصدر- و قالت الملائکة.

۸- الکافی ۲- ٤۷۲- ۳.

أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الدُّعَاءَ فِی الرَّخَاءِ يَسْتَخْرِجُ الْحَوَائِجَ فِی الْبَلَاءِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمودند :دعا در حال راحتی نیازمندی های زمان بلا را برطر ف می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٦٣ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٨٦٦٣- ٣- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسْتَجَابَ لَهُ فِي الشِّدَّةِ فَلْيُكْثِرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) :هر کسی دوست دارد دعایش در زمان سختی مستجاب شود، هنگام آسایش بسیار دعا کند.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٦٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٨٦٦٤- ٤- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَوَّاضٍ (٣) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ جَدِّي يَقُولُ تَقَدَّمُوا فِي الدُّعَاءِ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا كَانَ دَعَّاءً فَنَزَلَ بِهِ الْبَلَاءُ فَدَعَا قِيلَ صَوْتٌ مَعْرُوفٌ وَ إِذَا لَمْ يَكُنْ دَعَّاءً فَنَزَلَ بِهِ الْبَلَاءُ فَدَعَا قِيلَ أَيْنَ كُنْتَ قَبْلَ الْيَوْمِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: جدم می فرمود: در دعا پیش دس-ت-ی ك-نید (و پیش از آنکه گرفتار شوید دعا کنید) زیرا چون بنده ای بسیار دعا کند و بلائی به او رسد و دنبالش دعا کند

گفته شود: آوازی آشنا است ، و چون بسیار دعا نکند (و پ-ردع-ا ن-باشد) و بلائی به او رسد و دنبالش دعا کند بدو گفته شود: تا به امروز کجا بودی ؟.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٨٦٦٥- ٥- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ عَنْبَسَةَ (٥) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ تَخَوَّفَ (٦) بَلَاءً يُصِيبُهُ فَتَقَدَّمَ فِيهِ بِالدُّعَاءِ لَمْ يُرِهِ اللَّهُ ذَلِكَ الْبَلَاءَ أَبَداً.

******

ترجمه:

و ن-ي-ز آن ح-ضرت علیه السلام فرمود: هر که از بلائی بترسد که بدو رسد و پیش از رس-ي-دن آن ب-لا در ب-اره (ب-ر ط-رف ش-دن) آن دع-ا ك-ن-د خ-دای عزوجل هرگز آن بلا را بدو ننمایاند.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٦٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٨٦٦٦- ٦- (٧) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع عَنْ (أَبِيهِ) (٨) قَالَ

١- الکافی ٢- ٤٧٢- ٤.

٢- الکافی ٢- ٤٧٢- ٥.

٣- فی المصدر- عبد الحمید بن غواص الطائی.

٤- الکافی ٢- ٤٧٢- ٢.

٥- فی هامش المخطوط عن نسخة- عیینة، عتیبة.

٦- فی المصدر زیادة- [من].

٧- الکافی ٢- ٤٧٢- ٦.

٨- لیس فی المصدر.

کَانَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ ع یَقُولُ الدُّعَاءُ بَعْدَ مَا یَنْزِلُ الْبَلَاءُ لَا یُنْتَفَعُ بِهِ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ لَا یُنْتَفَعُ بِهِ بَعْدَ نُزُولِ الْبَلَاءِ کَمَا یُنْتَفَعُ بِهِ قَبْلَهُ لِأَنَّهُ قَبْلُ أَنْفَعُ مِنْهُ بَعْدُ أَوِ الْمُرَادُ لَا یُنْتَفَعُ بِهِ فِی زَوَالِ مَا قَدْ وَقَعَ وَ إِنْ کَانَ یَنْفَعُ فِی قَطْعِ اسْتِمْرَارِهِ وَ زَوَالِهِ فِی الْمُسْتَقْبَلِ لِمَا یَأْتِی (١).

******

ترجمه:

حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام فرمود: همیشه علی بن الحسین علیهما السلام میفرمود: دعای بعد از رسیدن بلا سود ندارد. می گویم : منظورحضرت سود نداشتن ١ بعد از رسیدن بلا به اندازه قبل از بلا سود ندارد ٢ فایده ندارد در برطرف کردن بلای نازل شده هرچند برای قطع شدن وادامه پیدا نکردن آن و اتفاق نیفتادن در آینده فایده دارد

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٦٧ - رقم الحدیث الباب: ٧]

٨٦٦٧- ٧- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِیفٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (٣) ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ادْفَعُوا أَبْوَابَ الْبَلَاءِ بِالدُّعَاءِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله فرمودند :امواج بلا را با دعا پس زنید

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٦٨ - رقم الحدیث الباب: ٨]

٨٦٦٨- ٨- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ غِيَاثِ بْنِ كَلُّوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنِ الصَّادِقِ ع عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ مَا مِنْ أَحَدٍ ابْتُلِيَ وَ إِنْ عَظُمَتْ بَلْوَاهُ أَحَقَّ بِالدُّعَاءِ مِنَ الْمُعَافَى الَّذِي لَا يَأْمَنُ الْبَلَاءَ.

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

امیر المؤمنین(علیه السلام) فرموده است هر کس که گرفتار باشد و هر چند گرفتاری او بزرگ باشد شایسته و سزاوارتر برای دعا از شخص آسوده نیست.زیرا هیچ آسوده یی از بلا در امان نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٤ - رقم الحدیث الباب: ٨٦٦٩]

١٤- ٨٦٦٩- ٩- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ ع- قَالَ: قَالَ الْفَضْلُ بْنُ الْعَبَّاسِ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ص احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ

١- يأتی فی الباب ١٠ و ١١ من هذه الأبواب.

٢- قرب الإسناد- ٥٥ قطعة من حديث، أورد قطعة منه فی الحديث ١٤ من الباب ١ من أبواب ما تجب فيه الزكاة، و قطعة فی الحديث ١٨ من الباب ١ من أبواب الصدقة.

۳- فی المصدر- عن جعفر، عن أبیه.

٤- الفقیه ٤- ۳۹۹- ۵۸۵۷.

۵- أمالی الصدوق- ۲۱۸- ۵.

٦- الفقیه ٤- ٤۱۲- ۵۹۰۰، و أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ۲۵ من أبواب جهاد النفس.

أَمَامَکَ تَعَرَّفْ إِلَی اللَّهِ فِی الرَّخَاءِ یَعْرِفْکَ فِی الشِّدَّةِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

فضل بن عباس می گوید رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند : به یاد خدا باش، او را در برابر خود می یابی؛

در هنگام فراخی خدا را بشناس تا در سختی ها تو را بشناسد؛

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۸٦۷۰- ۱۰- (۱) الْحُسَیْنُ بْنُ بِسْطَامَ وَ أَخُوهُ عَبْدُ اللَّهِ فِی کِتَابِ طِبِّ الْأَئِمَّةِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَلَفٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَخِیهِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ع مَا مِنْ أَحَدٍ تَخَوَّفَ الْبَلَاءَ فَتَقَدَّمَ فِیهِ بِالدُّعَاءِ إِلَّا صَرَفَ اللَّهُ عَنْهُ ذَلِکَ الْبَلَاءَ أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَا عَلِیُّ- إِنَّ الدُّعَاءَ یَرُدُّ الْبَلَاءَ وَ قَدْ أُبْرِمَ إِبْرَاماً.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هرکس از بلایئ نگران باشد و قبل ار گرفتار شدن دعا کند خداوند آن بلا را از او بر می گرداند آیا نمی داند که حضرت علی علیه السلام فرمودند رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند : ای علی همانا دعا بلای قطعی را بر طرف می کند

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٧١ - رقم الحديث الباب: ١١]

٨٦٧١- ١١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِي الْإِرْشَادِ (٣) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَمِّهِ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ لَمْ أَرَ مِثْلَ التَّقَدُّمِ فِي الدُّعَاءِ فَإِنَّ الْعَبْدَ لَيْسَ تَحْضُرُهُ الْإِجَابَةُ فِي كُلِّ سَاعَةٍ.

******

ترجمه:

حسین بن زید روایت کند از عمر بن علی و او از پدر خود که من ندیدم مثل علی بن حسین تقدم (داشتن)در دعا، زیرا که نیست عبد را که حاضر شود او را اجابت در هر وقت،

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٧٢ - رقم الحديث الباب: ١٢]

٨٦٧٢- ١٢- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ الْمُوسَوِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: مَا الْمُبْتَلَى الَّذِي قَدِ اشْتَدَّ بِهِ الْبَلَاءُ بِأَحْوَجَ إِلَى الدُّعَاءِ مِنَ الْمُعَافَى الَّذِي لَا يَأْمَنُ الْبَلَاءَ.

******

ترجمه:

امیر المؤمنین(علیه السلام) فرموده است هر کس که گرفتار باشد و هر چند گرفتاری او بزرگ باشد شایسته و سزاوارتر برای دعا از شخص آسوده نیست.زیرا هیچ آسوده یی از بلا در امان نیست

[رقم الحديث الكلی: ۸٦۷۳ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۸٦۷۳- ۱۳- (۵) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ أَبِی ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص تَعَرَّفْ إِلَی اللَّهِ فِی الرَّخَاءِ يَعْرِفْکَ فِی الشِّدَّةِ فَإِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَ إِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ.

ص: ٤٣

۱- طب الأئمة- ۱۵.

۲- الإرشاد للمفيد- ۲۵۹.

۳- السند فی المصدر هكذا- أبو محمّد الحسن بن محمّد، عن جده عن داود بن القاسم، عن الحسين بن زيد، عن عمه عمر بن علی، عن أبيه علیّ بن الحسين (عليهما السلام).

٤- نهج البلاغة ۳- ۲۲٦- ۳۰۲.

۵- عدّة الداعی- ۱۲۱.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (۲).

******

ترجمه:

جناب ابوذر از رسول اكرم صلی الله عليه و آله ای ابوذر : خود را بشناسان به خدا، تا در هنگام شدت و بلا خدا تو را بشناسد هرگاه چيزی طلبيدی ، از خداوند عزّ و جلّ بطلب و هرگاه كمك خواستی از خدا كمك بخواه .

۱۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ نُزُولِ الْبَلَاءِ وَ الْكَرْبِ وَ بَعْدَهُ وَ كَرَاهَةِ تَرْكِهِ

اشارة

(٣) ١٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ نُزُولِ الْبَلَاءِ وَ الْكَرْبِ وَ بَعْدَهُ وَ كَرَاهَةِ تَرْكِهِ (٤)

باب استحباب دعا وقت رسیدن بلا و گرفتاری و بعداز آن ومکروه بودن ترک دعا در این اوقات

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٧٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٦٧٤- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي وَلَّادٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى ع مَا مِنْ بَلَاءٍ يَنْزِلُ عَلَى عَبْدٍ مُؤْمِنٍ فَيُلْهِمُهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الدُّعَاءَ إِلَّا كَانَ كَشْفُ ذَلِكَ الْبَلَاءِ وَشِيكاً (٦) وَ مَا مِنْ بَلَاءٍ يَنْزِلُ عَلَى عَبْدٍ مُؤْمِنٍ فَيُمْسِكُ عَنِ الدُّعَاءِ إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْبَلَاءُ طَوِيلًا فَإِذَا نَزَلَ الْبَلَاءُ فَعَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ وَ التَّضَرُّعِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

امام کاظم علیه السلام فرمودند : نیست بلاءی که بر مؤمن وارد شود و به او دعا کردن الهام شود مگر آن که به وسیله دعا سریع بر طرف می گردد؛ و چنانچه دعا نکند طولانی خواهد شد ، پس هنگامی مصیبتی و بلاءی وارد شد، به درگاه خداوند دعا و تضرّع کنید

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٧٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٦٧٥- ٢- (٧) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع هَلْ تَعْرِفُونَ طُولَ الْبَلَاءِ مِنْ قِصَرِهِ قُلْنَا لَا قَالَ إِذَا أُلْهِمَ أَحَدُكُمُ الدُّعَاءَ عِنْدَ الْبَلَاءِ فَاعْلَمُوا أَنَّ الْبَلَاءَ قَصِيرٌ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم گوید حضرت صادق(علیه السّلام)فرمود:آیا میدانید که به چه سبب گاهی بلا طولانی می شود و گاهی مدت آن کوتاه است؟گفتند نه،فرمود اگر هنگام بلا بیاد دعا بیفتید و ملهم شوید که دعا کنید بدانید که مدت بلا کوتاه است.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٧٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٨٦٧٦- ٣- (٨) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ حَمْزَةَ الْعَلَوِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَدِّهِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي

١- تقدم فی الأبواب السابقة من هذه الأبواب.

٢- یأتی فی الأبواب اللاحقة من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٠ و فیه ٣ أحادیث.

٤- فی هامش الأصل هنا" کتب ذلک فی مزینون".

٥- الکافی ٢- ٤٧١- ٢.

٦- الوشیک- القریب. (مجمع البحرین- وشک- ٥- ٢٩٧).

٧- الکافی ٢- ٤٧١- ١.

٨- أمالی الطوسیّ ١- ٢٠٧.

عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ أَبِي الْيَقْظَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْوَلِيدِ الْوَصَّافِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثَلَاثٌ لَا يَضُرُّ مَعَهُنَّ شَيْ ءٌ الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكُرُبَاتِ وَ الِاسْتِغْفَارُ عِنْدَ الذَّنْبِ وَ الشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام می فرمایند : سه چیزند که با وجود آنها ضرری به انسان نمی رسد: دعا هنگام اندوه، طلب آمرزش هنگام گناه، شکر هنگام برخورداری از نعمت.» برای درک بهتر .

۱۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ نُزُولِ الْمَرَضِ وَ السَّقَمِ

اشارة

(۳) ۱۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ نُزُولِ الْمَرَضِ وَ السَّقَمِ

باب استحباب دعا در زمان بیماری و ناراحتی

[رقم الحديث الكلى: ۸٦۷۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸٦۷۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَسْبَاطِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ عَلَاءِ بْنِ كَامِلٍ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَلَيْكَ بِالدُّعَاءِ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمودند : بر تو باد به دعا کردن که شفای هر درد و بیماری است.

[رقم الحديث الكلى: ۸٦۷۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸٦۷۸- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ نُعَیْمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: اشْتَکَی بَعْضُ وُلْدِهِ فَقَالَ یَا بُنَیَّ قُلِ اللَّهُمَّ اشْفِنِی بِشِفَائِکَ وَ دَاوِنِی بِدَوَائِکَ وَ عَافِنِی مِنْ بَلَائِکَ فَإِنِّی عَبْدُکَ وَ ابْنُ عَبْدِکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۷).

******

ترجمه:

یکی از فرزندان امام صادق علیه السلام از بیماری خود شاکی بود حضرت به او فرمودند :فرزندم بگو خدا یا خودت مرا شفا بده ودرمانم کن و مرا از این بلا عافیت بده من بنده تو و فرزند بنده تو هستم .

ص: ٤٥

۱- تقدم فی الأبواب ٦ و ۷ و ۸ من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الأبواب ۱۱ و ۲۱ و غیرهما من هذه الأبواب.

۳- الباب ۱۱ و فیه حدیثان.

٤- الکافی ۲- ٤۷۰- ۱.

۵- الکافی ۲- ۵٦۵- ۳.

٦- تقدم فی الحدیث ۲ من الباب ۵ من أبواب سجدتی الشکر، و فی الأبواب ۲ و ٤ و ۱۰ من هذه الأبواب.

۷- یأتی فی الحدیث ۷ من الباب ۲۰ من هذه الأبواب، و الباب ۳۰ من أبواب بقیة الصلوات المندوبة.

۱۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الْيَدَيْنِ بِالدُّعَاءِ

اشارة

(۱) ۱۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الْيَدَيْنِ بِالدُّعَاءِ

باب استحباب بلند کردن دستها بای دعا

[رقم الحديث الكلى: ۸٦۷۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸٦۷۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَا اسْتَكانُوا لِرَبِّهِمْ وَ ما يَتَضَرَّعُونَ (۳) قَالَ الِاسْتِكَانَةُ هِيَ الْخُضُوعُ وَ التَّضَرُّعُ رَفْعُ الْيَدَيْنِ وَ التَّضَرُّعُ (٤) بِهِمَا.

وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ (۵).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از آیه فما استکانوا ازحضرت باقر علیه السلام سوال کردم فرمودند: الِاسْتِكَانَةُ همان خضوع است؛ تضرّع به معنای بالا بردن دو دست و زاری و التماس‌کردن .

[رقم الحديث الكلى: ۸٦۸۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸٦۸۰- ۲- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ نُصَيْرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَا اسْتَكانُوا لِرَبِّهِمْ وَ ما يَتَضَرَّعُونَ (۷) قَالَ التَّضَرُّعُ رَفْعُ الْيَدَيْنِ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از آیه فما استکانوا ازحضرت باقر علیه السلام سوال کردم فرمودند: تضرّع به معنای بالا بردن دو دست است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸٦۸۱- ۳- (۸) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ یَرْفَعُ یَدَیْهِ إِذَا ابْتَهَلَ (۹) وَ دَعَا کَمَا یَسْتَطْعِمُ الْمِسْکِینُ.

ص: ٤٦

۱- الباب ۱۲ و فیه ٦ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ٤۸۱- ٦.

۳- المؤمنون ۲۳- ۷٦.

٤- ضرع الرجل ضراعة خضع و ذل، و تضرع إلی اللّه. ابتهل- الصحاح للجوهری- (هامش المخطوط).

٥- الکافی ۲- ٤۷۹- ۲.

٦- معانی الأخبار- ۳٦۹.

۷- المؤمنون ۲۳- ۷٦.

۸- عدّة الداعی- ۱۸۲.

۹- الابتهال- التضرع- الصحاح للجوهری ٤- ۱٦٤۳- هامش المخطوط-.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَفْصٍ الْعَسْكَرِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَيْثَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ الْكَلْبِیِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ وَ زَيْدٍ ابْنَیْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِيهِمَا عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ ع مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

هرگاه پیامبر(صلی الله علیه و آله) دعا و ابتهال می کردند ، مانند مسکینی که طعام طلب می کند دست هایش را بالا می بردند ».

[رقم الحديث الكلی: ۸٦۸۲ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸٦۸۲- ٤- (۲) قَالَ: وَ فِيمَا أَوْحَی اللَّهُ إِلَی مُوسَی- أَلْقِ كَفَّيْكَ ذُلًّا بَيْنَ يَدَیَّ كَفِعْلِ الْعَبْدِ الْمُسْتَصْرِخِ إِلَی سَيِّدِهِ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ رُحِمْتَ وَ أَنَا أَكْرَمُ الْقَادِرِينَ (۳).

******

ترجمه:

خداوند متعال بر حضرت موسی-علیه السّلام-وحی فرستاد که: «کف دو دستت را ذلیلانه در برابر من بلند کن مانند برده ای که فریاد می زند و از آقای خود کمك می خواهد،هر گاه چنین کردی،مشمول رحمت من می گردی که من کریم ترین کریمان و قادرترین قادرین هستم

[رقم الحديث الكلی: ۸٦۸۳ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸٦۸۳- ۵- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی التَّوْحِيدِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ الدَّقَّاقِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ الْعَلَوِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْبَرْمَكِیِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنِ الْعَبَّاسِ

بْنِ عَمْرٍو عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّ زِنْدِیقاً سَأَلَهُ فَقَالَ مَا الْفَرْقُ بَیْنَ أَنْ تَرْفَعُوا أَیْدِیَکُمْ إِلَی السَّمَاءِ وَ بَیْنَ أَنْ تَخْفِضُوهَا نَحْوَ الْأَرْضِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- ذَلِکَ فِی عِلْمِهِ وَ إِحَاطَتِهِ وَ قُدْرَتِهِ سَوَاءٌ وَ لَکِنَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَمَرَ أَوْلِیَاءَهُ وَ عِبَادَهُ بِرَفْعِ أَیْدِیهِمْ إِلَی السَّمَاءِ نَحْوَ الْعَرْشِ لِأَنَّهُ جَعَلَهُ مَعْدِنَ الرِّزْقِ فَثَبَّتْنَا مَا ثَبَّتَهُ الْقُرْآنُ وَ الْأَخْبَارُ عَنِ الرَّسُولِ ص- حِینَ قَالَ ارْفَعُوا أَیْدِیَکُمْ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام)- هشام بن حکم گوید: ... [فرد زندیق] پرسید: «چه فرقی است میان اینکه دستان خود را به آسمان بالا برید یا به زمین پایین برید»؟ امام صادق (علیه السلام) فرمود: این در علم و احاطه و قدرت او مساوی و برابر است، ولی خداوند عزّوجلّ اولیا و بندگانش را امر فرموده دستان خود را رو به آسمان سمت عرش بالا برند، زیرا خداوند آن را معدن رزق قرار داده است.و این مطلب بوسیله قرآن وسنت رسول اکرم صلی الله علیه آله ثابت شده چون فرمودند :(درحال دعا)دسنهای خود را بطرف آسمان بلند کنید

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٨٤ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٨٦٨٤- ٦- (٥) أَحْمَدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ الطَّبْرِسِیُّ فِی الْإِحْتِجَاجِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الرِّضَا ع فِی حَدِیثٍ أَنَّ أَبَا قُرَّةَ قَالَ لَهُ مَا بَالُکُمْ إِذَا دَعَوْتُمْ رَفَعْتُمْ أَیْدِیَکُمْ إِلَی السَّمَاءِ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع إِنَّ اللَّهَ اسْتَعْبَدَ خَلْقَهُ بِضُرُوبٍ مِنَ الْعِبَادَةِ إِلَی أَنْ قَالَ وَ اسْتَعْبَدَ خَلْقَهُ عِنْدَ الدُّعَاءِ

ص: ٤٧

١- أمالی الشیخ الطوسیّ ٢- ١٩٨.

۲- عدّة الداعی- ۱۸۲.

۳- فی المصدر- و أنا أکرم الأکرمین و أقدر القادرین.

٤- التوحید- ۲٤۸.

٥- الاحتجاج- ٤۰۷.

وَ الطَّلَبِ وَ التَّضَرُّعِ بِبَسْطِ الْأَيْدِی وَ رَفْعِهَا إِلَی السَّمَاءِ لِحَالِ الِاسْتِكَانَةِ وَ عَلَامَةِ الْعُبُودِيَّةِ وَ التَّذَلُّلِ لَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (۱) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۲).

******

ترجمه:

در جریان ماظره حضرت رضا علیه السلام با ابو قره وقتی سوال کرد چرا شما درحال دعا دستهای خود را بطرف آسمان بلند میکنید ؟ حضرت فرمودند : خداوند عبادات مختلفی را با روشهای مختلف خواسته تا آنجا که فرمودند: ودردعا کردن هم اینگونه خواسته است

۱۳- بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلدَّاعِی مِنْ وَظَائِفِ الْيَدَيْنِ عِنْدَ دُعَاءِ الرَّغْبَةِ وَ الرَّهْبَةِ وَ التَّضَرُّعِ وَ التَّبَتُّلِ وَ الِابْتِهَالِ وَ الِاسْتِعَاذَةِ وَ الْبَصْبَصَةِ وَ طَلَبِ الرِّزْقِ وَ الْمَسْأَلَةِ

اشارة

(۳) ۱۳ بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلدَّاعِی مِنْ وَظَائِفِ الْيَدَيْنِ عِنْدَ دُعَاءِ الرَّغْبَةِ وَ الرَّهْبَةِ وَ التَّضَرُّعِ وَ التَّبَتُّلِ وَ الِابْتِهَالِ وَ الِاسْتِعَاذَةِ وَ الْبَصْبَصَةِ وَ طَلَبِ الرِّزْقِ وَ الْمَسْأَلَةِ

باب مستحبات دعا کردن از وضعیت دستها با حالت خوف و رجاء تضرع و فروتنی و تواضع و اشاره کردن با انگشت سبابه و درخواست رزق ...

[رقم الحديث الكلی: ۸٦۸۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸٦۸۵- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَرَّ بِی رَجُلٌ وَ أَنَا أَدْعُو فِی صَلَاتِی بِيَسَارِی فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بِيَمِينِکَ فَقُلْتُ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی حَقّاً عَلَی هَذِهِ کَحَقِّهِ عَلَی هَذِهِ وَ قَالَ الرَّغْبَةُ تَبْسُطُ يَدَيْکَ وَ تُظْهِرُ بَاطِنَهُمَا وَ الرَّهْبَةُ (٥) تُظْهِرُ ظَهْرَهُمَا وَ التَّضَرُّعُ تُحَرِّکُ السَّبَّابَةَ الْيُمْنَی يَمِيناً وَ شِمَالًا وَ التَّبَتُّلُ تُحَرِّکُ السَّبَّابَةَ الْيُسْرَی تَرْفَعُهَا فِی السَّمَاءِ رِسْلًا (٦) وَ تَضَعُهَا وَ الِابْتِهَالُ تَبْسُطُ يَدَکَ وَ ذِرَاعَکَ إِلَی السَّمَاءِ وَ الِابْتِهَالُ حِينَ تَرَی أَسْبَابَ الْبُکَاءِ.

******

ترجمه:

از«محمد بن مسلم»روایت است که امام صادق-علیه السّلام-فرمود: «مردی از کنارم گذشت در حالی که من در نماز بوده،دست چپم را برای دعا بلند کرده بودم،به من گفت:ای بندهٔ خدا!با دست راستت دعا کن،گفتم: ای بندهٔ خدا!ذات اقدس الهی حقی بر این دست دارد همانند حقی که بر آن دست دارد. و فرمود: رغبت اینست که: هر دو دست را بگشائی و درون آنها را آشکار کنی، و رهبت اینست که: دو دست را بگشائی و پشت آن دو را ظاهر سازی، و تضرع آنست که: انگشت سبابهٔ راست را براست و چپ بجنبانی، و تبتل: جنبانیدن انگشت (سبابهٔ) چپ است که آن را بآرامی بسوی آسمان بالا بری و پائین آوری، و ابتهال آنست که: هم دستها و هم دو ذراع را بسوی آسمان بگشائی، و ابتهال در وقتی است که ببینی و سائل گریه فراهم شده است.

[رقم الحديث الكلی: ۸٦۸٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸٦۸٦- ۲- (٧) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ

۱- تقدم فی الباب ۱۱ و ۱۲ من أبواب القنوت، و فی الحدیث ٤ من الباب ۲۹ من أبواب التعقیب، و فی الحدیث ۱۱ من الباب ۹ من أبواب تکبیرة الاحرام.

۲- یأتی فی الباب ۱۳ و ١٤ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۱ و ۸ من الباب ۲۰ من أبواب أحکام شهر رمضان.

۳- الباب ۱۳ و فیه ۹ أحادیث.

٤- الکافی ۲- ٤۸۰- ٤، أورد صدره فی الحدیث ۲ من الباب ۱۱ من أبواب القنوت.

٥- فی المصدر زیادة- بسط یدیک و.

٦- الرسل، بالکسر- الرفق- الصحاح للجوهری ٤- ۱۷۰۸ (هامش المخطوط).

۷- الکافی ۲- ٤۷۹- ۱.

عَمِیرَةَ عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الرَّغْبَةُ أَنْ تَسْتَقْبِلَ بِبَطْنِ کَفَّیْکَ إِلَی السَّمَاءِ وَ الرَّهْبَةُ أَنْ تَجْعَلَ ظَهْرَ کَفَّیْکَ إِلَی السَّمَاءِ وَ قَوْلُهُ وَ تَبَتَّلْ إِلَیْهِ تَبْتِیلًا (۱) قَالَ الدُّعَاءُ بِإِصْبَعٍ وَاحِدَةٍ تُشِیرُ بِهَا وَ التَّضَرُّعُ تُشِیرُ بِإِصْبَعَیْکَ وَ تُحَرِّکُهُمَا وَ الِابْتِهَالُ رَفْعُ الْیَدَیْنِ وَ تَمُدُّهُمَا وَ ذَلِکَ عِنْدَ الدَّمْعَةِ ثُمَّ ادْعُ.

******

ترجمه:

ابو اسحاق حضرت صادق علیه السلام فرمودند :رغبت آن است که کف دو دست خود را به سوی آسمان بداری .رهبت آن است که پشت دست هایت را به سوی آسمان بداری .حضرت صادق سلام الله علیه در قول خدای متعال که « و تبتّل الیه تبتیلاً » فرمود : تبتل ؛ دعا کردن با یک انگشت است که با آن اشاره می کنی .تضرع این است که با دو انگشت ، اشاره کنی و آن دو را تکان دهی .ابتهال بالا بردن هر دو دست است و این که آن ها را بکشی و این هنگام اشک ریختن است و سپس دعا کن .

[رقم الحديث الكلی: ٨٦٨٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٦٨٧- ٣- (٢) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ زُرَارَةَ قَالا قُلْنَا لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- كَيْفَ الْمَسْأَلَةُ إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى قَالَ تَبْسُطُ كَفَّيْكَ قُلْنَا كَيْفَ الِاسْتِعَاذَةُ قَالَ تُفْضِي بِكَفَّيْكَ وَ التَّبَتُّلُ (٣) الْإِيمَاءُ بِالْإِصْبَعِ وَ التَّضَرُّعُ تَحْرِيكُ الْإِصْبَعِ وَ الِابْتِهَالُ أَنْ تَمُدَّ يَدَيْكَ جَمِيعاً.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام)- محمّدبن مسلم و زراره گویند: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردیم: «دعاکردن و خواهش کردن از خداوند تعالی چگونه است»؟ فرمود: «کف دو دست خویش را باز می کنید». عرض کردیم: «استعاذه (پناه بردن) به چه صورت است»؟ فرمود: «دو دست خویش را دراز کنید، و تبتّل؛ اشاره کردن با انگشت است و تضرّع، حرکت دادن انگشت است و ابتهال؛ آن است که دو دست خویش را کاملاً دراز کنید».

[رقم الحديث الكلی: ٨٦٨٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٦٨٨- ٤- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ جَمِيعاً عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي خَالِدٍ عَنْ مَرْوَكٍ بَيَّاعِ اللُّؤْلُؤِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ذَكَرَ الرَّغْبَةَ وَ أَبْرَزَ بَاطِنَ رَاحَتَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ وَ هَكَذَا الرَّهْبَةُ وَ جَعَلَ ظَهْرَ كَفَّيْهِ إِلَى السَّمَاءِ وَ هَكَذَا التَّضَرُّعُ وَ حَرَّكَ أَصَابِعَهُ يَمِيناً وَ شِمَالًا وَ هَكَذَا التَّبَتُّلُ وَ يَرْفَعُ أَصَابِعَهُ مَرَّةً وَ يَضَعُهَا مَرَّةً وَ هَكَذَا الِابْتِهَالُ وَ مَدَّ يَدَهُ تِلْقَاءَ وَجْهِهِ إِلَى الْقِبْلَةِ وَ لَا تَبْتَهِلُ حَتَّى تَجْرِيَ الدَّمْعَةُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السّلام رغبت را ذکر کرد و درون دو کف خود را بطرف آسمان باز کرد (یعنی رغبت چنین است) و اما رهبت چنین است: و پشت دو دست را بطرف آسمان کرد، و اما تضرع چنین است:

و انگشتانش را براست و چپ گردانید، و تبتل چنین است: و انگشتانش را بالا میبرد و پائین می آورد، و ابتهال چنین است: و دست خود را تا برابر رویش بجانب قبله کشید (فرمود) و ابتهال نباشد تا اشك روان شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸٦۸۹- ۵- (۵) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٤٩

۱- المزّمّل ۷۳- ۸.

۲- الکافی ۲- ٤۸۱- ۷.

۳- التبتل- الانقطاع عن الدنیا إلی اللّه و کذلک التبتیل و منه قوله تعالی (وَ تَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا)- الصحاح للجوهری ٤- ۱٦۳۰- هامش المخطوط.

٤- الکافی ۲- ٤۸۰- ۳.

۵- الکافی ۲- ٤۸۰- ۵.

قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الدُّعَاءِ وَ رَفْعِ الْيَدَيْنِ فَقَالَ عَلَى أَرْبَعَةِ أَوْجُهٍ أَمَّا التَّعَوُّذُ فَتَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ بِبَاطِنِ كَفَّيْکَ وَ أَمَّا الدُّعَاءُ فِی الرِّزْقِ فَتَبْسُطُ كَفَّيْکَ وَ تُفْضِی بِبَاطِنِهِمَا إِلَى السَّمَاءِ وَ أَمَّا التَّبَتُّلُ فَإِيمَاءٌ بِإِصْبَعِکَ السَّبَّابَةِ

وَ أَمَّا الِابْتِهَالُ فَرَفْعُ يَدَيْکَ تُجَاوِزُ بِهِمَا رَأْسَکَ وَ دُعَاءُ التَّضَرُّعِ أَنْ تُحَرِّکَ إِصْبَعَکَ السَّبَّابَةَ مِمَّا يَلِی وَجْهَکَ وَ هُوَ دُعَاءُ الْخِيفَةِ.

******

ترجمه:

ابو بصير گويد: از حضرت صادق عليه السلام از دعا كردن و بلند كردن دستها پرسيدم فرمود: بر چهار گونه است: اما براى پناه بردن بخدا (از شر دشمنان) درون دستهاى خود را بطرف قبله كنى، و اما در دعاى براى روزى دستهاى خود را باز كنى و درون آن دو را بسوى آسمان بدارى، و امّا "تبتل" پس آن اشاره كردن با انگشت سبابه است، و اما ابتهال: بلند كردن دستها است بطورى كه از سرت بگذرد، و دعاى تضرع اينست كه انگشت سبابه را در برابر رويت بجنبانى و آن دعاى خيفه (و هراس) است.

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٩٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

٨٦٩٠- ٦- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ الْعَمْرَكِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: التَّبَتُّلُ أَنْ تُقَلِّبَ كَفَّيْکَ فِی الدُّعَاءِ إِذَا دَعَوْتَ وَ الِابْتِهَالُ أَنْ تَبْسُطَهُمَا وَ تُقَدِّمَهُمَا وَ الرَّغْبَةُ أَنْ تَسْتَقْبِلَ بِرَاحَتَيْکَ السَّمَاءَ وَ تَسْتَقْبِلَ بِهِمَا وَجْهَکَ وَ الرَّهْبَةُ أَنْ (تَلْقَی بِكَفَّيْکَ) (٢) فَتَرْفَعَهُمَا إِلَی الْوَجْهِ وَ التَّضَرُّعُ أَنْ تُحَرِّکَ إِصْبَعَيْکَ وَ تُشِيرَ بِهِمَا.

******

ترجمه:

امام کاظم :تبتل : کف هردو دست را در دعا کردن باز کنی . ابتهال :هردو دست باز کرده وجلو بیاوری (رَغَباً (خواهش نمودن) آن است که دو پنجه ی دست را رو به آسمان نموده و آن ها را رو به صورت خود بگیری. و رَهَباً (ترسیدن) آن است که کف دست هایت را سرازیر سازی و به همان شکل آن ها را تا صورت بلند نمایی.وتضرع :دو انگشت حرکت بدهی و بوسیله آنها اشاره کنی

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۸۶۹۱- ۷- (۳) قَالَ وَ فِی حَدِیثٍ آخَرَ أَنَّ الْبَصْبَصَةَ (٤) أَنْ تَرْفَعَ سَبَّابَتَیْکَ إِلَی السَّمَاءِ وَ تُحَرِّکَهُمَا وَ تَدْعُوَ.

******

ترجمه:

و در روایت دیگری فرمودند :بصبصه یعنی انگشت سبابه را بطرف آسمان بلند کرده و در حال حرکت دادن آنها دعا کنی

[رقم الحدیث الکلی: ۸۶۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸۶۹۲- ۸- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ فِی بَصَائِرِ الدَّرَجَاتِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ وَ دَاوُدَ الرَّقِّیِّ (عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ وَ ابْنِ سِنَانٍ) (٦) فِی حَدِیثٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

۱- معانی الأخبار- ۳۶۹.

۲- فی نسخة- تکفئ کفیک (هامش المخطوط). و المصدر.

۳- معانی الأخبار- ۳٦۹.

٤- بصبص الکلب بصبصة حرک ذنبه- الصحاح للجوهری ۳- ۱۰۳۰ هامش المخطوط- و قد کتب المصنّف بخطه فی الهامش هنا" کتب ذلک فی عباس آباد".

٥- بصائر الدرجات- ۲۳۷- ۲.

٦- فی المصدر- عن معاویة بن عمار، و معاویة بن وهب، عن ابن سنان.

أَنَّهُ لَمَّا دَعَا عَلَی دَاوُدَ بْنِ عَلِیٍّ- رَفَعَ یَدَیْهِ فَوَضَعَهُمَا عَلَی مَنْکِبَیْهِ ثُمَّ بَسَطَهُمَا ثُمَّ دَعَا بِسَبَّابَتِهِ فَقُلْتُ لَهُ فَرَفْعُ الْیَدَیْنِ مَا هُوَ قَالَ الِابْتِهَالُ قُلْتُ فَوَضْعُ یَدَیْکَ وَ جَمْعُهُمَا قَالَ التَّضَرُّعُ قُلْتُ وَ رَفْعُ الْإِصْبَعِ قَالَ الْبَصْبَصَةُ.

******

ترجمه:

داوود رقی :وقتی حضرت صادق علیه السلام می خواستند داوود بن علی را نفرین کنند دستها را بلند کرده وآنا را بر شانه ها گذاشتند بعد دستها را از هم بازکرده سپس دعا کردند عرض کردم پس بالا بردن دستها چه بود ؟ فرمودند :آن ابتهال بود . عرض کردم گذاشتن دستها (روی شانه)و جمع کردن آنها (چه بود) ؟ فرمودند :تضرع بود . عرض کردم بالا بردن انگشت ؟ فرمودند:آن بصبصه بود

[رقم الحدیث الکلی: ۸٦۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸٦۹۳- ۹- (۱) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ (۲) أَنَّهُ کَانَ یَقُولُ إِذَا سَأَلْتَ اللَّهَ فَاسْأَلْهُ بِبَطْنِ کَفَّیْکَ وَ إِذَا تَعَوَّذْتَ فَبِظَهْرِ کَفَّیْکَ وَ إِذَا دَعَوْتَ فَبِإِصْبَعَیْکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (۳).

******

ترجمه:

ابو البختری می گوید حضرت صادق علیه السلام فرمودند :وقتی دعا می کنی کف دو دستد باز باشد وقتی (از شرشیطان)پناهنده می شوی با پشت دستهایت دعا کن ودر وقت دعا(عبادت)پس با انگشت درحال اشاره کردن

١٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ مَسْحِ الْوَجْهِ وَ الرَّأْسِ وَ الصَّدْرِ بِالْيَدَيْنِ عِنْدَ الْفَرَاغِ مِنَ الدُّعَاءِ فِی غَيْرِ الْفَرِيضَةِ

اشارة

(٤) ١٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ مَسْحِ الْوَجْهِ وَ الرَّأْسِ وَ الصَّدْرِ بِالْيَدَيْنِ عِنْدَ الْفَرَاغِ مِنَ الدُّعَاءِ فِی غَيْرِ الْفَرِيضَةِ

باب استحباب کشیدن دستها به صورت وسر وسینه بعد پایان دعا درغیر نماز واجب

[رقم الحديث الكلی: ٨٦٩٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٦٩٤- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا أَبْرَزَ عَبْدٌ يَدَهُ إِلَی اللَّهِ الْعَزِيزِ الْجَبَّارِ إِلَّا اسْتَحْيَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَرُدَّهَا صِفْراً حَتَّی يَجْعَلَ فِيهَا مِنْ فَضْلِ رَحْمَتِهِ مَا يَشَاءُ فَإِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلَا يَرُدَّ يَدَهُ حَتَّی يَمْسَحَ عَلَی وَجْهِهِ وَ رَأْسِهِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَا بَسَطَ

١- قرب الإسناد- ٦٧.

٢- فی المصدر زیادة- عن علی.

٣- تقدم فی الحدیث ١١ من الباب ٩ من أبواب تکبیرة الاحرام، و فی الأبواب ١١، ١٢، ٢٣ من أبواب القنوت و فی الباب ١٢ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٤ و فیه حدیثان.

٥- الکافی ٢- ٤٧١- ٢.

عَبْدٌ یَدَیْهِ وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَلَا یَرُدَّ یَدَیْهِ حَتَّی یَمْسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَ رَأْسَهُ (١)

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السّلام فرمود: هیچ بنده ای دست بدرگاه خدای عزیز جبار نگشاید جز اینکه خدای عز و جل شرم کند که آن را تهی بازگرداند تا اینکه از فضل رحمت خود در آن بنهد، پس هر گاه یکی از شماها دعا کرد دستش را برنگرداند تا آن را بسر و روی خود بکشد.***مثل این روایت حضرت باقر علیه السلام نقل شده با این تفاوت که در اینجا کشیدن دست فقط به سر و صورت آمده

[رقم الحدیث الکلی: ٨٦٩٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٨٦٩٥- ٢- (٢) قَالَ وَ فِی خَبَرٍ آخَرَ عَلَی وَجْهِهِ وَ صَدْرِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ فِی الْقُنُوتِ مَا یَدُلُّ عَلَی أَنَّ ذَلِکَ مَخْصُوصٌ بِغَیْرِ الدُّعَاءِ فِی الْفَرَائِضِ (٣).

******

ترجمه:

و در روایت دیگر صورت و سینه ذکر شده *** می گویم :درباب قنوت بیان شد که این دست کسیدن در غیر نماز واجب است

۱۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ حُسْنِ النِّيَّةِ وَ حُسْنِ الظَّنِّ بِالْإِجَابَةِ

اشارة

(٤) ١٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ حُسْنِ النِّيَّةِ وَ حُسْنِ الظَّنِّ بِالْإِجَابَةِ

باب استحباب حسن نیت وحسن ظن به اجابت دعا داشتن

[رقم الحديث الكلى: ٨٦٩٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٦٩٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَمَّا اسْتَسْقَى رَسُولُ اللَّهِ ص- وَ سُقِيَ النَّاسُ حَتَّى قَالُوا إِنَّهُ الْغَرَقُ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص بِيَدِهِ وَ رَدَّهَا اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَ لَا عَلَيْنَا- قَالَ فَتَفَرَّقَ السَّحَابُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَسْقَيْتَ لَنَا فَلَمْ نُسْقَ ثُمَّ اسْتَسْقَيْتَ لَنَا فَسُقِينَا قَالَ إِنِّي دَعَوْتُ وَ لَيْسَ لِي فِي ذَلِكَ نِيَّةٌ ثُمَّ دَعَوْتُ وَ لِي فِي ذَلِكَ نِيَّةٌ.

******

ترجمه:

روزی برای دعای باران نزد رسول الله آمدند و از ایشان خواستند تا دعا کنند باران بیاید و ایشان هم دعا کرد و باران آمد. باران بسیار زیاد بود و مردم ترسیدند تبدیل به سیل شود. به پیامبر گفتند و حضرت دعا کردند باران به اطراف ببارد و نه داخل شهر. ابرها کنار رفتند. مردم گفتند: ای رسول خدا! ابتدا دعا کردید ولی باران نبارید ولی بار دوم که دعا کردید باران آمد. حضرت فرمودند: بار اول شما گفتید و من بدون توجه کافی دعا کردم اما بار دوم با توجه و تضرع دعا کردم و اجابت شد.

[رقم الحديث الكلی: ۸٦۹۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸٦۹۷- ۲- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ سُلَيْمٍ الْفَرَّاءِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا دَعَوْتَ فَأَقْبِلْ بِقَلْبِکَ وَ ظُنَّ حَاجَتَکَ بِالْبَابِ.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام : هر گاه دعا می كنی با دل [به خدا] روی آر و چنين پندار كه حاجت و خواسته تو بر در خانه است

ص: ۵۲

۱- الفقيه ۱- ۳۲۵- ۹۵۳.

۲- الفقيه ۱- ۳۲۵- ۹۵۳.

۳- تقدم فی الباب ۲۳ من أبواب القنوت.

٤- الباب ۱۵ و فيه ۵ أحاديث.

۵- الكافی ۲- ٤۷٤- ۵.

٦- الكافی ۲- ٤۷۳- ۱ باب اليقين فی الدعاء و ليس فيه (فاقبل بقلبک) و ٤۷۳- ۳ باب الاقبال علی الدعاء بسند آخر و هو- محمّد بن يحيی، عن أحمد بن محمّد بن عيسی، عن بعض أصحابه، عن سيف بن عميرة، عن سليم.

[رقم الحديث الكلی: ۸٦۹۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

٨٦٩٨- ٣- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَكْرٍ عَنْ أَبِی (٢) زَكَرِيَّا عَنْ أَبِی سَيَّارٍ عَنْ سَوْرَةَ بْنِ كُلَيْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ سَأَلَنِی وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنِّی أَضُرُّ وَ أَنْفَعُ اسْتَجَبْتُ لَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام از رسول اکرم صلی الله علیه وآله ایشان ازقول خداوند که : هرکس مرا بخواند در حالتی که می داند من ضرر می رسانم و من نفع می دهم، دعایش را مستجاب می گردانم

[رقم الحديث الكلی: ٨٦٩٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٦٩٩- ٤- (٣) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ: ادْعُوا اللَّهَ وَ أَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : هنگامی که خدا را می خوانید یقین به اجابت داشته باشید

[رقم الحديث الكلی: ٨٧٠٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

٨٧٠٠- ٥- (٤) قَالَ: وَ أَوْحَی اللَّهُ إِلَی مُوسَی مَا دَعَوْتَنِی وَ رَجَوْتَنِی فَإِنِّی سَامِعٌ (٥) لَکَ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

خداوند به موسی وحی کرد :دعاهای که امید اجابت آنرا از من داشته باشی را می شنوم

١٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِقْبَالِ بِالْقَلْبِ حَالَةَ الدُّعَاءِ

اشارة

(٧) ١٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِقْبَالِ بِالْقَلْبِ حَالَةَ الدُّعَاءِ

باب استحباب توجه قلبی داشتن در دعا

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٠١ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٧٠١- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع قَالَ: لَا يَقْبَلُ اللَّهُ دُعَاءَ قَلْبٍ سَاهٍ.

******

ترجمه:

از جمله وصایای رسول اکرم صلی الله علیه وآله به علی علیه السلام :یا علی خداوند دعای انسان غافل را قبول نمی کند .

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٠٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٧٠٢- ٢- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ

١- ثواب الأعمال- ١٨٣- ١.

٢- كتب المصنّف على كلمة (ابى) علامه نسخة.

٣- عدّة الداعى- ١٣٢.

٤- عدّة الداعى- ١٣٢.

٥- فى المصدر- ساغفر.

٦- يأتى فى الحديث ٢ و ٥ من الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٧- الباب ١٦ و فيه ٥ أحاديث.

٨- الفقيه ٤- ٣٦٧- ٥٧٦٢.

٩- الكافى ٢- ٤٧٣- ١.

أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءً بِظَهْرِ قَلْبٍ سَاهٍ فَإِذَا دَعَوْتَ فَأَقْبِلْ بِقَلْبِکَ ثُمَّ اسْتَيْقِنْ بِالْإِجَابَةِ.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام : خداوند عزّ و جلّ دعايى را كه از دلى غافل و بى توجه سرزند، اجابت نمى كند . پس ، هرگاه دعا كردى، با دلت [به خدا] روى آر، و يقين بدان كه در اين صورت دعايت مستجاب مى شود .

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٠٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

۸۷۰۳- ۳- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ دُعَاءَ قَلْبٍ لَاهٍ- وَ كَانَ عَلِيٌّ ع يَقُولُ- إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ لِلْمَيِّتِ فَلَا يَدْعُو لَهُ وَ قَلْبُهُ لَاهٍ عَنْهُ وَ لَكِنْ لِيَجْتَهِدْ لَهُ فِی الدُّعَاءِ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام : خداوند دعای دلِ غافل را نمی پذیرد .امام علی همیشه می فرمود: هر گاه یکی از شما برای مرده ای دعا کند، در حالی که دلش از او غافل است، دعا نکند؛ بلکه در دعای بر او [به درستی] بکوشد».

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۰٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۷۰٤- ٤- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءً بِظَهْرِ قَلْبٍ قَاسٍ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : خداوند دعایی را که از پشت قلب با قساوت برخیزد مستجاب نمی کند .

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۰۵ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸۷۰۵- ۵- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ سُلَيْمٍ الْفَرَّاءِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا دَعَوْتَ فَأَقْبِلْ بِقَلْبِكَ وَ ظُنَّ حَاجَتَكَ بِالْبَابِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی الْإِقْبَالِ بِالْقَلْبِ عَلَى الصَّلَاةِ وَ غَيْرِ ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق فرموده است: هنگامی که دعا می کنی، به آن توجه قلبی داشته باش و گمانت به این سان باشد که روا شدن حاجت و نیازت در آستانه در است».

ص: ٥٤

١- الکافی ٢- ٤٧٣- ٢.

٢- الکافی ٢- ٤٧٤- ٤، أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٢٨ من هذه الأبواب.

٣- الکافی ٢- ٤٧٣- ٣.

٤- تقدم فی الباب ٣ من أبواب أفعال الصلاة، یأتی فی الباب ٢٨، و فی الحدیث ٢ من الباب ٣٠ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ٨ من الباب ٩ من أبواب مقدمات النکاح.

١٧- بَابُ كَرَاهَةِ الْعَجَلَةِ فِی الدُّعَاءِ وَ تَعْجِيلِ الِانْصِرَافِ مِنْهُ وَ اسْتِعْجَالِ الْإِجَابَةِ

اشارة

(١) ١٧ بَابُ كَرَاهَةِ الْعَجَلَةِ فِی الدُّعَاءِ وَ تَعْجِيلِ الِانْصِرَافِ مِنْهُ وَ اسْتِعْجَالِ الْإِجَابَةِ

باب مکروه است عجله کردن در دعا و زود تمام کردن آن و عجله داشتن درمستجاب شدن آن

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٠٦ - رقم الحدیث الباب: ١]

٨٧٠٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ وَ غَيْرِهِمَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا عَجِلَ فَقَامَ لِحَاجَتِهِ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَ مَا يَعْلَمُ عَبْدِي أَنِّي أَنَا اللَّهُ الَّذِي أَقْضِي الْحَوَائِجَ.

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السّلام روایت شده است که فرمودند: همانا بنده هر گاه

در گرفتن حاجت خود عجله کند، پس)به خاطر عجله ای که دارد(برای تحصیل حاجتش حرکت کند، خدای

٤٩ تبارک و تعالی می فرماید: آیا بنده من نمی داند که من آن کسی هستم که حوائج را برآورده می کنم.

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٠٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٧٠٧- ٢- (٣) وَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الطَّوِيلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا دَعَا لَمْ يَزَلِ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فِي حَاجَتِهِ مَا لَمْ يَسْتَعْجِلْ.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

ز امام صادق

روایت شده ااست که فرمودند: بنده وقتی دعا کند، خدا پیوسته در تدارک حاجت او میباشد مادامی که عجله

نکند

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۷۰۸- ۳- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا یَزَالُ الْمُؤْمِنُ بِخَیْرٍ وَ رَجَاءِ رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَا لَمْ یَسْتَعْجِلْ فَیَقْنَطَ وَ یَتْرُکَ الدُّعَاءَ قُلْتُ لَهُ کَیْفَ یَسْتَعْجِلُ قَالَ یَقُولُ قَدْ دَعَوْتُ مُنْذُ کَذَا وَ کَذَا وَ مَا أَرَی الْإِجَابَةَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

ز امام صادق علیه

السّالم روایت است که فرمودند: پیوسته مؤمن در طریق خیر و امید است از جانب خدای عزّ و جلّ، تا زمانی

که عجله نکند،)که در صورت عجله کردن(پس نا امید می شود و دعا را ترک می کند.)راوی گوید: (خدمت

حضرت عرض کردم چگونه عجله می کند؟ حضرت فرمودند: می گوید: از فالن موقع دعا کردم و اجابت

ندیدم.

١- الباب ١٧ و فيه ٣ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٤٧٤- ٢.

٣- الكافى ٢- ٤٧٤- ١.

٤- الكافى ٢- ٤٧٤- ١.

٥- الكافى ٢- ٤٩٠- ٨.

٦- يأتى فى الأبواب ١٩، ٢٠، ٢١ من هذه الأبواب.

١٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُرَاعَاةِ الْإِعْرَابِ فِی الدُّعَاءِ وَ الْقِرَاءَةِ الْمُسْتَحَبَّيْنِ وَ تَجَنُّبِ اللَّحْنِ فِيهِمَا

اشارة

(١) ١٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُرَاعَاةِ الْإِعْرَابِ فِی الدُّعَاءِ وَ الْقِرَاءَةِ الْمُسْتَحَبَّيْنِ وَ تَجَنُّبِ اللَّحْنِ فِيهِمَا

باب مستحب است رعایت کردن اعراب (صحیح)در دعا و ذکرهای مستحبی و دوری کردن از غلط خواندن

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٠٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٧٠٩- ١- (٢) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الْجَوَادِ ع قَالَ: مَا اسْتَوَی رَجُلَانِ فِی حَسَبٍ وَ دِينٍ قَطُّ إِلَّا كَانَ أَفْضَلُهُمَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ آدَبَهُمَا قَالَ قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ قَدْ عَرَفْتُ فَضْلَهُ عِنْدَ النَّاسِ فِی النَّادِی وَ الْمَجَالِسِ فَمَا فَضْلُهُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ كَمَا أُنْزِلَ وَ دُعَائِهِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ حَيْثُ لَا يَلْحَنُ وَ ذَلِكَ أَنَّ الدُّعَاءَ الْمَلْحُونَ لَا يَصْعَدُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ فِی الْقِرَاءَةِ (٣).

******

ترجمه:

امام جواد علیه السلام فرمود : دو نفر که از نظر حسب و دین برابر باشند، أفضل آن دو در نزد اللَّهِ عزوجل آن است که ادیب تر باشد، گفتم : کسی که ادیب و آگاه به ادبیات عرب باشد برتری او را در اجتماعات و مجالس متوجه می شوم، اما فضیلت و برتری او در نزد الله عزوجل چیست؟ امام فرمودند : برتری و فضل او در نزد الله عزوجل این است که (به خاطر آگاهی به ادبیات زبان عربی) قرآن را همانطور که نازل شده است (یعنی صحیح) می خواند و هنگام دعا به صورت بی غلط و با اعراب صحیح، الله عزوجل را می خواند، چرا که دعایی که از نظر ادبی و اعراب غلط باشد، به سوی الله عزوجل بالا نمی رود.

۱۹- بَابُ تَحْرِيمِ الْقُنُوطِ وَ إِنْ تَأَخَّرَتِ الْإِجَابَةُ

اشارة

(٤) ١٩ بَابُ تَحْرِيمِ الْقُنُوطِ وَ إِنْ تَأَخَّرَتِ الْإِجَابَةُ

باب حرمت نا امیدی در اجابت دعا حتی اگر زمان زیادی هم گذشته باشد

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۱۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۱۰- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ ع جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي قَدْ سَأَلْتُ اللَّهَ حَاجَةً مُنْذُ كَذَا وَ كَذَا سَنَةً وَ قَدْ دَخَلَ قَلْبِي مِنْ إِبْطَائِهَا شَيْ ءٌ فَقَالَ يَا أَحْمَدُ إِيَّاكَ وَ الشَّيْطَانَ- أَنْ يَكُونَ لَهُ عَلَيْكَ سَبِيلٌ حَتَّى يُقَنِّطَكَ إِلَى أَنْ قَالَ إِنَّ صَاحِبَ النِّعْمَةِ فِي الدُّنْيَا إِذَا سَأَلَ فَأُعْطِيَ طَلَبَ غَيْرَ الَّذِي سَأَلَ وَ صَغُرَتِ

النِّعْمَةُ فِی عَیْنِهِ فَلَا یَشْبَعُ مِنْ شَیْ ءٍ وَ إِذَا کَثُرَ النِّعَمُ کَانَ الْمُسْلِمُ مِنْ ذَلِکَ عَلَی خَطَرٍ لِلْحُقُوقِ الَّتِی تَجِبُ عَلَیْهِ وَ مَا یُخَافُ مِنَ

١- الباب ١٨ و فیه حدیث واحد.

٢- عدّة الداعی- ١٨.

٣- تقدم فی الباب ٦٧ من أبواب القراءة و الباب ٣٠ من أبواب قراءة القرآن.

٤- الباب ١٩ و فیه ٤ أحادیث.

٥- الکافی ٢- ٤٨٨- ١، أورده فی الحدیث ١ من الباب ٢١، و أورد قطعة منه فی الحدیث ١ من الباب ٣٢ من هذه الأبواب.

الْفِتْنَةِ فِیهَا أَخْبِرْنِی عَنْکَ لَوْ أَنِّی قُلْتُ لَکَ قَوْلًا کُنْتَ تَثِقُ بِهِ مِنِّی فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ إِذَا لَمْ أَثِقْ بِقَوْلِکَ فَبِمَنْ أَثِقُ وَ أَنْتَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ قَالَ فَکُنْ بِاللَّهِ أَوْثَقَ فَإِنَّکَ عَلَی مَوْعِدٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَ لَیْسَ اللَّهُ یَقُولُ وَ إِذا سَأَلَکَ عِبادِی عَنِّی فَإِنِّی قَرِیبٌ أُجِیبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذا دَعانِ (١) وَ قَالَ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ (٢) وَ قَالَ وَ اللَّهُ یَعِدُکُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَ فَضْلًا (٣) فَکُنْ بِاللَّهِ أَوْثَقَ مِنْکَ بِغَیْرِهِ وَ لَا تَجْعَلُوا فِی أَنْفُسِکُمْ إِلَّا خَیْراً فَإِنَّهُ مَغْفُورٌ لَکُمْ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

بزنطی -: به حضرت رضا علیه السلام عرض کردم : فدایت شوم ، من چند سال است که از خدا حاجتی می خواهم و از تأخیر در اجابتش در دلم شبهه ای پدید آمده است حضرت به من فرمود :

«ای احمد ! مبادا شیطان به تو راه پیدا کند و نومیدت گرداند .تا آنجاکه فرمودند : همانا کسی که در این دنیا دارای نعمت است اگر هر گاه درخواست (چیزی از خدا) کند و به او داده شود (حرصش زیاد گردد) و جز آنرا نیز بخواهد، و (در نتیجه) نعمت خدا در چشم او کوچك و خوار گردد، و از هیچ چیز سیر نشود، و چون نعمت فراوان شود مسلمان از این راه بخطر افتد، (و این خطر) بخاطر آن حقوقی (است) که بر او واجب می شود، و بخاطر آن چیزی است که بیم آن رود بواسطه این حقوق در فتنه و آزمایش افتد (و در أداء آنها کوتاهی کند)، بگو بدانم اگر من سخنی به تو بگویم، آیا به آن اعتماد می کنی؟ عرض کردم : فدایت شوم ، اگر به سخن شما اعتماد نکنم، به [سخن] چه کسی اعتماد کنم؟! . . . حضرت فرمود : پس ، به خدا بیشتر اعتماد داشته باش ؛ زیرا خداوند به تو [به اجابت] وعده داده است . مگر نه این که خدای تبارك و تعالی می فرماید : «هرگاه بندگانم درباره من از تو پرسند ، بگو که من نزدیکم و به ندای کسی که مرا بخواند پاسخ می دهم. پس ، باید به ندای من پاسخ دهند و به من ایمان آورند تا راه راست یابند»

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۱۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۷۱۱- ۲- (۵) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ بَيْنَ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُما (٦) وَ بَيْنَ أَخْذِ فِرْعَوْنَ أَرْبَعِينَ عَاماً.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام)- فاصله ی زمانی میان این سخن پروردگار متعال قَدْ أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا و گرفتارشدن فرعون، چهل سال فاصله بود.

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۱۲ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۷۱۲- ۳- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَیَدْعُو فَیُؤَخَّرُ إِجَابَتُهُ إِلَی یَوْمِ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السّلام) فرمود: مؤمن دعا می کند و خداوند اجابت آن را تا روز جمعه عقب می اندازد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۱۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۷۱۳- ٤- (۸) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ سُلَیْمَانَ صَاحِبِ السَّابِرِیِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع یُسْتَجَابُ لِلرَّجُلِ الدُّعَاءُ ثُمَّ یُؤَخَّرُ قَالَ نَعَمْ عِشْرِینَ سَنَةً.

۱- البقرة ۲- ۱۸٦.

۲- الزمر ۳۹- ۵۳.

۳- البقرة ۲- ۲٦۸.

٤- قرب الإسناد- ۱۷۱ و لیس فیه (أحمد بن محمّد بن عیسی).

۵- الکافی ۲- ٤۸۹- ۵.

٦- یونس ۱۰- ۸۹.

۷- الکافی ۲- ٤۸۹- ٦.

۸- الکافی ۲- ٤۸۹- ٤.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۱) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ وَ عَلَى أَنَّ الْقُنُوطَ مِنَ الْكَبَائِرِ (۲).

******

ترجمه:

۲۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِلْحَاحِ فِی الدُّعَاءِ

اشارة

(۳) ۲۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِلْحَاحِ فِی الدُّعَاءِ

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۱٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۱٤- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ الْهَجَرِیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ وَ اللَّهِ لَا يُلِحُّ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ عَلَى اللَّهِ فِی حَاجَتِهِ إِلَّا قَضَاهَا لَهُ.

******

ترجمه:

امام باقر عليه السلام : به خدا سوگند هيچ بنده مؤمنى در حاجت خود به درگاه خداوند عز و جل اصرار نورزد، مگر آن كه حاجتش را بر آورد .

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۱۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۷۱۵- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ حَسَّانَ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ كَرِهَ إِلْحَاحَ النَّاسِ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ فِی الْمَسْأَلَةِ وَ أَحَبَّ ذَلِكَ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُحِبُّ أَنْ يُسْأَلَ وَ يُطْلَبَ مَا عِنْدَهُ.

******

ترجمه:

روایت از امام_صادق (صلوات الله علیه) است:خدا، پافشاری مردم در خواهششان از یکدیگر را خوش نمی دارد.ولی برای خودش دوست دارد همانا خداوند دوست دارد از او سوال شده و از آنچه نزد اوست درخواست شود

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۱۶ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۷۱۶- ۳- (۶) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حُسَيْنٍ الْأَحْمَسِیِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا وَ اللَّهِ لَا يُلِحُّ عَبْدٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا اسْتَجَابَ لَهُ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام : به خدا سوگند هیچ بنده مؤمنی در حاجت خود به درگاه خداوند عز و جل اصرار نورزد، مگر آن که حاجتش را بر آورد .

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۱۷ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۷۱۷- ٤- (۷) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ

١- تقدم فی الحدیث ٣ من الباب ١٧ من هذه الأبواب.

٢- یأتی فی الحدیث ٦ من الباب ٢١ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٢٠ و فیه ١٢ حدیثا.

٤- الکافی ٢- ٤٧٥- ٣.

٥- الکافی ٢- ٤٧٥- ٤.

٦- الکافی ٢- ٤٧٥- ٥.

٧- الکافی ٢- ٤٧٥- ٦.

رَسُولُ اللَّهِ ص رَحِمَ اللَّهُ عَبْداً طَلَبَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حَاجَةً فَأَلَحَّ فِی الدُّعَاءِ اسْتُجِیبَ لَهُ أَوْ لَمْ یُسْتَجَبْ وَ تَلَا هَذِهِ الآیَةَ وَ أَدْعُوا رَبِّی عَسی أَلَّا أَکُونَ بِدُعاءِ رَبِّی شَقِیًّا (١).

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: رسول خدا (صلّی الله علیه و آله) فرمود: خدا رحمت کند بنده ای را که از خدای عز و جل حاجتی بخواهد و در دعای در بارهٔ آن پافشاری و اصرار کند، خواه اجابت شود و خواه اجابت نشود، و این آیه را تلاوت فرمود (که ابراهیم علیه السلام فرماید:) «و دعا کنم بدرگاه پروردگار خود شاید بوسیلهٔ دعای پروردگارم تیره بخت نباشم»(سورهٔ مریم آیه ٤٨).

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧١٨ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۸۷۱۸- ٥- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ دَاوُدَ الْحَذَّاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَغِيرٍ عَنْ جَدِّهِ شُعَيْبٍ عَنْ مُفَضَّلٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَوْ لَا إِلْحَاحُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى اللَّهِ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ لَنَقَلَهُمْ مِنَ الْحَالِ الَّتِي هُمْ فِيهَا إِلَى (مَا هُوَ) (۳) أَضْيَقُ مِنْهَا.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْحَذَّاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَغِيرٍ نَحْوَهُ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق(علیه السّلام)فرمود: اگر اصرار و مطالبهٔ پیوستهٔ مؤمنان نبود به درگاه خدا برای طلب روزی،از این حال فقر هم که دارند،خدا آنها را به وضع بدتری منتقل می کرد.

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۱۹ - رقم الحديث الباب: ٦]

۸۷۱۹- ٦- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَبَلَ بَعْضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْإِيمَانِ فَلَا يَرْتَدُّونَ أَبَداً وَ مِنْهُمْ مَنْ أُعِيرَ الْإِيمَانَ عَارِيَّةً فَإِذَا هُوَ دَعَا وَ أَلَحَّ فِي الدُّعَاءِ مَاتَ عَلَى الْإِيمَانِ.

******

ترجمه:

خداوند بعضی از مومنین را برسرشت ایمان آفرید (بنابر این)هرگز مرتد نمی شوند ولی بعضی ایمانشان عاریه وقرضی است (حالا) اینهان اگر برای استواری ایمان خود دعا کنند و در دعا اصرار ورزند، با ایمان می میرند.

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۲۰ - رقم الحديث الباب: ۷]

۸۷۲۰- ۷- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی عَنْ رُزَيْقٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: عَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ وَ الْإِلْحَاحِ عَلَى اللَّهِ فِی السَّاعَةِ الَّتِی لَا يُخَيِّبُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهَا بَرّاً وَ لَا فَاجِراً قُلْتُ وَ أَیُّ سَاعَةٍ هِیَ قَالَ هِیَ السَّاعَةُ الَّتِی دَعَا فِيهَا أَيُّوبُ- وَ شَكَا إِلَى اللَّهِ بَلِيَّتَهُ فَكَشَفَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَ دَعَا فِيهَا يَعْقُوبُ- فَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ يُوسُفَ وَ كَشَفَ اللَّهُ كُرْبَتَهُ وَ دَعَا فِيهَا

۱- مريم ۱۹- ٤٨.

۲- الكافی ۲- ٢٦١- ۵.

۳- فی المصدر- حال.

٤- الكافی ۲- ٢٦٤- ١٦.

۵- الكافی ۲- ٤١٩- ۵.

٦- أمالی الطوسیّ ۲- ۳۱۰.

مُحَمَّدٌ ص- فَكَشَفَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ كُرْبَتَهُ وَ مَكَّنَهُ مِنْ أَكْتَافِ الْمُشْرِكِينَ بَعْدَ الْيَأْسِ أَنَا ضَامِنٌ أَنْ لَا يُخَيِّبَ اللَّهُ فِی ذَلِكَ الْوَقْتِ بَرّاً وَ لَا فَاجِراً الْبَرُّ يُسْتَجَابُ لَهُ فِی نَفْسِهِ وَ غَيْرِهِ وَ الْفَاجِرُ يُسْتَجَابُ لَهُ فِی غَيْرِهِ وَ يَصْرِفُ اللَّهُ إِجَابَتَهُ إِلَى وَلِیٍّ مِنْ أَوْلِيَائِهِ فَاغْتَنِمُوا الدُّعَاءَ فِی ذَلِكَ الْوَقْتِ.

******

ترجمه:

رزيق از حضرت صادق عليه السلام نقل می كند كه فرمودند :سفارش به شما به دعا وپافشاری كردن در زمانی كه خداوند در آن كسی را ناامید برنمی گرداند چه نيكو كار باشد يا فاجر عرض كردم

چه زمانیست فرمودند : ساعتی که حضرت ایوب دعا کرده از وجود مشکلش به خداوند شکایت کرد وخداوند هم مشکل او را حل کرد .همان ساعتی که حضرت یعقوب دعا کرد وخداوند یوسف را به او برگرداند وگرفتاری او را بطرف نمود .ساعتی که حضرت محمد صلی الله علیه و آله در آن دعا کرد وخداوند مشکل را حل کرد و ایشان را بر مشرکین مسلط کرد بعد از آنکه مایوس بودند (تسلط برآنها)

.(حضرت در ادامه فرمودند :)من ضمانت میکنم که در این وقت خداوند نیکو کار یا فاجر را نا امید نکند . شخص نیکو کار هم برای خودش و برای دیگران و شخص فاجر فقط نسبت به دیگر(برای)دیگران وخداوند دعای او را برای یکی از دوستانش اجابت میکند پس غنیمت بدانید دعا کردن درآن وقت .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸۷۲۱- ۸- (۱) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَلْ حَاجَتَکَ وَ أَلِحَّ فِی الطَّلَبِ فَإِنَّ اللَّهَ یُحِبُّ إِلْحَاحَ الْمُلِحِّینَ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِینَ.

******

ترجمه:

امام جعفرصادق(ع):حاجت خود را از خدا بخواه و بر آن پافشاری کن. خداوند بندگان مؤمن خود را که در خواسته هایشان اصرار و پافشاری می کنند دوست می دارد

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۷۲۲- ۹- (۲) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یُحِبُّ السَّائِلَ اللَّحُوحَ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلّی الله علیه و آله فرمودند: به درستی که خدا سائل اصرار کننده(در دعا) را دوست می دارد.[١٤]

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٢٣ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

٨٧٢٣- ١٠- (٣) قَالَ وَ قَالَ ع رَحِمَ اللَّهُ عَبْداً طَلَبَ مِنَ اللَّهِ حَاجَةً فَأَلَحَّ فِی الدُّعَاءِ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا رحمت کند بنده ای را که از خداوند عز و جل حاجتی بخواهد و در دعا [برای آن حاجت]پافشاری کند

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٢٤ - رقم الحدیث الباب: ١١]

٨٧٢٤- ١١- (٤) قَالَ وَ فِی التَّوْرَاةِ أَنَّ اللَّهَ یَقُولُ یَا مُوسَی- مَنْ رَجَانِی (٥) أَلَحَّ فِی مَسْأَلَتِی.

******

ترجمه:

در توراه خداوند به حضرت موسی فرمود : ای موسی هرکس به من امید وار است در دعا کردن پافشاری می کند .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٢٥ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

۸۷۲۵- ۱۲- (٦) قَالَ وَ فِی زَبُورِ دَاوُدَ یَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ یَا ابْنَ آدَمَ تَسْأَلُنِی وَ أَمْنَعُکَ لِعِلْمِی بِمَا یَنْفَعُکَ ثُمَّ تُلِحُّ عَلَیَّ بِالْمَسْأَلَةِ فَأُعْطِیکَ مَا سَأَلْتَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷).

******

ترجمه:

در زبور داوود : درخواست می کنی و من هم به تو نمی دهم، (چرا؟) چون می دانم چه چیزی به نفعت و چه چیزی به ضررتو است،سپس اصرار و پافشاری میکنی و من هم حاجت تو را می دهم .

ص: ٦٠

۱- قرب الإسناد- ٥.

۲- عدّة الداعی- ۱۸۹.

۳- عدّة الداعی- ۱۸۸.

٤- عدّة الداعی- ۱۸۹.

٥- فی المصدر- رجا معروفی.

٦- عدّة الداعی- ۱۹۸.

۷- یأتی فی الباب ۲۱ و فی الأحادیث ٤ و ۷ و ۱۰ و ۲۲ من الباب ۳۳ من هذه الأبواب، تقدم فی الباب ۲، و فی الحدیث ۷ من الباب ۸، و فی الباب ۱۷ و ۱۹ من هذه الأبواب.

۲۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُعَاوَدَةِ الدُّعَاءِ وَ کَثْرَةِ تَکْرَارِهِ عِنْدَ تَأَخُّرِ الْإِجَابَةِ بَلْ مَعَهَا أَیْضاً

اشارة

(۱) ۲۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُعَاوَدَةِ الدُّعَاءِ وَ كَثْرَةِ تَكْرَارِهِ عِنْدَ تَأَخُّرِ الْإِجَابَةِ بَلْ مَعَهَا أَيْضاً

باب استحباب اصرار و پافشاری کردن در دعا وقتی اجابت آن به تاخیر بیفتد بلکه حتی اگر اجابت هم شده

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۲۶ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۲۶- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ أَبَا جَعْفَرٍ ع كَانَ يَقُولُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ حَاجَةً فَيُؤَخِّرُ عَنْهُ تَعْجِيلَ إِجَابَتِهِ حُبّاً لِصَوْتِهِ وَ اسْتِمَاعِ نَحِيبِهِ ثُمَّ قَالَ وَ اللَّهِ مَا أَخَّرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ مَا يَطْلُبُونَ مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا خَيْرٌ لَهُمْ عَمَّا عَجَّلَ لَهُمْ مِنْهَا وَ أَيُّ شَيْ ءٍ الدُّنْيَا إِنَّ أَبَا جَعْفَرٍ ع كَانَ يَقُولُ يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ دُعَاؤُهُ فِي الرَّخَاءِ نَحْواً مِنْ دُعَائِهِ فِي الشِّدَّةِ لَيْسَ إِذَا أُعْطِيَ فَتَرَ فَلَا تَمَلَّ الدُّعَاءَ فَإِنَّهُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِمَكَانٍ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام می فرمود: هر آینه مؤمن حاجتی از خدا بخواهد و اجابت آن تأخیر افتد برای محبوبیت آوازش (نزد خداوند) و شنیدن صدای گریه اش، سپس فرمود: بخدا سوگند آنچه خدای عزوجل برای مؤمنین از آن چیزهایی که می‌خواهند تأخیر اندازد، بهتر است برای ایشان از آنچه زود به آنها عطا فرماید، و دنیا چیست؟، امام باقر علیه السلام می فرمود: سزاوار است برای مؤمن که دعایش در حال آسایش همانند دعای او در حال سختی باشد، و چون به او داده شد (آنچه درخواست کرده از دعا) سست نشود. پس تو از دعا خسته مشو زیرا که دعا نزد خدای عزوجل منزلتی دارد

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۲۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۷۲۷- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مَنْصُورٍ الصَّيْقَلِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع رُبَّمَا دَعَا الرَّجُلُ بِالدُّعَاءِ فَاسْتُجِيبَ لَهُ ثُمَّ أُخِّرَ ذَلِكَ إِلَى حِينٍ قَالَ فَقَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَ لِمَ ذَاكَ لِيَزْدَادَ مِنَ الدُّعَاءِ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم: آیا می شود فردی دعا کند، اجابت هم بشود اما تا مدتی به تاخیر بیفتد؟ فرمود: بله، گفتم: چرا؟ آیا برای این است که بیشتر دعا کند؟ فرمود: بله.

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۲۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۷۲۸- ۳- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ أَبِی هِلَالٍ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ حَدِيدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٦١

۱- الباب ۲۱ و فيه ۷ أحاديث.

۲- الكافی ۲- ٤٨٨- ۱، أورد صدره و ذيله فی الحديث ۱ من الباب ۱۹، و أورد قطعة من صدره فی الحديث ۱ من الباب ۳۲ من هذه الأبواب.

۳- قرب الإسناد- ۱۷۱ و ليس فيه (أحمد بن محمّد بن عيسى).

٤- الكافی ۲- ٤٨٩- ۲.

٥- الكافی ۲- ٤٨٩- ۳.

قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَدْعُو فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِلْمَلَكَيْنِ قَدِ اسْتَجَبْتُ لَهُ وَ لَكِنِ احْبِسُوهُ بِحَاجَتِهِ فَإِنِّی أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَهُ وَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَدْعُو فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی عَجِّلُوا لَهُ حَاجَتَهُ فَإِنِّی أُبْغِضُ صَوْتَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : به راستی عبد دعا می کند، پس خدای عزّوجلّ به دو فرشته می فرماید: من دعایش را مستجاب کردم، ولی حاجتش را نگاهدارید تا دعا را ادامه دهد زیرا من دوست دارم صدایش را بشنوم، و عبدی دعا می کند خدای تبارک و تعالی می فرماید شتابانه حاجتش را برآورده کنید، زیرا من از صدایش نفرت دارم.»

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۲۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۷۲۹- ٤- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ (۲) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الْعَبْدَ الْوَلِيَّ لِلَّهِ يَدْعُو اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِی الْأَمْرِ يَنُوبُهُ فَيُقَالُ لِلْمَلَکِ الْمُوَکَّلِ بِهِ اقْضِ لِعَبْدِی حَاجَتَهُ وَ لَا تُعَجِّلْهَا فَإِنِّی أَشْتَهِی أَنْ أَسْمَعَ نِدَاءَهُ وَ صَوْتَهُ وَ إِنَّ الْعَبْدَ الْعَدُوَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَيَدْعُو اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِی الْأَمْرِ يَنُوبُهُ فَيُقَالُ لِلْمَلَکِ الْمُوَکَّلِ بِهِ اقْضِ حَاجَتَهُ وَ عَجِّلْهَا فَإِنِّی أَکْرَهُ أَنْ أَسْمَعَ نِدَاءَهُ وَ صَوْتَهُ قَالَ فَيَقُولُ النَّاسُ مَا أُعْطِیَ هَذَا إِلَّا لِکَرَامَتِهِ وَ لَا مُنِعَ هَذَا إِلَّا لِهَوَانِهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: بنده ای که دوست خداست، در بلا و مصیبت دعا می کند و خداوند متعال به فرشته ای که مامور آن کار است می گوید: حاجت بنده ام را بده اما عجله نکن، چون من خوش دارم صدایش را بشنوم، اما یک وقت بنده ای که دشمن خداست در مصیبت دعا می

کند، در اینجا ذات اقدس الهی به آن فرشته مامور می گوید: با عجله حاجت این بنده ام را بر آور، چون من خوش ندارم صدایش را بشنوم. آنگاه حضرت فرمود: اما مردم می گویند: این که حاجتش داده شد، حتماً صاحب کرامت بود و آنکه حاجتش داده نشد، فرد پست و خواری بوده است.

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۳۰ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸۷۳۰- ۵- (۳) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَدْعُو اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِی حَاجَتِهِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَخِّرُوا إِجَابَتَهُ شَوْقاً إِلَی صَوْتِهِ وَ دُعَائِهِ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَبْدِی دَعَوْتَنِی فَأَخَّرْتُ إِجَابَتَکَ وَ ثَوَابُکَ كَذَا وَ كَذَا وَ دَعَوْتَنِی فِی كَذَا وَ كَذَا فَأَخَّرْتُ إِجَابَتَکَ وَ ثَوَابُکَ كَذَا وَ كَذَا قَالَ فَيَتَمَنَّی الْمُؤْمِنُ أَنَّهُ لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةٌ فِی الدُّنْيَا مِمَّا يَرَی مِنْ حُسْنِ الثَّوَابِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: مومن، خداوند عزیز و جلیل را برای حاجتش می خواند و او در جواب می گوید: اجابتش را به تاخیر بیندازید؛ چون من مشتاق صدا و دعای اویم و آنگاه که قیامت بر پا شد می گوید: بنده من! مرا خواندی اما من اجابتت را به تاخیر انداختم، ثواب تو چنین و چنان است و نیز در فلان کار هم مرا خواندی و آنجا هم اجابت تو را به تاخیر انداختم، ثواب تو چنین و چنان است. آنگاه حضرت فرمود: در اینجا مومن به خاطر دیدن پاداشهای عظیم الهی، آرزو می کند که ای کاش! در دنیا خدا هیچ یک از دعاهایش را مستجاب نمی کرد.

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۳۱ - رقم الحديث الباب: ٦]

۸۷۳۱- ٦- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ عَنْ أَبِيهِ عِمْرَانَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ٦٢

---

v -١

٢- كذا فی المصدر، و قد كتب المصنّف فی هامش الأصل (ابن أبی عمير) عن نسخة بدل (عبد اللّه بن المغيرة).

٣- الكافی ٢- ٤٩٠- ٩.

٤- أمالی الصدوق- ٢٤٥- ١١.

جَعْفَرٍ التَّمِيمِيِّ عَنِ الصَّادِقِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِإِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ ع- إِنَّ لِي دَعْوَةً مُنْذُ (ثَلَاثِ سِنِينَ) (١) مَا أُجِبْتُ فِيهَا بِشَيْ ءٍ فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْداً احْتَبَسَ دَعْوَتَهُ لِيُنَاجِيَهُ وَ يَسْأَلَهُ وَ يَطْلُبَ إِلَيْهِ وَ إِذَا أَبْغَضَ عَبْداً عَجَّلَ دَعْوَتَهُ (وَ أَلْقَى) (٢) فِي قَلْبِهِ الْيَأْسَ مِنْهَا.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام فرمودند: شخصی به حضرت ابراهيم عليه السلام گفت من مدت سی سال است برای يک حاجت دعا ميكنم ولی هنوز اجابت نشده حضرت ابراهيم گفت : خداوند وقتی كسی را دوست داشته باشد دعای او را حبس ميكند تا او باز هم مناجات ودعا ودرخواست كند .وزمانيكه كسی را مورد غضب خدا باشد فورا حاجت او را می دهدولی حالت نا اميدی را در دل او قرار ميدهد

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۳۲ - رقم الحديث الباب: ۷]

۸۷۳۲- ۷- (۳) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ الْعَبْدَ لَيَدْعُو اللَّهَ وَ هُوَ يُحِبُّهُ فَيَقُولُ لِجَبْرَئِيلَ- اقْضِ لِعَبْدِی هَذَا حَاجَتَهُ وَ أَخِّرْهَا فَإِنِّی أُحِبُّ أَنْ لَا أَزَالَ أَسْمَعُ صَوْتَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند : (بنده ای خدا را می خواند درحالی که خدا او را دوست دارد و می فرماید: «ای جبرئیل (علیه السلام)حاجت این بنده ام را با تأخیر برآورده گردان. زیرا من دوست دارم همیشه صدای او را بشنوم».

۲۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ سِرّاً وَ خُفْيَةً وَ اخْتِيَارِهِ عَلَى الدُّعَاءِ عَلَانِيَةً

اشارة

(٥) ۲۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ سِرّاً وَ خُفْيَةً وَ اخْتِيَارِهِ عَلَى الدُّعَاءِ عَلَانِيَةً

باب استحباب دعا در حالت پنهانی وترجیح آن بر دعای علنی (درملاء عام)

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۳۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۳۳- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِی هَمَّامٍ إِسْمَاعِيلَ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: دَعْوَةُ الْعَبْدِ سِرّاً دَعْوَةً وَاحِدَةً تَعْدِلُ سَبْعِينَ دَعْوَةً عَلَانِيَةً.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

از امام رضا-علیه السّلام-روایت کرده است که فرمود: «یك دعای مخفی بنده،برابر است با هفتاد دعای علنی».

ص: ٦٣

۱- فی المصدر- ثلاثین سنة.

۲- و فیه- أو القی.

۳- عدّة الداعی- ۲۵.

٤- تقدم فی الباب ۲ و الحدیث ۷ من الباب ۸ و الباب ۲۰ من هذه الأبواب، و یأتی ما یدلّ علیه فی الباب ٤٤ من أبواب الجمعة.

۵- الباب ۲۲ و فیه حدیثان.

٦- الکافی ۲- ٤٧٦- ۱.

۷- ثواب الأعمال- ۱۹۳.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۷۳٤- ۲- (۱) قَالَ الْکُلَیْنِیُّ وَ فِی رِوَایَةٍ أُخْرَی دَعْوَةٌ تُخْفِیهَا أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ سَبْعِینَ دَعْوَةً تُظْهِرُهَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی مُقَدِّمَةِ الْعِبَادَاتِ (۲).

******

ترجمه:

مرحوم کلینی در روایت دیگری گفته اند : یک دعای مخفیانه از هفتاد دعای علنی بهتر است

۲۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ هُبُوبِ الرِّيَاحِ وَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ نُزُولِ الْمَطَرِ وَ قَتْلِ الشَّهِيدِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَ الْأَذَانِ وَ ظُهُورِ الآيَاتِ وَ عَقِيبَ الصَّلَوَاتِ

اشارة

(۳) ۲۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ هُبُوبِ الرِّيَاحِ وَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ نُزُولِ الْمَطَرِ وَ قَتْلِ الشَّهِيدِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَ الْأَذَانِ وَ ظُهُورِ الآيَاتِ وَ عَقِيبَ الصَّلَوَاتِ

باب استحباب دعا در این اوقات وزشباد-وقت ظهر-نزول باران-کشته شدن شهید-وقت تلاوت قرآن و اذان - هنگام بروز هر آیه و بعد از صلوات

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۳۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۳۵- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبِلَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع اطْلُبُوا الدُّعَاءَ فِي أَرْبَعِ سَاعَاتٍ عِنْدَ هُبُوبِ الرِّيَاحِ وَ زَوَالِ الْأَفْيَاءِ وَ نُزُولِ الْقَطْرِ وَ أَوَّلِ قَطْرَةٍ مِنْ دَمِ الْقَتِيلِ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ تُفَتَّحُ عِنْدَ هَذِهِ الْأَشْيَاءِ.

******

ترجمه:

زید شحّام از امام صادق- علیه السّلام- روایت کرده است که حضرت فرمود:«در چهار وقت به دنبال دعا باشید: وزش باد، زوال سایه ها (که همان ظهر شرعی است)، نزول باران و اولین قطره از خون مؤمن، چون در این اوقات،درهای آسمان گشوده خواهد شد».

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٣٦ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٨٧٣٦- ٢- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع اغْتَنِمُوا الدُّعَاءَ عِنْدَ أَرْبَعٍ عِنْدَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ- وَ عِنْدَ الْأَذَانِ وَ عِنْدَ نُزُولِ الْغَيْثِ وَ عِنْدَ الْتِقَاءِ الصَّفَّيْنِ لِلشَّهَادَةِ.

******

ترجمه:

حضرت أمیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند:دعا کردن را در چهار وقت غنیمت بشمارید:

هنگام قرائت قرآن، گفتن اذان، نزول باران و زمان تلاقی صفّین(صف مومنان و کفار) برای شهادت.»

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٣٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٨٧٣٧- ٣- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: كَانَ أَبِي إِذَا كَانَتْ لَهُ

١- الکافی ٢- ٤٧٦- ١.

٢- تقدم فی الباب ١٧ من أبواب مقدّمة العبادات.

٣- الباب ٢٣ و فيه ١٠ أحاديث.

٤- الكافى ٢- ٤٧٦- ١.

٥- الكافى ٢- ٤٧٧- ٣.

٦- الكافى ٢- ٤٧٧- ٤.

إِلَى اللَّهِ حَاجَةٌ طَلَبَهَا فِي هَذِهِ السَّاعَةِ يَعْنِي زَوَالَ الشَّمْسِ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام فرمودند: هرگاه پدرم حاجتی داشتند آنرا دراین زمان از خدا وند درخواستند یعنی وقت ظهر

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٣٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٧٣٨- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ يَرْفَعُهُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ مِائَةَ آيَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ- مِنْ أَيِّ الْقُرْآنِ شَاءَ ثُمَّ قَالَ يَا اللَّهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَلَوْ دَعَا عَلَى الصَّخْرَةِ لَقَلَعَهَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین(علیه السلام):هر کس صد آیه از هر جای قرآن بخواند سپس هفت مرتبه بگوید «یا الله» (و حاجت خود را بخواهد) (اثر اجابت) آن چنان است که اگر دعا بر صخره سخت بخواند به یاری خدا آن را از جای برمی کند.

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۳۹ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸۷۳۹- ۵- (۲) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: وَ عِنْدَ الْأَذَانِ وَ عِنْدَ نُزُولِ الْغَيْثِ وَ عِنْدَ الْتِقَاءِ الصَّفَّيْنِ لِلشَّهَادَةِ وَ عِنْدَ دَعْوَةِ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا لَيْسَ لَهَا حِجَابٌ دُونَ الْعَرْشِ.

وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ السَّكُونِيِّ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

دعا کردن را در پنج زمان غنیمت بشمارید: هنگام قرائت قرآن، و هنگام اذان، و هنگام نزول باران، و هنگام برخورد دو گروه برای شهادت (جهاد)، و هنگام دعا کردن مظلوم؛ همانا در این زمانها هیچ مانعی نمی تواند مانع از رسیدن دعا به عرش خداوند شود (و موجب عدم اجابت آن گردد).

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۴۰ - رقم الحديث الباب: ٦]

۸۷۴۰- ٦- (٤) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع فِيمَا عَلَّمَ أَصْحَابَهُ تُفَتَّحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ فِی خَمْسَةِ مَوَاقِيتَ عِنْدَ نُزُولِ الْغَيْثِ وَ عِنْدَ الزَّحْفِ وَ عِنْدَ الْأَذَانِ وَ عِنْدَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ- وَ مَعَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ عِنْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ.

******

ترجمه:

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: درهای آسمان در پنج وقت برای شما باز می شود: هنگام نزول باران، و هنگام جهاد، و هنگام اذان، و در وقت خواندن قرآن، و به هنگام ظهر و سپیده دم،

١- ثواب الأعمال- ١٣٠.

٢- أمالی الصدوق- ٩٧- ٧.

٣- أمالی الصدوق- ٢١٨- ٣.

٤- الخصال- ٣٠٢- ٧٩.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٤١ - رقم الحدیث الباب: ٧]

٨٧٤١- ٧- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَاعَاتُ اللَّيْلِ اثْنَتَا عَشْرَةَ سَاعَةً وَ سَاعَاتُ النَّهَارِ اثْنَتَا عَشْرَةَ سَاعَةً وَ أَفْضَلُ سَاعَاتِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ أَوْقَاتُ الصَّلَاةِ ثُمَّ قَالَ ع إِنَّهُ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَ هَبَّتِ الرِّيَاحُ وَ نَظَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى خَلْقِهِ وَ إِنِّي لَأُحِبُّ أَنْ يَصْعَدَ لِي عِنْدَ ذَلِكَ إِلَى السَّمَاءِ عَمَلٌ صَالِحٌ ثُمَّ قَالَ عَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ فِي أَدْبَارِ الصَّلَوَاتِ فَإِنَّهُ مُسْتَجَابٌ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: ساعتهای شب، دوازده ساعت و ساعتهای روز، دوازده ساعت است. (منظور از ساعات شبانه روز در اعتدال ربیعی در منطقه استواست که شهر مدینه هم نزدیك به آن است) و بهترین ساعات شب و روز اوقات نماز است.

سپس فرمود: هنگامی که آفتاب غروب کند، درهای آسمان باز می شود و بادها می وزد و خداوند به آفریدگان خود نگاه می کند .

من دوست دارم عمل صالح در این زمان به آسمان بالا برود، سپس فرمود: بعد از نمازها دعا کنید که مستجاب می شود .

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٤٢ - رقم الحديث الباب: ٨]

٨٧٤٢- ٨- (٢) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِي عُدَّةِ الدَّاعِي عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَ أَبْوَابُ الْجِنَانِ وَ قُضِيَتِ الْحَوَائِجُ الْعِظَامُ فَقُلْتُ مِنْ أَيِّ وَقْتٍ قَالَ مِقْدَارَ مَا يُصَلِّي الرَّجُلُ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ مُتَرَسِّلًا.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هنگام اذان ظهر، درهای آسمان و بهشت باز شده، حوائج بزرگ روا می گردد». راوی می پرسد:«به چه مقدار؟» فرمودند: «به مقداری که مرد بتواند سر فرصت، چهار رکعت نماز بخواند».

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٤٣ - رقم الحديث الباب: ٩]

٨٧٤٣- ٩- (٣) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْفَحَّامِ عَنِ الْمَنْصُورِيِّ عَنْ عَمِّ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَادِي عَنْ آبَائِهِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: ثَلَاثَةُ أَوْقَاتٍ لَا

يُحْجَبُ فِيهَا الدُّعَاءُ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى فِی أَثَرِ الْمَكْتُوبَةِ وَ عِنْدَ نُزُولِ الْقَطْرِ وَ ظُهُورِ آيَةٍ مُعْجِزَةٍ لِلَّهِ فِی أَرْضِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : در سه زمان دعا از خداوند پوشیده نمی ماند : بعد از ادای فریضه ، هنگام بارش باران، و هنگام پدیدار شدن نشانه ای از اعجاز خدا در زمین.

[رقم الحديث الكلی: ٨٧٤٤ - رقم الحديث الباب: ١٠]

٨٧٤٤- ١٠- (٤) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَدَّى لِلَّهِ مَكْتُوبَةً فَلَهُ فِی أَثَرِهَا دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ.

ص: ٦٦

١- الخصال- ٤٨٨- ٦٥.

٢- عدّة الداعی- ٤٦.

٣- أمالی الطوسیّ ١- ٢٨٧.

٤- أمالی الطوسیّ ١- ٢٩٥، و أورده فی الحديثين ٩ و ١٠ من الباب ١ من أبواب التعقيب.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ فِی التَّعْقِيبِ (١) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

امام صادق از رسول اکرم صلی الله علیه وآله نقل میکنند :هر کس نماز واجبی را به جا آورد، در پی او دعای مستجابی دارد.

٢٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بَعْدَ تَقْدِيمِ الصَّدَقَةِ وَ شَمِّ الطِّيبِ وَ الرَّوَاحِ إِلَى الْمَسْجِدِ

اشارة

(٣) ٢٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بَعْدَ تَقْدِيمِ الصَّدَقَةِ وَ شَمِّ الطِّيبِ وَ الرَّوَاحِ إِلَى الْمَسْجِدِ

باب استحباب دعا بعد از صدقه وبوکردن بوی خوش درحال رفت وآمد کردن به مسجد

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٤٥ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٧٤٥- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ [أَبِي] (٥) إِذَا طَلَبَ الْحَاجَةَ طَلَبَهَا عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ فَإِذَا أَرَادَ ذَلِكَ قَدَّمَ شَيْئاً فَتَصَدَّقَ بِهِ وَ شَمَّ شَيْئاً مِنْ طِيبٍ وَ رَاحَ إِلَى الْمَسْجِدِ وَ دَعَا فِي حَاجَتِهِ بِمَا شَاءَ اللَّهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦).

******

ترجمه:

راه و روش پدرم بدین سان بود: هر زمان که حاجتی داشت، آن را در موقع زوال خورشید - ظهر شرعی - طلب می کرد، به این گونه که نخست، چیزی را صدقه می داد و عطر استعمال می کرد و راهی مسجد می شد و در آنجا دعا می کرد و از خداوند بر آورده شدن آن را درخواست می کرد».

٢٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِي السَّحَرِ وَ فِي الْوَتْرِ وَ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ

اشارة

(٧) ٢٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِی السَّحَرِ وَ فِی الْوَتْرِ وَ مَا بَیْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَی طُلُوعِ الشَّمْسِ

باب استحباب دعا درسحر ودرنمازوتر وبین الطلوعین

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٤٦ - رقم الحدیث الباب: ١]

٨٧٤٦- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ (٩) عَنْ عَلِیٍ

ص: ٦٧

١- تقدم فی الباب ١ من أبواب التعقیب.

٢- یأتی فی الباب ٢٥ من هذه الأبواب، و فی الحدیثین ١٣ و ١٩ من الباب ٨، و فی الباب ٣٠ من أبواب صلاة الجمعة.

٣- الباب ٢٤ فیه حدیث واحد.

٤- الکافی ٢- ٤٧٧- ٧.

٥- أثبتناه من المصدر.

٦- تقدم فی الباب ٢٣ من أبواب المساجد.

٧- الباب ٢٥ و فیه ٤ أحادیث.

٨- الخصال- ٦١٥.

٩- یأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ر).

ع فِی حَدِیثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: مَنْ کَانَ لَهُ إِلَی رَبِّهِ حَاجَةٌ فَلْیَطْلُبْهَا فِی ثَلَاثِ سَاعَاتٍ سَاعَةٍ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ- وَ سَاعَةٍ تَزُولُ الشَّمْسُ وَ حِینَ تَهُبُّ الرِّیَاحُ وَ تُفَتَّحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَ تَنْزِلُ الرَّحْمَةُ وَ یَصُوتُ الطَّیْرُ وَ سَاعَةٍ فِی آخِرِ اللَّیْلِ عِنْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَإِنَّ مَلَکَیْنِ یُنَادِیَانِ هَلْ مِنْ تَائِبٍ یُتَابُ عَلَیْهِ هَلْ مِنْ

سَائِلٍ يُعْطَى هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَيُغْفَرَ لَهُ هَلْ مِنْ طَالِبِ حَاجَةٍ فَتُقْضَى لَهُ فَأَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَ اطْلُبُوا الرِّزْقَ فِيمَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ فَإِنَّهُ أَسْرَعُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ مِنَ الضَّرْبِ فِي الْأَرْضِ وَ هِيَ السَّاعَةُ الَّتِي يُقَسِّمُ اللَّهُ فِيهَا الرِّزْقَ بَيْنَ عِبَادِهِ تَوَكَّلُوا عَلَى اللَّهِ عِنْدَ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ إِذَا صَلَّيْتُمُوهَا فَفِيهَا تُعْطَوُا الرَّغَائِبَ.

******

ترجمه:

هرکس حاجتی از خدا می خواهد آن حاجت را در سه موقع از خدا بخواهد؛ ساعتی است در روز جمعه و ساعتی که خورشید از دایره ی نصف النهار پایین می رود [هنگام ظهر]، موقعی که باد می وزد درهای آسمان باز می شود و رحمت نازل می گردد و پرندگان به صدا در می آیند و ساعتی در آخر شب هنگام طلوع فجر دو فرشته فریاد می زنند: «آیا توبه کننده ای هست که توبه کند و توبه اش پذیرفته شود؟ آیا درخواست کننده ای هست که به او عنایت شود؟ آیا استغفارکننده ای هست که مورد مغفرت قرار گیرد؟ آیا حاجتمندی هست که حاجتش روا شود»؟ نداکننده ی خدا را جواب دهید.در این ساعت طلب رزق و روزی کنید که اثرش از سفر برای تجارت بیشتر است و سریع تر نتیجه بخش خواهد بود و نافلهٔ صبح را غنیمت شمارید زیرا حاجت ها در این دو رکعت برآورده می شود و رغائب، آرزوها و امیدها بر آورده می شود.

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۴۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۷۴۷- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ شَرِيفِ بْنِ سَابِقٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ أَبِي قُرَّةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص خَيْرُ وَقْتٍ دَعَوْتُمُ اللَّهَ فِيهِ الْأَسْحَارُ وَ تَلَا هَذِهِ الآيَةَ فِي قَوْلِ يَعْقُوبَ ع سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي (۲) قَالَ أَخَّرَهُمْ إِلَى السَّحَرِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : بهترین زمان برای آنکه در آن خداوند عزّ و جلّ را بخوانید سحر است. و این آیه را که سخن یعقوب علیه السلام است، تلاوت کرد: «بزودی از پروردگارم برای شما بخشایش می طلبم» و فرمود : دعا برای آنها را به وقت سحر موکول کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۷۴۸- ۳- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْجَامُورَانِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ صَنْدَلٍ (٤) عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْکِنَانِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِینَ کُلَّ دَعَّاءٍ فَعَلَیْکُمْ بِالدُّعَاءِ فِی السَّحَرِ إِلَی طُلُوعِ الشَّمْسِ فَإِنَّهَا سَاعَةٌ یُفَتَّحُ فِیهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَ تُقَسَّمُ فِیهَا الْأَرْزَاقُ وَ تُقْضَی فِیهَا الْحَوَائِجُ الْعِظَامُ.

ص: ٦٨

۱- الکافی ۲- ٤٧٧- ٦.

۲- یوسف ۱۲- ۹۸.

۳- الکافی ۲- ٤٧٨- ۹.

٤- کذا فی المصدر، لکن فی (ثواب الأعمال) للصدوق (مندل بن علی) و قد کتبها المصنّف (مندل) ثم صوبها علی ما فی المصدر.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْجَامُورَانِیِّ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام :خداوند عزّوجلّ از میان بندگان مؤمنش ، بنده ای را که بسیار دعا کند ، دوست می دارد . پس ، همواره در سحرگاهان تا طلوع خورشید دعا کنید ؛ زیرا این وقتی استکه در آن ، درهای آسمان باز می شود ، و روزی ها تقسیم می گردد و حاجت های بزرگبرآورده می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۴۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۷٤۹- ٤- (۲) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: إِذَا کَانَ آخِرُ اللَّیْلِ یَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ هَلْ مِنْ دَاعٍ فَأُجِیبَهُ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَأُعْطِیَهُ سُؤْلَهُ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ هَلْ مِنْ تَائِبٍ فَأَتُوبَ عَلَیْهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی التَّعْقِیبِ وَ فِی الْقُنُوتِ (۳) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله :وقتی که شب به آخر می رسد، خداوند می فرماید: آیا کسی هست که دعا کند تا من اجابت نمایم؟ آیا کسی هست که چیزی از من بخواهد تا من خواسته وی را عطا کنم؟ آیا کسی هست که از من طلب مغفرت نماید تا من او را ببخشم؟ آیا کسی هست که توبه کند و من توبه او را قبول نمایم؟.

۲٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِی السُّدُسِ الْأَوَّلِ مِنْ نِصْفِ اللَّیْلِ الثَّانِی

اشارة

(٥) ۲٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِی السُّدُسِ الْأَوَّلِ مِنْ نِصْفِ اللَّیْلِ الثَّانِی

باب استحباب دعا درساعت اول از شش ساعت ازنصف دوم شب

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۵۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۵۰- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ فِی اللَّيْلِ لَسَاعَةً مَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ يُصَلِّی وَ يَدْعُو اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهَا إِلَّا اسْتَجَابَ لَهُ فِی كُلِّ لَيْلَةٍ قُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ وَ أَیُّ سَاعَةٍ هِیَ مِنَ اللَّيْلِ قَالَ إِذَا مَضَی نِصْفُ اللَّيْلِ إِلَی الثُّلُثِ الْبَاقِی.

******

ترجمه:

امام صادق(علیه السلام) :در شب ساعتی است که هر بنده مسلمانی با آن هماهنگ شود سپس نماز بخواند و به درگاه خداوند دعا کند دعایش در هر شب مستجاب می شود. راوی می گوید: از آن حضرت سؤال کردم: آن چه ساعتی از شب است؟ فرمود: هنگامی که نصف شب بگذرد تا ثلث باقیمانده شب .

۱- لم نعثر علی هذا الحديث فی (علل الشرائع) لكن الصدوق رواه فی ثواب الأعمال- ۱۹۳.

۲- عدّة الداعی- ٤٠، أورده فی الحديث ٥ من الباب ۳۰ من هذه الأبواب.

۳- تقدم فی الباب ۱۰ من أبواب القنوت و فی الحديث ۳ و ٤ من الباب ۱، و فی الحديث ۳ من الباب ۱۸ من أبواب التعقيب و علی بعض المقصود فی الحديث ٦ من الباب ۲۳ من هذه الأبواب.

٤- يأتی ما يدلّ علی بعض المقصود فی الباب ۲٦ و ۲۷ من هذه الأبواب.

٥- الباب ۲٦ و فيه ۳ أحاديث.

٦- التهذيب ٢- ١١٧- ٤٤١.

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٥١ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٧٥١- ٢- (١) وَ فِی رِوَایَةٍ أُخْرَی وَ هِیَ السُّدُسُ الْأَوَّلُ مِنْ أَوَّلِ النِّصْفِ الْبَاقِی.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ نَحْوَهُ وَ تَرَکَ ذِکْرَ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ وَ ذَکَرَ الْحَدِیثَ کَالرِّوَایَةِ الثَّانِیَةِ (٢).

******

ترجمه:

درروایت دیگر اینطور آمده یک ششم نصف دوم شب .

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٥٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٧٥٢- ٣- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِی أَیُّوبَ عَنْ عَبْدَةَ النَّیْسَابُورِیِّ (٤) قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ النَّاسَ یَرْوُونَ عَنِ النَّبِیِّ ص- أَنَّهُ قَالَ إِنَّ فِی اللَّیْلِ لَسَاعَةً لَا یَدْعُو فِیهَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ بِدَعْوَةٍ إِلَّا اسْتُجِیبَ لَهُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ مَتَی هِیَ قَالَ مَا بَیْنَ نِصْفِ اللَّیْلِ إِلَی الثُّلُثِ الْبَاقِی قُلْتُ لَیْلَةً مِنَ اللَّیَالِی أَوْ کُلَّ لَیْلَةٍ فَقَالَ کُلَّ لَیْلَةٍ.

وَ رَوَاهُ الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْجِعَابِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ یُوسُفَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَبِی أَیُّوبَ [عَنْ] (٥) مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدَةَ نَحْوَهُ (٦).

******

ترجمه:

محضر امام صادق عرض کردم مردم از قول رسول اکرم صلی الله علیه وآله نقل می کنند که ایشان فرموده اند درشب ساعتی هست که هر کس درآن دعا کند اجابت می شود (آیا درست است) حضرت فرمودند : بله عرض کردم چه ساعتی ؟ فرمودند :مابین نصف شب تا ثلث آخرشب عرض کردم شب خاصی یا هرشب فرمودند :همه شبها .

۲۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ وَ الذِّكْرِ وَ الِاسْتِعَاذَةِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا

اشارة

(۷) ۲۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ وَ الذِّكْرِ وَ الِاسْتِعَاذَةِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا

باب استحباب دعا وذکر استعاذه قبل از طلوع و غروب آفتاب

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۵۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۵۳- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ غَالِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي

۱- لم نعثر على هذه الرواية فى (التهذيب) لكن رواها فى (الكافى) ذيل الحديث السابق، و فى (۳- ٤٤٧- ۱۹).

۲- الكافى ۲- ٤٧٨- ۱۰.

۳- التهذيب ۲- ۱۱۸- ٤٤٤.

٤- فى المصدر- السابورى.

٥- سقطت كلمة (عن) من خطّ المصنّف، و فى المصدر- ابى أيّوب الخزاز عن محمّد بن عبده.

٦- أمالی الطوسیّ ١- ١٤٨، تقدم ما یدلّ علی استحباب الدعاء فی السحر فی الباب ٢٥ من هذه الأبواب، و یأتی ما یدلّ علیه فی الباب ٣٠ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٢٧ فیه ٥ أحادیث.

٨- الکافی ٢- ٥٢٢- ١.

قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ ظِلالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَ الآصالِ (١) قَالَ هُوَ الدُّعَاءُ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا وَ هِیَ سَاعَةُ إِجَابَةٍ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمودند : منظور ازآیه شریفه وَ ظِلالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَ الآصالِ دعا کردن قبل از طلوع خورشید و قبل از غروب آن، و این زمان اجابت دعا است

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٥٤ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٨٧٥٤- ٢- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِیرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُکَیْرٍ عَنْ شِهَابِ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِذَا تَغَیَّرَتِ الشَّمْسُ فَاذْکُرِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِنْ کُنْتَ مَعَ قَوْمٍ یَشْغَلُونَکَ فَقُمْ وَ ادْعُ.

******

ترجمه:

شنیدم که امام صادق علیه السلام می فرمود: زمانی که خورشید تغییر کرد، خدای عزوجل را یاد کن و اگر با عده ای مشغول (کار یا حرف زدن) بودی، برخیز و دعا کن.

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۵۵ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۷۵۵- ۳- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِی جَمِیلَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ إِبْلِیسَ عَلَیْهِ لَعَائِنُ اللَّهِ یَبُثُّ جُنُودَ اللَّیْلِ مِنْ حِینِ تَغِیبُ الشَّمْسُ وَ تَطْلُعُ فَأَکْثِرُوا ذِکْرَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِی هَاتَیْنِ السَّاعَتَیْنِ وَ تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ إِبْلِیسَ وَ جُنُودِهِ وَ عَوِّذُوا صِغَارَکُمْ فِی تِلْکَ السَّاعَتَیْنِ فَإِنَّهُمَا سَاعَتَا غَفْلَةٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَابِرٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام فرمودند : ابلیس که لعنت خدا بر او باد سپاه خود را در ساعات آغاز و پایان روز بسیج می کند ؛ پس در این دو ساعت فراوان دعا کنید و فرزندان خود را نیز از ابلیس و شر او به خدا پناه دهید زیرا این زمان غفلت است .

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۵٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۷۵٦- ٤- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی هَاشِمٍ عَنْ أَبِی خَدِیجَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الدُّعَاءَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا سُنَّةٌ وَاجِبَةٌ مَعَ طُلُوعِ الشَّمْسِ (٦) وَ الْمَغْرِبِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام فرمودند : دعای قبل از طلوع خورشید و بعد ازغروب از سنتهای واجب ولازم است

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۷۵۷- ۵- (۷) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِ

ص: ۷۱

۱- الرعد ۱۳- ۱۵.

۲- الکافی ۲- ٥۲٤- ۹.

۳- الکافی ۲- ۵۲۲- ۲، و تقدم نحوه فی الحدیث ۵ من الباب ۳٦ من أبواب التعقیب.

٤- الفقیه ۱- ۵۰۱- ۱٤٤۰.

۵- الکافی ۲- ۵۳۲- ۳۱، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱ من الباب ٤۷ من هذه الأبواب.

٦- فی المصدر- الفجر.

۷- الکافی ۲- ۵۲۳- ۸.

عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا مِنْ يَوْمٍ يَأْتِی عَلَی ابْنِ آدَمَ إِلَّا قَالَ لَهُ ذَلِکَ الْيَوْمُ يَا ابْنَ آدَمَ أَنَا يَوْمٌ جَدِيدٌ وَ أَنَا عَلَيْکَ شَهِيدٌ فَقُلْ فِیَّ خَيْراً وَ اعْمَلْ فِیَّ خَيْراً أَشْهَدْ لَکَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَإِنَّکَ لَنْ تَرَانِی بَعْدَهَا أَبَداً قَالَ وَ كَانَ عَلِیٌّ ع إِذَا أَمْسَی يَقُولُ مَرْحَباً بِاللَّيْلِ الْجَدِيدِ وَ الْكَاتِبِ الشَّهِيدِ اكْتُبَا عَلَی اسْمِ اللَّهِ ثُمَّ يَذْكُرُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۲).

******

ترجمه:

روزی به فرزند آدم نگذرد مگر به او بگوید: ای فرزند آدم! من روز تازه ای هستم و بر تو گواهم؛ در من خوب بگو و خوب عمل کن تا روز قیامت برای تو گواهی دهم؛ پس از من دیگر هرگز مرا نخواهی دید و حضرت سجاد علیه السلام وقتی شب می شد می فرمودند : آفرین بر این شب جدید و نویسنده شاهد با اسم خداوند بنویس سپس شروع می کردند به گفتن ذکر

۲۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ رِقَّةِ الْقَلْبِ وَ حُصُولِ الْإِخْلَاصِ وَ الْخَوْفِ مِنَ اللَّهِ

اشارة

(۳) ۲۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ رِقَّةِ الْقَلْبِ وَ حُصُولِ الْإِخْلَاصِ وَ الْخَوْفِ مِنَ اللَّهِ

باب استحباب دعا وقتی دل نرم شده و اخلاص و خوف از خدا دارد

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۵۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۵۸- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا رَقَّ أَحَدُكُمْ فَلْيَدْعُ فَإِنَّ الْقَلْبَ لَا يَرِقُّ حَتَّى يَخْلُصَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السّلام فرمود: هر گاه دل یکی از شما رقت پیدا کرد (و نرم شد) در آن حال دعا کند، زیرا دل تا پاك نشود رقیق نمی شود .

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۵۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۷۵۹- ۲- (۵) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءً بِظَهْرِ قَلْبٍ قَاسٍ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : خداوند دعایی را که از پشت قلب با قساوت برخیزد مستجاب نمی کند .

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۶۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۷۶۰- ۳- (۶) وَ عَنْهُمْ عَنِ ابْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَدِيدٍ رَفَعَهُ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اقْشَعَرَّ جِلْدُکَ وَ دَمَعَتْ عَيْنَاکَ فَدُونَکَ دُونَکَ

ص: ۷۲

۱- تقدم فی الباب ۳۶ من أبواب التعقيب و فی الحديث ۳ من الباب ۵، و فی الحديث ۶ من الباب ۲۳، و فی الباب ۲۵ من هذه الأبواب.

۲- يأتی فی الباب ۴۷ من هذه الأبواب، و فی الباب ۴۹ من أبواب الذكر.

۳- الباب ۲۸ فيه ۶ أحاديث.

۴- الكافی ۲- ۴۷۷- ۵.

۵- الكافی ۲- ۴۷۴- ۴، و أورده فی الحديث ۴ من الباب ۱۶ من هذه الأبواب.

۶- الكافی ۲- ۴۷۸- ۸.

فَقَدْ قُصِدَ قَصْدُکَ.

وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِی إِسْمَاعِيلَ السَّرَّاجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ سَعِيدٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : وقتی پوست بدنت لرزید و اشکت جاری شد و قلبت خاشع شد پس آن لحظه را غنیمت شمار که مقصود تو فراهم شده است.

[رقم الحديث الكلی: ۸۷٦۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۷٦۱- ٤- (۲) وَ قَدْ سَبَقَ حَدِيثُ السَّكُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: وَ بِالْإِخْلَاصِ يَكُونُ الْخَلَاصُ فَإِذَا اشْتَدَّ الْفَزَعُ فَإِلَى اللَّهِ الْمَفْزَعُ.

******

ترجمه:

حضرت علی علیه السلام :و با اخلاص انسان از گرفتاری ها خلاص می شود و هرگاه فشارهای زندگی بر شما سخت شد به خدا پناه ببرید

[رقم الحديث الكلی: ۸۷٦۲ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸۷٦۲- ۵- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فِی وَصِيَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ: وَ أَخْلِصِ الْمَسْأَلَةَ لِرَبِّكَ فَإِنَّ بِيَدِهِ الْخَيْرَ وَ الشَّرَّ وَ الْإِعْطَاءَ وَ الْمَنْعَ وَ الصِّلَةَ وَ الْحِرْمَانَ.

******

ترجمه:

'خود را در مقام درخواست، از برای پروردگارت خالص گردان، چرا که خیر و شر و عطا و منع و جایزه و حرمان به دست اوست.'

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٦٣ - رقم الحديث الباب: ٦]

٨٧٦٣- ٦- (٤) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَدِیدٍ رَفَعَهُ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اقْشَعَرَّ جِلْدُکَ وَ دَمَعَتْ عَیْنَاکَ وَ وَجِلَ قَلْبُکَ فَدُونَکَ دُونَکَ فَقَدْ قُصِدَ قَصْدُکَ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ کَمَا مَرَّ (٥) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٧).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : وقتی پوست بدنت لرزید و اشکت جاری شد و قلبت خاشع شد پس آن لحظه را غنیمت شمار که مقصود تو فراهم شده است.

١- الکافی ٢- ٤٧٨- ٨ ذیل الحدیث ٨.

٢- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

٣- الفقیه ٤- ٣٨٦- ٥٨٣٤.

٤- الخصال- ٨١- ٦.

٥- مر فی الحدیث ٣ من هذا الباب.

٦- تقدم فی الحدیث ٨ من الباب ١، و فی الحدیث ٥ من الباب ٣، و فی الباب ١٦ من هذه الأبواب.
٧- یأتی فی الباب ٢٩ و الحدیث ٢ من الباب ٣٠ من هذه الأبواب.

٢٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ مَعَ حُصُولِ الْبُكَاءِ وَ اسْتِحْبَابِ الْبُكَاءِ أَوِ التَّبَاكِی عِنْدَهُ مَعَ تَعَذُّرِهِ وَ لَوْ بِتَذَكُّرِ مَنْ مَاتَ مِنَ الْأَقْرِبَاءِ

اشارة

(١) ٢٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ مَعَ حُصُولِ الْبُكَاءِ وَ اسْتِحْبَابِ الْبُكَاءِ أَوِ التَّبَاكِی عِنْدَهُ مَعَ تَعَذُّرِهِ وَ لَوْ بِتَذَكُّرِ مَنْ مَاتَ مِنَ الْأَقْرِبَاءِ

باب استحباب دعا وقتی اشک جاری شد و استحباب گریه کردن و اگرممکن نیست حالت گریه بخود گرفتن ولو با یاد آوری اقوام مرده .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٦٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

٨٧٦٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَكُونُ أَدْعُو فَأَشْتَهِی الْبُكَاءَ وَ لَا يَجِيئُنِی وَ رُبَّمَا ذَكَرْتُ بَعْضَ مَنْ مَاتَ مِنْ أَهْلِی فَأَرِقُّ وَ أَبْكِی فَهَلْ يَجُوزُ ذَلِكَ فَقَالَ نَعَمْ فَتَذَكَّرْهُمْ فَإِذَا رَقَقْتَ فَابْكِ وَ ادْعُ رَبَّكَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَی.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده است:

به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم:

(گاهی) دعا می کنم و دوست دارم گریه کنم، اما گریه ام نمی آید. گاهی به یاد بعضی از اقوامم که مرده است، می افتم و دلم نرم می شود و گریه می کنم. آیا این کار جایز است؟

حضرت فرمودند:

«بله، (ابتدا) از آنان یاد کن و وقتی دلت نرم شد، گریه کن و پروردگارت (تبارک وتعالی) را بخوان.»

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷٦۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۷٦۵- ۲- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَنْبَسَةَ الْعَابِدِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنْ لَمْ (یَکُنْ بِکَ بُکَاءٌ) (٤) فَتَبَاکَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : اگر گریه ات نمی آید حالت گریه کردن بخود بگیر .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۷٦٦- ۳- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ سَعْدِ بْنِ یَسَارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّی أَتَبَاکَی فِی الدُّعَاءِ وَ لَیْسَ لِی بُکَاءٌ قَالَ نَعَمْ وَ لَوْ مِثْلَ رَأْسِ الذُّبَابِ.

******

ترجمه:

محضر حضرت صادق علیه السلام عرض کردم من در وقت دعا حالت گریه کردن بخود می گیرم ولی اشکم جاری نمی شود .حضرت فرمودند :بله (خوب است)حتی اگر به اندازه سر یک پشه اشک بریزی .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷٦۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۷٦۷- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لِأَبِي بَصِيرٍ إِنْ خِفْتَ أَمْراً يَكُونُ أَوْ حَاجَةً تُرِيدُهَا فَابْدَأْ بِاللَّهِ فَمَجِّدْهُ وَ أَثْنِ عَلَيْهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ص وَ سَلْ حَاجَتَكَ وَ تَبَاكَ وَ لَوْ مِثْلَ رَأْسِ الذُّبَابِ

ص: ٧٤

۱- الباب ۲۹ فیه ۱۳ حدیثا.

۲- الکافی ۲- ٤۸۳- ۷.

۳- الکافی ۲- ٤۸۳- ۸.

٤- فی نسخة- تک بکاء (هامش المخطوط).

٥- الکافی ۲- ٤۸۳- ۹.

٦- الکافی ۲- ٤۸۳- ۱۰.

إِنَّ أَبِي كَانَ يَقُولُ إِنَّ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ الرَّبِّ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ سَاجِدٌ بَاكٍ.

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که به ابوبصیر فرمودند:

«اگر از چیزی ترسیدی یا حاجتی داشتی، با خدا آغاز کن؛

او را - آن گونه که شایسته اش است - تمجید و ستایش کن، بر پیامبر صلوات بفرست، حاجتت را بخواه و خود را به گریه وادار، حتی به قدر سر مگس.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۶۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۷۶۸- ۵- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِیرَةِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ الْبَجَلِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ لَمْ یَجِئْکَ الْبُکَاءُ فَتَبَاکَ وَ إِنْ خَرَجَ مِنْکَ مِثْلُ رَأْسِ الذُّبَابِ فَبَخْ بَخْ (۲).

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است:

«اگر گریه ات نیامد، تباکی کن (خود را به گریه وادار) که اگر به قدر سر مگس اشک از (چشم) تو خارج شود، به به (چه خوب!)»

برگرفته از dastvar.blog.ir

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۶۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۸۷۶۹- ٦- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ یُونُسَ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ ع قَالَ: مَا مِنْ خُطْوَةٍ أَحَبَّ إِلَی اللَّهِ مِنْ خُطْوَتَیْنِ خُطْوَةٍ یَسُدُّ بِهَا الْمُؤْمِنُ صَفّاً فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ خُطْوَةٍ إِلَی ذِی رَحِمٍ قَاطِعٍ وَ مَا مِنْ جُرْعَةٍ أَحَبَّ إِلَی اللَّهِ مِنْ جُرْعَتَیْنِ

جُرْعَةِ غَيْظٍ رَدَّهَا مُؤْمِنٌ بِحِلْمٍ وَ جُرْعَةِ مُصِيبَةٍ رَدَّهَا مُؤْمِنٌ بِصَبْرٍ وَ مَا مِنْ قَطْرَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَطْرَتَيْنِ قَطْرَةِ دَمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ قَطْرَةِ دَمْعَةٍ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ لَا يُرِيدُ بِهَا عَبْدٌ إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.

وَ رَوَاهُ الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ فِي كِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ نَحْوَهُ (٤).

******

ترجمه:

زین العابدین(ع) فرمودند:

هیچ قدمی نزد خدا محبوب تر نیست از دو قدم؛

یک آن قدم و گامی که انسان بردارد برای خدا که صف نماز جماعت را پر کند،

و دوّم قدمی که بردارد برای صله رحمی که قاطع رحم بوده است.نزد خداوند متعال حالتی محبوب تر از یکی از این دو حالت نیست:

حالت غضب و غیظی که مؤمن با بردباری و حلم از آن بگذرد

و دیگری حالت بلا و مصیبتی که مؤمن آن را با شکیبائی و صبر بگذراند.

دو قطره نزد خداوند محبوبترین قطرات است:

قطره خونی که در راه خدا ریخته شود

و قطره اشکی که در سیاهی شب بر گونه غلتد وبنده به آن جز خدای عز و جل را قصد نکند.

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٧٠ - رقم الحديث الباب: ٧]

۸۷۷۰- ۷- (۵) وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِیرَةِ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: کُلُّ عَیْنٍ بَاکِیَةٌ یَوْمَ الْقِیَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْیُنٍ عَیْنٍ

۱- الکافی ۲- ۴۸۳- ۱۱.

۲- بخ بخ- کلمة تقال عند الرضا و المدح مبنیة علی السکون. مجمع البحرین- بخ- ۲- ۴۲۹).

۳- الخصال- ۵۰- ۶۰.

۴- کتاب الزهد- ۷۶- ۲۰۴.

۵- الخصال- ۹۸- ۴۶، أورده عن ثواب الأعمال فی الحدیث ۸ من الباب ۱۵ من أبواب جهاد النفس، و عن الفقیه مرسلا فی الحدیث ۳ من الباب ۵ من أبواب القواطع.

بَکَتْ مِنْ خَشْیَةِ اللَّهِ وَ عَیْنٍ غُضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَ عَیْنٍ بَاتَتْ سَاهِرَةً فِی سَبِیلِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

رسول خدا(صلّی الله علیه و آله)فرمود:هر چشمی روز قیامت گریان است بجز سه چشم:چشمی که از ترس خدا گریسته و چشمی که از محرمات الهی دیده پوشی کرده و چشمی که در راه خدا شب زنده دار بوده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸۷۷۱- ۸- (۱) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْداً نَصَبَ فِی قَلْبِهِ نَائِحَةً مِنَ الْحُزْنِ فَإِنَّ اللَّهَ یُحِبُّ کُلَّ قَلْبٍ حَزِینٍ وَ إِنَّهُ لَا یَدْخُلُ النَّارَ مَنْ بَکَی مِنْ خَشْیَةِ اللَّهِ حَتَّی یَعُودَ اللَّبَنُ إِلَی الضَّرْعِ وَ إِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْداً جَعَلَ فِی قَلْبِهِ مِزْمَاراً مِنَ الضَّحِکِ وَ إِنَّ الضَّحِکَ یُمِیتُ الْقَلْبَ وَ اللَّهُ لَا یُحِبُّ الْفَرِحِینَ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلي الله عليه و آله : هر گاه خداوند متعال بنده ای را دوست بدارد ، مویه گری از اندوه [امور اُخروی]را در دلش قرار می دهد ؛ زیرا خداوند ، هر دلِ اندوهگین را دوست دارد .و کسی که از ترس خداوند گریه کند وارد جهنم نمی شود تا اینکه شیر به پستان برگردد(که امکان برگشتن شیر به پستان نیست)

◈ و هرگاه خداوند بنده ای را دوست نداشته باشد در قلب او فلوتی از نی قرار می دهد زیرا خندیدن قلب را می میراند و خداوند زیادی در خوشحالی را دوست ندارد.

✍ خداوند از چیزی که مصلحت داشته باشد ناراحت نمی شود و اگر خنده مصلحت داشت، امر می شد.

✍ مستفاد از کل روایات این است که خداوند خندیدن را دوست ندارد ولی گریه کردن را دوست دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۷۷۲- ۹- (۲) قَالَ: وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِعِيسَى ع- يَا عِيسَى هَبْ لِي مِنْ عَيْنَيْکَ الدُّمُوعَ وَ مِنْ قَلْبِکَ الْخَشْيَةَ وَ قُمْ عَلَى قُبُورِ الْأَمْوَاتِ فَنَادِهِمْ بِالصَّوْتِ الرَّفِيعِ فَلَعَلَّکَ تَأْخُذُ مَوْعِظَتَکَ مِنْهُمْ وَ قُلْ إِنِّي لَاحِقٌ فِي اللَّاحِقِينَ يَا عِيسَى صُبَّ لِي مِنْ عَيْنَيْکَ الدُّمُوعَ وَ اخْشَعْ لِي بِقَلْبِکَ.

******

ترجمه:

:در اندرزهای خدای عز و جل به عیسی علیه السلام آمده است : «ای عیسی! ... از چشمانت برای من اشك بریزان و با دلت برایم خاکساری کن . در قبرستان حاضر شو و آنها را صدا بزن ، شاید پند بگیري و بگو : من هم به شما ملحق مي شوم .ای عیسی! ... از چشمانت برای من اشك بریزان و با دلت برایم خاکساری کن» .

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۷۳ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۸۷۷۳- ۱۰- (۳) قَالَ وَ قَدْ رُوِيَ أَنَّ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ عَقَبَةً لَا يَجُوزُهَا إِلَّا الْبَكَّاءُونَ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

روایت شده بین آتش جهنّم و بهشت یک عقبه ای است، یک سربالایی است و این عقبه را کسی نمی تواند برود مگر کسانی که اهل بکا هستند. مگر از بکائون از خشیت پروردگار عالم.

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۷٤ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۸۷۷٤- ۱۱- (٤) وَ عَنِ النَّبِيِّ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ (٥)

مَا أَدْرَکَ الْعَابِدُونَ (٦) دَرْکَ الْبُکَاءِ عِنْدِی شَیْئاً وَ إِنِّی لَأَبْنِی لَهُمْ فِی الرَّفِیعِ الْأَعْلَی قَصْراً لَا یُشَارِکُهُمْ فِیهِ غَیْرُهُمْ.

******

ترجمه:

رسولا اکرم صلی الله علیه وآله : خداوند فرمود بهعزت وجلالم سوگند عباد درک نمی کنند چیز را که گریه کنندگان درک می کنند از ارزش گریه نزد من ولزا در رفیع اعلا قصری برایشان خواهم ساخت که هیچکس شریک آنها نخواهد بود

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۸۷۷۵- ۱۲- (۷) قَالَ: وَ فِیمَا أَوْحَی اللَّهُ إِلَی مُوسَی ع- وَ ابْکِ عَلَی

ص: ٧٦

١- عدّة الداعی- ١٥٥، ورد الحدیث هکذا- إلی الضرع و انه لا یجتمع غبار فی سبیل اللّه و دخان جهنم فی منخری المؤمن أبدا.

٢- عدّة الداعی- ١٥٥.

٣- عدّة الداعی- ١٥٦.

٤- عدّة الداعی- ١٥٦.

٥- فی المصدر زیادة- و عزتی و جلالی.

٦- فی المصدر زیادة- مما أدرک البکاءون.

٧- عدّة الداعی- ١٥٦.

نَفْسِکَ مَا دُمْتَ فِی الدُّنْیَا.

******

ترجمه:

ازجمله مطالبی که خداوند به حضرت موسی وحی کرد ...ای موسی تا زنده هستی بحال خودت گریه کن .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۷٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۸۷۷٦- ۱۳- (۱) وَ فِیمَا أَوْحَی اللَّهُ إِلَی عِیسَی ع ابْکِ عَلَی نَفْسِکَ بُکَاءَ مَنْ قَدْ وَدَّعَ الْأَهْلَ وَ قَلَی الدُّنْیَا وَ تَرَکَهَا لِأَهْلِهَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۲) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ هُنَا (۳) وَ فِی جِهَادِ النَّفْسِ (٤).

******

ترجمه:

ای عیسی بن مریم، بر خودت گریه کن، مانند گریه کسی که می خواهد با خانواده اش خداحافظی و وداع کرده، دنیا را رها و آن را برای اهلش ترك نماید

۳۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِی اللَّیْلِ خُصُوصاً لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ

اشارة

(۵) ۳۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ فِی اللَّیْلِ خُصُوصاً لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ

باب استحباب دعا در شب خصوصا شب وروز جمعه

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۷۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۷۷- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كُرْدُوسٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: مَنْ قَامَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ فَذَكَرَ اللَّهَ تَنَاثَرَتْ عَنْهُ خَطَايَاهُ فَإِنْ قَامَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ فَتَطَهَّرَ وَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ وَ حَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ وَ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ ص- لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ إِمَّا أَنْ يُعْطِيَهُ الَّذِی يَسْأَلُهُ بِعَيْنِهِ وَ إِمَّا أَنْ يَدَّخِرَ لَهُ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : کسیکه آخر شب بیدار شود وذکر خدا بگوید گناهانش می ریزد .و اگردر آن وقت وضو گرفته دو رکعت نماز

خوانده و حمد و ثنا گوید وصلوات بفرستد هرچه بخواهد خداوند می دهد حالا یا همان چیزی که خواسته فورا می دهد یا اینکه چیزی را برایش ذخیره میکند که برایش بهتر است .

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۷۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۷۷۸- ۲- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ

۱- عدّة الداعی- ۱۵٦، و أورد نحوه عن أمالی الصدوق فی الحديث ۲ من الباب ۱۵ من أبواب جهاد النفس.

۲- تقدم فی الحديث ۵ من الباب ۳ و الباب ۲۸ من هذه الأبواب.

۳- يأتی ما يدلّ عليه فی الحديث ۲ من الباب ۳۰ من هذه الأبواب، و فی الباب ۵ من أبواب القواطع.

٤- يأتى فى الباب ١٥ من أبواب جهاد النفس.
٥- الباب ٣٠ فيه ٥ أحاديث.
٦- الكافى ٣- ٤٦٨- ٥، تقدم صدر الحديث فى الحديث ١ من الباب ٩ من أبواب الوضوء، و أورد تمامه فى الحديث ٤ من الباب ٢٨ من أبواب الصلوات المندوبة.
٧- أمالى الصدوق- ٢٩٢- ١.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: كَانَ فِيمَا نَاجَى اللَّهُ بِهِ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ ع- أَنْ قَالَ لَهُ يَا ابْنَ عِمْرَانَ- كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُحِبُّنِي فَإِذَا جَنَّهُ اللَّيْلُ نَامَ عَنِّي أَ لَيْسَ كُلُّ مُحِبٍّ يُحِبُّ خَلْوَةَ حَبِيبِهِ هَا أَنَا يَا ابْنَ عِمْرَانَ مُطَّلِعٌ عَلَى أَحِبَّائِي إِذَا جَنَّهُمُ اللَّيْلُ حَوَّلْتُ أَبْصَارَهُمْ فِي قُلُوبِهِمْ وَ مَثَّلْتُ عُقُوبَتِي بَيْنَ أَعْيُنِهِمْ يُخَاطِبُونِّي عَنِ الْمُشَاهَدَةِ وَ يُكَلِّمُونِّي عَنِ الْحُضُورِ يَا ابْنَ عِمْرَانَ هَبْ لِي مِنْ قَلْبِكَ الْخُشُوعَ وَ مِنْ بَدَنِكَ الْخُضُوعَ وَ مِنْ عَيْنَيْكَ الدُّمُوعَ وَ ادْعُنِي فِي ظُلَمِ اللَّيْلِ فَإِنَّكَ تَجِدُنِي قَرِيباً مُجِيباً.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام : از جمله رازگويى هاى خداوند عز و جل با موسى بن عمران عليه السلام آن بود كه به او فرمود : «اى پور عمران ! دروغ مى گويد آن كه مى پندارد دوستم مى دارد و چون شب درآيد ، از من غفلت مى كند و مى خوابد . مگر هر دوستدارى ، خلوت با محبوبش را دوست ندارد ؟ اى پور عمران ! اينك اين منم كه بر دوستانم آگاهم كه چون شبْ آنان را فرو پوشد ، ديده دلشان مى گردد و كيفرم (مجازاتم) پيش چشمانشان پديدار مى شود و چنان با من سخن مى گويند كه گويى مرا مى بينند و چنان مرا مخاطب مى سازند كه گويى در حضورم هستند .

اى پور عمران ! از قلبتْ شكستگى ، از تنتْ افتادگى و از چشمانتْ اشك ها را در تاريكى شب ، نثار من كن و مرا بخوان كه مرا نزديك و اجابت كننده خواهى يافت» .

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۷۹ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۷۷۹- ۳- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ الْمُوسَوِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ نَوْفٍ الْبِكَالِيِّ فِي حَدِيثٍ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ لَهُ يَا نَوْفُ إِنَّ دَاوُدَ ع- قَامَ فِي مِثْلِ هَذِهِ السَّاعَةِ مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ إِنَّهَا سَاعَةٌ لَا يَدْعُو فِيهَا عَبْدٌ إِلَّا اسْتُجِيبَ لَهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَشَّاراً أَوْ عَرِيفاً أَوْ شُرْطِيّاً أَوْ صَاحِبَ عَرْطَبَةٍ وَ هُوَ الطُّنْبُورُ أَوْ صَاحِبَ كُوبَةٍ وَ هُوَ الطَّبْلُ.

وَ قَدْ قِيلَ أَيْضاً إِنَّ الْعَرْطَبَةَ الطَّبْلُ وَ الْكُوبَةَ الطُّنْبُورُ.

******

ترجمه:

ای نوف، داود (ع) در چنین ساعتی از شب، برخواست و فرمود: این ساعتی است که هیچ بنده ای به درگاه خداوند دست به دعا برندارد، مگر آنکه، دعایش مستجاب شود، مگر عشریّه بگیر (باجگیر) یا کسی که کارهای مردم را به حکومت گزارش کند یا شرطه، یا صاحب عرطبه «طنبور» باشد و یا صاحب کوبه «طبل».

سید رضی گوید: بعضی گویند عرطبه طبل است و کوبه طنبور.

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۸۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۷۸۰- ٤- (۲) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِي عُدَّةِ الدَّاعِي عَنِ الْبَاقِرِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُنَادِي كُلَّ لَيْلَةِ جُمُعَةٍ- مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ إِلَى آخِرِهِ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ يَدْعُونِي لِدِينِهِ وَ دُنْيَاهُ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأُجِيبَهُ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ يَتُوبُ إِلَيَّ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأَتُوبَ عَلَيْهِ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ قَدْ قَتَّرْتُ عَلَيْهِ

۱- نهج البلاغة ۳- ۱۷۳- ۱۰٤، و أورد نحوه فی الحدیث ۱۲ من الباب ۱۰۰ من أبواب ما یکتسب به العشار- بالعین المهملة و الشین المشددة مأخوذ من التعشیر و هو أخذ العشر من أموال الناس بامر الظالم. (مجمع البحرین- عشر- ۳- ٤۰٤). العریف- و هو القیم بأمور القبیلة أو الجماعة من الناس یلی أمورهم و یتعرف الأمیر منه أحوالهم- و العرافة عمله- (لسان العرب- عرف- ۹- ۲۳۸).
۲- عدّة الداعی- ۳۷ أورده عن الفقیه و المقنعة و التهذیب فی الحدیث ۳ من الباب ٤٤ من أبواب الجمعة.

رِزْقَهُ فَیَسْأَلُنِی الزِّیَادَةَ فِی رِزْقِهِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأَزِیدَهُ وَ أُوَسِّعَ عَلَیْهِ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ سَقِیمٌ یَسْأَلُنِی أَنْ أَشْفِیَهُ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأُعَافِیَهُ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ مَحْبُوسٌ مَغْمُومٌ یَسْأَلُنِی أَنْ أُطْلِقَهُ مِنْ سِجْنِهِ وَ أُخَلِّیَ سَرْبَهُ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ مَظْلُومٌ یَسْأَلُنِی أَنْ آخُذَ لَهُ بِظُلَامَتِهِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأَنْتَصِرَ لَهُ فَآخُذَ لَهُ بِظُلَامَتِهِ قَالَ فَلَا یَزَالُ یُنَادِی بِهَذَا حَتَّی یَطْلُعَ الْفَجْرُ.

******

ترجمه:

امام باقر(ع) فرمودند: خداوند متعال، خودش، هر شبِ جمعه از فوق عرش، از اوّل شب تا آخر ندا می دهد، آیا عبد و بندهٔ مؤمنی که به من ایمان دارد وجود دارد تا از من برای دین و دنیای خود درخواست کند که من جوابش را بدهم؟ اگر تا وقتی که طلوع فجر نشده از من درخواست کند، من هم جوابش را می دهم. آیا بنده مؤمنین نیست که تا قبل از صبح از گناهانش توبه کند و برگردد و من نیز رحمت و مغفرتم را برگردانم؟

- آیا بنده مؤمنی نیست که روزیش تنگ شده باشد و تا قبل از فجر، از من بخواهد آن را زیاد کنم و من هم حاجتش را برآورده روزیش را زیاد و وسیع گردانم؟

- آیا بنده مؤمن مریضی نیست که تا قبل از طلوع فجر از من بخواهد که شفایش بدهم و من هم او را عافیت و تندرستی عطا نمایم؟

- آیا بنده مؤمنِ زندانی گرفتاری نیست که از من بخواهد از زندان آزادش کنم و من نیز آزادش گردانم؟

- آیا بنده مؤمن مظلومی نیست که تا قبل از صبح از من بخواهد حقش را از ظالم بستانم و من نیز او را یاری کرده حقش را برگردانم؟

آنگاه حضرت فرمود: همین طور ذات اقدس الهی (بدون واسطه و شخصاً) ندا می دهد تا صبح شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۷۸۱- ۵- (۱) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا کَانَ آخِرُ اللَّیْلِ یَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ هَلْ مِنْ دَاعٍ فَأُجِیبَهُ وَ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَأُعْطِیَهُ سُؤْلَهُ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ هَلْ مِنْ تَائِبٍ فَأَتُوبَ عَلَیْهِ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی الْجُمُعَةِ (۲).

******

ترجمه:

وقتی که شب به آخر می رسد، خداوند می فرماید: آیا کسی هست که دعا کند تا من اجابت نمایم؟ آیا کسی هست که چیزی از من بخواهد تا من خواسته وی را عطا کنم؟ آیا کسی هست که از من طلب مغفرت نماید تا من او را ببخشم؟ آیا کسی هست که توبه کند و من توبه او را قبول نمایم؟.

۳۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْدِيمِ تَمْجِيدِ اللَّهِ وَ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ وَ الْإِقْرَارِ بِالذَّنْبِ وَ الِاسْتِغْفَارِ مِنْهُ قَبْلَ الدُّعَاءِ وَ عَدَمِ جَوَازِ الدُّعَاءِ بِمَا لَا يَحِلُّ وَ مَا لَا يَكُونُ

اشارة

(۳) ۳۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْدِيمِ تَمْجِيدِ اللَّهِ وَ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ وَ الْإِقْرَارِ بِالذَّنْبِ وَ الِاسْتِغْفَارِ مِنْهُ قَبْلَ الدُّعَاءِ وَ عَدَمِ جَوَازِ الدُّعَاءِ بِمَا لَا يَحِلُّ وَ مَا لَا يَكُونُ

باب مستحب است قبل ازدعا حمد ثنای خدا گفتن اقرار به گناه و استغفار ازآنها واینکه نباید دعا به چیزی باشد که امکان وجودش نباشد یاحلال نباشد .

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۸۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۸۲- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِيَّاكُمْ إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَسْأَلَ مِنْ رَبِّهِ شَيْئاً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ حَتَّى يَبْدَأَ بِالثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمَدْحِ لَهُ وَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ص ثُمَّ يَسْأَلَ اللَّهَ حَوَائِجَهُ.

******

ترجمه:

مبادا چون یکی از شما بخواهد از پروردگار خویش چیزی از حاجات دنیا و آخرت مسألت کند بدان مبادرت ورزد تا بستایش او و صلوات بر پیغمبر (ص) سخن خود را آغاز کند، و سپس حاجات خود را بخواهد.

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۸۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۷۸۳- ۲- (٥) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: قَالَ أَبُو

۱- عدّة الداعی- ٤٠، و أورده فی الحدیث ٤ من الباب ٢٥ من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الحدیث ٣ و ٤ و ١٢ من الباب ٤٠ و فی الباب ٤٤ من أبواب الجمعة، تقدم ما یدل علیه فی الباب ٢٥ و ٢٦ من هذه الأبواب.

۳- الباب ٣١ فیه ١٠ أحادیث.

٤- الکافی ٢- ٤٨٤- ١.

٥- الکافی ٢- ٤٨٥- ٦.

عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا طَلَبَ أَحَدُکُمُ الْحَاجَةَ فَلْیُثْنِ عَلَی رَبِّهِ وَ لْیَمْدَحْهُ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا طَلَبَ الْحَاجَةَ مِنَ السُّلْطَانِ هَیَّأَ لَهُ مِنَ الْکَلَامِ أَحْسَنَ مَا یَقْدِرُ عَلَیْهِ فَإِذَا طَلَبْتُمُ الْحَاجَةَ فَمَجِّدُوا اللَّهَ الْعَزِیزَ الْجَبَّارَ وَ امْدَحُوهُ وَ أَثْنُوا عَلَیْهِ تَقُولُ یَا أَجْوَدَ مَنْ أَعْطَی وَ یَا خَیْرَ مَنْ سُئِلَ یَا أَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ یَا مَنْ لَمْ یَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا وَلَداً یَا مَنْ یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ وَ یَحْکُمُ مَا یُرِیدُ وَ یَقْضِی مَا أَحَبَّ یَا مَنْ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ یَا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَی یَا مَنْ لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ یَا سَمِیعُ یَا بَصِیرُ وَ أَکْثِرْ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّ أَسْمَاءَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ کَثِیرَةٌ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قُلِ اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلَالِ مَا أَکُفُّ بِهِ وَجْهِی وَ أُؤَدِّی بِهِ عَنِّی (۱) أَمَانَتِی وَ أَصِلُ بِهِ رَحِمِی وَ یَکُونُ عَوْناً لِی فِی الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ- وَ قَالَ إِنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّی رَکْعَتَیْنِ ثُمَّ سَأَلَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَجَّلَ الْعَبْدُ رَبَّهُ وَ جَاءَ آخَرُ فَصَلَّی رَکْعَتَیْنِ ثُمَّ أَثْنَی عَلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ صَلَّی عَلَی النَّبِیِّ ص فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَلْ تُعْطَ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام)- هرگاه یکی از شماها حاجتی خواهد، باید پروردگارش را ستایش کند و مدح گوید، زیرا چون مردی حاجتی از سلطان جوید، برای او سخنی آماده سازد که بهتر از آن نتواند، پس هرگاه حاجت خواستید، خدای عزیز جبّار را تمجید کنید و مدح نمائید و بر او ستایش کنید، می گوئی: «ای بخشنده ترین هرکه عطا کرده و بهترین کسی که از او خواهش شده، ای مهربان تر کسی که از او مهر خواهند، ای یگانه، ای بی نیاز، ای کسی که نزاده ای و زائیده نشدی و نمی باشد برای او همتای، ای کسی که نگرفته است همسری و نه فرزندی، ای کسی که هر چه می خواهد، می کند، و هرچه اراده سازد، بدان حکم می دهد و هرچه را دوست دارد، اجرا می نماید، ای کسی که میان مرد و دلش حائل می شود، ای کسی که در منظره ی اعلا است، ای کسی که مانندش چیزی نیست، ای شنوا ای بینا. و از نام های خدای عزّوجلّ بسیار بیاور، زیرا نام های خدا بسیار است. و صلوات فرست بر محمّد (صلی الله علیه و آله) و آلش و بگو: «بار خدایا از روزی حلالت بر من وسعت بده و به اندازه ای که آبروی خود را نگهدارم و آنچه بر من سپرده است بپردازم به وسیله آن، و رحم خود را پیوست دارم و کمک کنم و برایم در حج و عمره کمک باشد». امام صادق (علیه السلام) فرمود: مردی به مسجد وارد شد، و دو رکعت نماز خواند و از خداوند حاجت خواست. پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: «این بنده عجله کرد»، دیگری آمد و نماز گزارد و خدا را مدح گفت و صلوات فرستاد، پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: «حاجتت را بخواه که برآورده خواهد شد».

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٨٤ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٨٧٨٤- ٣- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ فِي كِتَابِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع إِنَّ الْمِدْحَةَ قَبْلَ الْمَسْأَلَةِ فَإِذَا دَعَوْتَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَجِّدْهُ قُلْتُ كَيْفَ أُمَجِّدُهُ قَالَ تَقُولُ يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يَا فَعَّالًا لِمَا يُرِيدُ يَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ يَا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى يَا مَنْ (٣) لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْ ءٌ.

******

ترجمه:

محمّدبن مسلم گوید: امام صادق (علیه السلام) فرمود: در کتاب امیرالمؤمنین (علیه السلام) آمده: مدح خداوند باید پیش از درخواست او باشد؛ پس وقتی خدای عزّ وجلّ را خواندی پس او را تمجید کن». گفتم: «چگونه او را تمجید کنم»؟ فرمود: «می گویی: ای کسی که از رگ گردن به من نزدیک تری و ای کسی که بین مرد و قلب او حائل می شوی؛ ای کسی که در نظرگاه بلندتر قرار داری؛ ای کسی که مثل او چیزی نیست».

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۸۵ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۷۸۵- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی كَهْمَسٍ قَالَ

ص: ۸۰

۱- فی المصدر- عن.

۲- الکافی ۲- ٤۸٤- ۲.

۳- فی المصدر زیادة- هو.

٤- الکافی ۲- ٤۸٥- ۷.

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ دَخَلَ رَجُلٌ الْمَسْجِدَ فَابْتَدَأَ قَبْلَ الثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ص- فَقَالَ النَّبِيُّ ص عَجَّلَ (۱) الْعَبْدُ رَبَّهُ ثُمَّ دَخَلَ آخَرُ فَصَلَّى وَ أَثْنَى عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ صَلَّى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص- فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَلْ تُعْطَهْ ثُمَّ قَالَ إِنَّ فِی كِتَابِ عَلِيٍّ ع- أَنَّ الثَّنَاءَ عَلَى اللَّهِ وَ الصَّلَاةَ عَلَى رَسُولِهِ قَبْلَ الْمَسْأَلَةِ وَ أَنَّ أَحَدَكُمْ لَيَأْتِی الرَّجُلَ يَطْلُبُ الْحَاجَةَ فَيُحِبُّ أَنْ يَقُولَ لَهُ خَيْراً قَبْلَ أَنْ يَسْأَلَهُ حَاجَتَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مردی به مسجد وارد شد، و دو رکعت نماز خواند و از خداوند حاجت خواست. پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: «این بنده عجله کرد»، دیگری آمد و نماز گزارد و خدا را مدح گفت و صلوات فرستاد، پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: «حاجتت را بخواه که برآورده خواهد شد».سپس حضرت فرمودند :همانا ثناب اللهی و درود فرستادن بر رسول اکرم قبل از دعا کردن است اگریکی ازشما باکسی کاری داشته باشد قبل از درخواست دوست دارد چند جمله دوستداشتنی به او بگوید وبعد درخواست خود را مطرح کند .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٨٦ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٨٧٨٦- ٥- (٢) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّمَا هِیَ الْمِدْحَةُ ثُمَّ الثَّنَاءُ ثُمَّ الْإِقْرَارُ بِالذَّنْبِ ثُمَّ الْمَسْأَلَةُ إِنَّهُ وَ اللَّهِ مَا خَرَجَ عَبْدٌ مِنْ ذَنْبٍ إِلَّا بِالْإِقْرَارِ.

وَ

عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ ثُمَّ الثَّنَاءُ ثُمَّ الِاعْتِرَافُ بِالذَّنْبِ

******

ترجمه:

حضرت امام_صادق (ع) فرمود: جز این نیست که (آداب دعا) همان مدح است، وسپس ستایش، و بعد اقرار به گناه، آنگاه در خواست، همانا بخدا سوگند هیچ بنده ای از گناه بیرون نشده جز با اقرار به آن نزد خدا.

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۸۷ - رقم الحديث الباب: ٦]

۸۷۸۷- ٦- (۳) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ (٤) بْنِ عَلِيٍّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَدْعُوَ اللَّهَ فَمَجِّدْهُ وَ احْمَدْهُ وَ سَبِّحْهُ وَ هَلِّلْهُ وَ أَثْنِ عَلَيْهِ وَ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ص ثُمَّ سَلْ تُعْطَ.

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۸۷۸۸ - رقم الحديث الباب: ۷]

۸۷۸۸- ۷- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَمَّنْ

۱- فی المصدر- عاجل.

۲- الكافی ۲- ٤۸٤- ۳، ٤.

۳- الكافی ۲- ٤۸٥- ٥، و قد أورد الحديث هنا تاما باختلاف بسيط و فی ۳- ۳٤۱- ٤، أورد قطعة من الحديث و لكن بسند آخر.

٤- فی نسخة- الحسين (هامش المخطوط).

٥- الكافی ۲- ٤۸٦- ۸.

حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ آيَتَانِ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَطْلُبُهُمَا وَ لَا أَجِدُهُمَا قَالَ وَ مَا هُمَا قُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (۱) فَنَدْعُوهُ وَ لَا نَرَى إِجَابَةً قَالَ أَ فَتَرَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَخْلَفَ وَعْدَهُ قُلْتُ لَا قَالَ فَمِمَّ ذَلِكَ قُلْتُ لَا أَدْرِي قَالَ لَكِنِّي أُخْبِرُكَ مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِيمَا أَمَرَهُ

ثُمَّ دَعَاهُ مِنْ جِهَةِ الدُّعَاءِ أَجَابَهُ قُلْتُ وَ مَا جِهَةُ الدُّعَاءِ قَالَ تَبْدَأُ فَتَحْمَدُ اللَّهَ وَ تَذْكُرُ نِعَمَهُ عِنْدَکَ ثُمَّ تَشْكُرُهُ ثُمَّ تُصَلِّی عَلَی النَّبِیِّ ص- ثُمَّ تَذْكُرُ ذُنُوبَکَ فَتُقِرُّ بِهَا ثُمَّ تَسْتَغْفِرُ (۲) مِنْهَا فَهَذَا جِهَةُ الدُّعَاءِ ثُمَّ قَالَ وَ مَا الآیَةُ الْأُخْرَی قُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ ما أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَیْ ءٍ فَهُوَ یُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَیْرُ الرَّازِقِینَ (۳) وَ إِنِّی أُنْفِقُ وَ لَا أَرَی خَلَفاً قَالَ أَ فَتَرَی اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَخْلَفَ وَعْدَهُ قُلْتُ لَا قَالَ فَمِمَّ ذَلِکَ قُلْتُ لَا أَدْرِی قَالَ لَوْ أَنَّ أَحَدَکُمُ اکْتَسَبَ الْمَالَ مِنْ حِلِّهِ وَ أَنْفَقَهُ فِی حِلِّهِ لَمْ یُنْفِقْ دِرْهَماً إِلَّا أَخْلَفَ عَلَیْهِ.

******

ترجمه:

به امام صادق (عرض کردم: «دو آیه در کتاب خدا است که به آن دو عمل می کنم، ولی فایده ای نمی بینم». حضرت پرسید: «آن دو آیه کدامند»؟ عرض کردم:آیه:قول خدا ی عز و جل که"ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُم": «مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم»، اما ما او را می خوانیم و اجابتی دریافت نمی کنیم،

فرمود: به نظر تو خداوند وعده خلافی می کند؟

گفتم: نه، فرمود: پس این از چه راه است؟ گفتم: نمی دانم، فرمود: ولی من به تو خبر می دهم، هر که خدا عز و جل را اطاعت کند در آنچه به او فرمان داده است و سپس او را از جهت دعا بخواند، خدا اجابت کند، گفتم: جهت دعا چیست؟

فرمود: راه دعا این است که:

۱.خدا را سپاسگزاری و حمد کنی و نعمتی که به تو داده است یاد آور شوی

۲.او را شکر گزاری

۳.سپس صلوات فرستی بر محمد (ص) و آلش

٤.سپس گناهان خود را یاد کنی و بدان ها اعتراف نمائی

٥.سپس از آنها به خدا پناه بری،

این راه دعا است. حضرت فرمودند : آیه دوم کدام است ؟ عرض کردم کلام خداوند که می فرماید : هرچه را انفاق کنید پس او جبران خواهد کرد وَمَا أَنفَقْتُم مِّن شَیْءٍ فَهُوَ یُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَیْرُ الرَّازِقِینَ است و من انفاق می کنم، ولی عوضی نمی بینم». حضرت فرمود: «آیا به نظر تو خداوند عزّوجلّ به وعده ی خود وفا نمی کند»؟ عرض کردم: «خیر [وعده ی خدا راست است]»! حضرت فرمود: «پس علّت آن چیست»؟ عرض کردم: «نمی دانم»!؟ حضرت فرمود: «اگر هرکدام از شما اموال خود را از راه حلال به دست آورده و در راه حلال انفاق نماید، در برابر هر درهمی که انفاق می کند، عوضی به او داده می شود».

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸۷۸۹- ۸- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کُلُّ دُعَاءٍ لَا یَکُونُ قَبْلَهُ تَحْمِیدٌ فَهُوَ أَبْتَرُ إِنَّمَا (٥) التَّحْمِیدُ ثُمَّ الثَّنَاءُ قَالَ قُلْتُ مَا أَدْرِی مَا یُجْزِی مِنَ التَّحْمِیدِ وَ التَّمْجِیدِ قَالَ تَقُولُ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَیْسَ قَبْلَکَ شَیْ ءٌ وَ أَنْتَ الآخِرُ فَلَیْسَ بَعْدَکَ شَیْ ءٌ وَ أَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَیْسَ فَوْقَکَ شَیْ ءٌ وَ أَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَیْسَ دُونَکَ شَیْ ءٌ وَ أَنْتَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: هر دعائی که پیش از آن حمد خدا نباشد نیمه است و پی بریده است، حمد خدا باید و سپس ستایش او، من گفتم: نمی دانم چه اندازه از تحمید و تمجید بس است؟ فرمود: می گوید: بار خدایا! توئی آغاز و پیش از تو چیزی نیست، و توئی انجام و پس از تو چیزی نیست،

توئی آشکارا و فرازتر از تو چیزی نیست، و توئی نهان و در برابر تو چیزی نه، و توئی عزیز و حکمت دار.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۷۹۰- ۹- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ

ص: ۸۲

۱- غافر ٤۰- ٦۰.

۲- فی هامش الأصل عن نسخة- تستعیذ.

۳- سبا ۳٤- ۳۹.

٤- الکافی ۲- ۵۰۳- ٦.

۵- کتب المصنّف (هو) ثم شطبها و کتب فوقها علامة نسخة.

٦- الفقیه ٤- ۳۸۲- ۵۸۳۳.

إِسْحَاقَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْهَمْدَانِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ الْمُعَلَّی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَکْرٍ الْمُرَادِیِّ عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّ زَیْدَ بْنَ صُوحَانَ قَالَ لَهُ أَیُّ سُلْطَانٍ أَغْلَبُ وَ أَقْوَی قَالَ الْهَوَی قَالَ أَیُّ ذُلٍّ أَذَلُّ قَالَ الْحِرْصُ عَلَی الدُّنْیَا قَالَ فَأَیُّ فَقْرٍ أَشَدُّ قَالَ الْکُفْرُ بَعْدَ الْإِیمَانِ قَالَ فَأَیُّ دَعْوَةٍ أَضَلُّ قَالَ الدَّاعِی بِمَا لَا یَکُونُ.

وَ فِی الْمَجَالِسِ بِهَذَا السَّنَدِ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

زیدبن صوحان گفت : یا امیرالمومنین کدام سلطه جو غالب وقوی تراست فرمود : هوای (نفس) ذلت بارترین خواری چیست ؟ فرمودند : حرص بر دنیا .شدیدترین فقرچیست ؟ فرمودند : کفر بعد از ایمان . گمراه ترین دعوت (دعا) کدام است ؟ فرمودند : دعوت به چیزی که امکان ندارند .(محال است)

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۸۷۹۱- ۱۰- (۲) وَ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی (۳) عَنْ عَلِیٍّ ع فِی حَدِیثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: السُّؤَالُ بَعْدَ الْمَدْحِ فَامْدَحُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ اسْأَلُوا الْحَوَائِجَ أَثْنُوا عَلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ امْدَحُوهُ قَبْلَ طَلَبِ الْحَوَائِجِ یَا صَاحِبَ الدُّعَاءِ لَا تَسْأَلْ مَا لَا یَحِلُّ وَ لَا یَکُونُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

حضرت علی علیه السلام : دعا بعد از مدح خداوند است پس اول خدا را مدح کنید وثنا گوی او باشید و بعد حاجت خود را درخواست کنید ای دعا کننده درخواست نکن چیزیکه حلال نیست یا امکان ندارد

۱- أمالی الصدوق- ۳۲۲.

۲- الخصال- ٦۳٥.

٣- يأتى فى الفائدة الأولى من الخاتمة برمز (ر).

٤- تقدم فى الحديث ٢ من الباب ٢٤ من أبواب التعقيب، و فى الحديث ٤ من الباب ٢٩، و فى الحديث ١ من الباب ٣٠ من هذه الأبواب.

٥- يأتى فى الباب ٥٥، و فى الحديث ٢ من الباب ٦٣ من هذه الأبواب، و يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٣٣، و فى الحديث ١ من الباب ٤٨، و فى الباب ٥٣، و فى الباب ٥٦ من هذه الأبواب، و فى الباب ٢٨ من أبواب بقية الصلوات المندوبة.

٣٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُلَازَمَةِ الدَّاعِى لِلصَّبْرِ وَ طَلَبِ الْحَلَالِ وَ طِيبِ الْمَكْسَبِ وَ صِلَةِ الرَّحِمِ وَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ

اشارة

(١) ٣٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُلَازَمَةِ الدَّاعِى لِلصَّبْرِ وَ طَلَبِ الْحَلَالِ وَ طِيبِ الْمَكْسَبِ وَ صِلَةِ الرَّحِمِ وَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ

باب دعا كننده بايد صبور باشد . درآمدش حلال وپاک بودن وسيله ومحل درآمد .واهل صله رحم و عمل صالح باشد .

[رقم الحديث الكلى: ٨٧٩٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٧٩٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى نَصْرٍ عَنْ أَبِى الْحَسَنِ الرِّضَا ع فِى حَدِيثٍ قَالَ: لَا تَمَلَّ مِنَ الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ وَ عَلَيْكَ بِالصَّبْرِ وَ طَلَبِ الْحَلَالِ وَ صِلَةِ الرَّحِمِ وَ إِيَّاكَ وَ مُكَاشَفَةَ النَّاسِ فَإِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ نَصِلُ مَنْ قَطَعَنَا وَ نُحْسِنُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْنَا فَنَرَى وَ اللَّهِ فِى ذَلِكَ الْعَاقِبَةَ الْحَسَنَةَ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِى قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

امام ابوالحسن الرضا عليه السلام مي فرمايد:

از دعا كردن ملول و خسته مشو، كه دعا در نزد خدا جايگاهي والا دارد.

بر تو باد به استقامت و شكيبايي در دشواريها، و طلب روزي حلال، و پيوستن و نيكي به خويشاوندان و بر حذر باش از پرده دري و هتك حرمت مردم. همانا ما اهل بيت با كسي كه از ما بريده و جدا شود مي پيوندیم.و به کسی که به ما بدی کند نیکی می کنیم؛

به خدا سوگند فرجام نیک را در این می بینیم.

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۹۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۷۹۳- ۲- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ فَلْيُطَيِّبْ مَكْسَبَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق عليه السلام می فرمایند: هر که بخواهد دعایش مورد اجابت قرار گیرد، باید کسب خود را پاک و طاهر گرداند .

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۹٤ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۷۹٤- ۳- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی (٦) عَنْ أَبِی ذَرٍّ عَنِ النَّبِیِّ ص فِی وَصِیَّتِهِ لَهُ قَالَ: یَا أَبَا ذَرٍّ یَکْفِی مِنَ الدُّعَاءِ مَعَ الْبِرِّ مَا یَکْفِی الطَّعَامَ مِنَ الْمِلْحِ یَا أَبَا ذَرٍّ مَثَلُ الَّذِی یَدْعُو بِغَیْرِ عَمَلٍ کَمَثَلِ الَّذِی یَرْمِی بِغَیْرِ وَتَرٍ یَا أَبَا ذَرٍّ- إِنَّ اللَّهَ یُصْلِحُ بِصَلَاحِ

۱- الباب ۳۲ فیه ۳ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ٤۸۸- ۱، تقدم قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۲۱، و تقدم صدره مع ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ۱۹ من هذه الأبواب.

۳- قرب الإسناد- ۱۷۱.

٤- الکافی ۲- ٤۸٦- ۹.

٥- أمالی الطوسیّ ۲- ۱٤۷.

٦- یأتی فی الفائدة الثانیة من الخاتمة برقم (٤۹).

الْعَبْدِ وُلْدَهُ وَ وُلْدَ وُلْدِهِ وَ یَحْفَظُهُ فِی دُوَیْرَتِهِ وَ الدُّورَ حَوْلَهُ مَا دَامَ فِیهِمْ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله به اباذر فرمودند:ای اباذر، همان گونه که مقدار کمی از نمک برای غذا کافی است، دعا همراه با نیکوکاری کفایت می کند.ای ابوذر مثل آن کسی که دعا می کند بی آن که عمل صالحی داشته باشد و مانند مثل کسی است که تیراندازد از کمان بی زه.یا اباذر! خداوند

به واسطه خوب بودن بنده ای کار فرزند و نوه او را به اصلاح می آورد و مقام او را در اطرافیان و همسایگان تا زمانی که با آنها است رعایت می نماید .

۳۳- بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ فِي الدُّعَاءِ قَبْلَ تَسْمِيَةِ الْحَاجَةِ يَا اللَّهُ عَشْراً وَ يَا رَبِّ عَشْراً وَ يَا اللَّهُ يَا رَبِّ حَتَّى يَنْقَطِعَ النَّفَسُ أَوْ عَشْراً أَوْ أَيْ رَبِّ ثَلَاثاً وَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ سَبْع

اشارة

(۲) ۳۳ بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ فِي الدُّعَاءِ قَبْلَ تَسْمِيَةِ الْحَاجَةِ يَا اللَّهُ عَشْراً وَ يَا رَبِّ عَشْراً وَ يَا اللَّهُ يَا رَبِّ حَتَّى يَنْقَطِعَ النَّفَسُ أَوْ عَشْراً أَوْ أَيْ رَبِّ ثَلَاثاً وَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ سَبْعاً

باب مستحب است قبل از درخواست حاجت ده بار بگوید : یا الله یارب وتا نفس دارد بگوید : یا الله یارب یا ده مرتبه یا - ا ی رب سه مرتبه یا ارحم الراحمین هفت مرتبه .

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۹۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۷۹۵- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ أَخِي أُدَيْمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ عَشْرَ مَرَّاتٍ قِيلَ لَهُ لَبَّيْكَ مَا حَاجَتُكَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر که ده بار بگوید: یا الله یا الله. باو گفته شود: بله حاجتت چیست؟

[رقم الحديث الكلى: ۸۷۹۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

٨٧٩٦- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ أَخِي أُدَيْمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ عَشْرَ مَرَّاتٍ يَا رَبِّ يَا رَبِّ قِيلَ لَهُ لَبَّيْکَ مَا حَاجَتُکَ.

******

ترجمه:

از امام صادق(علیه السّلام)فرمود: هر که ده بار گوید:یا الله یا الله،به او گفته شود:لبیك!چه حاجتی داری؟

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٩٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٨٧٩٧- ٣- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: مَرِضَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قُلْ يَا رَبِّ يَا رَبِّ عَشْرَ مَرَّاتٍ فَإِنَّ مَنْ قَالَ ذَلِکَ نُودِيَ لَبَّيْکَ مَا حَاجَتُکَ.

******

ترجمه:

فرزند امام صادق علیه السلام بیمار شد حضرت به او فرمودند :در دعا ده بگو یاالله زیرا کسی که چنین کند اورا صدا می زنند که حاجت تو چیست .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٧٩٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٨٧٩٨- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي

١- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٦٧ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٣٣ فيه ٢٣ حديثا.

٣- الكافى ٢- ٥٢٠- ١.

٤- الكافى ٢- ٥٢٠- ١.

٥- الكافى ٢- ٥٢٠- ٢.

٦- الكافى ٢- ٥٢٠- ٣.

بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ یَا رَبِّ یَا اللَّهُ یَا رَبِّ یَا اللَّهُ حَتَّی یَنْقَطِعَ نَفَسُهُ قِیلَ لَهُ لَبَّیْکَ مَا حَاجَتُکَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هرکس تا نفس دارد بگوید : یا رب یا الله به او گفته می شود لبیک حاجت تو چیست ؟

[رقم الحدیث الکلی: ۸۷۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۷۹۹- ۵- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: إِذَا قَالَ الْعَبْدُ وَ هُوَ سَاجِدٌ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا سَیِّدَاهْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ أَجَابَهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَبَّیْکَ عَبْدِی سَلْ حَاجَتَکَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هرکس درحال سجده سه بار بگوید یا الله یا رباه یا سیداه خداوند شخصا جواب می دهد : بله بنده من حاجت خود را درخواست کن .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۰۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۸۸۰۰- ٦- (۲) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ بِنْتِ إِلْیَاسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَفْصٍ (۳) بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: اشْتَکَی بَعْضُ وُلْدِ أَبِی جَعْفَرٍ- فَمَرَّ عَلَیْهِ جَعْفَرٌ وَ هُوَ شَاکٍ فَقَالَ لَهُ جَعْفَرٌ تَقُولُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ فَإِنَّهُ لَمْ یَقُلْهَا أَحَدٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ إِلَّا قَالَ لَهُ الرَّبُّ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَبَّیْکَ.

******

ترجمه:

ابن مسلم : یکی از فرزندان حضرت باقر علیه السلام (ازیک مشکلی) شکایت داشت حضرت با او روبرو شدند فرمودند :ده مرتبه بگو یا الله یا الله کسی ده بار تکرار نمی کند مگراینکه خداوند متعال به او می گوید :لبیک .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۸۸۰۱- ۷- (٤) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ وَ صَفْوَانَ وَ ابْنِ الْمُغِیرَةِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا قَالَ الْعَبْدُ یَا اللَّهُ یَا رَبِّ حَتَّی یَنْقَطِعَ النَّفَسُ قَالَ لَهُ الرَّبُّ سَلْ مَا حَاجَتُکَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٥).

******

ترجمه:

و امام صادق علیه السّلام فرمود: براستی که آن بنده وقتی آنقدر یا ربّ یا ربّ بگوید تا نفسش قطع شود، خداوند تبارك و تعالی به او گوید: لبّیك، بلی بگو حاجتت چیست تا بدهم.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸۸۰۲- ۸- (٦) قَالَ الْبَرْقِیُّ وَ فِی رِوَایَةٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ حَناناً مِنْ لَدُنَّا (۷) قَالَ إِنْ کَانَ یَحْیَی

ص: ۸٦

۱- أمالی الصدوق- ۳۳۵- ٦.

۲- المحاسن- ۳۵- ۲۹.

۳- فی المصدر- جعفر.

٤- المحاسن- ۳۵- ۳۰.

۵- الفقیه ۱- ۳۳۳- ۹۷٦.

٦- المحاسن- ۳۵- ۳۰.

۷- مریم ۱۹- ۱۳.

إِذَا دَعَا فَقَالَ فِی دُعَائِهِ یَا رَبِّ یَا اللَّهُ نَادَاهُ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ لَبَّیْکَ یَا یَحْیَی سَلْ حَاجَتَکَ.

******

ترجمه:

از امام صادق(ع) روایت شده که در باره سخن خدا: «و حناناً من لدنّا» فرمود: همانا یحیی زمانی که دعا می کرد، در دعایش می گفت: ای پروردگار ای خدا! خدا از آسمان به او ندا می داد لبیک ای یحیی! حاجت خود را بخواه .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۸۰۳- ۹- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ لَيَقِفُ عِنْدَ ذِكْرِ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ ثُمَّ يَقُولُ أَيْ رَبِّ أَيْ رَبِّ ثَلَاثاً (فَإِذَا قَالَهَا نُودِيَ مِنْ فَوْقِ رَأْسِهِ) (۲) سَلْ مَا حَاجَتُکَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام :شخص درحال یاد آوری بهشت وجهنم باید کمی صبر کرده و سه مرتبه بگو ید : ای رب ای رب در این وقت او را صدا می زنند درخواست کن حاجتد چیست .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۰٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۸۸۰٤- ۱۰- (۳) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِسْكِينٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ يَا رَبِّ يَا رَبِّ حَتَّى يَنْقَطِعَ نَفَسُهُ قِيلَ لَهُ لَبَّيْكَ مَا حَاجَتُکَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : کسیکه تا نفس دارد بگوید یارب یارب به او گفته می شود بله حاجتد چیست ؟

[رقم الحديث الكلی: ۸۸۰۵ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۸۸۰۵- ۱۱- (٤) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ یَقُولُهَا عَشْرَ مَرَّاتٍ قِیلَ لَهُ لَبَّیْکَ مَا حَاجَتُکَ.

******

ترجمه:

روایت شده وقتی ده مرتبه بگوید به او گفته می شود بله حاجتد چیست ؟

[رقم الحديث الكلی: ۸۸۰٦ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۸۸۰٦- ۱۲- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ قَالَ حَدَّثَنِی جَعْفَرٌ قَالَ: اشْتَکَی بَعْضُ وُلْدِ أَبِی فَمَرَّ بِهِ فَقَالَ لَهُ قُلْ عَشْرَ مَرَّاتٍ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ فَإِنَّهُ لَمْ یَقُلْهَا أَحَدٌ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ قَطُّ إِلَّا قَالَ لَهُ الرَّبُّ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَبَّیْکَ عَبْدِی سَلْ حَاجَتَکَ.

******

ترجمه:

یکی از فرزندان حضرت باقر علیه السلام (ازیک مشکلی) شکایت داشت حضرت با او روبرو شدند فرمودند :ده مرتبه بگو یا الله یا الله کسی ده بار تکرار نمی کند مگراینکه خداوند متعال به او می گوید :لبیک بنده من درخواست حاجت خودرا .

[رقم الحديث الكلی: ۸۸۰۷ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۸۸۰۷- ۱۳- (٦) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ رُوِیَ عَنِ الصَّادِقِ ع فِی مَنْ قَالَ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ عَشْراً قِیلَ لَهُ لَبَّیْکَ عَبْدِی سَلْ حَاجَتَکَ تُعْطَهْ.

-

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : کسیکه ده مرتبه بگوید یا الله به او گفته می شود : بله بنده من حاجت خود را درخواست کن تا به تو داده شود .

ص: ۸۷

۱- المحاسن- ۳۵- ۳۱.

۲- شطب المصنّف علی ما بین القوسین و کتب علیه علامة نسخة.

۳- المحاسن- ۳۵- ۳۲.

٤- المحاسن- ۳٦- ۳۲.

٥- قرب الإسناد- ۲.

٦- عدّة الداعی- ٥۲.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۰۸ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۸۸۰۸- ١٤- (۱) قَالَ وَ کَذَا رُوِیَ فِی مَنْ قَالَ یَا رَبَّاهْ یَا رَبَّاهْ عَشْراً وَ مِثْلَهُ یَا رَبِّ یَا رَبِّ وَ مِثْلَهُ یَا سَیِّدَاهْ یَا سَیِّدَاهْ.

******

ترجمه:

روایت شده کسیکه ده بار - یا رباه - یا رب - یا سیداه هم بگوید جوابش را میدهند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۸۸۰۹- ۱۵- (۲) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّ مَنْ قَالَ فِی سُجُودِهِ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا سَیِّدَاهْ ثَلَاثاً أُجِیبَ بِمِثْلِ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

روایت شده کسیکه در حال سجده سه بار بگوید : یا الله - یا رباه -یا سیداه جوابش را می دهند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۶]

۸۸۱۰- ۱۶- (۳) عَلِیُّ بْنُ مُوسَی بْنِ طَاوُسٍ فِی رِسَالَةِ مُحَاسَبَةِ النَّفْسِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ فَضْلِ الدُّعَاءِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کَانَ [أَبِی] (٤) إِذَا لَجَّتْ (٥) بِهِ الْحَاجَةُ یَسْجُدُ مِنْ غَیْرِ صَلَاةٍ وَ لَا رُکُوعٍ ثُمَّ یَقُولُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ سَبْعَ مَرَّاتٍ ثُمَّ یَسْأَلُ حَاجَتَهُ ثُمَّ قَالَ مَا قَالَهَا أَحَدٌ سَبْعَ مَرَّاتٍ إِلَّا قَالَ اللَّهُ تَعَالَی هَا أَنَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ سَلْ حَاجَتَکَ.

******

ترجمه:

. از امام صادق علیه السّالم روایت

شده است که فرمودند: هر گاه حاجتی به انسان فشار بیاورد، بدون

اینکه نمازی بخواند و رکوعی به جا آورد، سجده کند و هفت مرتبه بگوید: »یا ارحم الراحمین« سپس حاجتش را بخواهد. سپس

حضرت فرمودند: احدی این ذکر را هفت مرتبه نگفت مگر این که

خدای تعالی فرمود: آگاه باش منم ارحم الراحمین، حاجتت را

۳۸ بخواه

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۸۸۱۱- ۱۷- (٦) قَالَ وَ مِنَ الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ مَلَكاً يُقَالُ لَهُ إِسْمَاعِيلُ- سَاكِنٌ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا إِذَا قَالَ الْعَبْدُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ سَبْعَ مَرَّاتٍ قَالَ إِسْمَاعِيلُ قَدْ سَمِعَ اللَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (سَلْ حَاجَتَكَ) (٧).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : همانا برای خداوند فرشته ای است که به او «اسماعیل» می گویند. او در آسمان دنیا ساکن است. هر گاه بنده هفت بار بگوید یا ارحم الراحمین، اسماعیل به او می گوید خداوند که ارحم الراحمین است صدایت را شنید، حاجت خویش را از او بخواه.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۸۸۱۲- ۱۸- (۸) قَالَ وَ مِنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ: سَمِعَ النَّبِيُّ ص رَجُلًا يَقُولُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ فَأَخَذَ بِمَنْكِبِ الرَّجُلِ فَقَالَ هَذَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ قَدِ اسْتَقْبَلَكَ بِوَجْهِهِ سَلْ حَاجَتَكَ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدند مردی می گفت : یا ارحم الراحمین پس حضرت شانه آن مرد را گرفت و فرمود : این ارحم الراحمین است اینک با روی خود (وجه الله) به سمت تو آمده است پس حاجت خود را بطلب.

ص: ۸۸

۱- عدّة الداعی- ۵۲.

۲- عدّة الداعی- ۵۲.

۳- محاسبة النفس- ۳۵.

٤- أثبتناه من المصدر.

۵- فی المصدر- ألحت.

٦- محاسبة النفس- ۳۵.

۷- فی المصدر- صوتک فسال حاجتک.

۸- محاسبة النفس- ۳۵.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۸۸۱۳- ۱۹- (۱).قَالَ وَ مِنْ كِتَابِ اَلْمَشِيخَةِ لِلْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ قَالَ: اِشْتَكَى بَعْضُ أَصْحَابِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ اَلسَّلاَمُ ، فَقَالَ لَهُ قُلْ يَا اَللَّهُ يَا اَللَّهُ عَشْرَ مَرَّاتٍ مُتَتَابِعَاتٍ فَإِنَّهُ لَمْ يَقُلْهَا مُؤْمِنٌ إِلاَّ قَالَ رَبُّهُ (۲)لَبَّيْكَ عَبْدِي سَلْ حَاجَتَكَ .

******

ترجمه:

حسن بن محجوب در کتاب خود می نویسد: یکی از یاران امام باقر (ع) از بیماری خود اظهار شکایت کرد، پس حضرت فرمود: ده بار پشت سر هم ، یا الله ! یا الله بگو؛ چون هیچ مؤ منی این جمله را نگوید، جز اینکه پروردگارش می گوید: لبیك بنده ی من ! حاجتت را سؤ ال کن !

[رقم الحديث الكلى: ٨٨١٤ - رقم الحديث الباب: ٢٠]

٨٨١٤- ٢٠- (٣) قَالَ وَ مِنْ آخِرِ كِتَابِ مَنَاسِكِ الزِّيَارَاتِ لِلْمُفِيدِ عَنْ حَفْصٍ الْأَعْوَرِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: اشْتَكَى (٤) عَبْدُ اللَّهِ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ (٥) ع- فَقَالَ لَهُ قُلْ عَشْرَ مَرَّاتٍ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ فَإِنَّهُ لَمْ يَقُلْهَا عَبْدٌ إِلَّا قَالَ لَهُ رَبُّهُ لَبَّيْكَ.

******

ترجمه:

یکی از یاران(عبد الله) امام باقر (ع) از بیماری خود اظهار شکایت کرد، پس حضرت فرمود: ده بار پشت سر هم ، یا الله ! یا الله بگو؛ چون هیچ مؤ منی این جمله را نگوید، جز اینکه پروردگارش می گوید: لبیك بنده ی من ! حاجتت را سؤ ال کن !

[رقم الحديث الكلى: ٨٨١٥ - رقم الحديث الباب: ٢١]

٨٨١٥- ٢١- (٦) قَالَ وَ مِنْ كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ فِي كِتَابِ الصَّلَاةِ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَخِي أُدَيْمٍ (٧) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ عَشْرَ مَرَّاتٍ يَا رَبِّ يَا رَبِّ قَالَ لَهُ رَبُّهُ لَبَّيْكَ سَلْ حَاجَتَكَ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) فرمود: هر کس ده بار یا رب ! یا رب بگوید! خداوند به او می گوید : لبیك ! حاجتت را درخواست کن .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۱٦ - رقم الحدیث الباب: ۲۲]

۸۸۱٦- ۲۲- (۸) قَالَ وَ مِنْ کِتَابِ مَنَاسِکِ الزِّیَارَاتِ لِلْمُفِیدِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: کَانَ أَبِی یُلِحُّ فِی الدُّعَاءِ یَقُولُ یَا رَبِّ یَا رَبِّ حَتَّی یَنْقَطِعَ النَّفَسُ ثُمَّ یَعُودُ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام فرمودند : پدرم پافشاری می کردند در دعا -یارب - یارب را تا نفس داشتند تکرار می کردند بعد دو باره تکرار می کردند

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۲۳]

۸۸۱۷- ۲۳- (۹) قَالَ وَ مِنْهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ

۱- محاسبة النفس- ۳٦.

۲- فی المصدر-.-

۳- محاسبة النفس- ۳۷.

٤- فی المصدر زیادة- أبو، و قد شطب علیه المصنّف فی الأصل.

٥- فی المصدر زیادة- أبیه.

٦- محاسبة النفس- ۳۷.

۷- فی المصدر- أدهم.

۸- محاسبة النفس- ۳۸.

۹- محاسبة النفس- ۳۸.

إِذَا قَالَ أَیْ رَبِّ ثَلَاثاً صِیحَ بِهِ مِنْ فَوْقِهِ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ سَلْ تُعْطَهْ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : وقتی کسی سه بار بگوید : أَیْ رَبِّ کسی از بالای سرش فریاد می زند بله بله درخواست کن تا به تو داده شود .

۳۴- بَابُ أَنَّهُ یُسْتَحَبُّ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ یَسْأَلَ اللَّهَ الْحُورَ الْعِینَ أَنْ یُکَبِّرَ اللَّهَ وَ یُسَبِّحَهُ وَ یُحَمِّدَهُ وَ یُهَلِّلَهُ وَ یُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ مِائَةَ مِائَةً

اشارة

(۱) ۳۴ بَابُ أَنَّهُ یُسْتَحَبُّ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ یَسْأَلَ اللَّهَ الْحُورَ الْعِینَ أَنْ یُکَبِّرَ اللَّهَ وَ یُسَبِّحَهُ وَ یُحَمِّدَهُ وَ یُهَلِّلَهُ وَ یُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ مِائَةَ مِائَةً

باب مستحب است برای کسیکه ازخداوند حور العین می خواهد هر کدام از تکبیر تسبیح تحمید وتهلیل و صلوات را صد بار تکرار کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۸۱۸- ۱- (۲) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ مَهْرِ السُّنَّةِ کَیْفَ صَارَ خَمْسَمِائَةِ دِرْهَمٍ (۳) فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ أَوْجَبَ

عَلَى نَفْسِهِ أَنْ لَا يُكَبِّرَهُ مُؤْمِنٌ مِائَةَ تَكْبِيرَةٍ وَ يُحَمِّدَهُ مِائَةَ تَحْمِيدَةٍ وَ يُسَبِّحَهُ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ وَ يُهَلِّلَهُ مِائَةَ تَهْلِيلَةٍ وَ يُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ مِائَةَ مَرَّةٍ ثُمَّ يَقُولَ اللَّهُمَّ زَوِّجْنِي مِنَ الْحُورِ الْعِينِ- إِلَّا زَوَّجَهُ اللَّهُ حَوْرَاءَ وَ جَعَلَ ذَلِكَ مَهْرَهَا.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ مُرْسَلًا مِثْلَهُ (٤) وَ فِي الْعِلَلِ وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ مِثْلَهُ (٥) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ مِثْلَهُ (٦) وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (٧)

١- الباب ٣٤ فيه حديث واحد.

٢- المحاسن- ٣١٣- ٣٠، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٤ من أبواب المهور.

٣- ليس فى المصدر كلمة (درهم) و قد كتب المصنّف عليها فى الأصل علامة نسخة.

٤- الفقيه ٣- ٤٠٠- ٤٤٠١.

٥- علل الشرائع- ٤٩٩- ١، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٨٤- ٢٥.

٦- علل الشرائع ٤٩٩- ٢، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٨٤- ٢٦.

٧- الكافى ٥- ٣٧٦- ٧.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (١).

******

ترجمه:

از حضرت امام رضا علیه السلام پرسیدند: سبب چیست که مَهر زنان در شریعت ۵۰۰ درهم قرار داده شده است. فرمود: خداوند بر خود واجب گردانیده است که هر مؤمنی که

۱۰۰ مرتبه اللّه اکبر، ۱۰۰ مرتبه سبحان اللّه ، ۱۰۰ مرتبه الحمد للّه و ۱۰۰ مرتبه لا اله الا اللّه بگوید و سپس ۱۰۰ مرتبه بر محمد و آل محمد صلی الله علیه و آله صلوات فرستد و بعد از آن بگوید: اَللّهُمَّ زَوِّجْنِی مِنَ الْحُورِ الْعَینِ، حور العین را به من تزویج نما و علت این است که مهر زنان را ۵۰۰ درهم قرار داده است .

۳۵- بَابُ أَنَّهُ یُسْتَحَبُّ أَنْ یُقَالَ بَعْدَ الدُّعَاءِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ یُسْتَحَبُّ أَنْ یُقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَلْفَ مَرَّةٍ

اشارة

(۲) ۳۵ بَابُ أَنَّهُ یُسْتَحَبُّ أَنْ یُقَالَ بَعْدَ الدُّعَاءِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ یُسْتَحَبُّ أَنْ یُقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَلْفَ مَرَّةٍ

باب مستحب است بعد از دعا بگوید : مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وصد بار بگوید : مَا شَاءَ اللَّهُ .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۸۱۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا دَعَا الرَّجُلُ فَقَالَ بَعْدَ مَا دَعَا مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ- قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ اسْتَبْسَلَ عَبْدِی وَ اسْتَسْلَمَ لِأَمْرِی اقْضُوا حَاجَتَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام

روایت شده است که حضرت فرمودند: هر گاه انسان دعا کند و بعد

از دعای خود بگوید- مَا شَاءَ اللّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوّةَ إِلّا بِاللّهِ(هر چه

خدا بخواهد و هیچ حول و قوّه ای نیست مگر از جانب خدای

متعال)-خدای عزّ و جلّ می فرماید: بنده من، دل به من نهاد و

تسلیم امر من گردید، حاجتش را برآورید.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۸۲۰- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِمْرَانَ الزَّعْفَرَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: مَا مِنْ رَجُلٍ دَعَا فَخَتَمَ دُعَاءَهُ بِقَوْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ (لَا حَوْلَ وَ) (٥) لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ- إِلَّا أُجِيبَ صَاحِبُهُ.

وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : هیچکس دعایش را با گفتن ماشاء الله لا قوة الا بالله ختم نمی کند مگر اینکه حاجتش برآورده می شود

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۸۲۱- ۳- (٧) أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي

۱- التهذيب ۷- ۳۵٦- ۱٤٥۱.

۲- الباب ۳٥ فيه ٤ أحاديث.

۳- الكافى ۲- ٥۲۱- ۱.

٤- أمالى الصدوق- ۱٦٦- ٦.

٥- ليس فى المصدر.

٦- ثواب الأعمال- ۲٤.

۷- المحاسن- ٤۲- ٥٥.

بَكْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا قَالَ الْعَبْدُ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ- قَالَ اللَّهُ مَلَائِكَتِي اسْتَسْلَمَ عَبْدِي أَعِينُوهُ أَدْرِكُوهُ اقْضُوا حَاجَتَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق عليه السلام : وقتى كسى بگويد : مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ-آنچه خدا بخواهد و هيچ قدرت وتوانى نيست مگر قدرت و توان خداوند -خداوند به ملائكه مى گويد : بنده من تسليم شده او را كمك كنيد ودريابيد وحاجتش را بدهيد

[رقم الحديث الكلى: ۸۸۲۲ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۸۲۲- ٤- (۱) قَالَ وَ فِي رِوَايَةٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ قَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَلْفَ مَرَّةٍ فِي دَفْعَةٍ وَاحِدَةٍ رُزِقَ الْحَجَّ مِنْ عَامِهِ فَإِنْ لَمْ يُرْزَقْ أَخَّرَهُ اللَّهُ حَتَّى يَرْزُقَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : هرکس دریک جلسه هزار بار بگوید ماشاء الله همان سال حج قسمتش می شود واگر همان سال نشد خداوند آنقدر طول عمر پیدا می کند تا به حج برود

٣٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِي أَوَّلِ الدُّعَاءِ وَ وَسَطِهِ وَ آخِرِهِ

اشارة

(٢) ٣٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِي أَوَّلِ الدُّعَاءِ وَ وَسَطِهِ وَ آخِرِهِ

باب استحباب صلوات در اول و وسط و آخر دعا

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٢٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٨٢٣- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ جَمِيعاً عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كُلُّ دُعَاءٍ يُدْعَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ مَحْجُوبٌ عَنِ السَّمَاءِ حَتَّى يُصَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر دعائی که خدای عز و جل بدان خوانده شود از رفتن بآسمان محجوبست تا صلوات بر محمد و آل محمد فرستاده شود.

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٢٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٨٢٤- ٢- (٤) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِی أُسَامَةَ زَیْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ رَجُلًا أَتَی النَّبِیَّ ص فَقَالَ یَا رَسُولَ اللَّهِ- أَجْعَلُ لَکَ ثُلُثَ صَلَاتِی لَا بَلْ أَجْعَلُ لَکَ نِصْفَ صَلَاتِی لَا بَلْ أَجْعَلُهَا کُلَّهَا لَکَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذاً تُکْفَی مَئُونَةَ الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السّلام فرمود: مردی نزد پیغمبر (صلّی الله علیه و آله) آمد عرضکرد: ای رسول خدا من یك سوم صلواتم را برای شما قرار دهم، نه بلکه نیمی از صلواتم را مخصوص شما گردانم، نه بلکه تمامی آن را از آن شما گردانم؟ رسول خدا (صلّی الله علیه و آله) فرمود: در این صورت خرج و مئونه دنیا و آخرت تو کفایت شود.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٢٥ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٨٨٢٥- ٣- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ

ص: ٩٢

١- المحاسن- ٤٢- ٥٥.

٢- الباب ٣٦ فیه ١٨ حدیثا.

٣- الکافی ٢- ٤٩٣- ١٠.

٤- الکافی ٢- ٤٩١- ٣.

٥- الکافی ٢- ٤٩٢- ٤.

الْحَكَمِ عَنْ سَيْفٍ عَنْ أَبِی أُسَامَةَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مَعْنَی أَجْعَلُ صَلَاتِی کُلَّهَا لَکَ قَالَ یُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ کُلِّ حَاجَةٍ فَلَا یَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ شَیْئاً حَتَّی یَبْدَأَ بِالنَّبِیِّ ص- فَیُصَلِّیَ عَلَیْهِ ثُمَّ یَسْأَلُ اللَّهَ حَوَائِجَهُ.

******

ترجمه:

ابو بصیر می گوید ازحضرت صادق علیه السلام سوال کردم معنا اینکه شخص بگوید : همه صلواتم برای شما باشد یعنی چه ؟ حضرت فرمودند : یعنی قبل از هر دعائ صلوات بفرستد پس چیزی ازخداوند درخواست نکند مگر اینکه اول صلوات بفرستد وبعد دعا کند

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٢٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٨٨٢٦- ٤- (١) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ رَجُلًا أَتَی رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالَ یَا رَسُولَ اللَّهِ- إِنِّی جَعَلْتُ ثُلُثَ صَلَاتِی لَکَ فَقَالَ لَهُ خَیْراً فَقَالَ لَهُ یَا رَسُولَ اللَّهِ- إِنِّی جَعَلْتُ نِصْفَ صَلَاتِی لَکَ فَقَالَ لَهُ ذَاکَ أَفْضَلُ فَقَالَ إِنِّی جَعَلْتُ کُلَّ صَلَاتِی لَکَ فَقَالَ إِذَنْ یَکْفِیَکَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَا أَهَمَّکَ مِنْ أَمْرِ دُنْیَاکَ وَ آخِرَتِکَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ أَصْلَحَکَ اللَّهُ کَیْفَ یَجْعَلُ صَلَاتَهُ لَهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- لَا یَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ (٢) إِلَّا بَدَأَ بِالصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

مرازم از امام صادق (ع) روایت کرده است که فرمود: مردی نزد رسول خدا (ص) آمد و عرض کرد: یا رسول الله! یک سوم صلواتم را به تو اختصاص دادم، حضرت فرمود: نیک است. عرض کرد: یا رسول الله! نیمی از صلواتم را به تو اختصاص دادم، حضرت فرمود: این بهتر است. عرض کرد: یا رسول الله! همه صلواتم را به تو اختصاص دادم، حضرت فرمود: در این صورت خداوند تمام امور دنیا و آخرت تو را کفایت می کند. در این هنگام مردی از حضرت امام صادق (ع) پرسید: چگونه صلوات خود را به پیامبر خدا اختصاص می دهد؟ حضرت (ع) فرمود: از خدا هیچ چیزی مسألت نمی کند مگر آنکه اول بر محمد (ص) و اهل بیت او (ع) صلوات بفرستد و بعد حاجت خود را از خداوند بخواهد».

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۸۲۷- ۵- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَزَالُ الدُّعَاءُ مَحْجُوباً حَتَّى يُصَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر دعائی که خدای عز و جل بدان خوانده شود از رفتن بآسمان محجوبست تا صلوات بر محمد و آل محمد فرستاده شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۲۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۸۸۲۸- ٦- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ دَعَا وَ لَمْ يَذْكُرِ النَّبِيَّ ص-

١- الكافی ٢- ٤٩٣- ١٢.

٢- فی المصدر زیادة- شیئا.

٣- ثواب الأعمال- ١٨٨.

٤- الكافی ٢- ٤٩١- ١.

٥- الكافی ٢- ٤٩١- ٢.

رَفْرَفَ الدُّعَاءُ عَلَى رَأْسِهِ فَإِذَا ذَكَرَ النَّبِيَّ ص رُفِعَ الدُّعَاءُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : هر که دعائی کند و نام پیغمبر (ص) را نبرد آن دعا بالای سرش بچرخد، و چون نام پیغمبر (ص) را برد دعا بالا رود.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٢٩ - رقم الحدیث الباب: ٧]

٨٨٢٩- ٧- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا تَجْعَلُونِي كَقَدَحِ الرَّاكِبِ فَإِنَّ الرَّاكِبَ يَمْلَأُ قَدَحَهُ فَيَشْرَبُهُ إِذَا شَاءَ اجْعَلُونِي فِي أَوَّلِ الدُّعَاءِ وَ فِي وَسَطِهِ وَ فِي آخِرِهِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : مرا مثل ظرف آبی که همراه سوار کار ا ست قرار ندهید چراکه سوار کار ظرف آب خود را برمی دارد و هر وقت بخواهد می نوشد ولی شما (صلوات بر) من را در اول و وسط وآخردعای خود قراردهید .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸۸۳۰- ۸- (۲) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ أَبِی عِمْرَانَ الْأَزْدِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ یَا رَبِّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ مِائَةَ مَرَّةٍ قُضِیَتْ لَهُ مِائَةُ حَاجَةٍ ثَلَاثُونَ لِلدُّنْیَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود:هرکس بگوید:«یا ربّ صلّ علی محمّد و آل محمّد»صد بار،صد حاجت از او برآورده شود که سی عدد آن از دنیا و بقیه مربوط به آخرت باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۸۳۱- ۹- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ أَبِی بَکْرٍ الْحَضْرَمِیِّ قَالَ حَدَّثَنِی مَنْ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالَ أَجْعَلُ نِصْفَ صَلَاتِی لَکَ قَالَ نَعَمْ ثُمَّ قَالَ أَجْعَلُ صَلَاتِی کُلَّهَا لَکَ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا مَضَی قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص کُفِیَ هَمَّ الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ.

******

ترجمه:

کسی آمد محضر رسول اکرم صلی الله علیه وآله وگفت نصف صلواتم را برای شما قرار می دهم حضرت فرمودند بله (خوب است) بعدعرض کرد تمامش را برای شما قرار می دهم ایشان فرمودند : بله وقتی آن شخص رد شد حضرت فرمودند :تمام غم وغصه هایش کفایت شد .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۸۸۳۲- ۱۰- (۵) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ

ص: ۹٤

۱- الکافی ۲- ٤۹۲- ۵.

۲- الکافی ۲- ٤۹۳- ۹.

۳- ثواب الأعمال- ۱۹۰.

٤- الکافی ۲- ٤۹۳- ۱۱.

۵- الکافی ۸- ۲۷٤- ٤۱٤.

عَلِیِّ بْنِ حَدِیدٍ عَنْ مُرَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ رَجُلًا أَتَی رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالَ (۱) إِنِّی أُصَلِّی فَأَجْعَلُ بَعْضَ صَلَاتِی لَکَ فَقَالَ ذَلِکَ خَیْرٌ لَکَ فَقَالَ یَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَجْعَلُ نِصْفَ صَلَاتِی لَکَ فَقَالَ ذَلِکَ أَفْضَلُ لَکَ فَقَالَ یَا رَسُولَ اللَّهِ- فَإِنِّی أُصَلِّی فَأَجْعَلُ کُلَّ صَلَاتِی لَکَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَنْ یَکْفِیَکَ اللَّهُ مَا أَهَمَّکَ مِنْ أَمْرِ دُنْیَاکَ وَ آخِرَتِکَ إِلَی أَنْ قَالَ وَ جُعِلَتِ الصَّلَاةُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ ص بِعَشْرِ حَسَنَاتٍ.

******

ترجمه:

مرازم از امام صادق (علیه السلام) روایت کند که فرمود: مردی به نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله) آمده عرض کرد: من دعا می کنم و قسمتی از دعای خود را مخصوص تو قرار می دهم ؟ فرمود: این برای تو خیر است ، عرض کرد: ای رسول خدا من نیمی از دعای خود را مخصوص تو قرار دهم ؟ فرمود: این برای تو بهتر است ، عرض کرد: ای رسول خدا من دعا می کنم و همه دعایم را مخصوص تو گردانم ؟ رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: در اینصورت خداوند مهم تو را از کارهای دنیا و آخرتت کفایت کند...تا آنجا که فرمودند :عوض هر یک صلوات بررسول را ده حسنه قرار داده است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۸۸۳۳- ۱۱- (۲) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ جُمْهُورٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رِجَالِهِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حَاجَةٌ فَلْيَبْدَأْ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ ثُمَّ يَسْأَلُ حَاجَتَهُ ثُمَّ يَخْتِمُ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَقْبَلَ الطَّرَفَيْنِ وَ يَدَعَ الْوَسَطَ إِذَا كَانَتِ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ لَا تُحْجَبُ عَنْهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هر که به درگاه خدای عزوجل حاجتی دارد، باید به صلوات بر محمد و آلش آغاز کند، سپس حاجت خود را بخواهد و در آخر هم به صلوات بر محمد و آل محمد پایان دهد؛ زیرا که خدای عزوجل کریم تر از آن است که دو طرف (دعا) را بپذیرد و وسط (دعا) را واگذارد (و به اجابت نرساند)؛ زیرا صلوات بر محمد و آل محمد محجوب نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

٨٨٣٤- ١٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا یَزَالُ الدُّعَاءُ مَحْجُوباً عَنِ السَّمَاءِ حَتَّی یُصَلَّی عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ع.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: همه دعاها از رفتن بآسمان محجوبند تا صلوات بر محمد و آل محمد فرستاده شود.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٣٥ - رقم الحدیث الباب: ١٣]

٨٨٣٥- ١٣- (٤) عَلِیُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخَزَّازُ فِی کِتَابِ الْکِفَایَةِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنِ التَّلَّعُکْبَرِیِّ عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ (مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَزْدِیِّ) (٥) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِی جَعْفَرٍ (٦) عَنْ عَلِیِّ بْنِ زَیْدٍ عَنْ

١- فی المصدر زیادة- یا رسول اللّه.

٢- الکافی ٢- ٤٩٤- ١٦.

٣- أمالی الطوسیّ ٢- ٢٧٥، یأتی بالاسناد فی الفائدة الثانیة من الخاتمة برقم (٥٠).

٤- کفایة الأثر- ٣٩.

٥- فی المصدر- محمّد بن سالم بن عبد الرحمن الأزدی.

٦- فی المصدر- الحسن ابی جعفر.

سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِی ذَرٍّ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: لَا یَزَالُ الدُّعَاءُ مَحْجُوباً حَتَّی یُصَلَّی عَلَیَّ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِی.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: همه دعاها از رفتن بآسمان محجوبند تا بر من واهل بیتم صلوات بفرستد .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۳٦ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۸۸۳٦- ١٤- (۱) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا دَعَا أَحَدُکُمْ فَلْیَبْدَأْ بِالصَّلَاةِ عَلَی النَّبِیِّ ع- فَإِنَّ الصَّلَاةَ عَلَی النَّبِیِّ ع مَقْبُولَةٌ وَ لَمْ یَکُنِ اللَّهُ لِیَقْبَلَ بَعْضَ الدُّعَاءِ وَ یَرُدَّ بَعْضاً.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود:کسی که از خداوند متعال درخواستی دارد خواسته خود را با صلوات بر محمد و آل محمد آغاز کند. و در پایان هم درخواست خود را با صلوات بر محمد و آل محمد به پایان رساند. چرا که خداوند متعال کریم تر از آن است که دو طرف یک خواسته را اجابت کند(اجابت صلوات قطعی است) و به درخواست میانی توجه نکند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۸۸۳۷- ۱۵- (۲) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْجِعَابِيِّ (عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى) (۳) عَنْ أَسِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص صَلَاتُكُمْ عَلَيَّ إِجَابَةٌ لِدُعَائِكُمْ وَ زَكَاةٌ لِأَعْمَالِكُمْ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله فرمودند : صلوات فرستادن شما

بر من، دعای شما را مستجاب می کند و زکات)مایه پاکیزگی(اعمال شماست.

[رقم الحديث الكلي: ۸۸۳۸ - رقم الحديث الباب: ۱۶]

۸۸۳۸- ۱۶- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ الْخَرَّازِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ السَّبِيعِيِّ عَنِ الْحَارِثِ الْأَعْوَرِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع كُلُّ دُعَاءٍ مَحْجُوبٌ عَنِ السَّمَاءِ حَتَّى يُصَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

******

ترجمه:

حضرت علی علیه السلام فرمود: همه دعاها از رفتن بآسمان محجوبند تا صلوات بر محمد و آل محمد فرستاده شود.

[رقم الحديث الكلي: ۸۸۳۹ - رقم الحديث الباب: ۱۷]

۸۸۳۹- ۱۷- (۵) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ تَمِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ

١- أمالی الطوسیّ ١- ١٧٥.

٢- أمالی الطوسیّ ١- ٢١٩.

٣- فی نسخة- أحمد بن محمّد بن یحیی- هامش المخطوط- و فی المصدر- أحمد بن محمّد بن سعید بن أحمد بن یحیی.

٤- ثواب الأعمال- ١٨٦- ٣.

٥- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ١٨٢.

أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیٍّ الْأَنْصَارِیِّ عَنْ رَجَاءِ بْنِ أَبِی الضَّحَّاکِ عَنِ الرِّضَا ع فِی حَدِیثٍ أَنَّهُ کَانَ یَبْدَأُ فِی دُعَائِهِ بِالصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ یُکْثِرُ مِنْ ذَلِکَ فِی الصَّلَاةِ وَ غَیْرِهَا.

******

ترجمه:

حضرت رضا علیه السلام دعای خود را با صلوات شروع می کردند وزیاد این کار را انجام می دادند چه درنماز یا غیر آن

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٤٠ - رقم الحدیث الباب: ١٨]

٨٨٤٠- ١٨- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع قَالَ: إِذَا کَانَتْ لَکَ إِلَی اللَّهِ حَاجَةٌ فَابْدَأْ بِمَسْأَلَةِ الصَّلَاةِ عَلَی النَّبِیِّ ص ثُمَّ سَلْ حَاجَتَکَ فَإِنَّ اللَّهَ أَکْرَمُ مِنْ أَنْ یُسْأَلَ حَاجَتَیْنِ فَیَقْضِیَ إِحْدَاهُمَا وَ یَمْنَعَ الْأُخْرَی.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی التَّمْجِیدِ (۲) وَ غَیْرِهِ (۳) وَ فِی الْأَدْعِیَةِ الْمَأْثُورَةِ مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ لِأَنَّهَا مَشْحُونَةٌ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (٤).

******

ترجمه:

حضرت علی علیه السلام فرمود ند : چون از خداوند سبحان حاجتی خواهی، حاجت خود را با صلوات بر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) آغاز کن. زیرا خدای تعالی بزرگتر از این است که از او دو حاجت خواهند و او یکی را برآورد و یکی را روا نسازد.

۳۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّوَسُّلِ فِی الدُّعَاءِ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ع

اشارة

(٥) ۳۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّوَسُّلِ فِی الدُّعَاءِ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ع

باب استحباب توسل پیدا کردن بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ علیهم السلام .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸٤۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۸٤۱- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ (مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ) (۷) عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّیِّ قَالَ: إِنِّی کُنْتُ أَسْمَعُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع- أَکْثَرُ مَا یُلِحُّ بِهِ فِی الدُّعَاءِ عَلَى اللَّهِ بِحَقِّ الْخَمْسَةِ یَعْنِی رَسُولَ اللَّهِ وَ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ- وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ

۱- نهج البلاغة ۳- ۲۳۸- ۳٦۱.

۲- تقدم فی الباب ۳۱ من هذه الأبواب.

۳- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ۲۹، و فی الحدیث ۱ من الباب ۳۰ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی الحدیث ۹ من الباب ۳۷ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۲ من الباب ۱۰، و فی الباب ۳۸ من أبواب الذکر، و فی الباب ۲۸ من أبواب بقیة الصلوات المندوبة.

٥- الباب ۳۷ فیه ۱۳ حدیثا.

٦- الکافی ۲- ٥٨٠- ۱۱.

۷- فی المصدر- عمر بن عبد العزیز.

وَ الْحُسَیْنَ ع.

******

ترجمه:

داود رقی گوید: من شنیدم که حضرت صادق (ع) بیشتر چیزی که در هنگام دعا بر آن اصرار داشت این بود که خدا را بحق پنج تن می خواند، یعنی رسول خدا (ص) و امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و حسین صلوات اللّه علیهم اجمعین.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸٤۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۸٤۲- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِیدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ رِزْقٍ عَنْ یَحْیَی بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ (۲) عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ عَبْداً مَکَثَ فِی النَّارِ سَبْعِینَ خَرِیفاً وَ الْخَرِیفُ سَبْعُونَ سَنَةً ثُمَّ إِنَّهُ سَأَلَ اللَّهَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ لَمَّا رَحِمْتَنِی فَأَوْحَی اللَّهُ إِلَی جَبْرَئِیلَ أَنِ اهْبِطْ إِلَی عَبْدِی فَأَخْرِجْهُ إِلَی أَنْ قَالَ اللَّهُ عَبْدِی کَمْ لَبِثْتَ فِی النَّارِ قَالَ مَا أُحْصِی یَا رَبِّ فَقَالَ لَهُ وَ عِزَّتِی وَ جَلَالِی لَوْ لَا مَا

سَأَلْتَنِی بِهِ لَأَطَلْتُ هَوَانَکَ (۳) وَ لَکِنِّی حَتَمْتُ عَلَی نَفْسِی أَنْ لَا یَسْأَلَنِی عَبْدٌ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ إِلَّا غَفَرْتُ لَهُ مَا کَانَ بَیْنِی وَ بَیْنَهُ وَ قَدْ غَفَرْتُ لَکَ الْیَوْمَ.

وَ فِی الْمَجَالِسِ وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ مِثْلَهُ (٤) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

جابر از امام محمد باقر (ع) روایت کرده است که فرمود: همانا بنده ای هفتاد خریف -که هر خریفی هفتاد سال است- در جهنم ماند، آنگاه از خدا خواست بحق محمد (ص) و اهل بیتش (ع) که بر او رحم کند، پس خداوند به جبرئیل وحی فرمود که: فرود آی و بنده مرا از آتش رهائی بخش. جبرئیل عرض کرد: پروردگارا! چگونه در آتش بروم؟! خداوند به او فرمود که: من به آتش فرمان دادم که بر تو سرد و سلامت باشد، جبرئیل عرض کرد: پروردگارا! مرا از جای او آگاه ساز، خداوند فرمود: در چاهی که در سجیل است. پس جبرئیل در آتش دوزخ فرود آمد و او را بیرون آورد؛ آنگاه خداوند به بنده گنهکار خود خطاب کرد که: ای بنده من! چه مدتی در آتش بودی؟ جواب داد: پروردگارا! نمی دانم؛ خداوند متعال فرمود: بعزتم سوگند که اگر مرا به آنچه خواندی، نمی خواندی، مدت اقامت و ذلت تو را در آتش بسیار طولانی می کردم، ولی من بر خودم لازم نموده ام که اگر بنده ای مرا بحق محمد (ص) و آلش (ع) بخواند، از آنچه در میان من و اوست (از گناهان و نافرمانیهای او) درگذرم، و امروز تو را (به همین خاطر) آمرزیدم»

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸٤۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۸۴۳- ۳- (٦) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْفَضْلِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ خَلَفٍ عَنْ حُسَیْنِ بْنِ

۱- ثواب الأعمال- ۱۸۵.

۲- فی المصدر- یحیی بن العلاء.

۳- فی الخصال زیادة- فی النار" هامش المخطوط".

٤- أمالی الصدوق- ۵۳۵- ٤، و الخصال- ۵۸٤- ۹.

۵- معانی الأخبار- ۲۲٦- ۱.

٦- الخصال- ۲۷۰- ۸.

الْأَشْعَرِ (۱) عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِی الْمِقْدَامِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعِیدِ بْنِ جُبَیْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِیَّ ص عَنِ الْکَلِمَاتِ الَّتِی تَلَقَّاهَا آدَمُ مِنْ رَبِّهِ فَتَابَ عَلَیْهِ قَالَ سَأَلَهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ- وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ- إِلَّا تُبْتَ عَلَیَّ فَتَابَ عَلَیْهِ.

وَ فِی الْمَجَالِسِ وَ مَعَانِی الْأَخْبَارِ بِالْإِسْنَادِ الْمَذْکُورِ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

ابن عباس (رحمة الله علیه) از نبیّ اکرم (درباره ی کلماتی پرسیده شد که آدم از پروردگارش آموخت و خدا پس از آن توبه ی او را قبول کرد، پیغمبر (فرمود: «آدم (علیه السلام) خدا را به آبروی محمّد (علی (علیه السلام)، فاطمه (سلام الله علیها)، حسن و حسین (علیها السلام) قسم داد که توبه اش را بپذیرد».

[رقم الحديث الكلی: ۸۸٤٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۸٤٤- ٤- (۳) وَ فِی الْخِصَالِ وَ مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَی (٤) عَنْ حَمْزَةَ بْنِ الْقَاسِمِ الْعَلَوِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِکٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ زَیْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ ع فِی قَوْلِهِ تَعَالَی وَ إِذِ ابْتَلی إِبْراهِیمَ رَبُّهُ بِکَلِماتٍ (٥) قَالَ هِیَ الْکَلِمَاتُ الَّتِی تَلَقَّاهَا آدَمُ مِنْ رَبِّهِ فَتَابَ عَلَیْهِ وَ هُوَ أَنَّهُ قَالَ یَا رَبِّ أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ- إِلَّا تُبْتَ عَلَیَّ فَتَابَ عَلَیْهِ الْحَدِیثَ.

وَ فِی کِتَابِ النُّبُوَّةِ عَلَی مَا نَقَلَهُ عَنْهُ الطَّبْرِسِیُّ فِی مَجْمَعِ الْبَیَانِ بِإِسْنَادِهِ إِلَی الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ ع مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از مفضّل بن عمر نقل است که از امام صادق (علیه السلام) درباره ی آیه ی وَ إِذِ ابْتَلی إِبْراهِیمَ رَبُّهُ بِکَلِماتٍ سؤال کردم: «منظور از کلمات چیست»؟ امام (علیه السلام) فرمود: «آنها کلماتی است که آدم (علیه السلام) از خدا گرفت و توبه کرد و گفت: «خدایا به حقّ محمّد (علی (علیه السلام)، فاطمه (سلام الله علیها)، حسن و حسین (علیها السلام)تو را قسم می دهم که توبه ی مرا قبول کنی»! و خدا که توّاب و رحیم است توبه ی او را پذیرفت».

[رقم الحديث الكلی: ۸۸٤٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

۸۸٤٥- ٥- (۷) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ

١- فی المصدر- حسین الأشقر.

٢- أمالی الصدوق- ٧٠- ٢، و معانی الأخبار- ١٢٥- ١.

٣- الخصال- ٣٠٤- ٨٤، و معانی الأخبار- ١٢٦- ١.

٤- فی معانی الأخبار- علی بن أحمد بن محمّد بن عمران الدقاق.

٥- البقرة ٢- ١٢٤.

٦- مجمع البیان ١- ٢٠٠.

٧- معانی الأخبار- ١٢٥- ٢.

مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ بَکْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْمَدَائِنِیِّ یَرْفَعُهُ فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَتَلَقَّی آدَمُ مِنْ رَبِّهِ کَلِماتٍ فَتابَ عَلَیْهِ (١) قَالَ سَأَلَهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ ع.

******

ترجمه:

أَبِی سَعِیدٍ الْمَدَائِنِیِّ بصورت مرفوع درمورد آیه شریفه فَتَلَقَّی آدَمُ مِنْ رَبِّهِ کَلِماتٍ فَتابَ عَلَیْهِ - حضرت آدم کلماتی را از خداوند گرفت وتوبه کرد . حضرت فرمودند : ازخدا درخواست به حق مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ سلام الله علیهم اجمعین

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٤٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٨٨٤٦- ٦- (٢) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ (٣) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ (٤) عَنِ الْفَضْلِ بْنِ دُکَیْنٍ عَنْ مَعْمَرِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ الصَّادِقِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّهُ یُکْرَهُ لِلْعَبْدِ أَنْ یُزَکِّیَ نَفْسَهُ وَ لَکِنِّی أَقُولُ: إِنَّ آدَمَ لَمَّا أَصَابَ الْخَطِیئَةَ کَانَتْ تَوْبَتُهُ أَنْ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- لَمَّا غَفَرْتَ لِی فَغَفَرَهَا لَهُ وَ إِنَّ نُوحاً لَمَّا رَکِبَ السَّفِینَةَ

وَ خَافَ الْغَرَقَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- لَمَّا أَنْجَیْتَنِی مِنَ الْغَرَقِ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنْهُ (٥) وَ إِنَّ إِبْرَاهِیمَ لَمَّا أُلْقِیَ فِی النَّارِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- لَمَّا أَنْجَیْتَنِی مِنْهَا فَجَعَلَهَا اللَّهُ عَلَیْهِ بَرْداً وَ سَلَاماً وَ إِنَّ مُوسَی لَمَّا أَلْقَی عَصَاهُ وَ أَوْجَسَ فِی نَفْسِهِ خِیفَةً قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- لَمَّا آمَنْتَنِی فَقَالَ لَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَا تَخَفْ إِنَّکَ أَنْتَ الْأَعْلَی.

******

ترجمه:

معمر بن راشد گفت از حضرت صادق علیه السّلام شنیدم میفرمود مردی یهودی خدمت پیامبر اکرم رسید گفت شما بهتری یا موسی بن عمران ؟ پیامبر اکرم فرمود : برای شخص مکروه است که خود را تعریف کند ولی من میگویم وقتی آدم دچار خطا شد توبه اش باین شد که گفت خدایا از تو درخواست میکنم بحق محمّد و آل محمّد مرا به بخشی خداوند او را بخشید. نوح وقتی سوار کشتی شد و از غرق شدن ترسید گفت خدایا بحقّ محمّد و آل محمّد مرا از غرق نجات بخش خداوند او را نجات بخشید. و اینکه ابراهیم هنگامی که در آتش افکنده شد گفت خدایا درخواست میکنم بحق محمّد و آل محمّد مرا نجات بخشی از این خداوند آتش را سرد و سلامت قرار داد. موسی موقعی که عصایش را انداخت و در دل ترسید گفت خدایا بحق محمّد و آل محمّد مرا در امان قرار ده خداوند فرمود نترس تو برتر و پیروزی،

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٧]

٨٨٤٧- ٧- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِیِّ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ سَعِیدِ بْنِ جُبَیْرٍ عَنِ

۱- البقرة ۲- ۳۷.

۲- أمالی الصدوق- ۱۸۱- ٤.

۳- فی المصدر- عمی محمّد بن القاسم.

٤- فی المصدر- أحمد بن هلال.

٥- فی المصدر- عنه.

٦- أمالی الصدوق- ۲۰۸- ۷.

ابْنِ عَبَّاسٍ فِی حَدِیثِ قِصَّةِ یُوسُفَ یَقُولُ فِی آخِرِهِ هَبَطَ جَبْرَئِیلُ عَلَی یَعْقُوبَ فَقَالَ أَ لَا أُعَلِّمُکَ دُعَاءً یَرُدُّ اللَّهُ بِهِ بَصَرَکَ وَ یَرُدُّ عَلَیْکَ ابْنَیْکَ قَالَ بَلَی قَالَ فَقُلْ مَا قَالَهُ أَبُوکَ آدَمُ- فَتَابَ اللَّهُ عَلَیْهِ وَ مَا قَالَهُ نُوحٌ فَاسْتَوَتْ (۱) سَفِینَتُهُ عَلَی الْجُودِیِّ- وَ نَجَا مِنَ الْغَرَقِ وَ مَا قَالَهُ أَبُوکَ إِبْرَاهِیمُ خَلِیلُ الرَّحْمَنِ- حِینَ أُلْقِیَ فِی النَّارِ فَجَعَلَهَا اللَّهُ عَلَیْهِ بَرْداً وَ سَلَاماً قَالَ یَعْقُوبُ وَ مَا ذَلِکَ یَا جَبْرَئِیلُ فَقَالَ قُلِ اللَّهُمَّ (۲) إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ- وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ ع- أَنْ تَأْتِیَنِی بِیُوسُفَ وَ بِنْیَامِینَ جَمِیعاً وَ تَرُدَّ عَلَیَّ عَیْنِی فَقَالَهُ فَمَا اسْتَتَمَّ یَعْقُوبُ هَذَا الدُّعَاءَ حَتَّی جَاءَ الْبَشِیرُ فَأَلْقَی قَمِیصَ یُوسُفَ عَلَیْهِ فَارْتَدَّ بَصِیراً.

******

ترجمه:

ابن عباس درآخر داستان حضرت یوسف می گوید : حضرت جبرئل بر حضرت یعقوب نازل شد وگفت : آیا به تودعائ یاد بدهم که خداوند هم چشمانت وهم هردو فرزندانت را به تو برگرداند ؟ یعقوب گفت آری .جبرئل گفت : چیزی را بگو که پدرت حضرت آدم گفت وخداوند توبه اش را قبول کرد . چیزی که حضرت نوح با گفتنش کشتی اش بر جودی پهلو گرفت و از غرق شدن نجات پیدا کرد .چیزی که پدرت حضرت ابراهیم وقتی به آتش انداخته می شد گفت وخداوند آتش را سرد

وسلامت کرد .یعقوب گفت ای جبرئل آن ذکر چسست ؟ گفت بگو اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ- وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ ع- خدایا ازتو درخواست میکنم بحق محمد و علی وفاطمه وحسن و حسین که یوسف وبنیامین وچشمم را به من برگردانی پس هنوز دعای یعقوب تمام نشده بود که بشیر آمد وپیراهن یوسف را روی سر یعقوب انداخت و چشمش بینا شد .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸۸۴۸- ۸- (۳) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِیِّ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّداً ص یَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یَقُولُ یَا عِبَادِی أَ وَ لَیْسَ مَنْ لَهُ إِلَیْکُمْ حَوَائِجُ کِبَارٌ لَا تَجُودُونَ بِهَا إِلَّا أَنْ یَتَحَمَّلَ عَلَیْکُمْ بِأَحَبِّ الْخَلْقِ إِلَیْکُمْ تَقْضُونَهَا کَرَامَةً لِشَفِیعِهِمْ أَلَا فَاعْلَمُوا أَنَّ أَکْرَمَ الْخَلْقِ عَلَیَّ وَ أَفْضَلَهُمْ لَدَیَّ مُحَمَّدٌ وَ أَخُوهُ عَلِیٌّ وَ مِنْ بَعْدِهِ الْأَئِمَّةُ- الَّذِینَ هُمُ الْوَسَائِلُ إِلَی اللَّهِ فَلْیَدْعُنِی مَنْ هَمَّتْهُ حَاجَةٌ یُرِیدُ نَفْعَهَا أَوْ دَهِمَتْهُ (٤) دَاهِیَةٌ یُرِیدُ کَشْفَ ضُرِّهَا بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ أَقْضِهَا لَهُ أَحْسَنَ مَا یَقْضِیهَا مَنْ (تَسْتَشْفِعُونَ لَهُ) (٥) بِأَعَزِّ الْخَلْقِ إِلَیْهِ (٦).

وَ رَوَاهُ الْعَسْکَرِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

از سلمان فارسي روايت شده؛ كه گويد؛ از پيغمبر خدا (ص) شنيدم، كه فرمود: خدا فرمايد اي بندگان من؛ آيا چنين نيستكه اگر كسي حاجت بزرگي به شما داشته باشد شما آن حاجت را روا نمي كنيد مگر آنكه يكي از دوستان شما را واسطه و شفيع گرداند آگاه باشيد كه گرامي ترين خلق بر من، و بهترين آنان نزد من،محمد و برادر او علي و بعد از او امامان مي باشند؛ و از ايشان وسيله هاي به سوي خدا هستند، پس هر كه را حاجتي باشد كه از آن اراده ي نفعي دارد، يا مصيبتي بر او وارد شده

که اراده ي رفع ضرر آن را دارد، مرا بخواند به محمد و خانواده ي طيبه ي طاهره او، تا آنکه روا کنم؛ و شفاعت ايشان را بهتر از هر شفيع و واسطه اي که شما نزد کسي مي بريد؛ قبول مي نمايم.

ص: ۱۰۱

۱- فی المصدر زیادة- به.

۲- فی المصدر- یا ربّ.

۳- عدّة الداعی- ۱۵۱.

٤- فی المصدر- أو دهته.

٥- فی المصدر- یستشفعون.

٦- فی المصدر- علیه.

۷- تفسیر الامام العسکریّ (علیه السلام)- ٦۸- ۳٥.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸٤۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۸٤۹- ۹- (۱) وَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو الْحَسَنِ ع إِذَا کَانَ لَکَ یَا سَمَاعَةُ عِنْدَ اللَّهِ حَاجَةٌ فَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ- فَإِنَّ لَهُمَا عِنْدَکَ شَأْناً مِنَ الشَّأْنِ وَ قَدْراً مِنَ الْقَدْرِ فَبِحَقِّ ذَلِکَ الشَّأْنِ وَ بِحَقِّ ذَلِکَ الْقَدْرِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ أَنْ تَفْعَلَ بِی کَذَا وَ کَذَا.

******

ترجمه:

سماعة گوید: حضرت ابوالحسن (موسی بن جعفر علیهماالسلام) بمن فرمود: ای سماعة هرگاه برای تو نزد خدای عزوجل حاجتی است پس بگو: «اللهم انی اسئلك بحق محمد و علی فان لهما عندك شأناً من الشأن و قدراً من القدر فبحق ذلك الشأن و بحق ذلك القدر ان تصلی علی محمد و

آل محمد و ان تفعل بی کذا و کذا حاجت خود را بگوید (خدایا من از تو درخواست به حق محمد وعلی زیرا آن دو پیش تو جایگاه و مقامی خاص دارند پس به حق همان جایگاه ومقام از تو درخواست می کنم بر محمد و خاندانش درود بفرستی وحاجت مرا که فلان وفلان است بدهی .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۸۸۵۰- ۱۰- (۲) الْحَسَنُ بْنُ عَلِیٍّ الْعَسْکَرِیُّ ع فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ یَقُولُ عِبَادِی مَنْ کَانَتْ لَهُ إِلَیْکُمْ حَاجَةٌ فَسَأَلَکُمْ بِمَنْ تُحِبُّونَ أَجَبْتُمْ دُعَاءَهُ أَلَا فَاعْلَمُوا أَنَّ أَحَبَّ عِبَادِی إِلَیَّ وَ أَکْرَمَهُمْ لَدَیَّ مُحَمَّدٌ وَ عَلِیٌّ حَبِیبِی وَ وَلِیِّی فَمَنْ کَانَتْ لَهُ حَاجَةٌ إِلَیَّ فَلْیَتَوَسَّلْ إِلَیَّ بِهِمَا فَإِنِّی لَا أَرُدُّ سُؤَالَ سَائِلٍ یَسْأَلُنِی بِهِمَا وَ بِالطَّیِّبِینَ مِنْ عِتْرَتِهِمَا فَمَنْ سَأَلَنِی بِهِمْ فَإِنِّی لَا أَرُدُّ دُعَاءَهُ وَ کَیْفَ أَرُدُّ دُعَاءَ مَنْ سَأَلَنِی بِحَبِیبِی وَ صَفْوَتِی وَ وَلِیِّی وَ حُجَّتِی وَ رُوحِی وَ نُورِی وَ آیَتِی وَ بَابِی وَ رَحْمَتِی وَ وَجْهِی وَ نِعْمَتِی أَلَا وَ إِنِّی خَلَقْتُهُمْ مِنْ نُورِ عَظَمَتِی وَ جَعَلْتُهُمْ أَهْلَ کَرَامَتِی وَ وَلَایَتِی فَمَنْ سَأَلَنِی بِهِمْ عَارِفاً بِحَقِّهِمْ وَ مَقَامِهِمْ أُوجِبَتْ لَهُ مِنِّی الْإِجَابَةُ وَ کَانَ ذَلِکَ حَقّاً عَلَیَّ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : خداوند می فرماید : اگر کسی درخواستی از شما داشته باشد وکسی راکه مورد علاقه شما را واسطه قرار بدهد شما آن کار را انجام می دهید . پس بدانید محبوب ومحترم ترین افرا د پیش من محمد و علی دوست وجانشینم هستند پس هرکس از من درخواستی دارد باید به آنها متوسل بشود ومن دعا کسی که بوسیله آنها وخاندان پاک آنها درخواست کند را رد نمی کنم چگونه رد کنم دعای کسیکه بوسیله دوست و منتخب وجانشین وحجت و روح ونور و آیه و باب و رحمت و نعمت من از من درخواست کرده . بدانید من آنها را از نور عظمت خود خلق کرده وآنها را اهل کرامت و ولایت خود قرار داده ام . پس کسیکه آگاه به این جایگاه آنها باشد واز من درخواست کند اجابتم را بر او واجب میکنم واین بر من لازم است .

[رقم الحديث الكلی: ۸۸۵۱ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۸۸۵۱- ۱۱- (۳) أَحْمَدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ الطَّبْرِسِیُّ فِی الْإِحْتِجَاجِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعَسْكَرِیِّ عَنْ آبَائِهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص فِی حَدِیثٍ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ لآدَمَ ع- أَنْتَ عَصَیْتَنِی بِأَكْلِ الشَّجَرَةِ فَعَظِّمْنِی بِالتَّوَاضُعِ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ تُفْلِحْ كُلَّ الْفَلَاحِ وَ زَالَتْ (٤) عَنْكَ وَصْمَةُ الزَّلَّةِ فَادْعُنِی بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّیِّبِینَ لِذَلِكَ فَدَعَاهُ بِهِمْ فَأَفْلَحَ كُلَّ الْفَلَاحِ.

******

ترجمه:

رسول اكرم صلی الله علیه و آله فرمودند : خداوند به حضرت آدم گفت : تو با خوردن از آن گیاه نا فرمانی مرا كردی پس مرا به عظمت یاد كن بوسیله تواضع به محمد وخاندانش تا به رستگاری كامل برسی و اثراین لغزش از بین برود . پس بوسیله محمد وخاندانش دعا كرد وبه رستگاری كامل رسید .

[رقم الحديث الكلی: ۸۸۵۲ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۸۸۵۲- ۱۲- (٥) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ

۱- عدّة الداعی- ٥۲.

۲- لم نعثر علی الحدیث فی المطبوع من تفسیر الامام العسكریّ (علیه السلام).

۳- الاحتجاج- ٥۳.

٤- فی المصدر- و تزول.

۵- أمالی الطوسیّ ۱- ۱۷۵.

الْمُفِیدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْجِعَابِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ (عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی) (۱) عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سُفْیَانَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُشْمَعِلِّ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ دَعَا اللَّهَ بِنَا أَفْلَحَ وَ مَنْ دَعَاهُ بِغَیْرِنَا هَلَکَ وَ اسْتَهْلَکَ.

******

ترجمه:

امام باقر «علیه السّلام» فرمودند:هر که خداوند را به وسیله ما بخواند و ما را واسطه قرار دهد رستگار و موفّق خواهد شد.

و کسی که غیر از ما اهل بیت را وسیله گرداند، نا امید و هلاک خواهد گشت.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۸۸۵۳- ۱۳- (۲) سَعِیدُ بْنُ هِبَةِ اللَّهِ الرَّاوَنْدِیُّ فِی قِصَصِ الْأَنْبِیَاءِ بِسَنَدِهِ عَنِ ابْنِ بَابَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَکْرَانَ النَّقَّاشِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْکُوفِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: لَمَّا أَشْرَفَ نُوحٌ عَلَی الْغَرَقِ دَعَا اللَّهَ بِحَقِّنَا فَدَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ الْغَرَقَ وَ لَمَّا رُمِیَ إِبْرَاهِیمُ فِی النَّارِ دَعَا اللَّهَ بِحَقِّنَا فَجَعَلَ اللَّهُ عَلَیْهِ النَّارَ بَرْداً وَ سَلَاماً وَ إِنَّ مُوسَی لَمَّا ضَرَبَ طَرِیقاً فِی الْبَحْرِ دَعَا اللَّهَ بِحَقِّنَا فَجُعِلَ یَبَساً وَ إِنَّ عِیسَی لَمَّا أَرَادَ الْیَهُودُ قَتْلَهُ دَعَا اللَّهَ بِحَقِّنَا فَنَجَا مِنَ الْقَتْلِ فَرَفَعَهُ إِلَیْهِ.

أَقُولُ: وَ الْأَحَادِیثُ فِی ذَلِکَ کَثِیرَةٌ جِدّاً مِنْ طَرِیقِ الْعَامَّةِ وَ الْخَاصَّةِ وَ فِی الْأَدْعِیَةِ الْمَأْثُورَةِ دَلَالَةٌ عَلَی ذَلِکَ لِأَنَّهَا مَشْحُونَةٌ بِالتَّوَسُّلِ بِهِمْ ع.

******

ترجمه:

حضرت رضا علیه السلام فرمودند :وقتی حضرت نوح در آستانه غرق شدن بود با توسل به ما خدا او را نجات داد .وقتی حضرت ابراهیم را بطرف آتش پرتاب کردند بوسیله مقام ما ازخداوند درخواست کرد وخداوند هم آتش را برایش سرد وسلامت کرد .زمانیکه حضرت موسی دردریا راه را باز کرد بوسیله مقام ما ازخداوند درخواست کرد پس کف دریا خشک شد وزمانیکه یهودیا خواستند حضرت عیسی را بکشند ایشان هم بوسیله مقام ما دعا کرد خداوند هم اورا نجات داده و به آسمان برد .

میگویم : احادیث در این باب از خاصه وعامه زیاد وارد شده وهمینطور در دعاهای وارد ه فراوانیُ که دلالت بر این مطلب دارد

۳۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاجْتِمَاعِ فِی الدُّعَاءِ مِنْ أَرْبَعَةٍ إِلَی أَرْبَعِینَ

اشارة

(۳) ۳۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاجْتِمَاعِ فِی الدُّعَاءِ مِنْ أَرْبَعَةٍ إِلَی أَرْبَعِینَ

باب استحباب دعا کردن بصورت دسته جمعی از چهار تا چهل نفری .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۸۵٤- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِیِّ عَنْ دُرُسْتَ بْنِ أَبِی مَنْصُورٍ عَنْ أَبِی خَالِدٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مِنْ رَهْطٍ أَرْبَعِینَ رَجُلًا اجْتَمَعُوا فَدَعَوُا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِی أَمْرٍ إِلَّا اسْتَجَابَ لَهُمْ فَإِنْ لَمْ یَکُونُوا أَرْبَعِینَ فَأَرْبَعَةٌ یَدْعُونَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ عَشْرَ مَرَّاتٍ إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُمْ

١- فی المصدر- یحیی بن زکریا بن شیبان.

٢- قصص الأنبیاء- ١٠٥- ٩٩.

٣- الباب ٣٨ و فیه ٤ أحادیث.

٤- الکافی ٢- ٤٨٧- ١.

- فَإِنْ لَمْ یَکُونُوا أَرْبَعَةً فَوَاحِدٌ یَدْعُو اللَّهَ أَرْبَعِینَ مَرَّةً فَیَسْتَجِیبُ اللَّهُ الْعَزِیزُ الْجَبَّارُ لَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: هیچ چهل نفر مردی برای دعا نزد هم اجتماع نکنند و خدای عز و جل را در کاری نخوانند (و دعا نکنند) جز اینکه خداوند دعای آنها را مستجاب کند، پس اگر چهل نفر نبودند، و چهار نفر بودند (نزد هم جمع شوند و) ده بار خدای عز و جل را بخوانند خداوند دعایشان را اجابت کند، و اگر چهار نفر هم نباشند و یك نفر باشد که چهل مرتبه خدا را بخواند پس خدای عزیز جبار برای او اجابت کند.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٨٨٥٥- ٢- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا اجْتَمَعَ أَرْبَعَةُ رَهْطٍ قَطُّ عَلَی أَمْرٍ وَاحِدٍ فَدَعَوُا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا تَفَرَّقُوا عَنْ إِجَابَةٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

و ن-ي-ز ح-ض-رت ص-ادق (ع) فرمود: هيچگاه چهار نفر با هم اجتماع نكرده اند كه براى مطلبى بدرگاه خدا دعا كنند جز اينكه با اجابت آن دعا از هم جدا شده اند.

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٥٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٨٥٦- ٣- (٣) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِي عُدَّةِ الدَّاعِي قَالَ رُوِيَ أَنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى عِيسَى ع يَا عِيسَى- تَقَرَّبْ إِلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ مُرْهُمْ أَنْ يَدْعُونِي مَعَكَ.

******

ترجمه:

خدا به عيسى(ع) وحى فرمود: اى عيسى! به جمع مومنين بپيوند، و انان را فرمان ده همراه تو به درگاه من دعا كنند»

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٥٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٨٥٧- ٤- (٤) قَالَ وَ قَالَ ع مَا مِنْ مُؤْمِنَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ اجْتَمَعُوا عِنْدَ أَخٍ لَهُمْ يَأْمَنُونَ بَوَائِقَهُ وَ لَا يَخَافُونَ غَوَائِلَهُ وَ يَرْجُونَ مَا عِنْدَهُ إِنْ دَعَوُا اللَّهَ أَجَابَهُمْ وَ إِنْ سَأَلُوهُ أَعْطَاهُمْ وَ إِنِ اسْتَزَادُوهُ زَادَهُمْ وَ إِنْ سَكَتُوا ابْتَدَأَهُمْ.

أَقُولُ: وَ فِي قِصَّةِ الْمُبَاهَلَةِ دَلَالَةٌ عَلَى اسْتِحْبَابِ الِاجْتِمَاعِ فِي الدُّعَاءِ وَ أَنْ يُخْتَارَ لِذَلِكَ الصُّلَحَاءُ الْأَتْقِيَاءُ وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى مَضْمُونِ الْبَابِ أَيْضاً (٥).

******

ترجمه:

اگر دو یا سه نفر مومن کنار برادر دینی خود جمع شوند که از ظلم او در امان باشند ونگران کینه وحسادت او نباشند وامید وار آنچه نزد اوست باشند (حالا) اگر دعا کنند خداوند اجابت می کند واگر درخواست کنند عطا میکند واگرچیز بیشتری بخواهند خداوند می دهد واگر سکوت کنند خداوند شروع کنند خواهد بود

می گویم : ازجریان مباهله می فهمیم که جمع شدن در دعا مستحب است واینکه جمع افراد صالح وخدا ترس بای این کار بهتر است

ص: ١٠٤

١- الکافی ٢- ٤٨٧- ٢.

٢- ثواب الأعمال- ١٩٢.

٣- لم نعثر علیه فی عدّة الداعی.

٤- عدّة الداعی- ١٧٥.

٥- یأتی فی الباب الآتی ٣٩.

٣٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّأْمِينِ عَلَى دُعَاءِ الْمُؤْمِنِ وَ تَأَكُّدِهِ مَعَ الْتِمَاسِهِ

اشارة

(١) ٣٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّأْمِينِ عَلَى دُعَاءِ الْمُؤْمِنِ وَ تَأَكُّدِهِ مَعَ الْتِمَاسِهِ

باب استحباب آمین گفتن به دعای مومن خصوصا اگر درخواست کند .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٥٨ - رقم الحدیث الباب: ١]

۸۸۵۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الدَّاعِي وَ الْمُؤَمِّنُ فِي الْأَجْرِ شَرِيكَانِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : دعا کننده وگوینده آمین درپاداش شریک هستند .

[رقم الحديث الكلى: ۸۸۵۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۸۵۹- ۲- (۳) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص دَعَا مُوسَى وَ أَمَّنَ هَارُونُ وَ أَمَّنَتِ الْمَلَائِكَةُ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : (وقتی) موسی دعا کرد وهارون و ملائکه آمین گفتند خداوند هم فرمود : دعای شما را اجابت کردم

[رقم الحديث الكلى: ۸۸۶۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۸۶۰- ۳- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ أَبِي ع إِذَا حَزَنَهُ أَمْرٌ دَعَا النِّسَاءَ وَ الصِّبْيَانَ ثُمَّ دَعَا وَ أَمَّنُوا.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام :وقتی پدرم دچار غم قصه ای میشدند زنان و بچه ها را دعوت کرده وخودشان دعا کرده وآنها آمین می گفتند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۶۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۸۶۱- ٤- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَدْعُو وَ حَوْلَهُ إِخْوَانُهُ یَجِبُ عَلَیْهِمْ أَنْ یُؤَمِّنُوا قَالَ إِنْ شَاءُوا فَعَلُوا وَ إِنْ شَاءُوا سَکَتُوا فَإِنْ دَعَا وَ قَالَ لَهُمْ أَمِّنُوا وَجَبَ عَلَیْهِمْ أَنْ یَفْعَلُوا.

وَ

رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَإِنْ دَعَا بِحَقٍّ (٦)

******

ترجمه:

عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ:ازحضرت کاظم علیه السلام سوال کردم کسی درحضوربرادران (دینی) خود دعا می کند آیاآمین گفتن برآنها واجب است ؟ فرمودند : اگرخواستند آمین بگویند واگرخواستند ساکت باشند ولی اگرازآنها خواست تا آمین بگویند برآنها واجب است انجام دهند .

ص: ۱۰۵

۱- الباب ۳۹ و فیه ٤ أحادیث و فی الفهرست ۳ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ٤۸۷- ٤.

٣- الكافى ٢- ٥١٠- ٨، أورد تمامه فى الحديث ٢ من الباب ٥١ من هذه الأبواب.

٤- الكافى ٢- ٤٨٧- ٣.

٥- قرب الإسناد- ١٢٢.

٦- مسائل علىّ بن جعفر- ١٥٥- ٢١٨.

٤٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعُمُومِ فِي الدُّعَاءِ وَ تَأَكُّدِهِ فِي إِمَامِ الْجَمَاعَةِ

اشارة

(١) ٤٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعُمُومِ فِي الدُّعَاءِ وَ تَأَكُّدِهِ فِي إِمَامِ الْجَمَاعَةِ

باب مستحب است به همگان دعا كند خصوصا اگردعاكننده امام جماعت باشد

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٦٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٨٦٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيَعُمَّ فَإِنَّهُ أَوْجَبُ لِلدُّعَاءِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

پيامبر صلي الله عليه و آله : هر گاه يكى از شما دعا كرد ، براى همه دعا كند ؛ زيرا اين، دعا را به اجابت نزديك تر مى كند.

[رقم الحديث الكلی: ٨٨٦٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٨٦٣- ٢- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَلَّى بِقَوْمٍ فَاخْتَصَّ نَفْسَهُ بِالدُّعَاءِ دُونَهُمْ فَقَدْ خَانَهُمْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

رسول اكرم صلى الله عليه وآله :اگرامام جماعت فقط به خودشدعا كندنه به عموم مردم درواقع به آنها خيانت كرده

٤١- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلْمُؤْمِنِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ وَ الْتِمَاسِ الدُّعَاءِ مِنْهُ

اشارة

(٦) ٤١ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلْمُؤْمِنِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ وَ الْتِمَاسِ الدُّعَاءِ مِنْهُ

باب مستحب است دعا كردن به مومن غائب وازاودرخواست دعا كرد

[رقم الحديث الكلی: ٨٨٦٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٨٦٤- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: دُعَاءُ الْمَرْءِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ يُدِرُّ الرِّزْقَ وَ يَدْفَعُ الْمَكْرُوهَ.

١- الباب ٤٠ فيه حديثان.

٢- الكافى ٢- ٤٨٧- ١.

٣- ثواب الأعمال- ١٩٤- ٥.

٤- الفقيه ١- ٤٠٠٠- ١١٨٧، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٧١ من أبواب الجماعة.

٥- يأتى فى الأبواب ٤١- ٤٥ من هذه الأبواب، و يأتى فى الباب ٧١ من أبواب صلاة الجماعة.

٦- الباب ٤١ فيه ١٤ حديثا.

٧- الكافى ٢- ٥٠٧- ٢.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

.امام صادق علیه السّلام فرمود:دعا برای برادر مسلمان در غیاب او،رزق را فراوان نموده و بدی را از او دور می کند.

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٦٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٨٦٥- ٢- (٢) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَوْشَكُ دَعْوَةً وَ أَسْرَعُ إِجَابَةً دُعَاءُ الْمَرْءِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ.

******

ترجمه:

ز امام باقر(علیه السّلام)،فرمود: دعائی که بیشتر در معرض اجابت است و زودتر مستجاب می شود،دعا کردن برای برادران دینی در غیاب او.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٦٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٨٨٦٦- ٣- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيِّ عَنْ دُرُسْتَ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْقَمَّاطِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع أَسْرَعُ الدُّعَاءِ نُجْحاً لِلْإِجَابَةِ دُعَاءُ الْأَخِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ يَبْدَأُ بِالدُّعَاءِ لِأَخِيهِ فَيَقُولُ لَهُ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِهِ آمِينَ وَ لَكَ مِثْلَاهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقرعلیه السلام فرمود: زودترین دعائی که باجابت رسد دعای برادر (دینی) است برای برادرش در غیاب او، ابتداء شروع بدعا برای برادرش کند پس فرشته ای که موکل بر او است گوید: آمین و برای تو است دو چندان (آنچه برای برادر دینیت خواستی).

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٦٧ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٨٨٦٧- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ص لَيْسَ شَيْ ءٌ أَسْرَعَ إِجَابَةً مِنْ دَعْوَةِ غَائِبٍ لِغَائِبٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السّلام فرمود: رسول خدا (صلّی الله علیه و آله) فرموده: هیچ دعائی زودتر باجابت نرسد از دعای شخص غائب که برای غائب دیگری کند.

[رقم الحديث الكلی: ۸۸٦۸ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸۸٦۸- ۵- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی کِتَابِ إِکْمَالِ الدِّینِ قَالَ رُوِیَ عَنِ النَّبِیِّ ص أَنَّهُ قَالَ: مَنْ دَعَا لِأَخِیهِ بِظَهْرِ الْغَیْبِ نَادَاهُ مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ لَکَ مِثْلَاهُ.

******

ترجمه:

از پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم روایت شده است که فرمودند هر کس برای برادر دینی خود در نهان و از صمیم دل دعا کند،فرشته ای از آسمان وی را ندا در دهد که برای تو دو برابر آن است.

[رقم الحديث الكلی: ۸۸٦۹ - رقم الحديث الباب: ٦]

۸۸٦۹- ٦- (٦) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الشَّاهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ (أَحْمَدَ بْنِ صَالِحٍ) (۷) عَنْ أَبِیهِ عَنْ

۱- أمالی الصدوق- ۳٦۹.

۲- الکافی ۲- ۵۰۷- ۱.

۳- الکافی ۲- ۵۰۷- ٤.

٤- الکافی ۲- ۵۱۰- ۷.

۵- إکمال الدین- ۱۱.

٦- الخصال- ۱۹۷- ٤، و أورده فی الحدیث ۵ من الباب ۵۲ من هذه الأبواب.

۷- فی المصدر- محمّد بن أحمد بن صالح.

أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع عَنِ النَّبِيِّ ص قَالَ: يَا عَلِيُّ أَرْبَعَةٌ لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ إِمَامٌ عَادِلٌ وَ الْوَالِدُ لِوَلَدِهِ وَ الرَّجُلُ يَدْعُو لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ وَ الْمَظْلُومُ يَقُولُ اللَّهُ وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لَأَنْتَصِرَنَّ لَكَ وَ لَوْ بَعْدَ حِينٍ.

******

ترجمه:

رسول خدا(ص)ضمن وصيتي بعلي(ع)فرمود يا علي چهار كس را دعا باز نگردد پيشواي عادل و دعاي پدر در باره فرزند و دعاي غايبانه شخص در باره برادر ديني و دعاي ستمديده، كه خدا به ستمديده ميفرمايد بعزت و جلال خودم سوگند بطور حتم و مسلم هر وقت شده انتقام تو را خواهم گرفت.

[رقم الحديث الكلى: ۸۸۷۰ - رقم الحديث الباب: ۷]

۸۸۷۰- ۷- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ رِوَايَةِ أَبِي الْقَاسِمِ بْنِ قُولَوَيْهِ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: عَلَيْكَ بِالدُّعَاءِ لِإِخْوَانِكَ بِظَهْرِ الْغَيْبِ فَإِنَّهُ يَهِيلُ الرِّزْقَ يَقُولُهَا ثَلَاثاً.

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۸۸۷۱ - رقم الحديث الباب: ۸]

۸۸۷۱- ۸- (۲) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الْجِعَابِيِّ عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يُوسُفَ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ مُحَمَّدٍ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْمُؤْمِنِ (۳) عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَرْبَعَةٌ لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ

الْإِمَامُ الْعَادِلُ لِرَعِيَّتِهِ وَ الْأَخُ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ يُوَكِّلُ اللَّهُ بِهِ مَلَكاً يَقُولُ لَهُ وَ لَکَ مِثْلُ مَا دَعَوْتَ لِأَخِیکَ وَ الْوَالِدُ لِوَلَدِهِ وَ الْمَظْلُومُ يَقُولُ الرَّبُّ عَزَّ وَ جَلَّ وَ عِزَّتِی وَ جَلَالِی لَأَنْتَقِمَنَّ لَکَ وَ لَوْ بَعْدَ حِينٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی كِتَابِ الْإِخْوَانِ بِسَنَدِهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود:چهار کس هستند که دعای آنان بر آورده است،پیشوای دادگری که درباره پیروان خود دعا کند،و برادری که درباره برادر خود در غیاب دعا نماید و خداوند فرشته ای را می گمارد که بگوید همان را که برای برادر خواستی به تو نیز داده می شود دیگر پدر برای فرزند چهارم دعای مظلوم که خداوند می گوید به شکوه و بزرگواری خود سوگند می خورم که اگر چه زمانی هم بگذرد داد تو را خواهم داد.

[رقم الحديث الكلی: ٨٨٧٢ - رقم الحديث الباب: ٩]

٨٨٧٢- ٩- (٥) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الْفَحَّامِ عَنِ الْمَنْصُورِیِّ عَنْ عَمِّ أَبِيهِ عَنِ الْإِمَامِ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ

ص: ١٠٨

١- مستطرفات السرائر- ١٤٤- ١٣، و أورد صدره فی الحديث ٦ من الباب ٨٠ من أبواب أحكام العشرة.

٢- أمالی الطوسیّ ١- ١٤٩.

٣- فی المصدر- عن أبی عبد اللّه المؤمن.

٤- مصادقة الاخوان ٧٦- ١.

٥- أمالی الطوسیّ ١- ٢٨٦، أورد ذیله فی الحدیث ٦ من الباب ٥٢ من هذه الأبواب.

ع ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ لَا یُحْجَبْنَ عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْهَا رَجُلٌ مُؤْمِنٌ دَعَا لِأَخٍ مُؤْمِنٍ وَاسَاهُ فِینَا وَ دُعَاؤُهُ عَلَیْهِ إِذَا لَمْ یُوَاسِهِ مَعَ الْقُدْرَةِ عَلَیْهِ وَ اضْطِرَارِ أَخِیهِ إِلَیْهِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : دعای سه کس از خداوند متعال پوشیده نمی ماند (مستجاب می شود) : دعای مرد مؤمن در حقّ برادر مؤمن خود که به خاطر ما او را کمك مالی کرده باشد، و نفرین او در حقّ کسی که برادرش به وی محتاج شده و او می توانسته است نیازش را برطرف سازد و نکرده است .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٧٣ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

٨٨٧٣- ١٠- (١) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَوْذَةَ عَنْ إِبْرَاهِیمَ الْأَحْمَرِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ آبَائِهِ ع عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ: مَنْ دَعَا لِمُؤْمِنٍ بِظَهْرِ الْغَیْبِ قَالَ الْمَلَکُ وَ لَکَ مِثْلُ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

رسول الله صلی الله علیه وآله فرمودند :

هر کس برای برادرش در غیاب او دعا کند، ملکی از آسمان به او خطاب می کند : دو برابر آن برای تو باشد!

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۸۸۷٤- ۱۱- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ دُعَاءَ الْأَخِ الْمُؤْمِنِ لِأَخِیهِ بِظَهْرِ الْغَیْبِ مُسْتَجَابٌ وَ یُدِرُّ الرِّزْقَ وَ یَدْفَعُ الْمَکْرُوهَ.

******

ترجمه:

امام صادق صلوات اللَّه علیه فرمودند :

دعا کردن شخص مومن برای برادرش در غیاب او مستجاب است و روزی را جاری می کند و ناخوشی ها را برطرف می سازد!

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۸۸۷۵- ۱۲- (۳) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ رُوِیَ أَنَّ اللَّهَ قَالَ لِمُوسَی ادْعُنِی عَلَی لِسَانٍ لَمْ تَعْصِنِی بِهِ فَقَالَ یَا رَبِّ (٤) أَنَّی لِی بِذَلِکَ قَالَ ادْعُنِی عَلَی لِسَانِ غَیْرِکَ.

******

ترجمه:

روایت شده که خداوند سبحان به موسی علیه السلام چنین وحی نمود: ای موسی ! مرا با زبانی بخوان که با آن نا فرمانی ام نکرده ای ، موسی عرض کرد : چنین زبانی را از کجا بیاورم؟ خداوند فرمود : مرا از زبان کسی دیگر بخوان .

[رقم الحديث الكلی: ٨٨٧٦ - رقم الحديث الباب: ١٣]

٨٨٧٦- ١٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُبْدُونٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الزُّبَیْرِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ فُضَیْلٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الدُّعَاءُ لِأَخِیکَ بِظَهْرِ الْغَیْبِ یَسُوقُ إِلَی الدَّاعِی الرِّزْقَ وَ یَصْرِفُ

ص: ١٠٩

١- أمالی الطوسیّ ٢- ٩٥، أورد ذیله فی الحدیث ٤ من الباب ٤٣ من هذه الأبواب.

٢- قرب الإسناد- ٥.

٣- عدّة الداعی- ١٧٠.

٤- لیس فی المصدر.

٥- أمالی الطوسیّ ٢- ٢٩٠.

عَنْهُ الْبَلَاءَ وَ یَقُولُ الْمَلَکُ وَ لَکَ مِثْلُ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

امام صادق(ع) فرمود:

دعا کردن مسلمان برای برادر دینی خود، رزق را به سوی دعا کننده جلب می کند و بلا را از او دفع می کند و فرشتگان نیز به او می گویند دو برابر [آنچه برای برادرت خواستی] از آن تو است.

[رقم الحديث الكلی: ٨٨٧٧ - رقم الحديث الباب: ١٤]

۸۸۷۷- ١٤- (١) عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ حَمَّادٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَشْغَلُ نَفْسِي بِالدُّعَاءِ لِإِخْوَانِي وَ لِأَهْلِ الْوَلَايَةِ فَمَا تَرَى فِي ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَسْتَجِيبُ دُعَاءَ غَائِبٍ لِغَائِبٍ وَ مَنْ دَعَا لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ لِأَهْلِ مَوَدَّتِنَا رَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ آدَمَ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ حَسَنَةً ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَرَضَ الصَّلَوَاتِ فِي أَفْضَلِ السَّاعَاتِ فَعَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ فِي أَدْبَارِ الصَّلَوَاتِ ثُمَّ دَعَا لِي وَ لِمَنْ حَضَرَهُ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢).

******

ترجمه:

حماد گوید به امام صادق صلوات اللَّه علیه عرض کردم : خودم را به دعا کردن برای برادرانم و اهل ولایت، مشغول می کنم. نظرتان در این باره چیست؟ ایشان فرمودند : به تحقیق که اللَّهِ تبارک و تعالی دعای شخص را در حق شخص غایب مستجاب می کند و هر کس برای مردان مومن و زنان مومنه و برای اهل مودت ما، دعا نماید، پروردگار به ازای هر مومنی که از زمان آدم علیه السلام تا ساعت قیامت وجود دارد، حسنه ای برایش منظور خواهد کرد. سپس فرمود : به درستی که اللَّهِ تبارک و تعالی نمازها را در برترین ساعت ها فریضه نمود؛ پس بر شما باد به دعا نمودن در پیِ نمازها. سپس ایشان علیه السلام، برای من و کسانی که نزدشان حاضر بودند دعا کردند!

٤٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْإِنْسَانِ الدُّعَاءَ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الدُّعَاءِ لِنَفْسِهِ

اشارة

(٣) ٤٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْإِنْسَانِ الدُّعَاءَ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الدُّعَاءِ لِنَفْسِ

باب مستحب است بین دعا کردن به دیگران وخود شخص دیگران راترجیح بدهد

[رقم الحديث الكلى: ۸۸۷۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۸۷۸- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: إِنَّ مَنْ دَعَا لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ نُودِيَ مِنَ الْعَرْشِ وَ لَكَ مِائَةُ أَلْفِ ضِعْفٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (٥)

ص: ۱۱۰

۱- تفسير القمّىّ ۱- ٦٧، و أورد ذيله عن الخصال فى الحديث ٦ من الباب ۱ من أبواب التعقيب.

۲- يأتى فى الباب ٤٢، ٤٣ و الحديث ۱ من الباب ٤٤ من هذه الأبواب، و فى الحديث ۲ من الباب ١٤ من أبواب مقدمات التجارة.

۳- الباب ٤٢ فيه ۸ أحاديث.

٤- الكافى ۲- ٥٠٨- ٦، و أورده بتمامه فى الحديث ۱ من الباب ۱۷ من أبواب احرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٥- الفقيه ۲- ۲۱۲- ۲۱۸٥.

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ تَاتَانَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

امام كاظم صلوات اللَّه عليه در ضمنِ حديثى فرمودند :

همانا هر کس برای برادرش در غیاب او دعا نماید، از جانب عرش به او خطاب خواهد شد که صد هزار برابر آن برای خودت باشد!

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۸۷۹- ۲- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ ثُوَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ إِذَا سَمِعُوا الْمُؤْمِنَ يَدْعُو لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ أَوْ يَذْكُرُهُ بِخَيْرٍ- قَالُوا نِعْمَ الْأَخُ أَنْتَ لِأَخِيكَ- تَدْعُو لَهُ بِالْخَيْرِ وَ هُوَ غَائِبٌ عَنْكَ وَ تَذْكُرُهُ بِخَيْرٍ- قَدْ أَعْطَاكَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِثْلَيْ مَا سَأَلْتَ لَهُ- وَ أَثْنَى عَلَيْكَ مِثْلَيْ مَا أَثْنَيْتَ عَلَيْهِ- وَ لَكَ الْفَضْلُ عَلَيْهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

ثویر گوید : شنیدم حضرت علی بن الحسین علیه السلام می فرماید: همانا ملائکه وقتی می شنوند که مومن از برای برادرش در غیاب او دعا می کند و او را به خیر و خوبی یاد می نماید؛ خواهند گفت که تو چه خوب برادری هستی از برای برادرت! درحالیکه از چشمت غایب است، برایش دعای خیر کرده و او را به خیر و خوبی یاد میکنی! به تحقیق که اللَّهِ عزوجل دو برابر آنچه برای او درخواست کردی به تو عطا نمود و دو برابر آنچه که او را به خیر یاد کردی بر تو ثنا نمود و (با این حال) برای تو بر برادرت فضل و برتری می باشد. حدیث ادامه دارد..

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۸۸۰- ۳- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي قَوْلِهِ تَعَالَى وَ يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا

الصَّالِحاتِ- وَ یَزِیدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ (٤) قَالَ هُوَ الْمُؤْمِنُ یَدْعُو لِأَخِیهِ بِظَهْرِ الْغَیْبِ- فَیَقُولُ لَهُ الْمَلَکُ آمِینَ وَ یَقُولُ اللَّهُ الْعَزِیزُ الْجَبَّارُ وَ لَکَ مِثْلَا مَا سَأَلْتَ- وَ قَدْ أُعْطِیتَ مَا سَأَلْتَ بِحُبِّکَ إِیَّاهُ.

******

ترجمه:

امام باقر صلوات اللَّه علیه در مورد گفتار اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ (در سوره شوری آیه ٢٦) که می فرماید : «و (اللَّه) مستجاب می کند برای کسانی که ایمان آورده و اعمال صالح انجام دادند و از فضل خویش بر ایشان اضافه خواهد نمود»

فرمودند : منظور، مومن است که در غیاب برادرش برای او دعا می کند. پس ملک بر دعایش "آمین" می گوید و اللَّهِ عزیز جبار میفرماید : دو برابر آنچه که درخواست نمودی، برای خودت خواهد بود و به تحقیق آنچه را درخواست کردی به خاطر محبتت نسبت به او به تو عطا شد!

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٨١ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٨٨٨١- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ الْکَشِّیُّ فِی کِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ مَزْیَدٍ أَبِی الْحَسَنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ یُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَی ع یَقُولُ الدَّاعِی لِأَخِیهِ الْمُؤْمِنِ بِظَهْرِ الْغَیْبِ یُنَادَی مِنْ أَعْنَانِ

١- امالی الصدوق- ٣٦٩.

٢- الکافی ٢- ٥٠٨- ٧، و أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٥٣ من هذه الأبواب.

٣- الکافی ٢- ٥٠٧- ٣.

٤- الشورى ٤٢- ٢٦.

٥- رجال الكشّيّ ٢- ٨٥٢- ١٠٩٧.

السَّمَاءِ- لَکَ بِکُلِّ وَاحِدَةٍ مِائَةُ أَلْفٍ.

******

ترجمه:

عبدالله بن جندب گوید : شنیدم امام موسی بن جعفر صلوات اللَّه علیه می فرماید : شخص دعا کننده که برای برادر مومنش در غیاب او (دعا می کند)، از اطراف آسمان مورد ندا واقع خواهد شد که : به ازای هر درخواستی (که برای برادرت کردی) صد هزار برابر برای خودت خواهد بود!

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۸۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۸۸۲- ٥- (١) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ زَیْدٍ النَّرْسِیِّ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ مَنْ دَعَا لِأَخِیهِ فِی ظَهْرِ الْغَیْبِ نَادَاهُ مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ الدُّنْیَا- یَا عَبْدَ اللَّهِ وَ لَکَ مِائَةُ أَلْفِ ضِعْفٍ مِمَّا دَعَوْتَ- وَ نَادَاهُ مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ الثَّانِیَةِ یَا عَبْدَ اللَّهِ- وَ لَکَ مِائَتَا أَلْفِ ضِعْفٍ مِمَّا دَعَوْتَ- وَ نَادَاهُ مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ یَا عَبْدَ اللَّهِ- وَ لَکَ ثَلَاثُمِائَةِ أَلْفِ ضِعْفٍ مِمَّا دَعَوْتَ- وَ نَادَاهُ مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ یَا عَبْدَ اللَّهِ- وَ لَکَ أَرْبَعُمِائَةِ أَلْفِ ضِعْفٍ مِمَّا دَعَوْتَ- وَ نَادَاهُ مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ الْخَامِسَةِ یَا عَبْدَ اللَّهِ- وَ لَکَ خَمْسُمِائَةِ أَلْفِ ضِعْفٍ مِمَّا دَعَوْتَ- وَ نَادَاهُ مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ السَّادِسَةِ یَا عَبْدَ اللَّهِ- وَ لَکَ سِتُّمِائَةِ أَلْفِ ضِعْفٍ مِمَّا دَعَوْتَ وَ نَادَاهُ مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ یَا عَبْدَ اللَّهِ- وَ لَکَ سَبْعُمِائَةِ أَلْفِ ضِعْفٍ مِمَّا دَعَوْتَ- ثُمَّ یُنَادِیهِ اللَّهُ تَعَالَی أَنَا الْغَنِیُّ الَّذِی لَا أَفْتَقِرُ لَکَ یَا عَبْدَ اللَّهِ (٢) أَلْفُ أَلْفِ ضِعْفٍ مِمَّا دَعَوْتَ.

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٨٣ - رقم الحديث الباب: ٦]

٨٨٨٣- ٦- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الطَّيَالِسِيِّ (٤) عَنْ فُضَيْلٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: دُعَاءُ الْمُسْلِمِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ- يَسُوقُ إِلَى الدَّاعِي الرِّزْقَ- وَ يَصْرِفُ عَنْهُ الْبَلَاءَ- وَ يَقُولُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ لَكَ مِثْلَاهُ.

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٨٤ - رقم الحديث الباب: ٧]

٨٨٨٤- ٧- (٥) وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْقَزْوِينِيِّ عَنْ

١- عدّة الداعى- ١٧٢.

٢- فى نسخة- عبدى- هامش المخطوط-.

٣- ثواب الأعمال- ١٨٤.

٤- فى المصدر- الطيالسانى.

٥- علل الشرائع- ١٨١- ١.

مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ جَنْدَلِ بْنِ وَالِقٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْمَازِنِيِّ عَنْ عُبَادَةَ الْكُلَيْبِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ فَاطِمَةَ الصُّغْرَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَخِيهِ الْحَسَنِ قَالَ: رَأَيْتُ أُمِّي فَاطِمَةَ ع قَامَتْ فِي مِحْرَابِهَا لَيْلَةَ جُمُعَتِهَا- فَلَمْ تَزَلْ رَاكِعَةً سَاجِدَةً حَتَّى اتَّضَحَ

عَمُودُ الصُّبْحِ- وَ سَمِعْتُهَا تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ تُسَمِّيهِمْ- وَ تُكْثِرُ الدُّعَاءَ لَهُمْ وَ لَا تَدْعُو لِنَفْسِهَا بِشَيْ ءٍ فَقُلْتُ لَهَا يَا أُمَّاهْ لِمَ لَا تَدْعُونَّ لِنَفْسِكِ كَمَا تَدْعُونَّ لِغَيْرِكِ- فَقَالَتْ يَا بُنَيَّ الْجَارَ ثُمَّ الدَّارَ.

******

ترجمه:

امام مجتبی صلوات اللَّه علیه می فرماید : مادرم فاطمه صلوات اللَّه علیها را دیدم که در شب جمعه در محرابش ایستاد و همواره تا روشن شدن عمود صبح در رکوع و سجده بود و شنیدم که برای مردان و زنان مؤمن دعا می کند و آنها را نام می برد و برای آنها زیاد دعا می کند و برای خودش چیزی دعا نمی کند! من گفتم : ای مادر! چرا همانطور که برای غیر خودت دعا می کنی برای خودت دعا نمی کنی؟! ایشان فرمودند : ای فرزندم! اول همسایه بعد خانه!

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۸۵ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸۸۸۵- ۸- (۱) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِی عَنْ جَعْفَرٍ الْمُقْرِی بْنِ عُمَرَ (۲) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَوْصِلِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِی زَيْدٍ الْكَحَّالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: كَانَتْ فَاطِمَةُ ع إِذَا دَعَتْ- تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ لَا تَدْعُو لِنَفْسِهَا- (فَقِيلَ لَهَا يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ- إِنَّكِ تَدْعُو لِلنَّاسِ وَ لَا تَدْعُو لِنَفْسِكِ) (۳) فَقَالَتْ الْجَارَ ثُمَّ الدَّارَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ هُنَا (٥) وَ فِی الْحَجِّ (٦).

******

ترجمه:

حضرت موسی بن جعفر از پدرانش نقل می کند: هرگاه حضرت فاطمه(س) دعا می کرد برای زنان و مردان مؤمن دعا می کرد و برای خود دعا نمی کرد، به او گفته شد: چرا شما برای مردم دعا می کنید اما برای خودتان دعا نمی کنید؟ فرمود: اول همسایه آنگاه خانه

۱- علل الشرائع- ۱۸۲- ۲.

۲- فی المصدر- محمّد بن جعفر المقری أبو عمرو.

۳- کتب المصنّف ما بین القوسین فی الهامش، و قد جاء بدله فی المصدر- انک تدعون الناس و لا تدعون لنفسک.

٤- تقدم فی الباب ٤٠ و ٤١ من هذه الأبواب.

٥- یأتی فی الباب ٤٣ و ٤٥ من هذه الأبواب، یأتی فی الباب ٣٤ من أبواب صلاة العید.

٦- یأتی فی الباب ١٧ من أبواب احرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٤٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ وَ اخْتِيَارِ الدَّاعِي الدُّعَاءَ لَهُمْ عَلَى الدُّعَاءِ لِنَفْسِهِ

اشارة

(١) ٤٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ وَ اخْتِيَارِ الدَّاعِي الدُّعَاءَ لَهُمْ عَلَى الدُّعَاءِ لِنَفْسِهِ

باب استحباب دعا برای مردان وزنان مومن ومردان وزنان مسلمان جه زنده یافوت شده ودعای به آنها ترجیح دارد به دعای شخصی

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٨٦ - رقم الحدیث الباب: ١]

٨٨٨٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ التَّمِيمِيِّ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا مِنْ مُؤْمِنٍ دَعَا لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ مِثْلَ الَّذِي دَعَا لَهُمْ بِهِ- مِنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ مَضَى مِنْ أَوَّلِ الدَّهْرِ- أَوْ هُوَ آتٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ- وَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُسْحَبُ- فَيَقُولُ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْمُؤْمِنَاتُ يَا رَبِّ هَذَا الَّذِي كَانَ يَدْعُو لَنَا فَشَفِّعْنَا فِيهِ فَيُشَفِّعُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهِ فَيَنْجُو.

******

ترجمه:

پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله):هیچ بنده ای نیست که برای مرد یا زن مؤمنی دعا کند، مگر این که خداوند از جانب هر مرد و زن مومنی که در گذشته بوده است یا در آینده تا روز قیامت می آید، مانند آنچه را که دعا کرده است به او باز می گرداند. همانا بنده ای باشد که در روز قیامت دستور می دهند که او را بدوزخ ببرند و او را به آن سو می کشند، پس مردان مؤمن و زنان مؤمنه می گویند: این است آنکه برای ما دعا می کرد پس شفاعت ما را درباره ی او بپذیر (و او را بدوزخ مبر) خدای عز و جل شفاعت ایشان را در باره ی او می پذیرد، و آن بنده نجات می یابد».

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٨٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٨٨٧- ٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِصَامٍ الْكُلَيْنِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ الْكُلَيْنِيِّ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَ لَا مُؤْمِنَةٍ مَضَى مِنْ أَوَّلِ الدَّهْرِ- أَوْ هُوَ آتٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ- إِلَّا وَ هُمْ شُفَعَاءُ لِمَنْ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ- وَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ وَ ذَكَرَ بَقِيَّةَ الْحَدِيثِ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السّلام از پدران گرامی خویش علیهم السّلام نقل می کند که رسول خدا (صلّی الله علیه و آله) فرمود: هیچ مرد و زن مؤمن از اول روزگار تا روز قیامت نمی باشد جر آنکه شفیع آن کسی می باشد که در میان دعایش چنین بگوید: «اللَّهُمَ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ» روز قیامت دستور داده می شود که بنده ای را به آتش ببرند، وبقیه روایت رامثل همان روایت قبل نقل کرده

[رقم الحديث الكلى: ۸۸۸۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۸۸۸- ۳- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ فَضْلِ بْنِ يُونُسَ (٥) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ خَمْساً وَ عِشْرِينَ مَرَّةً- اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ- وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ-

ص: ١١٤

١- الباب ٤٣ فيه ٦ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٥٠٧- ٥.

٣- أمالى الصدوق- ٣٦٩.

٤- أمالى الصدوق- ٣١٠- ٧.

٥- فى نسخة- يوسف، بدل (يونس).

كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِعَدَدِ كُلِّ مُؤْمِنٍ مَضَى- وَ بِعَدَدِ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ بَقِيَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَسَنَةً- وَ مَحَا عَنْهُ سَيِّئَةً وَ رَفَعَ لَهُ دَرَجَةً.

وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ (١) وَ رَوَاهُ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الصَّدُوقِ بِالْإِسْنَادِ الْأَوَّلِ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

عبد الله بن سنان از امام صادق (علیه السّلام) نقل کرده است که فرمود: هر کس هر روز بیست و پنج بار بگوید:«اللّهمّ اغفر للمؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات» خداوند به تعداد هر مؤمنی که در گذشته و هر مؤمنی که تا روز قیامت می آید حسنه ای برای او می نویسد، و گناهی از او محو می کند، و درجه ای برای او بالا می برد.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۸۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۸۸۹- ٤- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَّادٍ الْحَارِثِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا مِنْ عَبْدٍ دَعَا لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ إِلَّا قَالَ الْمَلَكُ وَ لَكَ مِثْلُ ذَلِكَ- وَ مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ- دَعَا لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ- إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ مِثْلَ الَّذِي دَعَا لَهُمْ مِنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ مَضَى مِنْ أَوَّلِ الدَّهْرِ- أَوْ هُوَ آتٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ كَمَا تَقَدَّمَ.

وَ رَوَاهُ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَوْذَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْأَحْمَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

رسول حق(صلی الله علیه و آله) فرمود: هر گاه مؤمنی برای مؤمنین دعا کند، ملکی به اومی گوید مثل همان دعا برای خود توخواهد بود . هر گاه مؤمنی برای مؤمنین دعا کند، خداوند متعال همان دعا را به تعداد هر مرد و زن مؤمنی که از ابتدای خلقت تا قیام قیامت می آیند، به او بر می گرداند،

[رقم الحديث الكلی: ۸۸۹۰ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸۸۹۰- ۵- (۵) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ مَنْ دَعَا لِإِخْوَانِهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ- وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَكَّلَ اللَّهُ بِهِ عَنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ مَلَكاً يَدْعُو لَهُ.

******

ترجمه:

صفوان بن يحيى از امام موسى بن جعفر عليه السّلام روايت كرده است كه فرمود:كسى كه در حق برادران مؤمن خود دعا(ى خير)كند،خداوند در ازاى هر مؤمنى فرشته اى مى گمارد كه در حقّ او دعا(ى خير)نمايد.

ص: ۱۱۵

۱- ثواب الأعمال- ۱۹٤- ۳.

۲- أمالی الطوسیّ ۲- ۳۸.

۳- ثواب الأعمال- ۱۹٤- ٤.

٤- أمالی الطوسیّ ۲- ۹٦.

۵- ثواب الأعمال- ۱۹۳- ۱.

[رقم الحديث الكلی: ۸۸۹۱ - رقم الحديث الباب: ٦]

٨٨٩١- ٦- (١) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ یَدْعُو لِلْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ- وَ الْمُسْلِمِینَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْیَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ- إِلَّا کَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِکُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ حَسَنَةً- مُنْذُ بَعَثَ اللَّهُ آدَمَ إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٢) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٣).

******

ترجمه:

امام رضا علیه السلام فرمودند: هیچ مومنی نیست که برای مردان و زنان مؤ من و مسلمان ، زنده یا مرده دعا کند، مگر این که خداوند به شماره همه مردان و زنان مؤ من ، از زمان حضرت آدم علیه السلام تا روز قیامت ، برای او حسنه می نویسد.

٤٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ دُعَاءِ الْإِنْسَانِ لِوَالِدَیْهِ وَ دُعَاءِ الْمُعْتَمِرِ وَ الصَّائِمِ

اشارة

(٤) ٤٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ دُعَاءِ الْإِنْسَانِ لِوَالِدَیْهِ وَ دُعَاءِ الْمُعْتَمِرِ وَ الصَّائِمِ

باب مستحب است دعاکردن به والدین ودعای عمره گذار وروزه دار

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٩٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

٨٨٩٢- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ کَانَ أَبِی یَقُولُ خَمْسُ دَعَوَاتٍ لَا یُحْجَبْنَ عَنِ الرَّبِّ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی- دَعْوَةُ الْإِمَامِ الْمُقْسِطِ- وَ دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ یَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ- لَأَنْتَقِمَنَّ لَکَ وَ لَوْ

بَعْدَ حِينٍ وَ دَعْوَةُ الْوَلَدِ الصَّالِحِ لِوَالِدَيْهِ- وَ دَعْوَةُ الْوَالِدِ الصَّالِحِ لِوَلَدِهِ- وَ دَعْوَةُ الْمُؤْمِنِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ فَيَقُولُ وَ لَکَ مِثْلَاهُ (٦).

******

ترجمه:

امام باقر (علیه السّلام) : دعای پنج نفر اجابت می شود؛ دعای پیشوای عادل، دعای مظلوم، خداوند می گوید من بالاخره انتقام تورا می گیرم دعای فرزند صالح در حق والدین، دعای پدر صالح در حق فرزند و دعای مومن پشت سر برادرش به اومی گویند دوبرابرش مال توخواهد بود .»

[رقم الحدیث الکلی: ۸۸۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۸۹۳- ۲- (۷) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَرْبَعَةٌ لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ- حَتَّى تُفَتَّحَ لَهُمْ أَبْوَابُ

١- ثواب الأعمال- ١٩٣- ٢.

٢- تقدم فی الباب ٢٨ من أبواب الاحتضار، و فی الأبواب ٤٠ و ٤١ و ٤٢ من هذه الأبواب.

٣- یأتی فی البابین ٤٤ و ٤٥ من هذه الأبواب، و فی الباب ١٧ من أبواب احرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٤- الباب ٤٤ فیه حدیثان.

٥- الکافی ٢- ٥٠٩- ٢.

٦- فی المصدر- مثله.

٧- الکافی ٢- ٥١٠- ٦.

السَّمَاءِ وَ تَصِيرَ إِلَى الْعَرْشِ- الْوَالِدُ لِوَلَدِهِ وَ الْمَظْلُومُ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ- وَ الْمُعْتَمِرُ حِينَ (١) يَرْجِعُ- وَ الصَّائِمُ حِينَ (٢) يُفْطِرُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٣)

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (٤)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

رسول خدا صلّى الله عليه و آله فرمود: چهار گروهند كه دعائى از ايشان ردّ نمى شود تا درهاى آسمان براى ايشان گشوده شود، و آن دعا بسوى عرش برآيد: دعاى پدر در بارهٔ فرزندش، و دعاى مظلوم بر كسى كه بر او ظلم كرده، و دعاى كسى كه بعمره رفته باشد تا از سفر باز آيد، و دعاى روزه دار تا آنگاه كه افطار كند.

٤٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ دُعَاءِ الْإِنْسَانِ لِأَرْبَعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ قَبْلَ دُعَائِهِ لِنَفْسِهِ

اشارة

(٧) ٤٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ دُعَاءِ الْإِنْسَانِ لِأَرْبَعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ قَبْلَ دُعَائِهِ لِنَفْسِهِ

باب مستحب است قبل ازدعاى شخصى چهل مومن را دعا كند

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٩٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٨٩٤- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَدَّمَ أَرْبَعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ دَعَا اسْتُجِيبَ لَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هر کس پیش از دعا کردن برای خودش ، چهل مؤمن را دعا کند، دعایش مستجاب شود .

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٩٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٨٩٥- ٢- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ بِهَذَا السَّنَدِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَدَّمَ فِي دُعَائِهِ أَرْبَعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ- ثُمَّ دَعَا لِنَفْسِهِ اسْتُجِيبَ لَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام :هر که چهل مؤمن را (در دعا) جلو اندازد (و بآنها دعا کند) سپس (برای خود) دعا کند دعایش اجابت شود.

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٩٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٨٩٦- ٣- (١٠) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَحْمَدَ بْنِ

١- فی نسخة- حتی (هامش المخطوط) و کتب فی الهامش (حتی- مجالس).

٢- فی نسخة- حتی (هامش المخطوط) و کتب فی الهامش (حتی- مجالس).

٣- الفقیه ٢- ٢٢٦- ٢٢٥٥.

٤- أمالی الصدوق- ٢١٨.

٥- تقدم ما یدلّ علیه باطلاقه فی الأبواب ٤١ و ٤٢ و ٤٣ من هذه الأبواب.

٦- یأتی ما یدلّ علیه فی الباب ٦ من أبواب آداب الصائم، و فی الأبواب ١٧ من أبواب إحرام الحجّ، و فی الأبواب ١٢ و ٢٠ و ٢٣ و ٧٨ من أبواب الطواف.

٧- الباب ٤٥ فیه ٤ أحادیث.

٨- الکافی ٢- ٥٠٩- ٥.

٩- أمالی الصدوق- ٣٦٩- ٤.

١٠- أمالی الصدوق- ٣١٠- ٨.

أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ مَنْ قَدَّمَ أَرْبَعِینَ رَجُلًا مِنْ إِخْوَانِهِ قَبْلَ أَنْ یَدْعُوَ لِنَفْسِهِ اسْتُجِیبَ لَهُ فِیهِمْ وَ فِی نَفْسِهِ.

وَ رَوَاهُ الطُّوسِیُّ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنِ الصَّدُوقِ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

امام جعفرصادق(علیه السلام):کسی که پیش از خود برای چهل نفر برادر مؤمن دعا کند دعای او هم درباره آنان و هم درباره خودش مستجاب می گردد.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٩٧ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٨٨٩٧- ٤- (٢) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ غَیْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَدَّمَ أَرْبَعِینَ رَجُلًا مِنْ إِخْوَانِهِ فَدَعَا لَهُمْ- ثُمَّ دَعَا لِنَفْسِهِ اسْتُجِیبَ لَهُ فِیهِمْ وَ فِی نَفْسِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣).

******

ترجمه:

امام جعفرصادق(علیه السلام):کسی که پیش از خود برای چهل نفر برادر مؤمن دعا کند دعای او هم درباره آنان و هم درباره خودش مستجاب می گردد.

٤٦- بَابُ جَوَازِ الدُّعَاءِ لِلْکَافِرِ وَ السَّلَامِ عَلَیْهِ عِنْدَ الضَّرُورَةِ وَ الْحَاجَةِ إِلَیْهِ

اشارة

(٤) ٤٦ بَابُ جَوَازِ الدُّعَاءِ لِلْکَافِرِ وَ السَّلَامِ عَلَیْهِ عِنْدَ الضَّرُورَةِ وَ الْحَاجَةِ إِلَیْهِ

باب جایزاست دعا وسلام کردن به کافردرصورت ضرورت ونیاز

[رقم الحدیث الکلی: ٨٨٩٨ - رقم الحدیث الباب: ١]

٨٨٩٨- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع- أَ رَأَیْتَ إِنِ احْتَجْتُ إِلَی الطَّبِیبِ- وَ هُوَ نَصْرَانِیٌّ- أُسَلِّمُ عَلَیْهِ وَ أَدْعُو لَهُ قَالَ نَعَمْ- إِنَّهُ لَا یَنْفَعُهُ دُعَاؤُکَ.

وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ

۱- أمالی الطوسیّ ۲- ۳۸.

۲- الخصال- ۵۳۷- ۳.

۳- تقدم ما یدلّ علی ذلک بعمومه فی الأبواب ۴۰- ۴۴ من هذه الأبواب.

۴- الباب ۴۶ فیه حدیث واحد.

۵- الکافی ۲- ۶۵۰- ۸ و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ۵۳ من أبواب أحکام العشرة.

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ مِثْلَهُ (۱) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْهَیْثَمِ بْنِ أَبِی مَسْرُوقٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ (۲)

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ (۳)

وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ الْمَشِیخَةِ لِلْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ (۴)

وَ رَوَاهُ أَیْضاً نَقْلًا مِنْ کِتَابِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ السَّیَّارِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع (۵).

******

ترجمه:

عبد الرحمن بن حجاج می گوید: به امام کاظم(ع) عرض کردم:آگاه کن مرا که اگر به طبیب نصرانی نیازم افتاد بر او سلام گویم و برای او دعا کنم؟

حضرت فرمود: بلی، زیرا دعای تو برای او سودی ندارد.

۴۷- بَابُ تَأَکُّدِ اسْتِحْبَابِ التَّهْلِیلِ عَشْراً فِی الصَّبَاحِ وَ الْمَسَاءِ وَ اسْتِحْبَابِ قَضَائِهِ إِنْ فَاتَ

اشارة

(٦) ٤٧ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ التَّهْلِيلِ عَشْراً فِي الصَّبَاحِ وَ الْمَسَاءِ وَ اسْتِحْبَابِ قَضَائِهِ إِنْ فَاتَ

باب ده مرتبه تهليل هرصبح وشب مستحب موكداست واگرانجام نداد قضاى آنهم مستحب است .

[رقم الحديث الكلى: ٨٨٩٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٨٩٩- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الدُّعَاءَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا سُنَّةٌ وَاجِبَةٌ مَعَ طُلُوعِ الشَّمْسِ (٨) وَ الْمَغْرِبِ- تَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ- لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ- يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ

١- الكافى ٢- ٦٥٠- ٧.

٢- علل الشرائع- ٦٠٠- ٥٣.

٣- قرب الإسناد- ١٢٩.

٤- مستطرفات السرائر- ٨٥- ٣٢.

٥- مستطرفات السرائر- ٤٨- ٨، و يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ٥٣ من أبواب أحكام العشرة.

٦- الباب ٤٧ فيه ٣ أحاديث.

٧- الكافى ٢- ٥٣٢- ٣١، و أورد صدره فى الحديث ٤ من الباب ٢٧ من هذه الأبواب.

٨- فى المصدر- الفجر.

حَيٌّ لَا يَمُوتُ- بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ- وَ تَقُولُ أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ- مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ- وَ أَعُوذُ بِکَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ- إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ- عَشْرَ مَرَّاتٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ الْغُرُوبِ- فَإِنْ نَسِيتَ قَضَيْتَ كَمَا تَقْضِي الصَّلَاةَ إِذَا نَسِيتَهَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : دعا قبل ازطلوع وقبل ازغروب سنت لازم است پس ده مرتبه می گوئ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ- لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ- يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَحَيٌّ لَا يَمُوتُ- بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ .قبل وبعد ازطلوع خورشید ده مرتبه میگوئ أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ- مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ- وَ أَعُوذُ بِکَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ- إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ-پس اگرفراموش کردی قضای آنرا انجام بده مثل نمازکه درصورت فراموشی قضا می شود .

[رقم الحديث الكلى: ۸۹۰۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۹۰۰- ۲- (۱) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْ أَسْتَعِيذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ- وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يَحْضُرُونِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ- وَ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ- يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ- قَالَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مَفْرُوضٌ هُوَ- قَالَ نَعَمْ مَفْرُوضٌ مَحْدُودٌ تَقُولُهُ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ- وَ قَبْلَ الْغُرُوبِ عَشْرَ مَرَّاتٍ- فَإِنْ فَاتَکَ شَيْ ءٌ فَاقْضِهِ مِنَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام :بگو أَسْتَعِیذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّجِیمِ- وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ یَحْضُرُونِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ- وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ- یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ- کسی عرض کرد آیا واجب است ؟ حضرت فرمودند : بله واجب است ومحدود به زمان خاص هم هست این ذکر را باید ده مرتبه قبل وبعد ازطلوع خورشید گفت واگرچیزی ازآن فراموش شد درطول شبانه روز قضا ی آنرا انجام بده .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۰۱- ۳- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ کَامِلٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ مِنَ الدُّعَاءِ مَا یَنْبَغِی لِصَاحِبِهِ إِذَا نَسِیَهُ أَنْ یَقْضِیَهُ- یَقُولُ بَعْدَ الْغَدَاةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ- لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ- یُحْیِی وَ یُمِیتُ (۳) وَ هُوَ حَیٌّ لَا یَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ کُلُّهُ- وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ- وَ تَقُولُ أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِیعِ الْعَلِیمِ عَشْرَ مَرَّاتٍ فَإِذَا نَسِیَ مِنْ ذَلِکَ شَیْئاً کَانَ عَلَیْهِ قَضَاؤُهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام :بعضی ازدعاها درصورت فوت شدن باید قضا بشود اول صبح ده مرتبه می گوئ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ- لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ- یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ هُوَ حَیٌّ لَا یَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ کُلُّهُ- وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ . وده مرتبه می گوئ أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِیعِ الْعَلِیمِ واگرچیزی ازآنرا فراموش کردی قضای آنرا انجام بده .

۱- الکافی ۲- ۵۳۳- ۳۲.

۲- الکافی ۲- ۵۳۳- ۳۳.

۳- فی المصدر زیادة- و یمیت و یحیی.

٤- تقدم فی الأحادیث ٤ و ٦ و ۷ من الباب ۲۵ من أبواب التعقیب.

۵- یأتی فی الأحادیث ٤ و ٦ و ۹ من الباب ٤۹ من أبواب الذکر.

٤۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلرِّزْقِ

اشارة

(۱) ٤۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلرِّزْقِ

باب مستحب است دعا کردن برای رزق

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۹۰۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عُمَرَ الْیَمَانِیِّ عَنْ زَیْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: ادْعُ فِی طَلَبِ الرِّزْقِ فِی الْمَکْتُوبَةِ وَ أَنْتَ سَاجِدٌ- یَا خَیْرَ الْمَسْئُولِینَ یَا خَیْرَ الْمُعْطِینَ- ارْزُقْنِی وَ ارْزُقْ عِیَالِی مِنْ فَضْلِکَ (۳) فَإِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر علیه السلام : برای طلب رزق در سجده نماز واجب این دعا را بخوان: « یا خیر المسئولین و یا خیر المعطین ارزقنی و ارزق عیالی من فضلک الواسع». ؛ ای بهترین سوال شدگان و ای بهترین عطا کنندگان! از بخشش گسترده ات به من و اعضای خانواده ام روزی ده).

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۰۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۹۰۳- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ وَ فِي كِتَابِ التَّوْحِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْهَزْهَازِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ السَّرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ أَرْزَاقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُونَ وَ ذَلِكَ أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَمْ يَعْرِفْ وَجْهَ رِزْقِهِ كَثُرَ دُعَاؤُهُ.

******

ترجمه:

امام صادق عَلَيْهِ السَّلاَمُ فرمود:

به راستی خداوند متعال ارزاق مؤمنین را بگونه ای قرار داده است که با فکر و محاسبات محقّق نمی شود؛ و این بدان جهت است که اگر بنده راه و روش روزی خود را نداند، دعایش (به درگاه خدا) بیشتر خواهد شد.

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۰٤ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۹۰٤- ۳- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِيفٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ الرِّزْقَ لَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ عَلَى عَدَدِ قَطْرِ الْمَطَرِ إِلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا قُدِّرَ لَهَا وَ لَكِنْ لِلَّهِ فُضُولٌ فَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الْإِلْحَاحِ (٦) وَ غَيْرِهِ (٧) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُ

١- الباب ٤٨ فيه ٣ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٥٥١- ٤، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ١٧ من أبواب السجود.

٣- فى المصدر زيادة- الواسع.

٤- أمالى الصدوق- ١٥٣- ٦، و التوحيد- ٤٠٢- ٨.

٥- قرب الإسناد- ٥٥، و أورده أيضا فى الحديث ٩ من الباب ١٤ من أبواب مقدمات التجارة.

٦- تقدم فى الحديث ٥ من الباب ٢٠ من هذه الأبواب و بقية أحاديث الباب المذكور يدلّ عليه بعمومه.

٧- تقدم فى الحديث ٦ من الباب ١٨، من أبواب التعقيب، و فى الحديث ٥ من الباب ١٣ من هذه الأبواب، و فى الحديث ١ من الباب ٨٠ من أبواب آداب الحمام، و فى الحديث ٥ من الباب ٩ من أبواب المساكن ما يدلّ على ازدياد الرزق.

عَلَيْهِ (١) وَ الْأَدْعِيَةُ الْمَأْثُورَةُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ كَثِيرَةٌ جِدّاً (٢).

******

ترجمه:

پيغمبر اكرم(صلّى الله عليه و آله وسلّم) فرمود: يعنى روزى ها از جهت عِلوى به عدد قطره هاى باران به سوى بندگان مى آيد به سوى هر انسانى به همان اندازه اى كه براى او تقدير شده نازل مى شود. خدا زيادتى دارد از خدا نسبت به اضافه هايش و زيادتى هايش درخواست كن.

٤٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِسَعَةِ الرِّزْقِ وَ إِنْ لَمْ يُقَيَّدْ بِالْحَلَالِ

اشارة

(٣) ٤٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِسَعَةِ الرِّزْقِ وَ إِنْ لَمْ يُقَيَّدْ بِالْحَلَالِ

باب مستحب است دعا برای وسعت رزق ولو مقید به حلال نشود .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۹۰۵- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ نَظَرَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِلَی رَجُلٍ وَ هُوَ یَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلَالِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع سَأَلْتَ قُوتَ النَّبِیِّینَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ رِزْقاً (٥) وَاسِعاً طَیِّباً مِنْ رِزْقِکَ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام مردی را دید که می گوید: خدایا! از روزی حلال تو درخواست می کنم. به وی فرمود: روزی پیامبران را می طلبی! بگو: خدایا! از تو روزی گشاده و پاک درخواست می کنم.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۰٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۰٦- ۲- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع جُعِلْتُ فِدَاکَ ادْعُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ یَرْزُقَنِیَ الْحَلَالَ- فَقَالَ أَ تَدْرِی مَا الْحَلَالُ قُلْتُ الَّذِی عِنْدَنَا طَیِّبُ الْکَسْبِ (٧) فَقَالَ کَانَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ ع یَقُولُ

۱- یأتی فی الباب ٤٩ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۳ من الباب ٤٤ من أبواب صلاة الجمعة و بقیة أحادیثه یدلّ علیه بعمومه، و فی الأبواب ۲۲ و ۲۵ و ۲٦ من أبواب بقیة الصلوات المندوبة.

۲- و سائر الأحادیث التی تدلّ علی طلب الرزق تاتی فی الأحادیث ۳ و ۸ و ۱٦ من الباب ۳۳ من أبواب صلاة الجمعة، و فی الحدیث ۱ من الباب ۱، و فی الباب ۱٤، و فی الحدیث ۲ من الباب ۱۵،

و فی الباب ۲۹ کلها من أبواب مقدمات التجارة و فی الحدیث ۳ من الباب ٦٦ من أبواب ما یکتسب به و غیر هذه الأحادیث فی الأبواب المتفرقة.

۳- الباب ٤۹ فیه حدیثان.

٤- الکافی ۲- ۵۵۲- ۸.

۵- فی المصدر زیادة- [حلالا].

٦- الکافی ۲- ۵۵۲- ۹.

۷- کتب المصنّف فی الهامش عن قرب الإسناد (الطیب) بعد کلمة الکسب.

الْحَلَالُ هُوَ قُوتُ الْمُصْطَفَیْنَ ثُمَّ قَالَ قُلِ- (اللَّهُمَّ إِنِّی) (۱) أَسْأَلُکَ مِنْ رِزْقِکَ الْوَاسِعِ.

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ مِثْلَهُ (۲) أَقُولُ: وَ لَا بَأْسَ بِطَلَبِ الْحَلَالِ بَلْ یُسْتَحَبُّ لِوُجُودِهِ فِی الْأَحَادِیثِ الْکَثِیرَةِ وَ الْأَدْعِیَةِ الْمَأْثُورَةِ وَ الْمُرَادُ مِنَ الْحَدِیثَیْنِ بَیَانُ عِزَّةِ الْخَالِصِ الَّذِی لَمْ تُخَالِطْهُ شُبْهَةٌ.

******

ترجمه:

محمد بن ابی نصر می گوید: به امام رضا(ع) عرض کردم: فدایت شوم از خداوند بخواه خداوند روزی حلال نصیب من نماید، امام(ع) فرمود: «آیا می دانی حلال چیست؟» گفتم: آنچه ما در این زمینه می دانیم مقصود کسب طیّب(پاک) است، امام فرمود: «علی بن الحسین(امام سجاد) می فرمود: رزق حلال، روزی برگزیدگان است!». سپس فرمود: «شما بگو: "أَسْأَلُکَ مِنْ رِزْقِکَ الْوَاسِعِ"؛ خدایا! از تو از رزق فراوانت خواستارم».

۵۰- بَابُ کَرَاهَةِ الدُّعَاءِ لِلرِّزْقِ مِمَّنْ أَفْسَدَ مَالَهُ أَوْ أَنْفَقَهُ فِی غَیْرِ حَقٍّ أَوْ أَدَانَهُ بِغَیْرِ بَیِّنَةٍ أَوْ تَرَکَ السَّعْیَ وَ کَرَاهَةِ الدُّعَاءِ عَلَی الزَّوْجَةِ وَ الْجَارِ مَعَ إِمْکَانِ الِاسْتِبْدَالِ بِهِمَا وَ عَ

اشارة

(۳) ۵۰ بَابُ كَرَاهَةِ الدُّعَاءِ لِلرِّزْقِ مِمَّنْ أَفْسَدَ مَالَهُ أَوْ أَنْفَقَهُ فِی غَيْرِ حَقٍّ أَوْ أَدَانَهُ بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ أَوْ تَرَكَ السَّعْیَ وَ كَرَاهَةِ الدُّعَاءِ عَلَى الزَّوْجَةِ وَ الْجَارِ مَعَ إِمْكَانِ الِاسْتِبْدَالِ بِهِمَا وَ عَلَى ذِی الرَّحِمِ

باب مواری که دعا کردن کراهت دارد طلب رزق برا ی کسیکه مال خودرا ازبین برده یا بنا حق آنرا خرج کرده یا بدون شاهد آنرا قرض داده یا کاروتلاش راترک کرده دعا برعلیه همسر وهمسایه درصورت امکان عوض کردن آنها باشد ودعا برعلیه اقوام .

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۰۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۹۰۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: صَحِبْتُهُ بَيْنَ مَكَّةَ وَ الْمَدِينَةِ- فَجَاءَ سَائِلٌ فَأَمَرَ أَنْ يُعْطَى ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَأَمَرَ أَنْ يُعْطَى ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَأَمَرَ أَنْ يُعْطَى ثُمَّ جَاءَ الرَّابِعُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يُشْبِعُكَ اللَّهُ ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَيْنَا فَقَالَ أَمَا إِنَّ عِنْدَنَا مَا نُعْطِيهِ وَ لَكِنْ أَخْشَى أَنْ أَكُونَ كَأَحَدِ الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ لَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ دَعْوَةٌ رَجُلٍ أَعْطَاهُ اللَّهُ مَالًا فَأَنْفَقَهُ فِی غَيْرِ حَقِّهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی فَلَا يُسْتَجَابُ

۱- ليس فی المصدر.

۲- قرب الإسناد- ۱٦۸، تقدم ما يدلّ على عنوان الباب فی الباب السابق.

۳- الباب ۵۰ فيه ۷ أحاديث.

٤- الكافی ۲- ۵۱۰- ۱، أورده من الكتب الثلاثة الأخيرة، و عن الكافی بسند آخر فی الحديث ۱ من الباب ٤۲ من أبواب الصدقات.

لَهُ وَ رَجُلٍ يَدْعُو عَلَى امْرَأَتِهِ أَنْ يُرِيحَهُ مِنْهَا وَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَمْرَهَا إِلَيْهِ وَ رَجُلٍ يَدْعُو عَلَى جَارِهِ وَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ السَّبِيلَ إِلَى أَنْ يَتَحَوَّلَ عَنْ جِوَارِهِ وَ يَبِيعَ دَارَهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ (۱)

وَ رَوَاهُ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَزَنْطِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ نَحْوَهُ (۲) وَ

رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ الْبَزَنْطِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ الدُّعَاءَ عَلَى الْجَارِ (۳).

وَ كَذَا رِوَايَةُ الصَّدُوقِ.

******

ترجمه:

ولید بن صبیح گوید: میان راه مکه و مدینه همراه حضرت صادق علیه السّلام بودم پس سائلی آمد (و چیزی درخواست کرد) حضرت دستور داد باو چیزی بدهند، سائل دیگری آمد آن حضرت دستور دادند چیزی باو نیز داده شود، سپس دیگری آمد دستور فرمود باو هم داده شود، تا اینکه سائل چهارمی آمد حضرت صادق علیه السّلام فرمود: خدا سیرت کند (و برای او دستوری نفرمود) سپس رو بما کرد و فرمود: آگاه باشید هر آینه نزد ما هست چیزی که باو بدهیم ولی میترسم مانند یکی از آن سه کس شویم که دعایشان مستجاب نشود:(یکی) آن مردی است که خداوند مالی باو بدهد و آن را در غیر مورد شایسته اش خرج کند، سپس بگوید: خدایا بمن بده (که چنین کسی) دعایش مستجاب نشود، و (دیگر) مردی که در بارهٔ زن خود دعا کند که خدا او را از آن زن راحت کند با اینکه خدای عز و جل کار طلاق آن زن را باو واگذار کرده (و میتواند او را طلاق دهد و بدین وسیله راحت شود)، (سوم) مردی که بر همسایهٔ خود نفرین کند (و از همسایه آزاری او بخدا شکایت کند)

با اینکه خدای عز و جل برای او راهی قرار داده، و آن اینست که خانهٔ خود را بفروشد و از همسایگی او بجای دیگر رود.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۰۸- ۲- (٤) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَرْبَعَةٌ لَا یُسْتَجَابُ لَهُمْ دَعْوَةٌ الرَّجُلُ جَالِسٌ فِی بَیْتِهِ یَقُولُ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی- فَیُقَالُ لَهُ أَ لَمْ آمُرْکَ بِالطَّلَبِ وَ رَجُلٌ کَانَتْ لَهُ امْرَأَةٌ فَدَعَا عَلَیْهَا فَیُقَالُ لَهُ أَ لَمْ أَجْعَلْ أَمْرَهَا إِلَیْکَ وَ رَجُلٌ کَانَ لَهُ مَالٌ فَأَفْسَدَهُ فَیَقُولُ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی- فَیُقَالُ لَهُ أَ لَمْ آمُرْکَ بِالاقْتِصَادِ أَ لَمْ آمُرْکَ بِالْإِصْلَاحِ ثُمَّ قَالَ وَ الَّذِینَ إِذا أَنْفَقُوا لَمْ یُسْرِفُوا وَ لَمْ یَقْتُرُوا وَ کانَ بَیْنَ ذلِکَ قَواماً (٥) وَ رَجُلٌ کَانَ لَهُ مَالٌ فَأَدَانَهُ بِغَیْرِ بَیِّنَةٍ فَیُقَالُ لَهُ أَ لَمْ آمُرْکَ بِالشَّهَادَةِ.

ص: ١٢٤

١- الفقیه ٢- ٦٩- ١٧٤٧.

٢- الخصال- ١٦٠- ٢٠٨.

٣- مستطرفات السرائر- ٢٨- ١٤.

٤- الکافی ٢- ٥١١- ٢.

٥- الفرقان ٢٥- ٦٧.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ عِمْرَانَ (١) بْنِ أَبِی عَاصِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : دعای چهار کس مستجاب نمی شود : مردی که در خانه اش بنشیند و بگوید: خدایا! روزی مرا برسان. پس خداوند به او می فرماید: مگر به تو دستور نداده ام که در طلب کسب روزی برآیی؟ و مردی که زنش را نفرین کند ؛ پس خداوند می فرماید : مگر کار او را به تو وا گذار نکرده ام؟ نیز مردی که مال و ثروتی داشته باشد و آن را هدر دهد و بگوید : خدایا! مرا روزی ده ؛ پس خداوند پاسخش دهد: مگر به تو دستور ندادم که صرفه جو باش؟مگر دستور اصلاح مال به تو ندادم؟ سپس (باین آیه استشهاد کرده) فرمودند :«و کسانی که هر گاه انفاق کنند نه اسراف کنند و نه بر خود تنگ گیرند و باشند میان این دو»(سورهٔ فرقان آیه ٦٧) " و مردی که مال خود را بدون مدرك و گواه به کسی وام دهد ؛ پس خداوند به او گوید : مگر به تو دستور ندادم که [هنگام وام دادن] گواه [و مدرك]بگیری؟

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۰۹- ۳- (۳) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ ثَلَاثَةٌ تُرَدُّ عَلَيْهِمْ دَعْوَتُهُمْ رَجُلٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا فَأَنْفَقَهُ فِي غَيْرِ وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ يَا رَبِّ ارْزُقْنِي فَيُقَالُ لَهُ أَ لَمْ أَرْزُقْكَ وَ رَجُلٌ دَعَا عَلَى امْرَأَتِهِ وَ هُوَ لَهَا ظَالِمٌ فَيُقَالُ لَهُ أَ لَمْ أَجْعَلْ أَمْرَهَا بِيَدِكَ وَ رَجُلٌ جَلَسَ فِي بَيْتِهِ وَ قَالَ يَا رَبِّ ارْزُقْنِي فَيُقَالُ لَهُ أَ لَمْ أَجْعَلْ لَكَ السَّبِيلَ إِلَى طَلَبِ الرِّزْقِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ عَنِ الصَّادِقِ ع نَحْوَهُ (٤).

******

ترجمه:

ولید بن صبیح گوید: از آن حضرت علیه السّلام شنیدم که میفرمود: سه کس هستند که دعای آنها بخودشان برگردد و باجابت نرسد: مردی که خداوند باو مالی ارزانی داشته و او بیجا و بیمورد خرج

کرده و سپس بگوید: خدایا بمن روزی ده، که باو گفته شود: آیا بتو روزی ندادم؟ مردی که بر همسر خود با اینکه باو ستم کند نفرین کند که باو گفته شود: آیا کار (جدائی و طلاق) او را بدست تو ندادم؟ مردی که در خانه اش بنشیند و بگوید: پروردگارا بمن روزی بده که باو گفته شود: آیا برای تو راه پیدا کردن روزی را قرار ندادم؟.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۱۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۹۱۰- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُکَیْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ قَالَ لَأَقْعُدَنَّ فِی بَیْتِی وَ لَأُصَلِّیَنَّ وَ لَأَصُومَنَّ وَ لَأَعْبُدَنَّ رَبِّی فَأَمَّا رِزْقِی فَسَیَأْتِینِی فَقَالَ هَذَا أَحَدُ الثَّلَاثَةِ الَّذِینَ لَا یُسْتَجَابُ لَهُمْ قُلْتُ وَ مَنِ الِاثْنَانِ الآخَرَانِ قَالَ رَجُلٌ لَهُ امْرَأَةٌ یَدْعُو اللَّهَ أَنْ یُرِیحَهُ مِنْهَا وَ یُفَرِّقَ بَیْنَهُ وَ بَیْنَهَا فَیُقَالُ لَهُ أَمْرُهَا بِیَدِکَ خَلِّ سَبِیلَهَا وَ رَجُلٌ کَانَ لَهُ حَقٌّ عَلَی إِنْسَانٍ لَمْ

۱- و فی نسخة- عمر (هامش المخطوط).

۲- الکافی ۲- ٥۱۱- ۲ ذیل حدیث ۲.

۳- الکافی ۲- ٥۱۱- ۳، أورد قطعة منه فی الحدیث ٤ من الباب ۳ من أبواب مقدمات الطلاق، و أورد نحوه عن الفقیه و الکافی فی الحدیث ۱ من الباب ۲۳ من أبواب الصدقة.

٤- الفقیه ۲- ٦۹- ۱۷٤۷.

٥- مستطرفات السرائر- ۱۳۹- ۱۱، أورده عن الکافی و التهذیب فی الحدیث ۲ من الباب ٥ من أبواب مقدمات التجارة.

یُشْهِدْ عَلَیْهِ فَیَدْعُو اللَّهَ أَنْ یَرُدَّ عَلَیْهِ فَیُقَالُ لَهُ قَدْ أَمَرْتُکَ أَنْ تُشْهِدَ (۱) وَ تَسْتَوْثِقَ (۲) فَلَمْ تَفْعَلْ.

******

ترجمه:

عُمر بن یزید - : به امام صادق علیه السلام گفتم که مردی می گوید : در خانه می نشینم ، نماز می خوانم ، روزه می گیرم و پروردگارم را عبادت می کنم و روزی ام خواهد رسید .

فرمود : «این شخص ، یکی از سه نفری است که دعایشان مستجاب نمی گردد» .عرض کردم آن دونفردیگر چه کسانی هستند ؟ فرمودند : و (دیگر) مردی که در بارهٔ زن خود دعا کند که خدا او را از آن زن راحت کند . پس به اوگفته می شود کارش به دست تواست اورا(طلاق داده) آزادکن . و(دیگری) مردی که ازکسی طلبی دارد ولی شاهدی نگرفته ودعا می کند بدهکار حق او را بدهد . پس به او گفته می شود من (قبلا) دستورداده بودم شاهد بگیر ولی تو توجه نکردی .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۹۱۱- ۵- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَهْبَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ الْوَرَّاقِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ حَفْصٍ الْخَثْعَمِیِّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ خَلَّادٍ أَبِی عَلِیٍّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: کُنَّا جُلُوساً عِنْدَهُ فَجَاءَ سَائِلٌ فَأَعْطَاهُ دِرْهَماً ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَأَعْطَاهُ دِرْهَماً ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَأَعْطَاهُ دِرْهَماً ثُمَّ جَاءَ الرَّابِعُ فَقَالَ لَهُ یَرْزُقُکَ رَبُّکَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَیْنَا فَقَالَ لَوْ أَنَّ أَحَدَکُمْ کَانَ عِنْدَهُ عِشْرُونَ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَ أَرَادَ أَنْ یُخْرِجَهَا فِی هَذَا الْوَجْهِ لَأَخْرَجَهَا ثُمَّ بَقِیَ لَیْسَ عِنْدَهُ شَیْ ءٌ ثُمَّ کَانَ مِنَ الثَّلَاثَةِ الَّذِینَ دَعَوْا فَلَمْ تُسْتَجَبْ لَهُمْ دَعْوَةٌ رَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَمَزَّقَهُ وَ لَمْ یَحْفَظْهُ فَدَعَا اللَّهَ أَنْ یَرْزُقَهُ فَقَالَ أَ لَمْ أَرْزُقْکَ فَلَمْ یُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةٌ وَ رُدَّتْ عَلَیْهِ وَ رَجُلٍ جَلَسَ فِی بَیْتِهِ یَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ یَرْزُقَهُ قَالَ فَلَمْ أَجْعَلْ لَکَ إِلَی طَلَبِ الرِّزْقِ سَبِیلًا أَنْ تَسِیرَ فِی الْأَرْضِ وَ تَبْتَغِیَ مِنْ فَضْلِی فَرُدَّتْ عَلَیْهِ دَعْوَتُهُ وَ رَجُلٍ دَعَا عَلَی امْرَأَتِهِ فَقَالَ أَ لَمْ أَجْعَلْ أَمْرَهَا فِی یَدِکَ فَرُدَّتْ عَلَیْهِ دَعْوَتُهُ.

******

ترجمه:

خلاّد از مردی نقل کرد که او گفت:در خدمت امام صادق علیه السّلام نشسته بودیم، نیازمندی به نزد او آمد و حضرت درهمی به او عطا کرد،باز شخص دیگری آمد و حضرت درهمی[دیگر]به او پیشکش کرد،سپس شخص دیگری آمد و حضرت درهمی[نیز]به او ارزانی داشت و آنگاه شخص چهارمی آمد و حضرت به او فرمود:پروردگارت روزی دهد، سپس رو کرد به ما و فرمود:هرگاه نزد یکی از شما بیست هزار درهم بود و خواست به این صورت آن را خرج کند،[بداند که اگر]چنین کند تا اینکه چیزی نزدش باقی نماند،از آن سه نفری خواهد بود که هرچه دعا کردند خواستهٔ شان برآورده نشد:مردی که خداوند به او مالی بخشید ولی او آن مال را پراکنده ساخت و نگهداری نکرد آنگاه از خدا درخواست روزی نمود که خداوند در پاسخ فرمود:آیا تو را روزی ندادم از این روی دعایش اجابت نشده و به خودش بازگردانده شد و دیگری مردی که خانه نشینی اختیار کرد و از خدا درخواست روزی نمود که خداوند به او پاسخ داد:مگر نه این است که راه جستن روزی را به رویت گشودم تا در زمین گشته و از بخششم بهره مند گردی؟بدین روی دعایش به خودش بازگردانده شد و یکی مردی بود که به همسرش نفرین کرد و خداوند فرمود:آیا اختیارش را به تو نسپردم؟!لذا خواستهٔ او به خودش بازگردانده شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۱۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۸۹۱۲- ٦- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ خَلَّادٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع- رَجُلٌ يَكُونُ لَهُ مَالٌ فَيُضَيِّعُهُ فَيَذْهَبُ مَالُهُ قَالَ احْتَفِظْ بِمَالِکَ فَإِنَّهُ قِوَامُ دِينِکَ ثُمَّ قَرَأَ لا تُؤْتُوا السُّفَهاءَ أَمْوالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِياماً (٥).

******

ترجمه:

خلاّد از امام صادق علیه السّلام خبر داد که مردی عرض کرد:ای جعفر،مردی دارایی داشته، آن را تباه نموده و از بین می برد؟فرمود:مال خود را حفظ کن،زیرا آن پشتیبان دین توست، سپس این آیه را تلاوت کرد:«و اموال خود را که خداوند آن را وسیلهٔ قوام[زندگی]شما قرار داده،به ابلهان مدهید»

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۸۹۱۳- ۷- (٦) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ زِیَادٍ (۷) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ص: ۱۲٦

۱- فی المصدر زیادة- علیه.

۲- فی المصدر زیادة- علیه.

۳- أمالی الطوسیّ ۲- ۲۹۲.

٤- أمالی الطوسیّ ۲- ۲۹۲.

٥- النساء ٤- ٥.

٦- قرب الإسناد- ۳۸.

۷- فی الکافی- مسعدة بن صدقة.

ص أَصْنَافٌ لَا یُسْتَجَابُ لَهُمْ مِنْهُمْ مَنْ أَدَانَ رَجُلًا دَیْناً إِلَی أَجَلٍ فَلَمْ یَکْتُبْ عَلَیْهِ کِتَاباً وَ لَمْ یُشْهِدْ عَلَیْهِ شُهُوداً وَ رَجُلٌ یَدْعُو عَلَی ذِی رَحِمٍ وَ رَجُلٌ تُؤْذِیهِ امْرَأَةٌ (۱) بِکُلِّ مَا تَقْدِرُ عَلَیْهِ وَ هُوَ فِی ذَلِکَ یَدْعُو اللَّهَ عَلَیْهَا وَ یَقُولُ اللَّهُمَّ أَرِحْنِی مِنْهَا فَهَذَا یَقُولُ اللَّهُ تَعَالَی لَهُ عَبْدِی أَ وَ مَا قَلَّدْتُکَ أَمْرَهَا فَإِنْ شِئْتَ خَلَّیْتَهَا وَ إِنْ شِئْتَ أَمْسَکْتَهَا وَ رَجُلٌ رَزَقَهُ اللَّهُ تَعَالَی مَالًا ثُمَّ أَنْفَقَهُ فِی الْبِرِّ وَ التَّقْوَی فَلَمْ یَبْقَ لَهُ مِنْهُ شَیْ ءٌ وَ هُوَ فِی ذَلِکَ یَدْعُو اللَّهَ أَنْ یَرْزُقَهُ فَهَذَا یَقُولُ لَهُ الرَّبُّ أَ لَمْ أَرْزُقْکَ فَأُغْنِیَکَ أَ فَلَا اقْتَصَدْتَ وَ لِمَ تُسْرِفُ إِنِّی لَا أُحِبُّ الْمُسْرِفِینَ وَ رَجُلٌ قَاعِدٌ فِی بَیْتِهِ وَ هُوَ یَدْعُو اللَّهَ أَنْ یَرْزُقَهُ لَا یَخْرُجُ وَ لَا یَطْلُبُ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ

كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ فَهَذَا يَقُولُ اللَّهُ لَهُ عَبْدِی إِنِّی لَمْ أَحْظُرِ الدُّنْيَا عَلَيْکَ وَ لَمْ أَرْمِکَ فِی جَوَارِحِکَ وَ أَرْضِی وَاسِعَةٌ فَلَا تَخْرُجُ وَ تَطْلُبُ الرِّزْقَ فَإِنْ حَرَمْتُکَ عَذَرْتُکَ وَ إِنْ رَزَقْتُکَ فَهُوَ الَّذِی تُرِيدُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ (۲)

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی الصَّدَقَةِ (۳) وَ فِی مُقَدِّمَاتِ التِّجَارَةِ (٤).

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : چند گروهند که دعایشان مستجاب نمی شود /دعای کسی که به دیگری تا زمان معیّنی قرضی داده ولی بر این قرض،سندی ننوشته و یا شاهدی نگرفته است./دعای مردی که زنش او را اذیّت می کند و او از خدا نجات می خواهد./و مردی که زنش او را تا می تواند اذیّت می کند و او در حال زنش را نفرین می کند و می گوید: خدایا مرا از دست او راحت کن.پس خداوند به آن مرد می فرماید: بنده من آیا امر او را به دست تو نسپردم،اگر خواستی او را رها کن (طلاقش بده) و اگر خواستی او را نگه دار./و مردی که خدای تبارک و تعالی به او مالی عنایت کرده است،سپس او آن مال را در راه نیک و تقوا انفاق نموده و از آن چیزی برای خود باقی نگذارده است واو در این حال از خداوند متعال تقاضای رزق و روزی می کند.خدای تبارک و تعالی به او می فرماید: آیا من به تو روزی ندادم و بی نیازت نکردم؟پس چرا میانه روی پیشه نکردی تا نتیجتاً اسراف نکنی؟ همانا من اسراف کاران را دوست ندارم./و مردی که در خانه اش نشسته و از خداوند طلب روزی می کند،در حالی که (به جهت کار و تلاش)از خانه خارج نشده و آن گونه که خداوند دستور داده است طلب روزی نمی کند.

۵۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ دُعَاءِ الْحَاجِّ وَ الْغَازِی وَ الْمَرِيضِ وَ وُجُوبِ تَوَقِّی دُعَائِهِمْ بِتَرْکِ أَذَاهُمْ

اشارة

(٥) ٥١ بَابُ اسْتِحْبَابِ دُعَاءِ الْحَاجِّ وَ الْغَازِی وَ الْمَرِیضِ وَ وُجُوبِ تَوَقِّی دُعَائِهِمْ بِتَرْکِ أَذَاهُمْ

باب مستحب است دعای حاجی ورزمنده وبیمار وواجب است ترک اذیت به آنها

[رقم الحدیث الکلی: ٨٩١٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

٨٩١٤- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ١٢٧

١- فی المصدر- امرأته.

٢- الکافی ٥- ٦٧- ١.

٣- یأتی فی الباب ٤٢ من أبواب الصدقة.

٤- یأتی فی الباب ٥ من أبواب مقدمات التجارة، و فی الحدیث ١ من الباب ١٠ من أبواب الدین و القرض، و فی الحدیث ٥ من الباب ٣ من أبواب مقدمات الطلاق.

٥- الباب ٥١ فیه حدیثان.

٦- الکافی ٢- ٥٠٩- ١، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٢ من الباب ١٢ من أبواب الاحتضار.

خَالِدٍ عَنْ عِیسَی بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْقُمِّیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ ثَلَاثَةٌ دَعْوَتُهُمْ مُسْتَجَابَةٌ الْحَاجُّ فَانْظُرُوا کَیْفَ تَخْلُفُونَهُ وَ الْغَازِی فِی سَبِیلِ اللَّهِ فَانْظُرُوا کَیْفَ تَخْلُفُونَهُ وَ الْمَرِیضُ فَلَا تَغِیظُوهُ وَ لَا تُضْجِرُوهُ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: دعای سه گروه مستجاب است؛ "حاجی" پس ببینید در غیاب او چگونه [مراقب مال و خانواده اش]هستید؟ و "مجاهد" در راه خدا پس ببینید در غیاب او چگونه [مراقب مال و خانواده اش]هستید؟ و "مریض" پس او را عصبانی و آزرده مکنید.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۱۵- ۲- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص دَعَا مُوسَی وَ أَمَّنَ هَارُونُ وَ أَمَّنَتِ الْمَلَائِکَةُ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَی قَدْ أُجِیبَتْ دَعْوَتُکُما فَاسْتَقِیما وَ مَنْ غَزَا فِی سَبِیلِ اللَّهِ اسْتُجِیبَ لَهُ کَمَا اسْتُجِیبَ لَکُمَا إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۲) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۳).

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) فرمود: پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: موسی (علیه السلام) دعا می کرد و هارون (علیه السلام) آمین می گفت و فرشتگان نیز آمین می گفتند. سپس خداوند متعال فرمود: قَدْ أُجِیبَت دَّعْوَتُکُمَا فَاسْتَقِیمَا و هرکس که در راه خدا مبارزه کند، دعایش مستجاب خواهد شد؛ همان طوری که دعای شما (ای موسی و هارون) در روز قیامت مورد اجابت قرار خواهد گرفت.

۵۲- بَابُ وُجُوبِ تَوَقِّی دَعْوَةِ الْمَظْلُومِ بِتَرْکِ الظُّلْمِ وَ دَعْوَةِ الْوَالِدَیْنِ بِتَرْکِ الْعُقُوقِ وَ اسْتِحْبَابِ دُعَاءِ الْمَظْلُومِ وَ الْوَالِدَیْنِ

اشارة

(٤) ۵۲ بَابُ وُجُوبِ تَوَقِّی دَعْوَةِ الْمَظْلُومِ بِتَرْکِ الظُّلْمِ وَ دَعْوَةِ الْوَالِدَیْنِ بِتَرْکِ الْعُقُوقِ وَ اسْتِحْبَابِ دُعَاءِ الْمَظْلُومِ وَ الْوَالِدَیْنِ

باب واجب است دورشدن از(آثار) دعای مظلوم به ترک ظلم به او ودورشدن ازنفرین والدین به ترک عاق شدن ازظطرف آنها ومستحب است دعای مظلوم و والدین

[رقم الحديث الكلى: ٨٩١٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٩١٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِيَّاكُمْ وَ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا تُرْفَعُ فَوْقَ السَّحَابِ حَتَّى يَنْظُرَ اللَّهُ إِلَيْهَا فَيَقُولَ ارْفَعُوهَا حَتَّى أَسْتَجِيبَ لَهُ وَ إِيَّاكُمْ وَ دَعْوَةَ الْوَالِدِ فَإِنَّهَا أَحَدُّ مِنَ السَّيْفِ.

******

ترجمه:

رسول الله صلى الله عليه و آله: شما را از نفرین مظلوم بر حذر می دارم زیرا نفرین او بر بالای ابر، بُرده می شود تا آنکه خداوند متعال به آن نگاه می کند و می فرماید: «نفرین مظلوم» را بالا بیاورید تا اجابت کنم.از نفرین پدر بترسید که آن از شمشیر برنده تر است .

[رقم الحديث الكلى: ٨٩١٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٩١٧- ٢- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ

١- الكافى ٢- ٥١٠- ٨، و أورد صدره فى الحديث ٢ من الباب ٣٩ من هذه الأبواب.

٢- تقدم فى الباب ١٢ من أبواب الاحتضار.

٣- يأتى فى الحديث ٢٧ من الباب ١، و فى الحديث ١ من الباب ٣ من أبواب جهاد العدو.

٤- الباب ٥٢ فيه ٧ أحاديث.

٥- الكافی ٢- ٥٠٩- ٣.

٦- الكافی ٢- ٥٠٩- ٤.

سَعِيدٍ عَنْ أَخِيهِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَبِی يَقُولُ اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ تَصْعَدُ إِلَی السَّمَاءِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : از دعای ستمدیده بترسید ؛ زیرا این دعا به آسمان بالا می رود

[رقم الحديث الكلی: ٨٩١٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٩١٨- ٣- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَوْحَی اللَّهُ إِلَی نَبِیٍّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ (٢) فِی مَمْلَكَةِ جَبَّارٍ مِنَ الْجَبَابِرَةِ أَنِ ائْتِ هَذَا الْجَبَّارَ فَقُلْ لَهُ إِنِّی لَمْ أَسْتَعْمِلْكَ عَلَی سَفْكِ الدِّمَاءِ وَ اتِّخَاذِ الْأَمْوَالِ وَ إِنَّمَا اسْتَعْمَلْتُكَ لِتَكُفَّ عَنِّی أَصْوَاتَ الْمَظْلُومِينَ فَإِنِّی لَنْ (٣) أَدَعَ ظُلَامَتَهُمْ وَ إِنْ كَانُوا كُفَّاراً.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق(علیه السلام) خداوند به یکی از انبیا که در کشور یکی از ستمکاران زندگی می کرد، وحی فرستاد که به سراغ این مرد جبّار برو و به او بگو: من این مقام را به تو ندادم که خون بی گناهان

را بریزی و اموال مردم را بگیری بلکه این مقام را بدین جهت به تو دادم که صدای ناله مظلومان را بدرگاه من فروبنشانی؛ زیرا من از ستمی که بر آنها رفته صرف نظر نمی کنم، هرچند کافر باشند»

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۱۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۹۱۹- ٤- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: لَا تُحَقِّرُوا دَعْوَةَ أَحَدٍ فَإِنَّهُ يُسْتَجَابُ لِلْيَهُودِيِّ وَ النَّصْرَانِيِّ فِيكُمْ وَ لَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ.

******

ترجمه:

حسن بن جهم گوید: امام کاظم علیه السّلام فرمود:

دعا هیچ کس را کوچك نشمارید گرچه فقیر یهودی و مسیحی باشد، دعای آنها دربارهٔ شما قبول است ولی در حق خودشان قبول نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۲۰ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۸۹۲۰- ٥- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع قَالَ: يَا عَلِيُّ أَرْبَعَةٌ

۱- الکافی ۲- ۳۳۳- ١٤.

۲- فی نسخة- أنبیائه (هامش المخطوط).

٣- فی نسخة- لم (هامش المخطوط) و المصدر.

٤- عقاب الأعمال- ٣٢١- ٤.

٥- الکافی ٤- ١٧- ٢، أورده فی الحدیث ١ من الباب ٢٥ من أبواب الصدقة.

٦- الفقیه ٤- ٣٥٥- ٥٧٦٢.

لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ إِمَامٌ عَدْلٌ (١) وَ وَالِدٌ لِوَلَدِهِ وَ الرَّجُلُ یَدْعُو لِأَخِیهِ بِظَهْرِ الْغَیْبِ وَ الْمَظْلُومُ یَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ وَ عِزَّتِی وَ جَلَالِی لَأَنْتَصِرَنَّ لَکَ وَ لَوْ بَعْدَ حِینٍ.

وَ رَوَاهُ فِی (الْخِصَالِ) (٢) بِالْإِسْنَادِ الآتِی (٣).

******

ترجمه:

رسول خدا(ص)ضمن وصیتي بعلي(ع)فرمود یا علي چهار کس را دعا باز نگردد پیشواي عادل و دعاي پدر در باره فرزند و دعاي غایبانه شخص در باره برادر دیني و دعاي ستمدیده، که خدا به ستمدیده میفرماید بعزت و جلال خودم سوگند بطور حتم و مسلم هر وقت شده انتقام تو را خواهم گرفت.

[رقم الحدیث الکلی: ٨٩٢١ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٨٩٢١- ٦- (٤) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی أَمَالِیهِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْفَحَّامِ عَنِ الْمَنْصُورِیِّ عَنْ عَمِّ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَادِی عَنْ آبَائِهِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ لَا یُحْجَبْنَ عَنِ اللَّهِ دُعَاءُ الْوَالِدِ لِوَلَدِهِ إِذَا بَرَّهُ وَ دَعْوَتُهُ عَلَیْهِ إِذَا عَقَّهُ وَ دُعَاءُ الْمَظْلُومِ عَلَی مَنْ ظَلَمَهُ وَ دُعَاؤُهُ لِمَنِ انْتَصَرَ لَهُ مِنْهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : دعای سه کس از خداوند متعال پوشیده نمی ماند (مستجاب می شود) : [اول]دعای پدر در حقّ فرزندش، هرگاه نسبت به او نیکوکار [و فرمانبردار] باشد و نفرین پدر در حقّ او، هرگاه وی را بیازارد و نافرمانی کند ، [دوم]نفرین ستمدیده به ستمگر ، و دعای ستمدیده در حقّ کسی که انتقام او را از ستمگر گرفته باشد ،

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۸۹۲۲- ۷- (۵) وَ عَنْ أَبِیهِ (عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْغَنِیِّ) (٦) عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ سُفْیَانَ الثَّوْرِیِّ عَنْ أَبِی مَعْشَرٍ عَنْ سَعِیدٍ الْمَقْبُرِیِّ عَنْ أَبِی هُرَیْرَةَ عَنِ النَّبِیِّ ص أَنَّهُ قَالَ: دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَ إِنْ کَانَتْ مِنْ فَاجِرٍ مَخُوفٍ عَلَی نَفْسِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷).

******

ترجمه:

پیامبر اکرم صلّی اللّه علیه و اله فرمود:دعای ستمدیده پذیرفته شده است هرچند از بدکاری باشد که بر خود هراسان است

۱- فی نسخة- عادل (هامش المخطوط).

۲- الخصال- ۱۹۷- ٤، أورده فی الحدیث ٦ من الباب ٤١ من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برقم (۹۷) و برمز (خ).

٤- أمالی الطوسیّ ۱- ۲۸٦، أورد ذیله فی الحدیث ۹ من الباب ٤١ من هذه الأبواب.

٥- أمالى الطوسىّ ١- ٣١٧.

٦- فى المصدر- محمّد بن علىّ بن خشيش، عن ابى محمّد بن أبى محمد.

٧- تقدم فى الحديث ٨ من الباب ٤١ و الباب ٤٤ من هذه الأبواب.

٥٣- بَابُ تَحْرِيمِ الدُّعَاءِ عَلَى الْمُؤْمِنِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَ كَرَاهَةِ الْإِكْثَارِ مِنَ الدُّعَاءِ عَلَى الظَّالِمِ وَ الْمُلُوكِ

اشارة

(١) ٥٣ بَابُ تَحْرِيمِ الدُّعَاءِ عَلَى الْمُؤْمِنِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَ كَرَاهَةِ الْإِكْثَارِ مِنَ الدُّعَاءِ عَلَى الظَّالِمِ وَ الْمُلُوكِ

باب حرام است نفرين ناحق به مومن وكراهت دارد نفرين زياد به ظالم وحاكم

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٢٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٩٢٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَكُونُ مَظْلُوماً فَمَا يَزَالُ يَدْعُو حَتَّى يَكُونَ ظَالِماً.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام : به بنده اى ستم مى شود و او آن قدر نفرين مى كند كه خود ، به ستمكار تبديل مى شود .

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٢٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٩٢٤- ٢- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ ثُوَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ فِي حَدِيثٍ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ إِذَا سَمِعُوا الْمُؤْمِنَ يَذْكُرُ أَخَاهُ بِسُوءٍ وَ يَدْعُو عَلَيْهِ قَالُوا لَهُ بِئْسَ الْأَخُ أَنْتَ لِأَخِيكَ كُفَّ أَيُّهَا الْمُسَتَّرُ عَلَى ذُنُوبِهِ وَ عَوْرَتِهِ (وَ ارْبَعْ عَلَى نَفْسِكَ) (٥) وَ احْمَدِ اللَّهَ الَّذِي سَتَرَ عَلَيْكَ وَ اعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَعْلَمُ بِعَبْدِهِ مِنْكَ.

******

ترجمه:

،حضرت سجاد عليه السلام : وقت-ي ملائكه مي شنوند كه كسي برادرش را به بدي ياد كرده و ب-ر علي-ه او دع-ا م-ي كن-د، ب-ه او م-يگوين-د ت-و چ-ه ب-د ب-رادري هس-تي.

دست نگهدار! اي كسي كه بر گناه--ان و عيوب-ت پ-رده انداخت-ه ش-ده اس-ت. ب-ه عي-وب خ-ودت ن-گاه ك-ن و آن خداي-ي را ك-ه

براي تو پردهپوشي كرده ستايش كن و ب -دان ك-ه خ-داي عزوج-ل بن-دهاش را ب-هتر از ت-و م-ي شناس-د.

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٢٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٩٢٥- ٣- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ السِّنَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْبَرْمَكِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي أَحْمَدَ الْأَزْدِيِّ يَعْنِي ابْنَ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

١- الباب ٥٣ فيه ٤ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٣٣٣- ١٧.

٣- عقاب الأعمال- ٣٢٣- ١٣.

٤- الكافى ٢- ٥٠٨- ٧، أورد صدره فى الحديث ٢ من الباب ٤٢ من هذه الأبواب.

٥- أربع على نفسک أى أرفق بنفسک و كف و تمكث و لا تعجل مجمع البحرين ٤- ٣٣١) هامش المخطوط.

٦- أمالى الصدوق- ٢٩٩- ٩.

جُنْدَبٍ عَنْ أَبِی عُمَرَ الْعَجَمِیِّ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا خَلَقْتُ الْمُلُوکَ وَ قُلُوبُهُمْ بِیَدِی فَأَیُّمَا قَوْمٍ أَطَاعُونِی جَعَلْتُ قُلُوبَ الْمُلُوکِ عَلَیْهِمْ رَحْمَةً وَ أَیُّمَا قَوْمٍ عَصَوْنِی جَعَلْتُ قُلُوبَ الْمُلُوکِ عَلَیْهِمْ سَخْطَةً أَلَا لَا تَشْغَلُوا أَنْفُسَکُمْ بِسَبِّ الْمُلُوکِ تُوبُوا إِلَیَّ أَعْطِفْ قُلُوبَهُمْ عَلَیْکُمْ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلّى اللّه عليه و آله فرمود: خداوند متعال مى فرمايد: من خدايى هستم كه هيچ معبودى جز من نيست ، پادشاهان را بر آنها آفريدم ، و دلهاى آنها در دست من است ، هر قومى كه مرا اطاعت كند پادشاهان را بر آنها مهربان قرار مى دهم ، و هر قومى كه از فرمانم سرپيچى كند پادشاهان را بر آنان خشمگين قرار مى دهم ، آگاه باشيد! كه خودتان را به دشنام دادن به پادشاهان مشغول نداريد، به سوى خدا برگرديد تا قلبهاى آنان را بر شما مهربان گرداند.

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٢٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

٨٩٢٦- ٤- (١) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَيُّ قَوْمٍ عَصَوْنِي جَعَلْتُ الْمُلُوكَ عَلَيْهِمْ نَقِمَةً أَلَا لَا تُولَعُوا بِسَبِّ الْمُلُوكِ تُوبُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَعْطِفْ بِقُلُوبِهِمْ عَلَيْكُمْ.

******

ترجمه:

حضرت باقر علیه السلام :هرقومی که مرانافرمانی کنند بعنوان مجازات قلب(قدرت) پادشاهان را برعلیه آنها قرار می دهم پس خیلی زیاد ملوک را ناسزا نگوئد توبه کنید تا قلوب (محبت) آنها بطرف شما متمایل کند .

٥٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عَلَى الْعَدُوِّ خُصُوصاً إِذَا أَدْبَرَ

اشارة

(٢) ٥٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عَلَى الْعَدُوِّ خُصُوصاً إِذَا أَدْبَرَ

باب مستحب است دعا کردن به دشمن

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٢٧ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٩٢٧- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْمِسْمَعِيِّ قَالَ: لَمَّا قَتَلَ دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُعَلَّى بْنَ خُنَيْسٍ- قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- لَأَدْعُوَنَّ اللَّهَ عَلَى مَنْ قَتَلَ مَوْلَايَ وَ أَخَذَ مَالِي الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

وقتی حضرت صادق علیه السلام باخبرشدند که داوودبن علی معلی بن خنیس راکشته فرمودند من کسی راکه معلی راکشته ومرا گرفته نفرین خواهم کرد .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۲۸- ۲- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع جَاراً لِي وَ مَا أَلْقَى مِنْهُ قَالَ فَقَالَ لِي ادْعُ عَلَيْهِ قَالَ فَفَعَلْتُ فَلَمْ أَرَ شَيْئاً فَعُدْتُ إِلَيْهِ فَشَكَوْتُ إِلَيْهِ- فَقَالَ لِي ادْعُ عَلَيْهِ

ص: ۱۳۲

۱- المحاسن- ۱۱۷- ۱۲۲.

۲- الباب ٥٤ فيه ٤ أحاديث.

۳- الكافی ۲- ٥۱۳- ٥.

٤- الكافی ۲- ٥۱۱- ۱.

فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَدْ فَعَلْتُ فَلَمْ أَرَ شَيْئاً قَالَ كَيْفَ دَعَوْتَ عَلَيْهِ فَقُلْتُ إِذَا لَقِيتُهُ دَعَوْتُ عَلَيْهِ قَالَ فَقَالَ ادْعُ عَلَيْهِ إِذَا أَدْبَرَ وَ إِذَا اسْتَدْبَرَ فَفَعَلْتُ فَلَمْ أَلْبَثْ حَتَّى أَرَاحَ اللَّهُ مِنْهُ.

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار می گوید :خدمت حضرت صادق عایه السلام رسیده وازهمسایه ام ومشکلاتی که برایم ایجاد می کند شکایت کردم حضرت فرمودند : اورانفرین کن . منهم نفرین کردم ولی اثری نکرد . دوباره خدمت ایشان رسیدم بازشکایت کردم بازفرمودند :نفرین کن عرض کردم فدایتان شوم

نفرین کرده ام ولی اثرنکرده فرمودند : چگونه نفرین کردی ؟ عرض کردم رودررو که می شدم نفرین می کردم فرمودند : وقتی ازتو جداشد اورا نفرین کن منهم همین کاررا انجام دادم ومدتی نگذشت تا اینکه ازدست او راحت شدم

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۲۹- ۳- (۱) قَالَ الْکُلَیْنِیُّ وَ رُوِیَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: إِذَا دَعَا أَحَدُکُمْ عَلَی أَحَدٍ قَالَ اللَّهُمَّ اطْرُقْهُ بِبَلِیَّةٍ لَا أُخْتَ لَهَا وَ أَبِحْ حَرِیمَهُ.

******

ترجمه:

حضرت هادی علیه السلام فرمودند :وقتی خواستید کسی را نفرین کنید بگوئید : اللَّهُمَّ اطْرُقْهُ بِبَلِیَّةٍ لَا أُخْتَ لَهَا وَ أَبِحْ حَرِیمَهُ.(خدایا اورابه گرفتاری دچارکن که مشابهی نداشته باشد وحرمتش را مباح کن .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۳۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۹۳۰- ٤- (۲) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْکُوفِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّیْمِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: کُنْتُ عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- فَقَالَ لَهُ الْعَلَاءُ بْنُ کَامِلٍ- إِنَّ فُلَاناً یَفْعَلُ بِی وَ یَفْعَلُ فَإِنْ رَأَیْتَ أَنْ تَدْعُوَ اللَّهَ فَقَالَ هَذَا ضَعْفٌ بِکَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَکْفِی مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ لَا یَکْفِی مِنْکَ شَیْ ءٌ فَاکْفِنِی أَمْرَ فُلَانٍ بِمَا شِئْتَ وَ کَیْفَ شِئْتَ وَ حَیْثُ شِئْتَ وَ أَنَّی شِئْتَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

ي-ع-ق-وب ب-ن س-الم گ-وي-د: خ-دم-ت ح-ض-رت ص-ادق (ع) ب-ودم پ-س ع-لاء ب-ن ك-ام-ل ب-ه آن ح-ض-رت عرض كرد:

همانا فلان كس به من (آزار) مى كند (و هر چه خواهد) مى كند؟ اگر صلاح مى دانيد بدرگاه خداى عزوجل

بر او نفرين كنيد؟ فرمود: اين از ضعف (و ناتوانى) تو است بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ ت-كْفِي مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا يَكْفِي مِنْكَ شَيْءٌ فَاكْفِنِي أَمْرَ فُلَانٍ بِمَ شِئْتَ وَ كَيْفَ شِئْتَ وَ مِنْ حَيْثُ

شِئْتَ وَ أَنَّى شِئْتَ

بار خدايا تو از هر چيز كفايت كنى و چيزى از تو كفايت نكند كار فلان كس را درباره من كفايت فرما بدانچه

خواهى و هر گونه خواهى و از هر راهى كه و از آنجا كه خواهى.

۵۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عَلَى الْعَدُوِّ فِي السَّجْدَةِ الْأَخِيرَةِ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ الْأَوَّلَتَيْنِ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ

اشارة

(۵) ۵۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عَلَى الْعَدُوِّ فِي السَّجْدَةِ الْأَخِيرَةِ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ الْأَوَّلَتَيْنِ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ

باب مستحب است نفرين كردن به دشمن در سجده آخر ازدو ركعت اول نماز شب .

[رقم الحديث الكلى: ۸۹۳۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۹۳۱- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ

ص: ۱۳۳

۱- الكافی ۲- ۵۱۲- ۲.

۲- الكافی ۲- ۵۱۲- ٤.

۳- تقدم فی الباب ۸ من هذه الأبواب.

٤- يأتی فی الأبواب ۵۵، ٥٦، ۵۷ من هذه الأبواب.

۵- الباب ۵۵ فيه حديث واحد.

٦- الكافی ۲- ۵۱۲- ۳.

لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ لِی جَاراً مِنْ قُرَيْشٍ- مِنْ آلِ مُحْرِزٍ قَدْ نَوَّهَ بِاسْمِی وَ شَهَرَنِی كُلَّمَا مَرَرْتُ بِهِ قَالَ هَذَا الرَّافِضِیُّ يَحْمِلُ الْأَمْوَالَ إِلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ- قَالَ فَقَالَ لِی ادْعُ اللَّهَ عَلَيْهِ إِذَا كُنْتَ فِی صَلَاةِ اللَّيْلِ وَ أَنْتَ سَاجِدٌ فِی السَّجْدَةِ الْأَخِيرَةِ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ الْأَوَّلَتَيْنِ فَاحْمَدِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَجِّدْهُ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ قَدْ شَهَرَنِی وَ نَوَّهَ بِی وَ غَاظَنِی وَ عَرَّضَنِی لِلْمَكَارِهِ اللَّهُمَّ اضْرِبْهُ بِسَهْمٍ عَاجِلٍ تَشْغَلُهُ بِهِ عَنِّی اللَّهُمَّ قَرِّبْ أَجَلَهُ وَ اقْطَعْ أَثَرَهُ وَ عَجِّلْ ذَلِكَ يَا رَبِّ السَّاعَةَ السَّاعَةَ- ثُمَّ ذَكَرَ أَنَّهُ فَعَلَ ذَلِكَ وَ دَعَا عَلَيْهِ فَهَلَكَ.

******

ترجمه:

يونس بن عمار گويد: به حضرت صادق (ع) عرض كردم : من گرفتار همسايه ای از ق-ري-ش از آل م-ح-رز ش-ده ام

ك-ه ن-ام م-را ف-اش ك-رده و مرا شهره مردم ساخته (كه همه مرا بشناسند) هرگاه به او بگذرم گويد: اين را

فضى است و مالها را به نزد جعفر بن محمد م-ى ب-رد؟ گويد: حضرت به من فرمود: در نماز شب به او نفرين

كن آنگاه كه به سجده روى در س-ج-ده آخ-ر از رك-ع-ت اول ، پ-س خداى عزوجل را حمد كن و تمجيد نما و

بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّ ف-لَانَ ب-نَ ف-لَانٍ ق-دْ ش-ه-رَن-ي وَ ن-وَّهَ بِي وَ غَاظَنِي وَ عَرَضَنِي لِلْمَكَارِهِ اللَّهُمَّ اضْرِبْهُ بِسَهْمٍ عَاجِلٍ

تَشْغَلْهُ بِهِ عَنِّي اللَّهُمَّ وَ قَرِّبْ أَجَلَهُ وَ اقْطَعْ أَثَرَهُ وَ عَجِّلْ ذَلِكَ يَا رَبِّ السَّاعَةَ السَّاع-ةَ

ار خدايا فلان پسر فلان مرا شهره مردم كرده ، و نام مرا فاش كرده و مرا بخشم آورده و در معرض خطرها

قرار داده بار خدايا او را با تير شتابانى بزن كه او را از م-ن ب-از دارى ، ب-ار خ-داي-ا م-رگ-ش را ن-زدي-ك ك-ن و

اث-رش را از م-ي-ان ب-ردار، و پ-روردگ-ارا در آن ش-ت-اب ك-ن ، الس-اع-ة . الس-اع-ة (يعنى هم اكنون)،

گويد: همينكه به ك-وف-ه آم-دي-م ش-ب-ان-ه وارد ش-دي-م ، و از خ-ان-واده خ-ود از ح-ال آن م-رد پرسيدم

و گفتند: مرد.

٥٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُبَاهَلَةِ الْعَدُوِّ وَ الْخَصْمِ وَ كَيْفِيَّتِهَا وَ اسْتِحْبَابِ الصَّوْمِ قَبْلَهَا وَ الْغُسْلِ لَهَا وَ تَكْرَارِهَا سَبْعِينَ مَرَّةً

اشارة

(١) ٥٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُبَاهَلَةِ الْعَدُوِّ وَ الْخَصْمِ وَ كَيْفِيَّتِهَا وَ اسْتِحْبَابِ الصَّوْمِ قَبْلَهَا وَ الْغُسْلِ لَهَا وَ تَكْرَارِهَا سَبْعِينَ مَرَّةً

باب مستحب است مباهله كردن بادشمن وچگونگى آن ومستحب روزه گرفتن وغسل كردن قبل ازآن وهفتاد بارتكرار آن

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٣٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٩٣٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي مَسْرُوقٍ (٣) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّا نُكَلِّمُ النَّاسَ فَنَحْتَجُّ عَلَيْهِمْ إِلَى أَنْ قَالَ فَقَالَ لِي إِذَا كَانَ ذَلِكَ فَادْعُهُمْ إِلَى الْمُبَاهَلَةِ قُلْتُ فَكَيْفَ أَصْنَعُ قَالَ أَصْلِحْ نَفْسَكَ ثَلَاثاً وَ أَظُنُّهُ قَالَ وَ صُمْ وَ اغْتَسِلْ وَ ابْرُزْ أَنْتَ وَ هُوَ إِلَى الْجَبَّانِ (٤) فَشَبِّكْ أَصَابِعَكَ مِنْ يَدِكَ الْيُمْنَى فِي أَصَابِعِهِ ثُمَّ أَنْصِفْهُ وَ ابْدَأْ بِنَفْسِكَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبَّ الْأَرَضِينَ السَّبْعِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ إِنْ كَانَ أَبُو مَسْرُوقٍ جَحَدَ حَقّاً وَ ادَّعَى بَاطِلًا فَأَنْزِلْ عَلَيْهِ حُسْبَاناً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ عَذَاباً أَلِيماً ثُمَّ رُدَّ الدَّعْوَةَ عَلَيْهِ فَقُلْ وَ إِنْ كَانَ

١- الباب ٥٦ فيه ٤ أحاديث.

۲- الکافی ۲- ۵۱۳- ۱.

۳- فی هامش المخطوط عن نسخة- ابی مسترق.

٤- الجبان و الجبانة بالتشدید- الصحراء- الصحاح للجوهری ٥- ۲۰۹۰ (هامش المخطوط).

فُلَانٌ جَحَدَ حَقّاً أَوِ ادَّعَی بَاطِلًا فَأَنْزِلْ عَلَیْهِ حُسْبَاناً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ عَذَاباً أَلِیماً- ثُمَّ قَالَ لِی فَإِنَّکَ لَا تَلْبَثُ أَنْ تَرَی ذَلِکَ فِیهِ فَوَ اللَّهِ مَا وَجَدْتُ خَلْقاً یُجِیبُنِی إِلَیْهِ.

******

ترجمه:

ابو مسروق می گوید خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدم وعرض کردم دربحث بااین مردم (سنی) هرآیه ای رامی آورم توجیه کرده وقبول نمی کنند حضرت فرمودند : هرگاه چنین چیزی پیش آمد، اینان را به مباهله دعوت کن.

گفتم چکار کنم؟ فرمود: سه روز خود را اصلاح کن گمان می کنم فرمود روزه بگیر و غسل بنما آنگاه با هم به بیابان بروید، بعد انگشتان دست راست خود را در انگشتان دست او قرار بده و اول از خود شروع کرده بگو:.اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبَّ الْأَرَضِینَ السَّبْعِ عَالِمَ الْغَیْبِ وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمَنَ الرَّحِیمَ إِنْ کَانَ أَبُو مَسْرُوقٍ جَحَدَ حَقّاً وَ ادَّعَی بَاطِلًا فَأَنْزِلْ عَلَیْهِ حُسْبَاناً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ عَذَاباً أَلِیماً / ای خدایی که پروردگار آسمانهای هفتگانه و زمینهای هفتگانه ای! ای خدایی که هم غیب را می دانی و هم شهادت را! ای خدای رحمان و رحیم! اگر ابو مسروق حرف حقی را انکار می کند و مدعی سخن باطلی است، بر او از آسمان، تیر یا عذابی دردناک فرود آور. آنگاه دعا را به او برگردان و بگو:.

-و ان کان فلان حجد حقاً و ادعی باطلاً فانزل علیه حسباناً من السماء او عذاباً الیماً

یعنی: و اگر فلانی حقی را انکار می کند و مدعی باطلی است، بر او از آسمان، تیر یا عذابی دردناک فرود آور.

آنگاه حضرت فرمود:

-فانک لا تلبث ان تری ذلک فیه فوالله ما وجدت خلقاً یجبینی الیه

یعنی: اگر چنین کنی، بزودی عذاب بر او فرود می آید و) احتیاجی به درنگ نیست، به خدا سوگند! مخلوقی را نیافتم که دعوت من برای مباهله را پاسخ مثبت گوید (و حاضر به مباهله با من شود).

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۳۳- ۲- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الْمُبَاهَلَةِ قَالَ تُشَبِّکُ أَصَابِعَکَ فِی أَصَابِعِهِ ثُمَّ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنْ کَانَ فُلَانٌ جَحَدَ حَقّاً وَ أَقَرَّ بِبَاطِلٍ فَأَصِبْهُ بِحُسْبَانٍ مِنَ السَّمَاءِ أَوْ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِکَ وَ تُلَاعِنُهُ سَبْعِینَ مَرَّةً.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام درمورد مباهله فرمودند : انگشتان دست خودرا داخل انگشتان دست قراربده وبگو اللَّهُمَّ إِنْ کَانَ فُلَانٌ جَحَدَ حَقّاً وَ أَقَرَّ بِبَاطِلٍ فَأَصِبْهُ بِحُسْبَانٍ مِنَ السَّمَاءِ أَوْ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِکَ وَ تُلَاعِنُهُ سَبْعِینَ مَرَّةً.اگرفلانی حرف حقی را انکار می کند و مدعی سخن باطلی است، بر او از آسمان، تیر یا عذابی دردناک فرود آور. واورا هفتاد مرتبه لعن کن

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۳٤- ۳- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

بعضی ازاصحاب ما مثل این روایت را ازاحمد بن محمد نقل کرده اند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۳۵ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۹۳۵- ٤- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ (٤) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: إِذَا جَحَدَ الرَّجُلُ الْحَقَّ فَإِنْ أَرَادَ أَنْ يُلَاعِنَهُ قَالَ اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ (٥) الْأَرَضِينَ السَّبْعِ وَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ إِنْ كَانَ فُلَانٌ جَحَدَ الْحَقَّ وَ كَفَرَ بِهِ فَأَنْزِلْ عَلَيْهِ حُسْبَاناً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ عَذَاباً أَلِيماً.

******

ترجمه:

ابو جمیله،از یکی از اصحابش فرمود: هر گاه مردی حق را انکار کرد و تو خواهی با آن ملاعنه کنی بگو:«بار خدایا!پروردگار هفت آسمان و هفت زمین!و پروردگار عرش بزرگ!اگر فلان کس حق را منکر است و بدان کافر است،بر او از آسمان صاعقه سوزانی فرست یا عذاب دردناکی»

ص: ۱۳۵

۱- الکافی ۲- ٥١٤- ٤.

۲- الکافی ۲- ٥١٤- ۳.

۳- الکافی ۲- ٥١٥- ٥.

٤- فی المصدر- أحمد بن محمّد.

٥- فی نسخة زیادة- رب (هامش المخطوط).

۵۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْمُبَاهَلَةِ بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ وَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

اشارة

(۱) ۵۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْمُبَاهَلَةِ بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ وَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

باب مستحب است زمان مباهله بین طلوع فجرتا طلوع خورشید باشد .

[رقم الحديث الكلى: ۸۹۳۶ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۹۳۶- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ مَخْلَدٍ أَبِي الشُّكْرِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثُّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: السَّاعَةُ الَّتِي تُبَاهَلُ فِيهَا مَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ.

وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُخَلَّدٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

حضرت باقرعليه السلام : ساعتی که درآن مباهله می شود مابین طلوع فجراست تا طلوع خورشید

۵۸- بَابُ أَنَّهُ يُكْرَهُ أَنْ يُقَالَ فِي الدُّعَاءِ وَ غَيْرِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ مُنْتَهَى عِلْمِهِ بَلْ يُقَالُ مُنْتَهَى رِضَاهُ

اشارة

(٤) ۵۸ بَابُ أَنَّهُ يُكْرَهُ أَنْ يُقَالَ فِي الدُّعَاءِ وَ غَيْرِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ مُنْتَهَى عِلْمِهِ بَلْ يُقَالُ مُنْتَهَى رِضَاهُ

باب مكروه است دردعا و جای دیگر بگوید حمد مخصوص خداوند است بعددی که علم خدا به آن می رسد بلکه بگوید بمقداری که رضایت خداوند درآن است .

[رقم الحديث الكلى: ۸۹۳۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۹۳۷- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی کِتَابِ التَّوْحِیدِ عَنْ أَبِیهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْکَاهِلِیِّ قَالَ: کَتَبْتُ إِلَی أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع فِی دُعَاءٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ مُنْتَهَی عِلْمِهِ فَکَتَبَ إِلَیَّ لَا تَقُولَنَّ مُنْتَهَی عِلْمِهِ وَ لَکِنْ قُلْ مُنْتَهَی رِضَاهُ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

اهلی گوید:به ابو الحسن(علیه السّلام)در ضمن دعائی نوشتم: الحمد لله منتهی علمه حمد از آن خداست تا نهایت دانشش،به من نوشت:مبادا بگوئی نهایت دانشش(برای علم او نهایتی نیست) ولی بگو نهایت رضایتش.

ص: ۱۳٦

۱- الباب ۵۷ فیه حدیث واحد.

۲- الکافی ۲- ٥١٤- ۲.

۳- الکافی ۲- ٥١٤- ۲ ذیل الحدیث ۲.

٤- الباب ۵۸ فیه حدیثان.

۵- التوحید- ۱۳٤- ۲.

٦- الکافی ۱- ۱۰۷- ۳.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۳۸- ۲- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْکُوفِیِّ عَنْ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ النَّوْفَلِیِّ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ سُفْیَانَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْقَصَّابِ قَالَ: کُنْتُ عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ الْحَمْدُ لِلَّهِ مُنْتَهَی عِلْمِهِ فَقَالَ لَا تَقُلْ ذَلِکَ فَإِنَّهُ لَیْسَ لِعِلْمِهِ مُنْتَهًی.

******

ترجمه:

أَبِی عَلِیٍّ الْقَصَّابِ می گوید درحضور امام صادق علیه السلام بودم گفتم : حمد از آن خداست تا نهایت دانشش،به من فرمود:مبادا بگوئی نهایت دانشش،برای علم او نهایتی نیست .

۵۹- بَابُ أَنَّهُ یُکْرَهُ أَنْ یُقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْفِتْنَةِ بَلْ یُقَالُ مِنْ مَضَلَّاتِ الْفِتَنِ

اشارة

(۲) ۵۹ بَابُ أَنَّهُ یُکْرَهُ أَنْ یُقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْفِتْنَةِ بَلْ یُقَالُ مِنْ مَضَلَّاتِ الْفِتَنِ

باب مکروه است بگوی خدایا به تو پناه می برم از امتحان بلکه بگو ازامتحا ن گمراه کننده .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۹۳۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَیْدٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ فِی حَدِیثٍ إِنَّ مِنَ الْغِرَّةِ بِاللَّهِ أَنْ یُصِرَّ الْعَبْدُ عَلَی الْمَعْصِیَةِ وَ یَتَمَنَّی عَلَی اللَّهِ الْمَغْفِرَةَ قَالَ وَ سَمِعَ رَجُلًا یَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْفِتْنَةِ فَقَالَ أَرَاکَ تَتَعَوَّذُ مِنْ مَالِکَ وَ وَلَدِکَ یَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّمَا أَمْوالُکُمْ وَ أَوْلادُکُمْ فِتْنَةٌ (٤) وَ لَکِنْ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ مَضَلَّاتِ الْفِتَنِ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام : پا فشاری کردن بنده در معصیت و آرزوی آمرزش داشتن از خدا، مغرور شدن به خداست.حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) شنید که مردی می گوید: خدایا از فتنه پناه به تو می برم، حضرت فرمود: «تو را می بینم که از مال و فرزند خود [به خدا] پناه می بری [زیرا] خداوند با عزّت و جلال می فرماید: أَنَّما أَمْوالُكُمْ وَ أَوْلادُكُمْ فِتْنَةٌ بلکه بگو: پروردگارا پناه به تو می برم از فتنه های گمراه کننده».

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۴۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۴۰- ۲- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفِتْنَةِ لِأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ (٦) أَحَدٍ إِلَّا وَ هُوَ مُشْتَمِلٌ عَلَى فِتْنَةٍ وَ لَكِنْ مَنِ اسْتَعَاذَ فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ مَضَلَّاتِ الْفِتَنِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ وَ اعْلَمُوا أَنَّما أَمْوالُكُمْ وَ أَوْلادُكُمْ فِتْنَةٌ (۷).

******

ترجمه:

و فرمود (ع): کسی از شما نگوید که خداوندا پناه می برم به تو از آزمایش. زیرا هیچکس نیست مگر آنکه، به نحوی به آزمایش گرفتار است، ولی اگر کسی خواهد که به خدا پناه جوید، از او بخواهد که از آزمایشهای گمراه کننده اش پناه دهد. خدای سبحان می فرماید: «بدانید که داراییها و فرزندان شما وسیله آزمایش شمایند».

۱- التوحید- ۱۳٤.

٢- الباب ٥٩ فيه حديثان.

٣- أمالى الطوسىّ ٢- ١٩٣.

٤- تغابن- ١٥.

٥- نهج البلاغة ٣- ١٧٠- ٩٣.

٦- ليس فى المصدر.

٧- الأنفال ٨- ٢٨.

٦٠- بَابُ أَنَّهُ يُكْرَهُ أَنْ يُقَالَ فِی الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِمَّنْ تَنْتَصِرُ لِدِینِکَ إِلَّا أَنْ یُقَیِّدَهُ بِمَا یُزِیلُ الِاحْتِمَالَ

اشارة

(١) ٦٠ بَابُ أَنَّهُ یُکْرَهُ أَنْ یُقَالَ فِی الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِمَّنْ تَنْتَصِرُ لِدِینِکَ إِلَّا أَنْ یُقَیِّدَهُ بِمَا یُزِیلُ الِاحْتِمَالَ

باب مکروه است دردعا بگوید خدایا مرا جزء کسانی قراربده مه دین تورا یاری می کنند مگراینکه قیدی بیاورد که احتمال را ازبین ببرد .

[رقم الحدیث الکلی: ٨٩٤١ - رقم الحدیث الباب: ١]

٨٩٤١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ الْکَشِّیُّ فِی کِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ کَتَبَ إِلَیْهِ بَعْضُ أَصْحَابِهِ یَسْأَلُهُ أَنْ یَدْعُوَ اللَّهَ أَنْ یَجْعَلَهُ مِمَّنْ یَنْتَصِرُ بِهِ لِدِینِهِ فَأَجَابَهُ وَ کَتَبَ فِی أَسْفَلِ کِتَابِهِ یَرْحَمُکَ اللَّهُ إِنَّمَا یَنْتَصِرُ اللَّهُ لِدِینِهِ بِشَرِّ خَلْقِهِ.

******

ترجمه:

یکی ازاصحاب حضرت صادق علیه السلام طی نامه ای ازایشان خواستند دعا کنند که خداوند اوراجزءیاری کنندگان دینش قرا بدهد حضرت درآخرنامه نوشتند خداوند تورا رحمت کند خداوند (گاهی)دین خودرا بوسیله بدترین افراد یاری می کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۴۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۴۲- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِینٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قُلِ اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَیَّ فِی رِزْقِی وَ امْدُدْ لِی فِی عُمُرِی وَ اغْفِرْ لِی ذَنْبِی وَ اجْعَلْنِی مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِینِکَ وَ لَا تَسْتَبْدِلْ بِی غَیْرِی.

أَقُولُ: هَذَا یَدُلُّ عَلَی الْجَوَازِ مَعَ التَّقْیِیدِ أَوْ مَحْمُولٌ عَلَی الْجَوَازِ وَ نَفْیِ التَّحْرِیمِ لِمَا مَرَّ (٤).

******

ترجمه:

حضرت باقرعلیه السلام : دردعا بگو خدایا رزق من را توسعه بده و عمر من را طولانی نما و من را ببخش و دینت را به وسیله من یاری نما و در این امر دیگران را به جای من قرار مده ./اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَیَّ فِی رِزْقِی وَ امْدُدْ لِی فِی عُمُرِی وَ اغْفِرْ لِی ذَنْبِی وَ اجْعَلْنِی مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِینِکَ وَ لَا تَسْتَبْدِلْ بِی غَیْرِی.

٦١- بَابُ أَنَّهُ یُکْرَهُ أَنْ یُقَالَ اللَّهُمَّ أَغْنِنِی عَنْ خَلْقِکَ بَلْ یُقَالُ عَنْ لِئَامِ خَلْقِکَ

اشارة

(٥) ٦١ بَابُ أَنَّهُ یُکْرَهُ أَنْ یُقَالَ اللَّهُمَّ أَغْنِنِی عَنْ خَلْقِکَ بَلْ یُقَالُ عَنْ لِئَامِ خَلْقِکَ

باب مکروه است بگوید خدایا مرا ازخلقت بی نیاز کن بلکه بگوید ازافراد پست بی نیاز کن

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۴۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۹۴۳- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ

ص: ۱۳۸

۱- الباب ٦٠ فیه حدیثان.

۲- رجال الکشّیّ ۲- ٦٨٦- ٧٢٦.

۳- الکافی ۲- ٥٨٩- ٢٧.

٤- مر فی الحدیث ۱ من هذا الباب.

٥- الباب ٦١ فیه حدیث واحد.

٦- الکافی ۲- ٢٦٦- ۱.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِکِ عَنْ بَکْرٍ الْأَزْقَطِ أَوْ عَنْ شُعَیْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّهُ قَالَ لَهُ ادْعُ اللَّهَ أَنْ یُغْنِیَنِی عَنْ خَلْقِهِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَسَمَ رِزْقَ مَنْ شَاءَ عَلَی مَنْ یَشَاءُ وَ لَکِنْ سَلِ اللَّهَ أَنْ یُغْنِیَکَ عَنِ الْحَاجَةِ الَّتِی تَضْطَرُّکَ إِلَی لِئَامِ خَلْقِهِ.

أَقُولُ: إِنَّمَا تُکْرَهُ الْأَلْفَاظُ الْمَذْکُورَةُ فِی هَذَا الْبَابِ وَ الْأَبْوَابِ الَّتِی قَبْلَهُ لِمَا فِیهَا مِنَ الْإِبْهَامِ وَ الِاحْتِمَالِ وَ لَا بَأْسَ بِهَا مَعَ قَصْدِ الْمَعْنَی الصَّحِیحِ أَوْ تَقْیِیدِهَا بِمَا یُزِیلُ الِاحْتِمَالَ لِوُجُودِهَا فِی الْأَدْعِیَةِ الْمَأْثُورَةِ.

******

ترجمه:

مرد ی بر امام صادق (ع) وارد گردید وعرضه داشت از خدا بخواه که مرا از خلقش بی نیاز کند. امام فرمودند: همانا خداوند روزی هر که را بخواهد در دستان هر که می خواهد قرار می دهد؛ اما از خدا بخواه تا تو را از نیاز به انسان های پست بی نیاز کند.

٦٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِمَا جَرَى عَلَى اللِّسَانِ وَ اخْتِيَارِ الدُّعَاءِ الْمَأْثُورِ إِنْ تَيَسَّرَ وَ كَرَاهَةِ اخْتِرَاعِ الدُّعَاءِ

اشارة

(١) ٦٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِمَا جَرَى عَلَى اللِّسَانِ وَ اخْتِيَارِ الدُّعَاءِ الْمَأْثُورِ إِنْ تَيَسَّرَ وَ كَرَاهَةِ اخْتِرَاعِ الدُّعَاءِ

باب مستحب است دردعا هرچه به زبان جاری شد را ازخداوند درخواست کند ودرصورت امکان دعاهای واردشده را بخواند ومکروه است خودش دعا اختراع کند .

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٤٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٩٤٤- ١- (٢) عَلِيُّ بْنُ مُوسَى بْنِ طَاوُسٍ الْحُسَيْنِيُّ فِي كِتَابِ أَمَانِ الْأَخْطَارِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ الدُّعَاءِ لِسَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَلِّمْنِي دُعَاءً فَقَالَ إِنَّ أَفْضَلَ الدُّعَاءِ مَا جَرَى عَلَى لِسَانِكَ.

******

ترجمه:

زراره از امام صادق علیه السّلام نقل می کند که به ایشان عرض کردم: دعایی به من بیاموز. امام در جواب فرمود: بهترین دعا آن است که بر زبان خودت جاری شود.

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٤٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

۸۹۴۵- ۲- (۳) وَ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ الْأَنْصَارِیِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سَأَلَهُ سَائِلٌ أَنْ یُعَلِّمَهُ دُعَاءً فَقَالَ إِنَّ أَفْضَلَ الدُّعَاءِ مَا جَرَی عَلَی لِسَانِکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی الْقُنُوتِ (٤) وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَقِیَّةِ الْمَقْصُودِ فِی حَدِیثِ غُسْلِ الْحَاجَةِ مِنَ الْأَغْسَالِ الْمَسْنُونَةِ (٥) وَ غَیْرِ ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

کسی از امام صادق علیه السّلام نقل می کند که به ایشان عرض کردم: دعایی به من بیاموز. امام در جواب فرمود: بهترین دعا آن است که بر زبان خودت جاری شود.

ص: ۱۳۹

۱- الباب ٦٢ فیه حدیثان.

۲- أمان الأخطار- ۱۹.

۳- أمان الأخطار- ۱۹.

٤- تقدم فی البابین ۹ و ۱۹ من أبواب القنوت.

٥- تقدم فی الباب ۲۰ من أبواب الاغسال المسنونة.

٦- یأتی فی الحدیثین ٤ و ٦ من الباب ٤۹ من أبواب الذکر.

٦۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِالْأَسْمَاءِ الْحُسْنَی وَ غَیْرِهَا مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ

اشارة

(۱) ٦۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِالْأَسْمَاءِ الْحُسْنَی وَ غَیْرِهَا مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ

باب مستحب است دعا با اسماء حسنی یا دیگر اسماء باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹٤٦ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۹٤٦- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی کِتَابِ التَّوْحِیدِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِیَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحٍ الْهَرَوِیِّ عَنِ الرِّضَا عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ تِسْعَةٌ وَ تِسْعُونَ اسْماً مَنْ دَعَا اللَّهَ بِهَا اسْتُجِیبَ (۳) لَهُ وَ مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِلَّهِ الْأَسْماءُ الْحُسْنی فَادْعُوهُ بِها (٤).

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله :خداوند- عزّ و جلّ- نود و نُه اسم دارد که هر کس خدا را با آن ها بخواند، دعایش مستجاب می گردد و هر کس آن ها را شماره کند، وارد بهشت می شود، و خداوند- عزّ و جلّ- فرمود: «نیکوترین نام ها از آن خداست، پس خدا را با آن ها بخوانید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹٤۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹٤۷- ۲- (٥) وَ قَدْ تَقَدَّمَ حَدِیثُ الْعِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَرَادَ أَحَدُکُمُ الْحَاجَةَ فَلْیُثْنِ عَلَی رَبِّهِ إِلَی أَنْ قَالَ وَ أَکْثِرْ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّ أَسْمَاءَ اللَّهِ کَثِیرَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : وقتی کسی ازشما حاجتی داشته باشد باید (اول)حمد وثنا گوی خدا باشد تا آنجا که فرمودند : پس

نامهای خدارا زیاد بگو چرا که نامهای خدا بسیار است

٦٤- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلْحَامِلِ بِجَعْلِ الْحَمْلِ ذَكَراً سَوِيّاً وَ غَيْرِ ذَلِكَ مَا لَمْ تَمْضِ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَ يَجُوزُ بَعْدَهَا أَيْضاً

اشارة

(٦) ٦٤ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلْحَامِلِ بِجَعْلِ الْحَمْلِ ذَكَراً سَوِيّاً وَ غَيْرِ ذَلِكَ مَا لَمْ تَمْضِ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَ يَجُوزُ بَعْدَهَا أَيْضاً

باب درمورد زن باردارسفارش بیشتری شده که دعاکند حملش پسرسالم باشد تا زمانیکه چهارماهش کامل نشده باشد البته بعد از آن زمان هم جایز است .

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٤٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٩٤٨- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى (٨) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

١- الباب ٦٣ فيه حديثان.

٢- التوحيد- ١٩٥- ٩.

٣- فى نسخة- استجاب (هامش المخطوط).

٤- الأعراف ٧- ١٨٠.

٥- تقدم فى الحديث ٢ من الباب ٣١ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٦٤ فيه ٥ أحاديث.

٧- الكافى ٦- ١٦- ٦.

۸- فی المصدر زیادة- أحمد بن محمّد.

الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ أَوْ غَیْرِهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ ع الرَّجُلُ یَدْعُو لِلْحُبْلَی أَنْ یَجْعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَا فِی بَطْنِهَا ذَکَراً سَوِیّاً فَقَالَ یَدْعُو مَا بَیْنَهُ وَ بَیْنَ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنَّهُ أَرْبَعِینَ لَیْلَةً نُطْفَةٌ وَ أَرْبَعِینَ لَیْلَةً عَلَقَةٌ وَ أَرْبَعِینَ لَیْلَةً مُضْغَةٌ فَذَلِکَ تَمَامُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ ثُمَّ یَبْعَثُ اللَّهُ مَلَکَیْنِ خَلَّاقَیْنِ فَیَقُولَانِ یَا رَبِّ مَا تَخْلُقُ ذَکَراً أَوْ أُنْثَی شَقِیّاً أَوْ سَعِیداً فَیُقَالُ ذَلِکَ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

محمّدبن‌اسماعیل خطاب به امام باقر (عرض کرد: «فدایت شوم! آیا ممکن است که مرد برای زن باردار دعا کند تا خداوند فرزند او را پسری سالم گرداند»؟ فرمود: «او به مدّت چهار ماه می‌تواند دعا کند؛ چراکه جنین، چهل شب، نطفه /و چهل شب، خون بسته /و چهل شب، پاره گوشت است که جمعا چهار ماه می شود. پس از آن خداوند دو فرشته آفرینشگر را مبعوث می‌کند و آن ها می پرسند: «خدایا چه بیافرینیم، مرد یا زن، شقاوتمند یا سعادتمند»؟ جواب خود را دریافت می کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۴۹- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ السِّنْدِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِیدٍ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: کُنْتُ عِنْدَ أَبِی الْحَسَنِ ع حَیْثُ دَخَلَ عَلَیْهِ دَاوُدُ الرَّقِّیُّ- فَقَالَ لَهُ إِنَّ النَّاسَ یَقُولُونَ إِذَا مَضَی لِلْحَامِلِ سِتَّةُ أَشْهُرٍ فَقَدْ فَرَغَ اللَّهُ مِنْ خَلْقِهِ فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع یَا دَاوُدُ- ادْعُ وَ لَوْ بِشِقِّ الصَّفَا قُلْتُ وَ أَیُّ شَیْ ءٍ الصَّفَا قَالَ مَا یَخْرُجُ مَعَ الْوَلَدِ فَإِنَّ اللَّهَ یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ.

******

ترجمه:

عمرو بن سعید گوید : من نزد امام ابوالحسن صلوات اللَّه علیه بودم. پس داوود رقّی بر امام وارد شد و به ایشان عرض کرد : مردم می گویند : وقتی شش ماه از بارداری گذشت، اللَّه از خلقت او فارغ شده است! امام فرمودند : ای داوود! دعا کن هر چند هنگام شکافته شدن صفا (یعنی هنگام تولد فرزند) باشد! من گفتم : صفا چیست؟ فرمود : آنچه (هنگام تولد) همراه فرزند خارج می شود، چرا که اللَّه هر کاری بخواهد انجام می دهد!

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۵۰- ۳- (۲) وَ فِی الْعِلَلِ عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَارَةَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: تَحَوُّلُ النُّطْفَةِ فِی الرَّحِمِ أَرْبَعِینَ یَوْماً فَمَنْ أَرَادَ أَنْ یَدْعُوَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَفِی تِلْکَ الْأَرْبَعِینَ قَبْلَ أَنْ یُخْلَقَ ثُمَّ یَبْعَثُ اللَّهُ مَلَکَ الْأَرْحَامِ فَیَأْخُذُهَا فَیَقُولُ یَا إِلَهِی أَ شَقِیٌّ أَمْ سَعِیدٌ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: هَذَا وَ الْأَوَّلُ مَحْمُولَانِ عَلَی اسْتِحْبَابِ تَعْجِیلِ الدُّعَاءِ قَبْلَ الْغَایَةِ الْمَذْکُورَةِ أَوْ عَلَی کَوْنِهِ أَقْرَبَ إِلَی الْإِجَابَةِ وَ إِنْ جَازَ بَعْدَهَا.

******

ترجمه:

ص: ۱۴۱

۱- معانی الأخبار- ۴۰۵- ۷۹.

۲- علل الشرائع- ۹۵- ۴.

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۵۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۹۵۱- ٤- (۱) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ أَنْ يَدْعُوَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لِامْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِنَا بِهَا حَمْلٌ فَقَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع- الدُّعَاءُ مَا لَمْ تَمْضِ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّمَا لَهَا أَقَلُّ مِنْ هَذَا فَدَعَا لَهَا ثُمَّ قَالَ إِنَّ النُّطْفَةَ تَكُونُ فِی الرَّحِمِ ثَلَاثِينَ يَوْماً وَ تَكُونُ عَلَقَةً ثَلَاثِينَ يَوْماً وَ تَكُونُ مُضْغَةً ثَلَاثِينَ يَوْماً وَ تَكُونُ مُخَلَّقَةً وَ غَيْرَ مُخَلَّقَةٍ ثَلَاثِينَ يَوْماً فَإِذَا تَمَّتِ الْأَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهَا مَلَكَيْنِ خَلَّاقَيْنِ يُصَوِّرَانِهِ وَ يَكْتُبَانِ رِزْقَهُ وَ أَجَلَهُ وَ شَقِيّاً أَوْ سَعِيداً.

أَقُولُ: يُمْكِنُ حَمْلُ اخْتِلَافِ التَّقْدِيرَيْنِ عَلَى اخْتِلَافِ أَحْوَالِ الْأَجِنَّةِ حَيْثُ إِنَّ مُدَّةَ الْحَمْلِ مَا بَيْنَ سِتَّةِ أَشْهُرٍ إِلَى تِسْعَةٍ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ.

******

ترجمه:

احمد گوید : از امام رضا صلوات اللّه علیه درخواست کردم که برای زنی از خانواده ما که باردار است دعا کند. امام فرمودند : امام باقر صلوات اللّه علیه می فرمود : دعا تا وقتی است که چهار ماهگی جنین نگذشته باشد! من گفتم : این کمتر از آن است! پس امام برای او دعا نمودند!سپس فرمودند : جنین، سی روز، نطفه /و سی روز، خون بسته /و سی روز، پاره گوشت است/وسی روزمرحله مخلق وغیرمخلق وقتی چهارماه طی شد . پس از آن خداوند دو فرشته آفرینشگر را مبعوث می‌کند که آنها جنین راصورتگری می کنند ورزق ومدت عمر وخوب وبد بودن او را می نویسند

می گویم : این اختلاف زمان (سی وچهل روز) به مختلف بودن جنین برمی گردد چون زمان حمل بین شش ماه تا نه ماه متغیر است خدا بهتر می داند .

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۵۲ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸۹۵۲- ۵- (۲) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع يَجُوزُ أَنْ يَدْعُوَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَيُحَوِّلَ الْأُنْثَى ذَكَراً وَ الذَّكَرَ أُنْثَى فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

حسن بن جهم گويد : به امام رضا صلوات اللَّه عليه گفتم : آيا جائز است دعا كنيم كه اللَّه (جنين) دختر را تبديل به پسر و پسر را تبديل به دختر كند؟ امام فرمودند : اللَّه هر كارى را كه بخواهد انجام مى دهد!

٦٥- بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ لِلدَّاعِي الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَ أَنْ لَا يَرْجُوَ إِلَّا اللَّهَ

اشارة

(٤) ٦٥ بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ لِلدَّاعِي الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَ أَنْ لَا يَرْجُوَ إِلَّا اللَّهَ

باب مستحب است دعاكننده ازآنچه دراختيارمردم است مايوس واميدش فقطبه خدامند باشد .

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۵۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۹۵۳- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ

١- قرب الإسناد- ١٥٤.

٢- لم نعثر على الحديث فى قرب الإسناد.

٣- تقدم ما يدلّ على ذلک بعمومه فى الباب ٦ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٦٥ فيه ٣ أحاديث.

٥- الكافى ٢- ١٤٨- ٢.

الْقَاسَانِيِّ جَمِيعاً عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ لَا يَسْأَلَ رَبَّهُ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ فَلْيَيْأَسْ مِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ وَ لَا يَكُونُ لَهُ رَجَاءٌ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَإِذَا عَلِمَ اللَّهُ ذَلِکَ مِنْ قَلْبِهِ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الطُّوسِيُّ فِی الْأَمَالِی كَمَا يَأْتِی فِی جِهَادِ النَّفْسِ (١).

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام : هر گاه يكى از شما بخواهد كه هر چه از خداوند طلب كند به او بدهد، بايد از همه مردم چشم اميد بركند و جز به خدا اميد نبندد . پس ، چون خداوند عزّ و جلّ دانست كه او براستى از ته قلب چنين است، هر چه از خدا بخواهد عطايش كند .

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٥٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٩٥٤- ٢- (٢) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّ اللَّهَ أَوْحَی إِلَی عِيسَی ع- ادْعُنِی دُعَاءَ الْحَزِينِ الْغَرِيقِ الَّذِی لَيْسَ لَهُ مُغِيثٌ يَا عِيسَی سَلْنِی وَ لَا تَسْأَلْ غَيْرِی فَيَحْسُنَ مِنْکَ الدُّعَاءُ وَ مِنِّی الْإِجَابَةُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از جمله اندرزهای که خداوند متعال به عیسی علیه السلام وحی کرده است اینکه : ای عیسی! مرا چون شخص اندوهگین و در حال غرق که فریادرسی ندارد ، بخوان ای عیسی فقط ازمن درخواست کن نه ازغیرمن پس درخواست کردن از تو زیباست واجابت کردن از طرف من .....

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۵۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۵۵- ۳- (۳) قَالَ: وَ أَوْحَی اللَّهُ إِلَی مُوسَی ع یَا مُوسَی- مَا دَعَوْتَنِی وَ رَجَوْتَنِی فَإِنِّی سَأَغْفِرُ لَکَ (عَلَی مَا کَانَ مِنْکَ) (٤).

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی الصَّدَقَةِ (٥) وَ غَیْرِهَا (٦).

******

ترجمه:

خداوند به موسی وحی کرد : ای موسی درهرمورد که ازمن درخواست کنی وبه من امید داشته باشی من تورا مورد غفران خود قرار می دهم

٦٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ لُبْسِ الدَّاعِی خَاتَمَ فَیْرُوزَجٍ وَ خَاتَمَ عَقِیقٍ

اشارة

(٧) ٦٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ لُبْسِ الدَّاعِی خَاتَمَ فَیْرُوزَجٍ وَ خَاتَمَ عَقِیقٍ

باب مستحب است پوشیدن انگشتر فیروزه وعقیق درحال دعا کردن

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۵٦ - رقم الحدیث الباب: ۱]

٨٩٥٦- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرَّيَّانِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ رَفَعَهُ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

١- يأتی فی الحديث ٢ من الباب ٩٦ من أبواب جهاد النفس.

٢- عدّة الداعی- ١٢٢.

٣- عدّة الداعی- ١٣٢.

٤- ليس فی المصدر.

٥- يأتی فی الباب ٣٦ من أبواب الصدقة.

٦- يأتی فی الباب ١٢ من أبواب جهاد النفس.

٧- الباب ٦٦ فيه ٥ أحاديث.

٨- ثواب الأعمال- ٢٠٨- ٩، و أورده فی الحديث ٩ من الباب ٥١ من أبواب الملابس.

قَالَ: مَا رُفِعَتْ كَفٌّ إِلَی اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ كَفٍّ فِيهَا عَقِيقٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق عليه السلام : دستی بطرف خداوند بلند نشد كه محبوب خداوند باشد ازدستی كه درآن انگشتر عقيق باشد .

[رقم الحديث الكلی: ٨٩٥٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

۸۹۵۷- ۲- (۱) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنِّی لَأَسْتَحْیِی مِنْ عَبْدٍ یَرْفَعُ یَدَهُ وَ فِیهَا خَاتَمُ فَیْرُوزَجٍ فَأَرُدُّهَا خَائِبَةً.

******

ترجمه:

رسول خدا صلّی اهلل علیه و آله فرمودند: خدای عزّ و جلّ می

فرماید: من حیا می کنم از این که مأیوس سازم بندهای را که دستش

را به سوی من بلند می کند در حالی که در انگشتش نگین فیروزه است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۵۸- ۳- (۲) وَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: مَا رُفِعَتْ کَفٌّ إِلَی اللَّهِ أَحَبُّ إِلَیْهِ مِنْ کَفٍّ فِیهَا خَاتَمُ عَقِیقٍ.

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السّالم روایت شده است

که فرمودند: دستی به سوی خدای متعال باال برده نشده است که

٦ محبوب تر از دستی باشد که در آن انگشتر عقیق است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۵۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۹۵۹- ٤- (۳) وَ عَنْهُ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ تَخَتَّمَ بِالْعَقِیقِ قُضِیَتْ حَوَائِجُهُ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلّی اهلل علیه و آله فرمودند: هر کس انگشتر

عقیق در دست داشته باشد، حوائجش برآورده خواهد شد .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۹۶۰- ۵- (٤) قَالَ وَ فِی حَدِیثٍ آخَرَ (مَنْ تَخَتَّمَ بِالْعَقِیقِ) (٥) لَمْ یُقْضَ لَهُ إِلَّا بِالَّتِی هِیَ أَحْسَنُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی الْمَلَابِسِ (٦).

******

ترجمه:

و در حدیث دیگری آمده است)هر کس انگشتر عقیق به

دست کند(حاجتش به بهترین شکل برآورده خواهد شد.

٦٧- بَابُ وُجُوبِ تَرْکِ الدَّاعِی لِلذُّنُوبِ وَ اجْتِنَابِهِ لِلْمُحَرَّمَاتِ

اشارة

(٧) ٦٧ بَابُ وُجُوبِ تَرْکِ الدَّاعِی لِلذُّنُوبِ وَ اجْتِنَابِهِ لِلْمُحَرَّمَاتِ

باب دعاکننده باید گناه را ترک کرده وازمحرمات دوری کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹٦۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۹۶۱- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی أَیُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ یَسْأَلُ اللَّهَ الْحَاجَةَ فَیَکُونُ مِنْ شَأْنِهِ قَضَاؤُهَا إِلَی أَجَلٍ

۱- عدّة الداعی- ۱۱۷.

۲- عدّة الداعی- ۱۱۸.

۳- عدّة الداعی- ۱۱۷.

۴- عدّة الداعی- ۱۱۸.

۵- ورد فی المصدر هکذا- من اتخذ خاتما فصه عقیق لم یفتقر و.

۶- تقدم فی الأبواب ۵۱ و ۵۳ و ۵۶ و غیرها من أبواب الملابس.

۷- الباب ۶۷ فیه ۷ أحادیث.

۸- الکافی ۲- ۲۷۱- ۱۴، أورده فی الحدیث ۱۱ من الباب ۴۰ من أبواب جهاد النفس.

قَرِیبٍ أَوْ إِلَی وَقْتٍ بَطِی ءٍ فَیُذْنِبُ الْعَبْدُ ذَنْباً فَیَقُولُ اللَّهُ تَعَالَی لِلْمَلَکِ لَا تَقْضِ حَاجَتَهُ وَ احْرِمْهُ إِیَّاهَا فَإِنَّهُ تَعَرَّضَ لِسَخَطِی وَ اسْتَوْجَبَ الْحِرْمَانَ مِنِّی.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام : [گاه] بنده حاجتی را از خداوند می خواهد و از شأن خداست که آن را در آینده ای نزدیك یا با تأخیر برآورده سازد ؛ اما بنده بعدا مرتکب گناهی می شود . پس، خداوند تبارك

و تعالی به فرشته می گوید : حاجت او را بر میاور و او را از آن محروم گردان ؛ زیرا او خود را در معرض خشم من نهاد و مستوجب محرومیت از سوی من شد .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۶۲- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُوسَی بْنِ بَکْرٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: الدَّاعِی بِلَا عَمَلٍ کَالرَّامِی بِلَا وَتَرٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام :دعا کننده بی عمل ، چون تیرانداز بی زه باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۶۳- ۳- (۲) وَ رَوَاهُ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ مُرْسَلًا عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع.

******

ترجمه:

این روایت را مرحوم سید رضی بصورت مرسل در نهج البلاغه آورده اند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۶۴ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۹۶٤- ٤- (۳) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ: فِی الْحَدِیثِ الْقُدْسِیِّ لَا یُحْجَبُ عَنِّی دَعْوَةُ إِلَّا دَعْوَةُ آکِلِ الْحَرَامِ.

******

ترجمه:

خداوند دریک حدیث قدسی فرمود : هیچ دعای ازدرگاهم محجوب نیست مگر دعای شخص حرام خوار .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹٦۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۹٦۵- ۵- (٤) قَالَ: وَ قَالَ رَجُلٌ یَا رَسُولَ اللَّهِ أُحِبُّ أَنْ یُسْتَجَابَ دُعَائِی فَقَالَ طَهِّرْ مَأْکَلَکَ وَ لَا تُدْخِلْ بَطْنَکَ الْحَرَامَ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به کسی که عرض کرد : دوست دارم دعایم پذیرفته شود - فرمود : خوراکت را پاك گردان و حرام وارد شکمت مکن.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹٦٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۸۹٦٦- ٦- (۵) قَالَ: وَ أَوْحَی اللَّهُ إِلَی عِیسَی- قُلْ لِظَلَمَةِ بَنِی إِسْرَائِیلَ- لَا تَدْعُونِی وَ السُّحْتُ تَحْتَ أَقْدَامِکُمْ وَ الْأَصْنَامُ فِی بُیُوتِکُمْ فَإِنِّی آلَیْتُ أَنْ أُجِیبَ مَنْ دَعَانِی وَ أَنْ أَجْعَلَ إِجَابَتِی إِیَّاهُمْ لَعْناً لَهُمْ حَتَّی یَتَفَرَّقُوا.

******

ترجمه:

از جمله اندرزهای خداوند متعال به عیسی علیه السلام است که : ای عیسی! به ستمگران بنی اسرائیل بگو : در حالی که زیر پاهای شما حرام قرار دارد و در خانه هایتان بت ، مرا مخوانید ؛ زیرا

من سوگند خورده ام که هر کس مرا بخواند پاسخش را بدهم، و پاسخ من به آنان، تا زمانی که [از محفل دعا] پراکنده شوند ، نفرین کردن بر ایشان است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹٦۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۸۹٦۷- ۷- (٦) قَالَ وَ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: مَرَّ مُوسَی ع بِرَجُلٍ (۷) وَ هُوَ سَاجِدٌ فَانْصَرَفَ مِنْ حَاجَتِهِ وَ هُوَ سَاجِدٌ فَقَالَ ع لَوْ کَانَتْ حَاجَتُکَ بِیَدِی لَقَضَیْتُهَا لَکَ فَأَوْحَی اللَّهُ إِلَیْهِ یَا مُوسَی

ص: ۱٤٥

۱- الفقیه ٤- ٤۱٦- ٥۹۰٤.

۲- نهج البلاغة ۳- ۲۳۳- ۳۳۷.

۳- عدّة الداعی- ۱۲۸.

٤- عدّة الداعی- ۱۲۸.

٥- عدّة الداعی- ۱۲۹.

٦- عدّة الداعی- ۱٦٤.

۷- فی المصدر زیادة- من أصحابه.

- لَوْ سَجَدَ حَتَّی یَنْقَطِعَ عُنُقُهُ مَا قَبِلْتُهُ أَوْ یَتَحَوَّلَ عَمَّا أَکْرَهُ إِلَی مَا أُحِبُّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : موسی بن عمران بر یکی از یاران خود که در حال سجده بود گذشت و کارش را که انجام داد و برگشت دید او همچنان در حال سجده است . موسی علیه السلام به او گفت : اگر حاجتت به دست من بر آورده می شد، آن را روا می ساختم . خداوند عزّ و جلّ به موسی وحی فرمود که : ای موسی! اگر چندان سجده کند که گردنش بشکند، خواهشش را نپذیرم، مگر آن که از آنچه من ناخوش دارم دست کشیده به آنچه دوست دارم روی آورد (کارهای زشت را رها کرده، کارهای خدا پسند انجام دهد) .

٦٨- بَابُ وُجُوبِ تَرْكِ الدَّاعِي لِلظُّلْمِ وَ رَدِّهِ الْمَظَالِمَ

اشارة

(٣) ٦٨ بَابُ وُجُوبِ تَرْكِ الدَّاعِي لِلظُّلْمِ وَ رَدِّهِ الْمَظَالِمَ

باب دعا کننده باید ظلم نکند ورد مظالم کند .

[رقم الحديث الكلي: ٨٩٦٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٩٦٨- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لَا أُجِيبُ دَعْوَةَ مَظْلُومٍ دَعَانِي فِي مَظْلِمَةٍ ظُلِمَهَا وَ لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِثْلُ تِلْكَ الْمَظْلِمَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : خداوند فرمود : اجابت نمی کنم دعای مظلو برای رفع ظلمی که خود مظلوم نسبت به دیگری مرتکب شده باشد .

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۶۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۹۶۹- ۲- (۵) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ یَحْیَی (۶) عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: إِذَا ظُلِمَ الرَّجُلُ فَظَلَّ یَدْعُو عَلَی صَاحِبِهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ هَاهُنَا آخَرَ یَدْعُو عَلَیْکَ یَزْعُمُ أَنَّکَ ظَلَمْتَهُ فَإِنْ شِئْتَ أَجَبْتُکَ وَ أَجَبْتُ عَلَیْکَ وَ إِنْ شِئْتَ أَخَّرْتُکُمَا فَیُوسِعُکُمَا عَفْوِی.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هر گاه مردی ستم بیند و به نفرین ستمگرِ خود پردازد ، خداوند عزّ و جلّ فرماید : کس دیگری هم هست که می گوید تو به او ستم کرده ای و تو را نفرین می کند ؛ اگر می خواهی نفرین هر دوی شما را مستجاب کنم، و اگر می خواهی به تأخیر اندازم، تا مشمول عفوم شوید .

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۷۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۹۷۰- ۳- (۷) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ رُوِیَ أَنَّ اللَّهَ أَوْحَی إِلَی عِیسَی ع- قُلْ (لِظَلَمَةِ بَنِی) (۸) إِسْرَائِیلَ- إِنِّی لَا أَسْتَجِیبُ لِأَحَدٍ

ص: ۱۴۶

۱- تقدم فی الحدیث ۲ و ۳ من الباب ۳۲ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۵ من الباب ۶۳ من أبواب الدفن.

۲- یأتی فی الباب ۶۸ من هذه الأبواب، و فی الباب ۴۰ من أبواب جهاد النفس.

۳- الباب ٦٨ فيه ۳ أحاديث.

٤- عقاب الأعمال- ۳۲۱- ۳.

٥- أمالى الصدوق- ٢٦١- ۳.

٦- فى المصدر- عيسى.

٧- عدّة الداعى- ۱۳۰.

٨- فى المصدر- لبنى.

مِنْهُمْ دَعْوَةً وَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِى عِنْدَهُمْ مَظْلِمَةٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۱) وَ يَأْتِى مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۲).

ص: ١٤٧

۱- تقدم فى الباب ٦٧ من هذه الأبواب.

۲- يأتى فى الحديث ٦ من الباب ٧٨ من أبواب جهاد النفس.

******

ترجمه:

خداوند متعال بر حضرت عيسى عليه السّلام وحى فرستاد كه به بنى اسرائيل بگو: من دعاى احدى از آنان را مستجاب نخواهم كرد در حالى كه حق يكى از مخلوقات من بر عهده اوست».

ص: ١٤٨

اَبْوَابُ الذِّكْرِ

۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَ لَوْ عِنْدَ التَّخَلِّی وَ الْجِمَاعِ وَ نَحْوِهِمَا قَائِماً وَ قَاعِداً وَ مُضْطَجِعاً

اشارة

(۱) ۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَ لَوْ عِنْدَ التَّخَلِّی وَ الْجِمَاعِ وَ نَحْوِهِمَا قَائِماً وَ قَاعِداً وَ مُضْطَجِعاً

باب مستحب است ذکرخدا درهر حالی حتی درحال تخلی /مجامعت ودیگر حالات چه ایستاده نشسته یا خوابیده .

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۷۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۹۷۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَكْتُوبٌ فِی التَّوْرَاةِ الَّتِی لَمْ تُغَيَّرْ أَنَّ مُوسَى سَأَلَ رَبَّهُ فَقَالَ يَا رَبِّ أَ قَرِيبٌ أَنْتَ مِنِّی فَأُنَاجِيَكَ أَمْ بَعِيدٌ فَأُنَادِيَكَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ يَا مُوسَى- أَنَا جَلِيسُ مَنْ ذَكَرَنِی فَقَالَ مُوسَى ع- فَمَنْ فِی سِتْرِكَ يَوْمَ لَا سِتْرَ إِلَّا سِتْرُكَ قَالَ الَّذِينَ يَذْكُرُونَنِی فَأَذْكُرُهُمْ وَ يَتَحَابُّونَ فِیَّ فَأُحِبُّهُمْ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أُصِيبَ أَهْلَ الْأَرْضِ بِسُوءٍ ذَكَرْتُهُمْ فَدَفَعْتُ عَنْهُمْ بِهِمْ.

******

ترجمه:

ابوحمزه ثمالی نقل کند از امام باقر(ع) که فرمود: در توراتی که تغییر ننموده، نوشته شده همانا موسی از پروردگارش سوال کرد: بار خدایا آیا تو به من نزدیکی تا مناجات کنم با تو یا که دوری تا صدایت زنم؟ پس خداوند به او وحی کرد: ای موسی من همنشین کسی هستم که مرا یاد کند. پس موسی

سوال کرد: کیست در پناه تو روزی که غیر از پناه تو، پناهی نیست؟ فرمود: آنها که مرا یاد می کنند پس من آنها را یاد می کنم و نیز آنانکه در راه من با هم دوستی می کنند پس آنها را دوست دارم اینها آنانی اند که وقتی بخواهم به اهل زمین بدی رسانم، یاد آنها کنم، پس آن را از آنان به واسطه آنها رفع کنم.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۷۲- ۲- (۳) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: مَکْتُوبٌ فِی التَّوْرَاةِ الَّتِی لَمْ تُغَیَّرْ أَنَّ مُوسَی سَأَلَ رَبَّهُ فَقَالَ إِلَهِی إِنَّهُ یَأْتِی عَلَیَّ مَجَالِسُ أُعِزُّکَ وَ أُجِلُّکَ أَنْ أَذْکُرَکَ فِیهَا فَقَالَ یَا مُوسَی إِنَّ ذِکْرِی حَسَنٌ عَلَی کُلِّ حَالٍ.

******

ترجمه:

امام باقر (ع) به نقل از کتاب آسمانی موسی (تورات واقعی و تحریف نشده) می فرماید:

موسی (ع) به پروردگارش گفت: خداوندا! گاه پیش می آید که در مکان و در حالی قرار می گیرم که شرم دارم در آن مکان و در آن حال نام تو را بر زبان جاری کنم زیرا مرتبه ی تو را برتر و والاتر از این می دانم که در چنان شرایطی یاد و نام تو را به میان آورم. خداوند در پاسخ وی فرمود: ای موسی! یاد من در هر جا که باشد و در هر حال و شرایطی نیک است.

۱- الباب ۱ فیه ٥ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ٤۹٦- ٤.

۳- الکافی ۲- ٤۹۷- ۸، أورده فی الحدیث ۱ من الباب ۷ من أبواب أحکام الخلوة.

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۷۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۸۹۷۳- ۳- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأُشْنَانِيِّ الْعَدْلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْرَوَيْهِ الْقَزْوِينِيِّ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سُلَيْمَانَ الْفَرَّاءِ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ ع لَمَّا نَاجَى رَبَّهُ قَالَ ثُمَّ ذَكَرَ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ فَمَنْ فِی سِتْرِکَ إِلَی قَوْلِهِ فَدَفَعْتُ عَنْهُمْ بِهِمْ.

وَ

بِالْأَسَانِيدِ السَّابِقَةِ فِی إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع مِثْلَهُ (۲) إِلَی قَوْلِهِ أَنَا جَلِيسُ مَنْ ذَكَرَنِی

******

ترجمه:

رسول اكرم صلی الله عليه وآله : وقتی حضرت موسی با خداوند مناجات می كرد بعد حضرت مثل همان كلمات را بيان كردند فقط جمله فمن فی سترک تا جمله فدفعت عنهم بهم را نياورده اند

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۷٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۹۷٤- ٤- (۳) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَوَيْهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الطَّبَرِيِّ عَنْ أَبِی سَعِيدٍ الطَّبَرِيِّ عَنْ خِرَاشٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَذِكْرُ اللَّهِ بِالْغُدُوِّ وَ الآصَالِ خَيْرٌ مِنْ حَطْمِ السُّيُوفِ فِی سَبِيلِ اللَّهِ الْحَدِيثَ (٤).

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : ذکرخدا درهرصبح وشام از شکسته شدن شمشیر ها در راه خدا بهتر است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۹۷۵- ۵- (۵) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنِ الْمُظَفَّرِ الْبَلْخِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْبَاقِرِ ع قَالَ: لَا یَزَالُ الْمُؤْمِنُ فِی صَلَاةٍ مَا کَانَ فِی ذِکْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَائِماً کَانَ أَوْ جَالِساً أَوْ مُضْطَجِعاً إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یَقُولُ الَّذِینَ یَذْکُرُونَ اللَّهَ قِیاماً وَ قُعُوداً وَ عَلی جُنُوبِهِمْ (٦) الآیَةَ.

ص: ۱۵۰

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۱۲۷- ۲۲ و ۲- ٤٦- ۱۷۵، أورده فی الحدیث ٤ من الباب ۷ من أبواب أحکام الخلوة.

۲- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

۳- معانی الأخبار- ٤۱۱- ۱۰۰.

٤- علق المصنّف فی هامش الأصل هنا ما نصه- سند عال یروی فیه الصدوق عن النبیّ بست وسائط، و یأتی مثله.

٥- أمالی الطوسیّ ۱- ۷٦.

٦- آل عمران ۳- ۱۹۱.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی التَّخَلِّی وَ غَیْرِهِ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

امام باقر (علیه السلام) مؤمن، پیوسته در نماز، خدا را به یاد دارد؛ چه ایستاده نماز بخواند و چه نشسته و چه خوابیده و خداوند متعال می فرماید: الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللهَ قِيَامًا وَقُعودًا وَعلَىَ جُنُوبِهِمْ.

۲- بَابُ كَرَاهَةِ تَرْكِ ذِكْرِ اللَّهِ

اشارة

(۳) ۲ بَابُ كَرَاهَةِ تَرْكِ ذِكْرِ اللَّهِ

باب کراهت دارد ترک ذکر خدا

[رقم الحديث الكلى: ۸۹۷٦ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۹۷٦- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى يَا مُوسَى- لَا تَفْرَحْ بِكَثْرَةِ الْمَالِ وَ لَا تَدَعْ ذِكْرِي عَلَى كُلِّ حَالٍ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْمَالِ تُنْسِي الذُّنُوبَ وَ إِنَّ تَرْكَ ذِكْرِي يُقَسِّي الْقُلُوبَ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرَكِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام:خدای عزّوجلّ به موسی علیه السلام وحی کرد: ای موسی! به زیادی ثروت شاد مشو و در هیچحالی مرا فراموش مکن، زیرا با زیادی ثروت گناهان فراموش می شود و از یاد بردن من قساوت قلب می آورد.

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۷۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۸۹۷۷- ۲- (٦) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: أَبْخَلُ النَّاسِ رَجُلٌ یَمُرُّ بِمُسْلِمٍ وَ لَا یُسَلِّمُ عَلَیْهِ وَ أَکْسَلُ النَّاسِ عَبْدٌ صَحِیحٌ فَارِغٌ لَا یَذْکُرُ اللَّهَ بِشَفَةٍ وَ لَا بِلِسَانٍ وَ أَسْرَقُ النَّاسِ الَّذِی یَسْرِقُ مِنْ صَلَاتِهِ تُلَفُّ کَمَا یُلَفُّ الثَّوْبُ الْخَلَقُ فَیُضْرَبُ بِهَا وَجْهُهُ وَ أَجْفَی النَّاسِ رَجُلٌ ذُکِرْتُ بَیْنَ یَدَیْهِ فَلَمْ یُصَلِّ عَلَیَّ وَ أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ.

******

ترجمه:

پیامبر(ص) فرمودند: امّا بخیل ترین مردم کسی است که عبور کند بر مرد مسلمان و به او سلام نکند.

و امّا کسل ترین مردم بنده ای است که در حالت صحّت و فراغت باشد ولی نه لبانش و نه زبانش مشغول ذکر خدا نشود.

و امّا دزدترین مردم شخصی است که از نماز خود بدزدد، پس نمازش در هم پیچیده می شود- همانندر هم پیچیده شدن لباس کهنه- و زده می شود به صورت او.

امّا جفاکارترین مردم کسی است که نام مرا در مقابل او ببرند و صلوات بر من نفرستد.

وامّا عاجزترین مردم کسی است که از دعا و ارتباط با خدا عاجز باشد.

۱- تقدم فی الباب ۷، و فی الباب ۸ من أبواب أحکام الخلوة.

٢- يأتى فى الباب ٢ و ٣ و ٥ و ٣٦ و غيرها من هذه الأبواب، و فى الحديث ٦ من الباب ١٢ من أبواب القواطع، و الباب ١٢٠ من أبواب أحكام العشرة، و فى الحديث ٨ من الباب ٩ من أبواب مقدمات النكاح.

٣- الباب ٢ فيه ٣ أحاديث.

٤- الكافى ٢- ٤٩٧- ٧، أورده فى الحديث ٣ من الباب ٧ من أبواب أحكام الخلوة.

٥- علل الشرائع- ٨١- ٢.

٦- عدّة الداعى- ٣٤، أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٤ من أبواب أفعال الصلاة.

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٧٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

٨٩٧٨- ٣- (١) قَالَ وَ عَنْهُمْ ع إِنَّ فِی الْجَنَّةِ قِیعَاناً فَإِذَا أَخَذَ الذَّاکِرُ فِی الذِّکْرِ أَخَذَتِ الْمَلَائِکَةُ فِی غَرْسِ الْأَشْجَارِ فَرُبَّمَا وَقَفَ بَعْضُ الْمَلَائِکَةِ فَیُقَالُ لَهُ لِمَ وَقَفْتَ فَیَقُولُ إِنَّ صَاحِبِی قَدْ فَتَرَ یَعْنِی عَنِ الذِّکْرِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٢) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٣).

******

ترجمه:

از معصومین علیهم السلام روایت شده که فرمودند : دربهشت زمین بایری وجود دارد که وقتی شخص شروع می کند به ذکر ملائکه هم شروع می کنند به غرس درخت درآن دراین بین گاهی ملائکه دست می کشند از کار وقتی ازآنها سوال می شود چرا کارنمی کنید درجواب می گویند رفیق ما دردنیا از ذکر گفتن دست کشیده (به ما مصالح نمی رسد)

٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِکْرِ اللَّهِ فِی کُلِّ مَجْلِسٍ وَ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ کَرَاهَةِ الْإِمْسَاکِ عَنْ ذَلِکَ

اشارة

(٤) ٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی کُلِّ مَجْلِسٍ وَ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ کَرَاهَةِ الْإِمْسَاکِ عَنْ ذَلِکَ

باب استحباب ذکر درهر مجلسی وصلوات فرستادن وکراهت دارد خود داری کردن از آن

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۸۹۷۹- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجَارُودِ عَنِ الْفُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مِنْ مَجْلِسٍ یَجْتَمِعُ فِیهِ أَبْرَارٌ وَ فُجَّارٌ فَیَقُومُونَ عَلَی غَیْرِ ذِکْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا کَانَ حَسْرَةً عَلَیْهِمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق (ع) فرمود: هیچ مجلسی نباشد که در آن نیکان و بدکاران گرد هم اجتماع کنند که بی یاد خدای عزوجل از آن برخیزند جز اینکه در روز قیامت برای آنها مایه حسرت و افسوس باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۸۹۸۰- ۲- (٦) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ حُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ (٧) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا فِی مَجْلِسٍ فَلَمْ یَذْکُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَمْ یُصَلُّوا عَلَی نَبِیِّهِمْ إِلَّا کَانَ ذَلِکَ الْمَجْلِسُ حَسْرَةً وَ وَبَالًا عَلَیْهِمْ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: رسول خدا (ص) فرموده : هیچ مردمی نباشد که در انجمنی گرد هم آیند و نام خدای عزوجل را نبرند، و بر پیغمبر صلی اللّه علیه و آله صلوات نفرستند جز اینکه آن مجلس مایه حسرت و زیان بر آنها باشد.

۱- عدّة الداعی- ۲۳۹.

۲- تقدم فی الحدیثین ۱، ۲ من الباب ۸ من أبواب أحکام الخلوة، و فی الباب ۱ من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی الباب ۳ و غیره من هذه الأبواب.

٤- الباب ۳ فیه ٥ أحادیث.

٥- الکافی ۲- ٤۹٦- ۱.

٦- الکافی ۲- ٤۹۷- ٥.

۷- فی المصدر- زید.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۸۱- ۳- (۱) وَ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وُهَیْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِی مَجْلِسٍ لَمْ یَذْکُرُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَمْ یَذْکُرُونَا إِلَّا کَانَ ذَلِکَ الْمَجْلِسُ حَسْرَةً عَلَیْهِمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ- ثُمَّ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّ ذِکْرَنَا مِنْ ذِکْرِ اللَّهِ وَ ذِکْرَ عَدُوِّنَا مِنْ ذِکْرِ الشَّیْطَانِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق (ع) فرمود: هیچ مردمی ، در انجمنی فراهم نشوند که در آن ذکر خدای عزوجل و ذکر ما نباشد جز اینکه آن انجمن در روز قیامت مایه حسرت و افسوس آنان باشد، سپس فرمود: (پدرم) حضرت ابوجعفر علیه السلام فرمود: همانا ذکر ما ذکر خدا است و ذکر دشمن ما ذکر شیطان است .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۸۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۸۹۸۲- ٤- (۲) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: مَا جَلَسَ قَوْمٌ یَذْکُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ قُومُوا فَقَدْ بُدِّلَتْ سَیِّئَاتُکُمْ حَسَنَاتٍ وَ غُفِرَتْ لَکُمْ جَمِیعاً وَ مَا قَعَدَ عِدَّةٌ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ یَذْکُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا قَعَدَ مَعَهُمْ عِدَّةٌ مِنَ الْمَلَائِکَةِ.

******

ترجمه:

پیغمبر اکرم صلّی الله علیه و آله فرمود:هیچ گروهی به ذکر خدا ننشست مگر اینکه منادی از آسمان ندا کرد:بپاخیزید که بدیهای شما مبدل به خوبی شد،و تمامی شما آمرزیده شدید،و عدّه ای از اهل زمین مشغول ذکر خدا نشدند مگر اینکه عدّه ای از ملائك همنشین آنان شدند.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۸۹۸۳- ۵- (۳) وَرَّامُ بْنُ أَبِی فِرَاسٍ فِی کِتَابِهِ قَالَ: قَالَ ع (مَا مِنْ قَوْمٍ قَعَدُوا) (٤) فِی مَجْلِسٍ ثُمَّ قَامُوا وَ لَمْ یَذْکُرُوا اللَّهَ إِلَّا کَانَ حَسْرَةً عَلَیْهِمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۵) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق (ع) فرمود: هیچ مردمی ، در انجمنی فراهم نشوند که در آن ذکر خدای عزوجل و ذکر ما نباشد جز اینکه آن انجمن در روز قیامت مایه حسرت و افسوس آنان باشد،

٤- بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ عِنْدَ الْقِيَامِ مِنَ الْمَجْلِسِ

اشارة

(٧) ٤ بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ عِنْدَ الْقِيَامِ مِنَ الْمَجْلِسِ

باب ذکری که وقت بلند از جلسه مستحب است .

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٩٨٤- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وُهَيْبٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ

ص: ١٥٣

١- الكافى ٢- ٤٩٦- ٢، أورده فى الحديث ١ من الباب ٣٦ من هذه الأبواب.

٢- عدّة الداعى- ٢٣٨.

٣- مجموعة ورام- ١- ٥.

٤- فى المصدر- إذا قعد القوم.

٥- تقدم فى الباب ٤٢ من أبواب الأذان، و فى البابين ١، ٢ من هذه الأبواب.

٦- يأتى فى الباب ٤ و غيرها من الأبواب الآتية.

٧- الباب ٤ فيه حديث واحد.

۸- الکافی ۲- ٤٩٦- ۳.

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكْتَالَ بِالْمِكْيَالِ الْأَوْفَى فَلْيَقُلْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ مِنْ مَجْلِسِهِ سُبْحَانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِي الْكَفَّارَاتِ (۱).

******

ترجمه:

امام صادق (هرکس که می خواهد پیمانه ی اعمالش پر باشد، هنگام برخاستن از جایش بگوید: «سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمّا يَصِفُونَ* وَ سَلامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ* وَ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ».

۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ

اشارة

(۲) ۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ

باب زیاد ذکر گفتن درطول شبانه روز .

[رقم الحديث الكلى: ۸۹۸۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۸۹۸۵- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللّه ِعز و جل أَحَبَّهُ اللّه . وَ مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيراً كُتِبَتْ لَهُ بَرَاءَتَانِ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ بَرَاءَةٌ مِنَ النِّفَاقِ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلي الله عليه و آله : هركه بسيار ياد خداوند عز و جل كند ، خداوند ، دوستش خواهد داشت ، و هركه بسيار ياد خدا كند ، برايش دو برائت نامه نوشته خواهد شد : برائتى از دوزخ و برائتى از نفاق

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٨٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٩٨٦- ٢- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا مِنْ شَيْ ءٍ إِلَّا وَ لَهُ حَدٌّ يَنْتَهِي إِلَيْهِ إِلَّا الذِّكْرَ فَلَيْسَ لَهُ حَدٌّ يَنْتَهِي إِلَيْهِ فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْفَرَائِضَ فَمَنْ أَدَّاهُنَّ فَهُوَ حَدُّهُنَّ وَ شَهْرَ رَمَضَانَ فَمَنْ صَامَهُ فَهُوَ حَدُّهُ وَ الْحَجَّ فَمَنْ حَجَّ فَهُوَ حَدُّهُ إِلَّا الذِّكْرَ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَمْ يَرْضَ مِنْهُ بِالْقَلِيلِ وَ لَمْ يُجْعَلْ لَهُ حَدٌّ يَنْتَهِي إِلَيْهِ ثُمَّ تَلَا يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْراً كَثِيراً وَ سَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَ أَصِيلًا (٥) فَقَالَ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ حَدّاً يَنْتَهِي إِلَيْهِ- قَالَ وَ كَانَ أَبِي كَثِيرَ الذِّكْرِ لَقَدْ كُنْتُ أَمْشِي مَعَهُ وَ إِنَّهُ لَيَذْكُرُ اللَّهَ وَ آكُلُ مَعَهُ

١- يأتى فى الباب ٣٧ من أبواب الكفّارات.

٢- الباب ٥ فيه ١٣ حديثا.

٣- الكافى ٢- ٤٩٩- ٣.

٤- الكافى ٢- ٤٩٨- ١، تقدمت قطعة منه فى الحديث ٣ من الباب ١٦ من أبواب قراءة القرآن، و تاتى قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

٥- الأحزاب ٣٣- ٤١، ٤٢.

الطَّعَامَ وَ إِنَّهُ لَيَذْكُرُ اللَّهَ وَ لَقَدْ كَانَ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ وَ مَا يَشْغَلُهُ ذَلِكَ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ كُنْتُ أَرَى لِسَانَهُ لَازِقاً بِحَنَكِهِ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ كَانَ يَجْمَعُنَا فَيَأْمُرُنَا بِالذِّكْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ إِلَى أَنْ قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص- أَ لَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ لَكُمْ وَ أَرْفَعِهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَ أَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ وَ خَيْرٍ لَكُمْ مِنَ الدِّينَارِ وَ الدِّرْهَمِ وَ خَيْرٍ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَقْتُلُوهُمْ وَ يَقْتُلُوكُمْ فَقَالُوا بَلَى فَقَالَ ذِكْرُ اللَّهِ كَثِيراً ثُمَّ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ص- فَقَالَ مَنْ خَيْرُ أَهْلِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ أَكْثَرُهُمْ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذِكْراً وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أُعْطِيَ لِسَاناً ذَاكِراً فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ وَ قَالَ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى وَ لا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ (۱) قَالَ لَا تَسْتَكْثِرْ مَا عَمِلْتَ مِنْ خَيْرٍ لِلَّهِ.

******

ترجمه:

امام صادق (ابن قدّاح گوید: امام صادق (فرمود: هر چیزی جز ذکر خداوند، حدّی دارد که نباید از آن تجاوز کرد؛ امّا ذکر خداوند حدّی ندارد. خداوند عزّوجلّ، واجبات را بر ما واجب نموده و هرکس آن ها را به جا آورد، حدّ آن ها همین مقدار است. همچنین خداوند، روزه ی ماه رمضان را واجب نموده است؛ پس هرکس در ماه رمضان روزه بگیرد، حدّ آن، همین مقدار است. همچنین خداوند، حج را واجب نموده، پس هرکس اعمال حج را به جای آورد، حدّ آن همین مقدار است. بنابراین برای همه چیز، حدّی است؛ امّا برای ذکر، حدّی نیست؛ زیرا خداوند عزّوجلّ به ذکر اندک راضی نشده و برای آن حدّی قرار نداده است. سپس حضرت این آیه را تلاوت نمود يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللهَ ذِكْرًا كَثِيرًا، وَ سَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَ أَصِيلًا و فرمود: «خداوند عزّوجلّ برای ذکر، حدّی قرار نداده است». پدرم، ذکر فراوان می گفت، من با او راه می رفتم، در حالی که او ذکر خدا بر لب داشت و با او غذا می خوردم در حالی که او خدا را یاد می آورد، او با مردم سخن می گفت و این هم او را از ذکر الهی باز نمی داشت، زبان او را می دیدم که از ذکر «لا اله الاّ اللّه » به سقف دهانش چسبیده بود. او ما را گرد می آورد و از ما می خواست تا بر آمدن آفتاب ذکر گوییم.رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله فرمود: آیا به بهترین اعمال، شما را خبر ندهم که بیش از هرعملی درجات شما را بالا می برد؟ و نزد

خدا از همه چیز پاکیزه تر و مرغوب تر می باشد؟ و برای شما از درهم و دینار بهتر و حتی از جهاد در راه خدا افضل است؟ عرض کردند: یا رسول اللّه! بفرمایید. فرمود: ذکر خدا را زیاد بگویید.

آنگاه امام فرمود: مردی خدمت رسول خدا عرض کرد: بهترین اهل مسجد چه کسی است؟ فرمود: آنکس که بیشتر از دیگران ذکر خدا را گوید. پیامبر فرمود:

هرکس که زبان ذاکر داشته باشد خیر دنیا و آخرت به او عطا شده است» امام جعفر صادق علیه السّلام روایت کرده است که:در خصوص این آیه: «وَ لاٰ تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ»، می فرماید:کارهای نیکی را که برای خداوند انجام داده ای،زیاد مپندار.٤

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۸۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۸۹۸۷- ۳- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِمُوسَى أَكْثِرْ ذِكْرِی بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ كُنْ عِنْدَ ذِكْرِی خَاشِعاً وَ عِنْدَ بَلَائِی صَابِراً وَ اطْمَئِنَّ عِنْدَ ذِكْرِی وَ اعْبُدْنِی وَ لَا تُشْرِكْ بِی شَيْئاً إِلَيَّ الْمَصِيرُ يَا مُوسَى اجْعَلْنِی ذُخْرَكَ وَ ضَعْ عِنْدِی كَنْزَكَ مِنَ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: خدای متعال به حضرت موسی فرمود، در طول شب و روز زیاد ذکر مرا بگو. به هنگام ذکر خاشع و به هنگام بلا صابر و به هنگام یاد من، آرامش و سکون داشته باش. مرا پرستش کن و برایم شریک قرار مده.

بازگشت همه به سوی من خواهد بود. ای موسی! مرا ذخیره خودت قرار بده و گنجهای باقیات الصالحات را نزد من بگذار

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۸۸ - رقم الحديث الباب: ٤]

۸۹۸۸- ٤- (۳) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِمُوسَی- اجْعَلْ لِسَانَکَ مِنْ وَرَاءِ قَلْبِکَ تَسْلَمْ وَ أَكْثِرْ ذِكْرِی بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ لَا تَتَّبِعِ الْخَطِيئَةَ فِی مَعْدِنِهَا فَتَنْدَمَ فَإِنَّ الْخَطِيئَةَ مَوْعِدُ أَهْلِ النَّارِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : خداوند به موسی فرمود : زبانت را پشت قلبت قرارده تا سالم بمانی ودرشب وروز بیاد من باش ازگناه پیروی نکن که پشیمان خواهی شد زیرا گناه وعدگاه اهل جهنم می باشد .

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۸۹ - رقم الحديث الباب: ۵]

۸۹۸۹- ۵- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ فِيمَا نَاجَی اللَّهُ بِهِ مُوسَی ع قَالَ:

۱- المدّثّر ۷٤- ٦.

۲- الكافی ۲- ٤۹۷- ۹.

۳- الكافی ۲- ٤۹۸- ۱۰.

٤- الكافی ۲- ٤۹۸- ۱۱.

يَا مُوسَی- لَا تَنْسَنِی عَلَی كُلِّ حَالٍ فَإِنَّ نِسْيَانِی يُمِيتُ الْقَلْبَ.

******

ترجمه:

ازجمله سفارشات خداوند به حضرت موسی : ای موسی مرا در هیچ حالی فراموش نکن چرا که فراموش کردن من دل را میمیراند.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۹۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۸۹۹۰- ٦- (۱) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ دَاوُدَ الْحَمَّارِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَکْثَرَ ذِکْرَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَظَلَّهُ اللَّهُ فِی جَنَّتِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام :هر که از خدا بسیار یاد کند، خدا او را در بهشتش زیر سایه خود می گیرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۸۹۹۱- ۷- (۲) وَ بِالْإِسْنَادِ الْآتِی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رِسَالَتِهِ إِلَی أَصْحَابِهِ قَالَ: فَأَکْثِرُوا ذِکْرَ اللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُمْ فِی کُلِّ سَاعَةٍ مِنْ سَاعَاتِ اللَّیْلِ وَ النَّهَارِ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِکَثْرَةِ الذِّکْرِ وَ اللَّهُ ذَاکِرٌ لِمَنْ ذَکَرَهُ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَمْ یَذْکُرْهُ أَحَدٌ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِینَ إِلَّا ذَکَرَهُ بِخَیْرٍ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : تا آن جا که می توانید در تمام لحظات و ساعات شب و روز خدا را بسیار یاد کنید ؛ زیرا خداوند به بسیار یاد کردن خود فرمان داده است .خدا به یاد مؤمنی است که یادش می کند. هیچ یک از بندگان مؤمن به یاد خدا نیستند؛ جز اینکه خدا به خیر و نیکی به یاد آنهاست

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۸۹۹۲- ۸- (۳) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَیْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ النَّبِیُّ ع لِأَصْحَابِهِ أَ لَا أُخْبِرُکُمْ بِخَیْرِ أَعْمَالِکُمْ وَ أَزْکَاهَا عِنْدَ مَلِیکِکُمْ وَ أَرْفَعِهَا فِی دَرَجَاتِکُمْ وَ خَیْرٍ لَکُمْ مِنَ الدِّینَارِ وَ الدِّرْهَمِ وَ خَیْرٍ لَکُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّکُمْ فَتَقْتُلُونَهُمْ وَ یَقْتُلُونَکُمْ قَالُوا بَلَی یَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ذِکْرُ اللَّهِ کَثِیراً.

******

ترجمه:

رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله فرمود: آیا به بهترین اعمال، شما را خبر ندهم که بیش از هرعملی درجات شما را بالا می برد؟ و نزد خدا از همه چیز پاکیزه تر و مرغوب تر می باشد؟ و برای شما از درهم و دینار بهتر و حتی از جهاد در راه خدا افضل است؟ عرض کردند: یا رسول اللّه! بفرمایید. فرمود: ذکر خدا را زیاد بگویید.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۸۹۹۳- ۹- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی وَ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی جَمِیعاً عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ أَکْرَمُ الْخَلْقِ عَلَی اللَّهِ قَالَ أَکْثَرُهُمْ ذِکْراً لِلَّهِ وَ أَعْمَلُهُمْ بِطَاعَتِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که گرامی ترین انسان نزد خدا کیست - فرمود : کسی که بیش از همه به یاد خدا باشد و به فرمان او عمل کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۸۹۹٤- ۱۰- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ تَمِیمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ تَمِیمٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیٍّ الْأَنْصَارِیِّ عَنْ رَجَاءِ بْنِ أَبِی

ص: ۱۵٦

۱- الکافی ۲- ۵۰۰- ۵.

۲- الکافی ۸- ۷، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٦ من الباب ۲ من أبواب الدعاء.

۳- المحاسن- ۳۸- ٤۲، أورد نحوه عن عدّة الداعی فی الحدیث ۳ من الباب ۱۰ من هذه الأبواب.

٤- المحاسن- ۵۹۸- ۵.

۵- عیون أخبار الرضا (علیه السلام)- ۲- ۱۸۰- ۵.

الضَّحَّاکِ عَنِ الرِّضَا ع فِی حَدِیثٍ أَنَّهُ صَحِبَهُ مِنَ الْمَدِینَةِ إِلَی مَرْوٍ قَالَ فَوَ اللَّهِ مَا رَأَیْتُ رَجُلًا کَانَ أَتْقَی لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْهُ وَ لَا أَکْثَرَ ذِکْراً لَهُ فِی جَمِیعِ أَوْقَاتِهِ مِنْهُ.

******

ترجمه:

رجاءبن ابی ضحّاک که حضرت رضا علیه السلام را از مدینه تا مرو همراهی کرده گوید : به خدا قسم کسی را باتقوی تر از او نسبت به خدا ندیدم، و کسی را که بیشتر از او در تمام اوقاتش ذکر خدا گوید .

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۹۵ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۸۹۹۵- ۱۱- (۱) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ الْمَلَکَ یَنْزِلُ بِصَحِیفَةٍ أَوَّلَ النَّهَارِ وَ أَوَّلَ اللَّیْلِ فَیَکْتُبُ فِیهَا عَمَلَ ابْنِ آدَمَ فَأَمْلُوا فِی أَوَّلِهَا خَیْراً وَ فِی آخِرِهَا خَیْراً فَإِنَّ اللَّهَ یَغْفِرُ لَکُمْ فِیمَا بَیْنَ ذَلِکَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ إِنَّ اللَّهَ یَقُولُ فَاذْکُرُونِی أَذْکُرْکُمْ (۲) وَ یَقُولُ اللَّهُ وَ لَذِکْرُ اللَّهِ أَکْبَرُ (۳).

******

ترجمه:

از امام باقر ع روایت شده است که رسول الله ص فرمودند:

همانا فرشته ای در ابتدای روز و ابتدای شب با صحیفه ای نازل می شود که در آن عمل فرزند آدم را می نویسد. پس در ابتدا و انتهای این صحیفه، مطالب خوب بر او املا کنید تا خداوند عز و جل ان شاء الله شما را در بین این دو مورد مغفرت قرار دهد، و همانا خداوند عز و جل می فرماید: «مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم» (بقره/۱۵۲) و نیز می فرماید: «و یاد خدا برتر است» (عنکبوت/٤٥)

[رقم الحديث الكلی: ۸۹۹٦ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۸۹۹٦- ۱۲- (٤) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَیْدٍ عَنْ دُرُسْتَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِی یَعْفُورٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع ثَلَاثٌ لَا تُطِیقُهُنَّ النَّاسُ الصَّفْحُ عَنِ النَّاسِ وَ مُوَاسَاةُ الْأَخِ أَخَاهُ فِی مَالِهِ وَ ذِکْرُ اللَّهِ کَثِیراً.

******

ترجمه:

عبد الله بن ابی یعفور از امام صادق(علیه السّلام)نقل می کند که فرمود:سه چیز است که مردم طاقت آن را ندارند:گذشت از مردم،همراهی برادر با برادرش در مال و یاد کردن بسیار خداوند.

[رقم الحدیث الکلی: ۸۹۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۸۹۹۷- ۱۳- (۵) وَ فِی کِتَابِ فَضْلِ الشِّیعَةِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ الدَّیْلَمِیِّ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع أَنَا الرَّاعِی رَاعِی الْأَنَامِ أَ فَتَرَی الرَّاعِیَ لَا یَعْرِفُ غَنَمَهُ (فَقِیلَ لَهُ) (٦) مَنْ غَنَمُکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ- فَقَالَ صُفْرُ الْوُجُوهِ ذُبُلُ الشِّفَاهِ مِنْ ذِکْرِ اللَّهِ.

ص: ۱۵۷

۱- أمالی الصدوق- ٤٦٤- ١٥.

۲- البقرة ۲- ۱۵۲.

۳- العنکبوت ۲۹- ٤٥.

٤- الخصال- ۱۳۳- ١٤٢، یأتی نحوه فی الحدیثین ٤ و ٥ من الباب ١٤ من أبواب أحکام العشرة.

٥- فضائل الشیعة- ٢٦- ٢٠.

٦- فی المصدر- قال- فقام إلیه جویریة قال.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

حدیثی از امام علی علیه السلام است که ایشان خود را به چوپانی تشبیه کرده و فرموده اند:

من چوپانم. چوپان انسانها. آیا چوپانی را می شناسید که گوسفندانش را نشناسد؟ راوی ادامه می دهد، شخصی به نام جویریه برخواست و عرض کرد: ای امیر المؤمنین گوسفندان تو کیستند؟ فرمود: کسانی که چهره شان (بر اثر شب زنده داری) زرد و لبهایشان (به خاطر کثرت ذکر خدا) خشکیده است.

٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِي الْخَلْوَةِ

اشارة

(٣) ٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِي الْخَلْوَةِ

باب استحباب ذکرخداوند در جاهای خلوت

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٩٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٨٩٩٨- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وُهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: شِيعَتُنَا الَّذِينَ إِذَا خَلَوْا ذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيراً.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما کسانی هستند که چون تنها شوند خدا را فراوان یاد کنند .

[رقم الحديث الكلى: ٨٩٩٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

٨٩٩٩- ٢- (٥) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى ع فِي حَدِيثٍ يَا عِيسَى أَلِنْ لِي قَلْبَكَ وَ أَكْثِرْ ذِكْرِي فِي الْخَلَوَاتِ وَ اعْلَمْ أَنَّ سُرُورِي أَنْ تُبْصِبِصَ (٦) إِلَيَّ وَ كُنْ فِي ذَلِكَ حَيّاً وَ لَا تَكُنْ مَيِّتاً.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷).

******

ترجمه:

«خدای عزوجل به عیسی (ع) فرمود:ای عیسی دلت را برای من نرم کن و در تنهایی ها بسیار مرا یاد کن و بدان که شادی من به این است که برای من تواضع کنی، و در این باره زنده (دل) باش و مرده (دل و افسرده) مباش.»

ص: ۱۵۸

۱- تقدم فی البابین ۱ و ۲ من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الأبواب ٦ و ۷ و ۱۰ و غیرها من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۱۹ من الباب ۱۱۹، و فی الأحادیث ۱ و ٤ و ۱۰ من الباب ۱۲۰ من أبواب العشرة، و فی الحدیث ۷ من الباب ٦، و فی الحدیث ۳ من الباب ۱۸، و فی الأحادیث ۲ و ۷ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۵ من الباب ۲۳، و فی الحدیث ٤ من الباب ۳٦ من أبواب جهاد النفس.

۳- الباب ٦ فیه حدیثان.

٤- الکافی ۲- ٤۹۹- ۲.

۵- الکافی ۲- ۵۰۲- ۳، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ۷، و فی الحدیث ٤ من الباب ۱۱ من هذه الأبواب.

٦- التبصبص- التملق. عن الصحاح للجوهری ۳- ۱۰۳۰ (هامش المخطوط).

۷- یأتی فی الحدیث ٤ من الباب ۷ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۱ من الباب ۲۳ من أبواب فعل المعروف و تقدم فی الأبواب ۱ و ۲ و ۵ من هذه الأبواب.

۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی الْمَلَإِ

اشارة

(۱) ۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی الْمَلَإِ

باب استحباب ذکر خدا در اجتماعات

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۰۰۰- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ بَشِیرٍ الدَّهَّانِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ یَا ابْنَ آدَمَ اذْكُرْنِی فِی مَلَإٍ أَذْكُرْكَ فِی مَلَإٍ خَیْرٍ مِنْ مَلَئِكَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : خداوند فرمود : ای فرزند آدم مرا در میان مردمان یاد کن تا من نیز تو را در میان جمعی بهتر از جمع آدمیان (یعنی فرشتگان) یاد کنم،

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰۰۱- ۲- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِعِیسَی ع فِی حَدِیثٍ یَا عِیسَی- اذْكُرْنِی فِی مَلَإٍ أَذْكُرْكَ فِی مَلَإٍ خَیْرٍ مِنْ مَلَإِ الآدَمِیِّینَ.

******

ترجمه:

خدای عزوجل به عیسی (ع) فرمود:ای عیسی مرا در میان مردمان یاد کن تا من نیز تو را در میان جمعی بهتر از جمع آدمیان (یعنی فرشتگان) یاد کنم،

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۰۰۲- ۳- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ ذَکَرَنِی فِی مَلَإٍ مِنَ النَّاسِ ذَکَرْتُهُ فِی مَلَإٍ مِنَ الْمَلَائِکَةِ.

******

ترجمه:

از امام صادق-علیه السّلام-روایت شده است که فرمود: «خداوند متعال می فرماید:اگر کسی مرا در میان جمع انسانها یاد آوری کند،من در میان جمع ملائکه او را یاد آوری می نمایم».

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۰۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۰۰۳- ٤- (٥) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ بَشِیرٍ الدَّهَّانِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ابْنَ آدَمَ اذْکُرْنِی فِی نَفْسِکَ أَذْکُرْکَ فِی نَفْسِی ابْنَ آدَمَ اذْکُرْنِی فِی خَلَاءٍ أَذْکُرْکَ فِی خَلَاءٍ ابْنَ آدَمَ اذْکُرْنِی فِی مَلَإٍ أَذْکُرْکَ فِی مَلَإٍ خَیْرٍ مِنْ مَلَئِکَ وَ قَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ یَذْکُرُ اللَّهَ فِی مَلَإٍ مِنَ النَّاسِ إِلَّا ذَکَرَهُ اللَّهُ فِی مَلَإٍ مِنَ الْمَلَائِکَةِ.

ص: ۱۵۹

۱- الباب ۷ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ٤۹۸- ۱۲.

۳- الکافی ۲- ۵۰۲- ۳، تقدم ذیله فی الحدیث ۲ من الباب ٦، و یأتی صدره فی الحدیث ٤ من الباب ۱۱ من هذه الأبواب.

٤- الکافی ۲- ٤۹۸- ۱۳.

٥- المحاسن- ۳۹- ٤٤.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

خدای عزّوجلّ به آدم فرمود:یاد کن مرا پیش خود تا یاد کنم تو را در نزد خودم؛ و یاد کن مرا در جمعیت تا یاد کنم تو را در جمعیتی بهتر از جمعیت آدمزادگان . ودرادامه فرمودند :هیچ بنده ای نیست که بین جمعی خدا را یاد کند مگر اینکه خداوند او را در بین جمعی از ملائکه یاد خواهد کرد .

۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِکْرِ اللَّهِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فِی الْمَنْزِلِ وَ الْمَسْجِدِ وَ کَرَاهَةِ تَرْکِ ذَلِکَ

اشارة

(۲) ۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِکْرِ اللَّهِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فِی الْمَنْزِلِ وَ الْمَسْجِدِ وَ کَرَاهَةِ تَرْکِ ذَلِکَ

باب استحباب ذکرخدا وتلاوت قرآن درمنزل و مکروه است ترک آنها

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۰٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۰۰٤- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: کَانَ أَبِی کَثِیرَ الذِّکْرِ وَ کَانَ یَجْمَعُنَا فَیَأْمُرُنَا

بِالذِّكْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَ كَانَ يَأْمُرُ بِالْقِرَاءَةِ مَنْ كَانَ يَقْرَأُ مِنَّا وَ مَنْ كَانَ لَا يَقْرَأُ مِنَّا أَمَرَهُ بِالذِّكْرِ قَالَ وَ الْبَيْتُ الَّذِي يُقْرَأُ فِيهِ الْقُرْآنُ وَ يُذْكَرُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهِ تَكْثُرُ بَرَكَتُهُ وَ تَحْضُرُهُ الْمَلَائِكَةُ وَ تَهْجُرُهُ الشَّيَاطِينُ وَ يُضِيءُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا يُضِيءُ الْكَوْكَبُ الدُّرِّيُّ لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَ الْبَيْتُ الَّذِي لَا يُقْرَأُ فِيهِ الْقُرْآنُ- وَ لَا يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ تَقِلُّ بَرَكَتُهُ وَ تَهْجُرُهُ الْمَلَائِكَةُ وَ تَحْضُرُهُ الشَّيَاطِينُ ثُمَّ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ص- فَقَالَ مَنْ خَيْرُ أَهْلِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ أَكْثَرُهُمْ لِلَّهِ ذِكْراً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق(علیه السلام) : پدرم کثیر الذکر بودند وهمگی مارا جمع می کردند تا طلوع خورشید ذکرمی گفتیم هرکس می توانست قرآن می خواند وهرکس نمی توانست او دستور می داد به گفتن ذکر ومی فرمود : خانه ای که در آن تلاوت قرآن شود، و یاد خدا گردد، برکتش افزون خواهد شد، فرشتگان در آن حضور می یابند، و شیاطین از آن فرار می کنند، و برای اهل آسمانها می درخشد، همان گونه که ستاره درخشان برای اهل زمین. [اما به عکس خانه ای که در آن تلاوت قرآن و ذکر خدا نیست برکاتش کم خواهد بود، فرشتگان از آن هجرت می کنند و شیاطین در آن حضور دائم دارند]).سپس فرمودند :کسی ازمحضر رسول اکرم صلی الله علیه وآله سوال کرد بهترین افراد مسجد چه کسانی هستند ؟ فرمودند : کسانیکه بیشتر بیاد خدا هستند .

٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ عِنْدَ خَوْفِ الصَّاعِقَةِ

اشارة

(٥) ٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ عِنْدَ خَوْفِ الصَّاعِقَةِ

باب وقت ترس ازصاعقهگفتن ذکر وخواندن قرآن مستحب است .

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۰۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۰۰۵- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ

١- تقدم فى الأبواب ١ و ٢ و ٣ من هذه الأبواب، و يأتى فى الأبواب ٨ و ١٣ و ٢٤ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٨ فيه حديث واحد.

٣- الكافى ٢- ٤٩٩- ١، تقدم الحديث بتمامه فى الحديث ٢ من الباب ٥ من هذه الأبواب.

٤- تقدم فى الحديث ١ من الباب ٦٩ من أبواب أحكام المساجد، و فى الباب ١٦ من أبواب قراءة القرآن.

٥- الباب ٩ فيه ٥ أحاديث.

٦- الكافى ٢- ٥٠٠- ١.

عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِى الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَمُوتُ الْمُؤْمِنُ بِكُلِّ مِيتَةٍ إِلَّا الصَّاعِقَةَ لَا تَأْخُذُهُ وَ هُوَ يَذْكُرُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق (ع) فرمود: مؤ من بهر مرگی می میرد جز به صاعقه زیرا در حالی که او ذکر خدای عزوجل می کند به او اصابت نکند.

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۰٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

٩٠٠٦- ٢- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْعِجْلِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الصَّوَاعِقَ لَا تُصِيبُ ذَاكِراً قَالَ قُلْتُ: وَ مَا الذَّاكِرُ قَالَ مَنْ قَرَأَ مِائَةَ آيَةٍ.

******

ترجمه:

برید بن معاویه عجلی گوید: حضرت صادق (ع) فرمود: صاعقه ها به کسی که ذکر خدا گوید و ذاکر است اصابت نکنند، گوید: من عرضکردم : ذاکر کیست ؟ فرمود: آنکه صد آیه بخواند.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٠٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٠٠٧- ٣- (٢) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وُهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ مِيتَةِ الْمُؤْمِنِ قَالَ يَمُوتُ الْمُؤْمِنُ بِكُلِّ مِيتَةٍ يَمُوتُ غَرَقاً وَ يَمُوتُ بِالْهَدْمِ وَ يُبْتَلَى بِالسَّبُعِ وَ يَمُوتُ بِالصَّاعِقَةِ وَ لَا تُصِيبُ ذَاكِراً لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

اب-و بصير گويد: از حضرت صادق عليه السلام پرسيدم از مردن مؤ من ؟ فرمود: مؤ م-ن ب-ه-ر م-ردنى مى ميرد: بوسيله غرق شدن بميرد، به زير آور ماندن بميرد، به درنده دچ-ار گ-ردد، ب-ه ص-اع-ق-ه ب-م-ي-رد، ولى اي-ن ص-اع-ق-ه ب-ه ذك-ر ك-ن-ن-ده خ-داى عزوجل اصابت نكند (و نرسد).

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٠٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۰۰۸- ٤- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عِيسَى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع إِنَّ الصَّاعِقَةَ لَا تُصِيبُ ذَاكِراً لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق (ع) فرمود: صاعقه ها به کسی که ذکر خدا گوید و ذاکر است اصابت نکنند

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۰۹ - رقم الحديث الباب: ۵]

۹۰۰۹- ٥- (٤) وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الصَّاعِقَةَ تُصِيبُ الْمُؤْمِنَ وَ الْكَافِرَ وَ لَا تُصِيبُ ذَاكِراً.

******

ترجمه:

حضرت صادق (ع) فرمود:صاعقه به مومن وکافر می رسد ولی به ذاکر خدا نمی رسد .

ص: ١٦١

١- الكافى ٢- ٥٠٠- ٢.

٢- الكافى ٢- ٥٠٠- ٣.

٣- أمالى الصدوق- ٣٧٥- ٣.

٤- علل الشرائع- ٤٦٣- ٧، أورده فى الحديث ٣ من الباب ١٥ من أبواب صلاة الكسوف.

۱۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاشْتِغَالِ بِذِكْرِ اللَّهِ عَمَّا سِوَاهُ مِنَ الْعِبَادَاتِ الْمُسْتَحَبَّةِ حَتَّى الدُّعَاءِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ

اشارة

(۱) ۱۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاشْتِغَالِ بِذِكْرِ اللَّهِ عَمَّا سِوَاهُ مِنَ الْعِبَادَاتِ الْمُسْتَحَبَّةِ حَتَّى الدُّعَاءِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ

باب مستحب است مشغول ذکر خدا باشد حتی نسبت به عبادات مستحبی ودعا وتلاوت قرآن .

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۱۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۰۱۰- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ مَنْ شُغِلَ بِذِكْرِي عَنْ مَسْأَلَتِي أَعْطَيْتُهُ أَفْضَلَ مَا أُعْطِي مَنْ سَأَلَنِي.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

حضرت صادق (ع) فرمود: همانا خدای عزوجل فرماید: هر که بسبب ذکر من از درخواست و پ-رس-ش از م-ن س-رگرم شود (بطوری که درخواست و حاجات خود را فراموش کند) باو بدهم بهتر از آنچه میدهم بآنکس که از من درخواست کند.(و ذکر من او را سرگرم نکرده).

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۱۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۰۱۱- ۲- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَكُونُ لَهُ الْحَاجَةُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَيَبْدَأُ بِالثَّنَاءِ عَلَی اللَّهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- حَتَّی يَنْسَی حَاجَتَهُ فَيَقْضِيهَا اللَّهُ لَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَسْأَلَهُ إِيَّاهَا.

******

ترجمه:

و ن-ي-ز آن ح-ض-رت ع-لي-ه الس-لام ف-رم-ود: ه-م-ان-ا ب-ن-ده ای ب-ه خ-دای ع-زوج-ل ح-اج-ت-ی دارد، و ب-ه ث-ن-اء و س-ت-اي-ش ب-ر خ-دا و ص-لوات ب-ر م-ح-م-د و آل م-حمد شروع کند تااینکه حاجت خود را فراموش کند (و سرگرم ثناء بر خدا و صلوات شود) پس خداوند حاجت او را بر آورد بی آنکه درباره آن درخواستی کرده باشد.

[رقم الحديث الكلی: ۹۰۱۲ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۰۱۲- ۳- (٥) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ: اعْلَمُوا أَنَّ خَيْرَ أَعْمَالِكُمْ (عِنْدَ مَلِيكِكُمْ) (٦) وَ أَزْكَاهَا وَ أَرْفَعَهَا فِی دَرَجَاتِكُمْ وَ خَيْرَ مَا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ ذِكْرُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَی فَإِنَّهُ أَخْبَرَ عَنْ نَفْسِهِ فَقَالَ أَنَا جَلِيسُ مَنْ ذَكَرَنِی.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : بدانید بهترین اعمال و پاکترین و رفیع ترین کارها در درجات و بهترین چیزی که آفتاب بر آن می تابد (کنایه از بهترین چیز بر روی زمین)، ذکر خداوند است که خود فرموده: «أَنَا جَلِيسُ مَنْ ذَكَرَنِی؛ من همنشین کسی هستم که مرا ذکر کند»

[رقم الحديث الكلى: ٩٠١٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٠١٣- ٤- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ فِى بَصَائِرِ الدَّرَجَاتِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

١- الباب ١٠ فيه ٤ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٥٠١- ١.

٣- المحاسن- ٣٩- ٤٣.

٤- الكافى ٢- ٥٠١- ٢.

٥- عدّة الداعى- ٢٣٨- ١٧، أورد نحوه عن المحاسن فى الحديث ٨ من الباب ٥ من هذه الأبواب.

٦- ليس فى المصدر.

٧- بصائر الدرجات- ٣١- ٤، و أورد ذيله فى الحديث ٤ من الباب ٥ من أبواب مقدّمة العبادات.

مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَزْدِيِّ عَنْ أَبِى عُثْمَانَ الْعَبْدِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ فِى الصَّلَاةِ أَفْضَلُ مِنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فِى غَيْرِ الصَّلَاةِ وَ ذِكْرُ اللَّهِ أَفْضَلُ (وَ الصَّدَقَةُ جُنَّةٌ) (١).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢) وَ يَأْتِى مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِى عِدَّةِ أَحَادِيثَ كَثِيرَةٍ دَالَّةٍ عَلَى تَفْضِيلِ بَعْضِ الْأَذْكَارِ عَلَى جَمِيعِ الْعِبَادَاتِ (٣) وَ قَدْ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى تَرْجِيحِ الدُّعَاءِ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْعِبَادَاتِ فَإِمَّا أَنْ يُخَصَّ بِمَا عَدَا الذِّكْرَ أَوْ يُحْمَلُ عَلَى اخْتِلَافِ الْحَالاتِ أَوِ الْأَشْخَاصِ أَوِ الْأَوْقَاتِ أَوْ عَلَى الْمُبَالَغَةِ أَوْ عَلَى أَنَّ أَفْعَلَ التَّفْضِيلِ لِإِثْبَاتِ أَصْلِ الْفَضْلِ أَوْ نَحْوِ ذَلِكَ وَ كَذَلِكَ جَمِيعُ مَا مَضَى وَ يَأْتِى مِنْ تَفْضِيلِ بَعْضِ الْعِبَادَاتِ عُمُوماً أَوْ خُصُوصاً إِذَا وُجِدَ لَهُ مُعَارِضٌ.

******

ترجمه:

حضرت علی علیه السلام : تلاوت قرآن درنماز بهتر است تلاوت آن درغیر نماز وذکر خدا از همه بهتر است .

می گویم : دربعضی از روایات آمده که بعضی از اذکار ازهمه عبادات بهتر است یا بعضی از اخبار دعا را برسایر عبادات ترجیح داده اند حالا یا منظور دعای استکه که ذکرنباشد یا حمل می شود اختلاف حالات شخص یا نسبت به افراد مختلف یا به زمانهای مختلف یامنظور مبالغه است یااینکه افعل تفضیل برای اثبات اصل فضیلت است .

۱۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی النَّفْسِ وَ فِی السِّرِّ وَ اخْتِيَارِهِ عَلَى الذِّكْرِ عَلَانِيَةً

اشارة

(٤) ۱۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی النَّفْسِ وَ فِی السِّرِّ وَ اخْتِيَارِهِ عَلَى الذِّكْرِ عَلَانِيَةً

باب مستحب است ذکرمخفی برذکر علنی ترجیح داده شود .

[رقم الحديث الكلی: ۹۰۱٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۰۱٤- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: لَا يَكْتُبُ الْمَلَكُ إِلَّا مَا سَمِعَ وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اذْكُرْ رَبَّكَ فِی نَفْسِكَ تَضَرُّعاً وَ خِيفَةً (٦) فَلَا يَعْلَمُ ثَوَابَ ذَلِكَ الذِّكْرِ فِی نَفْسِ الرَّجُلِ غَيْرُ اللَّهِ لِعَظَمَتِهِ.

******

ترجمه:

امام باقر (علیه السلام)- فرشته نمی نویسد مگر آنچه به گوشش برسد که خداوند متعال فرمود: پروردگارت را در دل خود، از روی تضرّع و خوف، یاد کن. (اعراف/۲۰۵) بنابراین، به جز خدای منّان، کسی ثواب این ذکر درونی را نمی داند، به خاطر عظمتی که این ذکر دارد.

ص: ۱۶۳

۱- فی المصدر هکذا- من الصدقة و الصدقة أفضل من الصوم و الصوم جنة.

۲- تقدم فی الحدیث ۲ من الباب ۵ من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی البابین ۲۶ و ۳۰ و فی الحدیث ۱ من الباب ۳۲، و فی الباب ٤٤، و فی الحدیث ۲ من الباب ٤٥ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۱۱ فیه ۵ أحادیث.

۵- الکافی ۲- ۵۰۲- ٤.

٦- الأعراف ۷- ۲۰۵.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰۱۵- ۲- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی الْبِلَادِ عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ ذَکَرَنِی سِرّاً ذَکَرْتُهُ عَلَانِیَةً.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع)، فرمود: هر که مرا در نهانی یاد کند، او را آشکار یاد کنم.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۱٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

٩٠١٦- ٣- (٢) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ الْخَصَّافِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِي السِّرِّ فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيراً إِنَّ الْمُنَافِقِينَ كَانُوا يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَلَانِيَةً وَ لَا يَذْكُرُونَهُ فِي السِّرِّ فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يُرَاؤُنَ النَّاسَ وَ لا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا (٣).

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: هرکه در خفا و پنهانی به یاد خدای عزوجل بود، او بسیار ذکر خدا کرده است. و همانا منافقین، آشکارا و در میان مردم، به یاد حق بودند، اما تنها که می شدند با خدا خلوتی نداشتند پس خداوند فرمود: اینها ریا می کنند و جز اندکی خدا را به یاد نمی آوردند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٠١٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٠١٧- ٤- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى ع يَا عِيسَى اذْكُرْنِي فِي نَفْسِكَ أَذْكُرْكَ فِي نَفْسِي الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

خداوند فرمود : -ای عیسی! مرا در درون خودت یاد کن، تا تو را به یاد آورم

[رقم الحديث الكلى: ٩٠١٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

۹۰۱۸- ۵- (۵) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ کَانَ فِی غُزَاةٍ فَأَشْرَفُوا عَلَی وَادٍ فَجَعَلَ النَّاسُ یُهَلِّلُونَ وَ یُکَبِّرُونَ وَ یَرْفَعُونَ أَصْوَاتَهُمْ فَقَالَ أَیُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَی أَنْفُسِکُمْ أَمَا إِنَّکُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَ لَا غَائِباً وَ إِنَّمَا تَدْعُونَ سَمِیعاً قَرِیباً مَعَکُمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦)

١- الکافی ٢- ٥٠١- ١.

٢- الکافی ٢- ٥٠١- ٢.

٣- النساء ٤- ١٤٢.

٤- الکافی ٢- ٥٠٢- ٣.

٥- عدّة الداعی- ٢٤٤.

٦- تقدم فی الحدیث ٧ من الباب ٦٩ من أبواب أحکام المساجد، و فی الباب ٦ و فی الحدیث ٤ من الباب ٧ و غیرها من هذه الأبواب.

وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (١).

******

ترجمه:

در سفری همراه رسول الله صلی الله علیه وسلم بودیم؛ هنگامی که از جایی بالا می رفتیم، «لااله الاالله» و «الله اکبر» می گفتیم و صدای مان بلند می شد. رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «ای مردم، بر خود رحم کنید (و صدای تان را پایین بیاورید)؛ زیرا شخصِ ناشنوا و غایبی را نمی خوانید؛ بلکه الله با شما بوده و شنوایِ نزدیک است».

۱۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی الْغَافِلِینَ

اشارة

(۲) ۱۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی الْغَافِلِینَ

باب استحباب ذکر گفتن درجمع افراد غافل

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۰۱۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الذَّاكِرُ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِی الْغَافِلِینَ كَالْمُقَاتِلِ فِی الْمُحَارِبِینَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام می فرمایند : ذاکر خدا بین غافلین مانند رزمنده ای است که در برابر دشمن در جنگ ایستاده ،

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰۲۰- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّكُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ذَاكِرُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِی الْغَافِلِینَ كَالْمُقَاتِلِ عَنِ الْفَارِّینَ وَ الْمُقَاتِلُ عَنِ الْفَارِّینَ لَهُ الْجَنَّةُ.

أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : (کسی که در میان اهل غفلت، خدا را یاد می کند مانند کسی است که در بین فرار کنندگان می جنگد و فرار نمی کند و کسی که در بین فرارکنندگان می جنگد، وارد بهشت می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۰۲۱- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی عَنْ أَبِی ذَرٍّ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: یَا أَبَا ذَرٍّ الذَّاکِرُ فِی الْغَافِلِینَ کَالْمُقَاتِلِ فِی الْفَارِّینَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۸).

******

ترجمه:

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله خطاب به ابوذر فرمودند : (کسی که در میان اهل غفلت، خدا را یاد می کند مانند کسی است که در بین فرار کنندگان می جنگد و فرار نمی کند

۱- یأتی ما یدلّ علیه بالإطلاق فی الأبواب ۱۲ و ۱۳ و ١٤ من هذه الأبواب و فی الباب ۹٤ من أبواب أبواب جهاد النفس، و فی الحدیث ۱ من الباب ۲۳ من أبواب فعل المعروف.

۲- الباب ۱۲ فیه ۳ أحادیث.

۳- الکافی ۲- ۵۰۲- ۱.

٤- الکافی ۲- ۵۰۲- ۲.

۵- المحاسن- ۳۹- ٤۵.

٦- أمالی الطوسیّ ٢- ١٤٨، أورده فی الحدیث ١ من الباب ١١٨ من أبواب العشرة.

٧- تقدم فی البابین ١، ٢ و غیرها من هذه الأبواب.

٨- یأتی فی الباب ١٣ و غیره من هذه الأبواب.

١٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی السُّوقِ وَ عِنْدَ الصَّبَاحِ وَ الْمَسَاءِ وَ بَعْدَ الصُّبْحِ وَ الْعَصْرِ

اشارة

(١) ١٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی السُّوقِ وَ عِنْدَ الصَّبَاحِ وَ الْمَسَاءِ وَ بَعْدَ الصُّبْحِ وَ الْعَصْرِ

باب استحباب ذکر خدا دربازار ودرصبح وشب وبعد نماز صبح و عصر

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٢٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٠٢٢- ١- (٢) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ: قَالَ النَّبِیُّ ص مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ فِی السُّوقِ مُخْلِصاً عِنْدَ غَفْلَةِ النَّاسِ وَ شُغُلِهِمْ بِمَا فِیهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- مَغْفِرَةً لَمْ تَخْطُرْ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِی التِّجَارَةِ (٤) وَ غَيْرِهَا (٥) وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَقِيَّةِ الْمَقْصُودِ فِی التَّعْقِيبِ (٦) وَ فِی الدُّعَاءِ (٧).

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی در بازار ، هنگامی که دیگر مردمان [از یاد خدا]غافلند و سرگرم کار خود هستند ، به یاد خدا باشد، خداوند هزار حسنه برایش منظور دارد، و در روز رستاخیز چنان او را بیامرزد که به ذهن هیچ کس خطور نکرده باشد .

١٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ عِنْدَ غَفْلَةِ الْقَلْبِ وَ سَهْوِهِ

اشارة

(٨) ١٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ عِنْدَ غَفْلَةِ الْقَلْبِ وَ سَهْوِهِ

باب استحباب ذكرخدا وقتى دل انسان دچار غفلت وفراموشى شده

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٢٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٢٣- ١- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ صَبَّاحٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ قَالَ: زَامَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فَقَالَ لِي اقْرَأْ فَافْتَتَحْتُ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ- فَقَرَأْتُهَا فَرَقَّ وَ بَكَى ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا أُسَامَةَ- ارْعَوْا (١٠) قُلُوبَكُمْ ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ احْذَرُوا النَّكْتَ فَإِنَّهُ يَأْتِي عَلَى الْقَلْبِ تَارَاتٌ أَوْ سَاعَاتٌ الشَّكُّ مِنْ

١- الباب ١٣ فيه حديث واحد.

٢- عدّة الداعى- ٢٤٢.

٣- تقدم فى البابين ١، ٢ و غيرها من هذه الأبواب.

٤- يأتى فى الباب ١٩ من أبواب آداب التجارة.

٥- يأتى ما يدلّ عليه فى الأبواب الآتية من هذه الأبواب.

٦- تقدم فى الباب ١٨ و فى الحديث ٥ من الباب ٣٦ من أبواب التعقيب.

٧- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٤٧ من أبواب الدعاء.

٨- الباب ١٤ فيه حديث واحد.

٩- الكافى ٨- ١٦٧- ١٨٨.

۱۰- کذا فی المصدر، لکن الأصل یحتمل (أوعوا).

صَبَّاحٍ لَیْسَ فِیهِ إِیمَانٌ وَ لَا کُفْرٌ شِبْهَ الْخِرْقَةِ الْبَالِیَةِ أَوِ الْعَظْمِ النَّخِرِ یَا أَبَا أُسَامَةَ أَ لَسْتَ رُبَّمَا تَفَقَّدْتَ قَلْبَکَ فَلَا تَذْکُرُ بِهِ خَیْراً وَ لَا شَرّاً وَ لَا تَدْرِی أَیْنَ هُوَ قَالَ قُلْتُ: بَلَی إِنَّهُ لَیُصِیبُنِی وَ أَرَاهُ یُصِیبُ النَّاسَ قَالَ أَجَلْ لَیْسَ یَعْرَی مِنْهُ أَحَدٌ قَالَ فَإِذَا کَانَ ذَلِکَ فَاذْکُرُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ احْذَرُوا النَّکْتَ فَإِنَّهُ إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ خَیْراً نَکَتَ إِیمَاناً وَ إِذَا أَرَادَ بِهِ غَیْرَ ذَلِکَ نَکَتَ غَیْرَ ذَلِکَ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

ابو اسامه گوید:در سفری با امام صادق علیه السّلام هم کجاوه بودم به من فرمود:قرآن بخوان،قرآن را گشودم و سوره ای خواندم،حضرت رقّت نمود و گریه کرد

سپس فرمود:ای ابو اسامه دل هایتان را با یاد خدا زنده نگه دارید و از وسوسه ها بپرهیزید زیرا اوقاتی بر دل ها می گذرد که نه ایمان دارد و نه کفر،همانند چیزهای فرسوده و استخوان های پوسیده است.

ای ابو اسامه!آیا احساس نکرده ای که حالاتی بر قلب تو عارض می گردد که نه خیری و نه شری در آن نمی یابی؟و نمی دانی علت آن چیست؟

عرض کردم:آری چنین حالی بر من و دیگران عارض می شود.

فرمود:آری هیچ کس از چنین حالی بیرون نیست وقتی که چنین حالی بر شما عارض گردید خدا را به یاد آورید و از وسوسه ها بپرهیزید.

زیرا هرگاه خدا خیر بنده ای را بخواهد که بنده با اراده خود به خدا توجه نموده باشد،ایمان را به او الهام نماید و هرگاه غیر از این را بخواهد و بنده غیر از آن را با اراده خود خواسته باشد غیر از ایمان را به او الهام نماید!

۱۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی كُلِّ وَادٍ

اشارة

(۲) ۱۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی كُلِّ وَادٍ

باب استحباب ذکر درهر سرزمینی

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۲٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۰۲٤- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بُنَانِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِیرَةِ عَنِ السَّكُونِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ الصَّادِقِ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: قَالَ النَّبِیُّ ص مَا مِنْ عَبْدٍ سَلَكَ وَادِیاً فَیَبْسُطُ كَفَّیْهِ فَیَذْكُرُ اللَّهَ وَ یَدْعُو إِلَّا مَلَأَ اللَّهُ ذَلِكَ الْوَادِیَ حَسَنَاتٍ فَلَیَعْظُمُ ذَلِكَ الْوَادِی أَوْ لَیَصْغُرُ.

(٤)

******

ترجمه:

سکونی از امام صادق (ع)، و آن حضرت از پدران بزرگوارش از امیر مؤمنان علی (ع) روایت کرده است که رسول خدا (ص) فرمود: هیچ بنده ای نیست که از دره ای بگذرد و دستهایش را بگشاید و خدا را دعا کند، مگر آنکه خداوند آن دره را به هر اندازه ای که باشد برای او پر از حسنات می کند.

١٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ عِنْدَ الْوَسْوَسَةِ وَ حَدِيثِ النَّفْسِ

اشارة

(٥) ١٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ اللَّهِ عِنْدَ الْوَسْوَسَةِ وَ حَدِيثِ النَّفْسِ

باب درزمان وسوسه وحديث نفس (حرف زدن با خود) ذكرخدا مستحب است .

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٢٥ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٢٥- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّهُ يَقَعُ فِي قَلْبِي أَمْرٌ عَظِيمٌ فَقَالَ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- قَالَ

١- تقدم فى البابين ١، ٢ من هذه الأبواب باطلاقه.

٢- الباب ١٥ فيه حديث واحد.

٣- ثواب الأعمال- ١٨٣،.

٤- تقدم ما يدلّ عليه باطلاقه فى البابين ١ و ٢ من هذه الأبواب.

٥- الباب ١٦ فيه ٤ أحاديث.

٦- الكافى ٢- ٤٢٤- ٢.

جَمِيلٌ فَكُلَّمَا وَقَعَ فِي قَلْبِي شَيْ ءٌ قُلْتُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَيَذْهَبُ عَنِّي.

******

ترجمه:

جمیل بن دراج گوید: بحضرت صادق علیه السّلام عرضکردم: در دلم چیز بزرگی آمده؟ فرمود: بگو لا اله الا الله. جمیل گوید: هر گاه در دلم چیزی می آمد می گفتم: لا اله الا الله آن چیز از دلم بیرون میرفت.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۲۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰۲۶- ۲- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَكْرِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْيَسَعِ دَاوُدَ الْأَبْزَارِیِّ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ رَجُلًا أَتَی رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ- إِنِّی نَافَقْتُ فَقَالَ وَ اللَّهِ مَا نَافَقْتَ وَ لَوْ نَافَقْتَ مَا أَتَيْتَنِی تُعْلِمُنِی مَا الَّذِی رَابَکَ أَظُنُّ الْعَدُوَّ الْحَاضِرَ أَتَاکَ فَقَالَ لَکَ مَنْ خَلَقَکَ فَقُلْتَ اللَّهُ خَلَقَنِی فَقَالَ لَکَ مَنْ خَلَقَ اللَّهَ فَقَالَ إِی وَ الَّذِی بَعَثَکَ بِالْحَقِّ لَکَانَ کَذَا فَقَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ أَتَاکُمْ مِنْ قِبَلِ الْأَعْمَالِ فَلَمْ يَقْوَ عَلَيْکُمْ فَأَتَاکُمْ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ لِکَیْ يَسْتَزِلَّکُمْ فَإِذَا کَانَ کَذَلِکَ فَلْيَذْکُرْ أَحَدُکُمُ اللَّهَ وَحْدَهُ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام فرمودند: مردی نزد رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم آمد و عرض کرد: ای رسول خدا، من منافق شدم. 😳

حضرت فرمودند:به خدا سوگند تو منافق نشده ای!

اگر منافق بودی نزد من نمی آمدی که مرا به آن آگاه کنی.

چه چیز تو را به شک انداخته است؟

به گمانم آن دشمن حاضر به خاطرت آمده

و به تو گفته است: چه کسی تو را آفریده؟

تو گفتی: خدا مرا آفریده است.

پس به تو گفته است:

چه کسی خدا را آفریده است؟

عرض کرد: آری، به آن که تو را به راستی فرستاده است سوگند که چنین است که می گویی! پیامبر فرمودند:همانا شیطان از راه کردارهای شما (و جلوگیری شما از اعمال نیک) نزدتان آید و بر شما دست نمی یابد. پس از این راه به سراغتان می آید تا شما را بلغزاند. و هرگاه چنین شد، هرکدام از شما (که برایش چنین رخ داد) خدا را به یگانگی یاد کند، (خیالات شیطانی برطرف می گردد).

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۲۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۰۲۷- ۳- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: شَكَا قَوْمٌ إِلَى النَّبِيِّ ص لَمَماً يَعْرِضُ لَهُمْ لَأَنْ تَهْوِيَ بِهِمُ الرِّيحُ أَوْ يُقَطَّعُوا أَحَبُّ إِلَيْهِمْ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمُوا بِهِ إِلَى أَنْ قَالَ فَقَالَ وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ ذَلِكَ لَصَرِيحُ الْإِيمَانِ فَإِذَا وَجَدْتُمُوهُ فَقُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ- وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

******

ترجمه:

مردی از وسوسه هایی که به ذهنش خطور می کرد، به امام جواد علیه السلام شکایت کرد. آن حضرت در پاسخ او نوشتند: عده ای نیز از وسوسه های ذهنی خود به پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم شکایت کردند؛

وسوسه هایی که دوست داشتند باد، آنان را به جاهای دوردست پرتاب کند و یا قطعه قطعه شوند، اما آنها را به زبان نیاورند؛ تا آنجا که فرمودند : «سوگند به آن که جانم در دست اوست،

این همان ایمان_ناب است.

هرگاه با این وسوسه ها رو به رو شدید،

بگویید: آمنا بالله ورسوله ولا حول ولا قوه إلا بالله؛ به خدا و پیامبرش ایمان آورده ایم و هیچ نیرو و توانی نیست، مگر به خدا.

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۲۸ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۰۲۸- ٤- (۳) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْوَسْوَسَةِ وَ إِنْ كَثُرَتْ فَقَالَ لَا شَيْ ءَ فِيهَا تَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

(٤)

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از وسوسه زیاد - فرمود: اشکالی ندارد. می گویی: «لا اله الاّ اللّه »

ص: ١٦٨

١- الكافى ٢- ٤٢٥- ٥.

٢- الكافی ٢- ٤٢٥- ٤.

٣- الكافی ٢- ٤٢٤- ١،.

٤- تقدم ما يدلّ على ذلک باطلاقه فی البابين ١ و ٢ من هذه الأبواب.

١٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِابْتِدَاءِ بِالْبَسْمَلَةِ مُخْلِصاً لِلَّهِ مُقْبِلًا بِالْقَلْبِ إِلَيْهِ فِی كُلِّ فِعْلٍ صَغِيراً كَانَ أَوْ كَبِيراً وَ كُلِّ مَا يَحْزُنُ صَاحِبَهُ وَ كَرَاهَةِ تَرْكِ التَّسْمِيَةِ عِنْدَ ذَلِکَ

اشارة

(١) ١٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِابْتِدَاءِ بِالْبَسْمَلَةِ مُخْلِصاً لِلَّهِ مُقْبِلًا بِالْقَلْبِ إِلَيْهِ فِی كُلِّ فِعْلٍ صَغِيراً كَانَ أَوْ كَبِيراً وَ كُلِّ مَا يَحْزُنُ صَاحِبَهُ وَ كَرَاهَةِ تَرْكِ التَّسْمِيَةِ عِنْدَ ذَلِكَم

باب مستحب است برای شروع هركار چه كوچک وچه بزرگ وهركاری كه شخص را غمگين می كند باحال توجه بسم الله بگويد ومكروه است ترک بسم الله دراين مواقع .

[رقم الحديث الكلی: ٩٠٢٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٢٩- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی التَّوْحِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَيَّارٍ وَ كَانَا مِنَ الشِّيعَةِ الْإِمَامِيَّةِ عَنْ أَبَوَيْهِمَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ أَنَا أَحَقُّ مَنْ سُئِلَ وَ أَوْلَى مَنْ تُضُرِّعَ إِلَيْهِ فَقُولُوا عِنْدَ افْتِتَاحِ كُلِّ أَمْرٍ صَغِيرٍ وَ عَظِيمٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ- أَیْ أَسْتَعِينُ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ بِاللَّهِ الَّذِی لَا تَحِقُّ الْعِبَادَةُ لِغَيْرِهِ الْمُغِيثِ إِذَا اسْتُغِيثَ إِلَى أَنْ قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ حَزَنَهُ أَمْرٌ يَتَعَاطَاهُ فَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ- وَ هُوَ مُخْلِصٌ لِلَّهِ وَ يُقْبِلُ بِقَلْبِهِ إِلَيْهِ لَمْ يَنْفَكَّ مِنْ إِحْدَى اثْنَتَيْنِ إِمَّا بُلُوغِ حَاجَتِهِ فِی الدُّنْيَا وَ إِمَّا يُعَدُّ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَ يُدَّخَرُ لَهُ لَدَيْهِ وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَ أَبْقَى لِلْمُؤْمِنِينَ.

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین صلوات اللَّه علیه در حدیثی فرمود : همانا اللَّه می فرماید : من سزاوارترین کسی هستم که مورد سؤال قرار گیرم و سزاوارترین کسی هستم که به سوی او تضرع شود، پس در آغاز هر امر کوچک و بزرگی «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ» بگوئید، یعنی

: بر این امر از إلهی که عبادت برای غیر او سزاوار نیست و وقتی مورد استغاثه قرار گیرد فریادرس است، کمک می گیرم تا آنجا که رسول اکرم صلي الله علیه و آله فرمودند :هر کس کاری او را اندوهگین و به خود مشغول کند و او با اخلاص برای خدا بسم اللّه الرحمن الرحیم بگوید و با قلبش به سوی او رو کند، یکی از این دو برای او خواهد بود: یادر دنیا به حاجتش می رسد و یا حاجتش نزد پروردگار بوده و برای او ذخیره می شود وآن برای مؤمنان ماندگارتر است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰۳۰- ۲- (۳) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ الْعَسْكَرِيِّ ع قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ أَيْ أَسْتَعِينُ عَلَى أُمُورِي كُلِّهَا بِاللَّهِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع- وَ لَرُبَّمَا تَرَكَ بَعْضُ شِيعَتِنَا فِي افْتِتَاحِ أَمْرِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ- فَيَمْتَحِنُهُ اللَّهُ بِمَكْرُوهٍ لِيُنَبِّهَ عَلَى شُكْرِ اللَّهِ وَ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ وَ يُمْحَقَ وَصْمَةُ تَقْصِيرِهِ عِنْدَ تَرْكِهِ قَوْلَ بِسْمِ اللَّهِ قَالَ وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِعِبَادِهِ أَيُّهَا الْفُقَرَاءُ إِلَى رَحْمَتِي قَدْ أَلْزَمْتُكُمُ الْحَاجَةَ إِلَيَّ فِي كُلِّ حَالٍ وَ ذِلَّةَ الْعُبُودِيَّةِ فِي كُلِّ وَقْتٍ فَإِلَيَ

۱- الباب ۱۷ فیه ٤ أحادیث.

۲- التوحید- ۲۳۲، تفسیر الإمام العسکریّ (علیه السلام)- ۲۸- ۹.

۳- التوحید- ۲۳۱.

فَافْزَعُوا فِی کُلِّ أَمْرٍ تَأْخُذُونَ فِیهِ وَ تَرْجُونَ تَمَامَهُ وَ بُلُوغَ غَایَتِهِ فَقُولُوا عِنْدَ افْتِتَاحِ کُلِّ أَمْرٍ صَغِیرٍ أَوْ عَظِیمٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ- أَیْ أَسْتَعِینُ عَلَی هَذَا الْأَمْرِ بِاللَّهِ الْحَدِیثَ.

وَ

رَوَاهُ الْعَسْکَرِیُّ ع فِی تَفْسِیرِهِ إِلَی قَوْلِهِ عِنْدَ تَرْکِهِ قَوْلَ بِسْمِ اللَّهِ.

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

حضرت عسکری علیه السلام : بسم الله یعنی درهمه کارهایم ازخداوند کمک می گیرم تا آنجا که امام صادق علیه السلام فرمودند : چه بسا که یکی از شیعیان ما در آغاز کاری، بسم اللّه الرحمن الرحیم نمی گوید و به همین خاطر، خداوند، او را گرفتار چیزی ناخوشایند می سازد تا به شکر و ثنای الهی متوجّه گردد و کوتاهی اش را در گفتن بسم اللّه ، جبران کند. پس خدای جلّ جلاله به بندگانش فرمود که ای کسانی که به سوی رحمت من فقیر و محتاجید، به درستی که من حاجت به سوی خود را بر شما در هر حالی و همچنین خواری بندگی را در هر وقتی الزام کرده ام. پس در هر کاری که در آن شروع می کنید و تمام و بلوغ غایت و پایان آن را امید دارید،پس درشروع هرکاری چه کوچک یابزرگ بگوئیدبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ یعنی دراین کار ازخداوند کمک می گیرم .

انجا

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۰۳۱- ۳- (۲) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُکُمْ وَ لَمْ یُسَمِّ کَانَ لِلشَّیْطَانِ فِی وُضُوئِهِ وَ صَلَاتِهِ (۳)

شِرْکٌ وَ إِنْ أَکَلَ أَوْ شَرِبَ أَوْ لَبِسَ وَ کُلَّ شَیْ ءٍ صَنَعَهُ یَنْبَغِی لَهُ أَنْ یُسَمِّیَ عَلَیْهِ فَإِنْ لَمْ یَفْعَلْ کَانَ لِلشَّیْطَانِ فِیهِ شِرْکٌ.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رِبْعِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْعَلَاءِ عَنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام :هر گاه یکی از شما وضو بگیرد و بسم اللّه الرحمن الرحیم نگوید. شیطان در آن شریك است و اگر غذا بخورد و آب بنوشد یا لباس بپوشد و هر کاری که باید نام خدا را برآن جاری سازد، انجام دهد و چنین نکند، شیطان در آن شریك است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۳۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۰۳۲- ٤- (٤) الْحَسَنُ بْنُ عَلِیٍّ الْعَسْکَرِیُّ ع فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لَهُ إِنْ رَأَیْتَ أَنْ تُعَرِّفَنِی ذَنْبِیَ الَّذِی امْتُحِنْتُ بِهِ فِی هَذَا الْمَجْلِسِ فَقَالَ تَرْکُکَ حِینَ جَلَسْتَ أَنْ تَقُولَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ- إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص حَدَّثَنِی عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنَّهُ قَالَ کُلُّ أَمْرٍ ذِی بَالٍ لَا یُذْکَرُ بِسْمِ اللَّهِ فِیهِ فَهُوَ أَبْتَرُ.

ص: ۱۷۰

۱- تفسیر الإمام العسکریّ (علیه السلام)- ۲۱، ۲۲- ٥، ۷.

۲- المحاسن- ٤۳۰- ۲٥۲، أورده فی الحدیث ۱۲ من الباب ۲٦ من أبواب الوضوء.

۳- لیس فی المصدر.

٤- تفسير الإمام العسكريّ (عليه السلام)- ٢٤ و ٢٥.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی أَحَادِيثِ الْقِرَاءَةِ وَ غَيْرِهَا (١) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

کسی بر امام علی (علیه السلام) وارد شد و گفت: «ای امیرمؤمنان! اگر می خواهی به من فایده رسانی و مرا آموزش دهی؛ به من آن گناهی را که برایش در این مجلس گرفتار بلا شدم بشناسان تا بدان باز نگردم»؟ فرمود: «آن این بود که هنگام نشستن بِسْمِ الله الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ نگفتی آیا ندانستی که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از جانب خدای عزّوجلّ به من فرمود: «هرکار مهمّی که در آن بسم الله گفته نشود دنباله بریده شود»

١٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْمِيدِ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثَمِائَةٍ وَ سِتِّينَ مَرَّةً وَ كَذَا كُلَّ لَيْلَةٍ

اشارة

(٣) ١٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْمِيدِ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثَمِائَةٍ وَ سِتِّينَ مَرَّةً وَ كَذَا كُلَّ لَيْلَةٍ

باب مستحب است درهرروز وشب بطورجداگانه ٣٦٠ مرتبه الحمد لله بگوید .

[رقم الحديث الكلی: ٩٠٣٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٣٣- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَیُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَالَ أَنْ تُحَمِّدَهُ (٥).

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ : خدمت حضرت صادق علیه السلام عرض کردم کدام اعمال پیش خداوند بهترین کار است ؟ فرمودند : اینکه خدا را حمد کنی .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰۳٤- ۲- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَنْبَارِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يُحَمِّدُ اللَّهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثَمِائَةِ مَرَّةٍ وَ سِتِّينَ مَرَّةً عَدَدَ عُرُوقِ الْجَسَدِ يَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ كَثِيراً عَلَى كُلِّ حَالٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : رسول اکرم صلی الله علیه وآله درهر روز ۳٦۰ مرتبه بتعداد رگهای بدن خداوند را حمد می کردند ومی گفتند الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ كَثِيراً عَلَى كُلِّ حَالٍ.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۰۳۵- ۳- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِيثَمِيِّ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ فِي ابْنِ آدَمَ ثَلَاثَمِائَةٍ وَ سِتِّينَ عِرْقاً مِنْهَا مِائَةٌ وَ ثَمَانُونَ مُتَحَرِّكَةٌ وَ مِنْهَا مِائَةٌ وَ ثَمَانُونَ سَاكِنَةٌ فَلَوْ سَكَنَ الْمُتَحَرِّكُ لَمْ يَنَمْ وَ لَوْ تَحَرَّكَ السَّاكِنُ لَمْ يَنَمْ وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص

١- تقدم فی الأبواب ١١ و ١٢ و ٢١ من أبواب القراءة، و فی الباب ١٩ من أبواب أحکام المساکن.
٢- یأتی فی الأبواب ٥٦ و ٥٧ و ٥٨ من أبواب آداب المائدة.
٣- الباب ١٨ فیه ٣ أحادیث.
٤- الکافی ٢- ٥٠٣- ٢.
٥- فی نسخة- یحمد (هامش المخطوط).
٦- الکافی ٢- ٥٠٣- ٣.
٧- الکافی ٢- ٥٠٣- ٤.

إِذَا أَصْبَحَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ کَثِیراً عَلَی کُلِّ حَالٍ ثَلَاثَمِائَةٍ وَ سِتِّینَ مَرَّةً وَ إِذَا أَمْسَی مِثْلَ ذَلِکَ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِیثَمِیِّ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) رسول خدا (فرمود: «در بنی آدم سیصدوشصت رگ بوده که صدوهشتاد رگ متحرّک و صدوهشتاد رگ دیگر ساکن می باشند، اگر رگ های متحرّک ساکن شده و یا بالعکس رگ های ساکن متحرّک گردند شخص را خواب نمی برد و رسول خدا (هر صبح و شام به شکرانه سالم بودن رگ ها سیصدوشصت مرتبه می فرمود: الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعالَمِینَ.

١٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْمِیدِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ کُلَّ صَبَاحٍ وَ مَسَاءٍ

اشارة

(٢) ١٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْمِیدِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ کُلَّ صَبَاحٍ وَ مَسَاءٍ

باب مستحب است چهار مرتبه حمد خداوند درهرصبح وشب

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٣٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٣٦- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ (٤) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ إِذَا أَصْبَحَ- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَقَدْ أَدَّى شُكْرَ يَوْمِهِ وَ مَنْ قَالَهَا إِذَا أَمْسَى فَقَدْ أَدَّى شُكْرَ لَيْلَتِهِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ مِثْلَهُ (٥) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦).

******

ترجمه:

امام صادق (عليه السلام) هركس كه هنگام دخول در صبح، چهار مرتبه بگويد: الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعالَمِينَ شكر آن روز را انجام داده و هركس هنگام دخول در شب آن را بگويد؛ شكر شبش را ادا كرده است.

١- علل الشرائع- ٣٥٣- ١ الباب ٦٥، يأتى ما يدلّ على ذلك فى الحديث ١٩ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب.

٢- الباب ١٩ فيه حديث واحد.

٣- الكافى ٢- ٥٠٣- ٥.

٤- فى ثواب الأعمال- أبو مسعر- هامش المخطوط-.

٥- ثواب الأعمال- ٢٨.

٦- تقدم ما يدلّ على ذلک عموما فی الحديث ١ من الباب ١٨، و فی الباب ٣٢ من أبواب التعقيب، و يأتی ما يدلّ على استحباب التحميد سبع مرّات فی الحديث ١٣ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب.

٢٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ قَوْلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ

اشارة

(١) ٢٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ قَوْلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ

باب مستحب است گفتن الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ

[رقم الحديث الكلی: ٩٠٣٧ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٣٧- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ- شَغَلَ كُتَّابَ السَّمَاءِ قُلْتُ وَ كَيْفَ يَشْغَلُ كُتَّابَ السَّمَاءِ قَالَ يَقُولُونَ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ الْغَيْبَ فَقَالَ (٣) اكْتُبُوهَا كَمَا قَالَهَا عَبْدِی وَ عَلَيَّ ثَوَابُهَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

از حضرت صادق-عليه السّلام-روايت شده است كه رسول خدا-صلّى الله عليه و آله و سلّم-فرمود: «هر كس بگويد:الحمد لله كما هو اهله(يعنى آن گونه ستايشى مخصوص خداست كه او سزاوار آن

است)،نویسندگان آسمانی را از نوشتن بازداشته،می گویند:خدایا!ما که غیب نمی دانیم،خداوند متعال می فرماید: همان گونه که بنده ام گفته بنویسید،من خودم پاداشش را بر عهده می گیرم».

۲۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ حَمْدِ اللَّهِ عِنْدَ النَّظَرِ فِی الْمِرْآةِ

اشارة

(۵) ۲۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ حَمْدِ اللَّهِ عِنْدَ النَّظَرِ فِی الْمِرْآةِ

باب مستحب است حمد خدا وقتی شخص درآینه نگاه می کند

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۰۳۸- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع أَنَّ النَّبِیَّ ص قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَوْجَبَ الْجَنَّةَ لِشَابٍّ کَانَ یُکْثِرُ النَّظَرَ فِی الْمِرْآةِ فَیُکْثِرُ حَمْدَ اللَّهِ عَلَی ذَلِکَ.

******

ترجمه:

مسعدة بن صدقه گوید حضرت صادق از پدرانش علیهم السّلام از پیغمبر اکرم صلّی الله علیه و اله و سلّم روایت کرد که آن حضرت فرموده:خداوند بزرگ لازم میکند بهشت را بر آن جوانی که در آئینه زیاد نگاه کند،و در هر مرتبه حمد الهی را برای نعمت جوانی بجای آورد.

ص: ۱۷۳

۱- الباب ۲۰ فیه حدیث واحد.

٢- ثواب الأعمال- ٢٨- ١.

٣- فی نسخة- فیقول (هامش المخطوط).

٤- تقدم ما یدلّ علی ذلک عموما فی البابین ١٨ و ١٩ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٢١ فیه حدیث واحد.

٦- ثواب الأعمال- ٤٤.

٢٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ حَمْدِ اللَّهِ عِنْدَ تَظَاهُرِ النِّعَمِ

اشارة

(١) ٢٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ حَمْدِ اللَّهِ عِنْدَ تَظَاهُرِ النِّعَمِ

باب مستحب است حمد زیاد وقتی نعمتهای مختلف بر انسان زیاد می شود

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٣٩ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٠٣٩- ١- (٢) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّكُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ ظَهَرَتْ عَلَيْهِ النِّعَمُ فَلْيُكْثِرِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

سکونی از امام صادق (علیه السلام) روایت کند که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: هر که نعمت بر اوآشکار گشت (و متنعم به نعم الهی گشت) باید زیاد ذکر (الحمدلله) را بگوید،

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٤٠ - رقم الحدیث الباب: ٢]

۹۰۴۰- ۲- (۳) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ ابْنِ الْجِعَابِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْعَنْبَرِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَمْرِو بْنِ الْعَلَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ بَشِيرِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ نِصْفُ الْمِيزَانِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ يَمْلَؤُهُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله فرمودند : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ نصف میزان است و گفتن الحمد لله آنر پرمی کند .

[رقم الحديث الكلي: ۹۰۴۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۰۴۱- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ وَاقِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ بِنِعْمَةٍ بَالِغَةً مَا بَلَغَتْ فَحَمِدَ اللَّهَ عَلَيْهَا إِلَّا كَانَ حَمْدُهُ لِلَّهِ أَفْضَلَ مِنْ تِلْكَ النِّعْمَةِ وَ أَعْظَمَ وَ أَوْزَنَ.

******

ترجمه:

هیثم بن واقد نقل می کند که از امام صادق علیه السّلام شنیده است که فرمود:خداوند به بنده ای نعمتی-به هر بزرگی و زیادی که باشد-عنایت نکرده و آن بنده به خاطر آن نعمت خدای را سپاس گفته است مگر اینکه آن سپاسگزاری برتر از همان نعمت برای او خواهد بود.

[رقم الحديث الكلي: ۹۰۴۲ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٠٤٢- ٤- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الطَّاعِمُ

١- الباب ٢٢ فيه ٧ أحاديث.

٢- المحاسن- ٤٢- ٥٦، يأتي صدره في الحديث ٤ من الباب ٢٣، و ذيله في الحديث ٨ من الباب ٤٧ من هذه الأبواب.

٣- أمالي الطوسيّ ١- ١٨.

٤- ثواب الأعمال- ٢١٦.

٥- ثواب الأعمال- ٢١٦.

الشَّاكِرُ لَهُ أَجْرُ الصَّائِمِ الْمُحْتَسِبِ وَ الْمُعَافَى الشَّاكِرُ مِثْلُ الْمُبْتَلَى الصَّابِرِ.

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : سيرِ سپاسگزار، اجرش همانند روزه داری است كه برای خدا گرسنگی می كشد ، تندرستِ سپاسگزار همانند آن اجری را دارد كه بيمارِ شكيبا ،

[رقم الحديث الكلی: ٩٠٤٣ - رقم الحديث الباب: ٥]

۹۰۴۳- ۵- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا إِسْحَاقُ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً فَعَرَفَهَا بِقَلْبِهِ وَ جَهَرَ بِحَمْدِ اللَّهِ عَلَيْهَا فَفَرَغَ مِنْهَا حَتَّى يُؤْمَرَ لَهُ بِالْمَزِيدِ.

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از حضرت صادق علیه السّلام که فرمود ای اسحاق خداوند متعال به بنده خود نعمتی که داده اگر معرفت قلبی و شناخت واقعی نسبت به آن نعمت داشته باشد و با زبان حق شکر آن نعمت را انجام دهد شکرش که تمام شد دستور افزایش نعمت صادر می شود.

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۴۴ - رقم الحديث الباب: ٦]

۹۰۴۴- ٦- (۲) وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ شُكْرُ كُلِّ نِعْمَةٍ وَ إِنْ عَظُمَتْ أَنْ تَحْمَدَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام : شکرهرنعمت ولو بزرگ باشد اینستکه خداوند را حمد بگوئ .

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۴۵ - رقم الحديث الباب: ۷]

۹۰۴۵- ۷- (۳) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ

عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ تَظَاهَرَتْ عَلَيْهِ النِّعَمُ فَلْيَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ- وَ مَنْ أَلَحَّ عَلَيْهِ الْفَقْرُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ- فَإِنَّهُ كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ وَ فِيهِ شِفَاءٌ مِنِ اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ دَاءً أَدْنَاهَا الْهَمُّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند:هرکس پیاپی به او نعمت رسید،

« الحمد لله رب العالمین» بگوید و

هرکس فقر بر او فشار آورد،

جمله «لا حول ولا قوه إلا بالله العلی العظیم»

را زیاد بگوید؛ چرا که گنجی از گنج های بهشت است

و هفتاد و دو درد را شفا می بخشد که

کمترین آنها، نگرانی است.

ص: ١٧٥

١- ثواب الأعمال- ٢٢٣.

٢- الخصال- ٢١- ٧٣.

۳- أمالی الصدوق- ٤٤٧- ١٣.

٤- تقدم فی الحدیثین ٤ و ٨ من الباب ٧٣ من أبواب الدفن، و فی الحدیث ٣ من الباب ١٠ من أبواب الدعاء، و یأتی فی الحدیث ٨ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب و فی الباب ٤٤ من أبواب جهاد النفس، و فی البابین ٨ و ١٥ من أبواب فعل المعروف، و فی البابین ٥٦ و ٥٧ من أبواب آداب المائدة.

٢٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ

اشارة

(١) ٢٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ

باب زیاد استغفار کردن

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٤٦ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٠٤٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ (عَنْ أَبِيهِ) (٣) عَنْ يَاسِرٍ الْخَادِمِ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: مَثَلُ الِاسْتِغْفَارِ مَثَلُ وَرَقٍ عَلَى شَجَرَةٍ تُحَرَّكُ فَيَتَنَاثَرُ وَ الْمُسْتَغْفِرُ مِنْ ذَنْبٍ وَ يَفْعَلُهُ كَالْمُسْتَهْزِئِ بِرَبِّهِ.

******

ترجمه:

حضرت رضا علیه السّلام فرمود: مثل استغفار (و ریختن گناهان بسبب آن) چون برگی است بر درختی که (در فصل پائیز آن درخت) بجنبد و آن برگ بریزد، و کسی که از گناهی استغفار کند و باز آن را انجام دهد مانند کسی است که پروردگار خود را مسخره کند.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٠٤٧- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص خَيْرُ الدُّعَاءِ الِاسْتِغْفَارُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : بهترین دعا استغفار است .

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٤٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٠٤٨- ٣- (٥) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَكْثَرَ الْعَبْدُ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ رُفِعَتْ صَحِيفَتُهُ وَ هِيَ تَتَلَأْلَأُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه اسلام می فرمایند :هرگاه بنده ای فراوان استغفار نماید صحیفه اعمالش در حالی که به درخشش آمده است به پیشگاه خدا بالا می رود .

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٤٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٠٤٩- ٤- (٦) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ آبَائِهِ فِي حَدِيثٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ فَعَلَيْهِ بِالاسْتِغْفَارِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : هرکس غم وغصه اش زیاد است پس باید زیاد استغفار کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۰۵۰- ۵- (۷) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ: قَالَ ع إِنَّ لِلْقُلُوبِ صَدَأً کَصَدَإِ النُّحَاسِ فَاجْلُوهَا بِالاسْتِغْفَارِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : برای دل ها ❤،غبارگرفتن و سیاه شدنی است ، به مانند سیاهی دود ،پس دل هایتان را با استغفار جلا دهید

ص: ۱۷۶

۱- الباب ۲۳ فیه ۱۲ حدیث.

۲- الکافی ۲- ۵۰٤- ۳.

۳- کتب المصنّف علی ما بین القوسین علامة نسخة.

٤- الکافی ۲- ۵۰٤- ۱.

۵- الکافی ۲- ۵۰٤- ۲.

٦- المحاسن- ٤۲- ۵٦ تقدم صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۲۲، و یأتی ذیله فی الحدیث ۸ من الباب ٤۷ من هذه الأبواب.

۷- عدّة الداعی- ۲٤۹.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۵۱ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۰۵۱- ٦- (۱) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجاً وَ مِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجاً وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ.

******

ترجمه:

پیامبر صلي الله علیه و آله:هر کس بسیار استغفار کند، خدا برای او از هر غمی گشایش، از هر تنگنایی رهایی و از جایی که انتظار ندارد روزی می دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۰۵۲- ۷- (۲) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ (۳) الْمُقْرِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَصْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ أَبِي خَالِدٍ عَنِ الْعُتْبِيِّ عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ ع يَقُولُ الْعَجَبُ مِمَّنْ يَقْنَطُ وَ مَعَهُ الْمِمْحَاةُ قِيلَ وَ مَا الْمِمْحَاةُ قَالَ الِاسْتِغْفَارُ.

******

ترجمه:

شعبی می گوید شنیدم که حضرت امیر سلام الله علیه می گوید؛ تعجب است از کسی که نا امید می شود در حالی که پاک کن به همراه دارد، عرض شد؛ این پاک کن چیست؟ فرمودند؛ استغفار

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۰۵۳- ۸- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِي الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي كَهْمَسٍ (٥) عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعاً لَمْ يُحْرَمْ أَرْبَعاً مَنْ أُعْطِيَ الدُّعَاءَ لَمْ

يُحْرَمِ الْإِجَابَةَ وَ مَنْ أُعْطِيَ الِاسْتِغْفَارَ لَمْ يُحْرَمِ الْمَغْفِرَةَ وَ مَنْ أُعْطِيَ التَّوْبَةَ لَمْ يُحْرَمِ الْقَبُولَ مِنْهُ وَ مَنْ أُعْطِيَ الشُّكْرَ لَمْ يُحْرَمِ الزِّيَادَةَ وَ ذَلِكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود ند : هر که را چهار چیز بدهند، از چهار چیز محروم نماند. کسی را که توفیق دعا دهند از اجابت محروم نماند و کسی را که توفیق توبه دهند از پذیرفته شدن توبه محروم نماند و کسی را که توفیق استغفار دهند از آمرزش محروم نماند و کسی را که توفیق سپاسگزاری دهند از زیادت نعمت محروم نماند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٥٤ - رقم الحديث الباب: ٩]

٩٠٥٤- ٩- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ مُعَاذِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَذْكُرُهُ بَعْدَ عِشْرِينَ سَنَةً فَيَسْتَغْفِرُ مِنْهُ فَيُغْفَرُ لَهُ وَ إِنَّمَا ذَكَرَهُ لِيُغْفَرَ لَهُ وَ إِنَّ الْكَافِرَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَنْسَاهُ مِنْ سَاعَتِهِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر علیه السلام :گاهی مومن گناهی رامرتکب می شود وبعد بیست سال بیادش می افتد واستغفار می کند وبخشیده هم می شود وکافر کناه مرتکب می شود وهمان وقت آنرا فراموش می کند

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٥٥ - رقم الحديث الباب: ١٠]

۹۰۵۵- ۱۰- (۷) الْفَضْلُ بْنُ الْحَسَنِ الطَّبْرِسِیُّ فِی مَجْمَعِ الْبَیَانِ عَنِ الرَّبِیعِ بْنِ

ص: ۱۷۷

۱- عدّة الداعی- ۲٤۹.

۲- أمالی الطوسیّ ۱- ۸٦.

۳- فی المصدر- الحسین.

٤- أمالی الطوسیّ ۲- ۳۰٤.

۵- فی المصدر- ابی کهمش.

٦- أمالی الطوسیّ ۲- ۳۰۵.

۷- مجمع البیان ۵- ۳٦۱.

صَبِیحٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَی الْحَسَنَ ع فَشَکَا إِلَیْهِ الْجُدُوبَةَ فَقَالَ لَهُ الْحَسَنُ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَ أَتَاهُ آخَرُ فَشَکَا إِلَیْهِ الْفَقْرَ فَقَالَ لَهُ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَ أَتَاهُ آخَرُ فَقَالَ لَهُ ادْعُ اللَّهَ أَنْ یَرْزُقَنِی ابْناً فَقَالَ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ فَقُلْنَا لَهُ أَتَاکَ رِجَالٌ یَشْکُونَ أَبْوَاباً وَ یَسْأَلُونَ أَنْوَاعاً فَأَمَرْتَهُمْ کُلَّهُمْ بِالاسْتِغْفَارِ فَقَالَ مَا قُلْتُ ذَلِکَ مِنْ ذَاتِ نَفْسِی إِنَّمَا اعْتَبَرْتُ فِیهِ قَوْلَ اللَّهِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّکُمْ إِنَّهُ کانَ غَفَّاراً (۱) الآیَاتِ.

******

ترجمه:

مردی خدمت امام حسن مجتبی علیه السلام آمد و از قحطی و گرانی به آن حضرت شکایت نمود،پس حضرت به او فرمود:از خدا طلب آمرزش کن،و مرد دیگری آمد و به آن حضرت از فقر و تهی دستی شکایت کرد،پس حضرت به او هم فرمود از خداوند جهت گناهان خود استغفار و طلب آمرزش نما،و مرد دیگری آمد و به آن حضرت عرض کرد از خدا بخواه و دعا کن که خداوند پسری

به من لطف فرماید،پس به او هم فرمود:از خدا طلب آمرزش نما،پس ما«حضار مجلس»به آن حضرت عرض کردیم:مردانی چند خدمت شما آمدند و از گرفتاری های گوناگون شکایت داشتند و تقاضای مختلفی نمودند و شما همه آن ها را به استغفار و طلب آمرزش امر فرمودی،پس حضرت فرمود:من این را از پیش خود نگفتم و همانا در این باره از فرموده خداوند در قرآن پند گرفتم و استفاده نمودم که خداوند فرموده:از پروردگار خود طلب آمرزش نمائید همانا او بسیار آمرزنده است

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٥٦ - رقم الحديث الباب: ١١]

٩٠٥٦- ١١- (٢) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا جَعْفَرٍ ع وَ أَنَا عِنْدَهُ فَقَالَ إِنِّي كَثِيرُ الْمَالِ وَ لَيْسَ يُولَدُ لِي وَلَدٌ فَهَلْ مِنْ حِيلَةٍ قَالَ اسْتَغْفِرْ رَبَّكَ سَنَةً فِي آخِرِ اللَّيْلِ مِائَةَ مَرَّةٍ فَإِنْ ضَيَّعْتَ ذَلِكَ بِاللَّيْلَةِ فَاقْضِهِ بِالنَّهَارِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ (٣) الآيَةَ.

******

ترجمه:

مردی به امام محمد باقر (ع)عرض کرد: فدایت شوم.من ثروت فراوان دارم ولی فرزندی ندارم آیا چاره ای برایم هست که دارای فرزند شوم؟ فرمودند: آری به مدت یک سال صد بار آخر هر شب استغفار کن و اگر شب آن را انجام ندادی در روز قضایش به جا بیاور زیرا خدای تعالی می فرمایند : اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٥٧ - رقم الحديث الباب: ١٢]

٩٠٥٧- ١٢- (٤) وَرَّامُ بْنُ أَبِي فِرَاسٍ فِي كِتَابِهِ قَالَ: قَالَ ع أَكْثِرُوا الِاسْتِغْفَارَ إِنَّ اللَّهَ لَمْ يُعَلِّمْكُمُ الِاسْتِغْفَارَ إِلَّا وَ هُوَ يُرِيدُ أَنْ يَغْفِرَ لَكُمْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ هُنَا (٥) وَ فِی جِهَادِ النَّفْسِ (٦) وَ غَيْرِ ذَلِکَ (٧).

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد استغفار کنید؛ زیراخداوند عز و جل آمرزش خواهی را به شما یاد نداد، مگر برای این که می خواهد شما را بیامرزد.

ص: ١٧٨

١- نوح ٧١- ١٠.

٢- مجمع البیان ٥- ٣٦١.

٣- نوح ٧١- ١٠.

٤- تنبیه الخواطر ١- ٥.

٥- یأتی فی الأبواب الآتیة، و فی الحدیث ٣ من الباب ٢٩، و فی الحدیث ٢ من الباب ٤٤، و فی الحدیثین ٢٠ و ٢١ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی الباب ٨٥، و فی الحدیث ٢١ من الباب ٤٩، و فی الأبواب ٨٩ و ٩٣ من أبواب جهاد النفس.

٧- یأتی فی الحدیث ٢١ من الباب ٣ من أبواب ما تجب فیه الزکاة، و فی الباب ١٨ من أبواب احکام شهر رمضان، و فی الحدیثین ٢ و ٣٥ من الباب ١ من أبواب الصوم المندوب، و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ٤ من الباب ٨ و فی الباب ١٠ من أبواب أحکام الأولاد، تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ٣ من الباب ١٠، و فی الحدیث ٥ من الباب ٣٠، و فی الحدیث ٧ من الباب ٣١ من أبواب الدعاء.

٢٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِغْفَارِ خَمْساً وَ عِشْرِينَ مَرَّةً فِی کُلِّ مَجْلِسٍ وَ إِنْ خَفَ

اشارة

(١) ٢٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِغْفَارِ خَمْساً وَ عِشْرِينَ مَرَّةً فِی کُلِّ مَجْلِسٍ وَ إِنْ خَفَ

باب مستحب است درهر مجلسی ولو کوتاه باشد بیست وپنج با استغفار کردن

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٥٨ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٠٥٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَیْدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ لَا یَقُومُ مِنْ مَجْلِسٍ وَ إِنْ خَفَّ حَتَّی یَسْتَغْفِرَ اللَّهَ خَمْساً وَ عِشْرِینَ مَرَّةً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

از حدیثی است که از طریق زنجیره ای از روایات به دست آمده است. طلحه بن زید از امام صادق (ع) نقل می کند که پیامبر اسلام (ص) عادت داشت در صورتی که از یک مجلس بر می آمد، حتی اگر خواسته بود در آن مجلس بنشیند، برای ٢٥ بار استغفار می کرد.

٢٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِغْفَارِ فِی کُلِّ یَوْمٍ سَبْعِینَ مَرَّةً وَ لَوْ مِنْ غَیْرِ ذَنْبٍ

اشارة

(٥) ٢٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِغْفَارِ فِی کُلِّ یَوْمٍ سَبْعِینَ مَرَّةً وَ لَوْ مِنْ غَیْرِ ذَنْبٍ

باب استحباب هفتاد مرتبه استغفار درهر روز ولو گناهی نکرده باشد

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۵۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۰۵۹- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً وَ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَبْعِينَ مَرَّةً قَالَ قُلْتُ

ص: ۱۷۹

۱- الباب ٢٤ فيه حديث واحد.

۲- الكافى ۲- ٥٠٤- ٤.

۳- تقدم ما يدلّ على ذلک باطلاقه فى الحديثين ٤ و ٦ من الباب ١٦، و فى الحديث ٤ من الباب ٢٤ من أبواب التعقيب و فى الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٤- يأتى باطلاقه فى الأبواب الآتية من هذه الأبواب.

٥- الباب ٢٥ فيه حديث واحد.

٦- الكافى ۲- ٥٠٤- ٥.

كَانَ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ كَانَ يَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ سَبْعِينَ مَرَّةً وَ يَقُولُ وَ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ سَبْعِينَ مَرَّةً.

أَقُولُ: وَ فِي أَحَادِيثَ أُخَرَ أَنَّهُ كَانَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ يَتُوبُ إِلَيْهِ مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي جِهَادِ النَّفْسِ (۱).

******

ترجمه:

بدرستی، این حدیث از طریق زنجیره ای از روایات به دست آمده است که ابتدا از حضرت ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می شود که پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) روزانه هفتاد بار از خداوند بخشش می طلبید و هفتاد بار به سوی او توبه می کردند. سپس آمده است که پیامبر (ص) فرموده است: "من بارها گفتم: «استغفر الله و اتوب الیه»." و در پایان بیان شده که حضرت پیامبر (ص) این عمل را انجام می دادند، نه برای گناهانی که انجام نداده بودند، بلکه به منظور تقویت روحیه در جهاد با نفس.

٢٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِغْفَارِ وَ التَّهْلِيلِ

اشارة

(٢) ٢٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِغْفَارِ وَ التَّهْلِيلِ

باب استحباب استغفار و تهلیل

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٦٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٦٠- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ حُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ (٤) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الِاسْتِغْفَارُ وَ قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَيْرُ الْعِبَادَةِ وَ قَالَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ (٥).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

این حدیث از طریق زنجیره ی روایتی به امام صادق (علیه السلام) نسبت داده می شود که فرمود: پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) فرمود: "استغفار و اظهار این حقیقت که «لا اله الا الله» بهترین عبادت است." و خداوند فرموده است: "خدای عزیز و جبرئیل بدان که هیچ معبودی جز الله نیست و برای گناه خود استغفار کن."

۱- یأتی فی الباب ۹۲ من أبواب جهاد النفس و فی الحدیث ۵ من الباب ۲۷ و فی الباب ۳۰ من أبواب الصوم المندوب و تقدم فی الباب ۲۷ من أبواب التعقیب.

۲- الباب ۲٦ فیه حدیث واحد.

۳- الکافی ۲- ۵۰۵- ٦.

٤- فی هامش المخطوط عن نسخة- یزید.

۵- سورة محمد (صلّی اللّه علیه و آله) ٤۷- ۱۹.

٦- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ۳٤ من أبواب التعقیب، و فی الأبواب ۲۳، ۲٤، ۲۵ من هذه الأبواب.

۷- یأتی فی الأبواب الآتیة و فی الباب ۱۸ من أبواب أحکام شهر رمضان، و فی البابین ۲۷، ۳۰ من أبواب الصوم المندوب.

۲۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِغْفَارِ فِی السَّحَرِ وَ فِی الْوَتْرِ

اشارة

(۱) ۲۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِغْفَارِ فِی السَّحَرِ وَ فِی الْوَتْرِ

باب استحباب استغفاردرسحر ودرنماز وتر

[رقم الحديث الكلی: ۹۰۶۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۰۶۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ رُوِيَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُصِيبَ أَهْلَ الْأَرْضِ بِعَذَابٍ قَالَ لَوْ لَا الَّذِينَ يَتَحَابُّونَ بِجَلَالِي وَ يَعْمُرُونَ مَسَاجِدِي وَ يَسْتَغْفِرُونَ بِالْأَسْحَارِ لَوْلَاهُمْ لَأَنْزَلْتُ عَذَابِي.

وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الْكُوفِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع مِثْلَهُ (۳) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْفُضَيْلِ (٤) عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ سَابِقٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ مِثْلَهُ (٥) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الدُّعَاءِ وَ الْقُنُوتِ (٦) وَ غَيْرِ ذَلِكَ (۷).

******

ترجمه:

امام علی (علیه السلام) فرمود: "هنگامی که خداوند تصمیم به فرستادن عذابی برای مردم زمین می گیرد، فرمایش می فرماید: «اگر افرادی که به جلال من به یکدیگر محبت می کنند و مساجدم را ساخته و در زمان سحر استغفار کنند، نبودند، من عذابم را فرستاده بودم.»"

۲۸- بَابُ حُكْمِ الِاسْتِغْفَارِ لِلْأَبَوَيْنِ الْكَافِرَيْنِ وَ الدُّعَاءِ لَهُمَا وَ لِلْكَافِرِ

اشارة

(۸) ۲۸ بَابُ حُكْمِ الِاسْتِغْفَارِ لِلْأَبَوَيْنِ الْكَافِرَيْنِ وَ الدُّعَاءِ لَهُمَا وَ لِلْكَافِرِ

باب حکم استغفار فرزند به والدین کافر ودعا کردن به آنها

[رقم الحديث الكلی: ۹۰۶۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۰۶۲- ۱- (۹) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

ص: ۱۸۱

۱- الباب ۲۷ فیه حدیث واحد.

۲- الفقیه ۱- ۴۷۳- ۱۳۶۹.

۳- ثواب الأعمال- ۲۱۱.

۴- فی المصدر (الفضل) و قد کتبه المصنّف ثمّ صوبه الی (الفضیل).

۵- المحاسن- ۵۳- ۸۱.

۶- تقدم فی الباب ۱۰ من أبواب القنوت.

۷- تقدم فی الباب ۲۵ و فی الحدیث ۵ من الباب ۳۰ من أبواب الدعاء، و یأتی ما یدلّ علیه فی الباب ۹۴ من أبواب جهاد النفس.

۸- الباب ۲۸ فیه حدیث واحد.

۹- قرب الإسناد- ۱۲۰.

الْحَسَنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ وَ أَبَوَاهُ کَافِرَانِ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یَسْتَغْفِرَ لَهُمَا فِی الصَّلَاةِ قَالَ إِنْ کَانَ فَارَقَهُمَا صَغِیراً لَا یَدْرِی أَسْلَمَا أَمْ لَا فَلَا بَأْسَ وَ إِنْ عَرَفَ کُفْرَهُمَا فَلَا یَسْتَغْفِرْ لَهُمَا وَ إِنْ لَمْ یَعْرِفْ فَلْیَدْعُ لَهُمَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی الدُّعَاءِ (۱) وَ فِی صَلَاةِ الْجِنَازَةِ (۲).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش امام موسی بن جعفر (علیه السلام) نقل می کند که از امام سؤال کردم: "آیا برای یک مسلمان، که پدر و مادرش کافر هستند، اجازه استغفار در نماز مناسب است؟" امام موسی بن جعفر (علیه السلام) فرمود: "اگردر کودکی آنها را ازدست داده و نمی تواند تشخیص دهد که آیا آنها اسلام را پذیرفته بوده اند یا نه، در این صورت می توان برای آنها در نماز استغفار کرد. اما اگر می داند که آن دو نفر کافر بوده اند ، نباید برای آنها استغفار کند. اما اگر اطلاعی ندارد، بهتر است برای آنها دعا کند."

۲۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْبِيحِ

اشارة

(۳) ۲۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْبِيحِ

باب استحباب تسبیح

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۶۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۰۶۳- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ- كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَلَاثَةَ آلَافِ حَسَنَةٍ وَ مَحَا عَنْهُ ثَلَاثَةَ آلَافِ سَيِّئَةٍ وَ رَفَعَ لَهُ ثَلَاثَةَ آلَافِ دَرَجَةٍ وَ يَخْلُقُ مِنْهَا طَائِراً فِي الْجَنَّةِ يُسَبِّحُ وَ كَانَ أَجْرُ تَسْبِيحِهِ لَهُ.

******

ترجمه:

این حدیث از زبان عبدالله بن سنان، از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: "هر کس بگوید: «سبحان الله و بحمده، سبحان الله العظیم و بحمده»، خداوند برای او سه هزار حسنه می نویسد، سه هزار گناه از او محو می کند، و سه هزار درجه برای او ارتقا می دهد، و برای او در بهشت یک پرنده می آفریند که تسبیح می کند، و پاداش تسبیح پرنده به او تعلق می گیرد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰٦٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰٦٤- ۲- (۵) وَ فِی الْعِلَلِ وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ الْمِنْقَرِیِّ أَوْ غَیْرِهِ رَفَعَهُ قَالَ: قِیلَ لِلصَّادِقِ ع إِنَّ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ خِفَّةَ عَارِضَیْهِ فَقَالَ وَ مَا فِی (٦) هَذَا مِنَ السَّعَادَةِ إِنَّمَا السَّعَادَةُ خِفَّةُ مَاضِغَیْهِ بِالتَّسْبِیحِ.

******

ترجمه:

علی بن ابراهیم منقری یا غیرش مرفوعا نقل کرده که محضر امام صادق علیه السّلام عرض شد:از سعادت مرد است که گونه ها و لحیتین او سبك و متحرّك باشد کنایه از این که که کثیر الذّکر باشد. حضرت فرمودند:در این برای مردم سعادت نبوده بلکه سبك بودن و تحرّك داشتن دو ماضغ مرد(دو ماضغ عبارت است از دو رگ در دو طرف چانه)به تسبیح علامت سعادت او است.

ص: ۱۸۲

۱- تقدم ما یدلّ علیه باطلاقه فی الحدیث ۱ من الباب ٤٤ و فی الباب ٤٦ من أبواب الدعاء.

۲- تقدم ما یدلّ علیه بعمومه فی الباب ۳ من أبواب صلاة الجنازة.

۳- الباب ۲۹ فیه ۵ أحادیث.

٤- ثواب الأعمال- ۲۷.

٥- علل الشرائع- ٥٨٠- ١١ الباب ٣٨٥، و معانى الأخبار- ١٨٣.
٦- كتب المصنّف على (فى) علامة نسخة.

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٦٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٠٦٥- ٣- (١) وَ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَوَيْهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الطَّبَرِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ خِرَاشٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ- كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَ مَحَا عَنْهُ أَلْفَ أَلْفِ سَيِّئَةٍ وَ رَفَعَ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ دَرَجَةٍ وَ مَنْ زَادَ زَادَهُ اللَّهُ وَ مَنِ اسْتَغْفَرَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ.

******

ترجمه:

از انس بن مالک نقل شده که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: "هر کس بگوید: «سبحان الله و بحمده»، خداوند برایش یک میلیون حسنه می نویسد، یک میلیون گناه از او پاک می کند، و یک میلیون درجه برایش ارتقا می دهد. هر کس اضافه کند، خداوند برایش اضافه می کند؛ و هر کس آمرزش طلب کند، خداوند او را می آمرزد"

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٦٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٠٦٦- ٤- (٢) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا قَالَ الْعَبْدُ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقَدْ أَنِفَ لِلَّهِ وَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَنْصُرَهُ.

******

ترجمه:

با احمد بن محمد البرقی در کتاب "المحاسن"، که از طریق محمد بن مروان، از امام جعفر صادق (علیه السلام) نقل شده، روایت شده که فرمود: "پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) فرمود: "هنگامی که بنده بگوید: «سبحان الله»،به خداوند نزدیک می شود وبرخداوند است که او را یاری نماید."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۶۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۰۶۷- ۵- (۳) وَ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى عَنْ لَيْثٍ الْمُرَادِيِّ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مِنْ غَيْرِ تَعَجُّبٍ خَلَقَ اللَّهُ مِنْهَا طَائِراً أَخْضَرَ يَسْتَظِلُّ بِظِلِّ الْعَرْشِ يُسَبِّحُ فَيُكْتَبُ لَهُ ثَوَابُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

از لیث بن مراد المرادی، معروف به ابوبصیر، نقل شده که او می گوید: من ازامام صادق علیه السلام شنیدم که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "هر کس بدون تعجب سبحان الله بگوید، خداوند از آن (تسبیح) یک پرنده سبز آفتابی را آفریده که در سایهٔ عرش تسبیح می گوید و پاداش این عمل برای (آن شخص) تا روز قیامت نوشته می شود."

۳۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ وَ التَّسْبِيحِ وَ التَّحْمِيدِ وَ التَّهْلِيلِ مِائَةً مِائَةً كُلَّ يَوْمٍ

اشارة

(۵) ۳۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ وَ التَّسْبِيحِ وَ التَّحْمِيدِ وَ التَّهْلِيلِ مِائَةً مِائَةً كُلَّ يَوْمٍ

باب مستحب است درهرروز صد مرتبه تکبیر وتسبیح تحمید وتهلیل بگوید

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٦٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٦٨- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ

ص: ١٨٣

١- معانى الأخبار- ٤١١- ٩٨.

٢- المحاسن- ٣٧- ٣٦.

٣- المحاسن- ٣٧- ٤٠.

٤- يأتى فى البابين ٣٠ و ٣١ و فى الحديث ٨ من الباب ٣٤ و فى البابين ٤٨ و ٤٩ من هذه الأبواب، و يأتى فى الأحاديث ١٢ و ٢٠ و ٢٩ من الباب ١٨ من أبواب أحكام شهر رمضان و فى الحديث ٢١ من الباب ٤٩ من أبواب جهاد النفس.

٥- الباب ٣٠ فيه حديثان.

٦- الكافى ٢- ٥٠٥- ١.

أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَ أَبِى أَيُّوبَ الْخَزَّازِ جَمِيعاً عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى حَدِيثٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَبَّرَ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَ أَفْضَلَ مِنْ عِتْقِ مِائَةِ رَقَبَةٍ وَ مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَ أَفْضَلَ مِنْ سِيَاقِ مِائَةِ بَدَنَةٍ وَ مَنْ حَمَّدَ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَ أَفْضَلَ مِنْ حُمْلَانِ مِائَةِ فَرَسٍ فِى سَبِيلِ اللَّهِ بِسُرُجِهَا وَ لُجُمِهَا وَ رُكُبِهَا وَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَ أَفْضَلَ النَّاسِ عَمَلًا ذَلِكَ الْيَوْمَ إِلَّا مَنْ زَادَ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِى الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ آبَائِهِ ع مِثْلَهُ (١) وَ فِى ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

پیامبر (ص) فرمود: هر کس صد مرتبه «الله اکبر» بگوید پاداش آن از آزاد کردن صد برده بیشتر است، و هر کس صد مرتبه «سبحان الله» بگوید از بردن صد قربانی در حج بهتر است، و هر کس صد مرتبه «الحمد لله» بگوید فضیلت آن از فرستادن صد اسب زین دار و دهنه دار و رکاب دار در راه خدا بیشتر است، و هر کس صد مرتبه «لا اله الا الله» بگوید عمل او در آن روز از تمام مردم بهتر است، مگر کسی که بر آن بیفزاید.

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٦٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٠٦٩- ٢- (٣) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ لِأُمِّ هَانِی مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ كُلَّ يَوْمٍ كَانَ أَفْضَلَ مِمَّنْ سَاقَ مِائَةَ بَدَنَةٍ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ- وَ مَنْ حَمَّدَ اللَّهَ مِائَةَ تَحْمِيدَةٍ كَانَ أَفْضَلَ مِمَّنْ أَعْتَقَ مِائَةَ رَقَبَةٍ وَ مَنْ كَبَّرَ اللَّهَ مِائَةَ تَكْبِيرَةٍ كَانَ أَفْضَلَ مِمَّنْ حَمَلَ عَلَى مِائَةِ فَرَسٍ فِی سَبِيلِ اللَّهِ بِسُرُجِهَا وَ لُجُمِهَا وَ مَنْ هَلَّلَ اللَّهَ مِائَةَ تَهْلِيلَةٍ كَانَ أَفْضَلَ النَّاسِ عَمَلًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ- إِلَّا مَنْ قَالَ أَفْضَلَ مِنْ هَذَا.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نقل شده که به ام هانی فرمود: "هر کس صد بار سبحان الله بگوید هر روز، برتر از آن است که صد نفرشتر برای قربانی به بیت الله المکرمه ببرد؛ و هر کس صد بار حمد الله بگوید، برتر از آن است که صد بنده را آزاد کند؛ و هر کس صد بار الله اکبر بگوید، برتر از آن است که صد راس اسب آماده و مجهز برای جهاد در راه خدا بفرستد ؛ و هر کس صد بار

لا اله الا الله بگوید، برترین عمل را برای روز قیامت انجام داده ، مگر کسیکه بهتر وبیش از او این ذکر را گفته باشد .

ص: ۱۸٤

۱- أمالی الصدوق- ٦٦- ۱.

۲- ثواب الأعمال- ۲٥- ۱.

۳- المحاسن- ٤۳- ٥۷.

٤- یأتی ما یدلّ علیه بعمومه و اطلاقه فی البابین ۳۱ و ۳۲، و فی الحدیث ۸ من الباب ۳٤ و فی البابین ٤۸ و ٤۹ من هذه الأبواب، و یأتی فی الحدیث ٤ من الباب ۱۲۰ من أبواب العشرة، تقدم فی الباب ۲۹ من هذه الأبواب، و تقدم فی الحدیث ۷ من الباب ۱۷ من أبواب التعقیب.

۳۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ التَّسْبِيحَاتِ الْأَرْبَعِ خُصُوصاً فِي الصَّبَاحِ وَ الْمَسَاءِ

اشارة

(۱) ۳۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ التَّسْبِيحَاتِ الْأَرْبَعِ خُصُوصاً فِي الصَّبَاحِ وَ الْمَسَاءِ

باب مستحب است زیاد گفتن تسبیحات اربع خصوصا درهر صبح وشام

[رقم الحديث الكلي: ۹۰۷۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۰۷۰- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع التَّسْبِيحُ نِصْفُ الْمِيزَانِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ يَمْلَأُ الْمِيزَانَ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ يَمْلَأُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ.

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: «تسبیح، نصف ترازو است و الحمد لله (بسیار) ترازو را پر می کند. و الله اکبر، آنچه بین آسمان و زمین است را پر می کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰۷۱- ۲- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِکِ بْنِ عَطِیَّةَ عَنْ ضُرَیْسٍ الْکُنَاسِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ لِرَجُلٍ إِذَا أَصْبَحْتَ وَ أَمْسَیْتَ فَقُلْ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ- فَإِنَّ لَکَ إِنْ قُلْتَهُ بِکُلِّ تَسْبِیحَةٍ عَشْرَ شَجَرَاتٍ فِی الْجَنَّةِ مِنْ أَنْوَاعِ الْفَاکِهَةِ وَ هُنَّ الْبَاقِیَاتُ الصَّالِحَاتُ.

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ سَیْفٍ عَنْ أَخِیهِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ مَالِکِ بْنِ عَطِیَّةَ مِثْلَهُ (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْهَیْثَمِ بْنِ أَبِی مَسْرُوقٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

ضریس الکناسی از امام باقر علیه السلام روایت کرده که رسول خدا صلی الله علیه و آله به یک مرد فرمود: "هنگامی که صبح و شام می شود، بگو: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر، زیرا هر باری که این کلمات را بگویی بابت هر تسبیحی ، ده درخت در بهشت از انواع میوه به تو تعلق می یابد و آن ها جزء باقیات الصالحات هستند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۰۷۲- ۳- (٦) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ

۱- الباب ۳۱ فيه ۱۲ حديثا.

۲- الكافى ۲- ٥٠٦- ۳.

۳- الكافى ۲- ٥٠٦- ٤.

٤- المحاسن- ۳۷- ۳۸.

٥- أمالى الصدوق- ١٦٩- ١٦.

٦- ثواب الأعمال- ۲۳- ۱.

مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَكْثِرُوا مِنْ قَوْلِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ- فَإِنَّهُنَّ يَأْتِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- لَهُنَّ مُقَدِّمَاتٌ وَ مُؤَخِّرَاتٌ وَ مُعَقِّبَاتٌ وَ هُنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ.

وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام نقل كرده كه فرمود: "پيامبر خدا صلى الله عليه و آله فرمودند: بسيار بگوئيد سبحان الله، و الحمد لله، و لا اله الا الله، و الله اكبر ، زيرا آن ها در روز قيامت به شما مى رسند در حالى كه برايشان پيشقراول ها و پشتيبانان و نجات بخش ها و پيگيرى كنندگانى هست؛ و اينهايند «باقيات صالحات».

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۷۳ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۰۷۳- ٤- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْمُسْتَرِقِّ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ (۳) عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْتَفَتَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ اتَّخِذُوا جُنَناً فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَ مِنْ عَدُوٍّ قَدْ أَظَلَّنَا قَالَ لَا وَ لَكِنْ مِنَ النَّارِ (فَقَالُوا مَا الْجُنَّةُ فَقَالَ) (٤) قُولُوا سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ.

******

ترجمه:

از رسول الله ص روایت شده است که یکبار به اصحابشان فرمودند: سپرتان را بردارید.

گفتند: آیا دشمن حمله کرده است؟

فرمودند: خیر، لکن سپری در برابر آتش جهنم بردارید!

گفتند: یا رسول الله! چگونه سپر در برابر آتش برداریم؟

فرمودند: [با گفتنِ] سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ؛ که همانا روز قیامت اینها می آیند در حالی که برایشان پیشقراول ها و پشتیبانان و نجات بخش ها و پیگیری کنندگانی هست؛ و اینهایند «باقیات صالحات».

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۷٤ - رقم الحديث الباب: ۵]

۹۰۷٤- ۵- (۵) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ- غَرَسَ اللَّهُ لَهُ بِهَا شَجَرَةً فِي الْجَنَّةِ وَ مَنْ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ- غَرَسَ اللَّهُ لَهُ بِهَا شَجَرَةً فِي الْجَنَّةِ وَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- غَرَسَ اللَّهُ لَهُ بِهَا شَجَرَةً فِي الْجَنَّةِ وَ مَنْ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ- غَرَسَ اللَّهُ لَهُ بِهَا شَجَرَةً فِي

١- ثواب الأعمال- ٢٦- ٢.

٢- ثواب الأعمال- ٢٦- ١.

٣- فی المصدر زیادة- [عن بعض أصحابه].

٤- لیس فی المصدر.

٥- ثواب الأعمال- ٢٦- ٣.

الْجَنَّةِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ- إِنَّ شَجَرَنَا فِي الْجَنَّةِ لَكَثِيرٌ فَقَالَ نَعَمْ وَ لَكِنْ إِيَّاكُمْ أَنْ تُرْسِلُوا عَلَيْهَا نِيرَاناً (١) فَتُحْرِقُوهَا وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ- وَ لا تُبْطِلُوا أَعْمالَكُمْ (٢).

وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَارُونَ الْفَامِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمایند: "هر کس بگوید: «سبحان الله»، خدا یک درخت در بهشت برایش بکارد. و هر کس بگوید: «الحمد لله»، خدا یک درخت در بهشت برایش بکارد. و هر کس بگوید: «لا إله إلا الله»، خدا یک درخت در بهشت برایش بکارد. و هر کس بگوید: «الله أکبر»، خدا یک درخت در بهشت برایش بکارد."فردی از قریش گفت : "ای رسول خدا، درختان ما در بهشت بسیار است." پیامبر فرمود: "بله، اما مراقب باشید که آتشی بر آنها نفرستید."

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٧٥ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۰۷۵- ٦- (٤) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ أَیْضاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ وَ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَیْنِ اللُّؤْلُؤِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مِنْ غَیْرِ تَعَجُّبٍ خَلَقَ اللَّهُ مِنْهَا طَائِراً لَهُ لِسَانٌ وَ جَنَاحَانِ یُسَبِّحُ اللَّهَ عَنْهُ فِی الْمُسَبِّحِینَ حَتَّی تَقُومَ السَّاعَةُ وَ مِثْلُ ذَلِکَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام می فرمایند: «هر کس بدون تعجب بگوید: "سبحان الله"، خداوند از آن تسبیح پرنده خلق می کند که زبان و بال داشته و او برای انجام تسبیحات بین مسبحین قرار می گیرد وبجای تا روز قیامت تسبیح می گوید و همچنین گفتن "الحمد لله" و "لا إله إلا الله" و "الله أکبر" نیز همین گونه است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۷٦ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۰۷٦- ۷- (٥) وَ فِی الْعِلَلِ وَ الْأَمَالِی بِإِسْنَادٍ یَأْتِی (٦) قَالَ: جَاءَ نَفَرٌ مِنَ الْیَهُودِ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ ص- فَسَأَلُوهُ عَنِ الْکَلِمَاتِ الَّتِی اخْتَارَهُنَّ اللَّهُ لِإِبْرَاهِیمَ حَیْثُ بَنَی الْبَیْتَ- فَقَالَ النَّبِیُّ ص نَعَمْ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ- إِلَی أَنْ قَالَ الْیَهُودِیُّ أَخْبِرْنِی مَا جَزَاءُ قَائِلِهَا قَالَ إِذَا قَالَ الْعَبْدُ سُبْحَانَ اللَّهِ- سَبَّحَ مَعَهُ مَا دُونَ الْعَرْشِ فَیُعْطَی قَائِلُهَا عَشْرَ أَمْثَالِهَا وَ إِذَا قَالَ الْحَمْدُ

۱- فی نسخة- نارا (هامش المخطوط).

۲- سورة محمد (صلّی اللّه علیه و آله) ٤۷- ۳۳.

۳- أمالی الصدوق- ٤۸٦- ١٤.

٤- ثواب الأعمال- ٢٧- ١.

٥- علل الشرائع- ٢٥١- ٨، و امالی الصدوق- ١٥٨- ١.

٦- يأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (خ).

لِلَّهِ- أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِنِعَمِ الدُّنْيَا مَوْصُولًا بِنِعَمِ (١) الآخِرَةِ وَ هِيَ الْكَلِمَةُ الَّتِي يَقُولُهَا أَهْلُ الْجَنَّةِ إِذَا دَخَلُوهَا وَ يَنْقَطِعُ الْكَلَامُ الَّذِي يَقُولُونَهُ فِي الدُّنْيَا مَا خَلَا الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى دَعْواهُمْ فِيها سُبْحانَكَ اللَّهُمَّ وَ تَحِيَّتُهُمْ فِيها سَلامٌ وَ آخِرُ دَعْواهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ (٢) وَ أَمَّا قَوْلُهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَالْجَنَّةُ جَزَاؤُهُ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى هَلْ جَزاءُ الْإِحْسانِ إِلَّا الْإِحْسانُ (٣) يَقُولُ هَلْ جَزَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَّا الْجَنَّةُ.

******

ترجمه:

جمعی از یهود به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مراجعه کردند و از او درباره کلماتی که خدا برای ابراهیم انتخاب کرده بود که با آن ها خانه خدا را بنا کرد، سوال کردند. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: "بله، «سبحان الله»، «الحمد لله»، «لا إله إلا الله» و «الله أكبر»." یهودی پرسید: "به من بگو که پاداش گوینده این کلمات چیست؟" پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: "هنگامی که بنده «سبحان الله» می گوید، همه موجودات زیر عرش به همراه او تسبیح می کنند و پاداش گوینده این کلمه، ده برابر آن است. و هنگامی که «الحمد لله» می گوید، خداوند نعمت های دنیا را به او بخشیده و آن ها با نعمت های دنیا به او متصل می شود.واین کلمه است که اهل بهشت آن را می گویند هنگامی که به بهشت وارد می شوند و گفتاری که در دنیا می گفتند قطع می شود به جز تسبیح الحمد لله؛ و این است که خداوند می فرماید: "دعای آنها در آنجا: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَ تَحِيَّتُهُمْ در آنجا: سَلامٌ و آخرین دعای آنها: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ." و امّا پاداش گفتن لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بهشت

است ، و این آیه : "هَلْ جَزاءُ الْإِحْسانِ إِلَّا الْإِحْسانُ" اشاره به همین مطلب است ؛ همان طور که می فرماید: "آیا جزای احسان جز احسان نیست؟" می گوید: آیا جزای لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ جز بهشت است؟

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۰۷۷- ۸- (٤) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ- خَلَقَ اللَّهُ مِنْهَا أَرْبَعَةَ أَطْيَارٍ تُسَبِّحُهُ وَ تُقَدِّسُهُ وَ تُهَلِّلُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر علیه السلام فرمودند : کسیکه بگوید سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ- خداوند چهار پرنده خلق می کند که تا قیامت تسبیح تقدیس وتهلیل می گویند

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۰۷۸- ۹- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِسْكِينٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ بَخِلَ مِنْكُمْ بِمَالٍ أَنْ يُنْفِقَهُ وَ بِالْجِهَادِ أَنْ يَحْضُرَهُ وَ اللَّيْلِ أَنْ يُكَابِدَهُ فَلَا يَبْخَلْ بِسُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * فرمودند : هرکس نسبت به خرج کردن مال و حضور درمیدان جنگ و بیداری شب بخیل باشد نسبت به گفتن سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.نباید بخیل باشد

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۷۹ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۹۰۷۹- ۱۰- (٦) عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمُرْتَضَى فِي رِسَالَةِ الْمُحْكَمِ وَ الْمُتَشَابِهِ بِسَنَدٍ يَأْتِي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ: لَمَّا أُسْرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ فِيهَا قِيعَاناً وَ رَأَيْتُ فِيهَا مَلَائِكَةً يَبْنُونَ لَبِنَةً مِنْ ذَهَبٍ وَ لَبِنَةً مِنْ فِضَّةٍ وَ رُبَّمَا أَمْسَكُوا فَقُلْتُ لَهُمْ مَا لَكُمْ قَدْ أَمْسَكْتُمْ قَالُوا حَتَّى تَجِيئَنَا النَّفَقَةُ فَقُلْتُ وَ مَا نَفَقَتُكُمْ قَالُوا قَوْلُ الْمُؤْمِنِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا

ص: ۱۸۸

۱- فی نسخة- بنعیم (هامش المخطوط).

۲- یونس ۱۰- ۱۰.

۳- الرحمن ۵۵- ٦۰.

٤- المحاسن- ۳۷- ۳٦.

۵- المحاسن- ۳۷- ۳۹.

٦- رسالة المحكم و المتشابه- ۸۳.

إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ- فَإِذَا قَالَ بَنَيْنَا وَ إِذَا سَكَتَ أَمْسَكْنَا.

******

ترجمه:

"رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود: زمانی که من به سمت آسمان هدایت شدم، به بهشت وارد شدم و در آنجا چیزی مانند قیاعی دیدم و فرشتگانی را که ساخت و ساز می کردند، یک خشت از طلا و یک خشت از نقره. بعضی از آنها را دیدم که متوقف شده بودند، پس از آن سوال کردم: 'چرا متوقف شده اید؟' گفتند: 'تا که خرجی (مایه ی خرجی) بیاید.' پس پرسیدم: 'خرجی شما چیست؟' گفتند: 'گفتار مؤمن: سبحان الله و الحمد لله و لا إله إلا الله و الله أکبر. هنگامی که می گوید: می سازیم ، و هنگامی که سکوت می کند، متوقف می شویم.'"

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۹۰۸۰- ۱۱- (۱) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی أَمَالِیهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ عَنِ الْحَسَنِ (۲) بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ یَحْیَی بْنِ سَالِمٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص مِثْلَهُ.

عَلِیُّ بْنُ إِبْرَاهِیمَ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۳) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِیِّ ص مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ مثل همین روایت را ازحضرت صادق * نقل کرده اند

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۹۰۸۱- ۱۲- (۵) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَمَّا أُسْرِیَ بِی إِلَی السَّمَاءِ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَیْتُ فِیهَا قَصْراً مِنْ یَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ یُرَی دَاخِلُهَا مِنْ خَارِجِهَا وَ خَارِجُهَا مِنْ دَاخِلِهَا مِنْ ضِیَائِهَا وَ فِیهَا (بُنْیَانٌ مِنْ زَبَرْجَدٍ) (٦) فَقُلْتُ یَا جَبْرَئِیلُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ فَقَالَ لِمَنْ أَطَابَ الْکَلَامَ وَ أَدَامَ الصِّیَامَ وَ

أَطْعَمَ الطَّعَامَ وَ تَهَجَّدَ بِاللَّيْلِ وَ النَّاسُ نِيَامٌ ثُمَّ قَالَ أَ تَدْرِی مَا إِطَابُ الْكَلَامِ يَا عَلِيُّ- قَالَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ- أَ تَدْرِی مَنْ أَدَامَ الصِّيَامَ قَالَ لَا قَالَ مَنْ صَامَ شَهْرَ رَمَضَانَ وَ لَمْ يُفْطِرْ مِنْهُ يَوْماً

ص: ۱۸۹

۱- أمالی الطوسیّ ۲- ۸۸.

۲- فی المصدر- إسحاق.

۳- تفسیر القمّیّ ۲- ۵۳.

٤- تفسیر القمّیّ ۱- ۲۱.

۵- تفسیر القمّیّ ۱- ۲۱، أورد نحوه فی الحدیث ۷ من الباب ۲۹ من أبواب المواقیت، و فی الحدیث ۷ من الباب ۳٤ من أبواب أحکام العشرة.

٦- فی المصدر- بیتان من در و زبرجد.

أَ تَدْرِی مَا إِطْعَامُ الطَّعَامِ قَالَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ مَنْ طَلَبَ لِعِيَالِهِ مَا يَكُفُّ بِهِ وُجُوهَهُمْ عَنِ النَّاسِ وَ تَدْرِی مَنْ يَتَهَجَّدُ بِاللَّيْلِ وَ النَّاسُ نِيَامٌ قَالَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ مَنْ لَمْ يَنَمْ حَتَّى يُصَلِّيَ الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ وَ يَعْنِی بِالنَّاسُ نِيَامٌ الْيَهُودَ وَ النَّصَارَی- فَإِنَّهُمْ يَنَامُونَ فِيمَا بَيْنَهُمَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۱) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۲).

******

ترجمه:

رسول خدا صلی الله علیه وسلم گفت: "زمانی که من به سمت آسمان هدایت شدم، به بهشت وارد شدم و در آنجا قصری از یاقوت قرمز دیدم که نور از داخل آن به بیرون دیده می شد و از بیرون آن به

داخل، و زیبایی و درخشش در آن حاکم بود، و در آنجا ساختمانی از زبرجد بود. پس پرسیدم: 'ای جبرئیل! این قصر برای کی است؟' گفت: 'برای کسی که گفتارش خوش بوده و روزه داشته و خوراک را به اشتراک گذاشته و شبانگاهان بیدار بوده، در حالی که مردم خوابیده اند.' سپس فرمود: 'آیا می دانی کی گفتارش خوش بوده ؟' علی علیه السلام گفت: 'خدا و پیامبرش بهتر می دانند.' رسول خدا صلی الله علیه وسلم گفت: 'هر کس بگوید: "سبحان الله و الحمد لله و لا إله إلا الله و الله أکبر"، آیا می دانی کی روزه را برقرار کرده؟' علی علیه السلام گفت: 'نه.' پس فرمود: 'کسیکه ماه رمضان را روزه گرفته و هیچ روزی از آن را افطار نکرده باشد است آیا می دانی اطعام طعام یعنی چه ؟ حضرت عرض کردند خدا ورسول بهتر می دانند . حضرت فرمودند : کسیکه تلا ش کند تا خانواده اش محتاج دیگران نباشد .آیا می دانی چه کسی شب زنده داربوده درحالیکه مردم خواب بوده اند ؟ حضرت عرض کردند : خدا ورسولش بهتر می دانند . حضرت فرمودند : کسیکه تا نماز عشاء را نخوانده نخوابد . ومنظوراز مردم خواب هستند یهود ونصارا هستند که معمولا درآن وقت خواب هستند .

۳۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ

اشارة

(۳) ۳۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ

باب استحباب تهلیل وتکبیر

[رقم الحديث الكلى: ۹۰۸۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۰۸۲- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ فُضَيْلٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ أَكْثِرُوا مِنَ التَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْ ءٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنَ التَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ.

******

ترجمه:

فُضَيْلٍ ازیکی ازدو امام علیهما السلام : زیاد الله اکبر و لا اله الا الله بگوئید زیرا هیچ چیزی نزد خدا محبوبتر از تهلیل و تکبیر نیست."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰۸۳- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى رَفَعَهُ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ يَعْقُوبَ الْقُمِّيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثَمَنُ الْجَنَّةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي (ثَوَابِ الْأَعْمَالِ) (٦) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

۱- تقدم فی الأحادیث ۱ و ۹ و ۱۰ من الباب ۱۲ من أبواب المواقیت، و فی الباب ۱۵، و فی الحدیث ۷ من الباب ۱۸ من أبواب التعقیب، و فی الباب ۲۹ من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الحدیث ۸ من الباب ٣٤، و فی الحدیث ۲۰ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ٤ من الباب ١٤ من أبواب العشرة، و فی الحدیثین ۱۰، ۱۱ من الباب ۲۳ من أبواب جهاد النفس.

۳- الباب ۳۲ فیه حدیثان.

٤- الکافی ۲- ٥٠٦- ۲.

٥- الکافی ۲- ٥١٧- ۱.

٦- ثواب الأعمال- ۱۸- ۱۳.

الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ (١) بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ (٢) وَ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ جَمِيعاً عَنْ رِبْعِيٍّ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ الْأَوَّلَ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق *: لا اله الا الله و الله اكبر بهای بهشت است

٣٣- بَابُ كَرَاهَةِ أَنْ يُقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ بَلْ يُقَالُ مِنْ أَنْ يُوصَفَ

اشارة

(٥) ٣٣ بَابُ كَرَاهَةِ أَنْ يُقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ بَلْ يُقَالُ مِنْ أَنْ يُوصَفَ

باب مكروه است بگويد خدا ازهرچيزى بزرگتر است بلكه بايد بگويد خدا بزرگتر از آنستكه توصيف شود

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٨٤- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مَرْوَكِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَيُّ شَيْ ءٍ اللَّهُ أَكْبَرُ فَقُلْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ فَقَالَ وَ كَانَ ثَمَّ شَيْ ءٌ فَيَكُونَ أَكْبَرَ مِنْهُ فَقُلْتُ فَمَا هُوَ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ أَنْ يُوصَفَ.

******

ترجمه:

ابْنِ عُمَيْرٍ : حضرت صادق * : (بنظرت) الله اکبر یعنی چه ؟ عرض کردم یعنی ازهرچیزی بزرگتر است . فرمودند : پس باید (خدا) چیزی باشد که ازهمه بزرگتر است . عرض کردم پس یعنی چه ؟ فرمودند : یعنی بزرگتر ازآنست که توصیف شود

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۸۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۰۸۵- ۲- (۷) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَجُلٌ عِنْدَهُ اللَّهُ أَكْبَرُ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ أَيِّ شَيْ ءٍ فَقَالَ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع حَدَّدْتَهُ فَقَالَ الرَّجُلُ كَيْفَ أَقُولُ: قَالَ قُلِ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ أَنْ يُوصَفَ.

ص: ۱۹۱

۱- فی المصدر- الحسن.

۲- فی المصدر زیادة- عن حماد بن عثمان.

۳- تقدم فی الباب ۳٦ من أبواب الاحتضار و ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ۸ من الباب ۷۳ من أبواب الدفن، و فی البابین ۳۰، ۳۱ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی الأبواب ٤٤، ٤۸، ٤۹ من هذه الأبواب.

٥- الباب ۳۳ فیه ۳ أحادیث.

٦- الکافی ۱- ۱۱۸- ۹، و التوحید- ۳۱۳- ۲.

۷- الکافی ۱- ۱۱۷- ۸.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي التَّوْحِيدِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ (۱)

وَ الَّذِي قَبْلَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَرْوَكِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

کسی درحضور حضرت صادق * گفت الله اکبر حضرت گفتند : خدا از چه چیزی بزرگتر است ؟ عرض کرد ازهرچیزی حضرت فرمودند : خدا رامحدود کرده ای شخص گفت : پس چگونه بگویم ؟ فرمودند : بگو خدا بزرگتر ازآنست که توصیف شود

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۸٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۰۸٦- ۳- (۲) قَالَ الْکُلَیْنِیُّ وَ فِی رِوَایَةٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَکَرَ الدُّعَاءَ عِنْدَ الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ إِلَی أَنْ قَالَ اللَّهُ أَکْبَرُ مِنْ خَلْقِهِ اللَّهُ أَکْبَرُ مِمَّا أَخَافُ (۳) وَ أَحْذَرُ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ قَدْ وَرَدَ فِی أَحَادِیثَ کَثِیرَةٍ أَنَّ اللَّهَ أَکْبَرُ مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ هِیَ مَحْمُولَةٌ عَلَی الْجَوَازِ مَعَ قَصْدِ الْمَعْنَی الصَّحِیحِ.

******

ترجمه:

أَبِی بَصِیرٍ ازحضرت صادق * درکنارحجرالاسود دعای را ذکر کردند تا آنجا که فرمودند : خدابزرگتر از مخلوقات است خدا بزرگتر ازچیزی استکه من ازآن می ترسم .

می گویم : درروایات زیادی آمده الله اکبر من کل شیئ که حمل می شود برجواز البته با توجه به معنای صحیح آن .

۳٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِکْثَارِ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَلَیْهِمُ السَّلَامُ وَ اخْتِیَارِهَا عَلَی مَا سِوَاهَا

اشارة

(٤) ٣٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ اخْتِيَارِهَا عَلَى مَا سِوَاهَا

باب زیاد صلوات فرستادن برحضرت محمد واهل بیت ایشان علیه وعلیهم السلام وترجیح آن بردیگر اذکار

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٨٧ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٠٨٧- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: مَا فِي الْمِيزَانِ شَيْ ءٌ أَثْقَلَ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ إِنَّ الرَّجُلَ لَتُوضَعُ أَعْمَالُهُ فِي الْمِيزَانِ فَتَمِيلُ بِهِ فَيُخْرِجُ اَلنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ الصَّلَاةَ عَلَيْهِ فَيَضَعُهَا فِي مِيزَانِهِ فَتَرْجَحُ.

******

ترجمه:

«محمد بن مسلم»از امام باقر یا امام صادق-علیهما السّلام-روایت کرده است که فرمود: «چیزی در ترازوی اعمال،سنگین تر از صلوات بر محمد و آل محمد نیست(در قیامت)اعمال فردی(بدون صلواتش)را می آورند و در میزان قرار می دهند می بینند سبك است،آنگاه پیامبر اکرم صلواتها را آورده در میزان این فرد قرار می دهد که موجب سنگینی آن می گردد».

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٨٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٠٨٨- ٢- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ

١- التوحيد- ٣١٢- ١.

٢- الكافى ٤- ٤٠٣- ٢، و أورده بتمامه فى الحديث ٣ من الباب ١٢ من أبواب الطواف.

٣- فى المصدر- أخشى.

٤- الباب ٣٤ فيه ١٣ حديثا.

٥- الكافى ٢- ٤٩٤- ١٥.

٦- الكافى ٢- ٤٩٣- ١٣، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٣٩ من هذه الأبواب.

عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ارْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالنِّفَاقِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * رسول خدا(صلّى الله عليه و آله)فرمود: به من به آواز بلند صلوات بفرستيد،زيرا كه آن نفاق را بر طرف كند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٨٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٠٨٩- ٣- (١) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الصَّلَاةُ عَلَيَّ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِی تَذْهَبُ بِالنِّفَاقِ.

******

ترجمه:

رسول خدا(صلّى الله عليه و آله)فرمود: صلوات برمن واهل بيتم نفاق را بر طرف كند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٠٩٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۰۹۰- ٤- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ وَ حُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ جَمِيعاً عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: إِذَا ذُكِرَ النَّبِيُّ ص فَأَكْثِرُوا الصَّلَاةَ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَاةً وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَلْفَ صَلَاةٍ فِی أَلْفِ صَفٍّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ لَمْ يَبْقَ شَیْ ءٌ مِمَّا خَلَقَهُ اللَّهُ إِلَّا صَلَّى عَلَى الْعَبْدِ لِصَلَاةِ اللَّهِ (۳) وَ صَلَاةِ مَلَائِكَتِهِ فَمَنْ لَمْ يَرْغَبْ فِی هَذَا فَهُوَ جَاهِلٌ مَغْرُورٌ قَدْ بَرِئَ اللَّهُ مِنْهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَهْلُ بَيْتِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از نبی اکرم روایت است که:چون اسم پیغمبر برده شود بسیار بر وی صلوات بفرستید،که هر که یك صلوات بر پیغمبر(صلّی اللّه علیه و آله)بفرستد،هزار صف فرشته بر او درود می فرستند،هیچ مخلوقی نماند مگر آنکه بروی درود میفرستند،زیرا که خدا و فرشتگان بروی صلوات میفرستند،و هر که به این ثواب عظیم میل نشان ندهد جاهل و مغرور است،و خداوند و پیغمبر(صلّی اللّه علیه و آله) از وی بری و بیزار هستند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۰۹۱- ٥- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبَانٍ الْأَحْمَرِ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ نُعَيْمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّی دَخَلْتُ الْبَيْتَ- وَ لَمْ يَحْضُرْنِی شَیْ ءٌ مِنَ الدُّعَاءِ إِلَّا الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ لَمْ يَخْرُجْ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا خَرَجْتَ بِهِ.

١- الكافی ٢- ٤٩٢- ٨.

٢- الكافی ٢- ٤٩٢- ٦.

٣- فی المصدر زيادة- عليه، و قد شطبها المصنّف.

٤- ثواب الأعمال- ١٨٥.

٥- الكافی ٢- ٤٩٤- ١٧.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

عبد السلام بن نعيم گويد: به امام صادق عليه السلام عرض كردم : من وارد خانه (كعبه) شدم و هيچ دعائی بخاطر نداشتم جز صلوات بر محمد و آل محمد؟ فرمود: آگاه باش كه هيچ كس مانند تو (در فضيلت و ثواب) از خانه بيرون نيامده است .

[رقم الحديث الكلی: ٩٠٩٢ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٠٩٢- ٦- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَلَّی عَلَیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ مَلَائِكَتُهُ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُقِلَّ وَ مَنْ شَاءَ فَلْيُكْثِرْ.

******

ترجمه:

حضرت صادق (ع) فرمود: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرمود: هر که بر من صلوات فرستد خدا و فرشتگان بر او صلوات فرستند، هر که خواهد کم فرستد و هر که خواهد بیش .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۰۹۳- ۷- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْأَمَالِی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ بَکْرَانَ النَّقَّاشِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالَقَانِیِّ کُلِّهِمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْهَمْدَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ الرِّضَا ع فِی حَدِیثٍ مَنْ لَمْ یَقْدِرْ عَلَی مَا یُکَفِّرُ بِهِ ذُنُوبَهُ فَلْیُکْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الذُّنُوبَ هَدْماً.

******

ترجمه:

حضرت رضا * : هرکس نمی تواند چیزی داشته باشد که گاهانش را پاک کند پس زیاد صلوات برمحمد و

ال محمد بفرستد . زیرا صلوات بطورگناهان را نابود می کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۰۹٤- ۸- (٤) قَالَ وَ قَالَ ع الصَّلَاةُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ التَّسْبِیحَ وَ التَّهْلِیلَ وَ التَّکْبِیرَ.

******

ترجمه:

حضرت رضا * : صلوات برمحمد وآلش پیش خدا برابر است با تسبیح وتهلیل وتکبیر .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۰۹۵- ۹- (۵) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ السِّنَانِیِّ (٦) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْأَسَدِیِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ عَبْدِ الْعَظِیمِ الْحَسَنِیِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ الْعَسْکَرِیَّ ع یَقُولُ إِنَّمَا اتَّخَذَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلًا لِکَثْرَةِ صَلَاتِهِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ.

******

ترجمه:

عَبْدِ الْعَظِیمِ الْحَسَنِیِّ : شنیدم که حضرت عسکری * می فرمودند : اینکه خداوند حضرت ابراهیم بعنوان خلیل خود انتخاب کرد بخاطراین بود ایشا زیاد صلوات می فرستاد .

ص: ۱۹٤

۱- ثواب الأعمال- ۱۸٦- ۲.

۲- الکافی ۲- ٤۹۲- ۷.

۳- أمالی الصدوق- ٦۸- ٤، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۲۹٤- ۵۲.

٤- أمالی الصدوق- ٦۸- ٤، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۲۹٤- ۵۲.

۵- علل الشرائع- ۳٤.

٦- فی المصدر و نسخة فی هامش الأصل- الشیبانی.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۰۹٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

٩٠٩٦- ١٠- (١) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عِیسَی الْحَسَنِیِّ عَنْ رُشْدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ عَنِ (ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حَمْزَةَ) (٢) عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: الصَّلَاةُ عَلَی النَّبِیِّ ص- أَمْحَقُ لِلْخَطَایَا مِنَ الْمَاءِ لِلنَّارِ وَ السَّلَامُ عَلَی النَّبِیِّ ع أَفْضَلُ مِنْ عِتْقِ رِقَابٍ (٣) الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

حضرت علی * :درود بر پیامبر (ص) خطاها را بیشتر از آب برای خاموش کردن آتش از بین می برد و سلام بر پیامبر (ع) بهتر از آزاد کردن گردن ها (بردگان) است."

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٩٧ - رقم الحدیث الباب: ١١]

٩٠٩٧- ١١- (٤) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَنَا عِنْدَ الْمِیزَانِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ- فَمَنْ ثَقُلَتْ سَیِّئَاتُهُ عَلَی حَسَنَاتِهِ جِئْتُ بِالصَّلَاةِ عَلَیَّ حَتَّی أُثَقِّلَ بِهَا حَسَنَاتِهِ.

******

ترجمه:

رسول خدا (ص) فرمود: "من در روز قیامت نزد ترازو هستم. هرکس که گناهانش از نیکی هایش سنگین تر باشد، من با فرستادن درود بر من (صلوات) می آیم تا با آن نیکی هایش را سنگین کنم."

[رقم الحدیث الکلی: ٩٠٩٨ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

۹۰۹۸- ۱۲- (۵) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: وَجَدْتُ فِی بَعْضِ الْكُتُبِ مَنْ صَلَّی عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِائَةَ حَسَنَةٍ وَ مَنْ قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَسَنَةٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : در برخی از کتاب ها آمده است: "هر کس بر محمد و آل محمد (ص) صلوات بفرستد، خداوند برای او صد حسنه می نویسد. و هر کس بگوید 'صلی الله علی محمد و اهل بیته'، خداوند برای او هزار حسنه می نویسد."

[رقم الحديث الكلی: ۹۰۹۹ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۹۰۹۹- ۱۳- (٦) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ

۱- ثواب الأعمال- ۱۸٤.

۲- فی المصدر- عن عباس، عن عاصم بن ضمرة.

۳- فی نسخة- عشر رقاب (هامش المخطوط).

٤- ثواب الأعمال- ۱۸٦- ۱.

۵- ثواب الأعمال- ۱۸٦.

٦- المحاسن- ۵۹- ۹۷.

السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَلَّى عَلَيَّ (١) إِيمَاناً وَ احْتِسَاباً اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الدُّعَاءِ (٢) وَ غَيْرِهِ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

رسول خدا (ص) فرمود: "هر کس از روی ایمان و به قصد قربت بر من صلوات بفرستد، عمل خود را از نو آغاز کند.(چون خداوند همه گناهانش بخیده)

٣٥- بَابُ كَيْفِيَّةِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ

اشارة

(٥) ٣٥ بَابُ كَيْفِيَّةِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ

باب چگونگی صلوات برمحمد وآلش علیه وعلیهم السلام .

[رقم الحديث الكلي: ٩١٠٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٩١٠٠- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمْهُورٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ- يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيماً (٧) فَقَالَ الصَّلَاةُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ رَحْمَةٌ وَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ تَزْكِيَةٌ وَ مِنَ النَّاسِ دُعَاءٌ وَ أَمَّا قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيماً- فَإِنَّهُ يَعْنِي التَّسْلِيمَ لَهُ فِيمَا وَرَدَ

عَنْهُ- قَالَ فَقُلْتُ لَهُ كَيْفَ نُصَلِّی عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ قَالَ تَقُولُونَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ صَلَوَاتُ مَلَائِكَتِهِ وَ أَنْبِيَائِهِ وَ رُسُلِهِ وَ جَمِيعِ خَلْقِهِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

ص: ١٩٦

١- فی المصدر زيادة- يوم الجمعة.

٢- تقدم فی البابين ٣١ و ٣٦ من أبواب الدعاء.

٣- تقدم فی الباب ٢٢ و فی الحديث ١ من الباب ٣٤ من أبواب التعقيب.

٤- يأتی فی البابين ٣٥ و ٤٣ من هذه الأبواب، و فی الباب ٤٣ من أبواب صلاة الجمعة، و فی الحديث ١٠ من الباب ٣٠ من أبواب الصوم المندوب، و فی البابين ٦٣ و ٦٤ من أبواب احكام العشرة.

٥- الباب ٣٥ فيه ٤ أحاديث.

٦- معانی الأخبار- ٣٦٧.

٧- الأحزاب ٣٣- ٥٦.

قَالَ فَقُلْتُ فَمَا ثَوَابُ مَنْ صَلَّی عَلَی النَّبِيِّ ص بِهَذِهِ الصَّلَوَاتِ قَالَ الْخُرُوجُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ اللَّهِ كَهَيْئَةِ يَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

******

ترجمه:

امام صادق (ابوحمزه گويد: از امام صادق (تفسير آيه: إِنَّ اللهَ وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَی النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا را پرسيدم. حضرت پاسخ داد: «صلاةً، از سوی خداوند به معنای رحمت، از سوی فرشتگان به معنای تزكيه و تهذيب، و از سوی مردم به معنای دعا می باشدو

اما سخن خداوند عز و جل که می فرماید: 'وَ سَلِّمُوا تَسْلِیماً' یعنی تسلیم شدن در برابر آنچه از او رسیده است." سپس گفتم: "چگونه بر محمد و آل او صلوات بفرستیم؟" فرمودند: "بگویید: صلوات خدا و صلوات فرشتگان و پیامبران و رسولان و تمام خلق خدا بر محمد و آل محمد، و سلام بر او و بر آنان و رحمت خدا و برکاتش . پرسیدم: "پاداش کسی که بر پیامبر (ص) با این صلوات ها درود بفرستد چیست؟" امام (ع) فرمودند: "خروج از گناهان، به خدا قسم، مانند روزی که از مادر زاده شده است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۱۰۱- ۲- (۱) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ اللَّیْثِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْجَعْدِ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْحَکَمِ عَنِ ابْنِ أَبِی لَیْلَی عَنْ کَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ: قُلْتُ یَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلَّمْتَنَا السَّلَامَ عَلَیْکَ فَکَیْفَ الصَّلَاةُ عَلَیْکَ فَقَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ (وَ آلِ مُحَمَّدٍ) (۲) کَمَا صَلَّیْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ- إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ وَ بَارِکْ عَلَی مُحَمَّدٍ (وَ آلِ مُحَمَّدٍ) (۳) کَمَا بَارَکْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ- إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ.

وَ رَوَاهُ الطُّوسِیُّ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنِ الصَّدُوقِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

کَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ : خدمت رسول اکرم صلی الله علیه وآله عرض کردم کیفیت سلام به خودتان را بما تعلیم دادید صلوات بر شما چگونه است ؟ حضرت فرمودند : بگوئیداللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ (وَ آلِ مُحَمَّدٍ) کَمَا صَلَّیْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ- إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ وَ بَارِکْ عَلَی مُحَمَّدٍ (وَ آلِ مُحَمَّدٍ) کَمَا بَارَکْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ- إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۱۰۲- ۳- (۵) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ أَوْ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَثْقَلُ مَا یُوضَعُ فِی الْمِیزَانِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ- الصَّلَاةُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ.

******

ترجمه:

از یکی از دو امام باقر و صادق علیهما السلام حدیث کند که فرمود: سنگین ترین چیزی که درمیزان قرارمی گیرد صلوات بر محمد و آل محمد ا ست،

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۰۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۱۰۳- ٤- (٦) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَکْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ وَ قَدْ قَالَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- کَمَا صَلَّیْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ- فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا وَ لَکِنْ قُلْ کَأَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ وَ بَارَکْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ مِنْ هَذِهِ الْأَحَادِیثِ بَیَانُ أَفْضَلِ الْکَیْفِیَّاتِ وَ هُوَ ظَاهِرٌ.

******

ترجمه:

بَکْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ : شنیدم که کسی درحضور حضرت گفت اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- کَمَا صَلَّیْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ حضرت صادق * فرمودند این کمل نیست پس بگو کَأَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ وَ بَارَکْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ.

١- أمالی الصدوق- ٣١٥.

٢- لیس فی المصدر.

٣- لیس فی المصدر.

٤- أمالی الطوسیّ ٢- ٤٣.

٥- قرب الإسناد- ٩.

٦- قرب الإسناد- ٢٠.

٣٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ الرَّسُولِ ع وَ ذِكْرِ اللَّهِ فِی كُلِّ مَجْلِسٍ وَ ذِكْرِ الْأَئِمَّةِ ع مَعَهُ وَ كَرَاهَةِ ذِكْرِ أَعْدَائِهِمْ

اشارة

(١) ٣٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ الرَّسُولِ ع وَ ذِكْرِ اللَّهِ فِی كُلِّ مَجْلِسٍ وَ ذِكْرِ الْأَئِمَّةِ ع مَعَهُ وَ كَرَاهَةِ ذِكْرِ أَعْدَائِهِمْ

[رقم الحدیث الکلی: ٩١٠٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩١٠٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وُهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا اجْتَمَعَ فِی مَجْلِسٍ قَوْمٌ لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ وَ لَمْ يَذْكُرُونَا إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسُ حَسْرَةً عَلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- ثُمَّ قَالَ: قَالَ (٣) أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّ ذِكْرَنَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ ذِكْرَ عَدُوِّنَا مِنْ ذِكْرِ الشَّيْطَانِ.

******

ترجمه:

از امام محمد باقر (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: "هیچ گروهی در مجلسی جمع نمی شوند بدون اینکه یاد خدا و یاد ما را به میان آورند، مگر اینکه آن مجلس در روز قیامت برای آنها حسرت خواهد بود." سپس امام باقر (علیه السلام) فرمودند: "یاد کردن از ما، یاد کردن از خداست و یاد کردن از دشمنان ما، یاد کردن از شیطان است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۱۰۵- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ كُتِبَتْ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَ مَنْ ذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ ص كُتِبَتْ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ لِأَنَّ اللَّهَ قَرَنَ رَسُولَهُ بِنَفْسِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: "کسی که یاد خدا کند، برای او ده حسنه نوشته می شود و کسی که یاد رسول خدا (صلی الله علیه و آله) کند، برای او نیز ده حسنه نوشته می شود، زیرا خداوند رسولش را با خود قرین کرده است."

۳۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عِنْدَ النِّسْيَانِ

اشارة

(٦) ۳۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عِنْدَ النِّسْيَانِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۰٦ - رقم الحدیث الباب: ۱]

٩١٠٦- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ

ص: ١٩٨

١- الباب ٣٦ فيه حديثان.

٢- الكافی ٢- ٤٩٦- ٢، تقدم فی الحديث ٣ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٣- وضع المصنّف علی (قال) الثانية علامة نسخة.

٤- علل الشرائع- ٥٧٩- ٧ الباب ٣٨٥.

٥- تقدم فی الباب ٣ من هذه الأبواب، يأتی ما يدلّ عليه فی الباب ٤١ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٣٧ فيه حديث واحد.

٧- علل الشرائع- ٩٧- ٦ الباب ٨٥، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ١- ٦٦- ٣٥.

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ وَ فِی عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدٍ وَ الْحِمْيَرِيِّ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ كُلِّهِمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِی هَاشِمٍ دَاوُدَ بْنِ الْقَاسِمِ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ع فِی حَدِيثٍ أَنَّ الْحَسَنَ ع أَجَابَ السَّائِلَ الَّذِی سَأَلَهُ عَنِ الذُّكْرِ وَ النِّسْيَانِ فَقَالَ إِنَّ قَلْبَ الرَّجُلِ فِی حُقٍّ وَ عَلَی الْحُقِّ طَبَقٌ فَإِنْ صَلَّی الرَّجُلُ عِنْدَ ذَلِكَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَاةً تَامَّةً انْكَشَفَ ذَلِكَ الطَّبَقُ عَنْ ذَلِكَ الْحُقِّ فَأَضَاءَ الْقَلْبُ وَ ذَكَرَ الرَّجُلُ مَا كَانَ نَسِيَ وَ إِنْ هُوَ لَمْ يُصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- أَوْ نَقَصَ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِمُ انْطَبَقَ ذَلِكَ الطَّبَقُ عَلَی ذَلِكَ الْحُقِّ فَأَظْلَمَ الْقَلْبُ وَ نَسِيَ الرَّجُلُ مَا كَانَ ذَكَرَهُ.

وَ رَوَاهُ الطَّبْرِسِيُّ فِی الْإِحْتِجَاجِ مُرْسَلًا (١)

وَ رَوَاهُ النُّعْمَانِيُّ فِی الْغَيْبَةِ عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَوْصِلِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

از امام محمد باقر (علیه السلام) در حدیثی نقل شده است که امام حسن (علیه السلام) به فردی که درباره ذکر و فراموشی پرسید، پاسخ دادند: "قلب انسان در ظرفی قرار دارد و بر روی آن ظرف پوششی است. اگر کسی بر محمد و آل محمد (صلی الله علیه و آله) به طور کامل صلوات بفرستد، آن پوشش از روی ظرف کنار می رود و قلب روشن می شود و انسان آنچه را که فراموش کرده بود به یاد می آورد. اما اگر بر محمد و آل محمد صلوات نفرستد یا در صلوات فرستادن نقصی باشد، آن پوشش بر روی ظرف باقی می ماند و قلب تاریک می شود و انسان آنچه را که به یاد داشت، فراموش می کند."

۳۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ خَتْمِ الْكَلَامِ وَ الدُّعَاءِ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ

اشارة

(۳) ۳۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ خَتْمِ الْكَلَامِ وَ الدُّعَاءِ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۰۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۱۰۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْجِعَابِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ الصَّلَاةَ عَلَيَّ وَ عَلَى عَلِيٍّ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الدُّعَاءِ (٥).

******

ترجمه:

از امام رضا (علیه السلام) از پدرانشان نقل شده است که امام علی (علیه السلام) فرمود: پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "هر کس که آخرین کلامش صلوات بر من و بر علی باشد، وارد بهشت خواهد شد."

ص: ۱۹۹

۱- الاحتجاج- ۲٦٦.

۲- غیبة النعمانیّ- ۵۸- ۲.

۳- الباب ۳۸ فیه حدیث واحد.

٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ٦٤- ۲۷۳.

۵- تقدم فی الباب ۳٦ من أبواب الدعاء.

۳۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ

اشارة

(۱) ۳۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۱۰۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ارْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالنِّفَاقِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند شنیدم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می فرمود: "صدای خود را به صلوات بر من بلند کنید، زیرا این کار نفاق را از بین می برد."

۴۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَشْراً

اشارة

(٤) ٤٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَشْراً

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۱۰۹- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ فَرُّوخَ مَوْلَی آلِ طَلْحَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع یَا إِسْحَاقَ بْنَ فَرُّوخَ مَنْ صَلَّی عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَشْراً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ مَلَائِکَتُهُ مِائَةَ مَرَّةٍ وَ مَنْ صَلَّی عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ مِائَةَ مَرَّةٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ مَلَائِکَتُهُ أَلْفاً أَ مَا تَسْمَعُ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ هُوَ الَّذِی یُصَلِّی عَلَیْکُمْ وَ مَلائِکَتُهُ لِیُخْرِجَکُمْ مِنَ الظُّلُماتِ إِلَی النُّورِ وَ کانَ بِالْمُؤْمِنِینَ رَحِیماً (٦).

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: "ای اسحاق بن فروخ، هر کس ده مرتبه بر محمد و آل محمد صلوات بفرستد، خدا و فرشتگانش صد مرتبه بر او صلوات می فرستند و هر کس صد مرتبه بر محمد و آل محمد صلوات بفرستد، خدا و فرشتگانش هزار مرتبه بر او صلوات می فرستند. آیا نشنیده ای قول خداوند عز و جل را که می فرماید: 'او کسی است که بر شما صلوات می فرستد و فرشتگانش نیز، تا شما را از تاریکی ها به سوی نور خارج کند و او به مؤمنان مهربان است'."

ص: ۲۰۰

۱- الباب ۳۹ فیه حدیث واحد.

۲- الکافی ۲- ۴۹۳- ۱۳، تقدم فی الحدیث ۲ من الباب ۳۴ من هذه الأبواب.

۳- ثواب الأعمال- ۱۹۰- ۱.

۴- الباب ۴۰ فیه حدیث واحد.

۵- الکافی ۲- ۴۹۳- ۱۴.

۶- الأحزاب ۳۳- ۴۳.

۴۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ كُلَّمَا ذُكِرَ اللَّهُ

اشارة

(۱) ۴۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ كُلَّمَا ذُكِرَ اللَّهُ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۱۱۰- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرَّيَّانِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الدِّهْقَانِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع- فَقَالَ لِي مَا مَعْنَى قَوْلِهِ وَ ذَكَرَ

اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى (۳) فَقُلْتُ كُلَّمَا ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ قَامَ فَصَلَّى فَقَالَ لِي لَقَدْ كَلَّفَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ هَذَا شَطَطاً فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ كَيْفَ هُوَ فَقَالَ كُلَّمَا ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

******

ترجمه:

عبدالله دهقان روایت می کند که: به حضور امام رضا (علیه السلام) رسیدم و ایشان به من فرمودند: "معنی آیه 'وَ ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى' چیست؟" (سوره اعلی، آیه ۱۵). من پاسخ دادم: "هرگاه نام پروردگارش را یاد کند، نماز می خواند." ایشان به من فرمودند: "خداوند عز و جل این تکلیف را سخت قرار داده است." گفتم: "فدایت شوم، پس چگونه است؟" امام رضا (علیه السلام) فرمودند: "هرگاه نام پروردگارش را یاد کند، بر محمد و آل محمد صلوات بفرستد."

۴۲- بَابُ وُجُوبِ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ص كُلَّمَا ذُكِرَ وَ وُجُوبِ الصَّلَاةِ عَلَى آلِهِ مَعَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ

اشارة

(٤) ٤٢ بَابُ وُجُوبِ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ص كُلَّمَا ذُكِرَ وَ وُجُوبِ الصَّلَاةِ عَلَى آلِهِ مَعَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۱۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۱۱۱- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُبَيْسِ (٦) بْنِ هِشَامٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَنَسِيَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ خَطَّأَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقَ الْجَنَّةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ مُرْسَلًا (٧).

******

ترجمه:

ابی بصیر از امام صادق (علیه السلام) روایت می کند که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "هرکس در حضورش از من یاد شود و فراموش کند که بر من صلوات بفرستد، خداوند راه بهشت را بر او اشتباه قرار می دهد."

ص: ۲۰۱

۱- الباب ٤١ فيه حديث واحد.

۲- الكافی ۲- ٤٩٤- ۱۸.

۳- الأعلى ۸۷- ۱۵.

٤- الباب ٤٢ فيه ۱۸ حديثا.

٥- الكافی ۲- ٤٩٥- ۲۰.

٦- فی هامش المخطوط عن نسخة- عنبسة.

۷- ثواب الأعمال- ۲٤٦.

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۱۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۱۱۲- ۲- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَمِعَ أَبِی رَجُلًا مُتَعَلِّقاً بِالْبَيْتِ وَ هُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ- فَقَالَ لَهُ أَبِی ع (۲) لَا تَبْتُرْهَا لَا تَظْلِمْنَا حَقَّنَا قُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: پدرم شنید که مردی در حال تضرع به کعبه می گوید: "اللهم صل علی محمد" (خدایا بر محمد درود فرست). پدرم به او گفت: "این دعا را ناقص نگو و حق ما را ضایع نکن. بگو: اللهم صل علی محمد و اهل بیته" (خدایا بر محمد و اهل بیتش درود فرست).

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۱۱۳- ۳- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (٤) عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي حَدِيثٍ وَ مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ فَلَمْ يَغْفِرِ اللَّهُ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٥)

وَ رَوَاهُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ مُرْسَلًا (٦).

******

ترجمه:

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در حدیثی فرمودند: "و هر کس در حضورش ذکر شوم، ولی بر من درودی نفرستد، خداوند بر او مغفرت ننماید و او را از خود دور کند."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۱٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۱۱٤- ٤- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ لِعَلِيٍّ ع قَالَ: يَا عَلِيُّ مَنْ نَسِيَ الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَقَدْ أَخْطَأَ طَرِيقَ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

در وصیت پیامبر به علی (علیه السلام)، گفت: "ای علی، هر کس درود فرستادن بر من را فراموش کند، در واقع به راه بهشت خطا کرده است."

ص: ۲۰۲

۱- الکافی ۲- ۴۹۵- ۲۱.

۲- فی المصدر زیادة- یا عبد اللّه.

۳- الکافی ٤- ٦٧- ٥ و أورده بتمامه فی الحدیث ۱۳ من الباب ۱۸ من أبواب أحکام شهر رمضان.

٤- فی المصدر- عبد اللّه بن عبد اللّه.

٥- أمالی الصدوق- ٥٦- ۲.

٦- ثواب الأعمال- ۹۰- ٤.

۷- الفقیه ٤- ۳۷۳- ٥٧٦٢.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۱۱۵- ٥- (۱) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ عَنْ آبَائِهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَرَادَ التَّوَسُّلَ إِلَیَّ وَ أَنْ تَکُونَ لَهُ عِنْدِی یَدٌ أَشْفَعُ لَهُ بِهَا یَوْمَ الْقِیَامَةِ- فَلْیُصَلِّ عَلَی أَهْلِ بَیْتِی وَ یُدْخِلُ السُّرُورَ عَلَیْهِمْ.

******

ترجمه:

رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: "هر کس خواهد که به من توسل کند و می خواهد که در قیامت دستی در نزد من باشد که با آن شفاعت کنم، باید بر اهل بیتم درود فرستاده و آنها را شادمانی بخشیده باشد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۱٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۱۱٦- ٦- (۲) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ (عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ) (۳) عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ- قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ فَلْیُکْثِرْ مِنْ ذَلِکَ وَ مَنْ قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ- وَ لَمْ یُصَلِّ عَلَی آلِهِ لَمْ یَجِدْ رِیحَ الْجَنَّةِ وَ رِیحُهَا یُوجَدُ مِنْ مَسِیرَةِ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ.

******

ترجمه:

پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) فرمود: "هر کس بگوید: «اللَّهُمَّ صَلَّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ»، خداوند عز و جل می فرماید: «اللَّهُمَّ صَلَّ عَلَیْکَ» (یعنی: خداوند بر تو درود فرستاده)، پس از این، باید بیش از این کار را انجام دهد(صلوات بفرستد) . و هر کس بگوید: «صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ» و بر آل او درود نفرستد، بوی بهشت را حتی بو نخواهد کرد و بوی بهشت از فاصله پانصد ساله حتی احساس نمی شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۱۱۷- ۷- (٤) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ الْمُؤَدِّبِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع عَنْ آبَائِهِ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَ لَمْ يُصَلِّ عَلَى آلِي لَمْ يَجِدْ رِيحَ الْجَنَّةِ وَ إِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ.

******

ترجمه:

پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) فرمودند: "هر کس بر من درود فرستاده و بر آل من درود نفرستد، بوی بهشت را حتی نخواهد بو کرد و بوی بهشت از فاصله پانصد ساله احساس نمی شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۱۱۸- ۸- (۵) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ

ص: ۲۰۳

۱- أمالی الصدوق- ۳۱۰- ۵، و أورده فی الحدیث ۷ من الباب ۱۷ من أبواب فعل المعروف.

۲- أمالی الصدوق- ۳۱۰- ٦.

۳- فی المصدر- عبد اللّه بن الحسن بن الحسن بن علیّ.

٤- أمالی الصدوق- ١٦٧- ۹.

۵- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ١٢٤- ۱، و أورده فی الحدیث ۲ الباب ٦٤ من أبواب العشرة.

الرِّضَا ع فِي كِتَابِهِ إِلَى الْمَأْمُونِ قَالَ: وَ الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ ص وَاجِبَةٌ فِي كُلِّ مَوْطِنٍ وَ عِنْدَ الْعُطَاسِ وَ الذَّبَائِحِ وَ غَيْرِ ذَلِكَ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى مَا تَقَدَّمَ ذِكْرُهُ (۱) أَوْ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ الْمُؤَكَّدِ.

******

ترجمه:

فضل بن شاذان درنامه حضرت رضا * که به مأمون نوشته است: در هر شرایط و زمانی صلوات برپیامبرلازم است ،و در هنگام عطسه، هنگام ذبح حیوانات و در مواقع دیگر،

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۱۹ - رقم الحديث الباب: ۹]

۹۱۱۹- ۹- (۲) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُقْرِی عَنِ ابْنِ بُنْدَارَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْعَلَاءِ عَنْ أَبِی زَکَرِیَّا عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عَزِیَّةَ (۳) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْبَخِیلُ حَقّاً مَنْ ذُکِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ یُصَلِّ عَلَیَّ.

******

ترجمه:

رسول خدا (ص) فرمود: «بخیل، حقیقتاً آن کس است که چون نام من نزد او ذکر شد، برایم صلوات نفرستاد.»

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۲۰ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۹۱۲۰- ۱۰- (٤) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنْ وَاصِلِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ

وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٥).عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص

ذَاتَ يَوْمٍ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- أَ لَا أُبَشِّرُکَ قَالَ بَلَى إِلَى أَنْ قَالَ أَخْبَرَنِی جَبْرَئِیلُ أَنَّ الرَّجُلَ مِنْ أُمَّتِی إِذَا صَلَّى عَلَیَّ وَ أَتْبَعَ بِالصَّلَاةِ عَلَیَّ أَهْلَ بَیْتِی فُتِّحَتْ لَهُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَ صَلَّتْ عَلَیْهِ الْمَلَائِکَةُ سَبْعِینَ صَلَاةً وَ إِنَّهُ (لَمُذْنِبٌ خَطَأً) (٦) ثُمَّ تَحَاتُّ عَنْهُ الذُّنُوبُ کَمَا یَتَحَاتُّ الْوَرَقُ مِنَ الشَّجَرِ وَ یَقُولُ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَى لَبَّیْکَ عَبْدِی وَ سَعْدَیْکَ یَا مَلَائِکَتِی أَنْتُمْ تُصَلُّونَ عَلَیْهِ سَبْعِینَ صَلَاةً وَ أَنَا أُصَلِّی عَلَیْهِ سَبْعَمِائَةِ صَلَاةٍ وَ إِذَا صَلَّى عَلَیَّ وَ لَمْ یُتْبِعْ بِالصَّلَاةِ عَلَى

ص: ٢٠٤

١- لعله قصد بما تقدم فی الباب ٤١ من أبواب الذکر، و البابین ٤ و ١٠ من أبواب التشهد، و الباب ٤٢ من أبواب الأذان.

٢- معانی الأخبار- ٢٤٦- ٩.

٣- فی المصدر- غزیة.

٤- ثواب الأعمال- ١٨٨- ١.

٥- أمالی الصدوق- ٤٦٤- ١٨.

٦- فی المصدر- (للذنب حطا).

أَهْلَ بَیْتِی کَانَ بَیْنَهَا وَ بَیْنَ السَّمَاوَاتِ سَبْعُونَ حِجَاباً وَ یَقُولُ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَى لَا لَبَّیْکَ وَ لَا سَعْدَیْکَ یَا مَلَائِکَتِی لَا تُصْعِدُوا دُعَاءَهُ إِلَّا أَنْ یُلْحِقَ بِالنَّبِیِّ عِتْرَتَهُ فَلَا یَزَالُ مَحْجُوباً حَتَّى یُلْحِقَ بِی أَهْلَ بَیْتِی.

******

ترجمه:

روزی رسول اکرم صلی الله علیه وآله فرمودند : یا علی آیا بشما بشارت دهم عرض کردند بله تاآنجا که فرمودند :جبرئیل به من خبرداده که هر کس پس از صلوات بر پیامبر (ص)، صلوات بر خاندان

او را هم ادامه دهد، درهای آسمان برایش باز می شود و هفتاد صلوات از طرف فرشتگان بر او نازل می شود، و گناهانش از او دور می شود، مانند برگ های درخت از شاخه ها. سپس خداوند به فرمانبردارش می فرماید: "لبیک ای بنده من .ای ملائکه من "شما بر او هفتاد صلوات بفرستید، و من بر او هفتصد صلوات می فرستم. اما اگر صلوات بر خاندان من نفرستد، بین او و آسمان ها هفتاد حجاب است. و خداوند می گوید: "نه فرمانبرداری، نه سعادتی، ای فرشتگان من، دعای او را تا زمانی که خاندان او به او متصل نشود، بالانبرید. و او محجوب می ماند تا خاندانم را به من متصل کند ."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۹۱۲۱- ۱۱- (۱) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ أَیْضاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِیدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَی قَالَ: کُنْتُ عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ رَجُلٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِ مُحَمَّدٍ- فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع یَا هَذَا لَقَدْ ضَیَّقْتَ عَلَیْنَا أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ أَهْلَ الْبَیْتِ خَمْسَةٌ أَصْحَابُ الْکِسَاءِ- فَقَالَ الرَّجُلُ کَیْفَ أَقُولُ: قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ (۲) مُحَمَّدٍ- فَسَنَکُونُ نَحْنُ وَ شِیعَتُنَا قَدْ دَخَلْنَا فِیهِ.

******

ترجمه:

اابوعبدالله (ع) به یک مردی که صلوات بر پیامبر (ص) و خاندان پیامبر را فرستاده بود، گفت: "این صلوات ما را محدود کرده است. آیا می دانی که اهل بیت پیامبر پنج نفر از اهل کساء هستند؟" مرد پرسید: "پس چگونه باید دعا کنم؟" آقا گفت: "بگو: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ». ما و شیعیانمان قطعاً در آن هستیم."

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۲۲ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۹۱۲۲- ۱۲- (۳) وَ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع فِی حَدِيثِ شَرَائِعِ الدِّينِ قَالَ: وَ الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ ص وَاجِبَةٌ فِی كُلِّ الْمَوَاطِنِ وَ عِنْدَ الْعُطَاسِ وَ الذَّبَائِحِ (٤) وَ غَيْرِ ذَلِكَ.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ وَجْهُهُ (٥).

******

ترجمه:

در هر شرايط و زمانی صلوات برپيامبرلازم است ،و در هنگام عطسه، هنگام ذبح حيوانات و در مواقع ديگر،

۱- ثواب الأعمال- ۱۸۹- ۲.

۲- و آل اللّه و رسوله- أولياؤه، و أصله أهل عن القاموس المحيط ۳- ۳۳۲- هامش المخطوط-.

۳- الخصال- ٦۰۷.

٤- فی المصدر زيادة- و الرياح.

٥- تقدم وجهه فی ذيل الحديث ۸ من هذا الباب.

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۲۳ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۹۱۲۳- ۱۳- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِی الْمُقْنِعَةِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ ع فِی حَدِيثٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ: قَالَ لِی جَبْرَئِيلُ مَنْ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ فَقُلْتُ آمِينَ فَقَالَ وَ مَنْ أَدْرَكَ

شَهْرَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ قُلْتُ آمِينَ قَالَ وَ مَنْ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمَا فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ فَقُلْتُ آمِينَ.

******

ترجمه:

حدیثی از رسول خدا (ص) نقل شده است که فرمود: «جبرئیل به من گفت: هر کس که نزد او یاد شوی ولی بر تو درود نفرستد، خداوند او را دور کند، من گفتم: آمین.» سپس فرمود: «هر کسی که ماه رمضان را بیابد و آمرزیده نشود، خداوند او را دور کند، من گفتم: آمین.» سپس فرمود: «هر کسی که پدر و مادرش یا یکی از آنها را درک کند وآمرزیده نشود، خداوند او را دور کند، من گفتم: آمین.»

[رقم الحديث الكلى: ٩١٢٤ - رقم الحديث الباب: ١٤]

٩١٢٤- ١٤- (٢) وَ فِي الْإِرْشَادِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عَزِيَّةَ (٣) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ (٤) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْبَخِيلُ كُلُّ الْبَخِيلِ الَّذِي إِذَا ذُكِرْتُ عِنْدَهُ لَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ.

******

ترجمه:

رسول خدا (ص) فرمود: «بخیل، حقیقتاً آن کس است که چون نام من نزد او ذکر شد، برایم صلوات نفرستاد.»

[رقم الحديث الكلى: ٩١٢٥ - رقم الحديث الباب: ١٥]

۹۱۲۵- ۱۵- (۵) إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَلِيٍّ الْكَفْعَمِيُّ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ عَلِيٍّ ع فِي خُطْبَةِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ذِي الْقُدْرَةِ وَ السُّلْطَانِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ الصَّادِقُ الْأَمِينُ خَتَمَ بِهِ النَّبِيِّينَ وَ أَرْسَلَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ فَقَدْ أَوْجَبَ الصَّلَاةَ عَلَيْهِ وَ أَكْرَمَ مَثْوَاهُ لَدَيْهِ.

******

ترجمه:

خطبه ی روز جمعه حضرت علی *آغاز شده با: "سپاس خداوندی که دارای قدرت و سلطنت است." و ادامه یافته تا جمله: "و من شهادت می دهم که محمد بن عبدالله، بنده و رسول صادق و امین اوست. او نبیان را به اتمام رسانده و او را به عنوان رحمت برای جهانیان فرستاده است، درود خدا بر او و خاندانش. او را بر همه آفریدگان واجب دانسته و مکان ارجمندی برایش نزد خود ش ایجاد کرده است."

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۲۶ - رقم الحديث الباب: ۱۶]

۹۱۲۶- ۱۶- (۶) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْجِعَابِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُمْدُونٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ بْنِ سُهَيْلٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ بِشْرِ بْنِ سَالِمٍ الْبَجَلِيِّ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الذُّهْلِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ نَسِيَ الصَّلَاةَ عَلَيَ

ص: ۲۰۶

۱- المقنعة- ۴۹.

۲- الإرشاد- ۲۶۷.

۳- فی المصدر- غزية.

٤- لیس فی المصدر.

٥- المصباح- ٧١٦.

٦- أمالی الطوسیّ ١- ١٤٣.

أَخْطَأَ طَرِيقَ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : هر کس درود فرستادن بر من را فراموش کند، در واقع به راه بهشت خطا کرده است."

[رقم الحديث الكلى: ٩١٢٧ - رقم الحديث الباب: ١٧]

٩١٢٧- ١٧- (١) عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمُرْتَضَى فِي رِسَالَةِ الْمُحْكَمِ وَ الْمُتَشَابِهِ نَقْلًا مِنْ تَفْسِيرِ النُّعْمَانِيِّ بِإِسْنَادِهِ الآتِي (٢) عَنْ عَلِيٍّ ع عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ: لَا تُصَلُّوا عَلَيَّ صَلَاةً مَبْتُورَةً بَلْ صِلُوا إِلَيَّ أَهْلَ بَيْتِي وَ لَا تَقْطَعُوهُمْ فَإِنَّ كُلَّ نَسَبٍ وَ سَبَبٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُنْقَطِعٌ إِلَّا (٣) نَسَبِي.

******

ترجمه:

این حدیث از طریق امام علی (ع) روایت شده که پیامبراکرم صلی الله علیه وآله فرمودند : "بر من صلواتی را که ناقص باشد نفرستید، بلکه بر خاندانم را به من وصل کنید و آن ها را قطع نکنید، زیرا هر نسب و وسببی در روز قیامت قطع خواهد شد مگر سبب ونسب من "

[رقم الحديث الكلى: ٩١٢٨ - رقم الحديث الباب: ١٨]

۹۱۲۸- ۱۸- (٤) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی فِی حَدِیثٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَجْفَی النَّاسِ رَجُلٌ ذُکِرْتُ بَیْنَ یَدَیْهِ فَلَمْ یُصَلِّ عَلَیَّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ هُنَا (٥) وَ فِی الدُّعَاءِ (٦) وَ فِی الْأَذَانِ (٧) وَ فِی التَّشَهُّدِ (٨) وَ غَیْرِ ذَلِکَ (٩) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (١٠).

******

ترجمه:

رسول خدا (ص) فرمود: "جفا کارترین مردم، آن کسی است که هنگامی که اسم من به او یادآوری شود، بر من صلوات نفرستد."

۱- المحکم و المتشابه- ۱۹.

۲- یأتی فی آخر الفائدة الثانیة من الخاتمة برقم (٥٢).

۳- فی المصدر زیادة- سببی و.

٤- عدّة الداعی- ٣٤، و أورده بتمامه فی الحدیث ٢ من الباب ٢ من هذه الأبواب، و قطعة منه فی الحدیث ١ من الباب ٤ من أبواب أفعال الصلاة.

٥- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٣٤ و فی الباب ٣٥ من هذه الأبواب.

٦- لعل المقصود منها الباب ٣٦ من أبواب الدعاء.

٧- تقدم فی الباب ٤٢ من أبواب الأذان.

٨- تقدم فی الباب ١٠ من أبواب التشهد.

٩- تقدم فی الحدیث ١٠ من الباب ١ من أبواب أفعال الصلاة.

۱۰- یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ۱۳ من الباب ۱۸ من أبواب أحکام شهر رمضان.

۴۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْدِیمِ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کُلَّمَا ذُکِرَ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِیَاءِ وَ أَرَادَ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَیْهِ

اشارة

(۱) ۴۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْدِیمِ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کُلَّمَا ذُکِرَ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِیَاءِ وَ أَرَادَ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَیْهِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۱۲۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی بْنِ عُبَیْدٍ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ رُشَیْدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: ذَکَرْتُ عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ ع بَعْضَ الْأَنْبِیَاءِ فَصَلَّیْتُ عَلَیْهِ فَقَالَ إِذَا ذُکِرَ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِیَاءِ فَابْدَأْ بِالصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ ثُمَّ عَلَیْهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ عَلَی جَمِیعِ الْأَنْبِیَاءِ.

******

ترجمه:

مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ گفت: "درحضور امام صادق (ع) یکی از پیامبران را یاد کردم و براو صلوات فرستادم، حضرت فرمود: هرگاه یکی از پیامبران یاد شود، با صلوات بر محمد و خاندانش شروع کن، سپس برای آن پیامبر صلوات فرستاده شود و بر همه پیامبران."

۴۴- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّهْلِیلِ وَ اخْتِیَارِهِ عَلَی أَنْوَاعِ الْأَذْکَارِ وَ الْعِبَادَاتِ الْمَنْدُوبَةِ

اشارة

(٣) ٤٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّهْلِيلِ وَ اخْتِيَارِهِ عَلَى أَنْوَاعِ الْأَذْكَارِ وَ الْعِبَادَاتِ الْمَنْدُوبَةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩١٣٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٩١٣٠- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ مَا مِنْ شَيْ ءٍ أَعْظَمَ ثَوَاباً مِنْ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَعْدِلُهُ شَيْ ءٌ وَ لَا يَشْرَكُهُ فِي الْأُمُورِ أَحَدٌ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ وَ فِي كِتَابِ التَّوْحِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ (٥)

١- الباب ٤٣ فيه حديث واحد.

٢- أمالى الصدوق- ٣١٠- ٩.

٣- الباب ٤٤ و فيه ١٦ حديث.

٤- الكافى ٢- ٥١٦- ١.

٥- ثواب الأعمال- ١٧- ٨، و التوحيد- ١٩- ٣.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

"از ابو حمزه شنیدم که ابو جعفر (ع) می گفت: هیچ چیزی ثوابش بیشتر از شهادت بر اینکه هیچ معبودی جز خدا نیست، نیست. زیرا کسی درکنارخداوند عز و جل قرارنمی گیرد و در امور کسیبا او شریک نمی شود ."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۱۳۱- ۲- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفُضَيْلِ (۳) بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْوَلِيدِ الْوَصَّافِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- غُرِسَتْ لَهُ شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ مِنْ يَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ مَنْبِتُهَا فِي مِسْكٍ أَبْيَضَ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَ أَشَدَّ بَيَاضاً مِنَ الثَّلْجِ وَ أَطْيَبَ رِيحاً مِنَ الْمِسْكِ فِيهَا (٤) أَمْثَالُ ثُدِيِّ الْأَبْكَارِ تَعْلُو (٥) عَنْ سَبْعِينَ حُلَّةً وَ قَالَ خَيْرُ الْعِبَادَةِ قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- وَ قَالَ خَيْرُ الْعِبَادَةِ الِاسْتِغْفَارُ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كِتَابِهِ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ (٦).

وَ رَوَاهُ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ مِثْلَهُ (٧)

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ سَبْعِينَ حُلَّةً (٨)

******

ترجمه:

رسول خدا (ص) فرمود: "هر کس بگوید لا إله إلا الله، درختی برای او در بهشت کاشته می شود از یاقوت سرخ که ریشه اش در مشک سفید است، شیرین تر از عسل، سفیدتر از برف و بویش از مشک بهتر است. بر روی آن درخت چیزی مانند سینه های دوشیزگان قرار دارد که هفتاد حله (لباس) بر آن پوشیده است. و فرمود: بهترین عبادت گفتن لا إله إلا الله است. و فرمود: بهترین عبادت

استغفار است و این همان است که خداوند عزوجل در کتاب خود می فرماید: پس بدان که اوست، هیچ معبودی جز خدا نیست و برای گناهت استغفار کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۱۳۲- ۳- (۹) وَ عَنْهُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ صَالِحٍ

ص: ۲۰۹

۱- المحاسن- ۳۰- ۱۵.

۲- الکافی ۲- ۵۱۷- ۲.

۳- فی هامش المخطوط عن نسخة- فضل.

٤- فی الثواب زیادة- ثمار- هامش المخطوط-.

٥- فی ثواب الأعمال- تفلق- هامش المخطوط-.

٦- محمد ٤٧- ١٩.

٧- المحاسن- ٣٠- ١٦.

٨- ثواب الأعمال- ١٦- ٥.

٩- ثواب الأعمال ١٥- ١، و التوحید- ٣٠- ٣٤.

عَنْ عِیسَی بْنِ عَبْدِ اللَّهِ مِنْ وُلْدِ عُمَرَ بْنِ عَلِیٍّ (أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ) (۱) عَنْ أَبِیهِ (۲) وَ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْخُدْرِیِّ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِمُوسَی بْنِ عِمْرَانَ- یَا مُوسَی لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ وَ عَامِرِیهِنَّ عِنْدِی وَ الْأَرَضِینَ السَّبْعَ فِی کِفَّةٍ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِی کِفَّةٍ مَالَتْ بِهِنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

******

ترجمه:

رسول خدا (ص) فرمود: خداوند عزوجل به موسی بن عمران فرمود: "ای موسی، اگر آسمان های هفتگانه و ساکنان آنها و زمین های هفتگانه در یک کفه ترازو و لا إله إلا الله در کفه دیگر ترازو قرار گیرد، کفه لا إله إلا الله سنگین تر خواهد بود."

[رقم الحديث الكلى: ٩١٣٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩١٣٣- ٤- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (وَ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ كُلِّهِمْ) (٤) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ ص قَالَ: ثَمَنُ الْجَنَّةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

******

ترجمه:

عمرو بن جُمیع آن را به پیامبر (ص) نسبت داد که فرمود: "ثمن (بهای) بهشت، لا إله إلا الله است.

[رقم الحديث الكلى: ٩١٣٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩١٣٤- ٥- (٥) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ (٦) عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَيْسَ شَيْ ءٌ إِلَّا وَ لَهُ شَيْ ءٌ يَعْدِلُهُ إِلَّا اللَّهَ فَإِنَّهُ لَا يَعْدِلُهُ شَيْ ءٌ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِنَّهُ لَا يَعْدِلُهَا شَيْ ءٌ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

جابر بن یزید از امام باقر (ع) روایت می کند که پیامبر (ص) فرمود: "هیچ چیز نیست مگر اینکه چیزی معادل آن وجود دارد، به جز خداوند، زیرا هیچ چیزی معادل او نیست، و همچنین 'لا إله إلا الله' (هیچ معبودی جز الله نیست)، زیرا هیچ چیزی معادل آن نیست."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۳۵ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۱۳۵- ٦- (۷) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی الطُّفَیْلِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ یَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- إِلَّا صَعِدَتْ تَخْرِقُ کُلَ

ص: ۲۱۰

۱- لیس فی المصدر.

۲- فی المصدر- عن آبائه.

۳- ثواب الأعمال- ١٦- ٤، و التوحید- ۲۱- ۱۳.

٤- لیس فی المصدر.

٥- ثواب الأعمال- ۱۷- ٦، و لم نعثر علیه فی التوحید، و أورده بتمامه فی الحدیث ٦ من الباب ۱٥ من أبواب جهاد النفس.

٦- فی نسخة- یوسف- هامش المخطوط-.

۷- ثواب الأعمال- ۱۷- ۷، و التوحید- ۲۱- ۱۲.

سَقْفٍ لَا تَمُرُّ بِشَیْ ءٍ مِنْ سَیِّئَاتِهِ إِلَّا طَلَبَتْهَا (۱) حَتَّی تَنْتَهِیَ إِلَی مِثْلِهَا مِنَ الْحَسَنَاتِ فَتَقِفَ.

******

ترجمه:

جابر از ابی الطفیل و او از علی (ع) روایت می کند که ایشان فرمودند: "هیچ بنده مسلمانی نمی گوید 'لا إله إلا الله' مگر اینکه این کلمه بالا می رود و از هر سقفی عبور می کند و از هیچ یک از گناهانش نمی گذرد مگر اینکه آن ها را طلب می کند تا به گناهانش برسد و در نهایت به مثل آن از حسنات (کارهای نیک) می رسد و در آنجا متوقف می شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۳٦ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۱۳٦- ۷- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی عِمْرَانَ الْعِجْلِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی الْعَلَاءِ الْخَفَّافِ عَنْ عَطِیَّةَ الْعَوْفِیِّ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْخُدْرِیِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا قُلْتُ وَ لَا قَالَ الْقَائِلُونَ قَبْلِی مِثْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

وَ رَوَاهُ فِی کِتَابِ التَّوْحِیدِ مِثْلَهُ (۳) وَ کَذَا کُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

ابو سعید خدری گفت: رسول الله (ص) فرمودند: "هیچ کلمه ای من نگفتم و نه هیچ یک از گویندگان قبل از من چیزی که مانند 'لا إله إلا الله' باشد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۱۳۷- ۸- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ آبَائِهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص خَیْرُ الْعِبَادَةِ قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از سکونی از امام صادق (ع) از پدرانش روایت شده است، که رسول الله (ص) فرمود: بهترین عبادت، گفتن 'لا إله إلا الله' است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۱۳۸- ۹- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْعِجْلِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- إِلَّا مَحَتْ مَا فِي صَحِيفَتِهِ مِنْ سَيِّئَاتٍ حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى مِثْلِهَا مِنْ حَسَنَاتٍ.

******

ترجمه:

از عمران عجلی به طور مرسل (رفعه) روایت شده است که رسول خدا (ص) فرمودند:

"هیچ مؤمنی نیست که بگوید 'لا إله إلا الله' مگر این که آن [ذکر] آنچه را که در نامه اعمالش از گناهان است، محو می کند تا به همسان آن از نیکی ها برسد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۱۳۹- ۱۰- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ

۱- فی نسخة- طمستها و طلستها- هامش المخطوط-.

۲- ثواب الأعمال- ۱۷- ۹.

٣- التوحيد- ١٨- ١.

٤- ثواب الأعمال- ١٧- ١٠، و التوحيد- ١٨- ٢.

٥- الكافى ٢- ٥٠٦- ٥.

٦- ثواب الأعمال- ١٨- ١١.

٧- ثواب الأعمال- ٢٢- ١.

مُحَمَّدِ بْنِ السَّرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ غَيْرِ تَعَجُّبٍ خَلَقَ اللَّهُ مِنْهَا طَائِراً يُرَفْرِفُ عَلَى رَأْسِ صَاحِبِهَا إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ وَ يَذْكُرُ لِقَائِلِهَا.

******

ترجمه:

جابر از امام صادق (ع) گفت: هر کس 'لا إله إلا الله' را بدون تعجب بگوید، خداوند از آن (ذکر) پرنده ای خلق می کند که بر سر صاحب آن (گوینده) بال می زند تا روز قیامت و برای گوینده اش یادآوری می کند.

[رقم الحديث الكلى: ٩١٤٠ - رقم الحديث الباب: ١١]

٩١٤٠- ١١- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَخِيهِ الْحَسَنِ (٢) عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ثَمَنُ الْجَنَّةِ.

وَ فِي كِتَابِ التَّوْحِيدِ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

عُبَيْدِ بْنِ زُرَارَةَ حضرت صادق * : گفتن لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بهای بهشت است .

[رقم الحديث الكلى: ٩١٤١ - رقم الحديث الباب: ١٢]

٩١٤١- ١٢- (٤) وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَسَنِ (٥) بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَخِيهِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: جَاءَ جَبْرَئِيلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص- فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ طُوبَى لِمَنْ قَالَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

يَزِيدَ جُعْفِيِّ ازقول حضرت باقر * نقل كرده كه فرمودند :جبرئيل آمدمحضررسول اكرم صلى الله عليه وآله وعرض كرد خوش بحال كسانى كه ازامت شما بگويند لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ.

[رقم الحديث الكلى: ٩١٤٢ - رقم الحديث الباب: ١٣]

٩١٤٢- ١٣- (٧) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ

ص: ٢١٢

١- ثواب الأعمال- ١٨- ١٢.

٢- فی المصدر- علی.

٣- التوحید ٢١- ١٣.

٤- التوحید- ٢١- ١٠، ثواب الأعمال- ١٩- ١، المحاسن- ٣٠.

٥- فی المصدر- الحسین.

٦- الکافی ٢- ٥١٧- ١.

٧- التوحید- ٢١- ١١.

عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی جَمِیلَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَتَانِی جَبْرَئِیلُ بَیْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- فَقَالَ یَا مُحَمَّدُ طُوبَی لِمَنْ قَالَ مِنْ أُمَّتِکَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ مُخْلِصاً.

وَ رَوَاهُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ (١) وَ الَّذِی قَبْلَهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * نقل کرده که فرمودند :جبرئیل آمدمحضررسول اکرم صلی الله علیه وآله بین صفاو مروه وعرض کرد خوش بحال کسانی که ازامت شما بگویندلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ مُخْلِصاً.

[رقم الحدیث الکلی: ٩١٤٣ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

٩١٤٣- ١٤- (٢) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْهَرَوِیِّ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- کَلِمَةٌ عَظِیمَةٌ کَرِیمَةٌ عَلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ قَالَهَا مُخْلِصاً اسْتَوْجَبَ الْجَنَّةَ وَ مَنْ قَالَهَا کَاذِباً عَصَمَتْ مَالَهُ وَ دَمَهُ وَ کَانَ مَصِیرُهُ إِلَی النَّارِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله همانا جمله أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- کلمه بزرگ وکریمانه است برعهده خداوند استکه هرکس ازروی اخلاص بگوید بهشت رابرایش واجب کرده وهرکس بدون اعتقاد (به دروغ) بگوید مال وجانش محفوظ خواهد شد اما مسیرش بطرف جهنم خواهد بود .

[رقم الحدیث الکلی: ٩١٤٤ - رقم الحدیث الباب: ١٥]

٩١٤٤- ١٥- (٣) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- فِی سَاعَةٍ مِنْ لَیْلٍ أَوْ نَهَارٍ طَلَسَتْ مَا فِی صَحِیفَتِهِ مِنَ السَّیِّئَاتِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : هرکس درهر ساعتی از شبانه روز بگوید :لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ هرچه گناه درنامه اعمالش وجود دارد پاک می شود .

[رقم الحدیث الکلی: ٩١٤٥ - رقم الحدیث الباب: ١٦]

٩١٤٥- ١٦- (٤) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَمُوداً مِنْ یَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ رَأْسُهُ تَحْتَ الْعَرْشِ وَ أَسْفَلُهُ عَلَی ظَهْرِ الْحُوتِ فِی الْأَرْضِ السَّابِعَةِ السُّفْلَی قَالَ إِذَا قَالَ الْعَبْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ اهْتَزَّ

١- ثواب الأعمال- ١٩- ٢.

٢- التوحيد- ٢٣- ١٨.

٣- التوحيد- ٢٣- ١٩.

٤- التوحيد- ٢٣- ٢٠.

الْعَرْشُ (١) فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ اسْكُنْ يَا عَرْشِي فَيَقُولُ لَا (٢) أَسْكُنُ وَ أَنْتَ لَمْ تَغْفِرْ لِقَائِلِهَا فَيَقُولُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى اشْهَدُوا سُكَّانَ سَمَاوَاتِي أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِقَائِلِهَا.

وَ فِي (عُيُونِ الْأَخْبَارِ) (٣) بِأَسَانِيدَ تَقَدَّمَتْ فِي إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ (٤) عَنِ الرِّضَا ع عَنْ آبَائِهِ نَحْوَهُ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : خداوند ستونی دارد ازیاقوت قرمز که سرش زیر عرش و آخر آن برروی کمر ماهی استکه درطبقه هفتم زیر زمین قرار دارد وقتی کسی می گوید لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عرش به لرزه در می آید خداوند می گوید ای عرش من آرام باش و او درجواب می گوید تاگوینده آنرا نیامرزی من آرام نمی شوم . خدوند می گوید ای سکان آسمانهای من شاهد باشید که من گوینده این کلام را بخشیدم .

٤٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالتَّهْلِيلِ وَ اخْتِيَارِ الذِّكْرِ سِرّاً عَلَيْهِ

اشارة

(٧) ٤٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالتَّهْلِيلِ وَ اخْتِيَارِ الذِّكْرِ سِرّاً عَلَيْهِ

[رقم الحديث الكلى: ٩١٤٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٩١٤٦- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَخِيهِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- يَرْفَعُ بِهَا صَوْتَهُ فَيَفْرُغُ حَتَّى تَتَنَاثَرَ ذُنُوبُهُ تَحْتَ قَدَمَيْهِ كَمَا يَتَنَاثَرُ وَرَقُ الشَّجَرَةِ تَحْتَهَا.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : هیچ مسلمانی نیست که باصدای بلند بگوید لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- مگر اینکه بعد از پایان آن تمام گناهانش زیر پایش قرار می گیرد همانطور که برگهای درخت روی زمین می ریزد.

ص: ٢١٤

١- فی المصدر زیادة- و تحرک العمود و تحرک الحوت.

٢- فی هامش الأصل عن نسخة من المصدر- کیف.

٣- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٣١- ٤٣.

٤- تقدمت الأسانید فی الحدیث ٤ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

٥- تقدم فی الباب ٣٦ من أبواب الاحتضار، و فی الحدیث ٨ من الباب ٧٣ من أبواب الدفن، و فی الباب ٤٧ من أبواب الدعاء و فی الباب ١٦، و فی الحدیث ٢ من الباب ٢٢، و فی الباب ٣٢ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی البابین ٤٥ و ٤٦ من هذه الأبواب، و فی الباب ٢٣ من أبواب جهاد النفس.

٧- الباب ٤٥ و فیه ٣ أحادیث.

٨- ثواب الأعمال- ٢٠- ١.

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۴۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۱۴۷- ۲- (۱) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عِمْرَانَ بْنِ عَطَاءٍ (۲) عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ص قَالَ: مَا مِنَ الْكَلَامِ كَلِمَةٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- وَ مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- (يَمُدُّ بِهَا صَوْتَهُ فَيَفْرُغُ) (۳) إِلَّا تَنَاثَرَتْ ذُنُوبُهُ تَحْتَ قَدَمَيْهِ كَمَا يَتَنَاثَرُ وَرَقُ الشَّجَرِ تَحْتَهَا.

وَ فِي التَّوْحِيدِ مِثْلَهُ (۴).

******

ترجمه:

رسول اكرم صلى الله عليه وآله : بين كلمات محبوبترين آنها پيش خداوند گفتن لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- است هيچ مسلمانى نيست كه باصداى كشيده بگويد لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ- مگر اينكه بعد از پايان آن تمام گناهانش زير پايش قرار مى گيرد همانطور كه برگهاى درخت روى زمين مى ريزد.

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۴۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۱۴۸- ۳- (۵) وَ فِي الْمُقْنِعِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَيْسَ عَلَى أَصْحَابِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْشَةٌ فِي قُبُورِهِمْ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَنْفُضُونَ رُءُوسَهُمْ وَ يَقُولُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ.

قَالَ وَ قَالَ: مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى اسْتِحْبَابِ الذِّكْرِ سِرّاً وَ اخْتِيَارِهِ عَلَى الْجَهْرِ (۶).

******

ترجمه:

پیامبراکرم (صلی الله علیه و آله) : مؤمنانی که به وحدانیّت خدا ایمان داشته و مرده اند هیچ وحشتی در قبرهایشان ندارند، گویا آن ها را می بینم که سرهایشان را حرکت می دهند و می گویند: الحَمْدُ لِلهِ الَّذِی صَدَقَنا وَعْدَهُ.

٤٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَكْرَارِ الشَّهَادَتَيْنِ

اشارة

(٧) ٤٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَكْرَارِ الشَّهَادَتَيْنِ

[رقم الحديث الكلى: ٩١٤٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٩١٤٩- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدَةَ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع

ص: ٢١٥

١- ثواب الأعمال- ٢٠- ٢.

٢- فی المصدر- عمران بن أبی عطا و قد شطب المصنّف علی کلمة (أبی).

٣- لیس فی المصدر.

٤- التوحید- ٢١- ١٤.

٥- المقنع- ٩٤.

٦- تقدم فی الباب ١١ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٤٦ و فیه ٣ أحادیث.

٨- الکافی ٢- ٥١٨- ١.

قَالَ: مَنْ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ- کَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ (۱) حَسَنَةٍ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : هرکس بگوید أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ- خداوند برایش هزار حسنه می نویسد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۱۵۰- ۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْخَرَّاطِ عَنْ بِشْرٍ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ لَمْ يَشْهَدْ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ فَإِنْ شَهِدَ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ (۳) أَلْفِ حَسَنَةٍ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسیکه به یگانگی خداوند شهادت بدهد وشهادت به نبوت رسول اکرم صلی الله علیه وآله ندهد خداوند برایش ده حسنه می نویسد واگر به نبوت هم شهادت بدهد خداوند برایش هزار حسنه می نویسد

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۵۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۱۵۱- ۳- (۵) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى وَ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ كُلِّهِمْ عَنِ الْحَسَنِ (٦) بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص فِي حَدِيثٍ أَنَّ اللَّهَ نَادَى يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ مَنْ لَقِيَنِي مِنْكُمْ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا (۷) وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدِي وَ رَسُولِي أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي.

(۸)

******

ترجمه:

پیامبراکرم (صلی الله علیه و آله) : خداوند ندا داد ای امت محمد هرکس مرا ملاقات کند درحالیکه شهادت بدهد که خدای غیر از من نیست واینکه محمد بنده ورسول من است به برکت رحمت خودم اورا وارد بهشت می کنم

۱- فی المصدر زیادة- الف.

۲- ثواب الأعمال- ۲٤- ۱.

۳- فی المصدر- الفا.

٤- المحاسن- ۳۳- ۲۵.

۵- ثواب الأعمال- ۲۵- ۲.

٦- فی المصدر- الحسین.

۷- و فی نسخة- اللّه (هامش المخطوط)،.

۸- تقدم ما يدلّ عليه فی الباب ٣٦ من أبواب الاحتضار، و فی الحديث ٨ من الباب ٧٣ من أبواب الدفن.

٤٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

اشارة

(١) ٤٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

[رقم الحديث الكلی: ٩١٥٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩١٥٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ آدَمَ شَكَا إِلَى اللَّهِ مَا يَلْقَى مِنْ حَدِيثِ النَّفْسِ وَ الْحُزْنِ فَنَزَلَ عَلَيْهِ جَبْرَئِيلُ ع فَقَالَ لَهُ يَا آدَمُ- قُلْ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ- فَقَالَهَا فَذَهَبَ عَنْهُ الْوَسْوَسَةُ وَ الْحُزْنُ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم از امام جعفر صادق (ع) نقل می كند كه رسول خدا (ص) فرمود: به درستی كه آدم به خدا شكايت كرد از آنچه كه از وسوسه نفس و حزن به او می رسيد. پس جبرئيل (ع) بر او نازل شد و به او گفت: ای آدم، بگو "لا حول و لا قوة إلا بالله" (هيچ قدرت و نيرويی جز به خداوند نيست). پس او اين جمله را گفت و وسوسه و حزن از او دور شد.

[رقم الحديث الكلی: ٩١٥٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

۹۱۵۳- ۲- (۳) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَمْزَةَ (٤) قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا (٥) ع یَقُولُ مَنْ قَالَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ- دَفَعَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهَا عَنْهُ تِسْعَةً وَ تِسْعِینَ (٦) نَوْعاً مِنَ الْبَلَاءِ أَیْسَرُهَا الْخَنْقُ.

******

ترجمه:

هشام بن حمزه گفت: شنیدم که ابوالحسن الرضا (ع) می فرمود: هر کس بگوید "لا حول و لا قوة إلا بالله العلی العظیم" (هیچ قدرت و نیرویی جز به خداوند بلندمرتبه و بزرگ نیست)، خداوند عز و جل با آن از او نود و نه نوع بلا را دفع می کند که کمترین آنها خفگی است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۱۵٤- ۳- (۷) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَکْرٍ عَنْ زَکَرِیَّا بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ مَعْقِلٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ آدَمَ شَکَا إِلَی رَبِّهِ حَدِیثَ النَّفْسِ فَقَالَ أَکْثِرْ مِنْ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

******

ترجمه:

روایت از ابان بن تغلب از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «آدم از وسوسه های درونی به پروردگارش شکایت کرد، پس خداوند به او فرمود: بسیار بگو "لا حول و لا قوة الا بالله" (هیچ حرکت و نیرویی جز به واسطه خداوند نیست).»

١- الباب ٤٧ و فيه ٨ أحاديث.

٢- أمالى الصدوق- ٤٣٦- ٥.

٣- ثواب الأعمال- ١٩٤- ١.

٤- فى المصدر- احمر و فى بعض النسخ- سالم.

٥- فى المصدر- ابى عبد اللّه (عليه السلام) و قد شطب عليها المصنّف.

٦- فى المصدر- سبعين.

٧- المحاسن- ٤١- ٥٢.

[رقم الحديث الكلى: ٩١٥٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩١٥٥- ٤- (١) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ حَمَلَةَ الْعَرْشِ لَمَّا ذَهَبُوا يَنْهَضُونَ بِالْعَرْشِ لَمْ يَسْتَقِلُّوهُ (٢) فَأَلْهَمَهُمُ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَنَهَضُوا بِهِ.

******

ترجمه:

روایت از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «به راستی هنگامی که حاملان عرش خواستند عرش را بلند کنند، نتوانستند آن را به دوش بگیرند، پس خداوند به آن ها الهام کرد که بگویند: "لا حول و لا قوة الا بالله" (هیچ حرکت و نیرویی جز به واسطه خداوند نیست)، پس توانستند آن را بلند کنند.»

[رقم الحديث الكلى: ٩١٥٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩١٥٦- ٥- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا قَالَ الْعَبْدُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ- فَقَدْ فَوَّضَ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ وَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكْفِيَهُ.

******

ترجمه:

روایت از محمد بن عمران از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: رسول خدا (ص) فرمود: «هرگاه بنده بگوید: "لا حول و لا قوة الا بالله" (هیچ حرکت و نیرویی جز به واسطه خداوند نیست)، در حقیقت کار خود را به خدا سپرده است و بر خداوند لازم است که او را کفایت کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۵۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۱۵۷- ٦- (٤) وَ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا قَالَ الْعَبْدُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ- قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِلْمَلَائِكَةِ اسْتَسْلَمَ عَبْدِی اقْضُوا حَاجَتَهُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ كَمَا مَرَّ فِی الدُّعَاءِ (٥).

******

ترجمه:

روایت از هشام بن سالم از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «هرگاه بنده بگوید: "لا حول و لا قوة الا بالله" (هیچ حرکت و نیرویی جز به واسطه خداوند نیست)، خداوند عزّ و جلّ به فرشتگان می فرماید: بنده ام تسلیم شد، حاجتش را برآورید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۱۵۸- ۷- (٦) وَ عَنْ عِيسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِيِّ عَنْ حَفْصٍ السَّدُوسِيِّ وَ أَحْمَدَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ الْكَلْبِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ تَفْسِيرِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ- قَالَ لَا يَحُولُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ الْمَعَاصِی إِلَّا اللَّهُ وَ لَا يُقَوِّينَا عَلَى أَدَاءِ الطَّاعَةِ وَ الْفَرَائِضِ إِلَّا اللَّهُ.

******

ترجمه:

روایت از امام جعفر صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «از او درباره تفسیر "لا حول و لا قوة الا بالله" پرسیدم. فرمود: هیچ چیز نمی تواند ما را از گناهان بازدارد مگر خداوند و هیچ چیز نمی تواند ما را بر انجام طاعات و واجبات تقویت کند مگر خداوند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۱۵۹- ۸- (۷) وَ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ فِی حَدِیثٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَلَحَّ عَلَیْهِ الْفَقْرُ فَلْیُکْثِرْ مِنْ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ یَنْفِی عَنْهُ الْفَقْرَ.

ص: ۲۱۸

۱- المحاسن- ٤١- ٥٣.

۲- یستقلوه- أقل الشی ء و استقله- حمله و رفعه (لسان العرب ١١- ٥٦٥).

۳- المحاسن- ٤٢- ٥٣.

٤- المحاسن- ٤٢- ٥٣.

٥- مر فی الحدیث ١ من الباب ٣٥ من أبواب الدعاء.

٦- المحاسن- ٤٢- ٥٤.

۷- المحاسن- ٤٢- ٥٦، أورد صدره فی الحدیث ١ من الباب ٢٢، و فی الحدیث ٤ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله :هرکس فقربراو تسلط پیدا کرد پس باید زیاد بگوید : لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ زیرا فقر را ازبین می برد .

٤٨- بَابُ نُبْذَةٍ مِمَّا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ كُلَّ يَوْمٍ

اشارة

(٣) ٤٨ بَابُ نُبْذَةٍ مِمَّا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ كُلَّ يَوْمٍ

[رقم الحديث الكلى: ٩١٦٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٩١٦٠- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعَبْدِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ عَشْرَ مَرَّاتٍ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ إِلَهاً وَاحِداً أَحَداً صَمَداً لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا وَلَداً- كَتَبَ اللَّهُ لَهُ خَمْسَةً وَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَ مَحَا عَنْهُ خَمْسَةً وَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ سَيِّئَةٍ وَ رَفَعَ لَهُ خَمْسَةً وَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ دَرَجَةٍ.

******

ترجمه:

عُمَر بن یزید از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمود: «هرکس که هر روز ده مرتبه بگوید: "أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شریک له إلهاً واحداً أحداً صمداً لم یتخذ صاحبة ولا ولداً"، خداوند برای

او چهل و پنج هزار حسنه می نویسد و چهل و پنج هزار گناه از او پاک می کند و چهل و پنج هزار درجه برای او بالا می برد.»

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۶۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۱۶۱- ۲- (۵) قَالَ الْكُلَيْنِيُّ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى وَ كُنَّ لَهُ حِرْزاً فِي يَوْمِهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ السُّلْطَانِ وَ لَمْ تُحِطْ بِهِ كَبِيرَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ مِثْلَهُ (۶).

******

ترجمه:

کلینی در روایتی دیگر گفته است: «و این ذکر برای او حرزی در روزش از شیطان و حاکم ظالم خواهد بود و هیچ گناه بزرگی او را فرا نخواهد گرفت.

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۶۲ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۱۶۲- ۳- (۷) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ خَمْسَةً وَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ دَرَجَةٍ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ زَادَ كَمَنْ كَانَ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي يَوْمِهِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ مَرَّةً وَ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ.

۱- تقدم فی الحدیث ۳ من الباب ۱۶، و فی الحدیث ۷ من الباب ۲۲، و فی الحدیث ۹ من الباب ۳۱ من هذه الأبواب.

٢- يأتى فى الأحاديث ٥ و ٧ و ٢٠ و ٢٢ من الباب الآتى.

٣- الباب ٤٨ فيه ٢٢ حديث.

٤- الكافى ٢- ٥١٩- ١.

٥- الكافى ٢- ٥١٩- ١ ذيل الحديث ١.

٦- المحاسن ٣١- ١٩.

٧- ثواب الأعمال- ٢٢- ١.

وَ رَوَاهُ فِي كِتَابِ التَّوْحِيدِ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از احمد بن محمد از ابن ابى نجران روايت مشابهى نقل شده است تا جايى كه به عبارت «پنجاه و چهار هزار درجه» مى رسد. اما او عبارت «ده بار» را حذف كرده و اضافه كرده است: «كسى كه در روز خود قرآن را دوازده بار بخواند و خداوند براى او خانه اى در بهشت مى سازد.»

[رقم الحديث الكلى: ٩١٦٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩١٦٣- ٤- (٢) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى الْأَرْمَنِيِّ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْخَرَّاطِ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ فِي كُلِّ يَوْمٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حَقّاً حَقّاً لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عُبُودِيَّةً وَ رِقّاً لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِيمَاناً وَ صِدْقاً- أَقْبَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ وَ لَمْ يَصْرِفْ وَجْهَهُ عَنْهُ حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (٣)

مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِی کُلِّ یَوْمٍ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً (٤).

وَ کَذَا الْبَرْقِیُّ.

******

ترجمه:

از أوزاعی از امام صادق (ع) روایت شده است که فرمودند: «کسی که هر روز بگوید "لا إله إلا الله حقاً حقاً، لا إله إلا الله عبودیةً و رقّاً، لا إله إلا الله إیماناً و صدقاً"، خداوند به او با چهره اش روی می آورد و رویش را از او برنمی گرداند تا او وارد بهشت شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ٩١٦٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٩١٦٤- ٥- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ جَمِیلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ مَنْ قَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ سَبْعِینَ مَرَّةً صَرَفَ عَنْهُ سَبْعِینَ نَوْعاً مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هفتاد مرتبه بگوید : مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ خداوندهفتاد نوع بلا را از او برطرف می کند .

[رقم الحدیث الکلی: ٩١٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۱۶۵- ٦- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ رَزِينٍ صَاحِبِ الْأَنْمَاطِ عَنْ أَحَدِهِمَا قَالَ: مَنْ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ وَ أُشْهِدُ مَلَائِكَتَكَ

۱- التوحيد- ۳۰- ۳۵.

۲- الكافي ۲- ۵۱۹- ۱.

۳- المحاسن- ۳۲- ۲۱.

٤- ثواب الأعمال- ۲٤- ۱.

۵- الكافي ۲- ۵۲۱- ۲.

٦- الكافي ۲- ۵۲۲- ۳.

الْمُقَرَّبِينَ وَ حَمَلَةَ عَرْشِكَ الْمُصْطَفَيْنَ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ وَ أَنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ إِمَامِي وَ وَلِيِّي وَ أَنَّ آبَاءَهُ رَسُولَ اللَّهِ وَ عَلِيّاً- وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ فُلَاناً وَ فُلَاناً حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَيْهِ أَئِمَّتِي وَ أَوْلِيَائِي عَلَى ذَلِكَ أَحْيَا وَ عَلَيْهِ أَمُوتُ وَ عَلَيْهِ أُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- وَ أَبْرَأُ مِنْ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ- فَإِنْ مَاتَ فِي لَيْلَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

******

ترجمه:

ازيكى ازدو امام عليهما السلام فرمودند : كسيكه اين دعا را بخواند : اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ وَ أُشْهِدُ مَلَائِكَتَكَ

الْمُقَرَّبِينَ وَ حَمَلَةَ عَرْشِکَ الْمُصْطَفَيْنَ أَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَ رَسُولُکَ وَ أَنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ إِمَامِی وَ وَلِيِّی وَ أَنَّ آبَاءَهُ رَسُولَ اللَّهِ وَ عَلِيّاً- وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ فُلَاناً وَ فُلَاناً حَتَّى تَنْتَهِیَ إِلَيْهِ أَئِمَّتِی وَ أَوْلِيَائِی عَلَى ذَلِکَ أَحْيَا وَ عَلَيْهِ أَمُوتُ وَ عَلَيْهِ أُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- وَ أَبْرَأُ مِنْ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ-اگردرهمان شب بمیرد وارد بهشت می شود

[رقم الحديث الكلى: ٩١٦٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩١٦٦- ٧- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ فِی كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ- دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا سَبْعِينَ نَوْعاً مِنَ الْبَلَاءِ أَيْسَرُهَا الْهَمُّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هر روز صد مرتبه بگوید :لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ- خداوند هفتاد نوع بلا را از او دفع می کند که آسانترین آنها غم و اندوه است.»

[رقم الحديث الكلى: ٩١٦٧ - رقم الحديث الباب: ٨]

٩١٦٧- ٨- (٢) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُوسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَيَابَةَ عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ (٣) عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: مَنْ قَالَ حِينَ يُمْسِی ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِی السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ وَ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ (٤) لَمْ يَفُتْهُ خَيْرٌ يَكُونُ فِی تِلْکَ اللَّيْلَةِ وَ صُرِفَ عَنْهُ جَمِيعُ شَرِّهَا وَ مَنْ قَالَ مِثْلَ ذَلِکَ حِينَ يُصْبِحُ لَمْ يَفُتْهُ خَيْرٌ يَكُونُ فِی ذَلِکَ الْيَوْمِ وَ صُرِفَ عَنْهُ جَمِيعُ شَرِّهِ.

******

ترجمه:

از حارث از امام علی (ع) روایت شده است که فرمود: «کسی که هنگام شام سه مرتبه بگوید "فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ"، هیچ خیری که در آن شب باشد از او فوت نمی شود و تمامی شر آن از او دور می گردد. و کسی که همین را هنگام صبح بگوید، هیچ خیری که در آن روز باشد از او فوت نمی شود و تمامی شر آن از او دور می گردد.»

[رقم الحديث الكلي: ٩١٦٨ - رقم الحديث الباب: ٩]

٩١٦٨- ٩- (٥) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ

ص: ٢٢١

١- ثواب الأعمال- ١٩٥- ١.

٢- ثواب الأعمال- ١٩٩- ١.

٣- كذا في الأصل لكن في المصدر- ابي إسحاق.

٤- الروم ٣٠- ١٧ و ١٨.

٥- أمالي الصدوق- ٥٤- ٤.

عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثِينَ مَرَّةً دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعاً مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ أَدْنَاهَا الْفَقْرُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هر روز سی مرتبه بگوید :سبحان الله خداوند از او هفتاد نوع بلا را دفع می کند که پائین ترین آنها فقر است

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۶۹ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۹۱۶۹- ۱۰- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ- إِلَّا قَالَتِ النَّارُ يَا رَبَّاهْ أَعِذْهُ مِنِّی.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هر روز هفت مرتبه بگوید :أَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ- جهنم عرض می کند خدایا اورا پناه بده از(شر) من

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۷۰ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۹۱۷۰- ۱۱- (۲) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِی عِمْرَانَ الْخَرَّاطِ عَنِ الْأَوْزَاعِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ فِی كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثِينَ مَرَّةً لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ (۳) الْحَقُّ الْمُبِينُ- اسْتَقْبَلَ الْغِنَى وَ اسْتَدْبَرَ الْفَقْرَ وَ قَرَعَ بَابَ الْجَنَّةِ.

وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ مِثْلَهُ (٤) وَ رَوَاهُ فِی الْمُقْنِعِ مُرْسَلًا (٥)

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هر روز سی مرتبه بگوید :لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ-ثروت وغنی به سوی او آمده وفقر به او پشت می کند و درب بهشت را کوبیده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۹۱۷۱- ۱۲- (۷) وَ رَوَاهُ الطُّوسِیُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الْفَحَّامِ عَنْ عَمِّهِ عُمَرَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِیِّ ص مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

مثل این روایت را حضرت رضا * از رسول اکرم صلی الله علیه وآله نقل کرده اند

ص: ۲۲۲

۱- أمالی الصدوق- ۸۸- ٤.

۲- لم نعثر علی الحدیث فی الأمالی.

۳- کتب المصنّف علی (الملک) علامة نسخة.

٤- ثواب الأعمال- ۲۳- ۱.

٥- المقنع- ۹٥.

٦- المحاسن- ۳۲- ۲۲.

۷- أمالی الطوسیّ ۱- ۲۸٥.

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۷۲ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۹۱۷۲- ۱۳- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَخِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ فِی كُلِّ يَوْمٍ سَبْعَ مَرَّاتٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ كَانَتْ أَوْ هِیَ كَائِنَةٌ- فَقَدْ أَدَّى شُكْرَ مَا مَضَى وَ شُكْرَ مَا بَقِیَ.

وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ بِالْإِسْنَادِ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هر روز هفت مرتبه بگوید :الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ كَانَتْ أَوْ هِیَ كَائِنَةٌ- شکر نعمتهای گذشته وآنچه باقی مانده است را ادا کرده

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۷۳ - رقم الحديث الباب: ١٤]

۹۱۷۳- ١٤- (۳) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ وَ التَّوْحِيدِ وَ الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَ أَبِی أَيُّوبَ قَالا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ قَالَ لا اله الا الله مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَ أَفْضَلَ النَّاسِ عَمَلًا ذَلِكَ الْيَوْمَ إِلَّا مَنْ زَادَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هر روز صد مرتبه بگوید :لا اله الا الله بهترین افراد است درآن روز مگرنسبت به کسیکه تعداد بیشتر گفته باشد .

[رقم الحديث الكلی: ٩١٧٤ - رقم الحديث الباب: ١٥]

٩١٧٤- ١٥- (٤) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مَالِکِ بْنِ أَعْیَنَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ مِائَةَ مَرَّةٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ- أَعَاذَهُ اللَّهُ الْعَزِیزُ الْجَبَّارُ مِنَ الْفَقْرِ وَ آنَسَ وَحْشَةَ قَبْرِهِ وَ اسْتَجْلَبَ الْغِنَی وَ اسْتَقْرَعَ بَابَ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هر روز صد مرتبه بگوید :لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ- خداوند عزیز وجبار اورا از فقر حفظ کرده وانیسی برای وحشت قبرش قرارداده وغنی وثروت رابدست آورده ودرب بهشت بصدا درآورده است .

[رقم الحديث الكلی: ٩١٧٥ - رقم الحديث الباب: ١٦]

٩١٧٥- ١٦- (٥) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَیْنِ اللُّؤْلُؤِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ یَحْیَی بْنِ زَکَرِیَّا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رِبَاطٍ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ ع یَقُولُ مَنْ کَبَّرَ اللَّهَ عِنْدَ الْمَسَاءِ مِائَةَ تَکْبِیرَةٍ کَانَ کَمَنْ أَعْتَقَ مِائَةَ نَسَمَةٍ.

******

ترجمه:

ابوحمزه ثمالی گوید که از امام زین العابدین (ع) شنیدم که می فرمود: کسی که به هنگام شب صد بار تکبیر بگوید، ثواب کسی را دارد که صد بنده (در راه خدا) آزاد کرده باشد».

۱- لم نعثر علیه فی أمالی الطوسیّ.

۲- ثواب الأعمال- ۲٤.

۳- ثواب الأعمال- ۱۸، و التوحید- ۳۰- ۳۳، و الخصال- ٥۹٤- ٥.

٤- ثواب الأعمال- ۲۲.

٥- ثواب الأعمال- ۱۹٥.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۷٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۹۱۷٦- ۱۷- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ- مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَ مِمَّنْ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيراً قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ : خدمت حضرت صادق * عرض کردم آیا کسیکه صد بار بگوید سبحان الله ذکرکثیر گفته است ؟ حضرت فرمودند : بله

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۹۱۷۷- ۱۸- (۲) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: مَنْ كَبَّرَ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عِنْدَ الْمَسَاءِ مِائَةَ تَكْبِيرَةٍ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ مِائَةَ نَسَمَةٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هرشب صد مرتبه تکبیربگوید مثل کسی استکه صد بنده آزاد کرده باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۹۱۷۸- ۱۹- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ عَنِ ابْنِ نَهِیکٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ سَبْرَةَ (٤) بْنِ یَعْقُوبَ بْنِ شُعَیْبٍ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ فِی کُلِّ یَوْمٍ إِذَا أَصْبَحَ وَ طَلَعَتِ الشَّمْسُ یَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ کَثِیراً طَیِّباً عَلَی کُلِّ حَالٍ- یَقُولُهَا ثَلَاثَمِائَةٍ وَ سِتِّینَ مَرَّةً شُکْراً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : رسول اکرم صلی الله علیه وآله هرروز صبح بعد طلوع خورشید ۳٦۰ بعنوان شکر عرض می کردند الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ کَثِیراً طَیِّباً عَلَی کُلِّ حَالٍ-

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۹۱۷۹- ۲۰- (۵) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ الصَّلْتِ عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ عَبَّادٍ عَنْ عَمِّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی الْمُخَالِدِ عَنْ زَیْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی الْمُنْذِرِ الْجُهَنِیِّ قَالَ: قُلْتُ یَا نَبِیَّ اللَّهِ عَلِّمْنِی أَفْضَلَ الْکَلَامِ قَالَ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ- مِائَةَ مَرَّةٍ فِی کُلِّ یَوْمٍ فَأَنْتَ یَوْمَئِذٍ أَفْضَلُ النَّاسِ عَمَلًا إِلَّا مَنْ قَالَ مِثْلَ مَا قُلْتَ وَ أَکْثَرَ مِنْ

١- ثواب الأعمال- ٢٧.

٢- أمالی الصدوق- ٥٤- ٣.

٣- أمالی الطوسیّ- ٢- ٢١٠.

٤- فی المصدر- سرة بن یعقوب، عن أبیه.

٥- أمالی الطوسیّ ١- ٣٥٦.

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (١) وَ لَا تَنْسَيَنَّ الِاسْتِغْفَارَ فِی صَلَاتِکَ فَإِنَّهَا مِمْحَاةٌ لِلْخَطَايَا بِإِذْنِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

ابو منذر جهنی : خدمت حضرت رسول صلی الله علیه وآله عرض کردم بهترین کلام را بمن یاد دهید فرمودند : هر روز صد باربگو لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِی وَ يُمِيتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَی كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ- دراینصورت توازبهترین افراد ازجهت عمل خواهی بود مگرکسیکه مثل ذکر تورا گفته باشد وزیاد این ذکر رابگو سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيم ودرنمازهایت استغفار رافراموش نکن چراکه باذن خداوند گناهان را نابود می کند .

[رقم الحديث الكلی: ٩١٨٠ - رقم الحديث الباب: ٢١]

٩١٨٠- ٢١- (٢) إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَلِيٍّ الْكَفْعَمِيُّ فِی الْمِصْبَاحِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ أَرْبَعَمِائَةِ مَرَّةٍ مُدَّةَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ رُزِقَ كَنْزاً مِنْ عِلْمٍ أَوْ كَنْزاً مِنْ مَالٍ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ

الرَّحِيمُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ مِنْ جَمِيعِ ظُلْمِي وَ جُرْمِي وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ.

******

ترجمه:

حضرت [امام صادق(علیه السلام)] نقل شده هرکه در دو ماه پیاپی هر روز «چهار صدبار» این دعا را بخواند، خدا به او دانش بسیار یا دارایی فراوان کرامت فرماید و دعا این است:

أَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَاإِلٰهَ إِلّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ الرَّحْمانُ الرَّحِيمُ بَدِيعُ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ مِنْ جَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَ إِسْرافِي عَلَىٰ نَفْسِي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ.

آمرزش می جویم از خدا که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده، بخشنده و مهربان، پدیدآورنده آسمان ها و زمین، از همه ستم ها و جرم و زیاده روی ام بر خودم و به سوی او باز می گردم.

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۸۱ - رقم الحديث الباب: ۲۲]

۹۱۸۱- ۲۲- (۳) قَالَ وَ عَنِ الصَّادِقِ ع مَنْ كَانَتْ بِهِ عِلَّةٌ فَلْيَقُلْ عَلَيْهَا فِي كُلِّ صَبَاحٍ أَرْبَعِينَ مَرَّةً مُدَّةَ أَرْبَعِينَ يَوْماً بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسی که بیماری دارد چهل روز هرروز چهل مرتبه بگوید بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

٤٩- بَابُ نُبْذَةٍ مِمَّا يُقَالُ فِي الصَّبَاحِ وَ الْمَسَاءِ

اشارة

(٤) ٤٩ بَابُ نُبْذَةٍ مِمَّا يُقَالُ فِي الصَّبَاحِ وَ الْمَسَاءِ

[رقم الحديث الكلى: ٩١٨٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩١٨٢- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنِ الصَّادِقِ ع أَنَّهُ قَالَ: كَانَ نُوحٌ ع يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ وَ أَمْسَى- اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ أَنَّهُ مَا أَصْبَحَ وَ أَمْسَى بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِيَةٍ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ بِهَا عَلَيَّ حَتَّى تَرْضَى وَ بَعْدَ الرِّضَا يَقُولُهَا إِذَا أَصْبَحَ عَشْراً وَ إِذَا أَمْسَى عَشْراً فَسُمِّيَ بِذَلِكَ عَبْداً شَكُوراً.

******

ترجمه:

حفص بن البختری از امام صادق (ع) نقل شده است که ایشان فرمودند: نوح (ع) هرگاه صبح و شام می کرد، می گفت: "اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ أَنَّهُ مَا أَصْبَحَ وَ أَمْسَى بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِيَةٍ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ بِهَا عَلَيَّ حَتَّى تَرْضَى وَ بَعْدَ الرِّضَا" (خدایا، من تو را شاهد می گیرم که هیچ نعمتی یا عافیتی در دین یا دنیا بر من نیست، مگر از تو به تنهایی، که شریکی نداری، تو را برای آن حمد و شکر می کنم تا زمانی که راضی شوی و پس از رضایت).

ایشان این را هرگاه صبح می کرد ده بار و هرگاه شام می کرد ده بار می گفت، پس به همین دلیل عبد شکور (بنده شکرگزار) نامیده شد.

ص: ۲۲۵

۱- کتب المصنّف (العلی العظیم) عن نسخة.

۲- مصباح الکفعمی- ٦٣.

۳- مصباح الکفعمی- ١٤٨.

٤- الباب ٤٩ و فیه ١٥ حدیث.

٥- الفقیه ١- ٣٣٥- ٩٨١.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۱۸۳- ۲- (۱) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ نُوحاً إِنَّمَا سُمِّیَ عَبْداً شَکُوراً لِأَنَّهُ کَانَ یَقُولُ إِذَا أَمْسَی وَ أَصْبَحَ- اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ أَنَّهُ مَا أَمْسَی وَ أَصْبَحَ بِی مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِیَةٍ فِی دِینٍ أَوْ دُنْیَا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لَکَ الْحَمْدُ وَ لَکَ الشُّکْرُ بِهَا عَلَیَّ حَتَّی تَرْضَی إِلَهَنَا.

******

ترجمه:

حضرت باقر * حضرت نوح راعبد شکورنامیدندچون هر صبح وشام عرض می کردند اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ أَنَّهُ مَا أَمْسَی وَ أَصْبَحَ بِی مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِیَةٍ فِی دِینٍ أَوْ دُنْیَا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لَکَ الْحَمْدُ وَ لَکَ الشُّکْرُ بِهَا عَلَیَّ حَتَّی تَرْضَی إِلَهَنَا.

[رقم الحديث الكلی: ٩١٨٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩١٨٤- ٣- (٢) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِبْراهِيمَ الَّذِی وَفَّی (٣) قَالَ إِنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ وَ أَمْسَی أَصْبَحْتُ وَ رَبِّی مَحْمُودٌ أَصْبَحْتُ لَا أُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئاً وَ لَا أَدْعُو مَعَ اللَّهِ إِلَهاً آخَرَ وَ لَا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ وَلِيّاً- فَسُمِّیَ بِذَلِكَ عَبْداً شَكُوراً.

******

ترجمه:

حفص بن البختری از امام صادق (ع) در مورد این آیه که می فرماید: «و ابراهیم که به تمامی وفا کرد» (نجم ٣٧:٥٣)، امام صادق (ع) فرمود: ابراهیم (ع) هرگاه صبح و شام می کرد، می گفت: «صبح کردم در حالی که پروردگارم محمود (ستایش شده) است، صبح کردم و هیچ چیزی را شریک خدا نمی دانم و با خدا هیچ اله دیگری را نمی خوانم و از غیر او ولی (سرپرست) نمی گیرم»، پس به همین دلیل به عبد شکور (بنده شکرگزار) نامیده شد.

[رقم الحديث الكلی: ٩١٨٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩١٨٥- ٤- (٤) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَی بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ تَمِيمِ بْنِ بُهْلُولٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْفَضْلِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِها (٥) فَقَالَ ع فَرِيضَةٌ عَلَی كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَقُولَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا عَشْرَ مَرَّاتٍ- لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِی وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَی كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ- قَالَ فَقُلْتُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِی وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِی فَقَالَ يَا هَذَا

١- علل الشرائع- ٢٩.

٢- علل الشرائع- ٣٧.

٣- النجم ٥٣- ٣٧.

٤- الخصال- ٤٥٢- ٥٨.

٥- طه ٢٠- ١٣٠.

لَا شَکَّ فِی أَنَّ اللَّهَ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ یُمِیتُ وَ یُحْیِی وَ لَکِنْ قُلْ کَمَا أَقُولُ:.

******

ترجمه:

اسماعیل بن فضل گفت: از امام صادق (ع) در مورد قول خداوند عز و جل که می فرماید: «و تسبیح کن به ستایش پروردگارت پیش از طلوع آفتاب و پیش از غروب آن» (طه ٢٠:١٣٠) پرسیدم. امام (ع) فرمود: بر هر مسلمانی واجب است که قبل از طلوع آفتاب ده مرتبه و قبل از غروب آن ده مرتبه بگوید: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ هُوَ حَیٌّ لَا یَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ». گفتم: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ یُمِیتُ وَ یُحْیِی». امام فرمود: ای مرد، شکی نیست که خداوند زنده می کند و می میراند و می میراند و زنده می کند، اما بگو همانطور که من می گویم.

[رقم الحدیث الکلی: ٩١٨٦ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٩١٨٦- ٥- (١) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَیْمُونٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ عَلِیّاً ع کَانَ یَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ- سُبْحَانَ اللَّهِ الْمَلِکِ الْقُدُّوسِ ثَلَاثاً اللَّهُمَّ

إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِکَ وَ مِنْ تَحْوِیلِ عَافِیَتِکَ وَ مِنْ فَجْأَةِ نَقِمَتِکَ وَ مِنْ دَرَکِ الشَّقَاءِ وَ مِنْ شَرِّ مَا سَبَقَ فِی اللَّیْلِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِزَّةِ مُلْکِکَ وَ شِدَّةِ قُوَّتِکَ وَ بِعَظِیمِ سُلْطَانِکَ وَ بِقُدْرَتِکَ عَلَی خَلْقِکَ ثُمَّ سَلْ حَاجَتَکَ.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) نقل شده است که حضرت علی * هرصبح سه بار می گفتند سُبْحَانَ اللَّهِ الْمَلِکِ الْقُدُّوسِ وبعداز آن اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِکَ وَ مِنْ تَحْوِیلِ عَافِیَتِکَ وَ مِنْ فَجْأَةِ نَقِمَتِکَ وَ مِنْ دَرَکِ الشَّقَاءِ وَ مِنْ شَرِّ مَا سَبَقَ فِی اللَّیْلِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِزَّةِ مُلْکِکَ وَ شِدَّةِ قُوَّتِکَ وَ بِعَظِیمِ سُلْطَانِکَ وَ بِقُدْرَتِکَ عَلَی خَلْقِکَ وسپس حاجت خودرا درخواست کن

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۸۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۱۸۷- ٦- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ کَامِلٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ وَ اذْکُرْ رَبَّکَ فِی نَفْسِکَ تَضَرُّعاً وَ خِیفَةً وَ دُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ عِنْدَ الْمَسَاءِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ یُمِیتُ وَ یُحْیِی وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ- قَالَ قُلْتُ: بِیَدِهِ الْخَیْرُ قَالَ إِنَّ بِیَدِهِ الْخَیْرَ وَ لَکِنْ قُلْ کَمَا أَقُولُ: لَکَ عَشْرَ مَرَّاتٍ- وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِیعِ الْعَلِیمِ حِینَ تَطْلُعُ الشَّمْسُ وَ حِینَ تَغْرُبُ عَشْرَ مَرَّاتٍ.

******

ترجمه:

علاء بن کامل گفت: شنیدم که امام صادق (ع) می فرمود: «و پروردگارت را در دل خود، با تضرع و ترس و بدون آشکار کردن صدای بلند در هنگام شب یاد کن: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ لَهُ

الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ یُمِیتُ وَ یُحْیِی وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.» گفتم: «بِیَدِهِ الْخَیْرُ؟» گفت: «بله، به دست اوست خیر، اما بگو همانطور که من می گویم: برای تو ده مرتبه است.» و گفت: «و پناه می برم به خداوند شنوا و دانا هنگامی که خورشید طلوع می کند و هنگامی که غروب می کند، ده مرتبه.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۱۸۸- ۷- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَقُولُ بَعْدَ الصُّبْحِ الْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّبَاحِ الْحَمْدُ لِفَالِقِ الْإِصْبَاحِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی بَابَ الْأَمْرِ الَّذِی فِیهِ الْیُسْرُ وَ الْعَافِیَةُ اللَّهُمَّ هَیِّئْ لِی سَبِیلَهُ وَ بَصِّرْنِی مَخْرَجَهُ اللَّهُمَّ إِنْ کُنْتَ قَضَیْتَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ مَقْدُرَةً عَلَیَّ بِالشَّرِّ فَخُذْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ یَمِینِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ مِنْ تَحْتِ قَدَمَیْهِ وَ مِنْ فَوْقِ رَأْسِهِ وَ اکْفِنِیهِ بِمَا شِئْتَ وَ مِنْ حَیْثُ شِئْتَ وَ کَیْفَ شِئْتَ.

******

ترجمه:

از زراره روایت شده که امام باقر (ع) فرمود: «بعد از نماز صبح بگو: "الْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّبَاحِ، الْحَمْدُ لِفَالِقِ الْإِصْبَاحِ" سه بار. سپس بگو: "اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی بَابَ الْأَمْرِ الَّذِی فِیهِ الْیُسْرُ وَ الْعَافِیَةُ، اللَّهُمَّ هَیِّئْ لِی سَبِیلَهُ وَ بَصِّرْنِی مَخْرَجَهُ، اللَّهُمَّ إِنْ کُنْتَ قَضَیْتَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ مَقْدُرَةً عَلَیَّ بِالشَّرِّ، فَخُذْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ یَمِینِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ مِنْ تَحْتِ قَدَمَیْهِ وَ مِنْ فَوْقِ رَأْسِهِ، وَ اکْفِنِیهِ بِمَا شِئْتَ وَ مِنْ حَیْثُ شِئْتَ وَ کَیْفَ شِئْتَ."»

ص: ۲۲۷

۱- الکافی ۲- ۵۲۷- ۱۶.

۲- الکافی ۲- ۵۲۷- ۱۷.

۳- الکافی ۲- ۵۲۸- ۱۸.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۱۸۹- ۸- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: تَقُولُ إِذَا أَصْبَحْتَ وَ أَمْسَيْتَ الْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّبَاحِ الْحَمْدُ لِفَالِقِ الْإِصْبَاحِ مَرَّتَيْنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَهَبَ (۲) بِاللَّيْلِ بِقُدْرَتِهِ وَ جَاءَ بِالنَّهَارِ بِرَحْمَتِهِ وَ نَحْنُ فِي عَافِيَةٍ (۳) وَ تَقْرَأُ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَ آخِرَ الْحَشْرِ- وَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنَ الصَّافَّاتِ- وَ سُبْحانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ فَسُبْحانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ وَ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ يُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَ كَذلِكَ تُخْرَجُونَ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِكَةِ وَ الرُّوحِ سَبَقَتْ رَحْمَتُكَ غَضَبَكَ لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحانَكَ إِنِّي عَمِلْتُ سُوءاً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ تُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر روایت شده که امام صادق (ع) فرمود: «هنگامی که صبح و شام می کنی، بگو: "الْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّبَاحِ، الْحَمْدُ لِفَالِقِ الْإِصْبَاحِ" دو بار. سپس بگو: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَهَبَ بِاللَّيْلِ بِقُدْرَتِهِ وَ جَاءَ بِالنَّهَارِ بِرَحْمَتِهِ وَ نَحْنُ فِي عَافِيَةٍ". سپس آیة الکرسی و آخر سوره حشر و ده آیه از سوره صافات و "سُبْحانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ" را بخوان. سپس بگو: "فَسُبْحانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ وَ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ يُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَ كَذلِكَ

تُخْرَجُونَ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ سَبَقَتْ رَحْمَتُکَ غَضَبَکَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَکَ إِنِّی عَمِلْتُ سُوءاً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی وَ تُبْ عَلَیَّ إِنَّکَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ."»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۱۹۰- ۹- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِی عُبَیْدَةَ الْحَذَّاءِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَنْ قَالَ حِینَ یَطْلُعُ الْفَجْرُ- لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ هُوَ حَیٌّ لَا یَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ صَلَّی (٥) عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ سَبَّحَ خَمْساً وَ ثَلَاثِینَ مَرَّةً وَ هَلَّلَ خَمْساً وَ ثَلَاثِینَ مَرَّةً وَ حَمَّدَ اللَّهَ خَمْساً وَ ثَلَاثِینَ مَرَّةً لَمْ یُکْتَبْ فِی ذَلِکَ الصَّبَاحِ مِنَ الْغَافِلِینَ وَ إِذَا قَالَهَا فِی الْمَسَاءِ لَمْ یُکْتَبْ فِی

۱- الکافی ۲- ۵۲۸- ۲۰، تقدم صدره فی الحدیث ۳ من الباب ۲۸ من أبواب التعقیب.

۲- فی المصدر- أذهب.

۳- فی نسخة- قبته (هامش المخطوط).

٤- الکافی ۲- ٥۳٤- ۳٥.

٥- کتب المصنّف هنا اسم الجلالة (اللّه) ثم شطبه و کتب علیه علامة نسخة.

تِلْکَ اللَّیْلَةِ مِنَ الْغَافِلِینَ.

******

ترجمه:

از ابو عبیده الحذاء روایت شده که امام باقر (ع) فرمود: «کسی که هنگام طلوع فجر بگوید: "لا إله إلا الله وحده لا شریک له له الملک و له الحمد یحیی و یمیت و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدیر" ده بار، و بر محمد و آلش ده بار درود بفرستد، و سی و پنج بار تسبیح بگوید، و سی و پنج بار تهلیل بگوید، و سی و پنج بار حمد خدا را بگوید، در آن صبح از غافلین نوشته نمی شود و اگر این اذکار را در عصر بگوید، در آن شب از غافلین نوشته نمی شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۱۹۱- ۱۰- (۱) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَدَعْ أَنْ تَدْعُوَ بِهَذَا الدُّعَاءِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ إِذَا أَصْبَحْتَ وَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ إِذَا أَمْسَیْتَ- اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِی دِرْعِکَ الْحَصِینَةِ الَّتِی تَجْعَلُ فِیهَا مَنْ تُرِیدُ فَإِنَّ أَبِی ع کَانَ یَقُولُ هَذَا مِنَ الدُّعَاءِ الْمَخْزُونِ.

******

ترجمه:

از داود رقی روایت شده که امام صادق (ع) فرمود: «این دعا را سه بار هنگام صبح و سه بار هنگام عصر ترک نکن: "اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِی دِرْعِکَ الْحَصِینَةِ الَّتِی تَجْعَلُ فِیهَا مَنْ تُرِیدُ" زیرا پدرم (امام باقر) می فرمود این از دعاهای مخزون (نهان) است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۹۱۹۲- ۱۱- (۲) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ الْفَضْلِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَصْبَحْتَ وَ أَمْسَیْتَ فَقُلْ عَشْرَ مَرَّاتٍ- اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَتْ بِی مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِیَةٍ فِی دِینٍ أَوْ دُنْیَا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لَکَ الْحَمْدُ وَ لَکَ الشُّکْرُ بِهَا عَلَیَّ یَا رَبِّ

حَتَّی تَرْضَی وَ بَعْدَ الرِّضَا فَإِنَّکَ إِذَا قُلْتَ ذَلِکَ کُنْتَ قَدْ أَدَّیْتَ شُکْرَ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ بِهِ عَلَیْکَ فِی ذَلِکَ الْیَوْمِ وَ فِی تِلْکَ اللَّیْلَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * :هرصبح وشام ده مرتبه این دعا را بخوان که دراینصورت شکر نعمات خدا را در آن شب و روز ادا کرده ای اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَتْ بِی مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِیَةٍ فِی دِینٍ أَوْ دُنْیَا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لَکَ الْحَمْدُ وَ لَکَ الشُّکْرُ بِهَا عَلَیَّ یَا رَبِّ حَتَّی تَرْضَی وَ بَعْدَ الرِّضَا

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۹۱۹۳- ۱۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کَانَ نُوحٌ ع یَقُولُ ذَلِکَ إِذَا أَصْبَحَ وَ أَمْسَی فَسُمِّیَ بِذَلِکَ عَبْداً شَکُوراً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : حضرت نوح همین دعا را هر صبح و شام می خواندند لزا نامگذاری شدند به عبد شکور (بنده شاکر)

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۹۱۹٤- ۱۳- (٤) وَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَدَقَ اللَّهَ نَجَا.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه با خدا راست باشد، نجات یابد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۱۹۵ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۹۱۹۵- ١٤- (٥) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِیفٍ عَنِ ابْنِ الْمُغِیرَةِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع یَقُولُ مَنْ کَبَّرَ اللَّهَ مِائَةَ تَکْبِیرَةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا کَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ کَأَجْرِ مَنْ أَعْتَقَ مِائَةَ رَقَبَةٍ وَ مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ

ص: ۲۲۹

١- الکافی ٢- ٥٣٤- ٣٧.

٢- الکافی ٢- ٩٩- ٢٨.

٣- الکافی ٢- ٩٩- ٢٩.

٤- الکافی ٢- ٩٩- ٢٩.

٥- المحاسن- ٣٦- ٣٣.

وَ بِحَمْدِهِ- کَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَ إِنْ زَادَ زَادَهُ اللَّهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * :هرکس قبل از طلوع خورشید و قبل از غروب صد بار تکبیر بگوید خداوند پاداش آزاد کردن صد رقبه برای او قرار می دهد .وکسیکه سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ- بگوید خداوند برایش ده حسنه می نویسد وهرچه بیشتر بگوید بیشتر اجر می برد .

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۹٦ - رقم الحديث الباب: ۱۵]

۹۱۹٦- ۱۵- (۱) وَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی أَيُّوبَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَ أَفْضَلَ النَّاسِ ذَلِكَ الْيَوْمَ إِلَّا مَنْ قَالَ مِثْلَ قَوْلِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۲).

******

ترجمه:

حضرت صادق * :هر كس صد بار سبحان الله بگويد ازبهترين افراد در آن روز خواهد بود مگر كسيكه مثل همان عدد را گفته باشد .

۵۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجُلُوسِ مَعَ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ وَ مَعَ الَّذِينَ يَتَذَاكَرُونَ الْعِلْمَ

اشارة

(۳) ۵۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجُلُوسِ مَعَ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ وَ مَعَ الَّذِينَ يَتَذَاكَرُونَ الْعِلْمَ

[رقم الحديث الكلی: ۹۱۹۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۱۹۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص بَادِرُوا إِلَى رِيَاضِ الْجَنَّةِ- قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ- قَالَ حَلَقُ الذِّكْرِ.

وَ فِی الْمَجَالِسِ وَ مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَكْرَانَ النَّقَّاشِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ (۵) بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ (٦) بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ ع عَنْ آبَائِهِ ع مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

رسول اكرم صلى الله عليه وآله : به جانب باغهاي بهشت بشتابيد. عرض شد: اي رسول خدا! باغهاي بهشت كدامند؟ فرمود: حلقه هاي ياد خدا.

ص: ۲۳۰

۱- المحاسن- ۳۷- ۳۷.

۲- تقدم فى الحديث ۱۱ من الباب ۵۳ من أبواب الملابس، و فى الحديث ۷ من الباب ۱۸، و فى الباب ۲۵ و الحديث ۳ و ۵ من الباب ۲۸، و فى الباب ۳٤ و الحديث ۵ من الباب ۳٦ من أبواب التعقيب، و فى الحديث ۳ من الباب ۵، و فى الباب ٤۷ من أبواب الدعاء و الباب ۳۱ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۵۰ فيه ٤ أحاديث.

٤- الفقيه ٤- ٤۰۹- ۵۸۸۸.

۵- فى المصدر- (الحسين) فى الموردين.

٦- فى المصدر- (الحسين) فى الموردين.

۷- أمالى الصدوق- ۲۹۷، و معانى الأخبار- ۳۲۱.

[رقم الحديث الكلى: ۹۱۹۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۱۹۸- ۲- (۱) وَ فِى الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ اخْتَرِ الْمَجَالِسَ عَلَى عَيْنِكَ فَإِنْ رَأَيْتَ قَوْماً يَذْكُرُونَ اللَّهَ فَاجْلِسْ مَعَهُمْ فَإِنْ تَكُنْ عَالِماً يَنْفَعْكَ عِلْمُكَ (۲) وَ إِنْ تَكُنْ جَاهِلًا عَلَّمُوكَ

وَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُظِلَّهُمْ بِرَحْمَةٍ فَتَعُمَّکَ مَعَهُمْ وَ إِذَا رَأَيْتَ قَوْماً لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فَلَا تَجْلِسْ مَعَهُمْ فَإِنَّکَ إِنْ تَكُنْ عَالِماً لَا يَنْفَعْکَ عِلْمُکَ وَ إِنْ تَكُنْ جَاهِلًا يَزِيدُوکَ جَهْلًا وَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُظِلَّهُمْ بِعُقُوبَةٍ فَيَعُمَّکَ مَعَهُمْ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ مِثْلَهُ (٣) أَقُولُ: قَدْ فَهِمَ مِنْهُ الْكُلَيْنِيُّ وَ غَيْرُهُ (٤) إِرَادَةَ تَذَاكُرِ الْعِلْمِ فَأَوْرَدُوهُ فِي هَذَا الْبَابِ وَ قَرَائِنُهُ ظَاهِرَةٌ.

******

ترجمه:

لقمان حکیم به فرزندش می فرماید: ای پسرکم! مجالس را با بینش روشن انتخاب کن. اگر گروهی را دیدی که ذکر خدا را می کنند با آنان همنشینی کن، زیرا اگر عالم باشی از علمت بهره می بری و اگر جاهل باشی تعلیمت می دهند و شاید خداوند سایه رحمتش را بر سر آنان گسترد، پس تو نیز مورد رحمت قرار گیری. و اگر گروهی را دیدی که به یاد خدا نیستند با آنان همنشینی نکن، زیرا اگر عالم باشی علمت به تو سودی نمی بخشد و اگر جاهل باشی جهلت را بیشتر می کنند و چه بسا که عقوبتی برایشان فرا رسد و تو را نیز فراگیرد.

[رقم الحديث الكلى: ٩١٩٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩١٩٩- ٣- (٥) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِي عُدَّةِ الدَّاعِي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ خَرَجَ عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ ارْتَعُوا فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ- وَ مَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ قَالَ مَجَالِسُ الذِّكْرِ.

******

ترجمه:

روایت شده است که رسول خدا-صلّی الله علیه و آله و سلّم-از منزل به سوی اصحابش خارج شده،فرموده است: «در باغهای بهشت بچرخید». اصحاب گفتند:یا رسول الله!باغهای بهشت چیست؟فرمود: «(باغهای بهشت)مجالس ذکر است،

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۰۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۲۰۰- ٤- (٦) قَالَ وَ رَوَی الْحَسَنُ بْنُ أَبِی الْحَسَنِ الدَّیْلَمِیُّ فِی کِتَابِهِ عَنِ النَّبِیِّ ص أَنَّ الْمَلَائِکَةَ یَمُرُّونَ عَلَی حَلَقِ الذِّکْرِ فَیَقُومُونَ عَلَی رُءُوسِهِمْ وَ یَبْکُونَ لِبُکَائِهِمْ وَ یُؤَمِّنُونَ عَلَی دُعَائِهِمْ إِلَی أَنْ قَالَ فَیَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لَهُمْ وَ أُشْهِدُکُمْ أَنِّی قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ وَ آمَنْتُهُمْ مِمَّا یَخَافُونَ فَیَقُولُونَ

۱- علل الشرائع- ۳۹٤.

۲- فی المصدر زیادة- و یزیدونک علما.

۳- الکافی ۱- ۳۹- ۱.

٤- کالفیض الکاشانی فی الوافی ۱- ٤٦، و العلّامة المجلسی فی بحار الأنوار ۱- ۱۹۹.

٥- عدّة الداعی- ۲۳۸.

٦- عدّة الداعی- ۲٤۱، و إرشاد القلوب- ٦۱- ۷۷.

رَبَّنَا إِنَّ فُلَاناً کَانَ فِیهِمْ وَ إِنَّهُ لَمْ یَذْکُرْکَ فَیَقُولُ قَدْ غَفَرْتُ لَهُ بِمُجَالَسَتِهِ لَهُمْ فَإِنَّ الذَّاکِرِینَ مَنْ لَا یَشْقَی بِهِمْ جَلِیسُهُمْ.

أَقُولُ: کَثِیراً مَا یُسْتَعْمَلُ الذِّکْرُ بِمَعْنَی الْعِلْمِ فِی الْأَحَادِیثِ وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی الْمَقْصُودِ فِی الْعِشْرَةِ (۱).

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : هنگامی که ملائکه به حلقه ها [و جلسات] ذکر برخورد می کنند، بالای سر آنان می ایستند، و همراه گریه آنان گریه می کنند، و دعای آنان را آمین می گویند ... تا این که فرمود: و خداوند سبحان به ملائکه می فرماید:

شما شاهد باشید که من آنان را بخشیدم، و از آنچه می ترسند به آنان امان دادم. پس ملائکه می- گویند: فلانی بین آنان بود و ذاکر تو نبود؟ و خداوند در پاسخ ملائکه می فرماید: او را نیز به خاطر مجالست با آنان بخشیدم. چرا که ذاکرین من کسانی هستند که هم نشین آنان به شقاوت نمی رسد.

ص: ۲۳۲

۱- یأتی فی الباب ۱۰ و ۵۱، و فی الحدیث ۷ من الباب ۱، و فی الحدیث ٤ و ٥ من الباب ۱۱ من أبواب أحکام العشرة. (فی هامش الأصل هنا- کتب فی ورامین).

أَبْوَابُ قَوَاطِعِ الصَّلَاةِ وَ مَا يَجُوزُ فِيهَا

اشاره

اشارة

۷۸۷۱ (۱)- فی هامش الأصل هنا- ثم بلغ قبالا بحمد اللّه تعالی).

۱- بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِحُصُولِ شَیْ ءٍ مِنْ نَوَاقِضِ الطَّهَارَةِ فِی أَثْنَائِهَا وَ أَنَّهُ لَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ شَیْ ءٌ سِوَی الْقَوَاطِعِ الْمَنْصُوصَةِ

اشارة

أَبْوَابُ قَوَاطِعِ الصَّلَاةِ وَ مَا يَجُوزُ فِيهَا (١)

(٢) ١ بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِحُصُولِ شَيْ ءٍ مِنْ نَوَاقِضِ الطَّهَارَةِ فِي أَثْنَائِهَا وَ أَنَّهُ لَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ شَيْ ءٌ سِوَى الْقَوَاطِعِ الْمَنْصُوصَةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٢٠١ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٢٠١- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ جَمَاعَةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ يَعْنِي عَبْدَ اللَّهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ يُرَخَّصُ فِي النَّوْمِ فِي شَيْ ءٍ مِنَ الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * اجازه داده نشد چيزى ازنماز درخواب انجام بشود

[رقم الحديث الكلى: ٩٢٠٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٢٠٢- ٢- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُمَا كَانَا يَقُولَانِ لَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ إِلَّا أَرْبَعَةٌ الْخَلَاءُ وَ الْبَوْلُ وَ الرِّيحُ وَ الصَّوْتُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر وصادق عليهما السلام فرمودند : چيزى نماز را باطل نمى كند مگر چهار چيز دستشوئى رفتن ادرار كردن (خارج كردن)باد معده وحرف زدن .

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۰۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۲۰۳- ۳- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِی أُسَامَةَ زَيْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ۲۳۳

۱- فی هامش الأصل هنا- ثم بلغ قبالا بحمد اللّه تعالی).

۲- الباب ۱ فيه ۱۱ حديث.

۳- الكافی ۳- ۳۷۱- ۱٦.

٤- الكافی ۳- ۳٦٤- ٤، و التهذيب ۲- ۳۳۱- ۱۳٦۲، و الاستبصار ۱- ٤۰۰- ۱۰۳۰.

۵- الكافی ۳- ۳۷۱- ۱۵، أورده فی الحديث ۱ من الباب ۳۵ من هذه الأبواب.

قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لا تَقْرَبُوا الصَّلاةَ وَ أَنْتُمْ سُكارى (۱) فَقَالَ سُكْرُ النَّوْمِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (۲) وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

زيد شحام گويد: از امام صادق (عليه السلام) در مورد آيه: لاَ تَقْرَبُواْ الصَّلاَةَ وَأَنتُمْ سُكَارَى پرسيدم، فرمود: «منظور مستی خواب است».

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۰٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٢٠٤- ٤- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا تُعَادُ الصَّلَاةُ إِلَّا مِنْ خَمْسَةٍ الطَّهُورِ وَ الْوَقْتِ وَ الْقِبْلَةِ وَ الرُّكُوعِ وَ السُّجُودِ ثُمَّ قَالَ الْقِرَاءَةُ سُنَّةٌ وَ التَّشَهُّدُ سُنَّةٌ فَلَا تَنْقُضُ السُّنَّةُ الْفَرِيضَةَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* :نماز اعاده نمی شود مگربخاطر پنج چیز طهارت/وقت /قبله /رکوع /سجده سپس فرمودند : قرائت و تشهد سنت است پس سنت فریضه را باطل نمی کند .

[رقم الحديث الكلى: ٩٢٠٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٢٠٥- ٥- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَحَسَّ الرَّجُلُ أَنَّ بِثَوْبِهِ بَلَلًا وَ هُوَ يُصَلِّی فَلْيَأْخُذْ ذَكَرَهُ بِطَرَفِ ثَوْبِهِ فَلْيَمْسَحْهُ بِفَخِذِهِ وَ إِنْ (٥) كَانَ بَلَلًا يَعْرِفُ فَلْيَتَوَضَّأْ وَ لْيُعِدِ الصَّلَاةَ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ بَلَلًا فَذَلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ.

******

ترجمه:

از حسین بن حماد از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است:

زمانی که مردی احساس کند که در لباسش خیسی وجود دارد و او در حال نماز است، باید با طرفی از لباسش آلت خود را بگیرد و با ران خود آن را پاک کند. و اگر خیسی مشخص باشد، باید وضو بگیرد و نماز را دوباره بخواند. و اگر خیسی نباشد، آن از شیطان است.

[رقم الحديث الكلى: ٩٢٠٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٢٠٦- ٦- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ عَبَّادِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ فُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ: سَأَلْتُهُ يَعْنِي أَبَا الْحَسَنِ ع (٧) عَنْ رَجُلٍ صَلَّى الظُّهْرَ أَوِ الْعَصْرَ فَأَحْدَثَ حِينَ جَلَسَ فِي الرَّابِعَةِ قَالَ إِنْ كَانَ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَ

١- النساء ٤- ٤٣.

٢- التهذيب ٣- ٢٥٨- ٧٢٢.

٣- التهذيب ٢- ١٥٢- ٥٩٧، أورد صدره فی الحديث ٨ من الباب ٣ من أبواب الوضوء.

٤- التهذيب ٢- ٣٥٣- ١٤٦٥.

٥- فی المصدر- فان.

٦- التهذيب ٢- ٣٥٤- ١٤٦٧، الاستبصار ١- ٤٠١- ١٥٣١، و التهذيب ١- ٢٠٥- ٥٩٦، و فيه سلمان بدل سليمان.

٧- كتب المصنّف على ما بين الشريطين-" فی موضع من التهذيب" و كتب فی الهامش" فی موضع آخر منه- قال سالت ابا الحسن (عليه السلام)".

مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ ص فَلَا يُعِدْ (١) وَ إِنْ كَانَ لَمْ يَتَشَهَّدْ قَبْلَ أَنْ يُحْدِثَ فَلْيُعِدْ.

******

ترجمه:

از حسن بن جهم نقل شده است: از او (يعنی امام ابوالحسن عليه السلام) درباره مردی كه نماز ظهر يا عصر می خواند و هنگامی كه در ركعت چهارم نشسته بود، دچار حدث (وضو باطل شد) پرسيدم. فرمود: اگر شهادت داده باشد (يعنی گفته باشد) "أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً

(عبدهورسوله) رَسُولُ اللَّهِ"، نماز را دوباره نخواند. و اگر قبل از آنکه دچار حدث شود، تشهد نگفته باشد، باید نماز را دوباره بخواند.

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۰۷ - رقم الحديث الباب: ۷]

۹۲۰۷- ۷- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَکُونُ فِی الصَّلَاةِ فَیَعْلَمُ أَنَّ رِیحاً قَدْ خَرَجَتْ فَلَا یَجِدُ رِیحَهَا وَ لَا یَسْمَعُ صَوْتَهَا قَالَ یُعِیدُ الْوُضُوءَ وَ الصَّلَاةَ وَ لَا یَعْتَدُّ بِشَیْ ءٍ مِمَّا صَلَّی إِذَا عَلِمَ ذَلِکَ یَقِیناً.

******

ترجمه:

از علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام) نقل شده است که فرمود: از او درباره مردی که در حال نماز است و می داند بادی از او خارج شده، اما بوی آن را نمی یابد و صدای آن را نمی شنود، پرسیدم. فرمود: باید وضو و نماز را دوباره انجام دهد و به هیچ چیز از نمازی که خوانده است، اگر از آن (خروج ریح) مطمئن باشد، اعتنایی نکند.

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۰۸ - رقم الحديث الباب: ۸]

۹۲۰۸- ۸- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ وَجَدَ رِیحاً فِی بَطْنِهِ فَوَضَعَ یَدَهُ عَلَی أَنْفِهِ وَ خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ حَتَّی أَخْرَجَ الرِّیحَ مِنْ بَطْنِهِ ثُمَّ عَادَ إِلَی الْمَسْجِدِ فَصَلَّی فَلَمْ یَتَوَضَّأْ هَلْ یُجْزِیهِ ذَلِکَ قَالَ لَا یُجْزِیهِ حَتَّی یَتَوَضَّأَ وَ لَا یَعْتَدُّ بِشَیْ ءٍ مِمَّا صَلَّی.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ (٤)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی النَّوَاقِضِ فِی أَحَادِیثَ کَثِیرَةٍ (٥).

******

ترجمه:

از علی بن جعفر از برادرش (علیهما السلام) نقل شده است که گفت: و از او درباره مردی که در شکمش بادی احساس کرد، پس دستش را بر روی بینی اش گذاشت و از مسجد بیرون رفت تا باد را از شکمش خارج کند، سپس به مسجد بازگشت و نماز خواند بدون اینکه وضو بگیرد، پرسیدم. آیا این کار کافی است؟ فرمود: این کار کافی نیست تا اینکه وضو بگیرد و به هیچ چیزاز نمازی که خوانده است، اعتنایی نکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۲۰۹- ۹- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع أَکُونُ فِی الصَّلَاةِ فَأَجِدُ غَمْزاً فِی بَطْنِی أَوْ أَذًی أَوْ ضَرَبَاناً فَقَالَ انْصَرِفْ ثُمَّ تَوَضَّأْ وَ ابْنِ عَلَی مَا مَضَی مِنْ صَلَاتِکَ مَا لَمْ تَنْقُضِ الصَّلَاةَ بِالْکَلَامِ مُتَعَمِّداً وَ إِنْ تَکَلَّمْتَ نَاسِیاً فَلَا شَیْ ءَ عَلَیْکَ فَإِنَّمَا هُوَ

۱- فی التهذیب- فلا یعید (هامش المخطوط).

۲- قرب الإسناد- ۲۹ و مسائل علیّ بن جعفر- ۱۸٤- ۳۵۸.

۳- قرب الإسناد- ۲۹.

٤- مسائل علیّ بن جعفر- ۱۸٤- ۳۵۹.

۵- تقدم فی الحدیث ۷ و ۹ من الباب ۱، و فی الحدیث ٦ و ۸ من الباب ۲ من أبواب النواقض.

٦- الفقیه ۱- ۳٦۷- ۱۰٦۰.

بِمَنْزِلَةِ مَنْ تَکَلَّمَ فِی الصَّلَاةِ نَاسِیاً قُلْتُ وَ إِنْ قَلَبَ وَجْهَهُ عَنِ الْقِبْلَةِ قَالَ نَعَمْ وَ إِنْ قَلَبَ وَجْهَهُ عَنِ الْقِبْلَةِ.

وَ

رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنِ الْفُضَيْلِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ أَسْقَطَ لَفْظَ بِالْكَلَامِ (۱).

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى عَدَمِ حُصُولِ الْحَدَثِ إِذْ لَا تَصْرِيحَ فِيهِ بِخُرُوجِهِ وَ حَمَلَ الْأَمْرَ بِالْوُضُوءِ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ قَالَ وَ قَدْ يُتْرَكُ دَلِيلُ الْخِطَابِ عِنْدَ مَنْ قَالَ بِهِ لِدَلِيلٍ يَعْنِي فِي التَّقْيِيدِ بِالتَّعَمُّدِ وَ جَوَّزَ اخْتِصَاصَ قَيْدِ التَّعَمُّدِ بِالْكَلَامِ بِدَلَالَةِ آخِرِ الْحَدِيثِ وَ قَدْ عَرَفْتَ التَّصْرِيحَ بِذَلِكَ فِي رِوَايَةِ الصَّدُوقِ وَ لَا يَخْفَى أَنَّ حَمْلَهُ عَلَى التَّقِيَّةِ أَيْضاً مُتَّجِهٌ قَرِيبٌ.

******

ترجمه:

از فضیل بن یسار نقل شده است که گفت: به امام باقر (علیه السلام) گفتم: در نماز هستم و در شکمم فشاری یا درد یا ضربانی حس می کنم. فرمود: از نماز خارج شو، سپس وضو بگیر و بر اساس ادامه نماز قبلی نمازت را ادامه بده، مادامی که عمداً نماز را با سخن گفتن باطل نکرده ای. و اگر به فراموشی سخن گفتی، بر تو چیزی نیست، چرا که این مانند کسی است که در نماز به فراموشی سخن گفته است. گفتم: و اگرچه رو از قبله را برگردانده باشد؟ فرمود: بله، حتی اگر رو از قبله را برگرداند.

[رقم الحديث الكلي: ۹۲۱۰ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۹۲۱۰- ۱۰- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ رَجُلٍ دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ وَ هُوَ مُتَيَمِّمٌ فَصَلَّى رَكْعَةً ثُمَّ أَحْدَثَ فَأَصَابَ مَاءً قَالَ يَخْرُجُ وَ يَتَوَضَّأُ ثُمَّ يَبْنِي عَلَى مَا مَضَى مِنْ صَلَاتِهِ الَّتِي صَلَّى بِالتَّيَمُّمِ.

أَقُولُ: يَأْتِی وَجْهُهُ (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ مِثْلَهُ (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از زرارة نقل شده است که او از امام باقر (علیه السلام) پرسید: مردی که در حال تیمم وارد نماز شده و یک رکعت نماز خوانده است، سپس حادثه ای برایش رخ داده (مثلاً وضویش باطل شده) و آبی پیدا کرده است، چه باید بکند؟ امام فرمود: از نماز خارج شود و وضو بگیرد، سپس از همان جا که نماز را با تیمم خوانده بود، ادامه دهد.

ص: ٢٣٦

١- التهذیب ٢- ٣٣٢- ١٣٧٠.

٢- الفقیه ١- ١٠٦- ٢١٥، أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ٢١ من أبواب التیمم.

٣- یأتی وجهه فی الحدیث الآتی.

٤- الاستبصار ١- ١٦٧- ٥٨٠.

٥- التهذیب ١- ٢٠٤- ٥٩٤.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢١١ - رقم الحدیث الباب: ١١]

٩٢١١- ١١- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی سَعِيدٍ الْقَمَّاطِ قَالَ: سَمِعْتُ رَجُلًا يَسْأَلُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع- عَنْ رَجُلٍ وَجَدَ غَمْزاً فِی بَطْنِهِ أَوْ أَذًى أَوْ عَصْراً مِنَ الْبَوْلِ وَ هُوَ فِی صَلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ فِی الرَّكْعَةِ الْأُولَى أَوِ الثَّانِيَةِ أَوِ الثَّالِثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ فَقَالَ إِذَا

أَصَابَ شَيْئاً مِنْ ذَلِکَ فَلَا بَأْسَ بِأَنْ يَخْرُجَ لِحَاجَتِهِ تِلْکَ فَيَتَوَضَّأَ ثُمَّ يَنْصَرِفَ إِلَى مُصَلَّاهُ الَّذِی کَانَ يُصَلِّی فِيهِ فَيَبْنِیَ عَلَى صَلَاتِهِ مِنَ الْمَوْضِعِ الَّذِی خَرَجَ مِنْهُ لِحَاجَتِهِ مَا لَمْ يَنْقُضِ الصَّلَاةَ بِالْکَلَامِ قَالَ قُلْتُ: وَ إِنِ الْتَفَتَ يَمِيناً أَوْ شِمَالًا أَوْ وَلَّى عَنِ الْقِبْلَةِ قَالَ نَعَمْ کُلُّ ذَلِکَ وَاسِعٌ إِنَّمَا هُوَ بِمَنْزِلَةِ رَجُلٍ سَهَا فَانْصَرَفَ فِی رَکْعَةٍ أَوْ رَکْعَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ مِنَ الْمَکْتُوبَةِ فَإِنَّمَا عَلَيْهِ أَنْ يَبْنِیَ عَلَى صَلَاتِهِ ثُمَّ ذَکَرَ سَهْوَ النَّبِیِّ ص.

أَقُولُ: حَمَلَ الشَّيْخُ هَذَا وَ الَّذِی قَبْلَهُ عَلَى حُصُولِ الْحَدَثِ نِسْيَاناً وَ خَصَّهُ بِالتَّيَمُّمِ وَ يَرُدُّهُ أَنَّهُ يُوَافِقُ أَشْهَرَ مَذَاهِبِ الْعَامَّةِ وَ يُعَارِضُ الْأَحَادِيثَ الْکَثِيرَةَ الْمُتَوَاتِرَةَ الَّتِی عَمِلَ بِهَا عُلَمَاءُ الْإِمَامِيَّةِ وَ يُخَالِفُ الِاحْتِيَاطَ فَتَعَيَّنَ حَمْلُهُ عَلَى التَّقِيَّةِ وَ قَدْ تَقَدَّمَ فِی مَکَانِ الْمُصَلِّی فِی عِدَّةِ أَحَادِيثَ أَنَّهُ لَا يَقْطَعُ صَلَاةَ الْمُسْلِمِ شَیْءٌ (٢) وَ فِيهَا وَ فِی أَحَادِيثِ الْحَصْرِ الَّتِی هُنَا (٣) مَعَ مَا يَأْتِی دَلَالَةٌ عَلَى الْحُکْمِ الثَّانِی وَ اللَّهُ أَعْلَمُ (٤).

******

ترجمه:

از ابی سعید قماط نقل شده که شنید مردی از امام صادق (علیه السلام) پرسید: اگر مردی در نماز واجب خود در رکعت اول، دوم، سوم یا چهارم احساس ناراحتی در شکم، درد یا فشار ادرار کند، چه باید بکند؟ امام فرمود: اگر چیزی از این حالات به او دست دهد، می تواند برای رفع نیاز خود از نماز خارج شود و سپس وضو بگیرد و به محل نمازی که در آن بود بازگردد و از همان جایی که نماز را ترک کرده بود، ادامه دهد، به شرطی که نماز را با سخن گفتن عمدی قطع نکرده باشد. راوی پرسید: اگر به راست یا چپ نگاه کند یا از قبله منحرف شود، چه باید بکند؟ امام فرمود: همه این ها مجاز است، این کار مانند کسی است که در نماز سهواً یک یا دو یا سه رکعت از نماز واجب را ترک کرده و بازگشته است، و تنها باید نماز خود را ادامه دهد. سپس امام (علیه السلام) سهو النبی (صلی الله علیه و آله) را ذکر کرد.

١- التهذيب ٢- ٣٥٥- ١٤٦٨، أورد ذيله فى الحديث ١٥ من الباب ٣ من أبواب الخلل.

٢- تقدم فى الأحاديث ٨ و ٩ و ١٠ و ١٢ من الباب ١١ من أبواب مكان المصلى.

٣- أحاديث الحصر وردت فى الحديث ٢ و ٣ من هذا الباب، و تقدم ما يدلّ على الحكم الأول فى الحديث ٦ من الباب ١، و فى الحديثين ٦ و ١٠ من الباب ٣ و فى الحديث ٥ من الباب ٥ من أبواب نواقض الوضوء، و تقدم ما ينافى الحكم الأول، و فى الباب ١٣ من أبواب التشهد، و فى الحديث ٢ من الباب ٣ من أبواب التسليم.

٤- يأتى ما يدلّ على الحكم الثانى فى الباب ٢ من هذه الأبواب، و فى البابين ٢ و ٣ من أبواب نواقض الوضوء، و فى الباب ١١ من أبواب مكان المصلى، و يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ١٢ من أبواب الخلل، و فى الباب ١ من أبواب قضاء الصلوات و فى البابين ٤١ و ٧٢ من أبواب الجماعة.

٢- بَابُ أَنَّهُ لَا تَبْطُلُ الصَّلَاةُ بِالْقَيْ ءِ وَ لَا الْأَزِّ٧٨٩٩ وَ لَا الْجُشَاءِ وَ لَا خُرُوجِ الدَّمِ إِلَّا أَنْ يَزِيدَ عَلَى مَا يُعْفَى عَنْهُ وَ تَسْتَلْزِمَ إِزَالَتُهُ الْمُنَافِيَ

اشارة

(١) ٢ بَابُ أَنَّهُ لَا تَبْطُلُ الصَّلَاةُ بِالْقَيْ ءِ وَ لَا الْأَزِّ (٢) وَ لَا الْجُشَاءِ وَ لَا خُرُوجِ الدَّمِ إِلَّا أَنْ يَزِيدَ عَلَى مَا يُعْفَى عَنْهُ وَ تَسْتَلْزِمَ إِزَالَتُهُ الْمُنَافِيَ

[رقم الحديث الكلى: ٩٢١٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٢١٢- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ الرَّجُلِ يَرْعُفُ وَ هُوَ فِي الصَّلَاةِ وَ قَدْ صَلَّى بَعْضَ صَلَاتِهِ فَقَالَ إِنْ كَانَ الْمَاءُ عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ

أَوْ عَنْ خَلْفِهِ فَلْيَغْسِلْهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَلْتَفِتَ وَ لْيَبْنِ عَلَى صَلَاتِهِ فَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ حَتَّى يَلْتَفِتَ فَلْيُعِدِ الصَّلَاةَ قَالَ وَ الْقَيْ ءُ مِثْلُ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

از عمر بن اُذینه نقل شده که از امام صادق (ع) پرسید: درباره مردی که در نماز خون دماغ شود و بخشی از نماز خود را خوانده باشد، چه باید بکند؟ امام فرمود: اگر آب در سمت راست، چپ یا پشت او باشد، بدون اینکه به طرفین نگاه کند، خون را بشوید و نماز خود را ادامه دهد. اما اگر برای پیدا کردن آب مجبور شود به طرفین نگاه کند، نماز را دوباره بخواند. سپس امام افزود: در مورد قی نیز همین حکم جاری است.

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۱۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۲۱۳- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ أَعْيَنَ أَنَّ أَبَا جَعْفَرٍ ع رَأَى رَجُلًا رَعَفَ وَ هُوَ فِي الصَّلَاةِ وَ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي أَنْفِهِ فَأَخْرَجَ دَماً فَأَشَارَ إِلَيْهِ بِيَدِهِ افْرُكْهُ بِيَدِکَ وَ صَلِّ.

******

ترجمه:

بُكَيْرِ بْنِ أَعْيَنَ روایت کرده که امام باقر (ع) مردی را دید که در حال نماز بود و ناگهان انگشت خود را به بینی فرو برد و خونی بیرون آورد. پس با دستش به او اشاره کرد و گفت: "با دستت انگشت خود را تمیز کن و نماز خود را ادامه بده."

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۱٤ - رقم الحديث الباب: ۳]

٩٢١٤- ٣- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَأْخُذُهُ الرُّعَافُ فِي الصَّلَاةِ فَلَا يُرِيدُ أَنْ يَسْتَنْشِفَهُ أَ يَجُوزُ ذَلِكَ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سليمان از امام صادق (ع) پرسيد كه آيا براى فردى كه در حين نماز خونريزى بينى او رخ دهد و او نمى خواهد بينى اش را پاك كند، اين كار جايز است؟ امام (ع) فرمود: بله، جايز است.

[رقم الحديث الكلى: ٩٢١٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٢١٥- ٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنِ الرَّجُلِ يَأْخُذُهُ الرُّعَافُ وَ الْقَيْ ءُ فِي

ص: ٢٣٨

١- الباب ٢ فيه ١٩ حديثا.

٢- الأزّ التهيج و الغليان الحاصل فى البطن. (مجمع البحرين ٤- ٦).

٣- الفقيه ١- ٣٦٦- ١٠٥٦.

٤- الفقيه ١- ٣٦٦- ١٠٥٤.

٥- الفقيه ١- ٣٦٦- ١٠٥٣.

٦- الكافى ٣- ٣٦٥- ٩، و التهذيب ٢- ٣٢٣- ١٣٢٣ و ٣١٨- ١٣٠٢، أورده فى الحديث ١ من الباب ٧ من أبواب نواقض الوضوء.

الصَّلَاةِ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ يَنْفَتِلُ فَيَغْسِلُ أَنْفَهُ وَ يَعُودُ فِي صَلَاتِهِ وَ إِنْ تَكَلَّمَ فَلْيُعِدْ صَلَاتَهُ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ وُضُوءٌ.

******

ترجمه:

ترجمه: از امام باقر (ع) پرسیدم: چگونه فردی که در حین نماز خونریزی بینی یا استفراغ دارد باید عمل کند؟ امام (ع) فرمود: او باید از نماز خارج شود، بینی خود را بشوید، سپس به نمازش بازگردد. اگر سخنی بگوید، نمازش را دوباره بخواند و نیازی به تکرار وضو ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ٩٢١٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٢١٦- ٥- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي الرَّجُلِ يَمَسُّ أَنْفَهُ فِي الصَّلَاةِ فَيَرَى دَماً كَيْفَ يَصْنَعُ أَ يَنْصَرِفُ فَقَالَ إِنْ كَانَ يَابِساً فَلْيَرْمِ بِهِ وَ لَا بَأْسَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ (٢)

وَ الَّذِي قَبْلَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنِ السِّنْدِيِّ عَنِ الْعَلَاءِ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

از یکی از آن ها (امامان) شنیدم که درباره فردی که در حین نماز بینی خود را لمس می کند و خون مشاهده می کند، چه باید کرد؟ ایشان فرمودند: اگر خون خشک باشد، او می تواند آن را پرت کند و مشکلی نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۱۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۲۱۷- ٦- (۳) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يُصِيبُهُ الرُّعَافُ وَ هُوَ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ إِنْ قَدَرَ عَلَى مَاءٍ عِنْدَهُ يَمِيناً وَ شِمَالًا أَوْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ هُوَ مُسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةِ فَلْيَغْسِلْهُ عَنْهُ ثُمَّ لْيُصَلِّ مَا بَقِيَ مِنْ صَلَاتِهِ وَ إِنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَاءٍ حَتَّى يَنْصَرِفَ بِوَجْهِهِ أَوْ يَتَكَلَّمَ فَقَدْ قَطَعَ صَلَاتَهُ.

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم که درباره مردی که در حین نماز خونریزی بینی مبتلا می شود چه باید کرد؟ فرمود: اگر دسترسی به آب داشته باشد، سمت راست و چپ یا بین دست هایش آب داشته باشد و همچنین به سمت قبله باشد، باید بینی خود را از خون پاک کند و سپس باقی مانده نماز خود را ادامه دهد، اما اگر نتواند مگر اینکه از سمت قبله روی رو برگرداند یا سخن بگوید، نمازش قطع می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۲۱۸- ۷- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْقَلْسِ وَ هِيَ الْجُشْأَةُ يَرْتَفِعُ الطَّعَامُ مِنْ جَوْفِ الرَّجُلِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونَ تَقَيَّأَ وَ هُوَ قَائِمٌ فِي الصَّلَاةِ قَالَ لَا يَنْقُضُ ذَلِكَ وُضُوءَهُ وَ لَا يَقْطَعُ صَلَاتَهُ وَ لَا يُفَطِّرُ صِيَامَهُ.

۱- الکافی ۳- ۳٦٤- ٥، أورده فی الحدیث ۲ الباب ۲٤ من أبواب النجاسات.

۲- التهذیب ۲- ۳۲٤- ۱۳۲۷.

۳- الکافی ۳- ۳٦٤- ۲، و التهذیب ۲- ۲۰۰- ۷۸۳، و الاستبصار ۱- ٤۰٤- ۱٥٤۱.

٤- الکافی ٤- ۱۰۸- ٦، أورد صدره فی الحدیث ٥ من الباب ٦ من أبواب نواقض الوضوء، و أورده بتمامه فی الحدیث ۳ من الباب ۳۰ من أبواب ما یمسک عنه الصائم.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۱)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

از سماعه نقل شده است که گفت: از امام (علیه السلام) پرسیدم درباره غذایی که از معده شخص بدون اینکه قی کند، بالا می آید و او در حال نماز است. فرمود: این نه وضوی او را باطل می کند، نه نمازش را قطع می کند و نه روزه اش را باطل می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۲۱۹- ۸- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانٍ (عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِی حَفْصٍ) (٤) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ عَلِیّاً ع کَانَ یَقُولُ لَا یَقْطَعُ الصَّلَاةَ الرُّعَافُ وَ لَا الدَّمُ وَ لَا الْقَیْءُ فَمَنْ وَجَدَ أَذًی (٥) فَلْیَأْخُذْ بِیَدِ رَجُلٍ مِنَ الْقَوْمِ مِنَ الصَّفِّ فَلْیُقَدِّمْهُ یَعْنِی إِذَا کَانَ إِمَاماً.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که علی (علیه السلام) می فرمود: خون دماغ، خون و قی کردن نماز را باطل نمی کند. پس هر کس اذیت (مانند خون دماغ) پیدا کند، باید دست مردی از قوم (از صف) را بگیرد و او را جلو بفرستد، یعنی اگر امام جماعت باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۲۲۰- ۹- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنِ السِّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَأْخُذُهُ الرُّعَافُ أَوِ الْقَيْ ءُ فِي الصَّلَاةِ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ يَنْتَقِلُ (۸) فَيَغْسِلُ أَنْفَهُ وَ يَعُودُ فِي الصَّلَاةِ وَ إِنْ تَكَلَّمَ فَلْيُعِدِ الصَّلَاةَ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام باقر (علیه السلام) نقل شده است: او از امام (ع) دربارهٔ مردی که در نماز دچار خون دماغ یا قی کردن می شود، پرسید. امام (ع) فرمود: او باید حرکت کند و بینی خود را بشوید و به نماز بازگردد. و اگر صحبت کرد، باید نماز را دوباره بخواند.

۱- التهذیب ٤- ۲٦٤- ۷۹٤.

۲- مستطرفات السرائر- ۱۰۲- ۳۷.

۳- التهذیب ۲- ۳۲۵- ۱۳۳۱، و الاستبصار ۱- ٤۰٤- ۱٥٤۰.

٤- فی الاستبصار- عن مسلم عن ابی حفص و قد کتب المصنّف (عن سلمة ابی حفص) ثم اضاف (عن) بعد سلمة.

٥- فی نسخة- أزا- هامش المخطوط-.

٦- الکافی ۳- ۳٦٦- ۱۱.

۷- التهذیب ۲- ۳۱۸- ۱۳۰۲، و الاستبصار ۱- ٤۰۳- ۱٥۳٦.

۸- فی نسخة- ینفتل (هامش المخطوط) و هو موافق للمصدر.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۲۲۱- ۱۰- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ رَعَفَ وَ لَمْ يَرْقَ رُعَافُهُ حَتَّى دَخَلَ وَقْتُ الصَّلَاةِ قَالَ يَحْشُو أَنْفَهُ بِشَيْ ءٍ ثُمَّ يُصَلِّي وَ لَا يُطِيلُ إِنْ خَشِيَ أَنْ يَسْبِقَهُ الدَّمُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع نَحْوَهُ (۳).

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (علیه السلام) در حدیثی نقل شده است: از او دربارهٔ مردی که خون دماغ شده و خون ریزی اش بند نیامده تا وقت نماز داخل شده، پرسیدم. امام (ع) فرمود: او باید چیزی در بینی خود قرار دهد و سپس نماز بخواند، و اگر نگران است که خون بر او غالب شود، نباید نماز را طولانی کند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۲۲ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۹۲۲۲- ۱۱- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرُّعَافِ أَ يَنْقُضُ الْوُضُوءَ قَالَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا رَعَفَ فِی صَلَاتِهِ وَ كَانَ عِنْدَهُ مَاءٌ أَوْ مَنْ يُشِيرُ إِلَيْهِ بِمَاءٍ فَتَنَاوَلَهُ فَقَالَ بِرَأْسِهِ فَغَسَلَهُ فَلْيَبْنِ عَلَى صَلَاتِهِ وَ لَا يَقْطَعْهَا.

******

ترجمه:

از معاويه بن وهب روايت شده است كه گفت: از امام صادق (عليه السلام) دربارۀ خون دماغ پرسيدم، آيا وضو را باطل می كند؟ امام (ع) فرمود: اگر مردی در حال نماز خون دماغ شود و نزد او آب يا كسی كه به او آب بدهد وجود داشته باشد، پس او (نمازگزار) با اشاره سر آب را بگيرد و بشويد، بايد نماز خود را ادامه دهد و آن را قطع نكند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۲۳ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۹۲۲۳- ۱۲- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ يَكُونُ فِی جَمَاعَةٍ مِنَ الْقَوْمِ يُصَلِّی (٦) الْمَكْتُوبَةَ فَيَعْرِضُ لَهُ رُعَافٌ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ يَخْرُجُ فَإِنْ وَجَدَ مَاءً قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ فَلْيَغْسِلِ الرُّعَافَ ثُمَّ لْيَعُدْ فَلْيَبْنِ عَلَى صَلَاتِهِ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الطَّيَالِسِیِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

از اسماعیل بن عبد الخالق روایت شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) دربارهٔ مردی که در جماعت نماز واجب را می خواند و دچار خون دماغ می شود پرسیدم، چه باید بکند؟ امام (ع) فرمود: باید خارج شود و اگر قبل از اینکه صحبت کند آب پیدا کرد، خون دماغ را بشوید و سپس برگردد و نماز خود را ادامه دهد.

١- التهذیب ٢- ٣٢٣- ١٣٢٢، أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٧ من أبواب نواقض الوضوء، و تقدم صدره فی الحدیث ٨ من الباب ١١ من أبواب مکان المصلی و ذیله فی الحدیث ٢ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٢- الکافی ٣- ٣٦٥- ١٠.

٣- التهذیب ٢- ٣٢٣- ١٣٧١.

٤- التهذیب ٢- ٣٢٧- ١٣٤٤.

٥- التهذیب ٢- ٣٢٨- ١٣٤٥، و الاستبصار ١- ٤٠٣- ١٥٣٧.

٦- فی المصدر زیادة- بهم.

٧- قرب الإسناد- ٦٠.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢٢٤ - رقم الحدیث الباب: ١٣]

٩٢٢٤- ١٣- (١) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی خَالِدٍ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنْ أَدْخَلْتَ یَدَکَ فِی أَنْفِکَ وَ أَنْتَ تُصَلِّی فَوَجَدْتَ دَماً سَائِلًا لَیْسَ بِرُعَافٍ فَفُتَّهُ بِیَدِکَ.

******

ترجمه:

از ابو حمزه روایت شده است که امام باقر (علیه السلام) فرمود: اگر در حال نماز دستت را در بینی ات کردی و خون جاری ای را که خون دماغ نیست، پیدا کردی، آن را با دستت بشکن.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۲۵ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۹۲۲۵- ١٤- (۲) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا یَقْطَعُ الصَّلَاةَ إِلَّا رُعَافٌ وَ أَزٌّ فِی الْبَطْنِ فَبَادِرُوا بِهِ (۳) مَا اسْتَطَعْتُمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ فِی النَّوَاقِضِ حَدِیثٌ آخَرُ مِثْلُهُ (٤) وَ یَأْتِی الْوَجْهُ فِیهِمَا (٥).

******

ترجمه:

از ابو حمزه روایت شده است که امام باقر (علیه السلام) فرمود: نماز را فقط خون دماغ و درد شدید شکم قطع می کند. پس تا جایی که می توانید در انجام آن ها (کارهایی که موجب قطع نماز می شوند) عجله کنید.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۲٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۹۲۲٦- ۱۵- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْعَمْرَکِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَکُونُ بِهِ الثَّالُولُ أَوِ الْجُرْحُ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یَقْطَعَ الثَّالُولَ وَ هُوَ فِی صَلَاتِهِ أَوْ یَنْتِفَ بَعْضَ لَحْمِهِ مِنْ ذَلِکَ الْجُرْحِ وَ یَطْرَحَهُ قَالَ إِنْ لَمْ یَتَخَوَّفْ أَنْ یَسِیلَ الدَّمُ فَلَا بَأْسَ وَ إِنْ تَخَوَّفَ أَنْ یَسِیلَ الدَّمُ فَلَا یَفْعَلْهُ وَ عَنِ الرَّجُلِ یَکُونُ فِی صَلَاتِهِ فَرَمَاهُ رَجُلٌ فَشَجَّهُ فَسَالَ الدَّمُ فَانْصَرَفَ فَغَسَلَهُ وَ لَمْ یَتَکَلَّمْ حَتَّی رَجَعَ إِلَی الْمَسْجِدِ هَلْ یَعْتَدُّ بِمَا صَلَّی أَوْ یَسْتَقْبِلُ الصَّلَاةَ قَالَ یَسْتَقْبِلُ الصَّلَاةَ وَ لَا یَعْتَدُّ بِشَیْ ءٍ مِمَّا صَلَّی.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

«از او (امام کاظم علیه السلام) پرسیدم درباره مردی که دارای زگیل یا زخم است، آیا جایز است که زگیل را بکند و او در حال نماز است یا قسمتی از گوشت آن زخم را بکند و آن را بیندازد؟ «فرمود: اگر نمی ترسد که خون جاری شود، اشکالی ندارد؛ و اگر می ترسد که خون جاری شود، این کار را انجام ندهد.و درباره مردی که در حال نماز است و کسی به او ضربه ای می زند و او را زخمی می کند و خون جاری می شود، پس او از نماز بازمی گردد و خون را می شوید و صحبت نمی کند تا به مسجد برگردد، آیا به نمازی که خوانده اعتنا کند یا از نو نماز بخواند؟

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۲۷ - رقم الحديث الباب: ١٦]

۹۲۲۷- ١٦- (٨) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

ص: ٢٤٢

١- التهذيب ٢- ٣٢٧- ١٣٤٣، و الاستبصار ١- ٤٠٣- ١٥٣٩.

٢- التهذيب ٢- ٣٢٨- ١٣٤٧، أورد نحوه فی الحديث ١١ من الباب ٦ من أبواب نواقض الوضوء.

٣- كذا فی الأصل، و كتب فوقه (بهن) عن نسخة.

٤- تقدم فی الحديث ١١ من الباب ٦ من أبواب نواقض الوضوء.

٥- يأتی فی ذيل الحديث ١٦ من هذا الباب.

٦- التهذيب ٢- ٣٧٨- ١٥٧٦، و الاستبصار ١- ٤٠٤- ١٥٤٢، أورد صدره فی الحديث ١ من الباب ٦٣ من أبواب النجاسات.

٧- الفقيه ١- ٢٥٤- ٧٧٥.

۸- قرب الإسناد- ۸۸.

الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مِثْلَهُ وَ زَادَ بَعْدَ قَوْلِهِ وَ إِنْ تَخَوَّفَ أَنْ يَسِيلَ الدَّمُ فَلَا يَفْعَلْهُ فَإِنْ فَعَلَ فَقَدْ نَقَضَ ذَلِکَ الصَّلَاةَ وَ لَا يَنْقُضُ الْوُضُوءَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَا إِذَا افْتَقَرَتْ إِزَالَةُ الدَّمِ إِلَى الْكَلَامِ أَوِ اسْتِدْبَارِ الْقِبْلَةِ لِمَا مَرَّ (۱) قَالَ وَ يَحْتَمِلُ الْحَمْلُ عَلَى التَّقِيَّةِ.

******

ترجمه:

مثل همین روایت نقل شده با این اضافه اگرمی ترسد خون جاری شود انجام ندهد واگر انجام داد فقط نماز باطل می شود ولی وضو باطل نمی شود

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۲۸ - رقم الحديث الباب: ۱۷]

۹۲۲۸- ۱۷- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ كَانَ فِي صَلَاتِهِ فَرَمَاهُ رَجُلٌ فَشَجَّهُ فَسَالَ الدَّمُ هَلْ يَنْقُضُ ذَلِکَ وُضُوءَهُ فَقَالَ لَا يَنْقُضُ الْوُضُوءَ وَ لَكِنَّهُ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ.

******

ترجمه:

از امام کاظم (ع) پرسیدم درباره مردی که در حال نماز است و کسی به او ضربه ای می زند و او را زخمی می کند و خون جاری می شود، آیا این وضوی او را باطل می کند؟ فرمود: وضو را باطل نمی کند، اما نماز را قطع می کند.

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۲۹ - رقم الحديث الباب: ۱۸]

۹۲۲۹- ۱۸- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ رَعَفَ وَ هُوَ فِي صَلَاتِهِ وَ خَلْفَهُ مَاءٌ هَلْ يَجُوزُ لَهُ أَنْ يَنْكُصَ عَلَى عَقِبَيْهِ حَتَّى يَتَنَاوَلَ الْمَاءَ فَيَغْسِلَ الدَّمَ قَالَ إِذَا لَمْ يَلْتَفِتْ فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

از امام کاظم (ع) پرسیدم درباره مردی که در حال نماز است و خون دماغ می شود و پشت سر او آب است، آیا جایز است که به عقب برگردد تا آب را بگیرد و خون را بشوید؟ فرمود: اگر برنگردد (و پشت سر خود را نگاه نکند)، اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلي: ۹۲۳۰ - رقم الحديث الباب: ۱۹]

۹۲۳۰- ۱۹- (٤) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِيفٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيّاً ع كَانَ يَقُولُ لَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ الرُّعَافُ وَ لَا الْقَيْ ءُ وَ لَا الْأَزُّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ فِي النَّوَاقِضِ (٥) وَ غَيْرِهَا (٦).

******

ترجمه:

امام جعفر (ع) از پدرش نقل می کند که علی (ع) می فرمود: خون دماغ، استفراغ و درد شکم نماز را باطل نمی کند.

۱- مر فی أحادیث هذا الباب.

٢- قرب الإسناد- ٨٨، أورده فی الحدیث ١٤ من الباب ٧ من أبواب نواقض الوضوء.

٣- قرب الإسناد- ٩٦.

٤- قرب الإسناد- ٥٤.

٥- تقدم فی الباب ٧ من أبواب نواقض الوضوء.

٦- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٥٥ من أبواب النجاسات، و فی الحدیث ٤ من الباب ١، و الحدیث ٦ من الباب ٣ من أبواب التسلیم، و فی الحدیث ٢ و ٤ من الباب ١ من هذه الأبواب، یأتی ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ٥ من الباب ٤٠، و فی الحدیث ٢ من الباب ٧٢ من أبواب صلاة الجماعة.

٣- بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِاسْتِدْبَارِ الْقِبْلَةِ دُونَ الِالْتِفَاتِ یَمِیناً وَ شِمَالًا

اشارة

(١) ٣ بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِاسْتِدْبَارِ الْقِبْلَةِ دُونَ الِالْتِفَاتِ یَمِیناً وَ شِمَالًا

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢٣١ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٢٣١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَلْتَفِتُ فِی صَلَاتِهِ قَالَ لَا وَ لَا یَنْقُضْ أَصَابِعَهُ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) روایت کرده است: از او درباره مردی که در نماز به اطراف نگاه می کند، پرسیدم. امام گفت: نه، و همچنین نباید انگشتانش را بشکند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۳۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۲۳۲- ۲- (۳) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: قَالَ: إِذَا الْتَفَتَّ فِی صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ مِنْ غَيْرِ فَرَاغٍ فَأَعِدِ الصَّلَاةَ إِذَا كَانَ الِالْتِفَاتُ فَاحِشاً وَ إِنْ كُنْتَ قَدْ تَشَهَّدْتَ فَلَا تُعِدْ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ وَ ذَكَرَ الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

حلبی از امام صادق (ع) روايت كرده است كه امام فرمود: اگر در نماز واجب بدون اينكه نماز تمام شده باشد به اطراف نگاه كردی، نمازت را دوباره بخوان، اگر نگاه كردنت وانحراف ازقبله بسيار زياد بود. و اگر تشهد را خوانده ای، نمازت را دوباره نخوان.

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۳۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۲۳۳- ۳- (٥) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ الِالْتِفَاتُ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ إِذَا كَانَ بِكُلِّهِ.

******

ترجمه:

زراره : ازحضرت باقر * شنيدم كه فرمودند : توجه به اطراف وانحراف از قبله اگرزياد باشد نماز را باطل می كند

١- الباب ٣ فيه ٨ أحاديث.

٢- الكافى ٣- ٣٦٦- ١٢، و التهذيب ٢- ١٩٩- ٧٨١، و الاستبصار ١- ٤٠٥- ١٥٤٤، أورده فى الحديث ١ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

٣- الكافى ٣- ٣٦٥- ١٠، أورده فى الحديث ٤ من الباب ٣ من أبواب التسليم، و أورد صدره فى الحديث ٨ من الباب ١١ من أبواب مكان المصلى، و أورده فى الحديث ١٠ من الباب ٢ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٢ من الباب ٧ من أبواب نواقض الوضوء.

٤- التهذيب ٢- ٣٢٣- ١٣٢٢.

٥- التهذيب ٢- ١٩٩- ٧٨٠، و الاستبصار ١- ٤٠٥- ١٥٤٣.

[رقم الحديث الكلى: ٩٢٣٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٢٣٤- ٤- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ وَ أَبِى قَتَادَةَ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ فِى صَلَاتِهِ فَيَظُنُّ أَنَّ ثَوْبَهُ قَدِ انْخَرَقَ أَوْ أَصَابَهُ شَيْ ءٌ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يَنْظُرَ فِيهِ أَوْ يَمَسَّهُ قَالَ إِنْ كَانَ فِى مُقَدَّمِ ثَوْبِهِ أَوْ جَانِبَيْهِ فَلَا بَأْسَ وَ إِنْ كَانَ فِى مُؤَخَّرِهِ فَلَا يَلْتَفِتْ فَإِنَّهُ لَا يَصْلُحُ.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِى كِتَابِهِ (٢)

وَ

رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِى قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ يَنْظُرُ فِيهِ أَنْ يُفَتِّشَهُ (٣)

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی (ع) روایت کرده است: از او درباره مردی که در حال نماز است و گمان می کند که لباسش پاره شده یا چیزی به آن اصابت کرده است، پرسیدم. آیا او می تواند به آن نگاه کند یا آن را لمس کند؟ فرمود: اگر در قسمت جلوی لباس یا طرفین آن باشد، اشکالی ندارد، اما اگر در پشت لباس باشد، نباید به آن نگاه کند، زیرا درست نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۲۳۵- ۵- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الِالْتِفَاتِ فِي الصَّلَاةِ أَ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ فَقَالَ لَا وَ مَا أُحِبُّ أَنْ يُفْعَلَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنْ لَمْ يَلْتَفِتْ إِلَى مَا وَرَاءَهُ بَلِ الْتَفَتَ يَمِيناً وَ شِمَالًا.

******

ترجمه:

عَبْدِ الْمَلِكِ ازحضرت صادق * پرسیدم آیا انحراف از قبله نماز را باطل می کند ؟ فرمودند : خیراما من دوست ندارم انجام بشود .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۳٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۲۳٦- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ تَكَلَّمْتَ أَوْ صَرَفْتَ وَجْهَكَ عَنِ الْقِبْلَةِ فَأَعِدِ الصَّلَاةَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * :اگردرحال نماز حرف زدی یا ازقبله رو برگرداندی آنرا دو باره بخوان .

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۳۷ - رقم الحديث الباب: ۷]

۹۲۳۷- ۷- (٦) وَ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع فِی حَدِیثِ

ص: ٢٤٥

١- التهذيب ٢- ٣٣٣- ١٣٧٤.

٢- مسائل علیّ بن جعفر- ١٨٦- ٣٦٧.

٣- قرب الإسناد- ٨٩.

٤- التهذيب ٢- ٢٠٠- ٧٨٤، و الاستبصار ١- ٤٠٥- ١٥٤٦.

٥- الفقيه ١- ٣٦٦- ١٠٥٧، أورده فی الحديث ٤ من الباب ٩ من أبواب القبلة، و فی الحديث ١ من الباب ٢٥ من هذه الأبواب.

٦- الخصال- ٦٢٢، و يأتی السند فی الفائدة الأولى من الخاتمة برمز (ر).

الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: الِالْتِفَاتُ الْفَاحِشُ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ وَ يَنْبَغِی لِمَنْ يَفْعَلُ ذَلِکَ أَنْ يَبْدَأَ بِالصَّلَاةِ بِالْأَذَانِ وَ الْإِقَامَةِ وَ التَّكْبِيرِ.

******

ترجمه:

علی * : اگرانحراف خیلی زیاد ازقبله نماز را باطل می کند وسزاوار است کسی که این کار را انجام داده نماز را ازاذان واقامه شروع کند

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۳۸ - رقم الحديث الباب: ۸]

۹۲۳۸- ۸- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ الْجَامِعِ لِلْبَزَنْطِیِّ صَاحِبِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَلْتَفِتُ فِی صَلَاتِهِ هَلْ قَطَعَ ذَلِكَ صَلَاتَهُ قَالَ إِذَا كَانَتِ الْفَرِيضَةَ وَ الْتَفَتَ إِلَى خَلْفِهِ فَقَدْ قَطَعَ صَلَاتَهُ فَيُعِيدُ مَا صَلَّى وَ لَا يَعْتَدُّ بِهِ وَ إِنْ كَانَتْ نَافِلَةً لَا يَقْطَعُ ذَلِكَ صَلَاتَهُ وَ لَكِنْ لَا يَعُودُ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع (۲)

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى كَرَاهَةِ الِالْتِفَاتِ فِی الصَّلَاةِ وَ قَدْ عَرَفْتَ تَفْصِيلَ الْحُكْمِ (۳) وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِی الْقِبْلَةِ (٤) وَ فِی أَحَادِيثِ نِسْيَانِ التَّسْلِيمِ (٥) وَ غَيْرِ ذَلِكَ (٦).

******

ترجمه:

از کتاب "الجامع" نوشته بزنتی (صحاب امام رضا (ع)) نقل شده است: از او درباره مردی که در نماز به اطراف نگاه می کند پرسیدم، آیا این کار نمازش را باطل می کند؟ فرمود: اگر نماز واجب باشد و به پشت سر خود نگاه کند، نمازش باطل شده و باید آنچه را که خوانده تکرار کند و به آن اعتباری ندارد. اما اگر نماز مستحب باشد، نمازش باطل نمی شود، ولی نباید این کار را تکرار کند.

٤- بَابُ عَدَمِ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِمُرُورِ شَیْ ءٍ قُدَّامَ الْمُصَلِّی

اشارة

(۷) ٤ بَابُ عَدَمِ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِمُرُورِ شَیْ ءٍ قُدَّامَ الْمُصَلِّی

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۳۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۲۳۹- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ

ص: ۲٤٦

۱- مستطرفات السرائر- ۵۳- ۲.

۲- قرب الإسناد- ۹٦.

۳- یأتی فی الباب ۳۲ من هذه الأبواب.

٤- تقدم فی الباب ۱ من أبواب القبلة.

۵- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ۳ من أبواب التسلیم.

٦- تقدم فی الباب ۱ من أبواب أفعال الصلاة، و یأتی فی الباب ۳ و ٦ من أبواب الخلل.

۷- الباب ٤ و فیه حدیث واحد.

۸- التهذیب ۲- ۳۲۳- ۱۳۱۹، أورده فی الحدیث ۱۰ من الباب ۱۱ من أبواب مکان المصلی.

یَعْنِی الْمُرَادِیَّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا یَقْطَعُ الصَّلَاةَ شَیْ ءٌ کَلْبٌ وَ لَا حِمَارٌ وَ لَا امْرَأَةٌ وَ لَکِنِ اسْتَتِرُوا بِشَیْ ءٍ فَإِنْ کَانَ بَیْنَ یَدَیْکَ قَدْرَ ذِرَاعٍ رَافِعٌ مِنَ الْأَرْضِ فَقَدِ اسْتَتَرْتَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ أَحَادِیثُ کَثِیرَةٌ تَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی مَکَانِ الْمُصَلِّی (۱).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود: هیچ چیزی نماز را باطل نمی کند؛ نه سگ، نه خر، و نه زن. اما شما باید با چیزی خودتان را بپوشانید، اگر بتوانید چیزی به بلند ی یک ذراع را روی زمین قرار دهید، خودتان را پوشانده اید.

۵- بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالْبُكَاءِ فِيهَا لِذِكْرِ الْمَيِّتِ لَا لِذِكْرِ جَنَّةٍ أَوْ نَارٍ أَوْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ

اشارة

(۲) ۵ بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالْبُكَاءِ فِيهَا لِذِكْرِ الْمَيِّتِ لَا لِذِكْرِ جَنَّةٍ أَوْ نَارٍ أَوْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۴۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۲۴۰- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ بُزُرْجَ أَنَّهُ سَأَلَ الصَّادِقَ ع عَنِ الرَّجُلِ يَتَبَاكَى فِي الصَّلَاةِ الْمَفْرُوضَةِ حَتَّى يَبْكِيَ فَقَالَ قُرَّةُ عَيْنٍ وَ اللَّهِ وَ قَالَ إِذَا كَانَ ذَلِكَ فَاذْكُرْنِي عِنْدَهُ.

******

ترجمه:

منصور بن یونس بزرج از امام صادق علیه السلام پرسید: آیا گریه در نماز فرض، نماز را قطع می کند؟ امام صادق علیه السلام فرمود: این گریه،مایه روشنی چشم است، به خدا سوگند، و فرمود: اگر چنین است، مرا نزد او یاد کن.

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۴۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۲۴۱- ۲- (٤) قَالَ وَ رُوِيَ أَنَّ الْبُكَاءَ عَلَى الْمَيِّتِ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ وَ الْبُكَاءَ لِذِكْرِ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ مِنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ فِي الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

روایت شده که گریه برای مردگان، نماز را قطع می کند، اما گریه به یاد بهشت و دوزخ از برترین اعمال در نماز است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۴۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۲۴۲- ۳- (۵) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ مَا مِنْ شَیْ ءٍ إِلَّا وَ لَهُ کَیْلٌ أَوْ وَزْنٌ إِلَّا الْبُکَاءُ مِنْ خَشْیَةِ اللَّهِ فَإِنَّ الْقَطْرَةَ مِنْهُ تُطْفِئُ بِحَاراً مِنَ النِّیرَانِ وَ لَوْ أَنَّ بَاکِیاً بَکَی فِی أُمَّةٍ لَرُحِمُوا وَ کُلُّ عَیْنٍ بَاکِیَةٌ یَوْمَ الْقِیَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَةَ أَعْیُنٍ عَیْنٌ بَکَتْ مِنْ خَشْیَةِ اللَّهِ وَ عَیْنٌ غُضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَ عَیْنٌ بَاتَتْ سَاهِرَةً فِی سَبِیلِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

و روایت شده است که هر چیزی کیل یا وزنی دارد جز گریه و ناله از ترس خدا که کیل یا وزنی ندارد. قطره ای از آن تواند دریایی از آتش ها را خاموش کند. اگر یک نفر در یک امت بگرید، آنها رحمت خواهند شد، و هر چشمی در روز قیامت گریان خواهد بود، به جز سه چشم: یک چشمی که از ترس خدا گریه کرده، یک چشمی که از حرام های خدا چشم پوشی کرده، و یک چشمی که در راه خدا بیدار بوده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۴۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۲۴۳- ٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ

١- تقدم فی الباب ١١ من أبواب مکان المصلی.

٢- الباب ٥ و فیه ٥ أحادیث.

٣- الفقیه ١- ٣١٧- ٩٤٠.

٤- الفقیه ١- ٣١٧- ٩٤١.

٥- الفقیه ١- ٣١٨- ٩٤٢، أورده مسندا عن الخصال فی الحدیث ٨ من الباب ٢٩ من أبواب الدعاء و عن الثواب فی الحدیث ٨ من الباب ١٥ من أبواب جهاد النفس.

٦- التهذیب ٢- ٣١٧- ١٢٩٥، و الاستبصار ١- ٤٠٨- ١٥٥٨.

عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ عَبْدِ السَّلَامِ عَنْ أَبِی حَنِیفَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْبُکَاءِ فِی الصَّلَاةِ أَ یَقْطَعُ الصَّلَاةَ فَقَالَ إِنْ بَکَی لِذِکْرِ جَنَّةٍ أَوْ نَارٍ فَذَلِکَ هُوَ أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِی الصَّلَاةِ وَ إِنْ کَانَ ذَکَرَ مَیِّتاً لَهُ فَصَلَاتُهُ فَاسِدَةٌ.

******

ترجمه:

ابو حنیفه از حضرت صادق * سؤال کردم: آیا گریه در نماز، نماز را قطع می کند؟ گفت: اگر برای یاد بهشت یا دوزخ گریه کند، آن از برترین اعمال در نماز است. اما اگر به یاد مرده ای گریه کند، نمازش باطل است.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢٤٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٩٢٤٤- ٥- (١) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ سَعِیدٍ (٢) بَیَّاعِ السَّابِرِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَ یَتَبَاکَی الرَّجُلُ فِی الصَّلَاةِ فَقَالَ بَخْ بَخْ وَ لَوْ مِثْلَ رَأْسِ الذُّبَابِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٤)

ثُمَّ قَالَ هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ لَا لِشَيْ ءٍ مِنْ مَصَائِبِ الدُّنْيَا وَ اسْتَدَلَّ بِمَا سَبَقَ (٥) وَ قَدْ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ أَيْضاً فِي الدُّعَاءِ (٦) وَ فِي أَحَادِيثِ جَوَازِ تَكْرَارِ الآيَةِ فِي الْقِرَاءَةِ فِي الصَّلَاةِ (٧) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِي جِهَادِ النَّفْسِ (٨).

******

ترجمه:

بَيَّاعِ السَّابِرِيِّ خدمت حضرت صادق * عرض كردم آيا تباكى شخص درنماز اشكال دارد ؟ فرمودند : به به حتى اگر به اندازه سر يک پشه باشد .

ص: ٢٤٨

١- الكافى ٣- ٣٠١- ٢.

٢- فى الاستبصار- سعد- هامش المخطوط-.

٣- التهذيب ٢- ٢٨٧- ١١٤٨.

٤- الاستبصار ١- ٤٠٧- ١٥٥٧.

٥- سبق فى الحديث ٤ من هذا الباب.

٦- تقدم ما يدلّ عليه بعمومه فى الباب ٢٩ من أبواب الدعاء.

٧- تقدم فى الحديث ٣ من الباب ٦٨ من أبواب القراءة فى الصلاة.

٨- يأتى فى الباب ١٥ من أبواب جهاد النفس.

٦- بَابُ كَرَاهَةِ تَغْمِيضِ الْعَيْنَيْنِ فِي الصَّلَاةِ إِلَّا فِي الرُّكُوعِ وَ كَرَاهَةِ نَفْخِ مَوْضِعِ السُّجُودِ وَ الْإِقْعَاءِ وَ حُكْمِ الِاسْتِنَادِ إِلَى حَائِطٍ وَ نَحْوِهِ وَ الِاسْتِعَانَةِ بِهِ عَلَى الْقِيَامِ وَ الِانْحِطَاطِ لِتَنَاوُلِ

اشارة

(۱) ٦ بَابُ كَرَاهَةِ تَغْمِيضِ الْعَيْنَيْنِ فِی الصَّلَاةِ إِلَّا فِی الرُّكُوعِ وَ كَرَاهَةِ نَفْخِ مَوْضِعِ السُّجُودِ وَ الْإِقْعَاءِ وَ حُكْمِ الِاسْتِنَادِ إِلَی حَائِطٍ وَ نَحْوِهِ وَ الِاسْتِعَانَةِ بِهِ عَلَی الْقِيَامِ وَ الِانْحِطَاطِ لِتَنَاوُلِ شَیْ ءٍ مِنَ الْأَرْضِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۲٤٥ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۲٤٥- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الرَّيَّانِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّ النَّبِیَّ ص نَهَی أَنْ يُغَمِّضَ الرَّجُلُ عَيْنَيْهِ فِی الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

از امام علی (عليه السلام) نقل شده كه پيامبر (صلی الله عليه وآله) از بستن چشم ها در نماز منع فرمودند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۲٤٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۲٤٦- ۲- (۳) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يُغَمِّضَ عَيْنَيْهِ فِی الصَّلَاةِ مُتَعَمِّداً قَالَ لَا بَأْسَ.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی كِتَابِهِ (٤)

أَقُولُ: هَذَا يَدُلُّ عَلَى أَنَّ النَّهْيَ فِي الْأَوَّلِ يُرَادُ بِهِ الْكَرَاهَةُ وَ قَدْ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى اسْتِثْنَاءِ حَالَةِ الرُّكُوعِ فِي مَحَلِّهِ (٥) وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَقِيَّةِ الْأَحْكَامِ فِي أَحَادِيثِ السُّجُودِ (٦) وَ فِي أَحَادِيثِ الْقِيَامِ (٧) وَ اللَّهُ أَعْلَمُ.

******

ترجمه:

علی بن جعفراز امام موسی بن جعفر (علیه السلام) سوال کردم که اگر کسی به صورت عمدی چشمان خود را در نماز ببندد،حضرت فرمودند : مشکلی ندارد.

ص: ٢٤٩

١- الباب ٦ فيه حديثان.

٢- التهذيب ٢- ٣١٤- ١٢٨٠.

٣- قرب الإسناد- ٩٢.

٤- مسائل عليّ بن جعفر- ١٨٤- ٣٥٧.

٥- تقدم فی الحديث ١ من الباب ١ من أبواب أفعال الصلاة.

٦- تقدم فی الباب ٦ و ٧ من أبواب السجود.

٧- تقدم فی الباب ١٠ و ١٢ من أبواب القيام.

٧- بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالضَّحِكِ مَعَ الْقَهْقَهَةِ لَا بِمُجَرَّدِ التَّبَسُّمِ

اشارة

(١) ٧ بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالضَّحِكِ مَعَ الْقَهْقَهَةِ لَا بِمُجَرَّدِ التَّبَسُّمِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۴۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۲۴۷- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْقَهْقَهَةُ لَا تَنْقُضُ الْوُضُوءَ وَ تَنْقُضُ الصَّلَاةَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

زراره از حضرت صادق * نقل کرده که ایشان فرمودند : قهقهه وضو را باطل نمی کند ملی نماز را باطل می کند .

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۴۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۲۴۸- ۲- (٤) وَ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَخِيهِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الضَّحِكِ هَلْ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ قَالَ أَمَّا التَّبَسُّمُ فَلَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ وَ أَمَّا الْقَهْقَهَةُ فَهِیَ تَقْطَعُ الصَّلَاةَ.

وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ مِثْلَهُ (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

سماعة گفت: از امام محمد باقر (علیه السلام) پرسیدم که آیا خنده صلاة را قطع می کند؟ فرمود: خنده ی سبک (تبسم) صلاة را قطع نمی کند، اما خنده ی بلند (قهقهه) صلاة را قطع می کند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۴۹ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۲۴۹- ۳- (۷) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ رَهْطٍ سَمِعُوهُ یَقُولُ إِنَّ التَّبَسُّمَ فِی الصَّلَاةِ لَا یَنْقُضُ الصَّلَاةَ وَ لَا یَنْقُضُ الْوُضُوءَ إِنَّمَا یَقْطَعُ الضَّحِکُ الَّذِی فِیهِ الْقَهْقَهَةُ.

******

ترجمه:

رهط گفته اند: شنیده ام که او می گوید: "خنده ی سبک در نماز نه نماز را باطل می کند و نه وضو را باطل می سازد. به طوری که فقط خنده ای که باعث قهقهه شود نماز را قطع می کند."

ص: ۲۵۰

۱- الباب ۷ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ۳- ۳٦٤- ٦، أورده فی الحدیث ٤ من الباب ٦ من أبواب نواقض الوضوء.

۳- التهذیب ۲- ۳۲٤- ۱۳۲٤.

٤- الکافی ۳- ۳٦٤- ۱.

٥- الکافی ۳- ۳٦٤- ۱ ذیل الحدیث ۱.

٦- التهذیب ۲- ۳۲٤- ۱۳۲٥.

۷- التهذیب ۱- ۱۲- ۲٤، و الاستبصار ۱- ۸٦- ۲۷٤، أورده فی الحدیث ۱۰ من الباب ٦ من أبواب نواقض الوضوء.

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۵۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۲۵۰- ٤- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع لَا يَقْطَعُ التَّبَسُّمُ الصَّلَاةَ وَ تَقْطَعُهَا الْقَهْقَهَةُ وَ لَا تَنْقُضُ الْوُضُوءَ.

(۲)

******

ترجمه:

حضرت صادق * فرمودند :تبسم نماز را باطل نمی کند ولی قهقهه باطل می کند ولی وضو را باطل نمی کند

۸- بَابُ جَوَازِ الصَّلَاةِ مَعَ مُدَافَعَةِ الْأَخْبَثَيْنِ وَ الرِّيحِ وَ الْغَمْزِ وَ الْخُفِّ الضَّيِّقِ عَلَى كَرَاهِيَةٍ فِي الْجَمِيعِ

اشارة

(۳) ۸ بَابُ جَوَازِ الصَّلَاةِ مَعَ مُدَافَعَةِ الْأَخْبَثَيْنِ وَ الرِّيحِ وَ الْغَمْزِ وَ الْخُفِّ الضَّيِّقِ عَلَى كَرَاهِيَةٍ فِي الْجَمِيعِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۵۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۲۵۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الرَّجُلِ يُصِيبُهُ الْغَمْزُ فِي بَطْنِهِ وَ هُوَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَصْبِرَ عَلَيْهِ أَ يُصَلِّي عَلَى تِلْكَ الْحَالِ أَوْ لَا يُصَلِّي فَقَالَ إِنِ احْتَمَلَ الصَّبْرَ وَ لَمْ يَخَفْ إِعْجَالًا عَنِ الصَّلَاةِ فَلْيُصَلِّ وَ لْيَصْبِرْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ مِثْلَهُ (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَجَّاجٍ :ازحضرت کاظم سوال کردم کسی درنماز درشکمش احساس نفخ کرد بطوریکه می تواند برآن صبر کند آیا نمازش را ادامه بدهد

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۵۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۲۵۲- ۲- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا صَلَاةَ لِحَاقِنٍ وَ لَا لِحَاقِنَةٍ وَ هُوَ بِمَنْزِلَةِ مَنْ هُوَ فِی ثَوْبِهِ.

وَ رَوَاهُ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ مِثْلَهُ (۸).

******

ترجمه:

از هشام بن حکم از امام صادق (ع) روایت شده که گفت: «نمازی برای حاقِن (کسی که ادرار خود را نگه داشته) و حاقِنَه (زنی که ادرار خود را نگه داشته) نیست و او مانند کسی است که در لباسش (ادرار کرده) است.»

۱- الفقيه ۱- ۳٦۷- ۱۰٦۲، أورده فی الحديث ۱۳ من الباب ٦ من أبواب النواقض،.

۲- و تقدم ما يدل على ذلک فی الحديث ۱۱ من الباب ٦ من أبواب النواقض، و فی الحديث ۱٦ من الباب ۱ من أبواب أفعال الصلاة.

٣- الباب ٨ فيه ٨ أحاديث.

٤- الكافى ٣- ٣٦٤- ٣.

٥- الفقيه ١- ٣٦٧- ١٠٦١.

٦- التهذيب ٢- ٣٢٤- ١٣٢٦.

٧- التهذيب ٢- ٣٣٣- ١٣٧٢.

٨- المحاسن- ٨٣- ١٥.

[رقم الحديث الكلى: ٩٢٥٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٢٥٣- ٣- (١) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِى بَكْرٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ: لَا تُصَلِّ وَ أَنْتَ تَجِدُ شَيْئاً مِنَ الْأَخْبَثَيْنِ.

******

ترجمه:

رسول اكرم صلى الله عليه وآله : نماز نخوان درحاليكه نياز به دفع ادرار يا مدفوع دارى

[رقم الحديث الكلى: ٩٢٥٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٢٥٤- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِى وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع قَالَ: يَا عَلِيُّ ثَمَانِيَةٌ لَا تُقْبَلُ مِنْهُمُ الصَّلَاةُ الْعَبْدُ الْآبِقُ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَوْلَاهُ وَ النَّاشِزُ وَ زَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ وَ مَانِعُ الزَّكَاةِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ السَّكْرَانُ وَ الزِّبِّينُ وَ هُوَ الَّذِى يُدَافِعُ الْبَوْلَ وَ الْغَائِطَ.

وَ رَوَاهُ أَيْضاً مُرْسَلًا (٣).

******

ترجمه:

ازجمله وصایای رسول اکرم صلی الله علیه وآله به حضرت علی * یاعلی هشت گروهند که نمازشان قبول نمی شود عبد فراری تا اینکه پیش مولایش برگردد /زن نافرمانی که شوهرش ازاو خشمگین است /مانع زکات تا آنجا که فرمودند انسان مست و کسیکه بول و مدفوع خود را حبس میکند

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۵۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۲۵۵- ۵- (٤) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ یَحْیَی بْنِ الْمُبَارَکِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقَ ع یَقُولُ لَا صَلَاةَ لِحَاقِنٍ وَ لَا لِحَاقِبٍ وَ لَا لِحَازِقٍ فَالْحَاقِنُ الَّذِی بِهِ الْبَوْلُ وَ الْحَاقِبُ الَّذِی بِهِ الْغَائِطُ وَ الْحَازِقُ الَّذِی قَدْ ضَغَطَهُ الْخُفُّ.

وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده که گفت: شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: «نمازی نیست برای کسی که ادرار دارد و نه برای کسی که مدفوع دارد و نه برای کسی که کفش تنگ پوشیده است. پس حاقن کسی است که ادرار دارد و حاقب کسی است که مدفوع دارد و حازق کسی است که کفش تنگ فشارش داده است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۵٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۲۵٦- ٦- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ جَمِیعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ

۱- التهذیب ۲- ۳۲۶- ۱۳۳۳.

۲- الفقیه ٤- ۳۵۸- ۵۷٦۲.

۳- الفقیه ۱- ۵۹- ۱۳۱.

٤- أمالی الصدوق- ۳۳۷.

۵- معانی الأخبار- ۲۳۷.

٦- معانی الأخبار- ٤۰٤.

أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَمَانِیَةٌ لَا یُقْبَلُ (۱) لَهُمْ صَلَاةٌ الْعَبْدُ الآبِقُ حَتَّی یَرْجِعَ إِلَی سَیِّدِهِ وَ النَّاشِزُ عَنْ زَوْجِهَا وَ هُوَ عَلَیْهَا سَاخِطٌ وَ مَانِعُ الزَّکَاةِ وَ تَارِکُ الْوُضُوءِ وَ الْجَارِیَةُ الْمُدْرِکَةُ تُصَلِّی بِغَیْرِ خِمَارٍ وَ إِمَامُ قَوْمٍ یُصَلِّی بِهِمْ وَ هُمْ لَهُ کَارِهُونَ وَ الزِّنِّینُ فَقِیلَ یَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا الزِّنِّینُ قَالَ الرَّجُلُ یُدَافِعُ الْبَوْلَ وَ الْغَائِطَ وَ السَّکْرَانُ فَهَؤُلَاءِ الثَّمَانِیَةُ لَا یَقْبَلُ اللَّهُ لَهُمْ صَلَاةً.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی جَمِیعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ مِثْلَهُ (۲) وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) روایت شده که رسول الله (ص) فرمود: «هشت دسته هستند که نماز آنها قبول نمی شود: بنده ای که فرار کرده تا زمانی که به صاحبش برگردد؛ زنی که از شوهرش نافرمانی کرده و او از او خشمگین است؛ کسی که زکات نمی دهد؛ کسی که وضو نمی گیرد؛ دختری که به سن بلوغ رسیده و بدون خمار (حجاب) نماز می خواند؛ امام جماعتی که مردمی که پشت سر او نماز می

خوانند از او ناراضی هستند؛ کسی که ادرار و مدفوع را نگه داشته است؛ مست. این هشت دسته، خدا نماز آنها را قبول نمی کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۲۵۷- ۷- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الرَّضِیُّ فِی الْمَجَازَاتِ النَّبَوِیَّةِ عَنْهُ ع قَالَ: لَا یُصَلِّی الرَّجُلُ وَ هُوَ زَنَاءٌ أَیْ حَاقِنٌ.

******

ترجمه:

وباز فرمودن کسیکه ادرار خود را حبس کرده نماز نخواند

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۲۵۸- ۸- (٥) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عِیسَی بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعُمَرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ ع عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: لَا یُصَلِّی أَحَدُکُمْ وَ بِهِ أَحَدُ الْعَصْدَیْنِ (٦) یَعْنِی الْبَوْلَ وَ الْغَائِطَ.

۱- فی نسخة زیادة- اللّه (هامش المخطوط).

۲- الخصال- ٤۰۷- ۳.

۳- المحاسن- ۱۲- ۳٦.

٤- المجازات النبویّة- ۱۲٤- ۹۱.

٥- المحاسن- ۸۲- ۱٤.

٦- فی نسخة- العصرین، و فی أخری- القیدین.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ أَحَدُ الْعَقْدَیْنِ (۱).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ هُنَا (۲) وَ فِی النَّوَاقِضِ (۳).

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : کسی درحالیکه ادرار ومدفوع خود را حبس کرده نماز نخواند .

۹- بَابُ جَوَازِ إِیمَاءِ الْمُصَلِّی وَ تَنَحْنُحِهِ وَ إِشَارَتِهِ وَ رَفْعِ صَوْتِهِ بِالتَّسْبِیحِ لِتَنْبِیهِ الْغَافِلِ وَ صَفْقِهِ بِیَدِهِ لِلْحَاجَةِ وَ ضَرْبِ الْحَائِطِ لِإِیقَاظِ النَّائِمِ وَ حُکْمِ التَّلْبِیَةِ

اشارة

(٤) ۹ بَابُ جَوَازِ إِیمَاءِ الْمُصَلِّی وَ تَنَحْنُحِهِ وَ إِشَارَتِهِ وَ رَفْعِ صَوْتِهِ بِالتَّسْبِیحِ لِتَنْبِیهِ الْغَافِلِ وَ صَفْقِهِ بِیَدِهِ لِلْحَاجَةِ وَ ضَرْبِ الْحَائِطِ لِإِیقَاظِ النَّائِمِ وَ حُکْمِ التَّلْبِیَةِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۲۵۹- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِی یَعْفُورٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الرَّجُلِ یُرِیدُ الْحَاجَةَ وَ هُوَ فِی الصَّلَاةِ قَالَ فَقَالَ یُومِئُ بِرَأْسِهِ وَ یُشِیرُ بِیَدِهِ وَ الْمَرْأَةُ إِذَا أَرَادَتِ الْحَاجَةَ تُصَفِّقُ.

******

ترجمه:

ابو یعفور از امام صادق (ع) درباره مردی که نیاز دارد (کار ضروری ای دارد) و در حال نماز است، پرسید. ایشان فرمودند: «با سر اشاره کند و با دست اشاره کند و اگر زن نیاز دارد (کار ضروری ای دارد) کف بزند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۲۶۰- ۲- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يُرِيدُ الْحَاجَةَ وَ هُوَ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ يُومِئُ بِرَأْسِهِ وَ يُشِيرُ بِيَدِهِ وَ يُسَبِّحُ (٧) وَ الْمَرْأَةُ إِذَا أَرَادَتِ الْحَاجَةَ وَ هِيَ تُصَلِّي فَتُصَفِّقُ بِيَدَيْهَا.

ص: ٢٥٤

١- معانی الأخبار- ١٦٤.

٢- تقدم ما یدلّ علیه بمفهومه فی الباب ١، و فی الحدیث ١٩ من الباب ٢ و ما ینافیه فی الحدیث ١٤ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٣- تقدم فی الحدیث ١١ من الباب ٦ من أبواب نواقض الوضوء.

٤- الباب ٩ فیه ١٠ أحادیث.

٥- الفقیه ١- ٣٧٠- ١٠٧٤.

٦- الفقیه ١- ٣٧٠- ١٠٧٥، و أورد ذیله فی الحدیث ٤ من الباب ١١ من هذه الأبواب.

٧- فی هامش الأصل- (و یسبح) لیس فی التهذیب.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ (١)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

حلبی از امام صادق (ع) درباره مردی که نیاز دارد (کار ضروری ای دارد) و در حال نماز است، پرسید. ایشان فرمودند: «با سر اشاره کند و با دست اشاره کندوتسبیح بگوید و اگر زن نیاز دارد (کار ضروری ای دارد) کف بزند.»

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۶۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۲۶۱- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع أَ يُومِئُ الرَّجُلُ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ نَعَمْ قَدْ أَوْمَأَ النَّبِيُّ ص- فِي مَسْجِدٍ مِنْ مَسَاجِدِ الْأَنْصَارِ بِمِحْجَنٍ (٤) كَانَ مَعَهُ قَالَ حَنَانٌ وَ لَا أَعْلَمُهُ (٥) إِلَّا مَسْجِدَ بَنِي عَبْدِ الْأَشْهَلِ.

******

ترجمه:

حَنان بن سَدیر نقل کرده که از امام صادق (ع) پرسید: «آیا مرد در نماز می تواند اشاره کند؟» امام فرمودند: «بله، پیامبر (ص) در یکی از مساجد انصار با عصایی که همراه داشت، اشاره کرد.» حنان گفت: «و فکر می کنم آن مسجد، مسجد بنی عبد الأشهل بود.»

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۶۲ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۲۶۲- ٤- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَسْمَعُ صَوْتاً بِالْبَابِ وَ هُوَ فِي الصَّلَاةِ فَيَتَنَحْنَحُ لِتَسْمَعَ جَارِيَتُهُ أَوْ أَهْلُهُ لِتَأْتِيَهُ فَيُشِيرَ إِلَيْهَا بِيَدِهِ لِيُعْلِمَهَا مَنْ بِالْبَابِ لِتَنْظُرَ مَنْ

هُوَ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ وَ عَنِ الرَّجُلِ وَ الْمَرْأَةِ يَكُونَانِ فِي الصَّلَاةِ فَيُرِيدَانِ شَيْئاً أَ يَجُوزُ لَهُمَا أَنْ يَقُولَا سُبْحَانَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ وَ يُومِئَانِ إِلَى مَا يُرِيدَانِ وَ الْمَرْأَةُ إِذَا أَرَادَتْ شَيْئاً ضَرَبَتْ عَلَى فَخِذِهَا وَ هِيَ فِي الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

عمّار بن موسی از امام صادق (علیه السلام) پرسید: اگرکسی در حال نماز باشد و صدایی از در می شنود وصدلی شبیه سرفه کردن ازخودش دربیاورد تا همسر یا خانواده اش بیایند،وبا سریا دست اشاره می کند تا بفهمند کی پشت درب هست؟ امام (علیه السلام) فرمود: مشکلی نیست. در مورد مرد و زنی که در حال نماز هستند و می خواهند چیزی بگویند، می توانند بگویند: "سبحان الله"؟ امام (علیه السلام) فرمود: بله، این کار انجام پذیر است. و اگر خانمی می خواهد چیزی به کسی بفهماند ، بر روی ران خود ضربه می زند در حالی که در حال نماز است.

[رقم الحديث الكلى: ۹۲۶۳ - رقم الحديث الباب: ۵]

۹۲۶۳- ۵- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي حَبِيبٍ نَاجِيَةَ أَنَّهُ قَالَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ لِي رَحًى أَطْحَنُ فِيهَا السِّمْسِمَ فَأَقُومُ فَأُصَلِّي وَ أَعْلَمُ أَنَّ الْغُلَامَ

ص: ۲۵۵

۱- الكافى ۳- ۳۶۵- ۷.

۲- التهذيب ۲- ۳۲۴- ۱۳۲۸.

۳- الفقيه ۱- ۳۷۰- ۱۰۷۶.

۴- المحجن- عصا فى رأسها اعوجاج كالصولجان، آخذا من الحجن بالتحريک و هو الاعوجاج. (مجمع البحرين- حجن- ۶- ۲۳۱).

۵- ورد فی هامش المخطوط ما نصه- قوله- و لا أعلمه ... الخ یدلّ علی شکه فی تعیین المسجد و کذا أمثال هذه العبارة و لیس العلم هنا بمعنی الظنّ کما یظن. بل الاستثناء منقطع. (منه. قده).

٦- الفقیه ١- ٣٧٠- ١٠٧٧.

٧- الفقیه ١- ٣٧١- ١٠٨٠.

نَائِمٌ فَأَضْرِبُ الْحَائِطَ لِأُوقِظَهُ فَقَالَ نَعَمْ أَنْتَ فِی طَاعَةِ رَبِّکَ تَطْلُبُ رِزْقَکَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

ابوحبیب ناجیه : ازحضرت صادق * سوال کردم من آسیابی دارم که روغن کنجد می گیرم گاهی مشغول نماز می شوم ومی دانم غلامم خواب است من به دیوار می زنم تا ازخواب بیدار شود ایشان فرمودند : بله اشکال ندارد توهم درحال اطاعت پروردگارت هستی رزقت راهم طلب می کنی

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢٦٤ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٩٢٦٤- ٦- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَکُونُ فِی صَلَاتِهِ فَیَسْتَأْذِنُ إِنْسَانٌ عَلَی الْبَابِ فَیُسَبِّحُ وَ یَرْفَعُ صَوْتَهُ وَ یُسْمِعُ جَارِیَتَهُ فَتَأْتِیهِ فَیُرِیهَا بِیَدِهِ أَنَّ عَلَی الْبَابِ إِنْسَاناً هَلْ یَقْطَعُ ذَلِکَ صَلَاتَهُ وَ مَا عَلَیْهِ قَالَ لَا بَأْسَ لَا یُقْطَعُ بِذَلِکَ صَلَاتُهُ.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ (٢)

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ ازحضرت کاظم* پرسیدم مردی درحال نماز کسی می خواهد وارد خانه شود ومنتظر اجازه است پس با صدای بلند تسبیح بگوید تا کنیزش بشنود بعد ازآمدن با دست به اوبفهماند کسی پشت درب است آیا نمازش باطل می شود حضرت فرمودند : اشکال ندارد ونمارزش هم باطل نمی شود

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۶۵ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۲۶۵- ۷- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ یَعْلَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَخِیهِ أَبِی جَرِیرٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع قَالَ: قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا کَانَ فِی الصَّلَاةِ فَدَعَاهُ الْوَالِدُ فَلْیُسَبِّحْ فَإِذَا دَعَتْهُ الْوَالِدَةُ فَلْیَقُلْ لَبَّیْکِ.

******

ترجمه:

حضرت کاظم* :وقتی کسی درحال نماز باشد اگرپدرش اورا صدا زد باید تسبیح بگوید(تا متوجه بشود که درحال نماز است) واگر مادرش صدا زد باید بگوید بله (مادر)

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۶۶ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۲۶۶- ۸- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبِی الْوَلِیدِ قَالَ: کُنْتُ جَالِساً عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- فَسَأَلَهُ نَاجِیَةُ أَبُو حَبِیبٍ (٦) فَقَالَ لَهُ جَعَلَنِیَ اللَّهُ

١- التهذيب ٢- ٣٣١- ١٣٦٣.

٢- مسائل علیّ بن جعفر- ١٨٢- ٣٥٢.

٣- قرب الإسناد- ٩٢.

٤- التهذيب ٢- ٣٥٠- ١٤٥٢.

٥- الكافی ٣- ٣٠١- ٨.

٦- فی هامش المخطوط عن نسخة- ناجية بن حبيب و اخری عائذ بن حبيب.

فِدَاکَ إِنَّ لِی رَحًی أَطْحَنُ فِيهَا فَرُبَّمَا قُمْتُ فِی سَاعَةٍ مِنَ اللَّيْلِ فَأَعْرِفُ مِنَ الرَّحَی أَنَّ الْغُلَامَ قَدْ نَامَ فَأَضْرِبُ الْحَائِطَ لِأُوقِظَهُ فَقَالَ نَعَمْ أَنْتَ فِی طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ تَطْلُبُ رِزْقَهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (١)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ کَمَا مَرَّ (٢).

******

ترجمه:

ابوحبيب ناجيه : ازحضرت صادق * سوال کردم من آسيابی دارم که گندم آرد می کنم گاهی درشب مشغول نماز می شوم ومی دانم غلامم خواب است من به ديوار می زنم تا ازخواب بيدار شود ايشان فرمودند : بله اشکال ندارد توهم درحال اطاعت پروردگارت هستی رزقت راهم طلب می کنی

[رقم الحديث الكلی: ٩٢٦٧ - رقم الحديث الباب: ٩]

٩٢٦٧- ٩- (٣) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ يَکُونُ فِی صَلَاتِهِ وَ إِلَی جَانِبِهِ رَجُلٌ رَاقِدٌ فَيُرِيدُ أَنْ يُوقِظَهُ فَيُسَبِّحُ (٤) وَ

يَرْفَعُ صَوْتَهُ لَا يُرِيدُ إِلَّا لِيَسْتَيْقِظَ الرَّجُلُ هَلْ يَقْطَعُ ذَلِکَ صَلَاتَهُ وَ مَا عَلَيْهِ قَالَ لَا يَقْطَعُ ذَلِکَ صَلَاتَهُ وَ لَا شَيْ ءَ عَلَيْهِ.

وَ

رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ وَ زَادَ وَ لَا بَأْسَ بِهِ (٥)

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش نقل می کند که گفت: از او درباره مردی که در نماز است و در کنار او مردی خوابیده است و می خواهد او را بیدار کند، می پرسد. او تسبیح می گوید و صدایش را بلند می کند تا فقط آن مرد بیدار شود. آیا این نماز او را قطع می کند و بر او چیزی واجب است؟ فرمود: این نماز او را قطع نمی کند و بر او چیزی واجب نیست

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢٦٨ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

٩٢٦٨- ١٠- (٦) الْفَضْلُ بْنُ الْحَسَنِ الطَّبْرِسِيُّ فِی مَجْمَعِ الْبَيَانِ عَنْ أَبِی سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ ص قَالَ: إِذَا أَيْقَظَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ مِنَ اللَّيْلِ وَ تَوَضَّئَا (٧) وَ صَلَّيَا کُتِبَا مِنَ الذَّاکِرِينَ اللَّهَ کَثِيراً وَ الذَّاکِرَاتِ (٨).

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله وقتی مردی شب همسرخود راربرای نماز بیدار کند وهردو وضو بگیرند ونماز بخوانند جزء کسانیکه زیاد ذکر خدا می گویند حساب می شوند .

١- التهذيب ٢- ٣٢٥- ١٣٢٩.

٢- مر فى الحديث ٥ من هذا الباب.

٣- قرب الإسناد- ٩٢.

٤- فى المصدر- فيصيح.

٥- مسائل علىّ بن جعفر- ١٨٢- ٣٥١.

٦- مجمع البيان ٤- ٣٥٨.

٧- فى المصدر- فتوضئا، يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ٤٠ من أبواب الجماعة، و فى الحديث ٢ من الباب ٢ من أبواب صلاة الخوف.

٨- جاء فى هامش الأصل بخط المصنّف- كتب فى قاسم آباد.

١٠- بَابُ جَوَازِ رَمْيِ الْمُصَلِّى إِنْسَاناً أَوْ كَلْباً أَوْ نَحْوَهُمَا وَ تَرْدِيدِ الدُّعَاءِ وَ الْقِرَاءَةِ وَ تَذَكُّرِهِ وَ تَذَكُّرِ الْقِرَاءَةِ وَ الْإِنْصَاتِ الْيَسِيرِ عَلَى كَرَاهِيَةٍ

اشارة

(١) ١٠ بَابُ جَوَازِ رَمْيِ الْمُصَلِّى إِنْسَاناً أَوْ كَلْباً أَوْ نَحْوَهُمَا وَ تَرْدِيدِ الدُّعَاءِ وَ الْقِرَاءَةِ وَ تَذَكُّرِهِ وَ تَذَكُّرِ الْقِرَاءَةِ وَ الْإِنْصَاتِ الْيَسِيرِ عَلَى كَرَاهِيَةٍ

[رقم الحديث الكلى: ٩٢٦٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٢٦٩- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ رِبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَجِيلٍ أَخِى عَلِيِّ بْنِ بَجِيلٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يُصَلِّى فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ وَ هُوَ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ فَرَمَاهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع بِحَصَاةٍ فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَجِيلٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

علی بن بجیل گفت: دیدم امام صادق (ع) در حال نماز بود که مردی از مقابل او گذشت و او بین دو سجده بود، پس امام صادق (ع) با سنگریزه ای او را زد و آن مرد به سوی او آمد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۲۷۰- ۲- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ فِی صَلَاتِهِ فَيَرْمِی الْكَلْبَ وَ غَيْرَهُ بِالْحَجَرِ مَا عَلَيْهِ قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَیْ ءٌ وَ لَا يَقْطَعُ ذَلِكَ صَلَاتَهُ.

******

ترجمه:

از علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام) نقل شده است که گفت: از او پرسیدم درباره مردی که در حال نماز است و سگ یا چیزی دیگر را با سنگ می زند، چه حکمی دارد؟ امام (ع) فرمود: بر او چیزی نیست و این کار نمازش را قطع نمی کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۲۷۱- ۳- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ فِی الصَّلَاةِ فَيَسْمَعُ الْكَلَامَ أَوْ غَيْرَهُ فَيُنْصِتُ لِيَسْمَعَهُ مَا عَلَيْهِ إِنْ فَعَلَ ذَلِكَ قَالَ هُوَ نَقْصٌ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَیْ ءٌ.

******

ترجمه:

از علی بن جعفر از برادرش (علیهما السلام) نقل شده است که گفت: از او پرسیدم درباره مردی که در حال نماز است و صدایی یا صحبت هایی را می شنود و سکوت می کند تا آن را بشنود، اگر چنین کند چه حکمی دارد؟ امام (ع) فرمود: این کار نقصی در نماز است اما بر او چیزی (عقوبتی) نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۷۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۲۷۲- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يُخْطِئُ فِي التَّشَهُّدِ وَ الْقُنُوتِ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يُرَدِّدَهُ حَتَّى يَتَذَكَّرَ

ص: ۲۵۸

۱- الباب ۱۰ فیه ٥ أحادیث.

۲- التهذیب ۲- ۳۲۷- ۱۳٤۲.

۳- الفقیه ۱- ۳۷۱- ۱۰۷۸.

٤- قرب الإسناد- ۹٤، و مسائل علیّ بن جعفر- ۲٤۳- ٥۷۳.

٥- قرب الإسناد- ۹۳، و مسائل علیّ بن جعفر- ۱٦۷- ۲۷٤.

٦- قرب الإسناد- ۹٤، و مسائل علیّ بن جعفر- ۱٦۳- ۲٥۸.

وَ يُنْصِتَ سَاعَةً وَ يَتَذَكَّرَ قَالَ لَا بَأْسَ أَنْ يُرَدِّدَ وَ يُنْصِتَ سَاعَةً حَتَّى يَتَذَكَّرَ وَ لَيْسَ فِي الْقُنُوتِ سَهْوٌ وَ لَا فِي التَّشَهُّدِ.

******

ترجمه:

از علی بن جعفر از برادرش (علیهما السلام) نقل شده است که گفت: از او پرسیدم درباره مردی که در تشهد و قنوت اشتباه می کند، آیا برای او مناسب است که آن را تکرار کند تا یادش بیاید و برای مدتی سکوت کند و به یاد بیاورد؟ امام (ع) فرمود: اشکالی ندارد که تکرار کند و برای مدتی سکوت کند تا یادش بیاید و در قنوت و تشهد سهو (اشتباه) وجود ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۲۷۳- ۵- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يُخْطِئُ فِي قِرَاءَتِهِ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يُنْصِتَ سَاعَةً وَ يَتَذَكَّرَ قَالَ لَا بَأْسَ.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ (۲)

وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ فِي الْقِرَاءَةِ (۳).

******

ترجمه:

از علی بن جعفر از برادرش (علیهما السلام) نقل شده است که گفت: از او پرسیدم درباره مردی که در قرائتش اشتباه می کند، آیا مناسب است که برای مدتی سکوت کند و به یاد بیاورد؟ امام (ع) فرمود: اشکالی ندارد.

۱۱- بَابُ كَرَاهَةِ التَّثَاؤُبِ وَ التَّمَطِّي الِاخْتِيَارِيَّيْنِ خَاصَّةً فِي الصَّلَاةِ

اشارة

(٤) ۱۱ بَابُ كَرَاهَةِ التَّثَاؤُبِ وَ التَّمَطِّي الِاخْتِيَارِيَّيْنِ خَاصَّةً فِي الصَّلَاةِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

٩٢٧٤- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَقُولُ التَّثَاؤُبُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ الْعَطْسَةُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

از محمد بن ابی نصر نقل شده است که گفت: شنیدم امام رضا (ع) می فرمود: خمیازه از شیطان است و عطسه از خداوند عز و جل.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢٧٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٢٧٥- ٢- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِذَا قُمْتَ فِي الصَّلَاةِ فَعَلَيْكَ بِالْإِقْبَالِ عَلَى صَلَاتِكَ إِلَى أَنْ قَالَ وَ لَا تَتَثَاءَبُ وَ لَا تَتَمَطَّى الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از زراره نقل شده است که امام باقر (ع) فرمود: «وقتی برای نماز ایستادی، باید به نمازت توجه کامل داشته باشی.» و فرمود: «خمیازه نکش و کش و قوس نده (بدنت را نکش و منبسط نکن).»

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢٧٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٢٧٦- ٣- (٧) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ

١- قرب الإسناد- ٩٤.

٢- مسائل علیّ بن جعفر- ١٦٣- ٢٥٩.

٣- تقدم فی الباب ٦٨ من أبواب القراءة.

٤- الباب ١١ فيه ٤ أحاديث.

٥- الكافی ٢- ٦٥٤- ٥، أورده فی الحديث ١ من الباب ٦٠ من أبواب أحكام العشرة.

٦- الكافی ٣- ٢٩٩- ١، أورد تمامه فی الحديث ٥ من الباب ١ من أبواب أفعال الصلاة.

٧- الكافی ٣- ٣٠١- ٧.

عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ قَالَ: فِی الرَّجُلِ يَتَثَاءَبُ وَ يَتَمَطَّى فِی الصَّلَاةِ قَالَ هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ لَا يَمْلِكُهُ.

******

ترجمه:

از فضل بن يسار از يكی از دو امام (عليهما السلام) روايت شده است كه ايشان فرمودند: در مورد مردی كه در نماز خميازه می كشد و كش و قوس می آيد، فرمود: اين كار از شيطان است و او را تحت كنترل ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ٩٢٧٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٢٧٧- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَتَثَاءَبُ فِی الصَّلَاةِ وَ يَتَمَطَّى قَالَ هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ لَنْ يَمْلِكَهُ.

******

ترجمه:

حلبی ازحضرت صادق علیه السلام سوال کردم در مورد مردی که در نماز خمیازه می کشد و کش و قوس می آید، ایشان فرمودند: این کار از شیطان است و او را تحت کنترل ندارد.(دست خودش نیست)

۱۲- بَابُ كَرَاهَةِ الْعَبَثِ فِی الصَّلَاةِ وَ جَوَازِ تَسْوِيَةِ الْحَصَى فِی مَوْضِعِ السُّجُودِ

اشارة

(۲) ۱۲ بَابُ كَرَاهَةِ الْعَبَثِ فِی الصَّلَاةِ وَ جَوَازِ تَسْوِيَةِ الْحَصَى فِی مَوْضِعِ السُّجُودِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۷۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۲۷۸- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ لَمَّا عَلَّمَهُ الصَّلَاةَ قَالَ هَكَذَا صَلِّ وَ لَا تَلْتَفِتْ وَ لَا تَعْبَثْ بِيَدَيْكَ وَ أَصَابِعِكَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * وقتی نماز را به او تعلیم دادند فرمودند همینطور نماز بخوان وبه اطراف خودت نگاه نکن وبا انگشت ودستهای خود بازی نکن

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۷۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۲۷۹- ۲- (٤) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ الْعَبَثَ فِی الصَّلَاةِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : بازی کردن درنماز مورد اکراه خداوند است .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۲۸۰- ۳- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ فِی وَصِيَّةِ النَّبِيِّ لِعَلِيٍّ ع قَالَ: يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ لِأُمَّتِی الْعَبَثَ فِی الصَّلَاةِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

رسول خدا(ص)فرمود: یا علی خداوند ازاینکه امتم درنماز بازی کنند اکراه دارد.

ص: ۲۶۰

۱- التهذیب ۲- ۳۲٤- ۱٤۲۸، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ۹ من هذه الأبواب.

۲- الباب ۱۲ فیه ۱۰ أحادیث.

۳- الفقیه ۱- ۳۰۳- ۹۱٦، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱ من الباب ۱ من أبواب أفعال الصلاة.

٤- لم نعثر علی الحدیث فی الفقیه.

۵- الفقیه ٤- ۳۵۷- ۵۷٦۲، أورد قطعة منه فی الحدیث ۱۸ من الباب ٤۹ من أبواب جهاد النفس.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۸۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۲۸۱- ٤- (۱) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ لِی سِتَّ خِصَالٍ وَ كَرِهْتُهُنَّ لِلْأَوْصِيَاءِ مِنْ وُلْدِی وَ أَتْبَاعِهِمْ مِنْ بَعْدِی الْعَبَثَ فِی الصَّلَاةِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُوسَی عَنْ غِیَاثِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

رسول خدا(ص)فرمود: همانا خداي عز و جل شش خصلت را بر من روا ندانسته و من هم همانها را براي جانشينان از فرزندانم و براي پيروانشان روا نمی شمارم: بازي در حال نماز

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۸۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۲۸۲- ۵- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ جَعْفَرٍ الْبَصْرِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ کَرِهَ لَکُمْ أَیَّتُهَا الْأُمَّةُ أَرْبَعاً وَ عِشْرِینَ خَصْلَةً وَ نَهَاکُمْ عَنْهَا کَرِهَ لَکُمُ الْعَبَثَ فِی الصَّلَاةِ الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِی الْحَسَنِ الْفَارِسِیِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٤) وَ فِی الْأَمَالِی (٥) بِإِسْنَادِهِ الْآتِی عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ جَعْفَرٍ (٦)

مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) از پدرانش روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: ای امت، خداوند ۲٤ ویژگی را برای شما ناپسند دانسته و از آنها شما را نهی کرده است. یکی از این ویژگی ها که خداوند برای شما ناپسند می داند، بازی و بی توجهی در نماز است.

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۸۳ - رقم الحديث الباب: ٦]

۹۲۸۳- ٦- (۷) وَ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع فِی حَدِيثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: وَ لَا يَعْبَثِ الرَّجُلُ فِی صَلَاتِهِ بِلِحْيَتِهِ وَ لَا بِمَا يَشْغَلُهُ عَنْ صَلَاتِهِ بَادِرُوا بِعَمَلِ الْخَيْرِ قَبْلَ أَنْ تُشْغَلُوا عَنْهُ بِغَيْرِهِ لِيَكُنْ (كُلُّ كَلَامِکَ) (۸)

١- الفقيه ١- ١٨٨- ٥٧٥ و ٢- ٧١- ١٧٦١، أورده بتمامه فی الحديث ٢ من الباب ٦٣ من أبواب الدفن، و قطعة منه فی الحديث ١٥ من الباب ١٥ من أبواب الجنابة.

٢- أمالی الصدوق- ٦٠- ٣.

٣- الفقيه ٣- ٥٥٦- ٤٩١٤، أورده بتمامه فی الحديث ١١ من الباب ١٥ من أبواب أحكام الخلوة، و فی الحديث ١٧ من الباب ٤٩ من أبواب جهاد النفس.

٤- الكافی ٣- ٣٠٠- ٢.

٥- أمالی الصدوق- ٢٤٨- ٣.

٦- تاتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ز).

٧- الخصال- ٦٢٠ و ٦٢٨.

٨- فی المصدر- جل كلامكم.

ذِكْرَ اللَّهِ الصَّلَاةُ قُرْبَانُ كُلِّ تَقِیٍّ لِيَخْشَعِ الرَّجُلُ فِی صَلَاتِهِ فَإِنَّ مَنْ خَشَعَ قَلْبُهُ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ خَشَعَتْ جَوَارِحُهُ فَلَا تَعْبَثُ بِشَیْ ءٍ.

******

ترجمه:

از علی (ع) در حدیث چهارصد آمده است که فرمود: «مرد در نماز با ریش خود بازی نکند و با چیزی که او را از نماز مشغول می کند، سر و کار نداشته باشد. به انجام کارهای خیر بشتابید قبل از آن که به چیز دیگری مشغول شوید. تمام سخن شما باید یاد خدا باشد. نماز قربانی (نزدیک کننده) هر انسان پرهیزگاری است. مرد باید در نماز خود خاشع باشد، زیرا کسی که قلبش برای خداوند متعال خاشع است، اعضای بدنش نیز خاشع خواهند بود. بنابراین با چیزی بازی نکنید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۸٤ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۲۸٤- ۷- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی رَفَعَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا قُمْتَ فِی الصَّلَاةِ فَلَا تَعْبَثْ بِلِحْیَتِکَ وَ لَا بِرَأْسِکَ وَ لَا تَعْبَثْ بِالْحَصَی وَ أَنْتَ تُصَلِّی إِلَّا أَنْ تُسَوِّیَ حَیْثُ تَسْجُدُ فَلَا بَأْسَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی جَوَازِ تَسْوِیَةِ الْحَصَی مَوْضِعَ السُّجُودِ فِی أَحَادِیثِ السُّجُودِ (۲).

******

ترجمه:

از محمد بن عیسی، که آن را از امام صادق (ع) نقل کرده است، آمده که فرمود: «وقتی در نماز ایستادی، با ریشت بازی نکن و با سرت ور نرو، و در حال نماز با سنگریزه ها بازی نکن، مگر اینکه محل سجده ات را صاف کنی، که در این صورت اشکالی ندارد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۸۵ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۲۸۵- ۸- (۳) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفَضْلِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: عَلَیْکَ بِالْإِقْبَالِ عَلَی صَلَاتِکَ وَ لَا تَعْبَثْ فِیهَا بِیَدِکَ وَ لَا بِرَأْسِکَ وَ لَا بِلِحْیَتِکَ.

******

ترجمه:

امام باقر (علیه السلام)- درحال نماز، به معنی و حقیقت نماز توجّه کن . در اثنای نماز، با دست و سر و ریش خود بازی نکن .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۸٦ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۲۸٦- ۹- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ بُنَانِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ عَطَاءٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَيُّ شَيْ ءٍ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ قَالَ عَبَثُ الرَّجُلِ بِلِحْيَتِهِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ وَ غَيْرُهُ (٥) عَلَى تَغْلِيظِ الْكَرَاهَةِ وَ يُمْكِنُ حَمْلُهُ عَلَى الْفِعْلِ الْكَثِيرِ.

******

ترجمه:

سلمه بن عطاء گفت: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: چه چیزی نماز را باطل می کند؟ فرمودند: بازی کردن مرد با ریش خود.

می گویم : شیخ و دیگران این روایت را بر شدت کراهت حمل کرده اند و می توان آن را بر انجام فعل کثیر نیز حمل کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۸۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۲۸۷- ۱۰- (٦) أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ

۱- الکافی ۳- ۳۰۱- ۹.

۲- تقدم فی الحدیث ۲ و ٤ من الباب ۱۸ من أبواب السجود.

۳- الکافی ۳- ۲۹۹- ۱، و أورده بتمامه فی الحدیث ٥ من الباب ۱ من أبواب أفعال الصلاة.

٤- التهذیب ۲- ۳۷۸- ۱٥۷٥.

٥- منهم الفیض الکاشانی فی الوافی ۲- ۱۳٥.

٦- المحاسن- ۱۰- ۳۱، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱٦ من الباب ۱٥ من أبواب الجنابة.

مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ الدَّیْلَمِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سِتَّةٌ کَرِهَهَا اللَّهُ لِی فَکَرِهْتُهَا لِلْأَئِمَّةِ مِنْ ذُرِّیَّتِی وَ لْتَکْرَهْهَا الْأَئِمَّةُ لِأَتْبَاعِهِمْ الْعَبَثُ فِی الصَّلَاةِ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

محمد بن سلیمان دیلمی از پدرش از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: خداوند شش چیز را برای من ناپسند دانست، پس من نیز آنها را برای امامان از ذریه ام ناپسند دانستم و باید امامان نیز آنها را برای پیروانشان ناپسند بدانند: یکی از آنها بازی کردن در نماز است.

۱۳- بَابُ جَوَازِ الدُّعَاءِ لِلدِّینِ وَ الدُّنْیَا وَ سُؤَالِ الْمُبَاحِ دُونَ الْمُحَرَّمِ فِی جَمِیعِ أَحْوَالِ الصَّلَاةِ وَ لَوْ فِی أَثْنَاءِ الْقِرَاءَةِ أَوْ بِدُعَاءٍ فِیهِ سُورَةٌ مِنَ الْقُرْآنِ وَ تَسْمِیَةِ الْحَاجَةِ وَ الْمَدْعُوِّ لَهُ و

اشارة

(۲) ۱۳ بَابُ جَوَازِ الدُّعَاءِ لِلدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ سُؤَالِ الْمُبَاحِ دُونَ الْمُحَرَّمِ فِی جَمِيعِ أَحْوَالِ الصَّلَاةِ وَ لَوْ فِی أَثْنَاءِ الْقِرَاءَةِ أَوْ بِدُعَاءٍ فِيهِ سُورَةٌ مِنَ الْقُرْآنِ وَ تَسْمِيَةِ الْحَاجَةِ وَ الْمَدْعُوِّ لَهُ وَ تَسْمِيَةِ الْأَئِمَّةِ ع

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۸۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۲۸۸- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنِ الرَّجُلِ يَتَكَلَّمُ فِی صَلَاةِ الْفَرِيضَةِ بِكُلِّ شَیْ ءٍ يُنَاجِی بِهِ رَبَّهُ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

علی بن مهزيار نقل كرده است كه سوال كردم از امام باقر(ع) راجع به شخصی در نماز واجب تكلم می كند به هر آنچه مناجات نمايد به وسيله آن پروردگارش را، فرمود بلی

[رقم الحديث الكلی: ۹۲۸۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۲۸۹- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كُلُّ مَا ذَكَرْتَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ وَ النَّبِیَّ ص- فَهُوَ مِنَ الصَّلَاةِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حلبی از امام صادق(ع): تمامی آنچه با آن ذكر خدا و پيامبر می نمايی از نماز است

١- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٦٣ من أبواب الدفن و فی الحدیث ١٦ من الباب ١ من أبواب افعال الصلاة، و تقدم ما یدلّ علی جواز تسویة الحصی فی الحدیث ٤ من الباب ١٤ من أبواب ما یسجد علیه، و فی الحدیث ٢ و ٤ من الباب ١٨ من أبواب السجود.

٢- الباب ١٣ فیه ٣ أحادیث.

٣- التهذیب ٢- ٣٢٦- ١٣٣٧.

٤- الکافی ٣- ٣٣٧- ٦ و التهذیب ٢- ٣١٦- ١٢٩٣، و أورده فی الحدیث ٤ من الباب ٢٠ من أبواب الرکوع، و أورده بتمامه فی الحدیث ١ من الباب ٤ من أبواب التسلیم.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢٩٠ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٢٩٠- ٣- (١) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کُلُّ مَا کَلَّمْتَ اللَّهَ بِهِ فِی صَلَاةِ الْفَرِیضَةِ فَلَا بَأْسَ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ (٢)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ أَحَادِیثُ کَثِیرَةٌ تَدُلُّ عَلَی الْأَحْکَامِ الْمَذْکُورَةِ فِی الْقِرَاءَةِ (٣) وَ فِی الْقُنُوتِ (٤) وَ فِی السُّجُودِ وَ غَیْرِهَا (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق* : درنمازواجب هرجمله ای که بعنوان دعا بیان شود اشکالی ندارد

١٤- بَابُ کَرَاهَةِ فَرْقَعَةِ الْأَصَابِعِ وَ نَقْضِهَا وَ الْبُزَاقِ وَ الِامْتِخَاطِ وَ التَّوَرُّکِ فِی الصَّلَاةِ

اشارة

(٦) ١٤ بَابُ كَرَاهَةِ فَرْقَعَةِ الْأَصَابِعِ وَ نَقْضِهَا وَ الْبُزَاقِ وَ الِامْتِخَاطِ وَ التَّوَرُّكِ (٧) فِی الصَّلَاةِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٢٩١ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٢٩١- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَلْتَفِتُ فِی الصَّلَاةِ قَالَ لَا وَ لَا يَنْقُضْ أَصَابِعَهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ كَمَا سَبَقَ (٩).

******

ترجمه:

مسلم، از امام باقر (ع) نقل شده است كه گفت: «از او درباره مردی كه در نماز به اطراف نگاه می كند، پرسيدم. فرمود: نه، و همچنين انگشتانش را نشكند.»

ص: ٢٦٤

١- الكافی ٣- ٣٠٢- ٥.

٢- التهذيب ٢- ٣٢٥- ١٣٣٠.

٣- تقدم فی الباب ٩ و ١٨ من أبواب القراءة.

٤- تقدم فی الأبواب ٧ و ٨ و ٩ و ١٣ من أبواب القنوت.

٥- تقدم فی الباب ١٧ من أبواب السجود، و تقدم فی الباب ٣ من أبواب التشهد.

٦- الباب ١٤ فيه ٤ أحاديث.

۷- قال المحقق فی المعتبر- التورک أن یضع یدیه علی ورکیه و هو التخصیر. (هامش المخطوط). راجع المعتبر- ۱۹۸.

۸- الکافی ۳- ۳٦٦- ۱۲.

۹- سبق فی الحدیث ۱ من الباب ۳ من هذه الأبواب.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۲۹۲- ۲- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مِسْمَعٍ أَبِی سَیَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ النَّبِیَّ ص سَمِعَ خَلْفَهُ فَرْقَعَةً فَرْقَعَ رَجُلٌ أَصَابِعَهُ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ النَّبِیُّ ص أَمَا إِنَّهُ حَظُّهُ مِنْ صَلَاتِهِ.

******

ترجمه:

از مسمع، ابو سیار، از امام صادق (ع) نقل شده است که پیامبر (ص) صدای شکستن انگشتان را پشت سر خود شنید. مردی انگشتانش را شکست. وقتی نماز به پایان رسید، پیامبر (ص) فرمود: «بدانید که این سهم او از نمازش بود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۲۹۳- ۳- (۲) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفَضْلِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: عَلَیْکَ بِالْإِقْبَالِ عَلَی صَلَاتِکَ إِلَی أَنْ قَالَ وَ لَا تُفَرْقِعْ أَصَابِعَکَ فَإِنَّ ذَلِکَ کُلَّهُ نُقْصَانٌ مِنَ الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

از زراره، از امام باقر (ع) نقل شده است که فرمود: «باید در نماز خود توجه داشته باشی.»تا آنجا که فرمود: «انگشتان خود را نشکن، زیرا همه اینها نقصان در نماز است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۹٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۲۹٤- ٤- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ سَهْلِ بْنِ دَارَةَ (٤) عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ حَبَسَ رِیقَهُ إِجْلَالًا لِلَّهِ فِی صَلَاتِهِ أَوْرَثَهُ اللَّهُ صِحَّةً حَتَّی الْمَمَاتِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥).

******

ترجمه:

حضرت باقر * : هرکس درنماز بخاطراحترم به خداوند آب دهان خود را نگهدارد خداوند صحت وسلامتی را به میدهد تا دم مرگ .

۱۵- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ التَّکْفِیرِ وَ هُوَ وَضْعُ إِحْدَی الْیَدَیْنِ عَلَی الْأُخْرَی فِی الصَّلَاةِ وَ عَدَمِ جَوَازِ الْفِعْلِ الْکَثِیرِ فِیهَا

اشارة

(٦) ۱۵ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ التَّکْفِیرِ وَ هُوَ وَضْعُ إِحْدَی الْیَدَیْنِ عَلَی الْأُخْرَی فِی الصَّلَاةِ وَ عَدَمِ جَوَازِ الْفِعْلِ الْکَثِیرِ فِیهَا

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۲۹۵- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ

١- الكافی ٣- ٣٦٥- ٨.

٢- الكافی ٣- ٢٩٩- ١، و أورده بتمامه فی الحدیث ٥ من الباب ١ من أبواب أفعال الصلاة، و قطعة منه فی الحدیث ٢ من الباب ١٥ من هذه الأبواب.

٣- ثواب الأعمال- ٤٩.

٤- فی المصدر- سهل بن دارم.

٥- تقدم فی الحدیث ٩ من الباب ١ من أبواب افعال الصلاة.

٦- الباب ١٥ فیه ٧ أحادیث.

٧- التهذیب ٢- ٨٤- ٣١٠.

وَ فَضَالَةَ جَمِیعاً عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: قُلْتُ الرَّجُلُ یَضَعُ یَدَهُ فِی الصَّلَاةِ وَ حَکَی الْیُمْنَی عَلَی الْیُسْرَی فَقَالَ ذَلِکَ التَّکْفِیرُ لَا تَفْعَلْ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از امامان (ع) نقل کرده است که گفت: «به او گفتم مردی در نماز دست خود را بر روی دیگری قرار می دهد و دست راست را بر روی دست چپ می گذارد.» امام فرمود: «این عمل تکفیر است، این کار را نکن.»

[رقم الحدیث الکلی: ٩٢٩٦ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٢٩٦- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ بِالْإِسْنَادِ السَّابِقِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: وَ عَلَیْکَ بِالْإِقْبَالِ عَلَی صَلَاتِکَ إِلَی أَنْ قَالَ وَ لَا تُکَفِّرْ فَإِنَّمَا یَفْعَلُ ذَلِکَ الْمَجُوسُ.

******

ترجمه:

زرارة از امام باقر (علیه السلام) روایت کرده است که فرمودند: و باید توجه کامل به نمازت داشته باشی تا جایی که فرمودند و دست روی دست مگذار، زیرا که این کار را مجوس (آتش پرستان) انجام می دهن

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۲۹۷- ۳- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ لَا تُکَفِّرْ إِنَّمَا یَصْنَعُ ذَلِکَ الْمَجُوسُ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

امام باقر (علیه السلام) فرمودند: دست روی دست مگذار، زیرا که این کار را مجوس (آتش پرستان) انجام می دهن

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۹۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۲۹۸- ٤- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ أَخِی قَالَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ ع وَضْعُ الرَّجُلِ إِحْدَی یَدَیْهِ عَلَی الْأُخْرَی فِی الصَّلَاةِ عَمَلٌ وَ لَیْسَ فِی الصَّلَاةِ عَمَلٌ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر گفت: برادرم گفت که علی بن حسین (علیه السلام) فرمودند: قرار دادن دست یکی بر روی دست دیگر در نماز، عملی است و در نماز نباید عملی انجام داد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۲۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۲۹۹- ۵- (۵) وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ نَحْوَهُ وَ زَادَ وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَکُونُ فِی صَلَاتِهِ أَ یَضَعُ إِحْدَی یَدَیْهِ عَلَی الْأُخْرَی بِکَفِّهِ أَوْ ذِرَاعِهِ قَالَ لَا یَصْلُحُ ذَلِکَ فَإِنْ فَعَلَ فَلَا یَعُودُ لَهُ.

******

ترجمه:

و علی بن جعفر این روایت را در کتاب خود به همین نحو آورده و اضافه کرده است: و از او (برادرم) پرسیدم درباره مردی که در نماز است، آیا جایز است یکی از دست هایش را بر روی دست دیگر با کف یا بازویش بگذارد؟ فرمود: این کار درست نیست، و اگر انجام داده دیگر به آن برنگردد.

۱- الکافی ۳- ۲۹۹- ۱، تقدم بتمامه فی الحدیث ۵ من الباب ۱ من أبواب أفعال الصلاة، و قطعة منه فی الحدیث ۳ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

۲- الکافی ۳- ۳۳٦- ۹، و أورده بتمامه فی الحدیث ۳ من الباب ۲ من أبواب القیام، و قطعة منه فی الحدیث ٤ من الباب ۳، و فی الحدیث ۵ من الباب ٦ من أبواب السجود.

۳- التهذیب ۲- ۸٤- ۳۰۹.

٤- قرب الإسناد- ۹۵.

۵- مسائل علیّ بن جعفر- ۱۷۰- ۲۸۸.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۰۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۳۰۰- ٦- (۱) وَ قَدْ تَقَدَّمَ حَدِیثُ حَرِیزٍ عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ لَمْ یَکُنْ یَرَی بَأْساً أَنْ یُصَلِّیَ الْمَاشِی وَ هُوَ یَمْشِی وَ لَکِنْ لَا یَسُوقُ الْإِبِلَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* اشکالی نمی گرفتند که شخصی درحال راه رفتن نماز بخواند اما پشت سر شتر راه نرود .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۳۰۱- ۷- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع فِی حَدِیثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: لَا یَجْمَعُ الْمُسْلِمُ یَدَیْهِ فِی صَلَاتِهِ وَ هُوَ قَائِمٌ بَیْنَ یَدَیِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ یَتَشَبَّهُ بِأَهْلِ الْکُفْرِ یَعْنِی الْمَجُوسَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

حضرت علی * : شخص مسلمان وقتی مشغول نماز است دستهای خودرا روی هم نمی گزارد (چون) تشبه به اهل کفر یعنی مجوس پیدا می کند .

١٦- بَابُ جَوَازِ رَدِّ الْمُصَلِّی السَّلَامَ بَلْ وُجُوبِهِ وَ یَرُدُّ کَمَا قِیلَ لَهُ فَإِذَا سُلِّمَ عَلَیْهِ بِقَوْلِهِ سَلَامٌ عَلَیْکُمْ لَا یَقُلْ وَ عَلَیْکُمُ السَّلَامُ

اشارة

(٤) ١٦ بَابُ جَوَازِ رَدِّ الْمُصَلِّی السَّلَامَ بَلْ وُجُوبِهِ وَ یَرُدُّ کَمَا قِیلَ لَهُ فَإِذَا سُلِّمَ عَلَیْهِ بِقَوْلِهِ سَلَامٌ عَلَیْکُمْ لَا یَقُلْ وَ عَلَیْکُمُ السَّلَامُ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٣٠٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٣٠٢- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَی أَبِی جَعْفَرٍ ع وَ هُوَ فِی الصَّلَاةِ فَقُلْتُ السَّلَامُ عَلَیْکَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَیْکَ فَقُلْتُ کَیْفَ أَصْبَحْتَ فَسَکَتَ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ أَ یَرُدُّ السَّلَامَ وَ هُوَ فِی الصَّلَاةِ قَالَ نَعَمْ مِثْلَ مَا قِیلَ لَهُ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم گفت: بر امام باقر (ع) وارد شدم و ایشان در حال نماز بودند. گفتم: "السلام علیک". ایشان فرمودند: "السلام علیک". گفتم: "حال شما چطور است؟". ایشان سکوت کردند. وقتی نماز را تمام کردند، گفتم: "آیا در حال نماز می توان جواب سلام را داد ؟". فرمودند: "بله، همانطور که به ایشان (سلام) گفته می شود".

[رقم الحدیث الکلی: ٩٣٠٣ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٣٠٣- ٢- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ

١- تقدم فی الحدیث ٥ من الباب ١٦ من أبواب القبلة.

٢- الخصال- ٦٢٢.

٣- تقدم ما یدلّ علی جواز بعض الأفعال فی الأبواب ٩ و ١٠ و ١١ و ١٢ و ١٤ من هذه الأبواب، و یأتی ما یدلّ علیه فی الأبواب ١٩ و ٢٠ و ٢٢ و ٢٣ و ٢٤ و ٢٦ و ٢٧ و ٢٨ و ٣٤ و ٣٦ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٦ فیه ٧ أحادیث.

٥- التهذیب ٢- ٣٢٩- ١٣٤٩.

٦- الکافی ٣- ٣٦٦- ١.

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ سَمَاعَةَ (١) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یُسَلِّمُ عَلَیْهِ وَ هُوَ (٢) فِی الصَّلَاةِ قَالَ یَرُدُّ سَلَامٌ عَلَیْکُمْ وَ لَا یَقُولُ وَ عَلَیْکُمُ السَّلَامُ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ قَائِماً یُصَلِّی فَمَرَّ بِهِ عَمَّارُ بْنُ یَاسِرٍ- فَسَلَّمَ عَلَیْهِ عَمَّارٌ فَرَدَّ عَلَیْهِ النَّبِیُّ ص هَکَذَا.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) نقل شده است که: از او درباره مردی که در نماز است و به او سلام می کنند، پرسیدم. فرمود: جواب سلام را با «سلامٌ علیکم» بدهد و نگوید «و علیکم السلام»، زیرا رسول خدا (ص) در حال نماز ایستاده بود که عمار بن یاسر از کنار او گذشت و به او سلام کرد، و پیامبر (ص) به همین شکل پاسخ داد.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٣٠٤ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٣٠٤- ٣- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا سَلَّمَ عَلَيْکَ الرَّجُلُ وَ أَنْتَ تُصَلِّي قَالَ تَرُدُّ عَلَيْهِ خَفِيّاً کَمَا قَالَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ نَحْوَهُ (٥).

******

ترجمه:

منصور بن حازم از امام صادق (ع) نقل کرده است که: اگر مردی به تو سلام کند در حالی که در نماز هستی، به او به آرامی همان طور که او سلام کرده، پاسخ بده.

[رقم الحديث الكلي: ٩٣٠٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٣٠٥- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ (السَّلَامِ عَلَى) (٧) الْمُصَلِّي فَقَالَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْکَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَ أَنْتَ فِي الصَّلَاةِ فَرُدَّ عَلَيْهِ فِيمَا بَيْنَکَ وَ بَيْنَ نَفْسِکَ وَ لَا تَرْفَعْ صَوْتَکَ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ مِثْلَهُ (٨).

******

ترجمه:

عمار بن موسی از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: از ایشان درباره سلام کردن به نمازگزار پرسیدم. ایشان فرمودند: "اگر مردی از مسلمانان به تو سلام کرد در حالی که تو در نماز هستی، در بین خودت و نفس خود سلام را جواب بده و صدایت را بلند نکن."

[رقم الحديث الكلى: ٩٣٠٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٣٠٦- ٥- (٩) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا جَعْفَرٍ ع

ص: ٢٦٨

١- كتب المصنّف على قوله (عن سماعة)- ليس فى التهذيب.

٢- كتب المصنّف على قوله (و هو)- ليس فى التهذيب.

٣- التهذيب ٢- ٣٢٨- ١٣٤٨.

٤- التهذيب ٢- ٣٣٢- ١٣٦٦.

٥- الفقيه ١- ٣٦٨- ١٠٦٥.

٦- التهذيب ٢- ٣٣١- ١٣٦٥.

٧- ليس فى التهذيب (هامش المخطوط).

٨- الفقيه ١- ٣٦٨- ١٠٦٤، و كتب المصنّف فى هامش الأصل- كتب فى كاشان.

٩- الفقيه ١- ٣٦٧- ١٠٦٣.

عَنِ الرَّجُلِ يُسَلِّمُ عَلَى الْقَوْمِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكَ مُسْلِمٌ وَ أَنْتَ فِي الصَّلَاةِ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ أَشِرْ بِإِصْبَعِكَ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ (١) نَقْلًا مِنْ كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ (٢) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) پرسید درباره مردی که در نماز به گروهی سلام می کند. امام (ع) فرمود: اگر مسلمانی در حالی که در نماز هستی، به تو سلام کرد، به او پاسخ بده و بگو: «السلام علیک» و با انگشت خود اشاره کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۰۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۳۰۷- ٦- (۳) قَالَ الصَّدُوقُ وَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع سَلَّمَ عَمَّارٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ هُوَ فِی الصَّلَاةِ فَرَدَّ عَلَیْهِ ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع- إِنَّ السَّلَامَ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

وَ رَوَاهُ الشَّهِیدُ فِی الْأَرْبَعِینَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الشَّیْخِ أَبِی جَعْفَرٍ الطُّوسِیِّ عَنِ ابْنِ أَبِی جِیدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِیدِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَیْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

شیخ صدوق می گوید: امام باقر (ع) فرمودند که عمار به پیامبر خدا (ص) در حالی که ایشان در نماز بودند، سلام کرد و پیامبر (ص) پاسخ سلام او را دادند. سپس امام باقر (ع) فرمودند: "سلام یکی از نام های خداوند عز و جل است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۳۰۸- ۷- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَکُونُ فِی الصَّلَاةِ فَیُسَلِّمُ عَلَیْهِ الرَّجُلُ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یَرُدَّ قَالَ نَعَمْ یَقُولُ السَّلَامُ عَلَیْکَ فَیُشِیرُ إِلَیْهِ بِإِصْبَعِهِ.

أَقُولُ: وَ إِذَا جَازَ لِلْمُصَلِّی رَدُّ السَّلَامِ وَجَبَ عَلَیْهِ وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَى

١- مستطرفات السرائر- ٩٨- ١٨.

٢- قال ابن إدريس- هنا عن ابن مسكان و اسم ابن مسكان الحسن و هو ابن أخی جابر الجعفی عريق فی الولاية لأهل البيت (عليهم السلام) عن محمّد بن مسلم ... الخ انتهی و فيه نظر بل هذا غير ذاک. منه- قده- (هامش المخطوط).

٣- الفقيه ١- ٣٦٨- ١٠٦٦.

٤- الأربعون حديثا- ٥٠- ٢٢.

٥- قرب الإسناد- ٩٦.

وُجُوبِهِ (١) ثُمَّ إِنَّ مَا دَلَّ عَلَى إِخْفَاءِ الصَّوْتِ مَحْمُولٌ عَلَى التَّقِيَّةِ ذَكَرَهُ الشَّهِيدُ فِی الذِّكْرَی (٢) وَ غَيْرُهُ (٣) لِمَا يَأْتِی إِنْ شَاءَ اللَّهُ (٤).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش نقل می کند: از او درباره مردی که در حال نماز است و کسی به او سلام می کند، پرسيدم، آيا می تواند پاسخ دهد؟ فرمود: بله، می گويد "السلام عليک" و با انگشت به او اشاره می کند.

١٧- بَابُ كَرَاهَةِ السَّلَامِ عَلَى الْمُصَلِّی وَ عَدَمِ تَحْرِيمِهِ

اشارة

(٥) ١٧ بَابُ كَرَاهَةِ السَّلَامِ عَلَى الْمُصَلِّی وَ عَدَمِ تَحْرِيمِهِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۰۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۳۰۹- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: لَا تُسَلِّمُوا عَلَی الْيَهُودِ وَ لَا النَّصَارَی- إِلَی أَنْ قَالَ وَ لَا عَلَی الْمُصَلِّی وَ ذَلِکَ لِأَنَّ الْمُصَلِّیَ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَرُدَّ السَّلَامَ لِأَنَّ التَّسْلِيمَ مِنَ الْمُسَلِّمِ تَطَوُّعٌ وَ الرَّدُّ فَرِيضَةٌ وَ لَا عَلَی آكِلِ الرِّبَا وَ لَا عَلَی رَجُلٍ جَالِسٍ عَلَی غَائِطٍ وَ لَا عَلَی الَّذِی فِی الْحَمَّامِ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی الْكَرَاهَةِ وَ قَوْلُهُ لَا يَسْتَطِيعُ أَیْ لَا يَسْهُلُ عَلَيْهِ رَدُّ الْجَوَابِ بَلْ يَشُقُّ عَلَيْهِ الِاشْتِغَالُ بِرَدِّ السَّلَامِ وَ الْعَوْدُ إِلَی صَلَاتِهِ فَيَشْتَغِلُ عَنْهَا لِمَا تَقَدَّمَ مِنْ تَقْرِيرِ السَّلَامِ وَ عَدَمِ إِنْكَارِهِ (٧) وَ مِنَ التَّصْرِيحِ بِجَوَازِ الرَّدِّ بَلِ الْأَمْرِ بِهِ.

******

ترجمه:

مصدق بن صدقه از امام جعفر بن محمد (ع) از پدرش نقل می کند که فرمود: به یهودیان و مسیحیان سلام نکنید... و نیز به فردی که در حال نماز است سلام نکنید، زیرا نمازگزار نمی تواند سلام را پاسخ دهد. زیرا سلام دادن از طرف سلام دهنده یک عمل مستحب است، ولی پاسخ دادن به آن واجب است. و نیز به کسی که ربا می خورد، به مردی که روی مدفوع نشسته است، و به کسی که در حمام است، سلام نکنید.

می گویم : این حدیث دلالت بر کراهت دارد و منظور از اینکه نمی تواند پاسخ دهد، این است که پاسخ دادن به سلام برای نمازگزار آسان نیست و او را مشغول می کند و از نماز خود بازمی دارد. بنابراین، بهتر است در این شرایط از سلام کردن خودداری کرد.

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۱۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۳۱۰- ۲- (۸) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِیفٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ

۱- یأتی ما یدلّ علی وجوبه فی الحدیث ۳ من الباب ۱۷ من هذه الأبواب.

۲- الذکری- ۲۱۸.

۳- منهم العلامة فی التذکرة ۱- ۱۳۰ و المحقق الکرکی فی جامع المقاصد ۱- ۱۲۸.

٤- یأتی فی الباب ۳۸ من أبواب أحکام العشرة.

٥- الباب ۱۷ فیه ۳ أحادیث.

٦- الخصال- ٤٨٤- ٥٧، أورده بتمامه فی الحدیث ۷ من الباب ۲۸ من أبواب أحکام العشرة.

۷- تقدم فی الأحادیث ۲ و ٥ و ۷ من الباب ١٦ من أبواب قواطع الصلاة.

۸- قرب الإسناد- ٤٥.

کُنْتُ أَسْمَعُ أَبِی یَقُولُ إِذَا دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ وَ الْقَوْمُ یُصَلُّونَ فَلَا تُسَلِّمْ عَلَیْهِمْ وَ سَلِّمْ عَلَی النَّبِیِّ ص- ثُمَّ أَقْبِلْ عَلَی صَلَاتِکَ وَ إِذَا دَخَلْتَ عَلَی قَوْمٍ جُلُوسٍ یَتَحَدَّثُونَ فَسَلِّمْ عَلَیْهِمْ.

******

ترجمه:

حسین بن علوان از جعفر بن محمد (علیهما السلام) نقل می کند که گفت:

شنیدم پدرم می گفت: هرگاه وارد مسجد شدی و مردم در حال نماز بودند، به آنان سلام نکن و به پیامبر (صلی الله علیه و آله) سلام کن، سپس به نماز خود مشغول شو. و اگر وارد جمعی شدی که نشسته و صحبت می کنند، به آنان سلام کن.

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۱۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۳۱۱- ۳- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ مَكِّيٍّ الشَّهِيدُ فِي الذِّكْرَى قَالَ رَوَى الْبَزَنْطِيُّ عَنِ الْبَاقِرِ ع قَالَ: إِذَا دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ وَ النَّاسُ يُصَلُّونَ فَسَلِّمْ عَلَيْهِمْ وَ إِذَا سُلِّمَ عَلَيْكَ فَارْدُدْ فَإِنِّي أَفْعَلُهُ وَ إِنَّ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ مَرَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَ هُوَ يُصَلِّي فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فَرَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ.

******

ترجمه:

بزنتی از امام باقر (ع) روایت می کند که فرمود: هرگاه وارد مسجد شدی و مردم در حال نماز خواندن بودند، بر آنان سلام کن. و اگر به تو سلام شد، پاسخ بده، زیرا من خودم چنین می کنم. و عمار بن یاسر بر پیامبر خدا (ص) گذشت در حالی که ایشان نماز می خواندند و گفت: «السلام علیک یا رسول الله و رحمة الله و برکاته». پیامبر (ص) نیز به او سلام را پاسخ دادند.

۱۸- بَابُ جَوَازِ تَسْمِيتِ الْمُصَلِّي لِلْعَاطِسِ وَ حَمْدِ اللَّهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ إِذَا عَطَسَ أَوْ سَمِعَ الْعُطَاسَ

اشارة

(۲) ۱۸ بَابُ جَوَازِ تَسْمِيتِ الْمُصَلِّي لِلْعَاطِسِ وَ حَمْدِ اللَّهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ إِذَا عَطَسَ أَوْ سَمِعَ الْعُطَاسَ

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۱۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۳۱۲- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا عَطَسَ الرَّجُلُ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ.

******

ترجمه:

از حلبی نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمودند : هرگاه مردی در نماز عطسه کند، باید بگوید: "الحمد لله".

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۱۳- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا عَطَسَ الرَّجُلُ فِی صَلَاتِهِ فَلْیَحْمَدِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

از حلبی نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمودند : هرگاه مردی در نماز عطسه کند، باید بگوید: "الحمد لله".

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۱٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳۱٤- ۳- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُعَلَّی أَبِی عُثْمَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ:

۱- الذکری- ۲۱۸.

۲- الباب ۱۸ فیه ٥ أحادیث.

٣- التهذيب ٢- ٣٣٢- ١٣٦٧.

٤- الكافی ٣- ٣٦٦- ٢.

٥- الكافی ٣- ٣٦٦- ٣.

قُلْتُ لَهُ أَسْمَعُ الْعَطْسَةَ وَ أَنَا فِی الصَّلَاةِ فَأَحْمَدُ اللَّهَ وَ أُصَلِّی عَلَی النَّبِیِّ وَ آلِهِ قَالَ نَعَمْ وَ إِذَا عَطَسَ أَخُوکَ وَ أَنْتَ فِی الصَّلَاةِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی النَّبِیِّ وَ آلِهِ- وَ إِنْ کَانَ بَیْنَکَ وَ بَیْنَ صَاحِبِکَ الْیَمُّ (صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ) (١).

******

ترجمه:

ابی بصیر از امام صادق (ع) روایت می کند که گفتم: در نماز عطسه می شنوم، آیا خدا را حمد کنم و بر پیامبر و آل او درود بفرستم؟ فرمودند: بله. و اگر برادرت عطسه کند و تو در نماز باشی، بگو «الحمد لله» و «صلّی الله علی النبی و آله»، حتی اگر میان تو و صاحب تو دریا (فاصله) باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٣١٥ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٣١٥- ٤- (٢) وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنِ الْحَکَمِ بْنِ مِسْکِینٍ عَنِ الْمُعَلَّی بْنِ عُثْمَانَ (٣) عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَسْمَعُ الْعَطْسَةَ فَأَحْمَدُ اللَّهَ وَ أُصَلِّی عَلَی النَّبِیِّ ص وَ أَنَا فِی الصَّلَاةِ قَالَ نَعَمْ وَ إِنْ کَانَ بَیْنَکَ وَ بَیْنَ صَاحِبِکَ الْیَمُّ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از ابوبصیر نقل شده که گفت: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: صدای عطسه را می شنوم و حمد خدا را می گویم و بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) صلوات می فرستم در حالی که در نماز هستم. فرمودند: بله، حتی اگر بین تو و همراهت دریا فاصله باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۱۶ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۳۱۶- ۵- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ غِیَاثٍ عَنْ جَعْفَرٍ ع فِی رَجُلٍ عَطَسَ فِی الصَّلَاةِ فَسَمَّتَهُ فَقَالَ فَسَدَتْ صَلَاةُ ذَلِکَ الرَّجُلِ.

قَالَ ابْنُ إِدْرِیسَ التَّسْمِیتُ الدُّعَاءُ لِلْعَاطِسِ بِالسِّینِ وَ الشِّینِ مَعاً ثُمَّ قَالَ لَیْسَ عَلَی فَسَادِهَا دَلِیلٌ لِأَنَّ الدُّعَاءَ لَا یَقْطَعُ الصَّلَاةَ أَقُولُ: وَ یَحْتَمِلُ الْحَمْلَ عَلَی الْکَرَاهَةِ وَ عَلَی الْإِنْکَارِ لَا الْإِخْبَارِ وَ التَّقِیَّةِ وَ عَلَی فَسَادِ صَلَاةِ الْعَاطِسِ فَیُخَصُّ بِالْعَمْدِ وَ الْکَثْرَةِ وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی جَوَازِ الدُّعَاءِ فِی الصَّلَاةِ (٦).

******

ترجمه:

غیاث از امام جعفر صادق (ع) روایت می کند که فرمودند: مردی در نماز عطسه کرد و دیگری برای او «تسمیت» (یعنی دعای رحمت) کرد. امام (ع) فرمودند: نماز آن مرد (که دعا کرد) باطل شد.

ابن ادریس می گوید: «تسمیت» دعای رحمت برای عطسه کننده است که با حرف سین و شین همراه است. سپس می گوید: هیچ دلیلی بر باطل شدن نماز وجود ندارد زیرا دعا نماز را باطل نمی کند. به این احتمال می رود که این حدیث دلالت بر کراهت داشته باشد یا بر انکار (نه اطلاع رسانی) و تقیه، و همچنین ممکن است منظور از باطل شدن نماز، نماز عطسه کننده باشد که مختص به عمد و زیادی این کار است. همچنین قبلاً احادیثی آمده که دلالت بر جواز دعا در نماز دارند.

۱- فی المصدر- صل علی محمد و آله.

۲- التهذیب ۲- ۳۳۲- ۱۳٦۸.

۳- فی المصدر و هامش المخطوط عن نسخة- المعلی ابی عثمان.

٤- الفقیه ۱- ۳٦۷- ۱۰۵۸.

۵- مستطرفات السرائر- ۹۸- ۱۹.

٦- تقدم فی الباب ۱۷ من أبواب السجود، یأتی ما یدلّ علی المقصود بعمومه و اطلاقه فی البابین ۵۷ و ٦۳ من أبواب أحکام العشرة.

۱۹- بَابُ جَوَازِ قَتْلِ الْمُصَلِّی الْحَیَّةَ وَ الْعَقْرَبَ إِذَا لَمْ یَسْتَلْزِمْ شَیْئاً مِنْ مُنَافِیَاتِ الصَّلَاةِ

اشارة

(۱) ۱۹ بَابُ جَوَازِ قَتْلِ الْمُصَلِّی الْحَیَّةَ وَ الْعَقْرَبَ إِذَا لَمْ یَسْتَلْزِمْ شَیْئاً مِنْ مُنَافِیَاتِ الصَّلَاةِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۳۱۷- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ أَنَّهُ قَالَ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع رَجُلٌ یَرَی الْعَقْرَبَ وَ الْأَفْعَی وَ الْحَیَّةَ وَ هُوَ یُصَلِّی أَ یَقْتُلُهَا قَالَ نَعَمْ إِنْ شَاءَ فَعَلَ.

******

ترجمه:

از زراره نقل شده که به امام باقر (علیه السلام) گفت: مردی در حالی که در نماز است، عقرب، مار و افعی را می بیند، آیا می تواند آنها را بکشد؟ فرمودند: بله، اگر بخواهد می تواند این کار را انجام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۱۸- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یَکُونُ فِی الصَّلَاةِ فَیَرَی الْحَیَّةَ وَ الْعَقْرَبَ یَقْتُلُهُمَا إِنْ آذَیَاهُ قَالَ نَعَمْ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ می گوید ازحضرت صادق * سوال کردم کسی در نماز واجب مار یا عقرب می بیند آیا اگرباعث اذیت او بشوند می تواند آنها را بکشد . حضرت فرمودند : بله

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳۱۹- ۳- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یَرَی الْحَیَّةَ وَ الْعَقْرَبَ وَ هُوَ یُصَلِّی الْمَکْتُوبَةَ قَالَ یَقْتُلُهُمَا.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ مِثْلَهُ وَ أَسْقَطَ لَفْظَ الْمَکْتُوبَةِ (٦)

******

ترجمه:

حُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ می گوید ازحضرت صادق * سوال کردم کسی در نماز واجب مار یا عقرب می بیند . حضرت فرمودند : آنها را بکشد (اشکالی ندارد)

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۲۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۳۲۰- ٤- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ

ص: ۲۷۳

۱- الباب ۱۹ فيه ٥ أحاديث.

۲- الفقيه ۱- ۲٥۷- ۷۹۰.

۳- الكافی ۳- ۳٦۷- ۱.

٤- التهذيب ۲- ۳۳۰- ۱۳٥۸.

٥- التهذيب ۲- ۳۳۰- ۱۳٥۷.

٦- الفقيه ۱- ۳٦۸- ۱۰٦۷.

۷- التهذيب ۲- ۳۳۱- ۱۳٦٤.

عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ فِی الصَّلَاةِ فَيَقْرَأُ فَيَرَى حَيَّةً بِحِيَالِهِ يَجُوزُ لَهُ أَنْ يَتَنَاوَلَهَا فَيَقْتُلَهَا فَقَالَ إِنْ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَهَا خُطْوَةٌ وَاحِدَةٌ فَلْيَخْطُ وَ لْيَقْتُلْهَا وَ إِلَّا فَلَا.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمَّارٍ مِثْلَهُ وَ أَسْقَطَ قَوْلَهُ فَيَقْرَأُ (۱)

******

ترجمه:

عمار بن موسی می گوید: از امام صادق (ع) درباره مردی که در حال نماز خواندن است و ماری را می بیند که روبروی او است، پرسیدم که آیا جایز است آن مار را بگیرد و بکشد؟ امام (ع) فرمودند: اگر بین او و مار یک قدم فاصله باشد، باید آن قدم را بردارد و مار را بکشد، و اگر بیشتر از یک قدم باشد، نباید این کار را بکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۳۲۱- ۵- (۲) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یُوسُفَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُعَاذِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ یَحْیَی بْنِ أَبِی کَثِیرٍ عَنْ صَمْصَمٍ (۳) عَنْ أَبِی هُرَیْرَةَ أَنَّ نَبِیَّ اللَّهِ ص أَمَرَ بِقَتْلِ الْأَسْوَدَیْنِ فِی الصَّلَاةِ قَالَ مَعْمَرٌ قُلْتُ لِیَحْیَی وَ مَا مَعْنَی الْأَسْوَدَیْنِ قَالَ الْحَیَّةُ وَ الْعَقْرَبُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی نَوَاقِضِ الْوُضُوءِ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

ابوهریره روایت کرده است که پیامبر خدا (ص) دستور به کشتن دو موجود سیاه رنگ در هنگام نماز داده است. معمر می گوید: از یحیی پرسیدم که معنای «دو موجود سیاه رنگ» چیست؟ یحیی پاسخ داد: مار و عقرب.

۲۰- بَابُ جَوَازِ قَتْلِ الْمُصَلِّی الْقَمْلَةَ وَ الْبُرْغُوثَ وَ الْبَقَّةَ وَ الذُّبَابَ وَ سَائِرَ الْهَوَامِّ وَ طَرْحِ الْقَمْلَةِ وَ دَفْنِهَا فِی الْحَصَی

اشارة

(٦) ٢٠ بَابُ جَوَازِ قَتْلِ الْمُصَلِّی الْقَمْلَةَ وَ الْبُرْغُوثَ وَ الْبَقَّةَ وَ الذُّبَابَ وَ سَائِرَ الْهَوَامِّ وَ طَرْحِ الْقَمْلَةِ وَ دَفْنِهَا فِی الْحَصَی

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۳۲۲- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِیِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا

ص: ۲۷٤

۱- الفقیه ۱- ۳٦۹- ۱۰۷۲.

۲- معانی الأخبار- ۲۲۹.

۳- فی المصدر- ضمضم.

٤- تقدم فی الباب ۱۷ من أبواب نواقض الوضوء.

٥- یأتی فی الباب ۲۰ من هذه الأبواب.

٦- الباب ۲۰ فیه ۸ أحادیث.

۷- الفقیه ۱- ۳٦۸- ۱۰۷۰، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ۱۷ من أبواب نواقض الوضوء.

عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یَقْتُلُ الْبَقَّةَ وَ الْبُرْغُوثَ وَ الْقَمْلَةَ وَ الذُّبَابَ فِی الصَّلَاةِ أَ یَنْقُضُ ذَلِکَ صَلَاتَهُ وَ وُضُوءَهُ قَالَ لَا.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ مِثْلَهُ (۱) وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

حلبی روایت می کند که از امام صادق (ع) پرسید که آیا مردی که در نماز پشه، کک، شپش و مگس را می کشد، نمازش و وضویش باطل می شود؟ امام صادق (ع) پاسخ داد: خیر.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۲۳- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنِ الرَّجُلِ تُؤْذِيهِ الدَّابَّةُ وَ هُوَ يُصَلِّي قَالَ يُلْقِيهَا عَنْهُ إِنْ شَاءَ أَوْ يَدْفِنُهَا فِي الْحَصَى.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم روایت می کند که از امام باقر (ع) درباره مردی که در هنگام نماز از حیوانی آزار می بیند، پرسید. امام باقر (ع) پاسخ داد: اگر بخواهد می تواند آن حیوان را از خود دور کند یا در شن ها دفن کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۲٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳۲٤- ۳- (٤) وَ فِي الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع فِي حَدِيثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: إِذَا أَصَابَ أَحَدُكُمُ الدَّابَّةَ وَ هُوَ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَدْفِنْهَا وَ يُثْقِلُ عَلَيْهَا أَوْ يُصَيِّرُهَا فِي ثَوْبِهِ حَتَّى يَنْصَرِفَ.

******

ترجمه:

امام علی (ع) در حدیثی از کتاب "الأربعمائة" می فرماید: اگر یکی از شما در هنگام نماز با حیوانی برخورد کرد، باید آن را در شن ها دفن کند و روی آن فشار بیاورد، یا آن را در لباس خود قرار دهد تا زمانی که از نماز فارغ شود

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۲۵ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۳۲۵- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ أَبَانٍ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ: كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِذَا وَجَدَ قَمْلَةً فِي الْمَسْجِدِ دَفَنَهَا فِي الْحَصَى.

******

ترجمه:

أَبَانٍ عَنْ مُحَمَّدٍ میگوید حضرت باقر * هرگاه درمسجد پشه ای پیدا می کردند آنرا زیر خاک دفن می کردند .

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۲٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

۹۳۲٦- ٥- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ وَجَدْتَ قَمْلَةً وَ أَنْتَ تُصَلِّي فَادْفِنْهَا فِي الْحَصَى.

******

ترجمه:

از محمد بن سنان نقل شده است که حضرت صادق * فرمود: "اگر در حال نماز بودی و یک شپش پیدا کردی، آن را در خاک دفن کن.

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۲۷ - رقم الحديث الباب: ٦]

۹۳۲۷- ٦- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

۱- الکافی ۳- ۳٦۷- ۲.

۲- التهذیب ۲- ۳۳۰- ۱۳۵۹.

۳- الفقیه ۱- ۳٦۸- ۱۰٦۸.

٤- الخصال- ٦۲۲.

۵- الکافی ۳- ۳٦۷- ٤.

٦- الکافی ۳- ۳٦۷- ٦.

۷- التهذیب ۲- ۳۲۹- ۱۳۵۲.

سِنَانٍ عَنْ أَبِی خَالِدٍ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ قَالَ: إِنْ وَجَدْتَ قَمْلَةً وَ أَنْتَ فِی الصَّلَاةِ فَادْفِنْهَا فِی الْحَصَی.

******

ترجمه:

از محمد بن سنان نقل شده است از ابی خالد و او از ابی حمزه نقل کرده که فرمود: "اگر در حال نماز بودی و یک شپش پیدا کردی، آن را در خاک دفن کن."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۳۲۸- ۷- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ یَقُومُ فِی الصَّلَاةِ فَیَرَی الْقَمْلَةَ قَالَ فَلْیَدْفِنْهَا فِی الْحَصَی فَإِنَّ عَلِیّاً ع کَانَ یَقُولُ إِذَا رَأَیْتَهَا فَادْفِنْهَا فِی الْبَطْحَاءِ.

******

ترجمه:

حسین بن ابی علاء می گوید: از امام صادق (ع) درباره مردی که در هنگام نماز ایستاده و شپشی را می بیند، پرسیدم. امام (ع) فرمود: باید آن را در شن ها دفن کند. زیرا امام علی (ع) می فرمود: هنگامی که آن را دیدی، در شن ها دفنش کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۳۲۹- ۸- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ وَ هُوَ فِی صَلَاتِهِ أَنْ یَقْتُلَ الْقَمْلَةَ وَ النَّمْلَةَ وَ الْفَأْرَةَ أَوِ الْحَلَمَةَ أَوْ شِبْهَ ذَلِکَ قَالَ أَمَّا الْقَمْلَةُ فَلَا یَصْلُحُ لَهُ وَ لَکِنْ یَرْمِی بِهَا خَارِجاً مِنَ الْمَسْجِدِ أَوْ یَدْفِنُهَا تَحْتَ رِجْلَیْهِ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (ع) نقل می کند که فرمود: از او درباره مردی که در حال نماز است و می خواهد شپش، مورچه، موش، یا کنه را بکشد، پرسیدم. امام (ع) فرمود: اما شپش را نباید بکشد، بلکه باید آن را بیرون از مسجد بیاندازد یا زیر پایش دفن کند.

۲۱- بَابُ جَوَازِ قَطْعِ الصَّلَاةِ الْوَاجِبَةِ لِضَرُورَةٍ کَإِحْرَازِ الْمَالِ الذَّاهِبِ وَ إِمْسَاکِ الْغَرِیمِ الْهَارِبِ وَ الطِّفْلِ الْمُتَرَدِّی وَ الدَّابَّةِ وَ الآبِقِ وَ قَتْلِ الْحَیَّةِ الْمَخُوفَةِ وَ نَحْوِ ذَلِکَ وَ یَبْنِی مَعَ عَدَمِ

اشارة

(۳) ۲۱ بَابُ جَوَازِ قَطْعِ الصَّلَاةِ الْوَاجِبَةِ لِضَرُورَةٍ کَإِحْرَازِ الْمَالِ الذَّاهِبِ وَ إِمْسَاکِ الْغَرِیمِ الْهَارِبِ وَ الطِّفْلِ الْمُتَرَدِّی وَ الدَّابَّةِ وَ الآبِقِ وَ قَتْلِ الْحَیَّةِ الْمَخُوفَةِ وَ نَحْوِ ذَلِکَ وَ یَبْنِی مَعَ عَدَمِ الْمُنَافِی

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۳۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۳۳۰- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كُنْتَ فِی صَلَاةِ الْفَرِيضَةِ فَرَأَيْتَ غُلَاماً لَکَ قَدْ أَبَقَ

ص: ۲۷٦

۱- التهذيب ۲- ۳۲۹- ۱۳۵۳.

۲- قرب الإسناد- ۹۵.

۳- الباب ۲۱ فيه ۳ أحاديث.

٤- الفقيه ۱- ۳٦۹- ۱۰۷۳.

- أَوْ غَرِيماً لَکَ عَلَيْهِ مَالٌ أَوْ حَيَّةً تَتَخَوَّفُهَا (۱) عَلَی نَفْسِکَ فَاقْطَعِ الصَّلَاةَ وَ اتْبَعْ غُلَامَکَ أَوْ غَرِيمَکَ وَ اقْتُلِ الْحَيَّةَ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَی عَنْ حَرِيزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۲) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

حريز از امام صادق (ع) روايت كرده است كه فرمود: اگر در حال نماز واجب هستی و غلامت را ديدی كه فرار كرده است يا بدهكاری كه بدهی به تو دارد را ديدی يا ماری كه از آن می ترسی بر خودت ديدی، نماز را قطع كن و به دنبال غلامت يا بدهكارت برو و مار را بكش.

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۳۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۳۳۱- ۲- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ قَائِماً فِي الصَّلَاةِ الْفَرِيضَةِ فَيَنْسَى كِيسَهُ أَوْ مَتَاعاً يَتَخَوَّفُ ضَيْعَتَهُ أَوْ هَلَاكَهُ قَالَ يَقْطَعُ صَلَاتَهُ وَ يُحْرِزُ مَتَاعَهُ ثُمَّ يَسْتَقْبِلُ الصَّلَاةَ قُلْتُ فَيَكُونُ فِي الْفَرِيضَةِ (فَتَغْلِبُ عَلَيْهِ دَابَّةٌ) (٥) أَوْ تَفَلَّتُ (٦) دَابَّتُهُ فَيَخَافُ أَنْ تَذْهَبَ (أَوْ يُصِيبَ فِيهَا عَنَتٌ) (٧) فَقَالَ لَا بَأْسَ بِأَنْ يَقْطَعَ صَلَاتَهُ (٨).قده).

ص: ۲۷۷

۱- فی التهذیب- تخافها (هامش المخطوط).

۲- الکافی ۳- ۳٦۷- ٥.

۳- التهذیب ۲- ۳۳۱- ۱۳٦۱.

٤- الکافی ۳- ۳٦۷- ۳.

٥- ما بین القوسین لیس فی التهذیب (هامش المخطوط).

٦- فی نسخة- فتفلت (هامش المخطوط).

۷- فی التهذیب- أو یصیب منها عنتا (هامش المخطوط).

۸- ورد فی هامش المخطوط ما نصه- لا یحضرنی نص عام فی تحریم قطع الصلاة لغیر ضرورة و قد ذکره جماعة و استدلوا علیه بقوله تعالی (وَ لا تُبْطِلُوا أَعْمالَكُمْ) و لا دلالة فیها لدخول النفی علی لفظ العموم فیفید نفی العموم لا عموم النفی و قد تقدم فی التیمم و النجاسات النهی عن قطع الصلاة و الأمر باتمامها لکن فی مواضع خاصّة و ما تقدم فی أعداد الصلاة من وجوب اتمام الصلاة المراد به عدم ترک شی ء من وظائفها و شرائطها فتدبر. (منه.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ نَحْوَهُ (٢).

******

ترجمه:

سماعه روایت کرده است که پرسیدم از امام (ع) درباره مردی که در حال ایستاده نماز واجب است و فراموش می کند کیسه اش یا متاعی که از ضایع شدن یا هلاک شدن آن می ترسد را همراه دارد، فرمود: نماز را قطع کند و متاعش را نگه دارد، سپس نماز را از نو شروع کند. گفتم: اگر در نماز واجب باشد و دابّه ای (حیوانی) بر او غلبه کند یا دابّه اش فرار کند و بترسد که از دست برود یا آسیبی ببیند، فرمود: اشکالی ندارد که نماز را قطع کند.

ترجمه توضیح حاشیه:

در حاشیه نسخه خطی آمده است: نص عامی برای تحریم قطع نماز برای غیر ضرورت در دسترس نیست، و عده ای به آن استناد کرده اند به آیه "وَ لا تُبْطِلُوا أَعْمالَكُمْ" که در آن نیز دلالتی برای منع عمومی وجود ندارد، زیرا نفی به عموم عبارت نمی کند، بلکه به نفی عموم می پردازد. همچنین، در موارد تیمم و نجاسات نهی از قطع نماز و امر به اتمام آن آمده، ولی در مواضع خاص. آنچه در شمارش نمازها آمده مبنی بر وجوب اتمام نماز به معنای ترک نکردن چیزی از وظایف و شرایط آن است. پس، تأمل کنید.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳۳۲- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ قَالَ: فِي رَجُلٍ يُصَلِّي وَ يَرَى الصَّبِيَّ يَحْبُو إِلَى النَّارِ أَوِ الشَّاةَ تَدْخُلُ الْبَيْتَ لِتُفْسِدَ الشَّيْ ءَ قَالَ فَلْيَنْصَرِفْ وَ لْيُحْرِزْ مَا يَتَخَوَّفُ وَ يَبْنِي عَلَى صَلَاتِهِ مَا لَمْ يَتَكَلَّمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ فِی النَّوَاقِضِ (٤) وَ التَّیَمُّمِ (٥) وَ النَّجَاسَاتِ (٦) الْأَمْرُ بِإِتْمَامِ الصَّلَاةِ الْوَاجِبَةِ وَ النَّهْیُ عَنْ قَطْعِهَا لَکِنْ فِی صُوَرٍ خَاصَّةٍ.

******

ترجمه:

جعفر (ع) از پدرش (ع) و او از علی (ع) نقل کرده است که فرمود: اگر مردی در حال نماز باشد و ببیند که کودکی به سوی آتش می رود یا بزی وارد خانه می شود تا چیزی را خراب کند، باید نمازش را قطع کند و از چیزی که از آن می ترسد، مراقبت کند و سپس بدون صحبت کردن، نماز خود را ادامه دهد.

٢٢- بَابُ عَدَمِ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِضَمِّ الْمَرْأَةِ الْمُحَلَّلَةِ وَ رُؤْیَةِ وَجْهِهَا وَ عَدَمِ جَوَازِ نَظَرِ الْمَرْأَةِ الْأَجْنَبِیَّةِ فِی الصَّلَاةِ

اشارة

(٧) ٢٢ بَابُ عَدَمِ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِضَمِّ الْمَرْأَةِ الْمُحَلَّلَةِ وَ رُؤْیَةِ وَجْهِهَا وَ عَدَمِ جَوَازِ نَظَرِ الْمَرْأَةِ الْأَجْنَبِیَّةِ فِی الصَّلَاةِ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٣٣٣ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٣٣٣- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مِسْمَعٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع فَقُلْتُ أَکُونُ أُصَلِّی فَتَمُرُّ بِیَ الْجَارِیَةُ فَرُبَّمَا ضَمَمْتُهَا إِلَیَّ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

مِسْمَعٍ می گوید ازحضرت هادی * سوال کردم درحال نماز گاهی کنیز خود را در آغوش می گیرم .ایشان فرمودند : اشکالی ندارد .

ص: ۲۷۸

۱- الفقیه ۱- ۲۷۷- ۱۰۷۱.

۲- التهذیب ۲- ۳۳۰- ۱۳٦۰.

۳- التهذیب ۲- ۳۳۳- ۱۳۷۵.

٤- تقدم فی الحدیثین ۳ و ٤ من الباب ۱۹ من أبواب نواقض الوضوء.

۵- تقدم فی الحدیث ۵ من الباب ۲۱ من أبواب التیمم.

٦- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ٤٤ من أبواب النجاسات.

۷- الباب ۲۲ فیه ۳ أحادیث.

۸- التهذیب ۲- ۳۲۹- ۱۳۵۰.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۳٤- ۲- (۱) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَکُونُ فِی صَلَاتِهِ هَلْ یَصْلُحُ أَنْ تَکُونَ امْرَأَةٌ مُقْبِلَةً بِوَجْهِهَا عَلَیْهِ فِی الْقِبْلَةِ قَاعِدَةً أَوْ قَائِمَةً قَالَ یَدْرَؤُهَا عَنْهُ فَإِنْ لَمْ یَفْعَلْ لَمْ یَقْطَعْ ذَلِکَ صَلَاتَهُ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش را نقل کرده است که گفت: از امام علی بن موسی (ع) پرسیدم که آیا نماز مردی که در حال نماز است و زنی رو به روی او به سمت قبله نشسته یا ایستاده باشد، صحیح است؟

امام علی بن موسی (ع) فرمود: او باید او را از جلوی خود دور کند، و اگر این کار را نکند، نمازش قطع نمی شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳۳۵- ۳- (۲) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ إِدْرِیسَ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ یُونُسُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ تَأَمَّلَ خَلْقَ (۳) امْرَأَةٍ فَلَا صَلَاةَ لَهُ قَالَ یُونُسُ إِذَا کَانَ فِی الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

یُونُسُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ : حضرت صادق * فرمودند : کسیکه بادقت بدن زنی را ببیند نمازش قابل قبول نیست . یونس گفت یعنی وقتیدرحال نماز باشد

۲۳- بَابُ جَوَازِ الشُّرْبِ فِی الْوَتْرِ لِمَنْ یُرِیدُ الصَّوْمَ وَ هُوَ عَطْشَانُ وَ جَوَازِ تَقَدُّمِ الْمُصَلِّی عَنْ مَکَانِهِ وَ عَوْدِهِ إِلَیْهِ

اشارة

(٤) ۲۳ بَابُ جَوَازِ الشُّرْبِ فِی الْوَتْرِ لِمَنْ یُرِیدُ الصَّوْمَ وَ هُوَ عَطْشَانُ وَ جَوَازِ تَقَدُّمِ الْمُصَلِّی عَنْ مَکَانِهِ وَ عَوْدِهِ إِلَیْهِ (٥)

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۳٦ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۳۳٦- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْهَیْثَمِ بْنِ أَبِی مَسْرُوقٍ النَّهْدِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْهَیْثَمِ عَنْ سَعِیدٍ الْأَعْرَجِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّی أَبِیتُ وَ أُرِیدُ الصَّوْمَ فَأَکُونُ فِی الْوَتْرِ فَأَعْطَشُ فَأَکْرَهُ أَنْ أَقْطَعَ الدُّعَاءَ وَ أَشْرَبَ (۷) وَ أَکْرَهُ أَنْ أُصْبِحَ وَ أَنَا عَطْشَانُ وَ أَمَامِی قُلَّةٌ بَیْنِی وَ بَیْنَهَا خُطْوَتَانِ أَوْ ثَلَاثَةٌ قَالَ تَسْعَی إِلَیْهَا وَ تَشْرَبُ مِنْهَا حَاجَتَکَ وَ تَعُودُ فِی الدُّعَاءِ.

******

ترجمه:

سعید الأعرج نقل کرده: به امام صادق (ع) گفتم: «من شب را بیدار بوده ام و در نماز وتر هستم و از تشنگی رنج می برم، نمی خواهم دعا کردن را قطع کنم و بنوشم، و همچنین نمی خواهم صبح شود و من تشنه باشم و میان من و منبع آب دو یا سه قدم فاصله باشد.» امام صادق (ع) فرمود: «به سوی آن برو و از آن آب بنوش و نیازت را برطرف کن، سپس به دعا برگرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۳۷- ۲- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ أَنَّهُ قَالَ:

ص: ۲۷۹

۱- قرب الإسناد- ۹٤.

۲- المحاسن- ۸۲- ۱۳.

۳- فی المصدر- خلف.

٤- الباب ۲۳ فیه حدیثان.

٥- لا یظهر نص فی تحریم الأکل و الشرب فی الصلاة و منافاته لها إذا لم یکن فعلا کثیرا و قد حکم بذلک جماعة و لم یوردوا له دلیلا بل و لا علی الفعل الکثیر سوی ما مضی" منه قده".

٦- التهذیب ۲- ۳۲۹- ۱۳٥٤.

۷- فی نسخة- فاشرب (هامش المخطوط).

۸- الفقیه ۱- ٤۹٤- ۱٤۲٤.

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع جُعِلْتُ فِدَاکَ إِنِّی أَکُونُ فِی الْوَتْرِ وَ أَکُونُ قَدْ نَوَیْتُ الصَّوْمَ فَأَکُونُ فِی الدُّعَاءِ وَ أَخَافُ الْفَجْرَ فَأَکْرَهُ أَنْ أَقْطَعَ عَلَی نَفْسِیَ الدُّعَاءَ وَ أَشْرَبَ الْمَاءَ وَ تَکُونُ الْقُلَّةُ أَمَامِی قَالَ فَقَالَ لِی فَاخْطُ إِلَیْهَا الْخُطْوَةَ وَ الْخُطْوَتَیْنِ وَ الثَّلَاثَ وَ اشْرَبْ وَ ارْجِعْ إِلَی مَکَانِکَ وَ لَا تَقْطَعْ عَلَی نَفْسِکَ الدُّعَاءَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی جَوَازِ التَّقَدُّمِ وَ الرُّجُوعِ فِی مَکَانِ الْمُصَلِّی (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

سعید الأعرج روایت کرده: به امام صادق (ع) گفتم: «جانم قربان شما! من در نماز وتر هستم و نیت روزه کرده ام، و در حال دعا هستم و می ترسم فجربشود؟ نمی خواهم که خودم را از دعا محروم کنم و آب بنوشم، و فقط چند قدم فاصله بین من و آب باشد.» امام صادق (ع) به من گفت: «پس به آنجا برو و سه یا دو یا یک قدم به آن طرف بردار و آب بنوش و به جایت بازگرد و خود را از دعا محروم نکن.»

۲۴- بَابُ جَوَازِ حَمْلِ الْمَرْأَةِ طِفْلَهَا فِی الصَّلَاةِ وَ إِرْضَاعِهَا إِیَّاهُ جَالِسَةً

اشارة

(۳) ۲۴ بَابُ جَوَازِ حَمْلِ الْمَرْأَةِ طِفْلَهَا فِی الصَّلَاةِ وَ إِرْضَاعِهَا إِیَّاهُ جَالِسَةً

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۳۳۸- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِیدٍ عَنْ مُصَدِّقٍ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ تَحْمِلَ الْمَرْأَةُ صَبِیَّهَا وَ هِیَ تُصَلِّی وَ تُرْضِعَهُ وَ هِیَ تَتَشَهَّدُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * اشکالی ندارد که زن درحال نماز کودکش را درآغوش بگیرد ودرحال تشهد اورا شیربدهد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۳۹- ۲- (۵) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمَرْأَةِ تَکُونُ فِی صَلَاةِ الْفَرِیضَةِ وَ وَلَدُهَا إِلَی جَنْبِهَا فَیَبْکِی وَ هِیَ قَاعِدَةٌ هَلْ یَصْلُحُ لَهَا أَنْ تَتَنَاوَلَهُ فَتُقْعِدَهُ فِی حَجْرِهَا وَ تُسْکِتَهُ وَ تُرْضِعَهُ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام) نقل کرده که از امام باقر (علیه السلام) پرسیدم: «آیا برای زنی که در نماز واجب است و فرزندش کنار او است و گریه می کند و زن نشسته است، صحیح است که او را بگیرد و در آغوش خود نشانده و ساکتش کند و او را شیر دهد؟» امام باقر (علیه السلام) فرمود: «بی اشکال است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۴۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳۴۰- ۳- (٦) عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع

١- تقدم فی الباب ٤٤ من أبواب مکان المصلی.

٢- یأتی فی الباب ٣٦ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٢٤ فیه ٣ أحادیث.

٤- التهذیب ٢- ٣٣٠- ١٣٥٥.

٥- قرب الإسناد- ١٠١.

٦- مسائل علیّ بن جعفر- ١٦٥- ٢٦٧.

مِثْلَهُ وَ زَادَ قَالَ (١) سَأَلْتُهُ عَنِ الْمَرْأَةِ تَكُونُ فِی صَلَاتِهَا قَائِمَةً يَبْكِی ابْنُهَا إِلَی جَنْبِهَا هَلْ يَصْلُحُ لَهَا أَنْ تَتَنَاوَلَهُ فَتَحْمِلَهُ وَ هِیَ قَائِمَةٌ قَالَ لَا تَحْمِلْهُ وَ هِیَ قَائِمَةٌ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام) مثل همین را نقل کرده ویک اضافه دارد وآن اینکه «آیا برای زنی که در نماز واجب ایستاده است و فرزندش کنار او است و گریه می کند صحیح است که او را بگیرد و در آغوش خود نشانده و ساکتش کند و او ؟» امام باقر (علیه السلام) فرمود: «درحال ایستاده نباید اورا بردارد »

٢٥- بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالْكَلَامِ عَمْداً لَا نِسْيَاناً وَ لَا مَعَ ظَنِّ الْفَرَاغِ وَ بِتَعَمُّدِ الْأَنِينِ

اشارة

(٢) ٢٥ بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالْكَلَامِ عَمْداً لَا نِسْيَاناً وَ لَا مَعَ ظَنِّ الْفَرَاغِ وَ بِتَعَمُّدِ الْأَنِينِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٣٤١ - رقم الحديث الباب: ١]

۹۳۴۱- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ تَكَلَّمْتَ أَوْ صَرَفْتَ وَجْهَکَ عَنِ الْقِبْلَةِ فَأَعِدِ الصَّلَاةَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اگردرنماز حرف بزنی یا روی خودرا ازقبله برگردانی باید نماز را اعاده کنی .

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۴۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۳۴۲- ۲- (٤) قَالَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ تَكَلَّمْتَ أَوْ صَرَفْتَ وَجْهَکَ عَنِ الْقِبْلَةِ فَأَعِدِ الصَّلَاةَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اگردرنماز حرف بزنی یا روی خودرا ازقبله برگردانی باید نماز را اعاده کنی

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۴۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۳۴۳- ۳- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ دَعَاهُ رَجُلٌ وَ هُوَ يُصَلِّی فَسَهَا فَأَجَابَهُ بِحَاجَتِهِ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ يَمْضِی عَلَی صَلَاتِهِ.

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * سوال کرد فردی درحال نماز است کسی اورا صدا می زند ونمازگذار ازروی فراموشی جواب می دهد حالا وظیفه اش چیست ؟ فرمودند : نماز را ادامه بدهد.

[رقم الحديث الكلى: ٩٣٤٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٣٤٤- ٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ أَنَّ فِي صَلَاتِهِ فَقَدْ تَكَلَّمَ.

******

ترجمه:

حضرت على * : كسيكه درنماز ناله بزند انگار حرف زده است .

ص: ٢٨١

١- مسائل عليّ بن جعفر- ١٤١- ١٦٠.

٢- الباب ٢٥ فيه ٩ أحاديث.

٣- الفقيه ١- ٣٦٦- ١٠٥٧، و أورده فى الحديث ٦ من الباب ٣ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٤ من الباب ٩ من أبواب القبلة.

٤- الفقيه ١- ٣٥٤- ١٠٢٩.

٥- الفقيه ١- ٥٦٦- ١٥٦٥.

٦- التهذيب ٢- ٣٣٠- ١٣٥٦.

[رقم الحديث الكلى: ٩٣٤٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

۹۳۴۵- ۵- (۱) وَ قَدْ تَقَدَّمَ حَدِيثُ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: ابْنِ عَلَی مَا مَضَی مِنْ صَلَاتِکَ مَا لَمْ تَنْقُضِ الصَّلَاةَ بِالْكَلَامِ مُتَعَمِّداً وَ إِنْ تَكَلَّمْتَ نَاسِياً فَلَا شَیْ ءَ عَلَيْکَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر*: باید نماز را ادامه بده تا زمانیکه با حرف زدن عمدی آنرا باطل نکرده ای ولی اگرازروی فراموشی حرف زدی چیزی بعهدات نیست .

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۴۶ - رقم الحديث الباب: ۶]

۹۳۴۶- ۶- (۲) وَ حَدِيثُ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الرَّجُلِ يُصِيبُهُ الرُّعَافُ قَالَ إِنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَی مَاءٍ حَتَّی يَنْصَرِفَ لِوَجْهِهِ أَوْ يَتَكَلَّمَ فَقَدْ قَطَعَ صَلَاتَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * درمورد کسیکه خون دماغ شده فرمودند : اگرنمی تواند به آب برسد مگربا روبرگردان از قبله یا حرف زدن پس نمازش باطل است .

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۴۷ - رقم الحديث الباب: ۷]

۹۳۴۷- ۷- (۳) وَ حَدِيثُ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ تَكَلَّمَ فَلْيُعِدْ صَلَاتَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اگرحرف زد باید نماز را اعاده کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۳۴۸- ۸- (٤) وَ حَدِیثُ إِسْمَاعِیلَ بْنِ أَبِی زِیَادٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: وَ یَبْنِی عَلَی صَلَاتِهِ مَا لَمْ یَتَکَلَّمْ.

******

ترجمه:

حضرت علی * باید نماز را ادامه بدهد تا زمانیکه حرف نزده .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۳۴۹- ۹- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ وَ هُوَ فِی وَقْتِ صَلَاةِ الزَّوَالِ أَ یَقْطَعُهُ بِکَلَامٍ قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ الْکَلَامُ بَعْدَ التَّسْلِیمِ مِنْ کُلِّ رَکْعَتَیْنِ مِنْ نَافِلَةِ الظُّهْرِ لَا فِی أَثْنَائِهِمَا وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی عَدَمِ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالْکَلَامِ مَعَ ظَنِّ الْفَرَاغِ فِی أَحَادِیثِ الْخَلَلِ الْوَاقِعِ فِی الصَّلَاةِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (٦) وَ تَقَدَّمَ (٧) مَا یَدُلُّ عَلَی عَدَمِ جَوَازِ الْکَلَامِ فِی الصَّلَاةِ عَمْداً وَ لَوْ فِی الضَّرُورَةِ فِی أَحَادِیثِ الْإِیمَاءِ وَ الْإِشَارَةِ وَ غَیْرِ

۱- تقدم فی الحدیث ۹ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

۲- تقدم فی الحدیث ٦ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

۳- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

٤- تقدم فی الحدیث ۳ من الباب ۲۱ من هذه الأبواب.

٥- قرب الإسناد- ۹۱.

٦- یأتی فی الباب ۳ من أبواب الخلل.

۷- تقدم فی الباب ۹ من هذه الأبواب، و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ۱۱ من الباب ۱ و الباب ۲ من هذه الأبواب.

ذَلِکَ وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام) روایت کرده که گفت: از او درباره مردی که در وقت نماز ظهر صحبت می کند پرسیدم، گفت: بله، اشکالی ندارد.

می گویم: منظور صحبت کردن بعد از سلام دادن از هر دو رکعت نافله ظهر است، نه در حین آن ها. و در احادیث مربوط به اشتباهات در نماز می آید که نماز با صحبت کردن با گمان به اتمام آن، باطل نمی شود، إن شاء الله.

۲٦- بَابُ عَدَمِ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِمَسِّ الْفَرْجِ مِنَ الرَّجُلِ وَ لَا مِنَ الْمَرْأَةِ

اشارة

(۲) ۲٦ بَابُ عَدَمِ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِمَسِّ الْفَرْجِ مِنَ الرَّجُلِ وَ لَا مِنَ الْمَرْأَةِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۳۵۰- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي الْقَاسِمِ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ الرَّجُلُ يَعْبَثُ بِذَكَرِهِ فِي صَلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ قَالَ وَ مَا لَهُ فِعْلٌ قُلْتُ عَبِثَ بِهِ حَتَّى مَسَّهُ بِيَدِهِ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (ع) روایت می کند که گفت: از او پرسیدم مردی که در نماز واجب با آلت خود بازی می کند، چه حکمی دارد؟ امام (ع) فرمود: چرا این کار را انجام می دهد؟ گفتم: با آن بازی کرده تا جایی که آن را با دست لمس کرده است. امام (ع) فرمود: اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ۹۳۵۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۳۵۱- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَعْبَثُ بِذَكَرِهِ فِي صَلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ فَقَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (ع) روایت می کند که گفت: از ایشان پرسیدم مردی که در نماز واجب با آلت خود بازی می کند، چه حکمی دارد؟ امام (ع) فرمود: اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ۹۳۵۲ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۳۵۲- ۳- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الْمَرْأَةِ

تَكُونُ فِی الصَّلَاةِ فَتَظُنُّ أَنَّهَا قَدْ حَاضَتْ قَالَ تُدْخِلُ يَدَهَا فَتَمَسُّ الْمَوْضِعَ فَإِنْ رَأَتْ شَيْئاً انْصَرَفَتْ وَ إِنْ لَمْ تَرَ شَيْئاً أَتَمَّتْ صَلَاتَهَا.

ص: ۲۸۳

۱- یأتی فی الباب ٤ من أبواب الخلل.

۲- الباب ٢٦ فیه ۳ أحادیث.

۳- التهذیب ۲- ۳۳۳- ۱۳۷۳.

٤- التهذیب ۱- ٣٤٦- ١٠١٤، و أورده فی الحدیث ۷ من الباب ۹ من أبواب نواقض الوضوء.

٥- الکافی ۳- ١٠٤- ۱، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ۹ من أبواب نواقض الوضوء و فی الحدیث ۱ من الباب ٤٤ من أبواب الحیض.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ فِی النَّوَاقِضِ حَدِيثٌ ظَاهِرُهُ مُنَافَاةُ ذَلِکَ وَ أَنَّهُ مَحْمُولٌ عَلَی التَّقِيَّةِ (۱).

******

ترجمه:

عمار بن موسی از امام صادق (ع) روایت می کند که در مورد زنی که در حال نماز است و گمان می کند که حیض شده است، پرسیدم. امام (ع) فرمود: دست خود را به موضع (محل حیض) می برد و لمس می کند، اگر چیزی دید، نماز را قطع می کند و اگر چیزی ندید، نمازش را ادامه می دهد.

۲۷- بَابُ جَوَازِ نَزْعِ الْمُصَلِّی بَعْضَ أَسْنَانِهِ وَ قَطْعِهِ لِلثَّالُولِ وَ نَتْفِهِ اللَّحْمَ مِنْ جُرْحٍ وَ نَحْوِهِ مَعَ أَمْنِ خُرُوجِ الدَّمِ وَ جَوَازِ حَكِّهِ لِخُرْءِ الطَّيْرِ وَ نَحْوِهِ وَ رَفْعِ طَرْفِهِ إِلَی السَّمَاءِ

اشارة

(٢) ٢٧ بَابُ جَوَازِ نَزْعِ الْمُصَلِّی بَعْضَ أَسْنَانِهِ وَ قَطْعِهِ لِلثَّالُولِ وَ نَتْفِهِ اللَّحْمَ مِنْ جُرْحٍ وَ نَحْوِهِ مَعَ أَمْنِ خُرُوجِ الدَّمِ وَ جَوَازِ حَكِّهِ لِخُرْءِ الطَّيْرِ وَ نَحْوِهِ وَ رَفْعِ طَرْفِهِ إِلَى السَّمَاءِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٣٥٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٣٥٣- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَخَاهُ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ع عَنِ الرَّجُلِ يُحَرِّكُ بَعْضَ أَسْنَانِهِ وَ هُوَ فِي الصَّلَاةِ هَلْ يَنْزِعُهُ قَالَ إِنْ كَانَ لَا يُدْمِيهِ فَلْيَنْزِعْهُ وَ إِنْ كَانَ يُدْمِيهِ فَلْيَنْصَرِفْ وَ عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ بِهِ الثَّالُولُ أَوِ الْجُرْحُ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يَقْطَعَ الثَّالُولَ وَ هُوَ فِي صَلَاتِهِ أَوْ يَنْتِفَ بَعْضَ لَحْمِهِ مِنْ ذَلِكَ الْجُرْحِ وَ يَطْرَحَهُ قَالَ إِنْ لَمْ يَتَخَوَّفْ أَنْ يَسِيلَ الدَّمُ فَلَا بَأْسَ وَ إِنْ تَخَوَّفَ أَنْ يَسِيلَ الدَّمُ فَلَا يَفْعَلْهُ وَ عَنِ الرَّجُلِ يَرَى فِي ثَوْبِهِ خُرْءَ الطَّيْرِ أَوْ غَيْرَهُ هَلْ يَحُكُّهُ وَ هُوَ فِي صَلَاتِهِ قَالَ لَا بَأْسَ وَ قَالَ لَا بَأْسَ أَنْ يَرْفَعَ الرَّجُلُ طَرْفَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَ هُوَ يُصَلِّي.

وَ

رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرَكِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ إِلَّا أَنَّهُ اقْتَصَرَ عَلَى مَسْأَلَةِ الثَّالُولِ وَ الْجُرْحِ (٤).

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ

١- تقدم فی الحديث ١٠ من الباب ٩ من أبواب نواقض الوضوء.

٢- الباب ٢٧ فيه حديثان.

٣- الفقيه ١- ٢٥٣- ٧٧٦.

٤- التهذيب ٢- ٣٧٨- ١٥٧٦.

جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِي آخِرِهِ وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ هَلْ يَصْلُحُ أَنْ يَرْفَعَ طَرْفَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَ هُوَ فِي صَلَاتِهِ قَالَ لَا بَأْسَ (۱)

******

ترجمه:

علی بن جعفر روایت می کند که از برادرش، موسی بن جعفر (ع)، در مورد مردی که در حال نماز است و یکی از دندان هایش را حرکت می دهد، پرسیدم. آیا می تواند آن را بیرون بکشد؟ امام (ع) فرمود: اگر باعث خونریزی نمی شود، آن را بیرون بکشد، اما اگر باعث خونریزی می شود، نماز را قطع کند. همچنین درباره مردی که دارای زگیل یا جراحتی است، پرسیدم. آیا می تواند در حال نماز زگیل را بکند یا قسمتی از گوشت جراحت را بکند و دور بیندازد؟ امام (ع) فرمود: اگر از جاری شدن خون نمی ترسد، اشکالی ندارد، اما اگر از جاری شدن خون می ترسد، این کار را نکند. همچنین در مورد مردی که در لباسش فضله پرنده یا چیز دیگری را می بیند، پرسیدم. آیا می تواند در حال نماز آن را پاک کند؟ امام (ع) فرمود: اشکالی ندارد. امام (ع) همچنین فرمود: اشکالی ندارد که مردی در حال نماز چشم خود را به آسمان بیندازد.

شیخ این روایت را با اسنادش از محمد بن احمد بن یحیی از عمروکی از علی بن جعفر از برادرش روایت کرده، اما فقط به مسئله زگیل و جراحت اشاره کرده است. عبدالله بن جعفر نیز در کتاب «قرب الإسناد» از عبدالله بن حسن از جدش علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر همین روایت را نقل کرده، به جز اینکه در آخر آن آمده است که پرسیدم: آیا مرد می تواند در حال نماز چشم خود را به آسمان بیندازد؟ امام (ع) فرمود: اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلي: ۹۳۵٤ - رقم الحديث الباب: ۲]

٩٣٥٤- ٢- (٢) عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ عَنْ أَخِيهِ مِثْلَهُ وَ زَادَ قَالَ وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ فِي إِصْبَعِهِ أَوْ فِي شَيْ ءٍ مِنْ يَدِهِ الشَّيْ ءُ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يَبُلَّهُ بِبُصَاقِهِ وَ يَمْسَحَهُ فِي صَلَاتِهِ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر در کتاب خود از برادرش، موسی بن جعفر (ع)، مثل اینرا نقل می کند، ولی اضافه میکند که پرسید: مردی که در انگشتش یا بخشی از دستش چیزی دارد، آیا می تواند آن را با آب دهان خود مرطوب کرده و در حال نماز پاک کند؟ امام (ع) فرمود: اشکالی ندارد.

٢٨- بَابُ جَوَازِ حَكِّ الْجَسَدِ فِي الصَّلَاةِ وَ مَسْحِ السِّنِّ وَ الْفَمِ وَ الْبَطْنِ

اشارة

(٣) ٢٨ بَابُ جَوَازِ حَكِّ الْجَسَدِ فِي الصَّلَاةِ وَ مَسْحِ السِّنِّ وَ الْفَمِ وَ الْبَطْنِ

[رقم الحديث الكلي: ٩٣٥٥ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٣٥٥- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَحْتَكُّ وَ هُوَ فِي الصَّلَاةِ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

از حلبی نقل شده که از امام صادق (ع) پرسید: مردی که در حال نماز بدن خود را می خاراند، آیا اشکالی دارد؟ امام (ع) فرمود: اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۵٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۳۵٦- ۲- (۵) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَکُونُ رَاکِعاً أَوْ سَاجِداً فَیَحُکُّهُ بَعْضُ جَسَدِهِ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یَرْفَعَ یَدَهُ مِنْ رُکُوعِهِ أَوْ سُجُودِهِ فَیَحُکَّ مَا حَکَّهُ قَالَ لَا بَأْسَ إِذَا شَقَّ عَلَیْهِ أَنْ یَحُکَّهُ وَ الصَّبْرُ إِلَی أَنْ یَفْرُغَ أَفْضَلُ.

******

ترجمه:

از علی بن جعفر نقل شده که از برادرش (امام کاظم ع) پرسید: مردی که در حال رکوع یا سجده است و قسمتی از بدنش می خارد، آیا می تواند دستش را از رکوع یا سجده بردارد و آن را بخاراند؟ امام (ع) فرمود: اگر برایش سخت است که صبر کند، اشکالی ندارد که بخاراند، اما صبر کردن تا پایان نماز بهتر است.

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۵۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۳۵۷- ۳- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یَمْسَحَ بَعْضَ أَسْنَانِهِ أَوْ دَاخِلَ فِیهِ بِثَوْبِهِ وَ هُوَ فِی

ص: ۲۸۵

۱- قرب الإسناد- ۹۳.

۲- مسائل علیّ بن جعفر- ۱۷۵- ۳۱۵.

۳- الباب ۲۸ فیه ٤ أحادیث.

٤- الفقیه ۱- ۳٦۸- ۱۰٦۹.

٥- قرب الإسناد- ٨٨، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٢٣ من أبواب الرکوع.
٦- قرب الإسناد- ٨٨.

الصَّلَاةِ قَالَ إِنْ کَانَ شَیْ ءٌ یُؤْذِیهِ أَوْ یَجِدُ طَعْمَهُ فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

از علی بن جعفر از برادرش (امام موسی بن جعفر علیه السلام) نقل شده که فرمود: از ایشان پرسیدم، آیا برای مردی که در حال نماز است، شایسته است که با لباسش برخی از دندان هایش یا داخل دهانش را پاک کند؟ فرمودند: اگر چیزی او را اذیت می کند یا طعمش را احساس می کند، اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٣٥٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٣٥٨- ٤- (١) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَشْتَکِی بَطْنَهُ أَوْ شَیْئاً مِنْ جَسَدِهِ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یَضَعَ یَدَهُ عَلَیْهِ أَوْ یَغْمِزَهُ فِی الصَّلَاةِ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

از علی بن جعفر نقل شده که از برادرش (امام کاظم ع) پرسید: مردی که در هنگام نماز از درد شکم یا دردی در قسمتی از بدنش شکایت دارد، آیا می تواند دستش را بر روی آن قسمت بگذارد یا آن را ماساژ دهد؟ امام (ع) فرمود: اشکالی ندارد.

٢٩- بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالتَّسْلِیمِ فِی غَیْرِ مَحَلِّهِ عَمْداً

اشارة

(۲) ۲۹ بَابُ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالتَّسْلِيمِ فِی غَیْرِ مَحَلِّهِ عَمْداً

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۳۵۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ (ثَعْلَبَةَ بْنِ مُیَسِّرٍ) (٤) عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: شَیْئَانِ یُفْسِدُ النَّاسُ بِهِمَا صَلَاتَهُمْ قَوْلُ الرَّجُلِ تَبَارَکَ اسْمُکَ وَ تَعَالَی جَدُّکَ وَ إِنَّمَا هُوَ شَیْ ءٌ قَالَتْهُ الْجِنُّ بِجَهَالَةٍ فَحَکَی اللَّهُ عَنْهُمْ وَ قَوْلُ الرَّجُلِ السَّلَامُ عَلَیْنَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ.

******

ترجمه:

از امام باقر (ع) نقل شده است که فرمود: دو چیز است که مردم با آن ها نماز خود را باطل می کنند: گفتن "تَبَارَکَ اسْمُکَ وَ تَعَالَی جَدُّکَ" این ها عبارتی است که جنیان به جهل خود گفته اند و خداوند آن ها را از جنیان نقل کرده است.و گفتن"السَّلَامُ عَلَیْنَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ".

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳٦۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳٦۰- ۲- (٥) وَ بِالْإِسْنَادِ الآتِی عَنِ الْأَعْمَشِ (٦) عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع فِی حَدِیثِ شَرَائِعِ الدِّینِ قَالَ: وَ یُقَالُ فِی افْتِتَاحِ الصَّلَاةِ تَعَالَی عَرْشُکَ وَ لَا یُقَالُ تَعَالَی جَدُّکَ وَ لَا یُقَالُ فِی التَّشَهُّدِ الْأَوَّلِ السَّلَامُ عَلَیْنَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ لِأَنَّ تَحْلِیلَ الصَّلَاةِ هُوَ التَّسْلِیمُ وَ إِذَا قُلْتَ هَذَا فَقَدْ سَلَّمْتَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی التَّشَهُّدِ (٧).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درشروع نماز می توان گفت تعالی عرشک ولی نمی توان گفت تعالی جدک ودرتشهد اول هم نمی توان گفت السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ چون تمام شدن نماز با سلام دادن است وزمانیکه این سلام را بگوئ پس سلام نماز را گفته ای

ص: ٢٨٦

١- قرب الإسناد- ٨٨.

٢- الباب ٢٩ فيه حديثان.

٣- الخصال- ٥٠- ٥٩.

٤- فی المصدر- ثعلبة بن ميمون، عن ميسرة.

٥- الخصال- ٦٠٤.

٦- يأتی فی الفائدة الأولى من الخاتمة برمز (ذ).

٧- تقدم فی الباب ١٢ من أبواب التشهد.

٣٠- بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُصَلِّی أَنْ يَخْطُوَ أَمَامَهُ خُطْوَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثاً وَ يُقَرِّبَ نَعْلَهُ وَ يَعُدَّ الآيَاتِ بِيَدِهِ

اشارة

(١) ٣٠ بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُصَلِّی أَنْ يَخْطُوَ أَمَامَهُ خُطْوَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثاً وَ يُقَرِّبَ نَعْلَهُ وَ يَعُدَّ الآيَاتِ بِيَدِهِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٣٦١ - رقم الحديث الباب: ١]

۹۳۶۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ عَلِیٍّ یَعْنِی ابْنَ رِئَابٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یَخْطُو أَمَامَهُ فِی الصَّلَاةِ خُطْوَتَیْنِ أَوْ ثَلَاثاً قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ وَ عَنِ الرَّجُلِ یُقَرِّبُ نَعْلَهُ بِیَدِهِ أَوْ رِجْلِهِ فِی الصَّلَاةِ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

حلبی ازحضرت صادق * سوال کرد کسی درنماز دو یا سه قدم جلو می رود حضرت فرمودند : بله اشکال ندارد یا کسی درحال نماز با دست یا پا کفش خود را نزدیک می آورد . فرمودند : بله (اشکالی ندارد)

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۶۲- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ مَکِّیٍّ الشَّهِیدُ فِی الذِّکْرَی قَالَ رَوَی الْبَزَنْطِیُّ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ عَنِ الصَّادِقِ ع فِی عَدِّ الآیِ بِعَقْدِ الْیَدِ قَالَ لَا بَأْسَ هُوَ أَحْصَی لِلْقُرْآنِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * درمورد شمردن آیه با بند انگشت فرمودند : اشکالی ندارد آن برای شمردن (آیات) قرآن است

۳۱- بَابُ جَوَازِ الْبَرَاءَةِ فِی الصَّلَاةِ مِنْ أَعْدَاءِ الدِّینِ

اشارة

(٤) ۳۱ بَابُ جَوَازِ الْبَرَاءَةِ فِی الصَّلَاةِ مِنْ أَعْدَاءِ الدِّینِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۶۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۳۶۳- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَحْمَدَ يَعْنِی ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ يَعْنِی ابْنَ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ سَعْدٍ الْجَلَّابِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَبْرَأُ مِنَ الْقَدَرِيَّةِ فِی كُلِّ رَكْعَةٍ وَ يَقُولُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ أَقُومُ وَ أَقْعُدُ.

ص: ۲۸۷

۱- الباب ۳۰ فيه حديثان.

۲- مستطرفات السرائر- ۲۸- ۱۳.

۳- الذكری- ۲۱۵.

٤- الباب ۳۱ فيه حديث واحد.

۵- مستطرفات السرائر- ۹۵- ۱۱.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۱).

******

ترجمه:

از سعد الجلاب از امام صادق (عليه السلام) نقل شده كه فرمود: امير المؤمنين (عليه السلام) در هر ركعت از فرقه قدريه بيزاری می جست و می گفت: "به حول و قوه ی خداوند برمی خيزم و می نشينم."

۳۲- بَابُ كَرَاهَةِ الِالْتِفَاتِ الْيَسِيرِ فِی الصَّلَاةِ

اشارة

(۲) ۳۲ بَابُ كَرَاهَةِ الِالْتِفَاتِ الْيَسِيرِ فِي الصَّلَاةِ

[رقم الحديث الكلي: ۹۳٦٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۳٦٤- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِسْكِينٍ (عَنِ الْخَضِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ) (٤) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا قَامَ الْعَبْدُ إِلَى الصَّلَاةِ أَقْبَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ فَلَا يَزَالُ مُقْبِلًا عَلَيْهِ حَتَّى يَلْتَفِتَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَإِذَا الْتَفَتَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ أَعْرَضَ عَنْهُ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِسْكِينٍ عَنْ خَضِرٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از امام صادق (عليه السلام) نقل شده كه فرمود: هنگامى كه بنده براى نماز برخيزد، خداوند با چهره اش به او توجه مى كند و اين توجه همچنان ادامه دارد تا سه بار به اطراف نگاه كند. وقتى سه بار به اطراف نگاه كرد، خداوند از او روى برمى گرداند.

[رقم الحديث الكلي: ۹۳٦٥ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۳٦٥- ۲- (٦) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: الِالْتِفَاتُ فِي الصَّلَاةِ اخْتِلَاسٌ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِيَّاكُمْ وَ الِالْتِفَاتَ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ اللَّهَ مُقْبِلٌ عَلَى الْعَبْدِ إِذَا قَامَ فِي الصَّلَاةِ فَإِذَا الْتَفَتَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَا ابْنَ آدَمَ عَمَّنْ تَلْتَفِتُ ثَلَاثَةً فَإِذَا الْتَفَتَ الرَّابِعَةَ أَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ.

******

ترجمه:

از امام جعفر صادق (علیه السلام) نقل شده که از پدرش، امام محمد باقر (علیه السلام) و ایشان از علی (علیه السلام) روایت کرده اند که فرمودند: نگاه کردن به اطراف در نماز، دزدیدن از جانب شیطان است. پس از نگاه کردن به اطراف در نماز خودداری کنید، زیرا وقتی بنده برای نماز می ایستد، خداوند به او توجه می کند و وقتی که به اطراف نگاه می کند، خداوند تبارک و تعالی می فرماید: ای فرزند آدم، به چه کسی نگاه می کنی؟ این را سه بار تکرار می کند و وقتی برای چهارمین بار نگاه می کند، خداوند از او روی برمی گرداند.

ص: ۲۸۸

۱- تقدم فی الباب ۵۵ من أبواب الدعاء، تقدم نفسه فی الحدیث ۷ من الباب ۱۳ من أبواب السجود.

۲- الباب ۳۲ فیه ٤ أحادیث.

۳- عقاب الأعمال- ۲۷۳- ۱.

٤- فی المصدر- (عن داود بن الحصین) بدل ما بین القوسین.

۵- المحاسن- ۸۰- ۹.

٦- قرب الإسناد- ۷۰.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳٦٦- ۳- (۱) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ قَالَ فِی رِوَایَةِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ عَلِیٌّ ع لِلْمُصَلِّی ثَلَاثُ خِصَالٍ مَلَائِکَةٌ حَافِّینَ مِنْ قَدَمَیْهِ إِلَی أَعْنَانِ السَّمَاءِ وَ

الْبِرُّ يَنْتَثِرُ عَلَيْهِ مِنْ رَأْسِهِ إِلَى قَدَمِهِ وَ مَلَكٌ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ يَسَارِهِ فَإِنِ الْتَفَتَ قَالَ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَى خَيْرٍ مِنِّي تَلْتَفِتُ يَا ابْنَ آدَمَ لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي مَنْ يُنَاجِي مَا انْفَتَلَ.

******

ترجمه:

جعفر بن محمد (علیه السلام) از پدرش (علیه السلام) نقل کرده که علی (علیه السلام) فرمود: نمازگزار سه ویژگی دارد: فرشتگانی که از پاهایش تا بلندای آسمان او را احاطه کرده اند، نیکی (برکت) که از سرش تا پاهایش بر او فرو می ریزد، و فرشته ای که در سمت راست و چپ اوست. پس اگر (نمازگزار) به اطراف نگاه کند، پروردگار تبارک و تعالی می فرماید: ای فرزند آدم، به چیزی بهتر از من نگاه می کنی؟ اگر نمازگزار می دانست که با چه کسی مناجات می کند، هرگز از نماز روی برنمی گرداند.

[رقم الحديث الكلي: ٩٣٦٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٣٦٧- ٤- (٢) قَالَ وَ فِي رِوَايَةِ جَابِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ع قَالَ: إِذَا اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ اسْتَقْبَلَ الرَّحْمَنُ بِوَجْهِهِ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

حضرت باقر* : وقتی شخص مقابل قبله قرار می گیرد خداوندی که معبودی جز او نیست رو بروی او قرار می گیرد

٣٣- بَابُ كَرَاهَةِ صَلَاةِ مَنِ اسْتَدْخَلَ دَوَاءً حَتَّى يَطْرَحَهُ وَ حُكْمِ عَقْصِ الشَّعْرِ

اشارة

(٤) ٣٣ بَابُ كَرَاهَةِ صَلَاةِ مَنِ اسْتَدْخَلَ دَوَاءً حَتَّى يَطْرَحَهُ وَ حُكْمِ عَقْصِ الشَّعْرِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٣٦٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٣٦٨- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرَكِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ هَلْ يَصْلُحُ أَنْ يَسْتَدْخِلَ الدَّوَاءَ ثُمَّ يُصَلِّيَ وَ هُوَ مَعَهُ أَ يَنْقُضُ الْوُضُوءَ قَالَ لَا يَنْقُضُ الْوُضُوءَ وَ لَا يُصَلِّي حَتَّى يَطْرَحَهُ.

ص: ٢٨٩

١- المحاسن- ٥٠- ٧١.

٢- المحاسن- ٥٠- ٧١.

٣- تقدم فى الباب ١ من أبواب أفعال الصلاة، و تقدم فى الحديث ٩ و ١١ من الباب ١ و الباب ٢ و الباب ٣ من هذه الأبواب، و يأتى ما يدلّ عليه إجمالا فى الحديث ٢ من الباب ١٤ من أبواب صلاة الجمعة، و فى الحديث ١١ و ١٢ من الباب ٤٩ من أبواب جهاد النفس.

٤- الباب ٣٣ و فيه حديث واحد.

٥- الكافى ٣- ٣٦- ٧، أورده فى الحديث ١ من الباب ١٦ من أبواب نواقض الوضوء.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (١)

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ (٢)

أَقُولُ: وَ أَمَّا حُكْمُ عَقْصِ الشَّعْرِ فَقَدْ تَقَدَّمَ فِي لِبَاسِ الْمُصَلِّي (٣).

******

ترجمه:

علی بن جعفر (رضي الله عنه) از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام) نقل کرده که گفت: من از او پرسیدم که آیا برای شخصی که دارو را در مقعدش می گذارد و سپس نماز می خواند، وضو باطل می شود؟ او گفت: وضو باطل نمی شود، اما نمازش صحیح نیست تا زمانی که دارو را بیرون بیندازد.

٣٤- بَابُ كَرَاهَةِ قَصِّ الظُّفُرِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّعْرِ وَ الْعَضِّ عَلَيْهِ وَ النَّظَرِ إِلَى نَقْشِ الْخَاتَمِ وَ الْمُصْحَفِ وَ الْكِتَابِ وَ قِرَاءَتِهِ فِي الصَّلَاةِ وَ جَوَازِ إِحْصَاءِ الرَّكَعَاتِ بِالْحَصَى وَ الْخَاتَمِ وَ تَحْوِيلِهِ

اشارة

(٤) ٣٤ بَابُ كَرَاهَةِ قَصِّ الظُّفُرِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّعْرِ وَ الْعَضِّ عَلَيْهِ وَ النَّظَرِ إِلَى نَقْشِ الْخَاتَمِ وَ الْمُصْحَفِ وَ الْكِتَابِ وَ قِرَاءَتِهِ فِي الصَّلَاةِ وَ جَوَازِ إِحْصَاءِ الرَّكَعَاتِ بِالْحَصَى وَ الْخَاتَمِ وَ تَحْوِيلِهِ مِنْ مَكَانٍ إِلَى مَكَانٍ لِذَلِكَ

[رقم الحديث الكلى: ٩٣٦٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٣٦٩- ١- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَقْرِضُ أَظَافِيرَهُ أَوْ لِحْيَتَهُ (٦) وَ هُوَ فِي صَلَاتِهِ وَ مَا عَلَيْهِ إِنْ فَعَلَ ذَلِكَ مُتَعَمِّداً قَالَ إِنْ كَانَ نَاسِياً فَلَا بَأْسَ وَ إِنْ كَانَ مُتَعَمِّداً فَلَا يَصْلُحُ لَهُ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر (رضي الله عنه) از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام)سوال کرده که شخصی درنماز ناخن یاریش خودرا کوتاه می کند اگرعمدا اینکار راانجام بدهد اشکالی دارد ؟ حضرت فرمودند : اگرازروی فراموشی بوده اشکالی ندارد واگرعمدی بوده صلاح نیست (ثواب نماز را کم می کند)

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۷۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۳۷۰- ۲- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَقْرِضُ لِحْیَتَهُ وَ یَعَضُّ عَلَیْهَا وَ هُوَ فِی الصَّلَاةِ مَا عَلَیْهِ قَالَ ذَلِکَ الْوَلَعُ فَلَا یَفْعَلْ وَ إِنْ فَعَلَ فَلَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ وَ لَکِنْ لَا یَتَعَوَّدْهُ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر (رضي الله عنه) از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام)سوال کرده که شخص لحیه اش را فشار می دهد و بر روی آن گاز می زند هنگام نماز، او پاسخ داد: "آن عادت به فشار دادن بر لحیه(نوعی حرص وعصبانیت) است، بنابراین نباید این کار را انجام دهد. اگر انجام دهد، هیچ اشکالی ندارد، اما نباید به آن عادت کند."

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۷۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۳۷۱- ۳- (۸) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ

۱- التهذیب ۱- ۳٤٥- ۱۰۰۹.

۲- قرب الإسناد- ۸۸.

٣- تقدم فی الباب ٣٦ من أبواب لباس المصلی.

٤- الباب ٣٤ و فیه ٣ أحادیث.

٥- قرب الإسناد- ٨٨.

٦- فی المصدر زیادة- باسنانه.

٧- قرب الإسناد- ٨٨.

٨- قرب الإسناد- ٨٩، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٢٧ من أبواب مکان المصلی.

الرَّجُلِ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یَنْظُرَ إِلَی نَقْشِ خَاتَمِهِ وَ هُوَ فِی الصَّلَاةِ کَأَنَّهُ یُرِیدُ قِرَاءَتَهُ أَوْ فِی الْمُصْحَفِ أَوْ فِی کِتَابٍ فِی الْقِبْلَةِ قَالَ ذَلِکَ نَقْصٌ فِی الصَّلَاةِ وَ لَیْسَ یَقْطَعُهَا.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ (١)

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی الْحُکْمِ الْأَخِیرِ فِی السَّهْوِ (٢).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش را پرسید : "آیا برای او صلاحیت دارد که به نقش خاتم خود در حالی که در نماز است نگاه کند، به طوری که به نظر می رسد می خواهد آن را بخواند، یا در مصحف یا کتابی در حالیکه رو به قبله است ؟" او گفت: "این کار نقصی در نماز است، اما نماز را باطل نمی کند."

٣٥- بَابُ کَرَاهَةِ مُدَافَعَةِ النَّوْمِ وَ الصَّلَاةِ مَعَ النُّعَاسِ

اشارة

(٣) ٣٥ بَابُ کَرَاهَةِ مُدَافَعَةِ النَّوْمِ وَ الصَّلَاةِ مَعَ النُّعَاسِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۷۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۳۷۲- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِی أُسَامَةَ زَيْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لا تَقْرَبُوا الصَّلاةَ وَ أَنْتُمْ سُكارى (٥) فَقَالَ سُكْرُ النَّوْمِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

زَيْدٍ الشَّحَّامِ ازحضرت صادق* درمورد آيه لاتقربوا الصلوه وانتم سكارى فرمودند : يكى ازموادر آن مستى خواب است

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۷۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۳۷۳- ۲- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا غَلَبَ الرَّجُلَ النَّوْمُ وَ هُوَ فِی الصَّلَاةِ فَلْيَضَعْ رَأْسَهُ فَلْيَنَمْ فَإِنِّی أَتَخَوَّفُ عَلَيْهِ إِنْ أَرَادَ أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِی الْجَنَّةَ أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِی النَّارَ.

******

ترجمه:

از عيص بن قاسم نقل شده است كه امام صادق (عليه السلام) فرمود: "اگر شخصى در حال نماز خواندن خواب بر او غلبه كند، بايد سرش را بگذارد و بخوابد، زيرا من نگرانم كه اگر بخواهد بگويد:

'اللهم ادخلنی الجنة' (خدایا مرا وارد بهشت کن)، اشتباهاً بگوید: 'اللهم ادخلنی النار' (خدایا مرا وارد جهنم کن)."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳۷٤- ۳- (۸) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زَكَرِيَّا النَّقَّاضِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ

ص: ۲۹۱

۱- مسائل علیّ بن جعفر- ۱۸۱- ۳٤۷.

۲- یأتی فی الباب ۲۸ من أبواب الخلل.

۳- الباب ۳۵ و فیه ۵ أحادیث.

٤- الکافی ۳- ۳۷۱- ۱۵، أورده فی الحدیث ۳ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

۵- النساء ٤- ٤۳.

٦- التهذیب ۳- ۲۵۸- ۷۲۲.

۷- الفقیه ۱- ٤۷۹- ۱۳۸۵.

۸- الفقیه ۱- ٤۷۹- ۱۳۸٦.

فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لاتقربوا الصلوه وانتم سکاری قَالَ مِنْهُ سُكْرُ النَّوْمِ.

******

ترجمه:

زَكَرِيَّا النَّقَّاضِ ازحضرت باقر* درمورد آیه لاتقربوا الصلوه وانتم سکاری فرمودند : یکی ازموادر آن مستی خواب است

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۷۵ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۳۷۵- ٤- (۱) وَ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی (۲) عَنْ عَلِیٍّ ع فِی حَدِیثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: إِذَا خَالَطَ النَّوْمُ الْقَلْبَ وَجَبَ الْوُضُوءُ إِذَا غَلَبَتْکَ عَیْنُکَ وَ أَنْتَ فِی الصَّلَاةِ فَاقْطَعْ وَ نَمْ فَإِنَّکَ لَا تَدْرِی (۳) لَعَلَّکَ أَنْ تَدْعُوَ عَلَی نَفْسِکَ.

******

ترجمه:

علی (علیه السلام) در حدیث چهارصدتا فرمود: "هرگاه خواب با قلب مخلوط شود، وضو واجب می شود. هرگاه چشمانت بر تو غالب شود و تو در نماز باشی، نماز را قطع کن و بخواب؛ زیرا که نمی دانی، ممکن است بر خود نفرین کنی."

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۷٦ - رقم الحديث الباب: ۵]

۹۳۷٦- ۵- (٤) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ یَحْیَی عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ آبَائِهِ أَنَّ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی کَیْفِیَّةِ الصَّلَاةِ وَ غَیْرِهَا (۵).

******

ترجمه:

ابونصیر مثل این روایت را ازحضرت صادق * از اجدادشان ارامیرالمومنین نقل کرده اند .

۳٦- بَابُ جَوَازِ حَکِّ الْمُصَلِّی النُّخَامَةَ مِنَ الْمَسْجِدِ وَ الْفِعْلِ الْقَلِیلِ

اشارة

(٦) ٣٦ بَابُ جَوَازِ حَكِّ الْمُصَلِّی النُّخَامَةَ مِنَ الْمَسْجِدِ وَ الْفِعْلِ الْقَلِيلِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٣٧٧ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٣٧٧- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: رَأَى رَسُولُ اللَّهِ ص نُخَامَةً فِی الْمَسْجِدِ فَمَشَی إِلَيْهَا بِعُرْجُونٍ مِنْ عَرَاجِينِ ابْنِ طَابٍ (٨) فَحَكَّهَا

١- الخصال- ٦٢٩.

٢- يأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ر).

٣- فی المصدر زيادة- تدعو لک أو تدعو علی نفسک.

٤- علل الشرائع- ٣٥٣- ١.

٥- تقدم فی الحديث ٥ من الباب ١، و فی الحديث ٤ من الباب ٣ من أبواب أفعال الصلاة.

٦- الباب ٣٦ و فيه حديثان.

٧- الفقيه ١- ٢٧٧- ٨٥١، أورده فی الحديث ٤ و ٥ من الباب ٤٤ من أبواب مكان المصلی.

٨- كتب المصنّف عن نسخة- أرطاب، و علق فی الهامش- ابن طاب- ضرب من الرطب (القاموس). و قد تقدم الحديث برقم (٤) من الباب (٤٤) من أبواب مكان المصلی (ج ٥ ص ١٩١).

ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَی فَبَنَی عَلَی صَلَاتِهِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین گفت: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) خلطی را در مسجد دید. سپس با چوب خرمایی از درختان ابن طاب به سوی آن رفت و آن را پاک کرد. سپس به صورت عقب عقب برگشت و بر نماز خود ادامه داد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۷۸- ۲- (۱) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع وَ هَذَا یَفْتَحُ مِنَ الصَّلَاةِ أَبْوَاباً کَثِیرَةً.

(۲)

******

ترجمه:

با این روایت بابهای زیادی درنماز باز می شود

۳۷- بَابُ عَدَمِ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالْوَسْوَسَةِ وَ حَدِیثِ النَّفْسِ وَ اسْتِحْبَابِ تَرْکِ ذَلِکَ

اشارة

(۳) ۳۷ بَابُ عَدَمِ بُطْلَانِ الصَّلَاةِ بِالْوَسْوَسَةِ وَ حَدِیثِ النَّفْسِ وَ اسْتِحْبَابِ تَرْکِ ذَلِکَ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۳۷۹- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْوَسْوَسَةِ وَ إِنْ کَثُرَتْ فَقَالَ لَا شَیْ ءَ فِیهَا تَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

******

ترجمه:

از محمد بن حمران نقل شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره وسوسه و اگر زیاد شود پرسیدم. ایشان فرمود: "هیچ مشکلی ندارد، بگو لا إله إلا الله."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۸۰- ۲- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: قَالَ النَّبِیُّ ص وُضِعَ عَنْ أُمَّتِی تِسْعَةُ أَشْیَاءَ السَّهْوُ وَ الْخَطَأُ وَ النِّسْیَانُ وَ مَا أُکْرِهُوا عَلَیْهِ وَ مَا لَا یَعْلَمُونَ وَ مَا لَا یُطِیقُونَ وَ الطِّیَرَةُ وَ الْحَسَدُ وَ التَّفَکُّرُ فِی الْوَسْوَسَةِ فِی الْخَلْقِ مَا لَمْ یَنْطِقِ الْإِنْسَانُ بِشَفَةٍ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین گفت: پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: نه چیز از امت من برداشته شده است: اشتباه، خطا، فراموشی، آنچه به اجبار بر آن ها تحمیل می شود، آنچه نمی دانند، آنچه توان انجامش را ندارند، فال بد، حسد و تفکر درباره وسوسه در آفرینش تا زمانی که انسان با لب هایش سخن نگوید.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳۸۱- ۳- (٦) وَ قَدْ تَقَدَّمَ حَدِیثُ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: عَلَیْکَ بِالْإِقْبَالِ عَلَی صَلَاتِکَ وَ لَا تُحَدِّثْ نَفْسَکَ.

(۷)

ص: ۲۹۳

۱- الفقیه ۱- ۲۷۷- ۸۵۱،.

۲- و تقدم فی الباب ۱۲ من أبواب القیام ما یدلّ علی جواز الانحطاط من القیام و تناول شی ء من الأرض.

۳- الباب ۳۷ و فیه ۳ أحادیث.

٤- الکافی ۲- ٤۲٤- ۱، أورده فی الحدیث ۲ من الباب ١٦ من أبواب الذکر.

٥- الفقیه ۱- ٥۹- ۱۳۲، أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۳ من أبواب الخلل.

٦- تقدم فی الحدیث ٦ من الباب ۱ من أبواب أفعال الصلاة.

۷- و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ٤ من الباب ۳ من أبواب أفعال الصلاة، و یأتی ما یدل علیه فی الحدیث ۸ من الباب ٥٥ و الباب ٥٦ من أبواب جهاد النفس.

******

ترجمه:

و حدیث زراره از امام باقر (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: "بر تو است که به نمازت توجه کنی و با خودت سخن نگویی."

ص: ۲۹٤

اَبْوَابُ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ آدَابِهَا

۱- بَابُ وُجُوبِهَا عَلَی کُلِّ مُکَلَّفٍ إِلَّا الْهِمَ وَ الْمُسَافِرَ وَ الْعَبْدَ وَ الْمَرْأَةَ وَ الْمَرِیضَ وَ الْأَعْمَی وَ مَنْ کَانَ عَلَی رَأْسِ أَزْیَدَ مِنْ فَرْسَخَیْنِ

اشارة

(١) ١ بَابُ وُجُوبِهَا عَلَى كُلِّ مُكَلَّفٍ إِلَّا الْهِمَّ (٢) وَ الْمُسَافِرَ وَ الْعَبْدَ وَ الْمَرْأَةَ وَ الْمَرِيضَ وَ الْأَعْمَى وَ مَنْ كَانَ عَلَى رَأْسِ أَزْيَدَ مِنْ فَرْسَخَيْنِ (٣)

[رقم الحديث الكلى: ٩٣٨٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٣٨٢- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ ع قَالَ: إِنَّمَا (٥) فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى النَّاسِ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ خَمْساً وَ ثَلَاثِينَ صَلَاةً مِنْهَا صَلَاةٌ وَاحِدَةٌ فَرَضَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي جَمَاعَةٍ وَ هِيَ الْجُمُعَةُ وَ وَضَعَهَا عَنْ تِسْعَةٍ عَنِ الصَّغِيرِ وَ الْكَبِيرِ وَ الْمَجْنُونِ وَ الْمُسَافِرِ وَ الْعَبْدِ وَ الْمَرْأَةِ وَ الْمَرِيضِ وَ الْأَعْمَى وَ مَنْ كَانَ عَلَى رَأْسِ فَرْسَخَيْنِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ وَ عَنْ

١- الباب ١ فيه ٣٠ حديثا.

٢- الهم الشيخ الكبير (مجمع البحرين ٦- ١٨٩).

٣- الظاهر أن المراد على رأس أزيد من فرسخين لما يأتى و لا استبعاد فى ذلك لأن من كان فى أول الفرسخ الثالث كان على رأس فرسخين و كذا من كان فى آخر الفرسخ الثانى بل إرادة القسم الأوّل أقرب إلى الحقيقة (منه- قده) (هامش المخطوط).

٤- الفقيه ١- ٤٠٩- ١٢١٩، تقدمت قطعة منه فى الحديث ٢ من الباب ٧٣ من أبواب القراءة.

٥- إنّما- ليس فى الكافى (هامش المخطوط).

عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ (١)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٢)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ (۳).

******

ترجمه:

از زراره بن اعین نقل شده است که امام باقر (ع) فرمود: "خداوند عز و جل بر مردم از جمعه ای به جمعه ای دیگر سی و پنج نماز واجب کرده است. از این میان، یک نماز را خداوند عز و جل به جماعت واجب کرده است و آن نماز جمعه است. و این نماز جمعه را از نه دسته برداشته است: از کودک، بزرگسال، دیوانه، مسافر، برده، زن، بیمار، نابینا و کسی که در فاصله دو فرسخی قرار دارد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۳۸۳- ۲- (٤) وَ رَوَاهُ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنِ (٥) الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ الْقِرَاءَةُ فِیهَا جِهَارٌ وَ الْغُسْلُ فِیهَا وَاجِبٌ وَ عَلَی الْإِمَامِ فِیهَا قُنُوتَانِ قُنُوتٌ فِی الرَّکْعَةِ الْأُولَی قَبْلَ الرُّکُوعِ وَ فِی الثَّانِیَةِ بَعْدَ الرُّکُوعِ.

وَ

رَوَاهُ أَیْضاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِیَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ وَ هِیَ الْجُمُعَةُ (٦).

أَقُولُ: الْمُرَادُ بِمَنْ کَانَ عَلَی رَأْسِ فَرْسَخَیْنِ مَنْ کَانَ فِی أَوَّلِ الْفَرْسَخِ الثَّالِثِ فَیَکُونُ عَلَی رَأْسِ أَزْیَدَ مِنْ فَرْسَخَیْنِ لِمَا یَأْتِی فِی مَحَلِّهِ (۷).

******

ترجمه:

از زراره مشابه همین روایت نقل شده است و اضافه کرده است: "و در نماز جمعه قرائت با صدای بلند است و غسل برای آن واجب است و بر امام در این نماز دو قنوت واجب است: یک قنوت در رکعت اول قبل از رکوع و یک قنوت در رکعت دوم بعد از رکوع."

می گویم: مراد از کسی که در فاصله دو فرسخی قرار دارد، کسی است که در ابتدای فرسخ سوم باشد، بنابراین او بیش از دو فرسخ فاصله دارد، چنانکه در محل خود ذکر خواهد شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۸٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۳۸٤- ۳- (۸) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَتَى الْجُمُعَةَ إِيمَاناً وَ احْتِسَاباً اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله فرمودند : کسیکه از روی ایمان واعتقاد نماز را انجام دهد اعمال خود را از سر بگیرد (خداوند او را بخشیده است)

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۸۵ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۳۸۵- ٤- (۹) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً

۱- الکافی ۳- ٤۱۹- ٦.

۲- التهذیب ۳- ۲۱- ۷۷.

٣- أمالى الصدوق- ٣١٩- ١٧.

٤- الخصال- ٤٢٢- ٢١.

٥- فى المصدر- (و) بدل (عن).

٦- الخصال- ٥٣٣- ١١.

٧- يأتى فى الباب ٤ من هذه الأبواب.

٨- الفقيه ١- ٤٢٧- ١٢٦٠.

٩- الفقيه ٤- ٣٦٤- ٥٧٦٢، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ٢٠ من أبواب صلاة الجماعة، و أورد قطعة منه فى الحديث ٧ من الباب ١٤ من أبواب الأذان.

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ لِعَلِيٍّ ع قَالَ: لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ جُمُعَةٌ وَ لَا جَمَاعَةٌ إِلَى أَنْ قَالَ وَ لَا تَسْمَعُ الْخُطْبَةَ.

******

ترجمه:

ازجمله سفارشات رسول اكرم صلى الله عليه وآله به حضرت على * اينكه يا على نماز جمعه وجماعت بر زن واجب نيست ونبايد خطبه ها راهم گوش بدهند

[رقم الحديث الكلى: ٩٣٨٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٣٨٦- ٥- (١) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ وَ لَا جُمُعَةٌ (وَ لَا جَمَاعَةٌ) (٢) الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اذان واقامه ونماز جمعه بر زن واجب نیست

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۸۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۳۸۷- ٦- (۳) قَالَ: وَ خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي الْجُمُعَةِ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْوَلِيِّ الْحَمِيدِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ الْجُمُعَةُ وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ إِلَّا عَلَى الصَّبِيِّ وَ الْمَرِيضِ وَ الْمَجْنُونِ وَ الشَّيْخِ الْكَبِيرِ وَ الْأَعْمَى وَ الْمُسَافِرِ وَ الْمَرْأَةِ وَ الْعَبْدِ الْمَمْلُوكِ وَ مَنْ كَانَ عَلَى رَأْسِ فَرْسَخَيْنِ.

******

ترجمه:

حضرت علی * درخطبه فرمودند : حمد مخصوص خداوند ولی وحمید است تا آنجا که فرمودند : نماز جمعه بر هر مؤمنی، به جز کودکان، بیماران، دیوانه ها، پیرمردها، نابینایان، مسافران، زنان، برده ها، و آن کس که بیش از فرسخین از شهر دور باشد، جمعه واجب است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۳۸۸- ۷- (٤) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَاتَانَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي زِيَادٍ النَّهْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع مَا مِنْ قَدَمٍ سَعَتْ إِلَى الْجُمُعَةِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهَا عَلَى النَّارِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * :هیچ قدمی بطرف نماز جمعه برداشته نمی شود مگر اینکه خداوند بدن او را آتش حرام می کند .

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۸۹ - رقم الحديث الباب: ۸]

۹۳۸۹- ۸- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ ع قَالَ: صَلَاةُ الْجُمُعَةِ فَرِيضَةٌ وَ الِاجْتِمَاعُ إِلَيْهَا فَرِيضَةٌ مَعَ الْإِمَامِ فَإِنْ تَرَکَ رَجُلٌ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ ثَلَاثَ جُمَعٍ فَقَدْ تَرَکَ ثَلَاثَ فَرَائِضَ وَ لَا يَدَعُ ثَلَاثَ فَرَائِضَ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ إِلَّا مُنَافِقٌ.

ص: ۲۹۷

۱- الفقيه ۱- ۲۹۸- ۹۰۸.

۲- ما بين القوسين ليس فی المصدر.

۳- الفقيه ۱- ٤۲۷- ۱۲٦۳، و أورد قطعة منه فی الحديث ۱۲ من الباب ٤۰ من هذه الأبواب.

٤- أمالی الصدوق- ۳۰۰- ۱٤، و أورده فی الحديث ۳ من الباب ٤۲ من هذه الأبواب.

۵- أمالی الصدوق- ۳۹۲- ۱۳.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

این حدیث از زُراره بن عَیَن، از امام باقر علیه السلام روایت شده است. در این حدیث آمده است که نماز جمعه واجب است و حضور در جمعه به همراه امام نیز واجب است. اگر کسی بدون عذر سه جمعه از نماز جمعه ترک کند، سه فریضه را ترک کرده است و هیچ کس به غیر از منافق، سه فریضه را بدون عذر ترک نمی کند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۹۰ - رقم الحديث الباب: ۹]

۹۳۹۰- ۹- (۲) وَ بِإِسْنَادٍ يَأْتِی (۳) قَالَ: جَاءَ نَفَرٌ مِنَ الْيَهُودِ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ ص- فَسَأَلُوهُ عَنْ سَبْعِ خِصَالٍ فَقَالَ أَمَّا يَوْمُ الْجُمُعَةِ فَيَوْمٌ يَجْمَعُ اللَّهُ فِيهِ الْأَوَّلِينَ وَ الآخِرِينَ (٤) فَمَا مِنْ مُؤْمِنٍ مَشَی فِيهِ إِلَی الْجُمُعَةِ إِلَّا خَفَّفَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَهْوَالَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ- ثُمَّ يُؤْمَرُ بِهِ إِلَی الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

عده ای يهودی محضر رسول اكرم صلی الله عليه وآله رسيده و از هفت خصلت سوال كردند حضرت فرمودند : اما روز جمعه روزی استكه خداوند اولين وآخرين را جمع می كند پس مومنی نيست بطرف نماز جمعه برود مگر اينكه خداوند نگرانيهای روز قيامت را برايش آسان می كند سپس او را به بهشت می برند

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۹۱ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۹۳۹۱- ۱۰- (٥) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ (عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ) (٦) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَتَی الْجُمُعَةَ (۷) إِيمَاناً وَ احْتِسَاباً اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ.

******

ترجمه:

رسول اكرم صلی الله عليه وآله فرمودند : كسيكه از روی ايمان واعتقاد نماز را انجام دهد اعمال خود را از سر بگيرد (خداوند او را بخشيده است)

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۹۲ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۹۳۹۲- ۱۱- (۸) وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالا سَمِعْنَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ ع يَقُولُ مَنْ تَرَکَ الْجُمُعَةَ ثَلَاثاً مُتَوَالِيَاتٍ بِغَيْرِ عِلَّةٍ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : هرکس بدون عذر سه بار پشت سرهم نماز جمعه را ترک کند خداوند بر قلب او مهر می زند

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۹۳ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۹۳۹۳- ۱۲- (۹) وَ عَنْهُ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ وَ فُضَيْلٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ:

۱- المحاسن- ۸۵- ۲۳.

۲- أمالی الصدوق- ۱۶۳- ۱.

۳- يأتی فی الفائدة الأولى من الخاتمة برمز (ح).

٤- فی المصدر زيادة- للحساب.

٥- ثواب الأعمال- ٥٩- ٢.

٦- فی نسخة- عن أبيه بإسناده عن السكونی (هامش المخطوط).

۷- فی المصدر- الجماعة.

۸- عقاب الأعمال- ۲۷٦- ۳.

۹- عقاب الأعمال- ۲۷۷- ٤.

صَلَاةُ الْجُمُعَةِ فَرِيضَةٌ وَ الِاجْتِمَاعُ إِلَيْهَا فَرِيضَةٌ مَعَ الْإِمَامِ فَإِنْ تَرَكَ رَجُلٌ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ ثَلَاثَ جُمَعٍ فَقَدْ تَرَكَ ثَلَاثَ فَرَائِضَ وَ لَا يَدَعُ ثَلَاثَ فَرَائِضَ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ إِلَّا مُنَافِقٌ.

******

ترجمه:

این حدیث از زُراره بن عَیَن، از امام باقر علیه السلام روایت شده است . که فرمودند نماز جمعه واجب است و حضور در جمعه به همراه امام نیز واجب است. اگر کسی بدون عذر سه جمعه از نماز جمعه ترک کند، سه فریضه را ترک کرده است و هیچ کس به غیر از منافق، سه فریضه را بدون عذر ترک نمی کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۹۳۹٤- ۱۳- (۱) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ تَرَكَ الْجَمَاعَةَ رَغْبَةً عَنْهَا وَ عَنْ جَمَاعَةِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ فَلَا صَلَاةَ لَهُ.

******

ترجمه:

وفرمودند : کسیکه ازروی بی میلی (نماز) جماعت و اجتماعات مومنین را بدن عذر ترک کند نمازی برایش نیست .

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۹۵ - رقم الحديث الباب: ١٤]

۹۳۹۵- ١٤- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَرَضَ فِی كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ خَمْساً وَ ثَلَاثِينَ صَلَاةً مِنْهَا صَلَاةٌ وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ- أَنْ يَشْهَدَهَا إِلَّا خَمْسَةً الْمَرِيضَ وَ الْمَمْلُوكَ وَ الْمُسَافِرَ وَ الْمَرْأَةَ وَ الصَّبِيَّ.

وَ

رَوَاهُ الْمُحَقِّقُ فِی الْمُعْتَبَرِ مُرْسَلًا إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِی كُلِّ أُسْبُوعٍ (۳).

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خداوند درهر هفته ۳۵ نماز واجب کرده که بین آنها یک نماز است که برهرمسلمانی واجب است مگر پنج گروه بیمار/مملوک /مسافر /زن وکودک .

[رقم الحديث الكلی: ۹۳۹٦ - رقم الحديث الباب: ۱۵]

۹۳۹٦- ۱۵- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَلَاثَ جُمَعٍ مُتَوَالِيَةً طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حضرت باقر * : هرکس پشت سرهم سه نماز جمعه را ترک کند خداوند برقلب او مهر می زند .

ص: ۲۹۹

۱- عقاب الأعمال- ۲۷۷- ٤.

۲- الکافی ۳- ٤۱۸- ۱.

۳- المعتبر- ۲۰۰.

٤- التهذیب ۳- ۱۹- ٦۹.

٥- التهذیب ۳- ۲۳۸- ٦۳۲.

٦- المحاسن- ۸٥- ۲۲.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۹۷ - رقم الحدیث الباب: ١٦]

۹۳۹۷- ١٦- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: الْجُمُعَةُ وَاجِبَةٌ عَلَی کُلِّ أَحَدٍ لَا یُعْذَرُ النَّاسُ فِیهَا إِلَّا خَمْسَةٌ الْمَرْأَةُ وَ الْمَمْلُوکُ وَ الْمُسَافِرُ وَ الْمَرِیضُ وَ الصَّبِیُّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * :نماز جمعه برهمگان واجب است وکسی معذور نیست مگر پنج گروه بیمار/مملوک /مسافر /زن وکودک .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۳۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۹۳۹۸- ۱۷- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُصَيْنِ (۳) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ ع قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ص يُقَالُ لَهُ قُلَيْبٌ- فَقَالَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ- إِنِّي تَهَيَّأْتُ إِلَى الْحَجِّ كَذَا وَ كَذَا مَرَّةً فَمَا قُدِّرَ لِي فَقَالَ لِي (٤) يَا قُلَيْبُ عَلَيْكَ بِالْجُمُعَةِ فَإِنَّهَا حَجُّ الْمَسَاكِينَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * :عربی بنام قلیب محضر حضرت رسول اکرم حاضر شد وعرض کرد ای رسول خدا من چند سالی استکه آماده رفتن به حج می شوم ولی هنوز برایم مقدر نشده حضرت به من فرمودند : ای قلیب برتو باد به نماز جمعه چراکه حج فقراء است .

[رقم الحديث الكلى: ۹۳۹۹ - رقم الحديث الباب: ۱۸]

۹۳۹۹- ۱۸- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَعْفَرٍ (٦) أَنَّ عَلِيّاً ع كَانَ يَقُولُ لَأَنْ أَدَعَ شُهُودَ حُضُورِ الْأَضْحَى عَشْرَ مَرَّاتٍ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَدَعَ شُهُودَ حُضُورِ الْجُمُعَةِ مَرَّةً وَاحِدَةً مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ.

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ نَحْوَهُ (۷).

******

ترجمه:

علی (ع) می فرمود: اینکه ده بار شرکت در نماز عید قربان را ترک کنم، برای من محبوب تر است از اینکه یک بار بدون عذر، شرکت در نماز جمعه را ترک کنم.

[رقم الحديث الكلی: ۹۴۰۰ - رقم الحديث الباب: ۱۹]

۹۴۰۰- ۱۹- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ الْمُفِيدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ إِنَّ الرِّوَايَةَجاءت عن الصادقين (ع) أنّ الله (عزّ و جلّ) فرض على عباده من الجمعة إلى الجمعة، خمساً و ثلاثين صلاة،

۱- التهذيب ۳- ۲۳۹- ۶۳۶، و الاستبصار ۱- ۴۱۹- ۱۶۱۰، و أورد صدره فی الحديث ۷ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

۲- التهذيب ۳- ۲۳۶- ۶۲۵.

۳- فی المصدر- الحسين.

۴- فی المصدر- له.

۵- التهذيب ۳- ۲۴۷- ۶۷۶.

۶- فی نسخة- حفص- هامش المخطوط-.

۷- قرب الإسناد- ۷۱.

۸- المقنعة- ۲۷.

لَمْ يَفْرِضْ فِيهَا الِاجْتِمَاعَ إِلَّا فِی صَلَاةِ الْجُمُعَةِ خَاصَّةً فَقَالَ جَلَّ مِنْ قَائِلٍ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذا نُودِیَ لِلصَّلاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ- فَاسْعَوْا إِلى ذِكْرِ اللَّهِ وَ ذَرُوا الْبَيْعَ ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (۱).

******

ترجمه:

مرحوم مفید روایت شده ازصادقین که خداوند درهر هفته ۳۵ نماز واجب کرده ودرهیچکدام اجتماع را واجب نکرده مگر نماز جمعه پس خداوند فرمود یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِذا نُودِیَ لِلصَّلاةِ مِنْ یَوْمِ الْجُمُعَةِ- فَاسْعَوْا إِلی ذِکْرِ اللَّهِ وَ ذَرُوا الْبَیْعَ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (۲)

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۹۴۰۱- ۲۰- (۳) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع مَنْ تَرَکَ الْجُمُعَةَ ثَلَاثاً مِنْ غَیْرِ عِلَّةٍ طَبَعَ اللَّهُ عَلَی قَلْبِهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس بدون عذر پشت سرهم سه نماز جمعه را ترک کند خداوند برقلب او مهر می زند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۲۱]

۹۴۰۲- ۲۱- (٤) جَعْفَرُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ سَعِیدٍ الْمُحَقِّقُ فِی الْمُعْتَبَرِ قَالَ: قَالَ النَّبِیُّ ص الْجُمُعَةُ حَقٌّ عَلَی کُلِّ مُسْلِمٍ إِلَّا أَرْبَعَةً.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : نماز جمعه حق همگان است مگر چهار نفر .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۲۲]

۹۴۰۳- ۲۲- (٥) قَالَ وَ قَالَ النَّبِیُّ ص إِنَّ اللَّهَ کَتَبَ عَلَیْکُمُ الْجُمُعَةَ فَرِیضَةً وَاجِبَةً إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم فرمودند : همانا خداوند نماز جمعه را بعنوان فریضه برای شما واجب کرد تا روز قیامت .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٠٤ - رقم الحدیث الباب: ٢٣]

٩٤٠٤- ٢٣- (٦) قَالَ وَ قَالَ ع الْجُمُعَةُ وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي جَمَاعَةٍ.

******

ترجمه:

وفرمودند : نماز جمعه بصورت جماعت بر هرمسلمانی واجب است .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٠٥ - رقم الحدیث الباب: ٢٤]

٩٤٠٥- ٢٤- (٧) وَ رَوَى الشَّهِيدُ الثَّانِي فِي رِسَالَةِ الْجُمُعَةِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ص الْجُمُعَةُ حَقٌّ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ إِلَّا أَرْبَعَةً عَبْدٌ مَمْلُوكٌ أَوِ امْرَأَةٌ أَوْ صَبِيٌّ أَوْ مَرِيضٌ.

******

ترجمه:

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم نمازجمعه حق واجب است برهر مسلمان مگر چهار گروه غلام مملوک /زن /کودک /مریض

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٠٦ - رقم الحدیث الباب: ٢٥]

٩٤٠٦- ٢٥- (٨) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ تَرَکَ ثَلَاثَ جُمَعٍ تَهَاوُناً بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ.

******

ترجمه:

کسیکه برای سبک نشان دادن نماز سه نماز جمعه راترک کند خداوند بر قلب او مهر می زند

ص: ٣٠١

١- الجمعة ٦٢- ٩.

٢- الجمعة ٦٢- ٩

٣- المقنعة- ٢٧.

٤- المعتبر- ٢٠٠.

٥- المعتبر- ٢٠١.

٦- المعتبر- ٢٠٢.

٧- رسالة الجمعة- ٥٤.

٨- رسالة الجمعة- ٥٥.

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٠٧ - رقم الحديث الباب: ٢٦]

٩٤٠٧- ٢٦- (١) قَالَ وَ فِی حَدِيثٍ آخَرَ مَنْ تَرَکَ ثَلَاثَ جُمَعٍ مُتَعَمِّداً مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ بِخَاتَمِ النِّفَاقِ.

******

ترجمه:

درحدیث دیگری آمده کسیکه بدون عذر و علت سه نماز جمعه راترک کند خداوند بر قلب او مهر نفاق می زند

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۲۷]

۹۴۰۸- ۲۷- (۲) قَالَ وَ قَالَ ع لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ (۳) الْجُمُعَاتِ أَوْ لَيُخْتَمَنَّ عَلَى قُلُوبِهِمْ ثُمَّ لَيَكُونُنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ.

******

ترجمه:

افرادی که جمعه را ترک می کنند باید از این عملشان دست بکشند وگرنه خداوند بر قلبهای آنها مهر (غفلت) می زند، سپس در زمره ی غافلان قرار می گیرند».

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۲۸]

۹۴۰۹- ۲۸- (٤) قَالَ وَ قَالَ النَّبِيُّ ص فِي خُطْبَةٍ طَوِيلَةٍ نَقَلَهَا الْمُخَالِفُ وَ الْمُؤَالِفُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْجُمُعَةَ فَمَنْ تَرَكَهَا فِي حَيَاتِي أَوْ بَعْدَ مَوْتِي اسْتِخْفَافاً بِهَا أَوْ جُحُوداً لَهَا فَلَا جَمَعَ اللَّهُ شَمْلَهُ وَ لَا بَارَكَ لَهُ فِي أَمْرِهِ أَلَا وَ لَا صَلَاةَ لَهُ أَلَا وَ لَا زَكَاةَ لَهُ أَلَا وَ لَا حَجَّ لَهُ أَلَا وَ لَا صَوْمَ لَهُ أَلَا وَ لَا بِرَّ لَهُ حَتَّى يَتُوبَ.

******

ترجمه:

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم ضمن خطبه ای طولانی که سنی و شیعه آنرا نقل نموده اند فرمود:

خداوند نماز جمعه را بر شما واجب فرموده است، هر کس در حیات و یا در ممات من بخاطر سبک شماری و یا انکار، آنرا ترک نماید خداوند کار او بسامان نکند و بر زندگی او برکت ندهد. آگاه باشید نماز او، زکات او، حج او و روزه و اعمال خیر او مقبول نیست مگر اینکه توبه کند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٤١٠ - رقم الحديث الباب: ٢٩]

٩٤١٠- ٢٩- (٥) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ فِي السَّفَرِ جُمُعَةٌ وَ لَا أَضْحًى وَ لَا فِطْرٌ.

وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درسفر(برای مسافر) نه نماز جمعه است ونه قربان ونه فطر

[رقم الحديث الكلى: ٩٤١١ - رقم الحديث الباب: ٣٠]

٩٤١١- ٣٠- (٧) الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعْبَةَ فِي تُحَفِ الْعُقُولِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِذَا زَادَ الرَّجُلُ عَلَى الثَّلَاثِينَ فَهُوَ كَهْلٌ وَ إِذَا زَادَ عَلَى الْأَرْبَعِينَ فَهُوَ شَيْخٌ.

ص: ٣٠٢

١- رسالة الجمعة- ٥٥.

٢- رسالة الجمعة- ٥٥.

٣- الودع- الترک. (مجمع البحرين ٤- ٤٠٠).

٤- رسالة الجمعة- ٦١.

٥- المحاسن- ٣٧٢- ١٣٦.

٦- المحاسن- ٣٧٢- ١٣٦.

٧- تحف العقول- ٣٧٠.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی أَعْدَادِ الصَّلَوَاتِ وَ غَيْرِهَا (١) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : آنگاه كه مرد از سي سالگي گذشت ميان سال باشد و آنگاه كه از چهل سالگي گذشت پير باشد.

٢- بَابُ اشْتِرَاطِ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ بِحُضُورِ سَبْعَةٍ وَ اسْتِحْبَابِهَا عِنْدَ حُضُورِ خَمْسَةٍ أَحَدُهُمُ الْإِمَامُ

اشارة

(٣) ٢ بَابُ اشْتِرَاطِ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ بِحُضُورِ سَبْعَةٍ وَ اسْتِحْبَابِهَا عِنْدَ حُضُورِ خَمْسَةٍ أَحَدُهُمُ الْإِمَامُ

[رقم الحديث الكلى: ٩٤١٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٤١٢- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَدْنَى مَا يُجْزِئُ فِی الْجُمُعَةِ سَبْعَةٌ أَوْ خَمْسَةٌ أَدْنَاهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

نماز جمعه با هفت نفر یا حد اقل پنج نفر اقامه می شود .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤١٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٤١٣- ٢- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يَقُولُ لَا تَكُونُ الْخُطْبَةُ وَ الْجُمُعَةُ وَ صَلَاةُ رَكْعَتَيْنِ عَلَى أَقَلَّ مِنْ خَمْسَةِ رَهْطٍ الْإِمَامِ وَ أَرْبَعَةٍ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

حضرت باقر * :خطبه نماز جمعه وخود دو ركعت نماز جمعه نبايد كمتر از پنج نفر باشد يعنى امام وچهار نفر ديگر .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤١٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٤١٤- ٣- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ

١- تقدم فى الحديث ١ من الباب ٢ من أبواب اعداد الفرائض.

٢- يأتى فى الأبواب ٢ و ٣ و ٤ و ٥ و ٦ و ١٨ من هذه الأبواب، و فى الباب ٨ من أبواب صلاة العيدين، و الحديث ١ من الباب ١٨ من أبواب أحكام شهر رمضان، و الحديث ٧ من الباب ٢ من أبواب آداب السفر، و الحديث ١ من الباب ١٢٣ من أبواب مقدمات النكاح.

٣- الباب ٢ فيه ١١ حديثا.

٤- الكافى ٣- ٤١٩- ٥.

٥- التهذيب ٣- ٢١- ٧٦، و الاستبصار ١- ٤١٩- ١٦٠٩.

٦- الكافى ٣- ٤١٩- ٤.

٧- التهذيب ٣- ٢٤٠- ٦٤٠، و الاستبصار ١- ٤١٩- ١٦١٢.

٨- الفقيه ١- ٥٢٢- ١٤٨٦، أورده بتمامه فى الحديث ١ من الباب ٣٩ من أبواب صلاة العيدين.

ع قَالَ: فِى صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ إِذَا كَانَ الْقَوْمُ خَمْسَةً أَوْ سَبْعَةً فَإِنَّهُمْ يُجَمِّعُونَ الصَّلَاةَ كَمَا يَصْنَعُونَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درنما ز عیدین اگر پنج یا هفت نفر باشند بصورت جماعت می خوانند همانطور که درنماز جمعه انجام می دهند .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤١٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٤١٥- ٤- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِى جَعْفَرٍ ع عَلَى مَنْ تَجِبُ الْجُمُعَةُ قَالَ تَجِبُ عَلَى سَبْعَةِ نَفَرٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَ لَا جُمُعَةَ لِأَقَلَّ مِنْ خَمْسَةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَحَدُهُمُ الْإِمَامُ فَإِذَا اجْتَمَعَ سَبْعَةٌ وَ لَمْ يَخَافُوا أَمَّهُمْ بَعْضُهُمْ وَ خَطَبَهُمْ.

******

ترجمه:

این حدیث از زراره، خدمت امام محمد باقر (علیه السلام) عرض کردم نماز جمعه بر چه کسی واجب می شود ؟ فرمودند : "جمعه باید بر هفت نفر از مسلمانان واجب شود و بر کمتر از پنج نفر از آنان جمعه واجب نیست، یکی از آنها امام. پس اگر هفت نفر جمع شوند و هیچ کدام از آنها ازکسی (دستگاه حاکم) نترسد و خطبه را ایراد کند ، جمعه بر آنها واجب است."

[رقم الحديث الكلى: ٩٤١٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٤١٦- ٥- (٢) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ (٣) عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا تَکُونُ جَمَاعَةٌ بِأَقَلَّ مِنْ خَمْسَةٍ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : باکمتراز پنج نفر جماعت (نماز جمعه) منعقد نمی شود .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤١٧ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٤١٧- ٦- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِکِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِذَا کَانَ قَوْمٌ فِی قَرْیَةٍ صَلَّوُا الْجُمُعَةَ (٥) أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ فَإِنْ کَانَ لَهُمْ مَنْ یَخْطُبُ لَهُمْ جَمَّعُوا إِذَا کَانُوا خَمْسَ (٦) نَفَرٍ وَ إِنَّمَا جُعِلَتْ رَکْعَتَیْنِ لِمَکَانِ الْخُطْبَتَیْنِ.

******

ترجمه:

فضل بن عبدالملک گفت: شنیدم که امام صادق علیه السلام می فرمود: "اگر گروهی در یک روستا باشند، نماز جمعه را چهار رکعت بخوانند، و اگر برایشان کسی باشد که خطبه بخواند، پنج نفر که باشند، نماز جمعه را به جای آورند، و دو رکعت برای جایگزینی دو خطبه قرار داده شده است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹٤۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹٤۱۸- ۷- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ یَعْنِی ابْنَ یَحْیَی عَنْ مَنْصُورٍ یَعْنِی ابْنَ حَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یُجَمِّعُ الْقَوْمُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ إِذَا کَانُوا

ص: ۳۰٤

۱- الفقیه ۱- ٤۱۱- ۱۲۲۰، أورده فی الحدیث ٤ من الباب ٥ من هذه الأبواب.

۲- الخصال- ۲۸۸- ٤٦.

۳- فی المصدر- عاصم بن عبد الحمید الحناط.

٤- التهذیب ۳- ۲۳۸- ٦۳٤، و الاستبصار ۱- ٤۲۰- ۱٦۱٤، أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۳ من هذه الأبواب.

٥- کلمة (الجمعة) لیست فی التهذیب.

٦- فی المصدرین- خمسة.

۷- التهذیب ۳- ۲۳۹- ٦۳٦، و الاستبصار ۱- ٤۱۹- ۱٦۱۰، أورد ذیله فی الحدیث ۱٦ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

خَمْسَةً فَمَا زَادُوا فَإِنْ کَانُوا أَقَلَّ مِنْ خَمْسَةٍ فَلَا جُمُعَةَ لَهُمْ وَ الْجُمُعَةُ وَاجِبَةٌ عَلَی کُلِّ أَحَدٍ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

منصور بن حازم از امام صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود: "نماز جمعه برپا می شود اگر گروهی پنج نفر یا بیشتر باشند. اما اگر کمتر از پنج نفر باشند، نماز جمعه برایشان واجب نیست و نماز جمعه بر هر کسی واجب است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۴۱۹- ۸- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى (۲) عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَكُونُ جُمُعَةٌ مَا لَمْ يَكُنِ الْقَوْمُ خَمْسَةً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : تازمانیکه پنج نفر جمع نشده اند نماز جمعه ای نیست .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۴۲۰- ۹- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِسْكِينٍ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَجِبُ الْجُمُعَةُ عَلَى سَبْعَةِ نَفَرٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ (٤) وَ لَا تَجِبُ عَلَى أَقَلَّ مِنْهُمُ الْإِمَامُ وَ قَاضِيهِ وَ الْمُدَّعِي حَقّاً وَ الْمُدَّعَى عَلَيْهِ وَ الشَّاهِدَانِ وَ الَّذِي يَضْرِبُ الْحُدُودَ بَيْنَ يَدَيِ الْإِمَامِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود: "نماز جمعه بر هفت نفر از مسلمانان واجب است و بر کمتر از این تعداد واجب نیست: امام، قاضی او، کسی که ادعای حقی دارد، کسی که علیه او ادعایی شده، دو شاهد، و کسی که حدود را در حضور امام اجرا می کند."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۴۲۱- ۱۰- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانُوا سَبْعَةً يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَلْيُصَلُّوا فِي جَمَاعَةٍ إِلَى أَنْ قَالَ وَ لْيَقْعُدْ قَعْدَةً بَيْنَ الْخُطْبَتَيْنِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

عمر بن یزید از امام صادق (ع) نقل می کند: "اگر در روز جمعه هفت نفر باشند، باید نماز جماعت بخوانند و باید بین دو خطبه کمی بنشیند."

ص: ۳۰۵

۱- التهذیب ۳- ۲۳۹- ٦۳۷ و الاستبصار ۱- ٤۱۹- ۱٦۱۱.

۲- فی التهذیب عثمان بن یحیی.

۳- التهذیب ۳- ۲۰- ۷۵، و الاستبصار ۱- ٤۱۸- ۱٦۰۸.

٤- فی الفقیه- المؤمنین (هامش المخطوط).

۵- الفقیه ۱- ٤۱۳- ۱۲۲٤.

٦- التهذيب ٣- ٢٤٥- ٦٦٤، و الاستبصار ١- ٤١٨- ١٦٠٧، أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٢٤ و تمامه فی الحدیث ٥ من الباب ٦ من هذه الأبواب، و أورد ذیله فی الحدیث ٤ من الباب ٧٣ من أبواب القراءة، و فی الحدیث ١١ من الباب ٥ من أبواب القنوت.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٢٢ - رقم الحدیث الباب: ١١]

٩٤٢٢- ١١- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْكَشِّيُّ فِي كِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قُتَيْبَةَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ وَ غَيْرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ ص فِي الْجُمُعَةِ قَالَ إِذَا اجْتَمَعَ خَمْسَةٌ أَحَدُهُمُ الْإِمَامُ فَلَهُمْ أَنْ يُجَمِّعُوا.

أَقُولُ: حَمَلَ الشَّيْخُ وَ جَمَاعَةٌ مَا تَضَمَّنَ السَّبْعَةَ عَلَى الْوُجُوبِ وَ مَا تَضَمَّنَ الْخَمْسَةَ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ (٢) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

محمد بن علی از پدرش و او از جدش از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل کرده است که درباره نماز جمعه فرمود: "هرگاه پنج نفر جمع شوند و یکی از آنان امام باشد، می توانند نماز جمعه را برگزار کنند."

می گویم: شیخ و گروهی حدیثی را که تعداد هفت نفر را بیان کرده است، بر وجوب و آنچه تعداد پنج نفر را بیان کرده، بر استحباب حمل کرده اند.

٣- بَابُ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ عَلَى أَهْلِ الْأَمْصَارِ وَ عَلَى أَهْلِ الْقُرَى وَ غَيْرِهِمْ وَ عَدَمِ اشْتِرَاطِهَا بِالْمِصْرِ

اشارة

(٤) ٣ بَابُ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ عَلَى أَهْلِ الْأَمْصَارِ وَ عَلَى أَهْلِ الْقُرَى وَ غَيْرِهِمْ وَ عَدَمِ اشْتِرَاطِهَا بِالْمِصْرِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٢٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٤٢٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ أُنَاسٍ فِي قَرْيَةٍ هَلْ يُصَلُّونَ الْجُمُعَةَ جَمَاعَةً قَالَ نَعَمْ وَ يُصَلُّونَ أَرْبَعاً إِذَا لَمْ يَكُنْ مَنْ يَخْطُبُ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق) علیه السلام نقل کرده است: "از او درباره مردمی در یک روستا پرسیدم که آیا می توانند نماز جمعه را به جماعت بخوانند؟ فرمود: بله، و چهار رکعت می خوانند اگر کسی نباشد که خطبه بخواند."

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٢٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٤٢٤- ٢- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ

١- رجال الكشّيّ ١- ٣٩٠- ٢٧٩، الحديث طويل اقتصر على ذكر مورد الشاهد.

٢- راجع التهذيب ٣- ٢١- ٧٦ ذيل الحديث ٧٦، و الوافى ٢- ١٦٧ كتاب الصلاة، و الوسيلة" الجوامع الفقهيّة"- ٧١١ و عنه الغنية- ٤٩٨، و روضة المتقين ٢- ٥٦٨، و مجمع الفائدة ٢- ٣٨٨.

٣- لم نعثر فيما يأتى على المقصود، غير الأحاديث الواردة هنا المتفرقة فى الأبواب الآتية.

٤- الباب ٣ فيه ٤ أحاديث.

٥- التهذيب ٣- ٢٣٨- ٦٣٣، و الاستبصار ١- ٤١٩- ١٦١٣.

٦- التهذيب ٣- ٢٣٨- ٦٣٤، و الاستبصار ١- ٤٢٠- ١٦١٤، أورده فی الحدیث ٦ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

عَبْدِ الْمَلِکِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِذَا کَانَ قَوْمٌ (١) فِی قَرْیَةٍ صَلَّوُا الْجُمُعَةَ (٢) أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ فَإِنْ کَانَ لَهُمْ مَنْ یَخْطُبُ بِهِمْ جَمَّعُوا إِذَا کَانُوا خَمْسَ (٣) نَفَرٍ وَ إِنَّمَا جُعِلَتْ رَکْعَتَیْنِ لِمَکَانِ الْخُطْبَتَیْنِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

فضل بن عبدالملک گفت: شنیدم که امام صادق علیه السلام می فرمود: "اگر گروهی در یک روستا باشند، نماز جمعه را چهار رکعت بخوانند، و اگر برایشان کسی باشد که خطبه بخواند، پنج نفر که باشند، نماز جمعه را به جای آورند، و دو رکعت برای جایگزینی دو خطبه قرار داده شده است."

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٢٥ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٤٢٥- ٣- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَیْدٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: لَا جُمُعَةَ إِلَّا فِی مِصْرٍ تُقَامُ فِیهِ الْحُدُودُ.

قَالَ الشَّیْخُ هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی التَّقِیَّةِ لِأَنَّهُ مُوَافِقٌ لِأَکْثَرِ مَذَاهِبِ الْعَامَّةِ.

******

ترجمه:

حضرت علی * : نماز جمعه برگزار نمی شود مگر درشهرهائ که حدود در آنها اجرا می شود .

مرحوم شیخ آنرا حمل بر تقیه کرده اند چون موافق با مذاهب سنی است .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٢٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٤٢٦- ٤- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَيْسَ عَلَى أَهْلِ الْقُرَى جُمُعَةٌ وَ لَا خُرُوجٌ فِي الْعِيدَيْنِ.

أَقُولُ: ذَكَرَ الشَّيْخُ أَنَّهُ مَحْمُولٌ عَلَى التَّقِيَّةِ أَوْ عَلَى حُصُولِ الْبُعْدِ بِأَكْثَرَ مِنْ فَرْسَخَيْنِ مَعَ اخْتِلَالِ الشَّرَائِطِ عِنْدَهُمْ.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : ساکنان روستاها نه(نماز) جمعه دارند و نه نماز عیدین

می گویم : مرحوم شیخ آنرا حمل بر تقیه یا وقتی فاصله بیش از دو فرسخ بوده وشرائط هم فراهم نبوده .

٤- بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ حُضُورِ الْجُمُعَةِ عَلَى مَنْ بَعُدَ عَنْهَا بِأَزْيَدَ مِنْ فَرْسَخَيْنِ وَ وُجُوبِهَا عَلَى مَنْ بَعُدَ عَنْهَا بِفَرْسَخَيْنِ أَوْ أَقَلَ

اشارة

(٨) ٤ بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ حُضُورِ الْجُمُعَةِ عَلَى مَنْ بَعُدَ عَنْهَا بِأَزْيَدَ مِنْ فَرْسَخَيْنِ وَ وُجُوبِهَا عَلَى مَنْ بَعُدَ عَنْهَا بِفَرْسَخَيْنِ أَوْ أَقَلَ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٢٧ - رقم الحدیث الباب: ١]

۹۴۲۷- ۱- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی

۱- فی نسخة- القوم (هامش المخطوط).

۲- کلمة (الجمعة) لیست فی المصدر.

۳- فی المصدرین- خمسة.

٤- تقدم ما یدلّ علیه بعمومه فی الباب ۱ و ۲ من هذه الأبواب.

٥- یأتی فی البابین ٤ و ۷ من هذه الأبواب.

٦- التهذیب ۳- ۲۳۹- ٦۳۹، و الاستبصار ۱- ٤۲۰- ۱٦۱۷.

۷- التهذیب ۳- ۲٤۸- ٦۷۹، و الاستبصار ۱- ٤۲۰- ۱٦۱۸.

۸- الباب ٤ فیه ٦ أحادیث.

۹- التهذیب ۳- ۲۳۸- ٦۳۱.

عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع الْجُمُعَةُ وَاجِبَةٌ عَلَى مَنْ إِنْ صَلَّى الْغَدَاةَ فِی أَهْلِهِ أَدْرَکَ الْجُمُعَةَ وَ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّمَا يُصَلِّی الْعَصْرَ فِی وَقْتِ الظُّهْرِ فِی سَائِرِ الْأَيَّامِ کَیْ إِذَا قَضَوُا الصَّلَاةَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص رَجَعُوا إِلَى رِحَالِهِمْ قَبْلَ اللَّيْلِ وَ ذَلِکَ سُنَّةٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (۱) أَقُولُ: هَذَا الْإِجْمَالُ مَحْمُولٌ عَلَى التَّفْصِيلِ الآتِی (۲) أَوْ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ.

******

ترجمه:

زراره گفت: امام باقر (علیه السلام) فرمود: "نماز جمعه واجب است بر کسی که اگر نماز صبح را در خانه اش بخواند، به نماز جمعه برسد. و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نماز عصر را در وقت ظهر در سایر روزها می خواند تا وقتی که نماز را با رسول خدا (صلی الله علیه و آله) به پایان رساندند، پیش از شب به خانه هایشان برگردند و این سنتی است تا روز قیامت."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۴۲۸- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَجِبُ الْجُمُعَةُ عَلَى مَنْ كَانَ مِنْهَا عَلَى فَرْسَخَيْنِ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم ازحضرت باقر * نقل کرده که فرمودند : نماز جمعه بر کسی که تا دو فرسخی از محل آن باشد، واجب است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۴۲۹- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع ضَمِنْتُ لِسِتَّةٍ عَلَى اللَّهِ الْجَنَّةَ مِنْهُمْ رَجُلٌ خَرَجَ إِلَى الْجُمُعَةِ فَمَاتَ فَلَهُ الْجَنَّةُ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین گفت: امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: "برای شش نفر بهشت را نزد خداوند ضمانت می کنم، از جمله مردی که به سوی نماز جمعه می رود و در آن حال می میرد، پس برای او بهشت است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۳۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۴۳۰- ٤- (٥) وَ فِی الْعِلَلِ وَ عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا وَجَبَتِ الْجُمُعَةُ عَلَی مَنْ یَکُونُ عَلَی فَرْسَخَیْنِ لَا أَکْثَرَ مِنْ ذَلِکَ لِأَنَّ مَا یُقَصَّرُ فِیهِ الصَّلَاةُ بَرِیدَانِ ذَاهِباً أَوْ بَرِیدٌ ذَاهِباً وَ بَرِیدٌ جَائِیاً وَ الْبَرِیدُ أَرْبَعَةُ فَرَاسِخَ فَوَجَبَتِ الْجُمُعَةُ عَلَی مَنْ هُوَ عَلَی نِصْفِ الْبَرِیدِ الَّذِی یَجِبُ فِیهِ التَّقْصِیرُ وَ ذَلِکَ أَنَّهُ یَجِی ءُ فَرْسَخَیْنِ وَ یَذْهَبُ فَرْسَخَیْنِ فَذَلِکَ

ص: ۳۰۸

۱- التهذیب ۳- ۲٤۰- ٦٤۲، و الاستبصار ۱- ٤۲۱- ۱٦۲۱.

۲- یأتی التفصیل فی الحدیث ٤ و ٦ من هذا الباب.

۳- التهذیب ۳- ۲۳- ۸۰، أورد تمامه فی الحدیث ۲ من الباب ۷ من هذه الأبواب.

٤- الفقیه ۱- ۱٤۰- ۳۸٤.

٥- علل الشرائع- ۲٦٦- ۹، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۱۱۲- ۱، أورده فی الحدیث ۱۸ من الباب ۲ من أبواب صلاة المسافر.

أَرْبَعَةُ فَرَاسِخَ وَ هُوَ نِصْفُ طَرِیقِ الْمُسَافِرِ.

******

ترجمه:

از فضل بن شاذان از امام رضا (ع) روایت شده است که فرمودند: "نماز جمعه فقط بر کسی واجب است که در فاصله دو فرسخی باشد، نه بیشتر از آن. زیرا محدوده ای که در آن نماز شکسته می شود، دو برید رفت و یا یک برید رفت و یک برید برگشت است. هر برید چهار فرسخ است، بنابراین نماز جمعه بر کسی واجب است که در نصف مسیری که نماز در آن شکسته می شود، باشد. یعنی دو فرسخ رفت و دو فرسخ برگشت که مجموع آن چهار فرسخ می شود و این نصف مسیر مسافر است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۴۳۱- ۵- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَجِبُ الْجُمُعَةُ عَلَی کُلِّ (۲) مَنْ کَانَ مِنْهَا عَلَی فَرْسَخَیْنِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ السِّنْدِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

زراره ازحضرت باقر * نقل کرده که فرمودند : نماز جمعه بر کسی که تا دو فرسخی از محل آن باشد، واجب است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۳۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۴۳۲- ٦- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْجُمُعَةِ فَقَالَ تَجِبُ عَلَی مَنْ کَانَ مِنْهَا عَلَی رَأْسِ فَرْسَخَیْنِ فَإِنْ زَادَ عَلَی ذَلِکَ فَلَیْسَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ (۵)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم روایت می کند: از امام صادق (ع) درباره نماز جمعه پرسیدم. ایشان فرمودند: "نماز جمعه بر کسی که تا دو فرسخی از محل آن باشد، واجب است. اگر بیشتر از این فاصله داشته باشد، نماز جمعه بر او واجب نیست."

٥- بَابُ عَدَمِ اشْتِرَاطِ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ بِحُضُورِ السُّلْطَانِ الْعَادِلِ أَوْ مَنْ نَصَبَهُ وَ وُجُوبِهَا مَعَ وُجُودِ إِمَامٍ عَدْلٍ يُحْسِنُ الْخُطْبَتَيْنِ وَ عَدَمِ الْخَوْفِ

اشارة

(٧) ٥ بَابُ عَدَمِ اشْتِرَاطِ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ بِحُضُورِ السُّلْطَانِ الْعَادِلِ أَوْ مَنْ نَصَبَهُ وَ وُجُوبِهَا مَعَ وُجُودِ إِمَامٍ عَدْلٍ يُحْسِنُ الْخُطْبَتَيْنِ وَ عَدَمِ الْخَوْفِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٣٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٤٣٣- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع

١- الكافى ٣- ٤١٩- ٢.

٢- كتب المصنّف على كلمة (كل) علامة نسخة.

٣- التهذيب ٣- ٢٤٠- ٦٤٣، و الاستبصار ١- ٤٢١- ١٦٢٠.

٤- الكافى ٣- ٤١٩- ٣.

٥- التهذيب ٣- ٢٤٠- ٦٤١، و الاستبصار ١- ٤٢١- ١٦١٩.

٦- تقدم فى الأحاديث ١ و ٢ و ٦ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٥ فيه ٥ أحاديث.

٨- التهذيب ٣- ٢٣٩- ٦٣٥، و الاستبصار ١- ٤٢٠- ١٦١٥.

عَلَى صَلَاةِ الْجُمُعَةِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ يُرِيدُ أَنْ نَأْتِيَهُ فَقُلْتُ نَغْدُو عَلَيْکَ فَقَالَ لَا إِنَّمَا عَنَيْتُ عِنْدَكُمْ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

زرارة روایت می کند: امام صادق (ع) ما را به نماز جمعه تشویق کردند تا حدی که فکر کردم منظور ایشان این است که نزد ایشان برویم. پس گفتم: به سوی شما بیاییم؟ ایشان فرمودند: نه، منظورم این بود که در محل خودتان نماز جمعه را برگزار کنید.

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٣٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٤٣٤- ٢- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ: مِثْلُکَ يَهْلِکُ وَ لَمْ يُصَلِّ فَرِيضَةً فَرَضَهَا اللَّهُ (٣) قَالَ قُلْتُ: كَيْفَ أَصْنَعُ قَالَ صَلُّوا جَمَاعَةً يَعْنِي صَلَاةَ الْجُمُعَةِ.

وَ رَوَاهُ أَيْضاً مُرْسَلًا (٤).

******

ترجمه:

عبدالملک از امام باقر (ع) روایت می کند که ایشان فرمودند: کسی مثل تو هلاک می شود و نماز واجبی که خداوند بر او فرض کرده است را نخوانده است. گفتم: چه کار کنم؟ فرمودند: به جماعت نماز بخوانید، یعنی نماز جمعه را.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۴۳۵- ۳- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الصَّلَاةِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَقَالَ أَمَّا مَعَ الْإِمَامِ فَرَکْعَتَانِ وَ أَمَّا مَنْ یُصَلِّی وَحْدَهُ فَهِیَ أَرْبَعُ رَکَعَاتٍ بِمَنْزِلَةِ الظُّهْرِ یَعْنِی إِذَا کَانَ إِمَامٌ یَخْطُبُ فَإِنْ لَمْ یَکُنِ الْإِمَامُ یَخْطُبُ فَهِیَ أَرْبَعُ رَکَعَاتٍ وَ إِنْ صَلَّوْا جَمَاعَةً.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

سماعه می گوید: از امام صادق (ع) درباره نماز روز جمعه پرسیدم. ایشان فرمودند: اگر با امام (جماعت) باشد، دو رکعت است و اما کسی که تنها نماز می خواند، چهار رکعت است که مانند نماز ظهر است. یعنی اگر امام خطبه می خواند، (نماز جمعه) دو رکعت است و اگر امام خطبه نمی خواند، چهار رکعت است، حتی اگر به جماعت نماز بخوانند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۳٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٤٣٦- ٤- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَجِبُ الْجُمُعَةُ عَلَی سَبْعَةِ نَفَرٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَ لَا جُمُعَةَ لِأَقَلَّ مِنْ خَمْسَةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَحَدُهُمُ الْإِمَامُ فَإِذَا اجْتَمَعَ سَبْعَةٌ وَ لَمْ يَخَافُوا أَمَّهُمْ بَعْضُهُمْ وَ خَطَبَهُمْ.

أَقُولُ: وَ يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ جَمِيعُ مَا دَلَّ عَلَی الْوُجُوبِ مِنَ الْقُرْآنِ وَ الْأَحَادِيثِ

ص: ٣١٠

١- المقنعة- ٢٧.

٢- التهذيب ٣- ٢٣٩- ٦٣٨، و الاستبصار ١- ٤٢٠- ١٦١٦.

٣- اضاف المصنّف عن نسخة- عليک.

٤- التهذيب ٣- ٢٣- ٨٠ ذيل حديث ٨٠.

٥- الكافی ٣- ٤٢١- ٤، أورد صدره و ذيله فی الحديث ٨ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٦- التهذيب ٣- ١٩- ٧٠.

٧- الفقيه ١- ٤١١- ١٢٢٠، أورده فی الحديث ٤ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

الْمُتَوَاتِرَةِ الدَّالَّةِ بِعُمُومِهَا وَ إِطْلَاقِهَا مَعَ عَدَمِ قِيَامِ دَلِيلٍ صَالِحٍ لِإِثْبَاتِ الِاشْتِرَاطِ وَ مَا تَضَمَّنَ لَفْظَ الْإِمَامِ (١) مِنْ أَحَادِيثِ الْجُمُعَةِ الْمُرَادُ بِهِ إِمَامُ الْجَمَاعَةِ مَعَ قَيْدٍ زَائِدٍ وَ هُوَ كَوْنُهُ يُحْسِنُ الْخُطْبَتَيْنِ وَ يَتَمَكَّنُ مِنْهُمَا لِعَدَمِ الْخَوْفِ وَ هُوَ أَعَمُّ مِنَ الْمَعْصُومِ كَمَا صَرَّحَ بِهِ عُلَمَاءُ اللُّغَةِ وَ غَيْرُهُمْ (٢) وَ كَمَا يُفْهَمُ مِنْ إِطْلَاقِهِ فِی مَقَامِ الِاقْتِدَاءِ وَ الْقَرَائِنُ عَلَی ذَلِکَ كَثِيرَةٌ جِدّاً وَ التَّصْرِيحَاتُ بِمَا يَدْفَعُ الِاشْتِرَاطَ أَيْضاً كَثِيرَةٌ وَ إِطْلَاقُ لَفْظِ الْإِمَامِ هُنَا كَإِطْلَاقِهِ فِی أَحَادِيثِ الْجَمَاعَةِ وَ صَلَاةِ الْجِنَازَةِ وَ الِاسْتِسْقَاءِ وَ الآيَاتِ وَ غَيْرِ ذَلِکَ مِنْ أَمَاكِنِ الِاقْتِدَاءِ فِی الصَّلَاةِ وَ إِنَّمَا الْمُرَادُ بِهِ هُنَا اشْتِرَاطُ الْجَمَاعَةِ مَعَ مَا ذُكِرَ.

******

ترجمه:

زراره از امام باقر (ع) نقل کرده که فرمود: نماز جمعه بر هفت نفر از مسلمانان واجب است و نماز جمعه برای کمتر از پنج نفر از مسلمانان برقرار نمی شود. یکی از این پنج نفر باید امام جماعت باشد. پس هرگاه هفت نفر جمع شوند و از چیزی نترسند، یکی از آنها امامت نماز و خطبه را بر عهده می گیرد.

من می گویم:

تمامی آنچه که بر وجوب (نماز جمعه) دلالت دارد از قرآن و احادیث متواتر، با عموم و اطلاقشان، نشان دهنده این است که اگر دلیل محکمی برای اثبات شرطی (مثل معصوم بودن امام) وجود نداشته باشد، امامی که در احادیث نماز جمعه آمده است، به معنای امام جماعت است با قید اضافه ای که او بتواند دو خطبه را به خوبی ایراد کند و این توانایی را داشته باشد که از چیزی نترسد. این امام اعم از معصوم است، همانطور که علمای لغت و دیگران تصریح کرده اند و همانطور که از اطلاق آن در مقام اقتدا و قرائن بسیار فهمیده می شود. تصریحاتی که شرط (معصوم بودن) را نفی می کنند نیز بسیارند و اطلاق لفظ امام در اینجا مانند اطلاق آن در احادیث جماعت، نماز میت، استسقاء و نماز آیات و غیره است در جاهایی که به اقتدا در نماز مربوط می شود و منظور از آن در اینجا شرط جماعت با آنچه ذکر شد، است.

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٣٧ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٤٣٧- ٥- (٣) وَ قَدْ تَقَدَّمَ حَدِيثُ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَجِبُ الْجُمُعَةُ عَلَى سَبْعَةِ نَفَرٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَ لَا تَجِبُ عَلَى أَقَلَّ مِنْهُمْ الْإِمَامُ وَ قَاضِيهِ وَ الْمُدَّعِي حَقّاً وَ الْمُدَّعَى عَلَيْهِ وَ الشَّاهِدَانِ وَ الَّذِي يَضْرِبُ الْحُدُودَ بَيْنَ يَدَيِ الْإِمَامِ.

أَقُولُ: بِهَذَا اسْتَدَلَّ مُدَّعِی الِاشْتِرَاطِ وَ فِیهِ أَوَّلًا أَنَّهُ مَحْمُولٌ عَلَی التَّقِیَّةِ لِمُوَافَقَتِهِ لِأَشْهَرِ مَذَاهِبِ الْعَامَّةِ وَ ثَانِیاً أَنَّ مَا تَضَمَّنَهُ مِنِ اشْتِرَاطِ أَعْیَانِ السَّبْعَةِ لَا قَائِلَ بِهِ وَ لَا یَقُولُ بِهِ الْخَصْمُ وَ الْأَحَادِیثُ دَالَّةٌ عَلَی خِلَافِهِ فَعُلِمَ أَنَّ الْمُرَادَ الْعَدَدُ خَاصَّةً إِمَّا هَؤُلَاءِ أَوْ غَیْرُهُمْ بِعَدَدِهِمْ وَ مِمَّا هُوَ کَالصَّرِیحِ فِی ذَلِکَ قَوْلُهُ وَ لَا تَجِبُ عَلَی أَقَلَّ مِنْهُمْ وَ لَمْ یَقُلْ وَ لَا تَجِبُ عَلَی غَیْرِهِمْ فَعُلِمَ أَنَّهَا تَجِبُ عَلَی جَمَاعَةٍ هُمْ بِعَدَدِهِمْ أَوْ أَکْثَرَ مِنْهُمْ لَا أَقَلَّ مَعَ دَلَالَةِ الآیَةِ وَ الْأَحَادِیثِ الْمُتَوَاتِرَةِ الَّتِی تَزِیدُ عَلَی مِائَتَیْ حَدِیثٍ (٤).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) نقل می کند که فرمود: نماز جمعه بر هفت نفر از مسلمانان واجب است و بر کمتر از این تعداد واجب نیست. این هفت نفر شامل امام، قاضی او، مدعی حق، مدعی علیه، دو شاهد و کسی که حدود را در حضور امام جاری می کند، هستند.

من می گویم :

با این حدیث، کسانی که شرط حضور امام را برای نماز جمعه می دانند، استدلال کرده اند. اما اولاً، این حدیث به دلیل تقیه، یعنی همسویی با مشهورترین مذاهب اهل سنت، حمل می شود. ثانیاً، شرط حضور این هفت نفر به طور خاص، مورد قبول هیچ کس، حتی مخالفین، نیست و احادیث دیگری بر خلاف آن دلالت دارند. بنابراین، منظور از این حدیث تنها تعداد است، چه این هفت نفر یا دیگران به همان تعداد. دلیلی که این موضوع را تقریباً تصریح می کند، این است که فرمود: "وَ لَا تَجِبُ عَلَی أَقَلَّ مِنْهُمْ" و نفرمود "وَ لَا تَجِبُ عَلَی غَیْرِهِمْ"، پس معلوم می شود که نماز جمعه بر جماعتی به تعداد آنان یا بیشتر از آنان واجب است، نه کمتر، و این با دلالت آیه و احادیث متواتر که بیش از دویست حدیث هستند، سازگار است.

١- الامام- ما ائتم به من رئيس أو غيره. قاموس المحيط ٤- ٧٨ (هامش المخطوط).

٢- فى كتب أبى حنيفة إن شرط الجمعة السلطان العادل أو نائبه مع الإمكان. منه- قده- (هامش المخطوط).

٣- تقدم فى الحديث ٩ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٤- تقدم ما يدلّ على ذلک فى الأبواب ١ و ٢ و ٣، و فى الحديث ٣ من الباب ٤ من هذه الأبواب، و يأتى فى الأبواب ٢٠ و ٢١ و ٢٤، و فى الحديث ٣ و ٤ من الباب ٢٥ و الأحاديث ١ و ٣ و ٥ و ٨ من الباب ٢٦ و الحديث ١ من الباب ٢٨، و فى الحديث ٢ من الباب ٢٩ و الباب ٣٠ من أبواب صلاة الجمعة، و يأتى ما يدلّ عليه فى الأحاديث ٢ و ٨ و ١٤ من الباب ٣ من أبواب الاعتكاف.

٦- بَابُ كَيْفِيَّةِ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِهَا

اشارة

(١) ٦ بَابُ كَيْفِيَّةِ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِهَا

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٣٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٤٣٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ قَالَ: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى حافِظُوا عَلَى الصَّلَواتِ وَ الصَّلاةِ الْوُسْطى (٣) وَ هِيَ صَلَاةُ الظُّهْرِ قَالَ وَ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي سَفَرٍ فَقَنَتَ فِيهَا وَ تَرَكَهَا عَلَى حَالِهَا فِي السَّفَرِ وَ الْحَضَرِ وَ أَضَافَ لِلْمُقِيمِ رَكْعَتَيْنِ وَ إِنَّمَا وُضِعَتِ الرَّكْعَتَانِ اللَّتَانِ أَضَافَهُمَا النَّبِيُّ ص يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلْمُقِيمِ لِمَكَانِ الْخُطْبَتَيْنِ مَعَ الْإِمَامِ فَمَنْ صَلَّى يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي غَيْرِ جَمَاعَةٍ فَلْيُصَلِّهَا أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ كَصَلَاةِ الظُّهْرِ فِي سَائِرِ الْأَيَّامِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ وَ الشَّيْخُ كَمَا مَرَّ فِي أَعْدَادِ الصَّلَوَاتِ (٤).

******

ترجمه:

زرارة، روایت از امام باقر (ع) را نقل می کند که فرمود: آیه "حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى" (البقرة ۲۳۸) درباره ی نماز وسط روز، یعنی نماز ظهر، نازل شد. این آیه در روز جمعه نازل شد و رسول خدا (ص) در سفر نماز جمعه را باقنوت (دورکعتی) خواندند و در حالت سفر و حضر نماز جمعه را دو رکعتی خواندند . اما برای افراد مقیم، دو رکعت نماز اضافه کرده و به جای خطبتین قرار داده شده است. این دو رکعت، که پیامبر (ص) در روز جمعه برای افراد مقیم افزود،(که همان نماز ظهر است) به جای خطبه ها با امام است. بنابراین، هر کسی که در روز جمعه به طور فردی نماز بخواند، باید آن را به چهار رکعت نماز ظهر مانند روزهای دیگر انجام دهد.

[رقم الحديث الكلى: ۹٤۳۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹٤۳۹- ۲- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: صَلَاةُ الْجُمُعَةِ مَعَ الْإِمَامِ رَكْعَتَانِ فَمَنْ صَلَّى وَحْدَهُ فَهِيَ أَرْبَعُ رَكَعَاتٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : نماز جمعه با امام (جماعت) دو رکعت است پس اگر خواست به تنهائ بخواند پس چهار رکعت(همان نماز ظهر) است

[رقم الحديث الكلى: ۹٤٤۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹٤٤۰- ۳- (٦) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ وَ الْعِلَلِ بِإِسْنَادٍ يَأْتِي (۷) عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا صَارَتْ صَلَاةُ الْجُمُعَةِ إِذَا كَانَ مَعَ الْإِمَامِ رَكْعَتَيْنِ وَ إِذَا كَانَ بِغَيْرِ إِمَامٍ رَكْعَتَيْنِ وَ رَكْعَتَيْنِ لِأَنَّ النَّاسَ يَتَخَطَّوْنَ إِلَى

۱- الباب ٦ فيه ۹ أحاديث.

۲- الفقيه ۱- ۱۹٦- ٦۰۰.

۳- البقرة ۲- ۲۳۸.

٤- مر فی الحديث ۱ من الباب ۲ من أبواب أعداد الفرائض.

٥- الفقيه ۱- ٤۱۷- ۱۲۳۲.

٦- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۱۱۱- ۱، و علل الشرائع- ۲٦٤- ۹.

۷- يأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ب).

الْجُمُعَةِ مِنْ بُعْدٍ فَأَحَبَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْهُمْ لِمَوْضِعِ التَّعَبِ الَّذِی صَارُوا إِلَيْهِ وَ لِأَنَّ الْإِمَامَ يَحْبِسُهُمْ لِلْخُطْبَةِ وَ هُمْ مُنْتَظِرُونَ لِلصَّلَاةِ وَ مَنِ انْتَظَرَ الصَّلَاةَ فَهُوَ فِی الصَّلَاةِ فِی حُكْمِ التَّمَامِ وَ لِأَنَّ الصَّلَاةَ مَعَ الْإِمَامِ أَتَمُّ وَ أَكْمَلُ لِعِلْمِهِ وَ فِقْهِهِ وَ فَضْلِهِ وَ عَدْلِهِ وَ لِأَنَّ الْجُمُعَةَ عِيدٌ وَ صَلَاةُ الْعِيدِ رَكْعَتَانِ وَ لَمْ تُقْصَرْ لِمَكَانِ الْخُطْبَتَيْنِ.

******

ترجمه:

در حديثی از الإمام الرضا (عليه السلام)، آمده است: "اگر فرد در صلاة جمعة با امام باشد، دو ركعت است و اگر بدون امام باشد، چهار ركعت است؛ زيرا مردم از فاصله های دور به جمعه می آيند و خداوند تقليل در تعداد ركعات صلاة جمعة با امام را دوست دارد. همچنين امام مردم را برای خطبه به تأخير می اندازد و آنها در انتظار نماز می مانند، پس هر كس كه منتظر نماز باشد، در حكم تماميت و كمال نماز است. همچنين روز جمعه عيد است و نماز عيد دو ركعت است و در مكان خطبت ها كوتاه نمی شود."

[رقم الحديث الكلی: ۹۴۴۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۴۴۱- ٤- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَتِ الْجُمُعَةُ رَكْعَتَيْنِ مِنْ أَجْلِ الْخُطْبَتَيْنِ فَهِیَ صَلَاةٌ حَتَّی يَنْزِلَ الْإِمَامُ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از امام صادق (ع) در حديثی نقل كرده است كه فرمود: جمعه دو ركعتی قرار داده شده است به خاطر دو خطبه. پس آن (دو خطبه) نماز است تا زمانی كه امام پايين بيايد.

[رقم الحديث الكلی: ۹۴۴۲ - رقم الحديث الباب: ۵]

۹۴۴۲- ۵- (۲) وَ عَنْهُ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَی عَنْ رِبْعِیٍّ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانُوا سَبْعَةً يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَلْيُصَلُّوا فِی جَمَاعَةٍ وَ لْيَلْبَسِ الْبُرْدَ وَ الْعِمَامَةَ وَ يَتَوَكَّأُ عَلَی قَوْسٍ أَوْ عَصًا وَ لْيَقْعُدْ قَعْدَةً بَيْنَ الْخُطْبَتَيْنِ وَ يَجْهَرُ بِالْقِرَاءَةِ وَ يَقْنُتُ فِی الرَّكْعَةِ الْأُولَی مِنْهُمَا قَبْلَ الرُّكُوعِ.

******

ترجمه:

عمر بن يزيد از امام صادق (ع) نقل می كند: "اگر در روز جمعه هفت نفر باشند، بايد نماز را به جماعت بخوانند و بايد برد و عمامه بپوشند و بر كمان يا عصا تكيه كنند و بين دو خطبه كمی بنشيند و با صدای بلند قرائت كند و در ركعت اول نماز پيش از ركوع قنوت بخواند."

[رقم الحديث الكلی: ۹۴۴۳ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٤٤٣- ٦- (٣) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْقُنُوتِ فِی الْجُمُعَةِ إِلَی أَنْ قَالَ قَالَ إِنَّمَا صَلَاةُ الْجُمُعَةِ مَعَ الْإِمَامِ رَكْعَتَانِ فَمَنْ صَلَّی مَعَ غَيْرِ إِمَامٍ وَحْدَهُ فَهِیَ أَرْبَعُ رَكَعَاتٍ بِمَنْزِلَةِ الظُّهْرِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

سماعه گفت: از ایشان درباره قنوت در نماز جمعه پرسیدم تا اینکه گفت: امام صادق (ع) فرمودند : نماز جمعه با امام دو رکعت است، پس کسی که با غیر امام و به تنهایی نماز بخواند، چهار رکعت (مانند نماز ظهر) خواهد بود.

[رقم الحديث الكلی: ٩٤٤٤ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩٤٤٤- ٧- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْجُمُعَةِ فَقَالَ بِأَذَانٍ وَ إِقَامَةٍ يَخْرُجُ الْإِمَامُ بَعْدَ الْأَذَانِ فَيَصْعَدُ الْمِنْبَرَ فَيَخْطُبُ وَ لَا يُصَلِّی النَّاسُ مَا دَامَ الْإِمَامُ عَلَی الْمِنْبَرِ ثُمَّ يَقْعُدُ الْإِمَامُ عَلَی الْمِنْبَرِ قَدْرَ مَا يُقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- ثُمَ

١- التهذيب ٣- ١٢- ٤٢، أورد تمامه فی الحديث ٤ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

٢- التهذيب ٣- ٢٤٥- ٦٦٤.

٣- التهذيب ٣- ٢٤٥- ٦٦٥، أورد صدره فی الحديث ٨ من الباب ٥ من أبواب القنوت.

٤- الكافی ٣- ٤٢٤- ٧ أورده فی الحديث ٣ من الباب ٢٥ من هذه الأبواب.

يَقُومُ فَيَفْتَتِحُ خُطْبَتَهُ ثُمَّ يَنْزِلُ فَيُصَلِّی بِالنَّاسِ فَيَقْرَأُ بِهِمْ فِی الرَّكْعَةِ الْأُولَی بِالْجُمُعَةِ- وَ فِی الثَّانِيَةِ بِالْمُنَافِقِينَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم می گوید: "از امام صادق (ع) درباره نماز جمعه پرسیدم، فرمود: با اذان و اقامه، امام بعد از اذان خارج می شود و به منبر می رود و خطبه می خواند و مردم نماز نمی خوانند مادام که امام بر منبر است، سپس امام بر منبر به اندازه ای که سوره 'قل هو الله احد' خوانده شود، می نشیند، سپس برمی خیزد و خطبه خود را شروع می کند، سپس پایین می آید و با مردم نماز می خواند و در رکعت اول، سوره جمعه و در رکعت دوم، سوره منافقین را قرائت می کند."

[رقم الحديث الكلی: ۹۴۴۵ - رقم الحديث الباب: ۸]

۹۴۴۵- ۸- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَی عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الصَّلَاةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَقَالَ أَمَّا مَعَ الْإِمَامِ فَرَكْعَتَانِ وَ أَمَّا مَنْ صَلَّی وَحْدَهُ فَهِیَ أَرْبَعُ رَكَعَاتٍ وَ إِنْ صَلَّوْا جَمَاعَةً.

أَقُولُ: هَذَا لَا يُنَافِی مَا مَرَّ لِأَنَّهُ يُشْتَرَطُ فِی إِمَامِ الْجُمُعَةِ كَوْنُهُ يُحْسِنُ الْخُطْبَتَيْنِ وَ يَتَمَكَّنُ مِنْهُمَا لِعَدَمِ الْخَوْفِ وَ التَّقِيَّةِ بِخِلَافِ إِمَامِ الْجَمَاعَةِ وَ قَدْ تَقَدَّمَ مِنْ طَرِيقِ الصَّدُوقِ بِدُونِ الْقَيْدِ الْأَخِيرِ (۳).

******

ترجمه:

سماعه می گوید: "از امام صادق (ع) درباره نماز در روز جمعه پرسیدم، فرمود: اما با امام، دو رکعت است و اما کسی که تنها نماز می خواند، چهار رکعت است، حتی اگر به جماعت نماز بخوانند."

می گویم :

این منافاتی با مطالب قبلی ندارد، زیرا شرط است که امام جمعه، دو خطبه را به خوبی ایراد کند و بتواند آنها را بدون ترس و تقیه ادا کند، برخلاف امام جماعت. و قبلاً از طریق صدوق بدون این قید آخر آمده است.

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٤٦ - رقم الحديث الباب: ٩]

٩٤٤٦- ٩- (٤) جَعْفَرُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ سَعِيدٍ الْمُحَقِّقُ فِي الْمُعْتَبَرِ نَقْلًا مِنْ جَامِعِ الْبَزَنْطِيِّ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا جُمُعَةَ إِلَّا بِخُطْبَةٍ وَ إِنَّمَا جُعِلَتْ رَكْعَتَيْنِ لِمَكَانِ الْخُطْبَتَيْنِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى الْجَهْرِ بِالْجُمُعَةِ فِي أَحَادِيثِ الْجَهْرِ وَ الْإِخْفَاتِ فِي الْقِرَاءَةِ (٥).

******

ترجمه:

از ابو العباس از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود: نماز جمعه بدون خطبه نیست و به خاطر خطبه ها، دو رکعت قرار داده شده است.

٧- بَابُ أَنَّهُ يَجِبُ أَنْ يَكُونَ بَيْنَ الْجُمُعَتَيْنِ ثَلَاثَةُ أَمْيَالٍ فَصَاعِداً

اشارة

(٦) ٧ بَابُ أَنَّهُ يَجِبُ أَنْ يَكُونَ بَيْنَ الْجُمُعَتَيْنِ ثَلَاثَةُ أَمْيَالٍ فَصَاعِداً

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٤٧ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٤٤٧- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ

ص: ٣١٤

١- التهذيب ٣- ٢٤١- ٦٤٨.

٢- الكافى ٣- ٤٢١- ٤.

٣- تقدم فى الحديثين ١ و ٢ من هذا الباب.

٤- المعتبر- ٢٠٣.

٥- تقدم فى الحديث ٢ من الباب ٢٥، و فى الباب ٧٣ من أبواب القراءة، و فى الحديثين ٣ و ١١ من الباب ٥ من أبواب القنوت، و يأتى فى الحديث ٣ من الباب ١١ من أبواب صلاة العيد.

٦- الباب ٧ فيه حديثان.

٧- الكافى ٣- ٤١٩- ٧.

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ ع قَالَ: يَكُونُ بَيْنَ الْجَمَاعَتَيْنِ ثَلَاثَةُ أَمْيَالٍ يَعْنِى لَا تَكُونُ جُمُعَةٌ إِلَّا فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ ثَلَاثَةِ أَمْيَالٍ وَ لَيْسَ تَكُونُ جُمُعَةٌ إِلَّا بِخُطْبَةٍ قَالَ فَإِذَا كَانَ بَيْنَ الْجَمَاعَتَيْنِ فِى الْجُمُعَةِ ثَلَاثَةُ أَمْيَالٍ فَلَا بَأْسَ أَنْ يُجَمِّعَ هَؤُلَاءِ وَ يُجَمِّعَ هَؤُلَاءِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام باقر (ع) روایت شده است که فرمودند: "فاصله بین دو جماعت سه میل است، یعنی جمعه (نماز جمعه) نباشد مگر آنکه بین آنها سه میل فاصله باشد. و نماز جمعه نباشد مگر با خطبه." فرمودند: "پس اگر فاصله بین دو جماعت در روز جمعه سه میل باشد، اشکالی ندارد که این جماعت نماز جمعه بخواند و آن جماعت نیز نماز جمعه بخواند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۴۴۸- ۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَجِبُ الْجُمُعَةُ عَلَى مَنْ كَانَ مِنْهَا عَلَى فَرْسَخَيْنِ وَ مَعْنَى ذَلِكَ إِذَا كَانَ إِمَامٌ عَادِلٌ وَ قَالَ إِذَا كَانَ بَيْنَ الْجَمَاعَتَيْنِ ثَلَاثَةُ أَمْيَالٍ فَلَا بَأْسَ أَنْ يُجَمِّعَ هَؤُلَاءِ وَ يُجَمِّعَ هَؤُلَاءِ وَ لَا يَكُونُ بَيْنَ الْجَمَاعَتَيْنِ أَقَلُّ مِنْ ثَلَاثَةِ أَمْيَالٍ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع وَ ذَكَرَ الْمَسْأَلَةَ الثَّانِيَةَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام باقر (ع) روایت شده است که فرمودند: "نماز جمعه واجب است بر کسی که از آن به فاصله دو فرسخ باشد. و معنای آن این است که اگر امام عادل باشد." و فرمودند: "اگر بین دو جماعت سه میل فاصله باشد، اشکالی ندارد که این جماعت نماز جمعه بخواند و آن جماعت نیز نماز جمعه بخواند و نباید بین دو جماعت کمتر از سه میل فاصله باشد."

۸- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ تَقْدِيمِ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ الظُّهْرِ فِي أَوَّلِ وَقْتِهَا وَ جَوَازِ الِاعْتِمَادِ فِيهِ عَلَى الْمُؤَذِّنِينَ

اشارة

(٤) ٨ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ تَقْدِيمِ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ الظُّهْرِ فِی أَوَّلِ وَقْتِهَا وَ جَوَازِ الِاعْتِمَادِ فِيهِ عَلَى الْمُؤَذِّنِينَ

[رقم الحديث الكلی: ٩٤٤٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٤٤٩- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ٣١٥

١- التهذيب ٣- ٢٣- ٧٩.

٢- التهذيب ٣- ٢٣- ٨٠، أورد قطعة منه فی الحديث ٢ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

٣- الفقيه ١- ٤٢٦- ١٢٥٨.

٤- الباب ٨ فيه ٢١ حديثا.

٥- الكافی ٣- ٢٧٤- ٢، أورده فی الحديث ١ من الباب ٧ من أبواب المواقيت.

عِيسَى وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلَّانٍ (١) جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ فُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ مِنَ الْأَشْيَاءِ أَشْيَاءَ مُوَسَّعَةً وَ أَشْيَاءَ مُضَيَّقَةً فَالصَّلَاةُ مِمَّا وُسِّعَ فِيهِ تُقَدَّمُ مَرَّةً وَ تُؤَخَّرُ أُخْرَى وَ الْجُمُعَةُ مِمَّا ضُيِّقَ فِيهَا فَإِنَّ وَقْتَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَاعَةُ تَزُولُ وَ وَقْتَ الْعَصْرِ فِيهَا وَقْتُ الظُّهْرِ فِی غَيْرِهَا.

******

ترجمه:

از فضیل بن یسار، همه از امام باقر (ع)، روایت شده است که فرمودند: "همانا برخی از امور هستند که وسیع و گسترده اند و برخی از امور محدود و تنگ اند. نماز از اموری است که در آن وسعت داده شده است، یک بار زودتر خوانده می شود و بار دیگر دیرتر، اما جمعه از اموری است که در آن محدودیت وجود دارد، زیرا وقت آن روز جمعه، ساعتی است که خورشید به وسط آسمان می رسد (زوال) و وقت عصر آن، وقت ظهر در غیر روز جمعه است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۴۵۰- ۲- (۲) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مِسْمَعٍ أَبِی سَیَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ وَقْتِ الظُّهْرِ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ فِی السَّفَرِ فَقَالَ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ ذَلِکَ وَقْتُهَا یَوْمَ الْجُمُعَةِ فِی غَیْرِ السَّفَرِ.

******

ترجمه:

از مسمع ابی سیار روایت شده که گفت: از امام صادق (ع) درباره وقت نماز ظهر در روز جمعه در سفر پرسیدم. فرمودند: "هنگام زوال خورشید، و این وقت آن در روز جمعه در غیر سفر نیز می باشد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۴۵۱- ۳- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَیْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع یَقُولُ إِنَّ مِنَ الْأُمُورِ أُمُوراً مُضَیَّقَةً وَ أُمُوراً مُوَسَّعَةً وَ إِنَّ الْوَقْتَ وَقْتَانِ وَ الصَّلَاةُ مِمَّا فِیهِ السَّعَةُ فَرُبَّمَا عَجَّلَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ رُبَّمَا أَخَّرَ إِلَّا صَلَاةَ الْجُمُعَةِ فَإِنَّ صَلَاةَ الْجُمُعَةِ مِنَ الْأَمْرِ الْمُضَیَّقِ إِنَّمَا لَهَا وَقْتٌ وَاحِدٌ حِینَ تَزُولُ وَ وَقْتُ الْعَصْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَقْتُ الظُّهْرِ فِی سَائِرِ الْأَیَّامِ.

******

ترجمه:

از زرارة روایت شده که گفت: شنیدم امام باقر (ع) می فرمود: "به راستی که برخی از امور، اموری تنگ و برخی اموری گسترده هستند، و به راستی که وقت ها دو نوع اند، و نماز از اموری است که در آن گستردگی وجود دارد. پس گاهی رسول خدا (ص) آن را زود انجام می داد و گاهی آن را به تأخیر می انداخت، مگر نماز جمعه که به راستی نماز جمعه از امور تنگ است. برای آن فقط یک وقت وجود دارد و آن هنگام زوال (خورشید) است و وقت نماز عصر در روز جمعه وقت نماز ظهر در روزهای دیگر است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹٤٥۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹٤٥۲- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ النَّضْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص یُصَلِّی الْجُمُعَةَ حِینَ تَزُولُ الشَّمْسُ قَدْرَ شِرَاکٍ وَ یَخْطُبُ فِی الظِّلِّ الْأَوَّلِ فَیَقُولُ جَبْرَئِیلُ یَا مُحَمَّدُ- قَدْ زَالَتِ الشَّمْسُ فَانْزِلْ فَصَلِّ وَ إِنَّمَا جُعِلَتِ الْجُمُعَةُ رَکْعَتَیْنِ مِنْ أَجْلِ

ص: ۳۱٦

۱- کذا فی المصدر، و یحتمله الأصل، لکن جاء فی بعض النسخ- زعلان، و- (بن زعلان).

۲- الکافی ۳- ٤۳۱- ۲.

۳- التهذیب ۳- ۱۳- ٤٦.

٤- التهذیب ۳- ۱۲- ٤۲، أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۱٥ و ذیله فی الحدیث ٤ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

الْخُطْبَتَیْنِ فَهِیَ صَلَاةٌ حَتَّی یَنْزِلَ الْإِمَامُ.

******

ترجمه:

از عبد الله بن سنان روایت شده که امام صادق (ع) فرمود: "رسول خدا (ص) نماز جمعه را هنگامی که خورشید به اندازه ی بند کفش (کمی) زوال می کرد، می خواند و در سایه ی اول خطبه می خواند. پس جبرئیل می گفت: ای محمد، خورشید زوال کرده است، پس فرود آی و نماز بخوان. و به راستی که نماز جمعه دو رکعت شده است به دلیل دو خطبه. پس این (نماز) تا زمانی که امام فرود آید، نماز است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۴۵۳- ۵- (۱) وَ عَنْهُ عَنِ النَّضْرِ عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ (۲) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: وَقْتُ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ عِنْدَ الزَّوَالِ وَ وَقْتُ الْعَصْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَقْتُ صَلَاةِ الظُّهْرِ فِی غَیْرِ یَوْمِ الْجُمُعَةِ- وَ یُسْتَحَبُّ التَّکْبِیرُ بِهَا.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود: وقت نماز جمعه هنگام زوال (ظهر) است و وقت نماز عصر در روز جمعه همانند وقت نماز ظهر در روزهای دیگر است و مستحب است که در آن تکبیر گفته شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۵۴ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۴۵۴- ٦- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا صَلَاةَ نِصْفَ النَّهَارِ إِلَّا یَوْمَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هیچ نمازی وسط روز نیست مگرنماز جمعه

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۵۵ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۴۵۵- ۷- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ وَقْتِ الظُّهْرِ فَقَالَ بَعْدَ الزَّوَالِ بِقَدَمٍ أَوْ نَحْوِ ذَلِكَ إِلَّا يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوْ فِي السَّفَرِ فَإِنَّ وَقْتَهَا حِينَ تَزُولُ الشَّمْسُ.

******

ترجمه:

از اسماعیل بن عبدالخالق نقل شده که گفت: از امام صادق (ع) درباره وقت نماز ظهر پرسیدم، ایشان فرمودند: بعد از زوال خورشید به اندازه یک قدم یا چیزی شبیه به آن، مگر در روز جمعه یا در سفر که وقت آن هنگام زوال خورشید است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۵٦ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۴۵٦- ۸- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ سَمَاعَةَ وَ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: قَالَ: وَقْتُ الظُّهْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ حِينَ تَزُولُ الشَّمْسُ.

******

ترجمه:

وحضرت فرمودند : وقت ظهر در روز جمعه هنگام ظهر است .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٥٧ - رقم الحديث الباب: ٩]

٩٤٥٧- ٩- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ وَ (٧) عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ وَ فَضَالَةَ عَنْ حُسَيْنٍ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ قَالَ: حَدَّثَنِى أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ عِنْدَ الزَّوَالِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَالَ فَقَالَ أَمَّا أَنَا فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ بَدَأْتُ بِالْفَرِيضَةِ.

******

ترجمه:

ابو عمير : سوال كردم ازدو ركعتى كه درظهر جمعه خوانده مى شود فرمودند : اما من خودم وقتى ظهر مى شود شروع مى كنم به نماز واجب .

ص: ٣١٧

١- التهذيب ٣- ١٣- ٤٣.

٢- فى نسخة- ابن سنان- هامش المخطوط-.

٣- التهذيب ٣- ١٣- ٤٤، الاستبصار ١- ٤١٢- ١٥٧٦.

٤- التهذيب ٣- ١٣- ٤٥، الاستبصار ١- ٤١٢- ١٥٧٧، أورده بإسناد آخر فى الحديث ١١ من الباب ٨ من أبواب المواقيت.

٥- التهذيب ٣- ١٢- ٤١.

٦- التهذيب ٣- ١٢- ٤٠، الاستبصار ١- ٤١٢- ١٥٧٥، و أورده أيضا فى الحديث ٢ من الباب ١٣ من هذه الأبواب.

٧- الواو هنا لم ترد فى المصدرين.

[رقم الحديث الكلی: ۹٤۵۸ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۹٤۵۸- ۱۰- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَجْلَانَ (۲) قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِذَا كُنْتَ شَاكّاً فِی الزَّوَالِ فَصَلِّ الرَّكْعَتَيْنِ فَإِذَا اسْتَيْقَنْتَ الزَّوَالَ فَصَلِّ الْفَرِيضَةَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ (۳) عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ (٤) مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : اگرشک داری ظهر شده یا نه پس دو رکعت نماز بخوان ووقتیکه یقین پیداکردی نماز واجب را بخوان .

[رقم الحديث الكلی: ۹٤۵۹ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۹٤۵۹- ۱۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: وَقْتُ الْجُمُعَةِ زَوَالُ الشَّمْسِ وَ وَقْتُ صَلَاةِ الظُّهْرِ فِی السَّفَرِ زَوَالُ الشَّمْسِ وَ وَقْتُ الْعَصْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِی الْحَضَرِ نَحْوٌ مِنْ وَقْتِ الظُّهْرِ فِی غَيْرِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : وقت نماز جمعه ونماز ظهر درسفر ظهر است ووقت نماز عصر در روز جمعه همان وقت ظهر در غیر روز جمعه است .

[رقم الحديث الكلی: ۹٤٦۰ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

٩٤٦٠- ١٢- (٦) قَالَ وَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع وَقْتُ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- سَاعَةُ تَزُولُ الشَّمْسُ وَ وَقْتُهَا فِي السَّفَرِ وَ الْحَضَرِ وَاحِدٌ وَ هُوَ مِنَ الْمُضَيَّقِ وَ صَلَاةُ الْعَصْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي وَقْتِ الْأُولَى فِي سَائِرِ الْأَيَّامِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : وقت نماز جمعه ظهر ودر سفر و وطن فرقی نمی کند واین از وقتهای محدود است ونماز عصر روز جمعه دروقت اول دردیگر ایام است .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٦١ - رقم الحديث الباب: ١٣]

٩٤٦١- ١٣- (٧) قَالَ وَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع أَوَّلُ وَقْتِ الْجُمُعَةِ سَاعَةُ تَزُولُ الشَّمْسُ إِلَى أَنْ تَمْضِيَ سَاعَةٌ فَحَافِظْ عَلَيْهَا فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ لَا يَسْأَلُ اللَّهَ عَبْدٌ فِيهَا خَيْراً إِلَّا أَعْطَاهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : اول وقت نماز جمعه ظهر است تا مدتی بگذرد پس آنرا رعایت کن وقدر بدان زیرا رسول اکرم فرمودند : شخص در این وقت از خداوند درخواستی نمی کند مگر اینکه به او داده می شود .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٦٢ - رقم الحديث الباب: ١٤]

٩٤٦٢- ١٤- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى

۱- التهذيب ۳- ۱۲- ۳۹، أورده عن السرائر فی الحديث ۱ من الباب ۵۸ من أبواب المواقيت.

۲- فی الكافی- عبد اللّه بن عجلان.

۳- الكافی ۳- ٤۲۸- ۳.

٤- فی نسخة- أو- هامش المخطوط-.

۵- الفقيه ۱- ٤۱٦- ۱۲۲۹.

٦- الفقيه ۱- ٤۱۲- ۱۲۲۲، أورده فی الحديث ۲ من الباب ٤ من أبواب المواقيت.

۷- الفقيه ۱- ٤۱٤- ۱۲۲۵.

۸- الكافی ۳- ٤۲۰- ۱.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ جَمِيعاً عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: وَقْتُ الظُّهْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ حِينَ تَزُولُ الشَّمْسُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : وقت ظهر روز جمعه سر ظهر است .

[رقم الحديث الكلی: ۹٤٦۳ - رقم الحديث الباب: ۱۵]

۹٤٦۳- ۱۵- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَابْدَأْ بِالْمَكْتُوبَةِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : روز جمعه وقتی ظهر شد شروع کن به خواندن نماز واجب .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٦٤ - رقم الحديث الباب: ١٦]

٩٤٦٤- ١٦- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَرَ (٣) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الصَّلَاةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَقَالَ نَزَلَ بِهَا جَبْرَئِيلُ مُضَيَّقَةً إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ فَصَلِّهَا قَالَ قُلْتُ: إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ صَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ صَلَّيْتُهَا فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَمَّا أَنَا فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ لَمْ أَبْدَأْ بِشَيْ ءٍ قَبْلَ الْمَكْتُوبَةِ.

******

ترجمه:

ازحضرت درمورد نماز روز جمعه سوال کردم .فرمودند : جبرئیل آنرا بصورت وقت محدود آوردند پس وقتی ظهر شد آنرا بخوان . عرض کردم وقتی ظهر شد اول دو رکعت نافله را بخوانم و بعد نماز جمعه ؟ حضرت فرمودند : من خودم وقتی ظهر شد چیزی قبل از نماز واجب نمی خوانم .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٦٥ - رقم الحديث الباب: ١٧]

٩٤٦٥- ١٧- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ فَقَالَ وَقْتُهَا إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَرِيضَةِ وَ إِنْ أَبْطَأْتَ حَتَّى يَدْخُلَ الْوَقْتُ هُنَيْئَةً فَابْدَأْ بِالْفَرِيضَةِ وَ دَعِ الرَّكْعَتَيْنِ حَتَّى تُصَلِّيَهُمَا بَعْدَ الْفَرِيضَةِ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم گفت: از امام صادق (ع) درباره نماز جمعه پرسیدم. ایشان فرمودند: وقت آن هنگام زوال خورشید است، پس دو رکعت قبل از فریضه (نماز جمعه) بخوان، و اگر تأخیر کردی تا اینکه وقت کمی داخل شد، ابتدا به فریضه بپرداز و دو رکعت را بعد از فریضه بخوان.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٦٦ - رقم الحدیث الباب: ١٨]

٩٤٦٦- ١٨- (٥) وَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ وَقْتِ الصَّلَاةِ فَجَعَلَ لِكُلِّ صَلَاةٍ وَقْتَيْنِ إِلَّا الْجُمُعَةَ فِي السَّفَرِ وَ الْحَضَرِ فَإِنَّهُ قَالَ وَقْتُهَا إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ وَ هِيَ فِي مَا سِوَى الْجُمُعَةِ لِكُلِّ صَلَاةٍ وَقْتَانِ وَ قَالَ وَ إِيَّاكَ أَنْ تُصَلِّيَ قَبْلَ الزَّوَالِ فَوَ اللَّهِ مَا أُبَالِي بَعْدَ الْعَصْرِ صَلَّيْتُهَا أَوْ قَبْلَ الزَّوَالِ.

******

ترجمه:

از اسماعیل بن عبد الخالق روایت شده که گفت: از امام صادق (ع) درباره ی وقت نماز پرسیدم، پس برای هر نمازی دو وقت قرار داد، مگر نماز جمعه در سفر و حضر، که فرمود: وقت آن هنگامی است که خورشید زوال کند. و (برای) غیر از جمعه، برای هر نمازی دو وقت است. و فرمود: و مبادا قبل از زوال نماز بخوانی، به خدا قسم، برایم مهم نیست که بعد از عصر آن را بخوانی یا قبل از زوال.

١- الکافی ٣- ٤٢٠- ٢.

٢- الکافی ٣- ٤٢٠- ٤.

٣- فی نسخة- عمیر- هامش المخطوط- و هو فی المصدر.

٤- مصباح المتهجد- ٣٢٣، أورده فی الحدیث ٦ من الباب ١٣ من هذه الأبواب.

٥- مصباح المتهجد- ٣٢٤.

[رقم الحديث الكلی: ٩٤٦٧ - رقم الحديث الباب: ١٩]

٩٤٦٧- ١٩- (١) وَ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَوَّلُ وَقْتِ الْجُمُعَةِ سَاعَةٌ تَزُولُ الشَّمْسُ إِلَی أَنْ تَمْضِیَ سَاعَةٌ تُحَافِظُ عَلَيْهَا فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ لَا يَسْأَلُ اللَّهَ عَبْدٌ فِيهَا خَيْراً إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : اول وقت نماز جمعه ظهر است تا مدتی بگذرد پس آنرا رعايت كن وقدر بدان زيرا رسول اكرم فرمودند : شخص در اين وقت از خداوند درخواستی نمی كند مگر اينكه به او داده می شود .

[رقم الحديث الكلی: ٩٤٦٨ - رقم الحديث الباب: ٢٠]

٩٤٦٨- ٢٠- (٢) وَ عَنْ حَرِيزٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ أَمَّا أَنَا إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- بَدَأْتُ بِالْفَرِيضَةِ وَ أَخَّرْتُ الرَّكْعَتَيْنِ إِذَا لَمْ أَكُنْ صَلَّيْتُهُمَا.

******

ترجمه:

حضرت فرمودند : من خودم وقتی ظهر شد شروع می كنم به نماز واجب وآن دو ركعت نافله را بعدا می خوانم .

[رقم الحديث الكلی: ٩٤٦٩ - رقم الحديث الباب: ٢١]

۹٤٦۹- ۲۱- (۳) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْکَانَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَی بْنِ أَعْیَنَ (٤) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: إِنَّ مِنَ الْأَشْیَاءِ أَشْیَاءَ مُضَیَّقَةً لَیْسَ تَجْرِی إِلَّا عَلَی وَجْهٍ وَاحِدٍ مِنْهَا وَقْتُ الْجُمُعَةِ لَیْسَ لِوَقْتِهَا إِلَّا وَقْتٌ وَاحِدٌ حِینَ تَزُولُ الشَّمْسُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦) وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی الْعَمَلِ بِقَوْلِ الْمُؤَذِّنِینَ فِی الْمَوَاقِیتِ (۷).

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) در حدیثی نقل شده است که فرمودند: برخی از چیزها محدود هستند و فقط به یک صورت انجام می شوند، از جمله وقت نماز جمعه که فقط یک وقت دارد و آن هنگام زوال خورشید است.

۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْدِیمِ الْعَصْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ فِی أَوَّلِ الْوَقْتِ بَعْدَ الْفَرَاغِ مِنَ الْجُمُعَةِ أَوِ الظُّهْرِ

اشارة

(۸) ۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْدِیمِ الْعَصْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ فِی أَوَّلِ الْوَقْتِ بَعْدَ الْفَرَاغِ مِنَ الْجُمُعَةِ أَوِ الظُّهْرِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹٤۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹٤۷۰- ۱- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ

١- مصباح المتهجد- ٣٢٤.

٢- مصباح المتهجد- ٣٢٤، أورده فی الحدیث ٧ من الباب ١٣ من هذه الأبواب.

٣- المحاسن- ٢٩٩- ٤.

٤- فی المصدر- قال- سال علی بن حنظلة أبا عبد اللّه.

٥- تقدم فی الحدیث ١٧ من الباب ٨ من أبواب المواقیت.

٦- یأتی فی البابین ١١ و ١٣ من هذه الأبواب.

٧- تقدم فی الباب ٣ من أبواب الأذان، و تقدم فی الباب ٥٩ من أبواب المواقیت.

٨- الباب ٩ فیه حدیث واحد.

٩- الکافی ٣- ٤٢٠- ٣.

الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَیْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ سُفْیَانَ بْنِ السِّمْطِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ وَقْتِ صَلَاةِ الْعَصْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَقَالَ فِی مِثْلِ وَقْتِ الظُّهْرِ فِی غَیْرِ یَوْمِ الْجُمُعَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی أَحَادِیثَ کَثِیرَةٍ فِی الْبَابِ السَّابِقِ وَ غَیْرِهِ (١).

******

ترجمه:

از سفیان بن سمط نقل شده است که گفت: از امام صادق (ع) درباره وقت نماز عصر در روز جمعه پرسیدم. فرمودند: وقت آن مانند وقت نماز ظهر در غیر روز جمعه است.

١٠- بَابُ جَوَازِ تَأْخِیرِ الظُّهْرَیْنِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ عَنْ أَوَّلِ الْوَقْتِ

اشارة

(٢) ١٠ بَابُ جَوَازِ تَأْخِیرِ الظُّهْرَیْنِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ عَنْ أَوَّلِ الْوَقْتِ

[رقم الحديث الكلی: ۹٤۷۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹٤۷۱- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی يَوْمِ جُمُعَةٍ- وَ قَدْ صَلَّيْتُ الْجُمُعَةَ وَ الْعَصْرَ فَوَجَدْتُهُ قَدْ بَاهَی يَعْنِی مِنَ الْبَاهِ أَیْ جَامَعَ فَخَرَجَ إِلَیَّ فِی مِلْحَفَةٍ ثُمَّ دَعَا جَارِيَتَهُ فَأَمَرَهَا أَنْ تَضَعَ لَهُ مَاءً يَصُبُّهُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُ أَصْلَحَکَ اللَّهُ مَا اغْتَسَلْتَ فَقَالَ مَا اغْتَسَلْتُ بَعْدُ وَ لَا صَلَّيْتُ قُلْتُ لَهُ قَدْ صَلَّيْتُ الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ جَمِيعاً قَالَ لَا بَأْسَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَی وُجُودِ الْعُذْرِ وَ لَا يَخْفَی أَنَّ وَجْهَ تَرْکِ الْإِمَامِ لِلْجُمُعَةِ كَوْنُ إِمَامِهَا مُخَالِفاً فَاسِقاً وَ قَدْ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی الْمَقْصُودِ فِی الْمَوَاقِيتِ (٤).

******

ترجمه:

از ابی بصیر روایت شده که گفت: در روز جمعه به نزد امام صادق (ع) رفتم و نماز جمعه و عصر را خوانده بودم. پس دیدم که او از همبستری (مباهات) کرده است، یعنی جماع کرده بود. پس با یک ردای (ملحفه) به سوی من آمد. سپس خدمتکارش را صدا زد و به او دستور داد که برایش آب بریزد. به او گفتم: خدا تو را حفظ کند، مگر غسل نکردی؟ فرمود: هنوز غسل نکردم و نماز هم نخواندم. به او گفتم: من ظهر و عصر را با هم خواندم. فرمود: اشکالی ندارد.

ص: ۳۲۱

۱- تقدم فی الباب السابق من هذه الأبواب، و فی الحديث ٤ من الباب ۹ من أبواب المواقيت.

۲- الباب ۱۰ فيه حديث واحد.

۳- التهذيب ۳- ۱۳- ٤۷، و الاستبصار ۱- ٤۱۲- ۱۵۷۸.

٤- تقدم فی الحدیث ٥ و ١١ و ١٣ من الباب ٣، و فی الباب ٤ من أبواب المواقیت.

١١- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْدِیمِ نَوَافِلِ الْجُمُعَةِ عَلَى الزَّوَالِ وَ إِكْمَالِهَا عِشْرِینَ رَكْعَةً وَ تَفْرِیقِهَا سِتّاً سِتّاً ثُمَّ رَكْعَتَیْنِ وَ جَوَازِ الِاقْتِصَارِ عَلَى نَوَافِلِ الظُّهْرَیْنِ وَ إِیقَاعِهَا كُلًّا أَوْ بَعْضاً بَعْدَ ا

اشارة

(١) ١١ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْدِیمِ نَوَافِلِ الْجُمُعَةِ عَلَى الزَّوَالِ وَ إِكْمَالِهَا عِشْرِینَ رَكْعَةً وَ تَفْرِیقِهَا سِتّاً سِتّاً ثُمَّ رَكْعَتَیْنِ وَ جَوَازِ الِاقْتِصَارِ عَلَى نَوَافِلِ الظُّهْرَیْنِ وَ إِیقَاعِهَا كُلًّا أَوْ بَعْضاً بَعْدَ الزَّوَالِ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٧٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٤٧٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْعِلَلِ وَ عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا زِیدَ فِی صَلَاةِ السُّنَّةِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- أَرْبَعُ رَكَعَاتٍ تَعْظِیماً لِذَلِكَ الْیَوْمِ وَ تَفْرِقَةً بَیْنَهُ وَ بَیْنَ سَائِرِ الْأَیَّامِ.

******

ترجمه:

از فضل بن شاذان نقل شده است که امام رضا (ع) فرمودند: به نماز سنت در روز جمعه چهار رکعت اضافه شده است به جهت بزرگداشت آن روز و تفاوت قائل شدن میان آن و سایر روزها.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٤٧٣ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٤٧٣- ٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَى عَنِ الْعَمْرَكِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَى ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَكْعَتَیِ الزَّوَالِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- قَبْلَ الْأَذَانِ أَوْ بَعْدَهُ قَالَ قَبْلَ الْأَذَانِ.

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ ازحضرت کاظم سوال کردم دو رکعتی که ظهر جمعه خوانده می شود آیا قبل از اذان است یابعد از اذان ؟ فرمودند : قبل از اذان .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٧٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٤٧٤- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَخِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ النَّافِلَةِ الَّتِي تُصَلَّى يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَقْتَ الْفَرِيضَةِ قَبْلَ الْجُمُعَةِ أَفْضَلُ أَوْ بَعْدَهَا قَالَ قَبْلَ الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

ازحضرت کاظم سوال کردم دو رکعتی که ظهر جمعه خوانده می شود آیا قبل از جمعه بهتر است یا بعد از آن ؟ فرمودند : قبل از نماز جمعه .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٧٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٤٧٥- ٤- (٥) وَ عَنْهُ قَالَ: صَلِّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَشْرَ رَكَعَاتٍ قَبْلَ الصَّلَاةِ وَ عَشْراً بَعْدَهَا.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٦) وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

ابو نصر ازحضرت کاظم* مثل این روایت را نقل کرده

ص: ۳۲۲

۱- الباب ۱۱ فیه ۱۹ حدیثا.

۲- علل الشرائع- ۲٦٦- ۹، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۱۱۲.

۳- التهذیب ۳- ۲٤۷- ٦۷۷.

٤- التهذیب ۳- ۱۲- ۳۸ و ۲٤٦- ٦۷۲، و الاستبصار ۱- ٤۱۱- ۱۵۷۰.

۵- التهذیب ۳- ۲٤۷- ٦۷۳.

٦- لم نعثر علی الحدیثین بهذا السند فی کتب الشیخ.

[رقم الحدیث الکلی: ۹٤۷٦ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹٤۷٦- ۵- (۱) وَ عَنْهُ عَنِ الْبَرْقِیِّ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الصَّلَاةِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- کَمْ رَکْعَةً هِیَ قَبْلَ الزَّوَالِ قَالَ سِتُّ رَکَعَاتٍ بُکْرَةً وَ سِتٌّ بَعْدَ ذَلِکَ اثْنَتَا عَشْرَةَ رَکْعَةً وَ سِتُّ رَکَعَاتٍ بَعْدَ ذَلِکَ ثَمَانِیَ عَشْرَةَ رَکْعَةً وَ رَکْعَتَانِ بَعْدَ الزَّوَالِ فَهَذِهِ عِشْرُونَ رَکْعَةً وَ رَکْعَتَانِ بَعْدَ الْعَصْرِ فَهَذِهِ ثِنْتَانِ وَ عِشْرُونَ رَکْعَةً.

وَ

رَوَاهُ فِی الْمِصْبَاحِ مُرْسَلًا إِلَی قَوْلِهِ فَهَذِهِ عِشْرُونَ رَکْعَةً (۲)

******

ترجمه:

از سعد بن سعد اشعری روایت شده که گفت: از امام رضا (ع) پرسیدم درباره نماز در روز جمعه - چند رکعت است قبل از زوال؟ فرمود: شش رکعت در بامداد و شش رکعت بعد از آن، دوازده رکعت، و شش رکعت بعد از آن، هجده رکعت، و دو رکعت بعد از زوال، پس این می شود بیست رکعت، و دو رکعت بعد از عصر، پس این می شود بیست و دو رکعت.

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٧٧ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٤٧٧- ٦- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ (٤) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ التَّطَوُّعِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- قَالَ سِتُّ رَكَعَاتٍ فِی صَدْرِ النَّهَارِ وَ سِتُّ رَكَعَاتٍ قَبْلَ الزَّوَالِ وَ رَكْعَتَانِ إِذَا زَالَتْ وَ سِتُّ رَكَعَاتٍ بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَذَلِكَ عِشْرُونَ رَكْعَةً سِوَى الْفَرِيضَةِ.

وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

از ابی الحسن (ع) درباره نمازهای مستحب در روز جمعه پرسیدم. فرمودند: شش رکعت در آغاز روز، شش رکعت قبل از زوال (ظهر)، دو رکعت هنگام زوال و شش رکعت بعد از نماز جمعه. این بیست رکعت غیر از نماز واجب است.

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٧٨ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩٤٧٨- ٧- (٥) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَيْنِ يَعْنِی ابْنَ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ صَلَاةِ النَّافِلَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَقَالَ سِتَّ عَشْرَةَ رَكْعَةً قَبْلَ الْعَصْرِ ثُمَّ قَالَ وَ كَانَ عَلِيٌّ ع يَقُولُ مَا زَادَ فَهُوَ خَيْرٌ وَ قَالَ إِنْ شَاءَ رَجُلٌ أَنْ يَجْعَلَ مِنْهَا سِتَّ رَكَعَاتٍ فِی صَدْرِ النَّهَارِ وَ سِتَّ رَكَعَاتٍ نِصْفَ النَّهَارِ وَ يُصَلِّی الظُّهْرَ وَ يُصَلِّی مَعَهَا أَرْبَعَةً ثُمَّ يُصَلِّی الْعَصْرَ.

******

ترجمه:

سعید الأعرج گفت: از امام صادق (ع) درباره نماز مستحب در روز جمعه پرسیدم. فرمود: شانزده رکعت قبل از نماز عصر. سپس فرمود: و علی (ع) می گفت: هرچه بیشتر باشد، بهتر است. و فرمود: اگر کسی بخواهد، می تواند شش رکعت در آغاز روز، شش رکعت در وسط روز بخواند و سپس نماز ظهر را به جا آورد و چهار رکعت همراه با آن بخواند و سپس نماز عصر را به جا آورد.

ص: ۳۲۳

۱- التهذیب ۳- ۲٤٦- ٦٦۹، و الاستبصار ۱- ٤۱۱- ۱۵۷۱.

۲- مصباح المتهجد- ۳۰۹.

۳- التهذیب ۳- ۲٤٦- ٦٦۸، و الاستبصار ۱- ٤۱۰- ۱۵٦۹.

٤- فی التهذیب زیادة- عن محمّد بن عبد اللّه، و قد کتبه المصنّف فی الهامش ثمّ شطب علیه.

۵- التهذیب ۳- ۲٤۵- ٦٦۷، و الاستبصار ۱- ٤۱۳- ۱۵۸۰.

[رقم الحدیث الکلی: ۹٤۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹٤۷۹- ۸- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: صَلَاةُ التَّطَوُّعِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِنْ شِئْتَ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ وَ مَا تُرِيدُ أَنْ تُصَلِّيَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَإِنْ شِئْتَ عَجَّلْتَهُ فَصَلَّيْتَهُ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ أَيَّ النَّهَارِ شِئْتَ قَبْلَ أَنْ تَزُولَ الشَّمْسُ.

******

ترجمه:

از عمر بن حنظله روایت شده که گفت: از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: نماز مستحبی در روز جمعه اگر بخواهی، از اول روز و هر چقدر که بخواهی در روز جمعه نماز بخوانی، پس اگر خواستی آن را جلو بیندازی، آن را از اول روز هر زمانی که بخواهی قبل از زوال خورشید بخوان.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۴۸۰- ۹- (۲) وَ عَنْهُ عَنِ النَّضْرِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع النَّافِلَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- قَالَ سِتُّ رَكَعَاتٍ قَبْلَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ رَكْعَتَانِ عِنْدَ زَوَالِهَا وَ الْقِرَاءَةُ فِی الْأُولَی بِالْجُمُعَةِ وَ فِی الثَّانِيَةِ بِالْمُنَافِقِينَ- وَ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ ثَمَانِی رَكَعَاتٍ.

******

ترجمه:

سلیمان بن خالد گفت: به امام صادق (ع) گفتم: نافله در روز جمعه چگونه است؟ فرمود: شش رکعت قبل از زوال خورشید و دو رکعت هنگام زوال آن و در رکعت اول سوره جمعه و در رکعت دوم سوره منافقین خوانده می شود، و پس از نماز واجب هشت رکعت.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۴۸۱- ۱۰- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَقْطِينٍ عَنِ الْعَبْدِ الصَّالِحِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّطَوُّعِ فِی يَوْمِ الْجُمُعَةِ- قَالَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَتَطَوَّعَ فِی يَوْمِ الْجُمُعَةِ- فِی غَيْرِ سَفَرٍ صَلَّيْتَ سِتَّ رَكَعَاتٍ ارْتِفَاعَ النَّهَارِ وَ سِتَّ رَكَعَاتٍ قَبْلَ نِصْفِ النَّهَارِ وَ رَكْعَتَيْنِ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ قَبْلَ الْجُمُعَةِ وَ سِتَّ رَكَعَاتٍ بَعْدَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

یعقوب بن یقطین از امام کاظم (ع) نقل کرده است: از ایشان درباره تطوع (نمازهای مستحب) در روز جمعه پرسیدم. فرمود: اگر بخواهی در روز جمعه، در غیر سفر، نماز مستحب بخوانی، شش رکعت هنگام بالا آمدن روز، و شش رکعت قبل از نیمه روز، و دو رکعت هنگام زوال خورشید قبل از نماز جمعه، و شش رکعت پس از نماز جمعه بخوان.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۸۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۹۴۸۲- ۱۱- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَجْلَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِذَا كُنْتَ شَاكّاً فِي الزَّوَالِ فَصَلِّ الرَّكْعَتَيْنِ وَ إِذَا اسْتَيْقَنْتَ الزَّوَالَ فَصَلِّ الْفَرِيضَةَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : اگردر درظهر شک داشتی دو رکعت نماز بخوان و وقتی یقین پیدا کردی نماز واجب را بخوان .

ص: ۳۲٤

۱- التهذیب ۳- ۲٤٥- ٦٦٦، و الاستبصار ۱- ٤۱۳- ۱٥۷۹.

۲- التهذیب ۳- ۱۱- ۳۷، و الاستبصار ۱- ٤۱۰- ۱٥٦۸، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٦ من الباب ۷۰ من أبواب القراءة.

۳- التهذیب ۳- ۱۱- ۳٦، و الاستبصار ۱- ٤۱۰- ۱٥٦۷.

٤- التهذیب ۳- ۱۲- ۳۹، و الاستبصار ۱- ٤۱۲- ۱٥۷٤، أخرجه عن السرائر فی الحدیث ۱ من الباب ٥۸ من أبواب المواقیت، و عنه و عن الکافی فی الحدیث ۱۰ من الباب ۸ من هذه الأبواب.

[رقم الحديث الكلی: ۹٤۸۳ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۹٤۸۳- ۱۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مُرَادِ بْنِ خَارِجَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَمَّا أَنَا فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ- وَ كَانَتِ الشَّمْسُ مِنَ الْمَشْرِقِ بِمِقْدَارِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فِي وَقْتِ صَلَاةِ الْعَصْرِ صَلَّيْتُ سِتَّ رَكَعَاتٍ فَإِذَا ارْتَفَعَ (۲) النَّهَارُ صَلَّيْتُ سِتّاً فَإِذَا زَاغَتْ (۳) أَوْ زَالَتْ صَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ صَلَّيْتُ الظُّهْرَ ثُمَّ صَلَّيْتُ بَعْدَهَا سِتّاً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از مراد بن خارجه نقل شده است که گفت: امام صادق (ع) فرمود: «اما من، پس وقتی که روز جمعه باشد و خورشید به اندازه ای که از مشرق می تابد در وقت نماز عصر (بیرون بیاید)، شش رکعت نماز می خوانم. پس وقتی که روز بلند شود، شش رکعت می خوانم. پس زمانی که (خورشید) زایل شود یا زوال کند، دو رکعت نماز می خوانم، سپس نماز ظهر را می خوانم، سپس بعد از آن شش رکعت می خوانم.»

[رقم الحديث الكلی: ۹٤۸٤ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۹٤۸٤- ۱۳- (۵) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ غَيْرِهِ (٦) عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع الصَّلَاةُ النَّافِلَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سِتُّ رَكَعَاتٍ بُكْرَةً وَ سِتُّ رَكَعَاتٍ صَدْرَ النَّهَارِ (۷) وَ رَكْعَتَانِ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلِّ الْفَرِيضَةَ ثُمَّ صَلِّ بَعْدَهَا سِتَّ رَكَعَاتٍ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ غَيْرِهِ (۸)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از ابی نصر روایت شده که گفت: امام ابوالحسن (ع) فرمود: نماز نافله در روز جمعه شش رکعت در بامداد و شش رکعت در میانه ی روز و دو رکعت هنگامی که خورشید زوال کند، سپس نماز واجب (فریضه) را بخوان، سپس بعد از آن شش رکعت نماز بخوان.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۸۵ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۹۴۸۵- ١٤- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ عَبْدِ الْکَرِیمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ

١- الکافی ۳- ٤٢٨- ٢، و التهذیب ۳- ١١- ٣٥.

٢- فی نسخة- انفتح" هامش المخطوط" و کذا فی المصدر- انتفخ النهار- علا قبل الانتصاف بساعة" لسان العرب ۳- ٦٤.".

۳- فی الاستبصار زیادة- الشمس- هامش المخطوط-.

٤- الاستبصار ١- ٤١٠- ١٥٦٦.

٥- الکافی ۳- ٤٢٧- ١.

٦- کتب المصنّف فی الهامش-" فی التهذیب و الاستبصار- عن محمّد بن یحیی و غیره، صح".

٧- فی الاستبصار بعد قوله صدر النهار- و ست رکعات عند ارتفاعه و ترک من أوله قوله- ست رکعات بکرة" منه قده".

٨- التهذيب ٣- ١٠- ٣٤، و الاستبصار ١- ٤٠٩- ١٥٦٥.

٩- مستطرفات السرائر- ٢٩- ١٨.

خَالِدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَيُّمَا أَفْضَلُ أُقَدِّمُ الرَّكْعَتَيْنِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- أَوْ أُصَلِّيهِمَا بَعْدَ الْفَرِيضَةِ قَالَ تُصَلِّيهِمَا بَعْدَ الْفَرِيضَةِ.

******

ترجمه:

سلیمان بن خالد می گوید : ازحضرت صادق * سوال کردم دورکعت نافله روز جمعه آیا بهتر است قبل از نماز واجب بخوانم یا بعد از آن ؟ فرمودند :بعد از فریضه بخوان .

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٨٦ - رقم الحديث الباب: ١٥]

٩٤٨٦- ١٥- (١) وَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ قَبْلَ الزَّوَالِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- قَالَ أَمَّا أَنَا فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ بَدَأْتُ بِالْفَرِيضَةِ.

******

ترجمه:

از مردی نقل شده است که از امام صادق (ع) پرسید: درباره دو رکعت نماز قبل از زوال در روز جمعه. امام فرمود: «اما من، پس وقتی که خورشید زوال کرد، با نماز واجب (فریضه) شروع می کنم.

[رقم الحديث الكلى: ٩٤٨٧ - رقم الحديث الباب: ١٦]

۹۴۸۷- ۱۶- (۲) وَ مِنْ كِتَابِ جَامِعِ الْبَزَنْطِيِّ صَاحِبِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الزَّوَالِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مَا حَدُّهُ قَالَ إِذَا قَامَتِ الشَّمْسُ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ فَإِذَا زَالَتْ فَصَلِّ الْفَرِيضَةَ سَاعَةَ تَزُولُ وَ إِذَا زَالَتْ قَبْلَ أَنْ تُصَلِّيَ الرَّكْعَتَيْنِ فَلَا تُصَلِّهِمَا وَ ابْدَأْ بِالْفَرِيضَةِ وَ اقْضِ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ.

وَ

رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ سَاعَةَ تَزُولُ (۳)

******

ترجمه:

و از کتاب جامع بزنطی، صاحب امام رضا (ع)، روایت شده که گفت: از او درباره ی زوال خورشید در روز جمعه پرسیدم. فرمود: هنگامی که خورشید بلند شد (بالا آمد)، دو رکعت نماز بخوان. هنگامی که خورشید زوال کرد، فریضه را در همان ساعت زوال بخوان. اگر زوال کرد پیش از اینکه دو رکعت را بخوانی، آن ها را نخوان و با فریضه شروع کن و آن دو رکعت را بعد از فریضه قضا کن.

[رقم الحديث الكلى: ۹۴۸۸ - رقم الحديث الباب: ۱۷]

۹۴۸۸- ۱۷- (٤) وَ عَنْهُ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنْ رَكْعَتَيِ الزَّوَالِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- قَبْلَ الْأَذَانِ أَوْ بَعْدَ الْأَذَانِ قَالَ قَبْلَ الْأَذَانِ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ أَيْضاً (٥).

******

ترجمه:

ازایشان سوال کردم ازدورکعت روز جمعه آیا قبل از اذان یا بعد از آن خوانده می شود ؟ فرمودند : قبل از اذان .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۹۴۸۹- ۱۸- (٦) وَ مِنْ کِتَابِ حَرِیزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنْ قَدَرْتَ أَنْ تُصَلِّیَ یَوْمَ الْجُمُعَةِ عِشْرِینَ رَکْعَةً فَافْعَلْ سِتّاً بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ سِتّاً قَبْلَ الزَّوَالِ إِذَا تَعَالَتِ الشَّمْسُ وَ افْصِلْ بَیْنَ

ص: ۳۲٦

۱- مستطرفات السرائر- ۲۹- ۱۹.

۲- مستطرفات السرائر- ٥٤- ٦.

۳- قرب الإسناد- ۹۸.

٤- مستطرفات السرائر- ٥٤- ٦.

٥- قرب الإسناد- ۹۸.

٦- مستطرفات السرائر- ۷۱- ۱، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۳ من الباب ۱٥ من أبواب اعداد الفرائض.

کُلِّ رَکْعَتَیْنِ مِنْ نَوَافِلِکَ بِالتَّسْلِیمِ وَ رَکْعَتَیْنِ قَبْلَ الزَّوَالِ وَ سِتَّ رَکَعَاتٍ بَعْدَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حریز بن عبدالله از ابی بصیر روایت کرده است که امام باقر (ع) فرمود: «اگر توانستی روز جمعه بیست رکعت نماز بخوانی، انجام بده: شش رکعت بعد از طلوع خورشید و شش رکعت قبل از زوال وقتی که خورشید بلند شده باشد و بین هر دو رکعت از نوافلت با سلام جدا کن و دو رکعت قبل از زوال و شش رکعت بعد از جمعه.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۹۴۹۰- ۱۹- (۱) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: فِی النَّوَافِلِ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ سِتَّ رَکَعَاتٍ بُکْرَةً وَ سِتَّ رَکَعَاتٍ ضَحْوَةً وَ رَکْعَتَیْنِ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ وَ سِتَّ رَکَعَاتٍ بَعْدَ الْجُمُعَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (۲) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۳).

******

ترجمه:

محمد بن ابی نصر از امام حسن (ع) روایت کرده است که فرمود: در نوافل روز جمعه، شش رکعت در بامداد و شش رکعت در پیش از ظهر (نزدیک به ظهر) و دو رکعت هنگام زوال خورشید و شش رکعت بعد از نماز جمعه.

۱۲- بَابُ جَوَازِ الْجَمَاعَةِ فِی الظُّهْرِ مَعَ تَعَذُّرِ الْجُمُعَةِ وَ حُکْمِ قُنُوتِ الْجُمُعَةِ وَ الْقِرَاءَةِ فِیهَا وَ فِی لَیْلَتِهَا وَ یَوْمِهَا وَ الْجَهْرِ فِیهَا وَ فِی الظُّهْرِ

اشارة

(٤) ۱۲ بَابُ جَوَازِ الْجَمَاعَةِ فِی الظُّهْرِ مَعَ تَعَذُّرِ الْجُمُعَةِ وَ حُکْمِ قُنُوتِ الْجُمُعَةِ وَ الْقِرَاءَةِ فِیهَا وَ فِی لَیْلَتِهَا وَ یَوْمِهَا وَ الْجَهْرِ فِیهَا وَ فِی الظُّهْرِ

[رقم الحديث الكلی: ۹٤۹۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹٤۹۱- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْمٍ فِی قَرْيَةٍ لَيْسَ لَهُمْ مَنْ يُجَمِّعُ بِهِمْ أَ يُصَلُّونَ الظُّهْرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِی جَمَاعَةٍ قَالَ نَعَمْ إِذَا لَمْ يَخَافُوا.

وَ

رَوَاهُ الْحِمْيَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ إِذَا لَمْ يَخَافُوا شَيْئاً (٦).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَاقِی الْمَقْصُودِ فِی الْقِرَاءَةِ (۷) وَ الْقُنُوتِ (۸).

******

ترجمه:

عبدالله بن بكير گفت: از امام صادق (ع) درباره گروهی در روستايی كه كسی برای برپايی نماز جمعه با آنها نيست، پرسيدم كه آيا می توانند نماز ظهر روز جمعه را به جماعت بخوانند؟ امام فرمود: بله، اگر ترسی نداشته باشند.

ص: ۳۲۷

۱- قرب الإسناد- ۱۵۸.

۲- تقدم فی الحديثين ۱۷ و ۲۰ من الباب ۸ من هذه الأبواب.

۳- يأتی فی الباب ۱۳ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۱۲ فيه حديث واحد.

٥- التهذيب ٣- ١٥- ٥٥، و الاستبصار ١- ٤١٧- ١٥٩٩.

٦- قرب الإسناد- ٧٩.

٧- تقدم فی الباب ٤٩ من أبواب القراءة.

٨- تقدم حكم القنوت فی الجمعة فی البابين ٢ و ٥ من أبواب القنوت.

١٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَأْخِيرِ النَّوَافِلِ عَنِ الْفَرْضَيْنِ لِمَنْ لَمْ يُقَدِّمْهَا عَلَى الزَّوَالِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

اشارة

(١) ١٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَأْخِيرِ النَّوَافِلِ عَنِ الْفَرْضَيْنِ لِمَنْ لَمْ يُقَدِّمْهَا عَلَى الزَّوَالِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٤٩٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٤٩٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أُقَدِّمُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- شَيْئاً مِنَ الرَّكَعَاتِ قَالَ نَعَمْ سِتَّ رَكَعَاتٍ قُلْتُ فَأَيُّهُمَا أَفْضَلُ أُقَدِّمُ الرَّكَعَاتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- أَمْ أُصَلِّيهَا بَعْدَ الْفَرِيضَةِ قَالَ تُصَلِّيهَا بَعْدَ الْفَرِيضَةِ أَفْضَلُ.

******

ترجمه:

سليمان بن خالد گفت: به امام صادق (ع) گفتم: آيا می توانم روز جمعه، تعدادی از ركعت های مستحب را پيش از نماز جمعه بخوانم؟ امام فرمود: بله، شش ركعت. گفتم: كدام يک بهتر است؟ اينكه ركعت ها را پيش از نماز جمعه بخوانم يا بعد از نماز واجب؟ امام فرمود: اينكه ركعت ها را بعد از نماز واجب بخوانی، بهتر است.

[رقم الحديث الكلی: ٩٤٩٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

۹۴۹۳- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ وَ (٤) عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ فَضَالَةَ عَنْ حُسَیْنٍ عَنْ أَبِی عُمَرَ (٥) قَالَ: حَدَّثَنِی أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ الرَّكْعَتَیْنِ اللَّتَیْنِ عِنْدَ الزَّوَالِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ قَالَ فَقَالَ أَمَّا أَنَا فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ بَدَأْتُ بِالْفَرِیضَةِ.

******

ترجمه:

گفت: به من خبر داد که از امام صادق (ع) درباره دو رکعت نماز هنگام زوال در روز جمعه پرسید. امام فرمود: من هنگامی که خورشید زوال می کند، با نماز واجب شروع می کنم.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹٤۹٤- ۳- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ مُصْعَبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ أَیُّمَا أَفْضَلُ أُقَدِّمُ الرَّكَعَاتِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- أَوْ أُصَلِّیهَا بَعْدَ الْفَرِیضَةِ قَالَ لَا بَلْ تُصَلِّیهَا بَعْدَ الْفَرِیضَةِ.

******

ترجمه:

سلیمان بن خالد می گوید : ازحضرت صادق * سوال کردم دورکعت نافله روز جمعه آیا بهتر است قبل از نماز واجب بخوانم یا بعد از آن ؟ فرمودند :بعد از فریضه بخوان .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۹۵ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹٤۹۵- ٤- (۷) وَ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رُزَیْقٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ

١- الباب ١٣ فيه ٩ أحاديث.

٢- التهذيب ٣- ١٤- ٤٨، و الاستبصار ١- ٤١١- ١٥٧٣.

٣- التهذيب ٣- ١٢- ٤٠، و الاستبصار ١- ٤١٢- ١٥٧٥، و أورده أيضا فى الحديث ٩ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

٤- الواو لم ترد فى المصدرين.

٥- فى المصدر- ابن أبى عمير و قد صوبها المصنّف الى (ابن أبى عمير) فيما تقدم فى الحديث ٩ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

٦- التهذيب ٣- ٢٤٦- ٦٧٠، و الاستبصار ١- ٤١١- ١٥٧٢.

٧- أمالى الطوسىّ ٢- ٣٠٦.

ع قَالَ: كَانَ رُبَّمَا يُقَدِّمُ عِشْرِينَ رَكْعَةً يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِى صَدْرِ النَّهَارِ فَإِذَا كَانَ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ أَذَّنَ وَ جَلَسَ جَلْسَةً ثُمَّ أَقَامَ وَ صَلَّى الظُّهْرَ وَ كَانَ لَا يَرَى صَلَاةً عِنْدَ الزَّوَالِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا الْفَرِيضَةَ وَ لَا يُقَدِّمُ صَلَاةً بَيْنَ يَدَيِ الْفَرِيضَةِ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ وَ كَانَ يَقُولُ هِيَ أَوَّلُ صَلَاةٍ فَرَضَهَا اللَّهُ عَلَى الْعِبَادِ صَلَاةُ الظُّهْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مَعَ الزَّوَالِ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِكُلِّ صَلَاةٍ أَوَّلٌ وَ آخِرٌ لِعِلَّةٍ يَشْغَلُ سِوَى صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ وَ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ- فَإِنَّهُ لَا يُقَدَّمُ بَيْنَ يَدَيْ ذَلِكَ نَافِلَةٌ قَالَ وَ رُبَّمَا كَانَ يُصَلِّي يَوْمَ الْجُمُعَةِ- سِتَّ رَكَعَاتٍ إِذَا ارْتَفَعَ النَّهَارُ وَ بَعْدَ ذَلِكَ سِتَّ رَكَعَاتٍ أُخَرَ وَ كَانَ إِذَا رَكَدَتِ الشَّمْسُ فِي السَّمَاءِ قَبْلَ الزَّوَالِ أَذَّنَ وَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ فَمَا يَفْرُغُ إِلَّا مَعَ الزَّوَالِ ثُمَّ يُقِيمُ لِلصَّلَاةِ فَيُصَلِّي الظُّهْرَ وَ يُصَلِّي بَعْدَ الظُّهْرِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ يُؤَذِّنُ وَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ يُقِيمُ فَيُصَلِّي الْعَصْرَ.

******

ترجمه:

رزَیق از امام صادق (ع) روایت کرده است که فرمود: گاهی بیست رکعت نماز مستحب در آغاز روز جمعه می خواند. پس وقتی نزدیک زوال خورشید بود، اذان می گفت و مدتی می نشست، سپس اقامه می گفت و نماز ظهر را می خواند. و او نماز دیگری را در هنگام زوال روز جمعه به جز نماز واجب نمی دید و نمازی را قبل از نماز واجب هنگامی که خورشید زوال می کرد، نمی خواند و می گفت: این نخستین نمازی است که خدا بر بندگان واجب کرده است، نماز ظهر روز جمعه با زوال خورشید. و پیامبر خدا (ص) فرمود: برای هر نمازی زمانی آغاز و زمانی پایان است به جز نماز جمعه، نماز مغرب، نماز صبح و نماز عیدین که هیچ نماز مستحبی پیش از آن ها نیست. و گاهی روز جمعه شش رکعت نماز می خواند وقتی که روز بلند می شد و بعد از آن شش رکعت دیگر و وقتی که خورشید در آسمان ثابت می شد قبل از زوال، اذان می گفت و دو رکعت نماز می خواند و هنوز تمام نمی شد مگر با زوال خورشید. سپس برای نماز اقامه می گفت و نماز ظهر را می خواند و بعد از نماز ظهر چهار رکعت نماز می خواند، سپس اذان می گفت و دو رکعت نماز می خواند و سپس اقامه می گفت و نماز عصر را می خواند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۹۶ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۴۹۶- ۵- (۱) وَ عَنْ رُزَیْقٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ فَلَا نَافِلَةَ وَ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ (یَوْمَ الْجُمُعَةِ) (۲) فَلَا نَافِلَةَ وَ ذَلِکَ إِنَّ یَوْمَ الْجُمُعَةِ یَوْمٌ ضَیِّقٌ وَ کَانَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ص یَتَجَهَّزُونَ لِلْجُمُعَةِ- یَوْمَ الْخَمِیسِ لِضِیقِ الْوَقْتِ.

******

ترجمه:

و از رزیق از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: «هنگامی که فجر طلوع کرد، نافله ای نیست و هنگامی که خورشید زوال یافت (در روز جمعه)، نافله ای نیست و این به خاطر این است که روز

جمعه روزی تنگ است و اصحاب محمد (ص) برای جمعه در روز پنجشنبه آماده می شدند به خاطر تنگی وقت.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۹۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۴۹۷- ٦- (۳) وَ فِی الْمِصْبَاحِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ قَالَ وَقْتُهَا إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ فَصَلِّ الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَرِيضَةِ وَ إِنْ أَبْطَأْتَ حَتَّى يَدْخُلَ الْوَقْتُ هُنَيْئَةً فَابْدَأْ بِالْفَرْضِ وَ دَعِ الرَّكْعَتَيْنِ حَتَّى تُصَلِّيَهُمَا بَعْدَ الْفَرِيضَةِ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم نقل شده که گفت: از امام صادق (ع) درباره نماز جمعه پرسیدم. فرمود: وقت آن هنگامی است که خورشید زوال یابد. پس دو رکعت پیش از فریضه بخوان. و اگر تأخیر کردی تا وقت (فریضه) اندکی داخل شود، پس با فریضه شروع کن و دو رکعت (نافله) را بگذار تا پس از فریضه بخوانی.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۴۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۴۹۸- ۷- (٤) وَ عَنْ حَرِيزٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ أَمَّا أَنَا فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- بَدَأْتُ بِالْفَرِيضَةِ وَ أَخَّرْتُ الرَّكْعَتَيْنِ إِذَا لَمْ أَكُنْ صَلَّيْتُهُمَا.

۱- أمالی الطوسیّ ۲- ۳۰۷.

۲- لیس فی المصدر.

۳- مصباح المتهجد- ۳۲۳، و أورده فی الحدیث ۱۷ من الباب ۸ من هذه الأبواب.
٤- مصباح المتهجد- ۳۲٤، و أورده فی الحدیث ۲۰ من الباب ۸ من هذه الأبواب.

قَالَ الشَّيْخُ بَعْدَ مَا ذَكَرَ الْحَدِيثَ الْأَوَّلَ الْمُرَادُ أَنَّ تَأْخِيرَ النَّوَافِلِ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ أَفْضَلُ مِنْ تَقْدِيمِهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَالَ وَ لَمْ يُرِدْ أَنَّ تَأْخِيرَهَا أَفْضَلُ مِمَّا قَبْلَ الزَّوَالِ عَلَى مَا ظَنَّ بَعْضُ النَّاسِ.

******

ترجمه:

از حریز روایت کرده است که گفت: شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: اما من، پس هرگاه خورشید روز جمعه زوال پیدا کند، با نماز واجب شروع می کنم و دو رکعت (نماز مستحب) را به تأخیر می اندازم، اگر آنها را نخوانده باشم.

شیخ بعد از ذکر حدیث اول گفت: مراد این است که تأخیر نمازهای نافله وقتی که خورشید زوال پیدا کند، بهتر است از تقدیم آنها در روز جمعه. و منظور این نیست که تأخیر آنها بهتر از خواندنشان قبل از زوال باشد، چنان که برخی از مردم گمان کرده اند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹٤۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹٤۹۹- ۸- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمُقْنِعِ قَالَ: تَأْخِيرُهَا يَعْنِي نَوَافِلَ الْجُمُعَةِ أَفْضَلُ مِنْ تَقْدِيمِهَا فِي رِوَايَةِ زُرَارَةَ.

******

ترجمه:

درکتاب مقنع گفته اند در روایت زراره یعنی تاخیر نافله های جمعه بهتر از تقدیم آنها

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۰۰ - رقم الحديث الباب: ۹]

۹۵۰۰- ۹- (۲) قَالَ وَ فِی رِوَایَةِ أَبِی بَصِیرٍ تَقْدِیمُهَا أَفْضَلُ مِنْ تَأْخِیرِهَا.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ وَجْهُهُ (۳) وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

درکتاب مقنع درروایت ابو بصیر تقدیم آن بهتر از تاخیر آنست .

١٤- بَابُ وُجُوبِ اسْتِمَاعِ الْخُطْبَتَیْنِ وَ حُکْمِ الْکَلَامِ فِی أَثْنَائِهِمَا وَ جَوَازِهِ بَیْنَهَا وَ بَیْنَ الصَّلَاةِ وَ حُکْمِ الِالْتِفَاتِ فِیهِمَا وَ رَدِّ السَّلَامِ وَ إِجْزَاءِ الْجُمُعَةِ مَعَ عَدَمِ سَمَاعِ الْمَأْمُومِ الْقِرَاءَةَ

اشارة

(۵) ١٤ بَابُ وُجُوبِ اسْتِمَاعِ الْخُطْبَتَیْنِ وَ حُکْمِ الْکَلَامِ فِی أَثْنَائِهِمَا وَ جَوَازِهِ بَیْنَهَا وَ بَیْنَ الصَّلَاةِ وَ حُکْمِ الِالْتِفَاتِ فِیهِمَا وَ رَدِّ السَّلَامِ وَ إِجْزَاءِ الْجُمُعَةِ مَعَ عَدَمِ سَمَاعِ الْمَأْمُومِ الْقِرَاءَةَ

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۰۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۰۱- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا خَطَبَ الْإِمَامُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَلَا یَنْبَغِی لِأَحَدٍ أَنْ یَتَکَلَّمَ حَتَّی یَفْرُغَ الْإِمَامُ مِنْ خُطْبَتِهِ فَإِذَا فَرَغَ الْإِمَامُ مِنَ الْخُطْبَتَیْنِ تَکَلَّمَ مَا بَیْنَهُ وَ بَیْنَ أَنْ یُقَامَ لِلصَّلَاةِ (۷) فَإِنْ سَمِعَ الْقِرَاءَةَ أَوْ لَمْ یَسْمَعْ أَجْزَأَهُ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ مِثْلَهُ (۸)

۱- المقنع- ٤٥.

۲- المقنع- ٤٥.

۳- تقدم وجهه فی ذیل الحدیث ۷ من هذا الباب.

٤- تقدم ما یدلّ علیه فی البابین ۸ و ۱۱ من هذه الأبواب.

٥- الباب ١٤ فیه ٦ أحادیث.

٦- الکافی ۳- ٤٢١- ۲.

۷- فی المصدرین- تقام الصلاة.

۸- التهذیب ۳- ۲۰- ۷۱.

وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم نقل شده که از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: هنگامی که امام در روز جمعه خطبه می خواند، برای هیچ کس شایسته نیست که سخن بگوید تا امام از خطبه اش فارغ شود. پس هنگامی که امام از دو خطبه فارغ شد، می توان سخن گفت تا زمانی که نماز اقامه شود. پس اگر قرائت را شنید یا نشنید، کافی است برای او.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۵۰۲- ۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا كَلَامَ وَ الْإِمَامُ يَخْطُبُ وَ لَا الْتِفَاتَ إِلَّا كَمَا يَحِلُّ فِي الصَّلَاةِ وَ إِنَّمَا جُعِلَتِ الْجُمُعَةُ رَكْعَتَيْنِ مِنْ أَجْلِ الْخُطْبَتَيْنِ جُعِلَتَا مَكَانَ الرَّكْعَتَيْنِ الْأَخِيرَتَيْنِ فَهُمَا صَلَاةٌ حَتَّى يَنْزِلَ الْإِمَامُ.

وَ رَوَاهُ فِي الْمُقْنِعِ أَيْضاً مُرْسَلًا (۳).

******

ترجمه :

محمد بن علی بن حسین گفت: امیرالمؤمنین (ع) فرمود: هنگامی که امام خطبه می خواند، نباید سخن گفته شود و نباید به اطراف نگریست، مگر به همان اندازه ای که در نماز جایز است. و همانا جمعه دو رکعت قرار داده شده به خاطر دو خطبه ای که به جای دو رکعت آخر قرار داده شده اند، پس آن دو (خطبه ها) تا زمانی که امام پایین بیاید، به منزله نماز هستند.

[رقم الحديث الكلي: ۹۵۰۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۵۰۳- ۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَتَكَلَّمَ الرَّجُلُ إِذَا فَرَغَ الْإِمَامُ مِنَ الْخُطْبَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ أَنْ تُقَامَ الصَّلَاةُ وَ إِنْ سَمِعَ الْقِرَاءَةَ أَوْ لَمْ يَسْمَعْ أَجْزَأَهُ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام صادق (ع) روایت شده است که فرمود: اشکالی ندارد که مرد (در روز جمعه) بعد از پایان خطبه امام صحبت کند، از زمانی که خطبه تمام می شود تا زمانی که نماز اقامه شود، و اگر قرائت را شنیده باشد یا نشنیده باشد، برای او کافی است.

[رقم الحديث الكلی: ٩٥٠٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٥٠٤- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ ع فِی حَدِيثِ الْمَنَاهِی قَالَ: نَهَی رَسُولُ اللَّهِ ص عَنِ الْكَلَامِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ الْإِمَامُ يَخْطُبُ فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ لَغَا وَ مَنْ لَغَا فَلَا جُمُعَةَ لَهُ.

******

ترجمه:

از حسين بن زيد از امام صادق (ع) از پدرانشان (ع) در حديث مناهی روايت شده كه فرمود: رسول خدا (ص) از سخن گفتن در روز جمعه هنگام خطبه خواندن امام نهی كرد، پس هركس چنين كند، لغو كرده و هركس لغو كند، برای او جمعه ای نيست.

[رقم الحديث الكلی: ٩٥٠٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٥٠٥- ٥- (٦) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيّاً ع قَالَ: يُكْرَهُ الْكَلَامُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ الْإِمَامُ يَخْطُبُ وَ فِی الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَی وَ الِاسْتِسْقَاءِ.

******

ترجمه:

حضرت علی * : امام وقتی درحال خطبه نمازهای جمعه وعيد فطر وقربان و باران است حرف زدن كراهت دارد .

[رقم الحديث الكلی: ٩٥٠٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٥٠٦- ٦- (٧) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ كَانَ يَكْرَهُ رَدَّ السَّلَامِ وَ الْإِمَامُ يَخْطُبُ.

ص: ٣٣١

١- التهذيب ٣- ٢٠- ٧٣.

٢- الفقيه ١- ٤١٦- ١٢٣٠.

٣- المقنع- ٤٥.

٤- الفقيه ١- ٤١٧- ١٢٣١.

٥- الفقيه ٤- ١٠- ٤٩٦٨.

٦- قرب الإسناد- ٧٠.

٧- قرب الإسناد- ٦٩.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى كَوْنِ غَيْرِهِ قَدْ رَدَّ السَّلَامَ لِمَا تَقَدَّمَ (١) وَ يَأْتِي (٢).

******

ترجمه:

حضرت على *: وقتى امام درحال خطبه است جواب سلام دادن كراهت دارد .

١٥- بَابُ وُجُوبِ تَقْدِيمِ الْخُطْبَتَيْنِ عَلَى صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ جَوَازِ تَقْدِيمِ الْخُطْبَتَيْنِ عَلَى الزَّوَالِ بِحَيْثُ إِذَا فَرَغَ زَالَتْ

اشارة

(٣) ١٥ بَابُ وُجُوبِ تَقْدِيمِ الْخُطْبَتَيْنِ عَلَى صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ جَوَازِ تَقْدِيمِ الْخُطْبَتَيْنِ عَلَى الزَّوَالِ بِحَيْثُ إِذَا فَرَغَ زَالَتْ

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۰۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۰۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يُصَلِّی الْجُمُعَةَ حِينَ تَزُولُ الشَّمْسُ قَدْرَ شِرَاكٍ وَ يَخْطُبُ فِی الظِّلِّ الْأَوَّلِ فَيَقُولُ جَبْرَئِيلُ يَا مُحَمَّدُ- قَدْ زَالَتِ الشَّمْسُ فَانْزِلْ فَصَلِّ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمود: رسول خدا (ص) نماز جمعه را زمانی که خورشید به اندازه بند کفش (مدت کوتاهی) از وسط آسمان عبور کرده بود، می خواند و در سایه اول خطبه می خواند. جبرئیل می گفت: ای محمد، خورشید زوال کرده است، فرود بیا و نماز بخوان.

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۰۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۵۰۸- ۲- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِی مَرْيَمَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ خُطْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ ص- أَ قَبْلَ الصَّلَاةِ أَوْ بَعْدَهَا قَالَ قَبْلَ الصَّلَاةِ ثُمَّ يُصَلِّی.

وَ

رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِيَارَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ يَخْطُبُ ثُمَّ يُصَلِّی (٦)

******

ترجمه:

ابو مریم : ازحضرت باقر* سوال کردم آیا خطبه رسول اکرم قبل ازنماز بوده یا بعد از نماز ؟ فرمودند : قبل از نماز وسپس نماز می خواندند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۵۰۹- ۳- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَوَّلُ مَنْ قَدَّمَ الْخُطْبَةَ عَلَی الصَّلَاةِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ عُثْمَانُ- لِأَنَّهُ کَانَ إِذَا صَلَّی لَمْ یَقِفِ

ص: ۳۳۲

۱- تقدم فی الباب ۱٦، و فی الحدیث ۳ من الباب ۱۷ من أبواب القواطع.

۲- یأتی فی الحدیث ۷ من الباب ۲۸ من أبواب أحکام العشرة، و تقدم ما یدلّ علی عدم وجوب سماع الخطبة علی النساء فی الحدیث ٤ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۱۵ فیه ٤ أحادیث.

٤- التهذیب ۳- ۱۲- ٤۲، و أورده بتمامه فی الحدیث ٤ من الباب ۸، و ذیله فی الحدیث ٤ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

۵- التهذیب ۳- ۲۰- ۷۲.

٦- الکافی ۳- ٤۲۱- ۳.

۷- الفقیه ۱- ٤۳۲- ۱۲٦٤.

النَّاسُ عَلَی خُطْبَتِهِ وَ تَفَرَّقُوا وَ قَالُوا مَا نَصْنَعُ بِمَوَاعِظِهِ وَ هُوَ لَا یَتَّعِظُ بِهَا وَ قَدْ أَحْدَثَ مَا أَحْدَثَ فَلَمَّا رَأَی ذَلِکَ قَدَّمَ الْخُطْبَتَیْنِ عَلَی الصَّلَاةِ.

أَقُولُ: هَذَا غَرِيبٌ لَمْ يَرْوِهِ إِلَّا الصَّدُوقُ وَ لَا يَبْعُدُ أَنْ يَكُونَ لَفْظُ الْجُمُعَةِ غَلَطاً مِنَ الرَّاوِی أَوْ مِنَ النَّاسِخِ وَ أَصْلُهُ يَوْمُ الْعِيدِ لِمَا يَأْتِی فِی مَحَلِّهِ (۱) وَ يَحْتَمِلُ أَنْ يَكُونَ الْعِيدُ الَّذِی قَدَّمَ فِيهِ الْخُطْبَةَ عَلَی الصَّلَاةِ كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین گفت: امام صادق (ع) فرمود: اولین کسی که خطبه را بر نماز در روز جمعه مقدم داشت، عثمان بود. زیرا وقتی که نماز می خواند، مردم بر خطبه های او نمی ماندند و پراکنده می شدند و می گفتند: چه کنیم با موعظه های او، در حالی که خودش به آن ها عمل نمی کند و آنچه را که انجام داده است (کارهای نادرست). پس وقتی که این را دید، خطبه ها را بر نماز مقدم کرد .

می گویم :

این (حدیث) عجیب است و فقط (مرحوم)صدوق آن را روایت کرده است و بعید نیست که کلمه "جمعه" اشتباهی از طرف راوی یا ناسخ باشد و اصل آن "روز عید" باشد، به دلیل آنچه که در جای خود خواهد آمد. و احتمال دارد که عیدی که در آن خطبه بر نماز مقدم شد، روز جمعه بوده باشد.

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۱۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۵۱۰- ٤- (۲) وَ فِی الْعِلَلِ وَ عُيُونِ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی (۳) عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَتِ الْخُطْبَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِی أَوَّلِ الصَّلَاةِ وَ جُعِلَتْ فِی الْعِيدَيْنِ بَعْدَ الصَّلَاةِ لِأَنَّ الْجُمُعَةَ أَمْرٌ دَائِمٌ وَ تَكُونُ فِی الشَّهْرِ مِرَاراً وَ فِی السَّنَةِ كَثِيراً وَ إِذَا كَثُرَ ذَلِكَ عَلَی النَّاسِ مَلُّوا وَ تَرَكُوا وَ لَمْ يُقِيمُوا عَلَيْهِ وَ تَفَرَّقُوا عَنْهُ فَجُعِلَتْ قَبْلَ الصَّلَاةِ لِيُحْتَبَسُوا عَلَی الصَّلَاةِ وَ لَا يَتَفَرَّقُوا وَ لَا يَذْهَبُوا وَ أَمَّا الْعِيدَيْنِ

فَإِنَّمَا هُوَ فِی السَّنَةِ مَرَّتَیْنِ وَ هُوَ أَعْظَمُ مِنَ الْجُمُعَةِ وَ الزِّحَامُ فِیهِ أَکْثَرُ وَ النَّاسُ فِیهِ أَرْغَبُ فَإِنْ تَفَرَّقَ بَعْضُ النَّاسِ بَقِیَ عَامَّتُهُمْ وَ لَیْسَ هُوَ کَثِیراً فَیَمَلُّوا وَ یَسْتَخِفُّوا بِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

الفضل بن شاذان از امام رضا (ع) نقل می کند که فرمود: همانا خطبه در روز جمعه در اول نماز قرار داده شده است و در دو عید (عید فطر و عید قربان) بعد از نماز قرار داده شده است. زیرا نماز جمعه امری دائم است و در ماه چندین بار و در سال بسیار برگزار می شود. و وقتی این امر برای مردم زیاد شود، ملول و خسته می شوند و ترک می کنند و بر آن باقی نمی مانند و از آن پراکنده می شوند. پس خطبه قبل از نماز قرار داده شد تا (مردم) برای نماز بمانند و پراکنده نشوند و نروند. اما دو عید فقط دو بار در سال است و از جمعه بزرگ تر است و ازدحام در آن بیشتر است و مردم به آن بیشتر علاقه مند هستند. پس اگر برخی از مردم پراکنده شوند، بیشترشان باقی می مانند و چون زیاد نیست، ملول و خسته نمی شوند و به آن بی اعتنایی نمی کنند.

ص: ٣٣٣

١- یأتی فی الحدیث ١ من الباب ١١ من أبواب صلاة العید.

٢- علل الشرائع- ٢٦٥- ٩ الباب ١٨٢، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ١١٢- ١ الباب ٣٤، و أورده فی الحدیث ١٢ من الباب ١١ من أبواب صلاة العید.

٣- یأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ب).

٤- تقدم فی الحدیثین ٣ و ٧ من الباب ٦، و فی الحدیث ٤ من الباب ٨، و فی الحدیثین ١ و ٣ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

٥- یأتی فی الحدیثین ٢ و ٣ من الباب ٢٥، و فی الباب ٥٨ من هذه الأبواب.

١٦- بَابُ وُجُوبِ قِيَامِ الْخَطِيبِ وَقْتَ الْخُطْبَةِ وَ الْفَصْلِ بَيْنَهُمَا بِجَلْسَةٍ

اشارة

(١) ١٦ بَابُ وُجُوبِ قِيَامِ الْخَطِيبِ وَقْتَ الْخُطْبَةِ وَ الْفَصْلِ بَيْنَهُمَا بِجَلْسَةٍ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥١١ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٥١١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ أَوَّلَ مَنْ خَطَبَ وَ هُوَ جَالِسٌ مُعَاوِيَةُ- وَ اسْتَأْذَنَ النَّاسَ فِي ذَلِكَ مِنْ وَجَعٍ كَانَ فِي رُكْبَتَيْهِ وَ كَانَ يَخْطُبُ خُطْبَةً وَ هُوَ جَالِسٌ وَ خُطْبَةً وَ هُوَ قَائِمٌ يَجْلِسُ بَيْنَهُمَا ثُمَّ قَالَ الْخُطْبَةُ وَ هُوَ قَائِمٌ خُطْبَتَانِ يَجْلِسُ بَيْنَهُمَا جَلْسَةً لَا يَتَكَلَّمُ فِيهَا قَدْرَ مَا يَكُونُ فَصْلَ مَا بَيْنَ الْخُطْبَتَيْنِ.

******

ترجمه:

از معاویه بن وهب نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: اولین کسی که در حالی که نشسته بود خطبه خواند، معاویه بود - و از مردم برای این امر اجازه خواست به خاطر دردی که در زانوهایش داشت و یک خطبه را در حالی که نشسته بود و خطبه دیگری را در حالی که ایستاده بود می خواند. بین آنها می نشست. سپس فرمود: خطبه در حالی که ایستاده باشد دو خطبه است که بین آنها نشستن دارد، بدون اینکه در این مدت صحبت کند، به اندازه ای که جدایی بین دو خطبه صدق کند .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥١٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

۹۵۱۲- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ لْيَقْعُدْ قَعْدَةً بَيْنَ الْخُطْبَتَيْنِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : باید بین دو خطبه (امام جمعه) بنشیند .

[رقم الحديث الكلي: ۹۵۱۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۵۱۳- ۳- (٤) عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٥) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْجُمُعَةِ كَيْفَ يَخْطُبُ الْإِمَامُ قَالَ يَخْطُبُ قَائِماً إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ وَ تَرَكُوكَ قائِماً (٦).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٧) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٨).

******

ترجمه:

ابو بصیر سوال شد از اینکه امام جمعه چگونه خطبه بخواند ؟ فرمودند : درحال ایستاده چون خداوند می فرماید : تو را رها کردند درحالیکه ایستاده بودی (درحال خطبه نماز جمعه بودی)

ص: ۳۳٤

۱- الباب ١٦ فيه ۳ أحاديث.

۲- التهذيب ۳- ۲۰- ۷٤.

٣- التهذيب ٣- ٢٤٥- ٦٦٤.

٤- تفسير القمّىّ ٢- ٣٦٧.

٥- فى نسخة- محمّد بن أحمد (هامش المخطوط).

٦- الجمعة ٦٢- ١١.

٧- تقدم فى الحديث ٧ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٨- يأتى فى الحديثين ٣ و ٥ من الباب ٢٥ من هذه الأبواب.

١٧- بَابُ حُكْمِ الْمَأْمُومِ إِذَا مَنَعَهُ الزِّحَامُ وَ السَّهْوُ عَنِ الرُّكُوعِ أَوِ السُّجُودِ فِى الْجُمُعَةِ وَ غَيْرِهَا

اشارة

(١) ١٧ بَابُ حُكْمِ الْمَأْمُومِ إِذَا مَنَعَهُ الزِّحَامُ وَ السَّهْوُ عَنِ الرُّكُوعِ أَوِ السُّجُودِ فِى الْجُمُعَةِ وَ غَيْرِهَا

[رقم الحديث الكلى: ٩٥١٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٥١٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِى الْحَسَنِ ع فِى رَجُلٍ صَلَّى فِى جَمَاعَةٍ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَلَمَّا رَكَعَ الْإِمَامُ أَلْجَأَهُ النَّاسُ إِلَى جِدَارٍ أَوْ أُسْطُوَانَةٍ فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَى أَنْ يَرْكَعَ وَ لَا يَسْجُدَ حَتَّى رَفَعَ الْقَوْمُ رُءُوسَهُمْ أَ يَرْكَعُ ثُمَّ يَسْجُدُ وَ يَلْحَقُ بِالصَّفِّ وَ قَدْ قَامَ الْقَوْمُ أَمْ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ يَرْكَعُ وَ يَسْجُدُ ثُمَّ يَقُومُ فِى الصَّفِّ لَا بَأْسَ بِذَلِكَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ نَحْوَهُ (٣).

******

ترجمه:

از عبدالرحمان بن حجاج از امام حسن (ع) در مورد مردی که در نماز جماعت روز جمعه شرکت کرده بود - وقتی امام به رکوع رفت، مردم او را به سمت دیوار یا ستون فشار دادند، بنابراین او نتوانست رکوع و سجود کند تا وقتی که مردم سرهایشان را بلند کردند. آیا او باید رکوع کند و سپس سجود کند و به صف بپیوندد، و مردم برخاسته اند؟ یا چه باید بکند؟ امام فرمود: رکوع کند و سجود کند، سپس در صف بایستد، اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۵۱۵- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ فِي رَجُلٍ أَدْرَكَ الْجُمُعَةَ وَ قَدِ ازْدَحَمَ النَّاسُ فَكَبَّرَ مَعَ الْإِمَامِ وَ رَكَعَ وَ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى السُّجُودِ وَ قَامَ الْإِمَامُ وَ النَّاسُ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ وَ قَامَ هَذَا مَعَهُمْ فَرَكَعَ الْإِمَامُ وَ لَمْ يَقْدِرْ هَذَا عَلَى الرُّكُوعِ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ مِنَ الزِّحَامِ وَ قَدَرَ عَلَى السُّجُودِ كَيْفَ يَصْنَعُ فَقَالَ (أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع) (٥) أَمَّا الرَّكْعَةُ الْأُولَى فَهِيَ إِلَى عِنْدِ الرُّكُوعِ تَامَّةً فَلَمَّا لَمْ يَسْجُدْ لَهَا حَتَّى دَخَلَ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ لَهُ فَلَمَّا سَجَدَ فِي الثَّانِيَةِ فَإِنْ كَانَ نَوَى هَاتَيْنِ السَّجْدَتَيْنِ لِلرَّكْعَةِ الْأُولَى فَقَدْ تَمَّتْ لَهُ الْأُولَى فَإِذَا سَلَّمَ الْإِمَامُ قَامَ فَصَلَّى رَكْعَةً (فَيَسْجُدُ فِيهَا ثُمَّ يَتَشَهَّدُ وَ يُسَلِّمُ) (٦) وَ إِنْ كَانَ لَمْ يَنْوِ

۱- الباب ۱۷ فیه ٤ أحادیث.

۲- الفقیه ۱- ٤۱۹- ۱۲۳٦.

۳- التهذیب ۳- ۱٦۱- ۳٤۷.

٤- الفقیه ۱- ٤۱۹- ۱۲۳۷، و أورد ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ۱۸ من أبواب صلاة الجمعة.

٥- لیس فی المصدر.

٦- فی نسخة- ثم یسجد فیها ثمّ تشهد و سلم (هامش المخطوط) و فی المصدر- فسجد بها ثمّ تشهد.

السَّجْدَتَیْنِ لِلرَّکْعَةِ الْأُولَی لَمْ تُجْزِ عَنْهُ الْأُولَی وَ لَا الثَّانِیَةُ وَ عَلَیْهِ أَنْ یَسْجُدَ سَجْدَتَیْنِ وَ یَنْوِیَ أَنَّهُمَا لِلرَّکْعَةِ الْأُولَی وَ عَلَیْهِ بَعْدَ ذَلِکَ رَکْعَةٌ ثَانِیَةٌ یَسْجُدُ فِیهَا.

وَ

رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِیِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِیَاثٍ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ لَمْ تُجْزِ عَنْهُ لِلْأُولَی وَ لَا لِلثَّانِیَةِ (١).

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٢) أَقُولُ: ذَکَرَ الشَّهِیدُ فِی الذِّکْرَی (٣) أَنَّهُ لَا بَأْسَ بِالْعَمَلِ بِهَذِهِ الرِّوَایَةِ لِاشْتِهَارِهَا بَیْنَ الْأَصْحَابِ وَ عَدَمِ وُجُودِ مَا یُنَافِیهَا وَ زِیَادَةُ السُّجُودِ مُغْتَفَرَةٌ فِی الْمَأْمُومِ کَمَا لَوْ سَجَدَ قَبْلَ إِمَامِهِ وَ هَذَا التَّخْصِیصُ یُخْرِجُ الرِّوَایَاتِ الدَّالَّةَ عَلَی الْإِبْطَالِ بِزِیَادَةِ السُّجُودِ عَنِ الدَّلَالَةِ وَ أَمَّا ضَعْفُ الرَّاوِی فَلَا یَضُرُّ مَعَ الِاشْتِهَارِ عَلَی أَنَّ الشَّیْخَ قَالَ فِی الْفِهْرِسْتِ (٤) إِنَّ کِتَابَ حَفْصٍ مُعْتَمَدٌ عَلَیْهِ انْتَهَی.

******

ترجمه:

از حفص بن غیاث گفت: شنیدم که امام صادق (ع) درباره مردی که به نماز جمعه رسید و مردم ازدحام کرده بودند، فرمود: او با امام تکبیر گفت و رکوع کرد، ولی نتوانست سجده کند و امام و مردم در رکعت دوم برخاستند و او نیز با آنها برخاست. وقتی امام در رکعت دوم به رکوع رفت، این مرد نتوانست به رکوع برود به خاطر ازدحام، ولی توانست سجده کند. حالا او چه باید بکند؟ امام صادق (ع) فرمود: اما رکعت اول تا هنگام رکوع کامل است، ولی وقتی او نتوانست سجده کند و وارد رکعت دوم شد، آن رکعت اول برایش کامل نشده است. پس وقتی در رکعت دوم سجده کرد، اگر نیت کرده

باشد که این دو سجده برای رکعت اول است، رکعت اول برای او کامل شده است. وقتی امام سلام داد، او باید برخیزد و یک رکعت دیگر بخواند، در آن سجده کند، سپس تشهد بگوید و سلام دهد. اما اگر نیت نکرده باشد که این دو سجده برای رکعت اول است، نه رکعت اول برای او کامل است و نه رکعت دوم. باید دو سجده انجام دهد و نیت کند که این دو سجده برای رکعت اول است. پس از آن باید یک رکعت دوم بخواند و در آن سجده کند.

ترجمه تحت اللفظی این متن به فارسی به شرح زیر است:

می گویم :

شهید در کتاب "الذکری" (صفحه ۲۳۵) ذکر کرده است که عمل کردن به این روایت به دلیل شهرت آن بین اصحاب و عدم وجود چیزی که آن را نقض کند، اشکالی ندارد. و زیاد شدن سجده برای مأموم قابل چشم پوشی است، همانطور که اگر قبل از امامش سجده کند. و این تخصیص، روایت هایی را که دلالت بر بطلان نماز با زیاد شدن سجده دارند، از دلالت خارج می کند. و اما ضعف راوی ضرری نمی رساند با وجود شهرت، به این دلیل که شیخ در "الفهرست" (صفحه ٦١) گفته است که کتاب حفص معتبر است. پایان.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥١٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٥١٦- ٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ فِي الْمَسْجِدِ إِمَّا فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ- وَ إِمَّا فِي غَيْرِ ذَلِكَ مِنَ الْأَيَّامِ فَيَزْحَمُهُ النَّاسُ إِمَّا إِلَى حَائِطٍ وَ إِمَّا إِلَى أُسْطُوَانَةٍ فَلَا يَقْدِرُ عَلَى أَنْ يَرْكَعَ وَ لَا يَسْجُدَ حَتَّى رَفَعَ (٦) النَّاسُ رُءُوسَهُمْ فَهَلْ يَجُوزُ لَهُ أَنْ

١- الكافی ٣- ٤٢٩- ٩.

٢- التهذيب ٣- ٢١- ٧٨.

٣- الذكری- ٢٣٥.

٤- الفهرست- ٦١.

٥- التهذيب ٣- ٢٤٨- ٦٨٠.

٦- فی المصدر- يرفع.

يَرْكَعَ وَ يَسْجُدَ وَحْدَهُ ثُمَّ يَسْتَوِیَ مَعَ النَّاسِ فِی الصَّفِّ فَقَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِذَلِکَ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن حجاج گفت: از امام صادق (عليه السلام) درباره مردی پرسيدم كه در مسجد است، چه در روز جمعه و چه در غير آن روزهای هفته، و مردم او را به سمت ديوار يا ستونی فشار می دهند، به طوری كه نمی تواند ركوع يا سجده كند تا زمانی كه مردم سرهای خود را بلند كنند. آيا برای او جايز است كه ركوع و سجده را به تنهايی انجام دهد و سپس در صف با مردم هم سطح شود؟ امام (عليه السلام) فرمود: بله، اين كار اشكالی ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ٩٥١٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٥١٧- ٤- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يُصَلِّی مَعَ إِمَامٍ يَقْتَدِی بِهِ فَرَكَعَ الْإِمَامُ وَ سَهَا الرَّجُلُ وَ هُوَ خَلْفَهُ لَمْ يَرْكَعْ حَتَّی رَفَعَ الْإِمَامُ رَأْسَهُ وَ انْحَطَّ لِلسُّجُودِ أَ يَرْكَعُ ثُمَّ يَلْحَقُ بِالْإِمَامِ وَ الْقَوْمُ فِی سُجُودِهِمْ أَوْ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ يَرْكَعُ ثُمَّ يَنْحَطُّ وَ يُتِمُّ صَلَاتَهُ مَعَهُمْ وَ لَا شَیْ ءَ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن از امام کاظم (علیه السلام) نقل می کند که گفت: از ایشان درباره مردی پرسیدم که با امام جماعت نماز می خواند و به او اقتدا می کند. امام به رکوع می رود و مرد از روی سهو (فراموشی) که پشت سر او ایستاده رکوع نمی کند تا زمانی که امام سرش را بلند کرده و برای سجده پایین می رود. آیا او باید رکوع کند و سپس به امام و جماعت در سجده بپیوندد یا چه باید بکند؟ امام (علیه السلام) فرمود: او باید رکوع کند و سپس به امام ملحق شود و نماز خود را با آن ها تمام کند و هیچ اشکالی ندارد.

۱۸- بَابُ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ عَلَى الْعَبْدِ وَ الْمَرْأَةِ وَ الْمُسَافِرِ إِذَا حَضَرُوهَا

اشارة

(۲) ۱۸ بَابُ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ عَلَى الْعَبْدِ وَ الْمَرْأَةِ وَ الْمُسَافِرِ إِذَا حَضَرُوهَا

[رقم الحديث الكلى: ۹۵۱۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۱۸- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ: سَمِعْتُ بَعْضَ مَوَالِيهِمْ سَأَلَ ابْنَ أَبِي لَيْلَى عَنِ الْجُمُعَةِ هَلْ تَجِبُ عَلَى الْمَرْأَةِ وَ الْعَبْدِ وَ الْمُسَافِرِ فَقَالَ لَا قَالَ فَإِنْ حَضَرَ وَاحِدٌ مِنْهُمُ الْجُمُعَةَ مَعَ الْإِمَامِ فَصَلَّاهَا هَلْ تُجْزِيهِ تِلْكَ الصَّلَاةُ عَنْ ظُهْرِ يَوْمِهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَ كَيْفَ يُجْزِي مَا لَمْ يَفْرِضْهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَمَّا فَرَضَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ إِلَى أَنْ قَالَ فَمَا كَانَ عِنْدَ ابْنِ أَبِي لَيْلَى فِيهَا جَوَابٌ وَ طَلَبَ إِلَيْهِ أَنْ يُفَسِّرَهَا لَهُ فَأَبَى ثُمَّ سَأَلْتُهُ أَنَا عَنْ ذَلِكَ فَفَسَّرَهَا لِي فَقَالَ الْجَوَابُ عَنْ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَرَضَ عَلَى جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ رَخَّصَ لِلْمَرْأَةِ وَ الْمُسَافِرِ وَ الْعَبْدِ أَنْ لَا يَأْتُوهَا فَلَمَّا

۱- التهذیب ۳- ۵۵- ۱۸۸، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ٦٤ من أبواب الجماعة.

۲- الباب ۱۸ فیه حدیثان.

۳- التهذیب ۳- ۲۱- ۷۸، و أورد صدره عنه و عن الکافی و الفقیه فی الحدیث ۲ من الباب ۱۷ من هذه الأبواب.

حَضَرُوا (۱) سَقَطَتِ الرُّخْصَةُ وَ لَزِمَهُمُ الْفَرْضُ الْأَوَّلُ فَمِنْ أَجْلِ ذَلِکَ أَجْزَأَ عَنْهُمْ فَقُلْتُ عَمَّنْ هَذَا قَالَ عَنْ مَوْلَانَا أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع.

******

ترجمه:

این حدیث درباره پرسش حفص بن غیاث از ابن ابی لیلی در مورد واجب بودن نماز جمعه بر زن، بنده و مسافر است. ابن ابی لیلی جواب داد که اصلاً این نماز بر آنها واجب نیست، اما اگر آنها حاضر شده و با امام نماز جمعه را ادا کنند، این نماز برایشان می تواند به جای نماز روز کاملی باشد. سپس او توضیح داد که خداوند نماز جمعه را بر همه مؤمنان و مؤمنات واجب کرده است، اما به زن، مسافر و بنده اجازه داده که اگر نخواهند حاضر شوند، وقتی حاضر می شوند این اجازه منسوخ می شود و بر آنها نماز جمعه واجب می شود. این توضیحات بر اساس آنچه از امام صادق (علیه السلام) منتقل شده است، برای موالیان می باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۵۱۹- ۲- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ النِّسَاءِ هَلْ عَلَیْهِنَّ مِنْ صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ وَ الْجُمُعَةِ مَا عَلَی الرِّجَالِ قَالَ نَعَمْ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى حُضُورِهِنَّ أَوْ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ از حضرت كاظم * سوال كردم آيا زنان مثل مردان حق شركت درنماز عيدين وجمعه را دارند ؟ فرمودند : بله

١٩- بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ عَلَى الْمُسَافِرِ إِذَا لَمْ يَحْضُرْهَا وَ اسْتِحْبَابِهَا لَهُ

اشارة

(٤) ١٩ بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ الْجُمُعَةِ عَلَى الْمُسَافِرِ إِذَا لَمْ يَحْضُرْهَا وَ اسْتِحْبَابِهَا لَهُ

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٢٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٥٢٠- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ فِي السَّفَرِ جُمُعَةٌ وَ لَا فِطْرٌ وَ لَا أَضْحًى.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ وَ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ جَمِيعاً عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ مِثْلَهُ (٦)

١- فى المصدر- حضروها.

٢- قرب الإسناد- ١٠٠، و أورده فى الحديث ٦ من الباب ٢٨ من أبواب صلاة العيد.

٣- يأتى فى الباب ٢٢ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٢ من الباب ١٣٦ من أبواب مقدمات النكاح، و تقدم ما يدلّ عليه عموما فى الأحاديث ٨ و ١٢ و ٢٨ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٩ فيه حديثان.

٥- الفقيه ١- ٤٢٠- ١٢٣٨، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٨ من أبواب صلاة العيد.

٦- التهذيب ٣- ٢٨٩- ٨٦٨، و الاستبصار ١- ٤٤٦- ١٧٢٦.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ كَمَا مَرَّ (١).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : براى مسافر نمازهاى جمعه و عيد فطر وقربان واجب نيست .

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٢١ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٥٢١- ٢- (٢) وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ ع أَنَّهُ قَالَ: أَيُّمَا مُسَافِرٍ صَلَّى الْجُمُعَةَ رَغْبَةً فِيهَا وَ حُبّاً لَهَا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَجْرَ مِائَةِ جُمُعَةٍ لِلْمُقِيمِ.

وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ (٣) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد صادق (ع) از پدرش روایت شده است که فرمود: هر مسافری که نماز جمعه را از روی رغبت و علاقه به آن بخواند، خداوند عز و جل به او اجر صد نماز جمعه برای افراد مقیم را عطا خواهد کرد.

۲۰- بَابُ أَنَّ الْخَلِيفَةَ إِذَا حَضَرَ مِصْراً لَمْ يَجُزْ لِأَحَدٍ أَنْ يَتَقَدَّمَ عَلَيْهِ

اشارة

(۵) ۲۰ بَابُ أَنَّ الْخَلِيفَةَ إِذَا حَضَرَ مِصْراً لَمْ يَجُزْ لِأَحَدٍ أَنْ يَتَقَدَّمَ عَلَيْهِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۵۲۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۲۲- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الضَّرِيرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: إِذَا قَدِمَ الْخَلِيفَةُ مِصْراً مِنَ الْأَمْصَارِ جَمَّعَ النَّاسَ لَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ غَيْرِهِ.

أَقُولُ: هَذَا يَحْتَمِلُ الْجُمُعَةَ وَ الْجَمَاعَةَ بَلْ ظَاهِرُهُ الْعُمُومُ وَ هُوَ مَخْصُوصٌ بِحَالِ الْحُضُورِ كَمَا هُوَ ظَاهِرٌ مِنْهُ وَ قَدْ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى عَدَمِ اشْتِرَاطِ الْجُمُعَةِ بِالْمِصْرِ (۷) فَيُمْكِنُ حَمْلُ هَذَا عَلَى التَّقِيَّةِ لَوْ كَانَ خَاصّاً بِالْجُمُعَةِ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ.

******

ترجمه:

این روایت از جعفر بن محمد، از پدرش، از علی علیه السلام نقل می کند که زمانی که خلیفه به شهری سفر می کند، می تواند مردم را جمع کند و این اتفاق برای هیچ کس دیگری نیست.

می گویم :

این جمله ممکن است به جمعه و جماعات مربوط باشد، اما ظاهر آن عمومی است و به شرایط حضور امام مربوط می شود، همانطور که آشکار است. قبلی ها نشان می دهد که اقامه نماز جمعه مخصوص شهرها نیست ، اما ممکن است به تقیه اشاره داشته باشد، اگر مخصوص جمعه باشد و خدا بهتر می داند .

۱- مر فی الحدیث ۲۹ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

۲- ثواب الأعمال- ۵۹- ۱.

۳- أمالی الصدوق- ۱۹- ۵.

٤- تقدم فی الأحادیث ۱ و ٦ و ١٤ و ١٦ من الباب ۱ من هذه الأبواب

۵- الباب ۲۰ فیه حدیث واحد.

٦- التهذیب ۳- ۲۳- ۸۱.

۷- تقدم فی الباب ۳ من هذه الأبواب.

۲۱- بَابُ وُجُوبِ إِخْرَاجِ الْمُحْبَسِينَ فِی الدَّيْنِ إِلَی الْجُمُعَةِ وَ الْعِيدَيْنِ مَعَ جَمَاعَةٍ يَرُدُّونَهُمْ إِلَی السِّجْنِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

اشارة

(۱) ۲۱ بَابُ وُجُوبِ إِخْرَاجِ الْمُحْبَسِينَ فِی الدَّيْنِ إِلَی الْجُمُعَةِ وَ الْعِيدَيْنِ مَعَ جَمَاعَةٍ يَرُدُّونَهُمْ إِلَی السِّجْنِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۵۲۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَيَابَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ عَلَى الْإِمَامِ أَنْ يُخْرِجَ الْمُحْبَسِينَ فِي الدَّيْنِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ وَ يَوْمَ الْعِيدِ إِلَى الْعِيدِ وَ يُرْسِلَ مَعَهُمْ فَإِذَا قَضَوُا الصَّلَاةَ وَ الْعِيدَ رَدَّهُمْ إِلَى السِّجْنِ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن سیابه از ابوعبدالله علیه السلام نقل می کند: "بر امام واجب است که زندانیان بدهکار را در روز جمعه به جمعه و در روز عید به عید بیرون بیاورد و با آنها فرستاده شوند. وقتی که آنها نماز و عید را قضا کردند، آنها را به زندان بازگرداند."

۲۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْمَرْأَةِ صَلَاةَ الظُّهْرِ فِي بَيْتِهَا عَلَى حُضُورِ الْجُمُعَةِ

اشارة

(۳) ۲۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْمَرْأَةِ صَلَاةَ الظُّهْرِ فِي بَيْتِهَا عَلَى حُضُورِ الْجُمُعَةِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۵۲٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۲٤- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي هَمَّامٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ فِي الْمَسْجِدِ مَعَ الْإِمَامِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- الْجُمُعَةَ رَكْعَتَيْنِ فَقَدْ نَقَصَتْ صَلَاتَهَا وَ إِنْ صَلَّتْ فِي الْمَسْجِدِ أَرْبَعاً نَقَصَتْ صَلَاتَهَا لِتُصَلِّ فِي بَيْتِهَا أَرْبَعاً أَفْضَلُ.

(٥)

******

ترجمه:

به نقل از ابو همّام، از ابو الحسن دوم (علیه السلام)، که فرمود: «اگر زن در مسجد به همراه امام روز جمعه، در وقت جمعه دو رکعت بخواند، نمازش کمبود دارد، و اگر چهار رکعت بخواند، نمازش کمبود دارد، زیرا که برای نماز در خانه اش چهار رکعت بهتر است.

ص: ٣٤٠

١- الباب ٢١ فيه حديث واحد.

٢- التهذيب ٣- ٢٨٥- ٨٥٢.

٣- الباب ٢٢ فيه حديث واحد.

٤- التهذيب ٣- ٢٤١- ٦٤٤،.

٥- و تقدم ما يدلّ على ذلک فی الباب ٣٠ من أبواب المساجد، و فی الأحاديث ١ و ٢ و ٤ و ٥ و ٦ و ١٤ و ١٦ و ٢٤ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٢٣- بَابُ جَوَازِ تَرْكِ الْجُمُعَةِ فِی الْمَطَرِ

اشارة

(١) ٢٣ بَابُ جَوَازِ تَرْكِ الْجُمُعَةِ فِی الْمَطَرِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٥٢٥ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٥٢٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ تَدَعَ الْجُمُعَةَ فِی الْمَطَرِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشکال ندارد درحال باران نماز جمعه را ترک کنی .

۲۴- بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ أَنْ يَعْتَمَّ الْإِمَامُ شِتَاءً وَ صَيْفاً وَ أَنْ يَتَرَدَّى بِبُرْدٍ وَ أَنْ يَتَوَكَّأَ وَقْتَ الْخُطْبَةِ عَلَى قَوْسٍ أَوْ عَصًا

اشارة

(٤) ٢٤ بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ أَنْ يَعْتَمَّ الْإِمَامُ شِتَاءً وَ صَيْفاً وَ أَنْ يَتَرَدَّى بِبُرْدٍ وَ أَنْ يَتَوَكَّأَ وَقْتَ الْخُطْبَةِ عَلَى قَوْسٍ أَوْ عَصًا

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۲٦ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۲٦- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَنْبَغِی لِلْإِمَامِ الَّذِی يَخْطُبُ بِالنَّاسِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- أَنْ يَلْبَسَ عِمَامَةً فِی الشِّتَاءِ وَ الصَّيْفِ وَ يَتَرَدَّى بِبُرْدٍ يَمَنِيَّةٍ (٦) أَوْ عَدَنِيٍّ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ جَمِيعاً عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

به نقل از سماعه، ابو عبدالله (علیه السلام) فرمود: "برای امامی که روز جمعه با مردم خطبه می دهد، مناسب است که در زمستان و تابستان عمامه بپوشد و با ردای یمنی یا عدنی ترتیب دهد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۵۲۷- ۲- (۸) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ۳٤۱

۱- الباب ۲۳ فیه حدیث واحد.

۲- الفقیه ۱- ٤۱۳- ۱۲۲۳.

۳- التهذیب ۳- ۲٤۱- ٦٤٥.

٤- الباب ۲٤ فیه حدیثان.

٥- التهذیب ۳- ۲٤۳- ٦٥٥، و أورد ذیله فی الحدیث ۲ من الباب ۲٥ من هذه الأبواب.

٦- فی نسخة- یمنی" هامش المخطوط".

۷- الکافی ۳- ٤۲۱- ۱.

۸- التهذیب ۳- ۲٤٥- ٦٦٤، و أورده فی الحدیث ۱۰ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

قَالَ: إِذَا كَانُوا سَبْعَةً يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَلْيُصَلُّوا فِي جَمَاعَةٍ وَ لْيَلْبَسِ الْبُرْدَ وَ الْعِمَامَةَ وَ يَتَوَكَّأُ عَلَى قَوْسٍ أَوْ عَصًا الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

عمر بن یزید روایت کرد که از ابو عبدالله (علیه السلام) شنیدم که فرمود: "اگر هفت نفر باشند در روز جمعه، باید جماعت بخوانند و (امام)عبا و عمامه بپوشد و بر قوس یا عصایی استوار شوند."

۲۵- بَابُ كَيْفِيَّةِ الْخُطْبَتَيْنِ وَ مَا يُعْتَبَرُ فِيهِمَا

اشارة

(۱) ۲۵ بَابُ كَيْفِيَّةِ الْخُطْبَتَيْنِ وَ مَا يُعْتَبَرُ فِيهِمَا

[رقم الحديث الكلى: ۹۵۲۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۲۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي خُطْبَةِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ- وَ ذَكَرَ خُطْبَةً مُشْتَمِلَةً عَلَى حَمْدِ اللَّهِ وَ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ وَ الْوَصِيَّةِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ الْوَعْظِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ اقْرَأْ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ وَ ادْعُ رَبَّكَ وَ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ص- وَ ادْعُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ تَجْلِسُ قَدْرَ مَا يُمْكِنُ هُنَيْهَةً ثُمَّ تَقُومُ وَ تَقُولُ وَ ذَكَرَ الْخُطْبَةَ الثَّانِيَةَ وَ هِيَ مُشْتَمِلَةٌ عَلَى حَمْدِ اللَّهِ وَ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ وَ الْوَصِيَّةِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ الْأَمْرِ بِتَسْمِيَةِ الْأَئِمَّةِ ع إِلَى آخِرِهِمْ وَ الدُّعَاءِ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ يَكُونُ آخِرُ كَلَامِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسانِ (۳) الآيَةَ.

أَقُولُ: وَ أَكْثَرُ الْخُطَبِ الْمَأْثُورَةِ مُشْتَمِلَةٌ عَلَى الْمَعَانِي الْمَذْكُورَةِ.

******

ترجمه:

در خطبه روز جمعه، امام جعفر صادق (علیه السلام) خطبه ای ارائه داد که شامل ستایش و تمجید از خداوند، و توصیه به تقوا و تذکر است، تا زمانی که فرمود: "سوره ای از قرآن بخوان، پروردگار خود را دعا کن، و برای مردان و زنان مؤمن دعا کن، سپس به اندازه ای که امکان دارد نشسته، سپس

بایست و گفت: "در خطبه دوم، که شامل ستایش و تمجید از خداوند، و توصیه به تقوا و صلوات بر محمد و خاندان او، و دستور بر نام گذاری ائمه تا آخرین آن ها، و دعای برای تعجیل در فرج، تا زمانی که گفت: "آخرین کلام او این بود: 'خدا به عدل و احسان فرمان می دهد' (سوره نحل، آیه ۹۰)."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۵۲۹- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ فِي حَدِيثٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَخْطُبُ يَعْنِي إِمَامَ الْجُمُعَةِ وَ هُوَ قَائِمٌ يَحْمَدُ اللَّهَ وَ يُثْنِي عَلَيْهِ ثُمَّ يُوصِي بِتَقْوَى اللَّهِ ثُمَّ يَقْرَأُ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ صَغِيرَةً (٥) ثُمَّ يَجْلِسُ ثُمَّ يَقُومُ فَيَحْمَدُ

۱- الباب ۲۵ فیه ٦ أحادیث.

۲- الکافی ۳- ٤۲۲- ٦.

۳- النحل ۱٦- ۹۰.

٤- الکافی ۳- ٤۲۱- ۱، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۲٤ من هذه الأبواب.

۵- فی هامش الأصل عن نسخة- (قصیرة).

اللَّهَ وَ يُثْنِي عَلَيْهِ وَ يُصَلِّي عَلَى مُحَمَّدٍ ص وَ عَلَى أَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَ يَسْتَغْفِرُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فَإِذَا فَرَغَ مِنْ هَذَا أَقَامَ الْمُؤَذِّنُ فَصَلَّى بِالنَّاسِ رَكْعَتَيْنِ يَقْرَأُ فِي الْأُولَى بِسُورَةِ الْجُمُعَةِ- وَ فِي الثَّانِيَةِ بِسُورَةِ الْمُنَافِقِينَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

از سماعه در حدیثی نقل شده است که گفت: امام صادق (علیه السلام) فرمود: امام جمعه خطبه می خواند، یعنی امام جمعه در حالی که ایستاده است، خداوند را ستایش و تمجید می کند، سپس به تقوای خدا توصیه می کند، سپس سوره ای کوچک از قرآن را می خواند. سپس می نشیند، سپس برمی خیزد و خداوند را ستایش و تمجید می کند و بر محمد (صلی الله علیه وآله) و امامان مسلمانان درود می فرستد و برای مؤمنین و مؤمنات استغفار می کند. هنگامی که این کار را به پایان رساند، مؤذن اقامه می گوید و امام با مردم دو رکعت نماز می خواند که در رکعت اول سوره جمعه و در رکعت دوم سوره منافقین را می خواند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۵۳۰- ۳- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْجُمُعَةِ فَقَالَ أَذَانٌ وَ إِقَامَةٌ يَخْرُجُ الْإِمَامُ بَعْدَ الْأَذَانِ فَيَصْعَدُ الْمِنْبَرَ فَيَخْطُبُ وَ لَا يُصَلِّي النَّاسُ مَا دَامَ الْإِمَامُ عَلَى الْمِنْبَرِ ثُمَّ يَقْعُدُ الْإِمَامُ عَلَى الْمِنْبَرِ قَدْرَ مَا يَقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- ثُمَّ يَقُومُ فَيَفْتَتِحُ خُطْبَتَهُ ثُمَّ يَنْزِلُ فَيُصَلِّي بِالنَّاسِ ثُمَّ يَقْرَأُ بِهِمْ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى بِالْجُمُعَةِ- وَ فِي الثَّانِيَةِ بِالْمُنَافِقِينَ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ می گوید از حضرت سوال کردم از نماز جمعه فرمودند : اذان واقامه دارد بعد از اذان امام بالای منبر می رود وخطبه می خواند وتا امام مشغول خطبه است کسی نباید نماز بخواند

سپس به اندازه خواندن سوره توحید صبر می کند سپس بلند شده وخطبه (دوم) راشروع میکند بعد ازخطبه پایین آمده ونماز راشروع می کند که در رکعت اول بعد ازحمد سوره جمعه ودررکعت دوم سوره منافقین را میخواند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۳۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۵۳۱- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص كُلُّ وَاعِظٍ قِبْلَةٌ.

يَعْنِي إِذَا خَطَبَ الْإِمَامُ النَّاسَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- يَنْبَغِي لِلنَّاسِ أَنْ يَسْتَقْبِلُوهُ وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ كَمَا يَأْتِي (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : رسول اکرم فرمودند : هر واعظی قبله است . یعنی وقتی امام جمعه خطبه می خواند مردم باید روبروی او باشند

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۵۳۲- ۵- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ- وَ ذَكَرَ خُطْبَةً مُشْتَمِلَةً عَلَى مَا ذَكَرْنَاهُ سَابِقاً إِلَى أَنْ قَالَ ثُمَّ يَبْدَأُ بَعْدَ الْحَمْدِ بِقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- أَوْ بِقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ- أَوْ

۱- التهذیب ۳- ۲٤۳- ٦۵۵.

٢- التهذيب ٣- ٢٤١- ٦٤٨، و أورده فی الحدیث ٧ من الباب ٦ من هذه الأبواب.
٣- الکافی ٣- ٤٢٤- ٧.
٤- الکافی ٣- ٤٢٤- ٩، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٥٣ من هذه الأبواب.
٥- یأتی فی الحدیث ٣ من الباب ٥٣ من هذه الأبواب.
٦- الفقیه ١- ٤٢٧- ١٢٦٣.

بِإِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ- أَوْ بِأَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ أَوْ بِالْعَصْرِ- وَ كَانَ مِمَّا يُدَاوِمُ عَلَيْهِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- ثُمَّ يَجْلِسُ جِلْسَةً خَفِيفَةً ثُمَّ يَقُومُ فَيَقُولُ وَ ذَكَرَ الْخُطْبَةَ الثَّانِيَةَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ درروز جمعه خطبه ای خواندند - کیفیت آن مثل همان چیزهای بو د که قبلا گفته بودیم تا آنجا که فرمودند سپس بعد ازحمد توحید یا کافرون یا زلزال یا تکاثر یا والعصر را بخواند ولی ایشان مداومت بر توحید داشتند به کمی می نشستند وبرای خطبه دوم بلند می شدند .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥٣٣ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٩٥٣٣- ٦- (١) وَ فِی الْعِلَلِ وَ عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِأَسَانِیدَ تَأْتِی (٢) عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَتِ الْخُطْبَةُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- لِأَنَّ الْجُمُعَةَ مَشْهَدٌ عَامٌّ فَأَرَادَ أَنْ یَکُونَ لِلْأَمِیرِ سَبَبٌ إِلَی مَوْعِظَتِهِمْ وَ تَرْغِیبِهِمْ فِی الطَّاعَةِ وَ تَرْهِیبِهِمْ مِنَ الْمَعْصِیَةِ وَ تَوْقِیفِهِمْ عَلَی مَا أَرَادَ مِنْ مَصْلَحَةِ دِینِهِمْ وَ دُنْیَاهُمْ وَ یُخْبِرُهُمْ بِمَا وَرَدَ عَلَیْهِمْ مِنَ (الآفَاقِ مِنَ) (٣) الْأَهْوَالِ الَّتِی لَهُمْ فِیهَا الْمَضَرَّةُ وَ الْمَنْفَعَةُ وَ لَا یَکُونُ الصَّابِرُ فِی الصَّلَاةِ مُنْفَصِلًا وَ لَیْسَ بِفَاعِلٍ غَیْرُهُ مِمَّنْ یَؤُمُّ النَّاسَ فِی غَیْرِ یَوْمِ الْجُمُعَةِ- وَ إِنَّمَا

جُعِلَتْ خُطْبَتَيْنِ لِيَكُونَ (٤) وَاحِدَةٌ لِلثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ وَ التَّمْجِيدِ وَ التَّقْدِيسِ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْأُخْرَى لِلْحَوَائِجِ وَ الْإِعْذَارِ وَ الْإِنْذَارِ وَ الدُّعَاءِ وَ لِمَا يُرِيدُ أَنْ يُعَلِّمَهُمْ مِنْ أَمْرِهِ وَ نَهْيِهِ مَا فِيهِ الصَّلَاحُ وَ الْفَسَادُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْأَحْكَامِ الْمَذْكُورَةِ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهَا (٦) وَ قَدْ عُلِمَ مِنَ الْعِلَلِ السَّابِقَةِ وَ الآتِيَةِ أَنَّ هَذِهِ الْعِلَلَ غَيْرُ مَوْجُودَةٍ فِي جَمِيعِ الْأَفْرَادِ وَ أَنَّ الْعِلَّةَ غَيْرُ مُنْحَصِرَةٍ فِيهَا بَلْ كُلُّ حُكْمٍ فِيهِ حِكَمٌ كَثِيرَةٌ وَ يُؤَيِّدُ أَنَّهُ إِذَا اتَّفَقَ جُمُعَةٌ أَوْ جُمَعٌ مُتَعَدِّدَةٌ لَمْ يَرِدْ فِيهَا خَبَرٌ مِنَ الآفَاقِ وَ لَا حَدَثَ شَيْءٌ مِنَ الْأَهْوَالِ لَمْ تَسْقُطِ الْجُمُعَةُ قَطْعاً وَ قَوْلُهُ وَ لَيْسَ بِفَاعِلٍ غَيْرُهُ مِمَّنْ يَؤُمُّ النَّاسَ غَيْرُ مَوْجُودٍ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ وَ هُوَ إِشَارَةٌ إِلَى تِلْكَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي

١- علل الشرائع- ٢٦٥- ٩ الباب ١٨٢، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١١١- ١ الباب ٣٤ باختلاف.

٢- تاتى فى الفائدة الأولى من الخاتمة برمز (ب).

٣- فى نسخة- الآفات و من" هامش المخطوط".

٤- فى نسخة- لأنّه يكون" هامش المخطوط".

٥- تقدم فى الحديث ٧ من الباب ٦ و فى الحديث ٣ من الباب ١٥ و فى الحديثين ٢ و ٣ من الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٦- يأتى فى أحاديث الباب ٥٣ من هذه الأبواب.

يَحْتَاجُ الْإِمَامُ إِلَى ذِكْرِهَا فِي الْخُطْبَةِ لَا إِلَى جَمِيعِ الْخُطْبَةِ فَضْلًا عَنْ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ ذَلِكَ وَاضِحٌ فَلَا يُنَافِي مَا تَقَدَّمَ وَ مَعْلُومٌ أَنَّ دَلَالَةَ هَذَا عَلَى تَقْدِيرِ اعْتِبَارِهَا ظَنِّيَّةٌ فَلَا تُعَارِضُ التَّصْرِيحَاتِ الْقَطْعِيَّةَ الْمُتَوَاتِرَةَ السَّابِقَةَ وَ الآتِيَةَ عَلَى أَنَّهُ مَخْصُوصٌ بِمَكَانِ حُضُورِ الْأَمِيرِ فَلَا دَلَالَةَ لَهُ عَلَى حُكْمِ غَيْرِهِ وَ الْإِذْنُ حَاصِلٌ بِالنَّصِّ الْعَامِّ وَ الْأَوَامِرِ الْكَثِيرَةِ كَمَا ذَكَرَهُ الشَّيْخُ وَ غَيْرُهُ.

******

ترجمه:

از فضل بن شاذان از امام رضا (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: خطبه در روز جمعه قرار داده شده است، زیرا جمعه یک اجتماع عمومی است. پس خواست که امیر (حاکم) به سبب آن مردم را موعظه کند و آنان را به اطاعت ترغیب نماید و از نافرمانی ترهیب (بازدارد) و آنان را بر آنچه که از مصلحت دین و دنیایشان می خواهد، واقف سازد و ایشان را از آنچه از آفاق (نواحی) بر آنان وارد شده، از هول هایی که در آن ها ضرر و منفعتی دارند، آگاه کند. و کسی که در نماز صبر می کند، منفصل نباشد و غیر او کسی که در غیر روز جمعه بر مردم امامت می کند، چنین نمی کند. و دو خطبه قرار داده شده است تا یکی برای ثنا و تمجید و تقدیس خداوند عز و جل باشد و دیگری برای حاجات و عذرخواهی و انذار و دعا و آنچه که می خواهد از امر و نهی خود به آنان بیاموزد، آنچه در آن صلاح و فساد است.

می گویم:

و پیش تر آنچه دلالت بر برخی احکام مذکور داشت، بیان شد و آنچه بر این احکام دلالت دارد، خواهد آمد. و از علل پیشین و آتیه معلوم شده است که این علل در همه افراد موجود نیست و علت منحصر به آن ها نیست، بلکه هر حکمی حکمت های بسیاری در خود دارد. و تأیید می کند که اگر اتفاقاً یک یا چندین جمعه پیش آید و خبری از آفاق نرسیده و چیزی از هول ها رخ نداده، جمعه قطعاً ساقط نمی شود. و گفته او و «نه کسی غیر از او این کار را انجام می دهد»، در اخبار عیون موجود نیست. و این اشاره ای به آن چیزهایی است که امام نیاز به ذکر آن ها در خطبه دارد، نه به تمامی خطبه فضلاً از نماز جمعه. و این واضح است و با آنچه پیش تر گفته شده منافاتی ندارد. و معلوم است که دلالت این (بیان) بر تقدیر اعتبار آن ظنی است، پس با تصریحات قطعی و متواتر

پیشین و آتیه معارضه نمی کند. و (این) مخصوص مکان حضور امیر است، پس دلالتی بر حکم غیر آن ندارد. و اجازه حاصل است به نص عام و دستورات بسیاری که شیخ و دیگران ذکر کرده اند.

٢٦- بَابُ وُجُوبِ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ عَلَى مَنْ لَمْ يُدْرِكِ الْخُطْبَةَ وَ إِجْزَائِهَا لَهُ وَ كَذَا مَنْ فَاتَهُ رَكْعَةٌ مِنْهَا وَ أَدْرَكَ رَكْعَةً وَ لَوْ بِإِدْرَاكِ الرُّكُوعِ فِي الثَّانِيَةِ فَإِنْ فَاتَتْهُ صَلَّى الظُّهْرَ

اشارة

(١) ٢٦ بَابُ وُجُوبِ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ عَلَى مَنْ لَمْ يُدْرِكِ الْخُطْبَةَ وَ إِجْزَائِهَا لَهُ وَ كَذَا مَنْ فَاتَهُ رَكْعَةٌ مِنْهَا وَ أَدْرَكَ رَكْعَةً وَ لَوْ بِإِدْرَاكِ الرُّكُوعِ فِي الثَّانِيَةِ فَإِنْ فَاتَتْهُ صَلَّى الظُّهْرَ

[رقم الحديث الكلي: ٩٥٣٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٥٣٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: إِذَا أَدْرَكْتَ الْإِمَامَ قَبْلَ أَنْ يَرْكَعَ الرَّكْعَةَ الْأَخِيرَةَ فَقَدْ أَدْرَكْتَ الصَّلَاةَ وَ إِنْ أَدْرَكْتَهُ بَعْدَ مَا رَكَعَ فَهِيَ أَرْبَعٌ بِمَنْزِلَةِ الظُّهْرِ.

******

ترجمه:

حلبی از آن حضرت روایت کرده که فرمود: هر گاه امام را پیش از آنکه به رکوع رکعت آخر رود (یا پیش از آنکه رکوع را بجا آورد) دریابی، نماز جمعه را دریافته ای (یا بعبارت ساده تر بنماز جمعه رسیده ای) ولی اگر امام را پس از آنکه به رکوع رفته و سر برداشته باشد دریابی، در این صورت آن نماز را چهار رکعت ادا میکنی بجای نماز ظهر.

[رقم الحديث الكلي: ٩٥٣٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

۹۵۳۵- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَدْرَکَ الرَّجُلُ رَکْعَةً فَقَدْ أَدْرَکَ الْجُمُعَةَ وَ إِنْ فَاتَتْهُ فَلْیُصَلِّ أَرْبَعاً.

******

ترجمه:

حضرت روایت کرده که فرمود: هر گاه یک رکعت ازنماز جمعه را درک کند تمام نماز جمعه را درک کرده واگر یک رکعت را درک نکرد باید چهار رکعت نماز(ظهر) بخواند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۳۶ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۵۳۶- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَمَّنْ لَمْ یُدْرِکِ الْخُطْبَةَ یَوْمَ الْجُمُعَةِ قَالَ یُصَلِّی رَکْعَتَیْنِ فَإِنْ فَاتَتْهُ الصَّلَاةُ فَلَمْ یُدْرِکْهَا فَلْیُصَلِّ أَرْبَعاً وَ قَالَ إِذَا أَدْرَکْتَ الْإِمَامَ قَبْلَ أَنْ یَرْکَعَ الرَّکْعَةَ الْأَخِیرَةَ فَقَدْ أَدْرَکْتَ الصَّلَاةَ وَ إِنْ أَنْتَ أَدْرَکْتَهُ بَعْدَ مَا رَکَعَ فَهِیَ الظُّهْرُ أَرْبَعٌ.

ص: ۳٤٥

۱- الباب ۲٦ فیه ۸ أحادیث.

۲- الفقیه ۱- ٤۱۹- ۱۲۳۵.

۳- الفقیه ۱- ٤۱۸- ۱۲۳٤.

٤- الکافی ۳- ٤۲۷- ۱.

أَقُولُ: یُمْکِنُ أَنْ یَکُونَ الْمُرَادُ إِذَا أَدْرَکْتَهُ بَعْدَ فَرَاغِهِ مِنَ الرُّکُوعِ وَ رَفْعِ رَأْسِهِ لِمَا یَأْتِی فِی أَحَادِیثِ الْجَمَاعَةِ (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ مِثْلَهُ (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از حلبی روایت شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره کسی که خطبه روز جمعه را درک نکرد، پرسیدم. فرمود: دو رکعت نماز بخواند، و اگر نماز جمعه از او فوت شد و آن را درک نکرد، چهار رکعت بخواند. و فرمود: اگر امام را قبل از اینکه رکوع رکعت آخر را انجام دهد، درک کردی، نماز را درک کرده ای، و اگر او را بعد از رکوع درک کردی، آن نماز ظهر چهار رکعتی است.

می گویم:

ممکن است مراد این باشد که اگر او را بعد از تمام شدن رکوع و بلند شدن سرش درک کردی، همان چیزی است که در احادیث جماعت آمده است.

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٣٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٥٣٧- ٤- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ وَ أَبِي الْعَبَّاسِ الْفَضْلِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَدْرَكَ الرَّجُلُ رَكْعَةً فَقَدْ أَدْرَكَ الْجُمُعَةَ فَإِنْ فَاتَتْهُ فَلْيُصَلِّ أَرْبَعاً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : وقتی یک رکعت ازنماز جمعه را درک کردی تمام نماز را درک کرده ای و اگردرک نکردی باید چهار رکعت (نماز ظهر) را بخواند .

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٣٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

۹۵۳۸- ۵- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَرْزَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَدْرَكْتَ الْإِمَامَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ قَدْ سَبَقَكَ بِرَكْعَةٍ فَأَضِفْ إِلَيْهَا رَكْعَةً أُخْرَى وَ اجْهَرْ فِيهَا فَإِنْ أَدْرَكْتَهُ وَ هُوَ يَتَشَهَّدُ فَصَلِّ أَرْبَعاً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درنماز جمعه وقتی به رکعت دوم رسیدی خودت یک رکعت به آن اضافه کن وبلند هم بخوان ولی اگر درحال تشهد رسیدی پس چهار رکعت (نماز ظهر) را بخوان .

[رقم الحديث الكلى: ۹۵۳۹ - رقم الحديث الباب: ٦]

۹۵۳۹- ٦- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً فَقَدْ أَدْرَكَ الْجُمُعَةَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هر کس یک رکعت ازنماز جمعه را درک کند تمام نماز را درک کرده .

[رقم الحديث الكلى: ۹۵٤۰ - رقم الحديث الباب: ۷]

۹۵٤۰- ۷- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْجُمُعَةُ لَا تَكُونُ إِلَّا لِمَنْ أَدْرَكَ الْخُطْبَتَيْنِ.

١- يأتى فى جميع أحاديث الباب ٤٥ من أبواب صلاة الجماعة.

٢- التهذيب ٣- ٢٤٣- ٦٥٦.

٣- الاستبصار ١- ٤٢١- ١٦٢٢.

٤- التهذيب ٣- ٢٤٣- ٦٥٧، و الاستبصار ١- ٤٢٢- ١٦٢٣.

٥- التهذيب ٣- ٢٤٤- ٦٥٩، و الاستبصار ١- ٤٢٢- ١٦٢٥، و أورد صدره فى الحديث ٥ من الباب ٧٣ من أبواب القراءة.

٦- التهذيب ٣- ١٦١- ٣٤٦.

٧- التهذيب ٣- ٢٤٣- ٦٥٨ و ١٦٠- ٣٤٥، و الاستبصار ١- ٤٢٢- ١٦٢٤.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى نَفْيِ الْكَمَالِ وَ الْفَضْلِ دُونَ الْإِجْزَاءِ لِمَا مَضَى (١) وَ يَأْتِي (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : نماز جمعه نیست مگر برای کسیکه هردو خطبه را درک کرده باشد .

می گویم : مرحوم شیخ آنرا حمل برنفی کمال کرده اند نه مجزی بودن .

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٤١ - رقم الحديث الباب: ٨]

٩٥٤١- ٨- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يُوسُفَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَرْزَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ (٤) عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ الْإِمَامَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ هُوَ يَتَشَهَّدُ فَلْيُصَلِّ أَرْبَعاً وَ مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً فَلْيُضِفْ إِلَيْهَا أُخْرَى يَجْهَرُ فِيهَا.

(٥)

******

ترجمه:

حضرت علی * : کسیکه امام جمعه را درتشهد درک کند باید چهار رکعت (نماز ظهر) رابخواند وکسیکه رکعت دوم را درک کرد باید یک رکعت خودش اضافه کند وبلند هم بخواند .

۲۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ السَّبْقِ إِلَى الْمَسْجِدِ وَ الْمُبَاكَرَةِ إِلَيْهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ خُصُوصاً فِی شَهْرِ رَمَضَانَ

اشارة

(٦) ٢٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ السَّبْقِ إِلَى الْمَسْجِدِ وَ الْمُبَاكَرَةِ إِلَيْهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ خُصُوصاً فِی شَهْرِ رَمَضَانَ

[رقم الحديث الكلی: ٩٥٤٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٥٤٢- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ- نَزَلَ الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ مَعَهُمْ قَرَاطِيسُ مِنْ فِضَّةٍ وَ أَقْلَامٌ مِنْ ذَهَبٍ فَيَجْلِسُونَ عَلَى أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ (٨) عَلَى كَرَاسِيَّ مِنْ نُورٍ فَيَكْتُبُونَ النَّاسَ عَلَى مَنَازِلِهِمْ الْأَوَّلَ وَ الثَّانِیَ حَتَّى يَخْرُجَ الْإِمَامُ فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ طَوَوْا صُحُفَهُمْ وَ لَا يَهْبِطُونَ فِی شَیْ ءٍ مِنَ الْأَيَّامِ إِلَّا يَوْمَ الْجُمُعَةِ- يَعْنِی الْمَلَائِكَةَ الْمُقَرَّبِينَ.

ص: ٣٤٧

١- مضى ما يدلّ عليه فی أحاديث هذا الباب.

٢- يأتی فی الحديث ٨.

٣- التهذيب ٣- ١٦٠- ٣٤٤.

٤- فی المصدر زیادة- عن جابر،.

٥- و یأتی ما یدلّ علیه فی أحادیث الباب ٤٥ من أبواب الجماعة.

٦- الباب ٢٧ فیه ٣ أحادیث.

٧- الکافی ٣- ٤١٣- ٢ و التهذیب ....

٨- فی نسخة- المساجد" هامش المخطوط".

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ إِلَی قَوْلِهِ طَوَوْا صُحُفَهُمْ (١)

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم، از امام باقر (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: وقتی روز جمعه می شود، فرشتگان مقرب نازل می شوند، همراهشان کاغذهایی از نقره و قلم هایی از طلا است. بر درهای مسجد بر روی کرسی هایی از نور می نشینند و مردم را بر اساس منازل شان می نویسند: اول و دوم، تا وقتی که امام خارج شود. هنگامی که امام خارج شد، صحیفه هایشان را می پیچند و در هیچ روزی از روزها نازل نمی شوند مگر روز جمعه، یعنی فرشتگان مقرب.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥٤٣ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٥٤٣- ٢- (٢) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: کَانَ أَبُو جَعْفَرٍ ع یُبَکِّرُ إِلَی الْمَسْجِدِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- حِینَ تَکُونُ الشَّمْسُ قِیدَ (٣) رُمْحٍ فَإِذَا کَانَ شَهْرُ رَمَضَانَ یَکُونُ قَبْلَ ذَلِکَ وَ کَانَ یَقُولُ إِنَّ لِجُمَعِ شَهْرِ رَمَضَانَ- عَلَی جُمَعِ سَائِرِ الشُّهُورِ فَضْلًا کَفَضْلِ شَهْرِ رَمَضَانَ عَلَی سَائِرِ الشُّهُورِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ (٤)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

از جابر روایت شده که گفت: امام باقر (علیه السلام) به مسجد می رفتند در روز جمعه، هنگامی که خورشید به اندازه یک نیزه بالا آمده بود. پس اگر ماه رمضان بود، قبل از آن می رفتند و می فرمودند: «همانا روزهای جمعه ماه رمضان بر روزهای جمعه سایر ماه ها فضیلت دارد، مانند فضیلت ماه رمضان بر سایر ماه ها.»

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥٤٤ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٥٤٤- ٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ کَانَ أَبُو جَعْفَرٍ ع یَقُولُ إِنَّ لِجُمَعِ شَهْرِ رَمَضَانَ لَفَضْلًا عَلَی جُمَعِ سَائِرِ الشُّهُورِ کَفَضْلِ شَهْرِ رَمَضَانَ عَلَی سَائِرِ الشُّهُورِ (٦).

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٧).

******

ترجمه:

از جابر روایت شده که گفت: امام باقر (علیه السلام) می فرمودند: «همانا روزهای جمعه ماه رمضان بر روزهای جمعه سایر ماه ها فضیلت دارد، مانند فضیلت ماه رمضان بر سایر ماه ها.»

١- الفقيه ١- ٤٢٦- ١٢٥٩.

٢- الكافى ٣- ٤٢٩- ٨.

٣- القيد بالكسر- القدر" القاموس المحيط ١- ٣٣١، هامش المخطوط".

٤- التهذيب ٣- ٢٤٤- ٦٦٠.

٥- ثواب الأعمال- ٦٢- ١، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٣٥ من أبواب أحكام شهر رمضان.

٦- فى نسخة- كفضل رسول اللّه (صلّى اللّه عليه و آله) على سائر الرسل عليهم السلام" هامش المخطوط".

٧- تقدم ما يدلّ عليه باطلاقه فى الباب ٦٨ من أبواب المساجد، و يأتى ما يدلّ عليه فى أحاديث الباب ٤٢ من هذه الأبواب.

٢٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَسْلِيمِ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ عِنْدَ صُعُودِ الْمِنْبَرِ وَ جُلُوسِهِ حَتَّى يَفْرُغَ الْمُؤَذِّنُ

اشارة

(١) ٢٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَسْلِيمِ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ عِنْدَ صُعُودِ الْمِنْبَرِ وَ جُلُوسِهِ حَتَّى يَفْرُغَ الْمُؤَذِّنُ

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٤٥ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٥٤٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يُوسُفَ عَنْ مُعَاذِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ رَفَعَهُ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: مِنَ السُّنَّةِ إِذَا صَعِدَ الْإِمَامُ الْمِنْبَرَ أَنْ يُسَلِّمَ إِذَا اسْتَقْبَلَ النَّاسَ.

******

ترجمه:

از علی (علیه السلام) روایت شده که فرمود: از سنت است که هنگامی که امام به منبر بالا می رود، به مردم سلام کند وقتی که رو به آن ها می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵٤٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۵٤٦- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا خَرَجَ إِلَى الْجُمُعَةِ قَعَدَ عَلَى الْمِنْبَرِ حَتَّى يَفْرُغَ الْمُؤَذِّنُونَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : رسول اکرم وقتی برای نماز جمعه خارج می شدند روی منبر می نشستند تا موذنها اذان را تمام کنند .

۲۹- بَابُ اشْتِرَاطِ عَدَالَةِ إِمَامِ الْجُمُعَةِ وَ عَدَمِ فِسْقِهِ وَ أَنَّهُ يَجُوزُ لِمَنْ يُصَلِّي الْجُمُعَةَ خَلْفَ مَنْ لَا يُقْتَدَى بِهِ أَنْ يُقَدِّمَ ظُهْرَهُ عَلَى الْجُمُعَةِ وَ أَنْ يُؤَخِّرَهَا وَ أَنْ يَنْوِيَهَا ظُهْراً وَ يُكَمِّلَهَا

اشارة

(٤) ۲۹ بَابُ اشْتِرَاطِ عَدَالَةِ إِمَامِ الْجُمُعَةِ وَ عَدَمِ فِسْقِهِ وَ أَنَّهُ يَجُوزُ لِمَنْ يُصَلِّي الْجُمُعَةَ خَلْفَ مَنْ لَا يُقْتَدَى بِهِ أَنْ يُقَدِّمَ ظُهْرَهُ عَلَى الْجُمُعَةِ وَ أَنْ يُؤَخِّرَهَا وَ أَنْ يَنْوِيَهَا ظُهْراً وَ يُكَمِّلَهَا بَعْدَ تَسْلِيمِ الْإِمَامِ أَرْبَعاً وَ كَذَا الْمَسْبُوقُ بِرَكْعَتَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵٤۷ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۵٤۷- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ (٦) أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: فِي كِتَابِ عَلِيٍّ ع إِذَا صَلَّوُا الْجُمُعَةَ فِي وَقْتٍ

١- الباب ٢٨ فيه حديثان.

٢- التهذيب ٣- ٢٤٤- ٦٦٢.

٣- التهذيب ٣- ٢٤٤- ٦٦٣.

٤- الباب ٢٩ فيه ٥ أحاديث.

٥- التهذيب ٣- ٢٨- ٩٦.

٦- فی المصدر- قال- قال لی.

فَصَلُّوا مَعَهُمْ وَ لَا تَقُومَنَّ مِنْ مَقْعَدِکَ حَتَّی تُصَلِّیَ رَکْعَتَیْنِ أُخْرَیَیْنِ قُلْتُ فَأَکُونُ قَدْ صَلَّیْتُ أَرْبَعاً لِنَفْسِی لَمْ أَقْتَدِ بِهِ فَقَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

صادق (ع) نقل کرده است که حضرت فرمود:

وقتی اهل سنت نماز جمعه خواندند، شما هم با آنها نماز بخوانید ولی بعد از رکعت دوّم بنشینید تا آنها تمام کنند، و شما دو رکعت دیگر بخوانید تا چهار رکعت شود؛ یعنی نمازظهر شود. حمران بن اعین که فقیه بود، گفت: من حقیقتاً به آنها اقتدا نکردم .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥٤٨ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٥٤٨- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِیدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یُدْرِکُ الْإِمَامَ وَ

هُوَ يُصَلِّی أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ وَ قَدْ صَلَّی الْإِمَامُ رَکْعَتَیْنِ قَالَ یَفْتَتِحُ الصَّلَاةَ وَ یَدْخُلُ مَعَهُ وَ یَقْرَأُ خَلْفَهُ فِی الرَّکْعَتَیْنِ یَقْرَأُ فِی الْأُولَی الْحَمْدَ- وَ مَا أَدْرَکَ مِنْ سُورَةِ الْجُمُعَةِ- وَ یَرْکَعُ مَعَ الْإِمَامِ وَ فِی الثَّانِیَةِ الْحَمْدَ- وَ مَا أَدْرَکَ مِنْ سُورَةِ الْمُنَافِقِینَ- وَ یَرْکَعُ مَعَ الْإِمَامِ فَإِذَا قَعَدَ الْإِمَامُ لِلتَّشَهُّدِ فَلَا یَتَشَهَّدْ وَ لَکِنْ یُسَبِّحُ فَإِذَا سَلَّمَ الْإِمَامُ رَکَعَ رَکْعَتَیْنِ یُسَبِّحُ فِیهِمَا وَ یَتَشَهَّدُ وَ یُسَلِّمُ.

أَقُولُ: لَعَلَّ الْمُرَادَ أَنَّهُ لَا یَتَشَهَّدُ التَّشَهُّدَ الْمُشْتَمِلَ عَلَی التَّسْلِیمِ فَإِنَّهُ یُطْلَقُ عَلَیْهِ کَمَا مَرَّ (۲).

******

ترجمه:

از عمار بن موسی از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که گفت: از ایشان درباره مردی پرسیدم که امام را در حالی که چهار رکعت نماز می خواند درک می کند و امام دو رکعت خوانده است.(دررکعت سوم به جماعت رسیده) فرمود: نماز را آغاز کند و با او وارد شود و دو رکعت پشت سر او بخواند. در رکعت اول سوره حمد و هر مقدار از سوره جمعه که درک کرد را بخواند و با امام رکوع کند. و در رکعت دوم حمد و هر مقدار از سوره منافقین که درک کرد را بخواند و با امام رکوع کند. هنگامی که امام برای تشهد می نشیند، تشهد نگوید(سلام نگوید) بلکه تسبیح بگوید. پس از سلام امام، دو رکعت دیگر بخواند و در آن ها تسبیح بگوید و تشهد بگوید و سلام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۵۴۹- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ أَبِی بَکْرٍ الْحَضْرَمِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع کَیْفَ تَصْنَعُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- قَالَ کَیْفَ تَصْنَعُ أَنْتَ قُلْتُ أُصَلِّی فِی مَنْزِلِی ثُمَّ أَخْرُجُ فَأُصَلِّی مَعَهُمْ قَالَ کَذَلِکَ أَصْنَعُ أَنَا.

******

ترجمه:

أَبِی بَکْرٍ حَضْرَمِیٍّ می گوید خدمت حضرت باقر * عرض کردم : شما درروز جمعه چه می کنید ؟ فرمودند : تو چه می کنی ؟ عرض کردم نمازم را در خانه می خوانم وسپسبا آنها نماز (جمعه) می خوانم . حضرت فرمودند : منهم همین کار را انجام می دهم .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۵۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۵۵۰- ٤- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع إِنَّ أُنَاساً رَوَوْا

ص: ۳۵۰

۱- التهذیب ۳- ۲٤۷- ٦۷۵.

۲- مر فی الحدیث ۸ من الباب ۲٦ من هذه الأبواب.

۳- التهذیب ۳- ۲٤٦- ٦۷۱.

٤- الکافی ۳- ۳۷٤- ٦.

عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- أَنَّهُ صَلَّی أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ بَعْدَ الْجُمُعَةِ لَمْ یَفْصِلْ بَیْنَهُنَّ بِتَسْلِیمٍ فَقَالَ یَا زُرَارَةُ- إِنَّ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع صَلَّی خَلْفَ فَاسِقٍ فَلَمَّا سَلَّمَ وَ انْصَرَفَ قَامَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع- فَصَلَّی أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ لَمْ یَفْصِلْ بَیْنَهُنَّ بِتَسْلِیمٍ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ إِلَی جَنْبِهِ یَا أَبَا الْحَسَنِ- صَلَّیْتَ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ لَمْ تَفْصِلْ بَیْنَهُنَّ فَقَالَ إِنَّهَا أَرْبَعُ رَکَعَاتٍ مُشَبِّهَاتٍ فَسَکَتَ فَوَ اللَّهِ مَا عَقَلَ مَا قَالَ لَهُ.

رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

از زرارة روایت شده که گفت: به امام باقر (علیه السلام) گفتم: برخی افراد از امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت کرده اند که ایشان چهار رکعت نماز بعد از جمعه خواندند بدون اینکه بین آن ها با سلام جدایی بیندازند. پس امام فرمودند: ای زرارة، امیرالمؤمنین (علیه السلام) پشت سر فاسقی نماز خواندند، پس وقتی (فاسق) سلام داد و از نماز منصرف شد، امیرالمؤمنین (علیه السلام) برخاست و چهار رکعت نماز خواند بدون اینکه بین آن ها با سلام جدایی بیندازد. مردی که در کنار او بود گفت: ای اباالحسن، چهار رکعت نماز خواندی بدون اینکه بین آن ها جدایی بیندازی؟ امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: این ها چهار رکعت شبیه به هم بودند. پس (آن مرد) سکوت کرد و به خدا قسم نفهمید امیرالمؤمنین چه گفت.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۵۵۱- ۵- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَدِیدٍ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْیَنَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع جُعِلْتُ فِدَاکَ إِنَّا نُصَلِّی مَعَ هَؤُلَاءِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ هُمْ یُصَلُّونَ فِی الْوَقْتِ فَکَیْفَ نَصْنَعُ فَقَالَ صَلُّوا مَعَهُمْ فَخَرَجَ حُمْرَانُ إِلَی زُرَارَةَ فَقَالَ لَهُ قَدْ أَمَرَنَا أَنْ نُصَلِّیَ مَعَهُمْ بِصَلَاتِهِمْ فَقَالَ زُرَارَةُ مَا یَکُونُ هَذَا إِلَّا بِتَأْوِیلٍ فَقَالَ لَهُ حُمْرَانُ قُمْ حَتَّی نَسْمَعَ مِنْهُ قَالَ فَدَخَلْنَا عَلَیْهِ فَقَالَ لَهُ زُرَارَةُ- (إِنَّ حُمْرَانَ أَخْبَرَنَا عَنْکَ) (۳) أَنَّکَ أَمَرْتَنَا أَنْ نُصَلِّیَ مَعَهُمْ فَأَنْکَرْتُ ذَلِکَ فَقَالَ لَنَا کَانَ (عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ) (٤) صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمَا یُصَلِّی مَعَهُمُ الرَّکْعَتَیْنِ فَإِذَا فَرَغُوا قَامَ فَأَضَافَ إِلَیْهَا رَکْعَتَیْنِ.

(۵)

******

ترجمه:

حمران بن عیان روایت کرد: به امام باقر (علیه السلام) گفتم: ای فدای تو، ما روز جمعه با این افراد نماز می خوانیم و آنها به موقع نماز می خوانند، پس چگونه باید کرد؟ امام باقر (علیه السلام) فرمود: با آنها نماز بخوانید. حمران به سوی زراره رفت و به او گفت: حضرت ما را به نماز با آنها دعوت کرده است. زراره گفت: این نمی تواند جز به تأویل باشد. حمران به او گفت: بیا برای شنیدن از ایشان بلند شویم. بعد وارد شدیم و به حضرت گفت: زراره (حمران از شما خبر داده است) که شما ما را به نماز با آنها دعوت کرده ای و من این را انکار کردم.ایشان به ما گفتند: (علی بن الحسین) (علیهما السلام) دو رکعت نماز با آنها می خواند و هنگامی که آنها فراغت یافتند، او برخواست و دو رکعت دیگر به آن اضافه کرد.

۱- التهذیب ۳- ۲٦٦- ۷٥٦.

۲- الکافی ۳- ۳۷٥- ۷.

۳- فی المصدر- جعلت فداک إن حمران زعم.

٤- فی نسخة- الحسین بن علی" هامش المخطوط".

٥- و تقدم ما یدلّ علیه فی الحدیث ۲ من الباب ۷ من هذه الأبواب، و یأتی فی الباب ۱۰ و فی الأحادیث ۱ و ۲ و ٤ و ٥ و ٦ و ۸ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ من الباب ۱۱ من أبواب صلاة الجماعة، و یأتی فی الحدیث ۱ من الباب ۲ من أبواب صلاة العید.

۳۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ مَا بَیْنَ فَرَاغِ الْخَطِیبِ وَ اسْتِوَاءِ الصُّفُوفِ وَ فِی آخِرِ سَاعَةٍ مِنْهُ

اشارة

(۱) ۳۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مَا بَيْنَ فَرَاغِ الْخَطِيبِ وَ اسْتِوَاءِ الصُّفُوفِ وَ فِي آخِرِ سَاعَةٍ مِنْهُ

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۵۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۵۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: السَّاعَةُ الَّتِي يُسْتَجَابُ فِيهَا الدُّعَاءُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- مَا بَيْنَ فَرَاغِ الْإِمَامِ مِنَ الْخُطْبَةِ إِلَى أَنْ يَسْتَوِيَ النَّاسُ فِي الصُّفُوفِ وَ سَاعَةٌ أُخْرَى مِنْ آخِرِ النَّهَارِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ.

(۳).

******

ترجمه:

از عبدالله بن سنان از امام صادق (عليه السلام) روايت شده است: ساعتی كه در آن دعا مستجاب می شود در روز جمعه، ميان پايان يافتن خطبه امام تا زمانی كه مردم در صفوف قرار گيرند، و ساعت ديگری از آخر روز تا غروب خورشيد است.

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۵۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۵۵۳- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع السَّاعَةُ الَّتِي فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ- الَّتِي لَا يَدْعُو فِيهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا اسْتُجِيبَ لَهُ قَالَ نَعَمْ إِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ قُلْتُ إِنَّ الْإِمَامَ يُعَجِّلُ وَ يُؤَخِّرُ قَالَ إِذَا زَاغَتِ الشَّمْسُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٧).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار روایت شده است: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: ساعت (زمان) در روز جمعه که در آن هیچ مؤمنی دعا نمی کند مگر اینکه مستجاب می شود، چه زمانی است؟ فرمود: بله، وقتی امام خارج می شود. گفتم: امام گاهی تعجیل می کند و گاهی تأخیر. فرمود: وقتی که خورشید به نیمروز می رسد.

١- الباب ٣٠ فیه حدیثان.

٢- الکافی ٣- ٤١٤- ٤، و التهذیب ٣- ٢٣٥- ٦١٩.

٣- فیه اشعار بان غروب الشمس متأخر عن سقوط القرص فهو ذهاب الحمرة کما مرّ التصریح به." منه. قده".

٤- الکافی ٣- ٤١٦- ١٢.

٥- التهذیب ٣- ٤- ٨.

٦- تقدم فی الأحادیث ١ و ٣ و ٦ و ٧ و ٨ من الباب ٢٣ من أبواب الدعاء، و فی الحدیثین ١٣ و ١٩ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

٧- یأتی ما یدلّ علی الحکم الأخیر فی أحادیث الباب ٤١ من هذه الأبواب.

٣١- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَعْجِيلِ مَا يُخَافُ فَوْتُهُ مِنْ آدَابِ الْجُمُعَةِ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَ التَّهَيُّؤِ لِلْعِبَادَةِ وَ كَرَاهَةِ شُرْبِ دَوَاءٍ يَوْمَ الْخَمِيسِ لِئَلَّا يَضْعُفَ عَنْ حُضُورِ الْجُمُعَةِ

اشارة

(١) ٣١ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَعْجِيلِ مَا يُخَافُ فَوْتُهُ مِنْ آدَابِ الْجُمُعَةِ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَ التَّهَيُّؤِ لِلْعِبَادَةِ وَ كَرَاهَةِ شُرْبِ دَوَاءٍ يَوْمَ الْخَمِيسِ لِئَلَّا يَضْعُفَ عَنْ حُضُورِ الْجُمُعَةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٥٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٥٥٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَاسْعَوْا إِلى ذِكْرِ اللَّهِ (٣) قَالَ اعْمَلُوا وَ عَجِّلُوا فَإِنَّهُ يَوْمٌ مُضَيَّقٌ عَلَى الْمُسْلِمِينَ فِيهِ وَ ثَوَابُ أَعْمَالِ الْمُسْلِمِينَ فِيهِ عَلَى قَدْرِ مَا ضُيِّقَ عَلَيْهِمْ وَ الْحَسَنَةُ وَ السَّيِّئَةُ تُضَاعَفُ فِيهِ قَالَ وَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع- وَ اللَّهِ لَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ ص- كَانُوا يَتَجَهَّزُونَ لِلْجُمُعَةِ يَوْمَ الْخَمِيسِ- لِأَنَّهُ يَوْمٌ مُضَيَّقٌ عَلَى الْمُسْلِمِينَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از جابر بن يزيد از امام باقر (ع) روايت شده است كه گفتم به او: درباره قول خداى عزّ و جلّ "فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ" (جمعه ٦٢:٩). فرمود: عمل كنيد و عجله كنيد زيرا آن روزى است كه بر مسلمانان تنگ است و ثواب اعمال مسلمانان در آن روز به اندازه اى است كه بر آنان تنگ گرفته شده و حسنات و سيئات در آن روز مضاعف مى شوند. و امام باقر (ع) فرمود: به خدا قسم به من رسيده كه اصحاب

پیامبر (ص) برای جمعه از روز پنجشنبه آماده می شدند زیرا آن روزی است که بر مسلمانان تنگ است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۵۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۵۵۵- ۲- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع لَا یَشْرَبْ أَحَدُکُمُ الدَّوَاءَ یَوْمَ الْخَمِیسِ- فَقِیلَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ وَ لِمَ ذَلِکَ قَالَ لِئَلَّا یَضْعُفَ عَنْ إِتْیَانِ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین گفت: امیرالمؤمنین (ع) فرمود: هیچ کدام از شما روز پنج شنبه دارو ننوشد. گفته شد: ای امیرالمؤمنین، چرا این گونه است؟ فرمود: تا از آمدن به نماز جمعه ضعیف نشود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۵٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۵۵٦- ۳- (٦) قَالَ: وَ کَانَ مُوسَی بْنُ جَعْفَرٍ ع یَتَهَیَّأُ یَوْمَ الْخَمِیسِ لِلْجُمُعَةِ.

(۷)

******

ترجمه:

گفت: و موسی بن جعفر (ع) روز پنج شنبه برای جمعه آماده می شد.

١- الباب ٣١ فيه ٣ أحاديث.

٢- الكافى ٣- ٤١٥- ١٠.

٣- الجمعة ٦٢- ٩.

٤- التهذيب ٣- ٢٣٦- ٦٢٠.

٥- الفقيه ١- ٤٢٧- ١٢٦١.

٦- الفقيه ١- ٤١٦- ١٢٢٨،.

٧- و تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديث ٥ من الباب ١٣ من هذه الأبواب.

٣٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ غَسْلِ الرَّأْسِ بِالْخِطْمِيِّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

اشارة

(١) ٣٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ غَسْلِ الرَّأْسِ بِالْخِطْمِيِّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٥٧ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٥٥٧- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ (عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا) (٣) عَنْ (أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى) (٤) عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: غَسْلُ الرَّأْسِ بِالْخِطْمِيِّ (٥) فِى كُلِّ جُمُعَةٍ- أَمَانٌ مِنَ الْبَرَصِ وَ الْجُنُونِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٦)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : شستن سر با گل خطمی در روز جمعه باعث درامان بودن انسان جزام ودیوانگی است .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۵۵۸- ۲- (۸) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُوسَی بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَخَذَ مِنْ شَارِبِهِ وَ قَلَّمَ مِنْ أَظْفَارِهِ وَ غَسَلَ رَأْسَهُ بِالْخِطْمِیِّ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- کَانَ کَمَنْ أَعْتَقَ نَسَمَةً.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی مِثْلَهُ (۹).

******

ترجمه:

از عبد الله بن سنان از امام صادق (ع) روایت شده است که فرمود: هر کس روز جمعه از سبیل خود کوتاه کند و ناخن هایش را بگیرد و سرش را با خطمی بشوید، مانند کسی است که بنده ای را آزاد کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۵۵۹- ۳- (۱۰) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ

۱- الباب ۳۲ فیه ۳ أحادیث.

۲- الکافی ٦- ٥٠٤- ۲.

٣- فی المصدر- محمّد بن یحیی، و قد شطبه المصنّف بعد أن کتبه.

٤- فی نسخة- أحمد بن محمّد، عن محمّد بن عیسی- هامش المخطوط-.

٥- الخطمی- نبات یغسل به" لسان العرب ١٢- ١٨٨".

٦- الفقیه ١- ١٢٤- ٢٩٠.

٧- التهذیب ٣- ٢٣٦- ٦٢٤.

٨- الکافی ٦- ٥٠٤- ٤.

٩- التهذیب ٣- ٢٣٦- ٦٢٣.

١٠- الکافی ٦- ٤٩١- ١٠، و أورده فی الحدیث ١٥ من الباب ٣٣ من هذه الأبواب.

مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع تَقْلِیمُ الْأَظْفَارِ وَ قَصُّ الشَّارِبِ وَ غَسْلُ الرَّأْسِ بِالْخِطْمِیِّ کُلَّ جُمُعَةٍ- یَنْفِی الْفَقْرَ وَ یَزِیدُ فِی الرِّزْقِ.

وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ نَحْوَهُ (١) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی آدَابِ الْحَمَّامِ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کوتاه کردن سبیل وناخن وشستن سر با گل خطمی فقر را ازبین برده ورزق انسان را زیاد می کند .

٣٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْلِیمِ الْأَظْفَارِ أَوْ حَکِّهَا مَعَ عَدَمِ الْحَاجَةِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ

اشارة

(٣) ٣٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْلِیمِ الْأَظْفَارِ أَوْ حَکِّهَا مَعَ عَدَمِ الْحَاجَةِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۶۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۶۰- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- يُؤْمِنُ مِنَ الْجُذَامِ وَ الْجُنُونِ وَ الْبَرَصِ وَ الْعَمَی فَإِنْ لَمْ تَحْتَجْ فَحُكَّهَا حَكّاً.

******

ترجمه:

از هشام بن سالم از امام صادق (ع) روايت شده است كه فرمود: كوتاه كردن ناخن ها در روز جمعه از جذام، جنون، برص و نابينايی جلوگيری می كند. و اگر نياز نداشتی كه كوتاه كنی، آن ها را خارش بده.

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۶۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۵۶۱- ۲- (٥) قَالَ وَ فِی خَبَرٍ آخَرَ فَإِنْ لَمْ تَحْتَجْ فَأَمِرَّ عَلَيْهَا السِّكِّينَ أَوِ الْمِقْرَاضَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

درروايت ديگری آمده اگرنيازی به كوتاه كردن نيست پس چاقو يا قيچی را روی آن بكش .

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۶۲ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۵۶۲- ۳- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِی يَعْفُورٍ أَنَّهُ قَالَ لِلصَّادِقِ ع يُقَالُ مَا اسْتُنْزِلَ الرِّزْقُ بِشَیْ ءٍ مِثْلِ التَّعْقِيبِ فِيمَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَی

۱- الکافی ۳- ٤۱۸- ٥.

۲- تقدم ما یدلّ علیه عموما فی الباب ۲٥ من أبواب آداب الحمام، و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ۱٥ من الباب ۳۹ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۳۳ فیه ۱۷ حدیثا.

٤- الفقیه ۱- ۱۲٦- ۳۰۱.

٥- الفقیه ۱- ۱۲٦- ۳۰۲.

٦- الکافی ٦- ٤۹۰- ۲.

۷- الفقیه ۱- ۱۲۷- ۳۱۰.

طُلُوعِ الشَّمْسِ فَقَالَ أَجَلْ وَ لَکِنْ أُخْبِرُکَ بِخَیْرٍ مِنْ ذَلِکَ أَخْذِ الشَّارِبِ وَ تَقْلِیمِ الْأَظْفَارِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عِیسَی الْفَرَّاءِ عَنِ ابْنِ أَبِی یَعْفُورٍ نَحْوَهُ (۱).

******

ترجمه:

از عبدالله بن ابی یعفور که به امام صادق (ع) گفت: گفته می شود هیچ چیزی مثل تعقیب (ذکر و دعا) بین طلوع فجر تا طلوع خورشید، روزی را نازل نمی کند. امام (ع) فرمود: بله، ولی به تو چیزی بهتر از آن را می گویم: کوتاه کردن سبیل و ناخن ها در روز جمعه.

[رقم الحدیث الکلی: ۹٥٦۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٥٦٣- ٤- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ أَنَّهُ قَالَ لِلصَّادِقِ ع مَا ثَوَابُ مَنْ أَخَذَ مِنْ شَارِبِهِ وَ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ فِی كُلِّ جُمُعَةٍ- قَالَ لَا يَزَالُ مُطَهَّراً إِلَی الْجُمُعَةِ الْأُخْرَی.

******

ترجمه:

حُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ می گويد به حضرت صادق * عرض كردم پاداش كسيكه درهر جمه ناخن وسبيل خود را كوتاه كندچيست ؟ فرمودند : تا جمعه بعدی پاک خواهد بود .

[رقم الحديث الكلی: ٩٥٦٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٥٦٤- ٥- (٣) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع أَخْذُ الشَّارِبِ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَی الْجُمُعَةِ- أَمَانٌ مِنَ الْجُذَامِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : كوتاه كردن سبيل درهرجمعه باعث در امان بودن ازجزام است .

[رقم الحديث الكلی: ٩٥٦٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٥٦٥- ٦- (٤) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع مَنْ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لَمْ تَشْعَثْ (٥) أَنَامِلُهُ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلّی الله عليه و آله و سلّم فرمود:هر كس روز جمعه ناخنهای خود را بگيرد،انگشتهای او ضعيف و ناتوان نمی گردد.

[رقم الحديث الكلی: ٩٥٦٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩٥٦٦- ٧- (٦) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- أَخْرَجَ اللَّهُ مِنْ أَنَامِلِهِ الدَّاءَ وَ أَدْخَلَ فِیهِ الدَّوَاءَ.

******

ترجمه:

رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند :کسی که در روز جمعه ناخن های خود را بگیرد، خداوند درد را از انگشتان او خارج می کند و دواء را در آن وارد می کند.

[رقم الحديث الكلی: ٩٥٦٧ - رقم الحديث الباب: ٨]

٩٥٦٧- ٨- (٧) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی کَهْمَسٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

١- التهذيب ٣- ٢٣٨- ٦٣٠.

٢- الفقيه ١- ١٢٧- ٣٠٦.

٣- الفقيه ١- ١٢٧- ٣٠٥.

٤- الفقيه ١- ١٢٧- ٣٠٨.

٥- فی نسخة- تسعف" هامش المخطوط".

٦- ثواب الأعمال- ٤١- ١، الخصال- ٣٩١- ٨٨.

۷- ثواب الأعمال- ٤٢- ۷.

عَلِّمْنِی دُعَاءً أَسْتَنْزِلُ بِهِ الرِّزْقَ فَقَالَ لِی خُذْ مِنْ شَارِبِکَ وَ أَظْفَارِکَ وَ لْیَکُنْ ذَلِکَ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ مِثْلَهُ (۱) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الرَّازِیِّ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ وَ ذَکَرَ الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

أَبِی کَهْمَسٍ می گوید خدمت حضرت صادق*عرض کردم دعائ یادم بدهید تا رزقم را پایین آورم . فرمودند : سبیل وناخنت را در روز جمعه کوتاه کن .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵٦۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۵٦۸- ۹- (۲) ثُمَّ قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ لَا یُصِیبُهُ جُنُونٌ وَ لَا جُذَامٌ وَ لَا بَرَصٌ.

******

ترجمه:

سپس (درخصال)گفته : روایت شده آن شخص ازجنون وجزام و لک وپیسی در امان خواهد ماند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵٦۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۵٦۹- ۱۰- (۳) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ نَاتَانَةَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: تَقْلِیمُ الْأَظْفَارِ وَ أَخْذُ الشَّارِبِ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَی الْجُمُعَةِ- أَمَانٌ مِنَ الْجُذَامِ.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ مِثْلَهُ (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ (٥) وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کوتاه کردن ناخن و سبیل درهرجمعه باعث در امان بودن ازجزام است .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥٧٠ - رقم الحدیث الباب: ١١]

٩٥٧٠- ١١- (٧) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلَالٍ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع خُذْ مِنْ شَارِبِکَ وَ أَظْفَارِکَ فِی کُلِّ جُمُعَةٍ- فَإِنْ لَمْ یَکُنْ

ص: ٣٥٧

١- الخصال- ٣٩١- ٨٦.

٢- الخصال- ٣٩١- ٨٨.

٣- أمالی الصدوق- ٢٥٠- ١٠.

٤- الخصال- ٣٩- ٢٤.

٥- الکافی ٣- ٤١٨- ٧.

٦- التهذیب ٣- ٢٣٦- ٦٢٢.

٧- الکافی ٦- ٤٩٠- ٣.

فِيهَا شَیْ ءٌ فَحُكَّهَا لَا يُصِيبُکَ جُنُونٌ وَ لَا جُذَامٌ وَ لَا بَرَصٌ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

عبدالله بن هلال گفت: امام صادق (ع) به من فرمود: هر جمعه از شارب و ناخن هایت بگیر، اگر کوتاه بودند ونیازی به کوتاه کردن نبود انها را خارش بده (بخاران)، که نه جنون و نه جذام و نه برص به تو دست نمی دهد.

[رقم الحديث الكلى: ۹۵۷۱ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۹۵۷۱- ۱۲- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَ أَخْذُ الشَّارِبِ فِی كُلِّ جُمُعَةٍ- أَمَانٌ مِنَ الْبَرَصِ وَ الْجُنُونِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کوتاه کردن ناخن وسبیل درهر جمعه باعث درامان بودن ازجزام ودیوانگی است .

[رقم الحديث الكلى: ۹۵۷۲ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۹۵۷۲- ۱۳- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَلِیٍّ الْحَنَّاطِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَا ثَوَابُ مَنْ أَخَذَ مِنْ شَارِبِهِ وَ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ فِی کُلِّ جُمُعَةٍ- قَالَ لَا یَزَالُ مُطَهَّراً إِلَی الْجُمُعَةِ الْأُخْرَی.

******

ترجمه:

ابو بصیر می گوید به حضرت صادق * عرض کردم پاداش کسیکه درهر جمه ناخن وسبیل خود را کوتاه کندچیست ؟ فرمودند : تا جمعه بعدی پاک خواهد بود .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۱٤]

۹۵۷۳- ۱٤- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْفُرَاتِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَطَرٍ عَنِ السَّکَنِ الْخَرَّازِ (٥) قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ (٦) حَقٌّ عَلَی کُلِّ مُحْتَلِمٍ (۷) فِی کُلِّ جُمُعَةٍ أَخْذُ شَارِبِهِ وَ أَظْفَارِهِ وَ مَسُّ شَیْ ءٍ مِنَ الطِّیبِ الْحَدِیثَ.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ وَ مَسُّ شَیْ ءٍ مِنَ

۱- التهذیب ۳- ۲۳۷- ٦۲۸.

۲- الکافی ٦- ٤۹۰- ٤.

۳- الکافی ٦- ٤۹۰- ۸.

٤- الكافی ٦- ٥١١- ١٠.

٥- فی المصدر- الخزاز.

٦- فی المصدر زیادة- لله.

٧- فی بعض نسخ الکافی- مسلم- هامش المخطوط-.

الطِّیبِ (١)

******

ترجمه:

سکن خرّاز گوید :شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود : برای خدا بر گردن هر شخص محتلم (یعنی کسی که به سن تکلیف رسیده است)، در هر جمعه حقي هست و (آن) گرفتن شارب و ناخن هایش و مالیدن چیزی از بوی خوش است

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥٧٤ - رقم الحدیث الباب: ١٥]

٩٥٧٤- ١٥- (٢) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع تَقْلِیمُ الْأَظْفَارِ وَ قَصُّ الشَّارِبِ وَ غَسْلُ الرَّأْسِ بِالْخِطْمِیِّ کُلَّ جُمُعَةٍ- یَنْفِی الْفَقْرَ وَ یَزِیدُ فِی الرِّزْقِ.

******

ترجمه:

امام صادق صلوات اللَّه علیه فرمود : گرفتن ناخن ها و گرفتن شارب و شستن سر با خطمی درهر جمعه ، فقر را دور می کند و رزق را زیاد می کند!

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۷۵ - رقم الحديث الباب: ١٦]

۹۵۷۵- ١٦- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی كَهْمَسٍ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ- عَلِّمْنِی شَيْئاً فِی الرِّزْقِ فَقَالَ الْزَمْ مُصَلَّاکَ إِذَا صَلَّيْتَ الْفَجْرَ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ فَإِنَّهُ أَنْجَعُ فِی طَلَبِ الرِّزْقِ مِنَ الضَّرْبِ فِی الْأَرْضِ فَأَخْبَرْتُ بِذَلِکَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ أَ لَا أُعَلِّمُکَ فِی الرِّزْقِ مَا هُوَ أَنْفَعُ مِنْ ذَلِکَ قَالَ قُلْتُ بَلَى قَالَ خُذْ مِنْ شَارِبِکَ وَ أَظْفَارِکَ كُلَّ جُمُعَةٍ.

******

ترجمه:

ابو كهمس به عبد الله بن حسن گفت: به من چيزی در باره رزق ياد بده [كه انجام آن، موجب افزايش روزی ام شود]. او گفت: هر گاه نماز صبح را به جا آوردی، تا طلوع فجر از مصلّای خود جدا مشو! اين كار، جهت طلب روزی، از پرسه زدن و راه رفتن روی زمين، سودمندتر است.

ابو كهمس می افزايد:

من اين شنيده را به امام صادق۷ گزارش كردم، حضرت فرمود: آيا در اين زمينه، چيزی به تو آموزش ندهم كه سودمندتر است؟ عرض كردم: بله، فرمود: هر جمعه، از شارب و ناخن هايت بگير [و آنها را كوتاه كن].

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۷٦ - رقم الحديث الباب: ١٧]

۹۵۷٦- ١٧- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَسَنِ فَقُلْتُ عَلِّمْنِی دُعَاءً فِی طَلَبِ (٥) الرِّزْقِ فَقَالَ قُلِ اللَّهُمَّ تَوَلَّ أَمْرِی وَ لَا تُوَلِّ أَمْرِی غَيْرَکَ فَعَرَضْتُهُ عَلَى

أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ أَ لَا أَدُلُّکَ عَلَی مَا هُوَ أَنْفَعُ مِنْ هَذَا فِی طَلَبِ (٦) الرِّزْقِ تَقُصُّ أَظَافِیرَکَ وَ شَارِبَکَ فِی کُلِّ جُمُعَةٍ وَ لَوْ بِحَکِّهَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٧) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٨).

******

ترجمه:

ازعلی بن عقبه ازپدرش نقل است که گفت:برعبداهلل بن الحسن واردشدم پس گفتم به من دعائی در)ازدیاد(روزی یادبده. گفت این دعارابحوان:»خدایا مسئله

)زندگی(مرابدست خودبگیروبدست دیگری مسپار «من اینرابه امام صادق عرضه کردم فرمودآیا توراراهنمائی نکنم به چیزی که در)ازدیاد(روزی پرمنفعت ترباشد؟

ناخنها وشارب)قسمت پائین سبیل(خودت رادر هر جمعه کوتاه کن ولوبه سائیدن آنها باش

١- الخصال- ٣٩٢- ٩١.

٢- الکافی ٦- ٤٩١- ١٠.

٣- الکافی ٦- ٤٩١- ١١.

٤- الکافی ٦- ٤٩١- ١٢.

٥- لیس فی المصدر.

٦- لیس فی المصدر.

۷- تقدم فی الحدیث ۲ و ۳ من الباب ۳۲ من هذه الأبواب، و تقدم ما یدلّ باطلاقه فی الحدیث ۱ من الباب ۶۰ و الباب ۶۶ و الحدیث ۲ من الباب ۶۸ و الباب ۸۰ من أبواب آداب الحمام.
۸- یأتی ما یدلّ علیه فی الأحادیث ۴ و ۶ و ۷ من الباب ۳۴ و یدلّ علیه خاصّة فی الباب ۳۵ من هذه الأبواب.

۳۴- بَابُ اسْتِحْبَابِ قَصِّ الْأَظْفَارِ یَوْمَ الْخَمِیسِ وَ تَرْکِ وَاحِدٍ لِیَوْمِ الْجُمُعَةِ فَإِنْ فَاتَهُ ذَلِکَ فَیَوْمَ السَّبْتِ

اشارة

(۱) ۳۴ بَابُ اسْتِحْبَابِ قَصِّ الْأَظْفَارِ یَوْمَ الْخَمِیسِ وَ تَرْکِ وَاحِدٍ لِیَوْمِ الْجُمُعَةِ فَإِنْ فَاتَهُ ذَلِکَ فَیَوْمَ السَّبْتِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۵۷۷- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ خَلَفٍ قَالَ: رَآنِی أَبُو الْحَسَنِ ع بِخُرَاسَانَ- وَ أَنَا أَشْتَکِی عَیْنِی فَقَالَ أَ لَا أَدُلُّکَ عَلَی شَیْ ءٍ إِنْ فَعَلْتَهُ لَمْ تَشْتَکِ عَیْنَکَ فَقُلْتُ بَلَی قَالَ خُذْ مِنْ أَظْفَارِکَ فِی کُلِّ خَمِیسٍ- قَالَ فَفَعَلْتُ فَمَا اشْتَکَیْتُ عَیْنِی إِلَی یَوْمَ أَخْبَرْتُکَ.

******

ترجمه:

خلف گفت: امام ابوالحسن علیه السلام مرا در خراسان دید و من از چشم درد شکایت داشتم. فرمود: آیا تو را به چیزی راهنمایی نکنم که اگر انجام دهی، از چشم درد شکایت نخواهد کرد؟ گفتم: بله. فرمود: هر پنج شنبه از ناخن هایت بگیر. خلف گفت: این کار را انجام دادم و تا روزی که به تو خبر می دهم، چشمانم شکایتی نداشت.

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۷۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۵۷۸- ۲- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَ عَمِّهِ جَمِيعاً عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ أَدْمَنَ أَخْذَ أَظْفَارِهِ (٤) كُلَّ خَمِيسٍ لَمْ تَرْمَدْ عَيْنُهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : هرکس هر پنج شنبه ناخنهای خود را کوتاه کند دچار چشم درد نخواهد شد

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۷۹ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۵۷۹- ۳- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَنْ أَخَذَ مِنْ أَظْفَارِهِ كُلَّ خَمِيسٍ لَمْ يَرْمَدْ وَلَدُهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : هرکس هر پنج شنبه ناخنهای خود را کوتاه کند فرزندش دچار چشم درد نخواهد شد

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۸۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۵۸۰- ٤- (٦) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع مَنْ قَصَّ أَظْفَارَهُ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَ تَرَكَ وَاحِداً لِيَوْمِ الْجُمُعَةِ- نَفَى اللَّهُ عَنْهُ الْفَقْرَ.

******

ترجمه:

و امام صادق علیه السلام فرمود: کسی که روز پنج شنبه ناخن هایش را بگیرد و یکی را برای روز جمعه بگذارد، خداوند فقر را از او دور می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۵۸۱- ۵- (۷) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ يَوْمَ السَّبْتِ وَ يَوْمَ الْخَمِيسِ- وَ أَخَذَ مِنْ شَارِبِهِ عُوفِيَ مِنْ وَجَعِ الضِّرْسِ وَ وَجَعِ الْعَيْنِ.

ص: ۳۶۰

۱- الباب ۳٤ فیه ۸ أحادیث.

۲- الکافی ٦- ٤۹۱- ۱۳.

۳- الکافی ٦- ٤۹۱- ۱٤.

٤- فی نسخة زیادة- فی" هامش المخطوط".

۵- الفقیه ۱- ۱۲۷- ۳۱۱.

٦- الفقیه ۱- ۱۲۷- ۳۰۹.

۷- الفقیه ۱- ۱۲۸- ۳۱۲.

وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الرَّازِيِّ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (۱) وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ السَّكُونِيِّ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

و رسول اللَّه صلَّى الله عليه و آله فرمود: "هر كس روزهاى شنبه و پنج شنبه ناخن هايش را ببرد و شاربش كوتاه كند ، از درد دندان و درد چشم رهايى يافته است."

[رقم الحديث الكلى: ۹۵۸۲ - رقم الحديث الباب: ٦]

۹۵۸۲- ٦- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ زَكَرِيَّا عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَحْيَى قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ قَصَّ أَظَافِيرَهُ يَوْمَ الْخَمِيسِ- وَ تَرَكَ وَاحِدَةً لِيَوْمِ الْجُمُعَةِ نَفَى اللَّهُ عَنْهُ الْفَقْرَ.

وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

و امام صادق عليه السلام فرمود: كسى كه روز پنج شنبه ناخن هايش را بگيرد و يكى را براى روز جمعه بگذارد، خداوند فقر را از او دور مى كند.

[رقم الحديث الكلى: ۹۵۸۳ - رقم الحديث الباب: ۷]

۹۵۸۳- ۷- (٥) الْحُسَيْنُ بْنُ بِسْطَامَ فِي طِبِّ الْأَئِمَّةِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ أَخَذَ مِنْ أَظْفَارِهِ كُلَّ خَمِيسٍ لَمْ تَرْمَدْ عَيْنَاهُ وَ مَنْ أَخَذَهَا كُلَّ جُمُعَةٍ خَرَجَ مِنْ تَحْتِ كُلِّ ظُفُرٍ دَاءٌ قَالَ وَ الْكُحْلُ يَزِيدُ فِي ضَوْءِ الْبَصَرِ وَ يُنْبِتُ الْأَشْفَارَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمودند: "هر کس هر هفته در روز پنج شنبه ناخن های خود را ببرد، چشمانش درد نخواهد گرفت ، و هر کس هر جمعه آنها را کوتاه کند،از زیر هر ناخنی بیماری بیرون می رود. و استفاده از سرمه نور بینایی را افزایش می دهد و مژه ها را رشد می دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥٨٤ - رقم الحدیث الباب: ٨]

٩٥٨٤- ٨- (٦) وَ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يُقَلِّمُ أَظْفَارَهُ فِي كُلِّ خَمِيسٍ- يَبْدَأُ بِالْخِنْصِرِ الْأَيْمَنِ ثُمَّ يَبْدَأُ بِالْأَيْسَرِ وَ قَالَ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ كَانَ كَمَنْ أَخَذَ أَمَاناً مِنَ الرَّمَدِ.

******

ترجمه:

و از او روایت شده که او هر هفته در روز پنج شنبه ناخن های خود را کتاه می کرد، با شروع از انگشت کوچک دست راست و سپس دست چپ، و فرمود: "هر کس این کار را بکند، مانند کسی است که امانی از رمد گرفته است."

ص: ٣٦١

١- الخصال- ٣٩٤- ١٠٠.

٢- ثواب الأعمال- ٤١- ٢.

٣- ثواب الأعمال- ٤١- ٣.

٤- الخصال- ٣٩٠- ٨٢.

٥- طب الأئمة- ٨٤.

٦- طب الأئمة- ٨٤.

۳۵- بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ عِنْدَ تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

اشارة

(۱) ۳۵ بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ عِنْدَ تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۸۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۸۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ عُمَرَ الْجُرْجَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ أَخَذَ مِنْ شَارِبِهِ وَ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- ثُمَّ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ عَلَى سُنَّةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ وَ كُلِّ قُلَامَةٍ عِتْقَ رَقَبَةٍ وَ لَمْ يَمْرَضْ مَرَضاً يُصِيبُهُ إِلَّا مَرَضَ الْمَوْتِ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (۳).

******

ترجمه:

محمد بن علاء گوید :شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود :کسی که در روز جمعه شارب خود را بگیرد و ناخنش را کوتاه نماید و بگوید :

بِسْمِ اللَّهِ عَلَى سُنَّةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

خداوند به ازای هر ریزه مو و هر ریزه ناخن، یک بنده آزاد کردن برایش می نویسد و هیچ مرضی که به او برسد نمی گیرد مگر بیماری مرگ (یعنی آن بیماری که شخص با آن عمرش تمام می شود و با آن از دنیا می رود)

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۸۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

٩٥٨٦- ٢- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِی حَفْصٍ الْجُرْجَانِیِّ عَنْ أَبِی الْخَصِیبِ الرَّبِیعِ بْنِ بَکْرٍ الْأَزْدِیِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحِیمِ الْقَصِیرِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع نَحْوَهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٥)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحِیمِ الْقَصِیرِ (٦)

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ أَیْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ نَحْوَهُ (٧).

******

ترجمه:

عَبْدِ الرَّحِیمِ الْقَصِیرِهم مثل آنرا ازحضرت باقر * نقل کرده است .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥٨٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٥٨٧- ٣- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ وَ فِی الْخِصَالِ

ص: ٣٦٢

١- الباب ٣٥ فیه ٣ أحادیث.

٢- الکافی ٣- ٤١٧- ٢، و التهذیب ٣- ١٠- ٣٣.

٣- المقنعة- ٢٦.

٤- الکافی ٦- ٤٩١- ٩.

٥- التهذیب ٣- ١٠- ٣٣.

٦- الفقيه ١- ١٢٦- ٣٠٣.

٧- التهذيب ٣- ٢٣٧- ٦٢٧.

٨- ثواب الأعمال- ٤٢- ٥، و الخصال- ٣٩١- ٨٧.

عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (عَنْ عُتْبَةَ) (١) عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْمَدِينِيِّ (٢) عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- يُؤْمِنُ مِنَ الْجُذَامِ وَ الْبَرَصِ وَ الْعَمَى وَ إِنْ لَمْ تَحْتَجْ فَحُكَّهَا حَكّاً قَالَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ وَ قَصَّ شَارِبَهُ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ- ثُمَّ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى سُنَّةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- أُعْطِيَ بِكُلِّ قُلَامَةٍ وَ جُزَازَةٍ عِتْقَ رَقَبَةٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ.

******

ترجمه:

ترجمه :امام صادق علیه السلام فرمود : گرفتن ناخن در روز جمعه از جذام و پیسی و کوری امان می کند و اگر نیاز به چیدن نداشت، مقداری آن را بساب و امام صادق علیه السلام فرمود :کسی که شارب خود را بگیرد و ناخن خود را کوتاه کند و بگوید :

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى سُنَّةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

به ازای هر ریزه مو و هر ریزه ناخن، (ثواب) آزاد کردن یک برده از فرزندان اسماعیل به او عطا می شود.

٣٦- بَابُ كَرَاهَةِ الْحِجَامَةِ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ وَ الْجُمُعَةِ

اشارة

(٣) ٣٦ بَابُ كَرَاهَةِ الْحِجَامَةِ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ وَ الْجُمُعَةِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۸۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۵۸۸- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ فِی حَدِيثِ الْمَنَاهِی قَالَ: نَهَی رَسُولُ اللَّهِ ص عَنْ تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ بِالْأَسْنَانِ وَ نَهَی عَنِ الْحِجَامَةِ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ وَ الْجُمُعَةِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی فِی التِّجَارَةِ مَا يَدُلُّ عَلَی الْجَوَازِ (٥) بَلِ الرُّجْحَانِ فِی بَعْضِ الصُّوَرِ (٦).

******

ترجمه:

رسول خدا (ص) از کوتاه کردن ناخن ها با دندان ها نهی کرد و از حجامت کردن در روز چهارشنبه و جمعه نهی فرمود.

۱- ليس فی ثواب الأعمال، و فی الخصال- عتيبة.

۲- فی الثواب- المدنی.

۳- الباب ٣٦ فيه حديث واحد.

٤- الفقيه ٤- ٣٧٢- ٥٧٦٢، و أورده فی الحديث ۱ من الباب ۸۲ من أبواب آداب الحمام، و قطعة منه فی الحديث ٤ من الباب ۱۱ من أبواب ما يكتسب به.

٥- يأتی فی الحديث ۹ من الباب ٦٢ من أبواب تروک الاحرام، و فی الحديث ۲ من الباب ۱۱، و الحديث ١٤ و ١٦ من الباب ۱۳ من أبواب ما يكتسب به.

٦- يأتى ما يدلّ على رجحان الحجامة فى الأحاديث ١ و ١٥ و ١٧ و ١٩ من الباب ١٣ من أبواب ما يكتسب به، و يأتى ما يدلّ على كراهة الحجامة فى يوم الأربعاء و الجمعة فى الأحاديث ٣ و ٤ و ٥ من الباب ١١، و الحديث ٢٠ من الباب ١٣ من أبواب ما يكتسب به.

٣٧- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الطِّيبِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ فِي كُلِّ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ وَ كَرَاهَةِ تَرْكِهِ

اشارة

(١) ٣٧ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الطِّيبِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ فِي كُلِّ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ وَ كَرَاهَةِ تَرْكِهِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٨٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٥٨٩- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: لَا يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يَدَعَ الطِّيبَ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهِ فَيَوْمٌ وَ يَوْمٌ لَا فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ فَفِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَ لَا يَدَعْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (٣) وَ

رَوَاهُ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ عَنِ الرِّضَا ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ لَا يَدَعْ ذَلِكَ (٤).

وَ رَوَاهُ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

حضرت کاظم * : نباید مرد از عطر زدن در هر روز خودداری کند، پس اگر نتوانست [هر روز] عطر بزند، یک روز [عطر بزند] و یک روز [نزند]. پس اگر نتوانست [به این شکل عطر بزند]، در هر جمعه عطر بزند و [هیچگاه] ترک نکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۵۹۰- ۲- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْفُرَاتِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَطَرٍ عَنِ السَّکَنِ الْخَرَّازِ (۷) قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ حَقٌّ عَلَی کُلِّ مُحْتَلِمٍ فِی کُلِّ جمعة- أَخْذُ شَارِبِهِ وَ أَظْفَارِهِ وَ مَسُّ شَیْ ءٍ مِنَ الطِّیبِ وَ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا کَانَ

۱- الباب ۳۷ فیه ۷ أحادیث.

۲- الکافی ٦- ٥١٠- ٤.

۳- الفقیه ۱- ٤٢٥- ١٢٥٦.

٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۲۷۹- ۲۱ الباب ۲۸.

٥- الخصال- ۳۹۲- ۹۰.

٦- الکافی ٦- ٥١١- ١٠.

۷- فی المصدر- الخزاز.

یَوْمُ الْجُمُعَةِ- وَ لَمْ یَکُنْ عِنْدَهُ طِیبٌ دَعَا بِبَعْضِ خُمُرِ نِسَائِهِ فَبَلَّهَا فِی الْمَاءِ ثُمَّ وَضَعَهَا عَلَی وَجْهِهِ.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ وَ مَسُّ شَیْ ءٍ مِنَ الطِّیبِ (۱)

******

ترجمه:

گفت: شنیدم که امام صادق (ع) می فرمود: بر هر بالغی در هر جمعه لازم است که از سبیل و ناخن های خود بگیرد و چیزی از عطر بزند. و پیامبر خدا (ص) وقتی که روز جمعه می شد و عطری نداشت، بعضی از روسری های زنانش را می خواست و آن ها را در آب خیس می کرد و سپس بر روی صورتش می گذاشت.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۵۹۱- ۳- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ لِرَسُولِ اللَّهِ ص- قَدْ أَرَدْتُ أَنْ أَدَعَ الطِّيبَ وَ أَشْيَاءَ ذَكَرَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا تَدَعِ الطِّيبَ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَسْتَنْشِقُ رِيحَ الطِّيبِ مِنَ الْمُؤْمِنِ فَلَا تَدَعِ الطِّيبَ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: عثمان بن مظعون به پیامبر خدا (ص) گفت: قصد دارم که عطر و چیزهای دیگری که ذکر کرد را ترک کنم. پیامبر خدا (ص) فرمود: عطر را ترک نکن، زیرا فرشتگان بوی عطر را از مؤمن استشمام می کنند. پس عطر را در هر جمعه ترک نکن.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۹۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۵۹۲- ٤- (۳) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَاسِرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ لِي حَبِيبِي جَبْرَئِيلُ ع- تَطَيَّبْ يَوْماً وَ يَوْماً لَا وَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لَا بُدَّ مِنْهُ وَ لَا مَتْرَكَ (٤) لَهُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : حبیبم جبرائیل به من گفت : یک روز درمیان ازبوی خوش استفاده کن ولی روز جمعه حتما استفاده کن و عذری برای ترک آن نیست .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۵۹۳- ۵- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِیَتَطَیَّبْ أَحَدُکُمْ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَوْ مِنْ قَارُورَةِ امْرَأَتِهِ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: باید هر یک از شما روز جمعه معطر باشد، هرچند از شیشه عطر همسرش استفاده کند،

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۹٤ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۵۹٤- ٦- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص

۱- الخصال- ۳۹۲- ۹۱.

۲- الکافی ٦- ۵۱۱- ١٤.

۳- الکافی ٦- ۵۱۱- ۱۲.

٤- فی المصدر- تترک.

٥- الکافی ٦- ٥١١- ١٣.

٦- الفقیه ١- ٤٢٥- ١٢٥٧.

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ- وَ لَمْ يُصِبْ طِيباً دَعَا بِثَوْبٍ مَصْبُوغٍ بِزَعْفَرَانٍ فَرَشَّ عَلَيْهِ الْمَاءَ ثُمَّ مَسَحَ بِيَدِهِ ثُمَّ مَسَحَ بِهِ وَجْهَهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : رسولخدا δ چون روز جمعه فرا مي رسيد و عطري پي-دا نمي ك-رد ، لب--اسي را

كه با زعفران رنگ شده بود مي خواست و بر آن آب مي پاشيد ، آن گاه آن را به دست

و صورت خود ميكشيد

[رقم الحديث الكلى: ٩٥٩٥ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩٥٩٥- ٧- (١) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْجَعْفَرِيِّ يَعْنِي سُلَيْمَانَ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع يَقُولُ قَلِّمُوا أَظْفَارَكُمْ يَوْمَ الثَّلَاثَاءِ- وَ اسْتَحِمُّوا يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ- وَ أَصِيبُوا مِنَ الْحِجَامَةِ حَاجَتَكُمْ يَوْمَ الْخَمِيسِ- وَ تَطَيَّبُوا بِأَطْيَبِ طِيبِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

وَ رَوَاهُ فِي الْفَقِيهِ مُرْسَلًا (٢)

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ مِثْلَهُ (۳) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی آدَابِ الْحَمَّامِ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

سلیمان بن جعفر گفت: شنیدم که ابا الحسن الرضا (ع) می فرمود: ناخن های خود را در روز سه شنبه بگیرید، و در روز چهارشنبه حمام کنید، و حاجت خود را از حجامت در روز پنج شنبه برآورید، و در روز جمعه با خوشبوترین عطرتان، خود را معطر کنید.

۳۸- بَابُ حُکْمِ النُّورَةِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ

اشارة

(٦) ۳۸ بَابُ حُکْمِ النُّورَةِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۵۹٦ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۵۹٦- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ رَفَعَهُ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قِیلَ لَهُ یَزْعُمُ بَعْضُ

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۲۷۹- ۲۰، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ٤۰ من أبواب آداب الحمام.

۲- الفقیه ۱- ۱۳۱- ۳٤۲.

٣- الخصال- ٣٩١- ٨٩.

٤- تقدم فی الباب ٨٩ من أبواب آداب الحمام.

٥- یأتی فی الحدیث ١٥ من الباب ٣٩، و فی الحدیث ١٨ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٣٨ فیه ٦ أحادیث.

٧- الکافی ٦- ٥٠٦- ١٠.

النَّاسِ أَنَّ النُّورَةَ یَوْمَ الْجُمُعَةِ مَکْرُوهَةٌ فَقَالَ لَیْسَ حَیْثُ ذَهَبْتَ أَیُّ طَهُورٍ أَطْهَرُ مِنَ النُّورَةِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

خدمت حضرت صادق * عرض شدبعضی از مردم گمان می کنند نوره در روز جمعه مکروه است ایشان فرمودند : اینطور که تو فکر می کنی نیست چه چیزی پاکتر از نوره در روز جمعه

[رقم الحدیث الکلی: ٩٥٩٧ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٥٩٧- ٢- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ (٢) عَنْ حُذَیْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَطْلِی الْعَانَةَ وَ مَا تَحْتَ الْأَلْیَیْنِ (٣) فِی کُلِّ جُمُعَةٍ.

******

ترجمه:

این حدیث از حضرت ابو عبدالله علیه السلام می فرمایند که رسول خدا صلی الله علیه و آله هر جمعه به داخل بینی و زیر بغل تطهیر می کردند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۹۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۵۹۸- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يَتَوَقَّى النُّورَةَ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ- فَإِنَّهُ يَوْمُ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ وَ تَجُوزُ النُّورَةُ فِي سَائِرِ الْأَيَّامِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین روایت کرده است: امام صادق (ع) فرمود: امیرالمؤمنین (ع) فرمود: شایسته است که مرد از نوره (موبر) در روز چهارشنبه پرهیز کند، زیرا آن روز، روز نحس دائمی است و نوره (موبر) در سایر روزها جایز است.

[رقم الحديث الكلی: ۹۵۹۹ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۵۹۹- ٤- (٥) قَالَ وَ رُوِيَ (أَنَّ النُّورَةَ) (٦) يَوْمَ الْجُمُعَةِ تُورِثُ الْبَرَصَ.

******

ترجمه:

درروایت دیگری آمدن نوره در روز جمعه موجب پیسی می شود .

[رقم الحديث الكلی: ۹٦۰۰ - رقم الحديث الباب: ۵]

۹٦۰۰- ۵- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: مَنْ تَنَوَّرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَأَصَابَهُ الْبَرَصُ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.

******

ترجمه:

از امام ابوالحسن (ع) روایت شده است: هر کس در روز جمعه نوره (موبر) استفاده کند و دچار برص (پیسی) شود، نباید کسی را جز خودش ملامت کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۰۱ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹٦۰۱- ٦- (۸) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِی عَامِرٍ عَنْ أَبِی أَحْمَدَ مُحَمَّدِ بْنِ زِیَادٍ یَعْنِی ابْنَ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبَانِ بْنِ

ص: ۳٦۷

۱- الکافی ٦- ۵۰۷- ۱٤.

۲- فی المصدر- محمّد بن سنان.

۳- فی هامش الأصل عن نسخة- الالیتین.

٤- الفقیه ۱- ۱۲۰- ۲٦٦، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ٤۰ من أبواب آداب الحمام.

۵- الفقیه ۱- ۱۲۰- ۲٦۷.

٦- فی المصدر- أنها فی.

۷- الفقیه ۱- ۱۲۰- ۲٦۸.

۸- الخصال- ۲۷۰- ۹، و أورده عن روضة الواعظین فی الحدیث ٤ من الباب ٤۰ من أبواب آداب الحمام.

تَغْلِبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص خَمْسُ خِصَالٍ تُورِثُ الْبَرَصَ النُّورَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ- وَ التَّوَضِّي وَ الِاغْتِسَالُ بِالْمَاءِ الَّذِي تُسَخِّنُهُ الشَّمْسُ وَ الْأَكْلُ عَلَى الْجَنَابَةِ وَ غِشْيَانُ الْمَرْأَةِ فِي أَيَّامِ حَيْضِهَا وَ الْأَكْلُ عَلَى الشِّبَعِ.

أَقُولُ: يُمْكِنُ حَمْلُ الْأَحَادِيثِ الْأَخِيرَةِ عَلَى التَّقِيَّةِ لِأَنَّ الظَّاهِرَ أَنَّ الْمُرَادَ مِنَ النَّاسِ الْعَامَّةُ وَ حَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَلَى النَّسْخِ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ.

******

ترجمه:

ابن عباس روایت کرده است: رسول خدا (ص) فرمود: پنج خصلت است که برص (پیسی) به وجود می آورند: استفاده از نوره (موبر) در روز جمعه و روز چهارشنبه، وضو گرفتن و غسل کردن با آبی که خورشید آن را گرم کرده است، غذا خوردن در حال جنابت، نزدیکی با زن در ایام حیض او، و غذا خوردن در حالی که سیر هستید.

می گویم: می توان احادیث اخیر را بر تقیه حمل کرد زیرا ظاهر آن این است که منظور از مردم، عامه (اهل سنت) است و حدیث ابن عباس بر نسخ (منسوخ شدن) دلالت دارد و خدا داناتر است.

۳۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّنَفُّلِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِالصَّلَوَاتِ الْمُرَغَّبَةِ وَ ذِكْرِ جُمْلَةٍ مِنْهَا

اشارة

(۱) ۳۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّنَفُّلِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِالصَّلَوَاتِ الْمُرَغَّبَةِ وَ ذِكْرِ جُمْلَةٍ مِنْهَا

[رقم الحديث الكلى: ۹۶۰۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۶۰۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمِصْبَاحِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَکَرِیَّا الْغَلَابِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَارَةَ (۳) عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ أَبِی الزُّبَیْرِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَلَّی أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ یَوْمَ الْجُمُعَةِ قَبْلَ الصَّلَاةِ یَقْرَأُ فِی کُلِّ رَکْعَةٍ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ عَشْرَ مَرَّاتٍ (وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ عَشْرَ مَرَّاتٍ) (٤) وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ قُلْ یَا أَیُّهَا الْکَافِرُونَ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ آیَةَ الْکُرْسِیِّ عَشْرَ مَرَّاتٍ.

******

ترجمه:

از علی (ع) روایت شده که رسول خدا (ص) فرمود: هر کس چهار رکعت نماز در روز جمعه قبل از نماز بخواند، در هر رکعت ده بار فاتحة الکتاب، (و ده بار قل أعوذ برب الفلق، و ده بار قل أعوذ برب الناس) و ده بار قل هو الله أحد، و ده بار قل یا أیها الکافرون، و ده بار آیة الکرسی را بخواند....

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۶۰۳- ۲- (۵) قَالَ وَ فِی رِوَایَةٍ أُخْرَی إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ شَهِدَ اللَّهُ (٦) عَشْرَ مَرَّاتٍ فَإِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ ثُمَّ تَقُولُ

۱- الباب ۳۹ فیه ۱٦ حدیثا.

۲- مصباح المتهجد- ۲۷۹.

۳- فی المصدر- عمار.

٤- فی المصدر- و قل أعوذ برب الناس عشر مرّات و قل أعوذ برب الفلق عشر مرّات.

٥- مصباح المتهجد- ۲۸۰.

٦- آل عمران ٣- ١٨.

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ مِائَةَ مَرَّةٍ وَ تُصَلِّي عَلَى النَّبِيِّ ص مِائَةَ مَرَّةٍ وَ قَالَ مَنْ صَلَّى هَذِهِ الصَّلَاةَ وَ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ شَرَّ أَهْلِ السَّمَاءِ وَ شَرَّ أَهْلِ الْأَرْضِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

و در روایت دیگری آمده است که: ده بار "انا انزلناه" و ده بار "شهد الله" (آل عمران ٣: ١٨) بخواند. پس از اتمام نماز، صد بار استغفار کند و سپس بگوید:

«سبحان الله، والحمد لله، ولا إله إلا الله، والله اکبر، ولا حول ولا قوة إلا بالله العلی العظیم» صد بار و صد بار بر پیامبر (ص) صلوات بفرستد. و گفت: هر کس این نماز را بخواند و این ذکرها را بگوید، خداوند بدی اهل آسمان و بدی اهل زمین را از او دفع می کند....

[رقم الحديث الكلي: ٩٦٠٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٦٠٤- ٣- (١) وَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ مِنَ الْأَعْرَابِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص- فَقَالَ (٢) إِنَّا نَكُونُ فِي هَذِهِ الْبَادِيَةِ بَعِيداً مِنَ الْمَدِينَةِ- وَ لَا نَقْدِرُ أَنْ نَأْتِيَكَ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ- فَدُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ فِيهِ فَضْلُ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ إِذَا رَجَعْتُ (٣) إِلَى أَهْلِي أَخْبَرْتُهُمْ بِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا كَانَ ارْتِفَاعُ النَّهَارِ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ تَقْرَأُ فِي أَوَّلِ رَكْعَةٍ الْحَمْدَ مَرَّةً وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَ اقْرَأْ فِي الثَّانِيَةِ الْحَمْدَ مَرَّةً وَاحِدَةً وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَإِذَا سَلَّمْتَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ سَبْعَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قُمْ فَصَلِّ ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ وَ تَسْلِيمَتَيْنِ (٤) وَ اقْرَأْ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ مِنْهَا الْحَمْدَ مَرَّةً وَ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَ الْفَتْحُ مَرَّةً وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْساً وَ عِشْرِينَ مَرَّةً فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْ صَلَاتِكَ فَقُلْ سُبْحَانَ رَبِّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ سَبْعِينَ مَرَّةً فَوَ الَّذِي اصْطَفَانِي بِالنُّبُوَّةِ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَ لَا مُؤْمِنَةٍ

يُصَلِّی هَذِهِ الصَّلَاةَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَمَا أَقُولُ: إِلَّا وَ أَنَا ضَامِنٌ لَهُ الْجَنَّةَ- وَ لَا يَقُومُ مِنْ مَقَامِهِ حَتَّی يُغْفَرَ لَهُ ذُنُوبُهُ وَ لِأَبَوَيْهِ ذُنُوبُهُمَا الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

زید بن ثابت روایت می کند: یکی از اعراب ها به رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و گفت: ما در این بیابان دور از مدینه هستیم و نمی توانیم هر جمعه به شما بیاییم، پس مرا به عملی که فضیلت نماز جمعه در آن است راهنمایی کنید، تا به خانواده ام بگویم. پس رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: "وقتی که آفتاب بلند می شود، دو رکعت نماز بخوان و در هر رکعت اول سوره حمد را یک بار و سوره فلق را هفت بار بخوان، و در رکعت دوم سوره حمد را یک بار بخوان، و سپس سوره ناس را هفت بار بخوان، وقتی سجده کردی، آیه کرسی را هفت بار بخوان، سپس برخیز و هشت رکعت نماز بخوان و در هر دو رکعت سلام بده، و در هر رکعت از آن، سوره حمد را یک بار بخوان، و هنگامی که نصر الله و فتح آمد، آیه اخلاص را بیست و پنج بار بخوان، و وقتی از نماز خود فراغت یافتی، سبحان الله را هفتاد بار بخوان، به خدا که مرا برای نبوت برگزیده است، هیچ مرد و زن مؤمنی نیست که این نماز را همینطور که گفتم بخواند، مگر ضامن بهشت او هستم، و او از محل خود بلند نمی شود تا گناهان او و گناهان پدر و مادرش غفران یابند.

[رقم الحديث الكلی: ٩٦٠٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٦٠٥- ٤- (٥) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ الْمُثَنَّی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ تَقْرَأُ فِی كُلِّ رَكْعَةٍ سِتِّينَ مَرَّةً سُورَةَ الْإِخْلَاصِ- فَإِذَا رَكَعْتَ قُلْتَ سُبْحَانَ رَبِّیَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَ إِنْ شِئْتَ

۱- مصباح المتهجد- ۲۸۱.

۲- فی المصدر زیادة- بابی أنت و أمی یا رسول اللّه.

۳- فی المصدر- مضیت.

٤- فی المصدر- بتسلیمتین.

٥- مصباح المتهجد- ۲۷۹.

سَبْعَ مَرَّاتٍ ثُمَّ ذَکَرَ دُعَاءً فِی السُّجُودِ إِلَی أَنْ قَالَ قُلْتُ: فِی أَیِّ سَاعَةٍ أُصَلِّیهَا مِنْ یَوْمِ الْجُمُعَةِ- قَالَ إِذَا ارْتَفَعَ النَّهَارُ مَا بَیْنَکَ وَ بَیْنَ زَوَالِ الشَّمْسِ ثُمَّ قَالَ مَنْ فَعَلَهَا فَکَأَنَّمَا قَرَأَ الْقُرْآنَ أَرْبَعِینَ مَرَّةً.

******

ترجمه:

از حمید بن المثنی، از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است:

"اگر روز جمعه باشد، دو رکعت نماز بخوان. در هر رکعت، شصت مرتبه سوره اخلاص را بخوان. پس زمانی که رکوع کردی، بگو: 'سبحان ربی العظیم وبحمده' سه مرتبه، و اگر خواستی، هفت مرتبه. سپس دعایی در سجده ذکر کن. تا اینکه گفتم: در چه ساعتی از روز جمعه این نماز را بخوانم؟ فرمود: هنگامی که روز بلند شد، بین تو و زوال خورشید. سپس فرمود: کسی که این کار را انجام دهد، مثل این است که چهل بار قرآن را خوانده است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦۰٦ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۹٦۰٦- ٥- (۱) وَ عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَرَادَ أَنْ یُدْرِکَ فَضْلَ (۲) الْجُمُعَةِ- فَلْیُصَلِّ قَبْلَ الظُّهْرِ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ یَقْرَأُ فِی کُلِّ رَکْعَةٍ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ مَرَّةً وَ آیَةَ الْکُرْسِیِّ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً فَإِذَا فَرَغَ مِنْ هَذِهِ الصَّلَاةِ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ سَبْعِینَ مَرَّةً

وَ يَقُولُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ خَمْسِينَ (٣) مَرَّةً وَ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ خَمْسِينَ مَرَّةً وَ يَقُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَ آلِهِ خَمْسِينَ مَرَّةً فَإِذَا فَعَلَ ذَلِکَ لَمْ يَقُمْ مِنْ مَقَامِهِ حَتَّى يُعْتِقَهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ تَمَامَ الْخَبَرِ.

******

ترجمه:

از علی (علیه السلام) روایت شده است:

"پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: هر کس می خواهد به فضل روز جمعه دست یابد، باید قبل از ظهر چهار رکعت نماز بخواند. در هر رکعت، یک مرتبه فاتحة الکتاب، پانزده مرتبه آیه الکرسی و پانزده مرتبه سوره قل هو الله احد را بخواند. پس وقتی از این نماز فارغ شد، هفتاد مرتبه از خداوند استغفار کند و پنجاه مرتبه بگوید: لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم. و پنجاه مرتبه بگوید: لا اله الا الله وحده لا شریک له. و پنجاه مرتبه بگوید: صلی الله علی النبی الامی و آله. پس اگر این کار را انجام دهد، از مقام خود بلند نمی شود تا خداوند او را از آتش آزاد کند. تمام خبر."

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٠٧ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٩٦٠٧- ٦- (٤) وَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَلَّى يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ قَبْلَ الْفَرِيضَةِ يَقْرَأُ فِي الْأُولَى فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً وَ الْأَعْلَى مَرَّةً وَ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- وَ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً وَ إِذَا زُلْزِلَتْ مَرَّةً وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً وَ فِي الرَّكْعَةِ الثَّالِثَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً وَ أَلْهَيكُمُ التَّكَاثُرُ مَرَّةً وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً وَ فِي الرَّكْعَةِ الرَّابِعَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً وَ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ مَرَّةً وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً فَإِذَا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ يَسْأَلُهُ حَاجَتَهُ.

******

ترجمه:

از انس روایت شده است:

"پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: هر کس در روز جمعه چهار رکعت نماز قبل از نماز واجب بخواند، در رکعت اول، یک مرتبه فاتحة الکتاب، یک مرتبه سوره اعلی و پانزده مرتبه قل هو الله احد بخواند؛ و در رکعت دوم، یک مرتبه فاتحة الکتاب، یک مرتبه سوره اذا زلزلت و پانزده مرتبه قل هو الله احد بخواند؛ و در رکعت سوم، یک مرتبه فاتحة الکتاب، یک مرتبه سوره الهاکم التکاثر و پانزده مرتبه قل هو الله احد بخواند؛ و در رکعت چهارم، یک مرتبه فاتحة الکتاب، یک مرتبه سوره اذا جاء نصر الله و پانزده مرتبه قل هو الله احد بخواند. پس وقتی از نمازش فارغ شد، دستانش را به سوی خداوند تعالی بلند کند و حاجتش را از او بخواهد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۶۰۸- ۷- (۵) وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص

ص: ۳۷۰

۱- مصباح المتهجد- ۲۸۰.

۲- فی المصدر زیادة- یوم.

۳- فی المصدر- خمس عشرة و فی نسخة- خمسین.

٤- مصباح المتهجد- ۲۸۰.

۵- مصباح المتهجد- ۲۸۲.

قَالَ: مَنْ صَلَّی یَوْمَ الْجُمُعَةِ بَعْدَ صَلَاةِ الْعَصْرِ رَکْعَتَیْنِ یَقْرَأُ فِی الْأُولَی فَاتِحَةَ الْکِتَابِ وَ آیَةَ الْکُرْسِیِّ- وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ خَمْساً وَ عِشْرِینَ مَرَّةً وَ فِی الثَّانِیَةِ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ- وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- وَ قُلْ أَعُوذُ

بِرَبِّ النَّاسِ خَمْساً وَ عِشْرِينَ مَرَّةً فَإِذَا فَرَغَ مِنْهَا قَالَ خَمْسَ مَرَّاتٍ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ- لَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يُرِيَهُ اللَّهُ فِي مَنَامِهِ الْجَنَّةَ- وَ يَرَى مَكَانَهُ فِيهَا.

******

ترجمه:

از عبدالله بن مسعود از رسول خدا (صلی الله علیه وآله) روایت شده است:

"هر کس روز جمعه بعد از نماز عصر دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول فاتحة الکتاب و آیة الکرسی و قل أعوذ برب الفلق را بیست و پنج مرتبه بخواند؛ و در رکعت دوم فاتحة الکتاب و قل هو الله أحد و قل أعوذ برب الناس را بیست و پنج مرتبه بخواند؛ پس زمانی که از این نماز فارغ شد، پنج مرتبه بگوید لا حول و لا قوة إلا بالله العلی العظیم، از دنیا خارج نمی شود تا اینکه خداوند در خواب به او بهشت را نشان دهد و جایگاهش را در آن ببیند."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۶۰۹- ۸- (۱) وَ عَنْ صَفْوَانَ قَالَ: دَخَلَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْحَلَبِيُّ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَقَالَ لَهُ تُعَلِّمُنِي أَفْضَلَ مَا أَصْنَعُ فِي مِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ مَا أَعْلَمُ أَنَّ أَحَداً كَانَ أَكْبَرَ (۲) عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص مِنْ فَاطِمَةَ ع- وَ لَا أَفْضَلَ مِمَّا عَلَّمَهَا أَبُوهَا (۳) قَالَ مَنْ أَصْبَحَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَاغْتَسَلَ وَ صَفَّ قَدَمَيْهِ وَ صَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ مَثْنَى مَثْنَى يَقْرَأُ فِي أَوَّلِ كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْسِينَ مَرَّةً وَ فِي الثَّانِيَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ الْعَادِيَاتِ خَمْسِينَ مَرَّةً وَ فِي الثَّالِثَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ إِذَا زُلْزِلَتْ خَمْسِينَ مَرَّةً وَ فِي الرَّابِعَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- وَ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَ الْفَتْحُ خَمْسِينَ مَرَّةً وَ هَذِهِ سُورَةُ النَّصْرِ- وَ هِيَ آخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ فَإِذَا فَرَغَ مِنْهَا دَعَا فَقَالَ وَ ذَكَرَ الدُّعَاءَ.

******

ترجمه:

از صفوان روایت شده است:

محمد بن علی حلبی در روز جمعه بر امام صادق (علیه السلام) وارد شد و به او گفت: آیا به من بهترین کاری را که در چنین روزی می توان انجام داد، یاد می دهی؟ امام (علیه السلام) فرمود: ای محمد، نمی دانم کسی نزد رسول خدا (صلی الله علیه وآله) بزرگ تر از فاطمه (سلام الله علیها) بوده باشد و چیزی بهتر از آنچه پدرش به او آموخت.

فرمود: هر کس روز جمعه صبح کند، پس غسل کند و پاهایش را مرتب کند (در حالت نماز قرار گیرد) و چهار رکعت نماز دو رکعتی بخواند، در اولین رکعت هر دو رکعت، فاتحة الکتاب و قل هو الله أحد را پنجاه مرتبه بخواند، و در رکعت دوم فاتحة الکتاب و العادیات را پنجاه مرتبه، و در رکعت سوم فاتحة الکتاب و إذا زلزلت را پنجاه مرتبه، و در رکعت چهارم فاتحة الکتاب و إذا جاء نصر الله و الفتح را پنجاه مرتبه (و این سوره النصر است که آخرین سوره نازل شده است) پس وقتی از این نماز فارغ شد، دعا کند و امام (علیه السلام) دعایی را ذکر کردند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۶۱۰- ۹- (٤) وَ عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُورَةَ إِبْرَاهِیمَ وَ سُورَةَ الْحِجْرِ فِی رَکْعَتَیْنِ جَمِیعاً فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ لَمْ یُصِبْهُ فَقْرٌ أَبَداً وَ لَا جُنُونٌ (٥) وَ لَا بَلْوَی.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس در روز جمعه دو رکعت که درآنها سوره حجروابراهیم را بخواند هیچگاه دچار فقر ودیوانگی وگرفتاری نخواهد شد

[رقم الحديث الكلی: ۹۶۱۱ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۹۶۱۱- ۱۰- (۶) وَ عَنِ الْحَارِثِ الْهَمْدَانِیِّ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع

ص: ۳۷۱

۱- مصباح المتهجد- ۲۸۲.

۲- فی المصدر- أكثر.

۳- فی المصدر زيادة- محمّد بن عبد اللّه (صلّی اللّه عليه و آله).

۴- مصباح المتهجد- ۲۸۳.

۵- فی نسخة- خوف" هامش المخطوط".

۶- مصباح المتهجد- ۲۸۳.

قَالَ: إِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُصَلِّیَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- عَشْرَ رَكَعَاتٍ تُتِمُّ رُكُوعَهُنَّ وَ سُجُودَهُنَّ وَ تَقُولُ فِيمَا بَيْنَ كُلِّ رَكْعَتَيْنِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ- مِائَةَ مَرَّةٍ فَافْعَلْ تَمَامَ الْخَبَرِ.

******

ترجمه:

حضرت علی * : اگربتوانی در روز جمعه ده ركعت با ركوع وسجود كامل وبين هر دوركعت صد مرتبه بگوئ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ پس آنرا انجام بده كه ...

[رقم الحديث الكلی: ۹۶۱۲ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۹۶۱۲- ۱۱- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى الصَّادِقِ ع فَرَأَيْتُهُ يُصَلِّی ثُمَّ رَأَيْتُهُ قَنَتَ فِی الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ فِی قِيَامِهِ وَ رُكُوعِهِ وَ سُجُودِهِ ثُمَّ انْفَتَلَ بِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ ثُمَّ قَالَ يَا دَاوُدُ- هِیَ

رَكْعَتَانِ وَ اللَّهِ لَا يُصَلِّيهِمَا أَحَدٌ فَيَرَى النَّارَ بِعَيْنِهِ بَعْدَ مَا يَأْتِي بَيْنَهُمَا مَا أَتَيْتُ فَلَمْ أَبْرَحْ مِنْ مَكَانِي حَتَّى عَلَّمَنِي قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ فَعَلِّمْنِي يَا أَبَهْ كَمَا عَلَّمَكَ إِلَى أَنْ قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ- قَبْلَ أَنْ تَزُولَ الشَّمْسُ فَصَلِّهِمَا وَ اقْرَأْ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ- وَ فِي الثَّانِيَةِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- وَ تَسْتَفْتِحُهُمَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ (۲) فَإِذَا فَرَغْتَ مِنَ (الْقِرَاءَةِ فِي الثَّانِيَةِ قَبْلَ أَنْ تَرْكَعَ) (۳) فَارْفَعْ يَدَيْكَ قَبْلَ أَنْ تَرْكَعَ وَ قُلْ ثُمَّ ذَكَرَ دُعَاءً فِي الْقُنُوتِ وَ دُعَاءً فِي السُّجُودِ.

******

ترجمه:

از محمد بن داوود بن کثیر از پدرش روایت شده است:

گفت: بر امام صادق (علیه السلام) وارد شدم، دیدم که ایشان نماز می خوانند، سپس دیدم که در رکعت دوم، در حالت قیام، رکوع و سجود قنوت می خواندند. سپس چهره ی گرامی خود را به من برگرداندند و فرمودند: "ای داوود، این دو رکعتی است که به خدا قسم، هیچ کس آنها را نمی خواند و سپس آتش جهنم را با چشم خود نمی بیند، بعد از اینکه بین این دو رکعت انجام دهد آنچه من انجام دادم."

گفت: از جای خود برنخواستم تا اینکه به من یاد داد. محمد بن داوود گفت: "ای پدر، همان طور که به تو آموخت، به من نیز یاد بده."

تا اینکه فرمود: "وقتی روز جمعه باشد، پیش از زوال خورشید، این دو رکعت را بخوان و در رکعت اول فاتحة الکتاب و سوره ی 'إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ' (سوره قدر) و در رکعت دوم فاتحة الکتاب و 'قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ' (سوره توحید) را بخوان. و این دو رکعت را با فاتحة الکتاب شروع کن. پس زمانی که از خواندن (در رکعت دوم پیش از رکوع) فارغ شدی، دستانت را پیش از رکوع بلند کن و بگو."

سپس امام (علیه السلام) دعایی در قنوت و دعایی در سجده ذکر کردند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۶۱۳ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۹۶۱۳- ۱۲- (٤) وَ عَنِ الصَّادِقِ ع أَنَّهُ قَالَ: صُمْ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ وَ الْخَمِيسِ وَ الْجُمُعَةِ- فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ- فَاغْتَسِلْ وَ الْبَسْ ثَوْباً جَدِيداً ثُمَّ اصْعَدْ إِلَى أَعْلَى مَوْضِعٍ فِي دَارِكَ (أَوْ أَبْرِزْ) (٥) مُصَلَّاكَ فِي زَاوِيَةٍ مِنْ دَارِكَ وَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ تَقْرَأُ فِي الْأُولَى الْحَمْدَ- وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- وَ فِي الثَّانِيَةِ الْحَمْدَ وَ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ- ثُمَّ تَرْفَعُ يَدَيْكَ إِلَى السَّمَاءِ وَ لْيَكُنْ ذَلِكَ قَبْلَ الزَّوَالِ بِنِصْفِ سَاعَةٍ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي ذَخَرْتُ (٦) تَوْحِيدِي إِيَّاكَ وَ مَعْرِفَتِي بِكَ

ص: ۳۷۲

۱- مصباح المتهجد- ۲۸۳.

۲- فی المصدر- الصلاة.

۳- فی المصدر هكذا- قراءة قل هو اللّه أحد فی الركعة الثانية.

٤- مصباح المتهجد- ۲۹۳.

٥- فی المصدر- و ابرز.

٦- فی المصدر- ذكرت.

وَ إِخْلَاصِي لَكَ- وَ ذَكَرَ الدُّعَاءَ إِلَى أَنْ قَالَ ثُمَّ تُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ تَقْرَأُ فِي الْأُولَى الْحَمْدَ وَ خَمْسِينَ مَرَّةً قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- وَ فِي الثَّانِيَةِ الْحَمْدَ وَ سِتِّينَ مَرَّةً إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ- ثُمَّ تَمُدُّ يَدَيْكَ وَ تَقُولُ وَ ذَكَرَ الدُّعَاءَ.

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است که فرمودند:

"روزهای چهارشنبه، پنجشنبه و جمعه روزه بگیر. پس اگر روز جمعه بود، غسل کن و لباسی نو بپوش، سپس به بالاترین نقطه در خانه ات برو (یا جای نمازت را در گوشه ای از خانه ات قرار بده) و دو رکعت نماز بخوان. در رکعت اول، سوره ی حمد و 'قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ' و در رکعت دوم، سوره ی حمد و 'قُلْ یَا أَیُّهَا الْکَافِرُونَ' را بخوان. سپس دستانت را به سوی آسمان بلند کن و بگذار این کار نیم ساعت پیش از زوال خورشید باشد و بگو: 'اللَّهُمَّ إِنِّی ذَخَرْتُ تَوْحِیدِی إِیَّاکَ وَ مَعْرِفَتِی بِکَ وَ إِخْلَاصِی لَکَ' و دعا را ذکر کرد تا اینکه فرمود: سپس دو رکعت نماز بخوان، در رکعت اول، سوره ی حمد و پنجاه مرتبه 'قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ' و در رکعت دوم، سوره ی حمد و شصت مرتبه 'إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ' را بخوان. سپس دستانت را دراز کن و بگو و دعا را ذکر کرد."

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦١٤ - رقم الحدیث الباب: ١٣]

٩٦١٤- ١٣- (١) وَ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا کَانَتْ لَکَ حَاجَةٌ فَصُمِ الْأَرْبِعَاءَ وَ الْخَمِیسَ وَ الْجُمُعَةَ- وَ صَلِّ رَکْعَتَیْنِ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ تَحْتَ السَّمَاءِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّی حَلَلْتُ بِسَاحَتِکَ لِمَعْرِفَتِی بِوَحْدَانِیَّتِکَ الدُّعَاءَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرگاه حاجتی داشتی روزهای چهار شنبه وپنج شنبه وجمعه را روزه بگیر وظهر (جمعه) زیر آسمان دو رکعت نماز بخوان (بعد ازسلام) این دعا را بخوان اللَّهُمَّ إِنِّی حَلَلْتُ بِسَاحَتِکَ لِمَعْرِفَتِی بِوَحْدَانِیَّتِکَ .....

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦١٥ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

٩٦١٥- ١٤- (٢) وَ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ كَانَتْ لَهُ حَاجَةٌ مُهِمَّةٌ فَلْيَصُمِ الْأَرْبِعَاءَ وَ الْخَمِيسَ وَ الْجُمُعَةَ- ثُمَّ يُصَلِّی رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ يُصَلِّيهِمَا قَبْلَ الزَّوَالِ ثُمَّ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ وَ ذَكَرَ الدُّعَاءَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرگاه حاجتی مهمی داشتی روزهای چهار شنبه وپنج شنبه وجمعه را روزه بگیر و سپس دو رکعت نماز قبل آن دورکعتی که ظهر روز جمعه خوانده می شود بخوان و بعد این دعا را بخوان سپس دعای مربوطه را ذکرکردند .

[رقم الحديث الكلی: ٩٦١٦ - رقم الحديث الباب: ١٥]

٩٦١٦- ١٥- (٣) وَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ كَانَتْ لَهُ حَاجَةٌ قَدْ ضَاقَ بِهَا ذَرْعاً فَلْيُنْزِلْهَا بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قُلْتُ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ فَلْيَصُمْ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ وَ الْخَمِيسِ وَ الْجُمُعَةِ- ثُمَّ لْيَغْسِلْ رَأْسَهُ بِالْخِطْمِیِّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ يَلْبَسُ أَنْظَفَ ثِيَابِهِ وَ يَتَطَيَّبُ بِأَطْيَبِ طِيبِهِ ثُمَّ يُقَدِّمُ صَدَقَةً عَلَى امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِمَا تَيَسَّرَ مِنْ مَالِهِ ثُمَّ لْيَبْرُزْ إِلَى آفَاقِ السَّمَاءِ وَ لَا يَحْتَجِبْ وَ يَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ وَ يُصَلِّی رَكْعَتَيْنِ يَقْرَأُ فِی الْأُولَى فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَرْكَعُ فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَسْجُدُ فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَسْجُدُ ثَانِيَةً فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَنْهَضُ فَيَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ فِی الثَّانِيَةِ فَإِذَا جَلَسَ

١- مصباح المتهجد- ٢٩٩.

۲- مصباح المتهجد- ۳۰۰.

۳- مصباح المتهجد- ۳۰۳.

لِلتَّشَهُّدِ قَرَأَهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَتَشَهَّدُ وَ يُسَلِّمُ وَ يَقْرَؤُهَا بَعْدَ التَّسْلِيمِ خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَخِرُّ سَاجِداً فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَضَعُ خَدَّهُ الْأَيْمَنَ عَلَى الْأَرْضِ فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ثُمَّ يَضَعُ خَدَّهُ الْأَيْسَرَ عَلَى الْأَرْضِ فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً (ثُمَّ يَعُودُ إِلَى السُّجُودِ فَيَقْرَؤُهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً) (۱) ثُمَّ يَخِرُّ سَاجِداً فَيَقُولُ وَ هُوَ سَاجِدٌ يَبْكِي- يَا جَوَادُ يَا مَاجِدُ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ يَا مَنْ هُوَ هَكَذَا وَ لَا هَكَذَا غَيْرُهُ أَشْهَدُ أَنَّ كُلَّ مَعْبُودٍ مِنْ لَدُنْ عَرْشِكَ إِلَى قَرَارِ أَرْضِكَ بَاطِلٌ إِلَّا وَجْهَكَ جَلَّ جَلَالُكَ يَا مُعِزَّ كُلِّ ذَلِيلٍ وَ يَا مُذِلَّ كُلِّ عَزِيزٍ تَعْلَمُ كُرْبَتِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ فَرِّجْ عَنِّي- ثُمَّ تَقْلِبُ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ وَ تَقُولُ ذَلِكَ ثَلَاثاً ثُمَّ تَقْلِبُ خَدَّكَ الْأَيْسَرَ وَ تَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ ثَلَاثاً قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع فَإِذَا فَعَلَ الْعَبْدُ ذَلِكَ يَقْضِي اللَّهُ حَاجَتَهُ وَ لْيَتَوَجَّهْ فِي حَاجَتِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ يُسَمِّيهِمْ عَنْ آخِرِهِمْ.

******

ترجمه:

از امام رضا (علیه السلام) روایت شده است که فرمودند:

"کسی که حاجتی دارد و از آن به تنگ آمده است، باید آن را به خداوند عزّوجلّ واگذار کند."

گفتم: "چگونه انجام دهد؟"

فرمود: "روز چهارشنبه، پنجشنبه و جمعه را روزه بگیرد، سپس در روز جمعه سر خود را با گیاه خطمی بشوید و پاکیزه ترین لباس هایش را بپوشد و با بهترین عطر خود را معطر کند. سپس صدقه ای به هر مسلمانی بدهد که از مالش میسر است. سپس به سوی آفاق آسمان برود و پرده ای میان خود و آسمان قرار ندهد، و رو به قبله کند و دو رکعت نماز بخواند. در رکعت اول، سوره ی حمد و

'قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ' را پانزده مرتبه بخواند. سپس رکوع کند و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس سرش را بلند کند و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس سجده کند و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس سرش را بلند کند و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس دوباره سجده کند و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس سرش را بلند کند و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس برخیزد و در رکعت دوم همان را انجام دهد. پس از تشهد و سلام دادن، آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس به سجده رود و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس گونه ی راست خود را بر زمین بگذارد و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس گونه ی چپ خود را بر زمین بگذارد و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس به سجده بازگردد و آن را پانزده مرتبه بخواند، سپس به سجده رود و بگوید در حالی که گریه می کند: 'یا جَوَادُ، یا ماجِدُ، یا واحِدُ، یا أَحَدُ، یا صَمَدُ، یا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، یا مَنْ هُوَ هَکَذَا وَ لَا هَکَذَا غَیْرُهُ، أَشْهَدُ أَنَّ کُلَّ مَعْبُودٍ مِنْ لَدُنْ عَرْشِکَ إِلَی قَرَارِ أَرْضِکَ بَاطِلٌ إِلَّا وَجْهَکَ جَلَّ جَلَالُکَ، یا مُعِزَّ کُلِّ ذَلِیلٍ، وَ یا مُذِلَّ کُلِّ عَزِیزٍ، تَعْلَمُ کُرْبَتِی، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ فَرِّجْ عَنِّی.'

سپس گونه ی راست خود را سه مرتبه بر زمین بگذارد و این را بگوید، سپس گونه ی چپ خود را سه مرتبه بر زمین بگذارد و این را بگوید. امام رضا (علیه السلام) فرمود: پس اگر بنده این کار را انجام دهد، خداوند حاجتش را برآورده می کند و در حاجتش به خداوند متعال با توسل به محمد و آلش (علیه و علیهم السلام) توجه کند و آنها را تا آخرین نفر نام ببرد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۶]

۹۶۱۷- ۱۶- (۲) وَ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الثَّالِثِ ع قَالَ: إِذَا کَانَتْ لَکَ حَاجَةٌ مُهِمَّةٌ فَصُمْ یَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ وَ الْخَمِیسِ وَ الْجُمُعَةِ- وَ اغْتَسِلْ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ فِی أَوَّلِ النَّهَارِ وَ تَصَدَّقْ عَلَی مِسْکِینٍ بِمَا أَمْکَنَ وَ اجْلِسْ فِی مَوْضِعٍ لَا یَکُونُ بَیْنَکَ وَ بَیْنَ السَّمَاءِ سَقْفٌ وَ لَا سِتْرٌ مِنْ صَحْنِ دَارٍ أَوْ غَیْرِهَا تَجْلِسُ تَحْتَ السَّمَاءِ وَ تُصَلِّی أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ تَقْرَأُ فِی الْأُولَی الْحَمْدَ وَ یس- وَ فِی الثَّانِیَةِ الْحَمْدَ وَ حم الدُّخَانِ- وَ فِی الثَّالِثَةِ الْحَمْدَ وَ الْوَاقِعَةَ- وَ فِی الرَّابِعَةِ الْحَمْدَ وَ تَبَارَکَ الَّذِی بِیَدِهِ الْمُلْکُ- فَإِنْ

لَمْ تُحْسِنْهَا فَاقْرَأِ الْحَمْدَ- وَ نِسْبَةَ الرَّبِّ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- فَإِذَا فَرَغْتَ بَسَطْتَ رَاحَتَکَ إِلَی السَّمَاءِ ثُمَّ تَقُولُ وَ ذَکَرَ الدُّعَاءَ.

(۳)

******

ترجمه:

روایتی از امام هادی (علیه السلام) به نقل از یعقوب بن یزید آمده است که فرمودند:

"اگر حاجتی مهم داری، روز چهارشنبه، پنج شنبه و جمعه روزه بگیر. در روز جمعه اوایل روز غسل کن و به هر مقداری که می توانی به یک مسکین صدقه بده. سپس در محلی بنشین که میان تو و آسمان سقف یا پرده ای نباشد؛ مثلاً در حیاط خانه یا محلی دیگر زیر آسمان باش. چهار رکعت نماز بخوان، در رکعت اول سوره حمد و سوره یس را بخوان، در رکعت دوم سوره حمد و سوره حم الدخان، در رکعت سوم سوره حمد و سوره الواقعة، و در رکعت چهارم سوره حمد و سوره تبارک الذی بیده الملک. اگر این سوره ها را نمی دانی، سوره حمد و سوره توحید (قل هو الله أحد) را بخوان.

وقتی نمازت تمام شد، دستانت را به سوی آسمان بلند کن و دعای مخصوصی را بخوان که امام ذکر کرده اند."

این روایت نشان می دهد که انجام این اعمال و نمازها همراه با دعا، می تواند در برآورده شدن حاجات مؤثر باشد

۱- لیس فی المصدر.

۲- مصباح المتهجد- ۳۰٤.

۳- يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ٢٦، و فى الحديث ١ من الباب ٤٤، و فى الحديث ٢٤ من الباب ٤٩ من أبواب بقية الصلوات المندوبة.

٤٠- بَابُ وُجُوبِ تَعْظِيمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ التَّبَرُّكِ بِهِ وَ اتِّخَاذِهِ عِيداً وَ اجْتِنَابِ جَمِيعِ الْمُحَرَّمَاتِ فِيهِ

اشارة

(١) ٤٠ بَابُ وُجُوبِ تَعْظِيمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ التَّبَرُّكِ بِهِ وَ اتِّخَاذِهِ عِيداً وَ اجْتِنَابِ جَمِيعِ الْمُحَرَّمَاتِ فِيهِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٦١٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٦١٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِى حَدِيثٍ إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَ مِنْ كُلِّ شَىْ ءٍ شَيْئاً فَاخْتَارَ مِنَ الْأَيَّامِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق *: خداوند از هرچيزى يک چيزى را انتخاب كرده واز بين روزها روز جمعه را برگزيد .

[رقم الحديث الكلى: ٩٦١٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٦١٩- ٢- (٣) وَ عَنْهُ (٤) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِى بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ بِيَوْمٍ أَفْضَلَ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : هیچ روزی خورشید طلوع کرده که با فضیلت تر از روز جمعه باشد

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۶۲۰- ۳- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ لِلْجُمُعَةِ حَقّاً وَ حُرْمَةً فَإِيَّاکَ أَنْ تُضَيِّعَ أَوْ تُقَصِّرَ فِی شَیْ ءٍ مِنْ عِبَادَةِ اللَّهِ وَ التَّقَرُّبِ إِلَيْهِ بِالْعَمَلِ الصَّالِحِ وَ تَرْکِ الْمَحَارِمِ کُلِّهَا فَإِنَّ اللَّهَ يُضَاعِفُ فِيهِ الْحَسَنَاتِ وَ يَمْحُو فِيهِ السَّيِّئَاتِ وَ يَرْفَعُ فِيهِ الدَّرَجَاتِ قَالَ وَ ذَکَرَ أَنَّ يَوْمَهُ مِثْلُ لَيْلَتِهِ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُحْيِيَهُ بِالصَّلَاةِ وَ الدُّعَاءِ فَافْعَلْ فَإِنَّ رَبَّکَ يَنْزِلُ فِی أَوَّلِ لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ- إِلَی سَمَاءِ الدُّنْيَا يُضَاعِفُ فِيهِ الْحَسَنَاتِ وَ يَمْحُو فِيهِ السَّيِّئَاتِ وَ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ کَرِيمٌ.

******

ترجمه:

امام صادق صلوات اللَّه علیه فرمود : همانا برای روز جمعه حق و حرمتی می باشد، پس مبادا ضایع و تباه کنی و در چیزی از عبادت الهی و تقرب جستن به سوی او با عمل صالح و ترک کلیه حرامها کوتاهی نمائي، پس همانا اللَّه در آن حسنات را مضاعف می کند و گناهان را در آن محو می کند و درجات را در آن بالا می برد! درادامه فرمودند : شب جمعه هم مثل روز آنست اگر می توانی با نماز ودعا شب را بیدارباشی انجام بده زیرا (رحمت خاص) خدا دراول شب نازل می شود برآسمان دنیا وحسنات را چندین برابر پاداش می دهد وگناهان را پاک می کند وخداوند واسع کریم است .

۱- الباب ٤٠ فيه ٢٥ حديثا.

٢- الكافى ٣- ٤١٣- ٣، و التهذيب ٣- ٤- ١٠، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ١٨ من أبواب أحكام المساكن.

٣- الكافى ٣- ٤١٣- ١، و التهذيب ٣- ٢- ١.

٤- فى نسخة- عن عدة من أصحابنا" هامش المخطوط".

٥- الكافى ٣- ٤١٤- ٦، و مصباح المتهجد- ٢٤٨، و التهذيب ٣- ٣- ٣.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٢١ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٦٢١- ٤- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ يُضَاعِفُ اللَّهُ فِيهِ الْحَسَنَاتِ وَ يَمْحُو فِيهِ السَّيِّئَاتِ وَ يَرْفَعُ فِيهِ الدَّرَجَاتِ وَ يَسْتَجِيبُ فِيهِ الدَّعَوَاتِ وَ تُكْشَفُ فِيهِ الْكُرُبَاتُ وَ تُقْضَى فِيهِ الْحَوَائِجُ الْعِظَامُ وَ هُوَ يَوْمُ الْمَزِيدِ لِلَّهِ فِيهِ عُتَقَاءُ وَ طُلَقَاءُ مِنَ النَّارِ مَا دَعَا بِهِ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ وَ عَرَفَ حَقَّهُ وَ حُرْمَتَهُ إِلَّا كَانَ حَقّاً عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَجْعَلَهُ مِنْ عُتَقَائِهِ وَ طُلَقَائِهِ مِنَ النَّارِ فَإِنْ مَاتَ فِي يَوْمِهِ أَوْ لَيْلَتِهِ مَاتَ شَهِيداً وَ بُعِثَ آمِناً وَ مَا اسْتَخَفَّ أَحَدٌ بِحُرْمَتِهِ وَ ضَيَّعَ حَقَّهُ إِلَّا كَانَ حَقّاً عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يُصْلِيَهُ نَارَ جَهَنَّمَ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٢)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ (٣)

وَ رَوَى الَّذِي قَبْلَهُ مُرْسَلًا.

******

ترجمه:

ابن ابى نصر گويد: امام رضا عليه السّلام فرمود: رسول خدا صلّى اللّه عليه و اله فرموده است:

همانا روز جمعه، سرور روزهاست که خداوند در این روز، به پاداش اعمال بندگان می افزاید، گناهان را محو می کند، درجات را بالا می برد، دعاها را مستجاب می کند، اندوه ها را برطرف می سازد و حاجت های بزرگ را برمی آورد. این روز، روزی است که خداوند بر آزادگان و رهاشدگان از آتش دوزخ می افزاید. و هرفردی که در این روز با شناخت حقّ و حرمت دعا، خدا را فراخواند بر خداوند لازم است که او را از آزادگان و رهاشدگان از آتش دوزخ قرار دهد، و اگر در روز و شب جمعه بمیرد، شهید مرده است و در روز رستاخیز از عذاب دوزخ ایمن محشور خواهد شد، و هرکه حرمت آن را سبك شمارد و حقوق آن را ضایع کند بر خداوند عزّ و جلّ لازم است که او را در آتش اندازد، مگر آن که توبه کند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٢٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٦٢٢- ٥- (٤) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مِهْرَانَ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ قَالَ: وَ أَمَّا الْيَوْمُ الَّذِي حَمَلَتْ فِيهِ مَرْيَمُ- فَهُوَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ لِلزَّوَالِ وَ هُوَ الْيَوْمُ الَّذِي هَبَطَ فِيهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ- وَ لَيْسَ لِلْمُسْلِمِينَ عِيدٌ كَانَ أَوْلَى مِنْهُ عَظَّمَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ عَظَّمَهُ مُحَمَّدٌ ص- فَأَمَرَهُ أَنْ يَجْعَلَهُ عِيداً فَهُوَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت کاظم * دریک روایت طولانی فرمودند : اما روز جمعه همان روزی استکه در ظهرآن حضرت مریم حمل پیدا کرد وهمان روزی استکه حضرت روح الامین نازل شد ومسلمان عیدی ندارند که بهتر ازآن باشد خداوند متعال وحضرت محمد به آن عظمت دادند پس خداوند ایشان را امر کرد که آنرا عید قرار دهد پس آن روز جمعه است .

[رقم الحديث الكلی: ۹۶۲۳ - رقم الحديث الباب: ٦]

۹۶۲۳- ٦- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ

ص: ۳۷٦

١- الكافی ٣- ٤١٤- ٥، و التهذيب ٣- ٢- ٢.

٢- المقنعة- ٢٥.

٣- مصباح المتهجد- ٢٣٠.

٤- الكافی ١- ٤٨٠- ٤.

٥- الكافی ٣- ٤١٥- ٨، و التهذيب ٣- ٣- ٥.

النُّعْمَانِ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: سُئِلَ عَنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ لَيْلَتِهَا فَقَالَ لَيْلَتُهَا لَيْلَةٌ غَرَّاءُ وَ يَوْمُهَا يَوْمٌ زَاهِرٌ (١) وَ لَيْسَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ يَوْمٌ تَغْرُبُ فِيهِ الشَّمْسُ أَكْثَرَ مُعَافًى مِنَ النَّارِ (٢) مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَارِفاً بِحَقِّ أَهْلِ هَذَا الْبَيْتِ (كُتِبَ لَهُ) (٣) بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ بَرَاءَةٌ مِنَ الْعَذَابِ وَ مَنْ مَاتَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ أُعْتِقَ مِنَ النَّارِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٤)

وَ كَذَا الْمُفِيدُ فِی الْمُقْنِعَةِ (٥).

******

ترجمه:

جابر گويد: از امام باقر عليه السّلام دربارۀ روز جمعه و شب آن سؤال كردند؟

فرمود: شب جمعه، شبی است نورانی و روز جمعه، روزی درخشان است و بر روی زمین، روزی نیست که آفتاب در آن غروب کند و بیش از جمعه انسان ها از آتش بخشوده شوند، و هرکس در روز جمعه وفات یابد در حالی که حقّ این اهل بیت علیهم السّلام را بشناسد، خداوند برایش برائت از دوزخ خواهد نوشت، و هرکس در شب جمعه بمیرد، از آتش دوزخ آزاد خواهد شد.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٢٤ - رقم الحدیث الباب: ٧]

٩٦٢٤- ٧- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ أَبِی یَعْفُورٍ (عَنْ أَبِی حَمْزَةَ) (٧) عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ لَهُ رَجُلٌ کَیْفَ سُمِّیَتِ الْجُمُعَةُ- قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَمَعَ فِیهَا خَلْقَهُ لِوَلَایَةِ مُحَمَّدٍ وَ وَصِیِّهِ فِی الْمِیثَاقِ فَسَمَّاهُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ لِجَمْعِهِ فِیهِ خَلْقَهُ.

******

ترجمه:

کسی ازمحضر حضرت باقر پرسید چگونه روز جمعه را جمعه نامیدند ؟ ایشان فرمودند : خداوند درآن روز همه مخلوقات را جمع کرد برای (بیان) ولایت حضرت محمد و جانشین ایشان در همان عهد پس اسم آنرا جمعه گذاشتند بخاط اجتماع مخلوقات .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٢٥ - رقم الحدیث الباب: ٨]

٩٦٢٥- ٨- (٨) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی الْبِلَادِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ (وَ) (٩) أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ بِیَوْمٍ أَفْضَلَ مِنْ یَوْمِ

١- فی التهذیب- أزهر" هامش المخطوط".

٢- فی نسخة من التهذیب زیادة- منه" هامش المخطوط".

٣- فی المصدرین- کتب اللّه له. و قد شطب المصنّف علی اسم الجلالة.

٤- الفقیه ١- ١٣٨- ٣٧٣.

٥- المقنعة- ٢٥.

٦- الکافی ٣- ٤١٥- ٧، و التهذیب ٣- ٣- ٤.

٧- لیس فی التهذیب" هامش المخطوط".

٨- الکافی ٣- ٤١٥- ١١، و التهذیب ٣- ٤- ٧.

٩- فی المصدرین- أو.

الْجُمُعَةِ- وَ إِنَّ کَلَامَ الطَّیْرِ فِیهِ (إِذَا لَقِیَ) (١) بَعْضُهَا بَعْضاً سَلَامٌ سَلَامٌ یَوْمٌ صَالِحٌ.

******

ترجمه:

امام صادق - علیه السلام - فرمود:

یعنی: خورشید بر روزی برتر از روز جمعه طلوع نکرد، وقتی پرندگان آسمان در این روز یکدیگر را ملاقات می کنند، بر هم سلام می فرستند و می گویند: روز خوبی است!.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٢٦ - رقم الحدیث الباب: ٩]

٩٦٢٦- ٩- (٢) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَخِیهِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ بْنِ بَزِیعٍ عَنِ الرِّضَا ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: إِذَا رَکَدَتِ الشَّمْسُ عَذَّبَ اللَّهُ أَرْوَاحَ الْمُشْرِکِینَ بِرُکُودِ الشَّمْسِ سَاعَةً فَإِذَا کَانَ یَوْمُ الْجُمُعَةِ لَا یَکُونُ لِلشَّمْسِ رُکُودٌ رَفَعَ اللَّهُ عَنْهُمُ الْعَذَابَ لِفَضْلِ یَوْمِ الْجُمُعَةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (٣) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٤)

وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ إِلَّا حَدِيثَ حَمْلِ مَرْيَمَ.

******

ترجمه:

حضرت رضا * می فرمایند جمع می کند خداوند ارواح مشرکین را زیر قرص خورشید. و عذاب می کند آنها را به ایستادن خورشید و تابیدن بر آنها.و روز جمعه که می شود خورشید نمی تابد وخدا بخاطرفضیلت این روز عذاب را از آنها بر می دارد .

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٢٧ - رقم الحديث الباب: ١٠]

٩٦٢٧- ١٠- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ شاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ (٦) قَالَ الشَّاهِدُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * درمورد آیا شریفه وَ شاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ (٧) فرمودند : شاهد روز جمعه است .

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٢٨ - رقم الحديث الباب: ١١]

٩٦٢٨- ١١- (٨) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ وَافَقَ مِنْكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَلَا يَشْتَغِلَنَّ بِشَيْ ءٍ غَيْرِ الْعِبَادَةِ فَإِنَّ فِيهِ يُغْفَرُ لِلْعِبَادِ وَ تَنْزِلُ عَلَيْهِمُ الرَّحْمَةُ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٩)

۱- فی المصدر- إذا التقی.

۲- الکافی ۳- ٤١٦- ١٤، و مصباح المتهجد- ٢٤٨.

۳- الفقیه ۱- ۲۲۵- ٦٧٦.

٤- التهذیب- لم نعثر علی الحدیث.

٥- الفقیه ۱- ٤٢٢- ١٢٤٤، مصباح المتهجد- ٢٤٨، معانی الأخبار- ٢٩٩.

٦- البروج ٨٥- ٣.

٧- البروج ٨٥- ٣.

٨- الفقیه ۱- ٤٢٢- ١٢٤٥.

٩- المقنعة- ٢٥.

وَ رَوَاهُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْمُعَلَّی بْنِ خُنَیْسٍ (۱)

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ فِی الْمِصْبَاحِ عَنِ الْمُعَلَّی بْنِ خُنَیْسٍ (۲)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ مُرْسَلًا وَ الَّذِی قَبْلَهُمَا (٩٦٢٦) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ بْنِ بَزِیعٍ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

معلی بن خنیس روایت کرده، گفت: از امام صادق (ع) شنیدم که می فرمود: هر کس از شما روز جمعه را درک کند، به چیزی جز عبادت نپردازد، زیرا در آن روز آمرزیده می شود و بر آنان رحمت نازل می گردد.

[رقم الحديث الكلی: ۹٦۲۹ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۹٦۲۹- ۱۲- (۳) قَالَ الصَّدُوقُ وَ خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فِی الْجُمُعَةِ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْوَلِیِّ الْحَمِيدِ إِلَی أَنْ قَالَ أَلَا إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لَكُمْ عِيداً وَ هُوَ سَيِّدُ أَيَّامِكُمْ وَ أَفْضَلُ أَعْيَادِكُمْ وَ قَدْ أَمَرَكُمُ اللَّهُ فِی كِتَابِهِ بِالسَّعْیِ فِيهِ إِلَی ذِكْرِهِ فَلْتَعْظُمْ رَغْبَتُكُمْ فِيهِ وَ لْتَخْلُصْ نِيَّتُكُمْ فِيهِ وَ أَكْثِرُوا فِيهِ التَّضَرُّعَ وَ الدُّعَاءَ وَ مَسْأَلَةَ الرَّحْمَةِ وَ الْغُفْرَانِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَسْتَجِيبُ لِكُلِّ مَنْ دَعَاهُ وَ يُورِدُ النَّارَ مَنْ عَصَاهُ وَ كُلَّ مُسْتَكْبِرٍ عَنْ عِبَادَتِهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِی سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِينَ (٤) وَ فِيهِ سَاعَةٌ مُبَارَكَةٌ لَا يَسْأَلُ اللَّهَ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ فِيهَا شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ.

******

ترجمه:

امام علی (علیه السلام)- [خطبه ی ایشان در روز جمعه]: همانا امروز روزی است که خدا آن را برای شما عید قرار داده است. و آن، سرور روزهای شما و برترین اعیاد شما است. و خدا در این روز شما را به شتافتن به سوی ذکر خود فرمان داده است، پس به خاطر همین باید علاقه ی قلبی شما به این روز عظمت یابد، و نیّت شما در این روز خالص گردد. و در این روز بر تضرّع و دعای خود، و بر تقاضای رحمت و مغفرت بیفزایید. زیرا خداوند عزّوجلّ هرکس را که دست دعا به سویش بردارد اجابت می کند، و هرکه را به معصیت او اقدام کند و از عبادتش کبر ورزد، به دوزخ داخل می سازد. خداوند عزّوجلّ فرموده است: ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِی سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِين.

[رقم الحديث الكلی: ۹٦۳۰ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۹۶۳۰- ۱۳- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ: لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ لَيْلَةٌ غَرَّاءُ وَ يَوْمُهَا يَوْمٌ أَزْهَرُ وَ مَنْ مَاتَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ- كُتِبَ (٦) لَهُ بَرَاءَةٌ مِنْ ضَغْطَةِ الْقَبْرِ وَ مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كُتِبَ لَهُ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ.

******

ترجمه:

امام علی(ع) فرمود: «شب جمعه شبی است نورانی و روز جمعه روزی منوّر است کسی که در شب جمعه از دنیا برود عذاب قبر از او برداشته می شود وکسیکه روز جمعه بمیرد از جهنم درامان خواهد بود .

[رقم الحديث الكلى: ۹۶۳۱ - رقم الحديث الباب: ١٤]

۹۶۳۱- ١٤- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الرَّجُلِ يُرِيدُ أَنْ يَعْمَلَ شَيْئاً مِنَ الْخَيْرِ مِثْلَ الصَّدَقَةِ وَ الصَّوْمِ وَ نَحْوِ

ص: ۳۷۹

۱- ثواب الأعمال- ۵۹- ۳.

۲- مصباح المتهجد- ۲٤۸.

۳- الفقيه ۱- ٤۲۷- ۱۲٦۳.

٤- غافر ٤۰- ٦۰.

۵- الفقيه ۱- ٤۲۳- ۱۲٤٦، و المقنعة- ۲۵.

٦- فى المصدر زيادة- اللّه.

۷- الفقيه ۱- ٤۲۳- ۱۲٤۷، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ۵ من أبواب الصوم المندوب.

هَذَا قَالَ يُسْتَحَبُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِکَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَإِنَّ الْعَمَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ يُضَاعَفُ.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ وَ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

هشام بن حکم از امام صادق علیه السّلام روایت کرده است در مورد اینکه شخص بخواهد اعمال خیر و نیکی از قبیل صدقه دادن و روزه داشتن و این گونه امور انجام دهد چه زمانی مطلوب است فرمود: مستحبّ است که این امور خیر را در روز جمعه بجا آورند، زیرا خیرات در روز جمعه مضاعف می شود.

[رقم الحديث الكلی: ۹۶۳۲ - رقم الحديث الباب: ۱۵]

۹۶۳۲- ۱۵- (۲) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: الْخَيْرُ وَ الشَّرُّ يُضَاعَفُ فِی يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : کار خیر وشر در روز جمعه مضاعف حساب می شود .

[رقم الحديث الكلی: ۹۶۳۳ - رقم الحديث الباب: ۱۶]

۹۶۳۳- ۱۶- (۳) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْوَرَّاقِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ مَوْلَی الرَّشِیدِ عَنْ دَارِمِ بْنِ قَبِیصَةَ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: تَقُومُ السَّاعَةُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ بَیْنَ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَ الْعَصْرِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : قیامت در روز جمعه بین ظهر و عصر اتفاق می افتد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۳۴ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۹۶۳۴- ۱۷- (۴) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ الآمُلِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ دِینَارٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: إِنَّ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ یَوْمَ الْجُمُعَةِ أَرْبَعٌ وَ عِشْرُونَ سَاعَةً لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِی کُلِّ سَاعَةٍ سِتُّمِائَةِ أَلْفِ عَتِیقٍ مِنَ النَّارِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : شب و روز جمعه بیت وچهار ساعت است که خداوند در هر ساعت از آن ششصد هزار نفر ازجهنم نجات پیدا می کنند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۹۶۳۵- ۱۸- (۵) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ غَیْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: السَّبْتُ لَنَا وَ الْأَحَدُ لِشِیعَتِنَا وَ الْإِثْنَیْنِ لِأَعْدَائِنَا وَ الثَّلَاثَاءُ لِبَنِی أُمَیَّةَ- وَ الْأَرْبِعَاءُ یَوْمُ شُرْبِ

۱- الخصال- ۳۹۲- ۹۳.

۲- ثواب الأعمال- ۱۷۱- ۲۲.

۳- الخصال- ۳۹۰- ۸٤.

٤- الخصال- ۳۹۲- ۹۳.

٥- الخصال- ۳۹٤- ۱۰۱.

الدَّوَاءِ وَ الْخَمِيسُ تُقْضَى فِيهِ الْحَوَائِجُ وَ الْجُمُعَةُ لِلتَّنْظِيفِ وَ التَّطَيُّبِ وَ هُوَ عِيدٌ لِلْمُسْلِمِينَ وَ هُوَ أَفْضَلُ مِنَ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى- وَ يَوْمُ غَدِيرِ خُمٍّ أَفْضَلُ الْأَعْيَادِ وَ هُوَ الثَّامِنَ عَشَرَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ (۱) وَ يَخْرُجُ قَائِمُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ تَقُومُ الْقِيَامَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ مَا مِنْ عَمَلٍ أَفْضَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق(ع) فرموده اند: شنبه از ماست و یکشنبه از آن شیعیان ماست و دوشنبه از آن دشمنان ما و سه شنبه از آن بنی امیه و چهار شنبه روز آشامیدن دارو است و روز پنجشنبه حاجت ها برآورده می شود و جمعه برای پاکیزه شدن و عطر زدن است. جمعه، عید مسلمانان است و از عید فطر و قربان بهتر است. بهترین عید ها روز غدیر است که روز جمعه هجدهم ذی الحجه بوده است.

قائم ما خانواده، در روز جمعه ظهور می کند. رستاخیز در روز جمعه بر پا می شود و هیچ کاری در روز جمعه بهتر از صلوات بر محمد(ص) و آل محمد(ع) نیست.

[رقم الحديث الكلى: ۹٦۳٦ - رقم الحديث الباب: ۱۹]

٩٦٣٦- ١٩- (٢) وَ فِی کِتَابِ إِکْمَالِ الدِّینِ عَنْ غَیْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَلِیٍّ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ سَعِیدِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ اخْتَارَ مِنَ الْأَیَّامِ الْجُمُعَةَ- وَ مِنَ الشُّهُورِ شَهْرَ رَمَضَانَ- وَ مِنَ اللَّیَالِی لَیْلَةَ الْقَدْرِ- وَ اخْتَارَنِی عَلَی جَمِیعِ الْأَنْبِیَاءِ وَ اخْتَارَ مِنِّی عَلِیّاً وَ فَضَّلَهُ عَلَی جَمِیعِ الْأَوْصِیَاءِ الْحَدِیثَ وَ فِیهِ نَصٌّ عَلَی الْأَئِمَّةِ الِاثْنَیْ عَشَرَ ع.

******

ترجمه:

رسول اکرم خداوند از بین روزها جمعه واز بین ماهها ماه رمضان واز بین شبها شب قدر را انتخاب کرد ازبین پیامبران مرا برگزید وعلی * که افضل از همه اوصیا ء است را از من برگزید واین تصریح به امامان دوازده گانه است

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٣٧ - رقم الحدیث الباب: ٢٠]

٩٦٣٧- ٢٠- (٣) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ لَیَسْأَلُ اللَّهَ الْحَاجَةَ فَیُؤَخِّرُ اللَّهُ قَضَاءَ حَاجَتِهِ الَّتِی سَأَلَ إِلَی یَوْمِ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

از امام باقر یا امام صادق - علیهما السلام - روایت شده است که فرمود :

بنده مؤ من از خدا حاجتی طلب می کند و خداوند عزیز و جلیل بر آوردن آن را تا روز جمعه به تاخیر می اندازد.

[رقم الحديث الكلی: ۹۶۳۸ - رقم الحديث الباب: ۲۱]

۹۶۳۸- ۲۱- (٤) وَ عَنِ الْبَاقِرِ ع قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَتَصَدَّقَ بِشَیْ ءٍ قَبْلَ الْجُمُعَةِ- فَأَخِّرْهُ إِلَی یَوْمِ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

از امام باقر - علیه السلام - روایت شده است که فرمود:اگر قبل از روزجمعه خواستی صدقه ای بدهی، آن را تا روز جمعه به تاخیر بینداز.

[رقم الحديث الكلی: ۹۶۳۹ - رقم الحديث الباب: ۲۲]

۹۶۳۹- ۲۲- (٥) وَ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: (٦) الْجُمُعَةُ سَیِّدُ الْأَیَّامِ

ص: ۳۸۱

۱- فی المصدر زیادة- و کان یوم الجمعة.

۲- إکمال الدین- ۲۸۱- ۳۲.

۳- عدّة الداعی- ۳۸.

٤- عدّة الداعی- ۳۷.

٥- عدّة الداعی- ۳۸.

٦- فی المصدر زیادة- إن یوم.

وَ أَعْظَمُهَا عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَی وَ هُوَ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ یَوْمِ الْفِطْرِ وَ یَوْمِ الْأَضْحَی- فِیهِ خَمْسُ خِصَالٍ خَلَقَ اللَّهُ فِیهِ آدَمَ- وَ أَهْبَطَ اللَّهُ فِیهِ آدَمَ إِلَی الْأَرْضِ وَ فِیهِ تَوَفَّی اللَّهُ آدَمَ- وَ فِیهِ سَاعَةٌ لَا یَسْأَلُ اللَّهَ فِیهَا أَحَدٌ

شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ مَا لَمْ يَسْأَلْ مُحَرَّماً (۱) وَ مَا مِنْ مَلَكٍ مُقَرَّبٍ وَ لَا سَمَاءٍ وَ لَا أَرْضٍ وَ لَا رِيَاحٍ وَ لَا جِبَالٍ وَ لَا شَجَرٍ إِلَّا وَ هُوَ مُشْفِقٌ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ أَنْ تَقُومَ الْقِيَامَةُ فِيهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْخِصَالِ عَنْ عُبْدُوسِ بْنِ عَلِيٍّ الْجُرْجَانِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الشَّغَالِ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي بُكَيْرٍ عَنْ زُهَيْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (۲) عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ (۳) عَنْ أَبِي لُبَابَةَ عَنِ النَّبِيِّ ص مِثْلَهُ (٤) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ فِي الْمِصْبَاحِ مُرْسَلًا (٥).

******

ترجمه:

از رسول خدا - صلی الله علیه وآله و سلم - رسیده است که فرمود

یعنی: همانا جمعه آقای روزها و با عظمت ترین آنها نزد خداوند تعالی است، بلکه از عید فطر و قربان هم برتر است. این روز، پنج خصلت دارد:

اول: خداوند متعال حضرت آدم - علیه السلام - را در این روز خلق فرمود.

دوم: آن حضرت را در همین روز از بهشت بر زمین فرود آورد.

سوم: در چنین روزی حضرت آدم - علیه السلام - را قبض روح کرد.

چهارم: در این روز ساعتی هست که هر کس در آن ساعت از خداوند متعال چیزی طلب کند به او خواهد داد به شرط اینکه چیز حرام نخواهد.

پنجم: ملائکه مقرب، آسمان، زمین، بادها، کوههای درختها همگی هراس دارند از اینکه قیامت در این روز واقع شود.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٤٠ - رقم الحديث الباب: ٢٣]

۹٦٤۰- ۲۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِی الْمُقْنِعَةِ عَنِ الْبَاقِرِ ع قَالَ: مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ بِيَوْمٍ أَفْضَلَ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

امام باقر - علیه السلام - فرمود: خورشید بر روزی برتر از روز جمعه طلوع نکرد،

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦٤۱ - رقم الحدیث الباب: ۲٤]

۹٦٤۱- ۲٤- (۷) وَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی اخْتَارَ مِنْ كُلِّ شَیْ ءٍ شَيْئاً وَ اخْتَارَ مِنَ الْأَيَّامِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق*: خداوند ازهر چیزی چیزی را انتخاب کرده و از روزها جمعه را انتخاب کرده است .

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦٤۲ - رقم الحدیث الباب: ۲۵]

۹٦٤۲- ۲۵- (۸) وَ عَنْهُ ع أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ كَرَائِمَ فِی عِبَادِهِ خَصَّهُمْ بِهَا فِی كُلِّ لَيْلَةِ جُمُعَةٍ وَ يَوْمِ جُمُعَةٍ- فَأَكْثِرُوا فِيهَا (۹) مِنَ التَّهْلِيلِ وَ التَّسْبِيحِ وَ الثَّنَاءِ عَلَی اللَّهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَی النَّبِیِّ ص.

ص: ۳۸۲

۱- فی المصدر- حراما، و هو محتمل فی الأصل.

۲- زاد فی المصدر- عن عبد اللّه بن محمّد بن عقیل.

۳- فی المصدر- یزید.

٤- الخصال- ۳۱۵- ۹۷.

٥- مصباح المتهجد- ۲٤۸.

٦- المقنعة- ۲٥.

۷- المقنعة- ۲٥.

۸- المقنعة- ۲٥.

۹- فی المصدر- فیهما.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

او (امام) گفت: همانا خداوند هدیه هایی ویژه برای بندگانش دارد که آنها را در هر شب جمعه و روز جمعه به آنها اختصاص داده است - پس در آن [شب و روز] زیاد بگویید لا اله الا الله و تسبیح و حمد بر خدا و درود بر پیامبر (ص).

٤۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ کَثْرَةِ الدُّعَاءِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ خُصُوصاً آخِرَ سَاعَةٍ مِنْهُ

اشارة

(۳) ٤۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ کَثْرَةِ الدُّعَاءِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ خُصُوصاً آخِرَ سَاعَةٍ مِنْهُ

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦٤۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

٩٦٤٣- ١- (٤) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَدْعُو (فِي الْحَاجَةِ) (٥) فَيُؤَخِّرُ اللَّهُ حَاجَتَهُ الَّتِي سَأَلَ إِلَى يَوْمِ الْجُمُعَةِ- لِيَخُصَّهُ بِفَضْلِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٦)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

امام صادق صلوات اللَّه علیه فرمود : همانا مومن دعا می کند، پس اللَّه آن حاجتی را که درخواست کرده است تا روز جمعه تأخیر می اندازد تا او را به فضیلت روز جمعه اختصاص دهد

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٤٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٦٤٤- ٢- (٨) وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ ع يَقُولُ أَكْثِرُوا الْمَسْأَلَةَ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ الدُّعَاءَ فَإِنَّ فِيهِ سَاعَاتٍ يُسْتَجَابُ فِيهَا الدُّعَاءُ وَ الْمَسْأَلَةُ مَا لَمْ تَدْعُوا بِقَطِيعَةٍ (وَ) (٩) مَعْصِيَةٍ أَوْ عُقُوقٍ وَ اعْلَمُوا أَنَّ الْخَيْرَ وَ الْبِرَّ (١٠) يُضَاعَفَانِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

از جابر نقل شده است که علی (ع) می گفت: در روز جمعه زیاد درخواست و دعا کنید، زیرا در آن ساعت هایی وجود دارد که در آن ها دعا و درخواست پذیرفته می شود، مشروط بر اینکه برای قطع رابطه، گناه یا نافرمانی نباشد. و بدانید که خیر و نیکی در روز جمعه دوچندان می شود.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٤٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٦٤٥- ٣- (١١) وَ عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ جَعْفَرٍ تقدم فى الحديثين ١٣ و ١٩ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

يأتى فى الأبواب ٤١ و ٤٢ و ٤٧ من هذه الأبواب.

ص: ٣٨٣

١- ١

٢- ٢

٣- الباب ٤١ فيه ٥ أحاديث.

٤- المحاسن- ٥٨- ٩٤.

٥- ليس فى المصدر.

٦- المقنعة- ٢٥.

٧- مصباح المتهجد- ٢٣٠.

٨- المحاسن- ٥٨- ٩٥.

٩- فى المصدر- أو.

١٠- فى المصدر- و الشر.

١١- المحاسن- ٥٨- ٩٢.

عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْحُورَ الْعِينَ يُؤْذَنُ لَهُنَّ بِيَوْمِ (١) الْجُمُعَةِ- فَيُشْرِفْنَ عَلَى الدُّنْيَا فَيَقُلْنَ أَيْنَ الَّذِينَ يَخْطُبُونَّا إِلَى رَبِّنَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : به حورالعین در روز جمعه اجازه داده می شود تا بر زمین اشراف پیدا می کنند و می گویند : کجا هستند کسانیکه ما را از پروردگارمان خواستگاری کنند .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٤٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٦٤٦- ٤- (٢) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ يُوسُفَ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ لَيْلَةٌ غَرَّاءُ وَ يَوْمُهَا يَوْمٌ أَزْهَرُ لَيْسَ عَلَى الْأَرْضِ يَوْمٌ تَغْرُبُ فِيهِ الشَّمْسُ أَكْثَرَ مُعْتَقاً فِيهِ مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السّلام

فرمود: شب جمعه، شبی است نورانی و روز جمعه، روزی درخشان است و بر روی زمین، روزی نیست که آفتاب در آن غروب کند و بیش از جمعه انسان ها از آتش بخشوده شوند،

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٩٦٤٧- ٥- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ حُكَيْمٍ عَنْ أَبِي قُتَيْبَةَ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ رَافِعٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ آبَائِهِ عَنْ فَاطِمَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ص يَقُولُ إِنَّ فِي الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا (٤) رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهَا خَيْراً إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيَّةُ سَاعَةٍ هِيَ قَالَ إِذَا تَدَلَّى نِصْفُ عَيْنِ الشَّمْسِ لِلْغُرُوبِ قَالَ فَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَقُولُ لِغُلَامِهَا اصْعَدْ عَلَى الظِّرَابِ (٥) فَإِذَا رَأَيْتَ نِصْفَ عَيْنِ الشَّمْسِ قَدْ تَدَلَّى لِلْغُرُوبِ فَأَعْلِمْنِي حَتَّى أَدْعُوَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٦) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

ازحضرت فاطمه سلام الله علیها نقل شده است که فرمودند : از پیامبر شنیدم که می فرمودند : «در روز جمعه، ساعتی است که هیچ مسلمانی در آن ساعت از خداوند عز و جل خیری درخواست نمی کند مگر اینکه آن را به او می دهد.» فاطمه گفت: پس گفتم: ای رسول خدا، آن ساعت کدام است؟ فرمود: «وقتی که نیمی از خورشید به غروب نزدیک می شود.» فاطمه سلام الله علیها گفتند : پس او به غلام خود می گفت: «برو به بالای بلندی، و وقتی دیدی نیمی از خورشید به غروب نزدیک شده، به من خبر بده تا دعا کنم.»

ص: ٣٨٤

١- فی المصدر- یوم.

٢- المحاسن- ٥٨- ٩٣.

٣- معانی الأخبار- ٣٩٩- ٥٩.

٤- فی المصدر- لا یراقبها.

٥- الظراب- المرتفع من الأرض او السطح (منه).

٦- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ١ من الباب ٢٥ من أبواب الدعاء، و فی الحدیثین ١٣ و ١٩ من الباب ٨ و الباب ٣٠ و ٤٠ من هذه الأبواب.

٧- یأتی فی الباب ٤٣ من هذه الأبواب.

٤٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ السَّبْقِ إِلَى صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ حُكْمِ مَنْ سَبَقَ إِلَى مَكَانٍ مِنَ الْمَسْجِدِ

اشارة

(۱) ٤٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ السَّبْقِ إِلَى صَلَاةِ الْجُمُعَةِ وَ حُكْمِ مَنْ سَبَقَ إِلَى مَكَانٍ مِنَ الْمَسْجِدِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٤٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٦٤٨- ١- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (۳) عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَضَّلَ اللَّهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى غَيْرِهَا مِنَ الْأَيَّامِ وَ إِنَّ الْجِنَانَ لَتُزَخْرَفُ وَ تُزَيَّنُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِمَنْ أَتَاهَا وَ إِنَّكُمْ تَتَسَابَقُونَ إِلَى الْجَنَّةِ عَلَى قَدْرِ سَبْقِكُمْ إِلَى الْجُمُعَةِ وَ إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ لَتُفَتَّحُ لِصُعُودِ أَعْمَالِ الْعِبَادِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

عبد الله بن سنان گفت: ابو عبد الله (ع) فرمود: خداوند روز جمعه را بر دیگر روزها برتری داده است، و به راستی که بهشت ها در روز جمعه برای کسانی که به آن ها می آیند زینت و آرایش می شود، و به راستی که شما به سوی بهشت مسابقه می دهید به اندازه ای که به سوی جمعه پیشی می گیرید، و به راستی که درهای آسمان برای صعود اعمال بندگان گشوده می شود.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٤٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٦٤٩- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْأَمَالِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَزَنْطِيِّ عَنْ مُفَضَّلٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا كَانَ حَيْثُ يَبْعَثُ اللَّهُ الْعِبَادَ أُتِيَ بِالْأَيَّامِ يَعْرِفُهَا الْخَلَائِقُ بِاسْمِهَا وَ حِلْيَتِهَا يَقْدُمُهَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ- لَهُ نُورٌ سَاطِعٌ يَتْبَعُهُ

سَائِرُ الْأَيَّامِ كَأَنَّهَا عَرُوسٌ كَرِيمَةٌ ذَاتُ وَقَارٍ تُهْدَى إِلَى ذِي حِلْمٍ وَ يَسَارٍ ثُمَّ يَكُونُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ شَاهِداً وَ حَافِظاً لِمَنْ سَارَعَ إِلَى الْجُمُعَةِ ثُمَّ يَدْخُلُ الْمُؤْمِنُونَ إِلَى الْجَنَّةِ عَلَى قَدْرِ سَبْقِهِمْ إِلَى الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

جابر از امام باقر (ع) نقل کرده است: زمانی که خداوند بندگان را برمی انگیزد، روزها می آیند، و مخلوقات آن ها را به نام و زینت شان می شناسند. پیشاپیش آن ها روز جمعه است - که نوری درخشان دارد، و دیگر روزها از پی آن می آیند، گویا عروس گرامی ای است با وقار که به سوی مردی خردمند و ثروتمند هدایت می شود. سپس روز جمعه شاهد و حافظ کسانی خواهد بود که به سوی جمعه شتافته اند، سپس مؤمنان به اندازه ای که به سوی جمعه پیشی گرفته اند، وارد بهشت می شوند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٥٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٦٥٠- ٣- (٦) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَاتَانَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ

ص: ٣٨٥

١- الباب ٤٢ فيه ٣ أحاديث.

٢- الكافى ٣- ٤١٥- ٩.

٣- فى المصدر زيادة- عن محمّد بن خالد و قد شطبه المصنّف.

٤- التهذيب ٣- ٣- ٦.

٥- أمالى الصدوق- ٣٢٤- ٧.

٦- أمالى الصدوق- ٣٠٠- ١٤، و أورده فى الحديث ٧ من الباب ١ من هذه الأبواب.

عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ أَبِی زِيَادٍ النَّهْدِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ع مَا مِنْ قَدَمٍ سَعَتْ إِلَى الْجُمُعَةِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهَا عَلَى النَّارِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى الْحُكْمِ الثَّانِی فِی الْمَسَاجِدِ (۱).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هیچ قدمی بطرف نماز جمعه برداشته نمی شود مگر اینکه خداوند آن بدن را بر آتش حرام می کند .

۴۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِی لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ وَ يَوْمِهَا وَ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَلْفَ مَرَّةٍ وَ فِی كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ

اشارة

(۲) ۴۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِی لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ وَ يَوْمِهَا وَ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَلْفَ مَرَّةٍ وَ فِی كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ

[رقم الحديث الكلی: ۹۶۵۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۶۵۱- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا كَانَتْ عَشِيَّةُ الْخَمِيسِ وَ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ- نَزَلَتْ مَلَائِكَةٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَعَهَا أَقْلَامُ الذَّهَبِ وَ صُحُفُ الْفِضَّةِ لَا يَكْتُبُونَ عَشِيَّةَ الْخَمِيسِ وَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ- وَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَى أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ إِلَّا الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِیِّ وَ آلِهِ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِی الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (۴).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود: در پایان روز پنجشنبه و شب جمعه، گروهی از ملائکه، با قلم های زرین و ورق های سیمین از آسمان فرود آیند و تا غروب روز جمعه تنها ثواب صلوات بر رسول خدا صلی الله علیه و آله را می نویسند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۶۵۲- ۲- (۵) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَیُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ یُکْرَهُ السَّفَرُ وَ السَّعْیُ فِی الْحَوَائِجِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- یُکْرَهُ مِنْ أَجْلِ الصَّلَاةِ فَأَمَّا بَعْدَ الصَّلَاةِ فَجَائِزٌ یُتَبَرَّکُ بِهِ.

******

ترجمه:

ابن سنان مثل همین روایت را نقل کرده با این اضافه در پیش از ظهر جمعه به خاطر نماز جمعه، مسافرت، و از پی کارها رفتن مکروه است، اما پس از نماز، جایز است، و مایه برکت.

۱- تقدم فی الباب ٥٦ من أبواب أحکام المساجد.

۲- الباب ٤٣ فیه ٧ أحادیث.

۳- الفقیه ۱- ٤٢٤- ۱۲٥۱.

٤- المقنعة- ٢٦.

٥- الخصال- ٣٩٣- ٩٥، أورده فی الحدیث ٤ من الباب ٧ من أبواب آداب السفر، و أورد مثله عن الفقیه بسند آخر فی الحدیث ١ من الباب ٥٢ من هذه الأبواب.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٥٣ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٦٥٣- ٣- (١) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ (عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی الْمُنْذِرِ) (٢) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَلَّی عَلَیَّ یَوْمَ الْجُمُعَةِ مِائَةَ صَلَاةٍ (٣) قَضَی اللَّهُ لَهُ سِتِّینَ حَاجَةً ثَلَاثُونَ (٤) لِلدُّنْیَا وَ ثَلَاثُونَ (٥) لِلآخِرَةِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : هرکس در روز جمعه صد بار بر من صلوات بفرستد خداوند شصت حاجت او را برآورده می کند سی حاجت برای اموردنیوی وسی حاجت برای امور اخروی .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٥٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٦٥٤- ٤- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ مِائَةَ مَرَّةٍ- رَبِّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ- قَضَی اللَّهُ لَهُ مِائَةَ حَاجَةٍ ثَلَاثُونَ مِنْهَا لِلدُّنْیَا.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام فرمود: هر كه در يك روز صد بار بگويد: «رب صل علي محمد و اهل بيته»، خداوند صد حاجت او را بر آورد؛سي حاجت براي دنيا و هفتاد حاجت براي آخرت.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٥٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٦٥٥- ٥- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا عُمَرُ إِنَّهُ إِذَا كَانَ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ- نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَلَائِكَةٌ بِعَدَدِ الذَّرِّ فِي أَيْدِيهِمْ أَقْلَامُ الذَّهَبِ وَ قَرَاطِيسُ الْفِضَّةِ لَا يَكْتُبُونَ إِلَى لَيْلَةِ السَّبْتِ- إِلَّا الصَّلَاةَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فَأَكْثِرْ مِنْهَا وَ قَالَ يَا عُمَرُ إِنَّ مِنَ السُّنَّةِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ أَلْفَ مَرَّةٍ وَ فِي سَائِرِ الْأَيَّامِ مِائَةَ مَرَّةٍ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٨).

******

ترجمه:

از عمر بن يزيد نقل شده است كه امام صادق (ع) به من فرمود: "اى عمر، زمانى كه شب جمعه فرا مى رسد، از آسمان فرشتگانى به تعداد ذرات نازل مى شوند كه در دستانشان قلم هاى طلا و كاغذهاى نقره دارند و تا شب شنبه جز صلوات بر محمد و آل محمد چيزى نمى نويسند. پس از آن زياد بفرست. اى عمر، از سنت است كه در هر جمعه هزار مرتبه بر محمد و اهل بيت او صلوات بفرستى و در ساير روزها صد مرتبه."

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٥٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٦٥٦- ٦- (٩) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ

١- ثواب الأعمال- ١٨٧- ١.

٢- ليس فى المصدر. و هو الموافق للبحار ٩٤- ٦٠- ٤٣.

٣- فى المصدر- مرة.

٤- فى نسخة زيادة- حاجة" هامش المخطوط".

٥- فى نسخة زيادة- حاجة" هامش المخطوط".

٦- ثواب الأعمال- ١٩٠- ١.

٧- الكافى ٣- ٤١٦- ١٣.

٨- التهذيب ٣- ٤- ٩.

٩- الكافى ٣- ٤٢٨- ٢.

جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ (١) الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَكْثِرُوا مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيَّ فِی اللَّيْلَةِ الْغَرَّاءِ وَ الْيَوْمِ الْأَزْهَرِ لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ وَ يَوْمِ الْجُمُعَةِ- فَسُئِلَ إِلَى كَمِ الْكَثِيرُ قَالَ إِلَى مِائَةٍ وَ مَا زَادَتْ فَهُوَ أَفْضَلُ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: در شب سپيد و درخشان و روز روشن و نورانى يعنى شب و روز جمعه بر من بسيار صلوات بفرستيد. پرسيدند: بسيار چه قدر است؟ فرمود: صد بار و هر چه بيشتر بهتر.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٥٧ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩٦٥٧- ٧- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ یَزِیدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنِ الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَا مِنْ شَیْ ءٍ یُعْبَدُ اللَّهُ بِهِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- أَحَبَّ إِلَیَّ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

امام باقر «علیه السلام»

هیچ عبادتی در روز جمعه نزد من دوست داشتنی تر از صلوات بر پیامبر و آل او نیست

٤٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الدُّعَاءِ وَ الِاسْتِغْفَارِ وَ الْعِبَادَةِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ

اشارة

(٥) ٤٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الدُّعَاءِ وَ الِاسْتِغْفَارِ وَ الْعِبَادَةِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٥٨ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٦٥٨- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الْعَظِیمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِیِّ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی مَحْمُودٍ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ- مَا تَقُولُ فِی الْحَدِیثِ الَّذِی یَرْوِیهِ النَّاسُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی یَنْزِلُ فِی کُلِّ لَیْلَةِ جُمُعَةٍ- إِلَی السَّمَاءِ الدُّنْیَا فَقَالَ ع- لَعَنَ اللَّهُ الْمُحَرِّفِینَ الْکَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَ اللَّهِ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ذَلِکَ

١- كتب المصنّف على (ابن) علامة نسخة.

٢- الكافى ٣- ٤٢٩- ٣.

٣- تقدم باطلاقه فى الباب ٣٤ من أبواب الذكر، و فى الحديثين ١٨ و ٢٥ من الباب ٤٠ من أبواب صلاة الجمعة.

٤- يأتى فى الأحاديث ٢ و ٣ و ٥ و ٧ من الباب ٤٨، و فى الحديث ٤ من الباب ٥٥ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٤٤ فيه ٦ أحاديث.

٦- الفقيه ١- ٤٢١- ١٢٤٠.

إِنَّمَا قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يُنْزِلُ مَلَكاً إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا كُلَّ لَيْلَةٍ فِي الثُّلُثِ الْأَخِيرِ وَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ فَيَأْمُرُهُ فَيُنَادِي هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَأُعْطِيَهُ هَلْ مِنْ تَائِبٍ فَأَتُوبَ عَلَيْهِ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ يَا طَالِبَ الْخَيْرِ أَقْبِلْ وَ يَا طَالِبَ الشَّرِّ أَقْصِرْ فَلَا يَزَالُ يُنَادِي بِهَذَا حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ فَإِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ عَادَ إِلَى مَحَلِّهِ مِنْ مَلَكُوتِ السَّمَاءِ حَدَّثَنِي بِذَلِكَ أَبِي عَنْ جَدِّي عَنْ آبَائِهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص.

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى أَبِي تُرَابٍ الرُّوَيَانِيِّ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ (١)

وَ رَوَاهُ فِي (التَّوْحِيدِ) (٢) وَ (عُيُونِ الْأَخْبَارِ) (٣) وَ (الْمَجَالِسِ) (٤) أَيْضاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الدَّقَّاقِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ وَ رَوَاهُ الطَّبْرِسِيُّ فِي الْإِحْتِجَاجِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

ابراهيم بن ابى محمود گفت: به امام رضا (عليه السلام) گفتم: اى پسر رسول خدا، درباره حديثى كه مردم از رسول خدا (صلى الله عليه وآله) نقل مى كنند كه فرموده: «خداوند تبارك و تعالى هر

شب جمعه به آسمان دنیا نازل می شود»، چه می گویی؟ امام (علیه السلام) فرمود: خدا لعنت کند تحریف کنندگان کلمات از مواضعشان را. به خدا قسم رسول خدا (صلی الله علیه وآله) این را نگفته، بلکه فرموده: «خداوند تبارک و تعالی هر شب در ثلث آخر شب و شب جمعه در اول شب فرشته ای را به آسمان دنیا نازل می کند. او را امر می کند و او ندا می دهد: آیا کسی هست که درخواست کند تا به او عطا کنم؟ آیا کسی هست که توبه کند تا توبه اش را بپذیرم؟ آیا کسی هست که استغفار کند تا او را بیامرزم؟ ای جویای خیر، بشتاب و ای جویای شر، دست نگه دار.» او تا طلوع فجر به این ندا دادن ادامه می دهد. پس از طلوع فجر، به محل خود در ملکوت آسمان باز می گردد. این را پدرم از جدم از پدرانش از رسول خدا (صلی الله علیه وآله) برایم نقل کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۶۵۹- ۲- (۶) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ یَعْقُوبَ لِبَنِیهِ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّی (۷) قَالَ أَخَّرَهُمْ (۸) إِلَی السَّحَرِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درمورد کلام حضرت یعقوب به فرزندانش که درآینده برایتا ن استغفار می کنم فرمودند : تاخیر انداخت تا سحر شب جمعه برسد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۶۶۰- ۳- (۹) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ

١- أمالى الصدوق.

٢- التوحيد- ١٧٦- ٧.

٣- عيون أخبار الرضا (عليه السلام)- ١٢٦- ٢١ الباب ١١.

٤- أمالى الصدوق- ٣٣٥- ٥.

٥- الاحتجاج ٢- ٤١٠.

٦- الفقيه ١- ٤٢٢- ١٢٤٢، و المقنعة- ٢٥.

٧- يوسف ١٢- ٩٨.

٨- فى المصدر- أخرها.

٩- الفقيه ١- ٤٢٠- ١٢٣٩، و أورده عن عدّة الداعى فى الحديث ٤ من الباب ٣٠ من أبواب الذكر.

قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُنَادِى كُلَّ لَيْلَةِ جُمُعَةٍ- مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ إِلَى آخِرِهِ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ يَدْعُونِى لآخِرَتِهِ وَ دُنْيَاهُ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأُجِيبَهُ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ يَتُوبُ إِلَيَّ مِنْ ذُنُوبِهِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأَتُوبَ عَلَيْهِ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ قَدْ قَتَّرْتُ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَسْأَلَنِى الزِّيَادَةَ فِى رِزْقِهِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأَزِيدَهُ وَ أُوَسِّعَ عَلَيْهِ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ سَقِيمٌ يَسْأَلُنِى أَنْ أَشْفِيَهُ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأُعَافِيَهُ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ مَحْبُوسٌ مَغْمُومٌ يَسْأَلُنِى أَنْ أُطْلِقَهُ مِنْ حَبْسِهِ (قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأُطْلِقَهُ مِنْ حَبْسِهِ) (١) وَ أُخَلِّيَ سَرْبَهُ أَ لَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ مَظْلُومٌ يَسْأَلُنِى أَنْ آخُذَ لَهُ بِظُلَامَتِهِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأَنْتَصِرَ لَهُ وَ آخُذَهُ لَهُ بِظُلَامَتِهِ قَالَ فَمَا يَزَالُ يُنَادِى بِهَذَا حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِى الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٢)

وَ كَذَا الَّذِى قَبْلَهُ وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ أَيْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِى بَصِيرٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام : خداوند متعال ، هر شبِ جمعه ، از آغاز شب تا پایان آن ، از فراز عرش خویش ندامی دهد : «آیا بنده مؤمنی نیست که تا پیش از سپیده دَم ، مرا برای آخرت و دنیایش بخواند و من ، پاسخش دهم؟ آیا بنده مؤمنی نیست که تا پیش از سپیده دَم از گناهانشبه درگاه من ، توبه کند و من هم به سوی او بازگردم [و توبه اش را بپذیرم] آیا بنده مؤمنینیست که من روزی اش را بر او تنگ کرده باشم و او تا پیش از سپیده دَم ، افزایش درروزی اش را از من بخواهد و من بر روزی او بیفزایم و به آن گشایش دهم؟ آیا بنده مؤمنِزندانی و غم زده ای نیست که از من بخواهد از زندان آزاد و رهایش کنم؟ آیا بنده مؤمنِستم دیده ای نیست که تا پیش از سپیده دَم از من بخواهد که دادش را بستانم و منانتقام او را بگیرم و داد وی بستانم؟» و تا سپیده دَم ، به این ندا ادامه می دهد. حدیث

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٦١ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٦٦١- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ لَيَسْأَلُ اللَّهَ الْحَاجَةَ فَيُؤَخِّرُ اللَّهُ قَضَاءَ حَاجَتِهِ الَّتِي سَأَلَ إِلَى يَوْمِ الْجُمُعَةِ- لِيَخُصَّهُ بِفَضْلِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ كَالَّذِي قَبْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از امام باقر یا امام صادق- علیهما السّلام- روایت شده است که فرمود: «بنده مؤمن از خدا حاجتی طلب می کند و خداوند عزیز و جلیل بر آوردن آن را تا روز جمعه به تأخیر می اندازد».[چون او را دوست دارد و می خواهد از فضل و رحمت و فراوانی روز جمعه بهره مندش گرداند].

ص: ٣٨٨

۱- لیس فی المصدر.

۲- المقنعة- ۲۵.

۳- التهذیب ۳- ۵- ۱۱.

٤- الفقیه ۱- ٤۲۲- ۱۲٤۳.

۵- التهذیب ۳- ۵- ۱۲.

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦٦۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹٦٦۲- ۵- (۱) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْهَمْدَانِیِّ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ الْخَزَّازِ (۲) عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع

ص: ۳۹۰

۱- علل الشرائع- ٥٤- ۱.

۲- کذا فی المصدر، و لم یظهر فی الأصل سوی نقطة الخاء.

فِی حَدِیثٍ فِی قَوْلِ یَعْقُوبَ لِوُلْدِهِ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّی (۱) قَالَ أَخَّرَهُمْ إِلَی السَّحَرِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق *: در مورد کلام حضرت یعقوب به فرزندانش سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّی (۲) فرمودند : تاخیر انداخت تا سحر شب جمعه برسد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦٦۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۶۶۳- ٦- (۳) عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الرَّبَّ تَعَالَى يُنْزِلُ أَمْرَهُ كُلَّ لَيْلَةِ جُمُعَةٍ- إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ وَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ فِي الثُّلُثِ الْأَخِيرِ وَ أَمَامَهُ (مَلَكَانِ فَيُنَادِي) (٤) هَلْ مِنْ تَائِبٍ فَيُتَابَ عَلَيْهِ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَيُغْفَرَ لَهُ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَيُعْطَى سُؤْلَهُ اللَّهُمَّ أَعْطِ كُلَّ مُنْفِقٍ خَلَفاً وَ كُلَّ مُمْسِكٍ تَلَفاً- إِلَى أَنْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ فَإِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ عَادَ أَمْرُ الرَّبِّ إِلَى عَرْشِهِ يُقَسِّمُ الْأَرْزَاقَ بَيْنَ الْعِبَادِ ثُمَّ قَالَ لِلْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ يَا فُضَيْلُ نَصِيبَكَ مِنْ ذَلِكَ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ ما أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْ ءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ (٥).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

امام صادق (فرمود: پروردگار تبارک وتعالی، هرشب جمعه از ابتدای شب و در یک سوّم پایانی هر شب، امر و فرمان خود را به سوی آسمان دنیا نازل می کند، درحالی که روبه روی آن، دو فرشته هستند که فریاد می زنند؛ آیا توبه کننده ای هست که توبه اش پذیرفته شود؟ آیا استغفار کننده ای هست تا آمرزیده شود؟ آیا تقاضامندی هست تا تقاضایش برآورده شود؟ خدایا! به هر انفاق کننده، عوضی و به هر آزمند [و بخیل که از انفاق سرباز زد.]، زیانی ارزانی دار. پس به هنگام طلوع فجر امر و فرمان الهی به سوی عرش خداوند باز می گردد و روزی ها را میان بندگان قسمت می کند». سپس حضرت (به فُضیل بن یسار گفت: «ای فضیل! سعی کن سهم بیشتری از این روزی ها ببری و منظور از این آیه نیز همین است؛ [به خاطر بیاور] روزی را که خداوند همه ی آنان را بر می انگیزد، سپس به فرشتگان می گوید: «آیا این ها شما را پرستش می کردند»؟!. (سبأ/٤٠) پس فرشتگان عرض می کنند: سُبْحَانَکَ أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ».

٤٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَوَاتِ الْمُرَغَّبَةِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ

اشارة

(٨) ٤٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَوَاتِ الْمُرَغَّبَةِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٦٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٦٦٤- ١- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِى الْمِصْبَاحِ قَالَ رُوِىَ عَنِ النَّبِىِّ ص أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّى لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ اثْنَتَىْ عَشْرَةَ رَكْعَةً يَقْرَأُ فِى كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ أَرْبَعِينَ مَرَّةً لَقِيتُهُ عَلَى الصِّرَاطِ وَ صَافَحْتُهُ وَ مَنْ لَقِيتُهُ عَلَى الصِّرَاطِ وَ صَافَحْتُهُ كَفَيْتُهُ الْحِسَابَ وَ الْمِيزَانَ.

******

ترجمه:

رسول اكرم : هركس شب جمعه بين نماز مغرب وعشاء دوازده ركعت نماز كه درهر ركعت سوره حمد وچهل بار سوره توحيد را بخواند من كنار صراط اورا ملاقات كرده وبا او مصافحه خواهم كرد وبا هركس چنين كنم مسائل حساب وميزانش را كفايت ميكنم .

ص: ٣٩١

١- يوسف ١٢- ٩٨.

٢- يوسف ١٢- ٩٨.

٣- تفسير القمّىّ ٢- ٢٠٤.

٤- فى المصدر- ملك ينادى.

٥- سبا ٣٤- ٣٩.

٦- تقدم فى الحديث ٤ من الباب ٣٠ من الدعاء، و فى الحديثين ٣ و ٢٥ من الباب ٤٠.

۷- یأتی فی الحدیث ٤ من الباب ٥٥ من هذه الأبواب.

۸- الباب ٤٥ فیه ۹ أحادیث.

۹- مصباح المتهجد- ۲۲۸.

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦٦٥ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹٦٦٥- ۲- (۱) قَالَ وَ رُوِیَ عَنْهُ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّی لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ بَیْنَ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ الآخِرَةِ عِشْرِینَ رَکْعَةً یَقْرَأُ فِی کُلِّ رَکْعَةٍ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ- وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ إِحْدَی عَشْرَةَ مَرَّةً حَفِظَهُ اللَّهُ تَعَالَی فِی أَهْلِهِ وَ مَالِهِ وَ دِینِهِ وَ دُنْیَاهُ وَ آخِرَتِهِ.

******

ترجمه:

حضرت فرمودند : کسی که در شب جمعه، بین نماز مغرب و عشاء، بیست رکعت نماز بخواند و در هر رکعت سوره فاتحه الکتاب و سوره توحید (قل هو الله أحد) را یازده بار قرائت کند، خداوند متعال او را در حفظ و امان اهل، مال، دین، دنیا و آخرتش قرار می دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹٦٦٦- ۳- (۲) قَالَ وَ عَنْهُ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّی لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ رَکْعَتَیْنِ یَقْرَأُ فِیهِمَا بِفَاتِحَةِ الْکِتَابِ- وَ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً آمَنَهُ اللَّهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَ مِنْ أَهْوَالِ یَوْمِ الْقِیَامَةِ.

******

ترجمه:

حضرت فرمودند : کسی که در شب جمعه دو رکعت نماز بخواند و در هر رکعت سوره فاتحه الکتاب و سوره زلزال را پانزده بار قرائت کند، خداوند او را از عذاب قبر و هول و هراس قیامت در امان نگه می دارد.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٦٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٦٦٧- ٤- (٣) قَالَ وَ عَنْهُ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّى لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ أَوْ يَوْمَهَا أَوْ لَيْلَةَ الْخَمِيسِ أَوْ يَوْمَهُ أَوْ لَيْلَةَ الْإِثْنَيْنِ أَوْ يَوْمَهُ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مَرَّةً وَاحِدَةً وَ يَفْصِلُ بَيْنَهَا بِتَسْلِيمَةٍ فَإِذَا فَرَغَ مِنْهَا يَقُولُ مِائَةَ مَرَّةٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ مِائَةَ مَرَّةٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَبْرَئِيلَ- أَعْطَاهُ اللَّهُ سَبْعِينَ أَلْفَ قَصْرٍ فِي الْجَنَّةِ تَمَامَ الْخَبَرِ.

******

ترجمه:

هر که در شب جمعه یا روز جمعه ، یا شب پنج شنبه یا روز پنج شنبه ، یا شب دوشنبه یا روز دوشنبه ، چهار رکعت نماز به جای آورد، به دو سلام ؛ و در هر رکعت ، هفت مرتبه سوره فاتحه و یک مرتبه سوره ((انا انزلناه)) بخواند و بعد از نماز، صد مرتبه بگوید:

اللهم صل علی محمد و آل محمد.

و صد مرتبه بگوید: اللهم صل علی جبرئیل .

حق تعالی به او هفتاد هزار قصر عطا فرماید که در هر قصری ، هفتاد هزار خانه باشد و در هر خانه ، هفتاد هزار جاریه باشد.))

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٦٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

۹٦٦٨- ٥- (٤) قَالَ وَ رُوِیَ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع عَنِ النَّبِیِّ ص أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّی لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ (لَا یُفَرِّقُ بَیْنَهُنَّ) (٥) یَقْرَأُ فِی کُلِّ رَکْعَةٍ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ مَرَّةً وَ سُورَةَ الْجُمُعَةِ مَرَّةً وَ الْمُعَوِّذَتَیْنِ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ آیَةَ الْکُرْسِیِّ- وَ قُلْ یَا أَیُّهَا الْکَافِرُونَ مَرَّةً مَرَّةً وَ یَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِی کُلِّ رَکْعَةٍ سَبْعِینَ مَرَّةً وَ یُصَلِّی عَلَی النَّبِیِّ ص (٦) سَبْعِینَ مَرَّةً وَ یَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ

ص: ۳۹۲

۱- مصباح المتهجد- ۲۲۸.

۲- مصباح المتهجد- ۲۲۸.

۳- مصباح المتهجد- ۲۲۸.

٤- مصباح المتهجد- ۲۲۹.

٥- یمکن أن یراد" لا یفرق بینهن بغیر التسلیم" (منه قده) هامش المخطوط.

٦- فی المصدر (علیه السلام و آله).

وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ سَبْعِینَ مَرَّةً غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ تَمَامَ الْخَبَرِ.

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین (ع) از پیامبر اکرم (ص) نقل کرده اند که فرمودند: هر کس در شب جمعه چهار رکعت نماز بخواند (بدون اینکه بین آنها فاصله بیندازد) و در هر رکعت یک مرتبه سوره فاتحه الکتاب، یک مرتبه سوره جمعه، ده مرتبه سوره های معوذتین، یازده مرتبه سوره توحید (قل هو الله أحد)، یک

مرتبه آیه الکرسی و یک مرتبه سوره کافرون را قرائت کند، و در هر رکعت هفتاد مرتبه استغفار و هفتاد مرتبه صلوات بر پیامبر (ص) بفرستد و هفتاد مرتبه بگوید:سُبْحَانَ اللَّهِ

وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ خداوند تمام گناهان گذشته وآینده او را می بخشد ...

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٦٩ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٦٦٩- ٦- (١) قَالَ وَ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ ص أَنَّهُ قَالَ: مَنْ قَرَأَ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ أَوْ يَوْمِهَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مِائَتَيْ مَرَّةٍ فِي أَرْبَعِ رَكَعَاتٍ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ خَمْسِينَ مَرَّةً غُفِرَتْ ذُنُوبُهُ وَ لَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم فرمودند: هر کس در شب جمعه یا روز جمعه، دویست مرتبه سوره توحید (قل هو الله أحد) را در چهار رکعت نماز بخواند، به طوری که در هر رکعت پنجاه مرتبه قرائت کند، گناهانش آمرزیده می شود، حتی اگر به اندازه کف دریا باشد.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٧٠ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩٦٧٠- ٧- (٢) قَالَ وَ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ ص أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّى لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ يَقْرَأُ فِيهَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ أَلْفَ مَرَّةٍ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ مِائَتَيْنِ وَ خَمْسِينَ مَرَّةً لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرَى الْجَنَّةَ أَوْ تُرَى لَهُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم (ص) فرمودند: هر کس در شب جمعه چهار رکعت نماز بخواند و در هر رکعت دویست و پنجاه مرتبه سوره توحید (قل هو الله أحد) را قرائت کند، تا زمانی که نمرده، بهشت را می بیند یا بهشت به او نشان داده می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۶۷۱- ۸- (۳) قَالَ وَ رُوِیَ عَنِ النَّبِیِّ ص أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّی لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ رَکْعَتَیْنِ یَقْرَأُ فِی کُلِّ رَکْعَةٍ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْسِینَ مَرَّةً وَ یَقُولُ فِی آخِرِ صَلَاتِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی النَّبِیِّ الْعَرَبِیِّ- غَفَرَ اللَّهُ تَعَالَی لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ الْخَبَرَ.

******

ترجمه:

رسول اکرم (ص) فرمودند: هر کس در شب جمعه دو رکعت نماز بخواند و در هر رکعت پنجاه مرتبه سوره توحید (قل هو الله أحد) را قرائت کند و در آخر نمازش بگوید: "اللهم صلّ علی النبیّ العربیّ"، خداوند متعال گناهان گذشته و آینده او را می آمرزد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۶۷۲- ۹- (٤) قَالَ وَ رُوِیَ عَنْهُ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّی لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ- إِحْدَی عَشْرَةَ رَکْعَةً بِتَسْلِیمَةٍ وَاحِدَةٍ بِفَاتِحَةِ الْکِتَابِ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مَرَّةً وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مَرَّةً وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ مَرَّةً فَإِذَا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ خَرَّ سَاجِداً وَ قَالَ فِی سُجُودِهِ سَبْعَ مَرَّاتٍ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ دَخَلَ الْجَنَّةَ یَوْمَ الْقِیَامَةِ مِنْ أَیِّ أَبْوَابِهَا شَاءَ إِلَی آخِرِ الْخَبَرِ.

أَقُولُ: وَ الْأَحَادِیثُ فِی ذَلِکَ کَثِیرَةٌ.

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین علی (ع) فرمودند: هر کس در شب جمعه یازده رکعت نماز بخواند با یک سلام ، به طوری که در هر رکعت یک بار فاتحه الکتاب، یک بار سوره توحید (قل هو الله أحد)، یک بار سوره فلق و یک بار سوره ناس را قرائت کند و پس از اتمام نماز، سجده کند و هفت بار بگوید: "لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم"، در روز قیامت از هر دری که بخواهد به بهشت وارد می شود.

ص: ۳۹۳

۱- مصباح المتهجد- ۲۲۹.

۲- مصباح المتهجد- ۲۲۹.

۳- مصباح المتهجد- ۲۲۹.

٤- مصباح المتهجد- ۲۲۹.

٤٦- بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ فِی آخِرِ سَجْدَةٍ مِنْ نَوَافِلِ الْمَغْرِبِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ كُلَّ لَيْلَةٍ

اشارة

(۱) ٤٦ بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ فِی آخِرِ سَجْدَةٍ مِنْ نَوَافِلِ الْمَغْرِبِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ كُلَّ لَيْلَةٍ

[رقم الحديث الكلی: ۹٦۷۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹٦۷۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ فِی آخِرِ سَجْدَةٍ مِنَ النَّافِلَةِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ- وَ إِنْ قَالَهُ كُلَّ لَيْلَةٍ فَهُوَ أَفْضَلُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ اسْمِكَ الْعَظِيمِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی ذَنْبِیَ الْعَظِيمَ- سَبْعَ مَرَّاتٍ انْصَرَفَ وَ قَدْ غُفِرَ لَهُ.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَیُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از پدرش نقل می کند که فرمود: هر کس در آخر سجده یکی از نوافل بعد از نماز مغرب در شب جمعه بگوید: "اللهم انی اسالک بوجهک الکریم و اسمک العظیم ان تصلی علی محمد و آل محمد و ان تغفر لی ذنبی العظیم" (خدایا به وجه کریم و اسم عظیمت از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد صلوات بفرستی و گناه بزرگم را ببخشای) هفت بار، و سپس از سجده خارج شود، خداوند گناهان او را آمرزیده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹٦۷٤- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَیْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَقُولُ فِی آخِرِ سَجْدَةٍ مِنَ النَّوَافِلِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ- اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ بِاسْمِکَ (٥) الْعَظِیمِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی ذَنْبِیَ الْعَظِیمَ سَبْعاً.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از پدرش نقل می کند که فرمود: بگو در آخر سجده یکی از نوافل بعد از نماز مغرب در شب جمعه : اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ بِاسْمِکَ (۷) الْعَظِیمِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی ذَنْبِیَ الْعَظِیمَ سَبْعاً.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۶۷۵- ۳- (۸) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِیرَةِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قُلْ فِی آخِرِ السَّجْدَةِ مِنَ النَّوَافِلِ مِنَ الْمَغْرِبِ فِی لَیْلَةِ

ص: ۳۹٤

۱- الباب ٤٦ فیه ۳ أحادیث.

۲- الفقیه ۱- ٤۲٤- ۱۲۵۱.

۳- الخصال- ۳۹۳- ۹۵.

٤- الکافی ۳- ٤۲۸- ۱.

۵- فی المصدر- و اسمک.

٦- التهذیب ۳- ۸- ۲٤.

۷- فی المصدر- و اسمک.

۸- التهذیب ۲- ۱۱۵- ۱۹۹.

الْجُمُعَةِ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَ أَنْتَ سَاجِدٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ اسْمِکَ الْعَظِیمِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی ذَنْبِیَ الْعَظِیمَ.

******

ترجمه:

عمُرَ بن یزید نقل می کند که امام صادق (ع) فرمودند: در آخر سجده یکی از نوافل بعد از نماز مغرب در شب جمعه، هفت بار در حالی که سجده می کنی بگو: "اللهم انی اسالک بوجهک الکریم و اسمک العظیم ان تصلی علی محمد و آل محمد و ان تغفر لی ذنبی العظیم" (خدایا به وجه کریم و اسم عظیمت از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد صلوات بفرستی و گناه بزرگم را ببخشای).

٤٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّزَيُّنِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ الِاغْتِسَالِ وَ التَّطَيُّبِ وَ تَسْرِيحِ اللِّحْيَةِ وَ لُبْسِ أَنْظَفِ الثِّيَابِ وَ التَّهَيُّؤِ لِلْجُمُعَةِ وَ مُلَازَمَةِ السَّكِينَةِ وَ الْوَقَارِ وَ كَثْرَةِ فِ

اشارة

(١) ٤٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّزَيُّنِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ الِاغْتِسَالِ وَ التَّطَيُّبِ وَ تَسْرِيحِ اللِّحْيَةِ وَ لُبْسِ أَنْظَفِ الثِّيَابِ وَ التَّهَيُّؤِ لِلْجُمُعَةِ وَ مُلَازَمَةِ السَّكِينَةِ وَ الْوَقَارِ وَ كَثْرَةِ فِعْلِ الْخَيْرِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٦٧٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٦٧٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ (٣) قَالَ فِي الْعِيدَيْنِ وَ الْجُمُعَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از امام صادق (ع) در مورد آیه "خذوا زینتکم عند کل مسجد" (زینت خود را در هر مسجدی برگیرید) [اعراف ۳۱] پرسید. امام فرمودند: منظور این آیه عیدین (فطر و قربان) و جمعه است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۶۷۷- ۲- (۵) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ یُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَکَمِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لِیَتَزَیَّنْ أَحَدُکُمْ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- یَغْتَسِلُ وَ یَتَطَیَّبُ (وَ یُسَرِّحُ لِحْیَتَهُ) (۶) وَ یَلْبَسُ أَنْظَفَ ثِیَابِهِ وَ لْیَتَهَیَّأْ لِلْجُمُعَةِ وَ لْیَکُنْ عَلَیْهِ فِی ذَلِکَ الْیَوْمِ السَّکِینَةُ وَ الْوَقَارُ وَ لْیُحْسِنْ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَ لْیَفْعَلِ الْخَیْرَ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ اللَّهَ یَطَّلِعُ إِلَی (۷) الْأَرْضِ لِیُضَاعِفَ الْحَسَنَاتِ.

ص: ۳۹۵

۱- الباب ٤٧ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ۳- ٤٢٤- ۸.

۳- الأعراف ۷- ۳۱.

٤- التهذیب ۳- ٢٤١- ٦٤٧.

٥- الکافی ۳- ٤١٧- ١، و أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ٦ من أبواب الأغسال المسنونة.

٦- فی هامش الأصل فی الفقیه- (یتسرح) و لیس فیه (لحیته).

۷- فی المصدر- علی.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۱)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۲).

******

ترجمه:

هشام بن حکم نقل می کند که امام صادق (ع) فرمودند: "خوب است که هر کدام از شما در روز جمعه آراسته شود، غسل کند، عطر بزند، موهای صورت خود را شانه کند، تمیزترین لباس های خود را بپوشد و برای نماز جمعه آماده شود. در آن روز باید آرام و با وقار باشد، به درستی عبادت پروردگارش را انجام دهد و تا آنجا که می تواند کار خیر انجام دهد. زیرا خداوند در آن روز به زمین نگاه می کند تا حسنات را دو چندان کند."

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹٦۷۸- ۳- (۳) وَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع لَا تَدَعِ الْغُسْلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَإِنَّهُ سُنَّةٌ وَ شَمَّ الطِّيبِ وَ لُبْسَ صَالِحِ ثِيَابِکَ وَ لْيَکُنْ فَرَاغُکَ مِنَ الْغُسْلِ قَبْلَ الزَّوَالِ فَإِذَا زَالَتْ فَقُمْ وَ عَلَيْکَ السَّکِينَةَ وَ الْوَقَارَ وَ قَالَ الْغُسْلُ وَاجِبٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ الْوَجْهُ فِيهِ (٤) وَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِي الْأَغْسَالِ (٥).

******

ترجمه:

زرارة از امام باقر (ع) نقل می کند که فرمودند: "غسل در روز جمعه را ترک نکن، زیرا مستحب است. عطر بزن و لباس های خوب بپوش. سعی کن قبل از ظهر غسل را تمام کنی. پس از ظهر با آرامش و وقار به نماز جمعه برو. و فرمودند: غسل در روز جمعه واجب است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹٦۷۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۶۷۹- ٤- (٦) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ النِّسَاءِ هَلْ عَلَیْهِنَّ مِنَ الطِّیبِ وَ التَّزَیُّنِ فِی الْجُمُعَةِ- وَ الْعِیدَیْنِ مَا عَلَی الرِّجَالِ قَالَ نَعَمْ.

وَ

رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ عَنِ الْعَجُوزِ وَ الْعَاتِقِ (۷).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۸) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۹).

******

ترجمه:

علی بن جعفر: ازحضرت کاظم * سوال کردم آیا بوی خوش وآرایش کردن که در روز جمعه وعیدین برای مردها بیان شده برای زنان هم هست ؟ فرمودند : بله

ص: ۳۹٦

۱- التهذیب ۳- ۱۰- ۳۲.

۲- الفقیه ۱- ۱۱٦- ۲٤٤.

۳- الکافی ۳- ٤۱۷- ٤، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٥ من الباب ٦ و الحدیث ۱ من الباب ۷ من أبواب الأغسال المسنونة.

٤- تقدم الوجه فی ذیل الحدیث ۷ من الباب ٦ من أبواب الأغسال المسنونة.

٥- تقدم فی الباب ٦ من أبواب الأغسال المسنونة.

٦- قرب الإسناد- ۱۰۰.

٧- مسائل علىّ بن جعفر- ١٦٠- ٢٤٠.

٨- تقدم فى الأبواب ٣٢ و ٣٣، و فى الأحاديث ٤ و ٦ و ٧ من الباب ٣٤، و فى الأبواب ٣٥ و ٣٧ و ٣٨، و فى الأحاديث ٨ و ١٢ و ١٥ و ١٦ من الباب ٣٩، و فى الحديث ١٨ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٩- يأتى فى الحديثين ١ و ٣ من الباب ١٤ من أبواب صلاة العيد، و يأتى ما يدلّ على الحكم الأخير" و كثرة فعل الخير" فى الأبواب ٥٠ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧ و ٥٩ من هذه الأبواب.

٤٨- بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقْرَأَ وَ يُقَالَ عَقِيبَ الْجُمُعَةِ وَ الْعَصْرِ

اشارة

(١) ٤٨ بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقْرَأَ وَ يُقَالَ عَقِيبَ الْجُمُعَةِ وَ الْعَصْرِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٨٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٦٨٠- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ بَعْدَ الْجُمُعَةِ حِينَ يَنْصَرِفُ جَالِساً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَرْكَعَ (٣) الْحَمْدَ مَرَّةً وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ سَبْعاً وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ سَبْعاً وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ سَبْعاً وَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَ آيَةَ السُّخْرَةِ- وَ آخِرَ قَوْلِهِ (٤) لَقَدْ جاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ (٥) إِلَى آخِرِهَا كَانَتْ كَفَّارَةَ مَا بَيْنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس بعد ازنماز جمعه قبل از خواندن هرنمازی سوره حمد یک مرتبه سوره های توحید و فلق و ناس هرکدام هفت بار وآیه الکرسی و سخره و از آیه لَقَدْ جاءَکُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِکُمْ (٦)تا آخرسوره توبه را بخواند کفاره گناهان بین هفته او خواهد بود

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٨١ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٦٨١- ٢- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی الْیَقْطِینِیِّ عَنْ زَکَرِیَّا الْمُؤْمِنِ عَنِ ابْنِ نَاجِیَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَیَابَةَ عَنْ نَاجِیَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِذَا صَلَّیْتَ الْعَصْرَ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَقُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- الْأَوْصِیَاءِ الْمَرْضِیِّینَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِکَ وَ بَارِکْ عَلَیْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَکَاتِکَ وَ عَلَیْهِمُ السَّلَامُ وَ عَلَی أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ- قَالَ مَنْ قَالَهَا فِی دُبُرِ الْعَصْرِ کَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِائَةَ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَ مَحَا عَنْهُ مِائَةَ أَلْفِ سَیِّئَةٍ وَ قَضَی لَهُ مِائَةَ أَلْفِ حَاجَةٍ وَ رَفَعَ لَهُ مِائَةَ أَلْفِ دَرَجَةٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ نَاتَانَةَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی (٨)

١- الباب ٤٨ فیه ٧ أحادیث.

٢- التهذیب ٣- ١٨- ٦٥، و ثواب الأعمال- ٦٠- ١.

٣- أی یصلی صلاة أخری" هامش المخطوط".

٤- فی الثواب- سورة براءة" هامش المخطوط".

٥- التوبة ٩- ١٢٨.

٦- التوبة ٩- ١٢٨.

٧- التهذیب ٣- ١٩- ٦٨.

٨- أمالی الصدوق- ٣٢٦- ١٦. و فيه- عبد الرحمن بن سيابة.

وَ رَوَاهُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (١)

وَ رَوَاهُ أَيْضاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَيَابَةَ وَ أَبِی إِسْمَاعِيلَ عَنْ نَاجِيَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع (٢)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ وَ أَبِی إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَخِيهِ عَنْ أَحَدِهِمَا ع مِثْلَهُ (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ رَفَعَهُ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ نَحْوَهُ (٤).

******

ترجمه:

و در روايتی از امام باقر عليه السلام آمده است كه فرمودند: در روز جمعه پس از نماز عصربگو ((اللهم صل علی محمد و ال محمد الاوصياء المرضيين بافضل صلواتك و بارك عليهم بافضل بركاتك و السلام عليه و عليهم و علی ارواحهم و اجسادهم و رحمه الله و بركاته)) (٨٨) تا خداوند بخاطر آن صد هزار حسنه برای تو نوشته ، صد هزار گناه تو را بخاطر آن پاك كرده ، صد هزار حاجت تو را بخاطر آن بر آورده نموده و بخاطر آن صد هزار درجه تو را بالا برد.

[رقم الحديث الكلی: ٩٦٨٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٦٨٢- ٣- (٥) قَالَ الْكُلَيْنِيُّ وَ رُوِیَ أَنَّ مَنْ قَالَهَا سَبْعَ مَرَّاتٍ رَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ كُلِّ عَبْدٍ حَسَنَةً وَ كَانَ عَمَلُهُ (٦) ذَلِكَ الْيَوْمَ مَقْبُولًا وَ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ نُورٌ.

******

ترجمه:

روایت شده است: هرکس این صلوات را هفت بار بخواند، خداوند از هربنده ای حسنه ای به او بازمی گرداند(به تعداد بندگان به او حسنه می دهد) و عمل او در آن روز مقبول و پذیرفته می شود و روز رستاخیز در حالی می آید که از میان دو چشم او نور می تابد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۸۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۶۸۳- ٤- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَرَأَ دُبُرَ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ مَرَّةً وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ مَرَّةً وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ سَبْعَ مَرَّاتٍ

ص: ۳۹۸

۱- ثواب الأعمال- ۵۹- ۱.

۲- ثواب الأعمال- ۱۸۹- ۱.

۳- المحاسن- ۵۹.

٤- الکافی ۳- ٤۲۹- ٤.

۵- الکافی ۳- ٤۲۹- ۵.

٦- فی المصدر زیادة- فی.

۷- ثواب الأعمال- ٦۰- ۱، إلّا أن فیه (قل أعوذ برب الفلق) قبل (قل هو اللّه أحد).

وَ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ مَرَّةً وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ سَبْعَ مَرَّاتٍ لَمْ تَنْزِلْ بِهِ بَلِیَّةٌ وَ لَمْ تُصِبْهُ فِتْنَةٌ إِلَی الْجُمُعَةِ الْأُخْرَی فَإِنْ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ- الَّتِی حَشْوُهَا الْبَرَکَةُ وَ عُمَّارُهَا الْمَلَائِکَةُ مَعَ نَبِیِّنَا مُحَمَّدٍ

وَ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ ع- جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ مُحَمَّدٍ وَ إِبْرَاهِيمَ ع فِي دَارِ السَّلَامِ وَ فِي نُسْخَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مَرَّةً وَ الْمُعَوِّذَتَيْنِ سَبْعاً سَبْعاً.

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُوسَى بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ ع مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از سکونی، از جعفر بن محمد، از پدرانش (علیهم السلام) روایت کرده که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: هرکس بعد از نماز جمعه یک بار فاتحةالکتاب (سوره حمد) و هفت بار "قل هو الله احد" (سوره توحید) و یک بار فاتحةالکتاب و هفت بار "قل اعوذ برب الفلق" (سوره فلق) و یک بار فاتحةالکتاب و هفت بار "قل اعوذ برب الناس" (سوره ناس) را بخواند، تا جمعه بعدی به او بلایی نمی رسد و فتنه ای به او اصابت نمی کند. و اگر بگوید: "اللهم اجعلنی من اهل الجنة- التی حشوها البرکة و عمارها الملائکة مع نبینا محمد و ابینا ابراهیم" (خدایا مرا از اهل بهشتی قرار ده که درونش برکت و ساکنانش فرشتگان هستند، با پیامبرمان محمد و پدرمان ابراهیم) خداوند او را در دارالسلام (بهشت) با محمد و ابراهیم جمع می کند. و در یک نسخه دیگر آمده است: یک بار فاتحةالکتاب و یک بار "قل هو الله احد" و هفت بار هفت بار معوذتین (سوره های فلق و ناس).

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٨٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٩٦٨٤- ٥- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ (عَنْ أَبِيهِ) (٣) عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- مِائَةَ مَرَّةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ وَ مَا زَادَتْ فَهُوَ أَفْضَلُ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ ازحضرت صادق * سوال کرد بهترین اعمال درروز جمعه چیست ؟ فرمودند : صد مرتبه صلوات بر محمد و آل محمد دربعد از ظهر وهرچه بیشتر بهتر .

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٨٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٦٨٥- ٦- (٥) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ النَّخَعِيِّ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ

ص: ٣٩٩

١- أمالي الصدوق- ٢٦٨- ٢.

٢- ثواب الأعمال- ١٨٩- ١.

٣- ليس في المصدر.

٤- المحاسن- ٥٩- ٩٦.

٥- أمالي الصدوق- ٤٨٥- ١١.

عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَلْفَ نَفْحَةٍ مِنْ رَحْمَتِهِ يُعْطِي كُلَّ عَبْدٍ مِنْهَا مَا شَاءَ فَمَنْ قَرَأَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ- بَعْدَ الْعَصْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِائَةَ مَرَّةٍ وَهَبَ اللَّهُ لَهُ تِلْكَ الْأَلْفَ وَ مِثْلَهَا.

******

ترجمه:

از ابی الحسن موسی بن جعفر (علیه السلام) روایت شده که فرمود: همانا برای خداوند عز و جل در روز جمعه هزار نفحه (نفخه) از رحمتش است که به هر بنده ای از آن ها هرچه بخواهد عطا می کند. پس هرکس "إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ" (سوره قدر) را بعد از عصر روز جمعه صد مرتبه بخواند، خداوند به او آن هزار (نفحه) و مانند آن را عطا می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۸۶ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۶۸۶- ۷- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ الْجَامِعِ لِأَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- فِيمَا بَيْنَ الظُّهْرِ وَ الْعَصْرِ تَعْدِلُ سَبْعِينَ حَجَّةً (۲) وَ مَنْ قَالَ بَعْدَ الْعَصْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ- كَانَ لَهُ مِثْلُ ثَوَابِ عَمَلِ الثَّقَلَيْنِ فِی ذَلِكَ الْيَوْمِ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر نقل شده که گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) شنیدم که می فرمود: صلوات بر محمد و آل محمد بین ظهر و عصر برابر است با هفتاد حج. و هرکس بعد از عصر روز جمعه بگوید: "اللهم صل علی محمد و آل محمد، الأوصیاء المرضیین بأفضل صلواتک و بارک علیهم بأفضل برکاتک و السلام علیهم و علی أرواحهم و أجسادهم و رحمة الله و برکاته"، برای او مانند ثواب عمل دو سنگین بار (جن و انس) در آن روز خواهد بود.

۴۹- بَابُ تَحْرِيمِ الْأَذَانِ الثَّالِثِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ اسْتِحْبَابِ الْجَمْعِ بَيْنَ الْفَرْضَيْنِ بِأَذَانٍ وَ إِقَامَتَيْنِ

اشارة

(۳) ٤٩ بَابُ تَحْرِيمِ الْأَذَانِ الثَّالِثِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ اسْتِحْبَابِ الْجَمْعِ بَيْنَ الْفَرْضَيْنِ بِأَذَانٍ وَ إِقَامَتَيْنِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٨٧ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٦٨٧- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: الْأَذَانُ الثَّالِثُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِدْعَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : گفتن اذان سوم در روز جمعه بدعت است

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٨٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٦٨٨- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْخَزَّازِ (٦) عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ

١- مستطرفات السرائر- ٦٠- ٣٠.

٢- فى نسخة- ركعة" هامش المخطوط".

٣- الباب ٤٩ فيه حديثان.

٤- التهذيب ٣- ١٩- ٦٧.

٥- الكافى ٣- ٤٢١- ٥.

٦- فى المصدر- الخزاز.

ع قَالَ: الْأَذَانُ الثَّالِثُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِدْعَةٌ.

قَالَ الْمُحَقِّقُ فِی (الْمُعْتَبَرِ) (۱) الْأَذَانُ الثَّانِی بِدْعَةٌ وَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا یُسَمِّیهِ الثَّالِثَ لِأَنَّ النَّبِیَّ ص شَرَعَ لِلصَّلَاةِ أَذَاناً وَ إِقَامَةً فَالزِّیَادَةُ ثَالِثٌ وَ سَمَّیْنَاهُ ثَانِیاً لِأَنَّهُ یَقَعُ عَقِیبَ الْأَذَانِ الْأَوَّلِ انْتَهَی وَ بَعْضُ فُقَهَائِنَا (۲) حَمَلَهُ عَلَی أَذَانِ الْعَصْرِ لِأَنَّهُ ثَالِثٌ بِاعْتِبَارِ الْأَذَانِ وَ الْإِقَامَةِ لِلظُّهْرِ وَ یَدُلُّ عَلَی اسْتِحْبَابِ الْجَمْعِ عُمُوماً مَا تَقَدَّمَ فِی الْأَذَانِ (۳) وَ فِی الْمَوَاقِیتِ (٤) مَعَ مَا تَقَدَّمَ مِنِ اسْتِحْبَابِ تَقْدِیمِ الْعَصْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ فِی أَوَّلِ وَقْتِهَا (٥).

******

ترجمه:

حضرت باقر* : گفتن اذان سوم در روز جمعه بدعت است

محقق در (کتاب) "المعتبر" گفته است: اذان دوم بدعت است و برخی از اصحاب ما آن را سوم می نامند، زیرا پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای نماز اذان و اقامه را تشریع کرد، پس افزودن چیزی (به آن) سوم است. و ما آن را دوم نامیدیم، زیرا بعد از اذان اول واقع می شود. انتهی. و برخی از فقهای ما آن را بر اذان عصر حمل کرده اند، زیرا سوم است به اعتبار اذان و اقامه برای ظهر. و دلالت بر استحباب جمع عمومی می کند آنچه که در اذان و در مواقت گذشته است، همراه با آنچه که از استحباب تقدیم عصر در روز جمعه در اول وقتش گذشته است.

۵۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ شِرَاءِ شَیْ ءٍ مِنَ الْفَاکِهَةِ وَ اللَّحْمِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلْأَهْلِ وَ کَرَاهَةِ التَّحَدُّثِ فِیهِ بِأَحَادِیثِ الْجَاهِلِیَّةِ

اشارة

(٦) ٥٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ شِرَاءِ شَيْ ءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ وَ اللَّحْمِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلْأَهْلِ وَ كَرَاهَةِ التَّحَدُّثِ فِيهِ بِأَحَادِيثِ الْجَاهِلِيَّةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٨٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٦٨٩- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَطْرِفُوا أَهَالِيَكُمْ كُلَّ يَوْمِ جُمُعَةٍ- بِشَيْ ءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ وَ اللَّحْمِ حَتَّى يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

محمد بن على بن حسين گفت: رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: خانواده هاى خود را هر روز جمعه با مقدارى ميوه و گوشت شاد كنيد، تا به جمعه خوشحال شوند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٩٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٦٩٠- ٢- (٨) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا رَأَيْتُمُ الشَّيْخَ يُحَدِّثُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِأَحَادِيثِ الْجَاهِلِيَّةِ- فَارْمُوا رَأْسَهُ وَ لَوْ بِالْحَصَى.

وَ رَوَاهُ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ

١- المعتبر- ٢٠٦.

٢- قال فى الذخيرة- ٣١٤ يحتمل أن يكون المراد بالأذان الثالث- العصر.

٣- تقدم فى الحديث ٢ من الباب ٣٦ من أبواب الأذان.

٤- تقدم فی الحدیث ١ من الباب ٣٢، و فی الباب ٣٤ من أبواب المواقیت.

٥- تقدم فی الباب ٩ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٥٠ فیه حدیثان.

٧- الفقیه ١- ٤٢٣- ١٢٤٨.

٨- الفقیه ١- ٤٢٣- ١٢٥٠.

أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی الْبِلَادِ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (١)

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع (٢)

وَ رَوَاهُ فِی الْخِصَالِ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع مِثْلَهُ (٣) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی الْحُکْمِ الثَّانِی فِی أَحْکَامِ الْمَسَاجِدِ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: هرگاه دیدید که پیرمردی در روز جمعه احادیث جاهلیت را روایت می کند، سر او را بزنید، اگرچه با سنگریزه باشد.

٥١- بَابُ کَرَاهَةِ إِنْشَادِ الشِّعْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَوْ بَیْتاً وَ إِنْ کَانَ شِعْرَ حَقٍّ وَ بَقِیَّةِ الْمَوَاضِعِ الَّتِی یُکْرَهُ فِیهَا إِنْشَادُ الشِّعْرِ وَ عَدَمِ تَحْرِیمِ إِنْشَادِهِ وَ رِوَایَتِهِ

اشارة

(٦) ٥١ بَابُ کَرَاهَةِ إِنْشَادِ الشِّعْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَوْ بَیْتاً وَ إِنْ کَانَ شِعْرَ حَقٍّ وَ بَقِیَّةِ الْمَوَاضِعِ الَّتِی یُکْرَهُ فِیهَا إِنْشَادُ الشِّعْرِ وَ عَدَمِ تَحْرِیمِ إِنْشَادِهِ وَ رِوَایَتِهِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٩١ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٦٩١- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ (٨) قَالَ سَمِعْتُ

١- الخصال- ٣٩٣- ٩٤.

٢- التهذيب ٣- ٢٤٧- ٦٧٤.

٣- الخصال- ٣٩١- ٨٥ بهذا السند، و المتن للحديث الأول.

٤- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ٢ من الباب ٤ من أبواب أحكام المساجد.

٥- يأتى ما يدلّ عليه باطلاقه فى الباب ٥١ من أبواب صلاة الجمعة.

٦- الباب ٥١ فيه ١٠ أحاديث.

٧- التهذيب ٤- ١٩٥- ٥٥٨، أورده فى الحديث ١ من الباب ١٣ من أبواب آداب الصائم، و فى الحديث ١ من الباب ٩٦ من أبواب تروک الاحرام.

٨- ورد السند فى المصدر هكذا- على بن مهزيار، عن محمّد بن يحيى، عن حماد بن عثمان.

أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ تُكْرَهُ رِوَايَةُ الشِّعْرِ لِلصَّائِمِ وَ الْمُحْرِمِ وَ فِي الْحَرَمِ وَ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ- وَ أَنْ يُرْوَى بِاللَّيْلِ قَالَ قُلْتُ: وَ إِنْ كَانَ شِعْرَ حَقٍّ قَالَ وَ إِنْ كَانَ شِعْرَ حَقٍّ.

******

ترجمه:

حماد بن عثمان گفت: شنیدم که ابا عبدالله (علیه السلام) می فرمود: روایت کردن شعر برای روزه دار، محرم، در حرم و در روز جمعه و همچنین روایت کردن آن در شب مکروه است. گفتم: و اگر شعر حق باشد؟ فرمود: حتی اگر شعر حق باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۶۹۲- ۲- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ تَمَثَّلَ بِبَيْتِ شِعْرٍ مِنَ الْخَنَا لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ صَلَاةٌ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ وَ مَنْ تَمَثَّلَ بِاللَّيْلِ لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ صَلَاةٌ (۲) تِلْكَ اللَّيْلَةَ.

******

ترجمه:

از اسماعیل بن ابی زیاد، از جعفر، از پدرش روایت شده که گفت: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: هرکس بیتی از شعر زشت را به زبان آورد، نمازش در آن روز پذیرفته نمی شود و هرکس در شب بیتی از شعر زشت را به زبان آورد، نمازش در آن شب پذیرفته نمی شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۶۹۳- ۳- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْكَشِّيُّ فِي كِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ: كُنْتُ قَاعِداً عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- أَنَا وَ مَعْرُوفُ بْنُ خَرَّبُوذَ وَ كَانَ يُنْشِدُنِي الشِّعْرَ وَ أُنْشِدُهُ وَ يَسْأَلُنِي وَ أَسْأَلُهُ وَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَسْمَعُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ الرَّجُلِ قَيْحاً خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْراً فَقَالَ مَعْرُوفٌ إِنَّمَا يَعْنِي بِذَلِكَ الَّذِي يَقُولُ الشِّعْرَ فَقَالَ وَيْحَكَ أَوْ وَيْلَكَ قَدْ قَالَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ص.

وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُکَیْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ مِثْلَهُ (٤) أَقُولُ: هَذَا إِنَّمَا یَدُلُّ عَلَی کَرَاهِیَةِ الْإِفْرَاطِ فِی إِنْشَادِ الشِّعْرِ وَ الْإِکْثَارِ مِنْهُ بِقَرِینَةِ ذِکْرِ الِامْتِلَاءِ وَ غَیْرِ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

محمد بن مروان گفت: نزد ابا عبدالله (علیه السلام) نشسته بودم، من و معروف بن خربوذ، و او برای من شعر می خواند و من برای او شعر می خواندم و او از من سؤال می کرد و من از او سؤال می کردم و ابا عبدالله می شنید. پس ابا عبدالله (علیه السلام) گفت: همانا رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: این که شکم مرد پر از چرک شود، بهتر است برای او از این که پر از شعر شود. پس معروف گفت: منظورش این است که کسی که شعر می گوید. ابا عبدالله (علیه السلام) گفت: وای بر تو! یا وای بر تو! رسول خدا (صلی الله علیه وآله) این را گفته است.

می گویم: این تنها دلالت بر کراهت افراط در انشاد (سرودن) شعر و کثرت آن دارد، با توجه به قرینه ذکر امتلاء (پر شدن) و غیر آن.

١- التهذیب ٢- ٢٤٠- ٩٥٢.

٢- شطب المصنّف علی کلمة (صلاة) و کتب فوقها علامة نسخة.

٣- رجال الکشّیّ ٢- ٤٧١- ٣٧٥.

٤- مستطرفات السرائر- ١٣٨- ١٠.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٦٩٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٦٩٤- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ مِنْ أَلْفَاظِ رَسُولِ اللَّهِ ص الْمُوجَزَةِ الَّتِي لَمْ يُسْبَقْ إِلَيْهَا الشِّعْرُ مِنْ إِبْلِيسَ- إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ لَحُكْماً وَ إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْراً.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین گفت: از جمله الفاظ موجز رسول خدا (صلی الله علیه وآله) که قبلاً کسی به آن ها نرسیده است، این است که فرمود: شعر از ابلیس است. همانا در برخی از اشعار حکمت است و در برخی از بیان ها سحر (جادو) است.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٩٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٦٩٥- ٥- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبِلَادِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَنْشَدَ بَيْتَ شِعْرٍ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَهُوَ حَظُّهُ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ.

وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبِلَادِ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس در روز جمعه شعری بگوید بهره اش از جمعه همان خواهد بود .

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٩٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٦٩٦- ٦- (٤) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِصَامٍ الْكُلَيْنِيِّ وَ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمُؤَدِّبِ وَ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ (٥) وَ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ

عِمْرَانَ الدَّقَّاقِ كُلِّهِمْ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ الْكُلَيْنِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْعَلَوِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى الْحِجَازِيِّ (٦) عَنْ رَجُلٍ عَنِ الرِّضَا ع أَنَّ الْمَأْمُونَ قَالَ لَهُ هَلْ رَوَيْتَ شَيْئاً مِنَ الشِّعْرِ فَقَالَ قَدْ رَوَيْتُ مِنْهُ الْكَثِيرَ قَالَ فَأَنْشِدْنِي الْحَدِيثَ وَ فِيهِ أَنَّهُ أَنْشَدَهُ شِعْراً كَثِيراً.

******

ترجمه:

از مردی (بدون ذکر نام) از امام رضا (علیه السلام) روایت شده که گفت: مأمون از او پرسید: آیا چیزی از شعر روایت کرده ای؟ گفت: بله، من بسیاری از آن را روایت کرده ام. مأمون گفت: پس برای من شعر بگو. و در نتیجه او شعری بسیار را برای او خواند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٦٩٧ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩٦٩٧- ٧- (٧) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ الْبَيْهَقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الصَّوْلِي

ص: ٤٠٤

١- الفقيه ٤- ٣٧٩- ٥٨٠٥.

٢- الفقيه ١- ٤٢٣- ١٢٤٩.

٣- الخصال- ٣٩٣- ٩٤.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٧٤- ١.

٥- فى المصدر- على بن عبد الوراق.

٦- فى المصدر- موسى بن محمّد المحاربى.

٧- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٧٧- ٧.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ أَبِی عَبَّادٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ: سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَوْماً يُنْشِدُ وَ قَلِيلًا مَا كَانَ يُنْشِدُ شِعْراً ثُمَّ ذَكَرَ ثَلَاثَةَ أَبْيَاتٍ مِنَ الشِّعْرِ.

******

ترجمه:

ابو عباد از عمویش نقل کرد که گفت: روزی شنیدم امام رضا (علیه السلام) شعر می خواند و به ندرت شعر می خواند. سپس سه بیت از شعر را ذکر کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۶۹۸- ۸- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِی الْمَجَازَاتِ النَّبَوِيَّةِ قَالَ: قَالَ ع لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحاً حَتَّى يُرِيَهُ أَيْ يُفْسِدَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْراً.

قَالَ الرَّضِيُّ الْمُرَادُ النَّهْيُ عَنْ أَنْ يَكُونَ حِفْظُ الشِّعْرِ أَغْلَبَ عَلَى قَلْبِ الْإِنْسَانِ فَيَشْغَلَهُ عَنْ حِفْظِ الْقُرْآنِ وَ عُلُومِ الدِّينِ.

******

ترجمه:

محمد بن حسین رضی در «المجازات النبویة» گفت: امام (علیه السلام) فرمود: بهتر است که شکم یکی از شما پر از چرک شود و آن را به او نشان دهد (یعنی خرابش کند) تا این که پر از شعر شود.

رضی گفت: منظور این است که نهی از آن است که حفظ شعر بر قلب انسان غالب شود و او را از حفظ قرآن و علوم دین بازدارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۶۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۶۹۹- ۹- (۲) قَالَ وَ قَالَ ع فِی إِمْرِئِ الْقَیْسِ یَجِی ءُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ- یَحْمِلُ (۳) لِوَاءَ الشُّعَرَاءِ إِلَی النَّارِ.

******

ترجمه:

حضرت در مورد إِمْرِئِ الْقَیْسِ فرمودند : در روز قیامت او پرچم دار شعرا ء است که بطرف جهنم می رود .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۷۰۰- ۱۰- (٤) قَالَ وَ قَالَ ع إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ لَحُکْماً وَ إِنَّ مِنَ الْبَیَانِ لَسِحْراً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی کَرَاهَةِ إِنْشَادِ الشِّعْرِ فِی الْمَسْجِدِ (٥) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ فِی أَحْکَامِ السَّفَرِ إِلَی الْحَجِّ وَ غَیْرِهِ (٦) وَ فِی آدَابِ الصَّائِمِ (۷) وَ فِی الزِّیَارَاتِ (۸) وَ غَیْرِ ذَلِکَ (۹).

******

ترجمه:

حضرت فرمودند : بعضی از شعرها حکمت و بعضی ازبیانها سحر است .

۱- المجازات النبویّة- ۱۱۱- ۷۸.

۲- المجازات النبویّة- ۱۵۱- ۱۱۳.

۳- فی المصدر- معه.

٤- المجازات النبویّة- ۲۷۵ و ۱۱۵.

٥- تقدم فی الحدیثین ١ و ٣ من الباب ١٤ من أبواب أحکام المساجد.

٦- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ٣٧ من أبواب آداب السفر الی الحجّ و غیره فی الحدیث ١ من الباب ٣٧.

٧- یأتی ما یدلّ علی الکراهة فی الحدیث ٢ من الباب ١٣ من أبواب آداب الصائم.

٨- یأتی ما یدلّ علی الجواز بل استحبابه فی مدح و رثاء الأئمة (علیهم السلام) فی الباب ١٠٤ و ١٠٥ من أبواب المزار و ما یناسبه.

٩- یأتی ما یدلّ علی الجواز أیضا فی الحدیث ١ من الباب ٥٤ من أبواب الطواف.

٥٢- بَابُ کَرَاهَةِ السَّفَرِ بَعْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ اسْتِحْبَابِ کَوْنِهِ بَعْدَ الصَّلَاةِ أَوْ یَوْمَ السَّبْتِ

اشارة

(١) ٥٢ بَابُ کَرَاهَةِ السَّفَرِ بَعْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ اسْتِحْبَابِ کَوْنِهِ بَعْدَ الصَّلَاةِ أَوْ یَوْمَ السَّبْتِ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٧٠١ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٧٠١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ السَّرِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: یُکْرَهُ السَّفَرُ وَ السَّعْیُ فِی الْحَوَائِجِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ بُکْرَةً مِنْ أَجْلِ الصَّلَاةِ فَأَمَّا بَعْدَ الصَّلَاةِ فَجَائِزٌ یُتَبَرَّکُ بِهِ.

وَ رَوَاهُ فِی الْخِصَالِ کَمَا مَرَّ فِی الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (٣).

******

ترجمه:

حضرت هادی *: صبح روز جمعه مسافرت و رفتن به دنبال حوائج کراهت دارد بخاطر نماز(جمعه) ولی بعد از نماز جائز است وخیر وبرکت هم دارد .

[رقم الحديث الكلی: ۹۷۰۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۷۰۲- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی أَيُّوبَ الْخَرَّازِ (٥) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِذا قُضِيَتِ الصَّلاةُ فَانْتَشِرُوا فِی الْأَرْضِ وَ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ (٦) قَالَ الصَّلَاةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ الِانْتِشَارُ يَوْمَ السَّبْتِ.

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * درمورد آيه فَإِذا قُضِيَتِ الصَّلاةُ فَانْتَشِرُوا فِی الْأَرْضِ وَ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ (٧) سوال شد فرمودند : منظور(صلاة) نماز روز جمعه است وانتشار وپخش شدن در روز شنبه است

[رقم الحديث الكلی: ۹۷۰۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۷۰۳- ۳- (٨) قَالَ وَ قَالَ ع السَّبْتُ لِبَنِی هَاشِمٍ وَ الْأَحَدُ لِبَنِی أُمَيَّةَ- فَاتَّقُوا أَخْذَ الْأَحَدِ.

******

ترجمه:

حضرت فرمودند : روز شنبه مال بنی هاشم ويک شنبه مال بنی اميه است پس بترسيد از انتخاب روز يک شنبه .

[رقم الحديث الكلی: ۹۷۰٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۷۰٤- ٤- (٩) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص اللَّهُمَّ بَارِكْ لِأُمَّتِی فِی بُكُورِهَا يَوْمَ سَبْتِهَا وَ خَمِيسِهَا.

******

ترجمه:

رسول اکرم : خدایا روز شنبه و پنج شنبه را بر امتم مبارک کن

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۷۰۵- ۵- (۱۰) إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَلِيٍّ الْكَفْعَمِيُّ فِي الْمِصْبَاحِ عَنِ الرِّضَا ع

ص: ٤٠٦

۱- الباب ۵۲ فیه ٦ أحادیث.

۲- الفقیه ۱- ٤٢٤- ۱۲۵۲.

۳- مر فی الحدیث ۲ من الباب ٤۳ من هذه الأبواب، و یأتی فی الحدیث ٤ من الباب ۷ من أبواب آداب السفر.

٤- الفقیه ۱- ٤٢٤- ۱۲۵۳.

۵- فی المصدر- الخزاز.

٦- الجمعة ٦٢- ۱۰.

۷- الجمعة ٦٢- ۱۰.

۸- الفقیه ۱- ٤٢۵- ۱۲۵٤.

۹- الفقیه ۱- ٤٢۵- ۱۲۵۵ و ٤- ۳۷۸- ۵۷۸۹.

۱۰- مصباح الکفعمی- ۱۸٤.

قَالَ: مَا يُؤْمِنُ مَنْ سَافَرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَبْلَ الصَّلَاةِ أَنْ لَا يَحْفَظَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي سَفَرِهِ وَ لَا يَخْلُفَهُ فِي أَهْلِهِ وَ لَا يَرْزُقَهُ مِنْ فَضْلِهِ.

******

ترجمه:

از امام رضا (علیه السلام) روایت شده که گفت: کسی که روز جمعه پیش از نماز سفر کند، ایمان ندارد که خداوند متعال او را در سفرش حفظ کند، و او را در خانواده اش تنها گذارد، و از فضل خود به او روزی دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۰۶ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۷۰٦- ٦- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي كِتَابِهِ إِلَى الْحَارِثِ الْهَمْدَانِيِّ قَالَ: وَ لَا تُسَافِرْ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ حَتَّى تَشْهَدَ الصَّلَاةَ إِلَّا نَاصِلًا (۲) فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ فِي أَمْرٍ تُعْذَرُ بِهِ.

******

ترجمه:

از امیرالمؤمنین (علیه السلام) در کتابش به حارث همدانی روایت شده که گفت: در روز جمعه سفر نکنید تا زمانی که نماز را حاضر شوید، مگر اینکه در مسیر(جهاد درراه) خداوند یا در کاری که به خاطر آن معذور باشید، سفر کنید.

۵۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِقْبَالِ الْخَطِيبِ النَّاسَ وَ اسْتِقْبَالِ النَّاسِ إِيَّاهُ وَ تَحْرِيمِ الْبَيْعِ عِنْدَ النِّدَاءِ لِلْجُمُعَةِ

اشارة

(۳) ۵۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِقْبَالِ الْخَطِيبِ النَّاسَ وَ اسْتِقْبَالِ النَّاسِ إِيَّاهُ وَ تَحْرِيمِ الْبَيْعِ عِنْدَ النِّدَاءِ لِلْجُمُعَةِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۰۷ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۷۰۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص كُلُّ وَاعِظٍ قِبْلَةٌ.

يَعْنِي إِذَا خَطَبَ الْإِمَامُ النَّاسَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- يَنْبَغِي لِلنَّاسِ أَنْ يَسْتَقْبِلُوهُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : هرواعظی قبله است .

یعنی وقتی امام جمعه خطبه می خواند مردم باید رو بروی او باشند .

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۰۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۷۰۸- ۲- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْقُعُودِ فِي الْعِيدَيْنِ- وَ الْجُمُعَةِ وَ الْإِمَامُ يَخْطُبُ كَيْفَ يَصْنَعُ يَسْتَقْبِلُ الْإِمَامَ أَوْ يَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ قَالَ يَسْتَقْبِلُ الْإِمَامَ.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ (٦).

******

ترجمه:

علی بن جعفر : ازحضرت کاظم * سوال کردم در نماز عیدین وجمعه مردم درحال خطبه چگونه بنشینند روبه قبله باشند یا روبروی امام ؟ فرمودند : روبروی امام بنشینند

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۰۹ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۷۰۹- ۳- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ص

۱- نهج البلاغة ۳- ۱٤۳- ٦۹، يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ۳ من أبواب آداب السفر.

۲- علق المصنّف عن الصحاح- نصل الحافر- خرج من موضعه.

۳- الباب ٥۳ فيه ٤ أحاديث.

٤- الكافى ۳- ٤۲٤- ۹، أورده فى الحديث ٤ من الباب ۲٥ من هذه الأبواب.

٥- قرب الإسناد- ۹۸، ورد الحديث فى المصدر بصيغة المتكلم.

٦- مسائل علىّ بن جعفر- ۱٥۹- ۲۳۹.

۷- الفقيه ۱- ٤۲۷- ۱۲٦۲.

كُلُّ وَاعِظٍ قِبْلَةٌ وَ كُلُّ مَوْعُوظٍ قِبْلَةٌ لِلْوَاعِظِ يَعْنِي فِي الْجُمُعَةِ وَ الْعِيدَيْنِ وَ صَلَاةِ الِاسْتِسْقَاءِ (فِي الْخُطْبَةِ يَسْتَقْبِلُهُمُ الْإِمَامُ وَ يَسْتَقْبِلُونَهُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ خُطْبَتِهِ) (۱).

******

ترجمه:

محمد بن على بن حسين گفت: پيامبر (صلى الله عليه وآله) فرمود: "هر واعظى قبله اى است و هر موعوظى قبله اى براى واعظ است، يعنى در جمعه ها و دو عيد و نماز استسقاء (در خطبه، امام با مردم روبرو هم باشند تا خطبه تمام شود)."

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۱۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۷۱۰- ٤- (۲) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ کَانَ بِالْمَدِینَةِ إِذَا أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- نَادَی مُنَادٍ حَرُمَ الْبَیْعُ حَرُمَ الْبَیْعُ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِذا نُودِیَ لِلصَّلاةِ مِنْ یَوْمِ الْجُمُعَةِ- فَاسْعَوْا إِلی ذِکْرِ اللَّهِ وَ ذَرُوا الْبَیْعَ (۳).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

روایت شده است که در مدینه هنگامی که موذن روز جمعه اذان می گفت، ندادهنده ای ندا می داد که: "فروش حرام شد، فروش حرام شد" برای گفتار خداوند عزّ و جلّ که فرمود: "ای کسانی که ایمان آورده اید، هنگامی که در روز جمعه برای نماز ندا داده شود، به سوی ذکر خدا بشتابید و فروش را رها کنید" (سوره جمعه، آیه ۹).

٥٤- بَابُ مَا یُسْتَحَبُّ أَنْ یُقْرَأَ مِنَ السُّوَرِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ یَوْمَهَا

اشارة

(٥) ٥٤ بَابُ مَا یُسْتَحَبُّ أَنْ یُقْرَأَ مِنَ السُّوَرِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ یَوْمَهَا

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۷۱۱- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی الْخَرَّازِ (۷) عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ یُسْتَحَبُّ أَنْ (تَقْرَأَ فِی دُبُرِ) (۸) الْغَدَاةِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ الرَّحْمَنَ- ثُمَّ تَقُولَ کُلَّمَا قُلْتَ فَبِأَیِّ آلاءِ رَبِّکُما تُکَذِّبانِ (۹) قُلْتَ لَا بِشَیْ ءٍ مِنْ آلَائِکَ رَبِّ أُکَذِّبُ.

******

ترجمه:

از حماد بن عثمان روایت است که گفت: شنیدم ابا عبدالله (ع) می گفت: مستحب است که بعد از نماز صبح روز جمعه سوره الرحمن را بخوانی، سپس هرگاه گفتی "پس کدامین نعمت های پروردگارتان را تکذیب می کنید؟" (آیه ۱۳ سوره الرحمن) بگو: "هیچ یک از نعمت هایت، ای پروردگار، را تکذیب نمی کنم."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۷۱۲- ۲- (۱۰) وَ عَنْهُ عَنْ أَیُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ قَالَ: قَالَ

ص: ٤٠٨

۱- ما بین القوسین لیس فی المصدر.

۲- الفقیه ۱- ۲۹۹- ۹۱۳.

۳- الجمعة ٦٢- ۹.

٤- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ٤ من الباب ۲۵ من هذه الأبواب.

۵- الباب ٥٤ فیه ۱۵ حدیث.

٦- التهذیب ۳- ۸- ۲۵، المقنعة- ۲٦، الکافی ۳- ٤۲۹- ٦، أورده فی الحدیث ٤ من الباب ۲۰ من أبواب القراءة.

۷- فی المصدر- الخزاز.

۸- فی نسخة من المقنعة- أقرأ فی دبر (هامش المخطوط).

۹- الرحمن ۵۵- ۱۳.

۱۰- التهذیب ۳- ۸- ۲٦.

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ فِی کُلِّ لَیْلَةِ جُمُعَةٍ- کَانَتْ کَفَّارَةً لَهُ لِمَا بَیْنَ الْجُمُعَةِ إِلَی الْجُمُعَةِ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (۱)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ مِثْلَهُ (۲) وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس درشب جمعه سوره کهف را بخواند این سوره کفاره او بین دو جمعه می شود

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۷۱۳- ۳- (۳) قَالَ الْکُلَیْنِیُّ وَ رَوَی غَیْرُهُ أَیْضاً فِیمَنْ قَرَأَهَا یَوْمَ الْجُمُعَةِ- بَعْدَ الظُّهْرِ وَ الْعَصْرِ مِثْلَ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

کُلَیْنِی و دیگران نیز روایت کرده اند که:

«کسی که سوره نساء را روز جمعه، بعد از نماز ظهر و عصر بخواند، از فشار قبر در امان خواهد بود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۱٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٧١٤- ٤- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُورَةَ النِّسَاءِ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ أَمِنَ مِنْ ضَغْطَةِ الْقَبْرِ.

******

ترجمه:

زر بن حبیش از علی (علیه السلام) نقل می کند که ایشان فرمودند:

«کسی که سوره نساء را در هر جمعه بخواند، از فشار قبر در امان خواهد بود.»

[رقم الحديث الكلى: ٩٧١٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٧١٥- ٥- (٥) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْأَعْرَافِ فِي كُلِّ شَهْرٍ كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- مِنَ الَّذِينَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ فَإِنْ قَرَأَهَا فِي كُلِّ جُمُعَةٍ- كَانَ مِمَّنْ لَا يُحَاسَبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- أَمَا إِنَّ فِيهَا مُحْكَماً فَلَا تَدَعُوا قِرَاءَتَهَا فَإِنَّهَا تَشْهَدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِمَنْ قَرَأَهَا.

******

ترجمه:

از ابی بصیر، از ابی عبدالله (ع) روایت است که فرمود: هر کس سوره اعراف را هر ماه بخواند، روز قیامت از کسانی خواهد بود که ترسی بر آن ها نیست و آنان اندوهگین نمی شوند. و اگر آن را هر جمعه بخواند، از کسانی خواهد بود که روز قیامت حسابرسی نمی شوند. در این سوره، آیه های

محکم وجود دارد، پس خواندن آن را ترک نکنید؛ زیرا روز قیامت برای کسی که آن را خوانده، شهادت خواهد داد.

ص: ٤٠٩

١- المقنعة- ٢٦.

٢- الکافی ٣- ٤٢٩- ٧.

٣- الکافی ٣- ٤٢٩- ٧ ذیل الحدیث ٧.

٤- ثواب الأعمال- ١٣١- ١.

٥- ثواب الأعمال- ١٣٢- ١.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٧١٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٩٧١٦- ٦- (١) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ صَنْدَلٍ (٢) عَنْ كَثِيرِ بْنِ كُلْثُمَةَ (٣) عَنْ فَرْوَةَ الْآجُرِّيِّ (٤) عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُورَةَ هُودٍ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ- بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي زُمْرَةِ النَّبِيِّينَ وَ لَمْ يُعْرَفْ لَهُ خَطِيئَةٌ عَمِلَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

از ابی جعفر (علیه السلام) نقل شده است که فرمود:

«کسی که هر جمعه سوره ی هود را بخواند، خداوند او را در روز قیامت در زمره ی پیامبران برخواهد انگیخت و هیچ خطایی از او در روز قیامت شناخته نخواهد شد.»

[رقم الحدیث الکلی: ٩٧١٧ - رقم الحدیث الباب: ٧]

۹۷۱۷- ۷- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی الْمَغْرَاءِ عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُورَةَ إِبْرَاهِیمَ وَ الْحِجْرِ- فِی رَکْعَتَیْنِ جَمِیعاً فِی کُلِّ جُمُعَةٍ- لَمْ یُصِبْهُ فَقْرٌ أَبَداً وَ لَا جُنُونٌ وَ لَا بَلْوَی.

******

ترجمه:

از عنبسه بن مصعب نقل شده است که از ابی عبد الله (علیه السلام) شنیدم:

«کسی که سوره های ابراهیم و الحجر را در دو رکعت نماز در هر جمعه بخواند، هرگز دچار فقر، جنون یا بلا نخواهد شد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۷۱۸- ۸- (٦) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: (مَا مِنْ عَبْدٍ) (۷) قَرَأَ سُورَةَ بَنِی إِسْرَائِیلَ- فِی کُلِّ لَیْلَةِ جُمُعَةٍ- لَمْ یَمُتْ حَتَّی یُدْرِکَ الْقَائِمَ ع وَ یَکُونَ مِنْ أَصْحَابِهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرکس هر شب جمعه سوره بنی اسرائیل را بخواند نمی میرد تا حضرت قائم * را درک کند وجزء اصحاب ایشان خواهد بود .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۷۱۹- ۹- (۸) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ (۹) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَنْ

قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ فِی کُلِّ لَیْلَةِ جُمُعَةٍ- لَمْ یَمُتْ إِلَّا شَهِیداً وَ بَعَثَهُ اللَّهُ مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ وَقَفَ یَوْمَ الْقِیَامَةِ مَعَ الشُّهَدَاءِ.

ص: ٤١٠

١- ثواب الأعمال- ١٣٢- ١، البحار ٩٢- ٢٧٨- ١.

٢- فی المصدر- مندل.

٣- فی المصدر- کثیر بن کاروند.

٤- فی المصدر- فروة بن الآجری.

٥- ثواب الأعمال- ١٣٣- ١.

٦- ثواب الأعمال- ١٣٣- ١.

٧- فی المصدر- من.

٨- ثواب الأعمال- ١٣٤- ٢.

٩- فی المصدر زیادة- عن أبی بصیر.

وَ رَوَاهُ الطَّبْرِسِیُّ فِی مَجْمَعِ الْبَیَانِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ الْعَیَّاشِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ (١)

وَ رَوَی حَدِیثَ الآجُرِّیِّ عَنِ الْعَیَّاشِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود:

«کسی که هر شب جمعه سوره ی کهف را بخواند، جز به شهادت نمی میرد و خداوند او را با شهدا برانگیخته و در روز قیامت نیز با شهدا خواهد ایستاد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۷۲۰- ۱۰- (۳) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْمُؤْمِنِينَ- خَتَمَ اللَّهُ لَهُ بِالسَّعَادَةِ إِذَا كَانَ يُدْمِنُ قِرَاءَتَهَا فِی كُلِّ جُمُعَةٍ- وَ كَانَ مَنْزِلُهُ فِی الْفِرْدَوْسِ الْأَعْلَى مَعَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود:کسیکه سوره مومنین را بخواند عاقبت بخیر خواهد شد . کسی که هر جمعه آنرا بخواند منزلش درفردوس اعلا وهمراه پیامبران خواهد بود .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۹۷۲۱- ۱۱- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِی يَعْفُورٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ كُلَّ لَيْلَةٍ أَوْ كُلَّ يَوْمِ جُمُعَةٍ سُورَةَ الْأَحْقَافِ- لَمْ يُصِبْهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِرَوْعَةٍ فِی الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ آمَنَهُ مِنْ فَزَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود:کسیکه سوره احقاف را هر شب یا هر روز جمعه بخواند در دنیا دچار ترس ونگرانی نمی شود وخداوند او را ازترس روز قیامت ایمن می دارد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۹۷۲۲- ۱۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُوَرَ الطَّوَاسِینِ (٦) الثَّلَاثَ فِی لَیْلَةِ الْجُمُعَةِ- کَانَ مِنْ أَوْلِیَاءِ اللَّهِ وَ فِی جِوَارِ اللَّهِ وَ کَنَفِهِ وَ لَمْ یُصِبْهُ فِی الدُّنْیَا بُؤْسٌ أَبَداً وَ أُعْطِیَ فِی الآخِرَةِ مِنَ الْجَنَّةِ- حَتَّی یَرْضَی وَ فَوْقَ رِضَاهُ وَ زَوَّجَهُ اللَّهُ مِائَةَ زَوْجَةٍ مِنَ الْحُورِ الْعِینِ.

******

ترجمه:

ابی بصیر از ابی عبدالله (ع) روایت کرده است که فرمود: هر کس سوره های(شعراء/نمل /قصص) طواسین سه گانه را در شب جمعه بخواند، از اولیاء الله و در جوار و حمایت خدا خواهد بود و در دنیا هرگز به او ناراحتی و سختی نخواهد رسید و در آخرت از بهشت به او عطا می شود تا رضایت کامل پیدا کند و بیش از رضایتش نیز داده می شود و خداوند او را با صد حور العین به ازدواج درمی آورد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۹۷۲۳- ۱۳- (۷) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُورَةَ السَّجْدَةِ فِی کُلِّ لَیْلَةِ (۸) جُمُعَةٍ- أَعْطَاهُ اللَّهُ کِتَابَهُ بِیَمِینِهِ وَ لَمْ یُحَاسِبْهُ

١- مجمع البيان ٣- ٤٤٧.

٢- مجمع البيان ٣- ١٤٠.

٣- ثواب الأعمال- ١٣٥- ١.

٤- ثواب الأعمال- ١٤١- ١.

٥- ثواب الأعمال- ١٣٦- ١.

٦- الطواسين هى السور الثلاثة الشعراء و النمل و القصص.

٧- ثواب الأعمال- ١٣٦- ١.

٨- ليس فى المصدر.

بِمَا كَانَ مِنْهُ وَ كَانَ مِنْ رُفَقَاءِ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ ص.

******

ترجمه:

از ابى عبدالله (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود:

«كسى كه هر شب جمعه سوره ى سجده را بخواند، خداوند كتاب اعمال او را به دست راستش مى دهد و او را به خاطر اعمالش حساب نمى كشد و از همراهان محمد (صلى الله عليه و آله) و اهل بيت او خواهد بود.»

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٢٤ - رقم الحديث الباب: ١٤]

٩٧٢٤- ١٤- (١) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِى الْعَلَاءِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الصَّافَّاتِ فِى كُلِّ يَوْمِ جُمُعَةٍ- لَمْ يَزَلْ مَحْفُوظاً مِنْ كُلِّ آفَةٍ مَدْفُوعاً عَنْهُ كُلُّ

بَلِيَّةٍ فِی الْحَیَاةِ الدُّنْیَا مَرْزُوقاً فِی الدُّنْیَا بِأَوْسَعِ مَا یَکُونُ مِنَ الرِّزْقِ وَ لَمْ یُصِبْهُ اللَّهُ فِی مَالِهِ وَ لَا وَلَدِهِ وَ لَا بَدَنِهِ بِسُوءٍ مِنْ شَیْطَانٍ رَجِیمٍ وَ لَا مِنْ جَبَّارٍ عَنِیدٍ وَ إِنْ مَاتَ فِی یَوْمِهِ أَوْ لَیْلَتِهِ بَعَثَهُ اللَّهُ شَهِیداً وَ أَمَاتَهُ شَهِیداً وَ أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ مَعَ الشُّهَدَاءِ فِی دَرَجَةٍ مِنَ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

ابی العلاء از امام صادق (ع) روایت کرده است که فرمود: هر کس سوره صافات را در هر روز جمعه بخواند، همواره از هر گونه آسیب و بلایی محفوظ می ماند، در زندگی دنیوی رزق فراوانی به او داده می شود و در مال، فرزند و بدنش هیچ آسیبی از جانب شیطان رجیم یا طاغوت عنید به او نمی رسد. و اگر در همان روز یا شب بمیرد، خداوند او را شهید مبعوث می کند و به شهادت می میراند و او را در بهشت همراه با شهدا در مرتبه ای از بهشت قرار می دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۲۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۹۷۲۵- ۱۵- (۲) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُبَیْرٍ الْعَرْزَمِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ قَرَأَ سُورَةَ ص فِی لَیْلَةِ الْجُمُعَةِ- أُعْطِیَ مِنْ خَیْرِ الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ مَا لَمْ یُعْطَ أَحَداً مِنَ النَّاسِ إِلَّا نَبِیٌّ مُرْسَلٌ أَوْ مَلَکٌ مُقَرَّبٌ وَ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَ کُلَّ مَنْ أَحَبَّ مِنْ أَهْلِ بَیْتِهِ حَتَّی خَادِمَهُ الَّذِی یَخْدُمُهُ وَ إِنْ کَانَ (۳) لَمْ یَکُنْ فِی حَدِّ عِیَالِهِ وَ لَا فِی حَدِّ مَنْ یَشْفَعُ لَهُ (٤).

(٥)

******

ترجمه:

ابی جعفر (امام باقر علیه السلام) فرمود: هر کس سوره "ص" را در شب جمعه بخواند، به او از خیر دنیا و آخرت چیزی داده می شود که به کسی از مردم داده نشده است، مگر پیامبر مرسل یا فرشته مقرب. و خداوند او را به بهشت وارد می کند و هر کسی از اهل بیتش که او را دوست دارد، حتی خدمتکاری که او را خدمت می کند، اگرچه در حد عیالش نباشد و در حد کسی نباشد که شفاعت برای او بکند.

۵۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّدَقَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَيْلَتَهَا بِدِينَارٍ أَوْ بِمَا تَيَسَّرَ

اشارة

(٦) ٥٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّدَقَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَيْلَتَهَا بِدِينَارٍ أَوْ بِمَا تَيَسَّرَ

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٢٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٢٦- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنِ الثُّمَالِيِّ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ عَلِيِّ بْنِ

١- ثواب الأعمال- ١٣٩- ١.

٢- ثواب الأعمال- ١٣٩- ١.

٣- ليس فى المصدر.

٤- فى المصدر- فيه،.

٥- تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديثين ٣ و ٥ من الباب ٤٥ من أبواب القراءة.

٦- الباب ٥٥ فيه ٤ أحاديث.

۷- علل الشرائع- ٤٥- ١- الباب ٤١.

الْحُسَيْنِ ع الْفَجْرَ بِالْمَدِينَةِ- فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ وَ تَسْبِيحِهِ (١) نَهَضَ إِلَى مَنْزِلِهِ وَ أَنَا مَعَهُ فَدَعَا مَوْلَاةً لَهُ تُسَمَّى سُكَيْنَةَ- فَقَالَ لَهَا لَا يَعْبُرُ عَلَى بَابِي سَائِلٌ إِلَّا أَطْعَمْتُمُوهُ فَإِنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

ثُمَالی روایت کرده که: نماز صبح را با علی بن الحسین (علیه السلام) در مدینه در روز جمعه خواندم. پس از اینکه از نماز و تسبیح خود فارغ شد، به سمت منزلش حرکت کرد و من نیز همراه او بودم. ایشان به کنیزی که سُکَیْنه نام داشت، فرمود: هیچ سائلی از درب خانه من عبور نکند مگر اینکه به او غذا بدهید، زیرا امروز روز جمعه است.

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۲۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۷۲۷- ۲- (۲) وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ (سَعْدٍ وَ) (۳) الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْوَابِشِيِّ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ (وَ غَيْرِهِمَا قَدْ رَوَاهُ) (٤) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ أَبِي أَقَلَّ أَهْلِ بَيْتِهِ مَالًا وَ أَعْظَمَهُمْ مَئُونَةً قَالَ وَ كَانَ يَتَصَدَّقُ كُلَّ يَوْمِ جُمُعَةٍ بِدِينَارٍ وَ كَانَ يَقُولُ الصَّدَقَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ تُضَاعَفُ لِفَضْلِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْأَيَّامِ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) فرمود: پدرم در میان اهل بیتش کمترین دارایی را داشت ولی بیشترین هزینه را می کرد. او هر روز جمعه یک دینار صدقه می داد و می گفت: صدقه در روز جمعه به دلیل فضیلت این روز نسبت به دیگر روزها، چند برابر می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۷۲۸- ۳- (۵) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِینٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الصَّدَقَةَ یَوْمَ الْجُمُعَةِ تُضَاعَفُ وَ کَانَ أَبُو جَعْفَرٍ ع یَتَصَدَّقُ بِدِینَارٍ.

******

ترجمه:

حضرت باقر *: صدقه در روز جمعه ثوابش چند برابر است وخود حضرت هرجمعه یک دینار صدقه می دادند

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۲۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۷۲۹- ٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ رُوِیَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الصَّدَقَةُ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ یَوْمَهَا بِأَلْفٍ وَ الصَّلَاةُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ بِأَلْفٍ مِنَ الْحَسَنَاتِ وَ یَحُطُّ اللَّهُ فِیهَا أَلْفاً مِنَ السَّیِّئَاتِ وَ یَرْفَعُ فِیهَا أَلْفاً مِنَ الدَّرَجَاتِ وَ إِنَّ الْمُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ- یَزْهَرُ (۷) نُورُهُ فِی السَّمَاوَاتِ إِلَی یَوْمِ تَقُومُ (۸) السَّاعَةُ وَ إِنَّ مَلَائِکَةَ اللَّهِ فِی السَّمَاوَاتِ لَیَسْتَغْفِرُونَ لَهُ

۱- فی المصدر- و سبحته.

۲- ثواب الأعمال- ۲۱۹- ۱.

۳- لیس فی المصدر.

٤- فی المصدر- و غیره قد رووه.

٥- المحاسن- ٥٩- ۹۸.

٦- المقنعة- ۲٦.

۷- فی المصدر- یزهو.

۸- لیس فی المصدر.

وَ یَسْتَغْفِرُ لَهُ الْمَلَکُ الْمُوَکَّلُ بِقَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص- إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ هُنَا (۲) وَ فِی الصَّدَقَةِ (۳).

******

ترجمه:

در کتاب "المقنعة" روایت شده از امام صادق (علیه السلام) که فرمود: صدقه در شب و روز جمعه برابر با هزار (حسنات) است و درود فرستادن بر محمد و آل محمد در شب جمعه برابر با هزار حسنه است. خداوند در این شب هزار گناه را محو می کند و هزار درجه انسان را بالا می برد. درود فرستنده بر محمد و آل محمد در شب جمعه، نورش تا روز قیامت در آسمان ها می درخشد و فرشتگان خدا در آسمان ها برای او استغفار می کنند. فرشته ای که مسئول قبر رسول خدا (صلی الله علیه وآله) است نیز تا روز قیامت برای او استغفار می کند.

٥٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجِمَاعِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَیْلَتَهَا

اشارة

(٤) ٥٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجِمَاعِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَيْلَتَهَا

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٣٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٣٠- ١- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ يَوْمَ جُمُعَةٍ- هَلْ صُمْتَ الْيَوْمَ قَالَ لَا قَالَ لَهُ فَهَلْ تَصَدَّقْتَ الْيَوْمَ بِشَيْ ءٍ قَالَ لَا قَالَ لَهُ قُمْ فَأَصِبْ مِنْ أَهْلِكَ (فَإِنَّهُ مِنْكَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا) (٦).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (٧).

******

ترجمه:

مسعدة بن صدقة از جعفر بن محمد (عليه السلام) نقل مى كند كه رسول الله (صلى الله عليه وآله) به يكى از اصحابش در روز جمعه فرمود: «آيا امروز روزه گرفتى؟» آن مرد گفت: «نه.» سپس پيامبر (صلى الله عليه وآله) پرسيد: «آيا امروز صدقه اى دادى؟» او گفت: «نه.» پيامبر (صلى الله عليه وآله) به او گفت: به خانه ات برو وبا همسرت مجامعت كن چرا كه اين نيز صدقه اى از جانب تو است.»

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٣١ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٧٣١- ٢- (٨) وَ قَدْ تَقَدَّمَ حَدِيثُ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع يَوْمَ جُمُعَةٍ- وَ قَدْ صَلَّيْتُ الْجُمُعَةَ وَ الْعَصْرَ فَوَجَدْتُهُ قَدْ بَاهَى مِنَ الْبَاهِ يَعْنِي جَامَعَ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي النِّكَاحِ (٩).

******

ترجمه:

ابن بصیر می گوید: در روز جمعه به ملاقات ابی عبد الله (علیه السلام) رفتم، و من نماز جمعه و عصر را خوانده بودم. او را یافتم که به [آثار] باه (یعنی جماع) مبتلا شده بود.

ص: ٤١٤

١- تقدم فی الحدیث ١٥ و ١٦ من الباب ٣٩ و فی الحدیث ١٤ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٢- یأتی فی الحدیث ١ من الباب ٥٦ من هذه الأبواب.

٣- یأتی فی الحدیث ١ من الباب ١٥ من أبواب الصدقة.

٤- الباب ٥٦ فیه حدیثان.

٥- قرب الإسناد- ٣٢.

٦- فی المصدر- فان ذلک صدقة منک علیها.

٧- الفقیه ٣- ١٧٨- ٣٦٧٣.

٨- تقدم فی الحدیث ١ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٩- یأتی فی الباب ١٥١ من أبواب مقدمات النکاح.

٥٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْقُبُورِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ أَكْلِ الرُّمَّانِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَيْلَتَهَا وَ سَبْعِ وَرَقَاتٍ مِنَ الْهِنْدَبَاءِ عِنْدَ الزَّوَالِ وَ حُكْمِ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

اشارة

(١) ٥٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْقُبُورِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ أَكْلِ الرُّمَّانِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَيْلَتَهَا وَ سَبْعِ وَرَقَاتٍ مِنَ الْهِنْدَبَاءِ عِنْدَ الزَّوَالِ وَ حُكْمِ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٧٣٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

۹۷۳۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ (۳) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَتَّوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ بُطَّةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ یَعْلَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ دَاوُدَ النَّهْدِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنِ الرَّبِیعِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُسْلِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنِ الْبَاقِرِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ زِیَارَةِ الْقُبُورِ قَالَ إِذَا کَانَ یَوْمُ الْجُمُعَةِ فَزُرْهُمْ فَإِنَّهُ مَنْ کَانَ مِنْهُمْ فِی ضِیقٍ وُسِّعَ عَلَیْهِ مَا بَیْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَی طُلُوعِ الشَّمْسِ یَعْلَمُونَ بِمَنْ أَتَاهُمْ فِی کُلِّ یَوْمٍ فَإِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ کَانُوا سُدًی (٤) قُلْتُ فَیَعْلَمُونَ بِمَنْ أَتَاهُمْ فَیَفْرَحُونَ بِهِ قَالَ نَعَمْ وَ یَسْتَوْحِشُونَ لَهُ إِذَا انْصَرَفَ عَنْهُمْ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سلیمان از امام باقر (علیه السلام) نقل می کند: از او در مورد زیارت قبور پرسیدم. گفت: «اگر روز جمعه باشد، به زیارت آنها بروید، زیرا کسی که از بین آنها در تنگنا باشد، در فاصله ی طلوع فجر تا طلوع خورشید گشایش خواهد یافت. آنها هر روز از کسانی که به نزدشان می آید آگاه هستند، و وقتی خورشید طلوع می کند، آنها پراکنده می شوند.» گفتم: «آیا آنها از کسانی که به نزدشان آمده اند مطلع شده و از آمدنشان خوشحال می شوند؟» گفت: «بله، و وقتی که او از نزدشان برود، آنها احساس دلتنگی می کنند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۷۳۳- ۲- (۵) وَ فِی الْمِصْبَاحِ قَالَ رُوِیَ فِی أَکْلِ الرُّمَّانِ (فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ) (٦) وَ فِی لَیْلَتِهِ فَضْلٌ کَثِیرٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی زِیَارَةِ الْقُبُورِ (۷) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی حُکْمِ صَوْمِ الْجُمُعَةِ فِی الصَّوْمِ الْمَنْدُوبِ (۸) وَ عَلَی أَکْلِ الرُّمَّانِ وَ الْهِنْدَبَاءِ فِیهَا فِی

١- الباب ٥٧ فيه حديثان.

٢- أمالى الطوسىّ ٢- ٣٠٠.

٣- فى المصدر زيادة- عن أبى الحسن.

٤- السدى- المهمل، الواحد و الجمع فيه سواء (لسان العرب ١٤- ٣٧٧).

٥- مصباح المتهجد- ٢٤٩.

٦- فى المصدر- فيه.

٧- تقدم فى الأبواب ٥٤ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧ و ٥٨ من أبواب الدفن.

٨- يأتى فى أحاديث الباب ٥ من أبواب الصوم المندوب، و تقدم ما يدلّ على استحباب الصوم فى يوم الجمعة فى الحديثين ١٤ و ١٥ من الباب ٣٩، و فى الحديث ١ من الباب ٥٦ من هذه الأبواب.

الْأَطْعِمَةِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (١).

******

ترجمه:

درمصباح روايت كرده كه خوردن انار درشب جمعه فضيلت بسيارى دارد .

٥٨- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الصَّلَاةِ وَ الْإِمَامُ يَخْطُبُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ قَدْ صَلَّى رَكْعَةً فَيُضِيفُ إِلَيْهَا أُخْرَى

اشارة

(٢) ٥٨ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الصَّلَاةِ وَ الْإِمَامُ يَخْطُبُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ قَدْ صَلَّى رَكْعَةً فَيُضِيفُ إِلَيْهَا أُخْرَى

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٣٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٣٤- ١- (٣) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الصَّادِقِ ع عَنْ آبَائِهِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع النَّاسُ عَلَى ثَلَاثَةِ مَنَازِلَ فِی الْجُمُعَةِ رَجُلٌ أَتَى الْجُمُعَةَ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجَ الْإِمَامُ وَ شَهِدَهَا بِإِنْصَاتٍ وَ سُكُونٍ فَإِنَّ ذَلِكَ كَفَّارَةُ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ- وَ زِيَادَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ جاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثالِها (٤) وَ رَجُلٌ شَهِدَهَا بِلَغَطٍ وَ قَلَقٍ فَذَلِكَ حَظُّهُ وَ رَجُلٌ أَتَاهَا وَ الْإِمَامُ يَخْطُبُ فَقَامَ يُصَلِّی فَقَدْ خَالَفَ السُّنَّةَ وَ هُوَ يَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِنْ شَاءَ أَعْطَاهُ وَ إِنْ شَاءَ حَرَمَهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَارُونَ الْفَامِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ بُطَّةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ (٥)

وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَارُونَ الْفَامِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

بکر بن محمد از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند که از پدرانش نقل کرده است: امیرالمؤمنین (علیه السلام) گفتند:

«مردم در روز جمعه بر سه دسته هستند.

کسی که پیش از خروج امام به نماز جمعه آمده و با توجه و سکون به آن گوش می دهد: چنین فردی گناهانش تا جمعه ی بعدی و سه روز دیگر بخشیده می شود، چرا که خداوند متعال فرموده است: "هر کس که کار نیکی انجام دهد، ده برابر آن خواهد داشت" (آیه ١٦٠ سوره الأنعام).

کسی که با شلوغی و بی قراری به نماز جمعه می آید: این فرد، سهمش از جمعه همین است که با آن آمده است.

کسی که به نماز جمعه در حالی می آید که امام در حال خطبه است و شروع به نماز کردن می کند: این فرد سنت را ترک کرده است و او از خداوند درخواست می کند، اگر بخواهد به او می دهد و اگر بخواهد او را محروم می سازد.»

ص: ٤١٦

١- یأتی فی الحدیث ٢ و ٣ من الباب ١٠٢ من أبواب المائدة، و فی الباب ١٠٦ من أبواب الأطعمة المباحة.

٢- الباب ٥٨ فیه حدیثان.

٣- قرب الإسناد- ١٧، و أمالی الطوسیّ ٢- ٤٤.

٤- الأنعام ٦- ١٦٠.

٥- أمالی الصدوق- ٣١٧- ٩.

٦- لم نعثر علی الحدیث بهذا السند.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٧٣٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٧٣٥- ٢- (١) وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْإِمَامِ إِذَا خَرَجَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- هَلْ يَقْطَعُ خُرُوجُهُ الصَّلَاةَ أَوْ يُصَلِّي النَّاسُ وَ هُوَ يَخْطُبُ قَالَ لَا تَصْلُحُ الصَّلَاةُ وَ الْإِمَامُ يَخْطُبُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ قَدْ صَلَّى رَكْعَةً فَيُضِيفَ إِلَيْهَا (٢) أُخْرَى وَ لَا يُصَلِّي حَتَّى يَفْرُغَ الْإِمَامُ مِنْ خُطْبَتِهِ.

أَقُولُ: وَ قَدْ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهماالسلام) نقل می کند که گفت:

«از او در مورد امام پرسیدم که آیا خروج او در روز جمعه (به هنگام خطبه) موجب قطع نماز می شود یا خیر و آیا مردم می توانند در حالی که امام در حال خطبه است نماز بخوانند؟»

او پاسخ داد: «نماز هنگامی که امام در حال خطبه است صحیح نیست، مگر این که فرد یک رکعت نماز خوانده باشد و سپس رکعت دیگری به آن اضافه کند. او نباید نماز بخواند تا زمانی که امام از خطبه اش فارغ شود.»

۵۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّطَوُّعِ بِخَمْسِمِائَةِ رَكْعَةٍ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ

اشارة

(٤) ٥٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّطَوُّعِ بِخَمْسِمِائَةِ رَكْعَةٍ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٣٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٣٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ تَنَفَّلَ مَا بَيْنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ خَمْسَمِائَةِ رَكْعَةٍ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ مَا شَاءَ إِلَّا أَنْ يَتَمَنَّى مُحَرَّماً.

******

ترجمه:

از سکونی از ابی عبد الله (علیه السلام) نقل شده است که گفت:

«هر کسی که در فاصله بین دو جمعه (یعنی از جمعه ای تا جمعه ی دیگر) پانصد رکعت نماز مستحبی بخواند، در نزد خداوند هر چه بخواهد به او داده می شود، مگر آن که آرزوی حرامی کند.»

[رقم الحديث الكلی: ۹۷۳۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۷۳۷- ۲- (٦) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ النَّوْفَلِیِّ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ أَبِی زِیَادٍ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: قَالَ النَّبِیُّ ص مَنْ صَلَّی بَیْنَ الْجُمُعَتَیْنِ خَمْسَمِائَةِ صَلَاةٍ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ مَا یَتَمَنَّی مِنَ الْخَیْرِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الرَّازِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

از سکونی از ابی عبد الله (علیه السلام) نقل شده است که گفت:رسول اکرم فرمودند :

«هر کسی که در فاصله بین دو جمعه (یعنی از جمعه ای تا جمعه ی دیگر) پانصد رکعت نماز مستحبی بخواند، در نزد خداوند هر چه بخواهد به او داده می شود .»

ص: ٤١٧

۱- قرب الإسناد- ۹۷.

۲- فی المصدر زیادة- رکعة.

۳- تقدم فی الحدیث ۳ من الباب ۲۵ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۵۹ فیه حدیثان.

۵- الکافی ۳- ٤۸۸- ۷.

٦- المحاسن- ۵۹- ۹۹.

۷- ثواب الأعمال- ٦٨- ١.

٦٠- بَابُ كَرَاهَةِ تَخَطِّی رِقَابِ النَّاسِ فِی الْجُمُعَةِ بَعْدَ خُرُوجِ الْإِمَامِ إِلَّا مَعَ ضِيقِ الصَّفِّ الْأَخِيرِ وَ سَعَةِ الَّذِی قَبْلَهُ

اشارة

(١) ٦٠ بَابُ كَرَاهَةِ تَخَطِّی رِقَابِ النَّاسِ فِی الْجُمُعَةِ بَعْدَ خُرُوجِ الْإِمَامِ إِلَّا مَعَ ضِيقِ الصَّفِّ الْأَخِيرِ وَ سَعَةِ الَّذِی قَبْلَهُ

[رقم الحديث الكلی: ٩٧٣٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٣٨- ١- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيّاً ع كَانَ يَقُولُ لَا بَأْسَ بِأَنْ يَتَخَطَّی الرَّجُلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- إِلَی مَجْلِسِهِ حَيْثُ كَانَ فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ فَلَا يَتَخَطَّأَنَّ أَحَدٌ رِقَابَ النَّاسِ وَ لْيَجْلِسْ حَيْثُ يَتَيَسَّرُ إِلَّا مَنْ جَلَسَ عَلَی الْأَبْوَابِ وَ مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يَمْضُوا إِلَی السَّعَةِ فَلَا حُرْمَةَ لَهُ أَنْ يَتَخَطَّاهُ (٣).

******

ترجمه:

از ابی البختری نقل شده است که از جعفر بن محمد (علیه السلام) و از پدرش نقل کرده است که علی (علیه السلام) می فرمود:

«هیچ اشکالی ندارد که مردی در روز جمعه برای رسیدن به مکان خود از میان مردم عبور کند، اما زمانی که امام (علیه السلام) بیرون می آید، هیچ کس نباید سر مردم را بزند و باید در جایی بنشیند که برایش امکان پذیر است. مگر کسی که بر روی درها نشسته و مانع مردم از حرکت به سمت جایی دیگر شده است؛ چنین کسی حرمت ندارد که از او عبور شود.»

١- الباب ٦٠ فيه حديث واحد.

٢- قرب الإسناد- ٧٢.

٣- فى المصدر- يتخطى.

اَبْوَابُ صَلَاةِ الْعِيدِ

١- بَابُ وُجُوبِهَا

اشارة

(١) ١ بَابُ وُجُوبِهَا

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٣٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٣٩- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنِ الصَّادِقِ ع أَنَّهُ قَالَ: صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ فَرِيضَةٌ وَ صَلَاةُ الْكُسُوفِ فَرِيضَةٌ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

حضرت صادق *: نماز عيدين ونماز خورشيد گرفتگى واجب است

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٤٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

۹۷۴۰- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ مَعَ الْإِمَامِ سُنَّةٌ وَ لَيْسَ (قَبْلَهُمَا وَ لَا بَعْدَهُمَا) (٥) صَلَاةٌ ذَلِکَ الْيَوْمَ إِلَّا (٦) الزَّوَالَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَدِيدٍ

ص: ٤١٩

١- الباب ١ فيه ٤ أحاديث.

٢- الفقيه ١- ٥٠٤- ١٤٥٣، أورده أيضا فی الحديث ٢ من الباب ١ من أبواب صلاة الكسوف، و أورد تمامه فی الحديث ٤ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٣- التهذيب ٣- ١٢٧- ٢٧٠، و الاستبصار ١- ٤٤٣- ١٧١١.

٤- الفقيه ١- ٥٠٦- ١٤٥٤.

٥- فی الاستبصار- قبلها و لا بعدها (هامش المخطوط).

٦- فی المصادر- الی، و قد شطب المصنّف عليها و كتب (الا).

وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از زرارة از امام باقر (عليه السلام) نقل شده است كه فرمودند: نماز عيدين (عيد فطر و عيد قربان) با امام سنت است و در آن روز (قبل از آنها و بعد از آنها) نمازی نيست، جز (نماز) زوال.

[رقم الحديث الكلی: ۹۷۴۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۷٤۱- ۳- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَحْمَرِيِّ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِی خَلَفٍ (۳) عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ وَ زَادَ فَإِنْ فَاتَکَ الْوَتْرُ فِی لَيْلَتِکَ قَضَيْتَهُ بَعْدَ الزَّوَالِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ (٤) عَلَى أَنَّ الْمُرَادَ بِالسُّنَّةِ مَا عُلِمَ وُجُوبُهَا مِنْهَا لَا مِنَ الْقُرْآنِ لِمَا مَضَى (٥) وَ يَأْتِی (٦).

******

ترجمه:

حَمَّادِ بْنِ عِيسَى هم مثل اين روايت را نقل كرده با اضافه اينكه اگر نماز وتر قضا شد بعد ازظهر قضاى آنرا انجام بده .

[رقم الحديث الكلى: ۹۷٤۲ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۷٤۲- ٤- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِی جَمِيلَةَ عَنْ أَبِی أُسَامَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِی حَدِيثٍ صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ فَرِيضَةٌ وَ صَلَاةُ الْكُسُوفِ فَرِيضَةٌ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۸).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : نماز عيدين ونماز خورشيد گرفتگى واجب است

١- التهذيب ٣- ١٣٤- ٢٩٢، و الاستبصار ١- ٤٤٣- ١٧١٢.

٢- التهذيب ٣- ١٢٩- ٢٧٧.

٣- فى نسخة- خالد- هامش المخطوط-.

٤- راجع التهذيب ٣- ١٣٤- ٢٩٢ ذيل الحديث ٢٩٢، و الاستبصار ١- ٤٤٤- ١٧١٢ ذيل الحديث ١٧١٢.

٥- مضى فى الحديث ١ من هذا الباب.

٦- يأتى فى الحديث ٤ من هذا الباب.

٧- التهذيب ٣- ١٢٧- ٢٦٩، أورد صدره فى الحديث ١٢ من الباب ١٠ من هذه الأبواب، و أورد ذيله فى الحديث ٨ من الباب ١ من أبواب صلاة الكسوف.

٨- يأتى فى البابين ٢ و ٨ من هذه الأبواب.

٢- بَابُ اشْتِرَاطِ وُجُوبِ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ بِالْجَمَاعَةِ فَلَا تَجِبُ فُرَادَى وَ لَا قَضَاءَ لَهَا

اشارة

(١) ٢ بَابُ اشْتِرَاطِ وُجُوبِ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ بِالْجَمَاعَةِ فَلَا تَجِبُ فُرَادَى وَ لَا قَضَاءَ لَهَا

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٤٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٤٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا صَلَاةَ يَوْمَ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى إِلَّا مَعَ إِمَامٍ (٣).

******

ترجمه:

حضرت باقر * : درعيد فطر وقربان نمازى (واجب) نيست مگربا حضور امام .

[رقم الحديث الكلی: ٩٧٤٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٧٤٤- ٢- (٤) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مَعْمَرِ بْنِ يَحْيَى وَ زُرَارَةَ جَمِيعاً قَالا قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع لَا صَلَاةَ يَوْمَ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى إِلَّا مَعَ إِمَامٍ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : درعيد فطر وقربان نمازی (واجب) نيست مگربا حضور امام .

[رقم الحديث الكلی: ٩٧٤٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٧٤٥- ٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ لَمْ يُصَلِّ مَعَ الْإِمَامِ فِی جَمَاعَةٍ يَوْمَ الْعِيدِ- فَلَا صَلَاةَ لَهُ وَ لَا قَضَاءَ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : کسيکه درزمان حضور امام نماز عيد را به جماعت نخواند نه اصل نمازبر او واجب است ونه قضای آن

[رقم الحديث الكلی: ٩٧٤٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٧٤٦- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الصَّلَاةِ يَوْمَ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى- فَقَالَ لَيْسَ صَلَاةٌ إِلَّا مَعَ إِمَامٍ.

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ :ازیکی از دو امام علیهما السلام سوال کردم ازنماز عیدین فرمودند :نمازی نیست مگر با حضور امام

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۴۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۷۴۷- ۵- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ

ص: ۴۲۱

۱- الباب ۲ فیه ۱۱ حدیث.

۲- الفقیه ۱- ۵۰۶- ۱۴۵۶.

۳- فی نسخة زیادة- عادل (هامش المخطوط).

۴- ثواب الأعمال- ۱۰۳- ۳.

۵- التهذیب ۳- ۱۲۸- ۲۷۳، و الاستبصار ۱- ۴۴۴- ۱۷۱۴، و ثواب الأعمال- ۱۰۳- ۷.

۶- التهذیب ۳- ۱۲۸- ۲۷۵، و الاستبصار ۱- ۴۴۴- ۱۷۱۵.

۷- التهذیب ۳- ۱۲۸- ۲۷۴، و الاستبصار ۱- ۴۴۵- ۱۷۱۹، أورد ذیله فی الحدیث ۶ من الباب ۱۲ من هذه الأبواب.

ع قَالَ: لَا صَلَاةَ فِی الْعِیدَیْنِ إِلَّا مَعَ الْإِمَامِ (۱) فَإِنْ صَلَّیْتَ وَحْدَکَ فَلَا بَأْسَ الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ (۲)

وَ رَوَاهُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ بِالْإِسْنَادِ السَّابِقِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ وَ کَذَا حَدِیثُ زُرَارَةَ السَّابِقُ (۳) أَقُولُ: وَ یَأْتِی أَنَّ الْمُرَادَ بِهَذَا الِاسْتِحْبَابُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق* :نماز عیدین (واجب) نیست مگر با حضور امام ولی اگر فرادا خواندی اشکالی ندارد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷٤۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۷٤۸- ٦- (۵) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَتَی یُذْبَحُ قَالَ إِذَا انْصَرَفَ الْإِمَامُ قُلْتُ فَإِذَا کُنْتُ فِی أَرْضٍ لَیْسَ فِیهَا إِمَامٌ فَأُصَلِّی بِهِمْ جَمَاعَةً فَقَالَ إِذَا اسْتَقَلَّتِ الشَّمْسُ وَ قَالَ لَا بَأْسَ أَنْ تُصَلِّیَ وَحْدَکَ وَ لَا صَلَاةَ إِلَّا مَعَ إِمَامٍ.

******

ترجمه:

سماعه از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که گفت: به ایشان گفتم: چه زمانی قربانی انجام می شود؟ فرمودند: وقتی که امام بازگردد. گفتم: اگر در سرزمینی باشم که در آن امامی نباشد و بخواهم با جماعت نماز بخوانم، ایشان فرمودند: هنگامی که خورشید بالا بیاید. و فرمودند: اشکالی ندارد که تنها نماز بخوانی، اما نماز (عید) جز با امام معتبر نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷٤۹ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۷۴۹- ۷- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: إِنَّمَا صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ عَلَى الْمُقِيمِ وَ لَا صَلَاةَ إِلَّا بِإِمَامٍ.

******

ترجمه:

زراره ازیکی از دو امام علیهما السلام :نماز عیدین فقط برای مقیم است و واجب نیست مگر با حضور امام .

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۵۰ - رقم الحديث الباب: ۸]

۹۷۵۰- ۸- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِسْحَاقَ شَعِرٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ حَمْزَةَ الْغَنَوِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْخُرُوجُ يَوْمَ الْفِطْرِ وَ يَوْمَ الْأَضْحَى إِلَى الْجَبَّانَةِ حَسَنٌ لِمَنِ اسْتَطَاعَ الْخُرُوجَ إِلَيْهَا فَقُلْتُ أَ رَأَيْتَ إِنْ كَانَ مَرِيضاً لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَخْرُجَ أَ يُصَلِّي فِي بَيْتِهِ قَالَ لَا.

ص: ٤٢٢

١- فى المصدر- امام.

٢- الفقيه ١- ٥٠٦- ١٤٥٥.

٣- ثواب الأعمال- ١٠٣- ٢ و ١٠٣- ٣.

٤- يأتى فى الباب ٣ من هذه الأبواب.

٥- التهذيب ٣- ٢٨٧- ٨٦١، أورده فى الحديث ٣ من الباب ٢٩ من هذه الأبواب.

٦- التهذيب ٣- ٢٨٧- ٨٦٢، أورده أيضا فى الحديث ٢ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

٧- الاستبصار ١- ٤٤٥- ١٧٢١.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (۱)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ حَمْزَةَ الْغَنَوِيِّ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

از حمزه الغنوی از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: رفتن به بیابان در روز عید فطر و عید قربان برای کسی که توانایی رفتن دارد خوب است. من گفتم: نظر شما چیست اگر شخصی بیمار باشد و توانایی بیرون رفتن نداشته باشد، آیا در خانه اش نماز می خواند؟ فرمودند: نه.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۷۵۱- ۹- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ التَّمِيمِيِّ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ (٤) قَيْسٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: إِنَّمَا الصَّلَاةُ يَوْمَ الْعِيدِ (٥) عَلَى مَنْ خَرَجَ إِلَى الْجَبَّانَةِ وَ مَنْ لَمْ يَخْرُجْ فَلَيْسَ عَلَيْهِ صَلَاةٌ.

******

ترجمه:

از قیس از جعفر بن محمد (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: نماز عید تنها بر کسی واجب است که به بیابان (مکان نماز عید) برود، و کسی که بیرون نرود، نماز بر او واجب نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۷۵۲- ۱۰- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع لَيْسَ يَوْمَ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَی أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ إِلَی أَنْ قَالَ وَ مَنْ لَمْ يُصَلِّ مَعَ إِمَامٍ فِی جَمَاعَةٍ فَلَا صَلَاةَ لَهُ وَ لَا قَضَاءَ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

از زراره نقل شده است که امام باقر (علیه السلام) فرمودند: در روز عید فطر و عید قربان اذان و اقامه ای نیست. و فرمودند: هر کس با امام به جماعت نماز نخواند، نمازی برای او نیست و قضایی هم بر او واجب نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۹۷۵۳- ۱۱- (۷) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مَعْمَرِ بْنِ يَحْيَی عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا صَلَاةَ يَوْمَ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَی إِلَّا مَعَ إِمَامٍ (۸).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ كَمَا مَرَّ (۹) وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۱۰)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ

ص: ٤٢٣

۱- التهذیب ۳- ۲۸۸- ۸٦٤.

۲- الفقیه ۱- ۵۰۷- ۱٤٦۰.

۳- التهذیب ۳- ۲۸۵- ۸۵۱، و الاستبصار ۱- ٤٤۵- ۱۷۲۰.

٤- فی نسخة- أبو- هامش المخطوط- و قد ورد فی الاستبصار.

٥- فی المصدر- العیدین.

٦- الکافی ٣- ٤٥٩- ١، ثواب الأعمال- ١٠٣- ٧، التهذیب ٣- ١٢٩- ٢٧٦، أورد صدره فی الحدیث ٥ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٧- الکافی ٣- ٤٥٩- ٢.

٨- فی نسخة- الامام (هامش المخطوط).

٩- مر فی الحدیث ٢ من هذا الباب.

١٠- التهذیب ٣- ١٢٨- ٢٧٢، و الاستبصار ١- ٤٤٤- ١٧١٣.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی الِاسْتِحْبَابِ لِلْمُنْفَرِدِ (١).

******

ترجمه:

حضرت باقر * : درعید فطر وقربان نمازی (واجب) نیست مگربا حضور امام .

٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ مُنْفَرِداً رَکْعَتَیْنِ لِمَنْ فَاتَتْهُ مَعَ الْجَمَاعَةِ

اشارة

(٢) ٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ مُنْفَرِداً رَکْعَتَیْنِ لِمَنْ فَاتَتْهُ مَعَ الْجَمَاعَةِ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٧٥٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٧٥٤- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِیرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَمْ یَشْهَدْ جَمَاعَةَ النَّاسِ فِی الْعِیدَیْنِ فَلْیَغْتَسِلْ وَ لْیَتَطَیَّبْ بِمَا وَجَدَ وَ لْیُصَلِّ (٤) فِی بَیْتِهِ وَحْدَهُ کَمَا یُصَلِّی فِی جَمَاعَةٍ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ (٥)

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ (٦) عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسیکه درجماعت مردم(سنی)حاضر نشده باید غسل کرده وخود را خوش بو کرده ودرخانه مثل کسانیکه با جماعت می خوانند نمازبخوند .

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٥٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٧٥٥- ٢- (٨) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ لَا يَخْرُجُ فِي يَوْمِ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى- أَ عَلَيْهِ صَلَاةٌ وَحْدَهُ فَقَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

از حلبی نقل شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره مردی که در روز عید فطر و عید قربان خارج نمی شود، پرسیده شد: آیا بر او نماز به تنهایی واجب است؟ امام فرمودند: بله.

١- يأتى فى الباب ٣ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٣ فيه ٤ أحاديث.

٣- الفقيه ١- ٥٠٧- ١٤٥٩، أورد تمامه عن التهذيب فى الحديث ١ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

٤- فى المصدر- و يصلى.

٥- التهذيب ٣- ١٣٦- ٢٩٨.

٦- فى التهذيب- الحسين بن على. و فى الاستبصار- الحسن.

٧- التهذيب ٣- ١٣٦- ٢٩٧، و الاستبصار ١- ٤٤٤- ١٧١٦.

٨- التهذيب ٣- ١٣٦- ٢٩٩، و الاستبصار ١- ٤٤٤- ١٧١٧.

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٥٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٧٥٦- ٣- (١) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ (٢) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَرِضَ أَبِى يَوْمَ الْأَضْحَى- فَصَلَّى فِى بَيْتِهِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ ضَحَّى.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ مِثْلَهُ (٣) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ أَيْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از منصور نقل شده است كه امام صادق (عليه السلام) فرمود: پدرم (امام باقر عليه السلام) در روز عيد قربان بيمار شد، پس در خانه اش دو ركعت نماز خواند، سپس قربانى كرد.

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٥٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٧٥٧- ٤- (٥) عَلِيُّ بْنُ مُوسَى بْنِ طَاوُسٍ فِى الْإِقْبَالِ قَالَ رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ أَبِى قُرَّةَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّادِقِ ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ صَلَاةِ الْأَضْحَى وَ الْفِطْرِ فَقَالَ صَلِّهِمَا رَكْعَتَيْنِ فِى جَمَاعَةٍ وَ غَيْرِ جَمَاعَةٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٦) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧) وَ هَذِهِ الْأَحَادِيثُ تَدُلُّ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ وَ مَا سَبَقَ عَلَى نَفْيِ الْوُجُوبِ فَلَا مُنَافَاةَ قَالَهُ الشَّيْخُ وَ غَيْرُهُ (٨).

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که درباره نماز عید قربان و فطر از ایشان پرسیده شد. امام فرمود: آن ها را دو رکعت در جماعت و غیر جماعت بخوانید.

٤- بَابُ حُكْمِ مَنْ أَدْرَکَ الْخُطْبَةَ دُونَ الصَّلَاةِ

اشارة

(٩) ٤ بَابُ حُكْمِ مَنْ أَدْرَکَ الْخُطْبَةَ دُونَ الصَّلَاةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٥٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٥٨- ١- (١٠) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ

١- التهذيب ٣- ١٣٦- ٣٠٠، و الاستبصار ١- ٤٤٥- ١٧١٨.

٢- فى التهذيب- عمر بن جعفر.

٣- التهذيب ٣- ٢٨٨- ٨٦٥.

٤- الفقيه ١- ٥٠٧- ١٤٥٨.

٥- الاقبال- ٢٨٥.

٦- تقدم فی الحدیث ٥ و ٦ من الباب ٢، و تقدم ما ینافیه فی بقیة أحادیث الباب ٢ من هذه الأبواب.
٧- یأتی فی الحدیث ١ من الباب ٤، و فی الأحادیث ٤ و ٨ و ١١ من الباب ٧ من هذه الأبواب.
٨- راجع الاستبصار ١- ٤٤٥- ١٧١٨، ١٧٢٠ ذیل الحدیث ١٧١٨، و ذیل الحدیث ١٧٢٠، و الاستبصار ١- ٤٤٦- ١٧٢١ ذیل الحدیث ١٧٢١، و التهذیب ٣- ٢٨٨- ٨٦٤، و المختلف- ١١٣.
٩- الباب ٤ فیه حدیث واحد.
١٠- التهذیب ٣- ١٣٦- ٣٠١.

مُوسَی عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ أَدْرَکْتُ الْإِمَامَ عَلَی الْخُطْبَةِ قَالَ: قَالَ تَجْلِسُ حَتَّی یَفْرُغَ مِنْ خُطْبَتِهِ ثُمَّ تَقُومُ فَتُصَلِّی قُلْتُ الْقَضَاءُ أَوَّلُ صَلَاتِی أَوْ آخِرُهَا قَالَ لَا بَلْ أَوَّلُهَا وَ لَیْسَ ذَلِکَ إِلَّا فِی هَذِهِ الصَّلَاةِ قُلْتُ فَمَا أَدْرَکْتُ مَعَ الْإِمَامِ (١) وَ مَا قَضَیْتُ قَالَ أَمَّا مَا أَدْرَکْتَ مِنَ الْفَرِیضَةِ فَهُوَ أَوَّلُ صَلَاتِکَ وَ مَا قَضَیْتَ فَآخِرُهَا.

******

ترجمه:

از زراره نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: اگر امام را در حال خطبه عید بیابم، چه کار باید کنم؟ امام (علیه السلام) فرمود: باید بنشینی تا امام از خطبه اش فارغ شود، سپس برخیز و نماز بخوان. پرسیدم: آیا این نماز قضا شده است یا اولین نماز من؟ امام (علیه السلام) فرمود: نه، بلکه این نماز اولین نماز توست و این فقط در این نماز صادق است. گفتم: اگر بخشی از نماز را با امام به جا بیاورم و بقیه را قضا کنم، چه؟ امام (علیه السلام) فرمود: آنچه را که با امام خوانده ای، اولین نماز توست و آنچه را که قضا کرده ای، آخرین نماز توست.

٥- بَابُ تَخْیِیرِ مَنْ صَلَّی الْعِیدَ مُنْفَرِداً بَیْنَ رَکْعَتَیْنِ وَ أَرْبَعٍ

اشارة

(۲) ۵ بَابُ تَخْيِيرِ مَنْ صَلَّى الْعِيدَ مُنْفَرِداً بَيْنَ رَكْعَتَيْنِ وَ أَرْبَعٍ

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۵۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۷۵۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ صَلَاةِ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى فَقَالَ صَلِّهِمَا رَكْعَتَيْنِ فِي جَمَاعَةٍ وَ غَيْرِ جَمَاعَةٍ وَ كَبِّرْ سَبْعاً وَ خَمْساً.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٤)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * سوال كردم درمورد نماز فطر و قربان فرمودند :دو ركعت بخوان چه با جماعت يا فرادا و پنج يا هفت تكبير بگو .

[رقم الحديث الكلى: ۹۷٦۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۷٦۰- ۲- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: مَنْ فَاتَتْهُ صَلَاةُ الْعِيدِ فَلْيُصَلِّ أَرْبَعاً.

۱- فى المصدر زيادة- من الفريضة.

۲- الباب ۵ فيه حديثان.

٣- التهذيب ٣- ١٣٥- ٢٩٤، و الاستبصار ١- ٤٤٦- ١٧٢٤.

٤- الفقيه ١- ٥٠٦- ١٤٥٧.

٥- تقدم فى الباب ٣ من هذه الأبواب.

٦- يأتى فى الحديث ١ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

٧- التهذيب ٣- ١٣٥- ٢٩٥.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الْجَوَازِ وَ التَّخْيِيرِ بَيْنَ رَكْعَتَيْنِ كَصَلَاةِ الْعِيدِ وَ بَيْنَ أَرْبَعٍ كَيْفَ شَاءَ وَ ذَكَرَ أَنَّ الْأَوَّلَ أَفْضَلُ.

******

ترجمه:

حضرت على *: هركس نماز عيدش قضا شد بايد چهار ركعت نماز بخواند .

٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ أَرْبَعِ رَكَعَاتٍ بَعْدَ صَلَاةِ الْعِيدِ

اشارة

(١) ٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ أَرْبَعِ رَكَعَاتٍ بَعْدَ صَلَاةِ الْعِيدِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٦١ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٦١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ أَبِي يَعْقُوبَ الْقَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ شَبِيبٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ النَّخَعِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ يَوْمَ الْفِطْرِ بَعْدَ صَلَاةِ الْإِمَامِ يَقْرَأُ فِي أَوَّلِهِنَّ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى- فَكَأَنَّمَا قَرَأَ جَمِيعَ الْكُتُبِ كُلَّ كِتَابٍ أَنْزَلَهُ اللَّهُ وَ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَيهَا- فَلَهُ

مِنَ الثَّوَابِ مَا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَ فِي الثَّالِثَةِ وَ الضُّحَى فَلَهُ مِنَ الثَّوَابِ كَمَنْ (٣) أَشْبَعَ جَمِيعَ الْمَسَاكِينِ وَ دَهَّنَهُمْ وَ نَظَّفَهُمْ وَ فِي الرَّابِعَةِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ثَلَاثِينَ مَرَّةً غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَ (٤) خَمْسِينَ سَنَةً مُسْتَقْبِلَةً وَ خَمْسِينَ سَنَةً مُسْتَدْبِرَةً.

قَالَ الصَّدُوقُ هَذَا لِمَنْ كَانَ إِمَامُهُ مُخَالِفاً فَصَلَّى مَعَهُ تَقِيَّةً ثُمَّ يُصَلِّي هَذِهِ الْأَرْبَعَ رَكَعَاتٍ لِلْعِيدِ قَالَ فَأَمَّا مَنْ كَانَ إِمَامُهُ مُوَافِقاً لِمَذْهَبِهِ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ مَفْرُوضَ الطَّاعَةِ لَمْ يَكُنْ لَهُ أَنْ يُصَلِّيَ بَعْدَ ذَلِكَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ وَ اسْتَدَلَّ بِمَا يَأْتِي أَقُولُ: يَحْتَمِلُ الْعُمُومُ وَ تَخْصِيصُ النَّهْيِ بِغَيْرِ هَذِهِ الصَّلَاةِ أَوْ يَكُونُ الْإِتْيَانُ بِهَا بَعْدَ الزَّوَالِ عَلَى أَنَّ النَّهْيَ لِلْكَرَاهَةِ فَلَا تُنَافِيهِ هَذِهِ الرُّخْصَةُ.

******

ترجمه:

از سلمان فارسی نقل شده است که پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) فرمودند: کسی که چهار رکعت نماز در روز عید فطر بعد از نماز امام بخواند و در اولین رکعت سوره «سبح اسم ربک الأعلی» را بخواند، گویی تمامی کتاب هایی را که خدا نازل کرده است، خوانده است. و اگر در رکعت دوم سوره «والشمس و ضحاها» را بخواند، پاداش او به اندازه پاداشی است که خورشید به آن طلوع کرده است. و اگر در رکعت سوم سوره «الضحی» را بخواند، پاداش او به اندازه پاداش کسی است که تمام مساکین را سیر کرده، آنها را روغن زده و نظیف کرده است. و اگر در رکعت چهارم سوره «قل هو الله أحد» را سی بار بخواند، خداوند گناهان او را به مدت پنجاه سال آینده و پنجاه سال گذشته می آمرزد.

شیخ صدوق (رحمة الله علیه) گفت: این اعمال برای کسی است که امام او مخالف مذهب او باشد و او با امام مخالف نماز بخواند به تقیه و سپس این چهار رکعت نماز عید را بخواند. اما کسی که امام او با مذهب او موافق باشد و هرچند که واجب الطاعه نباشد، نمی تواند بعد از نماز عید چیزی بخواند تا خورشید غروب کند. و دلیل بر این، آنچه که در آینده ذکر خواهد شد، استدلال می شود:

احتمال دارد که عموم حکم ها به جز این نماز را شامل شود یا اینکه آمدن آن بعد از زوال خورشید به این معنی باشد که نهی برای کراهت است، و این رخصت با آن مخالفت ندارد.

ص: ٤٢٧

١- الباب ٦ فيه حديث واحد.

٢- ثواب الأعمال- ١٠٢.

٣- فی المصدر- كانما.

٤- فی المصدر- ذنبه.

٧- بَابُ أَنَّ صَلَاةَ الْعِيدِ رَكْعَتَانِ لَا يُسْتَحَبُّ لَهُمَا أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ بَلْ يُقَالُ قَبْلَهُمَا الصَّلَاةَ ثَلَاثاً وَ يُكْرَهُ التَّنَفُّلُ قَبْلَهُمَا وَ بَعْدَهُمَا أَدَاءً وَ قَضَاءً إِلَى الزَّوَالِ إِلَّا بِالْمَدِينَةِ فَيُصَ

اشارة

(١) ٧ بَابُ أَنَّ صَلَاةَ الْعِيدِ رَكْعَتَانِ لَا يُسْتَحَبُّ لَهُمَا أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ بَلْ يُقَالُ قَبْلَهُمَا الصَّلَاةَ ثَلَاثاً وَ يُكْرَهُ التَّنَفُّلُ قَبْلَهُمَا وَ بَعْدَهُمَا أَدَاءً وَ قَضَاءً إِلَى الزَّوَالِ إِلَّا بِالْمَدِينَةِ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجَ

[رقم الحديث الكلی: ٩٧٦٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٧٦٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَ رَأَيْتَ صَلَاةَ الْعِيدَيْنِ هَلْ فِيهِمَا أَذَانٌ وَ إِقَامَةٌ قَالَ لَيْسَ فِيهِمَا أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ وَ لَكِنْ يُنَادَى الصَّلَاةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ أَيْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از اسماعیل بن جابر از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که گفت: «پرسیدم: آیا در نماز عیدین اذان و اقامه ای وجود دارد؟ فرمود: در آن ها اذان و اقامه ای نیست، اما نماز با سه بار ندا داده می شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۷۶۳- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ (عَنْ زُرَارَةَ) (٥) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَقْضِی وَتْرَ لَيْلَتِکَ يَعْنِی فِی الْعِيدَيْنِ إِنْ كَانَ فَاتَکَ حَتَّی تُصَلِّیَ الزَّوَالَ فِی ذَلِکَ الْيَوْمِ.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: «در شب عیدین، اگر نماز شب (وتر) را از دست داده ای، تا زمانی که نماز زوال (نماز مخصوص ظهر) در آن روز نخوانده ای، قضا نکن.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷٦٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۷٦٤- ۳- (٦) قَالَ: وَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِذَا انْتَهَی إِلَی الْمُصَلَّی تَقَدَّمَ فَصَلَّی بِالنَّاسِ بِلَا أَذَانٍ وَ لَا إِقَامَةٍ.

******

ترجمه:

حضرت علی * وقتی به مصلی می رسیدند جلو می ایستادند وبدون اذان واقامه با مردم نماز می خواندند .

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٦٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٧٦٥- ٤- (٧) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ

ص: ٤٢٨

١- الباب ٧ فيه ١٢ حديثا.

٢- الفقيه ١- ٥٠٨- ١٤٦٩، و أورد ذيله فى الحديث ١ من الباب ٣٣ من هذه الأبواب.

٣- التهذيب ٣- ٢٩٠- ٨٧٣.

٤- الفقيه ١- ٥٠٩- ١٤٧٠.

٥- ليس فى المصدر.

٦- الفقيه ١- ٥١٨- ١٤٨٤.

٧- ثواب الأعمال- ١٠٣- ٥.

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الصَّلَاةِ فِی الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى- قَالَ لَيْسَ فِيهِمَا أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ وَ لَيْسَ بَعْدَ الرَّكْعَتَيْنِ وَ لَا قَبْلَهُمَا صَلَاةٌ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم گفت: از امام صادق (ع) درباره نماز عيد فطر و قربان پرسيدم. ايشان فرمودند: در اين دو نماز، اذان و اقامه وجود ندارد و قبل و بعد از دو ركعت نماز، نماز ديگرى نيست.

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٦٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٧٦٦- ٥- (١) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع لَيْسَ يَوْمَ الْفِطْرِ وَ لَا يَوْمَ الْأَضْحَى أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ أَذَانُهُمَا طُلُوعُ الشَّمْسِ إِذَا طَلَعَتْ خَرَجُوا وَ لَيْسَ قَبْلَهُمَا وَ لَا بَعْدَهُمَا صَلَاةٌ.

وَ

رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ مَنْ لَمْ يُصَلِّ مَعَ إِمَامٍ فِی جَمَاعَةٍ فَلَا صَلَاةَ لَهُ وَ لَا قَضَاءَ عَلَيْهِ (٢).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

زراره گفت: امام باقر (ع) فرمودند: در روز عید فطر و عید قربان اذان و اقامه وجود ندارد. اذان این دو روز، طلوع خورشید است. وقتی خورشید طلوع کرد، بیرون می روند و قبل و بعد از آن دو، نمازی وجود ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ٩٧٦٧ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٧٦٧- ٦- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ هَلْ قَبْلَهُمَا صَلَاةٌ أَوْ بَعْدَهُمَا قَالَ لَيْسَ قَبْلَهُمَا وَ لَا بَعْدَهُمَا شَیْ ءٌ.

******

ترجمه:

حلبی : ازحضرت صادق * سوال کردم از نماز عیدین که آیا قبل یا بعد از آنها نمازی هست ؟ فرمودند : قبل یا بعد ازآنها نمازی نیست

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۶۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۷۶۸- ۷- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: صَلَاةُ الْعِيدِ (٦) رَكْعَتَانِ بِلَا أَذَانٍ وَ لَا إِقَامَةٍ لَيْسَ قَبْلَهُمَا وَ لَا بَعْدَهُمَا شَیْ ءٌ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ ابْنِ

ص: ٤٢٩

١- ثواب الأعمال- ١٠٣- ٧، و أورد قطعة منه فی الحدیث ١٠ من الباب ٢، و فی الحدیث ١ من الباب ٢٩ من هذه الأبواب.

٢- الکافی ٣- ٤٥٩- ١.

٣- التهذیب ٣- ١٢٩- ٢٧٦.

٤- ثواب الأعمال- ١٠٣- ٤.

٥- التهذیب ٣- ١٢٨- ٢٧١، و الاستبصار ١- ٤٤٦- ١٧٢٢.

٦- فی المصدر- العیدین.

أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ ازحضرت نقل کرده که حضرت صادق * فرمودند :نماز عید دورکعت است بدون اذان واقامه وقبل و بعد ازآن نمازی نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۷۶۹- ۸- (۲) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الصَّلَاةِ يَوْمَ الْفِطْرِ- فَقَالَ رَكْعَتَانِ بِلَا أَذَانٍ وَ لَا إِقَامَةٍ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

سماعه ازحضرت سوال کردم ازنماز عید فطر فرمودند : دو رکعت است بدون اذان واقامه

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۷۷۰- ۹- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا تَقْضِي وَتْرَ لَيْلَتِكَ إِنْ كَانَ فَاتَكَ حَتَّى تُصَلِّيَ الزَّوَالَ فِي يَوْمِ الْعِيدَيْنِ.

******

ترجمه:

زراره از امام باقر (ع) روایت کرده است که فرمودند: وتر شبت (شب عید) را قضا نکن اگر از تو فوت شده باشد تا اینکه نماز ظهر را در روز عیدین بخوانی.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۷۷۱- ۱۰- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ (٥) عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: رَكْعَتَانِ مِنَ السُّنَّةِ لَيْسَ تُصَلَّيَانِ فِي مَوْضِعٍ إِلَّا فِي الْمَدِينَةِ- قَالَ تُصَلَّى فِي مَسْجِدِ الرَّسُولِ ص- فِي الْعِيدِ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى الْمُصَلَّى لَيْسَ ذَلِكَ إِلَّا بِالْمَدِينَةِ- لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص فَعَلَهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

محمد بن فضل هاشمی از امام صادق (ع) روایت کرده است که فرمودند: دو رکعت نماز مستحبی وجود دارد که در هیچ مکانی جز در مدینه خوانده نمی شود. فرمودند: در مسجد رسول (ص) در عید قبل از اینکه به مصلی بروند، نماز خوانده می شود. این عمل فقط در مدینه است زیرا رسول خدا (ص) این کار را انجام داده اند.

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۷۲ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۹۷۷۲- ۱۱- (۷) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ (۸) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ

۱- ثواب الأعمال- ۱۰۳- ٦.

۲- التهذيب ۳- ۱۳۰- ۲۸۳، و الاستبصار ۱- ٤٥٠- ۱۷٤۲، و أورده بتمامه فى الحديث ۱۹ من الباب ۱۰ من هذه الأبواب.

۳- التهذيب ۲- ۲۷٤- ۱۰۸۸، و أورده فى الحديث ۱ من الباب ۹ من أبواب قضاء الصلوات.

٤- الكافى ٣- ٤٦١- ١١، و التهذيب ٣- ١٣٨- ٣٠٨.

٥- فى نسخة- عن" هامش المخطوط".

٦- الفقيه ١- ٥٠٩- ١٤٧١.

٧- الكافى ٣- ٤٦٠- ٣، و أورد قطعة منه فى الحديث ٢ من الباب ١٠، و فى الحديث ١ من الباب ١١ من هذه الأبواب.

٨- كتبه المصنّف (على بن إبراهيم) ثم صوبه الى (على بن محمّد) و لاحظ الحديث ٢ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ فَقَالَ رَكْعَتَانِ لَيْسَ قَبْلَهُمَا وَ لَا بَعْدَهُمَا شَيْ ءٌ وَ لَيْسَ فِيهِمَا أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (١)

وَ كَذَا الَّذِى قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَازحضرت سوال كردم درمورد نماز عيدين فرمودند : دو ركعت است وقبل وبعد آنها چيزى نيست واذان واقامه هم ندارد .

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٧٣ - رقم الحديث الباب: ١٢]

٩٧٧٣- ١٢- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِى قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الصَّلَاةِ فِى الْعِيدَيْنِ هَلْ مِنْ صَلَاةٍ قَبْلَ الْإِمَامِ أَوْ بَعْدَهُ قَالَ لَا صَلَاةَ إِلَّا رَكْعَتَيْنِ مَعَ الْإِمَامِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (ع) روایت کرده است که فرمودند: از ایشان درباره نماز در عیدین پرسیدم که آیا نماز دیگری قبل از امام یا بعد از او وجود دارد؟ فرمودند: هیچ نمازی نیست مگر دو رکعت با امام.

۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ الْعِيدِ لِلْمُسَافِرِ وَ عَدَمِ وُجُوبِهَا عَلَيْهِ

اشارة

(٤) ۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ الْعِيدِ لِلْمُسَافِرِ وَ عَدَمِ وُجُوبِهَا عَلَيْهِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۷٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۷۷٤- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ فِي السَّفَرِ جُمُعَةٌ وَ لَا أَضْحًى وَ لَا فِطْرٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درحال سفر نماز جمعه و عید قربان وعید فطر نیست .

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۷۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۷۷۵- ۲- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: إِنَّمَا صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ عَلَى الْمُقِيمِ وَ لَا صَلَاةَ إِلَّا بِإِمَامٍ.

******

ترجمه:

یکی از دو امام علیهما السلام : نماز عیدین فقط برای مقیم هست ووجوب هم ندارد مگر با حضور امام معصوم .

ص: ٤٣١

١- التهذيب ٣- ١٢٩- ٢٧٨، و الاستبصار ١- ٤٤٨- ١٧٣٣.

٢- قرب الإسناد- ٩٨.

٣- تقدم فى الحديث ٣ من الباب ٦، و تقدم ما يدلّ على حكم التنفل قبلها و بعدها فى الحديث ٤ من الباب ١٣ من أبواب صلاة الجمعة، و فى الحديث ٢ من الباب ١، و الحديث ١٠ من الباب ٢، و فى الباب ٦ من هذه الأبواب، و يأتى ما يدلّ عليه فى الأحاديث ١ و ٢ و ٣ و ٨ من الباب ١ من أبواب صلاة الاستسقاء.

٤- الباب ٨ فيه ٥ أحاديث.

٥- الفقيه ١- ٤٤٣- ١٢٨٦ و ٤٢٠- ١٢٣٨، و رواه فى المحاسن ٣٧٢- ١٣٦ بسند آخر.

٦- التهذيب ٣- ٢٨٧- ٨٦٢.

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٧٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٧٧٦- ٣- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُسَافِرِ إِلَى مَكَّةَ وَ غَيْرِهَا هَلْ عَلَيْهِ صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى قَالَ نَعَمْ إِلَّا بِمِنًى يَوْمَ النَّحْرِ (٢).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

سعد الأشعری از امام رضا (ع) نقل کرده است:

از ایشان درباره مسافر به مکه و دیگر مکان ها پرسیدم که آیا بر او نماز عیدین، یعنی عید فطر و عید قربانی واجب است یا نه؟ امام رضا (ع) پاسخ دادند: بله، واجب است به جز در منی در روز نحر (عید قربانی).

[رقم الحدیث الکلی: ٩٧٧٧ - رقم الحدیث الباب: ٤]

٩٧٧٧- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ وَ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ جَمِيعاً عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ فِي السَّفَرِ جُمُعَةٌ وَ لَا فِطْرٌ وَ لَا أَضْحًى.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درحال سفر نماز جمعه و نماز عید فطر وقربان نیست .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٧٧٨ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۹۷۷۸- ۵- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ فِی حَدِيثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْعِيدِ قَالَ فِی الْأَمْصَارِ كُلِّهَا إِلَّا يَوْمَ الْأَضْحَی بِمِنًی- فَإِنَّهُ لَيْسَ يَوْمَئِذٍ صَلَاةٌ وَ لَا تَكْبِيرٌ.

أَقُولُ: لَا مُنَافَاةَ بَيْنَ ثُبُوتِ الِاسْتِحْبَابِ وَ نَفْيِ الْوُجُوبِ قَالَهُ الشَّيْخُ وَ غَيْرُهُ (٦) وَ جَمَعُوا بِذَلِكَ بَيْنَ الْأَخْبَارِ هُنَا.

******

ترجمه:

سماعه ازحضرت سوال کردم از نماز عید فرمودند : درتمام شهرها مگر عید قربان درسرزمین منی که فعلا نه نمازی هست ونه تکبیری

می گویم : «بین ثبوت استحباب و نفی وجوب، منافاتی وجود ندارد. به گفته شیخ و دیگران، این مسأله میان اخبار مختلف جمع شده است.»

۹- بَابُ حُكْمِ مَا لَوْ ثَبَتَ هِلَالُ شَوَّالٍ قَبْلَ الزَّوَالِ وَ بَعْدَهُ

اشارة

(۷) ۹ بَابُ حُكْمِ مَا لَوْ ثَبَتَ هِلَالُ شَوَّالٍ قَبْلَ الزَّوَالِ وَ بَعْدَهُ

[رقم الحديث الكلی: ۹۷۷۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۷۷۹- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ

١- التهذيب ٣- ٢٨٨- ٨٦٧، و الاستبصار ١- ٤٤٧- ١٧٢٧.

٢- وجه الاستثناء الاشتغال يوم النحر بافعال الحجّ- منه قده-" هامش المخطوط".

٣- الفقيه ١- ٥١١- ١٤٧٧.

٤- التهذيب ٣- ٢٨٩- ٨٦٨.

٥- التهذيب ٣- ١٣٠- ٢٨٣، و أورده بتمامه فى الحديث ١٩ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٦- راجع التهذيب ٣- ٢٨٨- ٨٦٧ ذيل الحديث ٨٦٧، و المنتقى ١- ٥٧٩.

٧- الباب ٩ فيه حديثان.

٨- الكافى ٤- ١٦٩- ١، و الفقيه ٢- ١٦٨- ٢٠٣٧، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٦ من أبواب أحكام شهر رمضان.

مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا شَهِدَ عِنْدَ الْإِمَامِ شَاهِدَانِ أَنَّهُمَا رَأَيَا الْهِلَالَ مُنْذُ ثَلَاثِينَ يَوْماً أَمَرَ الْإِمَامُ بِالْإِفْطَارِ (١) ذَلِکَ الْيَوْمَ إِذَا كَانَا شَهِدَا قَبْلَ زَوَالِ الشَّمْسِ فَإِنْ شَهِدَا بَعْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ أَمَرَ الْإِمَامُ بِإِفْطَارِ ذَلِکَ الْيَوْمِ وَ أَخَّرَ الصَّلَاةَ إِلَى الْغَدِ فَصَلَّى بِهِمْ.

******

ترجمه:

از محمد بن قيس از ابى جعفر (عليه السلام) روايت شده كه فرمود:

اگر دو شاهد نزد امام شهادت دهند كه آنها هلال ماه را سى روز پيش ديده اند،

امام امر به افطار آن روز مى كند، اگر آنها قبل از زوال خورشيد شهادت داده باشند

و اگر آنها بعد از زوال خورشيد شهادت دهند، امام امر به افطار آن روز مى كند و نماز (عيد) را به فردا موكول مى كند و سپس با آنها نماز مى خواند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۷۸۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۷۸۰- ۲- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ رَفَعَهُ قَالَ: إِذَا أَصْبَحَ النَّاسُ صِيَاماً وَ لَمْ يَرَوُا الْهِلَالَ وَ جَاءَ قَوْمٌ عُدُولٌ يَشْهَدُونَ عَلَى الرُّؤْيَةِ فَلْيُفْطِرُوا وَ لْيَخْرُجُوا مِنَ الْغَدِ أَوَّلَ النَّهَارِ إِلَى عِيدِهِمْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۳)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ.

******

ترجمه:

محمد بن احمد، (این روایت را) به طور مرفوع نقل کرده است:

اگر مردم در حالی صبح کنند که روزه هستند و هلال ماه را ندیده اند، و گروهی عادل بیایند و بر رؤیت هلال شهادت دهند، باید افطار کنند و روز بعد در آغاز روز برای عیدشان خارج شوند.

۱۰- بَابُ كَيْفِيَّةِ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ وَ قِرَاءَتِهَا وَ قُنُوتِهَا وَ تَكْبِيرِهَا وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِهَا

اشارة

(٤) ۱۰ بَابُ كَيْفِيَّةِ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ وَ قِرَاءَتِهَا وَ قُنُوتِهَا وَ تَكْبِيرِهَا وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِهَا

[رقم الحديث الكلی: ۹۷۸۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۷۸۱- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَ التَّكْبِيرُ فِيهَا يَعْنِی فِی صَلَاةِ الْعِيدِ أَكْثَرَ مِنْهُ فِی غَيْرِهَا مِنَ الصَّلَوَاتِ لِأَنَّ التَّكْبِيرَ إِنَّمَا هُوَ تَعْظِيمٌ لِلَّهِ وَ تَمْجِيدٌ عَلَى مَا هَدَى وَ عَافَى كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلى ما هَداكُمْ وَ لَعَلَّكُمْ

تَشْکُرُونَ (٦) وَ إِنَّمَا جُعِلَ فِیهَا اثْنَتَا عَشْرَةَ تَکْبِیرَةً لِأَنَّهُ یَکُونُ فِی رَکْعَتَیْنِ اثْنَتَا عَشْرَةَ تَکْبِیرَةً وَ جُعِلَ سَبْعٌ فِی الْأُولَی وَ خَمْسٌ فِی الثَّانِیَةِ وَ لَمْ یُسَوَّ بَیْنَهُمَا لِأَنَّ السُّنَّةَ فِی صَلَاةِ الْفَرِیضَةِ أَنْ یُسْتَفْتَحَ بِسَبْعِ تَکْبِیرَاتٍ فَلِذَلِکَ بُدِئَ هَاهُنَا بِسَبْعِ تَکْبِیرَاتٍ

ص: ٤٣٣

١- اضاف فی الکافی- و صلی فی.

٢- الکافی ٤- ١٦٩- ٢، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٦ من أبواب أحکام شهر رمضان.

٣- الفقیه ٢- ١٦٨- ٢٠٣٨.

٤- الباب ١٠ فیه ٢١ حدیثا.

٥- الفقیه ١- ٥٢٢- ١٤٨٥، و أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ٣٧ من هذه الأبواب.

٦- البقرة ٢- ١٨٥.

وَ جُعِلَ فِی الثَّانِیَةِ خَمْسُ تَکْبِیرَاتٍ لِأَنَّ التَّحْرِیمَ مِنَ التَّکْبِیرِ فِی الْیَوْمِ وَ اللَّیْلَةِ خَمْسُ تَکْبِیرَاتٍ وَ لِیَکُونَ التَّکْبِیرُ فِی الرَّکْعَتَیْنِ جَمِیعاً وَتْراً وَتْراً.

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ (١) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ (٢) أَیْضاً بِالْإِسْنَادِ.

******

ترجمه:

فضل بن شاذان از امام رضا (ع) نقل کرده است:

به درستی که تکبیر در نماز عید بیشتر از سایر نمازها قرار داده شده است؛ زیرا تکبیر تعظیم خداوند و تمجید او بر هدایت و سلامتی ای است که به بندگان عطا فرموده، همان طور که خداوند عز و جل

فرموده: "وَ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلى ما هَداكُمْ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ" (بقره ۲: ۱۸۵). و در نماز عید، دوازده تکبیر قرار داده شده است؛ زیرا در دو رکعت، دوازده تکبیر وجود دارد و هفت تکبیر در رکعت اول و پنج تکبیر در رکعت دوم قرار داده شده و بین آن ها مساوات قرار داده نشده است؛ زیرا سنت در نماز واجب این است که با هفت تکبیر شروع شود و به همین دلیل در اینجا نیز با هفت تکبیر آغاز شده است و در رکعت دوم، پنج تکبیر قرار داده شده؛ زیرا تکبیرهای تحریمی در روز و شب پنج تکبیر است و همچنین تا تکبیرها در هر دو رکعت به صورت فرد و فرد باشند.

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۸۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۷۸۲- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ (عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ) (٤) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ مُعَاوِيَةَ يَعْنِي ابْنَ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ فَقَالَ رَكْعَتَانِ لَيْسَ قَبْلَهُمَا وَ لَا بَعْدَهُمَا شَيْ ءٌ وَ لَيْسَ فِيهِمَا أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ تُكَبِّرُ فِيهِمَا اثْنَتَيْ عَشْرَةَ تَكْبِيرَةً تَبْدَأُ (٥) فَتُكَبِّرُ وَ تَفْتَتِحُ الصَّلَاةَ ثُمَّ تَقْرَأُ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- ثُمَّ تَقْرَأُ وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَيهَا- ثُمَّ تُكَبِّرُ خَمْسَ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ تُكَبِّرُ وَ تَرْكَعُ فَتَكُونُ تَرْكَعُ بِالسَّابِعَةِ وَ تَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ يَقُومُ فَيَقْرَأُ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- وَ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ- ثُمَّ يُكَبِّرُ أَرْبَعَ تَكْبِيرَاتٍ وَ تَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ وَ تَتَشَهَّدُ (وَ تُسَلِّمُ) (٦) قَالَ وَ كَذَلِكَ صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار می گوید: از امام (ع) درباره نماز عیدین پرسیدم. ایشان فرمودند:

نماز عیدین دو رکعت است، قبل و بعد از آن هیچ نمازی وجود ندارد. در آن اذان و اقامه ای نیست. در این نماز دوازده تکبیر گفته می شود. ابتدا تکبیر گفته و نماز را شروع می کنی، سپس سوره فاتحه را می خوانی، سپس سوره "وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَاهَا" را می خوانی، سپس پنج تکبیر گفته، و با هفتمین تکبیر به رکوع می روی و دو سجده انجام می دهی. سپس برمی خیزی و سوره فاتحه را می خوانی،

سپس سوره "هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ" را می خوانی، سپس چهار تکبیر می گویی و دو سجده انجام می دهی، سپس تشهد می خوانی و سلام می دهی. این همان کاری است که رسول خدا (ص) انجام دادند.

[رقم الحديث الكلى: ۹۷۸۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۷۸۳- ۳- (۷) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ قَالَ يُكَبِّرُ ثُمَّ يَقْرَأُ ثُمَّ يُكَبِّرُ خَمْساً وَ يَقْنُتُ بَيْنَ كُلِّ تَكْبِيرَتَيْنِ ثُمَّ يُكَبِّرُ السَّابِعَةَ وَ يَرْكَعُ بِهَا ثُمَّ يَسْجُدُ ثُمَّ يَقُومُ فِي الثَّانِيَةِ فَيَقْرَأُ ثُمَّ يُكَبِّرُ أَرْبَعاً فَيَقْنُتُ بَيْنَ كُلِّ تَكْبِيرَتَيْنِ ثُمَّ يُكَبِّرُ وَ يَرْكَعُ بِهَا.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۸) وَ كَذَا مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

علی بن ابی حمزه از امام صادق (ع) درباره نماز عیدین روایت می کند:

امام (ع) فرمودند: تکبیر می گویی، سپس می خوانی (سوره ای از قرآن)، سپس پنج تکبیر دیگر می گویی و بین هر دو تکبیر قنوت می خوانی، سپس با هفتمین تکبیر به رکوع می روی. سپس سجده می کنی، سپس در رکعت دوم برمی خیزی و می خوانی (سوره ای دیگر)، سپس چهار تکبیر می گویی و بین هر دو تکبیر قنوت می خوانی، سپس تکبیر می گویی و با آن به رکوع می روی.

۱- علل الشرائع- ۲٦۹- ۹.

۲- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۱۱٦- ۱.

۳- الکافی ۳- ٤٦٠- ۳، و التهذیب ۳- ۱۲۹- ۲۷۸، و الاستبصار ۱- ٤٤٨- ۱۷۳۳، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۱۱ من الباب ۷ و ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ۱۱ من هذه الأبواب.

٤- فی نسخة- علی بن محمّد" هامش المخطوط" و فی المصدر أیضا و لاحظ ما تقدم فی الحدیث ۱۱ من الباب ۷ من هذه الأبواب.

٥- فی نسخة من التهذیب- یبدأ" هامش المخطوط" و فی المصدر أیضا.

٦- لیس فی التهذیب" هامش المخطوط".

۷- الکافی ۳- ٤٦٠- ٥.

۸- التهذیب ۳- ۱۳۰- ۲۷۹، و الاستبصار ۱- ٤٤٨- ۱۷۳٤.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۸٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۷۸٤- ٤- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ فَضَالَةَ عَنْ جَمِیلٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ التَّکْبِیرِ فِی الْعِیدَیْنِ قَالَ سَبْعٌ وَ خَمْسٌ وَ قَالَ صَلَاةُ الْعِیدَیْنِ فَرِیضَةٌ وَ سَأَلْتُهُ مَا یُقْرَأُ فِیهِمَا قَالَ الشَّمْسُ وَ ضُحَیهَا- وَ هَلْ أَتَیکَ حَدِیثُ الْغَاشِیَةِ وَ أَشْبَاهُهُمَا.

******

ترجمه:

فضاله از جمیل نقل می کند که:

از امام صادق (ع) درباره تکبیر در نماز عیدین پرسیدم. ایشان فرمودند: (در رکعت اول) هفت تکبیر و (در رکعت دوم) پنج تکبیر گفته می شود. و فرمودند: نماز عیدین واجب است. از ایشان پرسیدم: در این نمازها چه سوره هایی خوانده می شود؟ ایشان فرمودند: سوره "الشمس و ضحاها" و "هل أتیك حدیث الغاشیه" و مشابه آنها.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۸٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۹۷۸۵- ٥- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِی صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ قَالَ الصَّلَاةُ قَبْلَ الْخُطْبَةِ (۳) وَ التَّکْبِیرُ بَعْدَ الْقِرَاءَةِ سَبْعٌ فِی الْأُولَی وَ خَمْسٌ فِی الْأَخِیرَةِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

یکی ازدو امام علیهما السلام : نماز عیدین قبل از خطبه است وتکبیرات بعد از قرائت هفت تکبیر در رکعت اول وپنج تکبیر در رکعت دوم .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۸٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۷۸٦- ٦- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ التَّکْبِیرِ فِی الْعِیدَیْنِ قَالَ اثْنَتَا عَشْرَةَ تَکْبِیرَةً سَبْعٌ فِی الْأُولَی وَ خَمْسٌ فِی الْأَخِیرَةِ.

******

ترجمه:

ابو صباح : ازحضرت صادق * درمورد تکبیرات در نماز عیدین سوال کردم فرمودند :دوازده تکبیر دارد هفت تکبیر در رکعت اول وپنج تکبیر در رکعت دوم .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۸۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۷۸۷- ۷- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ شُعَیْبٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: التَّکْبِیرُ فِی الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَی اثْنَتَا عَشْرَةَ تَکْبِیرَةً تُکَبِّرُ فِی الْأُولَی وَاحِدَةً ثُمَّ تَقْرَأُ ثُمَّ تُکَبِّرُ بَعْدَ الْقِرَاءَةِ خَمْسَ تَکْبِیرَاتٍ وَ السَّابِعَةُ تَرْکَعُ بِهَا ثُمَّ تَقُومُ فِی الثَّانِیَةِ فَتَقْرَأُ ثُمَّ تُکَبِّرُ أَرْبَعاً وَ الْخَامِسَةُ تَرْکَعُ بِهَا وَ قَالَ یَنْبَغِی لِلْإِمَامِ أَنْ یَلْبَسَ حُلَّةً وَ یَعْتَمَّ شَاتِیاً کَانَ أَوْ صَائِفاً.

******

ترجمه:

تکبیر در نماز عید فطر و عید قربان دوازده تکبیر است. در رکعت اول، یک تکبیر می گویی، سپس قرائت می کنی. بعد از قرائت، پنج تکبیر می گویی و با تکبیر هفتم به رکوع می روی. سپس در رکعت دوم، قرائت می کنی و بعد چهار تکبیر می گویی و با تکبیر پنجم به رکوع می روی. همچنین، امام باید لباس نو بپوشد و عمامه بر سر بگذارد، چه در زمستان باشد و چه در تابستان.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۷۸۸- ۸- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَقْطِینٍ قَالَ: سَأَلْتُ الْعَبْدَ الصَّالِحَ ع عَنِ التَّکْبِیرِ فِی الْعِیدَیْنِ أَ قَبْلَ الْقِرَاءَةِ أَوْ بَعْدَهَا وَ کَمْ عَدَدُ التَّکْبِیرِ فِی

١- التهذیب ٣- ١٢٧- ٢٧٠، و الاستبصار ١- ٤٤٧- ١٧٢٩، و أورد قطعة منه فی الحدیث ١ من الباب ١ من هذه الأبواب، و قطعة منه فی الحدیث ٢ من الباب ١ من أبواب صلاة الکسوف.

٢- التهذیب ٣- ٢٨٧- ٨٦٠، و أورده بتمامه فی الحدیث ٢ من الباب ١١ من هذه الأبواب.

٣- فی المصدر- الخطبتین.

٤- التهذیب ٣- ١٣٠- ٢٨٠، و الاستبصار ١- ٤٤٧- ١٧٢٨ و ٤٥٠- ١٧٤٣ بسند آخر، یأتی بتمامه فی الحدیث ٥ من الباب ٢٦ من هذه الأبواب.

٥- التهذیب ٣- ١٣١- ٢٨٦، و الاستبصار ١- ٤٤٩- ١٧٣٦.

٦- التهذیب ٣- ١٣٢- ٢٨٧، و الاستبصار ١- ٤٤٩- ١٧٣٧.

الْأُولَى وَ فِی الثَّانِیَةِ وَ الدُّعَاءِ بَیْنَهُمَا وَ هَلْ فِیهِمَا قُنُوتٌ أَمْ لَا فَقَالَ تَکْبِیرُ الْعِیدَیْنِ لِلصَّلَاةِ قَبْلَ الْخُطْبَةِ تُکَبِّرُ تَکْبِیرَةً تَفْتَحُ بِهَا الصَّلَاةَ ثُمَّ تَقْرَأُ وَ تُکَبِّرُ خَمْساً وَ تَدْعُو بَیْنَهَا ثُمَّ تُکَبِّرُ أُخْرَی وَ تَرْکَعُ بِهَا فَذَلِکَ سَبْعُ تَکْبِیرَاتٍ بِالَّذِی افْتَتَحَ بِهَا ثُمَّ تُکَبِّرُ فِی الثَّانِیَةِ خَمْساً فَیَقُومُ یَقْرَأُ ثُمَّ یُکَبِّرُ أَرْبَعاً وَ یَدْعُو بَیْنَهُنَّ ثُمَّ (یَرْکَعُ بِالتَّکْبِیرَةِ) (۱) الْخَامِسَةِ.

******

ترجمه:

یعقوب بن یقطین نقل می کند که:

از عبد صالح (ع) درباره تکبیر در نماز عیدین پرسیدم: آیا تکبیرها قبل از قرائت هستند یا بعد از آن و تعداد تکبیرها در رکعت اول و دوم چقدر است و آیا بین آنها دعایی هست و آیا در این نماز قنوت وجود دارد یا خیر؟

ایشان فرمودند: تکبیرهای نماز عیدین قبل از خطبه هستند. در ابتدا، یک تکبیر می گویی که با آن نماز را شروع می کنی، سپس قرائت می کنی و بعد پنج تکبیر می گویی و بین آنها دعا می کنی، سپس تکبیر دیگری می گویی و با آن به رکوع می روی، پس این می شود هفت تکبیر با تکبیری که نماز را با آن شروع کردی. سپس در رکعت دوم، پنج تکبیر می گویی؛ ابتدا می ایستی و قرائت می کنی، سپس چهار تکبیر می گویی و بین آنها دعا می کنی و با تکبیر پنجم به رکوع می روی.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۷۸۹- ۹- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ (۳) عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ قَالَ کَبِّرْ سِتَّ تَکْبِیرَاتٍ وَ ارْکَعْ بِالسَّابِعَةِ ثُمَّ قُمْ فِی الثَّانِیَةِ فَاقْرَأْ ثُمَّ کَبِّرْ أَرْبَعاً وَ ارْکَعْ بِالْخَامِسَةِ وَ الْخُطْبَةُ بَعْدَ الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

سلیمان بن خالد نقل می کند که:

امام صادق (ع) درباره نماز عیدین فرمودند: شش تکبیر بگو و با هفتمین تکبیر به رکوع برو. سپس در رکعت دوم برخیز، قرائت کن و چهار تکبیر بگو و با پنجمین تکبیر به رکوع برو. و خطبه بعد از نماز است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۷۹۰- ۱۰- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْقَرَوِيِّ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْجُعْفِيِّ (٥) عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ قَالَ يُكَبِّرُ وَاحِدَةً يَفْتَتِحُ بِهَا الصَّلَاةَ ثُمَّ يَقْرَأُ أُمَّ الْكِتَابِ وَ سُورَةً ثُمَّ يُكَبِّرُ خَمْساً يَقْنُتُ بَيْنَهُنَّ ثُمَّ يُكَبِّرُ وَاحِدَةً وَ يَرْكَعُ بِهَا ثُمَّ يَقُومُ فَيَقْرَأُ أُمَّ الْكِتَابِ وَ سُورَةً يَقْرَأُ فِي الْأُولَى سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى- وَ فِي الثَّانِيَةِ وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَيهَا- ثُمَّ يُكَبِّرُ أَرْبَعاً وَ يَقْنُتُ بَيْنَهُنَّ ثُمَّ يَرْكَعُ بِالْخَامِسَةِ.

******

ترجمه:

اسماعیل جُعفی از امام باقر (ع) درباره نماز عیدین نقل می کند که:

امام فرمودند: یک تکبیر بگو که با آن نماز را آغاز کنی، سپس سوره حمد و یک سوره دیگر را بخوان. سپس پنج تکبیر بگو و بین آنها قنوت بخوان. سپس یک تکبیر بگو و با آن به رکوع برو. سپس برخیز و سوره حمد و یک سوره دیگر را بخوان. در رکعت اول «سبح اسم ربک الاعلی» و در رکعت دوم

«والشمس و ضحاها» را بخوان. سپس چهار تکبیر بگو و بین آنها قنوت بخوان و با پنجمین تکبیر به رکوع برو.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۹۷۹۱- ۱۱- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَحْرٍ عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ التَّكْبِيرِ فِي الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى فَقَالَ ابْدَأْ فَكَبِّرْ تَكْبِيرَةً ثُمَّ تَقْرَأُ ثُمَّ تُكَبِّرُ بَعْدَ الْقِرَاءَةِ خَمْسَ

ص: ٤٣٦

۱- فی المصدر- یکبر التکبیرة.

۲- التهذیب ۳- ۱۳۰- ۲۸۱، و الاستبصار ۱- ٤٤٨- ۱۷۳۵.

۳- لیس فی الاستبصار-.

٤- التهذیب ۳- ۱۳۲- ۲۸۸، و الاستبصار ۱- ٤٤۹- ۱۷۳۸.

۵- فی الاستبصار- الجبلی.

٦- التهذیب ۳- ۱۳۲- ۲۸۹، و الاستبصار ۱- ٤٤۹- ۱۷۳۹.

تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ تَرْكَعُ بِالسَّابِعَةِ ثُمَّ تَقُومُ فَتَقْرَأُ ثُمَّ تُكَبِّرُ أَرْبَعَ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ تَرْكَعُ بِالْخَامِسَةِ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام صادق (ع) درباره تکبیر در نماز عید فطر و عید قربان پرسید. امام فرمودند: ابتدا یک تکبیر بگو، سپس سوره حمد را بخوان. بعد از قرائت، پنج تکبیر بگو. سپس با هفتمین تکبیر

به رکوع برو. سپس برخیز و سوره حمد را بخوان، بعد چهار تکبیر بگو، و با پنجمین تکبیر به رکوع برو.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۹۷۹۲- ۱۲- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّكْبِيرِ فِي الْعِيدَيْنِ قَالَ سَبْعٌ وَ خَمْسٌ وَ قَالَ صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ فَرِيضَةٌ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

أَبِي أُسَامَةَ : ازحضرت صادق * سوال کردم ازتکبیرات نماز عیدین فرمودند :هفت وپنج وفرمودند : نمازعید ین واجب است .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۹۷۹۳- ۱۳- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ (مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ) (۳) عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِسْحَاقَ شَعِرٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ حَمْزَةَ الْغَنَوِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّكْبِيرِ فِي الْعِيدَيْنِ قَالَ سَبْعٌ وَ خَمْسٌ.

******

ترجمه:

حَمْزَةَ الْغَنَوِيِّ : از حضرت صادق * سوال کردم ازتکبیرات نماز عیدین فرمودند : هفت وپنج .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۹٤ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

٩٧٩٤- ١٤- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ حَمْزَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّكْبِيرِ فِی الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَی فَقَالَ خَمْسٌ وَ أَرْبَعٌ وَ لَا يَضُرُّكَ إِذَا انْصَرَفْتَ عَلَی وَتْرٍ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ التَّكْبِيرُ الزَّائِدُ عَلَی تَكْبِيرَةِ الْإِحْرَامِ وَ تَكْبِيرَتَیِ الرُّكُوعِ.

******

ترجمه:

هارون بن حمزه از امام صادق (ع) نقل می کند: از ایشان درباره تعداد تکبیرها در نماز عید فطر و عید قربان پرسیدم. امام فرمودند: پنج تکبیر در رکعت اول و چهار تکبیر در رکعت دوم و اگر با تعداد فرد (تکبیرها) نماز را به پایان بردی، مشکلی ندارد.

می گویم: منظور، تکبیرهای اضافی بر تکبیر احرام و دو تکبیر رکوع است.

[رقم الحديث الكلی: ٩٧٩٥ - رقم الحديث الباب: ١٥]

٩٧٩٥- ١٥- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (بْنِ زُرَارَةَ) (٦) عَنْ عِيسَی بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِیٍّ ع

ص: ٤٣٧

١- التهذيب ٣- ١٢٧- ٢٦٩، و الاستبصار ١- ٤٤٣- ١٧١٠، و أورد ذيله فی الحديث ٤ من الباب ١ من هذه الأبواب، و فی الحديث ٨ من الباب ١ من أبواب صلاة الكسوف.

٢- الاستبصار ١- ٤٤٧- ١٧٣٠.

٣- فی المصدر- محمّد بن الحسن.

٤- التهذيب ٣- ٢٨٦- ٨٥٤.

٥- التهذيب ٣- ٢٨٦- ٨٥٥.

٦- فی المصدر- عن زرارة.

قَالَ: مَا كَانَ تَكْبِيرُ (١) النَّبِيِّ ص فِی الْعِيدَيْنِ إِلَّا تَكْبِيرَةً وَاحِدَةً حَتَّى أَبْطَأَ عَلَيْهِ لِسَانُ الْحُسَيْنِ- فَلَمَّا كَانَ ذَاتُ يَوْمِ عِيدٍ أَلْبَسَتْهُ أُمُّهُ وَ أَرْسَلَتْهُ مَعَ جَدِّهِ- فَكَبَّرَ النَّبِيُّ ص وَ كَبَّرَ الْحُسَيْنُ- حَتَّى (٢) كَبَّرَ النَّبِيُّ ص سَبْعاً ثُمَّ قَامَ فِی الثَّانِيَةِ فَكَبَّرَ النَّبِيُّ ص- وَ كَبَّرَ الْحُسَيْنُ حَتَّى (٣) كَبَّرَ خَمْساً فَجَعَلَهَا رَسُولُ اللَّهِ ص سُنَّةً وَ ثَبَتَتِ السُّنَّةُ إِلَى الْيَوْمِ.

أَقُولُ: هَذِهِ الْأَحَادِيثُ هِیَ الْمُعْتَمَدَةُ وَ عَلَيْهَا الْعَمَلُ وَ مَا يُخَالِفُهَا مِمَّا يَأْتِی (٤) مَحْمُولٌ عَلَى التَّقِيَّةِ كَمَا ذَكَرَهُ الشَّيْخُ وَ غَيْرُهُ (٥).

******

ترجمه:

علی (ع) روایت کرده است: تکبیرهای پیامبر (ص) در نماز عیدین تنها یک تکبیر بود تا اینکه حسین (ع) زبانش سنگین شد. پس در یکی از روزهای عید، مادرش او را آراست و همراه پدربزرگش (پیامبر) فرستاد. پس پیامبر (ص) تکبیر گفت و حسین (ع) نیز تکبیر گفت، تا اینکه پیامبر (ص) هفت تکبیر گفت. سپس در رکعت دوم پیامبر (ص) تکبیر گفت و حسین (ع) نیز تکبیر گفت تا اینکه پنج تکبیر گفت. پس پیامبر (ص) این را به عنوان سنت قرار داد و این سنت تا امروز ثابت است.

می گویم: این احادیث مورد اعتماد هستند و بر اساس آنها عمل می شود و هر چه که مخالف آنها باشد، از روی تقیه است، همان گونه که شیخ و دیگران ذکر کرده اند.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٧٩٦ - رقم الحدیث الباب: ١٦]

٩٧٩٦- ١٦- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ قَالَ تَصِلُ الْقِرَاءَةَ بِالْقِرَاءَةِ وَ قَالَ تَبْدَأُ بِالتَّكْبِيرِ فِی الْأُولَی ثُمَّ تَقْرَأُ ثُمَّ تَرْكَعُ بِالسَّابِعَةِ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

هشام بن الحكم از امام صادق (ع) درباره نماز عيدين نقل می كند كه امام (ع) فرموده اند:

نماز عيدين به اين صورت است كه در ركعت اول تكبير را شروع می كنی، سپس قرائت می كنی و بعد از آن به ركوع می روی با تكبير هفتم.

[رقم الحديث الكلی: ٩٧٩٧ - رقم الحديث الباب: ١٧]

٩٧٩٧- ١٧- (٨) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ أَنَّ عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ أَعْيَنَ سَأَلَ أَبَا جَعْفَرٍ ع- عَنِ الصَّلَاةِ فِی الْعِيدَيْنِ فَقَالَ الصَّلَاةُ فِيهِمَا سَوَاءٌ يُكَبِّرُ الْإِمَامُ تَكْبِيرَ الصَّلَاةِ قَائِماً كَمَا يَصْنَعُ فِی

ص: ٤٣٨

١- فی المصدر- يكبر.

٢- فی المصدر- حين.

٣- فی نسخة- حين" هامش المخطوط".

٤- يأتی فی الأحاديث ١٨ و ١٩ و ٢٠ من هذا الباب.

٥- راجع التهذيب ٣- ١٣١- ٢٨٥ ذيل الحديث ٢٨٥، و الاستبصار ١- ٤٥١- ١٧٤٥ ذيل الحديث ١٧٤٥، و المنتقى ١- ٥٨٢.

٦- التهذيب ٣- ٢٨٤- ٨٤٧، و الاستبصار ١- ٤٥٠- ١٧٤٤.

٧- الاستبصار ١- ٤٥١- ١٧٤٥.

٨- التهذيب ٣- ١٣٤- ٢٩٠، و الاستبصار ١- ٤٤٧- ١٧٣٢.

الْفَرِيضَةِ ثُمَّ يَزِيدُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ وَ فِي الْأُخْرَى ثَلَاثاً سِوَى تَكْبِيرِ (١) الصَّلَاةِ وَ الرُّكُوعِ وَ السُّجُودِ وَ إِنْ شَاءَ ثَلَاثاً وَ خَمْساً وَ إِنْ شَاءَ خَمْساً وَ سَبْعاً بَعْدَ أَنْ يُلْحِقَ ذَلِكَ إِلَى وَتْرٍ.

******

ترجمه:

زُرَارَةَ نقل کرده است که عبد الملک بن عیّاش از امام باقر (ع) درباره نماز عیدین سؤال کرد. امام (ع) فرمودند: نماز در عیدین مانند نمازهای دیگر است. امام (ع) تکبیر نماز را ایستاده می گوید، همان طور که در نمازهای واجب انجام می دهد، سپس در رکعت اول سه تکبیر اضافی می گوید و در رکعت دوم نیز سه تکبیر اضافی، به جز تکبیرهای نماز و رکوع و سجود. اگر بخواهد می تواند سه تکبیر و پنج تکبیر بگوید و اگر بخواهد، می تواند پنج تکبیر و هفت تکبیر بگوید، بعد از آنکه آن را به وتر بیفزاید.

[رقم الحديث الكلى: ٩٧٩٨ - رقم الحديث الباب: ١٨]

٩٧٩٨- ١٨- (٢) وَ عَنْهُ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: التَّكْبِيرُ فِي الْعِيدَيْنِ فِي الْأُولَى سَبْعٌ قَبْلَ الْقِرَاءَةِ وَ فِي الآخِرَةِ خَمْسٌ بَعْدَ الْقِرَاءَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درنماز عیدین در رکعت اول هفت تکبیر ودر رکعت دوم بعد قرائت پنج تکبیر وجود دارد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۷۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۹۷۹۹- ۱۹- (۳) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الصَّلَاةِ يَوْمَ الْفِطْرِ- فَقَالَ رَكْعَتَيْنِ بِغَيْرِ أَذَانٍ وَ لَا إِقَامَةٍ وَ يَنْبَغِي لِلْإِمَامِ أَنْ يُصَلِّيَ قَبْلَ الْخُطْبَةِ وَ التَّكْبِيرُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى يُكَبِّرُ سِتّاً ثُمَّ يَقْرَأُ ثُمَّ يُكَبِّرُ السَّابِعَةَ ثُمَّ يَرْكَعُ بِهَا فَتِلْكَ سَبْعُ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ يَقُومُ فِي الثَّانِيَةِ فَيَقْرَأُ فَإِذَا فَرَغَ مِنَ الْقِرَاءَةِ كَبَّرَ أَرْبَعاً (ثُمَّ يُكَبِّرُ الْخَامِسَةَ) (٤) وَ يَرْكَعُ بِهَا (وَ يَنْبَغِي أَنْ يَتَضَرَّعَ بَيْنَ كُلِّ تَكْبِيرَتَيْنِ وَ يَدْعُوَ اللَّهَ هَذَا فِي صَلَاةِ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى مِثْلُ ذَلِكَ سَوَاءً وَ هُوَ فِي الْأَمْصَارِ كُلِّهَا إِلَّا يَوْمَ الْأَضْحَى بِمِنًى- فَإِنَّهُ لَيْسَ يَوْمَئِذٍ صَلَاةٌ وَ لَا تَكْبِيرٌ) (٥).

******

ترجمه:

در نماز روز عید فطر، نماز به صورت دو رکعت است بدون اذان و اقامه. بهتر است امام قبل از خطبه نماز را بخواند. در رکعت اول، امام شش تکبیر می گوید، سپس قرآن می خواند و بعد تکبیر هفتم را می گوید و با آن رکوع می کند. این گونه مجموعاً هفت تکبیر خواهد بود.

در رکعت دوم، امام قرآن می خواند و پس از اتمام قرائت، چهار تکبیر می گوید (سپس تکبیر پنجم را می گوید) و با آن رکوع می کند. همچنین، لازم است امام بین هر دو تکبیر دعا کند و از خداوند درخواست کند. این روش در نماز عید فطر و عید قربانی یکسان است و در تمام شهرها باید به همین ترتیب عمل شود، مگر در روز عید قربانی در منی که در آنجا نه نماز است و نه تکبیر.

[رقم الحديث الكلی: ۹۸۰۰ - رقم الحديث الباب: ۲۰]

۹۸۰۰- ۲۰- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ (سَعْدٍ الْأَشْعَرِيِّ) (۷) عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّكْبِيرِ فِی الْعِيدَيْنِ قَالَ التَّكْبِيرُ فِی الْأُولَی سَبْعُ تَكْبِيرَاتٍ قَبْلَ الْقِرَاءَةِ وَ فِی الْأَخِيرَةِ خَمْسُ

ص: ٤٣٩

۱- فی المصدر- تكبيرة.

۲- التهذيب ۳- ۱۳۱- ۲۸٤، و الاستبصار ۱- ٤٥٠- ۱۷٤۰.

۳- التهذيب ۳- ۱۳۰- ۲۸۳، و الاستبصار ۱- ٤٥٠- ۱۷٤۲، و أورد صدره فی الحديث ۸ من الباب ۷، و ذيله فی الحديث ٥ من الباب ۸ من هذه الأبواب.

٤- ليس فی التهذيب.

٥- ما بين القوسين- ليس فی الاستبصار.

٦- التهذيب ۳- ۱۳۱- ۲۸٥، و الاستبصار ۱- ٤٥٠- ۱۷٤۱.

۷- فی الاستبصار- سعدان الأشعری.

تَكْبِيرَاتٍ بَعْدَ الْقِرَاءَةِ.

أَقُولُ: قَدْ عَرَفْتَ الْوَجْهَ فِيهَا (۱).

******

ترجمه:

سعدان الأشعری از امام رضا (ع) نقل كرده است:

در مورد تکبیرات در نماز عیدین، امام رضا (ع) فرمودند: در رکعت اول، هفت تکبیر قبل از قرائت (فاتحه و سوره) باید گفته شود و در رکعت دوم، پنج تکبیر بعد از قرائت (فاتحه و سوره) باید گفته شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۲۱]

۹۸۰۱- ۲۱- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِيفٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يُكَبِّرُ فِي الْعِيدَيْنِ وَ الِاسْتِسْقَاءِ فِي الْأُولَى سَبْعاً وَ فِي الثَّانِيَةِ خَمْساً وَ يُصَلِّي قَبْلَ الْخُطْبَةِ وَ يَجْهَرُ بِالْقِرَاءَةِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۳).

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد (ع) نقل شده که از پدرش (علی بن ابی طالب ع) روایت کرده است:

پیامبر اکرم (ص) در نماز عیدین و نماز استسقاء در رکعت اول هفت تکبیر می گفت و در رکعت دوم پنج تکبیر. همچنین، پیامبر (ص) نماز را قبل از خطبه می خواند و قرائت را به وضوح ادا می کرد.

۱۱- بَابُ تَأْخِيرِ الْخُطْبَتَيْنِ عَنْ صَلَاةِ الْعِيدِ وَ الْفَصْلِ بَيْنَهُمَا بِجِلْسَةٍ خَفِيفَةٍ وَ اسْتِحْبَابِ لُبْسِ الْإِمَامِ الْبُرْدَ أَوِ الْحُلَّةَ وَ أَنْ يَعْتَمَّ شَاتِياً كَانَ أَوْ قَائِظاً۹۲۴۳ وَ يَتَوَكَّأَ عَلَى عَنَزَةٍ وَقْتَ ال

اشارة

(٤) ١١ بَابُ تَأْخِيرِ الْخُطْبَتَيْنِ عَنْ صَلَاةِ الْعِيدِ وَ الْفَصْلِ بَيْنَهُمَا بِجِلْسَةٍ خَفِيفَةٍ وَ اسْتِحْبَابِ لُبْسِ الْإِمَامِ الْبُرْدَ أَوِ الْحُلَّةَ وَ أَنْ يَعْتَمَّ شَاتِياً كَانَ أَوْ قَائِظاً (٥) وَ يَتَوَكَّأَ عَلَى عَنَزَةٍ وَقْتَ الْخُطْبَةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٠٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٨٠٢- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيٍّ (٧) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ فَقَالَ رَكْعَتَانِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ الْخُطْبَةُ بَعْدَ الصَّلَاةِ وَ إِنَّمَا أَحْدَثَ الْخُطْبَةَ قَبْلَ الصَّلَاةِ عُثْمَانُ- وَ إِذَا

١- تقدم وجهها فى ذيل الحديث ١٥ من هذا الباب.

٢- قرب الإسناد- ٥٤، و أورده فى الحديث ٨ من الباب ١ من أبواب صلاة الاستسقاء.

٣- يأتى فى الأبواب ١١ و ٢٦ و ٣٠ و ٣٢ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ١ من الباب ٥ و الباب ٧ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١١ فيه ١٢ حديثا.

٥- القيظ- صميم الصيف" قاموس المحيط ٢- ٤١٢، هامش المخطوط".

٦- الكافى ٣- ٤٦٠- ٣، و أورد قطعة منه فى الحديث ١١ من الباب ٧، و فى الحديث ٢ من الباب ١٠ و فى الحديث ٦ من الباب ١٧ من هذه الأبواب.

٧- فى المصدر و التهذيب- على بن محمّد، و لاحظ الحديث ٢ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

خَطَبَ الْإِمَامُ فَلْيَقْعُدْ بَيْنَ الْخُطْبَتَيْنِ قَلِيلًا وَ يَنْبَغِي لِلْإِمَامِ أَنْ يَلْبَسَ يَوْمَ الْعِيدَيْنِ بُرْداً وَ يَعْتَمَّ شَاتِياً كَانَ أَوْ قَائِظاً الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِی الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا وَ اقْتَصَرَ عَلَی الْحُکْمَیْنِ الْأَخِیرَیْنِ (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

معاویة روایت کرده است: از ایشان درباره نماز عیدین پرسیدم، فرمودند: دو رکعت است و خطبه بعد از نماز است و عثمان خطبه را قبل از نماز قرار داد . وقتی امام خطبه می خواند، باید بین دو خطبه کمی بنشیند و سزاوار است که امام در روز عیدین برد بپوشد و عمامه بگذارد، چه در زمستان و چه در تابستان.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۸۰۳- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِی صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ قَالَ الصَّلَاةُ قَبْلَ الْخُطْبَتَیْنِ [وَ التَّکْبِیرُ] (٤) بَعْدَ الْقِرَاءَةِ سَبْعٌ فِی الْأُولَی وَ خَمْسٌ فِی الْأَخِیرَةِ وَ کَانَ أَوَّلُ مَنْ أَحْدَثَهَا بَعْدَ الْخُطْبَةِ عُثْمَانَ- لَمَّا أَحْدَثَ أَحْدَاثَهُ کَانَ إِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ قَامَ النَّاسُ لِیَرْجِعُوا فَلَمَّا رَأَی ذَلِکَ قَدَّمَ الْخُطْبَتَیْنِ وَ احْتَبَسَ النَّاسَ لِلصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

محمد از یکی از ایشان (علیهما السلام) در مورد نماز عیدین روایت کرده است: نماز قبل از دو خطبه است و تکبیر بعد از قرائت هفت تکبیر در رکعت اول و پنج تکبیر در رکعت دوم است. اولین کسی که خطبه را بعد از نماز قرار داد، عثمان بود. هنگامی که او این تغییرات را ایجاد کرد، مردم پس

از نماز برخاسته و برمی گشتند. وقتی عثمان این را دید، خطبه ها را به قبل از نماز منتقل کرد تا مردم را برای نماز نگه دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۰٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۸۰٤- ۳- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَعْتَمُّ فِی الْعِیدَیْنِ شَاتِیاً کَانَ أَوْ قَائِظاً وَ یَلْبَسُ دِرْعَهُ وَ کَذَلِکَ یَنْبَغِی لِلْإِمَامِ وَ یَجْهَرُ بِالْقِرَاءَةِ کَمَا یَجْهَرُ فِی الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

از ابن سنان از امام صادق (ع) روایت شده است که فرمود: شنیدم که می گفت رسول خدا (ص) در عیدین، چه در زمستان و چه در تابستان، عمامه می پوشید و زره خود را می پوشید. همچنین امام نیز باید چنین کند و قرائت را با صدای بلند بخواند، همان طور که در نماز جمعه با صدای بلند قرائت می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۰۵ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۸۰۵- ٤- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ حَرِیزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا بُدَّ مِنَ الْعِمَامَةِ وَ الْبُرْدِ یَوْمَ الْأَضْحَی وَ الْفِطْرِ- فَأَمَّا الْجُمُعَةُ فَإِنَّهَا تُجْزِی بِغَیْرِ عِمَامَةٍ وَ بُرْدٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درنماز عید قربان وفطر امام باید باعمامه وبرد باشد اما درنماز جمعه بدون برد وعمامه هم اشکالی ندارد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۰۶ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۸۰۶- ۵- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ

۱- المقنعة- ۳۳.

۲- التهذیب ۳- ۱۲۹- ۲۷۸.

۳- التهذیب ۳- ۲۸۷- ۸۶۰، و أورد صدره فی الحدیث ۵ من الباب ۱۰ من هذه الأبواب.

٤- أثبتناه من المصدر.

۵- التهذیب ۳- ۱۳۰- ۲۸۲، و أورد ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ۳۲ من هذه الأبواب.

٦- التهذیب ۳- ۲۸٤- ۸٤۵.

۷- التهذیب ۳- ۲۸۹- ۸۷۱، و أورد صدره فی الحدیث ۲ من الباب ۳۲ من هذه الأبواب.

يُوسُفَ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: الْمَوَاعِظُ وَ التَّذْكِرَةُ يَوْمَ الْأَضْحَى وَ الْفِطْرِ بَعْدَ الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : موعظه وتذکر (خطبه)درروز قربان وفطر بعد ازنماز است .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۰۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۸۰۷- ٦- (۱) وَ قَدْ تَقَدَّمَ فِی حَدِیثِ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: وَ یَنْبَغِی لِلْإِمَامِ أَنْ یَلْبَسَ حُلَّةً وَ یَعْتَمَّ شَاتِیاً کَانَ أَوْ صَائِفاً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * :سزاوار است برای امام (برای نماز) پوشیدن حله (لباسی خاص) وعمامه چه زمستان باشد یا تابستان .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۸۰۸- ۷- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: کَانَ عَلِیٌّ ع إِذَا انْتَهَی إِلَی الْمُصَلَّی یَوْمَ الْعِیدِ- تَقَدَّمَ فَصَلَّی بِالنَّاسِ فَإِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ صَعِدَ الْمِنْبَرَ ثُمَّ بَدَأَ فَقَالَ وَ ذَکَرَ الْخُطْبَةَ إِلَی أَنْ قَالَ وَ کَانَ یَقْرَأُ قُلْ یَا أَیُّهَا الْکَافِرُونَ- أَوِ التَّکَاثُرَ أَوْ وَ الْعَصْرِ- وَ کَانَ مِمَّا یَدُومُ عَلَیْهِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- وَ کَانَ إِذَا قَرَأَ إِحْدَی هَذِهِ السُّوَرِ جَلَسَ کَجِلْسَةِ الْعَجْلَانِ ثُمَّ نَهَضَ وَ هُوَ (۳) أَوَّلُ مَنْ حُفِظَ عَنْهُ الْجَلْسَةُ بَیْنَ الْخُطْبَتَیْنِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین گفت: علی (علیه السلام) هنگامی که روز عید به مصلی می رسید، جلو می رفت و با مردم نماز می خواند. پس از اتمام نماز، به منبر می رفت و خطبه را شروع می کرد. او سوره "قل یا أیها الکافرون" یا "التکاثر" یا "والعصر" را می خواند. او بیشتر اوقات سوره "قل هو الله أحد" را می خواند. هنگامی که یکی از این سوره ها را می خواند، همانند کسی که عجله دارد، می نشست، سپس برمی خواست. او اولین کسی بود که نشستن بین دو خطبه از او حفظ شده است.

[رقم الحديث الكلی: ۹۸۰۹ - رقم الحديث الباب: ۸]

۹۸۰۹- ۸- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قُلْتُ تَجُوزُ صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ بِغَيْرِ عِمَامَةٍ قَالَ نَعَمْ وَ الْعِمَامَةُ أَحَبُّ إِلَيَّ.

******

ترجمه:

حلبی از ابی عبد الله (علیه السلام) نقل می کند که پرسیدم: آیا برگزاری نماز عیدین بدون عمامه جایز است؟ گفت: بله، اما عمامه برای من محبوب تر است.

[رقم الحديث الكلی: ۹۸۱۰ - رقم الحديث الباب: ۹]

۹۸۱۰- ۹- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِيثٍ فِی أَحْوَالِ رَسُولِ اللَّهِ ص إِلَی أَنْ قَالَ وَ كَانَ لَهُ عَنَزَةٌ يَتَّكِئُ عَلَيْهَا وَ يُخْرِجُهَا فِی الْعِيدَيْنِ فَيَخْطُبُ بِهَا.

******

ترجمه:

از ابو جعفر (علیه السلام) درباره احوال رسول الله (صلی الله علیه وآله) نقل شده است که فرمود: «و رسول الله (صلی الله علیه وآله) عصایی داشت که بر آن تکیه می داد و آن را در عیدین (عید فطر و عید قربانی) همراه خود می برد و با آن خطبه می خواند.

[رقم الحديث الكلی: ۹۸۱۱ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۹۸۱۱- ۱۰- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ

١- تقدم فی الحدیث ٧ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٢- الفقیه ١- ٥١٨- ١٤٨٤.

٣- فی نسخة زیادة- کان" هامش المخطوط".

٤- الفقیه ١- ٥٢٣- ١٤٨٦، و أورده بتمامه فی الحدیث ١ من الباب ٣٩ من هذه الأبواب.

٥- الفقیه ٤- ١٧٨- ٥٤٠٣، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٧ من الباب ٦٧ من النجاسات.

٦- الفقیه ١- ٥٠٩- ١٤٧٢.

ع قَالَ: کَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ص عَنَزَةٌ فِی أَسْفَلِهَا عُکَّازٌ یَتَوَکَّأُ عَلَیْهَا وَ یُخْرِجُهَا فِی الْعِیدَیْنِ یُصَلِّی إِلَیْهَا.

******

ترجمه:

از صادق (علیه السلام) نقل شده است که از پدرش شنیده است: «رسول الله (صلی الله علیه وآله) عصایی داشت که در پایین آن یک دسته (عکاز) داشت که به آن تکیه می کرد و آن را در عیدین (عید فطر و عید قربانی) همراه خود می برد و به سوی آن نماز می خواند.»

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨١٢ - رقم الحدیث الباب: ١١]

٩٨١٢- ١١- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْکِنَانِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ الْخُطْبَةُ فِی الْعِیدَیْنِ بَعْدَ الصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * :خطبه درنماز عیدین بعد از نماز است

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۹۸۱۳- ۱۲- (۲) وَ فِی الْعِلَلِ وَ عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِأَسَانِیدِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَتِ الْخُطْبَةُ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ فِی أَوَّلِ الصَّلَاةِ وَ جُعِلَتْ فِی الْعِیدَیْنِ بَعْدَ الصَّلَاةِ لِأَنَّ الْجُمُعَةَ أَمْرٌ دَائِمٌ وَ یَکُونُ فِی الشُّهُورِ وَ السَّنَةِ کَثِیراً وَ إِذَا کَثُرَ عَلَی النَّاسِ مَلُّوا وَ تَرَکُوا وَ لَمْ یُقِیمُوا عَلَیْهِ وَ تَفَرَّقُوا عَنْهُ (وَ الْعِیدُ إِنَّمَا) (۳) هُوَ فِی السَّنَةِ مَرَّتَیْنِ وَ هُوَ أَعْظَمُ مِنَ الْجُمُعَةِ وَ الزِّحَامُ فِیهِ أَکْثَرُ وَ النَّاسُ فِیهِ أَرْغَبُ فَإِنْ تَفَرَّقَ بَعْضُ النَّاسِ بَقِیَ عَامَّتُهُمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٤).

******

ترجمه:

از فضل بن شاذان نقل شده است که از امام رضا (علیه السلام) شنیده است: «خطبه روز جمعه به خاطر این است که در ابتدای نماز جمعه قرار داده شده و خطبه در عیدین (عید فطر و عید قربانی) بعد از نماز قرار داده شده است، زیرا جمعه یک امر دائم است که در طول ماه ها و سال ها تکرار می شود و اگر زیاد شود، مردم از آن خسته می شوند و آن را ترک می کنند و به آن ادامه نمی دهند. اما عیدین، تنها دو بار در سال برگزار می شود و از جمعه بزرگ تر است و در آن ازدحام بیشتر و مردم نسبت به آن تمایل بیشتری دارند، بنابراین اگر بعضی از مردم پراکنده شوند، عموم مردم باقی خواهند ماند.»

۱۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْأَکْلِ قَبْلَ خُرُوجِهِ فِی الْفِطْرِ وَ بَعْدَ عَوْدِهِ فِی الْأَضْحَی مِمَّا یُضَحِّی بِهِ

اشارة

(٥) ١٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْأَكْلِ قَبْلَ خُرُوجِهِ فِي الْفِطْرِ وَ بَعْدَ عَوْدِهِ فِي الْأَضْحَى مِمَّا يُضَحِّي بِهِ

[رقم الحديث الكلي: ٩٨١٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٨١٤- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي

ص: ٤٤٣

١- الفقيه ١- ٥٢٤- ١٤٨٧، و أورده بتمامه عنه و عن التهذيب في الحديثين ٥ و ٦ من الباب ٢٦ من هذه الأبواب.

٢- علل الشرائع- ٢٦٥- ٩ الباب ١٨٢، عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١١٢، و أورده في الحديث ٤ من الباب ١٥ من أبواب صلاة الجمعة.

٣- في المصدر- و أمّا العيدين فانما.

٤- تقدم في الأحاديث ٨ و ٩ و ١٩ و ٢١ من الباب ١٠ من هذه الأبواب. و يأتي ما يدلّ على بعض المقصود في الحديث ١ من الباب ١٩ من هذه الأبواب، و في الحديثين ٣ و ٨ من الباب ١ من أبواب صلاة الاستسقاء.

٥- الباب ١٢ فيه ٧ أحاديث.

٦- الفقيه ١- ٥٠٨- ١٤٦٥.

جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا تَخْرُجْ يَوْمَ الْفِطْرِ حَتَّى تَطْعَمَ شَيْئاً وَ لَا تَأْكُلْ يَوْمَ الْأَضْحَى شَيْئاً إِلَّا مِنْ هَدْيِكَ (١) وَ أُضْحِيَّتِكَ (٢) وَ إِنْ لَمْ تَقْوَ فَمَعْذُورٌ.

******

ترجمه:

از زراره نقل شده است که از امام باقر (علیه السلام) شنیده است: «روز عید فطر، از خانه بیرون نرو مگر این که چیزی بخوری، و در روز عید قربانی، چیزی نخور جز از هدیه و قربانی ات، و اگر نتوانستی، معذور هستی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۸۱۵- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا يَأْكُلُ يَوْمَ الْأَضْحَى شَيْئاً حَتَّى يَأْكُلَ مِنْ أُضْحِيَّتِهِ وَ لَا يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ حَتَّى يَطْعَمَ وَ يُؤَدِّيَ الْفِطْرَةَ ثُمَّ قَالَ وَ كَذَلِكَ نَفْعَلُ نَحْنُ.

******

ترجمه:

ابو جعفر (علیه السلام) گفته است: «امیرالمؤمنین (علیه السلام) در روز عید قربانی چیزی نمی خورد تا از قربانی اش بخورد، و در روز عید فطر تا زمانی که غذا نخورد و فطریه را نپردازد، از خانه بیرون نمی رود. سپس گفت: و ما نیز همین طور عمل می کنیم.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۱۶ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۸۱۶- ۳- (٤) قَالَ: وَ كَانَ عَلِيٌّ ع يَأْكُلُ يَوْمَ الْفِطْرِ- قَبْلَ أَنْ يَغْدُوَ إِلَى الْمُصَلَّى وَ لَا يَأْكُلُ يَوْمَ الْأَضْحَى حَتَّى يَذْبَحَ.

******

ترجمه:

"گفت: و علی (ع) روز عید فطر می خورد - قبل از آنکه به نمازگاه برود و روز عید قربانی نمی خورد تا آنکه قربانی کند."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۱۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۸۱۷- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: اطْعَمْ يَوْمَ الْفِطْرِ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ إِلَى الْمُصَلَّى.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خوردن افطار در روز عید فطر قبل از رفتن به نماز است .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۱۸ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۹۸۱۸- ٥- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ جَرَّاحٍ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لِيَطْعَمْ (٧) يَوْمَ الْفِطْرِ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ وَ لَا يَطْعَمْ يَوْمَ الْأَضْحَى حَتَّى يَنْصَرِفَ الْإِمَامُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَرَّاحٍ الْمَدَائِنِيِّ مِثْلَهُ (٨) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٩) وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

جرّاح مدائنی از ابی عبد الله (علیه السلام) نقل می کند که گفت: در روز فطر باید قبل از نماز چیزی بخورد، ولی در روز قربانی تا وقتی که امام برنگشته، چیزی نخورید.

١- فی المصدر- هدیتک.

٢- و فیه زیادة- ان قویت علیه.

٣- الفقیه ١- ٥٠٨- ١٤٦٥.

٤- الفقیه ١- ٥٠٨- ١٤٦٤.

٥- الکافی ٤- ١٦٨- ١، و التهذیب ٣- ١٣٨- ٣٠٩.

٦- الکافی ٤- ١٦٨- ٢.

٧- فی نسخة الفقیه و التهذیب- أطعم" هامش المخطوط".

٨- الفقیه ٢- ١٧٣- ٢٠٥٤.

٩- التهذیب ٣- ١٣٨- ٣١٠.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨١٩ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٩٨١٩- ٦- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْأَكْلِ قَبْلَ الْخُرُوجِ يَوْمَ الْعِيدِ- فَقَالَ نَعَمْ وَ إِنْ لَمْ تَأْكُلْ فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

از سماعه از ابی عبد الله (ع) در حدیثی نقل کرده است که گفت: از او در مورد خوردن قبل از خروج در روز عید پرسیدم - گفت: بله و اگر نخورید، اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٢٠ - رقم الحدیث الباب: ٧]

۹۸۲۰- ۷- (۲) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْأَكْلُ قَبْلَ الْخُرُوجِ يَوْمَ الْعِيدِ وَ إِنْ لَمْ يَأْكُلْ فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خوردن افطار در روز عید فطر قبل از رفتن به نماز است واگر نخوردی اشکالی ندارد

۱۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِفْطَارِ يَوْمَ الْفِطْرِ عَلَى تَمْرٍ وَ تُرْبَةٍ حُسَيْنِيَّةٍ أَوْ أَحَدِهِمَا وَ إِطْعَامِ الْحَاضِرِينَ التَّمْرَ

اشارة

(۳) ۱۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِفْطَارِ يَوْمَ الْفِطْرِ عَلَى تَمْرٍ وَ تُرْبَةٍ حُسَيْنِيَّةٍ أَوْ أَحَدِهِمَا وَ إِطْعَامِ الْحَاضِرِينَ التَّمْرَ

[رقم الحديث الكلی: ۹۸۲۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۸۲۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَرَّانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّوْفَلِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ ع إِنِّی أَفْطَرْتُ يَوْمَ الْفِطْرِ عَلَى طِينٍ (٥) وَ تَمْرٍ فَقَالَ لِی جَمَعْتَ بَرَكَةً وَ سُنَّةً.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّوْفَلِيِّ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

مُحَمَّدٍ النَّوْفَلِيِّ :خدمت حضرت صادق * عرضکردم من در روز عید فطر با خاک (کربلا) وخرما افطار کردم فرمودند : بین برکت وسنت جمع کرده ای .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۸۲۲- ۲- (۷) عَلِيُّ بْنُ مُوسَى بْنِ طَاوُسٍ فِي كِتَابِ الْإِقْبَالِ قَالَ رَوَى ابْنُ أَبِي قُرَّةَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الرَّجُلِ ع قَالَ: كُلْ تَمَرَاتٍ يَوْمَ الْفِطْرِ- فَإِنْ حَضَرَكَ قَوْمٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَأَطْعِمْهُمْ مِثْلَ ذَلِكَ.

******

ترجمه:

ابنُ أبی قرة، به سند خود از مردی نقل می کند که گفت: «در روز عید فطر، چند عدد خرما بخور. و اگر گروهی از مؤمنین به تو رسیدند، به آن ها نیز همانند آنچه که خود خورده ای، اطعام کن.»

۱- التهذیب ۳- ۱۳۵- ۲۹۳، و أورد صدره فی الحدیث ۵ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

۲- التهذیب ۳- ۱۳۷- ۳۰۳.

۳- الباب ۱۳ فیه حدیثان.

٤- الکافی ٤- ۱۷۰- ٤.

۵- فی المصدر- تین.

٦- الفقیه ۲- ۱۷٤- ۲۰۵٦.

۷- اقبال الأعمال- ۲۸۱.

١٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لَيْلَةَ الْفِطْرِ وَ يَوْمَ الْعِيدَيْنِ وَ التَّطَيُّبِ وَ التَّزَيُّنِ وَ الْغُسْلِ وَ إِعَادَةِ الصَّلَاةِ لِمَنْ تَرَكَهُ

اشارة

(١) ١٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لَيْلَةَ الْفِطْرِ وَ يَوْمَ الْعِيدَيْنِ وَ التَّطَيُّبِ وَ التَّزَيُّنِ وَ الْغُسْلِ وَ إِعَادَةِ الصَّلَاةِ لِمَنْ تَرَكَهُ

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٢٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٨٢٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَمْ يَشْهَدْ جَمَاعَةَ النَّاسِ (٣) يَوْمَ الْعِيدَيْنِ- فَلْيَغْتَسِلْ وَ لْيَتَطَيَّبْ بِمَا وَجَدَ وَ لْيُصَلِّ وَحْدَهُ كَمَا يُصَلِّي فِي الْجَمَاعَةِ وَ قَالَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ (٤) قَالَ الْعِيدَانِ وَ الْجُمُعَةُ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که ایشان فرمودند: «هر کسی که نتواند در جماعت مردم در روزهای عیدین حضور داشته باشد، باید غسل کند و با هر عطر و خوشبو کننده ای که پیدا کرد خود را معطر سازد و به تنهایی نماز بخواند همانطور که در جماعت نماز می خواند. و به این آیه [خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ] استناد کنید، که شامل عیدین و جمعه ها نیز می شود.»

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٢٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٨٢٤- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ (عَنْ عَلِيِّ بْنِ زِيَادٍ) (٦) عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا أُتِيَ بِطِيبٍ يَوْمَ الْفِطْرِ بَدَأَ بِنِسَائِهِ.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا إِلَّا أَنَّهُ قَالَ بِلِسَانِهِ (٧)

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که ایشان فرمودند: «رسول خدا (صلی الله علیه وآله) وقتی در روز عید فطر به او عطر آورده می شد، ابتدا عطر را بر روی همسرانش می پاشید.»

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٢٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٨٢٥- ٣- (٨) الْفَضْلُ بْنُ الْحَسَنِ الطَّبْرِسِيُّ فِي مَجْمَعِ الْبَيَانِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي قَوْلِهِ تَعَالَى خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ (٩) أَيْ

١- الباب ١٤ فيه ٣ أحاديث.

٢- التهذيب ٣- ١٣٦- ٢٩٧، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٣- فى نسخة زيادة- فى" هامش المخطوط".

٤- الأعراف ٧- ٣١.

٥- الكافی ٤- ١٧٠- ٥.

٦- فی المصدر- سهل بن زیاد. و فی هامش الأصل عن نسخة- محمّد بن علی عن سهل بن زیاد.

٧- الفقیه ٢- ١٧٤- ٢٠٥٥.

٨- مجمع البیان ٢- ٤١٢، و أورده فی الحدیث ٥ من الباب ٥٤ من أبواب لباس المصلی.

٩- الأعراف ٧- ٣١.

خُذُوا ثِیَابَکُمُ الَّتِی تَتَزَیَّنُونَ بِهَا لِلصَّلَاةِ فِی الْجُمُعَاتِ وَ الْأَعْیَادِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ هُنَا (١) وَ فِی الْجُمُعَةِ (٢) وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ وَ إِعَادَةِ الصَّلَاةِ مَعَ تَرْکِهِ فِی الْأَغْسَالِ الْمَسْنُونَةِ (٣).

******

ترجمه:

الطبرسی در "مجمع البیان" از ابی جعفر (ع) نقل می کند که در تفسیر آیه "خُذُوا زِینَتَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ" (سوره الأعراف، آیه ٣١) گفته است:

"یعنی لباس های زیبا و آراسته ای که برای نمازهای جمعه و عیدها به تن می کنید، بپوشید."

١٥- بَابُ أَنَّهُ إِذَا اجْتَمَعَ عِیدٌ وَ جُمُعَةٌ کَانَ مَنْ حَضَرَ الْعِیدَ مِنْ غَیْرِ أَهْلِ الْبَلَدِ مُخَیَّراً فِی حُضُورِ الْجُمُعَةِ وَ یُسْتَحَبُّ لِلْإِمَامِ إِعْلَامُهُمْ ذَلِکَ

اشارة

(٤) ١٥ بَابُ أَنَّهُ إِذَا اجْتَمَعَ عِیدٌ وَ جُمُعَةٌ کَانَ مَنْ حَضَرَ الْعِیدَ مِنْ غَیْرِ أَهْلِ الْبَلَدِ مُخَیَّراً فِی حُضُورِ الْجُمُعَةِ وَ یُسْتَحَبُّ لِلْإِمَامِ إِعْلَامُهُمْ ذَلِکَ

[رقم الحديث الكلی: ٩٨٢٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٨٢٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى- إِذَا اجْتَمَعَا فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ- فَقَالَ اجْتَمَعَا فِي زَمَانِ عَلِيٍّ ع- فَقَالَ مَنْ شَاءَ أَنْ يَأْتِيَ إِلَى الْجُمُعَةِ فَلْيَأْتِ وَ مَنْ قَعَدَ فَلَا يَضُرُّهُ وَ لْيُصَلِّ الظُّهْرَ وَ خَطَبَ ع خُطْبَتَيْنِ جَمَعَ فِيهِمَا خُطْبَةَ الْعِيدِ وَ خُطْبَةَ الْجُمُعَةِ.

وَ

رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا نَحْوَهُ إِلَى قَوْلِهِ فَلَا يَضُرُّهُ (٦)

******

ترجمه:

حلبی از ابی عبد الله (ع) در مورد فطر و قربانی که در روز جمعه جمع می شوند، پرسید. گفت: در زمان علی (ع) این دو روز با هم جمع شدند. گفت: هر کس بخواهد به جمعه بیاید، بیاید و کسی که بنشیند، ضرری ندارد و نماز ظهر را بخواند. علی (ع) دو خطبه خواند که در آن ها خطبه عید و خطبه جمعه را جمع کرده بود.

[رقم الحديث الكلی: ٩٨٢٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٨٢٧- ٢- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: اجْتَمَعَ عِيدَانِ عَلَى عَهْدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَخَطَبَ النَّاسَ

١- تقدم فی الحدیث ١ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٢- تقدم فی الحدیثین ١ و ٤ من الباب ٤٧ من أبواب صلاة الجمعة.

٣- تقدم فی البابین ١٥ و ١٦ من أبواب الأغسال المسنونة، و یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ١ من الباب ١٩ من هذه الأبواب، و یأتی أیضا فی الحدیث ٢ من الباب ٢٦ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٤- الباب ١٥ فیه ٣ أحادیث.

٥- الفقیه ١- ٥٠٩- ١٤٧٣.

٦- المقنعة- ٣٣.

٧- الکافی ٣- ٤٦١- ٨.

فَقَالَ هَذَا یَوْمٌ اجْتَمَعَ فِیهِ عِیدَانِ فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ یُجَمِّعَ مَعَنَا فَلْیَفْعَلْ وَ مَنْ لَمْ یَفْعَلْ فَإِنَّ لَهُ رُخْصَةً یَعْنِی مَنْ کَانَ مُتَنَحِّیاً.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

سلمه از امام صادق (ع) نقل می کند که گفت: در زمان امیرالمؤمنین (ع)، دو عید با هم جمع شدند. او به مردم خطبه خواند و گفت: این روزی است که در آن دو عید جمع شده اند. هر کس بخواهد با ما نماز جمعه بخواند، بیاید و هر کس نخواهد، برایش رخصتی (اجازه ای) است، یعنی کسی که از محل دور است.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٢٨ - رقم الحدیث الباب: ٣]

۹۸۲۸- ۳- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ غِيَاثِ بْنِ كَلُّوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ ع كَانَ يَقُولُ إِذَا اجْتَمَعَ عِيدَانِ لِلنَّاسِ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ فَإِنَّهُ يَنْبَغِي لِلْإِمَامِ أَنْ يَقُولَ لِلنَّاسِ فِي خُطْبَتِهِ الْأُولَى إِنَّهُ قَدِ اجْتَمَعَ لَكُمْ عِيدَانِ فَأَنَا أُصَلِّيهِمَا جَمِيعاً فَمَنْ كَانَ مَكَانُهُ قَاصِياً فَأَحَبَّ أَنْ يَنْصَرِفَ عَنِ الآخَرِ فَقَدْ أَذِنْتُ لَهُ.

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى وَ أَخَذْتُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ الْيَسَعِ وَ رَوَاهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ وَ لَمْ أَسْمَعْ أَنَا مِنْهُ (۳).

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از امام جعفر صادق (ع) از پدرش نقل می کند که علی بن ابی طالب (ع) می فرمود: اگر دو عید برای مردم در یک روز جمع شوند، برای امام شایسته است که در خطبه اول به مردم بگوید: دو عید برای شما جمع شده است، بنابراین من هر دو نماز را با هم می خوانم. هر کس که محلش دور است و دوست دارد از نماز دوم منصرف شود، به او اجازه داده ام.

۱۶- بَابُ كَرَاهَةِ الْخُرُوجِ بِالسِّلَاحِ فِي الْعِيدَيْنِ إِلَّا مَعَ الْخَوْفِ وَ وُجُوبِ إِخْرَاجِ الْمُحْبَسِينَ فِي الدَّيْنِ إِلَى صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ ثُمَّ رَدِّهِمْ إِلَى السِّجْنِ

اشارة

(٤) ١٦ بَابُ كَرَاهَةِ الْخُرُوجِ بِالسِّلَاحِ فِي الْعِيدَيْنِ إِلَّا مَعَ الْخَوْفِ وَ وُجُوبِ إِخْرَاجِ الْمُحْبَسِينَ فِي الدَّيْنِ إِلَى صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ ثُمَّ رَدِّهِمْ إِلَى السِّجْنِ

[رقم الحديث الكلي: ۹۸۲۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۸۲۹- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: نَهَى النَّبِيُّ ص

ص: ٤٤٨

۱- التهذيب ۳- ۱۳۷- ۳۰۶.

۲- التهذيب ۳- ۱۳۷- ۳۰۴.

۳- الظاهر أن المراد حديث آخر بهذا المعنى و الا فلا يخلو الكلام من إشكال، و لعلّ المراد إنّى لم أسمع الكتاب أو الحديث من محمّد بن حمزة بن اليسع، فلذلک لم أورده أعنى حديث محمّد بن الفضيل الذى رواه فى هذه المسالة فتدبر و يمكن أن الحديث رواه محمّد بن حمزة، عن محمّد بن الفضيل، عن إسحاق بن عمار، لكنه لم يسمع محمّد بن أحمد بن يحيى منه." منه قده" هامش المخطوط.

٤- الباب ١٦ فيه حديث واحد.

٥- الكافى ۳- ٤٦٠- ٦.

أَنْ يُخْرَجَ السِّلَاحُ فِى الْعِيدَيْنِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَدُوٌّ حَاضِرٌ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ- عَنِ النَّوْفَلِيِّ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ عَدُوٌّ ظَاهِرٌ (۱).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى الْحُكْمِ الآخَرِ فِى الْجُمُعَةِ (۲).

******

ترجمه:

امام جعفرصادق * از پدرش نقل می کند که پیامبر (ص) نهی فرمود که در روزهای عید سلاح حمل شود، مگر این که دشمنی حاضر باشد.

۱۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْخُرُوجِ إِلَى الصَّحْرَاءِ فِی صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ إِلَّا بِمَکَّةَ فَفِی الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَى الْأَرْضِ وَ السُّجُودِ عَلَیْهَا لَا عَلَى حَصِیرٍ أَوْ طِنْفِسَةٍ أَوْ خُمْرَةٍ۹۳۰۵

اشارة

(۳) ۱۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْخُرُوجِ إِلَى الصَّحْرَاءِ فِی صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ إِلَّا بِمَکَّةَ فَفِی الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَى الْأَرْضِ وَ السُّجُودِ عَلَیْهَا لَا عَلَى حَصِیرٍ أَوْ طِنْفِسَةٍ أَوْ خُمْرَةٍ (٤)

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۸۳۰- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ أَبِیهِ ع أَنَّهُ کَانَ إِذَا خَرَجَ یَوْمَ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى- أَبَى أَنْ یُؤْتَى بِطِنْفِسَةٍ یُصَلِّی عَلَیْهَا وَ یَقُولُ هَذَا یَوْمٌ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَخْرُجُ فِیهِ حَتَّى یَبْرُزَ لِآفَاقِ السَّمَاءِ ثُمَّ یَضَعُ جَبْهَتَهُ عَلَى الْأَرْضِ.

******

ترجمه:

حلبی از امام صادق (ع) از پدرش نقل می کند که ایشان هرگاه روز عید فطر و عید قربان بیرون می رفت، از آوردن فرشی برای نماز خودداری می کرد و می فرمود: این روزی است که پیامبر (ص) در آن بیرون می رفت تا زیر آسمان باز قرار گیرد و سپس پیشانی خود را بر زمین می گذاشت.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۸۳۱- ۲- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ یَعْنِی لَیْثَ الْمُرَادِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا یَنْبَغِی أَنْ تُصَلَّی صَلَاةُ الْعِیدَیْنِ فِی مَسْجِدٍ مُسَقَّفٍ وَ لَا فِی بَیْتٍ إِنَّمَا تُصَلَّی فِی الصَّحْرَاءِ أَوْ فِی مَکَانٍ بَارِزٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : سزاوار نیست که نماز عیدین درمسجد وزیر سقف یا درخانه خوانده شود حتما باید درصحراء یا مکان سر باز خوانده شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۸۳۲- ۳- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِیَاثٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ

ص: ٤٤٩

۱- التهذیب ۳- ۱۳۷- ۳۰۵.

۲- تقدم فی الباب ۲۱ من أبواب صلاة الجمعة.

۳- الباب ۱۷ فیه ۱۲ حدیثا.

٤- الخمرة- سجادة صغیرة تعمل من سعف النخل" مجمع البحرین ۳- ۲۹۲".

٥- الفقیه ۱- ٥۰۸- ۱٤٦۸.

٦- الفقیه ۱- ٥۰۸- ۱٤٦۷.

۷- الفقیه ۱- ٥۰۸- ۱٤٦٦.

قَالَ: السُّنَّةُ عَلَى أَهْلِ الْأَمْصَارِ أَنْ يَبْرُزُوا مِنْ أَمْصَارِهِمْ فِی الْعِیدَیْنِ إِلَّا أَهْلَ مَکَّةَ فَإِنَّهُمْ یُصَلُّونَ فِی الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ.

******

ترجمه:

جعفر بن محمد (ع) از پدرش نقل می کند که سنت بر مردم شهرها این است که در عیدین از شهرهایشان بیرون بروند، مگر اهل مکه که در مسجد الحرام نماز می خوانند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۳۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۸۳۳- ٤- (۱) قَالَ: وَ سُئِلَ الصَّادِقُ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَکَّی (۲) قَالَ مَنْ أَخْرَجَ الْفِطْرَةَ فَقِیلَ لَهُ وَ ذَکَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّی (۳) قَالَ خَرَجَ إِلَی الْجَبَّانَةِ فَصَلَّی.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِی بَکْرٍ الْحَضْرَمِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

درمورد آیه شریفه قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَکَّی (٥) ازحضرت صادق * سوال شد فرمودند : کسیکه فطره را داده باشد پس به او گفته می شود وَ ذَکَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّی (٦) گفت خارج شدند بطرف صحراء ونماز را خواندند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۳٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

٩٨٣٤- ٥- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أُتِيَ أَبِي بِالْخُمْرَةِ يَوْمَ الْفِطْرِ فَأَمَرَ بِرَدِّهَا ثُمَّ قَالَ هَذَا يَوْمٌ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص- يُحِبُّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى آفَاقِ السَّمَاءِ وَ يَضَعَ وَجْهَهُ عَلَى الْأَرْضِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (٨).

******

ترجمه:

فضیل بن یسار از امام صادق (ع) نقل می کند که پدرم (امام باقر (ع)) روز عید فطر خمری برایش آوردند. او دستور داد آن را برگردانند و سپس گفت: این روزی است که رسول خدا (ص) دوست داشت به افق های آسمان نگاه کند و صورت خود را بر زمین بگذارد.

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٣٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٨٣٥- ٦- (٩) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ (١٠) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ

١- الفقيه ١- ٥١٠- ١٤٧٤، و أورده فى الحديث ٦ من الباب ١٢ من أبواب زكاة الفطرة.

٢- الأعلى ٨٧- ١٤.

٣- الأعلى ٨٧- ١٥.

٤- التهذيب ٤- ٧٦- ٢١٣، و الاستبصار ٢- ٤٤- ١٤٢.

٥- الأعلى ٨٧- ١٤.

٦- الأعلى ٨٧- ١٥.

٧- الكافى ٣- ٤٦١- ٧.

٨- التهذيب ٣- ٢٨٤- ٨٤٦.

٩- الكافى ٣- ٤٦٠- ٣، و أورد قطعة منه فى الحديث ١١ من الباب ٧، و فى الحديث ٢ من الباب ١٠، و فى الحديث ١ من الباب ١١ من هذه الأبواب.

١٠- كتب المصنّف (على بن إبراهيم) ثم صححها الى (على بن محمّد) و لاحظ الحديث ٢ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنْ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ فَقَالَ رَكْعَتَانِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ يَخْرُجُ إِلَى الْبَرِّ حَيْثُ يَنْظُرُ إِلَى آفَاقِ السَّمَاءِ وَ لَا يُصَلِّی عَلَى حَصِيرٍ وَ لَا يَسْجُدُ عَلَيْهِ وَ قَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَخْرُجُ إِلَى الْبَقِيعِ- فَيُصَلِّی بِالنَّاسِ.

******

ترجمه:

معاويه از امام صادق (ع) در حديثى نقل مى كند كه او از نماز عيدين (عيد فطر و عيد قربان) پرسيد. امام فرمود: دو ركعت است. سپس گفت: بايد به بيرون (فضاى باز) برود، جايى كه بتواند به افق هاى آسمان نگاه كند و نبايد روى حصير نماز بخواند و روى آن سجده نكند. و رسول خدا (ص) به بقيع مى رفت و با مردم نماز مى خواند.

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٣٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩٨٣٦- ٧- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ لَيْثٍ الْمُرَادِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ ص يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ يَوْمَ أَضْحًى- لَوْ صَلَّيْتَ فِی مَسْجِدِكَ فَقَالَ إِنِّی لَأُحِبُّ أَنْ أَبْرُزَ إِلَى آفَاقِ السَّمَاءِ.

******

ترجمه:

از لیث مرادی نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: به رسول خدا (ص) در روز عید فطر یا عید قربان گفته شد: اگر در مسجدت نماز بخوانی، بهتر است. او پاسخ داد: من دوست دارم که به فضای باز بروم تا به افق های آسمان نگاه کنم.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۸۳۷- ۸- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی رَفَعَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: السُّنَّةُ عَلَی أَهْلِ الْأَمْصَارِ أَنْ یَبْرُزُوا مِنْ أَمْصَارِهِمْ فِی الْعِیدَیْنِ إِلَّا أَهْلَ مَکَّةَ فَإِنَّهُمْ یُصَلُّونَ فِی الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

جعفر بن محمد (ع) از پدرش نقل می کند که سنت بر مردم شهرها این است که در عیدین از شهرهایشان بیرون بروند، مگر اهل مکه که در مسجد الحرام نماز می خوانند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۸۳۸- ۹- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ النَّاسُ لِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- أَ لَا تُخَلِّفُ رَجُلًا یُصَلِّی فِی الْعِیدَیْنِ فَقَالَ لَا أُخَالِفُ السُّنَّةَ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام باقر (ع) روایت شده است که مردم به امیرالمؤمنین (ع) گفتند: آیا نمی خواهی مردی را بفرستی که در عیدین (عید فطر و عید قربان) نماز بخواند؟ ایشان پاسخ دادند: من مخالف سنت عمل نمی کنم.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۸۳۹- ۱۰- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ يَعْنِي ابْنَ مَعْرُوفٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٤٥١

۱- الکافی ۳- ٤٦٠- ٤.

۲- الکافی ۳- ٤٦١- ۱۰.

۳- التهذیب ۳- ۱۳۸- ۳۰۷.

٤- التهذیب ۳- ۱۳۷- ۳۰۲.

٥- التهذیب ۳- ۲۸٥- ۸٤۹.

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يَخْرُجُ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَى آفَاقِ السَّمَاءِ وَ قَالَ لَا تُصَلَّيَنَّ يَوْمَئِذٍ عَلَى بِسَاطٍ وَ لَا بَارِيَةٍ.

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار از امام صادق (ع) روایت شده است که رسول خدا (ص) بیرون می رفت تا به افق های آسمان نگاه کند و فرمود: در آن روز (عیدین) بر فرش یا حصیر نماز نخوانید.(بلکه روی زمین)

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۴۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۹۸۴۰- ۱۱- (۱) عَلِیُّ بْنُ مُوسَی بْنِ طَاوُسٍ فِی الْإِقْبَالِ قَالَ رَوَی مُحَمَّدُ بْنُ أَبِی قُرَّةَ فِی کِتَابِهِ بِإِسْنَادِهِ إِلَی سُلَیْمَانَ بْنِ حَفْصٍ عَنِ الرَّجُلِ ع قَالَ: الصَّلَاةُ یَوْمَ الْفِطْرِ- بِحَیْثُ لَا یَکُونُ عَلَی الْمُصَلِّی سَقْفٌ إِلَّا السَّمَاءُ.

******

ترجمه:

سلیمان بن حفص از امام (ع) نقل کرده است که فرمود: "نماز روز عید فطر در جایی خوانده می شود که بر سر نمازگزار هیچ سقفی جز آسمان نباشد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۴۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۹۸۴۱- ۱۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِیدِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ یَخْرُجُ حَتَّی یَنْظُرَ إِلَی آفَاقِ السَّمَاءِ وَ قَالَ لَا تُصَلَّیَنَّ یَوْمَئِذٍ عَلَی بِسَاطٍ وَ لَا بَارِیَةٍ یَعْنِی فِی صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) روایت شده است که رسول خدا (ص) بیرون می رفت تا به افق های آسمان نگاه کند و فرمود: در آن روز (عیدین) بر فرش یا حصیر نماز نخوانید یعنی نماز عیدین

۱۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْخُرُوجِ إِلَى صَلَاةِ الْعِيدِ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

اشارة

(۵) ۱۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْخُرُوجِ إِلَى صَلَاةِ الْعِيدِ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۴۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۸۴۲- ۱- (٦) عَلِيُّ بْنُ مُوسَى بْنِ طَاوُسٍ فِي كِتَابِ الْإِقْبَالِ بِإِسْنَادِهِ إِلَى يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ الْمُرَادِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَخْرُجُ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : رسول اکرم بعد از طلوع خورشید (برای نماز عیدین) خارج می شدند .

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۴۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۸۴۳- ۲- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ هَارُونَ بْنِ مُوسَى بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ

۱- إقبال الأعمال- ۲۸۵.

٢- إقبال الأعمال- ٢٨٥.

٣- تقدم فی الحدیثین ٨ و ٩ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی الحدیث ١ من الباب ١ من أبواب صلاة الاستسقاء، و یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ٢ من الباب ١٩ من هذه الأبواب.

٥- الباب ١٨ فیه حدیثان.

٦- إقبال الأعمال- ٢٨١.

٧- إقبال الأعمال- ٢٨١.

عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا تَخْرُجْ مِنْ بَیْتِکَ إِلَّا بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٢).

******

ترجمه:

حضرت باقر *: از خانه ات خارج مشو (برای نماز عیدین) مگربعد از طلوع خورشید

١٩- بَابُ کَیْفِیَّةِ الْخُرُوجِ إِلَی صَلَاةِ الْعِیدِ وَ آدَابِهِ

اشارة

(٣) ١٩ بَابُ کَیْفِیَّةِ الْخُرُوجِ إِلَی صَلَاةِ الْعِیدِ وَ آدَابِهِ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٤٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٨٤٤- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ یَاسِرٍ الْخَادِمِ وَ الرَّیَّانِ بْنِ الصَّلْتِ جَمِیعاً قَالا لَمَّا انْقَضَی أَمْرُ الْمَخْلُوعِ وَ اسْتَوَی الْأَمْرُ لِلْمَأْمُونِ- کَتَبَ إِلَی الرِّضَا ع یَسْتَقْدِمُهُ إِلَی خُرَاسَانَ- ثُمَّ

ذَكَرَ وِلَايَتَهُ لِعَهْدِ الْمَأْمُونِ إِلَى أَنْ قَالَ فَحَدَّثَنِي يَاسِرٌ قَالَ لَمَّا حَضَرَ الْعِيدُ بَعَثَ الْمَأْمُونُ إِلَى الرِّضَا ع يَسْأَلُهُ أَنْ يَرْكَبَ وَ يَحْضُرَ الْعِيدَ وَ يُصَلِّيَ وَ يَخْطُبَ فَبَعَثَ إِلَيْهِ الرِّضَا ع- قَدْ عَلِمْتَ مَا كَانَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ مِنَ الشُّرُوطِ فِي دُخُولِ هَذَا الْأَمْرِ إِلَى أَنْ قَالَ إِنْ أَعْفَيْتَنِي مِنْ ذَلِكَ فَهُوَ أَحَبُّ إِلَيَّ وَ إِنْ لَمْ تُعْفِنِي خَرَجْتُ كَمَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَقَالَ الْمَأْمُونُ اخْرُجْ كَيْفَ شِئْتَ إِلَى أَنْ قَالَ وَ اجْتَمَعَ الْقُوَّادُ وَ الْجُنْدُ عَلَى بَابِ أَبِي الْحَسَنِ ع- فَلَمَّا طَلَعَتِ الشَّمْسُ قَامَ ع- فَاغْتَسَلَ وَ تَعَمَّمَ بِعِمَامَةٍ بَيْضَاءَ مِنْ قُطْنٍ أَلْقَى طَرَفاً مِنْهَا عَلَى صَدْرِهِ وَ طَرَفاً بَيْنَ كَتِفَيْهِ وَ تَشَمَّرَ ثُمَّ قَالَ لِجَمِيعِ مَوَالِيهِ افْعَلُوا مِثْلَ مَا فَعَلْتُ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ عُكَّازاً ثُمَّ خَرَجَ وَ نَحْنُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ هُوَ حَافٍ قَدْ شَمَّرَ سَرَاوِيلَهُ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ وَ عَلَيْهِ ثِيَابٌ مُشَمَّرَةٌ فَلَمَّا مَشَى وَ مَشَيْنَا بَيْنَ يَدَيْهِ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَ كَبَّرَ أَرْبَعَ تَكْبِيرَاتٍ فَخُيِّلَ لَنَا أَنَّ السَّمَاءَ وَ الْحِيطَانَ تُجَاوِبُهُ وَ الْقُوَّادُ وَ النَّاسُ عَلَى الْبَابِ قَدْ تَهَيَّئُوا وَ لَبِسُوا السِّلَاحَ وَ تَزَيَّنُوا بِأَحْسَنِ الزِّينَةِ فَلَمَّا طَلَعْنَا عَلَيْهِمْ بِهَذِهِ

ص: ٤٥٣

١- تقدم فى الحديث ٥ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٢- يأتى فى الحديث ١ من الباب ١٩ من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٩ فيه حديثان.

٤- الكافى ١- ٤٨٨- ٧.

الصُّورَةِ وَ طَلَعَ الرِّضَا ع وَقَفَ عَلَى الْبَابِ وَقْفَةً ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أَبْلَانَا نَرْفَعُ بِهَا أَصْوَاتَنَا قَالَ يَاسِرٌ- فَتَزَعْزَعَتْ مَرْوُ (١) بِالْبُكَاءِ وَ الضَّجِيجِ وَ الصِّيَاحِ لَمَّا نَظَرُوا إِلَى أَبِي الْحَسَنِ ع- وَ سَقَطَ الْقُوَّادُ عَنْ دَوَابِّهِمْ وَ رَمَوْا بِخِفَافِهِمْ لَمَّا رَأَوْا أَبَا الْحَسَنِ ع حَافِياً وَ كَانَ يَمْشِي وَ يَقِفُ فِي كُلِّ عَشْرِ خُطُوَاتٍ وَ يُكَبِّرُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ يَاسِرٌ فَيُخَيَّلُ لَنَا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ الْجِبَالَ تُجَاوِبُهُ وَ صَارَتْ مَرْوُ ضَجَّةً وَاحِدَةً بِالْبُكَاءِ وَ بَلَغَ الْمَأْمُونَ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ ذُو الرِّئَاسَتَيْنِ- يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنْ بَلَغَ الرِّضَا ع

الْمُصَلَّى عَلَى هَذَا السَّبِيلِ افْتَتَنَ بِهِ النَّاسُ وَ الرَّأْيُ أَنْ تَسْأَلَهُ أَنْ يَرْجِعَ فَبَعَثَ إِلَيْهِ الْمَأْمُونُ فَسَأَلَهُ الرُّجُوعَ فَدَعَا أَبُو الْحَسَنِ ع بِخُفِّهِ فَلَبِسَهُ وَ رَكِبَ وَ رَجَعَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِيِّ (وَ الْحَسَنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ) (٢) الْمُكَتِّبِ وَ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ كُلِّهِمْ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ يَاسِرٍ الْخَادِمِ وَ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ وَ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَرَفَةَ وَ صَالِحِ بْنِ سَعِيدٍ كُلِّهِمْ عَنِ الرِّضَا ع نَحْوَهُ (٣) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِي الْإِرْشَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ يَاسِرٍ الْخَادِمِ وَ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از علی بن ابراهیم از یاسر خادم و ریان بن صلت، هر دو گفتند: وقتی که کار مخلوع پایان یافت و کار برای مأمون قرار گرفت، به رضا (ع) نامه نوشت و او را به خراسان طلبید. سپس ذکر ولایت عهد مأمون تا آنجا که یاسر برای من روایت کرد که وقتی عید فرا رسید، مأمون به رضا (ع) پیام فرستاد و از او خواست که سوار شود و در عید حضور یابد و نماز بخواند و خطبه بخواند. پس رضا (ع) به او پیام فرستاد: تو می دانی چه شرط هایی بین من و تو در پذیرش این امر بود. تا اینکه گفت: اگر از این معافم کنی، برایم محبوب تر است و اگر معافم نکنی خارج می شوم همان طور که رسول خدا (ص) و امیرالمؤمنین (ع) خارج شدند. مأمون گفت: هرطور که می خواهی خارج شو. سپس گفت: فرماندهان و سربازان درِ خانه ابوالحسن (ع) جمع شدند. وقتی خورشید طلوع کرد، امام (ع) برخاست، غسل کرد و عمامه ای سفید از پنبه بست، یک طرف آن را روی سینه اش و طرف دیگر را بین شانه هایش انداخت. سپس شلوارش را تا نیمه ساق بالا زد و به همه موالیانش گفت: همان کاری را که من کردم انجام دهید. سپس با دست خود عصا گرفت و خارج شد و ما در مقابل او بودیم، در حالی که او پابرهنه بود و شلوارش را تا نیمه ساق بالا زده بود و لباس هایش را بالا زده بود. وقتی راه می رفت و ما هم در مقابل او راه می رفتیم، سرش را به سوی آسمان بلند کرد و چهار تکبیر گفت.

به نظرمان رسید که آسمان و دیوارها جواب او را می دهند. فرماندهان و مردم در درب خانه آماده شده بودند و سلاح پوشیده بودند و بهترین زینت ها را به تن کرده بودند. وقتی ما با این حالت بر آن ها ظاهر شدیم و امام رضا (ع) بیرون آمد و در آستانه درب ایستاد و گفت: الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر برای آنچه که خداوند ما را هدایت کرده است، الله اکبر برای آنچه که از چهارپایان به ما روزی داده است، و الحمدلله برای آنچه که ما را آزمایش کرده است، و با صدای بلند این تکبیرها را گفت. یاسر گفت: مرْو از گریه و ناله و فریاد به لرزه درآمد هنگامی که مردم به امام رضا (ع) نگاه کردند و فرماندهان از اسب های خود افتادند و کفش های خود را پرتاب کردند وقتی دیدند که امام رضا (ع) پابرهنه است. امام در حالی که راه می رفت، هر ده قدم یک بار می ایستاد و سه بار تکبیر می گفت. یاسر گفت: به نظر می رسید که آسمان ها و زمین و کوه ها با او هم صدا می شوند و مرْو یکپارچه به گریه و فریاد بلند شد. این خبر به مأمون رسید. فضل بن سهل، که مسئولیت های نظامی و سیاسی داشت، به مأمون گفت: ای امیرالمؤمنین، اگر امام رضا (ع) به نمازگاه به این صورت برسد، مردم به او دلبسته خواهند شد. بهتر است که او را بازگردانی. مأمون پیامی به امام فرستاد و از او خواست که بازگردد. امام رضا (ع) کفش هایش را پوشید، سوار شد و بازگشت.

١- مرو- هی مرو الشاهجان أشهر مدن خراسان و هی الآن من أعظم المدن تمتاز بمشهد الامام الرضا (علیه السلام) و بالحوزة العلمیة الکبیرة التی تدرس فقه أهل البیت (علیهم السلام) و بالمکتبات الضخمة معجم البلدان ٥- ١١٣.

٢- فی المصدر- و الحسین بن إبراهیم.

٣- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ١٤٩- ٢١ الباب ٤٠.

٤- إرشاد المفید- ٣١٢.

[رقم الحديث الكلی: ۹۸٤٥ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۸٤٥- ۲- (۱) وَ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّ الْإِمَامَ یَمْشِی یَوْمَ الْعِیدِ- وَ لَا یَقْصِدُ الْمُصَلَّی رَاکِباً وَ لَا یُصَلِّی عَلَی بِسَاطٍ وَ یَسْجُدُ عَلَی الْأَرْضِ وَ إِذَا مَشَی رَمَی بِبَصَرِهِ إِلَی السَّمَاءِ وَ یُکَبِّرُ بَیْنَ خُطُوَاتِهِ أَرْبَعَ تَکْبِیرَاتٍ ثُمَّ یَمْشِی.

******

ترجمه:

و در کتاب «المقنعة» آمده است: روایت شده است که امام در روز عید پیاده می رود و به مصلی سوار ه نمی رود، و روی فرش نماز نمی خواند و بر روی زمین سجده می کند. و هنگامی که راه می رود، نگاهش را به آسمان می دوزد و بین قدم هایش چهار تکبیر می گوید، سپس ادامه می دهد.

۲۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّکْبِیرِ فِی الْفِطْرِ عَقِیبَ أَرْبَعِ صَلَوَاتٍ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ وَ الصُّبْحِ وَ صَلَاةِ الْعِیدِ أَوْ خَمْسٍ وَ کَیْفِیَّةِ التَّکْبِیرِ

اشارة

(۲) ۲۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّکْبِیرِ فِی الْفِطْرِ عَقِیبَ أَرْبَعِ صَلَوَاتٍ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ وَ الصُّبْحِ وَ صَلَاةِ الْعِیدِ أَوْ خَمْسٍ وَ کَیْفِیَّةِ التَّکْبِیرِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۸٤٦ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۸٤٦- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تُکَبِّرُ لَیْلَةَ الْفِطْرِ وَ صَبِیحَةَ الْفِطْرِ کَمَا تُکَبِّرُ فِی الْعَشْرِ (٤).

******

ترجمه:

معاوية بن عمار از امام صادق (ع) نقل كرده است: "شب عيد فطر و صبح عيد فطر همانند دهه تكبير مى گويى."

اين احتمال وجود دارد كه منظور از "دهه" دهه ذى الحجه باشد، زيرا از به كار بردن لفظ "دهه" اينگونه برداشت مى شود. در اين صورت، اين تعبير مجازى است زيرا تكبير تنها در روز دهم گفته مى شود. همچنين احتمال دارد كه منظور از "دهه"، ده نمازى باشد كه تكبير بعد از آنها در شهرهايى مانند كوفه، شهر راوى، و ديگر شهرها در عيد قربان مستحب است. و اين احتمال به نظر مى رسد كه نزديک تر باشد.

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٤٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٨٤٧- ٢- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ سَعِيدٍ النَّقَّاشِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لِى أَمَا إِنَّ فِى الْفِطْرِ تَكْبِيراً وَ لَكِنَّهُ مَسْنُونٌ (٦) قَالَ قُلْتُ: وَ أَيْنَ هُوَ قَالَ فِى لَيْلَةِ الْفِطْرِ- فِى الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ الآخِرَةِ وَ فِى صَلَاةِ الْفَجْرِ وَ فِى صَلَاةِ الْعِيدِ ثُمَّ يَقْطَعُ قَالَ قُلْتُ: كَيْفَ أَقُولُ: قَالَ تَقُولُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ (٧) لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا- وَ هُوَ

١- المقنعة- ٣٣.

٢- الباب ٢٠ فيه ٦ أحاديث.

٣- الكافى ٤- ١٦٧- ٢.

٤- يحتمل أراده عشر ذى الحجة لأنّه يفهم من إطلاق لفظ العشر و هو حينئذ مجاز لأن التكبير فى بعضه و هو العاشر، و يحتمل أن يراد العشر صلوات التى يستحب التكبير بعدها فى الأمصار كالكوفة بلد الراوى و غيرها فى الأضحى و لعله الأقرب" منه قده".

٥- الكافى ٤- ١٦٦- ١.

٦- فى المصدر- مستور، و فى نسخة منه- مسنون.

٧- فى نسخة زيادة- اللّه أكبر" هامش المخطوط".

قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ يَعْنِي الصِّيَامَ وَ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلى ما هَداكُمْ (١).

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعِيدٍ النَّقَّاشِ مِثْلَهُ إِلَى أَنْ قَالَ وَ فِي صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ (٢)

******

ترجمه:

سعيد نقاش روايت مى كند كه امام صادق (ع) به من فرمود: "در عيد فطر تكبير هست اما اين تكبير سنت است." گفتم: "اين تكبير كجاست؟" فرمود: "در شب عيد فطر، در نماز مغرب و عشاء، و در نماز صبح و نماز عيد." سپس قطع مى شود. گفتم: "چگونه بگويم؟" فرمود: "بگو: الله اكبر، الله اكبر، لا اله الا الله و الله اكبر، الله اكبر و لله الحمد، الله اكبر على ما هدانا." و اين همان قول خداوند عز و جل است كه فرمود: "و لتكملوا العدة يعنى الصيام و لتكبروا الله على ما هداكم" (بقره: ١٨٥).

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٤٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

۹۸۴۸- ۳- (۳) ثُمَّ قَالَ وَ فِی غَیْرِ رِوَایَةِ سَعِیدٍ وَ الظُّهْرِ وَ الْعَصْرِ ثُمَّ ذَکَرَ بَقِیَّةَ الْحَدِیثِ وَ زَادَ بَعْدَ قَوْلِهِ هَدَانَا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی مَا أَبْلَانَا.

******

ترجمه:

درغیر روایت سعید ظهر وعصر آمده سپس بقیه روایت را ذکر کرده وبعد از کلمه هدانا والْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی مَا أَبْلَانَا را اضافه کرده .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۴۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۸۴۹- ٤- (٤) ثُمَّ قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ لَا یُقَالُ فِیهِ وَ رَزَقَنَا مِنْ بَهِیمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِنَّ ذَلِکَ فِی أَیَّامِ التَّشْرِیقِ.

وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (٥) وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٦)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

سپس گفت روایت شده درتکبیرا ت نگوید وَ رَزَقَنَا مِنْ بَهِیمَةِ الْأَنْعَامِ چون این قسمت مربوط به ایام تشریق است .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۸۵۰- ۵- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع أَنَّهُ كَتَبَ إِلَی الْمَأْمُونِ وَ التَّكْبِيرُ فِی الْعِيدَيْنِ وَاجِبٌ فِی الْفِطْرِ فِی دُبُرِ خَمْسِ صَلَوَاتٍ وَ يُبْدَأُ بِهِ فِی دُبُرِ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ لَيْلَةَ الْفِطْرِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعْبَةَ فِی تُحَفِ الْعُقُولِ مُرْسَلًا (۸)

ص: ٤٥٦

۱- البقرة ۲- ۱۸۵.

۲- الفقيه ۲- ۱٦۷- ۲۰۳٤.

۳- الفقيه ۲- ۱٦۷- ۲۰۳٤.

٤- الفقيه ۲- ۱٦۷- ۲۰۳۵.

۵- الكافی ٤- ۱٦٦- ۱ ذيل الحديث ۱.

٦- التهذيب ۳- ۱۳۸- ۳۱۱.

۷- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۱۲۵- ۱ الباب ۳۵، أورد ذيله فی الحديث ۷ من الباب ۲۱ من أبواب صلاة العيد.

۸- تحف العقول- ٤۲۲.

أَقُولُ: الْمُرَادُ بِالْوُجُوبِ الِاسْتِحْبَابُ الْمُؤَكَّدُ لِمَا مَرَّ (۱).

******

ترجمه:

فضل بن شاذان روایت می کند که امام رضا (ع) به مأمون نوشت که تکبیر در دو عید (فطر و قربان) واجب است. در عید فطر، بعد از پنج نماز گفته می شود و از بعد از نماز مغرب در شب عید فطر شروع می شود.

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۵۱ - رقم الحديث الباب: ٦]

۹۸۵۱- ٦- (۲) وَ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع فِی حَدِیثِ شَرَائِعِ الدِّینِ قَالَ: وَ التَّکْبِیرُ فِی الْعِیدَیْنِ وَاجِبٌ أَمَّا فِی الْفِطْرِ فَفِی خَمْسِ صَلَوَاتٍ مُبْتَدَأً بِهِ مِنْ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ لَیْلَةَ الْفِطْرِ إِلَی صَلَاةِ الْعَصْرِ مِنْ یَوْمِ الْفِطْرِ- وَ هُوَ أَنْ یُقَالَ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا هَدَانَا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی مَا أَبْلَانَا- لِقَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِتُکْمِلُوا الْعِدَّةَ وَ لِتُکَبِّرُوا اللَّهَ عَلی ما هَداکُمْ (۳) وَ بِالْأَضْحَی فِی الْأَمْصَارِ فِی دُبُرِ عَشْرِ صَلَوَاتٍ مُبْتَدَأً بِهِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ یَوْمَ النَّحْرِ- إِلَی صَلَاةِ الْغَدَاةِ یَوْمَ الثَّالِثِ وَ فِی مِنًی فِی دُبُرِ خَمْسَ عَشْرَةَ صَلَاةً مُبْتَدَأً بِهِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ یَوْمَ النَّحْرِ- إِلَی صَلَاةِ الْغَدَاةِ یَوْمَ الرَّابِعِ وَ یُزَادُ فِی هَذَا التَّکْبِیرِ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِیمَةِ الْأَنْعَامِ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

روایت از اَعْمَشِ از امام جعفر بن محمد (ع) در حدیث شرایع دین:

امام جعفر صادق (ع) فرموده اند: تکبیر در عیدین (عید فطر و عید قربان) واجب است. در عید فطر، این تکبیر بعد از پنج نماز گفته می شود و از نماز مغرب شب عید فطر شروع می شود و تا نماز عصر روز عید فطر ادامه دارد. متن تکبیر چنین است:

"اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أَبْلَانَا"

که این تکبیر بر اساس قول خداوند متعال در قرآن کریم است:

"وَ لِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلى ما هَداكُمْ" (سوره بقره، آیه ۱۸۵).

در عید قربان، این تکبیر در شهرها بعد از ده نماز گفته می شود و از نماز ظهر روز نحر شروع می شود و تا نماز صبح روز سوم ادامه دارد. در منا، این تکبیر بعد از پانزده نماز گفته می شود و از نماز ظهر روز نحر شروع می شود و تا نماز صبح روز چهارم ادامه دارد. در این تکبیر، عبارت "وَاللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ" نیز افزوده می شود.

۲۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ فِي الْأَضْحَى عَقِيبَ خَمْسَ عَشْرَةَ صَلَاةً بِمِنًى إِلَّا أَنْ يَنْفِرَ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ فَيَقْطَعُهُ وَ عَقِيبَ عَشْرٍ بِغَيْرِهَا أَوَّلُهَا ظُهْرُ يَوْمِ النَّحْرِ وَ كَيْفِيَّةِ التَّكْبِيرِ

اشارة

(۵) ۲۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ فِي الْأَضْحَى عَقِيبَ خَمْسَ عَشْرَةَ صَلَاةً بِمِنًى إِلَّا أَنْ يَنْفِرَ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ فَيَقْطَعُهُ وَ عَقِيبَ عَشْرٍ بِغَيْرِهَا أَوَّلُهَا ظُهْرُ يَوْمِ النَّحْرِ وَ كَيْفِيَّةِ التَّكْبِيرِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۵۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۸۵۲- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع

١- مر فی الحدیث ٢ من هذا الباب.

٢- الخصال- ٦٠٩- ٩.

٣- البقرة ٢- ١٨٥.

٤- یأتی فی البابین ٢٢ و ٢٥ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٢١ فیه ١٥ حدیث.

٦- الکافی ٤- ٥١٦- ١، أخرجه عنه و عن التهذیب فی الحدیث ٤ من الباب ٨ من أبواب العود الی منی.

عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اذْكُرُوا اللَّهَ فِی أَیَّامٍ مَعْدُوداتٍ (١) قَالَ التَّكْبِیرُ فِی أَیَّامِ التَّشْرِیقِ (٢) صَلَاةَ الظُّهْرِ مِنْ یَوْمِ النَّحْرِ- إِلَی صَلَاةِ الْفَجْرِ مِنْ یَوْمِ الثَّالِثِ وَ فِی الْأَمْصَارِ عَشْرَ صَلَوَاتٍ فَإِذَا نَفَرَ بَعْدَ الْأُولَی أَمْسَکَ أَهْلُ الْأَمْصَارِ وَ مَنْ أَقَامَ بِمِنًی فَصَلَّی بِهَا الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ فَلْیُكَبِّرْ.

******

ترجمه:

در روایت از محمد بن مسلم، او از امام صادق (ع) درباره قول خداوند متعال در قرآن کریم پرسید:

"وَ اذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ" (سوره بقره، آیه ٢٠٣)

امام صادق (ع) پاسخ دادند: منظور از این آیه، تکبیر گفتن در ایام تشریق است. این تکبیر از نماز ظهر روز نحر شروع می شود و تا نماز صبح روز سوم ادامه دارد. در شهرها، این تکبیر بعد از ده نماز گفته می شود. بنابراین، اگر کسی بعد از اولین روز از منا کوچ کرد، اهل شهرها تکبیر گفتن را متوقف می کنند، اما کسی که در منا باقی می ماند و نماز ظهر و عصر را در آنجا می خواند، باید تکبیر بگوید.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٥٣ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٨٥٣- ٢- (٣) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع التَّكْبِيرُ فِي أَيَّامِ التَّشْرِيقِ فِي دُبُرِ الصَّلَوَاتِ فَقَالَ التَّكْبِيرُ بِمِنًى فِي دُبُرِ خَمْسَ عَشْرَةَ صَلَاةً وَ فِي سَائِرِ الْأَمْصَارِ فِي دُبُرِ عَشْرِ صَلَوَاتٍ وَ أَوَّلُ التَّكْبِيرِ فِي دُبُرِ صَلَاةِ الظُّهْرِ يَوْمَ النَّحْرِ- تَقُولُ فِيهِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ (وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَكْبَرُ) (٤) عَلَى مَا هَدَانَا اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ- وَ إِنَّمَا جُعِلَ فِي سَائِرِ الْأَمْصَارِ فِي دُبُرِ عَشْرِ صَلَوَاتٍ لِأَنَّهُ (٥) إِذَا نَفَرَ النَّاسُ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ أَمْسَكَ أَهْلُ الْأَمْصَارِ عَنِ التَّكْبِيرِ وَ كَبَّرَ أَهْلُ مِنًى مَا دَامُوا بِمِنًى إِلَى النَّفْرِ الْأَخِيرِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ (٦)

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٧)

وَ

رَوَى عَجُزَهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا مِنْ قَوْلِهِ وَ إِنَّمَا جُعِلَ إِلَى آخِرِهِ (٨).

وَ رَوَاهُ بِتَمَامِهِ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ

١- البقرة ٢- ٢٠٣.

٢- فى المصدر زيادة- من.

٣- الكافى ٤- ٥١٦- ٢.

٤- ما بين القوسين ليس فى نسخة من التهذيب (هامش المخطوط)، راجع التهذيب ٣- ١٣٩- ٣١٣.

٥- فى التهذيب- التكبير أنه (هامش المخطوط).

٦- التهذيب ٥- ٢٦٩- ٩٢١، و الاستبصار ٢- ٢٩٩- ١٠٦٩.

۷- التهذیب ۳- ۱۳۹- ۳۱۳.

۸- الفقیه ۲- ۱۹۹- ۲۱۳۳.

یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ وَ عَلِیِّ بْنِ إِسْمَاعِیلَ کُلِّهِمْ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ (۱)

وَ رَوَاهُ بِتَمَامِهِ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

در این روایت، زراره از امام صادق (ع) درباره تکبیر در ایام تشریق بعد از نمازها پرسید. امام صادق (ع) پاسخ دادند:

تکبیر در منا بعد از پانزده نماز گفته می شود و در سایر شهرها بعد از ده نماز. اولین تکبیر بعد از نماز ظهر روز نحر (عید قربان) گفته می شود. در این تکبیر می گویید:

"الله أکبر الله أکبر لا إله إلا الله و الله أکبر الله أکبر و لله الحمد الله أکبر علی ما هدانا الله أکبر علی ما رزقنا من بهیمة الأنعام."

تکبیر در سایر شهرها بعد از ده نماز مقرر شده است زیرا زمانی که مردم در نفرة اول (اولین کوچ از منا) کوچ می کنند، اهل شهرها تکبیر گفتن را متوقف می کنند. اما اهل منا همچنان تکبیر می گویند تا زمانی که در منا باقی می مانند و تا نفرة آخر (آخرین کوچ) تکبیر می گویند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

٩٨٥٤- ٣- (٣) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اذْکُرُوا اللَّهَ فِی أَیَّامٍ مَعْدُوداتٍ (٤) قَالَ هِیَ أَیَّامُ التَّشْرِیقِ- کَانُوا إِذَا أَقَامُوا بِمِنًی بَعْدَ النَّحْرِ تَفَاخَرُوا فَقَالَ الرَّجُلُ مِنْهُمْ کَانَ أَبِی یَفْعَلُ کَذَا وَ کَذَا فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِذا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفاتٍ- فَاذْکُرُوا اللَّهَ ... کَذِکْرِکُمْ آباءَکُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِکْراً (٥) قَالَ وَ التَّکْبِیرُ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا هَدَانَا اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِیمَةِ الْأَنْعَامِ.

******

ترجمه:

این روایت از منصور بن حازم نقل شده است که امام صادق (ع) در توضیح آیه "وَ اذْکُرُوا اللَّهَ فِی أَیَّامٍ مَعْدُوداتٍ" (سوره بقره، آیه ٢٠٣) فرمودند:

این ایام، ایام تشریق هستند. مردم وقتی بعد از نحر (قربانی) در منا اقامت می کردند، به تفاخر می پرداختند. هر کس می گفت که پدرش چنین و چنان کرده است. خداوند عز و جل فرمود: "فَإِذا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفاتٍ فَاذْکُرُوا اللَّهَ ..." (سوره بقره، آیات ١٩٨-٢٠٠)، مانند ذکر پدرانتان یا حتی بیشتر. و تکبیر این است:

"الله أکبر الله أکبر لا إله إلا الله و الله أکبر الله أکبر و لله الحمد الله أکبر علی ما هدانا الله أکبر علی ما رزقنا من بهیمة الأنعام."

این تکبیر را در ایام تشریق می گفتند تا به یاد خداوند باشند و از تفاخر به پدران خود بپرهیزند.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۸۵۵- ٤- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: التَّكْبِيرُ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ يَوْمَ النَّحْرِ- إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ مِنْ آخِرِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ- إِنْ أَنْتَ أَقَمْتَ بِمِنًى وَ إِنْ أَنْتَ خَرَجْتَ (٧) فَلَيْسَ عَلَيْكَ التَّكْبِيرُ وَ التَّكْبِيرُ أَنْ تَقُولَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى

١- علل الشرائع- ٤٤٧- ١- الباب ١٩٩.

٢- الخصال- ٥٠٢- ٤.

٣- الكافى ٤- ٥١٦- ٣.

٤- البقرة ٢- ٢٠٣.

٥- البقرة ٢- ١٩٨- ٢٠٠.

٦- الكافى ٤- ٥١٧- ٤.

٧- فى التهذيب زيادة- من منى (هامش المخطوط).

مَا هَدَانَا اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أَبْلَانَا.

وَ

رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ إِلَى صَلَاةِ الْفَجْرِ (١)

******

ترجمه:

این روایت از معاویه بن عمار نقل شده که امام صادق (ع) فرمودند:

تکبیر در ایام تشریق از نماز ظهر روز نحر (عید قربان) تا نماز عصر آخرین روز ایام تشریق است، اگر شما در منا اقامت داشته باشید. و اگر از منا خارج شوید، تکبیر بر شما واجب نیست. و تکبیر این است که بگویید:

"الله أكبر، الله أكبر، لا إله إلا الله، والله أكبر، الله أكبر، ولله الحمد، الله أكبر على ما هدانا، الله أكبر على ما رزقنا من بهيمة الأنعام، والحمد لله على ما أبلانا."

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٥٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٨٥٦- ٥- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي الْأَضْحَى فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا وَ لَهُ الشُّكْرُ فِيمَا (٣) أَبْلَانَا (٤) وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ.

******

ترجمه:

حضرت سجاد* : حضرت على * در روز عيد قربان درخطبه خود اينگونه تكبير گفتند اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا وَ لَهُ الشُّكْرُ فِيمَا أَبْلَانَا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ.

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٥٧ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٨٥٧- ٦- (٥) قَالَ: وَ كَانَ عَلِيٌّ ع يَبْدَأُ بِالتَّكْبِيرِ إِذَا صَلَّى الظُّهْرَ مِنْ يَوْمِ النَّحْرِ- وَ كَانَ يَقْطَعُ التَّكْبِيرَ آخِرَ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ عِنْدَ الْغَدَاةِ وَ كَانَ يُكَبِّرُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ فَيَقُولُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ فَإِذَا انْتَهَى إِلَى الْمُصَلَّى تَقَدَّمَ فَصَلَّى بِغَيْرِ أَذَانٍ وَ لَا إِقَامَةٍ فَإِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ صَعِدَ الْمِنْبَرَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمودند: حضرت علی (ع) تکبیر را بعد از نماز ظهر روز نحر (عید قربان) آغاز می کردند و تکبیر را در آخرین روز ایام تشریق، بعد از نماز صبح قطع می کردند. ایشان بعد از هر نمازی تکبیر می گفتند و می فرمودند:

"الله أكبر، الله أكبر، لا إله إلا الله، والله أكبر، الله أكبر، ولله الحمد."

زمانی که به مصلّی می رسید، بدون اذان و اقامه جلو می رفت و نماز را می خواند و بعد از اتمام نماز، به منبر می رفت.

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۵۸ - رقم الحديث الباب: ۷]

۹۸۵۸- ۷- (٦) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِأَسَانِیدِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع فِی کِتَابِهِ إِلَی الْمَأْمُونِ وَ التَّکْبِیرُ فِی الْعِیدَیْنِ وَاجِبٌ فِی الْفِطْرِ إِلَی أَنْ قَالَ وَ فِی الْأَضْحَی فِی دُبُرِ عَشْرِ صَلَوَاتٍ یُبْدَأُ بِهِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ یَوْمَ النَّحْرِ- وَ بِمِنًی فِی دُبُرِ خَمْسَ عَشْرَةَ صَلَاةً.

******

ترجمه:

فضل بن شاذان از امام رضا (ع) در کتابی که به مأمون نوشته اند نقل می کند: «تکبیر در عیدین واجب است. در عید فطر و در عید قربان، پس از ده نماز، که از نماز ظهر روز عید قربان آغاز می شود و در منا پس از پانزده نماز ادامه دارد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۸۵۹- ۸- (۷) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ

ص: ٤٦٠

۱- التهذیب ٥- ٢٦٩- ٩٢٢.

۲- الفقیه ۱- ٥١٧- ١٤٨٣.

۳- فی نسخة- علی ما- هامش المخطوط-.

٤- فی نسخة- أولانا- هامش المخطوط- و کذا المصدر.

٥- الفقیه ۱- ٥١٨- ١٤٨٤.

٦- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ١٢٥- ۱.

۷- الخصال- ٥٠٢- ٥.

إِسْحَاقَ التَّاجِرِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ (۱) فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ التَّکْبِیرِ فِی أَیَّامِ التَّشْرِیقِ لِأَهْلِ الْأَمْصَارِ فَقَالَ یَوْمَ النَّحْرِ صَلَاةَ الظُّهْرِ إِلَی انْقِضَاءِ عَشْرِ صَلَوَاتٍ وَ لِأَهْلِ مِنًی فِی خَمْسَ عَشْرَةَ صَلَاةً فَإِنْ أَقَامَ إِلَی الظُّهْرِ وَ الْعَصْرِ کَبَّرَ.

******

ترجمه:

معاویة بن عمار روایت می کند که از امام صادق (ع) درباره تکبیر در ایام تشریق برای مردم شهرها (غیر حجاج) پرسیدم. ایشان فرمودند: از نماز ظهر روز نحر (عید قربان) تا پایان ده نماز (یعنی تا نماز صبح روز سوم) تکبیر گفته می شود. و برای اهل منا (حجاج) در پانزده نماز (یعنی تا نماز صبح روز چهارم). اگر کسی تا ظهر و عصر بماند، تکبیر می گوید.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۸۶۰- ۹- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ رِفَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَتَعَجَّلُ فِي يَوْمَيْنِ مِنْ مِنًى أَ يَقْطَعُ التَّكْبِيرَ قَالَ نَعَمْ بَعْدَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ.

******

ترجمه:

رفاعه روایت می کند که از امام صادق (ع) درباره مردی که در دو روز (یازدهم و دوازدهم ذی الحجه) از منا به تعجیل حرکت می کند، پرسیدم: آیا تکبیر را قطع می کند؟ امام فرمودند: بله، بعد از نماز صبح.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۶۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۸۶۱- ۱۰- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّكْبِيرِ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ- أَ وَاجِبٌ هُوَ أَمْ لَا قَالَ يُسْتَحَبُّ فَإِنْ نَسِيَ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ.

******

ترجمه:

عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ: ازحضرت کاظم * سوال کردم آیا تکبیرات در ایام تشریق واجب است یا نه ؟ فرمودند : مستحب است واگر فراموسش کرد اشکالی ندارد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۹۸۶۲- ۱۱- (٤) وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ وَ زَادَ قَالَ وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْقَوْلِ فِی أَیَّامِ التَّشْرِیقِ مَا هُوَ قَالَ تَقُولُ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ (٥) وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا هَدَانَا اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِیمَةِ الْأَنْعَامِ.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ (٦).

******

ترجمه:

علی بن جعفرمثل همین روایت را نقل کرده ولی اضافه ای دارد که سوال کردم درایام تشریق چه بگوید ؟ فرمودند : بگو اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا هَدَانَا اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِیمَةِ الْأَنْعَامِ.

۱- فی المصدر-" و" بدل (عن).

۲- التهذیب ٥- ٤٨٧- ۱۷۳۸.

۳- التهذیب ٥- ٤٨٨- ۱۷٤٥، أخرجه أیضا فی الحدیث ۱ من الباب ۲۳ من هذه الأبواب، و للحدیث ذیل فی التهذیب یأتی فی الحدیث ۱ من الباب ۲۲ من هذه الأبواب.

٤- قرب الإسناد- ۱۰۰.

٥- وردت فی المخطوط زیادة اللّه أکبر، و غیر موجودة فی المصدرین و کذلک جمیع المصادر التی ذکرت التکبیر.

٦- مسائل علیّ بن جعفر- ١٦١- ٢٤٧.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٦٣ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

٩٨٦٣- ١٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (٢) ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّكْبِيرِ فَقَالَ وَاجِبٌ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ فَرِيضَةٍ أَوْ نَافِلَةٍ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى تَأَكُّدِ الِاسْتِحْبَابِ لِمَا مَرَّ (٣).

******

ترجمه:

عمار : ازحضرت صادق * درمورد تکبیر سوال کردم فرمودند : درایام تشریق بعد از هرنماز واجب ومستحب واجب است

می گویم : ورحوم شیخ حمل کرده اند به مستحب موکد .

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٦٤ - رقم الحدیث الباب: ١٣]

٩٨٦٤- ١٣- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عِيسَى عَنْ غَيْلَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ التَّكْبِيرِ فِي أَيَّامِ الْحَجِّ مِنْ أَيِّ يَوْمٍ يَبْتَدِئُ بِهِ وَ فِي أَيِّ يَوْمٍ يَقْطَعُهُ وَ هُوَ بِمِنًى وَ سَائِرِ الْأَمْصَارِ سَوَاءٌ أَوْ بِمِنًى أَكْثَرُ فَقَالَ التَّكْبِيرُ بِمِنًى يَوْمَ النَّحْرِ- عَقِيبَ صَلَاةِ الظُّهْرِ إِلَى صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِنْ يَوْمِ النَّفْرِ- فَإِنْ أَقَامَ الظُّهْرَ كَبَّرَ وَ إِنْ أَقَامَ الْعَصْرَ كَبَّرَ وَ إِنْ أَقَامَ الْمَغْرِبَ لَمْ يُكَبِّرْ وَ التَّكْبِيرُ بِالْأَمْصَارِ يَوْمَ عَرَفَةَ- صَلَاةَ الْغَدَاةِ إِلَى النَّفْرِ الْأَوَّلِ صَلَاةَ الظُّهْرِ وَ هُوَ وَسَطُ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ.

قَالَ الشَّيْخُ هَذَا مُوَافِقٌ لِلْعَامَّةِ وَ لَسْنَا نَعْمَلُ بِهِ وَ الْعَمَلُ عَلَى مَا قَدَّمْنَاهُ.

******

ترجمه:

غیلان روایت می کند که از امام کاظم (ع) درباره تکبیر در ایام حج پرسیدم: از چه روزی شروع می شود و در چه روزی پایان می یابد؟ آیا در منا و سایر بلاد برابر است یا در منا بیشتر است؟ امام فرمودند: تکبیر در منا از روز عید قربان بعد از نماز ظهر آغاز می شود و تا نماز صبح روز نفری ادامه دارد. اگر نماز ظهر را اقامه کرد تکبیر می گوید، و اگر نماز عصر را اقامه کرد نیز تکبیر می گوید، اما اگر نماز مغرب را اقامه کرد دیگر تکبیر نمی گوید. و تکبیر در سایر بلاد از صبح روز عرفه تا نماز ظهر روز نفری اول ادامه دارد که وسط ایام تشریق است.

شیخ طوسی می گوید: این روایت موافق نظر اهل سنت است و ما به آن عمل نمی کنیم. عمل بر اساس آنچه قبلاً بیان کردیم، انجام می شود.

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٦٥ - رقم الحديث الباب: ١٤]

٩٨٦٥- ١٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ قَالَ: قَالَ ع التَّكْبِيرُ لِأَهْلِ مِنًى فِي خَمْسَ عَشْرَةَ صَلَاةً أَوَّلُهَا الظُّهْرُ مِنْ يَوْمِ النَّحْرِ- وَ آخِرُهَا الْغَدَاةُ مِنْ يَوْمِ الرَّابِعِ وَ هُوَ لِأَهْلِ الْأَمْصَارِ كُلِّهَا فِي عَشْرِ صَلَوَاتٍ أَوَّلُهَا الظُّهْرُ مِنْ يَوْمِ النَّحْرِ- وَ آخِرُهَا الْغَدَاةُ مِنْ يَوْمِ الثَّالِثِ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد مفید در کتاب «المقنعة» نقل می کند که امام (ع) فرمودند: تکبیر برای اهل منا در پانزده نماز است، اولین آن ها نماز ظهر روز عید قربان و آخرین آن ها نماز صبح روز چهارم است.

این تکبیر برای اهل سایر بلاد در ده نماز است، اولین آن ها نماز ظهر روز عید قربان و آخرین آن ها نماز صبح روز سوم است.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۹۸٦٦- ۱۵- (٦) عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّکْبِیرِ فِی أَیَّامِ التَّشْرِیقِ- قَالَ یَوْمَ النَّحْرِ صَلَاةَ

ص: ٤٦٢

۱- التهذیب ۵- ۲۷۰- ۹۲۳.

۲- التهذیب ۵- ٤۸۸- ۱۷٤٤.

۳- مر فی الحدیث ۱۰ من هذا الباب.

٤- التهذیب ۵- ٤۹۳- ۱۷۷۱.

۵- المقنعة- ۷۰.

٦- مسائل علیّ بن جعفر- ۱٤۱- ۱٦۲.

الْأُولَی إِلَی آخِرِ أَیَّامِ التَّشْرِیقِ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ یُکَبِّرُ وَ یَقُولُ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا هَدَانَا اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِیمَةِ الْأَنْعَامِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

علی بن جعفر در کتابش از برادرش موسی بن جعفر (ع) نقل می کند: از ایشان درباره تکبیر در ایام تشریق پرسیدم. فرمودند: تکبیر از نماز ظهر روز عید قربان آغاز می شود و تا نماز عصر آخرین روز ایام تشریق ادامه دارد. و تکبیر به این صورت است: «الله أکبر الله أکبر لا إله إلا الله و الله أکبر و لله الحمد الله أکبر علی ما هدانا الله أکبر علی ما رزقنا من بهیمة الأنعام».

۲۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ فِي الْعِيدَيْنِ عَقِيبَ الصَّلَاةِ لِلرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ لَا يَجْهَرْنَ بِهِ وَ لِلْمُفْرِدِ وَ الْجَامِعِ وَ رَفْعِ الْيَدَيْنِ بِالتَّكْبِيرِ أَوْ تَحْرِيكِهِمَا

اشارة

(۳) ۲۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ فِي الْعِيدَيْنِ عَقِيبَ الصَّلَاةِ لِلرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ لَا يَجْهَرْنَ بِهِ وَ لِلْمُفْرِدِ وَ الْجَامِعِ وَ رَفْعِ الْيَدَيْنِ بِالتَّكْبِيرِ أَوْ تَحْرِيكِهِمَا

[رقم الحديث الكلی: ۹۸٦۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۸٦۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ النِّسَاءِ هَلْ عَلَيْهِنَّ التَّكْبِيرُ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ- قَالَ نَعَمْ وَ لَا يَجْهَرْنَ.

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ: ازحضرت کاظم * سوال کردم آیا در ایام تشریق زنان هم تکبیر بگویند ؟ فرمودند : بله ولی بلند نگویند .

[رقم الحديث الكلی: ۹۸٦۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۸۶۸- ۲- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ (عَنْ جَعْفَرٍ) (٦) عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: عَلَى الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ أَنْ يُكَبِّرُوا أَيَّامَ التَّشْرِيقِ فِی دُبُرِ الصَّلَوَاتِ وَ عَلَى مَنْ صَلَّى وَحْدَهُ وَ عَلَى مَنْ صَلَّى تَطَوُّعاً.

******

ترجمه:

حضرت علی * : در ایام تشریق مرد و زن بعد از هر نماز چه فرادا یا مستحب باید تکبیر بگویند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۸۶۹- ۳- (۷) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ

ص: ٤٦٣

۱- تقدم فی الحدیث ٦ من الباب ۲۰ من أبواب صلاة العید.

۲- یأتی ما یدلّ علیه اجمالا فی الأبواب ۲۲ و ۲۳ و ۲٤ و ۲۵ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۲۲ فیه ۵ أحادیث.

٤- التهذیب ۵- ٤۸۱- ۱۷۰۸ و ۵- ٤۸۸- ۱۷٤۵، أورد صدره فی الحدیث ۱۰ من الباب ۲۱ من أبواب صلاة العید.

۵- التهذیب ۳- ۲۸۹- ۸٦۹.

٦- لیس فی المصدر.

۷- قرب الإسناد- ۱۰۰، و مسائل علیّ بن جعفر- ۱٦۱- ۲٤٤.

الْعَلَوِيِّ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ النِّسَاءِ هَلْ عَلَيْهِنَّ التَّكْبِيرُ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ- قَالَ نَعَمْ وَ لَا يَجْهَرْنَ بِهِ.

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ: ازحضرت کاظم * سوال کردم آیا در ایام تشریق زنان هم تکبیر بگویند ؟ فرمودند : بله ولی بلند نگویند .

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۷۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۸۷۰- ٤- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ ع قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يُصَلِّي وَحْدَهُ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ- هَلْ عَلَيْهِ تَكْبِيرٌ قَالَ نَعَمْ وَ إِنْ نَسِيَ فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ: ازحضرت کاظم * سوال کردم کسی در ایام تشریق نماز فرادا می خواند آیا تکبیر دارد ؟ فرمودند : بله ولی اگر فراموش کرد اشکالی ندارد .

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۷۱ - رقم الحديث الباب: ۵]

۹۸۷۱- ۵- (۲) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ التَّكْبِيرِ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ- هَلْ يَرْفَعُ فِيهِ الْيَدَيْنِ أَمْ لَا قَالَ يَرْفَعُ يَدَهُ شَيْئاً أَوْ يُحَرِّكُهَا.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ نَحْوَهُ (۳) وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ أَقُولُ: تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ بِعُمُومِهِ وَ إِطْلَاقِهِ (٤) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۵).

******

ترجمه:

علی بن جعفر در کتاب خود از برادرش امام موسی بن جعفر (ع) نقل می کند: «از ایشان درباره تکبیر در ایام تشریق پرسیدم: آیا در هنگام تکبیر دستان را بلند می کنند یا نه؟ ایشان فرمودند: دست خود را کمی بالا می برند یا آن را حرکت می دهند.»

۲۳- بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِیَ التَّکْبِیرَ فِی الْعِیدَیْنِ حَتَّی قَامَ مِنْ مَوْضِعِهِ فَلَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ

اشارة

(٦) ۲۳ بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِیَ التَّکْبِیرَ فِی الْعِیدَیْنِ حَتَّی قَامَ مِنْ مَوْضِعِهِ فَلَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۸۷۲- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّکْبِیرِ أَیَّامَ التَّشْرِیقِ أَ وَاجِبٌ هُوَ قَالَ یُسْتَحَبُّ فَإِنْ نَسِیَ فَلَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ نَحْوَهُ (۸)

۱- قرب الإسناد- ۱۰۰، و مسائل علیّ بن جعفر- ۱٦۱- ۲٤٦.

۲- قرب الإسناد- ۱۰۰.

۳- مسائل علیّ بن جعفر- ۱٦۰- ۲٤۲.

٤- تقدم فی البابین ۲۰ و ۲۱ من هذه الأبواب.

٥- يأتى فى الباب ٢٣ و ٢٥ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٢٣ فيه حديثان.

٧- التهذيب ٥- ٤٨٨- ١٧٤٥، أخرجه فى الحديث ١٠ من الباب ٢١ من أبواب صلاة العيد.

٨- مسائل علىّ بن جعفر- ١٦٠- ٢٤٣.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ كَمَا مَرَّ (١).

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ: ازحضرت كاظم * سوال كردم آيا تكبيرات در ايام تشريق واجب است يا نه ؟ فرمودند : مستحب است واگر فراموسش كرد اشكالى ندارد .

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٧٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

٩٨٧٣- ٢- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ يَنْسَى التَّكْبِيرَ (٣) فِي أَيَّامِ التَّشْرِيقِ- قَالَ إِنْ نَسِيَ حَتَّى قَامَ مِنْ مَوْضِعِهِ فَلَا شَيْ ءَ عَلَيْهِ.

وَ

بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ (٤).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ : ازحضرت صادق * سوال کردم کسی تکبیرات ایام تشریق را فراموش کرده فرمودند : اگرفراموش کرد واز جای خودش بلند شد چیزی بگردنش نیست .

٢٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَكْرَارِ التَّكْبِيرِ عَقِيبَ الصَّلَوَاتِ الْمَذْكُورَةِ بِقَدْرِ الْإِمْكَانِ وَ تَكْبِيرِ الْمَسْبُوقِ بَعْدَ إِتْمَامِ صَلَاتِهِ

اشارة

(٦) ٢٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَكْرَارِ التَّكْبِيرِ عَقِيبَ الصَّلَوَاتِ الْمَذْكُورَةِ بِقَدْرِ الْإِمْكَانِ وَ تَكْبِيرِ الْمَسْبُوقِ بَعْدَ إِتْمَامِ صَلَاتِهِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٧٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٨٧٤- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ فَاتَتْهُ رَكْعَةٌ مَعَ الْإِمَامِ مِنَ الصَّلَاةِ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ قَالَ يُتِمُّ صَلَاتَهُ ثُمَّ يُكَبِّرُ قَالَ وَ سَأَلْتُهُ عَنِ التَّكْبِيرِ بَعْدَ كُلِّ صَلَاةٍ فَقَالَ كَمْ شِئْتَ إِنَّهُ لَيْسَ شَيْ ءٌ (٨) مُوَقَّتٌ يَعْنِي فِي الْكَلَامِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (٩)

١- مر فى الحديث ١١ من الباب ٢١ من أبواب صلاة العيد.

٢- التهذيب ٥- ٤٨٧- ١٧٣٩.

٣- فى المصدر- أن يكبر.

٤- التهذيب ٥- ٢٧٠- ٩٢٤، و الاستبصار ٢- ٢٩٩- ١٠٧١.

٥- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٢٢ من أبواب صلاة العید.

٦- الباب ٢٤ فیه ٣ أحادیث.

٧- الکافی ٤- ٥١٧- ٥.

٨- کلمة (شی ء)- لیس فی التهذیب" هامش المخطوط".

٩- التهذیب ٥- ٤٨٧- ١٧٣٧.

وَ

رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ الْبَزَنْطِيِّ عَنِ الْعَلَاءِ نَحْوَهُ وَ اقْتَصَرَ عَلَى الْمَسْأَلَةِ الثَّانِيَةِ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ كَمْ شِئْتَ إِنَّهُ لَيْسَ بِمَفْرُوضٍ (١)

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از دو امام (علیهما السلام) روایت می کند: «از ایشان درباره شخصی پرسیدم که یک رکعت از نمازهای ایام تشریق را با امام از دست داده بود. امام فرمودند: نماز خود را تمام کند و سپس تکبیر بگوید. همچنین از ایشان درباره تعداد تکبیرها بعد از هر نماز پرسیدم. امام فرمودند: هر چند بار که می خواهی، زیرا در این مورد هیچ تعداد مشخص و معینی وجود ندارد.»

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٧٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٨٧٥- ٢- (٢) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ عَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ وَ ذَكَرَ مِثْلَ الْمَسْأَلَةِ الْأُولَى.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ : ازحضرت سوال کردم ومثل مسئله اول را بیان کرد .

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٧٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٨٧٦- ٣- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ یَدْخُلُ مَعَ الْإِمَامِ وَ قَدْ سَبَقَهُ بِرَکْعَةٍ وَ یُکَبِّرُ الْإِمَامُ إِذَا سَلَّمَ أَیَّامَ التَّشْرِیقِ- فَکَیْفَ یَصْنَعُ الرَّجُلُ قَالَ یَقُومُ فَیَقْضِی مَا فَاتَهُ مِنَ الصَّلَاةِ فَإِذَا فَرَغَ کَبَّرَ.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ (٥)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) نقل کرده است که پرسیدم: اگر مردی با امام در نماز ایام تشریق به نماز ایستد و یک رکعت از نماز را با امام از دست داده باشد و امام پس از سلام نماز تکبیر کند، این مرد چه باید انجام دهد؟ امام (علیه السلام) پاسخ داد: او باید بایستد و رکعت از دست رفته را قضا کند، و پس از پایان نماز خود، تکبیر را بگوید.

٢٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّکْبِیرِ فِی الْعِیدَیْنِ عَقِیبَ النَّافِلَةِ وَ الْفَرِیضَةِ

اشارة

(۷) ۲۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ فِی الْعِيدَيْنِ عَقِيبَ النَّافِلَةِ وَ الْفَرِيضَةِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۸۷۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۸۷۷- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ

۱- مستطرفات السرائر- ۳۰- ۲۷.

۲- الكافی ۳- ٤٦١- ۹.

۳- التهذيب ۳- ۲۸۷- ۸۵۷.

٤- قرب الإسناد- ۱۰۰.

۵- مسائل علیّ بن جعفر- ۱٦۱- ۲٤۵.

٦- تقدم فی الأبواب ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ من هذه الأبواب.

۷- الباب ۲۵ فيه ۳ أحاديث.

۸- التهذيب ۵- ۲۷۰- ۹۲۳، و الاستبصار ۲- ۲۹۹- ۱۰۷۰، و أورده بطريق آخر فی الحديث ۱۲ من الباب ۲۱ من هذه الأبواب.

أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: التَّكْبِيرُ وَاجِبٌ فِی دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ فَرِيضَةٍ أَوْ نَافِلَةٍ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ لِمَا مَضَى (۱) وَ يَأْتِی (۲).

******

ترجمه:

عَمَّارِ بْنِ مُوسَى ازحضرت صادق نقل کرده که فرمودند : درایام تشریق بعد از هرنماز واجب ومستحب تکبیر واجب است .

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۷۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۸۷۸- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع التَّكْبِيرُ فِي كُلِّ فَرِيضَةٍ وَ لَيْسَ فِي النَّافِلَةِ تَكْبِيرٌ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى نَفْيِ تَأَكُّدِ الِاسْتِحْبَابِ لَا نَفْيِ الْمَشْرُوعِيَّةِ لِمَا تَقَدَّمَ فِي هَذَا الْبَابِ وَ غَيْرِهِ (٤).

******

ترجمه:

داود بن فرقاد نقل کرده است که امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «تکبیر در هر فریضه ای در ایام تشریق واجب است، ولی در نمازهای مستحب (نافله) در این ایام تکبیر نیست.»

می گویم : این حدیث به معنای نفی تأکید استحباب در نمازهای نافله است، نه نفی مشروعیت تکبیر در آنها. بنابراین، تکبیر در نمازهای مستحب در ایام تشریق به طور عمومی مشروع است، ولی تأکید خاصی بر آن وجود ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۷۹ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۸۷۹- ۳- (۵) عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ النَّوَافِلِ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ هَلْ فِيهَا تَكْبِيرٌ قَالَ نَعَمْ وَ إِنْ نَسِيَ فَلَا بَأْسَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦).

******

ترجمه:

عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ : ازحضرت کاظم * پرسیدم درنمازهای مستحبی ایام تشریق آیا تکبیر هست ؟ فرمودند : بله واگر فراموش کردی اشکالی ندارد .

٢٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بَيْنَ التَّكْبِيرَاتِ فِی صَلَاةِ الْعِيدِ بِالْمَأْثُورِ وَ غَيْرِهِ

اشارة

(٧) ٢٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بَيْنَ التَّكْبِيرَاتِ فِی صَلَاةِ الْعِيدِ بِالْمَأْثُورِ وَ غَيْرِهِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٨٨٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٨٨٠- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ

ص: ٤٦٧

١- تقدم فی الحديث ١ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٢- يأتی فی الحديث ٣ من هذا الباب.

٣- التهذيب ٥- ٢٧٠- ٩٢٥، و الاستبصار ٢- ٣٠٠- ١٠٧٢.

٤- تقدم فی الحديث ١ من هذا الباب، و فی الحديث ٢ من الباب ٢٢ من هذه الأبواب.

٥- مسائل علیّ بن جعفر- ١٦١- ٢٤٨.

٦- تقدم فی الحديث ١٢ من الباب ٢١ و الحديث ٢ من الباب ٢٢ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٢٦ فيه ٦ أحاديث.

٨- التهذيب ٣- ٢٨٨- ٨٦٣.

جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ الْعَلَاءِ (۱) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْكَلَامِ الَّذِی یُتَکَلَّمُ بِهِ فِی مَا بَیْنَ التَّکْبِیرَتَیْنِ فِی الْعِیدَیْنِ قَالَ مَا شِئْتَ مِنَ الْکَلَامِ الْحَسَنِ.

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ : از یکی از دو امام علیهما السلام پرسیدم در نماز عیدین بین هر دو تکبیر چه بگوید ؟ فرمودند : هر کلام خوبی را می تواند بگوید .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۸۸۱- ۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنْ سُلَیْمَانَ الرَّازِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی بْنِ أَبِی مَنْصُورٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَقُولُ بَیْنَ کُلِّ تَکْبِیرَتَیْنِ فِی صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ اللَّهُمَّ أَهْلَ الْکِبْرِیَاءِ وَ الْعَظَمَةِ وَ أَهْلَ الْجُودِ وَ الْجَبَرُوتِ وَ أَهْلَ الْعَفْوِ وَ الرَّحْمَةِ وَ أَهْلَ التَّقْوَی وَ الْمَغْفِرَةِ أَسْأَلُکَ فِی هَذَا الْیَوْمِ الَّذِی جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِینَ عِیداً وَ لِمُحَمَّدٍ ص ذُخْراً وَ مَزِیداً أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- کَأَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ عَلَی عَبْدٍ مِنْ عِبَادِکَ وَ صَلِّ عَلَی مَلَائِکَتِکَ (۳) وَ رُسُلِکَ وَ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِینَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْیَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ خَیْرَ مَا سَأَلَکَ عِبَادُکَ الْمُرْسَلُونَ وَ أَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ مَا عَاذَ بِکَ مِنْهُ عِبَادُکَ الْمُرْسَلُونَ.

******

ترجمه

حضرت صادق * : درنمازعیدین بین هر دو تکبیر بگوید : اللَّهُمَّ أَهْلَ الْکِبْرِیَاءِ وَ الْعَظَمَةِ وَ أَهْلَ الْجُودِ وَ الْجَبَرُوتِ وَ أَهْلَ الْعَفْوِ وَ الرَّحْمَةِ وَ أَهْلَ التَّقْوَی وَ الْمَغْفِرَةِ أَسْأَلُکَ فِی هَذَا الْیَوْمِ الَّذِی جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِینَ عِیداً وَ لِمُحَمَّدٍ ص ذُخْراً وَ مَزِیداً أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- کَأَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ

عَلَى عَبْدٍ مِنْ عِبَادِکَ وَ صَلِّ عَلَى مَلَائِکَتِکَ وَ رُسُلِکَ وَ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ خَيْرَ مَا سَأَلَکَ عِبَادُکَ الْمُرْسَلُونَ وَ أَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ مَا عَاذَ بِکَ مِنْهُ عِبَادُکَ الْمُرْسَلُونَ.

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۸۲ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۸۸۲- ۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی جَمِيلَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِذَا كَبَّرَ فِی الْعِيدَيْنِ قَالَ بَيْنَ كُلِّ تَكْبِيرَتَيْنِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ ص اللَّهُمَّ أَهْلَ الْكِبْرِيَاءِ وَ ذَكَرَ الدُّعَاءَ إِلَى آخِرِهِ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر * : حضرت على * بين هر دو تكبير مى گفتند أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ ص اللَّهُمَّ أَهْلَ الْكِبْرِيَاءِ وَ العظمه ....

ص: ٤٦٨

۱- ليس فى المصدر.

۲- التهذيب ۳- ۱۳۹- ۳۱٤. و فيه- سليمان الزرارى.

۳- فى المصدر زيادة- المقربين.

٤- التهذيب ۳- ۱٤۰- ۳۱۵.

[رقم الحديث الكلى: ۹۸۸۳ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٨٨٣- ٤- (١) وَ عَنْهُ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ بِشْرٍ (٢) بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَقُولُ فِي دُعَاءِ الْعِيدَيْنِ بَيْنَ كُلِّ تَكْبِيرَتَيْنِ اللَّهُ رَبِّي أَبَداً وَ الْإِسْلَامُ دِينِي أَبَداً وَ مُحَمَّدٌ نَبِيِّي أَبَداً وَ الْقُرْآنُ كِتَابِي أَبَداً وَ الْكَعْبَةُ قِبْلَتِي أَبَداً وَ عَلِيٌّ وَلِيِّي أَبَداً وَ الْأَوْصِيَاءُ أَئِمَّتِي أَبَداً وَ تُسَمِّيهِمْ إِلَى آخِرِهِمْ وَ لَا أَحَدَ إِلَّا اللَّهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درنمازعیدین بین هر دو تکبیر بگوید :اللَّهُ رَبِّي أَبَداً وَ الْإِسْلَامُ دِينِي أَبَداً وَ مُحَمَّدٌ نَبِيِّي أَبَداً وَ الْقُرْآنُ كِتَابِي أَبَداً وَ الْكَعْبَةُ قِبْلَتِي أَبَداً وَ عَلِيٌّ وَلِيِّي أَبَداً وَ الْأَوْصِيَاءُ أَئِمَّتِي أَبَداً وَ تُسَمِّيهِمْ إِلَى آخِرِهِمْ وَ لَا أَحَدَ إِلَّا اللَّهُ.

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٨٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٨٨٤- ٥- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ قَالَ: قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ التَّكْبِيرِ فِي الْعِيدَيْنِ فَقَالَ اثْنَتَا عَشْرَةَ سَبْعَةٌ (٤) فِي الْأُولَى وَ خَمْسَةٌ (٥) فِي الْأَخِيرَةِ فَإِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ وَاحِدَةً تَقُولُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ اللَّهُمَّ أَنْتَ أَهْلُ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْعَظَمَةِ وَ أَهْلُ الْجُودِ وَ الْجَبَرُوتِ وَ أَهْلُ الْقُدْرَةِ وَ السُّلْطَانِ وَ الْعِزَّةِ أَسْأَلُكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِينَ عِيداً وَ لِمُحَمَّدٍ ص ذُخْراً وَ مَزِيداً أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ- الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ بِهِ (٦) عِبَادُكَ الْمُرْسَلُونَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَاذَ بِهِ عِبَادُكَ الْمُخْلَصُونَ اللَّهُ أَكْبَرُ أَوَّلُ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ آخِرُهُ وَ بَدِيعُ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ مُنْتَهَاهُ وَ عَالِمُ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ مَعَادُهُ وَ مَصِيرُ كُلِّ شَيْ ءٍ إِلَيْهِ وَ مَرَدُّهُ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ وَ بَاعِثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ قَابِلُ الْأَعْمَالِ وَ مُبْدِئُ الْخَفِيَّاتِ مُعْلِنُ

١- التهذيب ٣- ٢٨٦- ٨٥٦.

٢- فی المصدر- بشیر.

٣- التهذیب ٣- ١٣٢- ٢٩٠، و الاستبصار ١- ٤٥٠- ١٧٤٣، أورد صدره فی الحدیث ٦ من الباب ١٠ من أبواب صلاة العید.

٤- فی الفقیه و الاستبصار- سبع.

٥- فی الفقیه و الاستبصار- خمس.

٦- کلمة (به) من الفقیه (هامش المخطوط).

السَّرَائِرِ اللَّهُ أَکْبَرُ عَظِیمُ الْمَلَکُوتِ شَدِیدُ الْجَبَرُوتِ حَیٌّ لَا یَمُوتُ دَائِمٌ لَا یَزُولُ إِذَا قَضَی أَمْراً فَإِنَّمَا یَقُولُ لَهُ کُنْ فَیَکُونُ اللَّهُ أَکْبَرُ خَشَعَتْ لَکَ الْأَصْوَاتُ وَ عَنَتْ لَکَ الْوُجُوهُ وَ حَارَتْ دُونَکَ الْأَبْصَارُ وَ کَلَّتِ الْأَلْسُنُ عَنْ عَظَمَتِکَ وَ النَّوَاصِی کُلُّهَا بِیَدِکَ وَ مَقَادِیرُ الْأُمُورِ کُلُّهَا إِلَیْکَ لَا یَقْضِی فِیهَا غَیْرُکَ وَ لَا یَتِمُّ مِنْهَا شَیْ ءٌ دُونَکَ اللَّهُ أَکْبَرُ أَحَاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ حِفْظُکَ وَ قَهَرَ کُلَّ شَیْ ءٍ عِزُّکَ وَ نَفَذَ کُلَّ شَیْ ءٍ أَمْرُکَ وَ قَامَ کُلُّ شَیْ ءٍ بِکَ وَ تَوَاضَعَ کُلُّ شَیْ ءٍ لِعَظَمَتِکَ وَ ذَلَّ کُلُّ شَیْ ءٍ لِعِزَّتِکَ وَ اسْتَسْلَمَ کُلُّ شَیْ ءٍ لِقُدْرَتِکَ وَ خَضَعَ کُلُّ شَیْ ءٍ لِمُلْکِکَ اللَّهُ أَکْبَرُ- وَ تَقْرَأُ الْحَمْدَ وَ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الْأَعْلَی- وَ تُکَبِّرُ السَّابِعَةَ وَ تَرْکَعُ وَ تَسْجُدُ وَ تَقُومُ وَ تَقْرَأُ الْحَمْدَ وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَیهَا- وَ تَقُولُ اللَّهُ أَکْبَرُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ (١) أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ اللَّهُمَّ أَنْتَ أَهْلُ الْکِبْرِیَاءِ- تُتِمُّهُ کُلَّهُ کَمَا قُلْتَهُ أَوَّلَ التَّکْبِیرِ یَکُونُ هَذَا الْقَوْلُ فِی کُلِّ تَکْبِیرَةٍ حَتَّی تُتِمَّ خَمْسَ تَکْبِیرَاتٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

ابی الصباح : ازحضرت صادق * درمورد تکبیرات نماز عیدین سوال کردم فرمودند :دوازده تکبیر دارد هفت تکبیر دررکعت اول وپنج تکبیر در رکعت دوم وقتی مشغول نماز شدی بعد از تکبیر بگو أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ اللَّهُمَّ أَنْتَ أَهْلُ الْکِبْرِیَاءِ وَ الْعَظَمَةِ وَ أَهْلُ الْجُودِ وَ الْجَبَرُوتِ وَ أَهْلُ الْقُدْرَةِ وَ السُّلْطَانِ وَ الْعِزَّةِ أَسْأَلُکَ فِی هَذَا الْیَوْمِ الَّذِی جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِینَ عِیداً وَ لِمُحَمَّدٍ ص ذُخْراً وَ مَزِیداً أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مَلَائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ وَ أَنْبِیَائِکَ الْمُرْسَلِینَ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا وَ لِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِینَ وَ الْمُسْلِمَاتِ- الْأَحْیَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ خَیْرِ مَا سَأَلَکَ بِهِ عِبَادُکَ الْمُرْسَلُونَ وَ أَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ مَا عَاذَ بِهِ عِبَادُکَ الْمُخْلَصُونَ(بگو) اللَّهُ أَکْبَرُ أَوَّلُ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ آخِرُهُ وَ بَدِیعُ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ مُنْتَهَاهُ وَ عَالِمُ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ مَعَادُهُ وَ مَصِیرُ کُلِّ شَیْ ءٍ إِلَیْهِ وَ مَرَدُّهُ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ وَ بَاعِثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ قَابِلُ الْأَعْمَالِ وَ مُبْدِئُ الْخَفِیَّاتِ مُعْلِنُ

السَّرَائِرِ(بگو) اللَّهُ أَکْبَرُ عَظِیمُ الْمَلَکُوتِ شَدِیدُ الْجَبَرُوتِ حَیٌّ لَا یَمُوتُ دَائِمٌ لَا یَزُولُ إِذَا قَضَی أَمْراً فَإِنَّمَا یَقُولُ لَهُ کُنْ فَیَکُونُ(بگو) اللَّهُ أَکْبَرُ خَشَعَتْ لَکَ الْأَصْوَاتُ وَ عَنَتْ لَکَ الْوُجُوهُ وَ حَارَتْ دُونَکَ الْأَبْصَارُ وَ کَلَّتِ الْأَلْسُنُ عَنْ عَظَمَتِکَ وَ النَّوَاصِی کُلُّهَا بِیَدِکَ وَ مَقَادِیرُ الْأُمُورِ کُلُّهَا إِلَیْکَ لَا یَقْضِی فِیهَا غَیْرُکَ وَ لَا یَتِمُّ مِنْهَا شَیْ ءٌ دُونَکَ(بگو) اللَّهُ أَکْبَرُ أَحَاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ حِفْظُکَ وَ قَهَرَ کُلَّ شَیْ ءٍ عِزُّکَ وَ نَفَذَ کُلَّ شَیْ ءٍ أَمْرُکَ وَ قَامَ کُلُّ شَیْ ءٍ بِکَ وَ تَوَاضَعَ کُلُّ شَیْ ءٍ لِعَظَمَتِکَ وَ ذَلَّ کُلُّ شَیْ ءٍ لِعِزَّتِکَ وَ اسْتَسْلَمَ کُلُّ شَیْ ءٍ لِقُدْرَتِکَ وَ خَضَعَ کُلُّ شَیْ ءٍ لِمُلْکِکَ (بگو)اللَّهُ أَکْبَرُ-(سوره حمد وسوره اعلی را بخوان وتکبیر هفتم را بگو وبه رکوع برو وسجده انجام بده وبلند شو برای رکعت دوم وسوره حمد و سوره والشمس وضحیها رابخوان و بعد از تکبیر بگو أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ اللَّهُمَّ أَنْتَ أَهْلُ الْکِبْرِیَاءِ- وتمام دعا را بخوان وثل تکبیرات رکعت اول تا پنج تکبیر تمام شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۸۵ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۸۸۵- ٦- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ أَسْقَطَ قَوْلَهُ وَ یَقْرَأُ الْحَمْدَ وَ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الْأَعْلَی- وَ تُکَبِّرُ السَّابِعَةَ وَ تَرْکَعُ وَ تَسْجُدُ وَ تَقُومُ وَ قَالَ وَ تَقْرَأُ الْحَمْدَ- وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَیهَا وَ تَرْکَعُ بِالسَّابِعَةِ وَ تَقُولُ فِی الثَّانِیَةِ اللَّهُ أَکْبَرُ ثُمَّ قَالَ فِی آخِرِهِ وَ الْخُطْبَةُ فِی الْعِیدَیْنِ بَعْدَ الصَّلَاةِ.

أَقُولُ: الْوَاوُ لِمُطْلَقِ الْجَمْعِ فَیُمْکِنُ حَمْلُهُ عَلَی مَا یُوَافِقُ مَا تَقَدَّمَ (٤) وَ قَدْ حَمَلَهُ الشَّیْخُ (٥) عَلَی التَّقِیَّةِ لِمَا مَرَّ فِی أَحَادِیثِ الْکَیْفِیَّةِ (٦).

******

ترجمه:

و به سندش از ابی الصبّاح نقل شده است، مشابه روایت قبلی، با این تفاوت که در این روایت ذکر نشده که باید سوره حمد و «سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الْأَعْلَی» را خواند. در این روایت آمده است که باید در تکبیر هفتم رکوع کرده و سجده کرد، سپس برمی خیزد و سوره حمد و سوره الشمس و ضحی را می خواند و در رکعت دوم، به تکبیر می گوید. همچنین در پایان روایت آمده است که خطبه های عیدین باید بعد از نماز عید خوانده شود.

ص: ٤٧٠

١- فی نسخة من الفقیه زیادة- أشهد (هامش المخطوط).

٢- الفقیه ١- ٥١٢- ١٤٨١.

٣- الفقیه ١- ٥٢٣- ١٤٨٧.

٤- تقدم فی الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٥- راجع التهذیب ٣- ١٣٣- ٢٩١ ذیل الحدیث ٢٩١.

٦- مر فی الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٢٧- بَابُ كَرَاهَةِ السَّفَرِ يَوْمَ الْعِيدِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى يُصَلِّيَ الْعِيدَ

اشارة

(١) ٢٧ بَابُ كَرَاهَةِ السَّفَرِ يَوْمَ الْعِيدِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى يُصَلِّيَ الْعِيدَ

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٨٦ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٨٨٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ الْمُرَادِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ الشُّخُوصَ فِي يَوْمِ عِيدٍ فَانْفَجَرَ الصُّبْحُ وَ أَنْتَ بِالْبَلَدِ فَلَا تَخْرُجْ حَتَّى تَشْهَدَ ذَلِكَ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

این حدیث از امام صادق (ع) نقل شده که فرموده اند: اگر قصد سفر در روز عید را داری و در حالی که صبح در شهر هستی، طلوع کرد، نباید از شهر خارج شوی تا اینکه نماز عید را برگزار کنی.

٢٨- بَابُ جَوَازِ خُرُوجِ النِّسَاءِ فِي الْعِيدِ لِلصَّلَاةِ وَ عَدَمِ وُجُوبِهَا عَلَيْهِنَّ وَ كَرَاهَةِ خُرُوجِ ذَوَاتِ الْهَيْئَاتِ وَ الْجَمَالِ

اشارة

(٤) ٢٨ بَابُ جَوَازِ خُرُوجِ النِّسَاءِ فِي الْعِيدِ لِلصَّلَاةِ وَ عَدَمِ وُجُوبِهَا عَلَيْهِنَّ وَ كَرَاهَةِ خُرُوجِ ذَوَاتِ الْهَيْئَاتِ وَ الْجَمَالِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٨٧ - رقم الحديث الباب: ١]

۹۸۸۷- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ (عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع) (٦) قَالَ: إِنَّمَا رَخَّصَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِلنِّسَاءِ الْعَوَاتِقِ فِی الْخُرُوجِ فِی الْعِيدَيْنِ لِلتَّعْرِيضِ (۷) لِلرِّزْقِ.

******

ترجمه:

از عبدالله بن سنان، از امام صادق (ع)، نقل شده است:

رسول خدا (ص) فقط برای دختران جوان (زنان مجرد) در بیرون رفتن در روزهای عیدین (عید فطر و عید قربان) اجازه داده است، به منظور فراهم شدن زمینه برای روزی (رزق).

[رقم الحديث الكلی: ۹۸۸۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۸۸۸- ۲- (۸) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ هَلْ يَؤُمُّ الرَّجُلُ بِأَهْلِهِ فِی صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ فِی

۱- الباب ۲۷ فيه حديث واحد.

۲- التهذيب ۳- ۲۸٦- ۸۵۳.

۳- الفقيه ۱- ۵۱۰- ۱٤۷٦.

٤- الباب ۲۸ فيه ٦ أحاديث.

۵- التهذيب ۳- ۲۸۷- ۸۵۸.

٦- كتب المصنّف على ما بين القوسين علامة نسخة.

٧- فى المصدر- للتعرض.

٨- التهذيب ٣- ٢٨٩- ٨٧٢.

السَّطْحِ أَوْ فِی بَیْتٍ قَالَ لَا یَؤُمَّ بِهِنَّ وَ لَا یَخْرُجْنَ وَ لَیْسَ عَلَی النِّسَاءِ خُرُوجٌ وَ قَالَ أَقِلُّوا لَهُنَّ مِنَ الْهَیْئَةِ (١) حَتَّی لَا یَسْأَلْنَ الْخُرُوجَ.

******

ترجمه:

از عمار بن موسی، از امام صادق (ع)، نقل شده است:

از او پرسیدم: آیا مرد می تواند در نماز عیدین در بام خانه یا در داخل خانه به اهل (خانواده) خود امام جماعت شود؟ فرمود: نه، نباید امام جماعت آنان باشد و آنان نیز نباید خارج شوند. و فرمود: بر زنان خروج (از خانه) واجب نیست و هیجان و تشویق آنان را کم کنید تا درخواست خروج نکنند.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٨٩ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٨٨٩- ٣- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ شُرَیْحٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ خُرُوجِ النِّسَاءِ فِی الْعِیدَیْنِ فَقَالَ لَا إِلَّا الْعَجُوزُ عَلَیْهَا مَنْقَلَاهَا (٣) یَعْنِی الْخُفَّیْنِ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از محمد بن شریح نقل شده است: از امام صادق (ع) درباره خروج زنان در عیدین پرسیدم. فرمود: "خیر، مگر برای پیرزن، آن هم در حالی که کفش های خود را (منظور کفش های ساده و پوشیده) به پا داشته باشد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۹۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۸۹۰- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ مَكِّيٍّ الشَّهِيدُ فِي الذِّكْرَى قَالَ رَوَى ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمَاعَةٍ مِنْهُمْ حَمَّادُ بْنُ عُثْمَانَ وَ هِشَامُ بْنُ سَالِمٍ عَنِ الصَّادِقِ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ يَخْرُجَ النِّسَاءُ بِالْعِيدَيْنِ لِلتَّعَرُّضِ لِلرِّزْقِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشکالی ندارد که زنان درعیدین خارج شوند برای فراهم کردن زمینه رزق .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۹۱ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۹۸۹۱- ٥- (٦) قَالَ وَ رَوَى أَبُو إِسْحَاقَ إِبْرَاهِيمُ الثَّقَفِيُّ فِي كِتَابِهِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا تَحْبِسُوا النِّسَاءَ مِنَ الْخُرُوجِ إِلَى الْعِيدَيْنِ فَهُوَ عَلَيْهِنَّ وَاجِبٌ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ لِمَا سَبَقَ (٧) أَوْ عَلَى أَنَّ لَهُنَّ مَيْلًا شَدِيداً إِلَى ذَلِكَ فَهُوَ عِنْدَهُنَّ كَالْوَاجِبِ.

******

ترجمه:

از امام علی (ع) نقل شده است که فرمود: "زنان را از رفتن به عیدین منع نکنید، زیرا این عمل بر آنان واجب است."

توضیح (أقول): این حکم بر استحباب حمل می شود، به دلیل آنچه که پیشتر بیان شد، یا به این معنا است که اگر آنان تمایل شدید به این عمل داشته باشند، برایشان به منزله ی واجب است.

ص: ٤٧٢

١- الهیئة- اللباس و الزی و التجمل" لسان العرب ١- ١٨٨".

٢- معانی الأخبار- ١٥٥- ١، أورده عن الکافی فی الحدیث ١ من الباب ١٣٦ من أبواب مقدمات النکاح.

٣- المنقل- الخف الخلق. القاموس المحیط ٤- ٦٠" هامش المخطوط".

٤- الکافی ٥- ٥٣٨- ١.

٥- الذکری- ٢٣٩.

٦- الذکری- ٢٣٩.

٧- سبق فی أحادیث هذا الباب.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٨٩٢ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٩٨٩٢- ٦- (١) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ النِّسَاءِ هَلْ عَلَیْهِنَّ مِنْ صَلَاةِ الْعِیدَیْنِ وَ الْجُمُعَةِ مَا عَلَی الرِّجَالِ قَالَ نَعَمْ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی حَالِ الْحُضُورِ أَوْ عَلَی الِاسْتِحْبَابِ لِمَا مَرَّ (٢) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی الْمَقْصُودِ فِی آدَابِ النِّکَاحِ (٣).

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ :ازحضرت كاظم * سوال كردم آيا زنان درمورد نماز عيدين وجمعه مثل مردها هستند ؟ فرمودند : بله

مى گويم :اين روايت حمل مى شود به زمان حضور امام يا حمل بر استحباب مى شود ودر باب نكاه توضيح داده خواهد شد .

٢٩- بَابُ أَنَّ وَقْتَ صَلَاةِ الْعِيدِ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَى الزَّوَالِ وَ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ ذَبْحِ الْأُضْحِيَّةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

اشارة

(٤) ٢٩ بَابُ أَنَّ وَقْتَ صَلَاةِ الْعِيدِ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَى الزَّوَالِ وَ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ ذَبْحِ الْأُضْحِيَّةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٩٣ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٨٩٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع لَيْسَ يَوْمَ الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى أَذَانٌ وَ لَا إِقَامَةٌ أَذَانُهُمَا طُلُوعُ الشَّمْسِ إِذَا طَلَعَتْ خَرَجُوا الْحَدِيثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حضرت باقر * : درنماز عیدین اذان واقامه نیست اذان و اقامه آنها طلوع خورشید است بعد ازطلوع برای نماز خارج می شوند .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۸۹٤- ۲- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْغُدُوِّ إِلَى الْمُصَلَّى فِي الْفِطْرِ وَ الْأَضْحَى فَقَالَ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۸).

******

ترجمه:

سماعه ازحضرت سوال کردم از زمان حضور درنماز فطر و قربان فرمودند : بعد طلوع خورشید

۱- قرب الإسناد- ۱۰۰، و أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۱۸ من أبواب صلاة الجمعة.

۲- مر فی الأحادیث ۱ و ۲ و ۳ من هذا الباب.

۳- یأتی فی الحدیث ۲ من الباب ۱۳٦ من أبواب مقدمات النکاح.

٤- الباب ۲۹ فیه ۳ أحادیث.

٥- الکافی ۳- ٤٥۹- ۱.

٦- التهذیب ۳- ۱۲۹- ۲۷٦.

۷- التهذیب ۳- ۲۸۷- ۸٥۹.

۸- تقدم فی الحدیث ٥ من الباب ۷، و فی الحدیث ۱ من الباب ۱۹ من هذه الأبواب.

[رقم الحديث الكلی: ۹۸۹۵ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۸۹۵- ۳- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَتَى يُذْبَحُ قَالَ إِذَا انْصَرَفَ الْإِمَامُ قُلْتُ فَإِذَا كُنْتُ فِی أَرْضٍ لَيْسَ فِيهَا إِمَامٌ فَأُصَلِّی بِهِمْ جَمَاعَةً فَقَالَ إِذَا اسْتَقَلَّتِ الشَّمْسُ وَ قَالَ لَا بَأْسَ أَنْ تُصَلِّیَ وَحْدَكَ وَ لَا صَلَاةَ إِلَّا مَعَ إِمَامٍ.

******

ترجمه:

از سماعه، از امام صادق (ع) نقل شده است که گفت: به او (امام) گفتم: چه زمانی قربانی می شود؟ امام فرمود: هنگامی که امام از نماز فارغ شود. گفتم: اگر من در سرزمینی باشم که در آن امامی وجود ندارد و با مردم جماعت نماز بخوانم، چه کنم؟ امام فرمود: هنگامی که خورشید بالا بیاید (یعنی موقعیت آن به اندازه ای بالا باشد که دیگر طلوع صبحگاهی نباشد). و فرمود: اشکالی ندارد که به تنهایی نماز بخوانی، اما نماز عیدین (عید قربان و عید فطر) بدون امام انجام نمی شود.

۳۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الْيَدَيْنِ مَعَ كُلِّ تَكْبِيرَةٍ وَ اسْتِمَاعِ الْخُطْبَةِ

اشارة

(۲) ۳۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الْيَدَيْنِ مَعَ كُلِّ تَكْبِيرَةٍ وَ اسْتِمَاعِ الْخُطْبَةِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۸۹۶ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۸۹۶- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَشْيَمَ عَنْ يُونُسَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ تَكْبِيرِ الْعِيدَيْنِ أَ يَرْفَعُ يَدَهُ مَعَ كُلِّ تَكْبِيرَةٍ أَمْ يُجْزِيهِ أَنْ يَرْفَعَ يَدَيْهِ (٤) فِی أَوَّلِ التَّكْبِيرِ فَقَالَ يَرْفَعُ مَعَ كُلِّ تَكْبِيرَةٍ.

******

ترجمه:

یُونُسَ : ازحضرت سوال کردم در تکبیرات نماز عیدین آیا برای هر تکبیر دستهای خود را بالا ببرد یا فقط برای تکبیر اول باید دستها را بالا ببرد ؟ فرمودند : برای هر تکبیر دستها را بالا ببرد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۸۹۷- ۲- (۵) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ بُشْرَانَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُقْرِی عَنْ یَحْیَی بْنِ عُثْمَانَ عَنْ سَعِیدِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ مُوسَی عَنِ ابْنِ جُرَیْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ قَالَ: حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص یَوْمَ عِیدٍ فَلَمَّا قَضَی صَلَاتَهُ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ یَسْمَعَ الْخُطْبَةَ فَلْیَسْمَعْ وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ یَنْصَرِفَ فَلْیَنْصَرِفْ.

(٦)

******

ترجمه:

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ : من درنماز عید با رسول اکرم حضور داشتم بعد از نماز حضرت فرمودند : هرکس میخواهد بماند وخطبه را گوش بدهد وهر کس می خواهد برود .

۱- التهذیب ۳- ۲۸۷- ۸٦۱.

۲- الباب ۳۰ فیه حدیثان.

٣- التهذيب ٣- ٢٨٨- ٨٦٦.

٤- كتب المصنّف على كلمة (يديه) علامة نسخة.

٥- أمالى الطوسىّ ٢- ١١.

٦- تقدم ما يدلّ على كراهة الكلام و الامام يخطب فى الحديث ٥ من الباب ١٤ من أبواب صلاة الجمعة.

٣١- بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِشْعَارِ الْحُزْنِ فِى الْعِيدَيْنِ لِاغْتِصَابِ آلِ مُحَمَّدٍ حَقِّهِمْ

اشارة

(١) ٣١ بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِشْعَارِ الْحُزْنِ فِى الْعِيدَيْنِ لِاغْتِصَابِ آلِ مُحَمَّدٍ حَقِّهِمْ

[رقم الحديث الكلى: ٩٨٩٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٨٩٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ذُبْيَانَ (٣) عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ مَا مِنْ يَوْمِ عِيدٍ لِلْمُسْلِمِينَ أَضْحًى وَ لَا فِطْرٍ- إِلَّا وَ هُوَ يُجَدِّدُ اللَّهُ (٤) لآلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فِيهِ حُزْناً قَالَ قُلْتُ: وَ لِمَ قَالَ إِنَّهُمْ يَرَوْنَ حَقَّهُمْ فِى أَيْدِى (٥) غَيْرِهِمْ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ) (٦) عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ (٧) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ مِثْلَهُ (٨) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٩)

وَ رَوَاهُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ (١٠)

١- الباب ٣١ فيه حديث واحد.

۲- التهذیب ۳- ۲۸۹- ۸۷۰.

۳- ورد فی التهذیب- ذبیان، و فی الکافی- دینار و فی الفقیه- سنان، و فی نسخة منه فی الجمیع و اللوامع- دینار.

٤- لفظ الجلالة موجود فقط فی التهذیب.

٥- فی علل الشرائع- ید" هامش المخطوط".

٦- فی المصدر: عن علیّ بن الحسین، و قد کتبه المصنّف ثمّ صوبه الی (الحسن).

۷- فی المصدر زیادة- عن حنان بن سدیر.

۸- الکافی ٤- ١٦٩- ۲.

۹- الفقیه ۱- ٥١١- ١٤٨٠.

۱۰- الفقیه ۲- ١٧٤- ۲۰٥۸.

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ (۱) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِینَارٍ (۲).

******

ترجمه:

از عبدالله بن ذبیان، از امام باقر (ع) نقل شده که فرمود: «ای عبدالله، هیچ روز عیدی برای مسلمانان وجود ندارد، چه عید قربان و چه عید فطر، مگر اینکه خداوند در آن روز، برای اهل بیت محمد (علیه و علیهم السلام) غم و اندوهی را تجدید می کند.» عبدالله گفت: پرسیدم: «چرا؟» امام فرمود: «چون آنان (اهل بیت) می بینند که حقشان در دست دیگران است.»

۳۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجَهْرِ بِالْقِرَاءَةِ فِی الْعِیدَیْنِ

اشارة

(٣) ٣٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجَهْرِ بِالْقِرَاءَةِ فِی الْعِیدَیْنِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۸۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۸۹۹- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَعْتَمُّ فِی الْعِیدَیْنِ إِلَی أَنْ قَالَ وَ یَجْهَرُ بِالْقِرَاءَةِ کَمَا یَجْهَرُ فِی الْجُمُعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : رسول اکرم%در روز عید قربان و فطر عمامه می پوشیدند...تاآنجا که فرمودند : ایشان حمد وسوره را بلند می خواندند مثل نماز جمعه .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۰۰- ۲- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ یُوسُفَ بْنِ عَقِیلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَیْسٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ کَانَ إِذَا صَلَّی بِالنَّاسِ صَلَاةَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحًی خَفَضَ مِنْ صَوْتِهِ یُسْمِعُ مَنْ یَلِیهِ لَا یَجْهَرُ بِالْقُرْآنِ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ أَنَّهُ کَانَ یَجْهَرُ مِنْ غَیْرِ عُلُوٍّ کَمَا هُوَ ظَاهِرٌ مِنْ قَوْلِهِ یُسْمِعُ مَنْ یَلِیهِ (٦).

******

ترجمه:

از محمد بن قیس، از امام باقر (ع) نقل شده است که وقتی با مردم نماز عید فطر یا عید قربان را می خواند، صدایش را پایین می آورد تا کسانی که نزدیک او بودند بشنوند، اما قرآن را با صدای بلند نمی خواند.

می گویم: منظور این است که امام (ع) با صدای بلند می خواند، اما نه با صدای بسیار بلند، همان طور که از گفته اش "تا کسانی که نزدیک او بودند بشنوند" ظاهر است.

۳۳- بَابُ كَرَاهَةِ نَقْلِ الْمِنْبَرِ بَلْ يُعْمَلُ شِبْهُ الْمِنْبَرِ مِنْ طِينٍ

اشارة

(۷) ۳۳ بَابُ كَرَاهَةِ نَقْلِ الْمِنْبَرِ بَلْ يُعْمَلُ شِبْهُ الْمِنْبَرِ مِنْ طِينٍ

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۰۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۹۰۱- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ

۱- اضاف فی المصدر- حنان بن سدیر.

۲- علل الشرائع ۲- ۳۸۹- ۱ الباب ۱۲٦.

۳- الباب ۳۲ فیه حدیثان.

٤- التهذیب ۳- ۱۳۰- ۲۸۲، و أورد تمامه فی الحدیث ۳ من الباب ۱۱ من أبواب صلاة العید.

٥- التهذیب ۳- ۲۸۹- ۸۷۱، و أورد ذیله فی الحدیث ٥ من الباب ۱۱ من أبواب صلاة العید.

٦- و تقدم ما يدلّ على ذلک فی الحديث ٢١ من الباب ١٠ من هذه الأبواب، و فی الحديث ١٠ من الباب ٧٣ من أبواب القراءة فی الصلاة، و يأتی ما يدلّ عليه فی الحديث ٣ من الباب ١ من أبواب صلاة الاستسقاء.

٧- الباب ٣٣ فيه حديث واحد.

٨- الفقيه ١- ٥٠٨- ١٤٦٩، و أورد صدره فی الحديث ١ من الباب ٧ من أبواب صلاة العيد.

أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ فِی صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ لَيْسَ فِيهِمَا مِنْبَرٌ الْمِنْبَرُ لَا يُحَوَّلُ (١) مِنْ مَوْضِعِهِ وَ لَكِنْ يُصْنَعُ لِلْإِمَامِ شَیْ ءٌ (٢) شِبْهُ الْمِنْبَرِ مِنْ طِينٍ فَيَقُومُ عَلَيْهِ فَيَخْطُبُ النَّاسَ ثُمَّ يَنْزِلُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ (٣).

******

ترجمه:

از اسماعيل بن جابر، از امام صادق (ع) در حديثی درباره نماز عيدين (عيد فطر و عيد قربان) نقل شده است: در اين دو نماز (عيدين) منبری وجود ندارد؛ منبر از جای خود جابه جا نمی شود، بلكه برای امام چيزی شبيه منبر از گِل ساخته می شود و او بر آن می ايستد و برای مردم خطبه می خواند، سپس پايين می آيد.

٣٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلْإِخْوَانِ فِی الْعِيدِ بِقَبُولِ الْأَعْمَالِ

اشارة

(٤) ٣٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ لِلْإِخْوَانِ فِی الْعِيدِ بِقَبُولِ الْأَعْمَالِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٩٠٢ - رقم الحديث الباب: ١]

۹۹۰۲- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ الْجَعْفَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: قَالَ لِبَعْضِ مَوَالِیهِ یَوْمَ الْفِطْرِ- وَ هُوَ یَدْعُو لَهُ یَا فُلَانُ تَقَبَّلَ اللَّهُ مِنْکَ وَ مِنَّا قَالَ ثُمَّ أَقَامَ حَتَّی إِذَا کَانَ یَوْمُ الْأَضْحَی- قَالَ لَهُ یَا فُلَانُ تَقَبَّلَ اللَّهُ مِنَّا وَ مِنْکَ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ- قُلْتَ فِی الْفِطْرِ شَیْئاً وَ تَقُولُ فِی الْأَضْحَی غَیْرَهُ قَالَ فَقَالَ نَعَمْ إِنِّی قُلْتُ لَهُ فِی الْفِطْرِ تَقَبَّلَ اللَّهُ مِنْکَ وَ مِنَّا لِأَنَّهُ فَعَلَ مِثْلَ فِعْلِی وَ تَأَسَّیْتُ أَنَا وَ هُوَ فِی الْفِعْلِ وَ قُلْتُ لَهُ فِی الْأَضْحَی- تَقَبَّلَ اللَّهُ مِنَّا وَ مِنْکَ لِأَنَّا یُمْکِنُنَا أَنْ نُضَحِّیَ وَ لَا یُمْکِنُهُ أَنْ یُضَحِّیَ فَقَدْ فَعَلْنَا نَحْنُ غَیْرَ فِعْلِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ (٦) بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ (٧)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٨).

******

ترجمه:

از محمد بن فضل، از امام رضا (ع) نقل شده است که امام به یکی از موالیان خود در روز عید فطر در حالی که برای او دعا می کرد، فرمود: "ای فلانی، خداوند از تو و از ما قبول کند." سپس تا روز عید قربان صبر کرد و در آن روز به او فرمود: "ای فلانی، خداوند از ما و از تو قبول کند." پس به امام گفتم: "ای پسر رسول خدا، در عید فطر چیزی گفتید و در عید قربان چیز دیگری می گویید؟" امام فرمود: "بله، در عید فطر به او گفتم خداوند از تو و از ما قبول کند، زیرا او کاری مشابه من انجام داده است و من و او در انجام عمل مشابه بودیم. ولی در عید قربان به او گفتم خداوند از ما و از تو قبول کند، زیرا ما توانسته ایم قربانی کنیم و او نتوانسته است قربانی کند، بنابراین ما عملی متفاوت از او انجام داده ایم."

١- فی المصدر- لا یحرک.

٢- کتب المصنّف علی کلمة (شی ء) علامة نسخة.

٣- التهذیب ٣- ٢٩٠- ٨٧٣.

٤- الباب ٣٤ فیه حدیث واحد.

٥- الکافی ٤- ١٨١- ٤.

٦- الفقیه ٢- ١٧٣- ٢٠٥٣.

٧- فی المصدر- الفضیل.

٨- تقدم بعمومه و اطلاقه فی البابین ٤٢، ٤٣ من أبواب الدعاء.

٣٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِحْيَاءِ لَيْلَتَيِ الْعِيدَيْنِ وَ الِاجْتِمَاعِ يَوْمَ عَرَفَةَ بِالْأَمْصَارِ لِلدُّعَاءِ

اشارة

(١) ٣٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِحْيَاءِ لَيْلَتَيِ الْعِيدَيْنِ وَ الِاجْتِمَاعِ يَوْمَ عَرَفَةَ بِالْأَمْصَارِ لِلدُّعَاءِ

[رقم الحدیث الکلی: ٩٩٠٣ - رقم الحدیث الباب: ١]

٩٩٠٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَغْدَادِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُثْمَانَ الْمِصْرِيِّ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ فَضَالَةَ عَنْ عِيسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ (عَنْ هَارُونَ بْنِ سَالِمٍ) (٣) عَنِ ابْنِ كُرْدُوسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَحْيَا لَيْلَةَ الْعِيدِ وَ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ.

******

ترجمه:

ابن کردوس از پدرش نقل می کند که رسول خدا (ص) فرمود: "کسی که شب عید و شب نیمه شعبان را احیا (بیداری و عبادت) کند، قلبش در روزی که قلب ها می میرند، نمی میرد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۰٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۰٤- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ بَكْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَحْيَا لَيْلَةَ الْعِيدِ لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ.

******

ترجمه:

انس نقل می کند که رسول خدا (ص) فرمود: "کسی که شب عید را احیا (بیداری و عبادت) کند، قلبش در روزی که قلب ها می میرند، نمی میرد."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۹۰۵- ۳- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ وَهْبٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: كَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ يُفَرِّغَ (نَفْسَهُ) (٦) أَرْبَعَ لَيَالٍ مِنَ السَّنَةِ أَوَّلَ لَيْلَةٍ مِنْ رَجَبٍ وَ لَيْلَةَ النَّحْرِ- وَ لَيْلَةَ الْفِطْرِ وَ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ وَهْبِ بْنِ وَهْبٍ (٧)

۱- الباب ۳۵ فیه ۳ أحادیث.

۲- ثواب الأعمال- ۱۰۱- ۲.

۳- فی المصدر- عن مروان بن سالم و فی نسخة منه- هارون بن سالم کما فی المتن و هو الصحیح (راجع أسد الغابة ٤- ۲۳۵ و الإصابة ۳- ۲۹۰).

٤- ثواب الأعمال- ۱۰۱- ۱.

٥- قرب الإسناد- ۲٦.

٦- فی المصدر- الرجل.

۷- مصباح المتهجد- ۷۳۵.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی الْحُکْمِ الثَّانِی فِی الْحَجِّ (۱).

******

ترجمه:

جعفر بن محمد از پدرش از علی (ع) نقل کرده است که فرمود: "او (علی) دوست داشت که خود را در چهار شب از سال آزاد کند (از دیگر کارها فارغ کند): شب اول ماه رجب، شب عید قربان، شب عید فطر، و شب نیمه شعبان."

۳٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعَوْدِ مِنْ صَلَاةِ الْعِیدِ وَ غَیْرِهَا فِی غَیْرِ طَرِیقِ الذَّهَابِ

اشارة

(۲) ۳٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعَوْدِ مِنْ صَلَاةِ الْعِیدِ وَ غَیْرِهَا فِی غَیْرِ طَرِیقِ الذَّهَابِ

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۰٦ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۹۰٦- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ السَّکُونِیِّ أَنَّ النَّبِیَّ ص کَانَ إِذَا خَرَجَ إِلَی الْعِیدِ لَمْ یَرْجِعْ فِی الطَّرِیقِ الَّذِی بَدَأَ فِیهِ یَأْخُذُ فِی طَرِیقٍ غَیْرِهِ.

******

ترجمه:

سکونی : رسول اکرم % وقتی برای نماز عید از منزل خارج می شدند ازهمان راه برنمی گشتند بلکه از راه دیگر مراجعت می کردند

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۰۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۰۷- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْهَیْثَمِ بْنِ أَبِی مَسْرُوقٍ عَنْ مُوسَی بْنِ عُمَرَ بْنِ بَزِیعٍ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع جُعِلْتُ فِدَاکَ إِنَّ النَّاسَ رَوَوْا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص- کَانَ إِذَا أَخَذَ فِی طَرِیقٍ رَجَعَ فِی غَیْرِهِ فَهَکَذَا کَانَ یَفْعَلُ قَالَ فَقَالَ نَعَمْ فَأَنَا أَفْعَلُهُ کَثِیراً فَافْعَلْهُ ثُمَّ قَالَ لِی أَمَا إِنَّهُ أَرْزَقُ لَکَ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ طَاوُسٍ فِی کِتَابِ الْإِقْبَالِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ هَارُونَ بْنِ مُوسَی بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا ع نَحْوَهُ (٥) أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی السَّفَرِ (٦).

******

ترجمه:

موسی بن عمر بن بزیع روایت می کند: "به امام رضا (ع) عرض کردم: جانم به فدایت، مردم نقل کرده اند که رسول خدا (ص) هنگامی که از راهی به جایی می رفت، هنگام بازگشت از راه دیگری برمی گشت. آیا ایشان این گونه عمل می کرد؟ امام فرمود: بله، من هم این کار را زیاد انجام می دهم، پس تو هم این کار را انجام بده. سپس به من فرمود: بدان که این کار برای تو پربرکت تر خواهد بود."

١- يأتى فى الباب ٢٥ من أبواب احرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٢- الباب ٣٦ فيه حديثان.

٣- الفقيه ١- ٥١٠- ١٤٧٥.

٤- الكافى ٨- ١٤٧- ١٢٤، ٥- ٣١٤- ٤١.

٥- اقبال الأعمال- ٢٨٣.

٦- يأتى فى الباب ٦٥ من أبواب آداب السفر.

٣٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ يَوْمَ الْعِيدِ وَ عَدَمِ جَوَازِ الِاشْتِغَالِ بِاللَّعِبِ وَ الضَّحِكِ

اشارة

(١) ٣٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ يَوْمَ الْعِيدِ وَ عَدَمِ جَوَازِ الِاشْتِغَالِ بِاللَّعِبِ وَ الضَّحِكِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٠٨ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩٠٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ص إِذَا كَانَ أَوَّلُ يَوْمٍ مِنْ شَوَّالٍ- نَادَى مُنَادٍ أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ اغْدُوا إِلَى جَوَائِزِكُمْ ثُمَّ قَالَ يَا جَابِرُ- جَوَائِزُ اللَّهِ لَيْسَتْ بِجَوَائِزِ هَؤُلَاءِ الْمُلُوكِ ثُمَّ قَالَ هُوَ يَوْمُ الْجَوَائِزِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَابِرٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

جابر از امام باقر (ع) روایت می کند که پیامبر (ص) فرمود: "هنگامی که روز اول شوال فرا می رسد، منادی ای ندا می دهد: ای مؤمنان! به سوی جوایزتان بشتابید." سپس پیامبر (ص) به جابر فرمود: "جوایز خداوند مانند جوایز این پادشاهان نیست." سپس پیامبر (ص) فرمود: "این روز، روز جوایز است."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۰۹- ۲- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ صَبِيحَةُ (٥) الْفِطْرِ- نَادَى مُنَادٍ اغْدُوا إِلَى جَوَائِزِكُمْ.

******

ترجمه:

جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ از امام صادق (ع) روایت می کند که پیامبر (ص) فرمود: "هنگامی که روز اول شوال فرا می رسد، منادی ای ندا می دهد: ای مؤمنان! به سوی جوایزتان بشتابید."

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۹۱۰- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: نَظَرَ (الْحُسَيْنُ) (٧) بْنُ عَلِيٍّ ع إِلَى (النَّاسِ فِی يَوْمِ الْفِطْرِ) (٨) يَلْعَبُونَ وَ يَضْحَكُونَ فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ وَ الْتَفَتَ إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ (٩) شَهْرَ رَمَضَانَ- مِضْمَاراً لِخَلْقِهِ يَسْتَبِقُونَ فِيهِ بِطَاعَتِهِ إِلَى رِضْوَانِهِ فَسَبَقَ فِيهِ قَوْمٌ فَفَازُوا وَ تَخَلَّفَ آخَرُونَ فَخَابُوا فَالْعَجَبُ

۱- الباب ۳۷ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ٤- ۱٦۸- ۳.

۳- الفقیه ۱- ۳۲۳- ۱٤۷۸.

٤- الکافی ٤- ۱٦۸- ٤.

٥- فی المصدر زیادة- یوم.

٦- الفقیه ۱- ٥۱۱- ۱٤۷۹.

۷- فی المصدر- الحسن.

۸- فی المصدر- أناس فی یوم فطر.

۹- فی نسخة- خلق" هامش المخطوط".

کُلُّ الْعَجَبِ مِنَ الضَّاحِکِ اللَّاعِبِ فِی الْیَوْمِ الَّذِی یُثَابُ فِیهِ الْمُحْسِنُونَ وَ یَخِیبُ فِیهِ الْمُقَصِّرُونَ وَ ایْمُ اللَّهِ لَوْ کُشِفَ الْغِطَاءُ لَشُغِلَ مُحْسِنٌ بِإِحْسَانِهِ وَ مُسِی ءٌ بِإِسَاءَتِهِ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی الصَّخْرِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحِیمِ رَفَعَهُ إِلَی أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: نَظَرَ إِلَی النَّاسِ وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین روایت می کند که امام حسین (ع) در روز عید فطر به مردم نگاهی انداخت که مشغول بازی و خنده بودند. سپس به اصحاب خود نگاه کرد و فرمود: "خداوند عز و جل ماه رمضان را به عنوان میدان مسابقه ای برای بندگان خود قرار داده تا در آن با طاعت و بندگی به سوی رضایت الهی پیشی بگیرند. برخی در این مسابقه پیشی گرفته و موفق شدند، در حالی که دیگران عقب ماندند و ناکام ماندند. پس عجب از کسانی که در روزی که نیکوکاران در آن پاداش می گیرند

و کوتاهی کنندگان ناکام می مانند، خنده و بازی می کنند. به خدا سوگند، اگر پرده برداشته شود، نیکوکار مشغول احسان خود و بدکار مشغول بدی خود خواهد بود."

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۱۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۹۱۱- ٤- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ فِی حَدِيثِ الْعِلَلِ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَ يَوْمُ الْفِطْرِ الْعِيدَ لِيَكُونَ لِلْمُسْلِمِينَ مُجْتَمَعاً يَجْتَمِعُونَ فِيهِ وَ يَبْرُزُونَ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَيُمَجِّدُونَهُ عَلَى مَا مَنَّ عَلَيْهِمْ فَيَكُونُ يَوْمَ عِيدٍ وَ يَوْمَ اجْتِمَاعٍ وَ يَوْمَ فِطْرٍ وَ يَوْمَ زَكَاةٍ وَ يَوْمَ رَغْبَةٍ وَ يَوْمَ تَضَرُّعٍ وَ لِأَنَّهُ أَوَّلُ يَوْمٍ مِنَ السَّنَةِ يَحِلُّ فِيهِ الْأَكْلُ وَ الشُّرْبُ لِأَنَّ أَوَّلَ شُهُورِ السَّنَةِ عِنْدَ أَهْلِ الْحَقِّ شَهْرُ رَمَضَانَ- فَأَحَبَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَكُونَ لَهُمْ فِی ذَلِکَ مَجْمَعٌ يَحْمَدُونَهُ فِيهِ وَ يُقَدِّسُونَهُ.

وَ رَوَاهُ فِی (الْعِلَلِ) (۳) وَ (عُيُونِ الْأَخْبَارِ) (٤) بِالْإِسْنَادِ.

******

ترجمه:

امام رضا (ع) در حدیثی از فضل بن شاذان درباره علت تعیین روز عید فطر فرمودند: "روز عید فطر به این منظور قرار داده شده است که مسلمانان در آن روز گرد هم آیند و در مقابل خداوند عز و جل ظاهر شوند و او را به خاطر نعمت هایی که به آنان بخشیده، تمجید کنند. این روز به عنوان روز عید، روز اجتماع، روز فطر (پایان روزه)، روز زکات، روز علاقه و میل (به سوی خداوند) و روز تضرع و نیایش تعیین شده است. همچنین، این روز اولین روز از سال است که خوردن و آشامیدن در آن مجاز می شود، زیرا اولین ماه سال نزد اهل حق، ماه رمضان است. خداوند عز و جل دوست داشته که برای آنان در این روز مجمعی باشد که در آن خدا را ستایش و تقدیس کنند."

۳۸- بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ تَذَكُّرُهُ عِنْدَ الْخُرُوجِ إِلَى صَلَاةِ الْعِيدِ وَ الرُّجُوعِ

اشارة

(٥) ٣٨ بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ تَذَكُّرُهُ عِنْدَ الْخُرُوجِ إِلَى صَلَاةِ الْعِيدِ وَ الرُّجُوعِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٩١٢ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩١٢- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ٤٨١

١- الكافى ٤- ١٨١- ٥.

٢- الفقيه ١- ٥٢٢- ١٤٨٥، و تقدم ذيله فى الحديث ١ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٣- علل الشرائع- ٢٦٩- ٩ الباب ١٨٢.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١١٥- ١ الباب ٣٤.

٥- الباب ٣٨ فيه حديث واحد.

٦- أمالى الصدوق- ٨٩- ٩.

إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيِّ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَوْمَ الْفِطْرِ- فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ يَوْمَكُمْ هَذَا يَوْمٌ يُثَابُ فِيهِ الْمُحْسِنُونَ وَ يَخْسَرُ فِيهِ الْمُسِيئُونَ وَ هُوَ أَشْبَهُ يَوْمٍ بِقِيَامَتِكُمْ فَاذْكُرُوا بِخُرُوجِكُمْ عَنْ مَنَازِلِكُمْ إِلَى مُصَلَّاكُمْ خُرُوجَكُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَى رَبِّكُمْ وَ اذْكُرُوا بِوُقُوفِكُمْ فِي مُصَلَّاكُمْ وُقُوفَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ رَبِّكُمْ وَ اذْكُرُوا بِرُجُوعِكُمْ إِلَى مَنَازِلِكُمْ رُجُوعَكُمْ إِلَى مَنَازِلِكُمْ فِي الْجَنَّةِ وَ النَّارِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

عبدالله بن فضل هاشمی از امام صادق (ع) نقل می کند که ایشان از پدران بزرگوارشان روایت کرده اند: امیرالمؤمنین علی (ع) در روز عید فطر خطبه ای ایراد فرمودند و گفتند: "ای مردم، امروز روزی است که در آن نیکوکاران پاداش می گیرند و بدکاران زیان می بینند. این روز بسیار شبیه به روز قیامت شماست. پس به یاد آورید که خروج شما از خانه هایتان به سوی مصلا، مانند خروج شما از قبرهایتان به سوی پروردگارتان است. همچنین به یاد آورید که ایستادن شما در مصلا مانند ایستادن شما در برابر پروردگارتان است. و به یاد آورید که بازگشت شما به خانه هایتان مانند بازگشت شما به خانه های بهشت و جهنم است."

۳۹- بَابُ اشْتِرَاطِ وُجُوبِ صَلَاةِ الْعِيدِ بِحُضُورِ خَمْسَةٍ أَحَدُهُمُ الْإِمَامُ

اشارة

(۱) ۳۹ بَابُ اشْتِرَاطِ وُجُوبِ صَلَاةِ الْعِيدِ بِحُضُورِ خَمْسَةٍ أَحَدُهُمُ الْإِمَامُ

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۱۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۹۱۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: فِي صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ إِذَا كَانَ الْقَوْمُ خَمْسَةً أَوْ سَبْعَةً فَإِنَّهُمْ يُجَمِّعُونَ الصَّلَاةَ كَمَا يَصْنَعُونَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ قَالَ تَقْنُتُ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ قَالَ قُلْتُ: يَجُوزُ بِغَيْرِ عِمَامَةٍ قَالَ نَعَمْ وَ الْعِمَامَةُ أَحَبُّ إِلَيَّ.

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (ع) روایت شده است که ایشان فرمودند: در نماز عیدین (عید فطر و عید قربان)، اگر تعداد افراد پنج یا هفت نفر باشند، آن ها باید نماز را به جماعت بخوانند، همان طور که

در روز جمعه انجام می دهند. همچنین فرمودند که در رکعت دوم قنوت خوانده می شود. راوی پرسید: آیا می توان بدون عمامه نماز خواند؟ امام (ع) فرمودند: بله، اما من عمامه را بیشتر دوست دارم.

ص: ٤٨٢

١- الباب ٣٩ فيه حديث واحد.

٢- الفقيه ١- ٥٢٢- ١٤٨٦، و أورد صدره فی الحديث ٣ من الباب ٢ من أبواب صلاة الجمعة، و ذيله فی الحديث ٨ من الباب ١١ من أبواب صلاة العيد.

أَبْوَابُ صَلَاةِ الْكُسُوفِ وَ الآيَاتِ

١- بَابُ وُجُوبِهَا لِكُسُوفِ الشَّمْسِ وَ خُسُوفِ الْقَمَرِ

اشارة

(١) ١ بَابُ وُجُوبِهَا لِكُسُوفِ الشَّمْسِ وَ خُسُوفِ الْقَمَرِ

[رقم الحديث الكلی: ٩٩١٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩١٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: وَقْتُ صَلَاةِ الْكُسُوفِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ هِیَ فَرِيضَةٌ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : وقت نماز خورشید گرفتگی تا آنجا که فرمودند : این نماز واجب است .

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۱۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۹۱۵- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ فَرِيضَةٌ وَ صَلَاةُ الْكُسُوفِ فَرِيضَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : نماز عیدین ونماز خورشید گرفتگی واجب است

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۱٦ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۹۱٦- ۳- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَتْ لِلْكُسُوفِ صَلَاةٌ لِأَنَّهُ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يُدْرَى أَ لِرَحْمَةٍ ظَهَرَتْ أَمْ لِعَذَابٍ فَأَحَبَّ النَّبِيُّ ص- أَنْ تَفْزَعَ أُمَّتُهُ إِلَى خَالِقِهَا

۱- الباب ۱ فيه ۱۰ أحاديث.

۲- الكافى ۳- ٤٦٤- ٤، و أورد صدره فى الحديث ۲ من الباب ٤ من أبواب صلاة الكسوف.

۳- التهذيب ۳- ۲۹۳- ۸۸٦.

٤- الفقيه ۱- ٥۰٤- ۱٤٥۳، و أورده فى الحديث ۱ من الباب ۱ من أبواب صلاة العيدين.

٥- الفقيه ۱- ٥٤۱- ۱٥۱۰، و أورد ذيله فى الحديث ۱۱ من الباب ۷ من أبواب صلاة الكسوف، و قطعة منه فى الحديث ۱ من الباب ۲٤ من أبواب الركوع.

وَ رَاحِمِهَا عِنْدَ ذَلِکَ لِيَصْرِفَ عَنْهُمْ شَرَّهَا وَ يَقِيَهُمْ مَكْرُوهَهَا كَمَا صَرَفَ عَنْ قَوْمِ يُونُسَ ع- حِينَ تَضَرَّعُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ فِي (الْعِلَلِ) (١) وَ (عُيُونِ الْأَخْبَارِ) (٢) بِإِسْنَادٍ يَأْتِي (٣).

******

ترجمه:

از فضل بن شاذان از امام رضا (ع) روایت شده است که فرمودند: برای کسوف (خورشید گرفتگی) نماز مقرر شده است زیرا کسوف از نشانه های خداوند است و معلوم نیست که آیا به نشانه ی رحمتی است که ظاهر شده یا به نشانه ی عذابی است. پس پیامبر (ص) دوست داشت که امت او در این هنگام به سوی خالق و رحمت کننده خود بازگردند و پناه ببرند، تا بدین وسیله شرّ آن را از آنان دور کند و از ناخوشایندی آن حفظشان نماید، همان طور که خداوند عذاب را از قوم یونس (ع) دور کرد زمانی که به درگاه خداوند عز و جل تضرع و زاری کردند.

[رقم الحديث الكلي: ٩٩١٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٩١٧- ٤- (٤) قَالَ وَ قَالَ سَيِّدُ الْعَابِدِينَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع وَ ذَكَرَ عِلَّةَ كُسُوفِ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ ثُمَّ قَالَ أَمَا إِنَّهُ لَا يَفْزَعُ لِلآيَتَيْنِ وَ لَا يَرْهَبُ لَهُمَا إِلَّا مَنْ كَانَ مِنْ شِيعَتِنَا فَإِذَا كَانَ ذَلِکَ مِنْهُمَا فَافْزَعُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ رَاجِعُوهُ.

******

ترجمه:

امام سجاد علی بن الحسین (ع) فرمودند و علت کسوف خورشید و ماه را ذکر کردند، سپس فرمودند: بدانید که به نشانه های (آیات) کسوف خورشید و ماه، جز کسی که از شیعیان ما باشد

دچار ترس و نگرانی نمی شود. پس هنگامی که چنین رخدادهایی از این دو نشانه (خورشید و ماه) رخ داد، به سوی خداوند عز و جل پناه ببرید و به درگاه او بازگردید.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۹۹۱۸- ۵- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ رُوِیَ عَنِ الصَّادِقِینَ ع أَنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ تَخْوِیفَ عِبَادِهِ وَ تَجْدِیدَ الزَّجْرِ لِخَلْقِهِ کَسَفَ الشَّمْسَ وَ خَسَفَ الْقَمَرَ فَإِذَا رَأَیْتُمْ ذَلِکَ فَافْزَعُوا إِلَی اللَّهِ تَعَالَی بِالصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد مفید در کتاب "المقنعة" نقل کرده است که از امامان صادقین (علیهم السلام) روایت شده است: هنگامی که خداوند بخواهد بندگان خود را بترساند و آنها را از گناه بازدارد، خورشید را تاریک (کسوف) و ماه را گرفته (خسوف) می کند. پس هرگاه چنین چیزی را مشاهده کردید، با نماز به سوی خداوند تعالی پناه ببرید.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۱۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۹۹۱۹- ٦- (٦) قَالَ وَ رُوِیَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ: صَلَاةُ الْکُسُوفِ فَرِیضَةٌ.

******

ترجمه:

رسول اکرم % فرمودند : نماز خورشید گرفتگی واجب است

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۹۲۰- ۷- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ فِی حَدِيثِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع هِیَ فَرِيضَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : نماز خورشید گرفتگی واجب است

[رقم الحديث الكلی: ۹۹۲۱ - رقم الحديث الباب: ۸]

۹۹۲۱- ۸- (۸) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ٤٨٤

۱- علل الشرائع- ۲٦۹- ۹ الباب ۱۸۲.

۲- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۱۱۵- ۱ الباب ۳٤.

۳- يأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ب).

٤- الفقيه ۱- ۵۳۹- ۱۵۰٦.

۵- المقنعة- ۳٤.

٦- المقنعة- ۳۵.

۷- التهذيب ۳- ۱۵۵- ۳۳۱، و أورد صدره فی الحديث ۲ من الباب ٤ من أبواب صلاة الكسوف.

۸- التهذيب ۳- ۱۲۷- ۲٦۹، و الاستبصار ۱- ٤٤۳- ۱۷۱۱، و أورده فی الحديث ٤ من الباب ۱ و فی الحديث ۱۲ من الباب ۱۰ من أبواب صلاة العيدين.

عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِی جَمِيلَةَ عَنْ أَبِی أُسَامَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: صَلَاةُ الْكُسُوفِ فَرِيضَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : نماز خورشید گرفتگی واجب است

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۲۲ - رقم الحديث الباب: ۹]

۹۹۲۲- ۹- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: صَلَاةُ الْكُسُوفِ فَرِيضَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : نماز خورشید گرفتگی واجب است

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۲۳ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۹۹۲۳- ۱۰- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ (۳) عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى ع يَقُولُ إِنَّهُ لَمَّا قُبِضَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ رَسُولِ اللَّهِ ص- جَرَتْ فِيهِ ثَلَاثُ سُنَنٍ أَمَّا وَاحِدَةٌ فَإِنَّهُ لَمَّا مَاتَ انْكَسَفَتِ الشَّمْسُ فَقَالَ النَّاسُ انْكَسَفَتِ الشَّمْسُ لِفَقْدِ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ ص- فَصَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ يَجْرِيَانِ بِأَمْرِهِ مُطِيعَانِ لَهُ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَ لَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا انْكَسَفَتَا أَوْ وَاحِدَةٌ مِنْهُمَا فَصَلُّوا ثُمَّ نَزَلَ (٤) فَصَلَّى بِالنَّاسِ صَلَاةَ الْكُسُوفِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِی سُمَیْنَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع (٦)

ص: ٤٨٥

١- التهذیب ٣- ٢٩٠- ٨٧٥.

٢- الکافی ٣- ٤٦٣- ١.

٣- فی نسخة من التهذیب زیادة- أبی" هامش المخطوط".

٤- فی المصدر زیادة- عن المنبر.

٥- التهذیب ٣- ١٥٤- ٣٢٩.

٦- المحاسن- ٣١٣- ٣١.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

علی بن عبدالله روایت کرده است که شنیدم امام موسی کاظم (علیه السلام) فرمودند: زمانی که ابراهیم، فرزند پیامبر (صلی الله علیه وآله) درگذشت، سه سنت در آن اتفاق افتاد. یکی از این سنت ها این بود که وقتی او از دنیا رفت، خورشید گرفت (کسوف رخ داد). مردم گفتند که خورشید به خاطر فقدان فرزند پیامبر (صلی الله علیه وآله) گرفت. رسول خدا (صلی الله علیه وآله) به منبر رفتند، خداوند را ستودند و سپس فرمودند: «ای مردم، خورشید و ماه دو نشانه از نشانه های خداوند هستند که به فرمان او جریان دارند و مطیع او هستند. آنها برای مرگ یا حیات کسی کسوف یا خسوف

نمی کنند. پس هرگاه یکی از آنها گرفت یا هر دو گرفتند، نماز بخوانید.» سپس پیامبر (صلی الله علیه وآله) پایین آمدند و با مردم نماز کسوف خواندند.

۲- بَابُ وُجُوبِ الصَّلَاةِ لِلزَّلْزَلَةِ وَ الرِّيحِ الْمُظْلِمَةِ وَ جَمِيعِ الْأَخَاوِيفِ السَّمَاوِيَّةِ

اشارة

(۲) ۲ بَابُ وُجُوبِ الصَّلَاةِ لِلزَّلْزَلَةِ وَ الرِّيحِ الْمُظْلِمَةِ وَ جَمِيعِ الْأَخَاوِيفِ السَّمَاوِيَّةِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۲٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۹۲٤- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالا قُلْنَا لِأَبِي جَعْفَرٍ ع هَذِهِ الرِّيَاحُ وَ الظُّلَمُ الَّتِي تَكُونُ هَلْ يُصَلَّى لَهَا فَقَالَ كُلُّ أَخَاوِيفِ السَّمَاءِ مِنْ ظُلْمَةٍ أَوْ رِيحٍ أَوْ فَزَعٍ فَصَلِّ لَهُ صَلَاةَ الْكُسُوفِ حَتَّى يَسْكُنَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

زراره و محمد بن مسلم روایت کرده اند که به امام باقر (علیه السلام) گفتیم: آیا برای این بادها و تاریکی هایی که رخ می دهد، نماز خوانده می شود؟ امام (علیه السلام) فرمودند: برای هرگونه ترسی که از آسمان رخ می دهد، چه تاریکی باشد یا باد یا هر نوع ترسی، نماز کسوف را بخوانید تا زمانی که آن حالت آرام شود.

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۲۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

٩٩٢٥- ٢- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَأَلَ الصَّادِقَ ع عَنِ الرِّیحِ وَ الظُّلْمَةِ تَکُونُ فِی السَّمَاءِ وَ الْکُسُوفِ فَقَالَ الصَّادِقُ ع صَلَاتُهُمَا سَوَاءٌ.

******

ترجمه:

عبد الرحمن بن ابی عبد الله روایت کرده است که از امام صادق (علیه السلام) در مورد باد و تاریکی های آسمان و کسوف سؤال کردم. امام صادق (علیه السلام) فرمودند: نماز این ها (باد، تاریکی، و کسوف) یکسان است.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٩٢٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

٩٩٢٦- ٣- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سُلَیْمَانَ الدَّیْلَمِیِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الزَّلْزَلَةِ مَا هِیَ فَقَالَ آیَةٌ ثُمَّ ذَکَرَ سَبَبَهَا إِلَی أَنْ قَالَ قُلْتُ فَإِذَا کَانَ ذَلِکَ فَمَا أَصْنَعُ قَالَ صَلِّ صَلَاةَ الْکُسُوفِ الْحَدِیثَ.

ص: ٤٨٦

١- یأتی فی الأبواب ٢ و ٣ و ٥، و فی الحدیث ٣ من الباب ٦، و فی الأبواب ٧ و ١٠ و ١١ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٢ فیه ٤ أحادیث.

٣- التهذیب ٣- ١٥٥- ٣٣٠.

٤- الکافی ٣- ٤٦٤- ٣.

٥- الفقیه ١- ٥٤٨- ١٥٢٦.

٦- الفقیه ١- ٥٤١- ١٥٠٩، و أورده فی الحدیث ١٠ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٧- الفقیه ١- ٥٤٣- ١٥١٤، و أورد ذیله فی الحدیث ٣ من الباب ١٣ من هذه الأبواب.

وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ الدَّیْلَمِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

سلیمان دیلمی روایت کرده است که از امام صادق (علیه السلام) در مورد زلزله سؤال کردم. امام صادق (علیه السلام) فرمودند: زلزله نشانه ای است. سپس دلیل آن را توضیح دادند تا اینکه گفتم: پس اگر چنین است، چه باید بکنم؟ امام (علیه السلام) فرمودند: نماز کسوف بخوانید.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۲۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۹۲۷- ٤- (۲) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ السُّکَّرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَکَرِیَّا الْبَصْرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَارَةَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: إِنَّ الزَّلَازِلَ وَ الْکُسُوفَیْنِ وَ الرِّیَاحَ الْهَائِلَةَ مِنْ عَلَامَاتِ السَّاعَةِ فَإِذَا رَأَیْتُمْ شَیْئاً مِنْ ذَلِکَ فَتَذَکَّرُوا قِیَامَ السَّاعَةِ وَ افْزَعُوا إِلَی مَسَاجِدِکُمْ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳) وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی تَعْلِیلِ وُجُوبِ صَلَاةِ الْکُسُوفِ بِأَنَّهَا مِنَ الآیَاتِ (٤).

******

ترجمه:

محمد بن عمارة از پدرش نقل می کند که امام صادق (علیه السلام) از پدر بزرگوارشان (امام باقر علیه السلام) نقل کرده اند: زلزله ها و کسوف ها و طوفان های شدید از نشانه های قیامت هستند. پس اگر چیزی از این موارد را مشاهده کردید، به یاد قیامت بیفتید و به مساجد خود پناه ببرید.

۳- بَابُ وُجُوبِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ عَلَى الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ

اشارة

(٥) ۳ بَابُ وُجُوبِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ عَلَى الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۲۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۹۲۸- ۱- (٦) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ النِّسَاءِ هَلْ عَلَی مَنْ عَرَفَ مِنْهُنَّ صَلَاةَ النَّافِلَةِ وَ صَلَاةَ اللَّیْلِ وَ (٧) الزَّوَالِ وَ الْكُسُوفِ مَا عَلَی الرِّجَالِ قَالَ نَعَمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ عُمُوماً (٨) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٩).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) نقل می کند که گفت: از او (امام موسی کاظم) دربارهٔ زنان پرسیدم که آیا برای کسانی از آنان که نماز نافله، نماز شب، نماز زوال و نماز کسوف را می شناسند، همان مسئولیتی وجود دارد که بر مردان است؟ امام پاسخ داد: بله.

ص: ٤٨٧

۱- علل الشرائع- ٥٥٦- ۷ الباب ۳٤۳.

۲- أمالی الصدوق- ۳۷٥- ٤.

۳- یأتی فی الحدیث ٤ من الباب ٥، و الحدیثین ۱ و ۱۰ من الباب ۷ من هذه الأبواب.

٤- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ٣ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٣ فيه حديث واحد.

٦- قرب الإسناد- ١٠٠.

٧- فى المصدر زيادة- صلاة.

٨- تقدم فى البابين ١ و ٢ من هذه الأبواب.

٩- يأتى ما يدلّ عليه بعمومه فى الباب ٦ من هذه الأبواب.

٤- بَابُ أَنَّ وَقْتَ صَلَاةِ الْكُسُوفِ مِنَ الِابْتِدَاءِ إِلَى الِانْجِلَاءِ وَ عَدَمِ كَرَاهَةِ إِيقَاعِهَا فِي وَقْتٍ مِنَ الْأَوْقَاتِ

اشارة

(١) ٤ بَابُ أَنَّ وَقْتَ صَلَاةِ الْكُسُوفِ مِنَ الِابْتِدَاءِ إِلَى الِانْجِلَاءِ وَ عَدَمِ كَرَاهَةِ إِيقَاعِهَا فِي وَقْتٍ مِنَ الْأَوْقَاتِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٢٩ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩٢٩- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ قَالَ: أَرْبَعُ صَلَوَاتٍ يُصَلِّيهَا الرَّجُلُ فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْهَا صَلَاةُ الْكُسُوفِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر : چهار نماز است كه فرد در هر زمانى مى تواند آنها را اقامه كند يكى از آنها نماز خورشيد گرفتگى است

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٣٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

۹۹۳۰- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: وَقْتُ صَلَاةِ الْكُسُوفِ فِی السَّاعَةِ الَّتِی تَنْكَسِفُ عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ عِنْدَ غُرُوبِهَا الْحَدِيثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از جميل بن دراج از امام صادق (عليه السلام) روايت شده كه فرمود: وقت نماز كسوف در ساعتی است كه خورشيد هنگام طلوع يا هنگام غروب می گيرد.

[رقم الحديث الكلی: ۹۹۳۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۹۳۱- ۳- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ذَكَرُوا انْكِسَافَ الْقَمَرِ وَ مَا يَلْقَى النَّاسُ مِنْ شِدَّتِهِ قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- إِذَا انْجَلَى مِنْهُ شَیْ ءٌ فَقَدِ انْجَلَى.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ (٧)

١- الباب ٤ فيه ٥ أحاديث.

٢- الفقيه ١- ٤٣٤- ١٢٦٤، و أورده بتمامه فی الحديث ١ من الباب ٣٩ من أبواب المواقيت، و صدره فی الحديث ١ من الباب ٢ من أبواب قضاء الصلوات.

٣- الكافی ٣- ٤٦٤- ٤، أورده فی الحدیث ١ و ذیله فی الحدیث ٧ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٤- التهذیب ٣- ٢٩٣- ٨٨٦.

٥- التهذیب ٣- ١٥٥- ٣٣١.

٦- التهذیب ٣- ٢٩١- ٨٧٧.

٧- الفقیه ١- ٥٥١- ١٥٣٢.

أَقُولُ: هَذَا یَحْتَمِلُ التَّسَاوِیَ فِی إِزَالَةِ الشِّدَّةِ لَا بَیَانَ الْوَقْتِ فَلَا حُجَّةَ فِیهِ قَالَهُ الْعَلَّامَةُ وَ غَیْرُهُ (١) فَلَا یُنَافِی مَا مَضَی (٢) وَ یَأْتِی مِمَّا دَلَّ عَلَی اسْتِحْبَابِ الْإِعَادَةِ قَبْلَ الِانْجِلَاءِ (٣).

******

ترجمه:

از حماد بن عثمان از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: درباره گرفتگی ماه و سختی هایی که مردم از آن متحمل می شوند صحبت کردند. امام صادق (علیه السلام) فرمود: "هرگاه قسمتی از آن (گرفتگی ماه) برطرف شود(وشروع شود به بازشدن)، گرفتگی پایان یافته است."

می گویم :این جمله (که در حدیث آمده) احتمالاً به معنای از بین رفتن شدت مشکلاتی استکه مردم با شروع گرفتگی دچار آن می شوند ، نه بیان زمان مشخصی (برای پایان کسوف). بنابراین، نمی توان آن را به عنوان دلیلی قطعی (برای مشخص کردن زمان پایان کسوف) استفاده کرد. این تفسیر از علامه و دیگران نقل شده است. بنابراین، این عبارت با احادیثی که بر استحباب تکرار نماز قبل از پایان کامل کسوف دلالت دارند، منافاتی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٩٣٢ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۹۳۲- ٤- (٤) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ رَهْطٍ وَ هُمُ الْفُضَيْلُ وَ زُرَارَةُ وَ بُرَيْدٌ وَ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ كِلَيْهِمَا وَ مِنْهُمْ مَنْ رَوَاهُ عَنْ أَحَدِهِمَا إِلَی أَنْ قَالَ: قَالَ: صَلَّی رَسُولُ اللَّهِ ص وَ النَّاسُ خَلْفَهُ فِی كُسُوفِ الشَّمْسِ فَفَرَغَ حِينَ فَرَغَ وَ قَدِ انْجَلَی كُسُوفُهَا.

******

ترجمه:

"کسی که آن را از یکی از آن دو (یعنی امامان معصوم) نقل کرده است، تا آنجا که گفته: رسول خدا (ص) نماز خواند و مردم نیز پشت سر او (نماز خواندند) در زمان کسوف خورشید. هنگامی که رسول خدا (ص) نماز را به پایان رساند، خورشید از کسوف خارج شده بود."

[رقم الحديث الكلی: ۹۹۳۳ - رقم الحديث الباب: ۵]

۹۹۳۳- ٥- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: إِنْ صَلَّيْتَ (٦) الْكُسُوفَ حَتَّی (٧) يَذْهَبَ الْكُسُوفُ عَنِ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ فَتُطَوِّلُ فِی صَلَاتِكَ فَإِنَّ ذَلِكَ أَفْضَلُ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (٨).

******

ترجمه:

حضرت صادق اگر درحال خورشید یا ماه گرفتگی نمازت را شروع کردی وتا پایان گرفتگی طول دادی این کار بهتر است

١- المنتهى ١- ٣٥٢، و روضة المتقين ٢- ٨٠٦.

٢- تقدم فى الحديث ١ من هذا الباب.

٣- يأتى فى الباب ٨ من هذه الأبواب.

٤- التهذيب ٣- ١٥٥- ٣٣٣، و أورده بتمامه فى الحديث ١ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٥- التهذيب ٣- ٢٩١- ٨٧٦.

٦- فى نسخة زيادة- صلاة" هامش المخطوط".

٧- فى نسخة- إلى أن" هامش المخطوط" و كذلك المصدر.

٨- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٦، و فى الحديث ١٢ من الباب ٧، و فى الأبواب ٨ و ١٠ و ١١، و فى الحديث ٢ من الباب ١٢ من هذه الأبواب. تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الأحاديث ٣، ٤، ٥، ١٠، من الباب ١، و الحديث ٤ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٥- بَابُ أَنَّهُ إِذَا اتَّفَقَ الْكُسُوفُ فِي وَقْتِ الْفَرِيضَةِ تَخَيَّرَ فِي تَقْدِيمِ مَا شَاءَ مَا لَمْ يَتَضَيَّقْ وَقْتُ الْفَرِيضَةِ وَ إِنِ اتَّفَقَ فِي وَقْتِ نَافِلَةِ اللَّيْلِ وَجَبَ تَقْدِيمُ الْكُسُوفِ وَ إِنْ فَاتَتِ النَّافِلَةُ وَ حُكْ

اشارة

(١) ٥ بَابُ أَنَّهُ إِذَا اتَّفَقَ الْكُسُوفُ فِي وَقْتِ الْفَرِيضَةِ تَخَيَّرَ فِي تَقْدِيمِ مَا شَاءَ مَا لَمْ يَتَضَيَّقْ وَقْتُ الْفَرِيضَةِ وَ إِنِ اتَّفَقَ فِي وَقْتِ نَافِلَةِ اللَّيْلِ وَجَبَ تَقْدِيمُ الْكُسُوفِ وَ إِنْ فَاتَتِ النَّافِلَةُ وَ حُكْمِ ضِيقِ وَقْتِ الْفَرِيضَةِ فِي أَثْنَاءِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٣٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩٣٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ فِي وَقْتِ الْفَرِيضَةِ فَقَالَ ابْدَأْ بِالْفَرِيضَةِ فَقِيلَ لَهُ فِي وَقْتِ صَلَاةِ اللَّيْلِ فَقَالَ صَلِّ صَلَاةَ الْكُسُوفِ قَبْلَ صَلَاةِ اللَّيْلِ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام) روایت کرده است: او (محمد بن مسلم) از ایشان درباره نماز کسوف در زمان نماز واجب سؤال کرد. امام فرمودند: با نماز واجب (فرصیه) آغاز کن. سپس به او گفته شد: اگر در زمان نماز شب باشد چه؟ امام فرمودند: نماز کسوف را قبل از نماز شب بخوان."

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۳۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۹۳۵- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع جُعِلْتُ فِدَاکَ رُبَّمَا ابْتُلِينَا بِالْكُسُوفِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ قَبْلَ الْعِشَاءِ الآخِرَةِ فَإِنْ صَلَّيْتُ (٤) الْكُسُوفَ خَشِينَا أَنْ تَفُوتَنَا الْفَرِيضَةُ فَقَالَ إِذَا خَشِيتَ ذَلِکَ فَاقْطَعْ صَلَاتَکَ وَ اقْضِ فَرِيضَتَکَ ثُمَّ عُدْ فِيهَا قُلْتُ فَإِذَا كَانَ الْكُسُوفُ آخِرَ اللَّيْلِ فَصَلَّيْنَا صَلَاةَ الْكُسُوفِ فَاتَتْنَا صَلَاةُ اللَّيْلِ فَبِأَيَّتِهِمَا نَبْدَأُ فَقَالَ صَلِّ صَلَاةَ الْكُسُوفِ وَ اقْضِ صَلَاةَ اللَّيْلِ حِينَ تُصْبِحُ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم گفت: به امام صادق (ع) گفتم: فدایت شوم، گاهی دچار کسوف بعد از مغرب و قبل از عشاء می شویم. اگر نماز کسوف را بخوانیم، بیم داریم که نماز واجب (فریضه) از دست برود. امام فرمودند: اگر از این می ترسی، نماز کسوف را قطع کن و نماز واجب را بخوان، سپس به نماز کسوف برگرد. گفتم: اگر کسوف در آخر شب باشد و ما نماز کسوف را بخوانیم و نماز شب از دست برود، کدام را ابتدا انجام دهیم؟ امام فرمودند: نماز کسوف را بخوان و نماز شب را هنگامی که صبح شد، قضا کن.

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٣٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٩٣٦- ٣- (٥) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ أَبِی أَیُّوبَ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ قَبْلَ أَنْ

ص: ٤٩٠

١- الباب ٥ فيه ٤ أحاديث.

٢- الكافی ٣- ٤٦٤- ٥.

٣- التهذيب ٣- ١٥٥- ٣٣٢.

٤- فی المصدر- صلينا.

٥- التهذيب ٣- ٢٩٣- ٨٨٨.

تَغِيبَ الشَّمْسُ وَ نَخْشَى فَوْتَ الْفَرِيضَةِ فَقَالَ اقْطَعُوهَا وَ صَلُّوا الْفَرِيضَةَ وَ عُودُوا إِلَى صَلَاتِكُمْ.

******

ترجمه:

ابراهيم بن عثمان از امام صادق (ع) نقل می كند كه: از ايشان درباره نماز كسوف قبل از غروب خورشيد پرسيدم و اينكه بيم داريم كه نماز واجب (فريضه) از دست برود. امام فرمودند: آن (نماز كسوف) را قطع كنيد و نماز واجب را بخوانيد و سپس به نماز خود (نماز كسوف) بازگرديد.

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٣٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

٩٩٣٧- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ وَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالا إِذَا وَقَعَ الْكُسُوفُ أَوْ بَعْضُ هَذِهِ الآيَاتِ فَصَلِّهَا مَا لَمْ تَتَخَوَّفْ أَنْ يَذْهَبَ

وَقْتُ الْفَرِيضَةِ فَإِنْ تَخَوَّفْتَ فَابْدَأْ بِالْفَرِيضَةِ وَ اقْطَعْ مَا كُنْتَ فِيهِ مِنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنَ الْفَرِيضَةِ فَارْجِعْ إِلَى حَيْثُ كُنْتَ قَطَعْتَ وَ احْتَسِبْ بِمَا مَضَى (۲).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر و امام صادق (علیهما السلام) نقل می کند که فرمودند: «هنگامی که کسوف یا یکی از این نشانه ها رخ دهد، نماز آن را بخوان، مادامی که نگران از بین رفتن وقت نماز واجب نباشی. اما اگر نگران بودی که وقت نماز واجب از دست برود، با نماز واجب شروع کن و آنچه را که از نماز کسوف در آن هستی قطع کن. پس از اینکه نماز واجب را به پایان رساندی، به جایی که نماز کسوف را قطع کردی بازگرد و آنچه را که قبلاً انجام داده ای، به حساب بیاور (محسوب کن).»

٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ فِي الْمَسَاجِدِ

اشارة

(۳) ٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ فِي الْمَسَاجِدِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۳۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۹۳۸- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: انْكَسَفَ الْقَمَرُ وَ أَنَا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فَوَثَبَ وَ قَالَ إِنَّهُ كَانَ يُقَالُ إِذَا انْكَسَفَ الْقَمَرُ وَ الشَّمْسُ فَافْزَعُوا إِلَى مَسَاجِدِكُمْ.

******

ترجمه:

ابوبصیر : درماه رمضان خدمت حضرت صادق بودم که ماه گرفت ایشان از جای خود بلند شده وفرمودند : وقتی خورشید یا ماه گرفت بطرف مساجد بشتابید .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۳۹- ۲- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: قَالَ النَّبِیُّ ص إِنَّ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ آیَتَانِ مِنْ آیَاتِ اللَّهِ یَجْرِیَانِ بِتَقْدِیرِهِ وَ یَنْتَهِیَانِ إِلَی أَمْرِهِ لَا یَنْکَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَ لَا لِحَیَاةِ أَحَدٍ فَإِنِ انْکَسَفَ أَحَدُهُمَا فَبَادِرُوا إِلَی مَسَاجِدِکُمْ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین (شیخ صدوق) نقل می کند: پیامبر (ص) فرمودند: «خورشید و ماه دو نشانه از نشانه های خداوند هستند که با تقدیر او جریان می یابند و به فرمان او پایان می پذیرند. برای مرگ یا زندگی هیچ کس، این دو (خورشید و ماه) کسوف نمی کنند. پس اگر یکی از آنها کسوف کرد، به مساجد خود بشتابید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۴۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۹۴۰- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ عَنِ الصَّادِقِ ع

۱- الفقیه ۱- ۵٤۸- ۱۵۲۷.

٢- ادعى بعض الأصحاب الإجماع على البناء فى صلاة الكسوف هنا و الحق إن الخلاف موجود" منه قده".

٣- الباب ٦ فيه ٣ أحاديث.

٤- التهذيب ٣- ٢٩٣- ٨٨٧.

٥- الفقيه ١- ٥٤٠- ١٥٠٧.

٦- المقنعة- ٣٥.

قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَ لَا لِحَيَاةِ أَحَدٍ وَ لَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ تَعَالَى فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَبَادِرُوا إِلَى مَسَاجِدِكُمْ لِلصَّلَاةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

محمد بن محمد المفيد در كتاب «المقنعه» از صادق (ع) نقل مى كند:

پيامبر (ص) فرمودند: «خورشيد و ماه براى مرگ يا زندگى هيچ كس كسوف نمى كنند. بلكه آنها دو نشانه از نشانه هاى خداوند متعال هستند. پس اگر چنين چيزى را مشاهده كرديد، به مساجد خود بشتابيد براى نماز.»

٧- بَابُ كَيْفِيَّةِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ وَ الآيَاتِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِهَا

اشارة

(٣) ٧ بَابُ كَيْفِيَّةِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ وَ الآيَاتِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِهَا

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٤١ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩٤١- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ رَهْطٍ وَ هُمُ الْفُضَيْلُ وَ زُرَارَةُ وَ بُرَيْدٌ وَ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ كِلَيْهِمَا وَ مِنْهُمْ مَنْ رَوَاهُ عَنْ أَحَدِهِمَا أَنَّ صَلَاةَ كُسُوفِ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ وَ الرَّجْفَةِ وَ الزَّلْزَلَةِ عَشْرُ رَكَعَاتٍ وَ أَرْبَعُ سَجَدَاتٍ صَلَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ ص وَ النَّاسُ خَلْفَهُ فِى كُسُوفِ الشَّمْسِ فَفَرَغَ حِينَ فَرَغَ وَ قَدِ انْجَلَى كُسُوفُهَا وَ رَوَوْا أَنَّ الصَّلَاةَ فِى هَذِهِ الآيَاتِ كُلِّهَا سَوَاءٌ وَ أَشَدُّهَا وَ أَطْوَلُهَا كُسُوفُ الشَّمْسِ تَبْدَأُ فَتُكَبِّرُ بِافْتِتَاحِ الصَّلَاةِ ثُمَّ تَقْرَأُ أُمَّ الْكِتَابِ وَ سُورَةً ثُمَّ تَرْكَعُ ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ مِنَ الرُّكُوعِ فَتَقْرَأُ أُمَّ الْكِتَابِ وَ سُورَةً ثُمَّ تَرْكَعُ الثَّانِيَةَ ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ مِنَ الرُّكُوعِ فَتَقْرَأُ أُمَّ الْكِتَابِ وَ سُورَةً ثُمَّ تَرْكَعُ الثَّالِثَةَ ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ مِنَ الرُّكُوعِ فَتَقْرَأُ أُمَّ الْكِتَابِ وَ سُورَةً ثُمَّ تَرْكَعُ الرَّابِعَةَ ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ مِنَ الرُّكُوعِ فَتَقْرَأُ أُمَّ الْكِتَابِ وَ سُورَةً ثُمَّ تَرْكَعُ الْخَامِسَةَ فَإِذَا رَفَعْتَ رَأْسَكَ قُلْتَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ- ثُمَّ تَخِرُّ سَاجِداً فَتَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ تَقُومُ فَتَصْنَعُ مِثْلَ مَا صَنَعْتَ فِى الْأُولَى قَالَ قُلْتُ: وَ إِنْ هُوَ قَرَأَ سُورَةً وَاحِدَةً فِى الْخَمْسِ رَكَعَاتٍ

١- تقدم فى الحديث ٤ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٢- ياتى فى الحديث ٥ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٧ فيه ١٤ حديثا.

٤- التهذيب ٣- ١٥٥- ٣٣٣، و أورد قطعة منه فى الحديث ٤ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

يُفَرِّقُهَا (١) بَيْنَهَا قَالَ أَجْزَأَهُ أُمُّ الْقُرْآنِ فِى أَوَّلِ مَرَّةٍ فَإِنْ قَرَأَ خَمْسَ سُوَرٍ فَمَعَ كُلِّ سُورَةٍ أُمُّ الْكِتَابِ- وَ الْقُنُوتُ فِى الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ قَبْلَ الرُّكُوعِ إِذَا فَرَغْتَ مِنَ الْقِرَاءَةِ ثُمَّ تَقْنُتُ فِى الرَّابِعَةِ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ فِى السَّادِسَةِ ثُمَّ فِى الثَّامِنَةِ ثُمَّ فِى الْعَاشِرَةِ.

******

ترجمه:

و از آن ها کسی هست که از یکی از آن ها روایت کرده است که نماز کسوف خورشید و ماه و لرزش و زلزله ده رکعت و چهار سجده است که پیامبر (ص) و مردم پشت سر او در کسوف خورشید خواندند. پس از آن که تمام شد و کسوف تمام شده بود، روایت کرده اند که نماز در همه این نشانه ها یکسان است و شدیدترین و طولانی ترین آن کسوف خورشید است. آغاز می شود با تکبیر افتتاح نماز، سپس سوره حمد و سوره ای دیگر خوانده می شود. سپس رکوع می رود. بعد از رکوع، سر را از رکوع برمی دارد و سوره حمد و سوره ای دیگر خوانده می شود. سپس رکوع دوم می رود و بعد از رکوع سر را برمی دارد و سوره حمد و سوره ای دیگر خوانده می شود. سپس رکوع سوم می رود و بعد از رکوع سر را برمی دارد و سوره حمد و سوره ای دیگر خوانده می شود. سپس رکوع چهارم می رود و بعد از رکوع سر را برمی دارد و سوره حمد و سوره ای دیگر خوانده می شود. سپس رکوع پنجم می رود و وقتی سر را از رکوع برداشت، می گوید: «سمع الله لمن حمده»، سپس به سجده می افتد و دو سجده می کند. سپس برمی خیزد و مانند آنچه در رکعت اول انجام داده است، انجام می دهد. گفتم: و اگر او یک سوره در پنج رکعت بخواند، آیا کافی است؟ گفت: سوره حمد در بار اول کافی است. اگر پنج سوره خوانده شود، با هر سوره ای سوره حمد نیز باید خوانده شود. و قنوت در رکعت دوم قبل از رکوع است، پس از پایان قرائت. سپس در رکعت چهارم، مثل این، قنوت می خواند. سپس در رکعت ششم و سپس در رکعت هشتم و در رکعت دهم.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۴۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۴۲- ۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ فَقَالَ عَشْرُ رَكَعَاتٍ وَ أَرْبَعُ سَجَدَاتٍ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ مِثْلَ يس وَ النُّورِ- وَ يَكُونُ رُكُوعُكَ مِثْلَ قِرَاءَتِكَ وَ سُجُودُكَ مِثْلَ رُكُوعِكَ قُلْتُ فَمَنْ لَمْ يُحْسِنْ يس وَ أَشْبَاهَهَا قَالَ فَلْيَقْرَأْ سِتِّينَ آيَةً فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ فَلَا يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ- قَالَ فَإِنْ أَغْفَلَهَا أَوْ كَانَ نَائِماً فَلْيَقْضِهَا.

******

ترجمه:

از ابو بصیر نقل شده است که گفت: از او درباره نماز کسوف پرسیدم، گفت: ده رکوع و چهار سجده است. در هر رکعت، مانند سوره های یس و نور می خوانی و رکوع تو باید مانند قرائتت و سجودت باید مانند رکوعت باشد. گفتم: کسی که یس و مشابه آن را به خوبی نمی خواند چه کند؟ گفت: باید در هر رکعت شصت آیه بخواند. وقتی سر را از رکوع برمی دارد، دیگر سوره حمد نخواند. گفتم: اگر آن را فراموش کرد یا خوابش برد، چه کند؟ گفت: باید آن را قضا کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۴۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۹۴۳- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَعْقُوبَ الْهَاشِمِيِّ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: صَلَاةُ الْكُسُوفِ عَشْرُ رَكَعَاتٍ وَ أَرْبَعُ سَجَدَاتٍ كُسُوفُ الشَّمْسِ أَشَدُّ عَلَى النَّاسِ وَ الْبَهَائِمِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : نماز خورشید گرفتگی ده رکوع و چهار سجده دارد خورشید گرفتگی برای مردم وحیوانات شدید و سخت تر است .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۴۴ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۹۴٤- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ عَلِيّاً ع صَلَّى فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ رَكْعَتَيْنِ فِي أَرْبَعِ سَجَدَاتٍ وَ أَرْبَعِ رَكَعَاتٍ قَامَ فَقَرَأَ ثُمَّ

رَكَعَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ قَرَأَ ثُمَّ رَكَعَ ثُمَّ قَامَ فَدَعَا مِثْلَ رَكْعَتَيْهِ ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ قَامَ فَفَعَلَ مِثْلَ مَا فَعَلَ فِي الْأُولَى فِي قِرَاءَتِهِ وَ قِيَامِهِ وَ رُكُوعِهِ وَ سُجُودِهِ سَوَاءً.

ص: ٤٩٣

١- فی نسخة- ففرقها" هامش المخطوط".

٢- التهذيب ٣- ٢٩٤- ٨٩٠، و الاستبصار ١- ٤٥٢- ١٧٥١، و أورد ذيله فی الحديث ٦ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٣- التهذيب ٣- ٢٩٢- ٨٨١، و الاستبصار ١- ٤٥٢- ١٧٥٢، و أورد صدره فی الحديث ٢ من الباب ١٢ من هذه الأبواب.

٤- التهذيب ٣- ٢٩١- ٨٧٩، و الاستبصار ١- ٤٥٢- ١٧٥٣.

أَقُولُ: يَأْتِي وَجْهُهُ (١).

******

ترجمه:

از ابی البختری نقل شده است که از ابو عبد الله (ع) نقل کرده است که علی (ع) در کسوف خورشید دو رکعت با چهار سجده و چهار رکوع به این ترتیب خواند: ابتدا ایستاد و خواند، سپس رکوع کرد، سپس سر را از رکوع برداشت و دوباره خواند، سپس رکوع کرد، سپس ایستاد و دعا کرد، مانند رکعت های اول، سپس دو سجده کرد، سپس ایستاد و همانند کاری که در رکعت اول انجام داده بود در قرائت، قیام، رکوع و سجود انجام داد.

[رقم الحديث الكلی: ٩٩٤٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٩٤٥- ٥- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ بُنَانِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع انْكَسَفَ الْقَمَرُ فَخَرَجَ أَبِي وَ خَرَجْتُ مَعَهُ إِلَى الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ- فَصَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ كَمَا يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَ سَجْدَتَيْنِ.

قَالَ الشَّيْخُ الْوَجْهُ فِي هَذَيْنِ الْحَدِيثَيْنِ التَّقِيَّةُ لِأَنَّهُمَا مُوَافِقَانِ لِمَذْهَبِ بَعْضِ الْعَامَّةِ وَ عَلَى الْأَحَادِيثِ السَّابِقَةِ عَمَلُ الْعِصَابَةِ بِأَجْمَعِهَا أَقُولُ: وَ يَحْتَمِلُ كَوْنُ تِلْكَ الصَّلَاةِ صَلَاةً أُخْرَى وَ أَنَّهُ صَلَّى بَعْدَهَا صَلَاةَ الْكُسُوفِ لِاتِّسَاعِ الْوَقْتِ وَ يَكُونُ الْغَرَضُ جَوَازَ ذَلِكَ مَعَ السَّعَةِ.

******

ترجمه:

از یونس بن یعقوب نقل شده است که ابو عبد الله (ع) گفت: زمانی که ماه گرفت، پدرم خارج شد و من با او به مسجد الحرام رفتم. او هشت رکعت نماز خواند، همانند دو رکعتی با دو سجده.

مرحوم شیخ گفت: وجه در این دو حدیث تقیه است، زیرا این ها مطابق با مذهب بعضی از عوام است. بر اساس احادیث قبلی، عمل به نصیحت همه گروه ها ثابت است.

می گویم: و ممکن است که آن نماز، نماز دیگری بوده باشد و پس از آن نماز کسوف خوانده شده باشد به دلیل وسیع بودن وقت، و هدف این است که مجاز بودن این کار با وجود وسعت زمان را نشان دهد.

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٤٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

٩٩٤٦- ٦- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالا سَأَلْنَا أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ كَمْ هِيَ رَكْعَةً وَ كَيْفَ نُصَلِّيهَا فَقَالَ (٤) عَشْرُ رَكَعَاتٍ وَ أَرْبَعُ سَجَدَاتٍ تَفْتَتِحُ الصَّلَاةَ

بِتَكْبِيرَةٍ وَ تَرْكَعُ بِتَكْبِيرَةٍ وَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ بِتَكْبِيرَةٍ إِلَّا فِي الْخَامِسَةِ الَّتِي تَسْجُدُ فِيهَا وَ تَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ- وَ تَقْنُتُ فِي كُلِّ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الرُّكُوعِ فَتُطِيلُ الْقُنُوتَ وَ الرُّكُوعَ عَلَى قَدْرِ الْقِرَاءَةِ وَ الرُّكُوعِ وَ السُّجُودِ فَإِنْ فَرَغْتَ قَبْلَ أَنْ يَتَجَلَّى (٥) فَاقْعُدْ (٦) وَ ادْعُ اللَّهَ حَتَّى يَنْجَلِيَ فَإِنِ انْجَلَى قَبْلَ أَنْ تَفْرُغَ مِنْ صَلَاتِكَ فَأَتِمَّ مَا بَقِيَ وَ تَجْهَرُ بِالْقِرَاءَةِ قَالَ قُلْتُ

١- يأتى فى الحديث الآتى من هذا الباب.

٢- التهذيب ٣- ٢٩٢- ٨٨٠، و الاستبصار ١- ٤٥٣- ١٧٥٤.

٣- الكافى ٣- ٤٦٣- ٢.

٤- فى نسخة زيادة- هى" هامش المخطوط".

٥- فى المصدر و التهذيب- ينجلى.

٦- فى نسخة- فاعد" هامش المخطوط".

كَيْفَ الْقِرَاءَةُ فِيهَا فَقَالَ إِنْ قَرَأْتَ سُورَةً فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَاقْرَأْ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- فَإِنْ نَقَصْتَ مِنَ السُّوَرِ (١) شَيْئاً فَاقْرَأْ مِنْ حَيْثُ نَقَصْتَ وَ لَا تَقْرَأْ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- قَالَ وَ كَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُقْرَأَ فِيهَا بِالْكَهْفِ وَ الْحِجْرِ- إِلَّا أَنْ يَكُونَ إِمَاماً يَشُقُّ عَلَى مَنْ خَلْفَهُ وَ إِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ صَلَاتُكَ بَارِزاً لَا يَجُنُّكَ بَيْتٌ فَافْعَلْ وَ صَلَاةُ كُسُوفِ الشَّمْسِ أَطْوَلُ مِنْ صَلَاةِ كُسُوفِ الْقَمَرِ وَ هُمَا سَوَاءٌ فِي الْقِرَاءَةِ وَ الرُّكُوعِ وَ السُّجُودِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

زراره و محمد بن مسلم گفتند: از ابو جعفر (ع) درباره نماز کسوف پرسیدیم که چند رکعت است و چگونه باید خوانده شود. گفت: ده رکعت و چهار سجده است. نماز را با تکبیره الاحرام شروع می کنی، سپس رکوع می کنی با تکبیره، و سر از رکوع برمی داری با تکبیره، مگر در رکعت پنجم که در آن سجده می کنی و می گویی: «سمع الله لمن حمده». در هر دو رکعت قنوت می خوانی قبل از رکوع، و قنوت و رکوع را به اندازه قرائت و رکوع و سجود طولانی می کنی. اگر قبل از اینکه کسوف برطرف شود، تمام کردی، بنشین و دعا کن تا برطرف شود. اگر کسوف برطرف شد قبل از اینکه نمازت تمام شود، باقی مانده را کامل کن و با صدای بلند قرائت کن.

پرسیدم: قرائت در آن چگونه است؟ گفت: اگر در هر رکعت سوره ای خواندی، پس فاتحة الکتاب را بخوان. اگر از سوره ها چیزی کم کردی، از همان جا که کم کرده ای ادامه بده و فاتحة الکتاب را نخوان. و توصیه می شد که در آن نماز، سوره های کهف و حجر خوانده شود، مگر اینکه امام باشد و این کار بر کسانی که پشت سر او هستند، سخت باشد. و اگر می توانی نمازت را در جایی که خانه ای تو را از دیدن نمی پوشاند، بخوان، انجام بده. و نماز کسوف خورشید طولانی تر از نماز کسوف ماه است و در قرائت و رکوع و سجود، مساوی هستند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۴۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۹۹۴۷- ۷- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ كُسُوفِ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ قَالَ عَشْرُ رَكَعَاتٍ وَ أَرْبَعُ سَجَدَاتٍ يَرْكَعُ خَمْساً ثُمَّ يَسْجُدُ فِي الْخَامِسَةِ ثُمَّ يَرْكَعُ خَمْساً ثُمَّ يَسْجُدُ فِي الْعَاشِرَةِ وَ إِنْ شِئْتَ قَرَأْتَ سُورَةً فِي كُلِّ رَكْعَةٍ وَ إِنْ شِئْتَ قَرَأْتَ نِصْفَ سُورَةٍ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَإِذَا قَرَأْتَ سُورَةً فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَاقْرَأْ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- وَ إِنْ قَرَأْتَ نِصْفَ سُورَةٍ أَجْزَأَكَ أَنْ لَا تَقْرَأَ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ- إِلَّا فِي أَوَّلِ رَكْعَةٍ حَتَّى تَسْتَأْنِفَ أُخْرَى وَ لَا تَقُلْ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فِي رَفْعِ رَأْسِكَ مِنَ الرُّكُوعِ إِلَّا فِي الرَّكْعَةِ الَّتِي تُرِيدُ أَنْ تَسْجُدَ فِيهَا.

******

ترجمه:

از حلبی نقل شده است که از ابو عبد الله (ع) درباره نماز کسوف خورشید و ماه پرسید. گفت: ده رکعت و چهار سجده است. پنج بار رکوع می کنی و سپس در رکعت پنجم سجده می کنی، سپس پنج بار دیگر رکوع می کنی و در رکعت دهم سجده می کنی. و اگر بخواهی، می توانی در هر رکعت سوره ای بخوانی، و اگر بخواهی، می توانی نیمه ای از سوره را در هر رکعت بخوانی. اگر سوره ای در هر رکعت بخوانی، پس فاتحة الکتاب را نیز بخوان. و اگر نیمه ای از سوره را بخوانی، کافی است که فاتحة الکتاب را نخوانی، جز در رکعت اول تا زمانی که رکعت دیگری را شروع کنی. و در رکعتی که می خواهی در آن سجده کنی، «سمع الله لمن حمده» را نگو، مگر در همان رکعت.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۹۹۴۸- ۸- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ أَنَّهُ رَوَى أَنَّ الْقُنُوتَ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ قَبْلَ الرُّكُوعِ ثُمَّ فِي الرَّابِعَةِ ثُمَّ فِي السَّادِسَةِ ثُمَّ فِي الثَّامِنَةِ ثُمَّ فِي الْعَاشِرَةِ.

******

ترجمه:

عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ :روایت شده قنوت در رکعت دوم قبل از رکوع وبعد ازرکوع چهارم و ششم وهشتم و دهم می باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۹۴۹- ۹- (٥) قَالَ الصَّدُوقُ وَ إِنْ لَمْ يَقْنُتْ إِلَّا فِي الْخَامِسَةِ وَ الْعَاشِرَةِ فَهُوَ جَائِزٌ لِوُرُودِ الْخَبَرِ بِهِ.

******

ترجمه:

مرحوم صدوق گفته اند اگرفقط در رکوع پنجم و دهم قنوت بخواند جایز است چون روایت داریم .

ص: ٤٩٥

١- فی المصدر- السورة.

٢- التهذیب ٣- ١٥٦- ٣٣٥.

٣- الفقیه ١- ٥٤٩- ١٥٣٠.

٤- الفقیه ١- ٥٤٩- ١٥٣١.

٥- الفقیه ١- ٥٤٩- ١٥٣١.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٩٥٠ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

٩٩٥٠- ١٠- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَأَلَ الصَّادِقَ ع عَنِ الرِّیحِ وَ الظُّلْمَةِ الَّتِی تَکُونُ فِی السَّمَاءِ وَ الْکُسُوفِ فَقَالَ الصَّادِقُ ع صَلَاتُهُمَا سَوَاءٌ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن ابی عبدالله روایت می کند که از امام صادق (ع) درباره باد و تاریکی که در آسمان رخ می دهد و کسوف (گرفتگی خورشید یا ماه) پرسید. امام صادق (ع) فرمود: نماز اینها (همه این پدیده ها) یکسان است.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٩٥١ - رقم الحدیث الباب: ١١]

۹۹۵۱- ۱۱- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَتْ لِلْكُسُوفِ صَلَاةٌ لِأَنَّهُ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ إِنَّمَا جُعِلَتْ عَشْرُ رَكَعَاتٍ لِأَنَّ أَصْلَ الصَّلَاةِ الَّتِي نَزَلَ فَرْضُهَا مِنَ السَّمَاءِ أَوَّلًا فِي الْيَوْمِ وَ اللَّيْلَةِ إِنَّمَا هِيَ عَشْرُ رَكَعَاتٍ فَجُمِعَتْ تِلْكَ الرَّكَعَاتُ هَاهُنَا وَ إِنَّمَا جُعِلَ فِيهَا السُّجُودُ لِأَنَّهُ لَا تَكُونُ صَلَاةٌ فِيهَا رُكُوعٌ إِلَّا وَ فِيهَا سُجُودٌ وَ لِأَنْ يَخْتِمُوا صَلَاتَهُمْ أَيْضاً بِالسُّجُودِ وَ الْخُضُوعِ وَ إِنَّمَا جُعِلَتْ أَرْبَعُ سَجَدَاتٍ لِأَنَّ كُلَّ صَلَاةٍ نَقَصَ سُجُودُهَا عَنْ أَرْبَعِ سَجَدَاتٍ لَا تَكُونُ صَلَاةً لِأَنَّ أَقَلَّ الْفَرْضِ مِنَ السُّجُودِ فِي الصَّلَاةِ لَا يَكُونُ إِلَّا أَرْبَعَ سَجَدَاتٍ وَ إِنَّمَا لَمْ يُجْعَلْ بَدَلُ الرُّكُوعِ سُجُوداً لِأَنَّ الصَّلَاةَ قَائِماً أَفْضَلُ مِنَ الصَّلَاةِ قَاعِداً وَ لِأَنَّ الْقَائِمَ يَرَى الْكُسُوفَ (وَ الِانْجِلَاءَ) (۳) وَ السَّاجِدَ لَا يَرَى وَ إِنَّمَا غُيِّرَتْ عَنْ أَصْلِ الصَّلَاةِ الَّتِي افْتَرَضَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِأَنَّهُ صُلِّيَ (٤) لِعِلَّةِ تَغَيُّرِ أَمْرٍ مِنَ الْأُمُورِ وَ هُوَ الْكُسُوفُ فَلَمَّا تَغَيَّرَتِ الْعِلَّةُ تَغَيَّرَ الْمَعْلُولُ.

وَ رَوَاهُ فِي (الْعِلَلِ) (٥) وَ فِي (عُيُونِ الْأَخْبَارِ) (٦) بِالْإِسْنَادِ الآتِي (٧).

******

ترجمه:

از فضل بن شاذان روایت شده که امام رضا (ع) فرمود: نماز کسوف (خورشیدگرفتگی) مقرر شد زیرا آن از نشانه های خداوند است. ایشان همچنین فرمودند: نماز کسوف ده رکعت قرار داده شد زیرا اصل نماز که ابتدا به عنوان واجب در روز و شب نازل شد، ده رکعت بود، و این رکعات در اینجا جمع شدند. سجده در این نماز مقرر شد زیرا هیچ نمازی نیست که در آن رکوع باشد و در آن سجده نباشد، و همچنین برای این است که نماز خود را با سجده و خضوع نیز ختم کنند. چهار سجده قرار داده شد زیرا هر نمازی که سجده اش کمتر از چهار سجده باشد، نماز نیست. کمترین واجب سجده در نماز نباید کمتر از چهار سجده باشد. همچنین به جای رکوع، سجده قرار داده نشد زیرا نماز ایستاده بهتر از نماز نشسته است و کسی که ایستاده است، کسوف (و رفع آن) را می بیند ولی کسی که در سجده است، نمی بیند. و نماز کسوف از اصل نمازی که خداوند عزوجل واجب کرده بود،

تغییر داده شد زیرا این نماز به دلیل تغییر یک وضعیت از وضعیت های معمول، که همان کسوف است، ادا می شود. پس وقتی علت تغییر یافت، معلول نیز تغییر می یابد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۹۹۵۲- ۱۲- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ جَامِعِ الْبَزَنْطِیِ

ص: ٤٩٦

۱- الفقیه ۱- ٥٤١- ١٥٠٩، و أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

۲- الفقیه ۱- ٥٤١- ١٥١٠، و أورد صدره فی الحدیث ۳ من الباب ۱ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۱ من الباب ٢٤ من أبواب الرکوع.

۳- فی المصدر- (الأعلی) و قد شطب علیه المصنّف.

٤- فی المصدر- تصلی.

٥- علل الشرائع- ٢٦٩- ۹ الباب ١٨٢.

٦- عیون أخبار الرضا (علیه السلام)- ١١٥- ۱ الباب ٣٤.

۷- یأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ب).

۸- مستطرفات السرائر- ٥٤- ۷، و مسائل علیّ بن جعفر- ١٩٤- ٤٠٨، و قرب الإسناد- ۹۹.

صَاحِبِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْکُسُوفِ مَا حَدُّهُ قَالَ مَتَی أَحَبَّ وَ یَقْرَأُ مَا أَحَبَّ غَیْرَ أَنَّهُ یَقْرَأُ وَ یَرْکَعُ وَ یَقْرَأُ وَ یَرْکَعُ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ ثُمَّ یَسْجُدُ الْخَامِسَةَ ثُمَّ یَقُومُ فَیَفْعَلُ مِثْلَ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

محمد بن ادریس در پایان کتاب السرائر از جامع بزنطی، که از اصحاب امام رضا (ع) بود، نقل کرده است که از امام رضا (ع) درباره حد نماز کسوف پرسیدم. ایشان فرمود: هر زمان که بخواهد می تواند آن را بخواند و هر آنچه بخواهد می تواند بخواند. اما باید به این شکل باشد که بخواند و رکوع کند، سپس دوباره بخواند و رکوع کند، و این کار را چهار رکعت انجام دهد، سپس در رکعت پنجم سجده کند، و سپس برخیزد و مانند آن را انجام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۹۹۵۳- ۱۳- (۱) وَ عَنْهُ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْقِرَاءَةِ فِی صَلَاةِ الْکُسُوفِ وَ هَلْ یُقْرَأُ فِی کُلِّ رَکْعَةٍ بِفَاتِحَةِ الْکِتَابِ- قَالَ إِذَا خَتَمْتَ سُورَةً وَ بَدَأْتَ بِأُخْرَی فَاقْرَأْ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ- وَ إِنْ قَرَأْتَ سُورَةً فِی رَکْعَتَیْنِ أَوْ ثَلَاثٍ فَلَا تَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْکِتَابِ حَتَّی تَخْتِمَ السُّورَةَ وَ لَا تَقُلْ (۲) سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ- فِی شَیْ ءٍ مِنْ رُکُوعِکَ إِلَّا الرَّکْعَةَ الَّتِی تَسْجُدُ فِیهَا.

عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ عَنْ أَخِیهِ مِثْلَهُ (۳) وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (٤) وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از او درباره قرائت در نماز کسوف پرسیدم و اینکه آیا در هر رکعت باید سوره فاتحة الکتاب را خواند. ایشان فرمود: اگر سوره ای را به پایان رساندی و سوره دیگری را شروع کردی، فاتحة الکتاب را بخوان. اما اگر سوره ای را در دو یا سه رکعت بخوانی، نیازی به قرائت فاتحة الکتاب نداری تا زمانی که سوره را به پایان برسانی. و در هیچ یک از رکوع هایت "سمع الله لمن حمده" نمی گویی، مگر در رکعتی که قرار است در آن سجده کنی.

[رقم الحديث الكلی: ۹۹۵٤ - رقم الحديث الباب: ١٤]

۹۹۵٤- ١٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ مَكِّيٍّ الشَّهِيدُ فِی الذِّكْرَی قَالَ رَوَی الشَّيْخُ فِی (الْخِلَافِ) (٦) عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ جَهَرَ فِی الْكُسُوفِ.

قَالَ الشَّيْخُ وَ عَلَيْهِ إِجْمَاعُ الْفِرْقَةِ.

******

ترجمه:

مرحوم شهيد درذكری ازمرحوم شيخ نقل كرده اند كه حضرت علی نماز خورشيد گرفتگی را بلند می خواندند . مرحوم شيخ گفته اند اجماع شيعه برهمين قول هست .

ص: ٤٩٧

١- مستطرفات السرائر- ٥٤- ٧.

٢- فی نسخة- تقول (هامش المخطوط).

٣- مسائل علیّ بن جعفر- ٢٤٨- ٥٨٦.

٤- قرب الإسناد- ٩٩.

٥- الذكری- ٢٤٥.

٦- الخلاف- ٢٧٤.

٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِعَادَةِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ إِنْ فَرَغَ قَبْلَ الِانْجِلَاءِ وَ عَدَمِ وُجُوبِ الْإِعَادَةِ

اشارة

(۱) ۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِعَادَةِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ إِنْ فَرَغَ قَبْلَ الِانْجِلَاءِ وَ عَدَمِ وُجُوبِ الْإِعَادَةِ

[رقم الحديث الكلی: ۹۹۵۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۹۵۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع صَلَاةُ الْكُسُوفِ إِذَا فَرَغْتَ قَبْلَ أَنْ يَنْجَلِيَ فَأَعِدْ (۳).

******

ترجمه:

حضرت صادق : اگرقبل از بازشدن خورشید نماز آیات تمام شد دو باره آنرا تکرار کن .

[رقم الحديث الكلی: ۹۹۵٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۹۵٦- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: إِنْ صَلَّيْتَ الْكُسُوفَ إِلَى أَنْ يَذْهَبَ الْكُسُوفُ عَنِ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ وَ تُطَوِّلُ فِي صَلَاتِكَ فَإِنَّ ذَلِكَ أَفْضَلُ وَ إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تُصَلِّيَ فَتَفْرُغَ مِنْ صَلَاتِكَ قَبْلَ أَنْ يَذْهَبَ الْكُسُوفُ فَهُوَ جَائِزٌ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۵).

******

ترجمه:

عمار از امام صادق (ع) روایت می کند که فرمود: اگر نماز کسوف را تا زمانی که کسوف از خورشید یا ماه برطرف شود به جا آوری و نمازت را طولانی کنی، این کار بهتر است. اما اگر بخواهی نماز را بخوانی و قبل از برطرف شدن کسوف نمازت را تمام کنی، این هم جایز است.

٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِطَالَةِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ بِقَدْرِهِ حَتَّى لِلْإِمَامِ

اشارة

(٦) ٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِطَالَةِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ بِقَدْرِهِ حَتَّى لِلْإِمَامِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٥٧ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩٥٧- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ

١- الباب ٨ فيه حديثان.

٢- التهذيب ٣- ١٥٦- ٣٣٤.

٣- ورد فى هامش المخطوط ما نصه- قد قيل بوجوب الإعادة للأمر بها و يرده التصريح فى هذا الباب و غيره بنفى الوجوب (منه قده).

٤- التهذيب ٣- ٢٩١- ٨٧٦، أورد ذيله فى الحديث ١٠ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٥- تقدم ما يدلّ عليه بعمومه فى الحديث ١ من الباب ٢، و تقدم على نسخة من الحديث ٦ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٩ فيه ٣ أحاديث.

٧- التهذيب ٣- ٢٩٣- ٨٨٥.

الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ (١) جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: انْكَسَفَتِ الشَّمْسُ فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ ص- فَصَلَّى بِالنَّاسِ رَكْعَتَيْنِ وَ طَوَّلَ حَتَّى غُشِيَ عَلَى بَعْضِ الْقَوْمِ مِمَّنْ كَانَ وَرَاءَهُ مِنْ طُولِ الْقِيَامِ.

******

ترجمه:

جعفر از پدرش و او از پدرانش روایت می کند که خورشید در زمان رسول خدا (ص) گرفت، پس ایشان دو رکعت نماز با مردم به جا آورد و آن را طولانی کرد تا جایی که برخی از افرادی که پشت سر او بودند به علت طولانی بودن قیام غش کردند.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۵۸- ۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: انْكَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَصَلَّى بِهِمْ حَتَّى كَانَ الرَّجُلُ يَنْظُرُ إِلَى الرَّجُلِ قَدِ ابْتَلَّتْ قَدَمُهُ مِنْ عَرَقِهِ.

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ روایت کرده است که در زمان امیرالمؤمنین (علیه السلام) خورشید گرفت. حضرت نماز آیات را با مردم خواندند آنقدر طول دادند که گاهی یکی به دیگری نگاه می کرد می دید که جلو پای او در اثر عرق خیس شده بود

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۹۵۹- ۳- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ قَالَ رُوِيَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ صَلَّى بِالْكُوفَةِ صَلَاةَ الْكُسُوفِ فَقَرَأَ فِيهَا بِالْكَهْفِ وَ الْأَنْبِيَاءِ وَ رَدَّدَهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ وَ أَطَالَ فِي رُكُوعِهَا حَتَّى سَالَ الْعَرَقُ عَلَى أَقْدَامِ مَنْ كَانَ مَعَهُ وَ غُشِيَ عَلَى كَثِيرٍ مِنْهُمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

شیخ مفید در کتاب "المقنعة" روایت کرده است که امیرالمؤمنین (علیه السلام) در کوفه نماز کسوف خواند و در آن سوره های کهف و انبیاء را قرائت کرد و این سوره ها را پنج بار تکرار کرد. او رکوع های نماز را طولانی کرد به حدی که عرق از پاهای کسانی که با او بودند جاری شد و بسیاری از آن ها به حالت غش افتادند.

۱۰- بَابُ وُجُوبِ قَضَاءِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ عَلَى مَنْ تَرَكَهَا مَعَ الْعِلْمِ بِهِ وَ مَعَ عَدَمِ الْعِلْمِ إِنِ احْتَرَقَ الْقُرْصُ كُلُّهُ وَ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لِذَلِكَ

اشارة

(۵) ۱۰ بَابُ وُجُوبِ قَضَاءِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ عَلَى مَنْ تَرَكَهَا مَعَ الْعِلْمِ بِهِ وَ مَعَ عَدَمِ الْعِلْمِ إِنِ احْتَرَقَ الْقُرْصُ كُلُّهُ وَ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لِذَلِكَ

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۶۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۹۶۰- ۱- (۶) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ أَنَّهُمَا قَالا قُلْنَا لِأَبِي جَعْفَرٍ ع أَ تُقْضَى صَلَاةُ الْكُسُوفِ

ص: ۴۹۹

۱- فی نسخة- بن- هامش المخطوط-.

۲- الفقیه ۱- ۵۴۰- ۱۵۰۸.

۳- المقنعة- ۳۵.

٤- تقدم فی الحدیث ٥ من الباب ٤، و فی الحدیث ١ و ٦ من الباب ٧ و الباب ٨ من هذه الأبواب.
٥- الباب ١٠ فیه ١١ حدیثا.
٦- الفقیه ١- ٥٤٩- ١٥٢٩.

وَ مَنْ إِذَا أَصْبَحَ فَعَلِمَ وَ إِذَا أَمْسَى فَعَلِمَ قَالَ إِنْ كَانَ الْقُرْصَانِ احْتَرَقَا كِلَاهُمَا (١) قَضَيْتَ وَ إِنْ كَانَ إِنَّمَا احْتَرَقَ بَعْضُهُمَا فَلَيْسَ عَلَيْكَ قَضَاؤُهُ.

******

ترجمه:

فضیل بن یسار و محمد بن مسلم روایت کرده اند که از امام باقر (علیه السلام) پرسیدند: آیا نماز کسوف قضا دارد؟ و اگر کسی بعد از طلوع صبح یا بعد از غروب آفتاب متوجه وقوع کسوف شود، آیا باید این نماز را قضا کند؟ امام باقر (علیه السلام) فرمودند: اگر هر دو قرص (خورشید یا ماه) کاملاً گرفتند، نماز را قضا کن؛ و اگر فقط بخشی از آن ها گرفت، قضا بر تو واجب نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٩٦١ - رقم الحدیث الباب: ٢]

٩٩٦١- ٢- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا انْكَسَفَتِ الشَّمْسُ كُلُّهَا وَ احْتَرَقَتْ وَ لَمْ تَعْلَمْ ثُمَّ عَلِمْتَ بَعْدَ ذَلِكَ فَعَلَيْكَ الْقَضَاءُ وَ إِنْ لَمْ تَحْتَرِقْ كُلُّهَا فَلَيْسَ عَلَيْكَ قَضَاءٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : اگرتمام قرص خورشید بگیرد وتو نفهمی وبعد متوجه شوی باید نماز را قضا کنی ولی اگر تمام قرص خورشید نگرفته باشد قضا واجب نیست .

[رقم الحديث الكلی: ۹۹٦۲ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۹٦۲- ۳- (۳) قَالَ الْكُلَيْنِيُّ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى إِذَا عَلِمَ بِالْكُسُوفِ وَ نَسِيَ أَنْ يُصَلِّيَ فَعَلَيْهِ الْقَضَاءُ وَ إِنْ لَمْ يَعْلَمْ بِهِ فَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ هَذَا إِذَا لَمْ يَحْتَرِقْ كُلُّهُ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

مرحوم کلینی در روایت دیگری نقل کرده اند اگر خورشید گرفتگی را می دانسته ولی نماز آیات را فراموش کرده باید قضای آنرا بخواند واگرعلم نداشته قضای آن واجب نیست این در صورتی استکه گرفتگی تمام خورشید نباشد

[رقم الحديث الكلی: ۹۹٦۳ - رقم الحديث الباب: ٤]

۹۹٦۳- ٤- (٥) وَ عَنْهُ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَرِيزٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا انْكَسَفَ الْقَمَرُ وَ لَمْ تَعْلَمْ بِهِ حَتَّى أَصْبَحْتَ ثُمَّ بَلَغَكَ فَإِنْ كَانَ احْتَرَقَ كُلُّهُ فَعَلَيْكَ الْقَضَاءُ وَ إِنْ لَمْ يَكُنِ احْتَرَقَ كُلُّهُ فَلَا قَضَاءَ عَلَيْكَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : اگرتمام قرص ماه بگیرد وتو نفهمی وبعد متوجه شوی باید نماز را قضا کنی ولی اگر تمام قرص خورشید نگرفته باشد قضا واجب نیست .

[رقم الحديث الكلی: ۹۹٦٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٩٦٤- ٥- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا انْكَسَفَ الْقَمَرُ فَاسْتَيْقَظَ الرَّجُلُ فَكَسِلَ أَنْ يُصَلِّیَ فَلْيَغْتَسِلْ مِنْ غَدٍ وَ لْيَقْضِ الصَّلَاةَ وَ إِنْ لَمْ يَسْتَيْقِظْ وَ لَمْ يَعْلَمْ بِانْكِسَافِ الْقَمَرِ فَلَيْسَ عَلَيْهِ إِلَّا الْقَضَاءُ بِغَيْرِ غُسْلٍ.

******

ترجمه:

حدیثی از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است که می فرماید: اگر ماه گرفتگی رخ دهد و شخصی بیدار شود اما به دلیل سستی و تنبلی نماز نخواند، باید فردا غسل کند و نماز را قضا کند. اما اگر بیدار نشود و از ماه گرفتگی آگاه نشود، تنها قضا کردن نماز بر او واجب است و نیازی به غسل ندارد.

١- فی نسخة- کلهما- هامش المخطوط-.

٢- الکافی ٣- ٤٦٥- ٦.

٣- الکافی ٣- ٤٦٥- ٦ ذیل الحدیث ٦.

٤- التهذیب ٣- ١٥٧- ٣٣٩، و الاستبصار ١- ٤٥٤- ١٧٥٩.

٥- التهذیب ٣- ١٥٧- ٣٣٦.

٦- التهذیب ٣- ١٥٧- ٣٣٧، و الاستبصار ١- ٤٥٣- ١٧٥٨، و أورده أیضا فی الحدیث ١ من الباب ٢٥ من أبواب الاغسال المسنونة.

[رقم الحدیث الکلی: ٩٩٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٦]

٩٩٦٥- ٦- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ قَالَ عَشْرُ رَكَعَاتٍ وَ أَرْبَعُ سَجَدَاتٍ إِلَى أَنْ قَالَ فَإِنْ أَغْفَلَهَا أَوْ كَانَ نَائِماً فَلْيَقْضِهَا.

******

ترجمه:

أَبِي بَصِيرٍ: درمورد نماز خورشید گرفتگی از حضرت صادق سوال کردم فرمودند :ده رکوع وچهار سجده دارد

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٦٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

٩٩٦٦- ٧- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ وَ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ هَلْ عَلَى مَنْ تَرَكَهَا قَضَاءٌ قَالَ إِذَا فَاتَتْكَ فَلَيْسَ عَلَيْكَ قَضَاءٌ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر : ازحضرت کاظم سوال کردم آیا کسیکه نماز آیات را ترک کرده باید قضا کند ؟ فرمودند : اگر نمازت فوت شده قضا لازم نیست .

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٦٧ - رقم الحديث الباب: ٨]

٩٩٦٧- ٨- (٣) وَ عَنْهُ (عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ) (٤) عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَارَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: انْكَسَفَتِ الشَّمْسُ وَ أَنَا فِي الْحَمَّامِ فَعَلِمْتُ بَعْدَ مَا خَرَجْتُ فَلَمْ أَقْضِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر : وقتی من در حمام بودم خورشید گرفت ومن بعد ازبیرون آمدن از حمام خبردار شدم نماز را قضا نکردم .

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۶۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۹۹۶۸- ۹- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ تُقْضَى إِذَا فَاتَتْنَا قَالَ لَيْسَ فِيهَا قَضَاءٌ وَ قَدْ كَانَ فِي أَيْدِينَا أَنَّهَا تُقْضَى.

قَالَ الشَّيْخُ الْمُرَادُ إِذَا لَمْ يَحْتَرِقِ الْقُرْصُ كُلُّهُ لِمَا تَقَدَّمَ (٦).

******

ترجمه:

عبیدالله الحلبی روایت کرده است که از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: آیا نماز کسوف قضا دارد اگر از ما فوت شود؟ امام صادق (علیه السلام) فرمود: در آن قضا نیست، و ما در گذشته می پنداشتیم که قضا دارد.

شیخ توضیح داده است که منظور از این که قضا ندارد، این است که اگر خورشید یا ماه به طور کامل گرفت نشود، قضا لازم نیست، بر اساس آنچه پیش تر گفته شده بود.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۹۹۶۹- ۱۰- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: إِنْ لَمْ تَعْلَمْ حَتَّى يَذْهَبَ

۱- التهذيب ۳- ۲۹۴- ۸۹۰، أورد تمامه فی الحديث ۲ من الباب ۷ من هذه الأبواب.

۲- التهذيب ۳- ۲۹۲- ۸۸۴، و الاستبصار ۱- ۴۵۳- ۱۷۵۶.

۳- التهذيب ۳- ۲۹۲- ۸۸۳، و الاستبصار ۱- ۴۵۳- ۱۷۵۵.

۴- فی التهذيب- أحمد بن الحسين.

۵- التهذيب ۳- ۱۵۷- ۳۳۸، و الاستبصار ۱- ۴۵۳- ۱۷۵۷.

۶- لما تقدم فی الأحاديث ۱ و ۲ و ۳ و ۴ من هذا الباب.

۷- التهذيب ۳- ۲۹۱- ۸۷۶، أورد صدره فی الحديث ۲ من الباب ۸ من هذه الأبواب.

الْكُسُوفُ ثُمَّ عَلِمْتَ بَعْدَ ذَلِکَ فَلَيْسَ عَلَيْکَ صَلَاةُ الْكُسُوفِ وَ إِنْ أَعْلَمَکَ أَحَدٌ وَ أَنْتَ نَائِمٌ فَعَلِمْتَ ثُمَّ غَلَبَتْکَ عَيْنُکَ فَلَمْ تُصَلِّ فَعَلَيْکَ قَضَاؤُهَا.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

از عمار، از امام صادق (عليه السلام) روايت شده است كه در حديثى فرمود: اگر تا زمانى كه كسوف تمام شود، ندانستى و بعد از آن آگاه شدى، بر تو نماز كسوف واجب نيست. اما اگر كسى تو را در

حال خواب با خبر کند و بعد از آن چشمانت غلبه کند و نتوانی نماز بخوانی، بر تو قضا کردن آن واجب است.

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۷۰ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۹۹۷۰- ۱۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ جَامِعِ الْبَزَنْطِیِّ صَاحِبِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ هَلْ عَلَى مَنْ تَرَكَهَا قَضَاءٌ قَالَ إِذَا فَاتَتْكَ فَلَيْسَ عَلَيْكَ قَضَاءٌ.

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَى ع مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

بزنطی : ازحضرت رضا سوال کردم آیا کسیکه نماز آیات را ترک کرده باید قضا کند ؟ فرمودند : اگر نمازت فوت شده قضا لازم نیست .

۱۱- بَابُ جَوَازِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ عَلَى الرَّاحِلَةِ مَعَ الضَّرُورَةِ

اشارة

(٤) ۱۱ بَابُ جَوَازِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ عَلَى الرَّاحِلَةِ مَعَ الضَّرُورَةِ

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۷۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۹۹۷۱- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْفَضْلِ الْوَاسِطِیِّ أَنَّهُ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى الرِّضَا ع إِذَا انْكَسَفَتِ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ وَ أَنَا رَاكِبٌ لَا أَقْدِرُ عَلَى النُّزُولِ فَكَتَبَ إِلَیَّ صَلِّ عَلَى مَرْكَبِكَ الَّذِی أَنْتَ عَلَیْهِ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْفَضْلِ (٦) الْوَاسِطِيِّ مِثْلَهُ (٧)

١- الاستبصار ١- ٤٥٤- ١٧٦٠.

٢- مستطرفات السرائر- ٥٥- ٧.

٣- قرب الإسناد- ٩٩. تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديثين ٤ و ١١ من الباب ١ من أبواب الأغسال المسنونة.

٤- الباب ١١ فيه حديث واحد.

٥- الفقيه ١- ٥٤٨- ١٥٢٨.

٦- فى نسخة- الفضيل- هامش المخطوط-.

٧- الكافى ٣- ٤٦٥- ٧.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْفَضْلِ (١)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ (٢)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ عُمُوماً فِي الْقِبْلَةِ (٣) وَ فِي الْقِيَامِ (٤).

******

ترجمه:

علی بن الفضیل الوسیطی نقل می کند که: نامه ای به امام رضا (علیه السلام) نوشتم و در آن پرسیدم که اگر خورشید یا ماه گرفت، و من سوار بر وسیله ای باشم و نتوانم پیاده شوم، چه باید بکنم؟ امام رضا (علیه السلام) به من نوشت که: بر مرکب خود نماز بخوان.

۱۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجَمَاعَةِ فِی صَلَاةِ الْکُسُوفِ وَ تَأَکُّدِ الِاسْتِحْبَابِ مَعَ الِاسْتِیعَابِ وَ عَدَمِ اشْتِرَاطِهَا بِهَا

اشارة

(۵) ۱۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجَمَاعَةِ فِی صَلَاةِ الْکُسُوفِ وَ تَأَکُّدِ الِاسْتِحْبَابِ مَعَ الِاسْتِیعَابِ وَ عَدَمِ اشْتِرَاطِهَا بِهَا

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۹۹۷۲- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَوْحِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِیمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ صَلَاةِ الْکُسُوفِ تُصَلَّی جَمَاعَةً قَالَ جَمَاعَةً وَ غَیْرَ جَمَاعَةٍ.

******

ترجمه:

رَوْحِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِیمِ :ازحضرت صادق سوال کردم نماز آیات بصورت جماعت خوانده می شود یا فرادا ؟ فرمودند : هر کدام را خواستی

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۷۳- ۲- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ یَعْقُوبَ الْهَاشِمِیِّ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ ابْنِ أَبِی یَعْفُورٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا انْکَسَفَتِ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ فَانْکَسَفَ کُلُّهَا فَإِنَّهُ

يَنْبَغِی لِلنَّاسِ أَنْ يَفْزَعُوا إِلَی إِمَامٍ يُصَلِّی بِهِمْ وَ أَيُّهُمَا كَسَفَ بَعْضُهُ فَإِنَّهُ يُجْزِی الرَّجُلَ يُصَلِّی وَحْدَهُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

ابن ابی یعفور از ابی عبد الله (علیه السلام) نقل می کند که: زمانی که خورشید یا ماه گرفت، اگر کاملاً گرفت، باید مردم به امامی مراجعه کنند که به آن ها نماز بخواند. اما اگر فقط بخشی از آن گرفت، کافی است که فرد به تنهایی نماز بخواند.

[رقم الحديث الكلی: ٩٩٧٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

٩٩٧٤- ٣- (٨) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ٥٠٣

١- قرب الإسناد- ١٧٤.

٢- التهذيب ٣- ٢٩١- ٨٧٨.

٣- تقدم فی أحاديث الباب ١٤ من أبواب القبلة.

٤- تقدم فی الباب ١٤ من أبواب القيام.

٥- الباب ١٢ فيه ٣ أحاديث.

٦- التهذيب ٣- ٢٩٢- ٨٨٢.

٧- التهذيب ٣- ٢٩٢- ٨٨١، أورد ذيله فی الحديث ٣ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٨- التهذيب ٣- ٢٩٤- ٨٨٩.

يَحْيَى السَّابَاطِيِّ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَلَاةِ الْكُسُوفِ تُصَلَّى جَمَاعَةً أَوْ فُرَادَى قَالَ أَيَّ ذَلِکَ شِئْتَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ خُصُوصاً (١) وَ يَدُلُّ عَلَيْهِ عُمُومُ أَحَادِيثِ صَلَاةِ الْكُسُوفِ وَ إِطْلَاقُهَا (٢) وَ كَذَا أَحَادِيثُ الْجَمَاعَةِ (٣).

******

ترجمه:

يَحْيَى السَّابَاطِيِّ :ازحضرت صادق سوال كردم نماز آيات بصورت جماعت خوانده مى شود يا فرادا ؟ فرمودند : هر كدام را خواستى

١٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ صَوْمِ الْأَرْبِعَاءِ وَ الْخَمِيسِ وَ الْجُمُعَةِ عِنْدَ كَثْرَةِ الزَّلَازِلِ وَ الْخُرُوجِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بَعْدَ الْغُسْلِ وَ الدُّعَاءِ بِرَفْعِهَا وَ كَرَاهَةِ التَّحَوُّلِ عَنِ الْمَكَانِ الَّذِي وَقَعَتْ فِيهِ الزَّلَازِ

اشارة

(٤) ١٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ صَوْمِ الْأَرْبِعَاءِ وَ الْخَمِيسِ وَ الْجُمُعَةِ عِنْدَ كَثْرَةِ الزَّلَازِلِ وَ الْخُرُوجِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بَعْدَ الْغُسْلِ وَ الدُّعَاءِ بِرَفْعِهَا وَ كَرَاهَةِ التَّحَوُّلِ عَنِ الْمَكَانِ الَّذِي وَقَعَتْ فِيهِ الزَّلَازِلُ وَ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِرَفْعِهَا بَعْدَ صَلَاةِ الآيَاتِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٧٥ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩٧٥- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع وَ شَكَوْتُ إِلَيْهِ كَثْرَةَ الزَّلَازِلِ فِي الْأَهْوَازِ- وَ قُلْتُ تَرَى لِيَ التَّحْوِيلَ عَنْهَا فَكَتَبَ ع لَا تَتَحَوَّلُوا عَنْهَا وَ صُومُوا الْأَرْبِعَاءَ وَ الْخَمِيسَ وَ الْجُمُعَةَ- وَ اغْتَسِلُوا وَ طَهِّرُوا ثِيَابَكُمْ وَ ابْرُزُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ ادْعُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّهُ يَرْفَعُ (٦) عَنْكُمْ قَالَ فَفَعَلْنَا ذَلِکَ فَسَكَنَتِ الزَّلَازِلُ.

******

ترجمه:

علی بن مهزیار نقل می کند که: به ابی جعفر (علیه السلام) نامه نوشتم و از زیاد شدن زلزله ها در الأهواز شکایت کردم و پرسیدم آیا باید از آنجا نقل مکان کنم. او (علیه السلام) نوشت: از آنجا نقل مکان نکنید و در روزهای چهارشنبه، پنج شنبه و جمعه روزه بگیرید، و غسل کنید و لباس هایتان را پاکیزه کنید و در روز جمعه به طور علنی درآیید، و از خداوند عزوجل دعا کنید، زیرا او بر شما منت خواهد نهاد و زلزله ها را رفع خواهد کرد. علی بن مهزیار ادامه می دهد: ما این کارها را انجام دادیم و زلزله ها متوقف شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۷٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۷٦- ۲- (۷) وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ مَنْ کَانَ مِنْکُمْ مُذْنِباً فَیَتُوبُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ دَعَا لَهُمْ بِخَیْرٍ.

۱- تقدم فی الحدیث ۱۰ من الباب ۱، و فی الحدیث ۱ و ٦ من الباب ۷ و فی الباب ۹ من هذه الأبواب.

۲- تقدم ما یدلّ علیه بعمومه فی الباب ۷ من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی الباب ۱ و ۲، و الحدیث ٦، ۱۳ من الباب ۱۱ من أبواب صلاة الجماعة.

٤- الباب ۱۳ فیه ٥ أحادیث.

٥- الفقیه ۱- ٥٤٤- ۱٥۱٥.

٦- فی نسخة- یدفع- هامش المخطوط-.

۷- علل الشرائع- ۵۵۵- ٦- الباب ۳٤۳.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

علی بن مهزیار مثل همین روایت را نقل کرده با یک اضافه و آن اینکه کسانیکه گناهکارند توبه کنند وعای خیر کنند درحقشان .

[رقم الحديث الكلى: ۹۹۷۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۹۷۷- ۳- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الزَّلْزَلَةِ مَا هِيَ فَقَالَ آيَةٌ فَقَالَ وَ مَا سَبَبُهَا فَذَكَرَ سَبَبَهَا إِلَى أَنْ قَالَ قُلْتُ فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَمَا أَصْنَعُ قَالَ صَلِّ صَلَاةَ الْكُسُوفِ فَإِذَا فَرَغْتَ خَرَرْتَ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَاجِداً وَ تَقُولُ فِي سُجُودِكَ يَا مَنْ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَ لَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيماً غَفُوراً يَا مَنْ يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ أَمْسِكْ عَنَّا السُّوءَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ.

وَ

فِي الْعِلَلِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ يَا مَنْ يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ (۳)

******

ترجمه:

سلیمان دیلمی نقل می کند که: از ابی عبدالله (علیه السلام) درباره زلزله پرسیدم که چیست؟ او (علیه السلام) پاسخ داد که زلزله آیه ای از آیات خداست. سپس پرسیدم: چه علتی برای آن وجود دارد؟ او (علیه السلام) علت آن را بیان کرد. سپس گفتم: اگر چنین است، چه باید بکنم؟ او (علیه السلام) فرمود: نماز کسوف بخوان و بعد از آن به سجده برو و در سجده ات بگو: "ای کسی که آسمان ها و زمین را نگه می داری تا نلغزند، و اگر آن ها بلغزند، هیچ کس نمی تواند آن ها را نگه دارد، یقیناً تو بخشنده و آمرزنده ای؛ ای کسی که آسمان را از افتادن به زمین نگه می داری مگر با اجازه ات، ما را از بدی نگه دار، زیرا تو بر هر چیز توانا هستی.

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۷۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۹۷۸- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ الْهَیْثَمِ النَّهْدِیِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا بِإِسْنَادِهِ رَفَعَهُ قَالَ: کَانَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع یَقْرَأُ إِنَّ اللَّهَ یُمْسِکُ السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولا وَ لَئِنْ زالَتا إِنْ أَمْسَکَهُما مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ کانَ حَلِیماً غَفُوراً (٥) یَقُولُهَا عِنْدَ الزَّلْزَلَةِ وَ یَقُولُ وَ یُمْسِکُ السَّماءَ أَنْ تَقَعَ عَلَی الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِیمٌ (٦).

******

ترجمه:

حضرت علی دروقت زلزله این آیه را تلاوت می کردند إِنَّ اللَّهَ یُمْسِکُ السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولا وَ لَئِنْ زالَتا إِنْ أَمْسَکَهُما مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ کانَ حَلِیماً غَفُوراً (٧) یَقُولُهَا عِنْدَ الزَّلْزَلَةِ وَ یَقُولُ وَ یُمْسِکُ السَّماءَ أَنْ تَقَعَ عَلَی الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِیمٌ (٨).

ص: ٥٠٥

١- التهذیب ٣- ٢٩٤- ٨٩١.

٢- الفقيه ١- ٥٤٣- ١٥١٤، أورده أيضا فى الحديث ٣ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٣- علل الشرائع- ٥٥٦- ٧- الباب ٣٤٣.

٤- علل الشرائع- ٥٥٥- ٤- الباب ٣٤٣.

٥- فاطر ٣٥- ٤١.

٦- الحجّ ٢٢- ٦٥.

٧- فاطر ٣٥- ٤١.

٨- الحجّ ٢٢- ٦٥.

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٧٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

٩٩٧٩- ٥- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَّادٍ الْكُوفِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ ابْنِ يَقْطِينٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ أَصَابَتْهُ زَلْزَلَةٌ فَلْيَقْرَأْ يَا مَنْ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَ لَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيماً غَفُوراً صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ أَمْسِكْ عَنَّا السُّوءَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ- وَ قَالَ إِنَّ مَنْ قَرَأَهَا عِنْدَ النَّوْمِ لَمْ يَسْقُطْ عَلَيْهِ الْبَيْتُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

(٢)

******

ترجمه:

ابن يقطين نقل مى كند كه: ابى عبدالله (عليه السلام) فرمود: كسى كه دچار زلزله شود، بايد بگويد: «اى كسى كه آسمان ها و زمين را نگه مى دارى تا نلغزند، و اگر آن ها بلغزند، هيچ كس نمى تواند آن ها را نگه دارد، يقيناً تو بخشنده و آمرزنده اى؛ صلى بر محمد و آل محمد، و بدى را از ما دور

کن، زیرا تو بر هر چیز توانا هستی.» و همچنین گفت که کسی که این دعا را هنگام خواب بخواند، ان شاءالله خانه اش بر سرش نمی افتد.

١٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ السُّجُودِ عِنْدَ الرِّيحِ الْعَاصِفِ وَ الدُّعَاءِ بِسُكُونِهَا

اشارة

(٣) ١٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ السُّجُودِ عِنْدَ الرِّيحِ الْعَاصِفِ وَ الدُّعَاءِ بِسُكُونِهَا

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٨٠ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩٨٠- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: قَالَ الرِّضَا ع جَاءَتْ رِيحٌ وَ أَنَا سَاجِدٌ فَجَعَلَ كُلُّ إِنْسَانٍ يَطْلُبُ مَوْضِعاً وَ أَنَا سَاجِدٌ مُلِحٌّ فِي الدُّعَاءِ لِرَبِّي (٥) عَزَّ وَ جَلَّ حَتَّى سَكَنَتْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦).

******

ترجمه:

از سلیمان جعفری روایت شده است که گفت: امام رضا (ع) فرمود: باد شدیدی آمد و من در حال سجده بودم. هر کس به دنبال جایی امن می گشت، در حالی که من همچنان در حال سجده و اصرار در دعا به سوی پروردگار عز و جل بودم تا اینکه باد آرام گرفت.

١- التهذيب ٣- ٢٩٤- ٨٩٢.

٢- يأتى ما يدلّ عليه بعمومه فى الحديث ١ من الباب ٢ من أبواب الصوم المندوب.

٣- الباب ١٤ فيه حديث واحد.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٧- ١٧.

٥- فى المصدر- على ربى.

٦- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ١٥ من هذه الأبواب.

١٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالتَّكْبِيرِ عِنْدَ الرِّيحِ الْعَاصِفِ وَ سُؤَالِ خَيْرِهَا وَ الِاسْتِعَاذَةِ مِنْ شَرِّهَا وَ ذِكْرِ اللَّهِ عِنْدَ خَوْفِ الصَّاعِقَةِ

اشارة

(١) ١٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالتَّكْبِيرِ عِنْدَ الرِّيحِ الْعَاصِفِ وَ سُؤَالِ خَيْرِهَا وَ الِاسْتِعَاذَةِ مِنْ شَرِّهَا وَ ذِكْرِ اللَّهِ عِنْدَ خَوْفِ الصَّاعِقَةِ

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٨١ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩٨١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ كَامِلٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِى جَعْفَرٍ ع بِالْعُرَيْضِ- فَهَبَّتْ رِيحٌ شَدِيدَةٌ فَجَعَلَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يُكَبِّرُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ التَّكْبِيرَ يَرُدُّ الرِّيحَ.

******

ترجمه:

محمد بن على بن حسين با اسناد خود از كامل نقل مى كند كه گفت: «با امام باقر (ع) در عريض بودم، بادى شديد وزيد. امام باقر (ع) شروع به تكبير گفتن كردند و سپس فرمودند: تكبير گفتن، باد را برمى گرداند.»

[رقم الحديث الكلی: ۹۹۸۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۹۹۸۲- ۲- (۳) قَالَ وَ قَالَ ع مَا بَعَثَ اللَّهُ رِيحاً إِلَّا رَحْمَةً أَوْ عَذَاباً فَإِذَا رَأَيْتُمُوهَا فَقُولُوا اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُکَ خَيْرَهَا وَ خَيْرَ مَا أُرْسِلَتْ لَهُ وَ نَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّهَا وَ شَرِّ مَا أُرْسِلَتْ لَهُ وَ كَبِّرُوا وَ ارْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ بِالتَّكْبِيرِ فَإِنَّهُ يَكْسِرُهَا.

******

ترجمه:

امام رضا (ع) فرمود: خداوند هیچ بادی نفرستاد مگر به عنوان رحمت یا عذاب. پس هرگاه آن را دیدید، بگویید: «اللهم إنا نسألک خیرها و خیر ما أرسلت له و نعوذ بک من شرها و شر ما أرسلت له». و تکبیر بگویید و صدای خود را به تکبیر بلند کنید، زیرا این کار اثر آن را کاهش می دهد.

[رقم الحديث الكلی: ۹۹۸۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۹۹۸۳- ۳- (٤) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع إِنَّ الصَّاعِقَةَ تُصِيبُ الْمُؤْمِنَ وَ الْكَافِرَ وَ لَا تُصِيبُ ذَاكِراً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِي الذِّكْرِ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق : صاعقه ممکن هست کافر یا مومن را بگیرد ولی ذاکر خدا را نمی گیرد .

ص: ۵۰۷

١- الباب ١٥ فيه ٣ أحاديث.

٢- الفقيه ١- ٥٤٤- ١٥١٨.

٣- الفقيه ١- ٥٤٤- ١٥١٩.

٤- الفقيه ١- ٥٤٤- ١٥١٦، أخرجه مسندا عن العلل فى الحديث ٥ من الباب ٩ من أبواب الذكر.

٥- تقدم فى الباب ٩ من أبواب الذكر.

١٦- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ سَبِّ الرِّيَاحِ وَ الْجِبَالِ وَ السَّاعَاتِ وَ الْأَيَّامِ وَ اللَّيَالِي وَ الدُّنْيَا وَ اسْتِحْبَابِ تَوَقِّي الْبَرْدِ فِي أَوَّلِهِ لَا فِي آخِرِهِ ٩٦٩٥

اشارة

(١) ١٦ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ سَبِّ الرِّيَاحِ وَ الْجِبَالِ وَ السَّاعَاتِ وَ الْأَيَّامِ وَ اللَّيَالِي وَ الدُّنْيَا وَ اسْتِحْبَابِ تَوَقِّي الْبَرْدِ فِي أَوَّلِهِ لَا فِي آخِرِهِ (٢)

[رقم الحديث الكلى: ٩٩٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

٩٩٨٤- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا تَسُبُّوا الرِّيَاحَ فَإِنَّهَا مَأْمُورَةٌ وَ لَا الْجِبَالَ وَ لَا السَّاعَاتِ وَ لَا الْأَيَّامَ وَ لَا اللَّيَالِيَ فَتَأْثَمُوا وَ يَرْجِعَ إِلَيْكُمْ.

وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ النَّوْفَلِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ (٤).

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین نقل کرده که رسول خدا (ص) فرمودند: «بادها را دشنام ندهید، زیرا آن ها مأمور هستند؛ همچنین کوه ها، ساعات، روزها و شب ها را نیز دشنام ندهید، که گناه می کنید و (آثار آن) به شما باز می گردد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۸۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۹۹۸۵- ۲- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع تَوَقَّوُا الْبَرْدَ فِی أَوَّلِهِ وَ تَلَقَّوْهُ فِی آخِرِهِ فَإِنَّهُ یَفْعَلُ بِالْأَبْدَانِ کَمَا یَفْعَلُ بِالْأَشْجَارِ أَوَّلُهُ یُحْرِقُ وَ آخِرُهُ یُورِقُ.

******

ترجمه:

محمد بن حسین رضی در نهج البلاغه نقل کرده که امیرالمؤمنین علی (ع) فرمودند: «از سرما در آغازش پرهیز کنید و در پایانش به استقبالش بروید، زیرا با بدن ها همان می کند که با درختان می کند؛ آغازش می سوزاند و پایانش (باعث) برگ دادن می شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۸٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۹۹۸٦- ۳- (٦) الْحَسَنُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ شُعْبَةَ فِی تُحَفِ الْعُقُولِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ ع أَنَّ رَجُلًا نُکِبَتْ إِصْبَعُهُ وَ تَلَقَّاهُ رَاکِبٌ فَصَدَمَ کَتِفَهُ وَ دَخَلَ فِی زَحْمَةٍ فَخَرَقُوا ثِیَابَهُ فَقَالَ کَفَانِیَ اللَّهُ شَرَّکَ فَمَا أَشْأَمَکَ مِنْ

۱- الباب ۱٦ فیه ٤ أحادیث.

۲- ورد فی هامش المخطوط ما نصه- نقل المرتضی فی الدرر و الغرر عنه (علیه السلام) إنّه قال- لا تسبوا الدهر فان اللّه هو الدهر. و ذکر فی تاویله وجوها، و لکن الخبر من روایات العامّة و نقله صاحب القاموس (۲- ۳۳) أیضا و ذکر أن الدهر من أسماء اللّه (منه قده).

۳- الفقیه ۱- ٥٤٤- ۱٥۲۰.

٤- علل الشرائع- ٥۷۷- ۱- الباب ۳۸۳.

٥- نهج البلاغة ۳- ۱۸۰- ۱۲۸.

٦- تحف العقول- ٤۸۲.

يَوْمٍ فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع هَذَا وَ أَنْتَ تَغْشَانَا تَرْمِی بِذَنْبِکَ مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ ثُمَّ قَالَ مَا ذَنْبُ الْأَيَّامِ حَتَّی صِرْتُمْ تَتَشَأَّمُونَ بِهَا إِذَا جُوزِيتُمْ بِأَعْمَالِکُمْ فِيهَا فَقَالَ الرَّجُلُ أَنَا أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فَقَالَ وَ اللَّهِ مَا يَنْفَعُکُمْ وَ لَکِنَّ اللَّهَ يُعَاقِبُکُمْ بِذَمِّهَا عَلَی مَا لَا ذَمَّ عَلَيْهَا فِيهِ أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْمُثِيبُ وَ الْمُعَاقِبُ وَ الْمُجَازِی بِالْأَعْمَالِ فَلَا تَعُدْ وَ لَا تَجْعَلْ لِلْأَيَّامِ صُنْعاً فِی حُکْمِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

از امام علی بن محمد (ع) نقل شده است که مردی انگشتش آسیب دید و با شخصی که سوار بود برخورد کرد و شانه اش زخمی شد. سپس در میان جمعیتی قرار گرفت که لباس هایش را پاره کردند. او گفت: «خدا مرا از شرت حفظ کند، چه روز بدی!» امام علی بن محمد (ع) به او فرمود: «این در حالی است که تو ما را زیارت می کنی و گناه خود را به گردن کسی که بی گناه است می اندازی. سپس فرمود: "چه گناهی از روزها است که شما با آن ها بدشگونی می کنید، در حالی که به اعمالتان در آن ها مجازات می شوید؟"» آن مرد گفت: «من از خداوند طلب بخشش می کنم.» امام فرمود: «به خدا قسم، این برای شما نفعی ندارد، اما خداوند شما را به خاطر نکوهش روزها در حالی که آن

ها بی گناه هستند، مجازات می کند. آیا نمی دانی که خداوند پاداش دهنده و مجازات کننده است و اعمال را جزا می دهد؟ بنابراین، دیگر این کار را نکن و روزها را در حکم خدا شریک مگیر.»

[رقم الحدیث الکلی: ۹۹۸۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۹۹۸۷- ٤- (۱) وَرَّامُ بْنُ أَبِی فِرَاسٍ فِی کِتَابِهِ قَالَ: قَالَ ع لَا تَسُبُّوا الدُّنْیَا فَنِعْمَ الْمَطِیَّةُ الدُّنْیَا لِلْمُؤْمِنِ عَلَیْهَا یَبْلُغُ الْخَیْرَ وَ بِهَا یَنْجُو مِنَ الشَّرِّ إِنَّهُ إِذَا قَالَ الْعَبْدُ لَعَنَ اللَّهُ الدُّنْیَا قَالَتِ الدُّنْیَا لَعَنَ اللَّهُ أَعْصَانَا لِرَبِّهِ.

******

ترجمه:

ورّام بن ابی فراس در کتاب خود نقل می کند که امام (ع) فرمود: «دنیا را نفرین نکنید، زیرا دنیا مرکب خوبی برای مؤمن است. بر آن، به خیر می رسد و به وسیله آن از شر نجات می یابد. هنگامی که بنده ای می گوید "خداوند دنیا را لعنت کند"، دنیا می گوید "خداوند لعنت کند کسی را که نافرمان ترین ما نسبت به پروردگارش است

۱- لم نعثر علیه فی المطبوع من تنبیه الخواطر.